IJA # 2975

חק לישראל ספר דברים

Ḥoḳ le-Yiśra'el Sefer Devarim

Azulai, Ḥayyim Yoseph David

Lemberg, 5625 (1865)

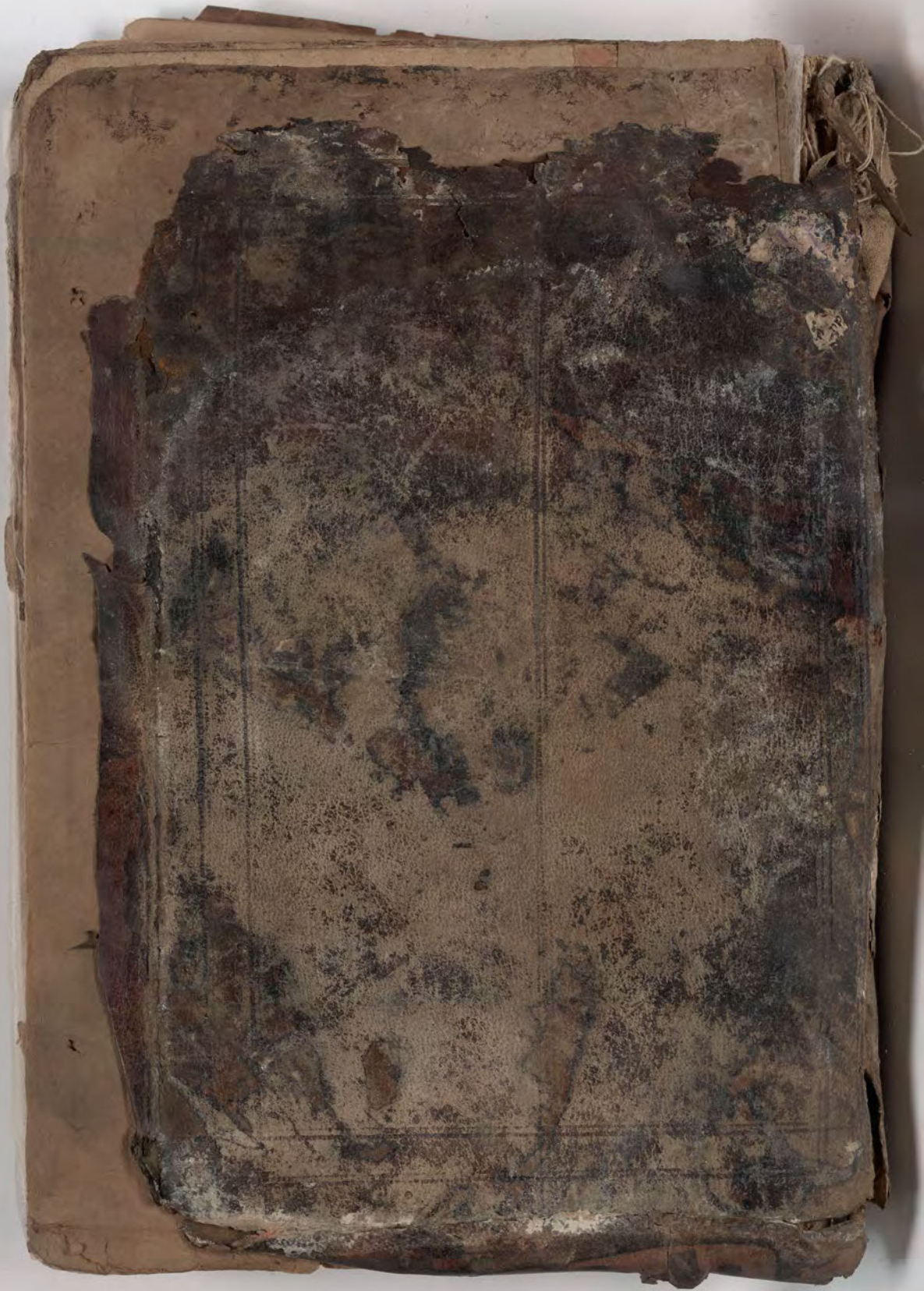

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ visible fragment from bookbinding

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ visible fragment from bookbinding

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ visible fragment from bookbinding

חק לישראל

ספר

דברים

חלק חמישי

חברו החכם השלם והכולל כמוה"ר יצחק
נר"ו אשר מצא כתוב בכתבי הרב ר' חיים
ויטאל זלה"ה :

ת מרי חיים יוסף דוד אזולאי , הנקראים בשם ספר

ך לחק

, אשר נתוסף בהוצאה החדשה הזאת ,

מפורש

ביריעה החוברת

עמבערג

Chock Israe

Lemberg Druk und
Verlag von Pessel
BALABAN 1865.

Tom 5

זה חדש
ומוב מאד
הפלאופלא

visible fragment from bookbinding قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ

חק לישראל

ספר

דברים

חלק חמישי

אשר חברו החכם השלם והכולל כמוה"ר יצחק
ברוך נר"ו אשר מצא כתוב בכתבי הרב ר' חיים
ויטאל זלה"ה :

עם הוספות מהר"ר חיים יוסף דוד אזולאי , הנקראים בשם ספר

חק לחק

וי[illegible] אשר נתוסף בהוצאה החדשה הזאת ,

מפורש

ביריעה החוברת

לעמבערג

Chock Israel

Lemberg Druk und
Verlag von Pessel
BALABAN 1865.

Tom 5

זה חדש
ומוב מאד
הפלאופלא
לס"ק

ספורנסת
יחל

ברכים
אש

חק לישראל

ספר

דברים

חלק חמישי

כי חק לישראל הוא להגות בו תמיד בכל יום בבקר בבקר לקיים מצות קביעת התורה על פי מה שנמצא כתוב בכתב איש אלהים קדוש הרב ר' חיים ויטאל זלה"ה ע"פ בוצינא דנהורא אריה דבי עלאי הרב הגדול המקובל האלהי מוה' יצחק לוריא זלה"ה . סדרו והכינו כשולחן הערוך החכם השלם והכולל במהורר יצחק ברוך נר"ו .

ואחרין קס הרב הגאון חיים חלפי מוסר"ר חיים יוסף דוד אזולאי . וליקט לקוטים נחמדים מספרי מוסר וכלכה פסוקה מהרמב"ם ומשר פוסקים ויסס חומס יוסף לסק לכל יום ויום . וגס לקט ליום השבי משנה וגמרא וקבלה ומוסר והלכה פסוקה ומה נקרלים בשס .

יוסף לחק

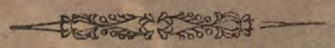

ובעת הוספנו שלשה מעלות נכבדות הנחוצים מאד למעלת הספר . האחת השלמת **הסדרה והתרגום והפטרה** והשני ספר **מצות השם** נחלק לכל יום ביומו . והשלישי **עיקר תוי"ב** להבין דברי המשנה על בוריה ולבל יחסר כל בו:ועל מה אדניהם הוטבע מבואר בהקדמה .

בדפוס של הנגידה המפורסמת אשת חיל מרת **פעסיל בראבאן** תחי'

לעמבערג

שנת **זה חדש וטוב מאד הפלא ופלא** רס"ק

אמר המדפיס

ו שמחו **ה** נפשות **ן** ירוו **ה** לבבות בשמיע ברכה אל ניתס ברכה דכולה **נים** זס ספר חק לישראל ברכה המשולשת מקרא ומשנה וגמרא . וסור **ס'** לירחיו וברוחו להודיעס דברי סזוסר הקדוש כפי חשר יסד בולוה **דנסורה**. הרב **האר"י** ז"ל ס"ס . בהספקדיה המחירה · בכל יום מעין ברכותיו **ערוכה** בכל **ומורה** . **ואחריו** קס הרב הגאון חיים חלפי מוסרר **חיים יוסף דוד אזולאי** וליקט ליקוטים נחמדים מספרי מוסר וכלכה פסוקה מהרמב"ם ז"ל ויסס חותס יוסף לחק לכל יום ויום ונס משנה וגמרא וכו'.ליום השני: **ול'אשר** בכל דור ודור יחפס כל מדפיס להמליח חדשות לרוות פני חבל **תמוכה** ולהמשיך לבב בני ישראל לתורה ולחעודה בדבריס נחמדים לכל יום ויום מעין המחורע הוספתי **ספר מצות השם** נחלק על סדר היום כדי שכל **אחד** יהיה קבוע בלבו פירוש התורה והמלוה כתיקנן מסיני : **והוספה חשניה** השלמת **הסדרה והתרגום והההפטרה** כדי שבקל אחר יום ישמי יהיה חיוב הקבוע לו ביום מקרא ואחד תרגום ואל יאמר לבחפיה **השמיה**:**והוספה** השלישית שכי נכבד הוא עיקר **תוספות** יו"ט על המשניות כי בל אפון שלח היה מעורת כוונת האר"י ז"לה"ס לאת חק לישראל שיהא **תורתס** דומס עליהס כמשוי ובאמירה בעלמא ילאו כי אחת חולי יולדת בתורה **בנביאים** ובכתובים אשר הס קלי המוסג לא כן במשנה אשר בעיון קל לא יבא אל סכוונה הנאותה . ובלי ספק היתה כוונתו רלויה לסבין דברי המשנה על בוריס ואס הרחשונים היתה לבן פתוח בפתחו של חולס וכו' אבן **כמלא** מחט סדקית כמס מהמשניות **סתומות** בלי פירוש בעל תוי"ט וגס **כמס** פעמים תיקן דברי הר"ב ברטנורא כמו שכבר נודע למשנב **תועלת** **הספר** זסס כי רבס סוא לכן למען זכות את הרבים לקיים מצות ל ע ס ו ק **בדברי** תורה לסבין המשנה והר"ב ברטנורא על בוריו היס נאוץ אחד **להדפיס** עיקר תוי"ט זס לעומת זה אשר בזה ימלא מרגוע לנפשו כולל בקיצור כל דברי תוי"ט בהשגת דברי המשנה והר"ב ומעתה הביטו ורחו אל **תפארת** הספר והדרו וכל מעלותיו ותועלתיו ומסרו וסביאו ברכה המשולשת לבתיכס · ואל תחוסו על כספיכס :

דברי המדבר לכבוד התורה ולומדיה : **המדפיס**

משפט הקריאה

וזה יהיה משפט הקריאה לעולם כשתקרא פסוקי תורה בין ביום בין בלילה תקרא הפסוק שני פעמים מקרא ופרוש אחת תרגום אבל כשתקרא נביאים וכתובים ח"ל לקרות אחת מקרא ופעם אחת תרגום ואם אינו יודע לו אחד מהם יום אחד ולא קרא בספר של אותו יום אין לו תשלומים ביום שלאחריו אלא יקרא הקריאה של אותו יום שהוא עומד בו ר"ל אחינו מתקן בקריאה של יום שהיה לו לתקן ביום שעבר שזה אין לו תקנה אבל לעולם כדי לתקן מה שצריך לתקן ביום ב' צריך לקרוא הקריאה של יום שעבר תחלה ואח"כ יקרא הקריאה של אותו יום ואם לא יעשה כן נמצא מעוות כל אותו השבוע וכ' יפר בעדו . וכן אם חירש שבוע אחד של שני פרשיות מחוברות ח"ל לקרות באותו שבוע הסדר של שני הפרשיות אלא יקרא הסדר של הפרשה הראשונה שבהם אבל אם חירש שפרשה אחת נקראת בשני שבועות כגון שחל בה י"ט או בשלשה שבועות כגון שחל יום הראשון של פסח ביום שבת לבני חוצה לארץ שנמצאת שפרשה של אותו שבוע נקראת בשלשה שבועות אז צריך לקרות בכל שבוע ושבוע מאותם השבועות הקריאה של אותה הפרשה שלא נקראת עדיין בשבת בשבוע :

תפלה לאומרה קודם קריאת התורה

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הריני קורא בתורה שהיא כנגד חפארת דזעיר אנפין שבו ג' כלים דג' בחינות נפש רוח נשמה יה"ו כלי החיצון דנפש י"ה יהו"ה כלי אמצעי דרוח: יוד הא ואו הא כלי פנימי דנשמה ובחינת אורות מקיפי' שהם יחידה חיה יהו"ה בנקודת חולם לעשות לה מרכבה . ויהי רצון מלפניך י"י אלהי אלהי אבותי שתזכך את רוחי ונפשי שיהיו ראוים לעורר מיין תתאין ע"י קריאת התורה ואל יעכב שום חטא ועון והרהור רע את קריאת התורה הזאת ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו : ברוך י"י לעולם אמן ואמן :

יכוין מה"כ ביהודים הנאמרים בספר"ל בספר ד' מידי יום ביומו ולא יוציא שום פה מפיו רק יכוין בכ"ל :

תפלה לאומרה קודם קריאת נביאים

לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הריני קורא בנביאים שהוא כנגד נצח הוד דז"א שבהם שלשה כלים של שלשה בחינות נפש רוח נשמה צבאות כלי החיצון דנפש · צ צ"ב צב"א צבא"ן צבאו"ת כלי אמצעי דרוח יה"וה כלי פנימי שך נצח אדנ"י כלי פנימי של הוד בחינת נשמה דבחינת אורות מקיפים שהם יחידה חיה של נצח יְהוָה ושל הוד יְהוָה נקוד חיריק וקבוץ לעשות לו מרכבה ויהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתזכך את רוחי ונפשי ונשמתי לעורר מיין תתאין ע"י קריאת הנביאים הזאת ואל יעכב שום חטא ועון והרהור רע את קריאת הנביאים הזאת . ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו ברוך י"י לעולם אמן ואמן :

תפלה לאומרה קודם קריאת כתובים

לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הריני קורא בכתובים שהיא כנגד יסוד דזעיר ומלכות נוקבא דזעיר שהם שלשה שמות בבחינת שלשה כלים נפש רוח נשמה שי"ן דל"ת יו"ד כלי החיצון דנפש שי"ן שי"ן דל"ת שי"ן דל"ת יו"ד כלי אמצעי דרוח יאהדונהי כלי פנימי דנשמה אל"ף דל"ת נו"ן יוד כלי החיצון דמלכות דנוקבא דזעיר ובבחינת אורות מקיפין יו הו וו הו חיה יחידה דיסוד דז"א יהוה חיה יחידה של מלכות נוקבא דזעיר אנפין לעשות מרכבה להם:ויהי רצוןמלפניך י"י אלהי ואלהי אבותי שתזכך את רוחי ונפשי שיהיו ראוים לעורר מיין נוקבין ע"י קריאת הכתובים הללו ואל יעכב שם חטא ועון והרהור רע את קריאת הכתוב' הללו ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו : ברוך י"י לעולם אמן ואמן :

תפלה לאומרה קודם לימוד משנה

לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הריני קורא משנה שהיא סוד מטטרו"ן שביצירה שהוא אותיות מש"ה ומשה עולה א"ל שד"י והם גימטריא רצו"ן ושהוא קפ"ד קס"א כזה יו"ד יו"ד ה"י יו"ד ה"י וי"ן יו"ד ה"י וי"ן אל"ף ה"י יו"ד ה"י יסוד אבא גו יסוד אמא להוריד שפע מאבא ואמא מבריאה ליצירה ותוכלל יצירה בבריאה והיא תרד מבריאה ליצירה שלש' שמות אהי"ה כזה אל"ף ה"י יו"ד ה"י אלף ה"ה יו"ד ה"ה אלף ה"א יו"ד ה"א שהם ה'יודין שהם סוד חמשים שערי בינה הנקראת משנה שהם י"ה אדנ"י מטטרו"ן והריני בסדר זרעים בחסד דנוקבא דזעיר שבו שני פעמים א"ל במקומו כזה אל"ף למ"ד אל"ף למ"ד·(וכשהוא לומד סדר מועד יאמר) והריני בסדר מועד שהוא בגבור' דנוקבא דזעיר שבו שם אלהים (וכשהוא לומד בסדר נשים יאמר כך)והריני בסדר נשים שהוא בחפארת דנוקבא דזעיר שבו שם צבאות(וכשהוא לומד בסדר נזיקין יאמר כך)והריני בסדר נזיקין שהוא בנצח דנוקבא דזעיר

תפלה קודם לימוד משנה

שבו שם א אל : (וכשהוא לומר בסדר קדשים יאמר כך) והריני בסדר קדשים שהוא בהוד דנוקבא דזעיר שבו שם א א"ל אל"ה אלה"י אלהים:(וכשהו' לומד בסדר טהרות יאמר כך) והריני בסדר טהרות שהוא ביסוד דנוקבא דזעיר שבו שם שד"י להעשות לה מרכבה : ויהי רצון מלפניך י"י אלהי ואלהי אבותי שתזכך את רוחי ונפשי שיהיו ראוים לעורר מין נוקבין על ידי קריאת המשנה הזאת ויהי רצון מלפניך י אלהי ואלהי אבותי שאזכה לכחינת נשמה דבריאה אותיות משנ"ה ואל יעכב שום חטא ועון והרהור רע את קריאת המשנה הזאת ויהי נועם וגו' :

תפלה לאומרה קודם לימוד הלכה

לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא הריני לומד הלכה שהוא אותיות ה כל"ה לקשר שם אדני שהיא הלכה העליונה בעשרים וארבע קשוטי כלה כדי לחברה בבעלה והריני קורא בסדר זרעים שהוא בחסד דנוקבא דזעיר אנפין שבו שם א"ל במדואו אלה למ"ד (וכשהוא לומד הלכה בסדר מועד יאמר)והריני קורא בסדר מועד שהיא בגבורה דנוקבא דזעיר אנפין שבו שם אכדט"ם:(וכשהוא לומד הלכה בסדר נשים יאמר כך) הריני בסדר נשים שהוא בת"ת דנוקבא דזעיר אנפין שבו שם השתם"א.(וכשהו' לומד הלכה בסדר נזיקין יאמר כך) והריני בסדר נזיקין שהוא בנצח דנוקבא דזעיר אנפין שבו שם ב"ם . וכשהוא לומד הלכה בסדר קדשים יאמר כך והריני בסדר קדשים שהוא בהוד דנוקבא דזעיר אנפין שבו שם ש"ד שד"י (וכשהוא לומד הלכה בסדר טהרות יאמר כך) והריני בסדר טהרות שהוא ביסוד דנוקבא דזעיר אנפין שבו שם במוכ"ן להעשות לה מרכבה ויהי רצון מלפניך י"י אלהי ואלהי אבותי שתזכך את רוחי ונפשי שיהיו ראוין לעורר מין נוקבין שיהיו ראוים לעורר מין תתאין ע"י קריאת הלכה הזאת ואל יעכב שום חטא ועון והרהור רע את לימוד הלכה הזאת ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו ברוך י"י לעולם אמן ואמן :

עזר יסוד מ' להלכה יכוין בשם י"ה בגימטריא מ"ב כזה :

אִיָּה בִּיָּה גִּיָּה דִּיָּה הֵיָה וִיָּה זִיָּה חִיָּה טִיָּה יִיָּה כִּיָּה לִיָּה מִיָּה נִיָּה סִיָּה עִיָּה
פִּיָּה צִיָּה קִיָּה רִיָּה שִׁיָּה תִּיָּה

תפלה לאומרה קודם לימוד הקבלה

לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל לאקמא שכינתא מעפרא הריני לומד בספר קבלה (פלוני) שהיא כנגד תפארת דזעיר אנפין דעולם האצילות שבו שם מ"ה כזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א לעשות לו מרכבה ויהי רצון מלפניך י"י אלהי ואלהי אבותי שתזכך את רוחי ונפשי שיהיו ראוים לעורר מין תתאין ע"י קריאת ספר הקבלה הזה ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו . ברוך י"י לעולם אמן ואמן :

לסמשיך ממ"ם רו"ף יסוד נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה מיס ימידה
ו דמלוי יוד מל סס ב"ן סכעסיס כניקוד סולס:

א אֵלֶּה

הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּמִּדְבָּר
בָּעֲרָבָה מ֫וֹל סוּף בֵּין־פָּארָן וּבֵין־תֹּפֶל וְלָבָן וַחֲצֵרֹת וְדִי זָהָב :
א אִלֵּין פִּתְגָמַיָּא דִּמַלִּיל מֹשֶׁה עִם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא אוֹבַח
יַתְהוֹן ־על דְּחַבוּ בְּמַדְבְּרָא ־ועל דְּאַרְגִּיזוּ בְּמֵישְׁרָא לְקֳבֵיל יַם סוּף
בְּפָארָן אִתַּפְּלוּ־על מַנָּא וּבְחֲצֵרוֹת אַרְגִּיזוּ־על בִּסְרָא ־ועל דַּעֲבָדוּ־עֵיגַל
דְּדָהָב : ג אַחַד ׀ עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב דֶּרֶךְ הַר־שֵׂעִיר־עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ :
ג מַהֲלַךְ חָד ׀ עַסַר יוֹמִין מֵחוֹרֵב אוֹרַח מֵיעָא דְּשֵׂעִיר־עַד רַקֶם גֵּיאָה:
ג וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה בְּעַשְׁתֵּי־עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ דִּבֶּר מֹשֶׁה
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ אֲלֵהֶם : ג בָּתַר דְּמְחָא יָתֵיהּ לְסִיחוֹן
שִׁנִּין בְּחַד ׀ עַסַר ־יַרְחִין בְּחַד לְיַרְחָא מַלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל
דְּפַקֵּד יְיָ יָתֵיהּ לְוָתְהוֹן : ד אֲחֵרֵי הַכּוֹתוֹ אֶת סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן וְאֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן אֲשֶׁר־יוֹשֵׁב בְּעַשְׁתָּרֹת בְּאֶדְרֶעִי:
ד בָּתַר דִּמְחָא יָת סִיחוֹן מַלְכָּא דֶּאֱמוֹרָאָה דְּיָתִיב בְּחֶשְׁבּוֹן וְיָת עוֹג
מַלְכָּא דְּמָתְנָן דְּיָתִיב בַּעַשְׁתָּרוֹת בְּאֶדְרֶעִי : ה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ
מוֹאָב הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֵאמֹר: ה בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא
בְּאַרְעָא דְמוֹאָב שָׁרִי מֹשֶׁה פָּרִישׁ יָת אוֹרַיְתָא הָדָא לְמֵימָר
ו יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב לֵאמֹר רַב־לָכֶם שֶׁבֶת בָּהָר הַזֶּה
ו יְיָ אֱלָהָנָא מַלִּיל עִמָּנָא בְּחוֹרֵב לְמֵימָר סַגִּי לְכוֹן דִּיתֵיבְתּוּן בְּטוּר
הָדֵין :

נביאים ישעיה א

לסמשיך מכ"ס חי"ף צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דגלס אדני נשמה
דסוד יְהוָה מיס ימידה דגלס יְהוָה מיס ימידה דסוד מל סס ב"ן סכעסיס :

א חֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה ־על־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם בִּימֵי עֻזִּי

יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה׃ א נְבוּאַת יְשַׁעְיָהוּ בֶּן אָמוֹץ
דְּאִתְנַבִּי עַל אֱנָשׁ יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם בְּיוֹמֵי עֻזִּיָּהוּ יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּהוּ
מַלְכֵי דְּבֵית יְהוּדָה׃ ב שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֶּר בָּנִים
גִּדַּלְתִּי וְרוֹמַמְתִּי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִי׃ ב שִׁמְעוּ שְׁמַיָּא דְּזָעוּ כַּד יַהֲבִית אוֹרַיְתִי
לְעַמִּי וַאֲצִיתִי אַרְעָא דְּאִתְרְגִישַׁת מִן קֳדָם פִּתְגָמֵי אֲרֵי יְיָ מַלֵּיל עַמִּי
בֵּית יִשְׂרָאֵל קְרִיתִי לְהוֹן בְּנִין חֲבִבְתִּנוּן וַיְקָרְתִּנוּן וְאִנּוּן מָרְדוּ בְּמֵימְרִי׃
ג יָדַע שׁוֹר קֹנֵהוּ וַחֲמוֹר אֵבוּס בְּעָלָיו יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנָן׃
ג יַדָּע תּוֹרָא זָבְנֵיהּ וְחֵמָרָא אוּרְיָא דְּמָרוֹהִי יִשְׂרָאֵל לָא אַלִּיף לְמִדַּע
דַּחֲלַתִּי עַמִּי לָא אִסְתַּכַּל דְּמִתְּבַר לְאוֹרַיְיתִי׃ ד הָוֹי ׀ גּוֹי חוֹטֵא עַם
כֶּבֶד עָוֹן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים עָזְבוּ אֶת־יְהוָה נִאֲצוּ אֶת־קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל נָזֹרוּ אָחוֹר׃ ד וַיַּעַל דְּאִתְקְרִיאוּ עַם קַדִּישׁ וַחֲטוֹ כְּנִישָׁא בְּחִירָא
וַאֲכָגִיאוּ חוֹבִין אִתְכַּנִּיאוּ בְּזַרְעָא רְחִימָא וַאֲבָאִישׁוּ אִתְאֲמַר לְהוֹן בְּנִין
חֲבִיבִין וַחֲבִילוּ אוֹרָחָתְהוֹן שַׁבְּקוּ יַת פּוּלְחָנָא דַיְיָ קְצוּ בְּדַחֲלַת קַדִּישָׁא
דְּיִשְׂרָאֵל וּכְדִיל עוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא אִסְתְּחָרוּ וְהָווּ לַאֲחוֹרָא׃ ה עַל־מֶה
תֻּכּוּ עוֹד תּוֹסִיפוּ סָרָה כָּל־רֹאשׁ לָחְלִי וְכָל־לֵבָב דַּוָי׃ ה לָא מִסְתַּכְּלִין
לְמֵימַר עַל מָה לָקֵינָא עוֹד מוֹסְפִין לְמָחֵי וְלָא אָמְרִין מָא דִּין כָּל
רֵישׁ מְרַע וְכָל לֵב דָּוֵי׃ ו מִכַּף־רֶגֶל וְעַד־רֹאשׁ אֵין־בּוֹ מְתֹם פֶּצַע

וחבורה

מצודות דוד

רש"י

חזון · חזות קשה : כי ה' דבר · שתסיו עדים כדבר: ידע · זוכו · מתקו בחריסה לבל תחזר לשוט לזנו מבין
שעליו עד שיתכלמו : לא ידע · לא תכו לידע : ועמי · לא
כיון לב להתבונן : (ד) הוי גוי · שסיס קדוש בפדלקוטות
חוטא : זרע מרעים · וסס היו זרע ברך ה' : נזרו · סיו
אחור : נאצו · הרגיזו : נזרו · נסוגו
אחור סס : (ה) על מה תכו · מאחר שעדיין אתם מוסיפים
פ הלא כבר · כל ראש לחלי וכו' : מתום · לשון תמימות :

ד מכפ ורגלו : (ב) שמעו שמים · שם שתי קובל ומתרעם על ישראל : והאזיני ארץ · אמר בלשון יחיד כי
ל ראשם חד סיה משלים כשמים כי שבעה רקיעיסס כי ה' דבר · לא מלאי לחי לומר כי דבר ה' בפי ולזה שמעו
י : כלים גדלתי · ר"ל וזכו דברי רחו כל העולם שעשיתי לבני בכורי ישראל אשר גדלתים ורוממתים על כל העכו"ם
לא השיבו כשולמי כי מרדו בי : (ג) ידע שור · הלא אף בעלי חי יודע ומכיר את בעליו אשר קנהו וכשהוא רוצה לילך
ור הזה עם שהוא בכל כיותר עכ"ז יודע הוא מקום החכים של בעליו והולך שמה לסבתו : לא ידע · לא תכו·
לותי להיות כשמעון לי : עמי · עם שכשמה עמי ולחי בשוברתם עכ"ז לא יתבוננו לדעת מה עוב
כי הלא בשמעם עוב הארץ יתכלו ולחים לפי· כחמור הזה המכיר בעליו : (ד) הוי · הכניח מתאנח וקובל על
ל ישראל שסיו מלו גוי קדוש ונכספו להיות גוי קדוש : עם כבד עון · מלו היו עם קדוש ונכספו להיות עם כבד עון :
זרע מרעים · מלו היו זרע ברך ה' ונכספו להיות זרע מרעים : בנים משחיתים · מלו היו בני אל חי ונכספו
להיות בנים המשחיתים את דרכם : נזרו אחור · פרשו מסם ללכת לאחור כלשון המתאן לשמוע דברי המדבר אליו : (ה)
על מה תוכו · על העבירה עצמה שלקיתם עליה על העבירה הזאת בעצמה תוסיפו עוד לעשות סרס ר"ל עשיתם זוב
עבירה אחרת בהוספת ליסור ולקיתם מצוייס על לב לחשוב הלא בשבילה לקיתו : כל ראש לחלי · הלא על ידי ההכאה
כל הראש וכל הלב ומדוע לא תקחו מוסר · (ו) אין בו · אין בכל אחד מקום שלם ממכה במקום אחד יש פצע
וכמקום

וְחַבּוּרָה וּמַכָּה טְרִיָּה לֹא־זֹרוּ וְלֹא חֻבָּשׁוּ וְלֹא רֻכְּכָה בַּשָּׁמֶן׃ ו מְשֹׁאַר
עַמָּא וְעַד רֵישָׁא לֵית בְּהוֹן דְּשְׁלִים בְּדַחֲלָתִי כּוּלְהוֹן סָרְבִין וּמָרְדִין
אִיתְגְּעֵלוּ בְּחוֹבִין כְּמָחָא מַרְסָמָא לָא שָׁבְקִין מְזַדּוֹנֵיהוֹן וְלָא מְחַמְּדִין
לְתִיוּבְתָּא אַף לָא זַכְוָן לְהוֹן לַאֲגָנָא עֲלֵיהוֹן׃

מצודת דוד

וכמקום וכו' : לא זורו · לא נפזר עליכם לחבק שמתנים
המרפאי : ולא מובכו · לא נפזר עליכם מעלית כדרכ׳שכורכים
על המכות : ולא רככה · לא כתרכך המכה כשמן כדרך
שמרככין המכות ר"ל הלא עדיין לא נרפאתם מהמכות אשר
בהו עליכם מאז על העבירות שעשיתם ומדוע תזרהסלעשות שוב והוא דרך משל לומר הלא מאז כח הפורעניות על הפריס
ועל יתר העם ועדיין משמשת ככה ולמה תחטאו שוב :

רש"י

ומכה טריה · למה ורעוכה · לא זורו ולא מובכו · לשון
רפואה : ולא רוככה · מכתש בשמן ומשמשל הוא על עבירות
שבידם ולא נתרפאו בתשובה ולפיכך היה להסתכור תשובה :

כתובים תהלים ה ו

להמנצח מיסוד ומלכות ד"ת שין דלת יוד נפס שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נפמס
דיסוד א אד אדנ אדני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד נפמס המלכות יוד הוו וו הוו סיס
יסידס דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות לל סס ב"ן שבעסיס :

א כִּי־אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק ׀ יְהוָה כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ׃ א מִזְמוֹר לְדָוִד אַנְתְּ
תְּבָרֵךְ לְצַדִּיקָא יְיָ הֵיךְ תְּרִיסָא רַעֲוָא תְּכִלְלִנֵּיהּ׃ ב לַמְנַצֵּחַ
בִּנְגִינוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב לְשַׁבָּחָא בִּנְגִינָתָא עַל כִּנָּרָא
דְּתַמְנָיָא נִימַיָּא תּוּשַׁבְּחָתָא לְדָוִד׃ ג יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־
בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃ ג יְיָ לָא בִרְוָזְךָ תַּכְנִיעֵנִי וְלָא בִּרְתָתָךְ תְּרַדֵּנִי יָתִי׃
ד חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי׃ ד חוּס עֲלַי
יְיָ מְטוּל דְּחַלָּשׁ אֲנָא אַסֵּי יָתִי יְיָ מְטוּל דְּאִיתְבְּהִילוּ גַּרְמָי׃ ה וְנַפְשִׁי
נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה יְהוָה עַד־מָתָי׃ ה וְנַפְשִׁי אִתְבְּהִילַת לַחֲדָא
וְאַנְתְּ יְיָ עַד אֵימָתַי רַוַח לִי׃ ו שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן
חַסְדֶּךָ׃ ו תּוּב יְיָ פְּצֵי נַפְשִׁי פְּרַק לִי בְּגַלַּל טִיבְךָ׃

מצודות דוד

(ו) כי אתה וכו' · סרס המקרא כי אתה כי תברך לדיק:
כלכה · כמו שהלכה מסבכת את הנוף כן תסבכנו ברצון :
(ג) ואל בחמתך כפל הדבר במ"ש : (ד) חנני לכל תוסיף
עוד לחרות כי כי הלא תומלל אני ודי בזה : רפאני · כוסיף
לשון ותחר רפאני מן המכות אשר ערכו עלי מאז כי הלא נכהלו עלמי · ונפשי · ואף נפשי נכהלו ותמיה עד מתי תהיי
עוד נגוע ומוכה הלא עכ"פ הפורעניות בתם לגבות חוזלמוסר והנה כבר נכהלתי וקבלתי המוסר : (ו) שובה · תוב :
שוב להוליא נפשי מכלרה והושיעני למען תמדד ותפלסדיון לי כפרעתי כפי חטאתי :

(תק לישראל) ח"ה בית

פרק א **חמשה** לא יתרומו · מניינן למעוטי
הא דאמר רבי יהודה לקמן
קטן שלא הביא שתי שערות תרומתו תרומה
קמ"ל דאין תרומתו תרומה(ה) : החרש והשוטה
והפטן וכו' . כלהו מהד
קרא נפקא לן דכתיב
דבר אל בני ישראל ויקחו
לי תרומה : (ב) מאת
כל איש אשר ידבנו לבו.
אל בני ישראל פרט
לעכו"ם . מאת כל איש
פרט לקטן . אשר ידבנו
לבו פרט לחרש ושוטה
שאין בהם דעת להיות
נודבין וקטן לא מצי
ממניט מאחר ידבנו לבו
דאיכא קטן שהגיע לעונ'
נדרים שם לו דעת
להיות נודב:ואם תאמר
אחר תקנו חכמים בקטן
שהגיע לעונת נדרים
שתי שערות שיהא יכול
להפריש תרומה ומעשרות
ואפילו הכי לא מהני
הפרשתו . דכתיב
בן תריום גם הוא גם
לרבות שלוקחים מה הוא
בני ברית אף שלוקחים
בני ברית : (ב) לא
יתרום · לכתחלה דלריך
להמניע לגזניו כשיגדך
(ד) : וחרש שדברו בו חכמים בכל מקום
וכו' · לאו בכלל הוא דבריס מגיעה מני קרא
ומדבר ואינו שומע בכלל ופרק מקום שלישה לענין שלישה : שאינו שומע ואינו מדבר . שהוא קרא
ממעטי' אותו וכיון שלא שמע מעולם מה שמדברים לו ה"ל לו שידבר : (ג) רבי יהודה אומר
תרומתו תרומה . כדיעבד דליה ליה לרבי יהודה הך דרשה מאת כל איש פרט לקטן : עד שלא
בא לעונת נדרים . הזכר בן י"ב שנה ויום אחד ונקבה בת י"ל שנה ויום אחד ומאותו עונה
ואילך אם תרם תרומתו תרומה והלכה כרבי יוסי : (ד) אין תורמין זיתים על השמן. מי שים
לו שמן שמייב להפריש ממנו תרומה וזיתים שמייב להפריש מהן תרומה אינו יכול לתרוסמן זיתים
כפי שמיעור שים לו לתרום על הזיתים ועל השמן ולפטור השמן בתרומת הזיתים דכתיב
כדגן מן הגורן מן הגמור על הגמור ולא ממש אזיתו גמור על הגמור : ואם תרם בש"א
תרומת עצמן יש בהם . כלומר אין כאן תרומה אלא על הזיתים בלבד אבל לא על השמן :
ובה"א אינה תרומה · הואיל ונתכוין לתרום גם על השמן אין כאן תרומה לא על הזיתים
ולא על השמן וכרי הוא כאלו לא תרם כלל : (ה) אין תורמין מן הלקט ומן השכחה
ומן הפאה · מי שים לו כרי של טבל אינו יכול להפריש עליו תרומה מלקט ושכחה ופאה שבידו
שאלו מתנות עניים הן ואינו יכול לתקן טבלו

ד"י נקט · פירות · (ה) כן פי' הר"מ ודבר
פשיטא הוא דאפי' קמ"ל שאין פוטר עלמו מחובו
בשל לחבירו ואינה פי' דוקא' דבעני עלמו שים
לו כרי של טבל מיירי ואין תורמין מהן מעוש
דהוי מפטור על המיוב:

הפאה ומן ההפקר ולא ממעשר ראשון (ס"ח ש"א) שנטלה תרומתו ולא ממעשר שני והקדש (ס"ח שלא) שנפדו ולא מן החיוב על הפטור ולא מן הפטור על החיוב ולא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש ולא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ולא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ ולא מפירות חוצה לארץ על פירות הארץ ואם תרמו אין תרומתן תרומה :

(ו) **חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה . האלם והשכור והערובוהסומא ובעל קרי לא יתרומו ואם**

(ו) וכ"ש של הר"מ
שלא נטלה תרומתו
ומפרשה שלא יעשה לאומו
מעשר ראשון מ"ג לפ"ב
שוטה כמה ים בו מן
הים"מ ומה מיאסר הוא
שרשאי לעשות מ"ג על
בריון והוא תימה דמאי
קמ"ל פשיטא שפ"ח לבן
לוי לשלשות מ"ג שעליו
מים"מ שכבר נתחייב
לחמה לכהן ואפשר דקמ"ל
דבין שבשעה שחורם
לא תורם כדעתו שיפרים
שלא הים"מ שכו לפיכך
חים"מ כלל לפי שעמלה
תורם מן הים"מ שכו על
שטבל וכמזיד מיירינן מ"ש
בפ"ב מ"ב תוי"ט :

(ז) ותימה לי מנין להא במע"ר קרא דרמי'
בפ"ז דכרכות ואולי משברת מפני שהם מעשר
אחר הוא ואפילו תרומה יליפינן ממעשר כמ"ש
לקמן תוי"ט:(ס)ומיון יודע שהביאו שלים כל שזורעה
ומלמחת בידוע שהביאו שלים בשעירו'ועי'בתוי"ט
(ט) ולפ"ז מן המחובר על המחובר כמי לא
ניקשיא לאחי לא תני לה תוי"ט : (י) לפי שעניין
לו כולל לותם והוא שיוליא מזה מה שהוא מייב
בו מן השוק הר"מ : פירות ח"ל · שנחפייבו
בחקנת נביאים לו תקנת חכמים במ"ב סוף ידים :
(י"א) משום הא"ל דלעיל מ"ש לא לימעיט אלא
דר' יוסי לישנייך הו שכא תוי"ט : האלם · ות"ח
לאחר

(ח) ותימה לפרושי מתני' בכא"ב דממ"ב לי
קאי על לא יתרומו ת"ב ניחא דדוקא ה'
לא יתרומו הא לאחרים לפי"לכתחלה' תורמיסופי קאי
על ולא תרמו אח"ם משמע נמי הא לאחריני
אם תרמו בדיעבד מיהו
תרומתו תרומה תוי"ט :
(ב) ירוי' והך קרא
בתרומת שמשכן כתיב
ולפיקמיני'תרומ' כהנים
מדקאמר נמי תרומה
כדכתיב ואני נתתי לכם
את משמרת תרומתי
הר"מ : (ג) וכן היולא
יחידי בלילה והכן בכא"ק
והמקדש את כשהו
פשיטא לי מלאו הוא
שהוא:אין משוסדשעבו"ס
חיבו בכלל עם שחייבים
לאחרים לפיכך הוליאו מן
הכלל ושכחו בכבא בפני
עלמה : (ד) ואחמיה
בא"ק דמ"ג פ"ב דכרכות
דפסק הלכה כשמואל
דהתם:מי לכתחלה מודה
לריך להשניע לאזניו :
ריי"א כו'.בפ"ב דשבילה
מ"ר כתבתי בשם אחוי
בשניע לשיעור ומ"ש
דכוותים ומ"ש מין
שלא הביא כי שערות
דמשמע דבשמן לחוייבי
אבל הר"ם סובר דאפי

בכל קטן קאמר ומשום
ר"ש

(ה) : ההפקר · דכתיב וכל
הלוי כי תין לו חלק ונחלה עמך ממה שים לך
ותין לו לאחר שייב ליתן לו ילא הפקר שידך וידו
שוין בו : ולא ממעשר ראשון שנטלה
תרומתו . אין תורמין
ממנו תרומה גדולה על
כרי של טבל שבידו
ואיצטריך לאשמועינן היכא
שהקדימו כן לוי לבהן
בשבלים שהוא פטור
מתרומה גדולה(ו)ודוקא
שנטלה תרומתו לבל
לא ניטלה תרומתו יכול
לתרום דחניא בספרי
מיניהבן לוי שרלה לעשות
ממעשר ראשון שלו
תרומה גדולה מיין
שמוסף ת"ל כי לא מעשר
בני ישראל אשר ירימו
לה' תרומה מכלן שהם
רלה לעשותו תרומה
לאחרים מוסף יכול אף
לאחר שנטלה תרומתו
יהא עוסה אותו תרומה
ואם
לאחרים ת"ל לא מקדשו ממנו בזמן שקדשו
בחוכו הוא עוסה אותו תרומה לאחרים אין
קדשו בחוכו אין עוסה תרומה לאחרים : ולא
ממעשר שני והקדש שנפדו . שאי אתה מכר
מעשר שני ממון גבוה הוא ואיכא דלא נפדו
פשיטא דאינו יכול לתקן טבלו בממון של גבוה
אבל איכא דנפדו שד"א דיכול לעשותן תרומה
גדולה על טבלו וכ"ש אלו נמי פשיטא דסולין
גמורים הוא ליצטריך איכא דהקדימו בשבלים
(ז) דפטור מתרומה גדולה כדפרישים במעשר
ראשון : והקדש שנפדו . נמי ליצטריך בהקדים
טבלו ומרמו בגזבר ואסר בך פדאו דפטור מן
התרומה . מן הפטור על החיוב · כגון מעירו'
שלא הביאו שלים (ס) שהן פטורין מן המעשרות על הפירות שהביאו שלים שהן חייבים במעשרות :
ולא מן התלוש על המחובר . דכתיב וזרעתם ממנו שלא יחרוש מן התלוש על
המחובר ולא מן המחובר על התלוש דכתיב בשבלים שהן מחוברים לקרקע ולא מן החדש על הישן
(ס) ומנהו שניהם שוין : מן החדש על הישן . מפירות שנה זו על פירות שנה
שעברה ולא מפירות שנה שעברה על פירות שנה זו דכתיב היולא הזרע השדה שנה שנה שמוסף שני גרגות בשנה שדה בית השלחים תורמים ומעשרים מזה על זה : ולא מפירות
הארץ על פירות ח"ל . דכתיב וכל מעשר הארץ מזרע הארץ גלי קרא דמעשר ור"ק
לתרומה (י) . וכן אין תורמין מפירות הארץ על פירות שבסוריא ולא מפירות שבסוריא על
פירות שבארץ . (ו) **חמשה לא יתרומו** · מניינן למעוטי מדר"י דאמר קטן שתרם תרומתו תרומה
(י"א) : האלם . והוא שמוע שלא שנשתתק מאליו לא יתרום לפי שאינו יכול לברך וכן

ערוס אין יכול לברך דכתי׳ ולא ירפא כך ערוס דבר בעצם שאתה מדבר בו לא ירפא כך ערוס: ובעל קרי . כמי בזמן שהקנה מקצי הבטלוס לטבילותיס לא הוי מלי מהרהר בלבו · השכור והסומא . לויס יודעיס לברור מן הייפה ואלו בעיקבותיה המורס ברור ומורס מן הייפה רבתיב מכל תלבו תא תקדשו ובכור מקרי כל שאינו יכול לדבר בפני המלך מחמת שכרותו:(ז) אין תורמין לא במדה· דכתיב ונתשב לכם תרומתכם כמתשב׳ לתא מורס כלומר מלומד ולי לאתה מורס לא במדה ולא במשקל ולא במנין ואע״ג דאתי קרא בתרומ׳ מעשר הוא דכתיב אם לויס ענין לתרומ׳ מעשר שהרי נתנה בו המורס שיעור מעשר מן המעשר ולריך שימדוד כדי שיהא שיעור תרומה מתוקו גדולה שלא נתנה בה מורס שיעור : אבר תורם הוא את המדוד· שמודד הוא לא שכלו לו מוכס ושוקל לא שכלו ומכניסו לתוך ביתו וכשמפריס התרומ׳ גדולה ממנו מפריס מלומד ולא ימדוד ולא ישקול ולא ימנה:אין תורמין בסל ובקופה שהם של מדה.שהרואה אומר במדה הוא מורס : אבל תורם הוא בהן חציין ושלישן . דכיון דאינו ממלא לוחן ליכא למגזר : שחציה מדה . סים בסאה פעמים סימנים עד מקום סליה ליכא למגזר דלמא יתי לתרוס במדה : (ח) הזיתים הנכתשים · רגילים היו לכתוש זיתים במכתשת להוליא שמן : תרומתו תרומה . גמורה היא מדאורייתא . ויחזור ויתרום . מדרבנן לאחר שיכלים כתיסת לוחן הזיתים ודריכת הענבים יחזור ויוליא תרומה שנית כשיעור הראוי לשמן ולין שיעה : הראשונה מדעת . אם נפלה לפחות ממאה מולין נעשה הכל מדומע ואסור לזרים ויימכר הכל לכהן (יב) דתרומה גמורה היא מדאורייתא : וחייבין עליה חומש . זר האוכלה בשגגה משלם קרן וחומש כדין כל זר אוכל תרומה : אבל לא שניה . לפי שאינה אלא מדרבנן : נפיוך ליכא לאוכלה עד שיפרישו עליה תרומה (יג) ומעשרות ממקום אחר דמדאורייתא היא טבל גמור ואי קשיא מאי שנא הכא בתורס שמן על הזיתים שכתשים תרומתו ויחזור ויתרום ומאי שנא לעיל גבי התורס זיתים על השמן וענבים על היין דאין תרומתו תרומה וי״ל דהתורס זיתים על השמן ליכא פסידא לכהן לפיכך אין תרומתו תרומה אבל בתורס שמן על הזיתים שכתשים דליכא פסידא לכהן תרומתו תרומה אלא מדרבנן הוא דאזור ליתרום : (ט) זיתים הנכבשים . זיתים מלוסים וכבושים כיון לו בחומץ כדי שיתקיימו ומשיבי דבר שנגמרה מלאכתו הלכך תורמים מן השמן עליהן דדוקא שמן של זיתים העומדים לגמרי שמן וכן יין של ענבים העומדות לידרך הוא דאמור לתרום אבל יין של למוקים והשמן של זיתים שכבשום שרי וכשהוא תורס מן השמן על הזיתים שכבשום ומן היין של למוקים תורס לפי השמן הרואי שיצא מן הזיתי׳ שכבשום ולפי היין הרואי שיצא מן

ואם תרמו תרומתן תרומה: (ז) אין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במנין אבל תורם הוא את המדוד . אין תורמין בסל ובקופה שהם של מדה אבל תורם הוא בהן חציין ושלישן . לא יתרום בכאה חצייה שחציה מדה : (ח) אין תורמין שמן על זתים הנכתשין ולא יין על ענבים הנדרכים ואם תרם תרומתו תרומה ויחזור ויתרום . הראשונה מדעת בפני עצמה וחייבין עליה חומש ולא שניה : (ט) ותורמין שמן על זיתי הנכבשין ויין על ענבים לעשותן צמוקין . הרי שתרם שמן על זיתים לאכילה ויתים על זיתים לאכילה ויין על ענבים לאכילה וענבים על ענבים לאכילה ונמלך לדורכן

ר״ל ת״מ דמדאורייתא כבר נתקנה מע״ג שהרואוה היא תרומה מדאורייתא (יד) וס״ל התורס שמן על הזיתים שלא ע״מ ומע״מ לריך שיזמור וימרוס כדלעיל מ״ש ומה מתרי נקט :

לדורכן א״צ לתרום: (י) אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ואם תרמו תרומתן תרומה :

מן למוקים : א״צ לתרום . הואיל וכי קא מרס ספיר קא מרס בתותם שעה היו עומדות לאכילה : (י) אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו.מדבר שנתמרס בכרי : על דבר שלא נגמרה מלאכתו . שלא נתמרס בכרי דכתיב כדבון מן סגורן וכמלאה מן היקב מן הגמור על הגמור ולא מן הגמור על שאינו גמור ולא מסאינו גמור על הגמור : ואם תרמו תרומתן תרומה· ודוקא בשאר פירות אבל התורס מן הזיתים על השמן לו מן הענבים על היין לא אמרינן לעיל דאין תרומתו תרומה (יד) משום דאין בית פסידא לכהן כדאמרן :

גמרא ברכות דף נא ע״א הלכה ה כלי החיצון דחסד דמלכות דבריאה **אלף למד**

אמר רבי ישמעאל בן אלישע ג׳ דברים סח לי סוריאל שר הפנים אל תטול חלוקך שחרית מיד השמש ותלבש ואל תטול ידך ממי שלא נטל ידיו ואל תחזור כום אספרגוס אלא למי שנתנו לך מפני שתכספית ואמרי ליה איסתלגנית של מלאכי חבלה יושבין ומצפין לו לאדם ואומרין אימתי יביא אדם לידי אחד מהברים הללו וילכד · אריב״ל ג׳ דברים סח לי מלאך המות אל תטול חלוקך שחרית מיד השמש ותלבש ואל תטול ידיך ממי שלא נטל ידיו ואל תעמוד לפני הנשים בשעה שחוזרות מן המת מפני שאני מרקד ובא לפניהן וחרבי בידי ויש לי רשות לחבל ואי פנע מאי תקנתי׳ לינשוף מדוכתי׳ ד׳ אמות אי איכא נהרא ליעבריה ואי איכא דרכא אחרינא ליזיל בה ואי איכא גודא לקום אחורא ואי לא ליהדר אפיה ולימא ויאמר ה׳אל השטן יגער ה׳ בך וגו׳ עד דחלפי מיניה אמר רבי זירא אמר רבי אבהו ואמרי לה במתניתי׳ תנא ״ דברים נאמרו בכוס של ברכה טעון הדחה ושטיפה חי ומלא עיטור ועיטוף נוטלו בשתי ידיו ונותנו בימין ומגבידהו מן הקרקע טפח ונותן עיניו בו וי״א אף משגרו במתנה לאנשי ביתו · א״ר יוחנן אנו אין לנו אלא ארבעה בלבר הדחה שטיפה חי ומלא :

רש״י

סוריאל · מלאך חשוב הוא לפני המלך :אל תטול חלוקך וכו׳ · אלא לאחר שעה שהוא מתקשט ומתקן עלמו ומתקשט בבגדי שבת ובלבושי יום טוב : תכספית · שם מכורת שדים : איסתלגנית · שם מכורת מלאכי חבלה :אימתי וכו׳ · רבי ישמעאל עלה לרקיע ע״י שם בכריחת דמעשה מרכבה: נוטל . כוחל כוס של ברכה · ברכת המזון : מן הקרקע . אם על גבי קרקע הסב ואם על גבי שלחן מגביהו מן השולחן:במתניתי׳ דרך דורון ושמיכות : לאחמי ביתו · לאשתו : חי · שמוזגו בחיים לאחר שנתנו ככוס חי אבל לברך עליו חי אם לא למחר בחתניתין אין מברכין לי׳ כמי חי כלע״ז פרים״ק להביא מן שתניא לשמו :

זוהר חדש ד״ח דף עא ע״א ת״ת דאצילות יוד הא ואו הא

איכה יסבב בדד רבי חניגאי ורבנן פתחי קרא בחדש סרחשון ויקח ס׳ חלסיס לת בחדש ויניחסו בגן עדן וגו׳ ויקח במה לקמו ר׳ חניגאי חמר לקחו

בדברים כמה דאת אמר קח את אהרן ורבן יוחנן אמרי לקחו ברוח כד"א ס' לוקח את אלדוך מעל רחבך . ויניחסו בגן עדן כדי לסיות לו מנחה לרעת ולסכיר החכמה וסתורה דאמר רבי חנינתי התורה למדה סקב"ס לאדם הס"ד אז רחם ויספרה ונו' ויאמר לאדם וסיו מלאכי השרת מקלסין לפניו עד שרחם שמחל בשמים וקנה לו וירד מן השמים כדמות לל על נחם שנחם שרחם ושלל עליו תוקפא ומיל' דילים קריב הסוף נחם לנבי אחת' דדעתה קלס מן החים מכאן דאחת' לא אחפתת' אלא בחתתא אחרא :

ויאמר אל החסה אף כי אמר אלהים מיד פתח בחף מסכ' דבתחל' דבריו של אדם ניכר מי סוף כך סוף פתח בחף לסודיעו מי סוף נעל סימן זה שם מקבל אם לא מקבל וסמשיכה בדברים עד שפתח' בחות מ"ס ואמרס מכל עז סגן אכל נאכל מיד נעל שנחם החות ויסס אותס על זרועו שמחלית וסיס ממתין ות"ו תי"ו מפיס כדי לסיות מו"ת נכון לפניסס שתחיל לפתותס עד דכתיב ותרא החסה בעשמח סני ותקיף מלמד שפרחו החותיות ות"ו תי"ו וסלקו להתחבר עם חות מ"ס וחות מ"ס סיתס עולס ויורדת ולא סיתס מתחברת בשם עד שנתפתת' ויסב' ותו תי"ו ד' זימנין ותקיפו לחות מ"ס לחרבע סטרין דכתיב ותקח מפריו ותאכל ותתן גס לאישה ותפקחנה עיני שניסס שס חרבע זימנין ו' ת' מלמד שסבבו לחות מ"ס לחרבע לדדים וסמ' בחמלע מות בכל סטרין כמה דאת אמר כי עלה מות בחלוניו דא שמחל דאישו אמיא ועל דא מי גבר יחיס ולא ירחם מות מיד שלט בה ושטיל בה זוסמח נחת קב"ס למחני ויתחבח שחדם ואשתו . תא חזי קודם שחטאו סיתה שכינה עטרה על ראשיסס להיות בשבילס עורה על העולם כיון שחטאו כביכול שם כחה ושתחלק' ולא שליט' וקב"ס שחרי לקונן ואמר איכה אם תחה מינה שלטנית' אעדו מינה חוף שכח במורבן בי מוקדש שלטנית' אעדו וקב"ס שחרי למספד ואמר איכה אם תחה עליה :

הלכה פסוקה — יוסף לחכ — מוסר

רי"ס הלכות תפלה פ"ג

אשה לא תקרא בצבור משני כבוד הצבור קטן היודע לקרות ויודע למי מברכין עולה משנין הקריאים וכן משעיר עולה מהנין שהרי הוא קורא בתורה . ואם הפשיק שליח צבור בקדיש בין משלים וכין המשעיר אינו עולה מן המנין : צבור שלא היה בהם יודע לקרות אלא אחד עולה וקורא ויורד וחוזר וקורא שניה ושלישית עד שינסור מנין הקריאים של אותו היום : (ב) בכל קריאה וקריאה מאלו כהקורא ראשון־אחריו לוי ואחריו ישראל. ומנהג פשוט הוא היום שאפילו כהן עם הארץ קודם לקרות לפני חכם גדול ישראל וכל מי שהוא גדול מחבירו בחכמה קודם לקרות והאחרון שגולל ס"ת גושל שכר כנגד הכל לפיכך עולה ומשלים אפילו גדול שבצבור :

כיצד מברכין לפני הקורא ואומר

מספר חסידים סימן קנג

יש חסיד שלבו דוחק לחתר רצון בוראו ותינו מרבה מעשים טובים כחסיד החכם מפני שקבל מרבו ומפי מחבירו לא הרבה לפי שלא קבל מרבו ולילו כיה יודע כיה מקייים לפי שחמרו לעולם יהא אדם ערום ביראתה וכשם מי שלא למד אחין לבו כספוג לקבל כלימוד לפי' קבל הרי זה לבו סחום פעמים שחין יכול להבין ולדעת' מלינו בתורה שכל מי שיכול להבין ת"פ שלא נלטווה נעגם עליה על שלא שם על לבו שנאמר וקלוף משם על פקודי כחיל ערי כחלפיסערי המחות כשיש מלכה כמלחמה ויאמר לליסם משם כחייתכל נקבה ולמה לא ענו לו ולמה לא נויה למו ולכלה לא אחרת למו להמית בכשים שלא שידע משם שכיו מבמים ובקיאים לדון קל וחומר ומה כשעים שכתוב בהם לא תחיים כל נשמה למען אשר לא ילמדו לחטא ונו' וכתיב כי יסיר את בנך מאחרי שמא יחטיאך להבא שלו בשביל חטאו ובחטיאו לא

לפמסיך מת"ס דז"ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יְהוָה סיס יסידה ד דמילוי יוד של סס ב"ן שבעשיס בניקוד מולס :

א פְּנוּ ! וְסַעוּ לָכֶם וּבֹאוּ הַר הָאֱמֹרִי וְאֶל־כָּל־שְׁכֵנָיו בָּעֲרָבָה בָּהָר
וּבַשְּׁפֵלָה וּבַנֶּגֶב וּבְחוֹף הַיָּם אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַלְּבָנוֹן עַד־הַנָּהָר
הַגָּדֹל נְהַר פְּרָת : א אִתְפְּנוּ וְטוּלוּ לְכוֹן וְעוּלוּ לְטוּרָא דֶאֱמוֹרָאָה וּלְכָל
מְגִירוֹהִי בְּמֵישְׁרָא בְּטוּרָא וּבְשְׁפֵלְתָּא וּבְדָרוֹמָא וּבְסַפַר יַמָּא אֲרַע
כְּנַעֲנָאָה וְלִבְנָן עַד נַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא פְּרָת:ג רְאֵה נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם אֶת־
הָאָרֶץ בֹּאוּ וּרְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם: ג חֲזוֹ דְיָהֲבִית קֳדָמֵיכוֹן
יָת אַרְעָא עוּלוּ וַאֲחַסִינוּ יָת אַרְעָא דְקַיֶּים יְיָ לַאֲבָהָתְכוֹן לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לְמִתַּן לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן בָּתְרֵיהוֹן : וְאֹמַר אֲלֵכֶם בָּעֵת
הַהִוא לֵאמֹר לֹא־אוּכַל לְבַדִּי שְׂאֵת אֶתְכֶם : ג וַאֲמָרִית לְכוֹן בְּעִדָנָא
הַהִיא לְמֵימָר לֵית אֲנָא יָכִיל בִּלְחוֹדַי לְסוֹבָרָא יָתְכוֹן:ד יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנְּכֶם הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב: ד יְיָ אֱלָהֲכוֹן אַסְגֵּי
יָתְכוֹן וְהָא אִיתֵיכוֹן יוֹמָא דֵין כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא לְסַגֵּי :

נביאים ישעיה א

לפמסיך מכ"ס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמס דלנס אדני נשמס דסוד יְהוָה סיס יסידה דלנס יְהוָה סיס יסידה דסוד של סס ב"ן שבעשיס :

א אַרְצְכֶם שְׁמָמָה עָרֵיכֶם שְׂרֻפוֹת אֵשׁ אַדְמַתְכֶם לְנֶגְדְּכֶם זָרִים אֹכְלִים
אוֹתָהּ וּשְׁמָמָה כִּמַהְפֵּכַת זָרִים : א אַרְעְכוֹן צַדְיָא קְרְיוֹכוֹן
יְקִידַת נוּר אַרְעְכוֹן לֶקְבְלֵיכוֹן עַמְמַיָּא מַחְסְנִין יָתָהּ וּבְחוֹבֵיכוֹן צְדִיאַת
מְנָכוֹן אִתְחַלַּפַת וַהֲוַת לְנוּכְרָאִין : ב וְנוֹתְרָה בַת־צִיּוֹן כְּסֻכָּה בְכָרֶם
כְּמְלוּנָה בְמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה:ב וְאִשְׁתָּאֲרַת כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן כְּמַטַלְתָּא
בְּבַרְמָא כְּתַר דַּקְטָפּוּהִי כְּעַרְסַל מַכְתּוּתָא בְּמַקְשְׁיָא בְּתַר דְּאֶבְעִיוּהִי

מצודות דוד

(ה) מרלכס . לכן הסיס מרלכס שמסס : לדמתכס . פרי לדמתכס : לנגדיכס . כעיניכס תרחו ולין לחל ידכס לעמוד כנגדס :שמסס . והביה שמסס כלרך חסר יכולו עליה חויבים ורחוקים כי סמס מספיקים ומחריבים הכל ועושים שמסס על כי סמס לח יעמדו גס משל"ב כשבחויב כוח מכני מרך הסיל ומסוך עליס : (ב) ונותרס . תשאר רקנים מוזכיס כמו סוכת בכרם שס שסשומר יושב שס כי בעת יבלר כרמו מניח סוכתו ריקן וסולך לו : כמלונה בשקה כמו במלונה בעשוים בשדה קיטוחין כי משהלקט מניחה ריקן וסולך לו (זה שכרם קרוי סוכה כי בשומר יושב שס כיום ומשמרם מפני העופות ובלילה מפני הגנבים חבל הקטוחים קשים שס למחכל העופות ואינו שומרם ח"ל מפני הגנבים בלילה ולכן נקרא מלונה העשוים ללילה) כעיר נלורה וכמו העיר חשר בחויבים לרוס עליה העושים סוכות לעשמס

להסתר

רש"י

(ה) לנגדכס . לעיניכס יהלכוס חויבים: ושמסס מכשכשלה בהסכת לזרים : ונותרה בת ציון ריקנית : כסוכה . שעושים בכרם בעת הבלירה ואחר כך נותרת ריקנית : וכמלונה . שעושין לשמור קטוחין : וכעיר נלורה . כעיר שלרן עליה חויבים ועושין לה סוכות ואח"כ מניחין אותם וסולכין .

בְּקִרְבָּךְ דָּצִירִין עֲלָהּ: ג לוּלֵי יְהֹוָה צְבָאוֹת הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד כִּמְעָט
כְּסְדוֹם הָיִינוּ לַעֲמוֹרָה דָּמִינוּ: ג אִלּוּלְפוֹן מוֹתָר טוֹבִיהּ דַּיָּי צְבָאוֹת
אֲשָׁאַר לָנָא שֵׁיזְבָא בְּרַחֲמוֹהִי אִית עִמָּנָא חוֹבִין דְּכַאֲנָשׁ סְדוֹם פּוֹן
אֲבַדְנָא וּכְיָתְבֵי עֲמוֹרָה אִשְׁתֵּיצָנָא: ד שְׁמָעוּ דְּבַר־יְהֹוָה קְצִינֵי סְדוֹם
דַּאֲזִינוּ תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ עַם עֲמוֹרָה: ד קַבִּילוּ פִּתְגָמָא דַּיָּי שַׁלְטוֹנַיָּא
דְּעוֹבְדֵיהוֹן כִּישִׁין כִּשְׁלְטוֹנֵי סְדוֹם אֲצִיתוּ לְאוֹרַיְיתָא דֵּאלָהָנָא עַמָּא
דְּעוֹבְדֵיהוֹן דָּמֵין לַעַם עֲמוֹרָה:

רש"י

סותיר לנו שריד: מרוב רחמיו. ולא כמדקותינו: כסדום היינו כולנו כלים: קציני סדום, שרים שמעשיכם כסדום:

מצודות דוד

להסתר בהם ובשמחלקין מעלים כשחרים הסוכות ריקן: (ג) לולי ה'. אם לא היה. שמקום משחיר לנו כשמדי שחרית בשכבן במעט: כסדום היינו. רחוקים להיות כלים כסדום ועמורה מכלי שחרית שם: (ד) קציני סדום שרים והרוזנים בשרי סדום:

כתובים תהלים מד

למנצח לבני קרח משכיל דז"ל שין דלת שין דלת יוד נפם שין שין דלת שין דלת יוד נפם יאהדונהי נפשם דיסוד
א אד אדנ אדני נפם אדני רוח אלף דלת נון יוד נפשה דמלכות יוד הא ואו הא סיום יסודים
דיסוד יְהוָה סיום יסודה דמלכות לה סם ב"ן שבעטיס:

א כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי: א כָּל יוֹמָא כִּסוּפִי לְקֳבְלִי
וּבַהֲתַת אַפִּי חָפָתְנִי: ב מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב
וּמִתְנַקֵּם: ג מִן קָדָא דְּמִחַסַּד וּמְגַדַּף מִן קֳדָם בָּעֵל דְּכָבָא וְנָקִם
נְקִמְתָּא: ג כָּל־זֹאת בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא־שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ:
ג כָּל דָּא עַרְעַת יָתָנָא וְלָא אַשְׁלָחָךְ וְלָא שַׁקַּרְנָא בְּקְיָמָךְ: ד לֹא־נָסוֹג
אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנֵּי אָרְחֶךָ: ד לָא זָר פְּרִיג וּזְחוֹחִית לִבָּנָא
וַאֲתְּ אַסְטֵיתָא אֻסְתּוֹרָנָא מִן תְּרִיצַת אָרְחָתָךְ:

רש"י

לא נסוג לאחור לבנו. להעות לשורנו מני לארחך:

מצודת דוד

(ד) נגדי. רואה לחי כלימתי: כוסתה פני. תם שמכיסים פני כשם לוהו לעודל רבויים וכוה מלשון מליכה: (ג) מפני חויב. לשר יהרפני מפני רציפת כחומות לשר ירדפני: (ג) כל זאת. אם שכל זאת כח עליו לשעיכ לא שכחנוך מלסודות לך ולא שקרנו להכזיב כתורה שקבלנו בכרית: (ד) וסט. תלת לא תשתנה כשתים כאלו אמר ולא סט ר"ל לא נסה רגלנו מן לארחך:

ברטנורה משנה פסחים פרק י עיקר תוי"ט

פרק י **ערבי** פסחים סמוך למנחה. קודם למנחה (ה) מעט כמו חצי שעה כחלקה שעה עשירית דמיד קרב בתמיד ומחלקה והוא זמן המנחה וקודם למנחה חצי שעה הוי כחלקה שעה עשירית: לא יאכל אדם

(ה) מנחה קטנה היא דלא כמ"ב דפ"ק דשבת דתכא טעמא משום הידור מצוה ושבי כתכי: עד שתחשך. דאז זמן אכילה מצה כדתניא בתוספתא דפסחים ומצה

כלי אמצעי דגבורה דמלכות דיצירה **אלהים**

ערבי פסחים סמוך למנחה **לא** ומרור מצומן משמשך וטעמא משום דכתיב ואכלו את הבשר בלילה **יאכל אדם עד שתחשך**

הזה

ואפי'

מדקתני לקמן הניחו לפניו מצה וחזרת וחרוסת מבעי דעדיין לא הוכחו (ב) : **עד שמגיע לפרפר את הפת**. לאכילת מצה והא קמ"ל שאין אכילה אחרת מפסקת בין אכילת מצה דקודם שיגיע לפת. חזרת של מצה ומרור מצה כריסק והדר מרורים : והרוסת . שעושים מתמיס ולוזים ונפקיס ושקדים וכמה מיני פירות ומשימין בה תפוחים (ג) ודבין הכל כמדובר ומערבין בשומן וטומנין עליה שבלין קנה וקטמון כעין פתילות דקות לחרוכות זכר לקש ולבנים שעשה עבד זכר לטיט (ד) : **שאין חרוסת מצוה**. אלא כרפואה לבעל ברך האוהב ערב ונקבה לנוף בחרס : רבי אליעזר בר' צדוק אומר מצוי . זכר לתפוח שהיו יולדות שם בניהם בלא עצב (ה) וזכר לטיט : (ד) **ובאן הבן שואל** . ככל הספרים אין כתוב וכאן אלא וכן כמו כן בכולם לנפשך דוכרות כלומר ודין הוא שבמזיגת כוס שני יהיה הבן שואל מה בשתנה (ו) : **הלילה הזה כולו צלי** . נזמן שבית המקדש קיים היה

ואפי' עני שבישראל לא יאכל עד שיסב ולא יפחתו לו מד' כוסות של יין ואפי' מן התמחוי: (ב) **מזגו לו כוס ראשון** ב"ש"א מברך על היום ואח"כ מברך על היין ובה"א מברך על היין ואח"כ מברך על היום : (ג) **הביאו לפניו מטבל בחזרת עד שמגיע לפרפרת הפת . הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת ושני תבשילין** אע"פ שאין חרוסת מצוה ר"א בר' צדוק אומר מצוה . **ובמקדש היו מביאים לפניו גופו של פסח** : (ד) **מזגו לו כוס שני . ובאן הבן שואל אביו ואם אין דעת בבן אביו מלמדו מה נשתנה הלילה**

הזה

קודם לברכה : מברך על היין . תמלה. וה"ה למקדש על הפת . שהיין לו הפת נורמים לקדוש היום . אפי' אין לו יין לו פת לא יקדש : (ג) **הביאו לפניו** . הירקות כדי שיכיר תינוק וישאל לפי שהן דרך לכניף ירקות קודם שעודה: **מטבל בחזרת** . לאו דוקא חזרת דטבול רשאי זה הוי כשאר ירקות אלא אפי' אין לו אלא ירקות מטבל בחזרת במקום שאר ירקות ולשון מטבל חוכל ולפי שכל אכילתן על ידי טבול היתה קרי לאכילה טבול ומיהו טבול זה לאו כחרוסת הוא אדם . כדי שיתכל מלה לתינוק מקום הדור מצוה ואפי' פשיטא דלא מצי לכיל דחמך לפסור משום שעות ולמעלה ומלה נמי הא לתרוייהו ניחוסלמי התוכל מלה כערב פסח כבא על תרוסתו כבית חמיו . ולא לגרכה תנא לשאר תוכלין שלא יתלה כרשו מהן : עד שיסב. כמטה ועל השלחן כדרך כני חורין : **לא יפחתו** לו . גבאי לרקה המפרכסים לת העניים : ואפילו . הוא מפרנסים: **מן התמחוי** . דהייגו עני שבעניים דתנן כמסכת פאה מי שים לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי : ד' כוסות . כנגד ד' לשונות של גאולה שים כפרשת וחרא והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי : (ב) **מברך על היום** . כתחלה קודם היוס ואח"כ כא היין ובפס"ב שתחלה קדם היוס ואח"כ כא היין ובפס שקדש לכניסה כך קודם לברכה : מברך על היין . תחלה. וה"ה למקדש על הפת . שהיין לו הפת נורמים לקדוש היום . אפי' אין לו יין לו פת לא יקדש : (ג) **הביאו לפניו** . הירקות כדי שיכיר תינוק וישאל לפי שהן דרך לכניף ירקות קודם שעודה: **מטבל בחזרת** . לאו דוקא חזרת דטבול רשאי זה הוי כשאר ירקות אלא אפי' אין לו אלא ירקות מטבל בחזרת במקום שאר ירקות ולשון מטבל חוכל ולפי שכל אכילתן על ידי טבול היתה קרי לאכילה טבול ומיהו טבול זה לאו כחרוסת הוא אדם . כדי שיתכל מלה לתינוק מקום הדור מצוה ואפי' פשיטא דלא מצי לכיל דחמך לפסור משום שעות ולמעלה ומלה נמי הא לתרוייהו ניחוסלמי התוכל מלה כערב פסח כבא על תרוסתו כבית חמיו . ולא לגרכה תנא לשאר תוכלין שלא יתלה כרשו מהן : עד שיסב. כמטה ועל השלחן כדרך כני חורין : **לא יפחתו** לו . גבאי לרקה המפרכסים לת העניים : ואפילו . הוא מפרנסים: **מן התמחוי** . דהייגו עני שבעניים דתנן כמסכת פאה מי שים לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי : ד' כוסות . כנגד ד' לשונות של גאולה שים כפרשת וחרא והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי : (ב) **מברך על היום** . כתחלה קודם היוס ואח"כ כא היין ובפס"ב שתחלה קדם היוס ואח"כ כא היין ובפס שקדש לכניסה כך

סבן סומל כך : מתחיל בגנות . ממלמ עמ"ז היו לבותינו ועבדים סיינו : ומסיים בשבח . שקרבנו המקו' לעבודתו וגמל לת לבותינו ממצרי' : (ה) כל שלא אמר שלשה דברים אלו . שלמ פיכס טעמן של שלשה דברים שלו : (ו) וחותם בגאולה . כלומר מסיים לת הסגנה בברכת גאולה ולמ פיכס ת"ק למילתיס סיולך מברכין לומה ולתת רבי טרפון ורבי עקיבת לפרושי למלתיס רבי טרפון לומר פומת בס בברוך ולינו לומס בברוך מרי דהוה לברכת הגפנ ולברכת המזון דכולה חדת הוה סיה.

הפרשה כולה : (ה) ר"ג היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח . לא יצא ידי חובתו ואלו הן פסח מצה ומרור . פסח על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים מצה על שום שנגאלו אבותינו ממצרים . מרור על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים . בבל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים . לפיכך אנחנו חייבים להודות להלל לשבח לפאר לרומם להדר לברך לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו הוציאנו מעברות לחרות מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב ומאפילה לאור גדול ומשעבוד לגאולה ונאמר לפניו הללויה : (ו) עד היכן הוא אומר בש"א עד אם הבנים שמחה ובה"א עד חלמיש למעינו מים . וחותם בגאולה . ר"ט אומר אשר גאלנו וגאל אתאבותינו ממצרים ולא היה חות"ד"ע אומ'כן'אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדי' ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום שמחים בבנין עירך

ולרבי מקיבת מומתין בס בברוך לפי שמוסיף בס דברי לוי' ובקשה כן יגיענו וכו' והלכה כר"ט : (ז) ברכת השיר . לוס לתמרי נסמת כל מי (ז) ולוס לתמרי יהללוך ס' כל מעשיך (ת) ונהגו למיתריכהו לתרוייהו : בין שלישי לרביעי לא ישתה . שלת יסתכר ושוב לת יוכל לגמור לת ההלל ולת תתמר כבר מבואר הוא שהרי שתה כל רלונו בתוך הסעודה יין שבתוך המזון לינו מבכר (ם) ושלאחר שמזון מבכר : (ח) מפטירין . מני שמעתי לומן יפטירו בשפה כלו' פותתין ולומרים ורבותי פירשו לומן הגפטר מבניהו בשבפטרין מן שבעודה אין מפיימין לוחה בהפיקומן בהפיקו מבייבו כלומר הוציאו כליכם מבאן ואל ובאכל במקום לחר לת שת ולת שום דבר גזירה דלמת לחי למיכל מן הפסח בשבי מקומות לחכל לאכול דברי' לחריס במקומו הרחשון שרי ובלבד שלת יעקור מבעודה זו לאכלה עם שבועה לחרת ולוס בגמרת מלן דפי' אין מפטירין לחר הפסח לפיקומן לפיקו מיני מתיקה דלחר שאכלו לת הפסח אין נפטרין מן הסעודה בהלילת מיני מתיקה ופירות שרגילין לאכול לקנוח סבועדה ולפילו במקומן שלת יהבד טעם הפסח מפיו וכן עיקר וכשם שאין מפטירין לחר הפסח לפיקומן כך אין מפטירין לחר מלה לפיקומן שלריך שיהלכ בזית מלה בלחרונה בזמן שאין פסח (י) ולחר לוסה מלה אין נפטרין ממנה בהלילת ד"ת : ישנו כולם לא יאכלו . אם התחילו לאכול פסמיהן ויכנו כולן שוב לת יהלכו דגרסה בלובל בשני מקומות דמלחר שיהו הסיבו דעתם מלאכול עוד ומשיב ליה בהלילת שני מקומות ומוסיף בעלמת הוא והוא הדין נמי למסי בזמן הזה : רבי יוסי אומר נתנמנמו יאכלו . פירש קלי דלמר ת"ק יכנו מקלתן יהלכו ולתת רבי יוסי למיתר מני מילי לם נתנמנמו שלת נסקטו בשיעור (יא) לכל לם נרדמו מקלתן לת יהלכו ולו סגרדמים לכשיעורו מסנתם וסלכה כר"י : (ט) הפסח אחר חצות מטמא את הידים . דהת נותר הוא מסות ואילך (יב) דבגן גזר על הנותר שיטמא לת הידים כדי שלת יתעללו בהלילתו ומגלן דפסח לחתר מסות הוי נותר דכתיב בפסח בלילה

שיומר גם הבני שים בו סזכרת קי"ס כיון שסומר לת"כ ברכת הגאולה כי לת נוסנו ישרתל מיד מלרים עד שבקרע סיס ונטבעו המלריס שם נומר ויושע:(ז)וקרלו ברכת השיר לפי שבשפות הוי לומו לתר פסוקי דזמרה הוי : (ם) כלומר ברכת הפסח דגומרין בו בפ"י מיך מהולל בתשבות רשב"ם : בין הכוסות. בין ב' רתשונים לב' לתרונים רשב"ם : (ט) ובתב ג"י דלפ"ל דלק בין הלתר לב' יכנו לל יפסה כרי שלת יסתבר וימנע מעשות הסדר וקריתת ההגדה וגם דעקט בין ג' לב' ולת בימר בין ג' לב' משום דמלתת דלת שביפץ סוף להיות לחד שוסה כ"כ קודם לכילה והריי"כ כי דיין שלפני המזון לינו מבכר וכ"כ רשב"ם(י) משום דעבידי זכר לפסח בזמן שבית המקדש קיים רשב"ם ולת מבעי לתת דמתני לתשמועינן כו' כיון דלת נפיש טעמיה בקל יכול עבוריה טעם מלה לחבל פסח דנפיש טעמיה ולת מלי עבוריה ס"ת לית לן בה קמ"ל גמ' : יאכלו פי' לוחן שיהו יכולו לכשיקוקו הר"ב (יא) כגון דקרי ועני ולת ידע להדורי שברת וכי מדכרי ליה מדכר גמ' ותתו"ט : (יב) ובגמ' דמתני רשב"ע היה דס"ל דמן התורה לינו נוהל בלת עד חלו'כדיליקלהו מקרתי דהל"ה לת מנזירת חכמים כו' לת הוי נותר ותתו"ט : הפגול . משום חשדי כהונה שלת יפגלוהו ברתון להפסיד לת הבעלים גזרו עליו טומלה גמ' : ברכת הפסח . כ"ע ס"ל דמתניה ת' דפסח בשפיכה הוא שעומד על היסוד לו בקרוב ושופך בגמת כו' ומתניה דשתר קרבנות בזריקה מרסוק כו' ובה"פ דר"י שבר זריקה בכולל שפיכה ואס נתן המזרקים בשפיכה יצא ואין שפיכה בכולל זריקה ואס נתן הפסח בזריקה לת יצא ולפיכך ברכת הפסח פותרת ושל זבח לינה פותרת ור"ע ס' דמזרקים בשפיכה ג"כ לת יצא גמ' :

שאר ירקי בעבול רשתון תו' : כלי צלי — מוקי לתו בפ' ת"ר בבן תימת סגיגה הבשה עם הפסח ה"ה בפסח ולינה בלילה לת כלי מוסיף בגמ' דהבי קתני שבכל הלילות ת"ת מטבילין לפילו פעם לתת דשטו כולי יומי לת שני דלת מטבלת שדת זימנת:כל שלא אמר דבמיב ולתמרתם זבח פסח הוא פי' בלתריס שב"ל פסח זה שלנו לוכלים ולינה לינהקשו לפסח וי"ל כמי מלה זו תמרו זה : לא יצא . כלומר לת יצא י"ת כרתוי ומכל לת יצא כלל לת קתמר ומתו"ט : על שום שנגאלו . לי' ר"ת על שום שלת פסחן בתקת של תבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם הקב"ה ונגלה שנתמר ויאפו לת הבלק וה"ב רר"ת כמשה כו' וכ' ר"ב ולת יכלו להתמהמה שלו יכלו כו' היו מחמיצין לוחו דפסח מלריס לת נסב שלת לילה ויוס בו' התחילו בריסותיהם לצורך מתר שלת יוזהרו בי"ו שלת יהלכו מתוך שלת היה להם פנתי לפלוחו מלה וזכר לוחו גחולה נלטוו בהלילת מלה ומתו"ט : להודות כו' . כתב התו' י"ת ז' הודאות ולת יותר בנגד ז' רקיעים ויש לי לקיים ני' בספר דט' הוו ז' רקיעי לז' כוכבי לכת ומניתי למזלות ומשיני

בלילה הזה וכתיב התם ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף כאן עד
חצות: ברכת הפסח. אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול הפסח. ברכת הזבח. אשר קדשנו
במצותיו וצונו לאכול
הזבח · וזבח האמור
כאן הוא חגיגת יום
ארבעה עשר והלכה
כר״ע:

הידים · בירך ברכת הפסח פטר את של זבח בירך את
של זבח לא פטר את של פסח דברי רבי ישמעאל ·
ר״ע אומר לא זו פוטרת זו ולא זו פוטרת זו:

גמרא פסחים דף קיז ע״ב הלכה ה׳ כלה כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה **אבדטם**

מזגו לו כוס ג׳ וכולי · א״ל רב חנן לרבא ש״מ ברכת המזון טעונה כוס א״ל ד׳ כסי תקינו רבנן דרך חירות כל חד וחד נעביד ביה מצוה · רביעי גומר עליו את ההלל ואומר עליו ברכת השיר · מאי ברכת השיר אמר רב יהודה יהללוך ה׳ אלהינו ורבי יוחנן אמר נשמת כל חי · ת״ר רביעי גומר עליו את ההלל ואומר הלל הגדול א״ר חסדא מ״ד הודו לה׳ כי טוב הודו לה׳ שגובה חובתו של אדם בטובתו עשיר בשורו עני בשיו יתום בביצתו אלמנה בתרנגולתה · ואמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה כל המבזה את המועדות כאלו עובד ע״ז שנאמר אלהי מסכה לא תעשה לך וכתיב בתריה את חג המצות תשמור · וכי מאחר דאיכא הלל הגדול אנן מ״ט אמרינן האי משום שיש בו חמשה דברים הללו יציאת מצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה ותחיית המתים וחבלו של משיח יציאת מצרים דכתיב בצאת ישראל ממצרים קריעת ים סוף דכתיב הים ראה וינוס מתן תורה דכתיב ההרים רקדו כאילים תחיית המתים דכתיב אתהלך לפני ה׳ בארצות החיים חבלו של משיח דכתיב לא לנו י״י לא לנו · ואמר ר׳ יוחנן לא לנו ה׳ לא לנו זו שעבוד מלכיות איכא דאמרי אמר ר״י לא לנו ה׳ לא לנו זו מלחמת גוג ומגוג · רב נחמן בר יצחק אמר מפני שיש בה מילוט נפשות של צדיקים מגיהנם שנאמר אנה ה׳ מלטה נפשי דרש רבה מ״ד אהבתי כי ישמע אמרה כנסת ישראל רבונו של עולם אימתי אני אהובה לפניך בזמן שתשמע קול תחנוני דלותי ולי יהושיע אמרה כנסת ישראל לפני הקב״ה רבש״ע אף על פי שדלה אני מן המצות לך אני ולי נאה להושיע:

רש״י

עשיר בשורו עני בשיו · מפסידו ממון ומכפר על גופו:
וכי מאחר דאיכא הלל הגדול · שמשובח יותר כמו
שפירש׳ רבי יוחנן לתעלה: אנן מ״ט אמרי׳ · האי הלילא
על כל פרק ופרק ועל כל גרה שלה תנא על הצבור
לכשנגאלין: חמשה דברים · דמיירי נמי בגאולה: ההרים
רקדו · בשעת מתן תורה דכתיב למה תרצדון הרים וכו׳:

זוהר חדש ד״א דף עא ע״א ת״ת דאצילות יוד הא ואו הא

איכה ישבה בדד וגו׳ רבי לויטס מוזאס פתח ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך דבבו הני הוה מן יומ׳ דאתברי עלמא על עיל׳ דעיטא דנחש מססיא סעת׳ דאתלטי׳ אתדחי מקמי תרע׳ דמלכא והוה כמין תדיר בין גדרין דעלמא בין אינון גדרין דאורית׳ כל אינון דהסין בעקב באינון גדרין נסוך לון ווי
דאסכח

דאסכח ווי דנסיך ווי על דבבו ביסא דאתנטר על דבבו ביס׳ דהוות ליה בהאי אסם דאקרי׳ אסם ירחא ס׳ דבבו בים נטר לה מן יומא דאתברי עלמא עד דתבר לה בתבירו למסכב לעפרא. איכה ישבה בדד סעיר רבתי עם היתה אסתכל באתוון רים כל תיבה ותיבה ותסכח נטירו דבבו בים׳ דאתנטר׳ עד דאתחריב בי מקדשא איב״ה רע״ה ברישי אתוון אתנטר לה לסאי אסת חיל בתבירו בי מקדשא למסכב לעפר׳ הדא הוא דכתיב כאלמנה רבתי בגוים שרתי במדינות היתה למס תקרא למפרע ברישי אתוון ל״ה בסבר״ך בתבירו דבי מקדש׳ בתבירו דכנישתא דישראל דבבו בים׳ אדביק ל״ה בסבר״ך איכה דאתדבק׳ לססיא איבה רעה דא נחש קל מרירו דבכים ברקיען קראן אלין איכה מסטרא דא ואלין מסטרא אחרא קראן איבה הס״ד ואיבה אשית בינך ובין האשה בין סטרא דא ובין סטרא דא אשתכח תמן בחרבן בי מקדש׳ ובקר׳ קדמאה אתרשים כלא למנדע דהאי איכ״ה אדביק לה איב״ה רעה דנטיר לה מיומא דאתברי עלמא:

מוסר — **יוסף לחק** — **הלכה פסוקה**

מספר חסידים סימן קנג

בלעם באמור לו המלאך על מה הכית את אתונך היה לו להשיב מה עון יש שהכיתי את אתוני ואפי׳ לער בעלי חיים אין כאן שלא רבצה מתחת משוי גם כשלחצה רגלו מה לא היה לו להכותה אלא שהי׳ לו לחשוב שמא שלא ברצון הקב״ה הוא שאקלל שהוא לא נתן לי רשות אלא להגיד להם העתידות שנאמר אם לקרא לך באו האנשים שתגיד להם העתידות והקב״ה ראה ששמח אם יתן לו רשות לקלל את ישראל וזהו שנא׳ חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי בדרך אדרבה איפכא מסתברא לפי שלא ידע שהיה נצב לקראתו לא חטא אלא כך אמר חטאתי שלא שמתי לב לדעת שלא הפסקתי וחקרתי באיזה עון הוא מכאן שיהא אדם ערום ביראה הואיל ומעניסים אותו על שאינו יודע יש לדעת לחקור שכרי לפני השליט לא תוכל לומר כי שגגה היא ולא יכול לומר שמעי לשלמה שכחתי שיצאתי אל נחל קדרון:

הר״ם הלכות תפלה פי״ב

(א) אין שם כהן עולה ישראל ולא יעלה אחריו לוי כלל אין שם לוי כהן שקרא ראשון חוזר וקורא הוא עצמו פעם שניה במקום לוי. אבל לא יקרא אחריו כהן אחר שמא יאמרו הראשון פסול ולפיכך עולה כהן אחר וכן לא יקרא לוי אחר לוי שמא יאמרו א׳ משניהם פסול:
(ב) כיצד סדר הקריאה בתורה אחר התפלה כל יום שיש בו תפלת מוסף אחר שיגמור שליח צבור תפלת שחרית אומר קדיש ומוציא ס״ת וקורא לא׳ א׳ מן הצבור ועולין וקורין בתורה וכשגומרין מחזיר ס״ת למקומה ואומר קדיש ומתפללין תפלת מוסף. וימים שיש בהן מפטיר ומוסף נהגו לומר קדיש קודם שיעלה המפטיר ויש מקומות שנהגו לומר קדיש אחר המפטיר:

דברים יום ג תורה

להמשיך מ״ת דז״א יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה **יהוה** חיה יחידה ה דמילוי הה אל שם ב״ן שבעשיה בניקוד סגול:

א יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וִיבָרֵךְ
אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃ א יְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתְכוֹן יוֹסֵף
עֲלֵיכוֹן כְּוָתְכוֹן אֲלַף זִמְנִין וִיבָרֵךְ יָתְכוֹן כְּמָא דְמַלֵּיל לְכוֹן׃ ב אֵיכָה
אֶשָּׂא לְבַדִּי טָרְחֲכֶם וּמַשַּׂאֲכֶם וְרִיבְכֶם׃ ב אֵיכְדֵין אֱסוֹבַר בִּלְחוֹדַי
טוֹרְחֲכוֹן וְעִסְקֵיכוֹן וְדִינְכוֹן׃ ג הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וּנְבֹנִים
וִידֻעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וַאֲשִׂימֵם בְּרָאשֵׁיכֶם׃ ג הָבוּ לְכוֹן גֻּבְרִין חַכִּימִין
וְסֻכְלְתָנִין וּמַדְּעִין לְשִׁבְטֵיכוֹן וַאֲמַנֵּינוּן רֵישִׁין עֲלֵיכוֹן׃ ד וַתַּעֲנוּ

אֹתִי וַתֹּאמְרוּ טוֹב־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לַעֲשׂוֹת׃ ד וָאֶתֵּכְתֹּן יָתִי
וַאֲמַרְתּוּן תַּקִּין פִּתְגָמָא דְמַלֵּילְתָּא לְמֶעְבַּד׃ ה וָאֶלַּח אֶת רָאשֵׁי
שִׁבְטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְיֹדְעִים וָאֶתֵּן אוֹתָם רָאשִׁים עֲלֵיכֶם שָׂרֵי
אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת וְשֹׁטְרִים לְשִׁבְטֵיכֶם׃
ה וְדָבְרִית יַת רֵישֵׁי שִׁבְטֵיכוֹן גַּבְרִין חַכִּימִין וּמַדָּעָן וּמַנֵּיתִי יַתְהוֹן
רֵישִׁין עֲלֵיכוֹן רַבֵּנֵי אַלְפִין וְרַבֵּנֵי מְאָתָא וְרַבֵּנֵי חַמְשִׁין וְרַבֵּנֵי עֲשׂוֹרְיָתָא
וְסַרְכִין לְשִׁבְטֵיכוֹן׃

נביאים ישעיה א

לסמסיך מכ״ס דס״ך צבאות נספ צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נסמס דלסס אדני נסמס
דיסוד יְהוָה סיס יסידס דלסס יְהוָה סיס יסידס דסוד סס ס״ן סכעסיס׃

א לָמָּה לִי רֹב־זִבְחֵיכֶם יֹאמַר יְהוָה שָׂבַעְתִּי עֹלוֹת אֵילִים וְחֶלֶב מְרִיאִים
וְדַם פָּרִים וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים לֹא חָפָצְתִּי׃ א לָא רַעֲוָא קָדָמַי
בְּסַגִּיאוּת נִכְסַת קוּדְשֵׁיכוֹן אֲמַר יְיָ שְׂבֵעִית מִסַּת עָלָוָת דִכְרִין וּתְרֵב
פַּטִּימִין וְדַם תּוֹרִין וְאִמְּרִין וְגַדְיָן דְכְאִלִּין לָא רַעֲוָא קָדָמַי בְּהוֹן׃ ב כִּי
תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי מִי־בִקֵּשׁ זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי׃ ב כַּד אַתּוּן אָתָן
לְאִתְחֲזָאָה קָדָמַי מַן תְּבַע דָא מִידְכוֹן לְמֵיתֵי וּלְאִתְדַּשָּׁא עֲזָרָתָי׃ ג לֹא
תוֹסִיפוּ הָבִיא מִנְחַת־שָׁוְא קְטֹרֶת תּוֹעֵבָה הִיא לִי חֹדֶשׁ וְשַׁבָּת קְרֹא
מִקְרָא לֹא־אוּכַל אָוֶן וַעֲצָרָה׃ ג לָא תּוֹסְפוּן לְאֵיתָאָה מִנְחַת אֲנִיסָא
קוּרְבָּן מְרַחַק הוּא קָדָמַי יַרְחִין וְשַׁבִּין כְּנִישָׁא אַתּוּן מִתְכַּנְשִׁין לָא
שָׂכְנִין חוֹבֵיכוֹן לְקַבָּלָא צְלוֹתְכוֹן בְּעָדָן כְּנִישַׁתְכוֹן׃ ד חָדְשֵׁיכֶם
וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי הָיוּ עָלַי לָטָרַח נִלְאֵיתִי נְשֹׂא׃ ד יַרְחֵיכוֹן
וּמוֹעֲדֵיכוֹן רָחֵק מֵימְרִי הֲוֹו קָדָמַי לְרֵיחוֹק אֲסֵנִיתִי לְמִשְׁבַּק׃
ה וּבְפָרִשְׂכֶם כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי־תַרְבּוּ תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ
יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ׃ ה וְכַד כַּהֲנַיָּא פָּרְסִין יְדֵהוֹן לְצַלָּאָה עֲלֵיכוֹן

רש״י

מרוחים • בסמות פטומות : לא תפלתי אתר שאתם מוכרים
על תורתי מי בקש וכו׳ • אתרי שאין לבבכם שלם עמי *
קטורת תועבה • קיטור של תועבה הוא לי ולא נתת רוח :
חדש ושבת • שאתם מוסיפין לקרא עצרת ואסיפה לא תוכל
לסבול מון שבלבבכם המעשה לע״ז והפלגה עמו : ובפרשכם
כפיכם • לתפלה תעלים עיני מכם לפי שידכם דמים מלאו :

מצודות דוד

(ד) למה לי וכו׳ • כלא כל צרכי אין אני צריך לכם להתודות עם
הבהמות ואתם תוהין ואיכם שבים למה לי הזבח • שבעתי
וכו׳ • ר״ל אני קץ בכם כאדם השבע שהוא קץ בדבר שהוא
שבע ממנו ולא תפלתי תוהין ואיכם שבים • (ג) כי תבואו
כאשר תבואו לראות לפני כרגל לז אימר לכם מי בקש זאת
מידכם לדרוך ולרמוס בחצרי : (ג) מנחת שוא • כי תוהין
ואיכם לי לרצון היא מנחת שוא כי אין בה תועלת כי
בקטרת הקומן היא תועבה לפני:חדש שבת • אין קריאת חדש בזבח שבת • אין קריאת מקרא קודש אתם
נעלרים לפני בכאת קרבנות בבה לא תוכל לסבול הוון שבלבבכם עם העלרה שאתם נעלרים לפני כי אין אני אלו
רוחים להתאחד : (ד)חדשיכם • זבח תדשיכם וכו׳:לטורח • למען כבד התעניות עד שאני מיף לבאת את המעשה ואתר
מסגיכת דס :

מְסַלְּקָנָא אֲפִי שְׁכִנְתִּי מִנְכוֹן וְאַף כַּד אַתּוּן מַסְגֵּן לְצַלָּאָה לָא רַעֲוָא
קָדָמַי לְקַבָּלָא צְלוֹתְכוֹן מְיֵדְכוֹן דַּם זַכִּי מַלְיָן׃

כתובים תהלים פט

לסמסיך מיסוד ומלכות דז״ק שין דלת יוד נספ שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נסמס
דיסוד א אד אדנ אדני נספ אדני רוס אלף דלת נון יוד נסמס דמלכות יוד הנ וו הנ סיס יסידס
דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות לל סס ס״ן סכעסיס׃

א אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזֶּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם׃ א אַנְתְּ
גְּזַרְתָּא בְעוּשָׁנָךְ מוֹי רַמָּא אַנְתְּ תְּבַרְתָּא רֵישֵׁי תַנִּינַיָּא וְשַׁנַּיְקְתָּ
מִצְרָאֵי עַל יַמָּא׃ ב אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל לָעָם
לְצִיִּים׃ ב אַנְתְּ תְּרַעְתָּא רֵישֵׁי גִּבָּרֵי פַּרְעֹה יַהֲבְתִּנּוּן לְמִגְמָא לְעַם
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגוּשְׁמֵיהוֹן לִירוֹדֵי׃ ג אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וְנָחַל אַתָּה
הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת אֵיתָן׃ ג אַנְתְּ בְּזַעְתָּא מַעְיָנָא מִן בֵּיפָא וַהֲוֵי לְנַחֲלָא
אַנְתְּ יַבֶּשְׁתָּא מְגִיזַת נַהֲרֵי אַרְנוֹנָא וּמְגִיזַת יוּבָקָא וְיוֹרְדָנָא דִיהוֹן
תַּקִּיפִין׃ ד לְךָ יוֹם אַף־לְךָ לַיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ׃ ד דִּי
לָךְ יְמָמָא לְחוֹד דִּי לָךְ לֵילְיָא אַתְּ אַתְקַנְתָּא סִיהֲרָא וְשִׁמְשָׁא׃ ה אַתָּה
הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וְחֹרֶף אַתָּה יְצַרְתָּם׃ ה אַנְתְּ אֲקִימְתָּא
כָּל תְּחוּמָא דְאַרְעָא קַיְטָא וְסִתְוָא אַנְתְּ בְּרָאתְנוּן׃

מצודות דוד

(ה) כעזך • ככח • פוררת סיס ליי״ב גזרים לכל שבט שבהל
לעלמו כן אתרו רבותינו ז״ל : על המים • כי נתקבו מי
סיס כסלעים והיו המצרים מזרקים עליהם ונשבר רתשם :
(ב) רתצי ליתן • שריו ושליטיו של פרעה שנקרע ליותן :
תתנמו מאכל • נתת עושרם לבזה לעם ישראל שהלכו במדבר
מקום סיס ושמחם : (ג) תתה בקעת • את הסלע ותולאת

רש״י

פוררת • לי פרורים : תנינים • הם מצרים : רתצי ליותן־
פרעה : לציים : לבזות ולבאות שתולאת : תתה בקעת •
ליטראל מן הלור מעיינות . תתה הוכשת • ירדן שהוא נהר
ליתן : לך יום • נתולאתם של ישראל : לך לילה • ועתך
סיו בלורי הגלות : תאור ושמש • זו התורה :

פרק ב היה מביא . סבעל את מנחתם • כדכתיב וסניף את קרבנה : בכפיפה מצרית .
סל עשוי מלורי הדקל מן זרדים סגדלים סניכות הדקל : כדי ליגעה .
שמורם ולא ימסס הסס על המים ולמ״ד שבתלה סיס משקה לוחם ולחמ״כ מביא מנחתם חע״פ
שנמחק הסס מינעה כדי שתורם ולא תמות מיתה מטולת שלא על פי שנמשקה המנילה סס לתמר
טמאה לני ליוסף שומה:

כלי אמצעי דת״ת דשלכות דיצירה צבאות

תחלתן וסופן בכלי
שרת . לאו בכלי שרת
ממש קאמר אלא חדש
מביא מנחתו מחוברתו
בכלי

היה מביא את מנחתה בתוך כפיפה מצרית ונותנה
על ידיה . כדי ליגעה . כל המנחות תחלתן
וסופן בכלי שרת וזו תחלתה בכפיפה מצרית וסופה
בכלי

של כסף ושל זהב שהן ראויי' לכלי שרת וזו בכפיפ' מצרית שאין ראוי לעשות ממנה כלי שרת דדמי להקריבהו נא לפחתך : כל המנחות טעונות שמן ולבונה . בגמרא פריך והא איכא מנחת חוטא דכתי' בה לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה וכן הא דתנינן כל המנחות באות חטים קשה דהא מנחת העומר באה מן השעורים ומתרץ בגמ' לא תתני מלתא באנפי נפשיה אלא כרוך ותני וה"ק כל המנחות טעונות שמן ולבונה ואותן שאינה טעונים שמן ולבונה באות מן החטין ובאות סולת מנחת חוטא אע"פ שאינה טעונה שמן ולבונה באה חטין ובאה סולת מנחת העומר אע"פ שבא' מן השעורין . טעונה שמן ולבונה ובאה גרש וזו אינה טעונה שמן ולבונה ובאה מן השעורים ובאה קמח : גרש . מבורר ומנופה בשלש עשרה נפה כעין סולת בחטים : קמח . שכל מעורב כמו שנטחן: (ב) היה מביא . הכהן : פיילי . כוס בלשון יוני : מן הכיור . דכתיב מים קדושים ואין קדושים אלא שנתקדשו בכלי : כשם שממעט . רבי יהודה בכתב המגילה לקמן במתניתין כך ממעט כאן ואין הלכה כרבי יהודה : מקום היה שם . ניכר מתוך שאר רצפת היכל: וטבעת קבועה בה . לאוחזה בטבעתה ולהגביהה משאר הרצפה שהיא כולה באבני שיש : כדי שיראה . צריך שיתן בה שיעור שיהא נראה וניכר על פני המים: ונתן אל המים . מדלא כתיב ונתן במים אלא אל המים משמע שלא יהא נבלע בתוכן : (ג) מאם לא שכב איש אותך וגומר . הנקי שהן קללות הבאות מחמת ברכות דמשמע הא אם שכב לא תנקי (א) : ואינו כותב והשביע הכהן את האשה וגו' . שאין זה אלא מצוה על הכהן להשביעה ולא היה כותב ואמרה האשה אמן אמן שאינו אלא קבלה שהאשה מקבלת עליה האלות ויליף לה מדכתיב האלות האלה האלות לרבות קללות הבאות מחמת ברכות (ב) האלה למעוטי צוואות וקבלות : רבי יוסי

בכלי שרת . כל המנחות טעונות שמן ולבונה . וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה . כל המנחות באות מן החיטין וזו באה מן השעורין . מנחת העומר אף על פי שבאה מן השעורין היא היתה באה גרש וזו באה קמח . רבן גמליאל אומר כשם שמעשיה מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה : (ב) היה מביא פיילי של חרס חדשה ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור . רבי יהודה אומר רביעית כשם שממעט בכתב כך ממעט במים . נכנס להיכל ופנה לימינו ומקום היה שם אמה על אמה וטבלא של שיש וטבעת היתה קבועה בה . וכשהוא מגביהה נוטל עפר מתחתיה ונותן כדי שיראה על פני המים שנאמר ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים : (ג) בא לו לכתוב את המגילה . מאיזה מקום הוא כותב מאם לא שכב איש וגו' . ואת כי שטית תחת אישך וגומר . ואינו כותב והשביע הכהן את האשה . וכותב יתן ה' אותך לאלה ולשבועה ובאו המים המאררים האלה במעיך לצבות בטן ולנפיל ירך . ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן . רבי יוסי אומר

חדשה . בגמ' יליף ליה מקרא והיא אליבא דר"ע ועתוי"ט : חצי לוג . הלכתא גמירי לה רש"י . וצ"ל דהכי גמירי לה שצריך מים למחוק הכתב יפה יפה בקלות ולפיכך ר"י שממעט בכתב ממעט במים ועתוי"ט: לימינו. דאמר מר כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין:בא כו'. הכא ודאי תנן שלא כסדר דהא צריך שישביעה קודם שיכתוב כדאיתא בגמ' דיי"ו ועתוי"ט : (א) הכי ס"ד דגמ' אבל למסקנא הוה טעמא דדריש הנקי (בלא יו"ד)דמשמע הנקי וקאי אקרא דבתרי' דכתיב ואת כי שטית למשמע הכי הנקי ממים המאררי' האלה ואת כי שטית רש"י(ב)בגמ' הכי דריש אלות אלות מהם האלות לרבות קללות הבאות מחמת ברכו' אלה למעוטי קללות שבמשנ' תור' האלה למעוטי צוואת וקבלות דה"א דגבי מעוט' למעוט' דרשינן לה ור' יוסי ה"א דהאלה איכה ממעטת דאורסיה היא ור' יהודה ס"א דהאלות נמי למעוטי דריש

יוסי אומר אינו מפסיק . משהתחיל אם לא שכב איש אותך עד אמן אמן וכותב צוואות דוהשב"ע הכהן את האשה וקבלות דואמרה האשה אמן אמן דדריש את לרבות צוואות וקבלות : ר"י אומר כל עצמו אינו כותב . כלומר היה זהיר בעצמו שלא לכתוב אלא אלות בלבד ולא קללות הבאות מחמת ברכות ולא צוואות ולא קבלות דדריש האלות ולא קללות הבאות מחמת ברכות האלה למעוטי צוואות וקבלות : (ד) לוח . של עץ : נייר . של עשבים שכותשי' אותם (ג) ועושים כמין עור : דפתרא . עור שאינו מעובד כל צרכו דמליח וקמיח ולא עפיץ (ד) : בספר . בקלף: קומוס . שרף האילן ומתיכו במים: קנקנתום. אירמנ"ט ובלע"ז ודריא"ולו : ולא בכל דבר שהוא רושם . ונבלע בקלף ואינו יכול למחוק דקומוס וקנקנתום עבדי רושם : (ה) אמן שלא שטיתי ארוס' ונשואה . ע"י גלגול שבועה הוא ומגלגל עליה זנות של ארוסין ואף ע"פ שלא היה בה קנוי וסתירה ומכאן לגלגול שבועה מן התורה : שומרת יבם וכנוסה . ואם היתה יבמתו וכנסה וקנא לה ונסתרה מגלגל עליה טומאה שנטמאה כשהיא שומרת יבם ומתניתין ר"ע הוא דאמר שומרת יבם ערוה ואינה הלכה אלא שומרת יבם שזנתה מותרת ליבם לפיכך אינו מתנה עליה אם זנתה שומרת יבם : אמן שלא נטמאתי כו' . פירושי קמפרש לאמן על האלה אמן על השבועה דתנינן לעיל וה"ק אמן שלא נטמאתי הוא אמן על השבועה שהשביע' הכהן משביע אני עליך שלא נטמאת : ואם נטמאתי יבאו בי' היינו קבלת אלה שאמר לה הכהן ואם נטמאת יבואו בך כל הקללות הללו : אמן שלא אטמא . שאם תטמא לאחר זמן מים מערערים אותה (ה) ואין הלכה כר"מ : (ו) ולא משנתגרשה . (ו) שאם זנתה לאחר שגרשה וחזר והחזירה וקנא לה ונסתרה אין המים בודקים על זנות שלאחר

אומר לא היה מפסיק רבי יהודה אומר כל עצמו אינו כותב אלא יתן ה' אותך לאלה ולשבועה וגו' ובאו המים המאררים האלה במעיך וגו' ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן : (ד) אינו כותב לא על הלוח ולא על הנייר ולא על הדפתרא אלא על המגילה שנאמר בספר ואינו כותב לא בקומוס ולא בקנקנתום ולא בכל דבר שרושם אלא בדיו שנא' ומחה כתב שיכול להמחות : (ה) על מה היא אומרת אמן אמן אמן על האלה אמן על השבועה אמן מאיש זה אמן מאיש אחר . אמן שלא שטיתי ארוסה ונשואה ושומרת יבם וכנוסה. אמן שלא נטמאתי ואם נטמאתי יבואו בי ר' מאיר אומר אמן שלא נטמאתי אמן שלא אטמא : (ו) הכל שוין שאין מתנה עמה לא על קודם שתתארס ולא מאחר שתתגרש נסתרה לאחר ונטמאת ואח"כ החזירה לא היה מתנה עמה זה הכלל כל שתבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה :

דרים לה:(ג)ומדבקים אותן בדבק שקורין גלי"ד ועושין כו' רש"י : (ד) שהיו מעבדים הקלפי' בעפצים שקורין גל"ש:לבדיו.מלאכת עשייתו מבואר במ"ב פ"ב דמגילה ואף מיהו שאני דיו דהכא מדהתם דהכא דכתיב ומחה קפיד קרא אכתב שהוא יכול להמחו' ולפיכך כשהוטל קנקנתום בדיו שעי"כ מתקיים הרי זה פסול לפי' סוטה אבל לדהתם אינו פסולה דהתם לא קפדינן שתהא יכולה להמחק הר"מ : ארוסה כו' . אע"פ שעל הארוסה הוה הגלגול ועיקר שבועה ראוי להקדים מ"מ הואיל וארוס' קודם בזמן הקדימה המשנה : (ה) חוזרין לה לתוך גרונה כאדם הנחנק על ידי משקה נראה כעושה ערער והוא ל' זעקת שבר יעוררו וכ"ה בגמ' : (ו) ה"ג ליה במשנה וה"ק לא על קודם שתתארס כלו' אם נשואין הראשונים השביעה אינו מגלגל על קודם שתתארס וכן לא משנתגרשה ונסתרה כו' ואח"כ החזירה והשביעה לאחר נשואין שנייה לא היה מתנה עמה על אחר הגירושין ומילי מילי קתני ועתוי"ט : הכלל כו' . הא היתה אסורה כגון אם היא יבמה ואם זנתה בנשואי אחיו נאסרי' עליו כדתנן במ"ב פ"ק ואם מת הולכת כו' וא"כ במחזיר גרושתו ואם זנתה בנשואין הראשונים נאסרה עליו לפיכך יכול להתנות על כל זה בגמ':

שלאחר גירושין דגרושה שנשמא מותרת לחזור לפיכך נתקדשה לחים לאחר לף על פי שלא נבעלה
לנעלה דקדושין חלה דאמנת שלאחר לא נביולה אסורה לחזור נבעלה ואם נבעלה כלא קדושין
דכתיב וילחה מביתו והלכה והיתה לחים לאחר מותרת לחזור לנעלה :

גמרא סוטה דף יז ע"א הלכה ס' כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**

רבי יהודה אומר כל עצמו וכו' · במאי קמיפלגי בהאי קרא קמיפלגי
וכתב את האלות האלה הכהן בספר רבי מאיר סבר אלות
אלות ממש האלות לרבות קללות הבאות מחמת ברכות אלה למעוטי
קללות שבמשנה תורה האלה למעוטי צוואות וקבלות אמן ור' יוסי
כלהו כדקאמרת את לרבות צוואות וקבלות ור' מאיר אתים לא דריש
ור' יהודה כולה במיעוטי דריש להו אלות אלות ממש האלות למעוטי
קללות הבאות מחמת ברכות אלה למעוטי קללות שבמשנה תורה
האלה למעוטי צוואות וקבלות · ור"מ מאי שנא האי ה"י דמרבי בי'
ומאי שנא האי ה"י דמעיט ביה ה"י דגביה דריבוייא ריבוייא ה"י דגביה
דמיעוטא מיעוטא והא ליתי ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן א"ר
תנחום הנקי כתיב · דרש ר"ע איש ואשה זכו שכינה ביניהם לא זכו איש
אוכלתן אמר רבא ודאש' עדיפא מראיש מ"ט האי מצריף והאי לא
מצריף אמר רבא מפני מה אמרה תורה הביא עפר לסוטה שאם זכתה
הווין לה בנים כאברהם אבינו דכתיב בי' ואנכי עפר ואפר לא זכתה
תחזור לעפר' דרש רבא בשכר שאמר אברהם אבינו ואנכי עפר ואפר
זכו בניו לשתי מצות לאפר פרה ועפר סוטה והאיכא נמי עפר כיסוי
הדם התם הכשר מצוה איכא הנאה ליכא · דרש רבא בשכר שאמר
אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לשני מצות חוט של
תכלת ורצועה של תפילין בשלמא רצועה של תפילין דכתיב וראו כל
עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו' ותניא ר"א הגדול אומר אלו
תפילין שבראש אלא חוט של תכלת מאי היא דתניא היה ר"מ אומר
מה נשתנה תכלת מכל הצבעונים מפני שתכלת דומה לים ים דומה
לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר ויראו את אלהי ישראל ותחת
רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר וכתיב כמראה אבן
ספיר דמות כסא.

רש"י

אלות ממש · יתן כ' תוכך וכלו סמיס המתרגים וכו' : קללות הבאות וכו' · הנקי ממי המרים · אלה · מיעוט היא : שבמשנה תורה · כגון יככה ה' בשחפת וגו' : צוואות · ובשביע הכהן את האשה דלא תימת דלא ידלג סילקך לילערין למעטיהו : קבלות · אמן : כלהו · ריבוין דקאמר' לגות אלות ממש האלו' קללות הבאות מחמת ברכות אלה למעוטי ס"ג : שבמשנה תורה ובשביע"כ אלה ס"ד להאלה לא תדרום למעטו צוואות וקבלות דאמנת דאמנת לא בביולה וס"ד להאלה תורתי הוא : ורבי יהודה · כולהו סבירן דקרא מיעוטי דריש להו : דגבי רבוייא · דהאלות דקאי תוכתב : דגבי מיעוט · דהאלה המיעוטא הוא אלה ולא אחרות : והא ליתי ליה לרבי מאיר : בשמסכת קידושין : אמר ר' הגחום הנקי כתיב · כלא יוד דמשמע הנקי חס לא שכב והדרום הכי שומעה תחת לישן מנקי · שכינה ביניהם · שהרי אלף

זוהר חדש ד"ח דף עא ע"א ס"ת דמלכות יוד הא ואו הא

איכה יפגם בדד רבי סרכיהם פתח וינרם את סחדם ויסכן מקדש לנן עדן וינרם
את דת כנסת ישראל בחרבן בי מקדש דאתתרכ בתירוכין דאתתלת בשלוחין
כורסייא דמלכא נפלת וינרם את דת כורסייא דמלכא · וי דאתתרכא ווי דנפלת סחדם
סהוה דשליט על כורסייא דכתיב ביה ועל דמות כסאה דמות כמראה אדם נפלת
כורסייא נפל כלה ויסכן סהוה דתריך לדת אסכין ואחרי יסוב' אחר' בספוב' בשעת'
דאתחריב בי מקדש' סליק לכבוד עלאה ואזעיר דיוקנים מכתם דסו' וכורסייא
נטל מיניה ואתפרש כביכול אחרי לנן עדן עם כרובים לתתא ואתפרש מהסוה כבוד
עלאה ואחרי לסניה לסט סחרב למיקם בדוכתה דרבוותיה למיטר למחא ולמסחי
סהוה אחרא דאנגיד מעין סמיים ומלתא מלכה לוות ואחר מחת אלם רגזה חרץ תחת עבד
כי ימלוך ונכבל כי יפגם לחם ופפחה כי תירש נבירתם שפחה לנו נבירתה לבר חיכה
יפגם בדד מאי בדד כד"ת בדד יסב מחוץ למחנה מושבו :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

מספר חסידים סימן קנג סר"ס כלי חמלה פ"ב

כתיב והזכרתם לותם מתנו כאחרי לרפש תות התות ולא
הזכרת ולא דכרת להזכיר רפש מדרכו הרפשה
לחיותו הוה רפש בעוון ומתו מידרתלקם ואח' כי הזכרת
לדיק מיס יחי' כי הזכר ואתה את נפשך הלמה שבעם תיזכרו כנגד
(שבע) תועבות בלנו וכנגד שם הכס שנת סיובעם תועבת נפשו
וכנגד שבע כחשאתיכם ואתה את נפשך הלמה לכל לימו לומר
זכית לו לזקת הלמה את נפשך הלמה מכאן כל שנעשם שתקבל
תשלין מ"ז כאלו הרגו לפי שהיה לו להזכירו ולא הזכירו
ואוכלין מזה דמו של זה וזה מידו דמו שהקש על כן יאמר

ספרי סירחם למען יזכר לירת דבר ס' ויתר מהשם כני הזכר ויבין החכם למען תירת את ס' כל הימים בחמת :

(א) בשבת של שבת ושל יה"כ אחר שנמר שליח צבור תהלה לדוד וסדר היום אומר קדיש ומוציא ס"ת ועולין וקורין בו ומחזירו ואומר קדיש ומתפללין תפלת מנחה. וכן בתעניות קוראין במנחה ואח"כ אומר קדיש ומתפללין תפלת מנחה אבל בי"ט לא נהגו לקרות במנחה :

(ב) ויום שאין בו מוסף כשגומר תפלת שחרית אומר קדיש . ומוציא ס"ת וקוראין בו ומחזירו ואומר קדיש ואח"כ אומר תהלה לדוד וסדר היום כדרך שאומרין בכל יום ואומר קדיש וכל העם נפטרים :

דברים יום ד תורה

לשמשיך מס"ת דז"ת יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה סיס יסידה ו דמלוי וו אל שם ב"ן שבעשיה בניקוד מולם :

א וְאַתָּה אֶת־שְׁפָטֶיכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר שָׁמַע בֵּין־אֲחֵיכֶם
וּשְׁפַטְתֶּם צֶדֶק בֵּין־אִישׁ וּבֵין־אָחִיו וּבֵין־גֵּרוֹ : א וּפַקִּידִית
אֵת דַּיָנֵיכוֹן בְּעִידָנָא הַהִיא לְמֵימַר שְׁמָעוּ בֵּין אֲחֵיכוֹן וְתִדְנוּן קוּשְׁטָא
בֵּין גַּבְרָא וּבֵין אֲחוֹהִי וּבֵין גִּיוֹרֵיהּ: ב לָא־תַכִּירוּ פָנִים בַּמִּשְׁפָּט כַּקָּטָן
כַּגָּדֹל תִּשְׁמָעוּן לָא תָגוּרוּ מִפְּנֵי־אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הִוא
וְהַדָּבָר אֲשֶׁר יִקָּשֶׁה מִכֶּם תַּקְרִבוּן אֵלַי וּשְׁמַעְתִּיו : ב לָא תְשַׁתְּמוֹדְעוּן
אַפִּין בְּדִינָא מֵרֵי זְעִירָא כְּרַבָּא תִּשְׁמְעוּן לָא תְדַחֲלוּן מִן קֳדָם גַּבְרָא
אֲרֵי דִינָא דַיָי הוּא וּפִתְגָמָא דְיֵקְשֵׁי מִנְּכוֹן תְּקָרְבוּן לְוָתִי וְאֶשְׁמְעִינֵיהּ:
ג וָאֲצַוֶּה אֶתְכֶם בָּעֵת הַהִוא אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן: ג וּפַקִּידִית

יַתְכוֹן בְּעִידָנָא דַּהֲיָא יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דַּתַעְבְּדוּן : ד וְנַסַּע מֵחֹרֵב
וְנֵלֶךְ אֶת כָּל־הַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַהוּא אֲשֶׁר רְאִיתֶם דֶּרֶךְ הַר
הָאֱמֹרִי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֹתָנוּ וַנָּבֹא עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ :
ה וּנְטַלְנָא מֵחוֹרֵב וַהֲלִיכְנָא יָת כָּל מַדְבְּרָא רַבָּא וּדְחֵילָא הַהוּא
דַּחֲזֵיתוּן אוֹרַח טוּרָא דֶּאֱמוֹרָאָה כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ אֱלָהָנָא יָתָנָא וַאֲתֵינָא
עַד רַקֶם גֵּיאָה : ה וַאֲמַר אֲלֵכֶם בָּאתֶם עַד־הַר הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ נֹתֵן לָנוּ : ה וַאֲמָרִית לְכוֹן אֲתֵיתוּן עַד טוּרָא דֶּאֱמוֹרָאָה דְּיָי
אֱלָהָנָא יְהֵיב לָנָא : ו רְאֵה נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ אֶת־הָאָרֶץ עֲלֵה
רֵשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ אַל־תִּירָא וְאַל־תֵּחָת : ו חֲזֵי
דְיְהַב יְיָ אֱלָהָךְ קֳדָמָךְ יָת אַרְעָא סַק אֲחֵסִין כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ אֱלָהָא
דַּאֲבָהָתָךְ לָךְ לָא תִדְחַל וְלָא תִתְבַּר :

נביאים ישעיה ב

לסמסיך מכ״ס דז״ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יסוד נשמה דעלם אדני נשמה דיסוד
יְהוָה סיום ימידם דעלם יְהוָה סיום ימידם דסוד של סס ס״ן שבעשיס :

א רַחֲצוּ הִזַּכּוּ הָסִירוּ רַע מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינָי חִדְלוּ הָרֵעַ : א תּוּבוּ
לְאוֹרַיְתָא וְאִדַּכּוּ מֵחוֹבֵיכוֹן וַאֲעִדוּ בִּישׁוּת עוֹבְדֵיכוֹן מִקְּבֵיל
מֵימְרִי אִתְמְנִיעוּ מִלְאַבְאָשָׁא : ב לְמִדוּ הֵיטֵב דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ
חָמוֹץ שִׁפְטוּ יָתוֹם רִיבוּ אַלְמָנָה : ב אֲלִיפוּ לְאוֹטָבָא תְּבָעוּ דִינָא זַכּוּ
דַּאֲנִיס דּוּנוּ דִּיוֹתָמָא עֲבִידוּ קַבִּילוּ קְבִיל תַּאֲרַמַלְתָּא: ג לְכוּ־נָא וְנִוָּכְחָה
יֹאמַר יְהוָה אִם־יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם־יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע
כַּצֶּמֶר יִהְיוּ : ג בְּכֵן קָבֵל תְּתוּבוּן לְאוֹרַיְתָא תִּיבְעוּן מִן קֳרָמַי וַאֲעִבִיד
בָּעוּתְכוֹן אֲמַר יְיָ אִם יְהוֹן חוֹבֵיכוֹן כִּתְמִין כִּצְבָעוֹנִין כְּתַלְגָא יְחָווֹרוּן אִם
יִסְמְקוּן כְּזְהֳרִיתָא כַּעֲמַר נְקִי יְהוֹן: ד אִם־תֹּאבוּ וּשְׁמַעְתֶּם טוּב הָאָרֶץ
תֹּאכֵלוּ: ד אִם תֵּיבוֹן וְתִקְבְּלוּן לְמֵימְרִי טוּבָא דְאַרְעָא תֵּיכְלוּן: ה וְאִם־

רש״י

חדלו הרע • למדו ממעשיכם הרעים : תשרו המון • המזיקו
לת הנזול • ונוכחה ׳ ונדע מי פרח על מי ותסתתם פרחתם
עלי עודני מוחן לכם תקוה לשוב : ואם יהיו חטאיכם וכו׳
כשנים • כתומים לפני לחודם שנים הלבינם כשלג: כתולע •
לבע שלוכעין בו תולש • כי פי ה׳ דבר • ובכתבי עליכם

מצודות דוד

(ה) ואוכחה • נכנר בדברים לדעת מי פרח על מי : אם יהיו וכו׳ • ר״ל ואפשר הדבר שבדין עמדי ותשובו לי אז אם
יהיו חטאיכם חתומים כשני תולעת יולבינו כשלג ר״ל לכפר על חטאתכם (דימה המון לכתם תדוסקאות לבע חזק ורואה
למרחוק ולא יוכר מהר ככבוס) : (ד) אם תאבו ׳ להיות מוכנעים לי ושמעתם בקולי אז תאכלו משא הארץ : (ה) ואם
תמרו • אם תהיו ממלים לשמוע לחמרי ותמרו פי : חרב תאכלו • לא תהיו לוכלים אלא לכולים לחרב : כי פי ה׳

תֵּמָאֲנוּ וּמְרִיתֶם חֲרֵב תְּאָכְלוּ כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר : ה וַאֲם תְּסָרְבוּן וְלָא
תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי בְּחָרֵב סָנְאָה תִּתַּקְטְלוּן אֲרֵי מֵימְרָא דְיָי גְּזַר כֵּן :
ו אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה
מְרַצְחִים: ו אֵיכְדֵין תָּבוּ עוֹבְדָהא לְמֶהֱוֵי כְּטָעְיָתָא קַרְתָּא מְהֵימָנְתָּא
דַּהֲוָת מַלְיָא עָבְדֵי דִינָא קוּשְׁטָא הֲוָת מִתְעֲבִיד בָּהּ וּכְעַן אִינּוּן
קָטוֹלֵי נַפְשָׁן :

מצודות דוד

דבר • וכידו לקייס מחמרו : (ה) חיסס ׳ מתחזק לומר
תוך ירושלים עיר חמונה כספכם לסיות מסקרת כס׳ כזונה
המסקרת כנפלה : מלחתי • מיולם סיתה מלחם מחפשט
והלדק כתמיד גם ושתה נספכו תנכיס לסיות מרלחים :

רש״י

חרב : לזונה . שופט תעל חלכוים : קריה ׳ שכיתה נלחמה
ותלחה מחפש : ולדק • כיס כה ושתה מרלחים :

כתובים תהלים צב צג

לסמסיך מיסוד ומלכות דז״ק שיקדלת יודכפס שישקדלת שיקדלת יוד רוס יאהדונהי נשמה דיסוד
א אד אדנ אדני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוֹ הֵ וָ הֵ סיס ימידם דיסוד
יְהוָה סיס ימידם דמלכות של סס ס״ן שבעשיס :

א לַהַגִיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה עולתה קרי בּוֹ: א מִטוּל דְיַחֲוּון
דָּרֵי אַרְעָא אֲרוּם תְּרִיץ יְיָ תְּקִפֵי וְלֵית עַוְלְתָה בֵּיהּ: ב יְהוָה
מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: ב יְיָ
מְלִיךְ גֵּיוָתָנוּתָא אַלְבֵּשׁ אַלְבֵּשׁ יְיָ עוּשְׁנָא וְאִיזְדָּרַז לְחוֹד תַּקִּיף תֵּבֵל
דְּלָא תְזַדַּעְזַע : ג נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה. ג מַתְקֵן כּוּרְסְיָךְ מִן
לְקַדְמִין מִן־עָלְמָא אַתְּ אֱלָהָא : ד נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ׀ יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת
קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: ד זְקִיפִין נַהֲרָוָתָא יְיָ זְקִיפִין נַהֲרָוָתָא קָלְהוֹן
בְּשִׁירָתָא יַקְבְּלוּן נַהֲרָוָתָא אֲגַר שְׁבָהֵיהוֹן : ה מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים
אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה : ח מִן קָלָן דְּמַיִן סַגִּיעִין
מִמְשַׁבְּחַיָּא תְּבִירֵי יַמָּא רַבָּא מְשַׁבַּח בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא דְיָי : ו עֵדֹתֶיךָ ׀
נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים: ו סְהֵדְוָתָךְ קְשִׁיטִין

מצודות דוד

(ה) להגיד • למען יודע לכל כי יסר ה׳ וחין כו עולה
ברחוחה כי סוף סדבר שחקבל כ״ח נחול חעשיו : (ג) ה׳
מלך • כימי המשיח יחמר הנס ה׳ מלך ולבס נחות להתנחל
על הכל : לנצח ס׳ עוז • לנצח הח יהתחזר כו ר״ל עתה
שרחוה כחו : לה תכון חז יכירו הכל כי לה העולם חתה
הנכנת לכל חסי נושם לפול : (ג) חזו ׳ חעת ברחת העולם·
מעולם • בשרם ברחת העולם לחתה הוח • (ד) נשחו וכו׳ •
ואוזר ומפרש שנשחו קול רם ועל החומות יחמר שנשחו קול

רש״י

כי יסר ה׳ כמו כי׳ • כך יחמרו ישרחל לע״ל : ה׳ מלך
וכו׳ • לה תכון תכל . כחלכו השחה סחרץ : נשחו נהרות
ה׳ • לשון נעקה הנה סחומות בשוטפים כנהרות יש״ו קול
להתנחות נגדך : דכיס • עומקס : עדותיך שבעידו׳ שבניהו
וניחלך לכניחך שכיח נחוה קדש : נחחנו מחד׳ ונחעיפ שחרכו
ימים נחחנים הם לה׳ מחיד :

(ה) מקולות ׳ מחכל קול רם ועל החומות יחמר שנשחו קול של ישרחל לירחם ולהפחיד . דכיס׳ שטיפה גליסם :
דברי הכניחיסהמעידים על החשועה הנה נחחניסחתוך ויכיו לכניהן מו׳ ויופי קדושה ותחיית לחורך ימים ולה מחרב עוד ·

לַחֲדָא לְבֵית מַקְדְּשָׁךְ יְאֵין וַקְדִישִׁין יְיָ לְאוֹרִיכוּת יוֹמִין :

ברטנורה **משנה ע"ז פרק ג** עיקר ת"ש

פרק ג **כל** הצלמים אסורים . כהגמה : מפני שהם נעבדים פ"א בשנה . כשהשמש בתותו מעלה שהללם עשוי כו דאע"ג דאיכא טובא שאין לנוי ואיכן נעבדין ר"מ לטעמיס דסיים למיעוט : כל שיש בידו וכו' . דהני ודאי נעבדי' הם דמשום שסיכותייהו לשקליגהו להכך שפני בידייהו (ב) הוסיפו עליהו בכריימא הרב ועטרה וסבעת (ג) וכלכ' בשבת ס ואין לסורין ללא כשעומדין על פתח המדינה וכבש"ים שאין דרכן לעשות לנוי ר"ה לסורין ואפילו אין בידו דבר דלמפלגיהו עבדי להו : (ב) הרי אלו מותרין. דכי הוי שלמים שפק עבדוס שפק לא עבדוס ואפי' אם"ל עבדוס שמא בשלוס ולכך שברוס והרי שפק ספיקא ולקולא:שביוצא בהם נעבד . מבנים יד לבדה הן עושים מפיקרא (ג) ובועדין לוחה : (ג) צורת חמה צורה לבנה. פי' סרמב"ס ז"ל לא שיעשה עגול ויאמר זה השמש הוא כמין קשת עגול אלא שיעשו אלו הוכרי שניס לשמש ענלה וכן כל כיולא בזה : צורת דרקון . צורת נחש עגול ויאמר זה הנחש שעשוי כמו שאמרו שצורת השמש צורת מלך מעוטר יושב על כסאו ויש לו כתר על ראשו ומוסיפין בקשקשין כקשקשי סדג ומומרים שהוא צורה לחלי הלבנה (ד) והיתה נעבדת בחוקן הימים ולפי' ברבן דאמרי לעיל שאר כל הצלמים מומרין מודו דסך לסורות דלורסייהו למפלגיהו : שעל המכובדין . כלים שאשמישן לנוי ולכבוד כגון סיריס ומזמים ומבעות וכיולא בהם : מבוזין . כגון יורות וקומקומסום ומחתי חמין ומזמיהן וסלבה כרסב"נ : זורה לרוח . שלא יהנה ישראל ממנה : אף הוא . שם יזרוס לרוח גם עתה ים שלא ליהנות ישראל ממנו שהיה נעשים זבל : (ד) אפרודיטי' לוחת

כלי אפצעי דנצה דשלכות דיצייה א אל

כל הצלמים אסורים . מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה דברי ר' מאיר והכמים אומרים אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל . או צפור . או כדור . רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שיש בידו כל דבר : (ב) המוצא שברי צלמים הרי אלו מותרים . מצא תבנית יד . או תבנית רגל . הרי אלו אסורים . מפני שכיוצא בהן נעבר : (ג) המוצא כלים ועליהם צורת חמה . צורת לבנה צורת דרקון יוליכם לים המלח רבן שמעון בן גמליאל אומר שעל המכובדין אסורים שעל המבוזין מותרין . רבי יוסי אומר שוחק וזורה לרוח או מטיל לים אמרו לו אף הוא נעשה זבל שנאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרם : (ד) שאל פרוקלוס בן פילוספוס את ר"ג בעכו שהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי אמר לו כתוב בתורתכם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם . מפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי . אמר לו אין משיבין במרחץ

וכשיצא

(ה) וכ"ג לפי שבגמ' אמרו לא הזיכו כלל במרחץ לפי שאסור להרחר בד"א במרחץ שלא הזיכו אלא משיבין כו' כלומר שלא היתי יכול להזיכך במרחץ לפי שאסור להרחר בד"א ולפי גרסיון כשילא י"ל דה"ק א"ל אין משיבין במרחץ כשילא ועו"ל דבבים שלא יאמרו שלא רוחץ ומותר בלא טעם הדבר מו' ועמוי"ט: בגבולי . דלא"ה שלא בטובא ר"ג בטובא תמרים דמי שהיה לחם שאוב וטובא היה להם כשהוא נהנה מהן ותנן פ"ד מ"ג ע"ז שהיה לה גינה ומרחקו אין נהנין מהן בטובא בגמ' : שעליהן כו' . ואע"ג דאינהו לא ע"ז מקרי ולא מסתרי בזירה שכאוב הוא שהיה ונבעות שהן קרקע טובא אין בהן כח לאוסרן אבל ע"ז מיהא הוי ואלום מעליה' כאלום שלא שהר ע"ז אני לא תאמוד בשם וחכב עליהם על כל שהן נעבדין משמע רש"י : (ו)רש"י ולפכי בעי לר"י משום דאי לאו דאיכא טעמא בשרה ס"ל גלי קרא דאילנו'אסירי וס"ה הריס ונבעות וס"ה דלא דרסי' שהריס כו' פו':(ז) אבל בניפוי הר לא ר"י מודה דאסור בגמ' : כ"מ כו' . בירו' פריך מבים שבאירה ומשיב ע"פ נביא נבנה שאמו': (ח) ורבנן הלי ואתריהם כו' מבעי ליה לאיזן שבטנו מחללה לכך בגמ' ופ"ש : (ט) מקום שרגילים לעבוד שם ע"ז . כדי שיפפאו' ישראל ויבערום ומעוטא דהריס ונבעות מיהא ממעטינן ממשמעותי' שלא יהא להו להאכד שלכל עץ רענן הוא להכד שנאמר ואשריהם מסרפון בהם (י) :(ו)שמוך לעבודה זרה.שהיה אחד מכותליו בית ע"ז וכבית עלמו נעבד (ט) : אשור לבנותו . שבותה בית לע"ז : בונה לתוך קרקע שלו ד' אמות שמלמד מהנה לע"ז שמרמיז לא גבולה שלא ממלא המקום קוניס ושמשם שם בית בשא לא נוקות

(ה) פרש"י בגמ' מקל שרוחה לא עלמו (ל' גמלי) אחת כל השולש כולו כמקל לפור שהופיס לא עלמו בלפור כדור שהופיס ח"ש כו' בכדור פי' הסו' שהשולש עגול : (ג) עטרה ומפיקרא ס' גדיל בלילא בשלשת ובבשוף ס' בעטרה טבעת מעיקרא ס' לישמעיית (פלים הבושף מוסף המשלשו) בשלשת ובבשוף ס' שהוף' ח"ש כו' למיסה גמ' : (ג) וכן צורת אבר שיעשה וממעשהו יסבאר שמשמשלת עכיסו בעשה נפרד אם נשבר מלורה שלימה הר"מ : חמה כו'.דשני ג'דשסיבי ליירי להו ופלמי להו ומידי אשריהם לנוי בשלשת עבדי להו גמ' : (ד) הוא שבגבל שלבנה בוסף מגבל שמש וכשמעריך לופן שלבנה ולופן שמשה כו' שהיו יש לא בעי שחיקה : זבל . וקא שברי זוז"ב לשור ור"י שבר זוז"ב מוסר ובשו"ם :

ובונה · היה שלו ושל עבודה זרה · נדון מחצה על מחצה · אבניו עציו ועפרו · מטמאין כשרץ שנא' תשקצנו רבי עקיבא אומר כנדה שנא' תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה נדה מטמאה במשא אף עבודה זרה מטמא במשא : (ז) שלשה בתים הן בית שבנאו מתחלה לעבודה זרה הרי זה אסור · סיידו וכיירו לעבודה זרה · וחידש נוטל מה שחידש · הכנים לתוכה עבודה זרה והוציאה · הרי זה מותר · שלש אבנים הן · אבן שחצבה מתחלה לבימום · הרי זו אסורה · סיידה וכיירה לשם עבודה זרה (ס"ח וחידש נוטל מה שחידש) העמיד עליה עבודה זרה · וסילקה · הרי זו מותרת · שלש אשרות הן · אילן שנטעו מתחלה לשם עבודה זרה הרי זו אסורה · גידעו ופסלו לשם עבוד' זרה והחליף נוטל מה שהחליף העמיד תחתיה עבודה זרה ביטלה (ס"ח ונטלה) · ה"ז מותר · איזו היא אשרה · כל שיש תחתיה עבודה זרה · ר' שמעון אומר אשרה אף על פי שאין תחתיה עבודה זרה אלא שהיתה עבודה זרה תחתיה ונפלה הרי זו מותרת : (ח) שלשה בתים הן בית שבנאו לעבודה זרה הרי זה אסור · ואם ישב טהור · ולא יעבור תחתיה · ואם עבר טמא · היתה גוזלת את הרבים · ועבר תחתיה טהור · וזורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים · אבל לא בימות החמה · והחזרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים · רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים · מפני (גמ' שהנביה) שהנמיי' נושרת עליהן והוה להן לזבל : (ט) נטל ממנה עצים אסורין בהנאה · הסיק בהן את התנור אם חרש יותץ · ואם ישן יוצן · אפה בו את הפת · אסורה

אומר כל שעובדין אותה · ומעשה בצידן באילן שהיו עוברין אותו ומצאו תחתיו גל · אמר להן רבי שמעון בדקו את הגל הזה וברקוהו ומצאו בו צורה · אמר להן הואיל ולצורה הן עוברין נתיר להן את האילן : (ח) לא ישב בצלה · ואם ישב טהור · ולא יעבור תחתיה · ואם עבר טמא · היתה גוזלת את הרבים · ועבר תחתיה טהור · וזורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים · אבל לא בימות החמה · והחזרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים · רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים · מפני (גמ' שהנביה) שהנמיי' נושרת עליהן והוה להן לזבל : (ט) נטל ממנה עצים אסורין בהנאה · הסיק בהן את התנור אם חרש יותץ · ואם ישן יוצן · אפה בו את הפת · אסורה

בהנאה

(חק לישראל ח"ה) הא

בהנאה. נתערבה באחרות כולן אסורות בהנאה רבי אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח. אמרו לו אין פדיון לעבודה זרה. נטל הימנה כרכור אסור בהנאה. ארג בו את הבגד הבגר אסור בהנאה. נתערב באחרים ואחרים באחרים כולן אסורין בהנאה. ר' אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח. אמרו לו אין פדיון לעבודה זרה: (י) כיצד מבטל. קירסם וזירד. נטל ממנו מקל או שרביט אפי' עלה הרי זו בטלה. שפייה לצרכה אסורה. שלא לצרכה מותרת:

בפ (נג): יוליך הנאה לים המלח. דמי ככר שנתערב (כד): כרכור. ים לתורנים עץ עשוי כמין מטה של סקלין ומעבירין תחתו על הספי כשהוא מתוח לפניהם בתרינה ותשמעינן מתני' פלוגתא דר"מ ורבנן כהך תרתי דלי לשמעינן בקמייתא הוי לשיולי בהך קאמר ר"מ משום דעבידא דקא גמר פם לקלי ליה ליסורא לאכל כרכור דלית ליסורי בעיניה ליתא מודי לה לרבנן ולי לתמר בהך קאמרי רבנן לכל בקמייתא ליתא מודו ליה לר"מ ולא כ"ש כרמ"ח ולא כ"ש כשבים של יין שנתערבה בשבים של יין של שימר מוליך דמי לחומה שבים ליה המלח ושאר כולן מותרים בהנאה: (י) כיצד מבטל. עכו"ם לשאר: קירסם. קשמיס יבשים שנשתיין נטל לצרכו לשרוף: וזירד. כרת ענפיה לשיה שפה: שפייה. תרנוס ולשון לחומו שמון ושפייה ישיה (כה): לצורכה. כדי ליפותה ולאין מבטל עבודה זרה אלא עכו"ם גדול וכן דעת שיודע בטיב עבודה זרה ומשמיש ולפי' אם בטלה בע"כ ס"ז מבוטלת,

יש בניהן ולא מפסיד מידי אלא לישור שנאסר לחודיה לכך ניהן אבל שדם אם נאמר יותר יפסיד הסחור הלכך כדיעבד מסיב ליה תו': (נג) דוקא בשחורי הנאה דשבח עבים שיהו שנאסר ושתו"ט: כולן כו' י"מ משום דדבר שנמנין הוא כגון כרכום בע"ב דשביבי ולא בטלי אבל כרכום שאינן שסוחות בטלו כרוכא ולשרי, פי' דבין לשיסורי ע"ז ניכרו לשוריס בשנאסר אע"פ שאין דבר שנמנין הר"ב: (כד) ושקשסר"ב דשל"ל יוליך דמי ל', מהן ליה שמלח ושלי יוליך שנאסר ולא ודלי משמע דשנאסר ע"ש קלי כדברי ר"י ז"ל ושרי אין שמדומע ושמומן פוסל אלא לפי שעתו אבל אלא שנתרובת לא שקילו לשמיר בשולבם שנאסר כו', וכ"ז דוקא ע"י מכירה כן כ"ל לדעת ר"ב ושתו"ט: (כה) וכ"ל שכולל כל שבטולים וקורלן בכלל שפיה ולשון לשמעינן שחילוק שבין לצורכה ושלא לצורכה ושתו"ט:

נמרא ע"ז דף מג ע"א הלכה ה' כלה כלי שחילון דנצחה דמלכות דבריהה **בם**

ציורת דרקון תנו רבנן איזהו ציורת דרקון פירש רבי שמעון בן אלעזר כל שיש לו ציצין בין פרקיו מחוי רבי אסי בין פרקי צואר אמר רבי חמא בר חנינא הלכה כרבי שמעון בן אלעזר אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי פעם אחת הייתי מהלך אחר רבי אלעזר הקפר ברבי ברדך ומצא שם טבעת ועליה ציורת דרקון ומצא עכו"ם קטן ולא אמר לו כלום מצא עכו"ם גדול ואמר לו בטלה ולא בטלה סטרו וביטלה שמע מינה תלת ש"מ עכו"ם מבטל ע"ז שלו ושל חבירו וש"מ יודע בטיב של עבודה זרה ומשמשיה מבטל. ושאינו יודע בטיב עבודה זרה ומשמשיה אינו מבטל ושמע מינה עכו"ם מבטל בעל

רש"י כרחו

ציצין. תרנוס של סנפיר: פרקיו. חוליותיו: כלכה כרי"ם: שאם אין לו ציצין מותר: כרבי. כלומר לחם גדול: מלא טבעו. ולא כעכיה עד שבטלה עכו"ם: סטרו. כעכו על הלחי: כזה רמיסה. כלי לנוחן שם יסיו דבריסה מכוונים: שאפשר לעשות כמותן. ממש כגון שחתין על משה מלר ותולש וסיכל ומטרה לכל שחתין של

כרחו. תנן התם דמות ציורות לבנות היה לו לר"ג בעליותו בטבלא בכותל שבה מראה את ההריוטות ואומר להן כזה ראית או כזה ראית. ומי שרי והכתיב לא תעשון אתי לא תעשון בדמות שמשין המשמשים לפני אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות כמותן כדתניא לא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם חצר תבנית עזרה שולחן תבנית שולחן מנורה תבנית אבל הוא עושה של ה' ושל ו' ושל ח'. ושל ז' לא יעשה אפילו של שאר מיני מתכות רבי יוסי בר יהודה אומר אף של עץ לא יעשו כדרך שעשו בית חשמונאי אמרו לו משם ראי' שפודין של ברזל היו וחיפן בבעץ העשירו עשאום של כסף חזרו והעשירו עשאום של זהב:

רש"י

מעלה שאין לעשות כמותן ממש אלא ליזר דוגמתן מותר: בית תבנית היכל. בתרכו ורחבו ורומו ושיעור מדת פתחיו. לאכל עומקו. תמורה של חמש גרות לאל ו', ושל ח' שתיהן דומין לשל מקדש: ושל שבע' לא ישבה. שהוא כשל מקדש ואפי' שאר מיני מתכות שאינם של זהב כשבח כשרי דאינם כבית מקדש: רבי יוסי בר יהודה וכו'. שאף היא כשרה בשקדש: שעשו בית חשמונאי. לאחר שעמדו יונים ולחמום את סהיכל וטפלו כל כליו ובערו יד בית חשמונאי ובלחמום: בכעס. כדיל:

זוהר חדש ד"ח דף ע ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

שלחן לסו בני חרעה קדישה יהות לחתון לתברחתון ביני עמיין ולחתון לבר מחרעה קדישה ויהו' לכו למבני עלייכו ועל גרמייכו דשקיתו מנסורת לחסוכה כעבדה דשקיף מבי מחריס אבל חנן חית לן למבני ולמעבד ספפר' ולן שדר קב"ס ספר' דספפר' דלחן בנשה דמטרונית' ולחן מבני ביתה וידעין יקרי דמחרי עלמה ולן יהו' למבני ולפרס' חיכון חלף ביתין ולחן יתמין בלה לחבה ולחתה ומסתכלן עייכין לכותלי בית' דלחמי' והה לתחרב ולה לשכחתה לה דסוף יקר' לן בכל יומה ביומין קדמחין מספירו דילה (כ"ה בין ספירו דמעשה) וסוס כחית' לן וממלי' על לבי' כלמי' לברס כד"ה כלים לחר לחתו תנחמנו ונו' וסשתה לשתכלן עייכין לכל סטר ולחר בית מותב' דלחמי' לתבלבל והה לתחרב ובטם ריס' לכותלי בית' ומותבה מלן יכסה לן ומלן ימלל על לבי' ויבין עלי' קמי מלכה כד סוכן חטלן קמי לבוש' וסלק רלועה לחלקה' לן חיסי קיימה לקמן ומקבל' מלקיותה דמלכה בנין לחגנה עלנה כד"ה וסוה מחולל מפספיסו מדוכ' מעטותיסו ובחבורתו נרפה לנו וסשתה חמה לית לן ווי ווי לן ווי יהות לכו לן יהות למבני לן יהות לספפר לן יהות לפחרה חיכון מלין דמרירו לחודעה לסו לחיכון דידעין למבני מלין דספפר' נקרב בכל יומה לנבי ערס' דלחמי' ולה נסכה לה תמן נשחל עלה לית מלן דיבנה עלן. נשחל לערס' דילה לתבלבל' נשחל לכורסייה נפלת נשחל לסיכלין דילה לומלן חיכון דלה ידעין מיכה נשחל לעפרה רשיתו דעקבת' לית תמן נשחל לחינר' סה חינר' לחיב לן דתמן יתב' מבכה ומילנת וחזל' מבכה לוחת בקל מרירו עלן מחינרה לחינרה כמה דלת לחר מה לך חיפה כי עלית כלך לנגות נשחל לחרסין וסבילין כלסו לחרין דשתעו קל מרירו דבכיס דמבכה על בנסה ולה ידעין ולן לסתכלה לן יהות למבני לן יהות לספפר ולנשק עפרה דרגלסה ונשק לחתר בי מותבה נגשק כותלי סיכלה ונבני במרירו חכ נפתח בספפר' דלחמי בכל יומה כל סהי נבני מדיר ולה לישתני מרירו דבכיס מיכן.

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מספר מסורת סי׳ קנ״ד סר״ם סי׳ תפלס פ״ב

מצוה לפנות כע״פ תרכעים מלאכות תסר תת כדי שלא ישכח תירוץ מלאכה לשורה כמו שים לדרום כתצפה חוצדים לפני המוערים כך כעניין שכח לפניו כדי למסר לגרגי שכח • לחר תפלת ערכית תקנו וקבעו ליתר כתם מדליקין כנ״ב כלי׳קיימתי תם שכזאת כתצפה תוך תיו״ם כגוכם לשבת לפי שכחוב כו עשרתן ערכתן ותין תעשרין כי״ת : (ח״ם זסו תוכנו לשכנתים וכמיוק תשכח תוכנו תכנו ספרד ועיין כ״ע) :

(א) אין קוראין בחוששין בשבתי כנשיות משום כבוד צבור ואין ג׳ללין ס״ת בצבור מפני טורח הצבור שלא ישב״ח עליהם להיות עושרין עד שיגלול ס״ת . לשיכך אם יצטרכו לקרוץ שני ענינים פוציאין שני ספרי תורה . ולא יקרא איש אחר ענין אחר בשתי תורות אפא יאפרו ספר ראשון פנים היה ולשיכך קורא בשני . (ב) כל הגולל ס״ת גוללו מכחוץ וכשהוא מהדקו מבפנים . וצריך להעמידו על התפר כדי שלא יקרע מקום שמוציאין ס״ת אחריו עד המקום שמצניעין אותו בו :

אחר שקוראין בו ומוליכין אותו לבית אחר להצניע אין הצבור רשאין לצאת עד שיצא ס״ת וילוו אותם והם

מצות השם

ע״ז דף כ״ב סנהדרין דף ז׳ סס״ד כ׳ סנהדרין פ״ג סס״ת ל״ת רפר סמג לתוין קלד ח״ת סי׳ כ׳

תשו (רמר) מל״ת שלא למעות דיין שתוינו שגון שמע׳ לפ תכירו פנים כמשפט לשון ספרי זה הממונה להושיב דיינים ר״ל עליו תזהר הזה׳ שלפ יכיר פנים ולפ יאמר תים פלוני גבור הו ולפה הו תכם כשאר מעלות שתוים מעניני תורה וירתה שמים כי הדיין לריך להיות תכם בתורה וירתה שמים ושונא בלע וכוצע ילרו ויסיה לו לב תמין להגיל עשוק מיד עושקו (עיי׳ סימן סל״ת) בתלו המעלות לריך להיות דיין תכל מי שמושיב דיין מפני שאר מעלות טוב׳ על תלו זה ותין לוקין עליו ונוהג בכל מקום ובכל זמן :

סנהדרין דף ו׳ סס״ד כ׳ סנהד׳ פ׳ כ״ב סס״ת ל״ת רשו סמג לתוין ר״ז ח״ת סי׳ יב

תשז (רמה) מל״ת שלפ יירש הדיין מהפעל דין שכ׳ לפ תנורו מפני תים תע״פ שהפעל דין הוא בעל ז׳׳ב לפ יירש ממנו שלפ יזיקנו וכל זמן שתין הדיין יודע להיכן הדין נוטה יכול לפלפ עלמו מן הדין ולומר תין תני נזקק לכם לתכ מפשמע דכריתם ויודע להיכן הדין נוטה תיכו רשאי לפלפ עלמו מפני שהוא ירא מלחד מהם שלפ יזיקנו (עיי׳ סימן רל״ו) וכלל זה תלמיד שיושב לפני רבו ורלה זכות לעלי ותוכה לעשיר וסותק עושר משום לפ תנורו מפני תים וגם על מדבר שקר תרחק (עיי׳ כמ״ב של הסמ״ג לקמן) ונוהג בכ״מ ובכ״ז :

דברים יום ה תורה

למשמיך מת״ם דז״ת יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יְהוָה סיס יסידס ה דמלוי הה תל שס ג״ן שבעשים בניקוד סולס :

א וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כֻּלְּכֶם וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְיַחְפְּרוּ־
לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וְיָשִׁבוּ אֹתָנוּ דָּבָר אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
נַעֲלֶה־בָּהּ וְאֵת הֶעָרִים אֲשֶׁר נָבֹא אֲלֵיהֶן : א וְקָרֵיבְתּוּן לְוָתִי כּוּלְכוֹן
וַאֲמַרְתּוּן נִשְׁלַח גַּבְרִין קֳדָמָנָא וְיאַלְלוּן לָנָא יַת אַרְעָא וְיָתִיבוּ יָתָנָא
פִּתְגָמָא יַת אָרְחָא דִּנְסַק בָּהּ וְיַת קִרְוַיָא דְּנֵיעוֹל לְהֶן : ג וְיַאֵשַׁב
בְּעֵינַי הֲדָבָר וְאֶקַח מִכֹּם שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים אִישׁ אֶחָד לַשָּׁבֶט :
ב וְיִשְׁפַּר בְּעֵינַי פִּתְגָמָא וּדְבָרִית מִנְכוֹן תְּרִין עֲסַר גַּבְרִין גַּבְרָא חַד
לְשִׁבְטָא : ג וַיִּפְנוּ וַיַּעֲלוּ הָהָרָה וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל אֶשְׁכֹּל וַיְרַגְּלוּ אֹתָהּ:
ג וְאִתְפְּנִיאוּ וּסְלִיקוּ לְטוּרָא וַאֲתוֹ עַד נַחֲלָא דְאִתְכְּלָא וַאֲלִילוּ יָתָהּ :

ויקחו

ד וַיִּקְחוּ בְיָדָם מִפְּרִי הָאָרֶץ וַיּוֹרִידוּ אֵלֵינוּ וַיָּשִׁבוּ אֹתָנוּ דָּבָר וַיֹּאמְרוּ
טוֹבָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נֹתֵן לָנוּ : ד וְנִסְיבוּ בִּידֵיהוֹן מֵאִבָּא
דְּאַרְעָא וְאַחִיתוּ לָנָא וַאֲתִיבוּ יָתָנָא פִּתְגָמָא וַאֲמָרוּ טָבָא אַרְעָא דַּייָ
אֱלָהָנָא יָהֵב לָנָא : ה וְלֹא אֲבִיתֶם לַעֲלֹת וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם : ה וְלָא אֲבִיתוּן לְמֵסַק וְסָרֵיבְתּוּן עַל מֵימְרָא דַּייָ אֱלָהְכוֹן:

נביאים ישעיה א

למשמיך מכ״ס דז״ת צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמס דלגס אדני נשמס דסוד יְהוָה סיס יסידס דלגס יְהוָה סיס יסידס דסוד תל שס ג״ן שבעשים

א כַּסְפֵּךְ הָיָה לְסִגִים סָבְאֵךְ מָהוּל בַּמָּיִם : א כַּסְפִּךְ הֲוָה לְפִסוֹלָא
וַחֲמֵרִיךְ מְעָרַב בְּמַיָּא : ב שָׂרַיִךְ סֹרְרִים וְחַבְרֵי גַנָּבִים כֻּלּוֹ
אֹהֵב שֹׁחַד וְרֹדֵף שַׁלְמֹנִים יָתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְרִיב אַלְמָנָה לֹא־יָבוֹא
אֲלֵיהֶם : ג רַבְרְבַיִךְ מָרְדִין וְשׁוּתָפִין לֶגֱנְבִין כּוּלְהוֹן רְחִימִין לַקְבָּלָא
שׁוֹחֲדָא אָמְרִין גְּבַר לְחַבְרֵיהּ עֲבִיד לִי טָב בְּדִינִי וַאֲשַׁלֵּם לָךְ בְּדִינָךְ
דִּין יַתְמָא לָא דָיְנִין וְקִבְלַת אַרְמַלְתָּא לָא עָלַת לְקֳדָמֵיהוֹן : ג לָכֵן
נְאֻם הָאֲדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת אֲבִיר יִשְׂרָאֵל הוֹי אֶנָּחֵם מִצָּרַי וְאִנָּקְמָה
מֵאוֹיְבָי : ג בְּכֵן אֲמַר רִבּוֹן עָלְמָא יְיָ צְבָאוֹת תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל לָרְתָא
יְרוּשְׁלֵם אֶנָא עָתִיד לְנַחֲמוּתָהּ בְּרַם וַי רַשִׁיעַיָא כַּד אִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד
פּוּרְעָנוּת דִּין מְסַנְאֵי עַמִּי וַאֲתִיב נָקְמָא לְבָעִיל דְּבָבִי : ד וְאָשִׁיבָה יָדִי
עָלַיִךְ וְאֶצְרֹף כַּבֹּר סִגָּיִךְ וְאָסִירָה כָּל־בְּדִילָיִךְ : ד וַאֲתִיב מְחַת גְּבוּרְתִּי
עָלָךְ וַאֲבֵרִר כְּמָא דְמִנְקַן בְּבוּרְיָתָא כָּל רִשְׁעָא וַאֲעֵדֵי כָּל חוֹבָךְ :
ה וְאָשִׁיבָה שֹׁפְטַיִךְ כְּבָרִאשֹׁנָה וְיוֹעֲצַיִךְ כְּבַתְּחִלָּה אַחֲרֵי־כֵן יִקָּרֵא לָךְ
עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה : ה וַאֲמַנִי בִּיךְ דַּיָנֵי קוּשְׁטָא תַּקְנִין
כְּדִבְקַדְמֵיתָא וּמָלְכֵי מַלְכָךְ כַּד מַן אוֹלָא וּבְתַר כֵּן יִתְקְרֵי לָךְ קַרְתָּא
דְקוּשְׁטָא קַרְתָּא מְהֵימַנְתָּא :

מצודות דוד

(ע) כספך כסף שהתה נותן לוולת היה סיגים ותהם מרמה ומגה תוכו : (ב) סוררים • סריס מדרך הטוב ומתחברים עם הגנבים : כולו ׳ כל הטם . שלמונים־כפ׳ לומר לתכירו כלביקי היום בדיני ולמחר תלדיקך בדיניך־לף יבוא • ברלונהם שלף היתום לף הועיל תם כי הוא תים ומכ״ש היה ותחזל לבוא : (ג) בהזדון • שכבל שלו ובידו מתין מוחס : מנחם תהם שלמה:נמולפתמם על הכעס שבעשוכי (ד) ותשיבה • להכוחך תכה לחר תכה : ותלרוף • לשיר ממך הסיג כמו שמסירים כתתי הנגד על ידי סבורית ורולה לומר לכלה ממך הפושעים ומורדים : (ה) ותשיבה • לעמיד עליך שופטים כשרים ולדיקים כמו שהיה מתן

רש״י

כספך היו לסגים • שהיו עושין תעות נחשת ומלפין לותן כעסף להוכות בהם : שבאך מהול במים ׳ משקים שלפס תעורבין במים : סוררים • סריס מן הדרך הישרה : ורועך שלמונים־שהלוחין עבור לו טב בדיני ושלפ לך בדיוך : יתום לף יפשטו • ומחילה ריב שלפתם לף יבוא עליכם כללי תיבך תוקפו של ישראל : ותשיבי ידי עליך • תכה לחר תכה עד כלות הפושעי׳ : כבור • בורית : כדילך • המעורב בעפר : כברשונה . לעתיד לבא שופטים כשרים :

לסמסיך מיסוד ומלכות דז״פ שין דלת יוד נפם שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נשמה
דיסוד א אד ארנ אדני נפם אדני רוס אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוד הנ ונ הנ סיס יסודס
דיסוד יְהֹוָה סיס יסודס דמלכות לזל סם ב״ן שבעטיס

א וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת : א וְכַד תָּבוּ רְאוֹרַיְתָא
שַׂגֵּב חֶשְׁיְכָא מִמְסְכִּינוּתָא וְשַׁוֵּי הֵיךְ עָאנֵי גְּנַיסַיָּא : ב יִרְאוּ
יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ : ב חֲמוּן תְּרִיצַיָּא וְיֶחֱדוּן וְכָל מָרֵי
שְׁקָרָא שַׁוֵּר פּוּמָא וְאִתְחַסָּם : ג מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי
יְהוָה : ג מַן חַכִּימָא וְיִנְטוֹר אִלֵּין וְיִתְבּוֹנְנוּן חַסְדַיָּא דְיָ : ד שִׁיר מִזְמוֹר
לְדָוִד : ד שִׁירָא וּשְׁבָחָא עַל יְדָא דְדָוִד : ה נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים אָשִׁירָה
וַאֲזַמְּרָה אַף־כְּבוֹדִי : ה תַּקִּין לִבִּי אֱלָהִים אֲשַׁבַּח וַאֲזַמַּר לְחוֹד אַיְקָרִי׃

דש״י

ויסף : הלכיון · משפחות · זרעו כלאן רבים : וכל עולה · נאמן
מעני עולם : קפלה פיה · חסמה פיה: נכון לבי · נאמן
עתך · לף נכודי · הוא מה שהי משורר לך ·

מצודת דוד

(ג) ויגבה · ר״ל וכן כספוך כי מחזק הוא הלכיון מן
הענוי שהוא לו ומוליד משפחות רבות כעדרי הלאן :
(ג) ירלו ישרים · העושה שכאה להלכיון : וישמחו:ברלותם
הנאמת המקום : וכל עולם · כל חיש עולם יכנור פיו

ויבוש מלדבר על כי ירלה מפלאות שהשגחה : (ג) מי חכם · מי חפר בשלו לבו בחכמה וישמור בלבו הלא הדברים
יכיו מתבוננים הלוי חסדי כי ר״ל בשומו הלא הדברים על הלב יכיו נגלים הלוי חסדי כי ויכין לומה :(ד) הלכיסי· לחפ
הלכיס הוא לבי וכין עתך להלחיון בך ולזה לחשיר ולזמרה לך : לף כבודי לף נשמתי חשיר לכ׳ כפי רוחניותיס :

ברטנורה — משנה תמיד פרק ה — עיקר תו״ס

פרק ה **אמר** להם הממונה כולי . בפרק קמץ דכרכות מפורש שהיו להכה רבה ולחר שהחיר היום וחרבה הסמה מברכים יוכר לור ושבר ברכות לינו מעכב : קראו עשרת הדברים. לפי שהן עיקר התורה (ה) ובדין היה שיהו קורין לותן בכל יום לף שבעולם הלא שבעלוס מפני מרעומת המינים שהיו לומרים הלו לבדם נתנו בשיני ולא שחר התורה . ושם ברכו ג׳ ברכות והלו הנו׳ ברכות אמת ויציב ועבודה וברכ׳ כהנים קריאת הפסוקים בלבד ולא נשיאת כפים (ג) שלא היו הכהנים נוטלים לת כפיהן הלא לאחר הקרבת התמיד וקטורת כדאמרינן בפרק והמידה לא היו מברכים הכך ברכות הלא כדי שיהא התמיד מקובל ברלון ולא היו נפטרים בכך מתפלא שמנה עשרה : מוסיפין ברכה אחת · שמאמר היולא לומר למאמר הכהנים מי שהיכן לת שמו בבית הזה יהא יכין ביניכם לחכה ולחוה שלום וריעות (ג) שבכל יום שבת היה הכהן מאמר לעבודה ולא למאמר שעבר : (ב) **אמר** להם חרשים לקטורת · מי שלא זכה בקטורת כל ימיו יבא ויפיס ולא היו מניחים למי שזכה

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה **א אל**

אלה אלהי אלהים

אמר להם הממונה ברכו ברכה
אחת והן ברכו וקרא
עשרת הדברים שמע והיה אם
שמוע ויאמר ברכו את העם ג׳
ברכות אמת ויציב ועבודה וברכת
כהנים · ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא :
(ב) **אמר** להם חרשים לקטורת בואו והפיסו (נמ׳ ל״ג

(ד) עיקר הדם ורמשיתו הר״מ : את העם ·
עם העם · ועבודה בשביל עבודה שעשו היו
מברכין לחריהם רלה כו׳ ברוך שמקבל עבודת
עמו ישרלל ברלון ק״ל שחוקך לבדך בירלה בעבוד
וב״ל לברך לת העם ·
רש״י (ב) והר״מ במקום
ב״כ כ׳ שיש שלוש
ועמו״ש : (ג) ומחו׳שק׳
מלי היה שחיל ולית
בה לת שם ולא מלכות
כלו׳ דבנמ׳ למרינן דכל
ברכה שהין בה שם
ומלכות היינו ברכה:הוא
כו׳ · ס״ל מקום שכינה

ברטנורה — דברים יום ה — עיקר תו״ס

ללו חורה לרעת נמ׳ ול״ל למ״ו פ״ל דפסחים
ע״ש משום דהסח מושיט לחברו ומוזר
ומקבל לחבל הכא שמוליך עד לכאן ומוליך לו
ודלמי ללו חורה לרעת חו׳ ועמו״ש (ד) ובל׳
תורה נקראת מגבעות
וכל מדת:הכא· כדאמרינן
בנשיעים כף לחת מלאה
קטרת נמ׳ : גדול ·
ומע״פ שבחרקב עלמו לף
שייך לומר גדול דהא
ע״ש מדתו נקרת תרקב
הכא קורהו גדול בערך
מדמיון שהיו נדמה
הכף והכף ממזיק ג׳קטין
והטני שבדמה גם כן
לחרקב לינו מחזיק הלא
קטים וחלי : בתוכו :
ובקרא כף לחת ואומר
הרמב״ם כל שהין בו
רוח סיס זכרהו ונקבהו:
(ה) **וקטיש** לה מדתנן
במ״ב פ״ו וכף וכפויה
ו״ל שבשהן הכף לחבירו
כדתנן בפ״ו מ״ג שהיה
מוחזקו ג״כ ביסוי הבזך:
(ו) **הכי** חני ר״י ביומף
ד׳ כ״ם וכלו׳ שבך
רגיל לומר לזה שעמו
לחבל לם יראה לומר
לחחר חו שיראה לעשות
הכל לבדו כדאשכחן בכ״ג
ביה״כ הרשות בידו
ס״פ בחו׳ הלא שדעתרבנן פליגי לים בהא
דלא ס״ל דבדעת כהן תליא מילתא ומיהו מודו
דהין חוזרין ומפייסין הלא דהעומד לימינו זוכה
מכח

דברים יום ה

ל״ג **הפיסו**) **זכה מי שזכה** (נמ׳
אמר להם) **חרשים עם ישנים בואו**
והפיסו מי מעלה אברים מן הכבש
למזבח״א בן יעקב אומר המעלה
איברים לכבש · הוא מעלה אותן
על גבי המזבח : (ג) **מסרום לחזנים**
היו מפשיטין אותם את בגדיהם
ולא היו מניחים עליהם אלא מכנסים
בלבד · וחלונות היו שם וכתוב
עליהם תשמישי הכלים : (ד) **מי**
שזכה בקטורת היה נוטל את הכף
והכף דומה לתרקב גדול של זהב·
מחזיק שלשת קבים והבזך היה
בתוכו מלא ונדוש קטורת · וכסוי
היה לו וכמין מטוטלת היה עליו
מלמעלן : (ה) **מי שזכה במחתה**
נטל מחתת הכסף ועלה לראש
המזבח ופנה את הגחלים הילך
(נמ׳ ל״ג **והילך**) **וחתה · ירד ועירן**
לתוך של זהב נתפזר ממנה כקב
גחלים

כדי שיהא הכבודים המכנסים מחלה לכל שהר
בגדים של קדש דכתיב ומכנסי כד יהבם על
בשרו שלא יהא דבר קודש למכנסים ואחר כך
הכתונת ואחר כך חוגר בחבנט ואחר כך זונף
במצנפת (ד) : (ד) **והבזך** . כף קטן · מלא ונדוש · מקטורת והיה כתוך הכף הגדול
שאם לא היה הגדול כיון שהקטן גדוש היה מפזר הקטרת לחרן בהולכתו הכף הגדול לבד
לא הני דבבוד הוא כלפי מעלה לעורה מכף גדוש על הגחלים בשעת הקטרה : וכסוי היה
לו . לבזך (ה) : **מטוטלת** . רבותי פירשו כעין טבעת היה לכסוי מלמעלה שעל ידו מטלטל
הכסוי ומסירו מעל הבזך ובערוך פירש מטוטלת מחיכת בגד כמו לא יגלה הגמל במטוטלת דפרק
במה בהמה יוצאה שהיה נתון על הכסוי הבזך כמין סודר קטן לנוי :
להוליך הגחלים למזבח הזהב ולא היה בזה פיים הלא מי שזכה בקטורת על ידי הפיים לומר
לזה שעמו זכה עמי במחתה (ו) : **וחתה** מן המאוכלות הפנימיות · (ה) **מי שזכה במחתה**·
לדמן דלדרבה גחלים נסות וכוערות היה בזה: **ועירן** בשל זהב . לבל לא היה בזה בזה
זהב כדי שלא תתקלקל והתורה חסה על ממון של ישרלל : **נתפזר ממנו כקב גחלים** . שהיה

מוסף במחתה של כסף בת ד' קנין ומערה בשל זכר שנאמר (ז) וכדי להוליכה מלפה היה מערה בתחרוגה (ח) שנאמר מלפה מכבדן לאמה . לחמת יכול בכל הכתיבים : ובשבת . שתשור לכבוד (ט)כפה עליו כלי לחמד גדול תרגום סירומיו פסכתרומיה . לחך . תלי כור ט"ו סאין:סכור ליסטין:ושתי שרשרות היו . בפסכתר מ' מלד זה ומ' מלד זה לפי שהיו מורידים הדשן מעל המזבח בדלתיהן כשמוך וכשמורידו מלפה דשן דרך קרקע הכבש שהוא משופע היה כדי ל' לפניו שמוכנו בשרשרת וכדי לחזר היה למעלה מן הפסכתר ומופש בשרשרת שלפניו שלא תתגלגל כמדרון הכבש : ועל השרץ.שנאמר בעזרה (י) בשבת כופין עליו פסכתר כדי שלא יטמאו בו הכהנים שאין יכולים להוציאו משם בשבת דעל שבות כזה נזהרו ולפני כמקדש ודוקא בשנאמר בעזרה אבל במלא בהיכל או בחולם מוציאים לחוכו מיד (יא)ולפני בשבת : (ו) המגרפה . כלי גדול שהיו זורקים לחוכו כדי להשמיע קול ושקול היולא ממנו משמע ג' דברים כדמפרש ואזיל : כהן השומע קולה . אפי' לא היה בעזרה : רץ ובא . להשתחוות עם שאר הכהנים : וראש המעמד . כשהיה שומע קול המגריפה : היה מעמיד את הטמאים . על לוחו בית אב שלא היו רשאים לעבוד : בשערי מזרח. לית דאמרי כדי לבייחן ולהודיע שאפילו טומאת קרי הוא נמנע לעבוד כדי שיזהר פעם אחרת ולית דאמרי מפני הכבוד שלא יהא יכול להשתחות ולא יכנס מלעבוד אבל ידעו שאפילו טומאת קרי אין דבר אחר נמנע מלעבוד (יב)ורמב"ם כתב שאלו ערעו שהכהן טהרו מלרעתהיה מעמידה בשערי המזרח כדי שיהיו מזומנים לזרוק עליהם דם החטאת :

גחלים והיה מכבדן לאמ' . ובשבת היה כופה עליהן פסכתר ופסכתר היתה כלי גדול מחזקת לתך ושתי שרשרות היו בה אחת שהוא אוחז בה בה ויורד ואחת שהוא אוחז בה מלמעלן בשביל שלא תתגלגל . ושלשה דברים היתה משמשת כופין אותה על גבי גחלים ועל השרץ בשבת ומורידין בה את הדשן מעל גבי המזבח : (ו) הגיעו בין האולם ולמזבח נטל אחד את המגרפה וזרקה בין האולם ולמזבח . אין אדם שומע קול חברו בירושלים מקול המגרפה . וג' דברים היתה משמשת . כהן ששומע את קולה יודע שאחיו הכהנים נכנסים להשתחוות והוא רץ ובא . ובן לוי שהוא שומע את קולה . יודע שאחיו הלוים נכנסים לדבר בשיר והוא רץ ובא וראש המעמד היה מעמיד את הטמאים בשערי המזרח :

ס"ח וכן

(ז) כמ"ק דמ"ד פ"ד דיומא: (ח) כלו' לחתר סירד ולא בעודו על המזבח לחתר שמחה כו' כדי שתהא מלפה ולא יפזר בירידתו בשפוע הכבש : (ט) ותב"פ שמן התורה אין לישור בכיבוי אלא כשמתכוון לעשות פחם י"ל דהכא כיון דלפשר בלא כבוי לא שכיחו שבות : (י) לא דק למכתב אליבא דהלכתא דהלכה כר"ע שאומר במשנה דסוף ערובין שאף מן העזרה מוציאין במקום שמניחים על זדונו כרת כו' : (יא) זה לא דק כלל שזה אף דלא שכיח לדרי"ע דהא תנן בפסח דמוזה אף במדין המלוש ולמזבח : המגרפה וסיה לה קול גדול ולא יהבן לומר שהיא שמגרפה דמ"ח פ"ג שהיה כלי שיר שבזמן ויזרקנו שלא שלא יפברו קניה וגם מגרפה שגורפין בו אף הדשן ר"ח לומר שפרי אין לה קול אבל היה זה בלי ספק כלי שהיו שמשמיע קול וסיה גם לזורתו בלורת מגרפה : (יב) פלוגתא דאמוראי בפסחים דף"ב ופסק פרש"י טמאים של בית אב ותעוי"ט :

גמרא בכורות דף לה ע"א הלכה ה בלה כלי החיצון דהוד דמלכות דבריאה **במכן פעם אחת היו וכולי וצריכא דאי אשמעינן עכו"ם דלא אתי למיסרך .**

רש"י

דאי אשמעינן עכו"ם . דשתירו בכור רחשובל יהו מטוש דליכא למימר דאתי כהי עכו"ם למיסרך ללמוד להטיל

אבל קטן דאתי למיסרך אימא לא ואי אשמעינן קטן משום דלא אתי לאחלופי בגדול . אבל עכו"ם דאתי לאחלופי בגדול אימא לא צריכא . אמר רב חסדא אמר רב קטינא לא שנו אלא דאמר לו אלא אם כן היה בו מום אבל אם אמר לו אם נעשה בו מום כמאן דאמר לו זיל עביד ביה מומא דמי . אמר רבא מכדי ממילא הוא מה לי היה מה לי נעשה אלא נעשה נמי ממילא היא ולא שנא : זה הכלל כל שהוא לדעת אסור . לאתויי מאי לאתויי גרמא . שלא לדעת לאתויי מסיח לפי תומו:היה בכור רדפו בעטו ועשה בו מום הרי זה שוחטין עליו אמר רב פפא לא שנו אלא שבעטו בשעת רדיפה אבל לאחר רדיפה לא פשיטא מהו דתימא צעריה הוא דמדכר קמשמע לן . אמר רב יהודה מותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם אמר רבא גדיא באודניה אימרא בשפוותא איכא דאמרי אימרא נמי באודני' אימור דרך צדעיו נפק . אמר רבא אכל ולא מחזי פעי ומחזי הוי מומא. מאי קמשמע לן תנינא החוטין החיצונות שנפגמו ושנגממו הפנימיות שנעקרו מ"ט לאו משום דכי פעי מיחזי אמר רב פפא רבא נמי טעמא דמתניתין מפרש מ"ט נעקרו הוי מומא משום דכי פעי מיחזי :

רש"י

מום בקדשים דסירכא דעכו"ם לא מיכפת לן שהרי נכוג הוא בהיסורת : לא אתי לאחלופי בגדול . דמתן דמזי דכתירו מכמים בתום הכא לו ע"י תיוק לא אתי למימר לי שדי גדול מומא שרי דגדול בקטן לא מחליף : לא שנו . דמוסר הכבור ע"י עכו"ם אלא דאמרו לי' לקסדר לימו נשתע אלא ת"ב כיס בו מום דמשמע שיפול בו מום ממילא דליבא למימר דמדבריהם למד עכו"ם דניחא להו שיפול בו מום : נעשה . משמע ע"י אדם : ממילא הוא . אלא היה יודע שעכו"ם שיהא מוסר על ידו ולא להסיר נהכוין : גרמא . שם היה בלא ודבילא על גבי לוזן בכור כדי שיבא בלב ויטלנו . מסיח לפי תומו . אלא שאלא קסדור שם עיטו אלא כם שעשם מסיחים לפי תומם ואומרים רחם לא שמש זה לעולם אלא ע"י תיס ולא שהכוונו לכך שיפול בו מום : היה בכור . חיל מנגח . רדפו . לאדם לנגחו : ובעטו . אדם לבכור :

זוהר חדש ד"ח דף עא ע"א ת"ח דאילות יוד הא ואו הא

פתחן חיכסו ואמרו חיכה יבבה בדד העיר כמיב כי יום מסומם ומבוכה וגו' כי יום אד יומא חית לסקב"ה רחימת דנפשים בליל' מכל שאר יומין שית יומין בלילן בית והוא בלל' דכלהו ועל דאסניהו מוכין אסתלקא לעילא לעילא לבי עלמא דחיין כדין מתחות שפולי מסכנא קס יומא דמרירו יומא דבכיה יומא דלעלא יומא דאקרי מסומם ומבוכה ועאל בנו מסכנא ושלי ושאיב ורבוצה דמסכנא אזל ועדק ואתמרך מנו מותבים לנו טורא דלבר ולנו טורא דאחרב ומסכנא שלי ואתחרב לבתר נחת סהוא יומא עלאה דאסתלק שאל על מסכנא והא אתחרב עלאל ואשנח על מאדי דמסכנותא מטרוניתא רחימתא דנפשים והא אתחרבת ועדק' וכל בנייני' סתיר כדין שאדי למנעי נועה בתר נועה כנהימו דתרנגולא על נקביה סס"ד מקדקר קיר נהימו כתרנגולא קיר רבון ושליט ושוע אל ספר עביד שועה ולוח לנבי

טורח דערקא תמן מטרוניתא עביד סועס לוות וקרי בנסימו דביכיס חיכס חיכס
רחימתא דנפשתי חיכס שפיניתי שלימתי חיכס יחידתא דילי דאתיחדא עמי ביחודא
חיכס דסויא נטלא בכל יומא חמש ועשרין אתון דיחודא ואתקריאת כ"ס על דא אחתי
ברתי אחי לאן חזלת לאן פנית למיסך אחן דשמעין בכל יומא קרקורא דא דרכונא לן
יחות למבכי לן יחות למספד לן יחות למפתח חיכס :

הלכה פסוקה — יוסף לחק — מוסר

הר"ם הלכות תפלה פי"ג

(א) המנהג הפשוט בכל ישראל שמשלימין את התורה בשנה אחת מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות וקורין בסדר בראשית בשניה אלה תולדות בשלישית ויאמר ה' אל אברם וקוראין והולכין על הסדר הזה עד שגומרין את התורה בחג הסוכות . ויש מי שמשלים את התורה בשלש שנים ואינו מנהג פשוט . (ב) עזרא תיקן להם לישראל שיהו קורין קללות שבבחר ויקרא קודם עצרת ושבמשנה תורה קודם ראש השנה . והמנהג הפשוט שיהו קורין בסדר סיני קודם עצרת ואחהנן אחר ס' באב אתם נצבים קודם ראש השנה צו את אהרן קודם הפסח בשנה פשוטה לפיכך יש שבתות שקורין שחרית שני סדרים כגון אשה כי תוריע וזאת תהיה תורת המצורע . אם בחוקותי עם בחר ס'ני וביוצא כהן כדי שישלמו בשנה ויקראו אותן הסדרים בעונתן :

(זה יסוד לימוד כירחם) יסוד ירחי תלמיד תחילת תכמה ירחם ס' כתחנת נעמות סוס דבר התסוב תספיק תרס אחר עוסקו תם כיס שוחל לן עלם תם כיית תעיב לו וכן תמרו ותפארת לו מן התרס כתפר פללת לתקריס תרחם לך . רחמיה תכמה קנה תכמה כשניניע בכך ללמוד תל תקנה לו תלמ רב תנס וירח שתים שכתחר ירחת ס' רחמיה דעת וזם כדי להכניסו בירחת ס' ועוד תכל רחמיה תתן לו כדכתיב רחמיה כל בכוריו כל וכל תרומת כל וכן תתלו רחמיה סיוס וכלילה לברכו כתם שתכנס כיוס וכלילה וכה"ג כי ברחם שתרחמם תלכעותניתא וכוכבי' תפר כיונת שנות תעריב ערביי'ויולר תור

ליל ואו תורה

כ"ן פסוקי שמו"ת נגד מילוי כ"ן ו"ד ה' ו' ה' ותעשה ממנו לירוף וְהָיָה בניקוד שסי

א וַתְּרַגְּנוּ בְאָהֳלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ בְּשִׂנְאַת יְהוָה אֹתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לָתֵת אֹתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידֵנוּ : ב אָנָה אֲנַחְנוּ עֹלִים אַחֵינוּ הֵמַסּוּ אֶת־לְבָבֵנוּ לֵאמֹר עַם גָּדוֹל וָרָם מִמֶּנּוּ
עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצוּרֹת בַּשָּׁמָיִם וְגַם־בְּנֵי עֲנָקִים רָאִינוּ שָׁם : ג וָאֹמַר
אֲלֵיכֶם לֹא־תַעַרְצוּן וְלֹא־תִירְאוּן מֵהֶם : ד יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַהֹלֵךְ
לִפְנֵיכֶם הוּא יִלָּחֶם לָכֶם כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכֶם:
ה וּבַמִּדְבָּר אֲשֶׁר רָאִית אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא־אִישׁ
אֶת־בְּנוֹ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הֲלַכְתֶּם עַד־בֹּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה :

אונקלוס ובדבר

א וְאִתְרַעֲמְתּוּן בְּמַשְׁכְּנֵיכוֹן וַאֲמַרְתּוּן בְּדִסְנֵי יְיָ יָתְנָא אַפְקָנָא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמִמְסַר יָתְנָא
בִּידָא דֶאֱמוֹרָאָה לְשֵׁיצְיוּתָנָא : ב לְאָן אֲנַחְנָא סַלְקִין אָחָנָא תְּבָרוּ־יָת לִבָּנָא
דְמֵימַר עַם רַב וְתַקִּיף מִנָּנָא קִרְיִן רַבְרְבִין וּכְרִיכִן עַד צַיִת שְׁמַיָּא וְאַף בְּנֵי נְפִילָיָא חֲזֵינָא
דְתַמָּן : ג וַאֲמָרִית לְכוֹן לָא תְּתַּבְּרוּן וְלָא תְדַחֲלוּן מִנְּהוֹן : ד יְיָ אֱלָהְכוֹן דְמַדְבַּר קֳדָמֵיכוֹן
מֵימְרֵיהּ יְגִיחַ לְכוֹן כְּכֹל דִּי עֲבַד עִמְּכוֹן בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכוֹן : ה וּבְמַדְבְּרָא דִּי חֲזֵיתָא דִּי סוֹבְרָךְ
יְיָ אֱלָהָךְ כְּמָא דִי מְסוֹבַר גַּבְרָא יָת בְּרֵיהּ בְּכָל אוֹרְחָא דִּי הֲלִיכְתּוּן עַד מֵיתֵיכוֹן עַד אַתְרָא
הָדֵין : ו וּבְפִתְגָמָא הָדֵין לֵיתֵיכוֹן מְהֵימְנִין בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן : זְדַמְדַּבַּר קֳדָמֵיכוֹן בְּאוֹרְחָא

ליל ו תורה

ו וּבִדְבָרְכֶם הַזֶּה אֵינְכֶם מַאֲמִינִם בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם : ז הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם
בַּדֶּרֶךְ לָתוּר לָכֶם מָקוֹם לַחֲנֹתְכֶם בָּאֵשׁ ׀ לַיְלָה לַרְאֹתְכֶם בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
תֵּלְכוּ־בָהּ וּבֶעָנָן יוֹמָם : ח וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם וַיִּקְצֹף
וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר: ט אִם־יִרְאֶה אִישׁ בָּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הַדּוֹר הָרָע הַזֶּה
אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָתֵת לַאֲבֹתֵיכֶם : י זוּלָתִי כָּלֵב בֶּן־
יְפֻנֶּה הוּא יִרְאֶנָּה וְלוֹ־אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ־בָּהּ וּלְבָנָיו יַעַן
אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה : יא גַּם־בִּי הִתְאַנַּף יְהוָה בִּגְלַלְכֶם לֵאמֹר גַּם־
אַתָּה לֹא־תָבֹא שָׁם : יב יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן הָעֹמֵד לְפָנֶיךָ הוּא יָבֹא שָׁמָּה
אֹתוֹ חַזֵּק כִּי־הוּא יַנְחִילֶנָּה אֶת־יִשְׂרָאֵל : יג וְטַפְּכֶם אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם
לָבַז יִהְיֶה וּבְנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ הַיּוֹם טוֹב וָרָע הֵמָּה יָבֹאוּ שָׁמָּה
וְלָהֶם אֶתְּנֶנָּה וְהֵם יִירָשׁוּהָ: יד וְאַתֶּם פְּנוּ לָכֶם וְסָעוּ הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־
סוּף : טו וַתַּעֲנוּ ׀ וַתֹּאמְרוּ אֵלַי חָטָאנוּ לַיהוָה אֲנַחְנוּ נַעֲלֶה
וְנִלָּחַמְנוּ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַתַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת־כְּלֵי
מִלְחַמְתּוֹ וַתָּהִינוּ לַעֲלֹת הָהָרָה: טז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אֱמֹר לָהֶם לֹא
תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ כִּי אֵינֶנִּי בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנָּגְפוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם :
יז וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה וַתָּזִדוּ וַתַּעֲלוּ
הָהָרָה : יח וַיֵּצֵא הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בָּהָר הַהוּא לִקְרַאתְכֶם וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם
כַּאֲשֶׁר תַּעֲשֶׂינָה הַדְּבֹרִים וַיַּכּוּ אֶתְכֶם בְּשֵׂעִיר עַד־חָרְמָה: יט וַתָּשֻׁבוּ

אונקלוס ותבכו

לַתָּקָנָא לְכוֹן אֲתַר בֵּית מֵישָׁרֵי דַאֲשַׁרְיוּתְכוֹן בַּעֲמוּדָא דְאֶשְׁתָּא דִּבְלֵילְיָא לְאַחֲזָיוּתְכוֹן בְּאוֹרְחָא
דִּי תְהָכוֹן בַּהּ וּבַעֲמוּדָא דַעֲנָנָא בִּימָמָא : ח וּשְׁמַעַ יְיָ יָת קַל פִּתְגָמֵיכוֹן וּרְגִיז וְקָיֵים
לְמֵימָר : ט אִם יֶחֱזֵי גְּבַר בְּגַבְרָא הָאלֵין דָּרָא בִּישָׁא הָדֵין יָת אַרְעָא טַבְתָּא דִּי קַיֵּימִית לְמִתַּן
לַאֲבָהָתְכוֹן : י אֱלָהֵין בְּלִב בַּר יְפֻנֶּה הוּא יֶחֱזֵינַהּ וְלֵיהּ אֶתֵּן יָת אַרְעָא דִּי דָרַךְ בַּהּ וְלִבְנוֹהִי
חֲלַף דִּי אַשְׁלִים בָּתַר דַּהֲלָתָא דַיְיָ : יא אַף עֲלַי יְיָ הֲוָה רָגַז מִן קֳדָם יְיָ בְּדִילְכוֹן לְמֵימָר אַף
אַתְּ לָא תֵיעוֹל לְתַמָּן : יב יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן דָּקָאֵם קֳדָמָךְ הוּא יֵיעוֹל לְתַמָּן יָתֵהּ תַּקֵּף אֲרֵי הוּא
יַחְסְנִינָהּ לְיִשְׂרָאֵל : יג וְטַפְּלְכוֹן דִּי אֲמַרְתּוּן דִּי לָא יְדָעוּ יוֹמָא דֵין טַב
וּבִישׁ אִנּוּן יֵעֲלוּן לְתַמָּן וְלְהוֹן אֶתְּתִנֵּהּ וְאִנּוּן יֵירְתִנֵּהּ : יד וְאַתּוּן אִתְפְּנוּ לְכוֹן וְטוֹלוּ
לְמַדְבְּרָא אוֹרַח יַמָּא דְסוּף : טו וַאֲתֵיבְתּוּן וַאֲמַרְתּוּן לִי חַבְנָא קֳדָם יְיָ אֲנַחְנָא נֵיסַק וְנִגַּח קְרָב
בְּכֹל דְּפַקְדָנָא יְיָ אֱלָהָנָא וְזַיַּנְתּוּן גְּבַר יָת מָנֵי קְרָבֵיהּ וְשַׁוֵּיתוּן לְמֵיסַק לְטוּרָא : טז וַאֲמַר
יְיָ לִי אֲמַר לְהוֹן לָא תִסְקוּן וְלָא תְגִיחוּן קְרָב אֲרֵי לַיְת שְׁכִינְתִּי בֵּינֵיכוֹן וְלָא תִתְבַּרוּן קֳדָם
בַּעֲלֵי דָבְבֵיכוֹן : יז וּמַלֵּילִית עִמְּכוֹן וְלָא קַבִּילְתּוּן וְסָרֵיבְתּוּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ וְאַדְחַשְׁתּוּן וּסְלֵיקְתּוּן
לְטוּרָא : יח וּנְפַק אֱמוֹרָאָה דְיָתִיב בְּטוּרָא הַהוּא לְקֳדָמוּתְכוֹן וּרְדָפוּ יָתְכוֹן כְּמָא דְנָזְקִין דְּבָרִיתָא
וּשְׁדַרוּ יָתְכוֹן בְּשֵׂעִיר עַד חָרְמָה : יט וְתָבְתּוּן וּבְכֵיתוּן קֳדָם יְיָ וְלָא קַבִּיל יְיָ צְלוֹתְכוֹן וְלָא אַצִּית

וַתִּבְכּוּ לְפָנַי יְהוָה וְלֹא־שָׁמַע יְהוָה בְּקֹלְכֶם וְלֹא הֶאֱזִין אֲלֵיכֶם׃
כ וַתֵּשְׁבוּ בְקָדֵשׁ יָמִים רַבִּים כַּיָּמִים אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם׃ כא וַנִּפֶן וַנִּסַּע
הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־סוּף כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלָי וַנָּסָב אֶת־הַר־שֵׂעִיר
יָמִים רַבִּים׃ כב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ כג רַב־לָכֶם סֹב אֶת־הָהָר
הַזֶּה פְּנוּ לָכֶם צָפְנָה׃ כד וְאֶת־הָעָם צַו לֵאמֹר אַתֶּם עֹבְרִים בִּגְבוּל
אֲחֵיכֶם בְּנֵי־עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר וְיִירְאוּ מִפֶּם וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד׃
כה אַל־תִּתְגָּרוּ בָם כִּי לֹא־אֶתֵּן לָכֶם מֵאַרְצָם עַד מִדְרַךְ כַּף־רָגֶל כִּי־
יְרֻשָּׁה לְעֵשָׂו נָתַתִּי אֶת־הַר שֵׂעִיר׃ כו אֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף
וַאֲכַלְתֶּם וְגַם־מַיִם תִּכְרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף וּשְׁתִיתֶם׃

אונקלוס

לְמִכְלָן׃ כ וְיַתְבְתּוּן בִּרְקָם יוֹמִין סַגִּיאִין כְּיוֹמַיָּא דִי יַתְבְתּוּן׃ כא וְאִתְפְּנֵינָא וּנְטַלְנָא
לְמַדְבְּרָא אוֹרַח יַמָּא דְסוּף כְּמָא דִי מַלֵּיל יְיָ עִמִּי וְאַקִּיפְנָא יַת טוּרָא דְשֵׂעִיר יוֹמִין סַגִּיאִין׃
כב וַאֲמַר יְיָ לִי לְמֵימָר׃ כג סַגִּי לְכוֹן דְּאַקִּיפְתּוּן יַת טוּרָא הָדֵין אִתְפְּנוּ לְכוֹן לְצִפּוּנָא׃
כד וְיָת עַמָּא פַּקֵּיד לְמֵימַר אַתּוּן עָבְרִין בִּתְחוּם אֲחֵיכוֹן בְּנֵי עֵשָׂו דְּיָתְבִין בְּשֵׂעִיר וְיִדְּחָלוּן
מִנְּכוֹן וְתִסְתַּמְרוּן לַחֲדָא׃ כה לָא תְּגָרוּן בְּהוֹן אֲרֵי לָא אֶתֵּן לְכוֹן מֵאַרְעֲהוֹן עַד מְדַרְךְ פָּרְסַת
רַגְלָא אֲרֵי יְרוּתָא לְעֵשָׂו יָהֲבִית יַת טוּרָא דְשֵׂעִיר׃ כו עִבּוּרָא תְּזַבְּנוּן מִנְּהוֹן בְּכַסְפָּא וְתֵיכְלוּן
וְאַף מַיָּא תְּזַבְּנוּן מִנְּהוֹן בְּכַסְפָּא וְתִשְׁתּוּן׃

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצגנו תשלום כל הסדרה ותרגום והפטורה

יום ו תורה

ז כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ יָדַע לֶכְתְּךָ אֶת־הַמִּדְבָּר
הַגָּדֹל הַזֶּה ׀ אַרְבָּעִים שָׁנָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ לֹא חָסַרְתָּ דָּבָר׃
ח וַנַּעֲבֹר מֵאֵת אַחֵינוּ בְּנֵי־עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר מִדֶּרֶךְ הָעֲרָבָה מֵאֵילַת
וּמֵעֶצְיֹן גָּבֶר ס וַנִּפֶן וַנַּעֲבֹר דֶּרֶךְ מִדְבַּר מוֹאָב׃ ט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
אַל־תָּצַר אֶת־מוֹאָב וְאַל־תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה כִּי לֹא־אֶתֵּן לְךָ מֵאַרְצוֹ
יְרֻשָּׁה כִּי לִבְנֵי־לוֹט נָתַתִּי אֶת־עָר יְרֻשָּׁה׃ י הָאֵמִים לְפָנִים יָשְׁבוּ בָהּ

פסקא בזמנא פסוק אונקלוס עם

ז אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ בָּרְכָךְ בְּכָל עוֹבְדֵי יְדָךְ סְפַק לָךְ צְרִכָךְ בְּמֵהֲכָךְ לְמַדְבְּרָא רַבָּא הָדֵין דְּנָן אַרְבְּעִין
שְׁנִין מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ בְּסָעֲדָךְ לָא מְנַעְתָּא מִדָּעֵם׃ ח וַעֲבַרְנָא מִקְּדָם אֲחוּנָא בְּנֵי עֵשָׂו
דְּיָתְבִין בְּשֵׂעִיר מֵאָרַח מֵישְׁרָא מֵאֵילַת וּמֵעְצִיוֹן גָּבֶר וְאִתְפְּנֵינָא וַעֲבַרְנָא אָרַח מַדְבְּרָא דְמוֹאָב׃
ט וַאֲמַר יְיָ לִי לָא תְצוּר עַל מוֹאָבָאי וְלָא תִתְגְּרֵי לְמַעְבַּד עִמְּהוֹן קְרָב אֲרֵי לָא אֶתֵּן לָךְ מֵאַרְעֲהּ
יְרָתָא אֲרֵי לִבְנֵי לוֹט יְהָבִית יַת לְחָיַת יְרָתָא׃ י אֵימָתָנֵי מִלְקַדְמִין יָתִיבוּ בָהּ עַם־רַב וְסַגִּי

עַם גָּדוֹל וְרַב וָרָם כָּעֲנָקִים׃ יא רְפָאִים יֵחָשְׁבוּ אַף־הֵם כָּעֲנָקִים
וְהַמֹּאָבִים יִקְרְאוּ לָהֶם אֵמִים׃ יב וּבְשֵׂעִיר יָשְׁבוּ הַחֹרִים לְפָנִים וּבְנֵי
עֵשָׂו יִירָשׁוּם וַיַּשְׁמִידוּם מִפְּנֵיהֶם וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל
לְאֶרֶץ יְרֻשָּׁתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה לָהֶם׃ יג עַתָּה קוּמוּ וְעִבְרוּ לָכֶם אֶת־
נַחַל זָרֶד וַנַּעֲבֹר אֶת־נַחַל זָרֶד׃ יד וְהַיָּמִים אֲשֶׁר־הָלַכְנוּ ׀ מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ
עַד אֲשֶׁר עָבַרְנוּ אֶת־נַחַל זָרֶד שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה עַד־תֹּם כָּל־הַדּוֹר
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם׃ טו וְגַם יַד־
יְהוָה הָיְתָה בָּם לְהָמֵם מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה עַד תֻּמָּם׃ טז וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ
כָּל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה לָמוּת מֵקֶרֶב הָעָם׃ יז וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
יח אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת־גְּבוּל מוֹאָב אֶת־עָר׃ יט וְקָרַבְתָּ מוּל בְּנֵי עַמּוֹן
אַל־תְּצָרֵם וְאַל־תִּתְגַּר בָּם כִּי לֹא־אֶתֵּן מֵאֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן לְךָ יְרֻשָּׁה כִּי
לִבְנֵי־לוֹט נְתַתִּיהָ יְרֻשָּׁה׃ כ אֶרֶץ־רְפָאִים תֵּחָשֵׁב אַף־הִוא רְפָאִים
יָשְׁבוּ־בָהּ לְפָנִים וְהָעַמֹּנִים יִקְרְאוּ לָהֶם זַמְזֻמִּים׃ כא עַם גָּדוֹל וְרַב וָרָם
כָּעֲנָקִים וַיַּשְׁמִידֵם יְהוָה מִפְּנֵיהֶם וַיִּירָשֵׁם וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם׃ כב כַּאֲשֶׁר
עָשָׂה לִבְנֵי עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֶת־הַחֹרִי מִפְּנֵיהֶם
וַיִּירָשֵׁם וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ כג וְהָעַוִּים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצֵרִים
עַד־עַזָּה כַּפְתֹּרִים הַיֹּצְאִים מִכַּפְתֹּר הִשְׁמִידֵם וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם׃ כד קוּמוּ
סָעוּ וְעִבְרוּ אֶת־נַחַל אַרְנֹן רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־סִיחֹן מֶלֶךְ־

אונקלוס חשבון

וְתַקִּיף כְּנַפְרָיָא׃ יא גִּבָּרַיָּא מִתְחַשְּׁבִין אַף אִנּוּן כְּנַפְרָאֵי וּמוֹאָבֵי יְקָרִין לְהוֹן אֵימָתָנֵי׃ יב וּבְשֵׂעִיר
יָתִיבוּ חָרָאֵי מִלְקַדְמִין וּבְנֵי עֵשָׂו תָּרְכִנוּן וְשַׁצְיִנוּן מֶקְדָּמֵיהוֹן וְיָתִיבוּ בְּאַתְרֵיהוֹן כְּמָא דְּעָבַד יְיָ
יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא יְרָתַתָּהּ דִּיהַב יְיָ לְהוֹן׃ יג כְּעַן קוּמוּ וְעִבְרוּ לְכוֹן יַת נַחֲלָא דָּזָרֶד וַעֲבַרְנָא יַת
נַחֲלָא דָּזָרֶד׃ יד וְיוֹמַיָּא דִּי הַלַכְנָא מִרְקֶם גַּיְאָה עַד דִּי עֲבַרְנָא יַת נַחֲלָא דָּזָרֶד תְּלָתִין וְתַמָנֵי
שְׁנִין עַד דְּסַף כָּל דָּרָא גִּבָּרֵי מְגִיחֵי קְרָבָא מִגּוֹ מַשְׁרִיתָא כְּמָא דְּקַיֶּם יְיָ לְהוֹן׃ טו וְאַף
מָחָא מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת בְּהוֹן לְשֵׁצָיוּתְהוֹן מִגּוֹ מַשְׁרִיתָא עַד דְּשֵׁלִימוּ׃ טז וַהֲוָה כַּד שְׁלִימוּ כָּל
גִּבָּרֵי מְגִיחֵי קְרָבָא לְמֵמַת מִגּוֹ עַמָּא׃ יז וּמַלֵּיל יְיָ עִמִּי לְמֵימָר׃ יח אַתְּ עָבַר יוֹמָא דֵין יַת
תְּחוּם מוֹאָב יַת לְחָיַת׃ יט וְתִקְרַב לָקֳבֵל בְּנֵי עַמּוֹן לָא תְצוּר עֲלֵיהוֹן וְלָא תִתְגְּרֵי לְמַעְבַּד
עִמְּהוֹן קְרָב אֲרֵי לָא אֶתֵּן מֵאַרְעָא בְּנֵי עַמּוֹן לָךְ יְרָתָא אֲרֵי לִבְנֵי לוֹט יְהָבְתָּהּ יְרָתָא׃ כ אַרְעָא
גִּבָּרְיָא מִתְחַשְּׁבָא אַף הִיא גִּבָּרַיָּא יָתִיבוּ בָהּ מִלְקַדְמִין וַעַמּוֹנָאֵי קָרִין לְהוֹן חֻשְׁפַּנֵי׃ כא עַם רַב
וְסַגִּי וְתַקִּיף כְּנַפְרָיָא וְשַׁצְיִנִין יְיָ מֶקְדָּמֵיהוֹן וְתָרְכִנוּן וְיָתִיבוּ בְּאַתְרֵיהוֹן׃ כב כְּמָא דִּי עֲבַד
לִבְנֵי עֵשָׂו דְּיָתְבִין בְּשֵׂעִיר דִּי שֵׁצִי יַת חָרָאֵי מֶקְדָּמֵיהוֹן וְתָרְכִנוּן וְיָתִיבוּ בְּאַתְרֵיהוֹן עַד יוֹמָא
הָדֵין׃ כג וְעַוָּאֵי דְּיָתְבִין בְּפִצִירַיָּא עַד עַזָּה כַּפּוּטְקָאֵי דְּנָפְקוּ מִכַּפּוּטְקָיָא שֵׁצִינוּן וְיָתִיבוּ בְּאַתְרֵיהוֹן
כד קוּמוּ טוּלוּ וַעֲבְרוּ יַת נַחֲלָא דַּאַרְנֹן הָא דְמָסֵרִית בִּידָךְ יַת סִיחוֹן מַלְכָּא חֶשְׁבּוֹן אֱמוֹרָאָה

חֶשְׁבּוֹן הָאֱמֹרִי וְאֵת־אַרְצוֹ הָחֵל רָשׁ וְהִתְגָּר בּוֹ מִלְחָמָה ׃
כה הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל תֵּת פַּחְדְּךָ וְיִרְאָתְךָ עַל־פְּנֵי הָעַמִּים תַּחַת כָּל־
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן שִׁמְעֶךָ וְרָגְזוּ וְחָלוּ מִפָּנֶיךָ ׃ כו וָאֶשְׁלַח
מַלְאָכִים מִמִּדְבַּר קְדֵמוֹת אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן דִּבְרֵי שָׁלוֹם לֵאמֹר׃
כז אֶעְבְּרָה בְאַרְצֶךָ בַּדֶּרֶךְ בַּדֶּרֶךְ אֵלֵךְ לֹא אָסוּר יָמִין וּשְׂמֹאול ׃ כח
אֹכֶל בַּכֶּסֶף תַּשְׁבְּרֵנִי וְאָכַלְתִּי וּמַיִם בַּכֶּסֶף תִּתֶּן־לִי וְשָׁתִיתִי רַק אֶעְבְּרָה
בְרַגְלָי ׃ כט כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ־לִי בְּנֵי עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר וְהַמּוֹאָבִים
הַיֹּשְׁבִים בָּעָר עַד אֲשֶׁר־אֶעֱבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
נֹתֵן לָנוּ ׃ ל וְלֹא אָבָה סִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַעֲבִרֵנוּ בּוֹ כִּי־
הִקְשָׁה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־רוּחוֹ וְאִמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ לְמַעַן תִּתּוֹ בְיָדְךָ כַּיּוֹם
הַזֶּה ׃ ם ששי לא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רְאֵה הַחִלֹּתִי תֵּת לְפָנֶיךָ אֶת־
סִיחֹן וְאֶת־אַרְצוֹ הָחֵל רָשׁ לָרֶשֶׁת אֶת־אַרְצוֹ׃ לב וַיֵּצֵא סִיחֹן לִקְרָאתֵנוּ
הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה יָהְצָה ׃ לג וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ
וַנַּךְ אוֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ ׃ לד וַנִּלְכֹּד אֶת־כָּל־עָרָיו בָּעֵת
הַהִוא וַנַּחֲרֵם אֶת־כָּל־עִיר מְתִם וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף לֹא הִשְׁאַרְנוּ שָׂרִיד׃
לה רַק הַבְּהֵמָה בָּזַזְנוּ לָנוּ וּשְׁלַל הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכָדְנוּ ׃ לו מֵעֲרֹעֵר
אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן וְהָעִיר אֲשֶׁר בַּנָּחַל וְעַד־הַגִּלְעָד לֹא הָיְתָה
קִרְיָה אֲשֶׁר שָׂגְבָה מִמֶּנּוּ אֶת־הַכֹּל נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ ׃ לז רַק

בניו קרי	אונקלוס	אל
וְאֵת אַרְבָּעָה שָׂרֵי רָתָרְכוֹתָהּ וְאִתְגַּרֵי לְמַעְבַּד עִמָּהּ קְרָבָא ׃	כה יוֹמָא הָדֵין אֲשׁוֹרֵי לְמִתַּן זְעָתָךְ	
וְדִחֲלָתָךְ עַל אַפֵּי עַמְמַיָּא דִּי תְחוֹת כָּל שְׁמַיָּא דִּי יִשְׁמְעִין שְׁמָעָךְ וְיִזְעִעִין וְיִדְחֲלוּן מִן קֳדָמָךְ ׃		
כו וּשְׁלָחִית אֲנָדִין מִמַּדְבְּרָא דְקַדְמוֹת לְוָת סִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן פִּתְגָמֵי שְׁלָמָא לְמֵימַר ׃		
כז אֶעְבַּר בְּאַרְעָךְ בְּאוֹרְחָא בְּאוֹרְחָא אֲזַל לָא אֶסְטֵי יְמִינָא וּשְׂמָאלָא ׃	כח עִבּוּרָא בְּכַסְפָּא	
תְּזַבְּנַן לִי וְאֵיכוֹל וּמַיָּא בְּכַסְפָּא תִּתֶּן לִי וְאֶשְׁתֵּי רְחוֹק אֶעְבַּר בְּרַגְלָי ׃ כט כְּמָא דִי עֲבָדוּ לִי		
בְּנֵי עֵשָׂו דְיָתְבִין בְּשֵׂעִיר וּמוֹאָבֵי דְיָתְבִין בְּלְחָיֵת עַד דְּאֶעְבַּר יַת יַרְדְּנָא לְאַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָנָא		
יָהֵב לָנָא ׃ ל וְלָא אָבֵי סִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן לְמֶעְבַּר בִּתְחוּמֵהּ אֲרֵי אַקְשִׁי יְיָ		
אֱלָהָךְ יַת רוּחֵהּ וְתַקִּיף יַת לִבֵּהּ בְּדִיל לְמִמְסְרֵהּ בִּידָךְ כְּיוֹמָא הָדֵין ׃ לא וַאֲמַר יְיָ לִי חֲזֵי		
שָׁרֵיתִי לְמִסְמַר קֳדָמָךְ יַת סִיחוֹן וְיַת אַרְעֵהּ שָׁרֵי לְתָרְכוּתֵהּ לְמֵירַת יַת אַרְעֵהּ ׃ לב וּנְפַק סִיחוֹן		
לְקֳדָמוּתָנָא הוּא וְכָל עַמֵּהּ לַאֲגָחָא קְרָבָא יְהַצָה ׃ לג וּמְסָרֵהּ יְיָ אֱלָהָנָא קֳדָמָנָא וּמְחֵינָא יָתֵיהּ		
וְיַת בְּנוֹהִי וְיַת כָּל עַמֵּיהּ ׃ לד וּכְבַשְׁנָא יַת כָּל קִרְוֵי עִדָּנָא הַהִיא וְגַמַּרְנָא יַת כָּל קִרְוֵי		
נְבַרְיָא וּנְשֵׁיהוֹן וְטַפְלָא לָא אַשְׁאַרְנָא מְשֻׁיָּר ׃ לה לְחוֹד בְּעִירָא בָּזְנָא לָנָא וְעַדֵי קִרְוֵיָא דִּי		
כְבַשְׁנָא ׃ לו מֵעֲרוֹעֵר דִּי עַל כֵּיף נַחֲלָא דְאַרְנֹן וְקִרְתָּא דִּי בְנַחֲלָא וְעַד גִּלְעָד לָא הֲוַת קִרְתָּא		
דִּי תְקֵפַת מִנָּנָא יַת כֹּלָּא מְסַר יְיָ אֱלָהָנָא קֳדָמָנָא ׃ לז לְחוֹד לְאַרְעָא בְנֵי עַמּוֹן לָא קְרַבְתָּא		

אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן לֹא קָרַבְתָּ כָּל־יַד נַחַל יַבֹּק וְעָרֵי הָהָר וְכֹל אֲשֶׁר־
צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ׃ ג א וַנֵּפֶן וַנַּעַל דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ־
הַבָּשָׁן לִקְרָאתֵנוּ הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה אֶדְרֶעִי ׃ ב וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלַי אַל־תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ
וְעָשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃
ג וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵינוּ גַּם אֶת־עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ
וַנַּכֵּהוּ עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד ׃ ד וַנִּלְכֹּד אֶת־כָּל־עָרָיו בָּעֵת
הַהִוא לֹא הָיְתָה קִרְיָה אֲשֶׁר לֹא־לָקַחְנוּ מֵאִתָּם שִׁשִּׁים עִיר כָּל־חֶבֶל
אַרְגֹּב מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן ׃ ה כָּל־אֵלֶּה עָרִים בְּצֻרֹת חוֹמָה גְּבֹהָה
דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ לְבַד מֵעָרֵי הַפְּרָזִי הַרְבֵּה מְאֹד ׃ ו וַנַּחֲרֵם אֹתָם כַּאֲשֶׁר
עָשִׂינוּ לְסִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַחֲרֵם כָּל־עִיר מְתִם הַנָּשִׁים וְהַטָּף ׃
ז וְכָל־הַבְּהֵמָה וּשְׁלַל הֶעָרִים בָּזְזוּ לָנוּ ׃ ח וַנִּקַּח בָּעֵת הַהִוא אֶת־
הָאָרֶץ מִיַּד שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִנַּחַל אַרְנֹן עַד־
הַר חֶרְמוֹן ׃ ט צִידֹנִים יְקָרְאוּ לְחֶרְמוֹן שִׂרְיֹן וְהָאֱמֹרִי יִקְרְאוּ־לוֹ שְׂנִיר׃
י כֹּל עָרֵי הַמִּישֹׁר וְכָל־הַגִּלְעָד וְכָל־הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָה וְאֶדְרֶעִי
עָרֵי מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן ׃ יא כִּי רַק־עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן נִשְׁאַר מִיֶּתֶר
הָרְפָאִים הִנֵּה עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל הֲלֹה כתיב כה׳ הוּא בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן
תֵּשַׁע אַמּוֹת אָרְכָּהּ וְאַרְבַּע אַמּוֹת רָחְבָּהּ בְּאַמַּת־אִישׁ ׃ יב וְאֶת־

	אונקלוס	הארץ
כָּל בֵּית נַחֲלָא יַבָּקָא וְקִרְוֵי טוּרָא וְכָל דִּי בְקֵיד יְיָ אֱלָהָנָא ׃ א וְאִתְפְּנֵינָא וּסְלֵקְנָא אוֹרַח		
דְּמַתְנָן וּנְפַק עוֹג מַלְכָּא דְמַתְנָן לְקַדְמוּתָנָא הוּא וְכָל עַמֵּהּ לַאֲגָחָא קְרָבָא אֶדְרָעִי ׃ ב וַאֲמַר		
יְיָ לִי לָא תִדְחַל יָתֵהּ אֲרֵי בִידָךְ יָהֵב יָתֵהּ וְיָת כָּל עַמֵּיהּ וְיָת אַרְעֵיהּ וְתַעְבֵּד לֵיהּ כְּמָא דִי		
עֲבַדְתָּא לְסִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאָה דִי יָתֵב בְּחֶשְׁבּוֹן ׃ ג וּמְסַר יְיָ אֱלָהָנָא בִּידָנָא אַף יַת עוֹג		
מַלְכָּא דְמַתְנָן וְיַת כָּל עַמֵּיהּ וּמְחֵינוֹהִי עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַר לֵיהּ מְשֵׁזַב ׃ ד וּכְבַשְׁנָא יַת כָּל		
קִרְוֵוהִי בְּעִדָּנָא הַהִיא לָא הֲוַת קִרְתָּא דִי לָא נְסַבְנָא מִנְּהוֹן שִׁתִּין קִרְוִין כָּל בֵּית פַּלְגּוּ טַרְכּוֹנָא		
מַלְכוּתָא דְעוֹג בְּמַתְנָן ׃ ה כָּל אִלֵּין קִרְוִין כְּרִיכִין מַקְפָן שׁוּר רָם דִּירְקָן דְשִׁין וְעַבְּרִין בַּר		
מִקְרֵוי פְּצִחַיָּא סַגִי לַחֲדָא ׃ ו וְגַמַּרְנָא יַתְהוֹן כְּמָא דִי עֲבַדְנָא לְסִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן נַמַּר		
כָּל קִרְוֵי נְבַרְיָא נָשַׁיָּא וְטַפְלָא ׃ ז וְכָל בְּעִירָא וַעֲדֵי קִרְוֵיָא בָּזְנָא לָנָא ׃ ח וְנְסַבְנָא בְּעִדָּנָא		
הַהִיא יַת אַרְעָא מִידָהָא תְּרֵין מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה דִי בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מִנַּחֲלָא דְאַרְנוֹן עַד טוּרָא		
דְּחֶרְמוֹן ׃ ט צִידוֹנֵי קָרֵן לְחֶרְמוֹן סִרְיוֹן וֶאֱמוֹרָאֵי קָרֵן לֵיהּ טוּר תַּרְגָּא ׃ י כָּל קִרְוֵי מִשְׁרָא		
וְכָל גִּלְעָד וְכָל דְּמַתְנָן עַד סַלְכָה וְאֶדְרָעִי קִרְוֵי מַלְכוּתָא דְעוֹג בְּמַתְנָן ׃ יא אֲרֵי לְחוֹד עוֹג		
מַלְכָּא דְמַתְנָן אִשְׁתְּאַר מִשָּׁאר נְפִילָא הָא עַרְסֵהּ עַרְסָא דְפַרְזְלָא הֲלָא הִיא בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן		
תֵּשַׁע אַמִּין אָרְכָּהּ וְאַרְבַּע אַמִּין פְּתָיֵהּ בְּאַמַּת מְלָךְ ׃ יב וְיָת אַרְעָא הָדָא יְרִיתְנָא בְּעִדָּנָא		

הָאָרֶץ הַזֹּאת יְרַשְׁנוּ בָּעֵת הַהִוא מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אַרְנֹן וַחֲצִי
הַר־הַגִּלְעָד וְעָרָיו נָתַתִּי לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי: יגוְיֶתֶר הַגִּלְעָד וְכָל־הַבָּשָׁן
מַמְלֶכֶת עוֹג נָתַתִּי לַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה כֹּל חֶבֶל הָאַרְגֹּב לְכָל־
הַבָּשָׁן הַהִוא יִקָּרֵא אֶרֶץ רְפָאִים: יד יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לָקַח אֶת־כָּל־
חֶבֶל אַרְגֹּב עַד־גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וַיִּקְרָא אֹתָם עַל־שְׁמוֹ אֶת־
הַבָּשָׁן חַוֹּת יָאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה: שביעי טו וּלְמָכִיר נָתַתִּי אֶת־הַגִּלְעָד:
טז וְלָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי נָתַתִּי מִן־הַגִּלְעָד וְעַד־נַחַל אַרְנֹן תּוֹךְ הַנַּחַל
וּגְבֻל וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: יז וְהָעֲרָבָה וְהַיַּרְדֵּן וּגְבֻל
מִכִּנֶּרֶת וְעַד יָם הָעֲרָבָה יָם הַמֶּלַח תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה מִזְרָחָה:
יח וָאֲצַו אֶתְכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם אֶת־
הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ חֲלוּצִים תַּעַבְרוּ לִפְנֵי אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
כָּל־בְּנֵי־חָיִל: יט רַק נְשֵׁיכֶם וְטַפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם יָדַעְתִּי כִּי־מִקְנֶה רָב
לָכֶם יֵשְׁבוּ בְּעָרֵיכֶם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם: מפטיר כ עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה
לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם וְיָרְשׁוּ גַּם־הֵם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן
לָהֶם בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְשַׁבְתֶּם אִישׁ לִירֻשָּׁתוֹ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם: כא וְאֶת־
יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר עֵינֶיךָ הָרֹאֹת אֵת כָּל־אֲשֶׁר
עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לִשְׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה כֵּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה לְכָל

הממלכות

אונקלוס

הַהִיא מֵעֲרֹעֵר דִּי עַל נַחֲלָא דְאַרְנוֹן וּפַלְגוּת טוּרָא דְגִלְעָד וְקִרְוֹהִי יְהָבִית לְשִׁבְטָא דְרָאוּבֵן
וְיִשְׁבְטָא דְגָד: יג וּשְׁאָר גִּלְעָד וְכָל דְּמַתָּנָן מַלְכוּתָא דְעוֹג יְהָבִית לְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה
כָּל בֵּית פָּלַךְ טַרְכּוֹנָא לְכָל מַתָּנָן הַהוּא מִתְקְרֵי אַרְעָא נְפָרָיָא: יד יָאִיר בַּר מְנַשֶּׁה נְסִיב
יַת כָּל בֵּית פָּלַךְ טַרְכּוֹנָא עַד תְּחוּם גְּשׁוּרָאָה וַאֲפֵקִירוֹס וְקָרָא יַתְהֹן עַל שְׁמֵהּ יַת מַתָּנָן
בָּסָנֵי יָאִיר עַד יוֹמָא הָדֵין: טו וּלְמָכִיר יְהָבִית יַת גִּלְעָד: טז וּלְשִׁבְטָא דִרְאוּבֵן וּלְשִׁבְטָא
דְגָד יְהָבִית מִן גִּלְעָד וְעַד נַחֲלָא דְאַרְנוֹן גּוֹ נַחֲלָא וּתְחוּם וְעַד יוּבְקָא דַנַחֲלָא תְּחוּם בְּנֵי
עַמּוֹן: יז וּמֵישָׁרָא וְיַרְדְּנָא וּתְחוּמֵהּ מִגְנוֹסַר וְעַד יַמָּא דְמֵישָׁרָא יַמָּא דְמִלְחָא תְּחוֹת מַשְׁפַּךְ
מַרְמָתָא מִדִּינְחָא: יח וּפַקֵּדִית יַתְכוֹן בְּעִדָּנָא הַהִיא לְמֵימַר יְיָ אֱלָהְכוֹן יְהַב לְכוֹן יַת אַרְעָא
הָדָא לְמֵירְתָהּ מְזָרְזִין תֵּעְבְּרוּן קֳדָם אֲחֵיכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל מְזָרְזֵי חֵילָא: יט לְחוֹד
נְשֵׁיכוֹן וְטַפְלְכוֹן וּבְעִירְכוֹן יְדַעְנָא אֲרֵי בְּעִיר סַגִּי לְכוֹן יֵתְבוּן בְּקִרְוֵיכוֹן דִּי יְהָבִית לְכוֹן:
כ עַד דִּי יְנַיַּח יְיָ לַאֲחֵיכוֹן כְּוָתְכוֹן וְיֵרְתוּן אַף אִנּוּן יַת אַרְעָא דְּיָי אֱלָהְכוֹן יָהֵב לְהוֹן בְּעִבְרָא
דְיַרְדְּנָא וְתְתוּבוּן גְּבַר לְיֵרְתָתֵהּ דִּי יְהָבִית לְכוֹן: כא וְיַת יְהוֹשֻׁעַ פַּקֵּדִית בְּעִדָּנָא הַהִיא
לֵימֵר עֵינָךְ חָזָאָה יַת כָּל דִּי עֲבַד יְיָ אֱלָהְכוֹן לְתַרִין מַלְכָוָתָא הָאִלֵּין כֵּן יַעֲבֵד יְיָ לְכָל

הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר שָׁמָּה: כג לֹא תִירָאוּם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם: ס ס ס

אונקלוס

מַלְכָוָתָא דִּי אַתְּ עָבַר לְתַמָּן: כג לָא תְּדַחֲלוּן מִנְּהוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהְכוֹן מֵימְרֵהּ יְגִיחַ לְכוֹן:

פ פ פ

האמר פסוק: נביאים הנמצאים בכל ימי השבוע מן חזון ישעיהו בן אמוץ עד יום
חמישי: סוף פסוק קריה נאמנה ואחי"כ מסיים:
צִיּוֹן בַּמִּשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה

יום הששי

אמר קריאת פרשת השבוע שניה מקרא ואחד מתרגום והפטרה ומזמור ס' מלך גאות לבש או מזמור
שיר ליום שבתא וס' מלך יל"ח דכרו משכח והלכה מסדר טהרות שהיא נגד היסוד בחיות היום

עיקר תוי"ט — **משנה אהלות פרק מה** — ברטנורה

(ג) כ' הר"ש שאם היו טמאים טומאה דאורי' כו' משמע דטהורים ס"ל הזייה כלל ומתני' לא משמע הכי אבל להר"מ מזין אף על הטהורי' ונעמ"ל כדי להכיר שאין מקילין בטומאת היק"פ אלא מפני שהוא ספק ועתו"ט: (ג) כ"ה גי' הר"ש שאם היו טמאים טומאה דאורי' אבל ספק ועתו"ט: (ג) כ"ה גי' הר"ש אבל כ' דאל"ל שנעשו כולכים במקבלים דת"כ (וזה ל"ק) דטובא קמ"ל דאע"פ שנחשבו כאלו חיצון ורשאין לצורכן כשיאלו מוקלביה"פ נחשבו, מוכשרין תו"ט) ופוד דסול"ל אלו נאלו אפי' הוא שנעשו זה כמה כלים זה ודמי להא דת"ר כ"ג כלי בכ"פ זה לא יכול ועתו"ט: (ג) כלו' אלא יוכל

כיצד בוצרים בית הפרס · מזין על האדם · ועל הכלים ושונים ובוצרים ומוציאים חוץ לבית הפרס · ואחרים מקבלים מהם ומוליכים לגת · אם נגעו אלו באלו טמאים · כדברי בית הלל בית שמאי אומרים אוחז את המגל בסיב או בוצר בצור ונותן לתוך הכפיש ומוליך לגת · אמר רבי יוסי בר"א בכרם הנעשה בית הפרס אבל הנוטע בית הפרס ימכר לשוק:

(ב) ג' בית פרסות הן החורש את הקבר

פרק יה **כיצד** בוצרין בית הפרס · ויסיו העניים שנדלו בו טהורין: מזין על האדם ועל הכלים. כשליסי: ושונין. בז': ומוציאין חוץ לבית הפרס · ואע"ג דסבור לגת הוכשר לקבל טומאה והוא מי"מ דכר שנזרו בו ביום ס"מ לטומאה דאוריי"ת אבל לטומאה בית הפרס דרבנן הוא לא מסתיין לה שכשר ומס"ה נקט ומני מזין על האדם ועל סכלים כדי שיהיו טהורים מטומאה דאוריי"ת (ג) אלא מפני שהוא היק"פ כדמסיק ואזיל שדה שנפרס בה שלא נכנסו בכית הפרס: מקבלין. מז הטהורים: ומוליכין לגת · בכלים אחרים אבל טהורים אוהם לגת ומוליכין לאוהם מגנוסר ומתכשרי כה שכשר גתור: ואם נגעו אלו ואלו · (ג) טהורים נגעו בחאירים שמקבלין: טמאין · המקבלין ומטמאין כל העניים שהאדם שנטמא בבית הפרס נעשה אב טומאה ומטמא אדם וכלים · בית שמאי אומרים אוחז את המגל. דשכרי שהוא לגת הוכשר לקבל טומאה אפילו לטומאת בית הפרס ומשום שכי לריך שיאחז המגל שהוא בולר בו · בסיב · שלא דקל דלא מקבל טומאה: או בוצר בצור · והוא אבן חדה דלאו כלי הוא: ונותן לתוך כפישה · כלי גדול שכוכשים בו זיתים דלאו בם קבולי טומאה היא: ומוליך לגת · אפי' הוא עצמו דכיון דזשיר ואין ליה שיכרא שמניח בכפישה לא נגע · בד"א בכרם הנעשה בית הפרס · שהיו גפנים ואילנות נטועים בו קודם שנעשה בית הפרס · אבל הנוטע · לכתחלה בנית הפרס · ימכר לשוק · דקנסי' ליה (ג) מפני שלא היה לו ליטע בנית הפרס ואין הלכה כרבי יוסי · (ב) שלשה בית פרסות הן · כדקאמיר ואזיל שדה שנפרס בה

קבר ושדה שאחר הם קבר ושדה כוכים (ד) :
נטעת כל נטע : נוטע הם כל אילנו' סירקם
ומתניתין דלא כר' יוסי דאסר לעיל ואיכא למימר
דלקרבי יוסי לא אסר אלא ליטע הם כרם בלבד
משום דסבור לגת סוכסי'
אבל לא אסר לילנות :
חוץ מזרע הנקצר .
שאי זרע הנעקר עם
שרשי' פייסינן שאף
יבוא עמם בשעורם עם
העפר הטולה עם
השרשים הנעקרים: ואם
עקרו לתוכו זרע הנקצר :
צובר את גורנו
לתוכו.לתוך השדה עצמו
ושם לחומו שם ולא
יכילנו לבית עד אחר
פיסח שלא להרבות אף
הטומאה : וכובר בשתי
כברות . זו אחר זו
שאף האבק עמו עמם
בשם ורם : והקטניות
בשלש. לפי שהקטניות
יש בהן עפר יותר
מבחטה משום הכי
פייסינן בהו טפי אבל
בשאר לא סוכברו והלכה כמכשים:
ושורף את הקש ואת העצה . בתוך השדה
שאף יש בהם עמם בשעורה (ו) : קש . תבן
של שבולת (ז) : עצה . תבן של קטניות :
ומטמא במגע ובמשא . שרה : בית הפרס
שאמרנו : ואינו מטמא באהל . דכל טומאה
משום עמם בשעורה ועמם בשעורה חיבו מטמא
באהל : (ג) נזרעת כל זרע . הכי גרסינן
ברוב הספרים אבל בשפחתא קאמי חיבה נזרעת
כל זרע וכן הוא בביאי (ח) : ואין נטעת
כל נטע . ולא מצינו לחלק נוסחין לבחלה
אלא אף הוספא לא יקיים שלא להרגיל בני
אדם בשם משום דטומאה באהל שאמר בה
שפי : חוץ מאילן סרק . דמותר ליטע בה
ומהו אילן סרק שאינו עושה פירות : (ד) שדה
בוכים . מקום רחוק מבית הקברות שמוסיפין
שם הטמא של העם ומתועדין ובוכין שם : לא
נטעת ולא נזרעת . בפ"ק דמועד קטן בגמרא
מפרש דמשום יאוש בעלים נגעו בה דכיון שכן הוא (ט) מחיצות שבעלים ממנה והוה ליה כאבר
שהחזיקו בו רבים ואסור לקלקלו . ודוקא בשחיצות שהבעלים שהחזיקו הרבי כדין אבל לא שחיצות
דשאחת שלא כדין שהחזיקו בו מועד לקלקלו : ועפר' שהור . דלא מזקיקין בה טומאה כלל :
ועושים ממנו תנורים לקדש . מה שאי"כ בשאי בית הפרס שהחזיקו : שבודקים לעושי פסח
לחדש שנמרש בה

הקבר נטעת כל נטע ואינה נזרעת
כל זרע חוץ מזרע הנקצר . ואם
עקרו צובר את גרנו לתוכו וכוברו
בשתי כברות דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים התבואה בשתי
כברות והקטניות בג' כברות ושורף
את הקש ואת העצה ומטמא במגע
ובמשא ואינו מטמא באהל :
(ג) שדה שאבר קבר בתוכה .
נזרעת כל זרע ואינה נטעת כל
נטע ואין מקיימין בה אילנות . חוץ
מאילן סרק שאינו עושה פירות
"ומטמא במגע ובמשא ובאהל :
(ד) שדה בוכין לא נטעת ולא
נזרעת ועפרה טהור ועושים ממנה
תנורים לקדש ומודים בית שמאי
ובית

כ"ל ופשאה

(ה) שהרי לא סוכברו והלכה כמכשים:
ושורף את הקש ואת העצה . בתוך השדה
שאף יש בהם עמם בשעורה (ו) : קש . תבן
של שבולת (ז) : עצה . תבן של קטניות :
ומטמא במגע ובמשא . שרה : בית הפרס
שאמרנו : ואינו מטמא באהל . דכל טומאה
משום עמם בשעורה ועמם בשעורה חיבו מטמא
באהל : (ג) נזרעת כל זרע . הכי גרסינן
ברוב הספרים אבל בשפחתא קאמי חיבה נזרעת
כל זרע וכן הוא בביאי (ח) : ואין נטעת
כל נטע . ולא מצינו לחלק נוסחין לבחלה
אלא אף הוספא לא יקיים שלא להרגיל בני
אדם בשם משום דטומאה באהל שאמר בה
שפי : חוץ מאילן סרק . דמותר ליטע בה
ומהו אילן סרק שאינו עושה פירות : (ד) שדה
בוכים . מקום רחוק מבית הקברות שמוסיפין
שם הטמא של העם ומתועדין ובוכין שם : לא
נטעת ולא נזרעת . בפ"ק דמועד קטן בגמרא
מפרש דמשום יאוש בעלים נגעו בה דכיון שכן הוא (ט) מחיצות שבעלים ממנה והוה ליה כאבר
שהחזיקו בו רבים ואסור לקלקלו . ודוקא בשחיצות שהבעלים שהחזיקו הרבי כדין אבל לא שחיצות
דשאחת שלא כדין שהחזיקו בו מועד לקלקלו : ועפר' שהור . דלא מזקיקין בה טומאה כלל :
ועושים ממנו תנורים לקדש . מה שאי"כ בשאי בית הפרס שהחזיקו : שבודקים לעושי פסח
לחדש שנמרש בה

שמחיצתם לאכל לא ודאי שמחיצתם וסיימו רבי
דדוקא שמחיצתו ולפ"ז אינו ענין לטומאה אלא
משום דשייך בי' ורייעה ונטיעה קמשיב ליה
ורש"מ כ' אין נוטעים כו' אלא להרגיל לב"ח
לפם שאף הם שם טומאה
מפני שהוא קרוב לביה"ק
כו' ועפר' שהור כו'
לפיכך לפסר שיבא אדם
ויקבור בו כו' שהרי לא
הוחזקה שם טומאה וכעין
זה כתב רש"י (ותו')
ועתוי"ט : (י) שכל
לכילא קדשים מ"ש הוא
הר"מ ועתוי"ט : (יא)
ודיינו בספק נזיר שאף
וספק נזיר טהור וכך
משמע לישנא שלכא דבית
שמאי במקום בית הלל
אינה משנה כלל ורלוים
דבפ"ז דנזיר מ"ג תנן
דעל בית"פ אין הנזיר
מגלח : ונתן כו' .
מדברי הר"ם דלקי משמע
דאותן ג"ט שנטל הוא
שנתן ע"ג מציו שאחר
מדלא תנן ממקום אחר
ועוד דפשיטא הוא ול"ל
דשברת ר"ש דאין לחוש
עוד לשינוי בעלשכשעור'
שפ"ח להסיטם כיון
שים עפר עמם ומטמא
על נגעם ומיירי
שבדק קודם שנתן אבל
מהר"מ כ' ונתן ג"ט כו'
כו' פי' ממקום אחר וקמ"ל דלא חייש' שמא
יפול העפר מן הנבוה לגמוך ויחזור לטומאתו
דכיון שנשאר שעה ג' או לא מטמא' ליה ור"ש
שבר אפילו שנין בכחיכה וכאין בכטילה מטהרין :
(יב) דתמי לריש' שנטל מכאן ונותן על פניה
אאחר אלא שנטשה כן בכל השדה מקומות
מקומות הר"ש ול"ל דהכא חייש' יופר שמא
לא בדק יפה משא"כ בשנשה כן ממחיצתו למחיצתו
ועתוי"ט : אדם וק' אלא יטמא מחמת למעלה
ועוד טומא' במיבורין שוא ושמא ז' וי"ל כגון
שהחמתן עכו"ם ושאור שעליון מטומאה דאוריי'
ל"ג כגון שלבוש לבושים שרבה דטומאה במיבורין
לא מטמא אלא אדם ג' או בגד ג' אבל שני
ותפי' יטמא טומאה דרבנן מ"מ שליש לא סוי אלא רשון ולא יטמא אדם או' : רע' תפי'

קבר . קאי דשם שלך שם אדם וצריך לשמוע אף
פשמו בודקים אות' כדמפרש בסיפא ואם לא
נמצא שם עצם כשעור הולך ונשמש אף פשמו :
ובית הלל שבודקים לעושי פסח
ואין בודקין לתרומה ולנזיר בית
שמאי אומרים בודקין ובית הלל
אומרים אין בודקין כיצד הוא בודק
מביא את העפר שהוא יכול להסיטו
ונותן לתוך כברה שנקביה דקים
וממחה אם נמצא שם עצם כשעורה
טמא : (ה) כיצד מטהרין בית
הפרס נוטלין ממנו ג"ט או נותן על
גביו ג"ט אם נטל מחציו אחר ג"ט
ונתן על גבי חציו אחר ג"ט טהור
רבי שמעון אומר אפילו נטל ממנו
טפח ומחצה ונתן עליו טפח ומחצה
ממקום אחר טהור . הרוצף בית
הפרס באבנים שאינו יכול להסיטן
טהור . ר' שמעון אומר אף העוזק
בית הפרס טהור : (ו) המהלך בבית
הפרס על אבנים שאינו יכול להסיטן
על הארם ועל הבהמה שכחן יפה
טהור על אבנים שהוא יכול להסיטן
על הארם ועל הבהמה שכחן רע
טמא

שמנגלת העצמות : ר"ש אומר כו' . ולין
הלכה כר"ם : הרוצה . לשון רלפה של מכיוס:
טהור . כיון דאין יכול להסיטן אפילו היה מכלך
על גבן וניפסות . ליכא למיפס לחיפס עמם
שפחיטן : את העוזק . החופר ומשליך החכיס
אף עפה כן בכל בית הפרס . פשור (יב) :
עוזק . לשון ויעזקהו ויפקלהו ואין הלכה כר"ם :
(ו) המהלך בבית הפרס . כשרה שנפרם בה
קבר : על אבנים שהוא יכול להסיטן . כגון
על גבי מכיוס שאין מקושות וקבושות כאדך
וכן ליפסות משמע שעובר עליהן ועפה כשעורה
ניסס

לישו טמא טומאה ערב ואין משמא אדם וכלים
ופפי' יטמא טומאה דרבנן מ"מ שליש לא סוי אלא רשון ולא יטמא אדם או' : רע' תפי'

ניסט מכאו . ורוכב ע"ג חדש אי בהמה שכפן רע והוליכוהו עליהן : טמא . הרוכב דכיון דהתחתון רע . ממחת מטח העליון נטמו ומוי בחלו הוא מסיט העגם לכל אם היכה הנרכב יפה לא מסיב הרוכב כמסיט העלסוליכי דמי לחדש שכאו רע כל ברוכב וארכובותיו נוקמות ובהמה שכאה רע כל ברוכבה ומטילה גללים בהרים ובבלעים. תכ"ם שאין קוברים אם תם : טמא . מפני עפר ארץ העמים שמתגלגל עם : בים ובשוגית שהור . מטומאת גוסים שנזרו על גופה של ארץ העמים לטרוף תרומי וקדשים שנגעו בעפרה (יג)יאין טורפים תרומה וקדשים שכאו בים ובשוגיות שאין קוברים אם תם כל טומאת חוירה של ארץ העמים יש בהן שנזרו על חוירה לטלות תרומה וקדשי שכיכפו לחויר ארץ העמים ולא נגעו בגופה לא תוכלין ולא טורפין : בזעפו . כשהים טולך ושוער : (ז)הקונה שדה בסורי. תרס נהריס ותרס נוסה שכתב דוד ונפרס טמא כמוסה לארץ (יד) : וחייבת במעשרות ובשביעית . בארץ ישראל : אם יכול להכנס לה בטהרה . שאין ארץ העמים מפסיק בין תוחם שדה שבקה לבין ארץ ישראל : טהורה . תוחם שדה ופני׳ לגופה דיכול לא נזרו כיון שחוחם של ישראל דמסוס שכי קברי הקוסה שדה שכל תם היתה רוצה שפה ארץ העמים או מביא הקברות מפסיק בין ת"י לשדה שבקה בסוריא דהשתא אין יכול ליכנס בה בשדה שדה שחוחם של ישראל כת"ל : מדורות העכו"ם . שכת"י : טמאים. שקוברין נפליהן בתוכן (טו) : ארבעים יום . כשיעור יצירת הולד : א"א שאין עמו אשה . דעכו"ם פרוצים בעריות הן ומכיאין נשים לבתיהן בלילה : עבד של ישראל (מ) : או אשה . ישראלית : משמרין . המדור של העכו"ם שלא יקברו שם : (ח) הביבין העמוקים . גמורות שמקלחין מהם השופכים לרשות הרבים ויש ספרים שכתוב בהן הכוכין לשון כוך מערה שחחת הקרקע : ועפר התיחוה . דחיכה למיהם דמחחת הכפל שקברו שם נעשה הפער מיטוח : חזיר ובורדלם . דרכן לחפור ולהפש חחת הקרקע ואם ימלאו כפל קבור יוציאוהו משם : בורדלם . שיש שקורין לה בפרסי אלקנב : (ט) אצטבא . עשויה לגוי לפני הבתים ואין קוברים שם נפלים : עיר העכו"ם שחרבה . ערי ארץ ישראל שדרו בה העכו"ם ומרבה מן העכו"ם : אין משום בהם מדור העכו"ם . שחיות מצויות שם ומוליאות כל הנפלים שנקברו שם ואין הלכה כרשב"ג (יז) : קברות . כלומר יהוא שהם קברות : היה ספק . אם מארץ העמים

טמא המהלך בארץ העמים בהרים ובבלעים טמא . בים ובשונית טהור ואיזהו השונית כל מקום שהים עולה בזעפו . (ז) הקונה שדה בסוריא סמוכה לארץ ישראל אם יכול להכנס לה בטהרה וחייבת במעשרות ובשביעית . אם אינו יכול להכנס לה בטהרה טמאה וחייבת במעשרות ובשביעית . מדורות העכו"ם טמאים כמה ישהא בתיכן ויהא צריך בדיקה מ'יום אף על פי שאין עמו אשה ואם היה עבד או אשה משמרים אותו אינו צריך בדיקה : (ח) את מה הם בודקים את הביבין העמוקים ואת המים הסרוחים בית שמאי אומר אף האשפתות ועפר התיחוח ובית הלל אומר כל מקום שהחזיר "והחולדה יכולים להלוך בו אינו צריך בדיקה: (ט) האצטוניות אין בהם משום מדור העכו"ם ר"ש בן גמליאל אומר עיר העכו"ם שחרבה אין בה משום מדור העכו"ם מזרח קסרין ומערב קסרין קברות ומזרח

נ"א והבירדלים

נסמר ולא נדבר הר"מ : (יג) וכן סלריכות סזיים ג' ז' ולא כן לנסמת מסוירם דפ"ל (חלה) טבילה ומערב שמש הר"מ : (יד) אבל לחוויים לא נזדו נמרת : (טו) ומס מטמאים אף בחסל לרבכן ורשב"י נמי מודי דבמגע ובמשא מטמא רש"י ועטוי"ט:(טו) ולי הר"מ עבד מישראל ואין רצוסס לומר עבד עברי דפסיטת חלה ר"ל עבד מישראל שנמכר לגר תושב או לעקר וקמ"ל דאפילו לסמור והא דלא פי׳ בעבד כנעני מדחני בתוספתא הכל עוסקין מדור לפילו עבד ואין יהא נאמן עליו לסמרו הר"ם : משמרים . לפי׳ יוצא וכנכם הר"ם מ"ד משמרים יין : (יז) דכללא דר"מ שפר׳ רשב"ג בו׳ דלא אמרוס על נפלים ומהלות וכיוצא בהן שאין נוהגים מהרי"ק :

העמים אם מת"י : ומהרוהו . דאפשוהו כת"י . ת"ר היה ספק אם היה שם קברות אם לאו וטהרוהו שאפילו שאין שם קברות : קיני . שם מקום והיו נוהגים בו טומאה מספק עד שאמרו עליו רבי וביח דיבי וטהרוהו : (י) אהלי ערביים . היכם קבוצים במקום אחד ומשום דלא קביעי לא קברי בו (יא) . ת"ר לפי שהיו שהוסעים ומוכיס ממקום למקום לפי שלא רלו להחזיק טומאה : והסוכות . של שומרי פירות : והצריפים : מדורות שאין להם גג אלא הדפנות כוגעות בראשיהן זו לזו . ודירות של לבני הן ואין קביעי: בורגנין. סוכות עשויות כאדם להכניס בהן פירות מפני הגשמים : אלקטיות . גג עומד על אדכעה עמודים להחקרר בו

עכו היה ספק וטיהרוהו חכמים רבי ובית דינו נמנו על קיני וטהרוהו: (י) עשרה מקומות אין בהן משום מדור העכו"ם אהלי הערביים והסוכות והצריפין והבורגנין והאלקטיות ובית שער ואוירה של חצר והמרחץ ומקום החצים ומקום הלגיונות :

(יא)ונראה לפי שדרכם להסתיר הקבר לבל יוודע לאיש שזכתה אשה עמו ועטוי"ט :

בקיץ שהרוח מנשבת בו מכל לדדיו ולשון אלקטיות בחי הקיץ תרגום קיץ קייטא מקום החצים . מקום שבני העיר מניחין בו חציס למאר לעת מלחמה :מקום לגיונות שחוזים בו חיילות של מלך:

גמרא נדה דף כ"ד ע"א

אמר רב יהודה אמר שמואל המפלת דמות לילית אמו טמאה לידה ולד הוא אלא שיש לו כנפים תניא נמי הכי אמר רבי יוסי מעשה בסימוני באחת שהפילה דמות לילית ובא מעשה לפני חכמים ואמרו ולד הוא אלא שיש לו כנפים המפלת דמות נחש הורה חנינא בן אחיו של ר' יהושע אמו טמאה לידה הלך רבי יוסף וסיפר דברים לפני ר"ג שלח לו לר' יהושע הנהג בן אחיך ובא . בהליכתן יצאתה כלת רבי חנינא לקראתו אמרה לו רבי המפלת כמין נחש מהו אמר לה אמו טהורה אמרה לו והלא משמך אמרה לי חמותי אמו טמאה ואמר לה מאיזה טעם הואיל וגלגל עינו עגול כשל אדם מתוך דבריה נזכר רבי יהושע שלח לו לר"נ מפי הורה חנינא . אמר אביי שמע מינה צורבא מרבנן דאמר מילתא לימא בה טעמא דכי מרברו ליה מידכר :

רש"י

דמות לילית . שיהא שד יש לו פרוף חדש ויש לו כנפים: הנכנס בן לחיך וכח . עמו : ה"ג בהליכתן יצתה כלת חנינא . לקראת רבי יהושע :

זוהר ויקהל דף רד ע"א

הדוא לחפשוחא כד לחוסף קדושן וברכאן מלעילא לסיא נקודם לחתסיר כלא ולחתעביד רוחא נהירא בכל סטרין לחפלג לעילא ונסיר ולחפלג לחתא ונסיר ולא סוא דכתיב ביני ובין בני ישראל מולק לחתסי׳ לית לן בחדא . מולקא דלעילא לחתעטר בהאי יומא מעטוף עלאה קדישא דחתסי מזיו׳ עלאה לעתיקא דכל עתיקין מולקא תחאה לחתעטר בהאי יומא מעטוף דלחתא דחתסו בסני סעודתי . וע"ד בעי לעטוף ליה במיכלא ובמשתיא בלבושי

בלבבכי יקר ובחדוש דכלם : וכד מתעטרת סחי מולקא לתתא ואתעטר כמה דאתעטרית מלקא לעילא ואתחברת בסטוא מולקא תחרת ואחי נקודה נטיל כלא מעילא ותתא ואתכליל מכל סטרין . ובגין דמתעטרת בסבת מעילא ומתתא כל שתר יומין יסיב חילא לכלא ואתייסיב ליס סולטנו מעילא ומתתא . וברזין דספרא דמלמס מלכא . לשתכח רזא דא ואוקמיס בולינא קדישא זכאה מולקסון דישראל :

הלכה פסוקה — יוסף לחק — מוסר

כרים כלי סנה פ״י — מספר חסידים סימן קנס

(א) הקושר קשר של קיימא והוא מעשה אומן חייב בגון קשר הנפלים וקשר הסנגים וקשרי רצועות ממגל וכגדל שקשרין הרצענין בשעת עשייתן וכן כל כיוצא בזה אבל הקושר קשר של קיימא ואינו מעשה אומן מותר לקושרו לכתחלה . (ב) ביצד נפסקה לו רצועה ושקשרה נפסק החבל וקשרו או שקשר חבל בדלי או שקשר כן בהמה ה״ז סשור וכן כל כיוצא באלו הקשרים שהם מעשה הדיוט וכל אדם קושר אותן לקייסא . וכל קשר שאינו של קיימא אם קשרו קשר אומן הרי זה אסור :

בשאתה עומד מסכתך והקילות סיה תעסוק . וכפותתך עיניך תסיס לל לכך מלאכתך ולרכיך קידם לתקנתך ירחת ס׳ וכתיב ירחת כי רחשית דעת . כילד סיס יולח מכית התסוריס סייב להודות לסקב״ס ואין לך תכוס יותר מן סיסן . לכן לריך לכרך לסקב״ס על סס שלח סיס כך יכולת קודס לכן?לח סיס כך מסלס בנופך וברכסו על כל לסר ולסר סהיס נקטר׳ עתה פתסלעתה לריך כסס ועל סידים שהיו מתסלס בחזק עומתס ועוד ברוס עומתס סורס עליסס וישן שלח תנזק תעזל יריך וכן לח יעיס ידיו על עיניו עד שירחצס ותקנו תכניס ברכס על כל לתת ולתת כתקנס ומעשס כתסיד לתד סהיס מכרך על כל לסר ולסר ומקרא מסייעו לני וכשרי ירננו לל לל תי וכתיב כל מלאותי תתמרנס ס׳ תי כמוך . והיס מתפלל על כל לסרים שנכנסו לו שיעבדו למי שברצוס לכבודו ושלח לתעות לו כסס לפי שהקב״ס נותן כלב טובים שלח לתעות לו שתין מג לבלין תעת על ידו שמתמר לו יהוס לעדיק?כל תון :

ואתחנן יום א תורה

למתיך מת״ס דז״ת יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יְהוָה סיס יסידס ו דמלוי יוד לל סס ב״ן שבעשיס בניקוד סולס :

א וָאֶתְחַנַּן אֶל־יְהוָה בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר : א וְצִלֵּיתִי קֳדָם יְיָ בְּעִדָּנָא
הַהִיא לְמֵימָר : ב אֲדֹנָי יֱהוִה אַתָּה הַחִלוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת־
עַבְדְּךָ אֶת־גָּדְלְךָ וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־
יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ : ג יְיָ אֱלָהִים אַתְּ שָׁרֵיתָא לְאַחֲזָאָה יָת
עַבְדָּךְ יָת רְבוּתָךְ וְיָת יְדָךְ תַּקִּיפְתָּא דְאַתְּ הוּא אֱלָהָא דְשַׁכִּינְתָּךְ :
בִּשְׁמַיָּא מֶלֵּעֵלָּא וְשַׁלִּיט בְּאַרְעָא וְלֵית דְּיַעֲבֵד כְּעוֹבָדָךְ וּכְגִבְרוּתָךְ :
ג אֶעְבְּרָה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר
הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן : ג אֶעְבַּר כְּעַן וְאֶחֱזֵי יָת אַרְעָא טַבְתָּא דִי בְּעִבְרָא
דֵּירְדְּנָא טוּרָא טָבָא הָדֵין וּבֵית מַקְדְּשָׁא: ד וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם
וְלֹא שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לָךְ אַל־תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד
בַּדָּבָר הַזֶּה : ד וַיהוָה רְגַז מִן קֳדָם יְיָ עֲלַי בְּדִלְכוֹן וְלָא קַבֵּל מִנִּי וַאֲמַר
יְיָ לִי סַגֵּי לָךְ לָא תּוֹסֵף לְמַלָּלָא קֳדָמַי עוֹד בְּפִתְגָמָא הָדֵין : ה עֲלֵה
רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפֹנָה וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְּעֵינֶיךָ

כִּי־לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה : ה סַךְ לְרֵישׁ רַמְתָּא וּזְקוֹף עֵינָךְ
לְמַעַרְבָּא וּלְצִפּוּנָא וּלְדָרוֹמָא וּלְמַדִּינְחָא וַחֲזִי בְּעֵינָךְ אֲרֵי לָא תְעַבַּר
יָת יַרְדְּנָא הָדֵין : ו וְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר
לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה : ו וּפַקֵּיד
יָת יְהוֹשֻׁעַ וְתַקְפִּינֵהִי וְאַלְמְדִינֵהִי אֲרֵי הוּא יְעִבַּר קֳדָם עַמָּא הָדֵין וְהוּא
יַחְסִין יָתְהוֹן יָת אַרְעָא דְתֶחֱזֵי :

נביאים ישעיה מ

למתיך מכ״ס דז״ת צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמס דכלס אדני נשמס דסוד יְהוָה סיס יסידס דלכס יְהוָה סיס יסידס דסוד לל סס כן שבעשיס :

א נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם : א נְבִיָּא אִתְנַבִּיאוּ תַּנְחוּמִין עַל
עַמִּי אֱמַר אֱלָהָכוֹן : ב דַּבְּרוּ עַל־לֵב יְרוּשָׁלַם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי
מָלְאָה צְבָאָהּ כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לָקְחָה מִיַּד יְהוָה כִּפְלַיִם בְּכָל־
חַטֹּאתֶיהָ : ב מַלִּילוּ עַל לִבָּא דִירוּשְׁלֵם וְאִתְנַבּוּ עֲלָהּ אֲרֵי עַתִּידָא
דְּתִתְמְלֵי מַעַם גָּלוּתָהָא אֲרֵי אִשְׁתְּבִיקוּ לָהּ חוֹבָהָא אֲרֵי קַבִּילַת פֻּם
תַּנְחוּמִין מִן קֳדָם יְיָ כְּאִלּוּ לָקְתָה עַל חַד תְּרֵין בְּכָל חַטָּאתָהָא : ג קוֹל
קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ אוֹרַח מִן קֳדָם־עַמָּא דַיְיָ כְּבִישׁוּ בְּמֵישְׁרָא כִּבְשִׁין
קֳדָם כְּנִישְׁתָּא דֶאֱלָהָנָא: ד כָּל־גֵּיא יִנָּשֵׂא וְכָל־הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה
הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה : ד כָּל חֵילַיָּא יֶרָאמוּזְכַל טוּר וְרָמָא
יְמָאכוּן וְיהֵי כִּפְלָא לְמֵישְׁרָא וּבִית גִּידוּדִין לְבִקְעָה : ה וְנִגְלָה כְּבוֹד
יְהוָה וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי יְהוָה דִּבֵּר : ה וְיִתְגְּלֵי יְקָרָא דַיְיָ וְיֶחֱזוֹן
כָּל בְּנֵי בִסְרָא בַּחֲדָא אֲרֵי בְּמֵימְרָא דַיְיָ גְּזַר כֵּן: ו קוֹל אֹמֵר קְרָא וְאָמַר
מָה אֶקְרָא כָּל־הַבָּשָׂר חָצִיר וְכָל־חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה : ו קָל דְּאָמַר

רש״י

(ה) נתמו נתמו . תלסיסים יתמר לל הנכיחים נתמו לת עמי ובפל המלס יורס על המחזק : (ג) על לב . דברים המתוכלים על הלב : וקרחו תליס . תמרו לס תשר מלאס ונשלמה זמן גליתס : כי נרלס . נתפייס עונס ר״ל נתכפר עונס : כי לקחס . כי כבר לקחס תשלומין מיד ס׳:כפלים . ר״ל שתי גלויות גלות בבל גלות חדוס : כבל חטאתיס.שעבור כל חטאתיס : (ג) קול קורא . תלו קול מבריז ואומר פנו

מצודות דוד

נתמו . תלסיסים נתמו לת עמי : כי מלאס לבאס יתמלא לבא תן הגולה : קול . רו״סק קורא במדבר . פנו דרך ס׳ . לשוב גלוסיס למוך ירוסלים : וסיס הערוב . הדרך הערוס : והרכסים . הבריס הסמוכים זה לזה:לבקעה למישור : קול . מאת הקב״ס אומר אלי קרא . כל הכבר.כל ערי הרשעים יהיו כחציר : וכל חסדו . רק כציר הבדס :

אתנבא

כמדבר דרך ה׳לפניו בו בני הגולה : ישרו בערבה . עשו בערבה דרך ישרה לאלהינו כי הוא יגיח (ה) כל גיא כל עמק ירומס וכל הבריס ישפלו למישור הדרך ישר ושוס : הערוב . דרך המעוות יהיס מישור:והרכסים . המקומות הגבוהות יהיס בקעה: (ה) ונגלה . תז יגיעה כבוד ס׳ וכולס יראו כי פי ס׳ דבר הבמתות בתלה כולל ונתקיימו: (ו) קול אומר קרא קול נבואה אומר לבנית קרא והבנ׳ ברבים : ואמר . כתלו הבנית שואל מה לקרא וקול הבנואה תשיבו קרא לאמר . כל הבשר חציר . ר״ל כל העמים שיבואו עם גוג על ירושלים למלחמה יבולו ויכשלו : וכל חסדו?ר״ל ואף אם מי מהס עשה חסד עם לא יחשב למחומה ויהיס כלין בשדה בהמוס מכר כי מאד הרעו לישראל ובהריע סכף :

אִתְנַבִּי וּמְתֵיב וַאֲמַר מָא אִתְנַבִּי כָּל רַשִׁיעַיָּא בְּעִשְׁבָּא וְכָל תּוֹקְפְּדוֹן כְּמוֹצָא דְחַקְלָא׃

כתובים תהלים ז

לסמיך מיסוד ומלכות דז״פ שיקדלת יוד נפס שיקשין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי כסמס דיסוד א אד ארנ ארני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד כסמס דמלכות יוד הוי וו הוי סיס יסידס דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות לל סס כ״ן שכמעלה.

א כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃ א מְטוּל דְּרֵית בְּמוֹתָא דְּכָרְנָךְ בִּשְׁאוֹל מַן יוֹדֵי לָךְ׃ ב יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל־ לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃ ב אֶשְׁתַּרְהִית בְּתַנְחָתִי אֲמַלֵּל בְּצַעֲרִי בְּכָל לֵילְיָא עַל שִׁוּוִי בְּדִמְעָתִי דַּרְגָשִׁי אַטְמֵשׁ׃ ג עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי׃ ג חַשְׁבַת מִזַּרְוְגֵי עֵינִי אִתְבְּלִיאַת בְּכָל מָעָקַי׃ ד סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי׃ ד זוּרוּ מִנִּי כָּל עָבְדֵי שִׁקַּר אֲרוֹם שְׁמִיעַ קָדָם יְיָ קָל בְּכוּתִי׃ ה שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יְקַח׃ ה שְׁמִיעַ קָדָם יְיָ בָּעוּתִי יְיָ צְלוֹתִי יְקַבֵּל׃ ו יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל־אוֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע׃ ו יְבֵהָתוּן וְיִתְבַּהְלוּן לַחֲדָא כָּל־הוֹן בַּעֲלֵי דְבָבִי יְתוּבוּן יְבֵהָתוּן כְּשָׁעָא׃

רש״י

מסמס • לשון סתי ומחום ממסס לגי מעתי בדמעות׳ למסס׳ תלמלם ותרעוב כמו מים : עכשה • מחורה כסס : עתקה • מתיישנה : כל צוררי כשכיל נרות שמלירין לי : יבושו רגע : כמעט זמן :

מצודות דוד

(ה) כי אין במות . כי לא יזכרו מהללים הבלתם שוב לא יזכור שמך כי מי הוא המתן הודתם בקבר הלא חי הוא יודוך : (ג) יגעתי בעשיתי עיף ויגע מתחנתם בכל עת : מסכה • לגי משיג לת מעתי כמי הכבי כדבר הסט על פני המים : בדמעתי • לגי מתיך ומרטיב ערבי בדמעות עיני וכפל הדבר במ״ם : (ג) עכשה מכעס • מחרון החויב כלי עיני : עתקה • בעבור לרותי כסס עיני כלו מתיישנה בזקן ות״ב דו׳ כל כלרות לשר כבר עברו עלי : (ד) סורו • לכו ממני כי לא תוכלו לי מעתה כי מתקבלה תפלתי : (ה) שמע וכו׳ • כפל הדבר במ״ם : יבושו • ברחומם הללתני • ויבהלו • כדרך לשם בחמה וכבל ברחות דבר לשר חשב לממנע • ישובו • לז יהיו חוזרים מדעתם לנקם שלומי וברגע הסיל יבושו ולא לאחר זמן כי לממהל להם על מה שעשו כי ולא תזכרם עוד לביות להם לבושת :

ברטנורה משנה תרומות פרק ב עיקר תו״ס

פרק ב **אין** תורמין מטהור על הטמא • נזרס שמא יתרוס שלא מן המוקף משום דמספקי שמא יגע הטמא בטהור ויטמאנה ואתו בעיון שהטהור יתרוס מן המוקף (ה) :

באמת אמרו • כל סיכא דמעיון בשמא לתרו בלו סיס הלכה למשה מסיני לכל לאו דוקא הלכה למשה מסיני שהרי כפ״ק דשבת שניהו בשמא לתרו הסזן רואה סיכן סתיזוקות קורין ומדרבנן סיס : העגול של

דבלה • אף על פי שהדבילות מדובקים זו בזו כתוך העגול אינו

משובות

כלי אבצעי דהפך דמלכות דיציריה

אלף למד

אין תורמין מטהור על הטמא ואם תרמו תרומתן תרומה • באמת אמרו העגול של רבילה שנטמא מקצתו תורם מן הטהור שיש בו על

(ה) אלף למד ספ״ק דמלה ובכל בת״ב לא לכל ת״ת לא

נעיון מ״ם פ״ב דכבורים : ערימה • פי׳ כרי : ומזיד כו׳ • דלפי׳ סהיה גריס הדר לסיבלי׳ור״ב ב״ת לא אמר לא עשה כלום לתקן הסירוס לכל תרומה סוי ריס סלשה רבה ופסק הר״מ כר״ב : (ב) ב״ב הר״ם ולפירושה נרלה דכמעשר טבל טמא לייריכן לכל כדברי הר״ב דמפרש דר״י סהוא טמא לו סהוא טמא לכל משמע דדיקא דטבל לחול ולא לעניו טומלה מחיצ׳ וקשה דס״ב לחלוי לא עשה כלום הרי כאב בס״ה פרק דלעיל בשם ספרי דכשמקדשו בחולו עושה ממנו ס״ג ואין לחלק בין ס״ג לס״ח ועי׳ בחוי״ט שהאריך : המעשר וכו׳ • מדשמעון כאב בשם ס״ח דמעשר במזיד עביד לעולם כמו המבשל ולע״ג דמבשל עביד לסורת דלוריים ומעשר לא עביד לפ״ד מיהו בפ״ב דביצה מוקמינן להמעשר בדלים ליס פירי לחבריו והמבשל משום לסורת דשבת : יעקור • משל״ה לעקור סביטול וכן במעשר שכבר ניתקן מן התורה : (ג) גמ׳ פי׳ הנזקין ופרש״י לישה למיסם מתוך שהדבר

על הטמא שיש בו וכן אגודה של ירק וכן ערימה • היו שני עגולים שתי אגודות שתי ערימות אחת טמאה ואחת טהורה לא יתרום מזה על זה רבי אליעזר אומר תורמין מן הטהור על הטמא : (ב) אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם שוגג תרומתו תרומה ומזיר לא עשה כלום וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל היה מפריש עליו והולך שוגג מה שעשה עשוי מזיד לא עשה כלום ר״י אומר אם היה יודע בו בתחלה אע״פ שהוא שוגג לא עשה כלום : (ג) המטביל כלים בשבת שוגג ישתמש בהם המעשר והמבשל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל הנוטע בשבת שוגג יקיים מזיד יעקור ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור : (ד) אין תורמין ממין על שאינו מינו ואם תרם אין תרומתו תרומה כל מין חטים א׳ כל מין תאנים וגרוגרות ורבלה אחד ותורם מזה על זה כל מקום שיש כהן תורם מן היפה

משובות מבור לעניו טומלה ולא נעשה טומלה כלפה מן הדבלות לא נטמלה החמרת : וכן אגודה של ירק וכן ערימה • ולריכי דלי לתמוניו עגול ה״ל עגול שכלו גוף ל׳ תורס לגודה שלישו גוף ל׳ לישו תורסות לתמוניו לגודה ה״ל לגודה שכלו שפיסה לתת תורסעריסה שלישו שפיסה לתת לישו תורס לריכי : רבי אליעזר אומר תורמים לכתחלה : מן הטהור על הטמא • דלא גזר רבי אליעזר שמא יבא לתרוס שלא מן המוקף ולין הלכה כרבי אליעזר : (ב) אין תורמין מן הטמא על הטהור • משום פסידא דכהן : ואם תרם שוגג תרומתו תרומה • ודוקא שפיסה לה שעת הכושר ובגיעה עונת מעשרות קודם שנטמא׳ דאלוריים מרומה מעלייתא היא לכל לס נטמלה קודם שהגיע לעונת מעשרות לה הוי תרומה מדאלוריים ואם תרס לפילו שוגג אין תרומתו תרומה : מעשר טבל • מעשר דאשון שלא נטלה ממנה תרומת מעשר : היה מפריש עליו והולך • היה מפריש מזה על שאר מעשרותיו (ג) : אם היה יודע בו בתחלה • שהוא טבל לו שהוא טמא הוי אף על פי • שכשעשה שתרס סיה שוגג שכשה שהוא טבל לו שהוא טמא הוי שוגג קרוב למזיד • ולא עשה ולא כלום ואין הלכה כרבי יהודה : (ג) המטביל כלים בשבת • שאסור להטביל כלים טמאים להעלותן מידי טומלתן בשבת מפני שנראה כמתקן כלי : המעשר • שאסור להפריש תרומות ומעשרות בשבת מפני שהוא מתקן : והמבשל בשבת בשוגג יאכל • לותו מבשיל למוצאי שבת לא בשבת עלמו : ובמזיד לא יאכל • הוא לא לאחרים לוכלים למוצאי שבת דבמיד ושמרשם לת השבת כי קדם היא קדם ואין מעשים קודם : ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור • שנאמרו יכרלל על השביעית (ג) ולא נאמרו על השבת : (ד) כל מין חיטים אחד • ולא על גב דלישה שמעמים ולבנה : וכל מין תאנים אחד • ולא על גב דלישה קרויין עגול דכלה : תורם מן היפה • מן החלישים על הגרוגרות דהחלישים יפים מן גרוגרות :

היפה וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקיים ר"י אומר לעולם הוא תורם מן היפה: (ה) תורמין בצל קטן שלם ולא חצי בצל גדול ר' יהודה אומר לא כי אלא חצי בצל גדול וכן היה ר"י אומר תורמין בצלים מבני המדינה על הכופרים אבל לא מן הכופרים על בני המדינה מפני שהוא מאכל פוליטיקין: (ו) ותורמין זיתי שמן על זיתי כבש ולא זיתי כבש על זיתי שמן ויין שאינו מבושל על המבושל ולא מן המבושל על שאינו מבושל זה הכלל כל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה על זה אפילו מן היפה על הרע וכל שאינו כלאים בחבירו תורם מן היפה על הרע אבל לא מן הרע על היפה ואם תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה חוץ מן הזונין על החטים שאינו אוכל והקישות והמלפפון מין אחד רבי יהודה אומר שני מינין:

חורם מן המתקיים · מן הגרוגרות על המתוקים דגרוגרות מתקיים טפי: לעולם הוא תורם מן היפה · דכתיב בהרימכם לה׳ מעולם לעולם בעיקר מלכו ולא פסיד יפסיד ולא מלכה כר״י: (ה) תורמים בצל קטן שלם. לפי שהוא מתקיים (ד): ולא חצי בצל גדול · לף על פי שהוא יפה ממנו: ר׳ יהודה אומר לא כי · רבי יהודה לטעמיה דאמר לעולי הוא תורם מן היפה: מבני המדינה · טובים שבכולם: מן הכופרים · שכולם של כני הכפריס אבל של כני הכפריס מתקיימים יותר: מפני שהוא מאכל פוליטיקין · בכלים של כני המדינה הוא מאכל לאכלים שבובי׳ ושם יפים יותר מאותן של כני הכפריס·פוליטיקין בני פלטרין של מלכים: (ו) תורמין זיתי שמן. העומדים לטוליף שמנן: על זיתי כבש · זיתים שאין עושים שמן וכובשים אותן ניין לו במומן לקיים אותן לאכילה וזיתי שמן יפין מזיתי כבש שלכך מפריסין מזיתי שמן על זיתי כבש דה״ל מן היפה על הרע:

יין שאינו מבושל: יפה לאמיה מן המבושל: כל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה על זה · דאמר קרא כל חלב ילאר וכל חלב תירוש ודגן דאמרם תורם מן חלב זה וחלב זה (ד): חוץ מן הזונין · בערבי זו״ן ובלע״ז וי״ש ואינו אוכל לאדם ומקיימים אותו ליוניס: הקישות · בערבי פלקו״ס: והמלפפון · בערבי בייי״ר: מין אחד · ותורמין מזה על זה: ב׳ מינים. ואין תורמין מזה על זה ואין חלבה כרבי יהודה:

גמרא ברכות דף נא ע״א חלכה ס׳ כלה כלי החיצון דחסד דמלכות דבריאה**אלף למד**

תנא הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ א״ר יוחנן כל המברך על כוס מלא נותנין לו נחלה בלא מצרים שנאמר ומלא ברכת ה׳ ים ודרום ירשה · רבי יוסי ברבי חנינא אמר זוכה ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא: עיטור רב יהודה מעטרהו בתלמידים רב חסדא מעטר ליה בנטלי

שהדבר ניכר לאי למאכל בעטיפה בסביניים והר״מ כתב ס״ת בסוגב יקריס יאמר המזיד סוגב סייחי: (ד) וס״ב הך פלוגתא פירושא דפלוגתא דריש סוף וסוף דוקא ומוטה דהך מאני דכלל פלוגתא בחפי נפשה ובין אין בהן אז יש פליגי בשלש ושטוב כי מייבשו עדיף ועיין תוי״ט: ותורמין כו׳ · כל זה מדברי ר״י דתורם מן היפה סר״ם: (ה) גמ׳ רפ״ש דכלורות ואמרינן אמאכן תירוש וילפר דכתיב חלב בכל חד תירוש ודגן דגן ודגן מכ״ל ק״ו ומה תירוש ויליפר שאין כלאים זה״ז אמרם תורם מן חלב כו׳ תירוש ודגן דגן ודגן שהם כלאים לף כ״ם ואותן שמתקיימו בתרומה מדרבנן מקיזו כעין דלחוריימת: ת״ת · דכתיב ולף מעשו עליו שטף בהרימכם כו׳ מעמע הף לף לף תרימו מן המוכח׳ מעשו שטף ושם מיזו קדום כשיאת שטף למה גמ׳ יבמות דף פ״ט: והקישות כו׳ · וס״ל פליגי לעניו כלאים פ״ק דכלאים ולמון סירו׳ ר״י כדעתיה ורבנן כדעתן דמניזן שמן הקישות ומלפפון מינן כלאים זה כזה ר״ח כלאים:

בנטלי אמר רב חנן ובחי אמר רב ששת ובברכת הארץ: עיטוף רב פפא מעטף ויתיב רב אסי פרים סודרא על רישיה: נוטלו בשתי ידיו א״ר חנינא בר פפא מאי קראה שאו ידיכם קודש וברכו את ה׳ונותנו ליומין אמר רבי חייא בר אבא א״ר יוחנן ראשונים שאלו שמאל מהו שתסייע ליומין אמר רב אשי הואיל וראשונים אבעיא להו ולא איפשט להו אנן נעביד לחומרא: מגביהו מן הקרקע טפח אמר רב אחא בר׳ חנינא מאי קראה בום ישועות אשא ובשם ה׳ אקרא ונותן עיניו בו כי היכי דלא ניסח דעתיה מיניה ומשגרו לאנשי ביתו במתנה כי היכי דתתברך דביתהו עולא איקלע לבי ר״נ כריך ריפתא בריך ברכת מזונא יהב ליה כסא דברכתא לר״נ א״ל ר״נ לישדר מר כסא דברכתא לילתא א״ל הבי א״ר יוחנן אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש שנאמר וברך פרי בטנך פרי בטנה לא נאמר אלא בטנך אדהכי שמעת ילתא קמה בזיהרא ועלתא לבי חמרא ותברא ארבע מאה דני דחמרא א״ל ר״נ נשדר לה מר כסא אחרינא שלח לה כל האי נבנא דברכתא היא שלחה ליה ממהדורי מילי ומסמרטוטי כלמי א״ר אסי אין מסיחין על כום של ברכה במתניתא תנא האוכל ומהלך מברך מעומד ובשהוא אוכל מעומד מברך מושב ובשהוא מיסב ואוכל יושב ומברך והלכתא בבולהו יושב ומברך:

רש״י

מעטרהו בתלמידים · הלמידין סובבים לומדו בסבוה שמחה בכעם: כל כי האי נבנא דברכתא היא כל היין שבחבי׳ כבוס של ברכה הוא שהם תמהו: נבנא · כוס: ממהדורי מילי · ממחזירי בעיירות ורבו תמיד דברים: ומסמרטוטי כלמי: ומסמרטוטי בגדים כלויים מחזרטים ירבו כבוס: אין מסיחין · משלחנו עד שיברך · מסב · בשעה דרך הפסבה:

זוהר ואתחנן דף רס ע״א ת״ת דאצילות יוד הא ואו הא

ואתחנן אל ס׳ בעת הסיח לאמר אדנ״י יסו״ס אתה החילות להראות את עבדך ונו׳ רבי יוסי פתח ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ס׳: ת״ח כמה הוא חילה תקיפא דאורייתא וכמה הוא עלאה על כלא דכל מאן דאתחד באורייתא לא דחיל מעלאי ותתאי ולא דחיל מערערין בישין דעלמא בגין דחיזו אחיד באילנא דחיי ואחיל מניס בכל יומא דאת אוריייתא אחיף ליה לבר נש למיסך באחרא קשוט אחיף ליה עיט׳ סיך יתוב קמי מאריה (לבטלם הסיח נזרה) ואפילו יתגזר עליה מותא כלא יתבטל ויסתלק מניה ולא שריא עלוי (עיט׳ דב״ג בסאי עלמא) ע״ד בעי לאתחדלא באורייתא יממא ולילי ולא יתעדי מניה הס״ד והניח בו יומם ולילה ואי אתעדי מניה אוריייתא אז אתפרם מנה כאלו אתפרם מן חיי ת״ח עיט׳ דכר גם כך חיזו סליק בלילה על ערסיה בעי לקבלם עליה עול מלכותא דלעילא בלבא סליס ולאחדמ׳ למימסר נפיס פקדון׳ דיפסיס והא אוקמו׳ בגין דכל עלמא טעמין טעמא דמותא דהא אילני דמותא שריא בעלמא וכל רוחין דבני נפא נפקין ואתעמרן נפיס ובגין דאיזון לפקדון׳ כלהו תייבין לאחרייסו ת״ח כל אתער רוח לפון בפלנות לילה וכרוזא נפיק וקב״ס אתי לגנתא דעדן לאשתעשע ברוחיסון דצדיקיא

כדין מתכווני (כ"ח מתערי) כל בני מטרוניתא וכל בני סיכלא למכבד ליס למלכא קדיש
וכדין כל חיזון פקדונין דרומין דאתמסרן בידס כלסו אחיד למהריסון . ויוב' דבני
עלמא מתערין בסטיא סעתא ומא פקדונין דכלסו אחיד לגבייסו חיזון דבני סיכלא
עלאה קיימי בקיומייסו מתערי ומסתדלי בתוסבחתא דלורייתא ומסתפי בכנסת
ישראל עד דנסיר ימתא כד אתי לפרא סיא וכל בני סיכלא (דמלכא) כלסו אחיין לגבי
מלכא קדישא וחיזון אקרון בנין דמלכא ומטרוניתא ומא חוקמוס כד אתי לפרא בעי
לנקאה גרמיא בכלא ולמיזן זייניס לאסתדלא עס מלכא קדישא דסא בליליי אסתדל
במטרוניתא דסתא אתא עס מטרוניתא לזווגא לה עס מלכא אתי לבי כניסתא מדכי
גרמיס בקרבנין מסבא בתוסבחתייסו דדוד מלכא אחית תפילין ברישיס וליליא בגדפיס
אומר תסלה לדוד ומא חוקמוס לני לעומת קמי מחריס:

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מספר תסידים סימן קנה — הרי"ס בהלכות תפלה פי"ג

יצר טוב ויליר הרע עוב לגדיק ברוחה דהרסע מעריס ערעה למלא תאות נפסו לבעה אחת והוא פעמים מניס נפסו בסבכה בעבור תאות נפסו בפעם אחת כנון בהסעיס והנגניס והכופיס על ספק . ואני בעבור בקדוש ברוך הוא שנותן להוכניו תאות נפשם לעתיד לבא לעולמי עולמיס הבאות טובות מאד מכל הבאות ניהופי, ותעונגים על פי כמה וכמה ניס לי להעריס ואלו היה יצר הרע טוב מתגבר עליו בעשות טובה כמו שמתגבר עליו יצר הרע לתאות בארו לבבודו אז היה מעריס בכל עומק לעשות חפצי שמיס וכל יצר בהדס ניכולת בידו היה לעשות כל מה שלבו חפץ לעשות ומלוי לעשות לו בלא בושת אין צריך להעריס כל כך על הדבר . אבל בשאין היכולת בידו לעשות מה שלבו חפץ מפני פלוני ומפני פלוני בדבר פלוני אז צריך להעריס . כיצד יעשה תאות נפשו שלא יזיק לו דבר פלוני הוחיל וכל שלא דבריס עמקי החכמה . ונדולי חקרי לב המעויין אלל המתאוים ואלל קנאים ואלל רודפים כבוד . לפיכך היורה דבר פ' רוחה היולך מחפציס וחריס אחר תאות נפשם ולתאות רעע שפך מעליהס נפשם מרחוק וכל זכן אני ישראל שנהריגים על קדושת ה' שנאמר כי עליך הורגנו כל היום :

ואתחנן יום ב תורה

לשמשיך מת"ס דז"ח יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יְהוָה סיס יסידס
ד דמלוי יוד אל אס ב"ן שבשעיס בניקוד מולס:

א וַאֶתְחַנַּן בָּעֵת הַהִוא אֶל־יְהוָה לֵאמֹר׃ א וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גָּדְלְךָ וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶךָ׃ ב אֶעְבְּרָה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן׃ ג וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי עַל־דִּבְרֵיכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לָךְ אַל־תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה׃ ד עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפוֹנָה וְתֵימָנָה וְקֵדְמָה וְרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃ ה וְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ כִּי הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ ו וַנֵּשֶׁב בַּגַּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר׃ א וְיִתְבָּנָא בְּחֵילְתָא לְכֵבֶל בֵּית פְּעוֹר׃ ב וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל־הַחֻקִּים וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּ וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם׃ ג וְכַעַן יִשְׂרָאֵל שְׁמַע לְקַיָּמָא וּלְדַיָּנָא דַּאֲנָא מַלֵּיף יַתְכוֹן לְמֶעְבַּד בְּדִיל דְּתֵיחוֹן וְתֵיעֲלוֹן וְתֵירְתוּן יַת אַרְעָא דְּיָי אֱלָהָא דַּאֲבָהַתְכוֹן יָהִיב לְכוֹן׃ ד לָא תּוֹסִפוּ עַל־

הדבר

הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם׃ ג לָא תוֹסְפוּן עַל פִּתְנָמָא דְּאֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכוֹן וְלָא תְמַנְעוּן מִנֵּיהּ לְמִטַּר יַת פִּקּוּדַיָּא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן דְּאֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכוֹן׃ ד עֵינֵיכֶם הָרֹאוֹת אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה בְּבַעַל פְּעוֹר כִּי כָל־הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרֵי בַּעַל־פְּעוֹר הִשְׁמִידוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ׃ ה וְעֵינֵיכוֹן חֲזָאן יַת דְּעַבַד יְיָ בְּפִלְחֵי בַּעֲלָא פְּעוֹר אֲרֵי כָל גַּבְרָא דְּהָלִיךְ בָּתַר בַּעֲלָא פְּעוֹר שֵׁצֵיהּ יְיָ אֱלָהָךְ מִבֵּינָךְ׃

נביאים ישעיה מ

לשמשיך מכ"ס דז"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יסוד נפש' דנלס אדני נשמס
דסוד יְהוָה סיס יסידס דנלס יְהוָה סיס יסיד' דסוד אל אס ב"ן שבשעיס :

א יַבֵּשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ יְהוָה נָשְׁבָה בּוֹ אָכֵן חָצִיר הָעָם׃ א יָבֵשׁ עָסְבָּא נָתַר נְצִיהּ אֲרֵי רוּחָא מִן קֳדָם יְיָ נְשַׁבַת בֵּיהּ בְּכֵן בְּעָסְבָּא חֲשִׁיבִין רַשִׁיעַיָּא בְּעַמָּא׃ ג יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר אֱלָהֲנָא יְקוּם לְעָלְמִין׃ ב מִית רַשִׁיעַיָּא אֲבַדוּ עֶשְׁתּוֹנוֹהִי וּפִתְנָמָא דְּאֱלָהֲנָא קָיֵם לְעָלְמִין׃ ג עַל הַר־גָּבֹהַ עֲלִי־לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלִַם הָרִימִי אַל־תִּירָאִי אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם׃ ג עַל טוּרָא רָם סַקִּי לְכוֹן נְבִיָּא דִּי מְבַסְּרִין לְצִיּוֹן אֲרִימוּ בְחֵילָא קָלְכוֹן דִּי מְבַסְּרִין לִירוּשְׁלֵם אֲרִימוּ לָא תְדַחֲלוּן אֱמַרוּ לְקִרְוַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה אִתְּגְלִיאַת מַלְכוּתָא דֵּאלָהֲכוֹן׃ ד הִנֵּה אֲדֹנָי יֱהוִה בְּחָזָק יָבֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃ ד הָא יְיָ אֱלָהִים בְּתֻקְפָּא מְתֵגְלֵי וּתְקוֹף דְּרַע גְּבוּרְתֵּיהּ שָׁלְטָא קֳדָמוֹהִי הָא אֲגַר עֲבָדֵי מֵימְרֵיהּ עִמֵּיהּ דְּכָל עוֹבָדֵיהוֹן גְּלֵן קֳדָמוֹהִי :

מצודת דוד	רש"י
(ה) יבא תגיר . לשם יתייבאו כתגיר ויבולו כלין : כי רוח זכר . ר"ל כשפעת רוח יתבדו : תבן . כתיכ כשם שעם גוג יהיה כתגיר וכפל הדבר לתחזק : (ג) יבא תגיר שעם שהם יהיינה כתגיר וכמוס כלין וכולם יתבדו ודבר כי שכשעת על ידי הכיציאה יתקייים לעולם ולא יוכלו לבטל דבריו : (ג) על הר גבוה . להשמיע הקול למרחוק : מבשרת ציון . עדת הכיציאה המבשרים בגאולה לציון : אל תיראי . אל תתיראי מהקול : (ד) כחזק . כתקוף : כגבורה . וזרוע תמלוך לו . ר"ל לא יהיה צריך לעזרת זולתו: שכרו אתו . שכר המעשה מזומנת עמו לשלם לכ"א כמעולו: ופעלתו . שכר הפעולה מזומנת לפניו והוא כפל מענין הת"ס :	נכל : כחם : בחזק יבא . על התוקפה ליפרע : שכרו ופעולתו . שעליו ליתן לצדיקים מזומן :

כתובים תהלים מד

לשמשיך מיסוד ומלכות דז"ח שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נשמס
דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוס אלה דלת נון יוד נשמס דמלכות יוד הא וו הא סיס
יסידס דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות אל אס ב"ן שבשעיס :

א כִּי דְכִיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ בְּצַלְמָוֶת׃ א אֲרוּם אַמַּכְתָּנָא

בַּאֲתַר יְרוּדִין וַחֲפִיתָא עֲלָנָא בְּטוּרָא דְמוֹתָא : ב אִם־שָׁכֹחַנוּ שֵׁם
אֱלָהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּנוּ לְאֵל זָר : ב אִין אַשְׁלֵינָא שׁוּם אֱלָהָנָא וּפָרַיְשָׁנָא
בְּצִרוּ יָדָנָא לְטָעוּתָא דַעֲמִין נוּכְרָאִין : ג הֲלוֹא אֱלֹהִים יַחֲקָר־זֹאת כִּי־
הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב : ג הֲלָא אֱלָהָא יְבַשְׁקַר דָּא אֲרוּם הוּא חָפִים
סְמִירֵי לִבָּא : ד כִּי־עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל־הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה :
ד אֲרוּם מְטוּלְתָךְ אִיתְקַטַּלְנָא כָּל יוֹמָא אִתְחַשַּׁבְנָא כְּעָנָא דְמַסְרָא
לְנִכְסָא :

רש"י

והכם עליהם כלמות . תוכף וכבל זאת לם שכחתו וכו' : כלמן שכחה . כלמן של טבח :

מצודות דוד

(ה) כי בכיתנו"ם כי לכיח לומנו במקום תניס וכוח מכל על הלומות : (ב) לם שכחנו . הלם שכחנו שם ה' בחמיס וכי נפרוש כפינו לכל זר : (ג) הלה וכו' . כי לחרטו לכל חלהים יחקר זאת טוכם יכנס : (ד) כי עליך . הלה בעבור ירלחתך הורגנו וסיינו כחשבים בעיני הלומות כלמן המוכן לטבח :

ברשנורה

משנה ביצה פרק א

עיקר תוי"ט

פרק א **ביצה** שנולדה ביום טוב . כי"ט שלאחר השבת מסקינן (ה) וטעמייהו דב"ה דלחרו לה מחלבל משום דכל כיולה דמחילת החידוש לה וכמלחת שבת מכיוה לי"ט והמורם לחרם ולים ביום משני וסכיכו (ג) ומשם שני חול חוק חול מכין לשבי'חול מכין לי"ט די"ט נמי לקרוי שבת (ד) ולחין י"ט מכין לשבת ולה שבת מכיוה לי"ט (ה) וסכיכ כי הך דכיולה לחע"ג דבידי שמים היה מקריב שכיה ומיהו בשבת וי"ט דשכיבי כמי שעודתן הזמנה בשל וחין לחד מהן מכין לחבירו לפילו שכיה בידי שמים לחל שעודה חול לה חשיבה ולה כיון הזמנה הלכך בחמד בשבת בעלמה שהיו י"ט לים לן למיסר כיולה שנולדה בו לפי שנגמרה בשבת דשעודה חול לה לחרכה דשמה זימון מבעוד יום ולחרו כיולה שנולדה ככל י"ט ולף על פי שהיו לחר שבת גזירה משום י"ט שלחר שבת וכן לחרו כיולה שנולדה בכל שבת לגמרה היה גזירה משום שבת שלחר י"ט . ושבת וי"ט הסמוכים זה לזה כיום שנולדה בזה לסורה בזה (ו) וכן כ' ימים טובים של ר"ה (ז) לבל שני ימים טובים של גליות דמחמה נפשך לחד מהם חול כיולה שנולדה בזה מותרת בזה (ח) : שאור בבזית

(ה) בגמ' ולחע"ג דמסקינן די"ט בעלמה כמי לסורה לפ"ה מוקמינן למתני' בעיקר הדין והח דקטו י"ט ולה שבת ויהים פירושו שבת שלחר י"ט דה"ק רוקק שבת שעודתו בשלי'חין'י"ט מכין לשבת לבל י"ט שלחר שבת חיטה לה ליחסר דכשול שוויהו שלין שעודתו בשי שבת שבת הכנה שלכך חיקרוך למחני י"ט ושבת לחי"ט כמכ"ם ועמו' י"ט : (ב) בגמ' דלמו היום גמרה

כלי אמצעי דגבורה דשלכות דיצירה **אלהים**

ביצה שנולדה בי"ט בית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל . בש"א שאור בבזית

ק"ל בעירובין דשבת מכיוה לעלמה וה"ם וקלמר גמרה דלמו לה גמרה לף על פי שנתגדל לה מיפסרי דלי הכי היום טוב לחר שבת היה שמקיון ומלה כבר נתגדלו בשבת ללה דלה שביבי לן הכנה ללה כי גמרה שלו מחחרשם בריה חדשה לגמרי הר"ר : (ג) דע"כ כף לחמקיון דלפילו הכנה בידי שמים נגון כיולה לחסורה דלי משום הכנה בידי לדם כלומר שילפו ויבשלו מבע"י הם בהדיה כתיב לם לחר מלפו לפו רש"י (ד) שכן כתיב בהו שבתון בפי לחמר גם ממחרת השבת דשומר פי' רז"ל ממחרת י"ט :
(ה) גמ' דכיון דשמעי' דלין י"ט מכין לשבת יליפין מק"ו דלין שבת מכיוה לי"ט הר"ר : דמלחמול ה"ל גמרה מ"מ בשבול(ו) ולחע"ג בשבת הרי זו הכנה דגם בשבת בידה שייך הכנה ומחו"ט : (ז) שמחשלה לף מחמת ספק המחילו לעשות ומחו"ט: (ח) משע"כ שבת וי"ט שמוכים

כו' ללה משום דשמחת ביולה קיימה נקט כי הלי ליטבח מו' ושמו"ט : (ט) גמ' ור"ל לה ירלה לך ממן ולה ירלה לך שלור דכתב ללו דכתיבת טעם כי כל כלל מדה משע"כ בחכילה לחוכל כמיב : בככותבת .

דהוחיל וידעינן דשיעורו של זה לה בשיעורו של זה נוקים ליה שיעורה כדחשכחת בעלמה :

בבזית וחמין בככותבת . ובה"א זה וזה בבזית : (ב) **השוחט חיה ועוף בי"ט . בש"א יחפור בדקר ויכסה ובה"א לא ישחוט אלא א"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר כירה מוכן הוא :** (ג) **בש"א אין מוליכין את הסולם משובך לשובך אבל מטהו מחלון לחלון ובית הלל מתירין . בש"א לא יטול אלא א"כ נועץ מבעוד יום ובה"א עומד ואומר זה וזה אני נוטל:** (ד) **זמן שחורי' ומצא לבנים לבנים ומצא שחורי' ב' ומצא**

ג'

בבזית . לעניין לחכילה כ"ע לה פליגי דזה וזה בכזי"ת מדפתח הכתוב בשלור ושיים בחמץ שלור לה ימלח בשחיכם כי כל לוכל ממלח לומר לך זהו שלור וזהו חמץ כזה כן זה כי פליגי לעניין ביעור ב"ש סברי מדכתב רחמנה לחרוייהו שלור וחמץ (ט) ולכתוב חמץ שלין חמוטו קשה ולפ"ה סיב לבער וק"ו לשלור שחמוטו קשה חלה ס"מ סיעורו של זה ולה כשיעורו של זה ולה יליפין ביעור מחכילה וב"ה סברי זה וזה בכזית: דילפינן ביעור מחכילה ומשום דהוי חלה מילי מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה בבי י"ט חלה להו הכי בבכותבת . חמרה : (ב) השוחט חיה ועוף . הכל לשחוט סיב ועוף ומלך בב"ד כיולד יעשה : בש"א . ב"ד מורין לו שישחוט ויחפור בדקר נעוץ שהכינו מבע"י כלומר שיעקור לותו ממקום נעיצתו ויעלה עפר ויכסה ומייתי כשחוט נעוץ בעפר מיהו הרלוי לכישוי שחינו מחושר כחיפה (י) : דקר . יחד שנועצים בחרץ לשון ויקר לח שכיפה . שאפר כיר' מוכן הוא . ללו חמלמייהו דב"ם וב"ה קלי חלה מלחת בלפי נפשה הוא וכיו קלמר חפר כירה מוכן הוא ולינו לריך הזמנה דלעתים עליה ולה שנו חלה לגלות בו כיולה שלדיין הוא רמן חם לע"פ שהוסק כי"ט מותר לכשות בו לייבי דשי להפוכי כיה לגלות בו כיולה שקיל ליה נמי ומבשה בו : (ג) **אין מוליכין את הסולם משובך לשובך .** בסולם של עליה כ"ע לה פליגי דלשור ובסולם של שוכך נמי בשהוח מוליכו ברה"ר מודו ב"ה דלשור שברוח'לומר לחקן גגו הוא מוליכו ושוהה מלחכה בי"ט כי פליגי שמוליכו ברה"י ולחין בני לדם רוחים לחומו ב"ם סברי לין מוליכין שכל דבר שלשרו חכמים מפני מרחים העין לפילו בחדרי חדרים לשור וב"ה מתירין לע"ג דבעלמה דיבה הוי הוא שבח שרי משום שמחת י"ט (יב) : **מהלון לחלון .** כלוחו שוהף עלמו שכן דרך שוכך להיות בו (מלילות הרכה) קן לכל זוג וזוג ומלון בכל קן וקן : **זה וזה אני נוטל .** פלוגתייהו דב"ם וב"ה דוקה בבריכה רלשוה שדרך מגדלי יונים תמיד להניח בריכה רלשוה דסיימו שני גוזלות רלשוות שלמהות משמעשות כהן ולה יברשו וב"ם סברי הדבור בעלמה לה שני דלמה כי שקיל להו למהר לחי לחמלובי ושיים עלייהו והוי מילטול שלה לגורך לחבל משמעת וממשם בהן מבעוד יום לשמיטה ולה שם עלייהו חו לה מיישיכן דשיים וב"ה סברי לה גזרינן דלמה שם עלייהו ולפילו בבריכה רלשוה : (ד) **זמן שחורים ומצא לבנים .** שם מלחת דשיטת הוא ולה מילטריך למחנייהו שלה שכי קלמר זימן שמוריס ולבנים ומלה שמוריס בשקום לבנים ולבנים בשקום שמורי' ושכי פירושה דמחניתין זימן

שמורים בקן זה ומלמד בו לבניו זימן בשני לבניו ומלמד בו שמורים מהו דתימא הני לחיכתו ולתפסוקי קמ"ל (יג) : שנים ומצא שלשה. ולימו מכיר המוכיחין בקן לשמורים : שלשה ומצא שנים מותרים.

שהאחד הלך ובניו כשאחרו ולא למדוהו כשם שהאחד הלך כן הלכו כלם ובני למדוהו ניחמו : זימן בתוך הקן ומצא לפני הקן . ובתוך הקן לא מלא כלום לשורים : ואם אין ׳ בתוכו שובך מלא קן : הרי אלו מותרין . לקח על פי שים שובך אחר קרוב לו בתוך חמשים אמה (יד) שם אין לתוכו שובך בשורים של שובך זה בשום אלא בקנן זויים (טו) לא למדוהו מהשום שובך הקרוב לתו שהנולות

ג׳ אסורין . ג׳ ומצא ב׳ מותרים . בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורים . ואם אין שם אלא הן הרי אלו מותרים : (ה) בש"א אין מסלקין את התריסין בי"ט וב"ה מתירין אף להחזיר . בש"א אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר וב"ה מתירין. בש"א אין נותנין את העור לפני "הרורסן ולא יגביהנו אלא א"כ יש "עמו כזית בשר וב"ה מתירין.בש"א אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלובלב ולא את ס"ת לרשות הרבים

ירו' כים הדריסה ירו' עליו וב"ה

כל זמן שהיכם פורסים אלא מדרין ברגליהן תיכן מדרין אלא ככנד הקן שלהן כשהם רוצין קניהן כשהופכים לאחוריהן מדרין ואם לאו אין מדרין : (ה) העלי . יד של עץ גדול הרכה ונעגול שכותשים בו את הדיפות ודומיהן ומפני כובדו וגדלו אין תורם כלי עליו : לקצב . לחתוך : בית הלל מתירין . משום שמחת י"ט ושע"פ שאין עליו תורם כלי (טו) : לפני בית הדריסה . שידרסו עליו בני אדם כדי שלא יפסיד: ולא יגביהנו . לטלטלו לאחר שפשטתו : ובית הלל מתירין . דאי לא שריית ליה לא שפיט כדי שלא להפסיד העור ומעמא משמחת י"ט : תריסין . מוכרי בשמים יש להן מגוזות שעשויו' כעין חיכות ועומדות בשוק ואין מוכורות לקרקע ותריסין הן לחמה שסוגרין בהן פתחי חנות חיכות ושוטחין עליהן המשמשין שבחמה: מתירין אף להחזיר . בתריסין שאין להם ציר כלל כ"ש לא פליגי דשרי לפילו לנעול בהן פתח כיון שכמה שהלר ובתריסין שיש להן ציר מן הצד כ"ש לא פליגי דאסור לנעול בהן לפילו פתחי חניות דמבי לבנין (יז) כי פליגי בתריסין שיש להן ציר בתמצע בעין בליטת ותוחבים לותה בתור שבתמצע דופן פתח הסמוך כ"ש שבני גזריכן ציר בתמצע לטו ציר מן הצד וביה הלל שבני לא גזריכן בתריסי חניות ושרי להחזיר משום דבשי לחפוקי תבלין ואי לא שרים ליה להחזורי לא פתח ולחי לחמטוי משמחת י"ט : לא את הקטן . ולא כל מידי דלחו לורך חכילה : ובית הלל מתירין . דאמרי מתוך (יח) שהתירה הוללה לצורך חכילה והוא שיהיה כה לורך מצוה (יט) כגון שני דשקיבי דמתניתין או לצורך הגוף כגון

מפתח

(יג) לא פי' שר"ג טעמא מלי לחמרי' שני ולכלהורה טעמיה כמ"ד רוב וקרוב הולכים אחר הרוב כו' אלא שבר"מ עלה הדבר בספק מוכן שהשור וכו' המניד הטעם מפני שהוא דשיל"מ לו ורבו שבנים להסמיר בספק זה : אסורים . דמתני' ליכא שר דמעריב כהו ולימא למיפריכו מעתה דשר בחרי בטיל (דכתיב לחרי רבים להטות רש"י) דב"ש מפיכי ולא בטילי ועוד כל דבר שיל"מ אפי' בלקח לא בטיל תו' : (יד) דמתני' במדרין שאין יכולין לפרום ולו ליכא קן בתוך כ' אמה פשיטא דמתירין דכל המדרה אין מדרה יותר מכ' אמה גמ' : (טו) שזויות הבית בולט לחללה מן השובך וקן זה שזימן בו עומד

לגדדין דאי הוה אתי לאכוי לא הוי חזי לקיויה שהזויות של בית עומדת לפניו רש"י : (טז) וכגמ' דמי לחתני' ב' דלא שרי ב"ש משום שמחת י"ט אלא בקבר בעין ולפ"ש לבחתילה לא ומשני טעמייהו דב"ש משום דים תורם כלי עליו וס"ל דלא"ב שמלאכתו לאסור מותר לטלטלו לצורך גופו כו' ול"ק מוקלפה הסיטה (הסכת רש"י) וזה הוא"ל להר"ב לכתוב דלא טעמא הכלי כו' ועמו"ש : (יז) ומיהו בעין ממש לא הוי דאין בעין בכלים וקאמרי ליה ב"ש מדרבנן ומן הצד סייגו יהום לפני דאפי הקף רש"י : (יח) דאף אחר יאכל לכל נפש כאיב והוללה אף היא נאכלת ומצקה ולא"ש שפיא ברריה אחרים לתריס מתוך. ממניד : (יט) דמלחוריי' הומרה לגמרי אלא רבנן דגזור במידי דהוא טרחא שלא לצורך ובכולה לא בעו למיגזר משום דאין גוזרין גזירה על הגבור אלא"ב רוב הגבור יכולין לעמוד

כה

כמה רש"י (כ) ים להסתפק מי מיירי דוקא בים לוכלין בבית או בלים שים ליום לורך בהן או דבין דלבו דוחב משום גזירה משיב לורך קלח ועמי"ט : (כא) ומתנות אלא טן הרמתן הוחרו לו ולא"ש שאין טובלין בשאר טבל לחסור הבשר בש"ם הר"ב בש"ג פ"ו דחולין מיהו אם לא פי' שאר הבשר מהן הרי הוא לוכלין ועובר בעשה רש"י : (כב) בחבואה שייך מירוח ושאלת ע' פ"ק דמעשרות לימתי גרגן אלא"ש דבירוק מלוי כלי שני בדחנן אחם במ"ש ירק דחויב תרומה מדרבנן אלא חריף תו"ט : והמלה . במקום שים אלא נפה רש"י: בשבלא דמחזי כמאן דעביד לצורך מאר שאין דרך לעשות בכלים הללו אלא

במדוך של עץ : (ח) הבורר קטנית בי"ט ב"ש אוכל ואוכל . וב"א בורר כדרכו בחיקו בקנון ובתמחוי אבל לא במטבלא ולא בנפה ולא בכברה ר"ג אומר אף מריח ושולה: (ט) בית שמאי אומרים אין משלחין בי"ט אלא מנות ובית הלל אומרים משלחין בהמה חיה ועוף בין חיין בין שחוטין משלחין יינות שמנים וסלתות והקטניות אבל לא תבואה ורבי שמעון

ומוסטין בי"ט וכיון שאותו לוחן של י"ט שריין לאו להוליך לוחן שעשו מע"ט תאמר בתרומה שהיו זכאי בהרמתן שהרי ק"ל סיוע תרומה לבדי בי"ט לפי שאין חיוב תרומה אלא משעה מריחה בבדי ואין ממרחין בי"ט(כב)שלבדאין מוליכין תרומה בי"ט:(ז)במדוך של עץ.אבל לא של אבן ומיהו במדוך של עץ נדיכין בדרכן ול"ל שהוי שהו מפני שהן נדוכין מאחמול:והמלה בפך . של חרס יריכנו:או בעין פרור.הוא הבא שמניחין בו הקדרה דמלא כמי שהיה לו לדוך מאחמול שאינו מפיג טעמו ומלכה שהבא לדוך מלא בי"ט משה המדוכה על גבה ודך ע"י שהוי והמבלין נדוכין בדרכן ואין לריכין:(ח)בורר אובר.מלקט האוכל לאכל לאחר לאחר מן הפסולת:בורר כדרכו בחיקו.וכלבד שלא יסי טורח בריר׳ הפסולת מרובה על טורח בריות האוכל לבל אם טורח בריות הפסולת מרובה על טורח בריות האוכל כגון שהפסולת דק ביותר לקט"פ שהאוכל מרובה בשעורו על הפסולת מודיט כ"ש שבורר את האוכל ומניח את הפסולת דלמעוטי בטרח עדיף:אף מריה ושולה.שמניח כלי אלא קטניות ונותן עליו מים והפסולת לף על פי המים ומסיר לותו בידו : שולה . כמו של נעלך ואין הלכה כר"ג.(ט)אין משלחין בי"ט.דורון אים לרעהו: אלא מנות . דבר מוכן שאינו עשוי להניאו למחר כגון תחיכות בשר ודגים : ובה"א כולי . ולא שרי ב"ש אלא לשלוח על ידי אדם ע' או שים לבל ג' בני אדם או יותר טפאי מנחה לשוי דאוושא מלתא טובא וגרחין למוליכן למחר בשוק: אבל לא תבואה . שאינה ראוי לאכילה שהרי לריכה שחיקה ואין טוחנין בי"ט

(חס לישראל ח"ה)

מפתח כיצד (כ) וכיוצא בזה לאפוקי הוללת לאכילה וכיוצא בזה דבשה מודו ב"ש דאסור : (ו) אין מוליכין חלה ומתנות בי"ט . לא"פ שמותר בהפרשתם, לא שרו לה בהולכתם, אלא מיקון שיפתו התירו לו (כא) ולא יותר : מתנות . הזרוע והלחיים והקיבה. גזרה שוה . אלא דוקא דכולא מדרבנן גזרו משום גזירה דאין מגביהין תרומות ומעשרות בי"ט אלא דומיא דגזירה שוה:מתנה לבהן. מב"ד מתנות בהוכח : בשם שאין מוליכין את התרומה וכו׳. כך מתניתין אדסיפא לה בגמרא דלא נחלקו ב"ש וב"ה שמוליכין אלא ומתנות לא נחלקו אלא בהולכת תרומה שבשה"פ אין מוליכין וכה"פ מוליכין אמרו להן ב"ש לב"ה אלא ומתנות מתנה לבהן ותרומה מתנה לבהן בשם שאין מוליכין את התרומה בלא מתניתין בהרמתן שבשה"פ מוליכין אף אמרו להם ב"ש לב"ה אלא ומתנות מתנה לבהן ותרומה מתנה לבהן בשם שאין מוליכין את התרומה בלא מתניתין בהרמתן שבשה"פ מוליכין אף

ב"ה מתירין : (ו) ב"ש אין מוליכין חלה ומתנות לבהן בי"ט בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום וב"ה מתירין. אמרו להם ב"ש נזרה שוה חלה ומתנות מתנה לבהן ותרומה מתנה לבהן בשם שאין מוליכין את התרומה בלא מוליכין את המתנות אמרו להם בית הלל לא אם אמרתם בתרומה שאינה זכאי בהרמתה תאמרו במתנות שזכאי בהרמתן : (ז) בית שמאי אומרים תבלין נדוכין במדוך של עץ והמלח בפך ובעץ הפרור ובית הלל אומרים תבלין נדוכין בדרכן במדוך של אבן והמלח במדוך של עץ : (ח) הבורר קטנית בי"ט ב"ש אוכל ואוכל . וב"א בורר כדרכו בחיקו בקנון ובתמחוי אבל לא במטבלא ולא בנפה ולא בכברה ר"ג אומר אף מריח ושולה: (ט) בית שמאי אומרים אין משלחין בי"ט אלא מנות ובית הלל אומרים משלחין בהמה חיה ועוף בין חיין בין שחוטין משלחין יינות שמנים וסלתות והקטניות אבל לא תבואה ורבי שמעון

(כג) : ור"ש מתיר בתבואה · שיכול לכתפה במכתפת קטנה (כד) ויכפלה מעפה קדרה ותיון סלכה כר"ש : (י) משלחין כלים · תפורין דמזו למלבוש ותיון תפורין מזו למכפוי : כלאים · כשהן קטין שאין מחמימים מיחר לכבד עליהם : סנדל מסומר . של עץ מסופה מחזירים שגזרו חכמים עליו שלא לנועלו בשבת וי"ט משום מעשה שהיה שהלכו חרובי מלכות על ידו (כה) כתבואר במסכת שבת פרק במה חסה : ולא מנעל שאינו תפור · ואפי' הוא מסובר כיחידות של עץ וכיוצא בהן : אף לא מנעל לבן . בחמריה דרבי יהודה לא היו נועלים מנעל לבן עד שתחזירים לחותו שנריך לומן להשחירו : כל שנאותין בו . ס"ק כל שנאותין בו בסול כמות שהוא ולינו לריך למלאכה תחרת אף על פי שאין נאותין בו ביוס טוב כגון תפילין (כו) שבסול לובשין לומן מחן וביוס טוב אין לובשין לומן מחלחין לומן ביוס טוב :

שמעון מתיר בתבואה: (י) משלחין כלים בין תפורין בין שאינן תפורין ואף על פי שיש בהן כלאים והן לצורך המועד אבל לא סנדל המסומר ולא מנעל שאינו תפור רבי יהודה אומר אף לא מנעל לבן מפני שצריך אומן · זה הכלל כל שנאותין בו בי"ט משלחין אותו :

נמרא ביצה דף יד ע"ב הלכה ס כלה כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה אכדתם

בין תפורים וכו' בשלמא תפורים חזו למלבוש שאין תפורים חזו לכסויי אלא כלאים למאי חזו וכי תימא חזו למימך תותיה והתניא לא יעלה עליך אבל אתה יכול להציעו תחתיך אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תברך לו נימא על בשרו וכי תימא דמפסיק מידי דביני ביני והא אמר רבי שמעון בן פזי אמר ר' יהושע בן לוי אמר ר' יוסי בן שאול א"ר משום קהלא קדישא דבירושלים אפי' עשר מצעות זו ע"ג זו וכלאי' תחתיהן אסור לישן עליהם משום שנא' לא יעלה עליך · אלא בוילון והאמר עולא ווילון טמא מפני שהשמש מתחמם כנגדו · אלא בקשין וכי הא דאמר רב הונא בריה דרב יהושע האי נמטא גמדא דנרש שריא · רבא אמר הני צרדי דפשוטי אין בהם משום כלאים דבזרני יש בהם משום כלאים · רב אשי אמר אחד זה ואחד זה אין בהם משום כלאים שאין חימום בכך · אמר רב פפא ערדלאים אין בהם משום כלאים :

רש"י

למימך לכפלה : שמא תברך לו ניחא ים ניחין נדוליס ונפיס ומחמס ומחמימ] ועובר משום לח תלבש שעטנז לי נמי ניחא בעלמא כ"ן דעיקר הנגד מהמהו ומחממו מלמעה הויא לה כה"ג דחיה נם הכלה : דמפסיק מידי · שמוחן נגד אחר ביניהם : אסור ליטן עליהם · מדרבנן : כוילון · צרלאו לפרסו כנגד הפתח : כרפס רמ"י · (כג) ומפיימי רמ"י והר"ב שהיה לו לטחון מאתמול ולא תפיב טעמא וקשיא לי מ"ב ליפמרי בפטיים מידי דהוה מפמיקא מלא דודאי שהיה מולדה דטוחן ככל שמיקא מבלין וממניפיפסמולד'דטוחן והר"ן ברפ"ב נתן טעם לאמר ואמר אסרו חכמים טמיכה לפי שהיא מלאכה הנעשה לימים כרפס ומחיקא פלפלין אע"פ שהיא מולדה אין לותה שחיקה נעשית בחומו ענין שהיא נעשית לימים כרפס זה במדוך וזו ברחיסוקף פלפלין כרחים שלפס שיהא כדרך טחיכת מטיס לימים כרפס וכי הרא"ם דדמי לעובדא דחול : (כד) ות"ק לחיל כאר רובא סמניד : (כה) אע"ג דהן עלמן סרנו זה אף זה חוחיל ומלופי נזירה היו שפיר קרי לסו חרובי מלכות : (כו) כיון דאיכא שמחא יו"ט בשילוחן שרי ב"י אבל שבל אסור חוחיל ובאף חקלה על ידו חו' ועמוי"ם :

זוהר ואתחנן דף ר"סא ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

בצלותא בעי למיקס כגוונ' (ס"ח בזוג') דמלאכי עלאי לאתחברא בהדייהו דלאוון חקרון העומדים כד"ח ונתתי לך מהלכים בין העומדים ולכוונ' רעותיה קמי מארים ויתבב בעותיה ת"ח בשעתא דבר נש קאים בפלנות לילית מערסיס לאשתדלא באוריימתא כרוז' קארי עליה ואמר שנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות שמעת כל חיסו קאים בלנות' קמי מארים שנוח כרוזא קארי עליה ואמר ונתתי לך מהלכים בין העומדים שהלה בתר דמסיים לנותא ברעו (ס"ח וקאים בעיטי) קמי מארים שה חוקמוה דבעי למימסר נפשיה ברעותא דלב' לשנוח אחר דאשטריך וכמה עיטין אית ליה לבר נש בכלה ובשעתא דלנותא קיימא (ס"ח סיימא) כל חיטון מלין דאפיק בר נש מפומיה בשנוח לנותא כלסו שלקן לעילא ונקטין חורין ורקיעין עד דמטו לשנוח אחר דמטו ומתעטרי ברים' דמלכ' ועביד מנייהו עטרה ושה חוקמוה חבריי' לנותי דבעי בר נש לקב"ה לכוונ' דיהא לנותי' מחנוים מנה לן ממשה דכתיב ואתחנן אל ה' לאי חיסי לנותי מעלית ת"ח מאן דקאים בלנות' בעי לכוונ' רנלוי וחוקמוה ובעי לאפיק ריסים כמאן דקאים קמי מלכא ובעי למכסי' (ל"ח לאסתמ') עיטוי בנין דלא יסתכל בשכינת' ובספר' דרב המנונא סבא אמר מאן דפקח עיטוי בשעת' דלנות' חו דלא מאיך עיטוי בארעא חקדים עליה מלאך סמות וכל תיפוק נפשיה לא יסתכל בשכינת' ולא ימות בנשיקה מאן דמזלזל בשכינת' מתזלזל חוא בשנוח שעת' דאשטריך ביה שנ"ד כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו אחי מאן דאסתכל בשכינת' בשעת' דאיסי מלי וסיך יכיל לאסתכלי בשכינת' אלא דודאי דודאי שכינת' קיימ' קמיס שנ"ד ויסב חזקיהו פניו אל הקיר דאמן שאלי שכינת' בנ"כ לא בעיא למשוי מוקן ביטו ובין הקיר וחוקמוה :

הלכה פסוקה יוסף לחכ מוסר

כרי"ם הלכות תפלה פי"נ

(א) כל העולה לקריות בתורה צוחה בדבר טוב ומסיים בדבר טוב . אבל פרשת האזינו קורא הראשון עד זכור ימות עולם . והשני מתחיל מזכור ימות עולם עד וכיבהו . והשלישי מיכיבהו עד וירא ה' וינאץ . והד' מן וירא ה' וינאץ עד לו חכמו . והחמישי מן לו חכמו עד כי אשא אל שמים ידי · והששי מכי אשא אל שמים ידי עד סוף השירה . ולמה פוסקין בה בענינות אלו משני שהקהוכחות כדי שיהודו העם בתשו' .

(ב) שמנה פסוקים שבסוף התורה מותר לקרות אותם בב"ה בשחות מעשרה אפי' שהכל תורה היא : משה מפי הגבורה אמרם הואיל ומשמען שהם אחר מיתת משה ויולין טמא · מקבל עומאה ולא עשאוה כאחד מחחילות סביות שאין מקבלות עומאה : מתחמם כנגדו · מעמף בשוליו לפיכך יש חורת כלי עליו וכיון דמתחמם כנגדו לאסור לפשמו כלאים : בקשין · קני אלין מתחמים מותר ליטב עליהם : נמנה · קשה דבר שהוא כוון נעשה קשה : ברוש · שם הקוס : ברוש · ליטיבה שהיטו מתחמם : לרדי דפשיטי

ואחד זה אין בהם משום כלאים שאין חימום בכך · אמר רב פפא ערדלאים אין בהם משום כלאים :

רש"י

ערדלאין .ברגילין ללבשן תחת מעליהן ושולש עליהן שור של תיישים מעובדין תחת קרקעיהן כנגד העקב של רגל ויש עושין חוחן על לחר וקורין חוחן בחטי :

כו' · כנגד כלאים שלוררין בו מעיל מותר לחתן בחיקו שהחתנות מקשין לחזו ולינו מחמם : דשנרי · שלרור בבס זרעים : יש כאן משום כלאים לאסור לחתן בחוך חיקו :

שתינו כל כך גדול שתתגבר עליך יצרך ותקבל שכר טוב שתדם כופף לת יצרו מתוך תלות שתין יצרו מסייעו והוקפו ודחקו עליו שכרי תתר לתן שכר על התלות שיעשו לעתיד לבא: עד שלא יכולו ימי כרעה לנו ימי סוקנה · ויגיעו ביום תשר התתר לתן לי כסס תפך תלו ימי התשיה שתיקבסה לת זכות ולה תוכה לפיכך טוב לעשות תוכו דבר שיכר הרע מתגבר עליו ומכניע לת יצרו מעבור שכורה משתר תלות שתין יכר הרע תוסם נהן בלא תיתר כרי התלות שקולות קלם כתמורה יותן גדול נוסף על (תשה)תלות · שתין סיכר תקטרג וכוה עוכר עליסס יותר תתלות שסיכר תקטרג עליסס :

הרי נשתנו ולעיכך טוב- ליחיד לקיות אותן . (ג) קללות שבתורת כהנים אין מסזיקין בהן אלא אחד קורא אותן מתחיל בפסוק שלפניהם ומסיים בפסוק שלאחריהם וקללות שבמשנה תורה אם רצה לפסוק בהן פוסק וכבר נהגו הטם שלא לפסוק בהן אלא אחד קורא אותן :

ואתחנן יום ג תורה

למסכיך מס״ם דז״ק יהוה נפש · יה יהו יהוה רום יוד הא ואו הא נסמה יְהוָה מיס יחידס ה דמלוי הה לל סס כ״ן שכעשיס כניקוד מולס :

א וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם : א וְאַתּוּן דְּאִדְבַּקְתּוּן בְּדַחֲלְתָּא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן קַיְימִין כּוּלְכוֹן יוֹמָא דֵין : ב רְאֵה ׀ לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְהוָה אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ : ב חֲזוּ דְּאַלֵּיפִית יָתְכוֹן קְיָמִין וְדִינִין כְּמָא דְפַקְּדָנִי יְיָ אֱלָהָי לְמֶעְבַּד כֵּן בְּגוֹ אַרְעָא דְאַתּוּן עָלִין תַּתָּן לְמֵירְתָהּ : ג וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם־חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה : ג וְתִסְתְּרוּן וְתַעְבְּדוּן אֲרֵי הִיא חוּכְמַתְכוֹן וְסוּכְלְתָנוּתְכוֹן לְעֵינֵי עַמְמַיָּא דְיִשְׁמְעוּן יָת כָּל קְיָמַיָּא הָאִלֵּין וְיֵימְרוּן לְחוֹד עַם חַכִּים וְסוּכְלְתָן עַמָּא רַבָּא הָדֵין: ד כִּי מִי־גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קָרְאֵנוּ אֵלָיו: ד אֲרֵי מָן עַם־רַב דְּלֵיהּ אֱלָהָא קָרִיב לֵיהּ לְקַבָּלָא צְלוֹתֵיהּ בְּעִידָן עֲקָתֵיהּ כְּיֵי אֱלָהָנָא בְּכָל עִדָּן דַּאֲנַחְנָא מְצַלֵּן קָדָמוֹהִי : ה וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם כְּכֹל הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם : ה וּמָן עַם רַב דְּלֵיהּ קְיָמִין וְדִינִין קְשִׁיטִין כְּכֹל אוֹרָיְתָא הָדָא דַּאֲנָא יָהֵיב קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָא דֵין :

נביאים ישעיה מ

למסכיך מכ״ס ח״ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רום יהוה נסמה דלת אדני נסמה דיסוד יְהוָה מיס יחידס דלת יְהוָה מיס יחידס דסוד לל סס כ״ן שכעשיס :

א בְּרֹעֵה עֶדְרוֹ יִרְעֶה בִּזְרֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ יִשָּׂא עָלוֹת יְנַהֵל: א כְּרַעְיָא דְעָדְרֵיהּ יְרָעֵיהּ בִּדְרָעֵיהּ מְכַנֵּישׁ אִמְּרִין וּבְחֵינֵיהּ

מצודות דוד

(ה) כרועה · כמו כרועה כזרועו לקבץ ומושלם בחיקו ומקטנות שבטמכל בנחת קן ולוכם המקום בנחת כשובם מכגולם : (ב) מי מדד ר״ל מי כמוהו

מסורה

רש״י
ערוסה : חסר עדרו ירעה : עלוה · מניקות : יכבל · ומדד כשלשיות שלים

מְסוֹבֵב רַכִּיכִין מֵינִיקָתָא בְּנִיחַ מְדָבֵּר : ב מִי־מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּכֵּן וְכָל בַּשְׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם : ב מַן אֲמַר אִילֵּין קֳדָם אֲמַר וַעֲבִיד דְּכָל מֵי עַלְמָא חֲשִׁיבִין קֳדָמוֹהִי כְּטִפָּא בְּשָׁעוֹלָא וּמִשְׁחַת שְׁמַיָּא כְּאִילוּ בְּזֶרְתָּא מְתַקְנִין וַעֲפָרָא דְּאַרְעָא כְּאִילוּ בְּמִכְיָלָא אִתְכַּל וְטוּרַיָּא כְּאִילוּ מַתְקַל תָּקִילִין וְרָמָתָא כַּד בְּמוֹזָנָיָא : ג מִי־תִכֵּן אֶת־רוּחַ יְהוָה וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ: ג מַן תַּקֵּין יָת רוּחַ קוּדְשָׁא בְּפוּם כָּל נְבִיָּא הֲלָא יְיָ וְצַדַּיקָא עָבְדֵי מֵימְרֵיהּ פִּתְגָמֵי רְעוּתֵיהּ הוֹדְעִינּוּן : ד אֶת־מִי נוֹעָץ וַיְבִינֵהוּ וַיְלַמְּדֵהוּ בְּאֹרַח מִשְׁפָּט וַיְלַמְּדֵהוּ דַּעַת וְדֶרֶךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ : ד לְהוֹן דְּבְעוֹ מִן קֳדָמוֹהִי אֶסְבַּר חוּכְמָא וַאַלְפִינּוּן אוֹרַח דִּדִין וְיַהֲב לְבֵנִידוֹן אוֹרַיְתָא וְאוֹרַח דְּסוּכְלְתָנוּ לְבֵנֵי בְנֵידוֹן הוֹדְעִינּוּן : ה הֵן גּוֹיִם כְּמַר מִדְלִי וּכְשַׁחַק מֹאזְנַיִם נֶחְשָׁבוּ הֵן אִיִּים כַּדַּק יְטוֹל : ה הָא עַמְמַיָּא כְּטִפָּא מִדּוּל וּכְעִיזּוֹל מְזַנְיָא חֲשִׁיבִין הָא נַגְוָתָא כְּדוּקָא דְפָרַח :

מצודות דוד

כמותו כיודע עומק המים כלומר מדד בהגרופו ויודע רוחב השמים כלומר תכן מדתו בזרת ויודע חתת עפר כארץ כלומר מדקס בשלש ויודע משקל ההרים כלומר שקלם בפלס ומאזנים וכאומר כיודע כל אלה יוכל הוא לעשות לת זאת:(ג) מי תכן מי כיוכרנוסו של מקום ר״ל מי הטה רוסן שתקוסלתר דעתו : ואיש · מוסב על מלת מי כלומר מי הוא אותו איש אשר התקוס יודיענו עלמו : (ד) לת מי · עם מי ישתייעך ומי הסכילו ביסס ומי למדו ללכת בדרך משפט ומי למדו דעת ומי הודיעו דרך תבונות ובפל הדבר פעמיי הרבה לתפארת התלילה : (ה) הן גויס · גבורת כגויס ככבד לתולו כעופת שתכב לתוכו תשלו כלי שכוח דבר תועבת תוא מימי כלי: וכאתר תתזיס כתאבני־בעיני התקוס תשוכים הס כלפי הנאתך תעשוס תתזר תשלו כלי שכוח דבר תועבת תוא מימי כלי: וכאתר תתזיס כתאבני־בעיני התקוס תשוכים הס כלפי הנאתך תעשוס תתזר לתולו לתמות בידו תלטוליס לת ישראל תתוכס :

רש״י

עלים תדבר וכו׳ : כפלס · כתשקל : מי תכן לת רוח תקודש כפי תנכיאים : ומי סיס תשר עלתו יודיענו לתקב״ס לת מי נועץ · תקב״ס : כתר תדלי · כתיסה תרס כתשפטת תשולי תדלי : וכאתר תתזיס ◆ וכתלוד׳ שכאתר תעלס עפוש ותשתאך : כדק יפול · כתנק כניטל כרוח :

כתובים תהלים עד

למסכיך מיסוד ומלכות דז״ק שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רום יאהדונהי נסמה דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רום אדף דלת נון יוד נסמה דמלכות יוֹ הֹוֹ הוֹ מיס יחידס דיסוד יְהוָה מיס יחידס דמלכות לל סס כ״ן שכעשיס :

א זָכְרֹ־זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף ׀ יְהוָה וְעַם־נָבָל נִאֲצוּ שְׁמֶךָ : א אִדְּכַר דָּא בְּעֵל דְּבָבָא מְגַדַּף יְיָ וְעַמָּא סַפְשָׁא דְּרָחִיקוּ שְׁמָךְ : ב אַל־תִּתֵּן לַחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ חַיַּת עֲנִיֶּיךָ אַל־תִּשְׁכַּח לָנֶצַח : ב לָא תְּמַסוֹר לַעַמְמַיָּא דְּמִתְיְלִין לְחַיְוַת בָּרָא נַפְשַׁת מְאַלְפֵי אוֹרַיְתָךְ חַיֵּיהוֹן דַּעֲנָךְ לָא תְּנַשֵּׁי

מצודות דוד

(ו) זכר · ר״ל לס תתכס לכל כיוך ותשגיח על לכל זכר גס זלת מה שהוויב תרף לת כ׳ ונקוט ממנו . ועכשיו כפל הדבר כמ״פ : (ב) לתית · לעדת כעכרי׳ לל תמסור נפש ישראל : תית עניין . עדת ישראל שהמה עניים

רש״י

לל תתן לתית · לגדודי תליתות : נפש תוריך · תור׳ס וכני יוכיס שלך : תית עניין · נפש עניין : כנצח לנצרית ·

לעלמין

דַּעְרְמִין: ג הַבֵּט לַבְּרִית כִּי־מָלְאוּ מַחֲשַׁכֵּי־אֶרֶץ נְאוֹת חָמָס: ד אִסְתַּכֵּל
לְקִימָא דִּגְזַרְתָּא לַאֲבָהָתָן אֲרוּם אִתְמְלִיאוּ בְנֵיהוֹן חֵשׁוֹכָא פְּרִיס עַל
אַרְעָא וְאוֹנְאוּתָא וַחֲשׁוֹפִין: ה אַל־יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ
שְׁמֶךָ: ו דָּא יְתוּב מְסָכֵּן מַכְסִיף עַנְיָא וַחֲשׁוֹכָא יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ: הָקוּמָה
אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־נָבָל כָּל־הַיּוֹם: ח קוּם אֱלָהָא
נְצִי מַצּוּתָךְ אְדַכַּר כְּהָנָא דַּעְמָךְ מִן מַלְכָּא טְפָשָׁא כָּל יוֹמָא:

דש"י	מצודת דוד
תאר כרת לתכונתינו : כי מלאו׳ כניסם עתך ישראל: נאות חמס : לשון מדור : אל ישוב דך . מלפניך בתפלתו ככלם : תרפתני גידופיך . שעם כל מחרפים לומך :	ומוכנעים . (ג) הבט . ראה הבריות תאר כרת לתכונתינו לגאולת כניסם : מחשכי ארץ . המקומות שתמו יושבים בהם בחשכת סגנות בתפלתו מדורי חמס ר"ל לחויב יוסב כינוים ותוקם : (ה) דך . המדוכא בעולם אל ישוב בכלם בעת הפלתו רק בקבלם כרצון ואז בעני והחביון יכללו לת שתך בעבור זה : (ה) ריבך . כי לעולך קתו לנדף : כל היום . מב שתחרף בכל עת :

משנה סוטה פרק ג

ברטנורה — עיקר תוי"ט

פרק ג היה נוטל . בעלה את המנחה שתין מלוח בכוסם כמנחות אלא מקמיצ' וחוץ ומפשה נמי תחתם קמיצה היה שתין זר קרב למזבח אבל קדושי כלי ויליקה ובלילי במנחות שטעונות שמן כשר כזר : ונותנה על ידה . לשניף : וכהן מניח ידו תחתיה . שלמטר כשלשים ידיו שכיולה ונאמר במנחה סוטה ולקח הכהן מיד האשה מה בשלמים שכהן מניף ידו תחת יד הבעלים וכיולה במנחה סוטה כהן מניח ידו תחת יד האשה (ד) ומניף : (ב) והגיש . לקרן מערבית דרומית : והשאר נאכל לכהנים. שכל המנחות טעונות נסכים: היה משקה ואח"כ מקריב את מנחתה שלמי קמיצ' ומשקה ואחר משקה ומשקה בשרן ומשקה קמץ לבוקים שמשקי שאר מנחות קודם הקטרת המנחה ואחר משקה לע"ב דתמצא דוקא על כרחך מקרא האמור רשאי נדרם לנסוך ומקרא יתרת שתמורים שחריו נתנו לידרם הלכך ואחר משקה לע"פ שנכתב אחר הקטרת המנחה לקודם הקטרת קמי ואחר משקה שכשובה למעלה קמי וקאמר דשם לא נתפקה היפה ועדיין רשוין על תוחות כיכר לא ישקה (ג) ומשקה בארץ לשמעינן שאם נתפקה שתגילה ואמרה ליני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחה : ר"ש אומר מקריב את מנחתה ואח"כ היה משקה . בע"כ ואחר ישקה דוקא הוא ודוקא בשניה לאחר הקטרת ומשקה קמץ שאם בדיעבד השקה ואח"כ מקריב מנחתה כשרה ומשקה בארץ שאם נתפקה מגילה ואמרה ליני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בע"כ

ברטנורה — עיקר תוי"ט

(ד) ירוי ואין דבר כיצור מניח מפה ואינו מוכן שתין ומביא כהן זקן ושפי תיעל כהן ילה שתין ילה"ר מצוי לשעם תו' : מקריב . גמ' שלא תקרבה ס"ק כו' ומשקה גופה פליגי ר"ש ורבנן . (ב) לאו דוקא נקט דקרא לאת לרשותו ניכר הכיון דכתיב ומשה ממילא שמעינן מרשותו ניכר דלאו מיתוי הוא כו' אלא עיקר קרא אם תקריב מנחתה ואח"כ משקה כשרה כדרים

כלי אפצעו דת"ה דשלכית דיציריה **צבאות**

דָּוִד נוֹטֵל אֶת מִנְחָתָהּ מִתּוֹךְ כְּפִיפָה מִצְרִית וְנוֹתְנָהּ עַל יָדָהּ לְתוֹךְ כְּלִי שֶׁרֶת וְנוֹתְנָהּ עַל יְדֵי וְכֹהֵן מֵנִיחַ אֶת יָדוֹ מִתַּחְתֶּיהָ וּמֵנִיפָהּ:
(ב) **הֵנִיף וְהִגִּישׁ קֹמֶץ וְהַקְּטִיר וְהַשְּׁאֵר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים הָיָה מַשְׁקֶה וְאַחַ"כ מַקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ רשי"א מַקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ וְאַחַ"כ הָיָה מַשְׁקֶה שֶׁנֶּאֱמַר וְאַחַר יַשְׁקֶה אֶת הָאִשָּׁה אֶת הַמַּיִם אִם הִשְׁקָה וְאַחַר כָּךְ הִקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ כְּשֵׁרָה : (ג) עַד שֶׁלֹּא נִמְחֲקָה הַמְּגִלָּה אָמְרָה אֲנִי שׁוֹתָה**

תפלות

שלא תשמא את העזרה . לא מטומאת מת קאמר אלא שלא תפרוס נדם (ו) ומטמא שער נקבור ועזרה ויש שתלא דרך שם שנדה וזכה לטורין ליכנס לבר הבית (ז) לכל המת עלמו מותר להכניסו לבר הבית ולטער נקבור שלא :מקדשו בקדושת העזרה (ח) : יש לה זכות וכו' . בגמרא מפרש זכות דתורה הוא דאולינה לה שהוליכה בניה לבית הספר ומחיכה לבעלה שילא חון לעיר לעשוק בתורי (ט) : כאלו מלמדה תפלות . חבור משכב מזכים (י) שמחוך

ד"ם ושפקה קמץ תו' : איני כו' . ותע"פ שתיו' לומרת טמאה לגי שתין כופין לומה לשמוע סר"ת : נגנזת . דכל כתבי הקודש שתינן לקרא כהן נגנזין שלא יתבזו רש"י : (ג) ומחי מתפזרת סיינו כשרפת כדתמר לקמן ומלו שמשומתינן כשרפת כו' מערערים . לי ערער שמשרער ומניא קלנות של ברגל מטילין לתוך פיה שלא נמתק מגילה ואמרה לגי אומה מערערין לומה ומשקין בע"כ: (ד) ר"ש ורלה שמכוונו להעמיד כמשמ כר"ע דשבר דלומרת לגי שומה כי לומרת מחמת בעמומה שום דמערערין וחכמ מחמת בעמומה שתן קיימין ול"ש לר"י דשבר דלעולם מערערין וטעמי מפרשים שגיבה דלעולי ע"פ שתין לגו לומה בעמומה . (ה) לימת שיפה שם ים לה זכות תולה ושה ר"ם שבר דשתין זכות תולה ומשני בזכות בריבן ס"ל : דמחמת בעמומה פחלומיות רגילה לפרוס שמרפים הדמים ונפחה שמקור ולה דמי למרדה שפלקה הרמים דתנן שפ"ד דגדה שהיו לשגה לגיה בלה פחלום גמ' : (ו) וטעמא שהוא נקרא מחמת לויה ועמו"ט : (ח) לפי שעד שער נקבור הוא מחמת לויה וקורלהו בכלל הר הבית ושער נקבור עלמו ע"פ שהוא בעזרה ישראל לה נתקדש כו' וקדושת עזרה ר"ל עזרת ישראל ומשם ואילך שהוא מחמת שכיולה . (ט) לאו מיתה הכל לפי זכותה שתיולה דומה עומה מרובה לעונה מועט . שנה ותע"פ שתין רלים לדבר זכר לדבר דכתיב ומטיך בגדקה פרוק וגו' ון מסוס לרכה לשלומך וכתיב כולה מטי על כ"ל מלכה וגו' ולקמן ירמיון מרי שער נמרל . ב' שנים כו' . ירו' שכה לאת מנ"ל כ' שנים מלמיון ויסי לשנים ימים ג' שנים מלחלה ויפשו שלש שנים ון מלמה : תדע כו' . מרלה יומר כרמב"ם נמי(י) כלאו כתיב בט"ת מעיון"פ בזכות כדי זריעת זרע ט' חדשים וי"ל דטי"ת מחלפין במוקם דטלי"ת ושר"ת פירש תפלות דברי הכתי ודברי משלים מלי היינו הכל תפל

בע"כ ולון הכלי כר"ש : (ג) מגילת׳ נגנזת . כלר שהיכל : ומנחתה מתפזרת על הרשן . ומשרפת על כית הדשן שהיה בעזר׳ שמורפיס שם פסולי קדשי קדשים דחוליל וקדש׳ ככלי שרת טעונה שריפה בעזרה

מגילתה נגנזת ומנחתה מתפזרת על הרשן ואין מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת ומחקה המגילה ואמרה טמאה אני המים נשפכין ומנחתה מתפזרת על הרשן· נמחק׳ המגילה ואמרה איני שותה מערערים אותה ומשקין אותה בעל כרחה : (ד) אינה מספקת לשתות עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות והיא מתמלאת גידין והם אומרים הוציאוה(ס"ת הוציאוה)שלא תטמא את העזרה אם יש לה זכות היתה תולה לה · יש זכות תולה שנה אחת · יש זכות תולה שתי שנים · יש זכות תולה ג׳ שנים מכאן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה · רבי אליעזר אומר כל המלמד בתו תורה כאלו למדה

(ג) : ואין מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת · דבעינן כתיב לשמה דכתיב ומשו׳ לה לכהן כל עשיית׳ לשמה: והמים נשפכים. דכיון דלמדה טמאה אני בדוקה ועומדת היא ומים המרים לא נתנו אלא לברר כסס לת הספק:מערערים אותה. דלמא טהורה היא ומשום בעיות׳קאמרה (ד):(ד) אינה מספקת לשתות וכו׳ . בגמרא מוכיח דמתני׳ ר"ש היא דסבר כר"ש (ה) דלמ׳ מקריב מנחתה ואח"כ מקנה לומה ואח"כ מנחתה לא בדקי לה מיד דכתיב מנחת זכרון מזכיר עון : מתמלאת גידין· משון שכשרה נפוח גדלים כמלאה גידים :

שלא תטמא את העזרה . לא מטומאת מת קאמר אלא שלא תפרוס נדה (ו) ומטמא שער נקבור ועזרה ויש שתלא דרך שם שנדה וזכה לטורין ליכנס לבר הבית (ז) לכל המת עלמו מותר להכניסו לבר הבית ולטער נקבור שלא :מקדשו בקדושת העזרה (ח) : יש לה זכות וכו׳ . בגמרא מפרש זכות דתורה הוא דאולינה לה שהוליכה בניה לבית הספר ומחיכה לבעלה שילא חון לעיר לעשוק בתורי (ט) : כאלו מלמדה תפלות . חבור משכב מזכים (י) שמחוך

סחורה

תפלות ר'יהושע אומר רוצה אשה בקב ותפלות מתשע' קבין ופרישות הוא היה אומר חסיד שוטה ורשע ערום ואשה פרושה ומכות פרושין הרי אלו מבלי עולם: (ה) ר'שמעון אומר אין זכות תולה במים המרים ואם אתה אומר הזכות תולה במים "המארדים מדהה אתה את המים בפני כל הנשים השותות ומוציא אתה שם רע על הטהורות ששתו שאומרים טמאות הן אלא שתלת' להן זכות ר' אומר הזכות תולה במים המארדים אינה יולדת ואינה משבחת אלא מתנוונ' והולכ' לסוף היא מתה באותה מיתה:

(ו) נטמאה מנחתה עד שלא קדשה בכלי הרי היא ככל המנחות ותפרה ואם משקדש' בכלי הרי היא ככל המנחות ותשרף ואלו שמנחותיהן נשרפות האומרת טמאה אני לך ושבאו לה עדים שהיא טמאה והאומרת איני שותה ושבעלה אינו רוצה להשקותה ושבעלה בא עליה ברדיוכל הנשואות לכהני' מנחותיהן

נמ' סמריס נשרפות

בעלמן

נשרפות: (ח) בת ישראל שנשאת לכהן מנחתה נשרפת וכהנת שנשאת לישראל מנחתה נאכלת מה בין כהן לכהנת מנחת כהנת נאכלת ומנחת כהן אינה נאכלת כהנת מתחללת ואין כהן מתחלל כהנת מטמאה למתים ואין כהן מטמא למתים כהן אוכל בקדשי קדשים ואין כהנת אוכלת בקדשי קדשים (ח)מה בין איש לאשה האיש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדרת את בנה בנזיר האיש מגלח על נזירות אביו ואין האש'מגלחת על נזירות אביה האיש מוכר את בתו ואין האשה מוכרת את בתה האיש מקדש את בתו ואין אשה מקדשת את בתה האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה האיש נתלה ואין האשה נתלת האיש נמכר בגניבתו ואין האשה נמכר' בגניבתה:

בעלמן (יג): (ז) וכהנת שנשאת לישראל. כת כהן: מנחתה נאכלת. דכל מנחה כהן כליל תסיס כמיב כהן ולא כהנת וכן בסנת תלמיה וגרוס' דכתיב נאכלת (יד): בהנת מתחללת. מן התורה' ומן הסכוי' אס נבעלה לפסולים(טו)שוב חיכה מוחרם לכהרותה לעולם: כהן אינו מתחלל. אס נפל גרושה חללה לו זוכה אלא כל זמן שהוא עמה הוא פסול לעבודה (טז) משגרשה חוזר להכשירו דכמיב ולא יחלל זרעו זרעו חלל והוא לוינו חלל: כהנת מטמאה למתים. דכתיב בני אהרן ולא בנות אהרן. ואין כהנת אוכלת בקדשי קדשים. דחטאת ואשם ומנחה בכולהו כתיב כל זכר בבני אהרן (יז) יאכלנו: (ח) האיש פורע ופורם. כשהוא מצוצ' פורע אס רחמנו ופורם אס בגדיו דכתיב לים למוע הוא וכו' לים פורע. ופורם ואין אחמה פורעת ופורמת: האיש מדיר את בנו בנזיר. כגו קטן ואלה מיורות עליו ואפילו לכשיגדל(יח)ואו אלכ"ה

בעשות קדים בזרה שמא יאמרו מוליאי' מכלי שרת למולין גמ'. מ"ם. (יג) שלא בדקדוק כ' כן דקריבה היינו על המזבח ואלו בית הבחין היינו מקום בעזרה לפסולי מוקדשים הנשרפים כמ"ש סר"ב לעיל מ"ג אלא בחמלי וכ"ע כל שממנו לאיסים הרי זה בכלל מקטירו מדכתיב לא מקטירו ממנו כו'כל שממנו כו' דר"ל סכר מקריב פסוקים על המזבח ואפס עלים ולרבנן ליח להו סאי סברת אלא כפרפים פיריס על בית הבחין כדאיתא בגמ': (יד) ל"ד דס"ס סוכה ועמוי"ט: (טו) כדרסינן בקדושין דע"ז: (טז) ול' ספרא להחלו בזמן שהוא מוכא מכא מכהג זה הרי הוא מולין: (יז) ואע"ג דמצי למכרן ממעטינן ולא בנות אהרן. טרם קרא ובחב זכר לרבות בעלי מומין למחלוקת שכ' הר"ב בריפ"ב דזבחים:מה בין כו' סייר טוהר סהר דספ"ק דקידוש'וכן הא דאין אחם מפירה נדרי בחם: (יח) עי' פירוחו פ"ק למיר מ"ז כו' וכ"ל דפי' לכשיגדל כלו' לאחר שנעשה גדול לעניו מדרים ומיכו עד סיבית כ' שערות אחר י"ג שנים ואו לא דפסיטא דמיכן שילא מרחמו לגמרי פקעה לה הדת לחיו וממילא ס"ל להחלים עוד מיורות ועמוי"ט: בחו. לאחר כשהיה קטנה רס"ו: בחה. דכתיב כי יאכור איש לאת בחו גמ': (יט) לאו לאפוקי נערה דכהדיא מכן החים מקדש אח בחו בשהיא נערה אלא לאפוקי בוגרת: מקדשת. מיבעי דקרא דאח בחי נאחי יליף לה ואמר אחי שבאחם על הזקנים משמע למעט אחה דחיכה שבאחם בבחה אח מו': (כ) לאומו לגופיה ליעטריך דכאי בסומו ועיקר טעמא משום בזיונא ועמוי"ט:

כלי אלא שעניינו דבר אחר ונרוע: (יא) ורבנן כלומר בן עזאי מכשיל ליה לבדר"י כר"ם דאמר אין ד"ם מחקיימין אלא בידי מי שמעמיד עצמו ערום עליה פרט"י שפירש מכל עסקיו ונעשה עליה עני ואחר כל ל"ח שמעריס שיחקייס סורחו לקבוצאל יד וללמוד מכל אדם: (יב) לי הר"מ המכמיס קורין עצמן פירושי' להיות מפורשים מכני אדם שים להם סרוגומוהמדו' הפחמיו' והרדיפה אחר אחות המעולסים מיחלים לשבר שעש"ב ולמדו' המעלות: מבלי כו'. או מכלי עולם שאלו הדברים המפסידיסמליחות האדם הר"מ וכלא מיקלו' האד' לפי שהוא עיקר הבריאה בעולם הפעל וכן אמרו על נ' דברים העולם עומד: מתנוונה. פליגי בה רב יוסף ס"ל דלח"ק מתנוונה כמי לא ורב חסא סובר דח"ק כמי ס"ל. דמולא אבל מתנוונה וכו' ופרס"י ולא פליגי עליה דר' אלא בסוף שהיה מחה בחולה מיחה למוד: ועמוי"ט: עדים כו' בא עליה. ולע"ג דבהני אבלי מלחא למפרע לכי קדיש בעלמן

דכתיב ונמכר בגניבתו ולא בגניבתה:

גמרא סוטה דף כב ע"א הלכה ה כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**

אשה פרושה וכולי ת"ר בתולה ציילנית ואלמנה שובבית הרי אלו מבלי עולם אינו והא א"ר יוחנן למדנו יראת חטא מבתולה וקיבול שכר מאלמנה יראת חטא מבתולה דר' יוחנן שמעה להההיא בתולה דנפלה על אפה וקאמרה רבש"ע בראת גן עדן ובראת גהינם בראת צדיקים ובראת רשעים יהי רצון מלפניך שלא יכשלו בי בני אדם קיבול שכר מאלמנה דההיא אלמנה דהואי בי בנשתא בשיבבותה כל יומא הוה אתיא ומצלא בי מדרשא דר' יוחנן א"ל בתי לא ביהכ"נ יש בשבבותיך אמרה ליה רבי ולא שכר פסיעות יש לי כי קאמר בגון יוחני בת רטיבי · ומכות פירושים וכולי תנו רבנן שבעה פרושי' הן פרוש שכמי פרוש נקפי פרוש קיזאי פרוש מדוכה פרוש מה חובתי ואעשנה פרוש מאהבה פרוש מירא' פרוש שכמי זה העושה מעשה שכם פרוש נקפי זה המנקיף את רגליו פרוש קיזאי אמר רב נחמן בר יצחק זה המקיז דם בבותלים פרוש מדוכה א"ר בר שילא דמשפע כמדוכה פרוש מה חובתי ואעשנה הא מעליותא היא אלא דאמר מה חובתי תו ואעשנה פרוש מאהבה פרוש מיראה אמר ליה אביי ורבא לתנא לא תיתני פרוש מאהבה פרוש מיראה דא"ר יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה אמר ר"נ בר יצחק דמטמרא מטמרא ודמגליא מגליא (ודמטמרי) בי דינא רבה ליתפרע מהני דחפי גונדי אמר לה ינאי מלכא לרביתהו אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין אלא מן הצבועין שדומים לפרושין שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס:

רש"י

ציילנית בעלת תפלה : ואלמנה שובבית בעלת שביעות הולכת ומבקרת שכיותיהם תמיד : הרי אלו מבלי עולם : שאינן חלק ויוחפות ומכשפי' ומרלות עלמן לדקיות שלא יבדקו אחריהן : בראת לדיקים · לנחול גן עדן : ובראת רשעים · לירש גיהנם : שלא יכשלו בי בני אדם · לכשפיד חלקם ע"י מנ"ע ולירש גיהנם : כי קאמר · מבלי עולם : כגון יוחני בת רטיבי · שלמדה מכשפים היתה וכשהגיע עת לידת אשה היתה עומדת ראשה במכשפות ואחר שתעמוד הרבה היתה אומרת אחר ואחקה רחמים חולי הנשתא תפלתי ותולכת ושוהרת כשפים והולך יולא פעם אחת היה לה שכיר יום בניתה והיה הלבה לבית הלשה היולדת ושתא מכשיר קול הכשפים מקשקשין בכלי כמו שהולך מקשקש במעי הלם וכך ופתח את פיו הכלי והכשפים יולאו והולך הולך וידעו כי בעלת כשפים היא : מעשה שכם · שלח מלו לש"ם אף זה מעשיו להכעיסו שיכבדוהו בי"ת ולא לש"ם : המנקיף את רגליו · מהלך בשפלות עקב בלד גדול ומתוך כך מנקף לנבעוניו בהבניס : מקיז דם בבתלים · עושה עלמו כשולם עיניו שלא יסתכל בנשים ומתוך כך מכה רלתו בכותל והדם יולא : דמשפע · הולך כפוף: כמדוכה · כבוכנא עשוי כמקבת ורלתו כפוף : פרוש מה מוכתי ותעשה · למדוני מה עלי לעשות ואעשה : מה מעליותא היא · אם אינו נקי בלסורין ודקדוקי המלות וכה ללמוד : מה מוכתי תו ואעשה · מה לעשו' עוד ולא עשיתי ומרחם עלמו כללו קויים לת הכל : פרוש מאהבה · מאהבי שכר המלות ולא לשמה מלו בורלו : מיראה של עונשין שלא תם על האדם לעשות מאהבי הש"י כאשר לוני ה' אלהיו ושיר השער לבא : דמיטמרא מיטמרא כו' · הנסתרות נסתרו· מבני אדם והנגליות גלויו' ות"ת לב"ד הגדול כולם גלויות וכולו יפרע מן המתכסים בעליותו ומרחין עלמן כפרושין ואינן פרושין · אל תתייראי מן הפרושין · שהפרושין היו שונאין לחזו לפי שהרג מן חכמים הרבה וכפף למיות לדוקי וכשהת היתה אשתו יראה מהן שלא יעבירו המלוכה מבניהן היתה אומרת לו לנקם מלפניהם עליה ואתר לה אל תתייראי מן הפרושין שאינן כן ולא יעמלוך רשע ולא לביניך שלא תעלה לסם : ולא תמי שאינן פרושין · שהם חוסכי : אלא מן הלבועים · כלומר שאינן מראיתם כחולהותם אלא לבועין מבחוץ ואין בוהם כלום : שמעשיהם כמעשה זמרי · שהן רשעים : ומבקשין שכר כפינחס · לומרון לבריות לכבוד כפינחס ואינה דקא מפרשי לה לענין לימותה :

זוהר ואתחנן דף רסא ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

אמר רבי יהודה בכל עובדוי בעי ב"נ למהוי לקבליה לקב"ה והה חוקימנה מלה ר' יהודה לטעמיה דאמר · רבי יהודה הלי מתן דחזיל בארחא יכון לחלת מלין ועיל' מנהון לזות' ואע"ג דלזות' יתיר עלאה מכלא תרי מברי הו תלתא דלעלן בהורייתא דהה לא מסתפי בנין דביניה' אסתתף בסדייהו כי הה דרבי אלעזר זר' חייה הוו חזלי בארחא ח"ר אלעזר כתיב ויעש ס' אלפים לחדם ולאחמו כתנות עור וכי עד הסתא פסיעי הוו מסהדו עור אין אלא מאני לבושי יקר הוו. ח"ל ר' חייה לי סבי לא אתחזין להו לחפי כתנות עור וכי תימא דעד לא חבו אלביהו להו לא אלא לבתר דחבו כתיב ויעש ס' אלפים לחדם ולאחמו כתנות עור וילבישם וגו' ח"ל סבי סוא ודאי בקדמיתי' סוו כנווני דלעיל' ומתפסקין מן נווני דלתת' וסוס נסור' דלעיל' אחמר עלייהו ולבתר דחבו אחדר לון בנווני דאחי עלמ' ואעבר מנייהו נווני דלעיל' מס כתיב ויעש ס' אלפים לחדם ולאחמו כתנות עור וילבישם כנווני דאחי עלמא. כתיב ואת אחרן ואת בניו תקריב וסלבשתם כתנות אתם כנווני דלעיל' סכא כנווני דלתת' אתם כתנות אם סכא כתנות עור ואע"ג דאיהו בר סבי אפיר' דאיהו לבושין אליך על כלא ותפקחנא עיני אייסם בעיפום' דאחי עלמא מס דלא סוס קודס דסוו מסניחין ופקחין לעילא לזמר' דאחי כתיב וסולכתי עוריס בדרך לא ידעו וגו'. זמין קב"ס לאפקא' עיניו דלא אכיחין ולאחתכלי' בחכמת' עלאה ולאתדבק' בחמי' דלא אתדבקו בסחי עלמא דיבדעון למאריהון. זכאין אינון לדיקי' דיזכון לסחי חכמת' דלאו חכמת' חכמת' כסחי חכמת' ולאו ידיעה כסבי' ידיעה ולאו דבקות' כס ס' דבקות' עד דסוו חזלי סוו אינון לסטיס חזלי בתרייהו לאקפא' לון אסתכל בסו ר"ש אתו תרין אינון ברא וקטלי לון אמר רבי אלעזר בריך רחמנא דזיכנן. קרא עלייהו בלכתך לא יגר לעדך ואס תרוץ לא תכשל וכתיב כי מלאכיו יצוס לך וגו'.

וכתיב כי בי חסק ואפלטהו:

מוסר יוסף לחם הלבה פסוקה

רמ"ס הלי תפלה פ' יד

משל למלך בשר ודם שלוס לעבדיו בלבת בתקוס פלוני בא אחד לומר לעבדו אחד של מלך בתקוס פלוני שהמלך שלחך ואני אחזלך לעירו ולקח לעירו ולא הלך ואחירו לא הלך פירוש שאחד בדר ליתן לו אני פסיעים הרי זה מלקח רק שני פסיעים יותר עוכשו שנדבר קל ביעל רלון המלך · כך זה שחושבת בדבר שלין יגרו מתנבר עליו עוכשו יותר גדול · וכל דבר שבא לידך לעשות ואיכך עושה אפני הבושת איקרוך תסיר שושה תחשוב בלבו סיית בשעת שבוזרס סיית נסרג על עבירה קלה לפילו תעבירך דמסלחת וכ"ס שלכוף את יצרי המסור בידו · ואס נגבת הודה ותעמוד לך. ואס הבושה מלבת פניך הרי לקרבן בפרס ומושב שתתביים בפני מלה ולא תתביים בפני כסא רחמים ובפני לותס עלמס לאחר מותך · וכן המושע את המלוה אפני הבושה בין חלות עשה בין חלות לא תעשה יתביים בפרהסיא לאחר מותו בפניהם זאולי לפילו בחייס כמו לדקיהו שאחר פן יתעללו בי ולא ככבש לפני ה' ועיורו עיניו וחשוב לך שתי חושיות לך לף פירוש לל כל כי לל כל העולם נידון אדם אחר מותו לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה בשוב לבב מרוב כל ועבדת את חויכך אחר יעלחנו ה' כן נרשב וכלמ' וכערוס ובמוסר כל · ה' יגילנו:

(א) בשחרית בסוף ובנעילה הכהנים נושאין את כפיהם אבל במנחה אין נשיאות כפים אפני שבמנחה בבר בעודו כל העם ושמא שתו הכהנים יין ושבור אסור בנשיאות כפים . ואפילו ביום תענית אין נושאין בפיהן במנחה נזירה מנחת תענית אפני מנחת כל יום . (ב) בשה דברים אסורים בתעניות שבתשלילין בו מנחה ונעילה בגון צום בשור ותענית צבור . אבל תענית שאין בו נעילה בגון ת"ב ור"ז בתש ז . הואיל ותפלת מנחה שלהם בסוך לשקיעת חמה היו נראית בנעילה ואינה מתחלפת במנחה של כל יום , ולפיכך יש בה נשיאות כפים . וכן שעבר ועלה לדוכן במנחה של יום הכפורים הואיל והדבר ידוע שאין שם שכינת ה"ז נושא בפיו ואין מורידין אותו מפני החשד שלא יאמרו פסול היה לפיכך הורידוהו :

לסמיך מס"ת דז"פ יהוה כפס י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא כסמס יְהוָה סיס יסידס
ד המלוי וו לל סס כ"ן סכעסיס כניקוד סולס :

א רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן־יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ
וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ: א לְחוֹד אִסְתַּמַּר לָךְ וְטַר נַפְשָׁךְ לַחֲדָא
דִּלְמָא תִתְנַשֵּׁי יַת פִּתְגָמַיָּא דִי חָזוֹאָה עֵינָךְ וְדִלְמָא יֵעִידוּן מִלְּבָבָךְ כֹּל
יוֹמֵי חַיָּיךְ וְתוֹדְעִינוּן לִבְנָךְ וְלִבְנֵי בְנָךְ: ב יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בֶּאֱמֹר יְהוָה אֵלַי הַקְהֶל־לִי אֶת־הָעָם וְאַשְׁמִעֵם
אֶת־דְּבָרַי אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לְיִרְאָה אֹתִי כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־
הָאֲדָמָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם יְלַמֵּדוּן: ג יוֹמָא דַקְמְתָּא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ
בְּחוֹרֵב כַּד אֲמַר יְיָ לִי כְּנוֹשׁ קָדָמַי יַת־עַמָּא וְאַשְׁמְעִינוּן יַת פִּתְגָמַי
דְּיִלְפוּן לְמִדְחַל קָדָמַי כָּל יוֹמַיָּא דְאִינוּן קַיְמִין עַל אַרְעָא וְיַת בְּנֵיהוֹן
יְאַלְפוּן: ג וַתִּקְרְבוּן וַתַּעַמְדוּן תַּחַת הָהָר וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד־לֵב
הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל: ג וְקָרִיבְתּוּן וְקַמְתּוּן בְּשִׁפּוּלֵי טוּרָא
וְטוּרָא בָּעַר בְּאֶשָׁתָא עַד צִית שְׁמַיָּא חֲשׁוֹכָא עֲנָנָא וַאֲמִטְתָּא
ד וַיְדַבֵּר יְהוָה אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה
אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָתִי קוֹל: ד וּמַלֵּיל יְיָ עִמְּכוֹן מִגּוֹ אֶשָׁתָא קַל פִּתְגָמִין
אַתּוּן שָׁמְעִין וּדְמוּת לֵיתֵיכוֹן חָזַן אֱלָהֵין קָלָא: ה וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת־בְּרִיתוֹ
אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים וַיִּכְתְּבֵם עַל־שְׁנֵי לֻחוֹת
אֲבָנִים: ה וְחֵוִי לְכוֹן יַת קְיָמֵיהּ דְּפַקִּיד יַתְכוֹן לְמֶעְבַּד עַסְרָא פִּתְגָמִין
וּכְתָבִינוּן עַל תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא: ו וְאֹתִי צִוָּה יְהוָה בָּעֵת הַהִוא לְלַמֵּד
אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂתְכֶם אֹתָם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים
שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: ו וְיָתִי פַּקִּיד יְיָ בְּעִידָנָא הַהִיא לְאַלָּפָא יַתְכוֹן קְיָמִין
וְדִינִין לְמֶעְבַּדְכוֹן יַתְהוֹן בְּאַרְעָא דְאַתּוּן עָבְרִין תַּמָּן לְמֵירְתָהּ:

נביאים ישעיה מ

לסמסיך מכ"ס דז"פ צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוס נסמס דלפס אדני נסמ"דסוד
יְהוָה סיס יסידס דלפס יְהוָה סיס יסידס דסוד לל סס כ"ן סכעסיס :

א וּלְבִנּוֹן אֵין דֵּי בָּעֵר וְחַיְתוֹ אֵין דֵּי עוֹלָה: א וְאִילָנָא לֵיבְנָנָא יַסְפִּקוּן
לְאַדְלָקָא וְחֵיוָתָא דְּבָהּ לֵית הִיא כְּמִסַּת לָעֲלָתָא: ב כָּל־

רש"י	מצודות דוד
לין די כער • על מזבחו : וחייתו	על לבנון לימו די ולבנון • לפי רוב גדלו לין די בעלי יער הלבנון להביעיר
	נכסס גס על מזבחו ולין די כחיות הלבנון להקריבס עולות

דַּגּוֹם כְּאֵין נֶגְדּוֹ מֵאֶפֶס וְתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ־לוֹ: ב כָּל־עַמְמַיָּא כְּלָמָא עוֹבְדֵיהוֹן
גַּמִּירָא וְשֵׁיצָאָה אִנּוּן חֲשִׁיבִין קֳדָמוֹהִי: ג וְאֶל־מִי תְדַמְּיוּן אֵל וּמַה־
דְּמוּת תַּעַרְכוּ־לוֹ: ג וּלְמַן אַתְּיוּן מְדַמָּן לְמֵדַּן קֳדָם אֵל וּמָא דְמוּת
אַתּוּן מְסַדְּרִין קֳדָמוֹהִי: ד הַפֶּסֶל נָסַךְ חָרָשׁ וְצוֹרֵף בַּזָּהָב יְרַקְּעֶנּוּ
וּרְתָקוֹת כֶּסֶף צוֹרֵף: ד הָא צַלְמָא נַגָּרָא עֲבִיד וַקְנָאָה בְּרַדַּכָב מְחַפֵּי
לֵיהּ וְשַׁלְשֶׁלֶן דְּכַסַּף קַנָּאָה מְאַחֵיד לֵיהּ: ה הַמְסֻכָּן תְּרוּמָה עֵיקַלְאֵ־
יְרַקֵּב יִבְחַר חָרָשׁ חָכָם יְבַקֶּשׁ־לוֹ לְהָכִין פֶּסֶל לֹא יִמּוֹט: ה אוֹדֶן בְּרֵי
אָעָא דְּלָא אֲחִיד בֵּיהּ רִקְבָּא בָּהַר נַגָּר אוּמָן בְּעֵי לֵיהּ לְאַתָּקָנָא צְלַם
דְּלָא יְצַטְלֵי: ו הֲלוֹא תֵדְעוּ הֲלוֹא תִשְׁמָעוּ הֲלוֹא הֻגַּד מֵרֹאשׁ לָכֶם
הֲלוֹא הֲבִינוֹתֶם מוֹסְדוֹת הָאָרֶץ: ו הֲלָא יַדָּעְתּוּן הֲלָא שְׁמַעְתּוּן הֲלָא
אִתְחַוָא מִן אוּלָא עוֹבַד סִדְרֵי בְרֵאשִׁית לְכוֹן הֲלָא תִסְתַּכְּלוּן לְמִדְחַל
קֳדָם מִן דְּבְרָא יְסוֹדֵי אַרְעָא:

מצודות דוד	רש"י
לפניו: (ג) כלה • כלה דבר: נחשבו לו • למולו נחשבים	לעולם: נסך • לבון מסכה: חרש • של נחושת: נחשב
כלומו אתם מאפס ותוהו: (ג) ואל מי • של מי מהנבראים	ירקענו • מרקעו זהב ותצפנו מלמעלה: ורתוקות-שלשלאות
תדמו לת המקום ומהו לדמיון לאיר תשוו לו וכפל לדבר	של כסף עושה לוורף: המסוכן תרומה המלומד להסתיר
כתיש: (ד) הפסל • וכי תדמון לו לת הפסל לאיר לתאזן	ולהכניל כין עניס המתקייס לעתר עניס: כלה תדעו וכו'
כתיכו מתחכת והלורף ירדד עליו לת הזהב הם ממעל והלורף	מי יסד מוסדות הארץ וחותו היה לכם לעבוד:
יעשה לו שלשלאות כסף למוסכו כדכס כי תמקומו לל יזוע.	
(ה) המסכן • פעני מלספרים מכספו על הפסל כמיה הנבראים כגוס יכתר מכין העניס עד חזק לאיר לל ירקב	
הנקב לו חרש חכם לסכין לו מחגו פסל כלה יזוע ר"ל שלא יפחדו מלקיו זה חזק ולזוחר לס מסלורף לחזק	
לפל יהשרדו חלקיו לילך דמוסו לעליון: (ו) כלה תדעו • משקול הדעת הובלו לדעת מי הוא לחדון העולם: כלה	
משמעו • מן המורס והמלמד לאיר תקר מדעתו: כלה כוגד מן הקבלה הים מפי הים המקובל מלגו מרחם ר"ל מימיס	
קדמוניס: כלה הבינותם וכו' • כלה תיכלו להכניו יסודות הארץ מה הוא וכאומר כלה לין לס יסוד כי השמיס מקיף	
לותס מסביב ושל מס עומדת לוס לל בנזרת המקום :	

כתובים תהלים צד

לסמסיך מיסוד ומלכות דז"פ שין דלת יוד נפס שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נסמס
דיסוד א אד אדנ אדני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד נסמס דמלכות יְהוָה סיס יסידס
דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות לל סס כ"ן סכעסיס

א אֵל־נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: א אֱלָהָא מָרֵי פוּרְעָנוּתָא יְיָ
אֱלָהָא מָרֵי פוּרְעָנוּתָא הוֹפַע: ב הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב
גְּמוּל עַל־גֵּאִים: ב אִתְנַטַּל דַּיָּן אַרְעָא אֲתֵיב גְּמוּלָא רִישָׁא עַל גֵּיוָתָנַיָּא
ג עַד־מָתַי רְשָׁעִים׃ יְהוָה עַד־מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ: ג עַד אֵימָתַי רִשְׁעָיָא
יְיָ עַד אֵימָתַי רִשְׁעָיָא יִתְבּוֹן בִּשְׁלוֹתָא: ד יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יְתַאֲמְרוּ
כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן: ד יְבוּעוּן וְיִמַּלְלוּן גְּדוּפִין אֲמְרִין מְלִין דְּקָלָנָא כָּל עָבְדֵי

מצודות דוד	רש"י
(ו) לל נקמות כ' • לתס כ' כיכול על הנקמות לכן לתס	כופיע • הרשס ונגלס לנו לת נקמתך: עתק • דברי גדופים
הלל הופיע נקמות נקמת נקס מלומות: (ב) הנשל הרשס	יתאמרו • ישמיעו
רוממותיך הסד גמול על המומות הנאים: (ד) עד מתי •	
וחוזר ומפרש עד מתי יעלוזו וישמחו:	

שָׁקָר׃ ה עָמֹד יְהוָה יְדַבֵּאוּ וַנַּחֲלָתְךָ יַעֲנוּ׃ ה עַמְּךָ יְיָ יְשׁוּפוּן וְאַחֲסַנָתְךָ
יְמַסְּבְּנוּן׃ ו אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וְיִתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃ ו אַרַמְלְתָּא וְגִיּוֹרָא
יְקַטְלוּן וְיָתְמֵי יְרַצְּחוּן׃

ברטנורה — משנה ע"ז פרק ד — עיקר תוי"ט

פרק ד **רבי** ישמעאל. זו בצד זו. וכ"ש מרקולים: בצד מרקולים. מרקולים כלו' שהאכסדרות שלהן מרקולים פתוח מג' לכניס ושוטין מרקולים קטן בצד מרקולים גדול וקטן הנעשה בצד גדול ואין מוסכין שיהיה לחנ על גבי שתים ורבנן סברי אין עושין מרקולים קטן בצד מרקולים גדול שלבך גדולת עמו כלומר שמוכר לו (ב) דאיכא למימר מניח נפלו בין שתים בין ג' לשורות עמו מותרות והלכה כחכמים: (כ) מצא בראשו. של מרקולים. מעות כסו' או כלים הרי אלו מותרין. ומוח שלא יהיו מוכחין לגוי (ג) כגון שהיו המעות מוכתמים בכים קשור ותלוי לו על גופו כשום מקופלת ומונחת על כתפו לו על ראשו כלים כמי מוכחים על ראשו שכל אלו חיכח דרך גוי. (ג) שלא בטובה. שלא יעלה שכר לע"ז (ד) (ה): (ג) ע"ז של נכרי אסורה מיד. דכתיב פסילי אלהיהם תשרפון כעגל לו לאלוה: ושל ישראל עד שתעבד. דכתיב ושם נשמר עד שיעשה לה דבריס של שער כלומר שיעבדנו שהישראל חיבו עובד ע"ז אלא בשתורת מביא דין: נכרי מבטל עבודה זרה שלו. דכתיב פסילי אלהיהם תשרפון באש כהן מנסך אלהות אבל אם בטלוס הרי אלו מותרים (ו): ושל ישראל. בזמן שיש לו בה שותפות ואין כן בלכה דעכו"ם אין מבטל עבודה זרה של ישראל אפי' יש לו בה שותפות וישראל חיבו מבטל עבודה של נכרי ואפי' כמין

רבי ישמעאל אומר שלש אבנים זו בצד זו בצד מרקולים אסורות ושתים מותרות. וחכמים אומרים שנראות עמו אסורות. ושאין נראות עמו מותרות: (ב) מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין. פרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות ושמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב ע"ג המזבח אסור: (ג) עבודה זרה שהיה לה גינה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה. היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בין בטובה ובין שלא בטובה: (ד) עבודה זרה של נכרי אסורה מיד ושל ישראל אינה אסורה עד שתעבד. נכרי מבטל עבודה זרה שלו ושל "חבירו וישראל אין מבטל עבודה זרה של עכו"ם. המבטל עבודה זרה ביטל משמשיה כ"ת ישראל וכ"ג סרכ(ז) ביטל

כלי אמצעי דנצח דשלבות דיצירה א אל

(ה) היינו כנגון לחמה לו מלי לחמה תו': (ג) למעלתא דר"י מסדר דחמר שתים לחכל לרבנן ה"ה מ"ש ושתים אסור ועתו"ט: (ג) הכי ילפי' ליה בגמ' מקרא. פרכילי כו'. והכי מדין תקרובת מחסרי דבגמ' מוקמינן ס"ל דרן מתחלה לכך ושוו כעין פנים כו' ותייס' דלמא עביד כהו תקרובת כעין פנים שנסך סיין והקטי' קלא מהסתן ומסל' ואלו שנמלאו סרים הן הר"ן: נהנין מהן. דאין הקדם לע"ז עד שיקריב בתקרובת רס"ו: (ד) חיכא דאמרי לה בגמ' חריסא חיכא דאמרי לה לתפיא ועתו"ט: (ה) והתו' הקשו ע"ז דת"כ בשכר ושלא בשכר מבע"ל ועבד בסיפא (עמ"ס בסמוך) לאתויי שרי הא מרויח לע"ז ומפ' שלא יחזיק טובה לע"ז לכל בשכר שרי ול"ד למ"ד פ"ק בשניות מעוטרות דהסתם שהסכם הוא לעורך הע"ז ועתו"ט (ו) וכ"ל דס"ל לחלוסי הסלמ"ל דאי לכדעיל מספלו כו' לאוך לאי הול"ל פסיליהם לחלוסי הסלמי' בשהן נוהגי כו' ועתו"ט

ועתו"ט: (ז) ובגמ' דרבי בילדותו שנם ושל ישראל וכלו' דשותפות וסבר ישראל לחדעתא דנכרי פלם כיון דנכרי מבטל דלפסים דישראל נמי מבטל ובזקנותו שנם ושל סבירו סבר ישראל לחדעת' דנפסים פלם כי מבטל נכרי דנפסים דישראל לא בטל: (ח) דת"ק והיס כי ירצה והתקנה וקלל במלכו ובחלסיו ופי' למעלה ובחיב בתריס ואל תרץ יציב דתע"ב דקלל במלכו כו' ופנים למעלה (לבו למעיס למעלה) אל תרץ יציב (חוזר ופושם לע"ז שלו) גמ' ועתו"ט: (ט) וממילא דנכרי דאמרן אף לשורף הוא דפליגי דתע"ה לתשמישין דשמת דחפי' בלורף נכרי ד"ה בטלה כו' וכ' הר"ן ומשכחה בגון שת"ל אם לא שפתי לך מכאן עד יום פלוני הרי היא שלך ובניע הזמן ולא פדתה דהו"ל כמכירה דאל"כ מאי רבותיה דלורף ע"כ כו' ומכרה דכ' הר"ב לאו בדוקא ודריסת נקט וה"ה למשכנה ועתו"ט: (י) דלאלמר מייאסי מניהו והו"ל בע"ז שבשימוש עובדיה הר"ן והתו' כ' והנכרי שעבדוס לא עשאום אלא לעורך המלכים וכשרואין שאין המלכים מוסיפים לסס גס סס מבטלים לחומה ועתו"ט: יאבד כו'. ואע"ג יטיכוס יאבד המטוטים כ"ק שהרי מניהו שאובדים במלואת שפסק ומחסס כעין יוסבי אלך כנגון כו' כמו כן אלו המטוטים כשתמלי' שתחס יאבדו וקודס לכן לא שחס יאבדו קודס לכן הרי זהו בכלל יאבד עולמו לפי שהעולם נכרא שחחס הרשות נחוה כידי חדס להמיתן או להמחילן ולפיכך אין לאבדס קודס שתמלא שתחס כ"ל וכפ' דרך מיוס על מנכס הכל לפוי וכו' פי' שחס יאבד העובדים לא היס שחדס בעל בחירה שהרי יש מן האחור לגמרי: אע"פ כו'. ד"ת דלא שריון ליקח גס בעוטה אע"פ שחחס יינס לאחר כדלקמן אלא היכא דידעינן דלא נגע אבל כי נגע אוסר קמ"ל דאפי' הכא שרי מפוס דאיכא אלו יין

נתן לו העכו"ס רשות: (ה) פחסה בפניה מעכס בקורנס עד שתסיר צורת פניס: גזרה. שמוב והשלך בתוך הטיט: אינה בטלה. דלפי שעשה בה עלה והדר פלס לה (ס) רבי אומר בטלי. פלוגת' דרבי ורבנן כשמכרה לעכו"ס אבל מכרה לישראל צורף דברי הכל בטלה (ט) והלכה כחכמים: (י) שהניחו עובדיה. ואין דעתס לחזור: בשעת שלום מותר. הואיל ואלו לדעת ולא נטלוה עמהס בטלוהו: בימוסיאו' של מלכי. אבני גזית המחוקקים בדרך מהלך המלך וכשמלדעוב' שמוסיפי' סס ע"ז והוא משמוש לה וגמרת מפרס מפני שמניחין אותה כלומר אין מיומדות להוסיף סס ע"ז כל שעה אלא בשעה שהמלכים עוברים פעמים שהמלכיס עוברים בדרך אחרת ואין מוסיפין לסס הלכך לא משמשי ע"ז הסיבי(י): (ז) אף אנו מחזיקים ידיהם של אלו. העובדים לחמה וללבנה סס סייגו רואין שאלו ע"ז הרגו מעלמן ואלו קיימות סייגו מודי' לאלו: (ח) גת בעוטה. שבעט' וברכה עכו"ס: אע"פ שהוא נוטל בידו. עכשיו שמתוך יין: ונותנם לתפוח. מקום שמיפת העכשיו שעוויס וסבר תגף דידן דאיכו בעשה יין נסך עד שיהד לבור וזו משנה לאחרת הוא ואין הלכי אלא כיון שהחמיל היין להמשך בעשה

ביטל משמשיה משמשיה מותרין והיא אסורה: (ה) כיצד מבטלה קטע ראש אזנה ראש חוטמה ראש אצבעה פחסה אף על פי שלא חיסרה בטלה רקק בפניה השתין בפניה גררה "וזרק בה את הצואה ה"ז אינה בטלה. מכרה או משכנה רבי אומר ביטל וחכמים אומרים לא ביטל: עבודה זרה שהניחוה עובדיה בשעת שלום מותרת בשעת מלחמ' אסורה בימוסיאות של מלכים הרי אלו מותרות מפני שמעמידין אותה בשעה שהמלכים עוברים: (ז) שאלו את הזקנים "אם אין רצונו בעבוד' זרה למה אינו מבטלה אמרו להן אלו לרבר שאין צורך לעולם בו היו עובדין היה מבטלו הרי הן עובדין לחמה וללבנה ולכוכבים ולמזלות יאבד עולמו מפני השוטים אמרו להן א"כ יאבד דבר שאין צורך לעולם בו ויניח דבר שצורך העולם בו אמרו להן אף אנו מחזיקין ידי עובריהן של אלו שאומרים תדעו שהן אלוהות שהרי הן לא בטלו: (ח) לוקחין את בעוטה מן הנכרי אעפ"י שהו' נוטל בידו ונותן לתפוח "ואינו נעשה יין נסך עד

גמ' זרק' גמ' ברומי (ירו' ורי"ק חיכו)

עד שירד לבור ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר: (ט) דורכין עם הנכרי בגת אבל לא בוצרין עמו. ישראל שהוא עושה בטומאה לא דורכין ולא בוצרין עמו אבל מוליכין עמו חביות לגת ומביאין עמו מזהגת נתתום שהוא עושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו אבל מוליכין עמו פת לפלטר: (י) נכרי שנמצא עומד בצר הבור של יין אם יש לו עליו מלוה אסור. אין לו עליו מלוה מותר נפל לבור עלה ומרדו בקנה התיז את הצירעה בקנה או שלהי

עצמה יין נסך (י): מה שבבור אסור. אם יגע בו עכו"ם לאסרי כן (יא): (ט) דורכין עם הנכרי בגת. ולא לאסרי מפחכר בלאסורי הנאה הוא דלפי בשמים סבר הלי מצא דסרי כ"ז שלא ירד לבור ומשום גורס טומאה ליכא שמשע שדרך בהסה עכו"ם מעט נטמאו (יב) ונמלא שאין ישראל גורס טומאה (יג) אבל לא בוצרין עמו. לפי שמוסיף בגת טמאה ועכו"ם מטמא מעצבי כמגעו (יד) וישראל הבוצר עמו גורס טומאי וסבר הלי מצא לאסור לגרוס טומאי לחולין שבת"י ואפי' הס של נכרי ואין הלי כמשנה זו דקיי"ל כיון שהתחיל יין למשך בעשה יין נסך הלכך אין דורכין עם עכו"ם בגת וקי"ל מותר לגרוס טומאה לחולין שבת"י בשהולין הס של נכרי הלכך בוצרין עם העכו"ם ואע"פ שגורס טומאה לחולין אין בכך כלום ומיהו ישראל הבוצר כרמו לכתחלה לא יקח עכו"ם עמו אפי' להביא עכשיו בגת משום לך לא תמרין למזיקא כו' (טו): ישראל העושה פירותיו בטומאה. עובר עבירה הוא לפי שהוא מטמא התרומות ומעשרות שבשם הלכך לאסור לסייעו כדי שלא יהיה רגיל בכך: אבל מ ליכין עמו חביות. ריקנים לגת: ומביאין עמו. חביות מלאות מן הגת דמאי דהוה הוה מלאר שנטמאו מותר ליתן היין בחביות טמאות: (י) אם יש לו עליו מלוה אסור. אם יש לו על היין מלוה שזה היין משועבד לו בחובו (טז) לו הוא בחמורו ונגע ביה לרשות היחיד הוא: נפל. עכו"ם: לבור. מלא יין: ועלה. מת לע"ג דנגעים בשעת שנפל לינו לאסור בהנאה הואיל ולא נתכוון ליגע אבל עלה מי בעלייתו לאוסרו משום דמודה לע"ז על שיטול (יז): ומדרו בקנה. או שהיה עכו"ם מורד ייגו של ישראל בקנה: והתיז. או שהתיז עכו"ם את הצרעה מיינו של ישראל על ידי קנה ולא נגע

בשהיה ייגו שהוא לאסור בשהייה: מותר. דנתפש בנגב לפי הכיוסה ומש"ה לא חייסינן שמא נגע דמרמת סר"כ. (יז) ומשמע בשהיה בעלייתו ואסור

יין הוא ועמוי"ט: (י) שהנח עשויה כמדרון ומשעה שהוא נמשך מלר העליון לגד התחתון קרוי יין רש"י ועמוי"ט: לבור. בור היו עושין לפני הגת ומכלי נתון שם לקבל היין ויש שמחמר שבור בשיד ושיין מעשמר בתוכה ואינו מעבר טפח והוא בור סוד רש"י: (יא) ושאלר מותר לפי' יגע בו נכרי דומי' דרישי דנתיב לתפוח מייני בנגיעה לקמותר דשיפ' מייני בנגיעה תו': מותר. לף בשהיה דומיא דריש דלוקמין משעה דמותר לקבשהיה תו': (יב) ואין לפי שהחלת דריכה ומעשה שנטמאו הכל בגת טמאה דא"כ ישראל דשיפ' לאסי' לך דורכין עמו כיון שבבר נטמאו בגת תו': (יג) ומשום מסייע ידי עוברי עבירה ליכא שהנכרי לא נלטוה על כך

רש"י: (יד) מימה מיפוק ליה לי משום טומאה הגת לאוד לי משום מגע לאוד ושהיה למה והר"ב הרגיב כי פי יהד ז"ל לפי שנומאים בגת טמאה הוא פירש"י לפי שע"י משקין היולאין בשעת דריכה בגת הוכשרו ונטמאו בגת הטמאה וקודם דריכה לף במגע לף נטמאו כיון שלא הוכשרו ודאי דשא דשבולר בגת הוכשר (בפ"ק דשבת) היינו היכא דהוכשר ודאי אבל לף בשמאת ומ"ש הר"ב ומכנרי מטמא במגעו הוא פי' הר"מ דש"ל דשמאת הוכשרו בצירה ואין זה ספי עולים כאי: (טו) משום מגע נכרי לעשותו יין נסך לאמר בגמרא: לא דורכין. שדריכתן בעבירה בגת טמאה ודריכתן הוא עיקר טומאתן כשניתין משקה הן טמאים ע"י הגת רש"י ושמועינן דשפ' בשוף דריכה שבשר נטמאו שאר לפייב ידי ע"ע ומשום דדריכה שד מעשה הוא תו' ולשר"ת בצירה בכלי מלאכת שדריכה הוא ועמוי"ט: לא כו' שכל מעשה עריכה זו בעבירה רש"י: (טו) שעשה לו ישראל הזה תפותיקי לגביית חימנו רש"י: אסור. שמא נגע בו לי הר"מ כל יין שיגע בו הנכרי ה"ז לאסור שמא נסך לותו שמוסבת שנכרי לע"ז הא למדת שיין של ישראל שנגע בו הנכרי דיינו

נגע בידיו בין: המרותחת. שהיה החביט מעלה רתיחות וטפח עכו"ם בידו על שרתיחות לין דרך נסוך בכך: ר"ש מתיר. ולין הלכה כרבי שמעון: זה היה מעשה והבשירו. לף בשמיט: (יא) המטהר יינו של עכו"ם. ישראל שדרך עובדי של עכו"ם בכשרות כדי למוכרו לישראל ולין ניחן מעות לעכו"ם עד שימכרנו לאחר זמן ונתנו ברשותו של עכו"ם בעיר שיש בה עכו"ם וישראל מותר דמחמת עכו"ם דלמא מזו ליה הכך ישראל דעבדי כרש"ר ומפסידי ואפי' לין מפחת ומותם שרי והוא שלין לו מלוה על תותו יין בגון שכתב לו התקבלתי ממך כדלמרינן לקמן (יא): ר"ש בן אלעזר אומר כל רשות עכו"ם אחת היא. פלוגתא דר"ש בן אלעזר ות"ק דת"ק סבר בשהיה ישראל יין ברשותו של עכו"ם בעל הבית פחות לרשות עכו"ם דריס בה ובית פחות בעיר שישראל ועכו"ם דריס בה אחר שהיו בעל הבית בפי' בעיר שלין ישראל דריס בה שרי ורבי שמעון בן אלעזר אומר כל רשות עכו"ם אחת היא וכי היכא דבשרות העכו"ם בעל היין אסור אפי' בעיר שישראל ועכו"ם דריס בה ובית פחות לרש"ר הכי נמי ברשות עכו"ם אחר לריך עיר שישראל ועכו"ם דריס בה ובית פחות לרשות

שהיה מטפח על פי חבית רותחת בכל אלו היה מעשה ואמרו יכבר. ורבי שמעון מתיר. נטל את החבית וזרקה בחמתו לבור זה היה מעשה והבשירו: (יא) המטהר יינו של נכרי ונותנו ברשותו בבית הפתוח לרשות הרבים בעיר שיש בה נכרים וישראלים מותר בעיר שבולה נכרים אסור עד "שיושיב שומר: ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר אלא על פי שהוא יוצא ונכנס מותר ר' שמעון בן אלעזר אומר כל רשות נכרים אחת היא: (יב) המטהר יינו של נכרים ונותנו ברשותו והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר אבל אסרינה אשראל להוציאו ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו זה היה מעשה בבית שאן ואסרו חכמים:

גמ' מיסב גפ' ל"ג

דריס בה לבל ברשות עכו"ם אחר שהיו בעל הבית בעיר שלין ישראל דריס בה אבי ורבי שמעון בן אלעזר אומר כל רשות עכו"ם אחת היא וכי היכא דבשרות העכו"ם בעל היין אסור שישראל ועכו"ם דריס בה ובית פחות לרש"ר הכי נמי ברשות עכו"ם אחר לריך עיר שישראל ועכו"ם דריס בה ובית פחות לרשות

הרבים (יב) והלכה כרבי שמעון בן אלעזר ובזמן שמפחת ומותם ביד ישראל בין ברשות בעל היין בין ברשות עכו"ם אחר מותר לכבי הכל: (יב) והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר. אם הבית פחות לרש"ר וישראל דריס בתותה העיר כרלמרינן לעיל: אבל אם ירצה ובו'. דשמאת תוי היין משכון לבל העכו"ם שתיל ויש לו מלוה על היין לאסור דלא מרמת דשכר לי שלא נתכוונו לי לתניא דידי תוי (כ) ולף על פי שמפחת ומותם ביד ישראל לאסור

גמרא ע"ז דף נה ע"א הלכה ה הלכה כללי התיצון דנצה דמלכות דבריאה **בם**

שאל אגריפס שר צבא את ר"ג כתיב בתורתכם כי ה' אלהיך אש

רש"י אכלה

אגריפס שר לבא. עכו"ם היה ממונה על רחבי נייסות וכיתי לגריפס המלך היה: לין מתקנת

(חק לישראל ח"ה) יא

אכלה הוא אל קנא כלום מתקנא אלא חכם בחכם וגבור
בגבור ועשיר בעשיר א"ל אמשול לך משל למה"ד לאדם שנשא אשה
על אשתו חשובה ממנה אין מתקנא בה פחותה ממנה מתקנא בה
א"ל זונין לר"ע לבי ולבך ידעי דע"ז לית בה ממש והא קא חזינן גברי
דאזלי כי מתברי ואתו כי מצמדי מ"ט א"ל אמשול לך משל למה
הדבר דומה לאדם נאמן שהיה בעיר וכל בני עירו היו מפקידין אצלו
שלא בעדים ובא אדם אחר והפקיד לו בעדים פ"א שכח והפקיד אצלו
שלא בעדים אמרה לו אשתו בא ונכפרנו אמר לה וכי מפני ששוטה
זה עשה שלא כהוגן אנו נאבד את אמונתינו אף כך יסורין בישעה
שמשגרין אותן על האדם משביעין אותן שלא תלכו אלא ביום פלוני
ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועל יד פלוני
ועל ידי סם פלוני כיון שהגיעו זמנן לצאת הלך זו לבית
ע"ז אמרו יסורין דין הוא שלא נצא וחוזרין ואומרים וכי מפני ששוטה
זה עושה שלא כהוגן אנו נמיר את שבועתינו והיינו דאמר רבי יוחנן
מ"ד וחלאים רעים ונאמנים רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתן א"ל רבה
ב"ר יצחק לרב יהודה איכא בית ע"ז באתרין דכי מצטריך עלמא
למיטרא מתחזי להו בחלמא ואמר להו שחטו לי גברא ואיתי מטרא
שחטו לה גברא ואתי מטרא אמר ליה השתא אי הוי שכיבנא לא אמר
לכו הא מלתא דאמר רב מ"ד אשר חלק ה'אלהיך אותם לכל העמים
מלמד שהחליקן בדברים כדי לטורדן מן העולם והיינו דאמר ר"ל מ"ד
אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר
מסייעין אותו :

רש"י

כה • לשתו הרשעתם לזנות לת בעלה : זונין ליכריהן מחמת חולין ומוזרין בחברין מלומדין : רעים ישראל היה : כי מתברי • פסחים שהולכים לע"ז שנתפרקו בשליחותם שזייפורין לת הנוף : שהחליקן בדברים • מניקן לטעות :

זוהר ואתה גן דף רסה ע"א ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

אמר ר"ש בשעתא דב"נ אקדים בצלותא ליליו וקם ומשתדל באוריית' עד
דנסיר לפרק בלפרק לבתר תפילין דרישיה ותפילין דרשיה קדים' ברוחיה
ואתעטף בטוטפ' דמלוה ואתי לנפק' מתרע' דביתיה לתרע במזוזה דשיה' דמי'
קדישא בתרע' דביתיה ד' מלאכין קדישין מזדווגין עמיה ונפקין עמיה
מתרעא דביתיה ואוזפי ליה לבי כנישתא ומכרזי קמי' סבו יקרא לריוקי'
דמלכא קדישא' סבו יקרא לברישי דמלכ' לפרוסופא יקרא דמלכ' רוחא קדישא'
סדי' עלוי אכריז ואמר ישראל אשר בך אתפאר כדין סטרא רוחא קדישא
סלקא לעילא ואסתיד עלוי קמי' מלכא קדישא כדין פקיד מלכא עלאה
למכתב קמיה כל אינון דאשתמודען קמיה סס"ד ויכתב ספר זכרון לפניו לירא' ס'
ולחושבי שמו מאי ולחושבי שמו כד"א בשכב החפוד אינון דעבדין לשמיה חומטתא
בכלא חומטת' דתפילין בבתיסון ברלועיסון וכתיבתסון חומטת' דלילית בחוטיסון
בחוט

בחוט' דתכלת' חומטת' דמזוזה ואינון אינון חושבי שמו וכתיב ומושבי מחשבות ולא
עוד אלא דקב"ס משתבח בהם ומכריז עליהם בכלהו עלמין אתו מה ברית עבדית
בעולמי ומאן דייעול קמיה לבי כנישתא כד נפק מתרעא ולא תפילין ברישיה ולילית
בלבושיה ואומר אשתמוש אל סיכול קדשך בירחמך קב"ס אומר אין טוב מורחי הא
סהיד סהדותא דשקרא ח"ר יוסי זכאה חולקיה דמשה דהכא אתר אתכסיו דח"ר ינחק
משה בדרנ' עלאה יתיר אתתחד על שאר נביאי מסמני :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

מספר חסידים סימן ק"ם — הר"ם הלכות תפלה פי"ב

כל המרחם על האכזר סופו מרחם על הרחמנים ועל מי שהדין נרחם עליו כגון על בניו ועל בנותיו ואחיו וקרוביו וחין לפס ויכול לכלכלם ואינו נותן לפס הרי כל מי שיש לו יכולת לידי מי שאין לו זכות ולדקה פי' ליד בניו ובנותיו וקרוביו שאין לפקה ביניך בפרנסתם הלא דרך הרחמנות ותפילה הוא מפרנסם לחריס כיון שהוא יודע שאינו ואמו ואחיו עניים ואינו מכזריס עליו ולא ירחמוהו ולא יחזקו לו טובה על החסד שעשה עמהם ויכפיו לו לשולחו כי יש לך דבר שאין לו זכות לפדם סס יעשנה ואם לא יעשנה יחשב לו לרעה : כגון אינו ואמרו שחוסכין ילדיהן ומפרנסין לחיצונים לכן ומפרנסין אותן ומרחמים עליהם הרי אין זכות ולדקה כי מחסכתן עושין לפס כן כמו כלב לגוריו וכהוב וכל חיות משמיעים כפסחכפסלטורף טרף להכיח לגריהן ואסלא יהיו מרחמים על ילדיהן ולא מפרנסים אותם ואין לילדים מלומס אלו שאין לך יסורים כלל גדול עוסק מצוה לפיכך כאב שעיפה טובה למקלת בניו וקלגן מוסף ולא עוסק אחם עיכה לזולתו שכוח מוסף יוחנן :

(א) ביצר היא נשיאות כפים בגבולין בעת שיוצ"ע שליח צבור לעבודה כשיאמר רצה כל הכהנים העומדים בב"הכ נעקרין ממקומן והולכין ועולין לדוכן ועומדין שם בגודם להיכל ואחוריהם כלפי העם ואצבעותיהם כפופות לתוך כפיהם עד שישלים ש"צ ההודאה . ומחזירין פניהם כלפי העם ושושני אצבעותיהם ומגביהין ידיהם בגנד כתפיהם ופתחילין יברכך . וש"צ מקרא אותן טלה במלה והן עונין שנאמר אמור להם עד שיאמר . כשמשלימין פסוק ראשון כל העם עונין אמן . וחוזר ש"צ ומקרא אותן פסוק שני טלה במלה והם עונין עד ששלשתן פסוק שני וכל העם עונין אמן . וכן בפסוק שלישי . (ב) כשישלימו הכהנים שלשה פסוקים מתחיל שליח צבור בברכה אחרונה של תפלה שהיא שים שלום והכהנים מחזירין פניהם כלפי הקודש וקופצין אצבעותיהן ועומדין שם בדוכן עד שיגמור הברכה וחוזרין למקומן :

ואתחנן יום ה תורה

להמשיך"ם ד"ז"ן יהוה נפש י"ה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוּדָה מיה ימידה ה דמילוי
הה לא סס ב"ן שבעשים בגיקוד סולס :

א וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל־תְּמוּנָה בְּיוֹם
דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ : א וְתַסַּתֵּמְרוּן
לַחֲדָא לְנַפְשָׁתֵיכוֹן אֲרֵי לָא חֲזֵיתוּן כָּל דְּמוּת בְּיוֹמָא דְמַלֵּיל
יְיָ עִמְכוֹן בְּחוֹרֵב מִגּוֹ אֶשָׁתָא : ב פֶּן־תַּשְׁחִתוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם
פֶּסֶל תְּמוּנַת כָּל־סָמֶל תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה : ב דִּלְמָא תְּחַבְּלוּן
וְתַעְבְּדוּן לְכוֹן צַלְמָא דְמוּת כָּל צוּרָא דְמוּת דְּכַר אוֹ נוּקְבָא: ג תַּבְנִית
כָּל־בְּהֵמָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ תַּבְנִית כָּל־צִפּוֹר כָּנָף אֲשֶׁר תָּעוּף בַּשָּׁמָיִם
ג דְּמוּת כָּל בְּעִירָא דְּבְאַרְעָא דְמוּת כָּל צִפַּר גַּדְפָּא דְּפָרַח בַּאֲוִיר
רְקִיעַ שְׁמַיָּא : ד תַּבְנִית כָּל־רֶמֶשׂ בָּאֲדָמָה תַּבְנִית כָּל־דָּגָה אֲשֶׁר־
בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: ד דְּמוּת כָּל רִיחֲשָׁא דִּבְאַרְעָא דְמוּת כָּל נוּנֵי

דְּבָמָיָא מִלְּרַע לְאַרְעָא׃ ה וּפֶן־תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה וְרָאִיתָ אֶת־
הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת־הַיָּרֵחַ וְאֶת־הַכּוֹכָבִים כֹּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנִדַּחְתָּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
לָהֶם וַעֲבַדְתָּם אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם לְכֹל הָעַמִּים תַּחַת כָּל־
הַשָּׁמָיִם׃ ה וְדִלְמָא תְּזַקּוֹף עֵינָךְ לִשְׁמַיָּא וְתֶחֱזֵי יָת שִׁמְשָׁא וְיָת סִיָּרָא
וְיָת כּוֹכְבַיָּא כֹּל חֵילֵי שְׁמַיָּא וְתִטְעֵי וְתִסְגּוֹד לְהוֹן וְתִפְלְחִינוּן דְּמָמֵּן
יְיָ אֱלָהָךְ יָתְהוֹן לְכֹל עַמְמַיָּא דְּתְחוֹת כָּל שְׁמַיָּא׃

נביאים ישעיה מ

לְזַמְּנָךְ מִכְ״ס דְּזַ״הּ צְבָאוֹת נִכְפַּם צ צַב צְבָא צִבְאוֹ צִבְאוֹת רוּם יְהוָה נִסְמָם דִּלְמָא אַדְנִי נִסְמָם
דְּסוּד יְהוָה סִיּוּם יִסּוֹדֵם דִּלְמָא יְהוָה סִיּוּם יִסּוֹדֵם דְּסוּד לָמֹד סַס ס״ן סִכְעַסִּיס

א הַיֹּשֵׁב עַל־חוּג הָאָרֶץ וְיוֹשְׁבֶיהָ כַּחֲגָבִים הַנּוֹטֶה כַדֹּק שָׁמַיִם וַיִּמְתָּחֵם
כָּאֹהֶל לָשָׁבֶת׃ א דְּאַשְׁרֵי בִּתְקוֹף רוּמָא שְׁכִינַת יְקָרֵיהּ וְכָל
יָתְבֵי אַרְעָא חְשִׁיבִין קֳדָמוֹהִי כְּקַמְצִין דֻּמְתָּח כִּוְעִיר שְׁמַיָּא וּפַרְסִנּוּן
כְּמַשְׁכַּן יְקָרָא לְבֵית שְׁכִנְתָּא׃ ב הַנּוֹתֵן רוֹזְנִים לְאַיִן שֹׁפְטֵי אֶרֶץ כְּתֹהוּ
עָשָׂה׃ ב דְּמַסַּר שִׁלְטוֹנִין לְחוֹשְׁלָא דֵּינֵי אַרְעָא כְּלָמָא עָבֵיד׃ ג אַף
בַּל־נִטָּעוּ אַף בַּל־זֹרָעוּ אַף בַּל־שֹׁרֶשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעָם וְגַם נָשַׁף בָּהֶם
וַיִּבָשׁוּ וּסְעָרָה כַּקַּשׁ תִּשָּׂאֵם׃ ג אֲפִילּוּ יִפְּשׁוּן אֲפִילּוּ יִסְנוּן אֲפִילּוּ
יִתְרַבּוּן בְּאַרְעָא בְּנֵיהוֹן וְאַף רוּגְזֵיהּ יְשַׁלַּח בְּהוֹן וְיִבְּהָתוּן וּמֵימְרֵיהּ
בְּעַרְעוּרָא לְקָשָׁא יְכַדַּר יַתְהוֹן׃ ד וְאֶל־מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר
קָדוֹשׁ׃ ד וּלְמַן תְּדַמְּוּן קֳדָמַי וְתִשְׁתַּוֵּון יֵימַר קַדִּישָׁא׃ ה שְׂאוּ־מָרוֹם
עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי־בָרָא אֵלֶּה הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא
מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר׃ ה זְקוֹפוּ לְרוּמָא עֵינֵיכוֹן וַחֲזוֹ
לְמַרְחַל קָדָם מַן דְּבָרָא אִלֵּין דְּאַפֵּיק בְּמִנְיַן חֵילֵי שְׁמַיָּא לְכוּלְהוֹן
בִּשְׁמָהָן קָרֵי מִסְגֵּי גְבוּרָן וְתוּקְפָא חֵיל חַד מִסְרַרְיהּ לָא מִתְעַבְּד׃

מצודות דוד

(ד) עורם׳. תמר׳ בדרך מליצה לתת כיבול וכמו עורם לת עלמך לזמר לה׳ בעת תעירם לזוהר בשחר׃ (ג) מעל שמים מסדר עולה מעל השמים ר״ל שכוח יוהר גדולה מערך נבוכות השמ״ם׃ למחך׃ תחתת הכשתחך גדולה בערך נבוכות המחקים׃ (ד) רומם׳. כרם עלמם לשבח על השמים ר״ל הרחק לבל שתתם יוצב בשמים ממעל ומשלה ידך כתחתונים כי תפרי חלם למעלה לגמור יחבב ומכ״ם גבור למעלה׃ ועל׳. הרחק על כל תארך כבודך׃ (ה) למען׳. ככדי שיערחל ידידך יגלו מסבלות השמים הוסיפם למו בימיכך ושנם לף לי׳.

רש״י

תוך תארך׳. מחוגם למען שנוע׃ ויוסיפם׳. לפניו כתנביס כדוק׳. ניכוסה׳. לף כל נשנו׳. הרי סס כתי שלא נשנו ולא זרעו׃ נזעם׳. שרשם׳. ונם נשף׳. רוחו בשם׳. מרוב תוגים׳. שים לו ושסוח תעיק כח׳. לוים מן הלבא לף נעדר׳. שלא יקרא בשם׃

מצודת דוד

(ד) היושב וכו׳. שלא הוא יושב על השמים המסבבי׳לת הארץ ויושבי הארץ בחם בעיניו כחנבים ואחז במשל מדרך הלחם שיושב מתעל שבל מה שמתחת לו נדחם בעיניו לקטן׃ הכוטה׳. שלא הוא כוטה את השמים כחדם הכוטה קרום של ביצה׳. ויתחתם׳. פרשם כאוהל להיות מוכן לשבת תחתיו׃ (ג) הנותן׳. הוא שנותן רוזנים להיות כאלו אינם׃ כתוהו עשה׳. עושה לוחם להיות כדבר שם לפ״ל שנעדו מעולם ואפי׳ כאלו לא נזרעו מעולם שהוא פחות מנעדמים׃ לף כל שרש וכו׳. לבשיעקרו לא ישרים אפי׳. הנזע בארץ שיהא מחליף ר״ל לא יחזרו לקדמותם׃ ונם נשף׳. ואפילו בניהם ישלחו יבשו ורוח סערה תשאם מתקומם נקש הניעה כרוח׃ (ד) ואל׳ מי תדמיוני׳. ר״ל כוחיל וכל אלה כי אין לו ערוך אל מי תדמיונו להיות שוה לי בשחת׃ יאמר קדוש׳. ר״ל שאל שקדוש יאמר לו מי וכו׳׃ (ה) מי ברא אלה׳. הכוכבים והמזלות שנראים כמרום ומי הוא המוליך בכל יום לנגד מרום כמספר אחד׃ לכלם׳. לכל כוכב קרא בשם הראוי לו וכלומר אלה כי עושה כל אלה׃ מרוב תוקף׳ בעבור רוב כחו ותחזקת הכח אין לו לנעדר כי אם כל יחי עולמים מתחלה עשאן׳ ציוה קייחים לעולם׃

לְסַמְּיסְדְּמִיסוּד וּמַלְכוּת דְּזַ״הּ שִׁיזְדֶלֶת יוֹד נִסְפַּם שִׁין שִׁיזְדֶלֶת שִׁיזְדֶלֶת יוֹד רוּם יְאַהְדּוּנְהִי נִסְמָם דִּיסוּד
א אַד אַדְנִי אַדְנִי נִסְפַּם אַדְנִי רוּם אַקְף דֶּלֶת נוּן יוֹד נִסְמָם דִּמְלְכוּת יוֹ הֵוּ וָוּ הֵוּ סִיּוּם יִסּוֹדֵם
דִּיסוּד יְהוָה סִיּוּם יִסּוֹדֵם דִּמְלְכוּת לָמֹד סַס ס״ן סִכְעַסִּיס׃

א עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃ א שַׁבַּח נְבָלָא וְכִנָּרָא אֲשַׁבַּח
בְּקַרְצְתָּא׃ ב אוֹדְךָ בָעַמִּים ׀ יְהוָה וַאֲזַמְּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃
ב אוֹדֵהּ קֳדָמָךְ בְּעַמְמַיָּא יְיָ וַאֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאוּמַיָּא׃ ג כִּי־גָדוֹל מֵעַל־
שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃ ג אֲרוּם רַב מֵעִלַּוֵי שְׁמַיָּא טוּבָךְ
וְעַד שְׁחָקֵי מְטֵי קוּשְׁטָךְ׃ ד רוֹמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדֶךָ׃ ד אִתְרוֹמַם עִלַּוֵי שְׁמַיָּא אֱלָהִים וְעַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא
אֵיקָרָךְ׃ ה לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃ וענני קרי׃ ה מָן
בְּגִלַּל דִּישְׁתְּזִבוּן רַחִימָךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ וַעֲנִי יָתִי׃

מצודות דוד

(ד) עורם׳. תמר׳ בדרך מליצה לתת כיבול וכמו עורם לת עלמך לזמר לה׳ בעת תעירם לזוהר בשחר׃ (ג) מעל שמים מסדר עולה מעל השמים ר״ל שכוח יוהר גדולה מערך נבוכות השמ״ם׃ למחך׃ תחתת הכשתחך גדולה בערך נבוכות המחקים׃ (ד) רומם׳. כרם עלמם לשבח על השמים ר״ל הרחק לבל שתתם יוצב בשמים ממעל ומשלה ידך כתחתונים כי תפרי חלם למעלה לגמור יחבב ומכ״ם גבור למעלה׃ ועל׳. הרחק על כל תארך כבודך׃ (ה) למען׳. ככדי שיערחל ידידך יגלו מסבלות השמים הוסיפם למו בימיכך ושנם לף לי׳.

רש״י

תעירם שחר׳. לחי מעוררה לת השחר שתחי קם קודם לו מחנות לילה׃ למען יחלצון ידידיך וכו׳. ועניני׳. כלל ענין וידידיך הנויין כי׃

עיקר תוי״ט **משנה תמיד פרק ו** ברטנורה

פרק ו החלן. לותם שזכו בכף של קטרת ובמתחם של נחליס׳. להיות עוליס׳: במעלות האולם. סי״ג מעלות היו לאולם ולפניהם היו מקדימים ללכת׃ מי שזכה בדישון מזבח הפנימי. כדי להוליך לת הטני שהניח שם מאחר שגריך לאת השן אלל המזבח קדמה כמו השן שהמוקד היה ממחין עד לאחר שגריק התמיד שהיה מזוכה בדשון שהמוקד עושה הטבח ג׳ גרות ונומ׳שהלמת השן שהמוקד׳ ואז היו מניחין זה הטני וזה הכוז ושופכים השן במקום אחד אלל המזבח קדמה׃ והשתחוה ויצא. שתחה הגם בין שהכה עכשיו לאחר שהיטת התמיד (ה) בין שאלאו שהכה קודם שהיטת התמיד ולהליקו בהאמרן לעיל בפ׳ אמר להם הממונ׳ קמץ לפ״פ שהכשיו מלאו עדיין דולק כיון שלא היה הגם קייס מהכהו ומדשנו כדי לגמור הטבח ג׳ גרות יסד׃ ומדליקו מעל מזבח העולה. שלין מדליקין

בדישון כו׳. וכפי הסדר הנמוי בשנתיבו שהיסס הקדימו ליכנס ולנחלם קודם שיקטירו המקטיר וכבר בחבתי בפ״ג דתמיד לאחר שהקטיר נכנס זה בדשון המנורה ומטיב שתי הנרות וכ״כ סר״מ ומסיי׳ ויולא זה שהקטיר עם מדשן המנורה׃ (ו) ולא דייק דאמר זריקה הוא שהיתה בניסה

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה **א אל אלה אלהי אלהים.**

החלן עולים במעלות האולם מי שזכה ברישון מזבח הפנימי והמנורה היו מקדימין לפניהם מי שזכה ברישון מזבח הפנימי ונטל את המטי והשתחוה ויצא מי שזכה ברישון המנורה נכנס ומצא שתי נרות מזרחיים דולקין מדשן את המזרחי ומניח את המערבי דולק שממנו היה מדליק את המנורה ״בין הערבים׳ מצאו שכבה׳ מדשנו ומדליקו ממזבח העולה׳ נטל את

גמ׳ סל בין הבוז

נגמרה מלותו׃ מצאו שכבה. כגון לאמר שמא שמעון הלדיק שלא היה עכשיו לאמר שהיטת התמיד (ה) בין שמלאו שכבה קודם שהיטת התמיד והדליקו בהאמרן לעיל בפ׳ אמר להם הממונ׳ קמץ לפ״פ שהכשיו מלאו עדיין דולק כיון שלא היה הגם קייס מהכהו ומדשנו כדי לגמור הטבח ג׳ גרות יסד׃ ומדליקו מעל מזבח העולה. שלין מדליקין

הבוז ממעלה שניה · והשתחוה ויצא:
(ב) מי שזכה במחתה · צבר את הגחלים על גבי המזבח · מרדדן בשולי המחתה והשתחוה ויצא :
(ג) מי שזכה בקטורת · היה נוטל את הבזך מתוך הכף ונותנו לאוהבו או לקרובו · נתפזר ממנו לתוכו נותנו לו בחפניו ומלמדים אותו הוי זהיר שמא תתחיל לפניך שלא תכוה התחיל מרדד ויצא לא היה המקטיר מקטיר עד שהממונה אומר לו הקטר ואם היה כ"ג הממונ' אומר לו אישי כ"ג הקטר פרשו העם והקטיר והשתחוה ויצא :

מדליקין כר מערבי לעולם (ב) אלא מפני של מזבח העולה דכתיב אש תמיד תוקד על המזבח אש שנאמר כאן תמיד דכתיב להעלות נר תמיד מעל המזבח החיצון תוקד : ממעלה שניה . של ג' מעלות שהיו לפני המקום:והשתחוה ויצא. שהרי גמר מלאכתו (ב) צבר את הגחלים . שנמחתה : על גבי מזבח: הקטרת : ורדדן בשולי המחתה . כדי שלא יפול הקטרת מעל הגחלים לפיכך הוא מרקדן ופוסקן שלא יהיו מפוצצים תיכף ואילך מרגיז ורידו ועל מזבח הזהב היה מקטיר ולא בתוך המחתה לכל הקטרת של יום הכפורים היה מניח הגחלים בתוך המחתה ועליהם מקטיר' ולא היה שם דוד גחלים ביום"כ : (ג) ונותנו לבף . לאוהבו. שלא שם עמו להיכל לצורך בך · ושם נתפזר . מן הקטרת שבתוך הכף לפי שהיה מלא וגדוש ופעמים שופל ממנו לתוך הכף : נותן . לתוכו את הקטרת שנתפזר בתוך הכף : בחפניו. של מקטיר : ומלמדים אותו · לפי שלא הקטיר מעולם כדתן לעיל מדשים לקטרת כאן ופיזרו לפיכך הוזהרו ללמדו : שלא תתחיל לפניך שלא תכוה . היה שופך הקטרת על הגחלים ללד מערב רחוק ממנו וכשהוא מתפזר ללד עצמו היה לוהט (ג) כדתמרינן ביומא כדי שתהא עשנה שוהה לבא וזה בכוד שיהא שוהה בשבודים והיה לוהט ועושה הבל ללד מערב שכשבא לגרור הקטרת שממוך לו הוא לוהט ללד מערב רחוק ממנו ואינו נכוה מן הקטרת שבארץ אבל אם היה עושה הבל לפניו בשיתחוק הקטרת שנתפזר ושופא לו ומניחו אצלו כאלו נזרעו נכוה בלבור הקטרת שבארץ לפניו היינו דתנן בפרק שהיתה שהיתה שוהה לו לוהט פירשה שהוא בלבור לפניו : התחיל מרדד ויצא . כלומר מיד שרדד הקטרת ע"ג גחלים יצא : פרשו העם . כל הכהנים פרשו מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרת הקטורת דכתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש כל בפרה שנעשים בקדש כל אדם לא יהיה באהל מועד אהל אהלך בין בשעת הקטרת בין בשעת מתן דמים של פר בהן מפיס ופר שעלם דבר של לבור ושעירי ע"ז היו הכהנים פורשים מבין האולם ולמזבח אבל בשעת הקטרת קטרת של יום"כ לא היו פורשים אלא מן ההיכל בלבד לפי שהקטרת של יום"כ לא היו בתוך ההיכל על מזבח הזהב אלא לפניו ולפניו בבית קדש הקדשים הלבך אין לריך שיפרשו מבין האולם ולמזבח אלא מן ההיכל בלבד :

גמרא בבורות דף לו ע"א הלכה ה' כלה כלי המיוחן דהוד דמלכות דבריאה **במוכן אמר** רבי אילעא לא היו מוחזקין בו שהוא בבור ובא ואחר ואמר **לא** היו מוחזקין · כשלא שהוא בבור ובא בהן בשעלו ואחר בבור הוא זה ומותר: עמו שלא פושל מום זה בבזיכה

שהוא בבור ומומו עמו נאמן מאי קמ"ל שהפה שאסר הוא הפה שהתיר תנינא האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר סר"א התם הוא דאי בעי' לא אמרה כלום אבל הכא דלא סני דלא אמר דקדשי' בחוץ לא אכלי אימא לאו הפה שאסר הוא קמשמע לן דאי משום הכי הוא הוי שדי ביה מומא דניכר ואביל ליה מתקיף ליה מר בר רב אשי מאי שנא מההוא גברא דאגר ליה חמרא לחבריה אמר לו לא תיזל באורחא דנהר פקוד דאיכא מיא אזילי באורחא דנרש דליכא מיא אזל בארחא דנהר פקוד ומית חמרא ואתא ואמר לו באורחא דנהר פקוד אזלי ומיהו מיא לא הוו ואמר רבא מה לו לשקר אי בעי אמר באורחא דנרש אזלי ואמר אביי מה לו לשקר במקום עדים לא אמרינן הכי השתא התם ודאי איכא מיא הכא ודאי שדי ביה מומא חששא הוא ובמקום חששא אמרינן מה לו לשקר :

רש"י

ואתי לאתזויי לחכם לי קבוע הוא לי עובר הוא : ה"ל נאמר לאכול בתוך דבר כרת הוא לכל נאמר להעיל כו הייתי · ולא היינו מוחזקין בה שהיו לוקחין מעולם : מום ללאו בעלמא הוא וס"ד ללא יהא נאמן קמ"ל דלא נאמנת · ומותרת להיכפא : ד' אי בעי' לא אמרה כלום · דהוה הטיל בו מום הוא שרי ביה מום הניכר לפילו לגזור אי הוה חזוה להיכפא בחיי בעלה גלא גירושין הוא לע"ה שהוא מום ותו לא הוה בעי למיתי קמן ולמיתר בבור שתקה ולא אמרה ה"ל הייתי · דהא בפניהם מחזיקין לה הוא דהא לאחר יודע שהוא בבור ובקדשים בתוך כמי ליכא לספוקי דהא מום ניכר שרא לכל אי בעי שר לגזור מום הוא עובר לקדשים תמימים אין הכהן בתמימים ללא הוי עובר ללא משנה :

זוהר ואתחנן דף רסה ע"ב ת"ת דאילות יוד הא ואו הא

רבי חייא אמר שלי אמר דבעי דיסתמר חורמוי לא יעבר על מייא דאוסדין קמי פתחא בגין דממן שרי חד שידא ושוא בין תרין דשין דפתחא ואנפוי לקבליה דפתחא ואסתכי כל מה דעבדין בבית, ולא ליבעי ליה לאינש דישדי מיא בין תרי תרעי ר' יצחק אמר מיין לילין ליה לן בה ושוא דלא יוסיט לון חרא קלי'. מ"ט בגין דחיית ליה רשו לנזקא ולא עוד אלא דיסדר ריסיס לקבלי בית, וכבל מה דאסתכל אתלטוי' תלת מאה ושתין ותמש כאוסבן ימי שתא חית ליה שמשין דשוא עלייסו וכלהו נפקין עם בר נש כד נפיק מתרעא דביתיה . ת"ר אלעזר כל דא בעי קב"ה לנטר' לון ליסראל ואתקין שמיה קדישא לעילי דאיסו אוריית' ואוריית' כלא שמא קדישא איסו ומאן דאסתדל באוריית' אסתדל בשמיה ת"ח בעי ב"נ בפתחי דבית' לאסתכא בשמא קדישא דאיסו מסיעות' דכלא בה בכל אתר דשמא קדישא אסתכי זיין ביקין לא מסתכאו תמן ולא יכלין לקטרגי ליה לב"נ כמה דכתיב לא תאוסם אליך רעה וגו' (מזוזה אקרי) אתר דפתחי דבית' אריא כגוונא דלעילא אתר דפתחי דבית' עלאה אריא מזוזה אקרי דשוא אקוי דבית' ופתחי דבית' מסטי' מזוזה ערקי מאחרי נימוסין מאחרי דדיינין קמיה לא מסתכמין וקבילי דא לאתתא כל ב"נ אתקין מזוזה לפתחי דבית' דאיסו שמא קדישא רשים באתווי שאי ב"נ אתעטר בעטרוי דמאריה ולא קרבין לפתחי דביתיה זיין ביקין ולא מסתכאו תמן :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

מספר חסידים סימן קנו

אם מרחם שלמה דורות ולמעלה זה לחמר זה כלם ת"ח ולחמר כך זרעם־עמי בקרב לך תלמוד דברי חכמים בטלים שלמרו לך ימוכו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך שוב לך יפסוק התורה מהם וכטעם שהם כתלמדו כמשפחה שלימה הוגנת • ולמרו חכמים רוב בנים דומים לחתי כחם לכך בניהם עמי הארלית כיולא בו לירחי לחלמים וחסידים שלמחר וכחוט המשולש לא במהרה ינתק • ואם מרחם שפוסק מדור רבישי ירחי החמים וחסידים בימות שכתחתנו כחי שתין דיכם להתחתן כגון שתינו ירח חמים ומסיד ולפיכך חוחו הדור כך • לפיכך יהחתן לדם על עלמו ועל זרעו ועל זרע זרעו ככל יום שלמחר לעזוב עזיזות ירחם חמים עסחורה וגמולות חסדים כי על שלמחר יחמר וכחוט המשולש לא במהרה ינתק כי שלם תיכות שוות בניחע' ירחת חור"ם וגמילו"ת חסדי"ם (כי שוקליס ירחם כחורה וג"ח וכתיב ורחם רחמיו חמכה ירחת כי שכל טוב לכל עושיהם הרי ירחם קדמה וכתיב מי יתן ויהי לנבם זה לבם ליראתי חותי וכתיב מה ד' חלטך שומל מעמך כי אם ליראה וגו' ללבת בכל דרכיו ולחסבה ונומר לך ולמר לכל עושיהם חלח לכל עושיהם ירחם שכל טוב לכל עושיהם(חסידו)שכל כלל חצר העשון):

שנים או יותר אינן מתחילין לברך עד שיקרא להן ש"ץ ואומר להם כהנים • והם עונין ואומרים יברך . והוא מקרא אינן מלה מלה על הסדר שאמרנו :

(א) אין המקרא ראשון (להקרות לכהנים) עד שיכלה אמן מפי הצבור ואין הכהנים ראשון להתחיל בברכה עד שיכלה הציבור מפי המקרא ואין הצבור עונין אמן עד שתכלה הברכה מפי הכהנים ואין הכהנים מתחילין בברכה אחרת עד שתכלה אמן מפי הצבור ואין שליח צבור ראשון לענות אמן אחר הכהנים כשאר העם שמא תטרף דעתו ולא ידע אי זו ברכה מקרא איתן אם פסוק שני או פסוק שלישי : (ב) אין הכהנים ראשים להחזיר פניהם מן הצבור עד שיתחיל שליח צבור שים שלום ואין הכהנים ראשון ליעקר ממקומן עד שיגמור שליח צבור שים שלום ואין ראשון לנוף קשרי אצבעותיהם עד שיחזירו פניהם מן הצבור . ומתקנות (עזרא) שלא יעלו הכהנים לדוכן בפנדליהן אלא עומדין יחפין : (ג) כשהיו הכהנים מברכין את העם לא יביטו בעם ולא יחזרו דעתן אלא יהיו עיניהם כנגד הארץ כעומד בתפלה ואין אדם ראשי להסתכל בפני הכהנים בשעה שהן מברכין את העם כדי שלא יחזרו דעתם אלא כל העם מתכוונין לשמוע הברכה ומכוונין פניהם כנגד פני הכהנים ואינם מביטים בפניהם : (ד) אם היה הכהן המברך אחד מתחיל לברך מעצמו ש"צ מקרא אותו מלה במלה כמו שאמרנו . הן הן

ליל ואו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ם כנד מילוי כ"ן וד' ה' ו' ה' ומעשה ממנו לירוף וְהָיָה בניקוד שם'

א וְאֶתְכֶם לָקַח יְהוָה וַיּוֹצִא אֶתְכֶם מִכּוּר הַבַּרְזֶל מִמִּצְרַיִם לִהְיוֹת לוֹ
לְעַם נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה : ב וַיהוָה הִתְאַנַּף־בִּי עַל־
דִּבְרֵיכֶם וַיִּשָּׁבַע לְבִלְתִּי עָבְרִי אֶת־הַיַּרְדֵּן וּלְבִלְתִּי־בֹא אֶל־הָאָרֶץ
הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה : ג כִּי אָנֹכִי מֵת בָּאָרֶץ
הַזֹּאת אֵינֶנִּי עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם עֹבְרִים וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ
הַטּוֹבָה הַזֹּאת : ד הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־תִּשְׁכְּחוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל אֲשֶׁר צִוָּךְ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ : ה כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא : ו כִּי־

אונקלוס

א וְיַתְכוֹן קֳרֵיב יְיָ לְרַחֲמַתֵּיהּ וַאֲפֵיק יַתְהוֹן מִכּוּרָא דְּפַרְזְלָא מִמִּצְרַיִם לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לְעַם אַחֲסָנָא
כְּיוֹמָא הָדֵין : ב וּמִן קֳדָם יְיָ הֲוָה רָגַז עֲלַי עַל סִתְגְּמֵיכוֹן וְקַיֵּים בְּדִיל דְּלָא
לְמֶעְבְּרִי יַת יַרְדְּנָא וּבְדִיל דְּלָא לְמֵיעַל לְאַרְעָא טָבְתָא דְּיְיָ אֱלָהָךְ יָהִיב לָךְ אַחֲסָנָא : ג אֲרֵי
אֲנָא מָאִית בְּאַרְעָא הָדָא לַית אֲנָא עֲבַר יַת יַרְדְּנָא וְאַתּוּן עָבְרִין וְתֵרְתִּין יַת אַרְעָא טָבְתָא
הָדָא : ד אִסְתַּמְרוּ לְכוֹן דִּלְמָא תִּתְנְשׁוּן יַת קְיָמָא דְּיְיָ אֱלָהְכוֹן דְּגָזַר עִמְּכוֹן וְתַעְבְּדוּן לְכוֹן
צְלֵם דְּמוּת כּוֹלָא דְּפַקְּדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ : ה אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ מֵימְרֵיהּ אֲשָׁא אָכְלָא הוּא אֵל קַנָּא :
ו אֲרֵי תֵּילְדוּן בְּנִין וּבְנֵי בְנִין וְתִתְעַתְּקוּן בְּאַרְעָא וְתִתְחַבְּלוּן וְתַעְבְּדוּן צְלֵם דְּמוּת כּוֹלָא וְתַעְבְּדוּן

תּוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל
תְּמוּנַת כֹּל וַעֲשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ : ז הַעִידֹתִי
בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ כִּי־אָבֹד תֹּאבְדוּן מַהֵר מֵעַל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא־תַאֲרִיכֻן
יָמִים עָלֶיהָ כִּי הִשָּׁמֵד תִּשָּׁמֵדוּן : ח וְהֵפִיץ יְהוָה אֶתְכֶם בָּעַמִּים
וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְנַהֵג יְהוָה אֶתְכֶם שָׁמָּה :
ט וַעֲבַדְתֶּם־שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וְאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא־יִרְאוּן
וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֹאכְלוּן וְלֹא יְרִיחֻן : י וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ : יא בַּצַר לְךָ
וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקֹלוֹ : יב כִּי אֵל רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ
וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת־בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם :
יג כִּי שְׁאַל־נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמִן־הַיּוֹם
אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל־הָאָרֶץ וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד־קְצֵה
הַשָּׁמַיִם הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אוֹ הֲנִשְׁמַע כָּמֹהוּ : יד הֲשָׁמַע עָם
קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כַּאֲשֶׁר־שָׁמַעְתָּ אַתָּה וַיֶּחִי : טו אוֹ
הֲנִסָּה אֱלֹהִים לָבוֹא לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמַסֹּת בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים
וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר־
עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ : טז אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי

אונקלוס

רַבִּישׁ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי : ז אַסְהֲדִית בְּכוֹן יוֹמָא דֵין יַת שְׁמַיָּא וְיַת אַרְעָא
אֲרֵי מֵיבַד תֵּיבְדוּן בְּפִרְיַע מֵעַל אַרְעָא דְּאַתּוּן עָבְרִין יַת יַרְדְּנָא לְמֵירְתָהּ לָא תְּוֹרִיכוּן
יוֹמִין עֲלָהּ אֲרֵי אִישֵׁתֵּיצָאָה תִּשְׁתֵּיצוּן : ח וְיבַדַּר יְיָ יַתְכוֹן בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְתִשְׁתָּאֲרוּן עַם דְּמִנְיָן
בְּעַמְמַיָּא דְּאֲנַלֵי יְיָ יָתְכוֹן לְתַמָּן : ט וְתִפְחְנוּן תַּמָּן לְעַמְמַיָּא פָּלְחֵי מַעֲוָתָא עוֹבַד יְדֵי אֲנָשָׁא
אָעָא וַאֲבָנָא דְּלָא חָזָן וְלָא שָׁמְעִין וְלָא אָכְלִין וְלָא מְרִיחִין : י וְתִתְבָּעוּן מִתַּמָּן יַת דַּחֲלָתָא
דַּיְיָ אֱלָהָךְ וְתִשְׁכַּח אֲרֵי תִתְבָּעִינֵיהּ מִן קֳדָמוֹהִי בְּכָל לִבָּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ : יא בַּד יַעוֹק לָךְ
וְיִשְׁכְּחוּנָךְ כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין בְּסוֹף יוֹמַיָּא וְתוּב לְדַחֲלָתָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ וְתֵקְבֵּיל לְמֵימְרֵיהּ :
יב אֲרֵי אֱלָהָא רַחֲמָנָא יְיָ אֱלָהָךְ הוּא לָא יִשְׁבְּקִנָּךְ וְלָא יְחַבְּלִנָּךְ וְלָא יִתְנְשֵׁי יַת קְיָמָא דַּאֲבָהָתָךְ
דְּקַיֵּם לְהוֹן : יג אֲרֵי שְׁאַל כְּעַן לְיוֹמַיָּא קַדְמָאֵי דְּהָווּ קֳדָמָךְ לְמִן יוֹמָא דִּבְרָא יְיָ אָדָם עַל
אַרְעָא וּלְסִיפֵי שְׁמַיָּא עַד סִיפֵי שְׁמַיָּא הֲהָוָה כְּפִתְגָמָא רַבָּא הָדֵין אוֹ הֲאִשְׁתְּמַע דְּכְוָתֵיהּ :
יד הֲשְׁמַע עַמָּא קַל מֵימְרָא דַּיְיָ מְמַלֵּיל מִגּוֹ אִשָּׁתָא כְּמָא דְּשְׁמַעְתְּ אַתְּ וְיִתְקַיֵּים : טו אוֹ
נִסִּין עָבַד יְיָ לְאִתְגַּלָּאָה לְמִפְרַק לֵיהּ עַם מִגּוֹ עַם בְּנִיסִין בְּאָתִין וּבְמוֹפְתִין וּבְקְרָבָא וּבִידָא
תַּקִּיפָא וּבְדְרָעָא מְרַמְמָא וּבְחָזָנִין רַבְּרְבִין כְּכֹל דִּי עָבַד לְכוֹן יְיָ אֱלָהְכוֹן בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכוֹן :

יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ׃ יז מִן־הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת־
קֹלוֹ לְיַסְּרֶךָּ וְעַל־הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת־אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ
הָאֵשׁ׃ יח וְתַחַת כִּי אָהַב אֶת־אֲבֹתֶיךָ וַיִּבְחַר בְּזַרְעוֹ אַחֲרָיו וַיּוֹצִאֲךָ
בְּפָנָיו בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל מִמִּצְרָיִם׃ יט לְהוֹרִישׁ גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמְּךָ
מִפָּנֶיךָ לַהֲבִיאֲךָ לָתֶת־לְךָ אֶת אַרְצָם נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה׃ כ וְיָדַעְתָּ
הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃ כא וְשָׁמַרְתָּ אֶת־חֻקָּיו וְאֶת־מִצְוֹתָיו
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ
יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ כָּל־הַיָּמִים׃ כב אָז יַבְדִּיל
מֹשֶׁה שָׁלֹשׁ עָרִים בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה שָׁמֶשׁ׃ כג לָנֻס שָׁמָּה רוֹצֵחַ
אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת־רֵעֵהוּ בִּבְלִי־דַעַת וְהוּא לֹא־שֹׂנֵא לוֹ מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם
וְנָס אֶל־אַחַת מִן־הֶעָרִים הָאֵל וָחָי׃ כד אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ
הַמִּישֹׁר לָרְאוּבֵנִי וְאֶת־רָאמֹת בַּגִּלְעָד לַגָּדִי וְאֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן לַמְנַשִּׁי׃
כה וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כו אֵלֶּה
הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם
מִמִּצְרָיִם׃

אונקלוס

מז אַף אַתְּ אִתְחֲזֵיתָא לְמֵידַע אֲרֵי יְיָ הוּא אֱלָהָא לֵית עוֹד בַּר מִנַּיהּ׃ יז מִן שְׁמַיָּא אַשְׁמְעָךְ יָת
קָל מֵימְרֵיהּ לְאַסְפּוּתָךְ וְעַל אַרְעָא אַחֲזִיךְ יָת אֶשְׁתֵּיהּ רַבְּתָא וּפִתְגָמוֹהִי שְׁמַעְתְּ מִגּוֹ אֶשְׁתָּא׃
יח וַחֲלַף אֲרֵי רְחִים יָת אֲבָהָתָךְ וְאִתְרְעִי בִּבְנֵיהוֹן בַּתְרֵיהוֹן וְאַפְקָךְ בְּמֵימְרֵיהּ בְּחֵילֵיהּ רַבָּא
מִמִּצְרָיִם׃ יט לְתָרָכָא עַמְמִין רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין מִנָּךְ מִן קֳדָמָךְ לְאָעָלוּתָךְ לְמִתַּן לָךְ יָת אַרְעָהוֹן
אַחֲסָנָא כְּיוֹמָא הָדֵין׃ כ וְתִידַע יוֹמָא דֵין וּתְתִיב לְלִבָּךְ אֲרֵי יְיָ הוּא אֱלָהָא דְּשָׁכְנָתַיהּ בִּשְׁמַיָּא
מִלְּעֵלָּא וְשַׁלִּיט עַל אַרְעָא מִלְּרַע לֵית עוֹד׃ כא וְתִטַּר יָת קְיָמוֹהִי וְיָת פְּקוּדוֹהִי דַּאֲנָא
מְפַקֵּיד לָךְ יוֹמָא דֵין דְּיֵישַׁב לָךְ וְלִבְנָךְ בַּתְרָךְ וְכֵדְיִל יַתְּרִיךְ יוֹמִין עַל אַרְעָא דְּיָי אֱלָהָךְ
יָהֵיב לָךְ כָּל יוֹמַיָּא׃ כב כְּבֵן פְּרִישׁ מֹשֶׁה תְּלַת קִרְוִין בְּעִבְרָא דְּיַרְדְּנָא מִדְּנָחָא שְׁמָשָׁא׃
כג לְמֵיעְרוֹק לְתַמָּן קְטוֹלָא דְּיִקְטוֹל יָת חַבְרֵיהּ בְּלָא מַדְּעֵיהּ וְהוּא לָא סָנֵי לֵיהּ מֵאִתְמָלֵי
וּמְדְּקַדְמוֹהִי וְיַעְרוֹק לַחֲדָא מִן קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וְיֵחְקֵים׃ כד יָת בָּצֶר בְּמַדְבְּרָא בְּאַרַע מֵישָׁרָא
לְשִׁבְטָא דְּרְאוּבֵן וְיָת רָאמוֹת בְּגִלְעָד לְשִׁבְטָא דְּגָד וְיָת גּוֹלָן בְּמַתְנָן לְשִׁבְטָא דְּמְנַשֶּׁה׃ כה וְדָא
אוֹרַיְתָא דְּסָדַר מֹשֶׁה קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כו אִלֵּין סְהָדְוָתָא וּקְיָמַיָּא וְדִינַיָּא דְּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִפְקְהוֹן מִמִּצְרָיִם׃

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגוסהצענגו תשלוסכל חסדרה ותרגום והפטורה

מו בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּגַּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר בְּאֶרֶץ סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם
מִמִּצְרָיִם׃ מז וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ וְאֶת־אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן שְׁנֵי
מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה שָׁמֶשׁ׃ מח מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר
עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן וְעַד־הַר שִׂיאֹן הוּא חֶרְמוֹן׃ מט וְכָל־
הָעֲרָבָה עֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה וְעַד יָם הָעֲרָבָה תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה׃
פ ה רביעי א וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר
בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם וּלְמַדְתֶּם אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשֹׂתָם׃ ב יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ כָּרַת עִמָּנוּ בְּרִית בְּחֹרֵב׃ ג לֹא אֶת־אֲבֹתֵינוּ כָּרַת יְהוָה
אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי אִתָּנוּ אֲנַחְנוּ אֵלֶּה פֹּה הַיּוֹם כֻּלָּנוּ חַיִּים׃
ד פָּנִים ׀ בְּפָנִים דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃ ה אָנֹכִי עֹמֵד
בֵּין־יְהוָה וּבֵינֵיכֶם בָּעֵת הַהִוא לְהַגִּיד לָכֶם אֶת־דְּבַר יְהוָה כִּי
יְרֵאתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא־עֲלִיתֶם בָּהָר לֵאמֹר׃ ס ו אָנֹכִי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ ז לֹא־
יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי׃ ח לֹא־תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל
כָּל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר
בַּמַּיִם ׀ מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ ט לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי

אונקלוס אנכי

מו בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא בְּחֵילְתָא דְּקָבֵל בֵּית פְּעוֹר בְּאַרְעָא דְסִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאָה דִי יָתֵב
בְּחֶשְׁבּוֹן דִי מְחָא מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִפְקְהוֹן מִמִּצְרָיִם׃ מז וִירִיתוּ יָת אַרְעָה וְיָת אַרְעָא
דְעוֹג מַלְכָּא דְמָתְנָן תַּרִין מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה דִי בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַדְנַח שִׁמְשָׁא׃ מח מֵעֲרוֹעֵר
דִי עַל כֵּיף נַחְלָא דְאַרְנוֹן וְעַד טוּרָא דְשִׁיאוֹן הוּא תֵּימוֹן׃ מט וְכָל מֵישְׁרָא עִבְרָא יַרְדְּנָא
לְמַדִּינְחָא וְעַד יַמָּא דְמֵישְׁרָא תְּחוֹת מַשְׁפַּךְ מַרְמָתָא׃ א וּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר
לְהוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יָת קְיָמַיָּא וְיָת דִּינַיָּא דִי אֲנָא מְמַלֵּל בְּאוּדְנֵיכוֹן יוֹמָא דֵין וְתִלְפוּן יָתְהוֹן
וְתִטְּרוּן לְמֶעְבַּדְהוֹן׃ ב יְיָ אֱלָהָנָא גְּזַר עִמָּנָא קְיָם בְּחוֹרֵב׃ ג לָא עִם אֲבָהָתָנָא גְּזַר יְיָ יָת
קְיָמָא הָדָא אֲרֵי עִמָּנָא אִלֵּין הָכָא יוֹמָא דֵין כֻּלָּנָא קַיְמִין׃ ד מֵמְלָל עִם מֵמְלָל בְּמֵימְרָא
מֵמְלֵל יְיָ עִמְּכוֹן בְּטוּרָא מִגּוֹ אֶשְׁתָּא׃ ה אֲנָא הֲוֵיתִי קָאֵם בֵּין מֵימְרָא דְיָי וּבֵינֵיכוֹן בְּעִדָּנָא
הַהִיא לְחַוָּאָה לְכוֹן יָת פִּתְגָמָא דְיָי אֲרֵי דְחֵלְתּוּן מִקֳּדָם אֶשְׁתָּא וְלָא סְלֵקְתּוּן בְּטוּרָא לְמֵימָר׃
ז אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ דִי אַפֵּקְתָּךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא׃ ז לָא יְהֵי לָךְ אֱלָהּ אָחֳרָן בַּר
מִנָּי׃ ח לָא תַעְבֵּד לָךְ צֶלֶם כָּל דְּמוּת דִי בִשְׁמַיָּא מִלְּעֵלָּא וְדִי בְאַרְעָא מִלְּרַע וְדִי בְמַיָּא
מִלְּרַע לְאַרְעָא׃ ט לָא תִסְגּוֹד לְהוֹן וְלָא תִפְלְחִנּוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ אֵל קַנָּא מַסְעַר חוֹבֵי

אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־שִׁלֵּשִׁים
וְעַל־רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי׃ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי
מִצְוֹתָו מצותי ק׳׃ ס יא לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא
יְנַקֶּה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לַשָּׁוְא׃ ס יב שָׁמוֹר אֶת־
יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ יג שֵׁשֶׁת יָמִים
תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃ יד וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ־וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ־
וַאֲמָתֶךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל־בְּהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ
לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ כָּמוֹךָ׃ טו וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם וַיֹּצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה
עַל־כֵּן צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת׃ ס טז כַּבֵּד אֶת־
אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ
וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ ס
יז לֹא תִרְצָח ס וְלֹא תִנְאָף ס וְלֹא תִגְנֹב ס וְלֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד
שָׁוְא׃ ס יח וְלֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ׃ ס וְלֹא תִתְאַוֶּה בֵּית רֵעֶךָ
שָׂדֵהוּ וַעֲבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ שׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃ ס חמישי
יט אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה אֶל־כָּל־קְהַלְכֶם בָּהָר
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הֶעָנָן וְהָעֲרָפֶל קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף וַיְכָתְבֵם עַל־שְׁנֵי
לֻחֹת אֲבָנִים וַיִּתְּנֵם אֵלָי׃ כ וַיְהִי כִּשְׁמַעֲכֶם אֶת־הַקּוֹל מִתּוֹךְ

אונקלוס החשך

אֲבָהָן עַל בְּנִין מֵרְדִין עַד דַּר תְּלִיתָי וְעַל דַּר רְבִיעָי לְשַׂנְאָי כַּד מְשַׁכְּחִין בְּנַיָּא לְמֶחֱטֵי קֳדָם אֲבָהָתְהוֹן׃ י וְעָבֵד טִיבוּ לְאַלְפֵי דָּרִין לְרַחֲמַי וּלְנָטְרֵי פִּקּוּדָי׃ יא לָא תְּמֵי אֶת שְׁמָא דַיְיָ אֱלָהָךְ לְמַגָּנָא אֲרֵי לָא יְזַכֵּי יְיָ אֶת דִּי יְמֵי בְשִׁמְהּ לְשִׁקְרָא׃ יב טַר אֶת יוֹמָא דְשַׁבְּתָא לְקַדָּשׁוּתֵהּ
כְּמָא דִי פַקָּדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃ יג שִׁתָּא יוֹמִין תִּפְלַח וְתַעֲבַד כָּל עֲבִדְתָּךְ׃ יד וְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה
שַׁבְּתָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לָא תַעְבַּד כָּל עֲבִידָא אַתְּ וּבְרָתָךְ וְעַבְדָּךְ וְאַמְתָּךְ וְתוֹרָךְ וְחַמְרָךְ
וְכָל בְּעִירָךְ וְגִיּוֹרָךְ דִּי בְקִרְוָךְ דִּדְיִל דִּי יָנוּחַ עַבְדָּךְ וְאַמְתָּךְ כְּוָתָךְ׃ טו וְתִדְכַּר אֲרֵי עַבְדָּא
הֲוֵיתָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְאַפְּקָךְ יְיָ אֱלָהָךְ מִתַּמָּן בְּיָדָא תַּקִּיפָא וּבִדְרָעָא מְרַמְמָא עַל כֵּן פַּקָּדָךְ
יְיָ אֱלָהָךְ לְמֶעְבַּד יָת יוֹמָא דְשַׁבְּתָא׃ טז יַקַּר יָת אֲבוּךְ וְיָת אִמָּךְ כְּמָא דִי פַקָּדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ
בְּדִיל דְיוֹרְכִין יוֹמָיךְ וּבְדִיל דְיוֹטַב לָךְ עַל אַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ׃ יז לָא תִקְטוֹל נַפְשׁ׃
וְלָא תְנוּף׃ וְלָא תְגַנּוֹב נַפְשָׁא וְלָא תְסַהֵד בְּחַבְרָךְ סָהֲדוּתָא דְשִׁקְרָא׃ יח וְלָא תַחְמֵד אִנַּת
חַבְרָךְ וְלָא תֵרוֹג בֵּית חַבְרָךְ חַקְלֵהּ וְעַבְדֵהּ וְאַמְתֵּהּ תּוֹרֵהּ וְחַמְרֵהּ וְכֹל דִּי לְחַבְרָךְ׃ יט יָת
פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין מַלֵּיל יְיָ עִם כָּל קְהָלְכוֹן בְּטוּרָא מִגּוֹ אִשָּׁתָא עֲנָנָא וַאֲמֵטְתָּא קַל רַב וְלָא
פָסַק וְכָתְבִנּוּן עַל תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא וְיָהֲבִנּוּן לִי׃ כ וַהֲוָה כַּד שְׁמַעְכוֹן יָת קָלָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא

הַחֹשֶׁךְ וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּל־רָאשֵׁי
שִׁבְטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם׃ כא וַתֹּאמְרוּ הֵן הֶרְאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־
כְּבֹדוֹ וְאֶת־גָּדְלוֹ וְאֶת־קֹלוֹ שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַיּוֹם הַזֶּה
רָאִינוּ כִּי־יְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וָחָי׃ כב וְעַתָּה לָמָּה
נָמוּת כִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת אִם־יֹסְפִים אֲנַחְנוּ לִשְׁמֹעַ
אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עוֹד וָמָתְנוּ׃ כג כִּי מִי כָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע
קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כָּמֹנוּ וַיֶּחִי׃ כד קְרַב אַתָּה
וּשְׁמַע אֵת כָּל־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ אֵת
כָּל־אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ וְעָשִׂינוּ׃ כה וַיִּשְׁמַע
יְהוָה אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם בְּדַבֶּרְכֶם אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שָׁמַעְתִּי
אֶת־קוֹל דִּבְרֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ הֵיטִיבוּ כָּל־אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃
כו מִי־יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת־כָּל־
הַיָּמִים לְמַעַן יִיטַב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם׃ כז לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם
לְאָהֳלֵיכֶם׃ כח וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ אֶת כָּל־הַמִּצְוָה
וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תְּלַמְּדֵם וְעָשׂוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם
לְרִשְׁתָּהּ׃ כט וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לֹא
תָסֻרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל׃ ל בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם
תֵּלֵכוּ לְמַעַן תִּחְיוּן וְטוֹב לָכֶם וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים בָּאָרֶץ אֲשֶׁר תִּירָשׁוּן׃
ו א וְזֹאת הַמִּצְוָה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְלַמֵּד

אונקלוס אתכם

וְטוּרָא בָּעֵר בְּאַשְׁתָּא וְקָרֵבְתּוּן לְוָתִי כָּל רֵישֵׁי שִׁבְטֵיכוֹן וְסָבֵיכוֹן׃ כא וַאֲמַרְתּוּן הָא אַחֲזִינָא
יְיָ אֱלָהָנָא יָת יְקָרֵהּ וְיָת רְבוּתֵהּ וְיָת קָל מֵימְרֵהּ שְׁמָעְנָא מִגּוֹ אֶשָׁתָא יוֹמָא הָדֵין חֲזֵינָא
אֲרֵי יְמַלֵּל יְיָ עִם אֱנָשָׁא וְיִתְקַיַּם׃ כב וּכְעַן לְמָא נְמוּת אֲרֵי תֵּיכְלְנָנָא אֶשָׁתָא רַבְּתָא הָדָא
אִם מוֹסְפִין אֲנַחְנָא לְמִשְׁמַע יָת קָל מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָנָא עוֹד וְנֵמוּת אֲנַחְנָא׃ כג אֲרֵי מַן
כָּל בִּשְׂרָא דִי שְׁמַע קָל מֵימְרָא דַּיְיָ קַיָּמָא מְמַלֵּל מִגּוֹ אֶשָׁתָא כְּוָתָנָא וְאִתְקַיַּם׃ כד קְרֵב
אַתְּ וּשְׁמַע יָת כָּל דִי יֵימַר יְיָ אֱלָהָנָא וְאַתְּ תְּמַלֵּיל עִמָּנָא יָת כָּל דִּימַלֵּיל יְיָ אֱלָהָנָא עִמָּךְ
וְנִקְבֶּל וְנַעְבֵּד׃ כה וּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ יָת קָל פִּתְגָמֵיכוֹן כְּמַלֵּילוּתְכוֹן עִמִּי וַאֲמַר יְיָ לִי שְׁמִיעַ
קֳדָמַי יָת קָל פִּתְגָמֵי עַמָּא הָדֵין דִּי מַלִּילוּ עָלָךְ כֹּל דִּי מַלִּילוּ דַּיְיָבִ כְּוָתֵיהוֹן׃ כו כָּוֵי דִי יְהֵי
דְּבָא הָדֵין לְהוֹן לְמִדְחַל קֳדָמַי וּלְמִטַּר יָת כָּל פִּקּוֹדַי כָּל יוֹמַיָּא בְּדִיל דְיֵיטַב לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן
לְעָלַם׃ כז אֲזַל אֱמַר לְהוֹן תּוּבוּ לְכוֹן לְמַשְׁכְּנֵיכוֹן׃ כח וְאַתְּ הָכָא קָאֵים קֳדָמַי וַאֲמַלֵּל עִמָּךְ
יָת כָּל תַּפְקָדָתָא וְקְיָמָא וְדִינָיָא דִי תִלְפִּנּוּן וְיַעְבְּדוּן בְּאַרְעָא דִי אֲנָא יָהֵב לְהוֹן לְמֵירְתַהּ׃
כט וְתִטְּרוּן לְמֶעְבַּד כְּמָא דִי פַקִּיד יְיָ אֱלָהְכוֹן יָתְכוֹן לָא תְסְטוּן יַמְנָא וּסְמָאלָא׃ ל בְּכָל
אָרְחָא דִי פַקִּיד יְיָ אֱלָהְכוֹן יָתְכוֹן תְּהָכְכוּן בְּדִיל דְּתֵיחוֹן וְיִיטַב לְכוֹן וְתוֹרְכוּן יוֹמִין בְּאַרְעָא

אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ ב לְמַעַן תִּירָא
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו וּמִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
אַתָּה וּבִנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וּלְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ׃ ג וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל
וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וַאֲשֶׁר תִּרְבּוּן מְאֹד כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ פ ששי ד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד׃ ה וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ
וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ ו וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃
ז וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ׃ ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃
ט וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ ס י וְהָיָה כִּי־יְבִיאֲךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לָתֶת
לְךָ עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבֹת אֲשֶׁר לֹא־בָנִיתָ׃ יא וּבָתִּים מְלֵאִים
כָּל־טוּב אֲשֶׁר לֹא מִלֵּאתָ וּבֹרֹת חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא־חָצַבְתָּ כְּרָמִים
וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא־נָטָעְתָּ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ יב הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־
תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃
יג אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ׃ יד לֹא תֵלְכוּן
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם׃ טו כִּי אֵל קַנָּא
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ פֶּן־יֶחֱרֶה אַף־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּךְ וְהִשְׁמִידְךָ מֵעַל פְּנֵי

"ע' רבתי "ד' רבתי אונקלוס האדמה

דִּי תֵירְתִּין׃ א וְדָא תַּפְקֵדְתָּא קְיָמָא וְדִינָיָא דִּי פַקִּיד יְיָ אֱלָהְכוֹן לְאַלָּפָא יַתְכוֹן לְמֶעְבַּר
בְּאַרְעָא דִּי אַתּוּן עָבְרִין תַּמָּן לְמֵירְתַהּ׃ ב בְּדִיל דְּתִדְחַל קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לְמִטַּר יָת כָּל קְיָמוֹהִי
וּפְקוּדוֹהִי דִּי אֲנָא מְפַקֶּדָךְ אַתְּ וּבְרָךְ וּבַר בְּרָךְ כָּל יוֹמֵי חַיָּיךְ וּבְדִיל דְּיוֹרְכִין יוֹמָךְ׃ ג וְתִקְבַּל
יִשְׂרָאֵל וְתִטַּר לְמֶעְבַּד דִּי יֵיטַב לָךְ וְדִי תִסְגּוֹן לַחֲדָא כְּמָא דִּי מַלֵּיל יְיָ אֱלָהָא דַּאֲבָהָתָךְ
לָךְ אַרְעָא עָבְדָא חֲלַב וּדְבַשׁ׃ ד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלָהָנָא יְיָ חַד׃ ה וְתִרְחֵם יָת יְיָ אֱלָהָךְ
בְּכָל לִבָּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ וּבְכָל נְכָסָךְ׃ ו וִיהוֹן פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין דִּי אֲנָא מְפַקֶּדָךְ יוֹמָא דֵּין עַל
לִבָּךְ׃ ז וְתִתָּנוּנוּן לִבְנָיךְ וְתִמַּלֵל בְּהוֹן בְּמִתְבָּךְ בְּבֵיתָךְ וּבְמַהֲכָךְ בְּאָרְחָא וּבְמִשְׁכְּבָךְ וּבְמִקְיְמָךְ׃
ח וְתִקְטְרִנּוּן לְאָת עַל יָדָךְ וְיהוֹן לְתַפְרִין בֵּין עֵינָיךְ׃ ט וְתִכְתְּבִנּוּן עַל מְזוּזָן וְתִקְבְּעִנּוּן
בְּסִפֵּי בֵיתָךְ וּבְתָרָעָךְ׃ י וִיהֵי אֲרֵי יְעֵילִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְעָא דִּי קַיֶּים לַאֲבָהָתָךְ לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמִתַּן לָךְ קִרְוִין רַבְרְבָן וְטָבָן דִּי לָא בְנֵיתָא׃ יא וּבָתִּין מְלַן כָּל טוּב דִּי לָא
מְלֵיתָא וְגֻבִּין פְּסִילָן דִּי לָא פְסַלְתָּא כַּרְמִין וְזֵיתִין דִּי לָא נְצַבְתָּא וְתֵיכוֹל וְתִשְׂבַּע׃ יב אִסְתְּמַר
לָךְ דִּילְמָא תִנְשֵׁי יָת דַּחֲלְתָא דַּיְיָ דִּי אַפְּקָךְ מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא׃ יג יָת יְיָ
אֱלָהָךְ תִּדְחַל וְקֳדָמוֹהִי תִּפְלַח וּבְשְׁמֵיהּ תְּקַיֵּם׃ יד לָא תֵהֲכוּן בָּתַר טָעוּת עַמְמַיָּא מְטַעְוָת
עַמְמַיָּא דִּי בְּסַחֲרַנֵיכוֹן׃ טו אֲרֵי אֵל קַנָּא יְיָ אֱלָהָךְ שְׁכִינְתֵהּ בֵּינָךְ דִּילְמָא יִתְקֹף רְגָזָא דַּיְיָ

דָּאֲדָמָה׃ ס טז לֹא תְנַסּוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּאֲשֶׁר נִסִּיתֶם בַּמַּסָּה׃
יז שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעֵדֹתָיו וְחֻקָּיו אֲשֶׁר צִוָּךְ׃
יח וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְמַעַן יִיטַב לָךְ וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת־
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ׃ יט לַהֲדֹף אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ
מִפָּנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ ס כ כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה
הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם׃ כא וְאָמַרְתָּ
לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה׃
כב וַיִּתֵּן יְהוָה אוֹתֹת וּמֹפְתִים גְּדֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־
בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ׃ כג וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ לָתֶת לָנוּ
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵינוּ׃ כד וַיְצַוֵּנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל־הַיָּמִים לְחַיֹּתֵנוּ
כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ כה וּצְדָקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ כִּי־נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ׃ שביעי ס
ז א כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ
וְנָשַׁל גּוֹיִם־רַבִּים ׀ מִפָּנֶיךָ הַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי שִׁבְעָה גוֹיִם רַבִּים וַעֲצוּמִים מִמֶּךָּ׃ ב וּנְתָנָם יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהִכִּיתָם הַחֲרֵם תַּחֲרִים אֹתָם לֹא־תִכְרֹת לָהֶם בְּרִית
וְלֹא תְחָנֵּם׃ ג וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם בִּתְּךָ לֹא־תִתֵּן לִבְנוֹ וּבִתּוֹ לֹא־

אונקלוס תקח

אֲלָהָךְ בָּךְ וְיִשֵׁצָךְ מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא׃ טז לָא תְנַסּוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהְכוֹן כְּמָא דִּי נַסֵּתוּן בְּנִסְיְתָא׃
יז מַטָּר תִּטְּרוּן יָת פִּקּוּדַיָּא דַּיְיָ אֱלָהְכוֹן וְסַהֲדָוָתֵהּ וּקְיָמוֹהִי דִּי פַקֶּדָךְ׃ יח וְתַעְבֵּד דָּכְשַׁר
וּתְקַן קֳדָם יְיָ בְּדִיל דְּייֵטַב לָךְ וְתֵעוֹל וְתֵירַת יָת אַרְעָא טָבְתָּא דִּי קַיֶּים יְיָ לַאֲבָהָתָךְ׃
יט לְתַתָּקָן קֳדָם יְיָ בְּדִיל דְּיֵשֵׁב לָךְ וְתָעִיל וְתֵירַת יָת אַרְעָא טָבְתָּא דִּי קַיֶּים יְיָ לַאֲבָהָתָךְ׃
כ כְּמִתְבַּר יָת כָּל בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ מִקָּדָמָךְ כְּמָא דִּי מַלֵּיל יְיָ׃ כא אֲרֵי יִשְׁאֲלִנָךְ בְּרָךְ מָחָר
לְמֵימַר מָה סְהָדְוָתָא וְקְיָמָא וְדִינָיָא דְּפַקִּיד יְיָ אֱלָהָנָא יַתְכוֹן׃ כב וְתֵימַר לִבְרָךְ עַבְדִין הֲוֵינָא
לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם וְאַפְּקָנָא יְיָ מִמִּצְרַיִם בִּידָא תַקִּיפָא׃ כג וְיָהַב יְיָ אָתִין וּמוֹפְתִין רַבְרְבִין
וּבִישִׁין בְּמִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל אֲנָשׁ בֵּיתֵיהּ לְעֵינָנָא׃ כד וְיָתָנָא אַפֵּיק מִתַּמָּן בְּדִיל לַאֲעָלָא
יָתָנָא לְמִתַּן לָנָא יַת אַרְעָא דְּקַיֶּים לַאֲבָהָתָנָא׃ כה וּפְקָדָנָא יְיָ לְמֶעְבַּד יַת כָּל קְיָמַיָּא הָאִלֵּין
לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא לְטַב לָנָא כָּל יוֹמַיָּא דְּקְיָמִיתָנָא כְּיוֹמָא הָדֵין׃ כו וְזָכוּתָא תְּהֵי
לָנָא אֲרֵי נִטַּר לְמֶעְבַּד יַת כָּל תַּפְקֵדְתָּא הָדָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא כְּמָא דְּפַקְדָנָא׃ א אֲרֵי יַעֲיְלִנָךְ
יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְעָא דְּאַתְּ עָלַיִל לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ וְיִתֵּר עַמְמִין סַגִּיאִין מִן קֳדָמָךְ חִתָּאֵי וְגִרְגָּשָׁאֵי
וְאֱמוֹרָאֵי וּכְנַעֲנָאֵי וּפְרִזָּאֵי וְחִוָּאֵי וְיְבוּסָאֵי שִׁבְעָא עַמְמִין סַגִּיאִין וְתַקִּיפִין מִנָּךְ׃ ב וְיַמְסְרִנּוּן
יְיָ אֱלָהָךְ קֳדָמָךְ וְתִמְחִינּוּן גְּמָרָא תְּגַמַּר יָתְהוֹן לָא תְגַזַּר לְהוֹן קְיָם וְלָא תְרַחֵם עֲלֵיהוֹן׃ ג וְלָא

תַּקַּח לִבְנֶךָ: כִּי יָסִיר אֶת־בִּנְךָ מֵאַחֲרַי וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְחָרָה
אַף־יְהוָה בָּכֶם וְהִשְׁמִידְךָ מַהֵר: כִּי אִם־כֹּה תַּעֲשׂוּ לָהֶם מִזְבְּחֹתֵיהֶם
תִּתֹּצוּ וּמַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּ וַאֲשֵׁרָיו תְּגַדֵּעוּן וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ:
ו כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּךָ בָּחַר ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִהְיוֹת לוֹ
לְעַם סְגֻלָּה מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: ז לֹא מֵרֻבְּכֶם
מִכָּל־הָעַמִּים חָשַׁק יְהוָה בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם כִּי־אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל־
הָעַמִּים: ח כִּי מֵאַהֲבַת יְהוָה אֶתְכֶם וּמִשָּׁמְרוֹ אֶת־הַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵיכֶם הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם בְּיָד חֲזָקָה וַיִּפְדְּךָ מִבֵּית עֲבָדִים
מִיַּד פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרָיִם: ט וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים
הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאֶלֶף דּוֹר:
י וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל־פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ לֹא יְאַחֵר לְשֹׂנְאוֹ אֶל־פָּנָיו יְשַׁלֶּם־
לוֹ: יא וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם:

מצותיו קרי — אונקלוס

תַּתְחַתַּן בְּהוֹן בְּרַתָּךְ לָא תִתֵּן לִבְרֵיהּ וּבְרַתֵּיהּ לָא תִסַּב לִבְרָךְ: ד אֲרֵי יַטֵּעַ יָת בְּרָךְ מִבָּתַר
פּוּלְחָנִי וְיִסְלְחִנוּן לְחֵיבֵי עַמְמַיָּא וְיִתְקוֹף רוּגְזָא דַיְיָ בְּכוֹן וְיִשֵׁיצִנָּךְ בִּפְרִיעַ: ה אֲרֵי אִם
כְּדֵין תַּעְבְּדוּן לְהוֹן אֲגִיזֵיהוֹן תְּתַבְּרוּן וְקָמֵיהוֹן תְּקוֹצְצוּן וְצַלְמֵיהוֹן תּוֹקְדוּן
בְּנוּרָא: ו אֲרֵי עַם קַדִּישׁ אַתְּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בָּךְ אִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לְעַם חֲבִיב מִכָּל
עַמְמַיָּא דְעַל אַפֵּי אַרְעָא: ז לָא מִדְּסַגִּיאִין אַתּוּן מִכָּל עַמְמַיָּא צְבִי יְיָ בְּכוֹן וְאִתְרְעִי בְּכוֹן
אֲרֵי אַתּוּן זְעִירִין מִכָּל עַמְמַיָּא: ח אֲרֵי מִדְּרַחֲם יְיָ יָתְכוֹן וּמִדְּנָטַר יָת קְיָמָא דְקַיֶּם לַאֲבָהָתְכוֹן
אַפֵּיק יְיָ יָתְכוֹן בִּידָא תַּקִּיפָא וּפָרָקָךְ מִבֵּית עַבְדּוּתָא מִדָּא דְפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרָיִם: ט וְתִדַּע
אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ הוּא אֱלָהָא מְהֵימָנָא נָטֵר קְיָמָא וְחִסְדָּא לְרַחֲמוֹהִי וּלְנָטְרֵי פִּקּוּדוֹהִי
לַאֲלַף דָּרִין: י וּמְשַׁלֵּם לְסָנְאוֹהִי טָבָן דְּאִינּוּן עֲבִדִין קֳדָמוֹהִי בְּחַיֵּיהוֹן לְאוֹבָדָן הוֹן לָא מְאַחַר
עוֹבַד טַב לְסָנְאוֹהִי טָבָן דְּאִינּוּן עָבְדִין קֳדָמוֹהִי בְּחַיֵּיהוֹן לְאוֹבָדָן הוֹן: יא וְתִטַּר יָת פִּקְדָּנָא
וְיָת קְיָמַיָּא וְיָת דִּינַיָּא דַאֲנָא מְפַקֵּיד קָדָּךְ יוֹמָא דֵין לְמֶעְבַּדְהוֹן: ס ס ס

הפטרה של שבוע זו תמצא בפסוקי נביאים מיום א עד יום חמישי סוף פסוק ה

לאחר קריאת פ׳ שם הפטרה שניה מקרא ותרגום והפטרה ומזמור ס׳ מלך גאות לבש (או מזמור
שיר ליום הפטרה וס׳ מלך) ויל״ם דברו משנה והלכה מסדר טהרות שהוא נגד סיפור בחינת היום:

עיקר תו״ש **משנה נגעים פרק א** ברטנורה

(ג) גמ׳ שבועות ד׳ ו׳ ועתו״ט: בהרת כו׳ ואין דרך נגע לבוא אלא בד׳ מראות הללו ומיהו בכ״ח ובו׳ יש כאן מראות שזה לבן מזה כמו שנבי׳ וכן כולם הר״ש ושו״ר: (ד) ועיין בהר״ב לקמן מ״ב: כיון כו׳ והא דלא סיערו לתרוייהו לו׳ כיון דהסומ״ט חני בסיד כדם בהלכ ולא כיון בסיד ועוד סיעור סמיזוג מלי ביסו לו בב׳ חלקים שלג והלכ לו בפתום וכזה י״ל שהוא בכדי סיהא זה לתוך זה כדאמרינן בשלמא מים שדם הלפור ניכר בהם ונרא׳ דר״י ס׳ בעיון סיהיה נודע שלבינו׳ וניכר האדמימו׳ הלכך הלו אמר כדם בשלג לו כדסביד מתוך שסיהסעבים אין נמזגים ולא ואין מראה מתערבי׳ ואם תומר כיון בסיד תע״פ שסיון קלוש סביד עב אבל יין בהלכ לו במים מפני שסביהם קלושים סיין מחזירו למראהו והלובן חיזו ניכר בטבעו ור״ע ס״ל לאדמדם לדוש שבאדומים הלכך מסער

מראות נגעים שנים שהן ארבעה . בהרת עזה כשלג . שניה לה כסיד ההיכל . והשאת כקרום ביצה . שניה לה כצמר לבן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים השאת כצמר לבן . שניה לה כקרום ביצה : (ב) הפתוך שבשלג כיון המזוג בשלג הפתוך שבסיד כרם המזוג בחלב . דברי רבי ישמעאל . רע״א אדמדם שבזה ושבזה . כיון מזוג במים אלא של שלג עזה . ושל סיד דיהה ממנה:

נ״א

פרק א **מראות** נגעים שנים שהן ארבעה : בהרת עזה כשלג . שניה לה כסיד ההיכל . והשאת כקרום ביצה . שניה לה כצמר לבן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים השאת כצמר לבן . שניה לה כקרום ביצה : (ב) הפתוך שבשלג כיון המזוג בשלג הפתוך שבסיד כרם המזוג בחלב . דברי רבי ישמעאל . רע״א אדמדם שבזה ושבזה . כיון מזוג במים אלא של שלג עזה . ושל סיד דיהה ממנה : (ג) בהרת עזה בשלג לבנה ביותר וכמיב ושם בהרת לבנה היא ואין למעלה ממנו לבנה: שאת כקרו׳ ביצה . דסבר הלי מנא אין שאת אלא לבן גוסה וכן הוא אומר ועל כל הבשרו׳ הכשלו׳ ואין לך בהם בלבנוניות בכל ד׳ מראות בקרום ביצה לפיכך הוא גבוה יותר מכלן כמראה כל גבוה מן הכתם : שניה לה כצמר לבן . והוא מן בלבנוניות יותר מסיד הסיכל שהיא תולדה דבהרת משום דת״ק שאת לבנה לעניו מלי קרי׳ דממעל לבנה על כרחך לתולדתו שהיא לבנה יותר מתולדה דבהרת :

מראות נגעים שנים שהן ארבעה . בהרת עזה כשלג . שניה לה כסיד ההיכל . והשאת כקרום ביצה . שניה לה כצמר לבן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים השאת כצמר לבן . שניה לה כקרום ביצה : (ב) הפתוך שבשלג כיון המזוג בשלג הפתוך שבסיד כרם המזוג בחלב . דברי רבי ישמעאל . רע״א אדמדם שבזה ושבזה . כיון מזוג במים אלא של שלג עזה . ושל סיד דיהה . מסרס מן הלובן שהיה

(ג) נ"א מארבעה) ארבעה מראות האלו מצטרפין זה עם זה לפטור ולהחליט ולהסגיר . להסגיר את העומר בסוף שבוע ראשון . לפטור את העומר בסוף שבוע שני. להחליט את שנולד לו מחיה או שער לבן בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני . לאחר הפטור . להחליט את שנולד לו פשיון . בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור . להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור . לפטור את ההופך כלו לבן מתוך החלט או מתוך הסגר . אלו מראות נגעים שכל נגעים תלוין בהן : (ד)(נ"ח ל"נ ר'

(ג) מארבע מראות הללו מצטרפין . גרסינן . ולא גרסינן ד' מראות אלין כל חדא מצטרפא מראות דאין המולדת מצטרפת אלא עם חבירתה אלא עם מולדת זו עם זו אין מצטרפין אבל ב' מראות מצטרפין מדכתיב והיה בשר בשרו ולא כתיב והיו משמע שאפשר שאחת ובשרת כאחר דאי אינה אלא שני גריס מזה ושני גריס מזה מצטרפין לבגריס ורמב"ם כתב דכל ב' מראות מצטרפין בין ב' מולדות זו עם זו בין חד עם מולדה שאינה אלא כל מקרוס ביניה ולמעלה מצטרפין והמוספת מסייעתו (ג) : לפטור ולהחליט ו להסגיר . לכל הך מילי מצטרפין וכולהו מפרש להו : להסגיר העומד בשבוע א' . דכתיב ורחצו הכהן כיום השביעי והכה הנגע עמד בעיניו והסגירו הכהן שבעת ימים שנית : ולפטור את העומד בסוף שבוע ב' . שאשמוד בשיעורו ולא פחה ועמד במראהו אע"פ שלא ירד למטה מד' מראות פוטרו בסוף שבוע שני ושם דכתיב ורחה הכהן ביום השביעי שנית והנה כהה הנגע וגומר וטהרו הכהן להו למימרא דאין מטהרו אא"כ כהה אשמעינן קרא דאפי' כשהוא מפלג לסוף הן מסוף לשלג לא תמרינן נגע אחר סוף ומוזר ומסגירו כתחלה אלא כעומד כמו שהוא : להחליט את שנולד בו מחיה או שער לבן בתחלה . כשהוא בתחלתו של הכהן ויש שם בהרת נגרים . ומחיה בשר כעדשה מרוכבת כתוך מקום שבהרת מחליטו מיד וכן כמי שיער לבן שם היה שאור ולא שאפיק להסגירו עד שיפך ללבן מחליטו מיד לאחר פשיון לא מטמא כתחלה אפי' פושה ומולך עד שלא הסגיר : (ד) בסוף שבוע ראשון . כלומר להחליט כמו כן בסוף שבוע ראשון שמתחלה לא היו לו סימנין שלו והסגירו ולבסוף שבוע ראשון מלא בו שער לבן ומחליטו : או בסוף שבוע שני . כגון דבסוף שבוע ראשון עמד כשיעור ולא היה בו לא שער לבן ולא מחיה (והסגירו פעם שנית) ובסוף שבוע ב' גולדו בו סימנים הללו מחליטו : לאחר הפטור . כלומר ואפי' לאחר הפטור שבסוף שבוע שני לא גולדו בו סימני טומאה ופטרו ולאחר כמה ימים גולדו מחליטו . להחליט את שנולד לו פשיון בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני . כגון בהרת נגרים שאין בה מחיה ולא שער לבן והסגירה שם בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני ופטרו ולאחר כמה ימים בסוף שבוע שני מחליטו ושם לא בסוף שבוע ראשון ולא בשבוע שני ופטרו ולאחר כמה ימים בסוף מחליטו : להחליט את ההופך כלו לבן מתוך הפטור . שם לאחר שפטרו וטהרו הכהן בהרת הנגע כולו טמא : לפטור את ההופך כולו לבן מתוך החלט או מתוך הסגר . שם לאחר שטמאו הכהן או לאחר שהוקק להסגר קודם שטמאו בהרת הנגע כולו פוטרו וטהור שהבריאה עושה מן הטהור טמא ומן הטמא טהור והמוסגר טמא מקצי : אלו מראות נגעים . ד' מראות שהזכרנו

מסתר להן יין במים כו' הר"ח . (ג) והמועלת לחלק חותן במספר ד' ולא תני סתם כל מקרוס כו' מצטרפין מלמד שאם חזרו נקי כהן וכשמותיהן לא ירא' לא הנגעים הר"מ בשם המוספתא : לפטור כו' . נקט מחלה שהי הקלוות והדר מקדיש לסגיר שהוא כשבוע א' ואח"כ לפטור שהוא כשבוע ב' והדר להחליט שים בו כמה נווני : העומד כו' . ולא נקט נמי במחלה דריסת ס"פ ד' מראות כו' מצטרפין במחלה וכן לפטור כו' ולא הזכירם לפי שיוק דריסת דפשטא דמלתא דתיירי בבא במחלה מהר"מ: לפטור כו' . וא"ת מאי שיוק שייך כאן נ"ל כגון שהסגיר בהרת בני גריסין ובסוף שבוע ב' יש בהרת כגרים ואלא כגריסיהם אי הוו ב' מינים ס"ל שאם נגע חדש ומסגירין עליו אבל אם מצטרפים דהוי כנגע א' ה"ל עמד בעיניו דטהור מהר"מ ועמוי"ט . (ד) כל דברי הר"ב הם ע"פ המוסף ללמדין מקראי ועמוי"ט בתריסות : שכל כו' . ל"ד דהא ליכא למקיס אלא בעור בשר קאמר הר"ם

ר' חנינא סגן הכהנים אומר מראות נגעים ששה עשר) רבי דוסא בן הרכינס אומר מראות נגעים ל"ו . עקביא בן מהללאל אומר ע"ב . רבי חנינא סגן הכהנים אומר אין רואין את הנגעים בתחלה לאחר השבת . ששבוע שלו חל להיות בשבת . ולא בשני ששבוע שני שלו חל להיות בשבת . ולא בשלישי לבתים ששבוע ג' שלו חל להיות בשבת . ר"ע אומר לעולם רואים . חל להיות בתוך השבת מעבירין לאחר השבת ויש ברבר להקל ולהחמיר : (ה) כיצד להקל היה בו שער לבן הלך לו שער לבן . היו לבנות והשחירו . אחת לבנה ואחת שחורה והשחירו שניהן . ארוכות והקצירו אחת ארוכה ואחת קצרה . והקצירו שתיהן . נסמך השחין לשתיהן . או לאחת מהן . הקיף השחין לשתיהן . או לאחת מהן . חלקן . השחין . ומחית השחין . והמכוה

ר"ח . ופי' דס"ל כר"ע דלמר כולהו לכהני אלא מצטרפי דאלא מצטרפא לכהרת וסיד וקרוס וקרוס וסיד ג"כ מצטרפי ד' לירופי וד' מלקים ופמוכי כנגדה הרי י"ו ע"כ ומיהו למסקנא כר"ע כולן מצטרפין ועמוי"ט:(ה) וכמ' ק"ל מירדמר"ם דקדק בלשונו ולא כ' ומ' בתקיס אלא ומה עלמא בתקיס לומר אפי' היומר מיומדים בפי אחר אף הם דומים למראות הנגעים עם היות שמטמאים גם בשאר מראות ועמוי"ט : (ו) וכר"מ בנא"י וכן בתבו'פסק כר"ע ועמוי"ט (ז) דאי קאי בסוף שבוע ב' פוטרו הר"ם : נסמך כו' . אפי' הוא סוף כל סוף דתניא שמטמאלים: השחין . וק' ת"ל מפוס שמין ומכוה שפער לבן גם בהם שימן טומאה וי"ל כגון שהיה מכה טרי' שחיי'מטמאה

שהזכרנו שלשה מהם יוס שביעי של שבוע דלמען טוהר כהן ולכהן דכתיב והסגירו שבעת ימים שביעי מלמד יוס שביעי טוהר לו מן הסגין מלפניו ומלאחריו וכן בי'שבועות דנגעי בתים ליוס שלא ידעו בשר וכנגדן בשמים ט"ו . גרסינן ולא גרסינן מראות שבועים ט"ו ולא חוי ד' מראות שלוקות וד' מראות פמוכות דעור בשר וכנגדן בשמין ומכוה שפמין ומכוה ת' הן ולא שלקן הכתוב אלא לומר לך שאין מלטרפים וכנגדן בשמים וכנגדן בקרחת ובשאת ובקרקף שקרחת ובשאת לאחר הן דרי ל"ג מראות ויקרקף ואדמדם דנגעי בגדים ויקרקף ואדמדם דנגעי בתים דרי שלשים ושמה: עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים . הכי ל"ו בתחלה בשהוסיפו אל הכהן ושלשים ושמה אחריני בנגדן בסוף שבוע ואחת לו בסוף שבוע שני של הסגר לו בסוף שבוע שלימי לנגעי בתים להכמין כין מראה שלבתחלה למראה שבסוף דרי ע"ב בך פירשן רמב"ם ויפר סוף אלא דקשיא לי בסוף שהוא מוכה שהוא מראות דנתקין ואלקי"ל דנתקין מטמאין בכל מראות ואין להם מראי מיוחדים בשאר נגעים (ה):ששבוע שני שלו חל בשבת : דשמ

הסגרות שלשה שער יום דיוס שביעי של שבוע ראשון עולה לכהן ולבגן דכתיב והסגירו שבעת ימים שביעי מלמד יוס שביעי עולה לו מן הסגין מלפניו ומלאחריו וכן בי'שבועות דנגעי בתים ליוס אלא י"ט יום דראשון ושביעי של שבוע למצעי עולין לפניהן ולאחריהם:חל להיות בתוך השבת . שביום שהשם של שביעי אין רואים לומו בשבת מפני שהוא כרגל אלא מעתין עד למחר שבת ואין הלכה כר"ש (ו) : (ה) הי' בו שער לבן . ביום השבת ואם היה רואהו היה מטהרו ולמחר שבת הלך לו שרי זה לשקל (ז) ואע"ג דל"ל שלטו בשבת כשהלך לו למחר השבת היה מטהרו מכ"מ היה ליה להביא קרבן מדוע מוטלם שהפרפה ועכשיו פטור : היו לבנות. ל"ל היו לבנות ביום השבת שהיה ראוי להטהרו ולמחר השמירו ושרי זה לשקל : אחת לבנה . ואחת שחורה והשחירו שניהן . כדי שבשבת ראין כאן לשקל דבין כך ובין כך טהור ואנן סיפא דלשמעי' נקט לה דקמני והלבינו שניהן : ארוכות . היו השערות ביום השבת כדי לקרוץ בזוג דהיינו שעור טומאה ולמחר נתקצרו היינו לשקל : אחת ארוכה ואחת קצרה . כדי שבשבת דבין כך ובין כך טהור אלא אנן סיפא דלשמעי' נקט לה דקמני והאריכו שניהן : נסמך השחין לב' . שהשערות לאחר השבת ובשבת לא היה בו שמין דאלו בשבי' שהיו מטהרו ממש השערות לבגוד שבתוך הבהרת ועכשיו לאחר השבת שבא השמין ונסמך לשניהן אז לאחת מהן אין שימן טומאה : הקיף השחין וכו' : או שהקיף השמין לב' השערות לבגוד אז לא' מהן : או חלקן

השמין

השחין . שבא הסגין לו מחית הסגין לו המכוה לו מחית המכוה לו שבוסק בין שער לשער . כל שני דשבאם לא היו ולאחר שבאם אלו הרי זה לקל : היתה בו מחיה . בשבאם שהיא סימן טומאה : והלכה לה . לאחר שבאם לא"כ היתה מרובעת בשב' והיה רשאי להסגיטו ולאחר שבאם נעשים עגולה או מרוב' דשבאם לאיכה סימן טומאה לא"כ היא סימן מכורת שהסגים בשבאם בלמעלה שבהרים בסין מבאר של עיר שיושב בלמעלה העיר ומתוך כך היה רשאי להסגיטו ולאחר שבאם נעשים מקסלר לא"כ היתה בשבאם מכוונת בעדשה במקום אחד ולאחר שבאם לחפורה : ובא השחין ונכנם לתוכה . בלו' בשבאם לא היה שם סגין והיתה המגים סימן טומאה ובא הסגין ונכנם (ה) לתוכה : הקיפה או חלקה או מעטה . בלומר לו שלא בא הסגין על כל שגע שלא על קלא המגים ופיאתה מבעדשה: השחין ומחית השחין המכוה ומחית המכוה והבהק . כל שני למעטה (ע) קיימו שמעטה הסגין לו מגים הסגין דשייכו שבעטה קרוס בקליפת הסוס לו המכוה לו מגים המכוה כל שני שבאם לא היו ולאחר שבאם לא היו בהוק . שבאם היו מד' מרקות ובעטה בהק למחרתו ומיעטו המגים דשהק מעטין מגים כדאיתא בא"כ בשר חי ולא הסגין בשר חי ולא הבהק : היה בו פסין . בשבא : והלך לו . הפסין לאחר שבאם דמה שהפסה בשבא בהם למחרתו : או שהלבה האום . עיקר שגע נקרא לוס והלבה הלוס ונשאר הפסין : או שנתמעטה . הלוס ואין בין מגיפה בגרים : השחין ומחית השחין . לשומר א"כ בשבא פסה ולא היה מפסיק בשבא בין הלוס לפסין ולא שהין ולא מחית המכוה ולא בהק ולאחר שבאם הפסיק לאחר מאלו הרי זה לקל : (ו) נסמך השחין . בשבא : לשתיהן . לשמי הפעולות דשבאם לא היו סימן טומאה אלא הפסין שער לבן סימן טומאה אלא בלוס שלוש בגוע עלמו ולא בתוך הפסין או בתוך המכוה : או הקיפ השחין וכו' . דלא רלה בשבא לא היה מחליט ולכלו לזה לאחר שבאם שבעטה מקום הפסין והמכוה לנקא והרי הוא בשער בשר ונשאר עור שבשר עם שגע בשחלה

והמכוה . ומחית המכוה. והבוהק . היתה בו מחיה והלבה לה המחיה היתה מרובעת ונעשית עגולה. או ארוכה . מבוצרת ונעשית מז הצר. מכונסת ונתפזרה . ובא השחין ונכנם בתוכה . הקיפה חלקה או מעטה . השחין או מחית השחין . והמכיה ומחית המכוה והבוהק . היתה בו פסיון והלך לו פסיון . או שהלבה לה האום . או שנתמעטה ואין בזה ובזה כגרים השחין ומחית השחין . והמכוה ומחית המכוה . והבוהק חולקין בין האום לפסיון הרי אלו להקל : (ו) ביצד להחמיר . לא היה בו שער לבן ונולד לו שער לבן היו שחורות והלבינו . אחת שחורה ואחת לבנה והלבינו שתיהן . קצרות והאריכו אחת קצרה ואחת ארוכה והאריכו שתיהן נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן . הקיף השחין את שתיהן או את אחת מהן או "חלק השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק . והלכו להם . לא היתה בו מחיה . ונולדה לו מחיה . היתה עגולה או ארוכה ונעשית מרובעת. מן הצד ונעשית מבוצרת . מפוזרת ונתכנסה ובא השחין ונכנם בתוכו . הקיפה חלקה או מיעטה השחין . או מחית השחין . והמכוה . ומחית המכוה והבוהק

נמי תלמן

כ"מ ועמו"ט : ונתפזרה . פי' שפסה הגגע למוכה וכסה מקצתה ולאחר כשאר סימן מסיק דסיינו כעדשה כשלטרף לכולה מסיק וכא פי' לו שבא הסגין מהר"מ ועמו"ט : (ה) ושוב לא מעמא במסיק מהר"ס:(ו) ל"ד דה"ק לוקמינהו וכו' קאי אלא דנקט כאחי דסליק וסתיד . פסיון . משום נגעי הגוף נקט' וכנגעי בתים (דכתו נמי מיירי) לפי' עמד בעיניו טמא: ואין בו' לפי' יש בשם בגרים ועומד בשבוע ה' נמי סוס לשקל דסוס בשאר ולא בשאלט וכשל שני דשאר בשאלט נקט ואין בו' לשמי לגמרי ועבו"ט . לא בו' ולא"כ דה"ק פוטרו בשבא

בשבא בשמולד לו לאחר שבאם היה מחליטו מ"מ היה טהור לפי טבל ושעריב שמתו עד שיוולד לו וירלה לכהן ועמו"ט .

(י) וכלומר שהגגע הוא בעור הבשר הזה שנעשה לשקע דאל"כ עדיין אין הסער בתוך הגגע :

כשבאם שבאם לו לאחר שבאם היה מחליטו מ"מ (י) עם שער שלבן ומחליטו הרי זה להטמיר : חולקין בין האום לפסיון . פסיון מפסיקין בשבא בין עיקר הגגע לפסיון והלכו להן לאחר שבאם ואין עם דבר המפסיק הרי אלו להטמיר :

והבוהק והלכו להן . לא היה בו פסיון ונולד בו פסיון השחין ומחית השחין . והמכוה ומחית המכוה . והבוהק חולקים בין האום לפסיון . והלכו להן הרי אלו להחמיר :

גמרא נדה דף כד ע"ב

מלא מים וכו' . בשלמא דם ומים לא כלום היא אלא גנונים ניחוש שמא ולד הוה ונימוח אמר אביי כמה יין חי שתת אמו של זה שנמוח עוברה בתוך מעיה רבא אמר מלא תנן אם איתא דאתמוחי אתמח מיחסר חסר רב אדא בר אהבה אמר גנונים תנן ואם איתא דאתמוחי אתמח כולה בחד גוונא הוה קאי: תניא אבא שאול אומר קובר מתים הייתי והייתי מסתכל בעצמות של מתים השותה יין חי עצמותיו שרופין מזוג עצמותיו סכויין כראוי עצמותיו משוחין וכל מי ששתייתו מרובה מאכילתו עצמותיו שרופין אכילתו מרובה משתייתו עצמותיו סכוין כראוי עצמותיו משוחין :

רש"י

שמא ולד היה ונימוח כיון דלאו דם היה ולאו מיס ניגבו תיכף למיתם לגלד . כמה יין חי וכו' . לגון גוזמת : ה"ג רבא אמר מלא תנן : סכויין . שמורין שמעתי ל"א סכויין כלא מוח ומשיחה לשון יבשיס : מזוג . יותר מדאי :

זוהר ויסהל דף רד ע"ב

כתיב ויגפם ותוקמוס ווי נפש דחבדת ופציר חיסו . חבל חי סכי ווי גופא דבעלי ומשיך לגבא להאי רוחא מע"ם וסטוא רוחא סריא בגווס דסטיא נפש ודייר בס כל יומא דשבתא . וכדין סהוא נפש יתירא ברבוי' ותועלת יתיר ממש דסוס : ועל דא תניון כל נפשהון דיסרחל מתעטרן ביומא דשבתא ועטרא דילסון דסריא סהי רוחא בגווייסו :

מוסר יוסף לחם הלכה פסוקה

מספר מסידים סי' קנ"ד כר"ס ס' שבת פ"י

כשיתפלל חדם לריך שיעמוד כיראה שנאמ' ענדו לת פי כיראה . שלא ירוק בתפלה כלומ שמא יש בינו בשר מסיים לגא בכל תיכות יתפוב לתא בלבו כוונס בכל מא שמוליא מפיו בלא יש לתעיב לס יש לדבר להתחנן ולבקש מאת המלך שהוא שבור ודס סירלך לו סיפא פגידתס

(א) קישרת אשה מבתחי ההליוך אעפ"י שיש לו שני מתחים . וחושי שבבה אע"פי שהוא רשוי בראשה ורצועות מנעל וסנדל שקישרין אותן על הרגל בשעת מלבוש ונודות יין ושמן אע"פי שיש לו שתי אוזנים וקדרה של בשר אעפ"י שיכולה להוציא הבשר ולא תתיר הקשר וקישרין דלי במשיחה או באבנט וכיוצא בו אבל לא בחבל וקישרין לפני הבהמה או ברגלה בשביל שלא תצא אעפ"י שיש לה שני אפרות . וחבל שהיה קשור בפרה קישרו באבום . היה קשור באבום קישרו בפרה אבל לא יביא חבל מתוך ב'תו ויקשור בפרה ובאבום ואם היה חבל נדרי שמותר לשלשלו ה"ז מביא וקושר בפרה ובאבום מפני שבל אלו הקשרים מעשה הדיוט הן ואינן של קיימא אלא פעם קושר ופעם מתיר ולפיכך מותר לקשור אותן לבתחילה . חוזלות של תמרים ושל גרוגרות מתיר ומבקיע וחותך ונוטל ואוכל :

אמתך דברך לפניו ולא תבעיה שלא יעשה תפלתינו שיתתר
חן ואהב תלא מתלוץ ויגרם תוהך תפניו ואם כאת לכללי
ולשכתו דע כשאתה מתחנה לשבח קול נשים ושיר של שבח
אם היו רגים שלא ניגון מי היה מקובל לפיכך אין לעשות
כתורה אלא כתבך וכקול נשים וכקול רם שנאמר לפרים
קול בשמחה תתרו כשהיו מהלכים במדבר היו הולכים פקב
בלב גודל שלא יפיה עליו כשתחזי שהלחה ה' וע"ז נתיחסי
מרוצתם רעם וגבורתם לא כן לכן ברח הקב"ה קריאת הגבר
ללמוד ממנו דומנת שנאמר תשוף בשמים יהכמנו ' ורחם
שאם אתה מדבר לפני מלך בי"ו ירוני דבריך ואם השורר
לשבחתך תמשוך בקולך ואיך תרוץ לפני מה"ם לבן תנרכסו
בקולך ואל תעשה כאלו תוכה לך שילחו תפיך לא כן אלא
כשאתה דברי בקשות התאחר בדרך התמונים שנא' תמונים
ידבר רם כי כשאדם מתחנן לפני שליח הינו מרוץדבריו ועל
כל דבר תפיס לב שלא ישעה בדבריו וקודם שתתחנן לשליח תו
למלך עורך דבריו על הסדר שלא יגתגם ושלא ישבח ושלא
ידע תוא בך השעה שנאמר פיערוך שוטן לא בער ואומר

מצות השם

ב"ת דף ה' סמ"ג ה' גזילה פ"ת סמג ל"ת רמז סמג כלל לא תחמוד ולא תתאוה בלאוין קע"ח ח"ת סי' שכט

תיז (רמו) מ"ש שלא להתאוות בלב דבר של חבירו שנ' לא תחמוד אשת רעך ולא תתאוה בית רעך מלא
תחמוד (בפי' ל"ט) כי לא תתאוה עובר בזין שנאמר בלבו היתר יקנה דבר זה ונפתה
בלבו בדבר עבר בלא תתאוה שתין תאוה בלא בלבד . ואם קנה הדבר האוה שהפציר בבעליו
והרבה רעים עליו עד שקנאו עובר גם על לא תחמוד ואין לוקין עליו משום שתין בו מעשה ונוהג
בכל מקום ובכ"ז בזכרים ונקבות :

ברכות י"ד י"ן פסחים יו סכ"ד ה' יסודי תורה פ"ת סה"מ מ"ע ב סמג עשין ב ת"ת סי' כח סמ"ק סי' ב

תיח (קעב) מ"ע ליחד השי"ת להתין תאוה שלימה שאוה שאת בלי שום שתוף שנא' שמע
ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואמו עיקר האמונה אשר יחידה רשאוה שים אלוה נאמן
(ע' סי' כ"ה) צריך להתין באמונה שלימה שאוה אחד פשוט בתכלית האחדות הפשיטות ולא
יהיגהו משיני הגוף ולא יקראו מקרא הגוף ואין שני לו ומבלעדו אין אלהים צריך שיגמור בדעתו
בתמם כשאומר פסוק זה שאוה מוסר נפשו למיתה על אמונת יחודו ית"ש ואם המלא ימלא לומה
חויב שירצה לסבריהו להכחים לתמת זה שיקבל כל המיתות ועניויים עליו ואוה לא יכחש לתמת זה
לא במחשבה ולא בדבור ולא במעשה (ואם עושה זה בתמת תאוב כאלו עשה כפועל ודבר זה יכוין
בשתריך בד' לתשר) וזה נקרא שול מלכות שתים ואמונה זו חייבים בכל עת ובכל רגע זכרים
ונקבות :

ברכות נד סה ספרי פסחי כ"ה סכ"ד ה' יסודי תורה פ"ב ושם ה' השוחה סה"מ מ"ע ג' סמג עשין ג

תיט (קעג) מ"ע לאהוב השי"ת בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל
לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך ואיך הוא הדרך לאהבתו ית"ש שתתבונן בפעולותיו עד
שתשיגהו כפי יכלתנו ותאנג בתשגתו בתכלית התענג ויתלהב הלב לאהבתו ותאת התשבח מחוייבת
לגיונו ורחוי לאדם שישים כל מחשבותיו אחר אהבת השי"ת ויתרחק בלבו מכל התעלם ומלוחו כאין
ואתו נגד אהבתו ית"ש ויזהיל מחשבותיו תמיד בתמונתו ויחודו ית' ויתלהב לבו לאהבתו בכל מיני
אהבה ותאוה שבתולה ואין אהבת השי"ת נקשרת בלבו של אדם עד שישים כל מחשבותיו אליה תמיד
ברחוי ויתזוב כל מה שבתולם חוץ ממנו כמו שבאוב בכל לבבך ובכל נפשך ושיהו אוהב הקב"ה אלא
בדעת שיודעהו ועל פי הדעת תהיה האהבה"אם מעט מעט ואם הרבה הרבה"לפיכך צריךשאדם ליחד עצמו
להבין ולהשכיל בחכמות ומחוקות המודיעים לת קונו כפי כח שים בידם להבין ולהשיג ואוה מן
המלות שחייב האדם בכל עת ובכל רגע ובכלל במלות זו לקרב בני אדם לעבודתו ית' ולאהב אותו
על בריותיו כמו שהרחם אהינו ע"ה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן מפני זה קראו הקב"ה אוהבו
שנאמר אברהם אוהבי ואוהב זכריס ונקבות (ע' סי' תל"ג) :

ברכות קיט יומת לם קדושין כא סוטה כא מדרש ר"ח ב"ב יו ב"ב כא סוכה מב סכ"ד ה' תלמוד תורה פ"ת סה"מ מ"ע ה
סמג עשין יב י"ד סי' רמ"ו סמג סי' קה קו

תכ (קעד) מ"ע ללמוד תורה וללמדה שנאמר ושננתם לבניך מלוה שיהיו דברי תורה מחודדים
בפיך

מצות השם

תכא (קעה) מ"ע לקרות ק"ש שחרית וערבית שנ' ודברת בם בו' בשכבך ובקומך ר"ל זמן
שכיבה וזמן קימה ומה שלם פרשיות שמע והיה אם שמוע ויאמר מפני שים בשמע יחוד
השם ואהבתו יום"ם ותלמוד תורה שהוא יתד שהכל תלוי בו והיה אם שמוע יש בו זכירה אחר מלות
ויאמר הוא פרשת ציצית יש בו זכירת כל המלות ומלוה להזכיר יציאת מצרים שנאמר למען תזכור את
יום לתכך מארץ מצרים כל ימי חייך ונוהג בכ"א ובכ"ז בזכרי' ונשים פטורות :

מנחות פ' ג' ד' ערובין לם סכ"ד ה' תפילין פ"ת סה"מ מ"ע יב ג סמג עשין כב נג ת"ת סי' כם סמג סי' קנ

תכב תכג (קעו) מ"ע לקשור תפילין על היד שנ' וקשרתם לאות על ידך (קעז) ומ"ע להניח
תפילין על הראש שנ' והיו לטוטפות בין עיניך ומקום הנחתן היד שנאמר על
סקיבורת במקום הגבוה ועל הראש במקום שמוחו של תינוק רופס תפילין כתוביס בשם הרבא
פרשיות קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע שים בהם קבלת עול מלכות שמיס זכירת נסיס
ומפלאות שעשה השי"ת עם תומיתו וקיבוד תוחתו לעבודתו ית"ש ותוחן סד' פרשיות הן בתפילין של
ראש בארבע בתים ובתפילין של יד בבית אחד . ג' תלכות הן למשה מסיני בתחיבתן ת' שיכתבו
בדיו ג' שיכתבו על הקלף (ע' סי' תרי"ג) בכתיבת ס"ת וכל הפוסל בה פוסל בה ג"כ כלן חוץ מפיק
ז' י"ח כ' ועוד נוסף כלן שהם נכתבו שלא כסדרן פסולין . שנאמר ושמת אלה ואין אלה אלא תפילין וכולן
הלכה למשה מסיני ת' שיהיו מרובעות וכן תפירתן ברבוע ב' שיהא בבית של ראש זורת שין מימין
ומשמאל ג' שיכרוך הפרשיות במטלית ד' שיכרוך תוחן בשערות מעל המטלית ותח"כ יכניסו בבתיהן
ה' שיהו תפורין בגידין ו' שיעשה להן מעברתא שתעבור הרלועה בתוכה ז' שיהא הרלועה שחורה
ח' שיהא הקשר שלהן בצורת ד' וידקדק שיהו בבתיהן ע"י סופר ירא שמים . מי שתיהו מניתן עובר
בשמנה מלות עשין שנאמר בהם פרשיות לת הנים :תפילין לריכין גוף נקי שיהיה גוף שלא תלא ממנו רוח
מלמטה כל זמן שהם עליו כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעלמו וכל הרגיל
בתפילין בגוף נקי מאריך ימים שנאמר ה' עליהם יחיו חייב אדם למשמש בתפילין כל זמן שהם
עליו שלא יסיח דעתו מהם לפילו רגע אחד שקדושתן גדולה מאד וכל זמן שהתפילין ברחשו ועל
זרועו הוא עניו וירא שמים ותיהו נמשך בשחוק ובשיחה בטילה ותיהו מהרהר מחשבות רעות שלא
מפנה לבו בדברי תלמוד ונוהג בכ"א ובכ"ז ונשים פטורות :

יומת יח מנחות לת ב ג ד סכ"ד תלמוד תורה פ"ב סה"מ מ"ע עו סמג עשין כב ג"ד ה' רפ"ב סמ"ק סי' קלר

תכד (קעח) מ"ע לקבוע מזוזה בפתח שנאמר וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך במזוזה כתובים
ג' פרשיות שמע והיה אם שמוע הכתב צריך שיהיה כמו בס"ת וכל הפוסל בהתיבה ס"ת
כן הוא במזוזה (ע' סי' תר"ג) חוץ מפשיק ג' י"ח כ' ופוסל ג"כ אם כתבה שלא כסדר או כתבה
בזנב או בעגול או בקוצה וכן אם כתבה בשני עטרות לפ"ם שאפרה פסולה ואין בית סייב במזוזה
שלא אם יש בו עשרה תלתים ל' שיהא בו ד"ת על ד"ת ב' שאפיה לו שתי מזוזות ג' שאפיה לו
משקוף ד' שתהיה לבית תקרה ה' שיהא לו דלתות ו' שיהא השער גבוה י' או יותר ז' שיהא הבית
סול ח' שיהא עשוי לדירת אדם ט' שיהא עשוי לדירת בבוד י' שיהא עשוי לדירת קבע וקובעין
לת המזוזה בתוך חלל של פתח בשפח השמוך למון בתחלת שליש העליון וצריך לקובעה על ימין
שנכנס לבית סייב אדם להזהר במזוזה מפני שהיא מוכת תמיד וכ"ז שיכנס וילא יפגע ביסוד
השי"ו ויזכור אהבתו ויעור משנתו ועניוניו בהבלי הזמן וידע שאין דבר עומד למולמי עולמים אלא
ידיעת צור העולם ומיד הוא מוזר לדעתו וסולך בדרכי מעשיו ומזוזה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא שכרי לו מי שיש לו תפילין בראשו
וזכרועו וליליס בבגדו ומזוזה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא שכרי ליש לו מזכירין רבים וזן הם המלאכים
שמגילין לוחו מלחטוא שנאמר מוכה מלאך ה' סביב ליריאיו ויחללם ונוהג בכ"א ובכ"ז בזכו"ב :

סנהדרין דף פח ערכין עו תענית דף ט' סכ"ד ה' יסודי תורה פ"ו סה"מ ל"ת סה"ד סמג לאוין ד סמק סי' יח

תכה (רמז) מ"ע שלא לנסות בניו שנאמר לא תנסו אם ה' אלהיכם שלא
מעשה שנעשה לו שזה הוא בניו אמם יאמינו בו ולא יהרהרו אחריו ובכלל בזה
שלא

שלא לנסות לה׳ שם יקויים הכתובים שבכתבים לנו ע״י נביאיו וסמ״ג וסמ״ק כתבו שלא יאמר מעשה מלוה זו ותרתה שם לחבירך (טון ממעשר שמות לנסות) ואין ליקוין על לאו זה ומובא בכ״מ ובכ״ז בזו״ב :

ספרי סכ״ד כ׳ מלכי׳ פ״ה סכ״מ מ״ע קפ״ז פ״ה סמג עשין קי

תכו (קעט) מ״ע להאריך שבעה חומות שבת׳ המרס מארים לומס ז׳ לחומות שם בכעבי שתי תמורי פרישי מוי יבוסי גרגשי : שם היו מוחזקין בע״י קודס שבכבשם בידיהו .ומי שבא לידו אחר משבעה חומות הכ״ל ממויב לקיים בו מ״ע זו בשים שם בידו ואין שכנם בדבר (ע׳ סי׳ ל״ג ומקכח)וכבר חבר זכרם מכל מקום היא מצוה שנוהג לדורות כמ״ש בסה״מ ע״ש ומובא בזכרים ונקבות :

ע״ז דף כ׳ סכ״ד ה׳ ע״ז פ״ו מס׳ זכי׳ פ״ג ס״מ ל״ת הכ׳ סמג לאוין מח יד סי׳ קנח מ״מ סי׳ רמט סמק סמק סי׳ קלה

תכז (רמח) מל״ת שלא לשמול על עע״ז שנאמר ולא תחנם רלה עובד ע״ז טובע בנהר לא ישילנו ובחליו לא ירפאו ואם ירא מסם או מסוס מיבא ירפאו בשכר לבל לא בחנם ואסור לשבדו בידים או לדומפו לכור וכיוצא בו אם ליבו עושה עמנו מלחמה ולא יתן לסם מנייה בקרקע (ע׳ סי׳ ל״ד) ולא יתן לסם מתנת חנם ולא יספר בשבחו לפילוסי׳ כמה נלחם עובד ע״ז זה מכ״מ שנם מעשיו ומובא בכ״מ ובכ״ז בזוכ״ב :

יבמות כג שבת׳ פב ע״ז דף לו סכ״ד ה׳ לשורי ביאה פ׳ י״ב סה״מ ל״ת כב סמק לאוין קי״ב סובר שזה קלי על ז׳ חומות לא לאחר שהניירו לבן בעזר סי׳ עז ח״מ סי׳ תכם סמק סי׳ רב

תכח (רמט) מל״ת שלא להתחתן עם עכו״ם שנאמר ולא תתחתן בם זה הבא על הנכריה דרך ליחוד או משם שבועלת לגוי דרך ליחוד לוקין מלקות מרבעים ודרך זנות מכין לוחו מכות מרדות : יסרה לו בזנות סייב משום דלא שפיר גויה זונה . בעלה בפני עשרה מיהרלל בין דרך חתנות בין דרך זנות קנאי הפוגע בו בשעת ביאה שכרו בפניהם לא שלקוהו ב״ד ולא פגעו בו קנאים הרי עומדו מפורש בדברי קבלה שהוץ בכרת שנאמר ובעל בת אל נכר יכרת ה׳ לאוים כו׳ ולא יהיה לו ער ועומד בתחתים ומובא בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות (עיין תקוני תשובה) :

עקב יום א תורה

לסמשיך מת״ם דז״ל יהוה בפם י יה יהו יהוה רום יוד הא ואו הא בשמה יְהוֹה סיס יסידה ו דמלוי יוד הל סס ב״ן שבעשים בניקוד חולם :

א וְהָיָה ׀ עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְשָׁמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־
הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ: א וַיְרֵכְךָ וּרְבָבְךָ וּפְרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי־אַדְמָתֶךָ
וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֵת לָךְ: ג בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־
הָעַמִּים לֹא־יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה וּבְבְהֶמְתֶּךָ: ד וְהֵסִיר יְהוָה מִמְּךָ כָּל־
חֹלִי וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם

בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ: ה וְלֹא־יֵי מְנָךְ כָּל מַדְוֵי וְכָל מַכְתְּשֵׁי מִצְרַיִם יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם
דִּיעֲתָ לָא יְשַׁוִּינוּן בָּךְ וְיִתְּנִינוּן בְּכָל סַנְאָךְ: ה וַאֲכַלְתָּ אֶת־כָּל־
הָעַמִּים אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹד
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ: ו וְתִגְמַר יָת כָּל עַמְמַיָּא דְיֵי אֱלָהָךְ
יְהֵיב לָךְ לָא תְחוֹס עֵינָךְ עֲלֵיהוֹן וְלָא תִפְלַח יָת פָּלְחַנְהוֹן אֲרֵי לְתַקָלָא
יְהוֹן לָךְ: ו כִּי תֹאמַר בִּלְבָבְךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָכָה אוּכַל
לְהוֹרִישָׁם: ו אֲרֵי תֵימַר בְּלִבָּךְ סַגִיאִין עַמְמַיָּא הָאִילֵין מִנִּי אֵכְדִין
אֵיכוּל לְתָרָכוּתְהוֹן:

נביאים ישעיה מט

לסמשיך מכ״ם דז״ל צבאות נפם צ צב צבא צבאו צבאות רום יהוה נסמה דנלח אדני נסמה דסוד יְהוָה סיס יסידה דנלח יְהוָה סיס יסידה דסוד הל סס ב״ן שבעשים :

א וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְהוָה וַאדֹנָי שְׁכֵחָנִי: א וַאֲמַרַת צִיּוֹן סַלֵק
שְׁכִינַתֵּיהּ יְיָ מִנִּי וַיְיָ רַחֲקָנִי: ב הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָהּ מֵרַחֵם
בֶּן־בִּטְנָהּ גַּם־אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ: ב הֲאֶפְשַׁר דְּתִתְנְשֵׁי
אִתְּתָא בְּרַהּ מֵרַחֲמָא עַל בַּר מָעָהָא מִתֵּיבָא כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל
וַאֲמַרַת אִם לֵית קֳדָמוֹהִי אִתְנְשָׁאָה דְּרָמָא לָא מִתְנְשֵׁי לִי יַת דַּעֲבִדִית
עַנָּגַל דְּדַהֲב אָמַר לָהּ נְבִיָּא אַף אִלֵּין אִתַּנְשָׁיָן מִתֵּיבָא וַאֲמַרָה לֵיהּ אִם
אִית קֳדָמוֹהִי אִתְנְשָׁאָה דְּרָמָא מִתְנְשֵׁי לִי יַת דַּאֲמַרִית בְּסִינֵי נַעֲבִיד
וְנַקְבֵּיל מְתִיב וַאֲמַר לָהּ מֵימְרִי לָא יְרַחֲקִנָּךְ: ג הֵן עַל־כַּפַּיִם חַקְתִּיךְ
חוֹמֹתַיִךְ נֶגְדִּי תָּמִיד: ג הָא כְּדַעַל יְדִין אַתְּ צַיָּרָא קֳדָמַי שׁוּרָךְ לְקִבְלִי
תְּדִירָא: ד מְהֵרוּ בָנַיִךְ מֵהָרְסַיִךְ וּמַחֲרִיבַיִךְ מִמֵּךְ יֵצֵאוּ: ד יְחוֹן בָּנַיְכִי
חָרְבָתַיִךְ מִפַּגְרֵךְ וּמֵחָרְבֵךְ מִנַּיִךְ יִגְלוֹן: ה שְׂאִי־סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם
נִקְבְּצוּ בָאוּ־לָךְ חַי־אָנִי נְאֻם־יְהוָה כִּי כֻלָּם כָּעֲדִי תִלְבָּשִׁי וּתְקַשְּׁרִים
כַּכַּלָּה: ה זְקוּפֵי יְרוּשְׁלֵם סְחוֹר סְחוֹר עֵינָךְ וַחֲזָא כָּל בְּנַי עַם גָּלוּתַיִךְ
מִתְכַּנְּשִׁין וְאָתָן לְגַוַּיִךְ קַיָּם אָנָא אֲמַר יְיָ אֲרֵי כּוּלְהוֹן לִיךְ כִּלְבוּשׁ דִּיקָר

מצודות דוד

(ע) ותשמר ליון . הכם ליון התסוב לשמר ס׳ עזב חוסי ותשמר ליון . היה היתם סבוהה שבתחתים : עולם סלם : מרחס . מלרחס : על כפים . דומם עלי כתלו את תקוקים על כפי לזוכרך תמיד : מהרו בניך . לשוב ובעובר זס מהרסיך וכו׳ : בעדי . קשיטין : תלרי . תהא לרס מרוב יושביה :

(ב) מהרו בניך . יובר מהרס שבתו בני ליון את תלרס משתבת תני : מהרסיך . מהרסים והמחריבים תוכך יצאו (ג) שאי סביב עיניך . כלשון הכתוב שאי נא עיניך וראי מה המון הבאים אליך כלשון הכתוב כל אלה נקבצו באו לך : כעדי תלבשי . התשפר בהם כתלבוש של קשוט . ותקשרים . התקשר תואם

וְעוֹבְדֵיהוֹן בְּגַוֵּיךְ בְּקִישׁוּט בַּלְתָּא ׃ י כִּי חַרְבוֹתַיִךְ וְשַׁמְמַתַּיִךְ
וְאֶרֶץ הֲרִסָתֵךְ כִּי עַתָּה תֵּצְרֵי מִיּוֹשֶׁב וְרַחֲקִי מִבַּלָּעִיךְ ׃ יא אֲרֵי
חָרְבָתַיִךְ וְצַדְיוּתַיִךְ וַאֲרַע מְפַגְרוּתַיִךְ אֲרֵי בְּעַן תִּדְחֲקִין מִיתֵב
וַיִתְרַחֲקוּן מְסַלְּעָמָךְ ׃

מצודות דוד

פשרו: (י) כי תרבותך וכו' · ר"ל כי לתוך תרבותיך ושממתיך וכו' לא תדעני עוד כי עתה יהיו כולם מיושבות: ורחקי מבלעיך פשרו אך אתה לבדך תהיה תמיד בקרב הארץ ולא יבואו בגבולך:

כתובים תהלים ז

להמנצח דמיסור ומלכות דז"ת שיגדלת יודכפם שיגשיגדלת שיגדלת יוד רוח יאהדונהי כשמם דיסוד א אד אדנ אדני כפם אדני רוח אלף דלת נון יוד כשמם דמלכות יוד הוי ון הוי מיס יסידם דיסוד יְהוָה מיס יסידם דמלכות לא׳ שם ב״ן שבעשים :

א שִׁגָיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה עַל־דִּבְרֵי־כוּשׁ בֶּן־יְמִינִי ׃ א תַּרְגּוּמָא
דְאוֹדֵיתָא לְדָוִד דִי שַׁבַּח קֳדָם יְיָ מִטּוּל דִי אֲמַר שִׁירְתָא עַל
תְּבִירָא דְשָׁאוּל בַּר קִישׁ דְמִן שִׁבְטָא בִנְיָמִין: יְהוָה אֱלָהַי בְּךָ חֲסִיתִי
הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל־רֹדְפַי וְהַצִּילֵנִי ׃ ב יְיָ אֱלָהַי בְּמֵימְרָךְ סַבְּרִית פְּרוֹק יָתִי
מִכָּל רָדָפַי וּפְצָא יָתִי ׃ ג פֶּן־יִטְרַף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל ׃
ג דִלְמָא יִתְבַּר חֵיזֵי אַרְיוָתָא נַפְשִׁי יְפַשַּׁח וְלֵית דְיִפְצֵי ׃ ד יְהוָה אֱלָהַי
אִם־עָשִׂיתִי זֹאת אִם־יֶשׁ־עָוֶל בְּכַפָּי ׃ ד יְיָ אֱלָהַי אִין עֲבַדִית שִׁירְתָא
הָדָא בְּבַוְנָתָא בִישָׁא אִין אִית טָלוּמָא בִידָי ׃ ה אִם־גָּמַלְתִּי שַׁלְמִי רָע
וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם ׃ ה אִין פְּרַעִית לְבֵישׁ שְׁלָמִי בִּישׁ וְדַחֲקִית
מֵעִיקָי מָגָן ׃ ו יִרְדַּף אוֹיֵב ׀ נַפְשִׁי וְיַשֵּׂג וְיִרְמַס לָאָרֶץ חַיָּי וּכְבוֹדִי ׀
לֶעָפָר יַשְׁכֵּן סֶלָה ׃ ו יְהֵי רָדֵיף בְּעֵל דְּבָבָא נַפְשִׁי וְיַדְבֵּק וְיִכְבּוֹשׁ
לְאַרְעָא חַיַּי וְיִקְרֵי לַעֲפָרָא יַשְׁרֵי לֶעָלְמִין ׃

רש"י

שגיון לדוד · על שגיונו בכך כמעיל אשר כרת לשאול: כוש · השומם בעורו ולפי שאול משומם במעשיו: פורק · קורע · שם עשיתי זאת · מה שתפרש לחרין: שם גמלתי שולמי רע · שם גמלתיו כגמולו: ואחלצה צוררי ריקם. בכרות לת כפי תעילו שם להללו ולהעמידו ריקם עשיתי ללא להרשותו שהיה מסור בידי:

מצודות דוד

(ו) שגיון לדוד · שהתפלל כזה על השגיונו שם שכרת מכנף מעיל שאול · כוש בן ימיני · זה שאול הבא מבנימין וקראו כוש כי היה השומם במעשיו לשמם כבושי כוש המשומם בעורו (ג) פן יטרוף · כאלו תופיעני יתנכר עלי לחויב ופן יטריפני כאריה: פורק · יפצר חותי ולא תמלט מיגל כי כולם קמו עלי: (ד) שם עשיתי · שם כשעשיתי לת זאת לכרות כנף מעיל שאול: שם ים עול בכפי · שם עשיתי (ה) שם גמלתי · כעוד שהיה שאול חיים שלומי וכי גמלתיו לעשות עול לנזונו לכעמידו מלוכא מעיל קרוע כדרך שהמושחים מן זה רעה החת עוכא כאשר חצה הוא שהיו לו לחויב · ואחלצה · כלה לף בעת שהיה לר עלי לרדוף לחרוי בקשם על לת תמם יקרם עוד בפני בעיני וכוונתיו מן הכתיבה כי כללתיו מיד תגיד אשר בקשו להרגו כמ"ש בש"א וכאומר והנה בעבור זה כרתי מעילו להודיע לת זאת שהיה מסור בידי ולא שלחתי בו יד : (ו) ירדוף · כאומר ואם לא כדברי כן הוא יהיה גמול ענשי שהחויב ירדוף אחר נפשי ויוציו לגולל לרדפני ויטיג חותי וירמסני בארץ כל ימי חיי ואת כבודי ישפיל להיות שוכן לעולם עד הטפר :

(ה) גמי ר"פ פא"ר ופי' המו' כלומר יפרים על מה שהוא טועם מיניה וביה כדי שיטעום ומו לא ע"כ דכלא"ם ה"ק דטבל אסור לכהן : (ב) ירו' וק"ק כיון דמסלס הכהן הרשומה ה"כ לא נתן תרומה ממנה : אינה · כתו"ט · אינה יוצ"ב מחוסן סוטן שיעור מה שנפל כהן כלבר ועל סס שהתרומה נקראת דמע בדלק' מ"ו קראו למעורב ממנו מדומע: (ג) שהרי כשהתרם כל זו"ש כבר נתקנו שהלקין ונעשו סולין ומיסו לאו סולין גמורין הן שהרי נתקנו אלא מת"ג ועדיין מעכולין למעשרות ומ"מ (ד) פי' הא' סוא מהרי"ם ופי' סב' סוא מהר"ם וגם ל"ז לפרושי קאתי וכשכם הסיג עליו כסי' ב"ד כלי"ם : (ה) תימה לי אמאי מפרש אלישע דר"ע דודאי דאף לרבנן שייכא להך בד"ש תו"ט (וכמ"ש תיכן דע"כ קאי על תרומת הא'וש"כ כלי אמצעי דחסד דמלכו' דיצירה אלהלמדאלה למד התורם קישות · ונמצאת מרה אבטיח ונמצאת סרוחה · תרומה ויחזור ויתרום · התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ · אם ידוע שהיה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה · אם משתרמה החמיצה הרי זו תרומה אם ספק תרומה ויחזור ויתרום · הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה ואין חייבין עליה חומש וכן השניה : (ב) נפלה אחת מהן לתוך החולין אינה מדמעתן · נפלה שניה למקום אחר אינה מדמעתן · נפלו שתיהן למקום אחר · מדמעות בקטנה שבשתיהן : (ג) השותפין שתרמו זה אחר זה רבי עקיבא אומר תרומת שניהם תרומה · וחכמים אומרים תרומת הראשון תרומה ר' יוסי אומר אם תרם הראשון כשיעור אין תרומת השני תרומה · ואם לא תרם הראשון כשיעור תרומת השני תרומה : (ד) במה דברים אמורים כשלא דבר · אבל הרשה את בן ביתו · או את עבדו · או את שפחתו לתרום תרומתו תרומה.בטל · אם עד

פרק ג התורם וכו' . כשנגע לתירי ולפי שכי יחזור ויתרום דהוי קרוב למז"ח עשום דהוי ליה (למטעמיה) (ה) : ונמצאת של חומץ כו'.שהתורם מן המומץ על היין לין תרומתו תרומ"דיין ומומץ שכי מיניס סן : אם ספק. עד שלא ת"ח אם הממיצה" או לאחר שתרמה הממיצה.תרומה ויחזור ויתרום . ומומן שמיתן לכהן וכהן ומומן לן דמי תרומתו גדולי מן הסני'שהשני'מתמעט, כפי מה שעולי תרומ' הרשות ולפי שהכהן סוא המוליח מעכרו ומכן קיימא לן בכל דוכתא שהמוליח מעכירו עליו הרשות לפיכך חיכו לוקח כלא דמים שלא הקטנה ונריך שיתן לו דמי סנדולה שהיה הרשומה (ב) : הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה . שם נפלה לפסות ממלא של סולין אין נעשים מדומע דשמא חיכה תרומה שלא הסניה היה תרומה : וכן השניה . חיכה מדמעת בפ"ע שמא הרשות תרומ'ולא הסני': ואין חייבי'עליה חומש. ר שהכל הרשומה לבדה אלא הסניה לבדה חיכו מכלם מומם כדין שאר חולי תרומ' כשנגע : (ב) מדמעות בקטנה שבשתיהן . כשיעור הסניה שהיא קטנה שבשתיהן ואם יש בסולין מלא כוגד הקטנה אין נעשים מדומע שלא נוטל מן הסולין כשעור הסני שהי תרומות שנפלו כהן ומומן לכהן והשאר סולין כמו שהיו : (ג) תרומת שניהם תרומה. כיון דמדומת כל ל' מהן הויא תרומה ואיה סולין (ג) כשהתרמו שניהן מי שהין זה שלא וזה שלא קדמה תרומה כי אם חלי שלא בשל זה וחלי שלא בשל זה כל ל' כפי חלקו: אם תרם הראשון כשיעור . אחד מי כשיעור שנתנו חכמים תרומתו תרומ' והלכה כר"י דלפרושי מלמייהו דחכמים קאתי ואיה דמפרשי (ד) אם תרם שלי כשעור אם שתרם חביו אחר כן תרומתו תרומה דחזיון דהוה ניחא ליה להחיך בתרומה כמה שתרם הרשות שהרי היתה דעתו מסכמת עמו כשיעור התרומה . ופירוש רשות נראה בעיני עיקר : (ד) במה דברים אמורים . שלא נעל דשות שלא דפליג ר' עקיבא לעיל ואמר תרומת שניהן תרומה (ה) : כשלא דבר . שלא מסכירו למרוס שלא תרס מדעתו : אבל הרשה . שנתן בע"ס רשות למרוס תרומתו תרומה : בטל .

עד שלא תרם בטל אין תרומתו תרומה. ואם משתרם בטל תרומתו תרומה. הפועלים אין להן רשות לתרום חוץ מן הדרוכות שהן מטמאין את הגת מיד: (ה) האומר תרומת הכרי זה בתוכו ומעשרותיו בתוכו תרומת מעשר זה בתוכו. רבי שמעון אומר קרא שם. וחכמים אומרים עד שיאמר בצפונו או בדרומו. רבי אליעזר חסמא אומר האומר תרומת הכרי ממנו עליו קרא שם. רבי אליעזר בן יעקב אומר האומר עשור מעשר זה עשוי תרומת מעשר עליו קרא שם: (ו) המקדים תרומה לבכורים. מעשר ראשון לתרומה. מעשר ב' לראשון. אע"פ שהוא עובר בלא תעשה. מה שעשה עשוי שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר: (ז) ומנין שיקדימו הבכורים לתרומה זה קרוי תרומה וראשי' וזה קרוי תרומה וראשית. אלא יקדימו הבכורים שהן בכורים לכל. ותרומה לראשון

חס לחסר שמינה שליח לתרום בטל שליחותו לחסר שהלך מלפניו: חוץ כו'. בעלים ע"ס שהסכירו פועלים מכרים כדי להפרים תרומ' בשהרה (ו) רשאים לתרום עד שלא ינעו בו הבעלים ע"ס ויטמאו לח תרומה: מפני שהן מטמאים את הגת. שהבעלים עמי הארץ מיד כשהתחילו הדורכיס לדרוך והלכו בגת שמי ורגב לויס נזהרים יותר מביגב בגתן ומטמאים לחומה לפי שהם חושבים שמיד כשהתחילו לדרוך הפריסו שהכרים תרומה גדולה הילכך מפריסים הכרים הדורכים מן היין כדי שיעור תרומה הגדולים לכל הגת (ז) מיד כשהלכו הם שמי ורגב שלח בעלים ויטמאו הגת קודם שיגמרו יס להן יין מזומן להפרים על הכל בשהרה: (ה) קרא שם. ולריך לחרוס ולעשר מתוכו ולויו יכול להפרים עליו ממקוסאחר ולח"ג דרחמנא קריי' לתרומה רלחת ובעיכן שיהיו שיריס נכריס ביון דלמר בחוכו משמע בלמלי שהכרי שהל תרומ' ושל לויכל שביניהו שהם שיריס נכריס: עד שיאמר בצפונו או בדרומו. לח"ג דכחוכו משמע בלמלעיתו לל סוי מקום משוים ורבי סוף כלו לל למר כלום עד שיאמר בלפונו לו בדרומו וכן הלכה: תרומת הכרי ממנו עליו קרא שם. דלל בעי שיהיו נכרי': עשור מעשר זה וכו'. ר' אליעזר בן יעקב פליג אר' שמעון (מ) דלל' תרומת מעשר זה בחוך הכרי קרל שם ולמר דחרומת מעשר זה בחוכו קודם שהופרש המעשר לל קרל שם לבל לחסר שהופרש המעשר שם למר תרומת מעשר עליו קרל שם ולית הלכתל כחד מניהו חלל כחכמים בגבד: (ו) שנא' מלאתך ודמעך לא תאחר. הכי לחמר חע"פ שהוח עובר בלל מעשה שנחמר מלחך ודמעך לל תחחר. ח"ס מה שעשה עשה מלחך חלו הבכורים שחמלחים בביכור ודמעך זו תרומה (ט) ומעשר רחשון נמי יש בו תרומה מעשר. לל תחמר לל יחכה הפרי (י): (ז) זה קרוי תרומה וראשית. בכורים קרויין תרומ' דחמר מר ותרומת יד חלו בכורים דכתיב בהו ולקח הכהן הטלא מידך וקרוין רחשית דכתיב בהו ראשית: בכורים לכל. ר' בכורים דרים לכך קריהו רחמנא בכורים. ח"ל משום דכתיב בפ' כי תבא

על קנסא דר"מ: שאיני נהנה ליה. כלומר ממה שלי זה דומה לדבר בפי ויפלא למי לחמה פרס"י שלי מי לחמה: שוין. ודוקא בספחיו ולבו מכחישין זא"ז לבל לל מכחישין זא"ז מכלי בתרומה וקדשים: (יל) מדכריסם בזירה משום בעלי כיסן שלא יסיח דעתו ממנו שלי יפרוש ויחלה לאחו בכותי כדי לפטורו מר"מ: ר"א בו' וחכ"א. משמע דערלה לכ"ע יש לחן דחסר ערלה חין כחן וטעמ' דר"י לל משום דסבר דיש קנין לעכו"ם בח"י להפקיע מוכחו דהל לחיפוך משמעון לית במנחות חלל לל קחמר ר"י הכל חלל בסורין סר"ם: (יב) וכן מציגו בתרומ' פ ל במ"ג פ"ז: חומש. זר שחלכה כבבבה משלש ק ן ומומם. ומומם לחבל מודה הוח דמדמעת (יב) ולין הלכה כר"ם:

גמרא ברכות דף נר ע"ב הלכה ס' כלל כלי החיצון דחסר דמלכות דבריאה אלף למד

אמר רב יהודה אמר רב ארבעה צריכים להודות. יורדי הים והולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא. יורדי הים מנלן דכתיב יורדי הים באניות וגו' המה ראו מעשי ה' ואומר ויעמר רוח סערה ויעלו שמים ירדו תהומות ואומר יחוגו וינועו כשכור ואומר ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם ואומר יקם סערה לדממה ואומר וישמחו כי ישתוקו ואומר יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. הולכי מדברות מנלן דכתיב תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו ויצעקו אל ה' וידריכם בדרך ישרה יודו לה' חסדו. מי שהיה חולה ונתרפא דכתיב אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו כל אוכל תתעב נפשם ויזעקו אל ה' בצר להם וגו' ישלח דברו וירפאם וגו' יודו לה' חסדו. מי שהיה חבוש בבית האסורים מנלן דכתיב יושבי חושך וצלמות כי המרו אמרי אל וגו' ואומר ויכנע בעמל לבם וגו' ואומר ויזעקו אל ה' בצר להם ואומר יוציאם מחושך וצלמות

צריכין להודות כשיוצאין מן הכלא: וירוממוהו בקהל

וצלמות וגו׳ ואומר יודו לה׳ חסדו ׳ מאי מברך אר״י ברוך גומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב אבי אמר וצריך לאודויי קמי ׳ דכתיב וירוממוהו בקהל עם וגו׳ מר זוטרא אמר ותרין מנייהו רבנן דכתיב ובמושב זקנים יהללוהו מתקיף לה רב אשי ואימא כולהו רבנן מי כתיב בקהל זקנים בקהל עם כתיב ואימא בי עשרה שאר עמא ותרי רבנן קשיא ׳ רב יהודה חלש ואתפח על לגביה רב חנא בגדתאה ורבנן א״ל בריך רחמנא דיהבך ניהלן ולא יהבך לעפרא א״ל פמרתון יתי מלאודויי והא אמר אביי בעי אודויי באפי עשרה דהוי בי עשרה והא איהו לא קא מודה לא צריך דעני בתרייהו אמן :

רש״י

עם כסיף פרשת המזמור:ולחכת ׳ כתרפלא : בגדתאה ׳ עם עירו בגדת ׳ היא עיר בחצינא שבבבל מאחרב בבל :

זוהר ואתחנן דף רס״ו ע״א מ״ת דאילולת יוד הא ואו הא

ת״ח מסטרא דהאי שפחה נפקי כמה גרדיני טסירין מקטרנין לקבלייהו דישראל ולקטרג׳ לון וקב״ה עביד לסו ליסראל נעירו כחצה דבעי לנטר׳ לבריה מן כלה אמר קב״ה ליסראל כמה מקטרגין זמינן לקבלייכו אסתדלו בפולחני ואנא אסא נעיר לכו לבר ואתון תסוון זמינין בבתיכון מלגו וניימי בערסיכון ואנא אסא נעיר לכו לבר וסומרני ערסייכו ום״ח בשעתא דאינון זוין בישין קיימין לפתח׳ דב״ג זקפן ריסא ומסתכלן בשמא קדישא דאתחזי לבר דאיהו סד״י דמתעטר בעטרוי שמא דאשלים על כלסו מניס דאלין וערקין ולא קרבין לפתח׳דב״ג א״ל ר׳ יצחק אי סכי ירסיס ב״ג שמא דא בפתחא דביתא ולא יתיר אחמי כל פרשת׳ א״ל ספיר הוא דסא שמא דא לא לאתעטר אלא בהאי אתוון כלסו רשימי ברשימי׳ דמלכא כדין שמא דא מתעטר בעטרוי ונפיק מלכא בכל חילוי כלסו רשימין ברשימי׳ דמלכא כדין דאלין מניס וערקין מקמיס : ת״ח וסיס שמא קדישא מתתא לעילא ועל דא סדי אתרסיס מלבר לקבלי שמא דא וסי״ס מלגו סדי מלבר למהוי נעיר בר נש מכל סטרין מלגו ומלבר א״ר אבא כמה חיילין קדישין זמינין בססיא שעתא דאינש ב״ג מזוזה לתרעיס כלסו מברזי ואחמרו זה שטער לה׳ וגו׳ זכאה מולקסון דישראל כדין אסתמודען ישראל דאינון בני מלכא קדישא דסא כלסו אתרסימו מניס אתרסימו בגופייסו ברשימי׳ קדישא אתרסימו בלבושייסו בעטופי דמלוס אתרסימו בריסייסו בבתי דתפילי בשמ׳ דמאריסון אתרסימו בידייסו ברלועי דקדושא אתרסימו במסתלייסו במסתלי׳ דמלוס אתרסימו לבר בזריעא בחלד׳ אתרסימו בבתיסון במזוזה לפתח׳ בכלי רשימין דאינון בני מלכא עלאה זכאה מולקסון :

הלכה פסוקה — יוסף לחכ — מוסר

כריס הלכות ברכות פי״ח — מספר חסידים סי׳ קנט

(א) מצות עשה מן התורה לברך אחר אכילת מזון שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה׳ אלהיך . ואיני חייב מן התורה אלא אם כן שבע שנאמר ואכלת ושבעת וברכת . ומדברי סופרים אכל אפילו כזית מברך אחריו : (ב) ומדברי סופרים לברך על כל מאכל תחלה ואח״כ

חכמות נסיס בכתב כתלס מלבס עמודים שבעה אלו שבעה פסוקים שבתורה ואלו הן ונתס עליו רוח ס׳ רוח חכמה וכיוצא רוח עלס ובגורה רוח דעת וירחת ס׳ * והיס לחומת עתדמוסן שעות חכמת ודעת ירחת ס׳ היא ליראה . רחצית חכמה ירחת ס׳

ונומר כן ירחת ס׳ היא חכמה ונומר ירחת ס׳ רחצית דעת חכמה ומוסר לויליס בזו : תחלת חכמה ירחת ס׳ ודעת קדושים בינה ׳ ירחת ס׳ מוסר חכמה ולפני כבוד ענוה ׳ הרי שבעה חכמה וירחת ס׳ בשבעה פסוקים בנגד שבעה דבריס שהם רעות לנשמה ומוכיס לותס לתעשים שלאחר שם הסם שהם ס׳ ושבע תועבת נפשו . רחייב . שמיעה . דיבור . מעשה ידיס . והילוך רגליס . ובכיצת פיסס . ולב חורש רעה . ושבעה כחדש עמידה הרגל בפיית ידיס ורגליס ועל נרכיס : ויציאה . ובכיצה על מרגע רוחות על פני לחדיס ועל הקדקוד ועל הפניס ׳ ד״ת שבעה לינרים עיניס חזניס פה להוליך דיבור ונרון להכניס מאכל ומשתה ידיס ורגליס וערוה ללו מלבס עמודיס שבעה ׳ כנגד כיצה שבלב תלוים בכיצ המניא חכמות למוע ולעלור רומו ירחת ס׳ ועל שבע עבירות שבתנתי שבלב מניניס עליסס בנגדס שבעה כיתות מקבלות פני שכיצה :

עקב יום ב תורה

להמשיך מע״ת דז״ק יהוה נפש ׳ יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה מיס יסודס ד דאלוי יוד לל שס ב״ן שבעשיס בניקוד חולס:

א לֹא תִירָא מֵהֶם זָכוֹר תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפַרְעֹה
וּלְכָל־־־מִצְרָיִם : ב לֹא תִדְחַל מִנְהוֹן אֲדָכָּרָא תְּדַכַּר יָת
דְּעֲבַד יְיָ אֱלָהָךְ לְפַרְעֹה וּלְכָל מִצְרָאֵי : ג הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר־
רָאוּ עֵינֶיךָ וְהָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים וְהַיָּד הַחֲזָקָה וְהַזְּרֹעַ הַנְּטוּיָה אֲשֶׁר
הוֹצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֵּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים אֲשֶׁר־
אַתָּה יָרֵא מִפְּנֵיהֶם : ד נִיסִין רַבְרְבִין דְּחָזָאָה עֵינָךְ וְאָתַיָא וּמוֹפְתַיָא
וִידָא תַּקִיפְתָּא וּדְרָעָא מְרַמְמָא דְאַפֵּקָךְ יְיָ אֱלָהָךְ כֵּן יַעֲבִיד יְיָ אֱלָהָךְ
לְכָל עַמְמַיָא דְאַתְּ דָחִיל מִן קֳדָמֵיהוֹן : ג וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה יְשַׁלַּח יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד־אֹבַד הַנִּשְׁאָרִים וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ: ו וְאַף יַת עָרְעִיתָא
יְגָרֵי יְיָ אֱלָהָךְ בְּהוֹן עַד דְּיֵיבְדוּן דְּאִשְׁתְּאָרוּ וּדְאִסְתַּמָרוּ מִן קֳדָמָךְ :
ח לֹא־תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא : ט לֹא
תִתְּבַר מִן קֳדָמֵיהוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ שְׁכִינְתֵּיהּ בֵּינָךְ אֱלָהָא רַבָּא וְדָחִילָא:

נביאים ישעיה מט

להמשיך מכ״ס דז״ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלעס אדני נשמ׳דהוד יְהוָה מיס יסודס דלעס יְהוָה מיס יסודס דהוד לל שס ב״ן שבעשיס

א עוֹד יֹאמְרוּ בְאָזְנֶיךָ בְּנֵי שִׁכְלֶיךָ צַר־לִי הַמָּקוֹם גְּשָׁה־לִי וְאֶשְׁבָּה :
ב מְבַעַן יֵימְרוּן חַד חַד בְּגַוָּךְ בְּנֵי עַם גַּלְוָתִיךְ עֲקַר לִי אַתְרָא רַוַח
לִי וְאֵיתֵב: ג וְאָמַרְתְּ בִּלְבָבֵךְ מִי יָלַד־לִי אֶת־אֵלֶּה וַאֲנִי שַׁכּוּלָה וְגַלְמוּדָה

מצודות דוד — רש״י

(ה) יאמרו באזניך ׳ ר״ל באזניך תשמע אשר יאמרו הבנים אשר היה שכולה מהם : לר לי המקום . מרוב מרגית הצפה : נשה לי . הפ׳ יאמר לאביהו נשה הלאה בעבורי שאוכל לשבת גם אני : (ג) מי ילד וכו׳ . ר״ל מהיכן כאי

יהנה מסני : ואבילו נתכון לאכול . או לשתות כל שהוא מברך ואח״כ יהנה . וכן אם הריח ריח טוב מברך ואח״כ יהנה מסני וכל הנהנה בלא ברכה מעל וכן סד״ם לברך על כל מה שיאכל וכל נה שישתה . והוא שישתה רביעית והוא שיאכל כזית ומשעמת אינה צריכה ברכה לא לפניה ולא לאחריה עד רביעית : (ג) וכשם שמברכין על הפרישה כך מברכין על כל מצוה ומצוה ואח״כ יעשה אותה וביכלת רבות תקנו חכמים דרך שבח והודיה ודרך בקשה כדי לזכור את הבורא תמיד א״צ״י שלא נהנה ולא עשה מצוה :

נַלָּה ׀ וְסֹרָה וְאֵלֶה מִי גֵדֵל הֵן אֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי אֵלֶּה אַיֵּפֹה הֵם׃
ב וְתֵימְרִין בְּלִיבֵיךְ מַן רַבִּי לִי אִית אִילִין וַאֲנָא תַּכְלָא וְיַחְדָּא גַּלְיָא
וּמַטַלְטָלָא וְאִלֵּין מַן רַבִּי הָא אֲנָא אִשְׁתַּאֲרִית בְּלַחּוֹדִי אֵילֵין הֵיכָא הָווּ׃
ג כְּהּ־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֶשָּׂא אֶל־גּוֹיִם יָדִי וְאֶל־עַמִּים אָרִים נִסִּי
וְהֵבִיאוּ בָנַיִךְ בְּחֹצֶן וּבְנוֹתַיִךְ עַל־כָּתֵף תִּנָּשֶׂאנָה׃ ג כְּדִנַן אֲמַר יְיָ
אֱלָהִים הָא אֶגְלֵי בְעַמְמַיָּא גְּבוּרְתִּי וַעַל מַרְכְּבָוָתָךְ אֲרִים נִסִּי וְיֵיתוֹן
בְּנָךְ בְּצִבִּין וּבְנָתָךְ עַל פַּרְזֶן יִתְנַטָּלָן׃ ד וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנֶיךְ
וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵנִיקוֹתָיִךְ אַפַּיִם אָרְצָה יִשְׁתַּחֲווּ־לָךְ וַעֲפַר רַגְלַיִךְ יְלַחֵכוּ
וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־יֵבֹשׁוּ קֹוָי׃ ד וְיִהוֹן מַלְכַיָּא תּוּרְבָּנָךְ
וּמַלְכְוָתְהוֹן יְשַׁמְּשׁוּנִיךְ עַל אַפַּיהוֹן עַל אַרְעָא יִשְׁתַּטְחוּן לְמִבְעֵי מִנִּיךְ
וַעֲפַר רִגְלָךְ יְלַחֲכוּן וְתִדְּעִין אֲרֵי אֲנָא יְיָ דְּלָא יְבְהָתוּן צַדַּיָקָא
דְּמִסַּבְּרִין לְפוּרָקָנִי׃

רש״י

לנד תאר כשבילי ותשכח : וסורה . מסורת מ״ל תלם : עם רב כוח : ואני שכולה . כלא זה ימים רבים הייתי שכולה מכם ויתרים . גולה וסורה . כלא כני גלו וסרו ממני . תלא חיפך בם . תלא הבחים מחיתם מקום כלו :

מצודות דוד

כפי . סימן להכיר גליות : כתוכן . כשולי שנגד : תומניך . לשון תומן את כיוצא בלומר יהיו מגדלים תומך :

(ג) תנשא על גויים ידי . לרמז לכם להכיר את ישראל ר״ל תעיר לבם על זאת : תריס נסי . תרומם כם וגם היא ענין רמז וכפ׳ כדבר במ״ם : כתוכן . ר״ל יביאים בכבוד רב : (ד) והיו מלכים . מלכי האומות יעסקו בגדולי בניך : ושרותיהם . בני פטריס ויניקו את בניך : תשתחוה . יפלו על פניהם לארץ להשתחות לך : ועפר רגליך ילחכו . ר״ל יכפפו קומתם עד לארץ ויהיו נראים כאלו מלחכים העפר הנדבק ברגלך והוא כפל ענין במ״ם : ודעת . לן תדע שאני ס׳ ומיכולת בידי . תאר לא יבושו קוי . כי התקוה לבבר ואינו נח תחסר לו לבושת :

כתובים תהלים מד

להמשיך מיסוד ומלכות דז״פ שיקדלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוד הוי וו הוי סיה יחידה דיסוד יְהוָה סיה יחידה דמלכות לל סם כ״ן שכעסיה .

א לְעוֹרָה ׀ לָמָּה תִישַׁן ׀ אֲדֹנָי הָקִיצָה אַל־תִּזְנַח לָנֶצַח׃ א אִתְנַבַּר לְמָא
תֵּהֵי כְּגִבַּר דָּמִיךְ יְיָ אִתְּעַר אֱלָהָנָא לָא תִתְנְשֵׁי לָעָלְמָא׃
ב לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ׃ ב לְמָא שְׁבִינַת יְקָרָךְ תְּסַלֵּק
תַּשְׁלֵי סְגוּפָנָא וְדוּחָקָנָא׃ ג כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃
ג אֲרוּם שִׁיחָא לְעַפְרָא נַפְשָׁנָא דְּבֵקַת לְאַרְעִית גּוּבָא מַעְיָנָנָא׃ דְּקוּמָה
עֶזְרָתָה לָנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ ד קוּם סַיַּע לָנָא וּפְרוֹק יָתָנָא
מְטוּל טוּבָךְ׃

רש״י

ופדנו למען חסדך : לון למו כחיים ככא מעשינו תלא למען חסדך עשה עמנו :

מצודות דוד

(ג) עורה . לשם עורה לה לכוסים ולא היה כתו כיסן : (ב) תשכח . מוסב על למה לומר למה תשכח וכו׳ (ג) כי ס״ה . נפשנו מוצמלת עד לעפר : (ד) קימה לשם מיסעזור למו ותם לון למו רחוים פדנו למען חסדך :

(ה) ונקרא שמו ערוב שהוא מערב ערכי שבת על ערכי י״ט לעשותן יחד סר״ש : (ג) ופשי כי״ט עלמו היה יכול לעשות הערוב לפני סעודת י״ט אלא גזירה שמא יפשע ויפסנה ולא יערב משום דטריח גמ׳ ולכ׳ הפי׳ שכ׳ סר״כ לעיכה אלא מד״ם ותע״ב דהכנה דחוריית מומר לבשל מי״ט לשבת משום שהוא ואי מקלעי לורחים אח׳ ועשוי : וביצה . שהיו עתין ביצה על הדג כשולין תומו רש״י:(ג) וז״ל רש״י או שתבר קודם שיבשל כל צרכי שבת ת״כ י״ל דכרי סר״כ דה״ק מע״ם קודם שיבשל כו׳ ות״ל להגיה מעי״ט : לא כו׳ . זלפי׳ ל׳ דטעמא דע״ת משום כביד שבת אפ״ה מותר אלא יחמדן שבתות הרבה ל׳ ויתעדן שבתות הרבה אפ״ה אמר לו לבשל כשתבר אף הוא יתרצל כו ולא ישמרנו לו יתבר לו יאכל ולא יזכור לשבת בלל סר״כ :

(ד) אלא דגמרא גרסי׳ מאי כל שהוא דאים ביה כזית ופרש״י ולגבי ככר אלא קרי ליה כ״ש זכן סר״מ שהם ואלא חילק בין תמלאו לסופו וכ״כ הטור ול״ע על סר״כ ועתוי״ט : (ה) דכתיב וכבלתם לא תגעו ומוקים לה במס׳ ר״ה בגרגל : (ו) ואפי׳ אם טובל במים סרוחים כו׳ וביומא הגשמים דליכא למימר דמסזי במיקר נראה ביורד לרמון מטיט ונוהה שבגופו גמ׳ וכתב ב״י דזה שייך ג״כ במים סרוחים : (ז) דאל״ה למ״ל להסיקם כיון שים לו בלא״ה מיס יפיס לשתות סר״מ : (ח) רש״י ומשמע דאל בכלי עד שיזיז טמא דשאי למלאותן ולטבלן בו ותע״ב דהשתא מקבל טומאה מהמיס אך טומאה ליתא אלא מדרבנן

טבילה : (ג) ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן . מי שים לו מיס יפיס לשתות ומטמאו ממלא מהן כלי אבן שהיו מקבל טומאה ונותנן במקוה מיס מלוסים (ז) או עכורים עד שנוסקים מיס למיס כמלאו אלו זרועים ומחוברים למי מקוה וכטלו מגביהו וטהרו ואין טהרה במקוה למוס לוכל ומסקה אלא למיס בלבד ולא בחורת טבילה אלא בחורת שאין נוחנין לוחן בכלי אבן כדי להסיק בו כדי לטעלות טבילה לכלי [ם]

(חק לישראל) ח״ה מן

כלי אבצעי דבורה דמלכות דיציה אלהים

יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל אדם בתחלה מיום טוב לשבת . אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותיר הותיר לשבת . ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת . בית שמאי אומרים שני תבשילין . ובית הלל אומרים תבשיל אחד . ושוין ברג וביצה שעליו . שהן ב׳ תבשילין אבלו או שנאבד . לא יבשל עליו בתחלה ואם שייר ממנו כל שהוא . סומך עליו לשבת : (ב) חל להיות אחר שבת בית שמאי אומרי׳ מטבילין את הכל מלפני שבת ובה״א כלים מלפני השבת ואדם בשבת : (ג) ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרן

פרק ב יום טוב

שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחלה . כלומ׳ לא יהא תחלת בשולו ועיקרו לשום שבת אלא לשום יום טוב יהא תחלת בשולו ומה שמותיר יהא לשבת : ועושה תבשיל מעי״ט . לשם ערובי תבשילין (ה) אים דאמרי עצמו דהאי מבשיל מערב יום טוב משום כבוד שבת הוא שמתוך שמערב יום טוב זוכר שבת יכיור מנה יפה לשבת(ב) ולא יבשל שבת משום טרדת יוסטוב ואית דאמרי משום כבוד יום טוב שיהלו ערוכין לפני חופין מיום טוב לשבת אלא ת״ל בתשיל מבעוד יום״ט לומר שאין מבשלין ומבריכי על ערובי תבשילין כדרך שמברכים על ערובי חצרות ולריך לזכות ע״י . לאחר לכל מי שרולה לאפ״ל לשמוך על ערובו ואפי׳ אלא מדעתו דזכין לאדם אלא בפניו :

אכלו או שאבד . לאחו מבשיל שכשל מע״ם (ג״א מע״ט) (ג) : סומך עליו . לבשל בשולו ביום טוב לצורך השבת אבל מתחילתו אין ערובי תבשילין פחות מכזית (ד) בין לאחד בין למאה ואם התחיל בעיסתו ולאחר ערובו מה שהתחיל בומר : (ב) מטבילין את הכל . אחייב אדם לטהר עלמו ברגל (ה) וכל מה שלריך טבילה בין אדם בין כלים מטבילין מלפני השבת : כלים מלפני השבת . שבין שהם רחוין לאחר טבילה לדבר אלא היו רחוין לו קודם טבילה אי מטבילן לאו בשבת ויום טוב הוא ליה מתקן אלא ואסור ושבת דנקט הכא להודיעך כמו דפ״ה דאפי׳ בשבת שרי להטביל אדם משום דגרוחה כמיקר וכמלטנן (ו) ורומן לאעמוני ולא לשם

לגב המקח מיס. ומטבילין מגב לגב · מי שהטבילו כלים לדעת שידוך בהן זיתים נבילת כדי לטמן של מולין וטמלך לדרוך בהן ענבים נבלת יין של תרומה צריך להטבילן פעם שנייה לפס תרומה וכן אם הטביל כלים לפס תרומה וטמלך לעסות בהם קדם לריסים טבילה שניה לפס קדם ולחם טבילה יכול להטביל ביום טוב שאין כאן תקון כלי לפי שאין טבילה זו להעלות לחתן מידי טומאה אלא לתוספת טהרה: ומחבור לחבורה. אם הטביל כלים ע"מ לאכול עמהן עם חבורה זו וטמלך להימנות עם חבורי אחרת ובא להטביל כליו פעם שניה אותה טבילי מותר לעשותה ביום טוב (ט). (ד) מביאין שלמים · ביום טוב שלמי חגיגה לפי שים בהם זמן אוכלה לאדם · ואין סומכין עליהן · שהשמיכה אסורה משום שבות שכבל כחו היה סומך והוא ליה משתמש בבעלי חייה (י) אלא סומכין עליהם מערב יום טוב דליה להו לכ"ש אבל לא עולות. חוץ מתמירים ומוספים שהן קרבן לכור וזמן קבוע אבל לא יביא עולות יחיד שאין בה אכילת הדיוט ואפילו עולות דראיה קרבות בשאר ימות החגל ולא ביום טוב דרחמנא אמר מצרת תהיה לכם לכם ולא לגבוה : ובית הלל אומרים מביאין שלמי. חגיגה: ועולות · דראיה דכמי'עצרת לה'לכל ולא'לאכל נדריסומנדבות דברי הכל אין קרבין ביום טוב (יא) לא עולות ולא שלמים . (ד) לא יחם אדם חמים לרגליו · לוכל נפש החורה החירם ולא לסבעיר לור בסבול רחיצה · ובית הלל מתירין · דמתוך שהותרה הבערה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך אכילה כשים בה צורך חיזו הנאה ופסק הלכה דמתמי שהותמו ביום טוב רוסך בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו דגזרו יום טוב אטו שבת ומתין שהותה שהותו ביום טוב רוסך בהן כל גופו ביום טוב . (ו) אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת · דסברי בית שמאי אין חוזרין חופין אלא"כ עירב בפת ואין מבשלין אלא"כ עירב על המבשיל ואין טומנין אלא א"כ היו לו חמין טמורי מעי"ט וב"ה סברי דאופין ומבשלין וטומנין על עירוב של מבשיל בלבד ומיהו בטמ" מוכח דב"ה נמי בעי פת ובשר וכן הלכה : ואין זוקפין את המנורה · של חוליות שמתפרק סולותיה אין מחזירין אותה דהוי כבונה ויש בהן בכלים וב"ה סברי אין בהן בכלים (יב) גרילין

אבל לא מטבילין ומטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה : (ד) בש"א מביאין שלמים ואין סומכין עליהם אבל לא עולות ובית הלל אומרין מביאין שלמי ועולות וסומכין עליהן: (ה) בית שמאי אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אא"כ ראויין לשתיה וב"ה מתירין עושה אדם מדורה ומתחמם בנגדה: (ו) שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי · אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת · ואין זוקפין את המנורה

יקריבוהו בשאר ימים ומתן עבר הרגל ולא מצו לינו מייב בשמריום ופ"ת יהא רשאי לשמוט נדרים ונדבות קולין והבעלים וגם הבעלים לוכלים ממנו ומלא שכל הבשר נאכל ו"ל דעיקר הקרבה בשביל גבוה והבעלים אבל גבוה קא זכו תו': וסומבין · דס"ל תנא לסמיכה שהשה ומדרשא להכי"ל רשאי לסמוך : לרגליו · ה"ה לפניו וידיו ורגל נקט ואפשר דלרבותא נקט דלרחון הרגלים בשמין הוא דבר שווי לכל יפס יותר מפניו וידיו שכן פניו וידיו רגילים יותר לרחוץ בתוכן : לשתיה · ומיירי בגון שהתה מהן ומרבה לרחוץ רגליו דאלתה"ם הא ליתא להו לכ"ש מתוך וסבי ליתא בהדיא בירו' דלכ"ש צריך לשהות מהן תו' : עושה בו' · וב"ה מתני לה בדאיתא בברייתא : כדברי ב"ש · אע"ג שהוא היה מזרע הלל · (יב) ואינו מייב אלא"כ עושה מלאכה בגון שמסק לו מסמך כו' שהן לבוה מלאכות לעצמן אבל מזרת טוליות שאין בהן אלא

אלא מפוס בגין אין בוגה אלא בגיה ואהלים רמ"ה: (יג) ור"ל פת מרובה כמ"ש לקי אלא דסבי קרו לה עבה בברייתא משום דעפיסי בליפה א"כ בחתי'דהא' אלא פת מרוב'פת עבה קרי לה: (יד) וכ"ש מ"מ הרי הוא מזיז שפר ממקומו לויכ' למימר דטלטול מן הצד ע"י דבר אחר משום כבוד י"ט המירוהו הר"ב ומה"ט המירוהו לכבד עצמות כו' אף על גב דאסור לטלטלן : (טו) ובספ"ק דשבת כתב בין לגוי בין לשמור דבל טירותא יתיר'משלו הוא ופלוגתא הוא בגמ'והלכה כמש"ה: (טז) מלי ויקח הרם להתנדר בו והגיעל מאסלקא"קאסמממלא ניכ"ק : (יז) ולי רש"י בגמ' מיהו הך אסמא (דאסורה) בקירוד חיתי וניחוקו עמו דפסיק ריפא מור"ר"ם ועפו"ש:(יח) ביו"ט מדאלטריך למיתני ביו"ט ס"מ דבבא קמייתא דמיירי פרהו כו' לאו ביו"ט אלא בשבת דאין מלוון על שביתה בשמה ביו"ט ועפו"ש : מקרצפין · מלה חדשים היא להתנדר בו לאתקרוצפא בית ערוך ובגמ' פסחים דף מ"ח גבי ממדבגזור ומ"ם גבי קרלוקדלא גזר לחם בלחם מיחלף

המנורה ביום טוב · ואין אופין פתין גריצין אלא רקיקין אמר רבן גמליאל מימיהן של בית אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא רקיקין · אמרו לו מה נעשה לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן ומקילין לכל ישראל להיות אופין פתין גריצין וחרי : (ז) אף הוא אמר ג' דברים להקל · מכבדים בין המטות · ומניחין את המוגמר ביום טוב · ועושין גדי מקולם בלילי פסחים וחכמים אוסרין : (ח) שלשה דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרין פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה ומקרדין את הבהמה ביום טוב ושוחקין את הפלפלין ברחיים שלהם רבי יהודה אומר אין מקרדין את הבהמה ביום טוב מפני שעושה חבורה : אבל מקרצפין וחכמים אומרים אין מקרדין אף לא מקרצפין · הרחיים של פלפלין טמא' משום שלשה כלים משום כלי קבול ומשום

גריצין · ככרות עבות (יג) : אלא רקיקין · ככרות דקות דסבירי ב"ם אין לופין פת מרובה בי"ט משום טרחא ובה"א לופין פת מרובה בי"ט שבזמן שהפת מרובה היא נלפית יפה : וחרי . עיסה גדולה שלפפת ע"ג גחלים משום דבעי חיסק גדול שהגחלי'הולכות ועוממות וטרחא ליכא ואין הלכה כר"ג בכל מה שמתיר כדברי ב"ם · (ז) מכבדין בין המטות . שהולכין שם סרגילין להסב ולאכול ע"ג מטות ומפני שהוא מקום מושב לא מייחינן שמא יפול נומות(יד)כדמייחינן נבי בית שהוא גדול ול"א שלא יהא שם נומא : מוגמר.לבונה ע"ג גחלים להריח בה אבל לגמר את הכלים ד"ה אסור : מקולם·כרעיו וכני מעיו שלויין חולה לו בלבד בשלולהו והיו עושים זכר לפסח דכתיב ביה ראשו על כרעיו ועל קרבו . מקולם בגבור זה שכלי זייניו עמו מרגוס וכובע בחותם וקולפא דכתיב ורמב"ספי' מקולם מכובד לשון קילוס : וחכמים אוסרין · בשלשתן כיבוד מקום אחוויי נומות

ומונמר מקום דלאו לורך לכל יפס הוא שיהו גבי ממדבגזור ומ"ם גבי קרלוקדלא גזר לחם בלחם מיחלף אלא למפוקים ולמעוגיים ולמי שריחו רע מקולם מפני שרואה בלולו קדשים בפון והלכה כחכמים · (ח) פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה . לבוי (טו) ואמרו חכמים מקום הוא ושיהו חכמים לה ולא פרתו של ר"ש בן עזריה היתה אלא של חכמים ועל שלא מיחה בה נקרחת על שמו : ומקרדין ביום טוב · כמין מגרה קטנה של ברזל שניהם דקות ומחכיין ומנרדין (טז) בה בהמה ואע"ג דעביד מכורה (יז) : ברחים שלהן · קטנות שטחויות לכך : מקרצפין . במגרה של עץ שניהם גסות ואין עושין מכורה : אף לא מקרצפין . דגזרינן קרוק אטו קירוד ואין הלכה כר"ש בן עזריה בני דבריה הללו אלא במקרדין את הבהמה בלבד משום דבהמ קס ליה בבטחים דר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר וקיימא לן כותים ומכמים דפליגי עליה סברי כר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור ואין הלכה : (ט) משום שלשה כלים · שאם פירש אחד מהן אין שברי כלים אלא כל אחד מהם משום כלי בפני עלמו ומפ"ש שבעודן ברשים הן מחוברין ורואים ככלי אחד : משום כלי קבול . שמחזיקה שמקבלת לחבק שמיקה הפלפלין דרך נקבי הכברה טמאה משום כלי קבול שכלי

שכלי עץ שים לו בית קבול הוא : ומשום כלי מתכות · שעליהם שכותבין וטוחנין בם שפלפלין שמלח משום כלי מתכות דמשום כלי עץ ליכא למיחייש דשמוטי טהורין אלא משום לפויי שחתכין שהוא של מתכת (יח) : ומשום כלי כברה · למצעים שהיא מקפח לת שכברה (יט) משום כלי עץ לא מטמאי דאין קבולה קבול אלא שכתים גזרו טומאה על שכברה משום כלי לרוב (כ) ואפילו אין שכברה של מתכת (כא) מטמא משום כלי כברה : (י) עגלה · שמשוים לשמוק קטן ומיומדת ליסע עליה (כב) : שמאה מדרש · שם היה שקטן זה נשמים עגלה לא שטומאה : ונטלת בשבת · דשורת כלי עליה · ואינה נגררת בשבת אלא על גבי כלים ש"ג בגדי, מפני שעושה חריץ בקרקע וחופר חייב משום חורש : רבי יהודה אומר כו' · תרי תנאי נינהו ואליבא דרבי יהודה ת"ק כמי רבי יהודה · הוא דאמר דבר שאין מתכוין אסור ואתא לאתויי אלא לאחריתי ואמר דלא אסר רבי יהודה בעגלה של קטן מפני שאינה עושה חריץ בהליכה (כג) על ידי חפירה אלא בוכשה הקרקע וגרוס תחתיה ונעשה עפרה כמוך אבל אינה מוציא עפר ממקומה.וכבר הפסיקה הלכתא כר"ש דאמ'עורר אדם משה בשבת ופשפל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ:

גמרא ביצה דף טז ע"ב הלכה ה' כלים כלי המילון דגבורה דמלכות דבריאה **אבדתם**

לא יבשל וכו' מנא הני מילי אמר שמואל דאמר קרא זכור את יום השבת לקדשו זכרהו מאחר שבא להשכיחו מאי טעמא אמר רבא כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב רב אשי אמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת קל וחומר מיום טוב לחול תנן עושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת בשלמא לרב אשי דאמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת היינו דמערב יום טוב אין ביום טוב לא אלא לרבא מאי איריא מערב יום טוב אפילו ביום טוב נמי אין הכי נמי אלא גזרה שמא יפשע ותנא מייתי לה מהכא את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו מכאן אמר רבי אלעזר אין אופין אלא על האפוי ואין מבשלין אלא על המבושל מכאן סמכו

רש"י

מנא הני מילי · לאו דוקא מקראי יליף דשרשי הכתובים רבנן אלא מכי קא כעי ליה מסיכתא להכתיב רבנן : זכור · אין זכירה אלא בדבר שבמחשבה : זכרהו מאחר שבא להשכיחו · כשבא י"ט בע"ש קרוב שבא להשכיח מחמת שמרבה בטעודות י"ט וכשמערב עירוב הכשילין נמלא שזוכרו שכרי הינו עושה אלא מחמת שבא : מ"ע להם הקנו עירוב דקרא ודאי לאו בעירוב משחתי דכי

חכמים

אתא קרא לקידוש כדהכיא זכרהו על היין ושרוכה דרבנן ומה ראו לתקן : כדי שיברור כו' · מתוך שמערב זוכר את השבת ואינו מבלה כבל ליום : רב אשי אמר · לא לבבוד שבת אלא משום שבל ליום : כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת · אלא ש"ב בחמיל שבשוב יום לחינו אלא כשומר ומוכך קיו מיום לחול לשמרי לה: אפי' בי"ט · יפשטו ויש שבת בי"ט · שעודות י"ט ויש בהן זכירת שבת לכבוד מנותיו : שמא

ומשום כלי מתכת ומשום כלי כברה:
(י) עגלה של קטן שמאה מדרס ונוטלת בשבת ואינה נגררת אלא על גבי כלים ר' יהודה אומר כל הכלים אין נגררין חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת :

מיחלף קירוד בקרקוף לא מיחלף : (יח) משום רש"י שהוא עיקר ושעון בטל אלמלי : (יט) וברוקא שר"ל שהמצעים היא שכברה אלא לפי שים לה בשברה סובב שמקיפה לשברה לה בשלי ליטען · (כ) כלי' בגד דכתיב בתורה שהיא חרוץ : (כא) דאלו היא של מתכת ודאי טמאה משום פשוטי כלי מתכות כ"כ רש"י בלומר אע"פ שהשברה היא יכולה לקבל בלוס : (כב) וכי תאו' דלא נסירא דמאי קמ"ל פשיטא לה אין לך כלי מיוחד גדול מזה לנך ש"ל דהיינו כלי שעושין לשחלמד לסלוך והיא עומדת על ג' לופיים ולוחזת בו בידיו והיא מתגלגלת לפניו : (כג) ולריך שבר פעמים שאין החופן מתגלגל והוא נגרר וחופר ולריך שבר אלא שבים שבי רש"י :

זוהר ואתחנן דף רסו ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

אמר ר' חנא כתיב ס' ישמור לחתך ובוחך מעתה ועד עולם ישמור לחתך תיכף חלא ובוחך מאי קא מיירי להא מאן דעחל לביתיה לא מסתפי חלא שאי

ב"ש דשוי רשיע' קדים' לביתי' במילין דשמ' עלאה שאי לחנטיר מכל' כד נפיק שטוח דמדור' לחרע' דביתיה זקיף וחמי רשימה קדישא ועיין (ס"ח נעיץ) בפתחים כד נפיק ב"ש טוח חוזיף ליה ונטיר ליה כד עייל לביתה טוח לחכריז קמיה חזדסרו ביקרא דריוקי' דמלכא קדישא וכל דא בגין שהיא רשימ' דשמא קדישא דאתרשים בחרעים ולא די ליה לב"ש דאתנטר בבית' חלא קב"ס נטיר ליה כד עייל וכד נפיק דכתיב ס' ישמור לחתך ובוחך מעתה ועד עולם זכחין חיזון ישראל בשאי עלמא ובעלמא דאתי ת"ח שאי רוחא דיוקנא דשחרי בין תרעי ווי ליה לב"ש דלא ידע לאזדסרא מניה ולא רשים לפתחא דביתיה שמא עלאה קדישא דיפתכא עמיה דהא חית ליה תלת מאה וסתין וחמש שמשי' דיתין מקטרגין כל חד משמש יומיה וכלהו משתכחי עמיה כל יומי שתא ומקטרגא ביה לעילא ותתא וכלהו משתכחי ביה ביממא ובלילי ביממא לקטרגא ליה בלילי לעורא ליה בחלמיה כד נפיק לקטרגא ליה כד עחל שוויין ידייהו עליה דכתפי וחמרין ליה ווי ליה לפלנייא דנפק מרשותא דשחרים ווי ליה לפלנייא בשאי עלמא ובעלמא דאתי בג"כ בעחן בני משמותא למסוי רשימין בכלא למסוי רשימין ברשימא דשחרישון לאזדעזעא מנייהו כל סטרין זיקין ביתין למסוי נטירין בשאי עלמא ובעלמא דאתי זכאה חולקהון דישראל עלייהו כתיב ועמך כלם לדיקים לעולם יירשו ארץ וגו' :

חכמים לערובי תבשילין מן התורה א"ר אבא א"ר ערובי תבשילין צריכין בזית בין לא' בין למאה א"ר הונא אמר רב ערובי תבשילין צריכין דעת פשיטא דעת מניח בעינן דעת מי שהניחו לו בעינן או לא בעינן תא שמע דאבוה דשמואל מערב אכולה נהרדעא ר' אמי ור' אסי מערבי אכולהו טבריא מכרין רבי יעקב בר אידי מי שלא הניח ערובי תבשילין יבא ויסמוך על שלי ועד כמה אמר רב נחומ' בר זכרי' משמיה דאביי עד תחום שבת ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר לו סמוך אדידי לשנה חזייה דהוה עציב א"ל אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר לו פושע את לכולי עלמא שרי לדידך אסור :

רש"י

יפשע · ישכח ולא יערב משום דטריד : לא תפר תלפו לפי ש"ל למיכתב היום לפו ובשלי חלא רמז היא היום לך יום שני שלין לופין לעורך מחר : חלא על כלפוי · כתחיבי בשבת : לופין · פת · ומבשלין · לריכין דעת · שיהא שלשם כך נעשה ולא פירש רב כוונה דשת מי : עד תחום שבת · ועשומדים תוך לתחום לא היה דעתו על מיוה עליהם ולא עלו על לבו לזכרון : שמור לדידי · דמערבת לכולהו בברדעא שהיה עירו : לשבח התורה · ור"ש היה שלין יכול לבניה ולהתמות : לדידך אשור · שלין דעתי על המזידין וכפושעים שלין חרדין לדברי חכמים ·

הר"ם הלי ברכות פ"ז

(א) כל הברכות כולן שלש מינים ברכות הנייה וברכות מצות וברכות הודאה שהן דרך שבח והודיה ובקשה כדי לזכור את הבורא ולירא ממנו . (ב) ונוסח כל הברכות עזרא ובי"ד תקנום . ואין ראוי לשנויים ולא להוסיף על אחת מהם ולא לגרוע ממנה וכל חמשה ממשבע שמשבעו חכמים בבריכת אינו אלא שוגה אבל ברכה שאין בה הזכרת השם ומלכות אינה ברכה אע"פ תיקנה סמוכה לחבירתה . (ג) וכל הברכות כולן נאמרין בכל לשון והוא ש"אמר בעין שתקנו חכמים ואם שינה את הממשבע הואיל והזכיר אזכרה ומלכות ועניין הברכה

אם כתת לידי נסיון ושתפקות מלמטה על התזיק מדבם לך לומר שמתני בנסיון אמת כלו תכוונילאותם מדם וכשלה תעלו בקשו מהקדוש ברוך הוא כמיכולו כניסם כלומם מדם שיתפקו בכם מחשוב שבאתר תלמים ירחם לי שכם לעולם בני ויקרא שם המקום הסוא כ' ירחם שיהו כמו כמחשים על קדום כ' וכשרפים כילחק ותכרך לסקדוש ברוך הוא שתזיקך על ילרך שנתן לך לב לדעת אותי שילרך כרע שני כי עזרו תלמים לנסותו עזרו מכלל שניהו הכל לכך נקש תלפיון שנאתר יהי לנכני ליראיה שתך וכתיב ורוח נכון תדש בקרבי

אפי' בלי חול יצא :

עקב יום ג תורה

לשמש"ק מש"ם דז"ל יהוה נפש י"ת יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמם יְהוֹה סיס יסידם ה דמלוי הה של סם ס"ן שבשעים בניקוד טולם :

א וְנָשַׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל מִפָּנֶיךָ מְעַט מְעָט לֹא תוּכַל כַּלֹּתָם מַהֵר פֶּן־תִּרְבֶּה עָלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה . א וְיִתְּרָךְ יְיָ אֱלָהָךְ יַת עַמְמַיָּא הָאִלֵּין מִן קֳדָמָךְ זְעֵיר זְעֵיר לָא תֵּיכוֹל לְשֵׁיצוֹיְתְהוֹן בְּפִרְיַע דִּלְמָא תִּסְגֵּי עָלָךְ חֵיוַת בָּרָא: ב וְיִתְנִנֵּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָמָם מְהוּמָה גְּדֹלָה עַד הִשָּׁמְדָם : ב וְיִמְסְרִינוּן יְיָ אֱלָהָךְ קֳדָמָךְ וְיַשֵּׁגִ שִׁינּוּן שִׁגּוּשׁ רַב עַד דְּיִשְׁתֵּיצוּן: ג וְנָתַן מַלְכֵיהֶם בְּיָדֶךָ וְהַאֲבַדְתָּ אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד הִשְׁמְדֶךָ אֹתָם: ג וְיִמְסַר מַלְכֵיהוֹן בִּידָךְ וְתוֹבֵיד יַת שְׁמָהֵן מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא לָא יִתְעַתַּד אֱנָשׁ קֳדָמָךְ עַד דְּתֵשֵׁיצֵי יָתְהוֹן : ד פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא־תַחְמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: ד צַלְמֵי טַעֲוָתְהוֹן תּוֹקְדוּן בְּנוּרָא לָא תַחְמֵד כַּסְפָּא וְדַהֲבָא עֲלֵיהוֹן וְתִסַּב לָךְ דִּלְמָא תִּתְקַל בֵּיהּ אֲרֵי מְרַחַק קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ הוּא: ה וְלֹא־תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל־בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי־חֵרֶם הוּא : ה וְלָא תָעִיל דְּמַרְחַק לְבֵיתָךְ וּתְהֵי חֵרְמָא הִיא תְּשַׁקְצִינֵיהּ וְרָחָקָא תְּרַחֲקִינֵיהּ אֲרֵי חֵרְמָא הוּא :

נביאים ישעיה מט נ

לשמש"ק מי"ם דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמם דלעם אדני נשמם דסוד יְהוָה סיס יסידם דלעם יְהו�ִה סיס יסידם דסוד של סם ס"ן שבשעים :

א הֲיֻקַּח מִגִּבּוֹר מַלְקוֹחַ וְאִם־שְׁבִי צַדִּיק יִמָּלֵט : א הֲיִתָּנַסִּיב מִגִּבָּרָא

רש"י מצודות דוד עדי

ש"ק . כשכורים לחם ש"ת לקחת מעשו מלקוח שנים של (ה) סיקה . ר"ל כשכורים לחם לומר וכי תפשר לקח ת

עקב יום ג ס

עֲדִי וְאִם דִּשְׁבוֹ זַכָּאִין יִשְׁתְּזִיב : ת־א אֲמַרַת יְרוּשְׁלֵם הָאָפְשַׁר דְּיִתְנַסֵּב מֵעֲשׂוֹ רִשְׁעָא דַּאֲמִיר עֲלֵיהּ עַל חַרְבָּךְ תְּחֵי עֲדָאָה דַּעֲדֵי מִנִּי וְאִם שִׁבְיָא דְּשִׁבָא יִשְׁתֵּיזֵב דַּאֲמִיר עֲלֵיהּ דְּצַדִּיקָא הוּא יִשְׁתְּזִיב ב כִּי־כֹה ! אָמַר יְהוָה גַּם־שִׁבְיֵ גִּבּוֹר יֻקָּח וּמַלְקוֹחַ עָרִיץ יִמָּלֵט וְאֶת־יְרִיבֵךְ אָנֹכִי אָרִיב וְאֶת־בָּנַיִךְ אָנֹכִי אוֹשִׁיעַ: ב אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אַף דְּשִׁבּוֹ גִּבָּרִין אֶתִיב וְדַעֲדוֹ תַּקִּיפִין אֶשֵׁזִיב וְיַת פּוּרְעָנוּתִיךְ אֲנָא אֶתְפְּרַע וְיַת בְּנָךְ אֲנָא אֲפָרוֹק : ת־א אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אַף עֲדָאָה דַּעֲדָא מִנָּךְ עֲשׂוֹ גְּבָרָא יִתְנַסִּיב מִנַּיהּ וְשִׁבְיָא דְּשִׁבָא מִנָּךְ יִשְׁתֵּיזֵב מִנַּיהּ דַּאֲמִיר עֲלֵיהּ עָרוֹד בְּאֱנָשָׁא יִשְׁתֵּיזֵב וְיַת פּוּרְעָנוּתִיךְ אֲנָא אֶתְפְּרַע וְיַת בְּנָךְ אֲנָא אֲפָרוֹק : ג וְהַאֲכַלְתִּי אֶת־מוֹנַיִךְ אֶת־בְּשָׂרָם וְכָעֲסִים דָּמָם יִשְׁכָּרוּן וְיֵדְעוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגוֹאֲלֵךְ אֲבִיר יַעֲקֹב : ג וְאַתֵּין יַת בִּסְרַ דַּהֲווֹ מוֹנָן לִיךְ מֵיכַל לְכָל עוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּכְמָא דְּמִתְרָנָן מֵחֲמַר מֵרִית כֵּן חַיַּת בָּרָא מִדְּמְהוֹן תִּתְרַוֵּי וְיִדְעוּן כָּל בִּסְרָא אֲרֵי אֲנָא יְיָ פָּרְקָךְ וּמְשֵׁזְבָךְ תַּקִּיפָא דְיַעֲקֹב : ד כֹּה ! אָמַר יְהוָה אַי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי אֲשֶׁר־מָכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ הֵן בַּעֲוֹנֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם : ד כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אַיְדָא הִיא אִגַּרַת פְּטוּרִין דִּיהַבִית לְכְנִשְׁתְּכוֹן אֲרֵי אִתְרַחֲקַת אוֹ מַן גַּבַּר דְּלֵיהּ חוֹבָא קְרָמַי דְּזַבְנִית יַתְכוֹן לֵיהּ הָא בְּחוֹבֵיכוֹן אִזְדַּבַּנְתּוּן וּבְמַרְדֵיכוֹן אִתְרַחֲקַת כְּנִשְׁתְּכוֹן : ה מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה הֲקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוּת וְאִם־אֵין־בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר

מצודת דוד רש"י

יעקב הצדיק : מוניך . לשון ת וכתת דבריס : לת בשרס . לחיים הסדם : וכעסים . יין מתוק:דמס ישכרון . עוקסתים מדוע : כתתי . להתקרב עליכס : ואין חיס מכס סוכס פלני :

מיד עמו הגבור לת המלקוח שנלל : ואס שבי . וכי תפשר להמלט מידו לת שבוי שנשכס לת יעקב הלדיק : (ב) כי כה וכו' ר"ל אל לא כן הוא כי כס לאמר כי גם זס תפשר לקחת השבוי מיד עמו הגבור ולהמליט המלקוח מיד סגדיק : ואת ירימך עס המריבים כך תריב אתי : (ג) ואתלקתי . להחיות הרחוות לאכול בשר לאכיל לת המקטרים תוכך כחוגות דבריס : לת בשרס . לתוספות ביאור לאמר ג'יאכל לת בשרס : וכעסים דמס ישכרון . השופות הרחוות לשחות דס ישכרו מדמס כדרך השותה עסים והוא עניו מליצה . וידעו וכו' . על יביני שכל לאשר כי' עושה כל אלה ולא כת במקרא : וגואלך וכו' . כפל הדבר כיוצ' : (ד) לי זס כפ- וכו' . כיאמר אס ליתכם לי גט כריתות כמ"ש ואתן אתי ספר כריתות וכו' . (ירמיה ג) אבל אין זס ספר אשר שלחתים כס ר"ל נרחס כס מפני מס שלחתים כלא היתם נשביך בפשע כמ"ש שם ופ"ב כשתשובו נשקר שבריתות: לו מי מנושי . ומי הלוה לי דבר מס עד שאכרתי אתכם לו בפרעון אחוב : הן בעונותיכם נתכרתם . ופ"ב כשתעזבו תשובה תהיו נפדין מן הקומות : ובפשעיכם נשלחה הכנסיות שלכם ופ"ב כשתשובו יהיה נשקר בשלוחין . (ה) מדוע בתי . אני בתי להתקרב אליכם ואין איש קורא לי : קראתי . אתשובתו אלי ואין מי משיב לי : הקצור . ר"ל וכי אין כי תועלת וכי קצרה ידי מלפדות אתכם : בגערתי בשלי גוער כיס נעשה מורב וייבש והסרות נשתות יבשות אתקום מדבר ר"ל אחריב הקיומות הכתלים לחיים רגיס : תכחם דגתם . קבילת הדגים תכחם מחסרון המים כי תמות בלמת ותכחם ור"ל אבשי הקיומות יתבדו ולפי שהחם לם להרות אחר לשון הכופל ביובש הכרות :

תִּבְאַשׁ דְּגָתָם מֵאֵין מַיִם וָתָמֻת בַּצָּמָא׃ ה מָה דִּין שַׁלַּחַיִת נְבִיִּי וְלָא
תָּבוּ אִתַּנַּבְיָאוּ וְלָא קַבִּילוּ הַאִתְקָפָדָא אִתְקְפִידַת גְּבוּרְתִּי מִלְמִפְרָק
וְאִם לֵית קָדְמַי חֵיל לְשֵׁיזָבָא הָא בְּמִזּוֹפִיתִי אֲחֲרִיב יַמָּא אֲשַׁוֵּי נַהֲרִין
מַדְבְּרָא יַסְרוּן נוּנֵיהוֹן מִבְּלִי מַיָּא וִימוּתוּן בְּצַחוּתָא׃

כתובים תהלים עד עה

לסמסיך מיסוד ומלכות דז״ק שין דלת יוד כפס שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נסמס
ריסוד א אד ארנ אדני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד נסמס דמלכות יוד הוי וו הוי
מיס יסידס ריסוד יְהוָה מיס יסידס דמלכות מל סס כ״ן סכמסיס׃

א אַל־תַּשְׁכַּח קוֹל צָרֶיךָ שְׁאוֹן קָמֶיךָ עוֹלֶה תָּמִיד׃ א לָא תִּתְנְשֵׁי
קָל מֵעִיקָךְ אִתְרְגוּשָׁא דְקָיְמִין לְקִבְלָךְ דְּסָלְקָא תְּדִירָא׃ ב לְמַנַּצֵּחַ
אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃ ב לְשַׁבְּחָא בִּזְמַן דִּי אֲמַר דָּוִד לָא
תַחֲבֵל עַמָּךְ תּוּשַׁבַּחְתָּא עַל יְדוֹי דְּאָסָף וְשִׁירָא׃ ג הוֹדִינוּ לְךָ אֱלֹהִים
הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ ג אוֹדִינָא לָךְ יְיָ אוֹדִינָא וְקָרִיב
שְׁמָךְ אִשְׁתַּעִיוּ פְּרִישׁוּתָךְ׃ ד כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט׃
ד אֲרוּם אֵידַע זִמְנָא אֲנָא תְּרֵיצָן אֲדוֹן׃ ה נְמֹגִים־אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶיהָ
אָנֹכִי תִּכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה׃ ה מְתַמַּסְסִין דַּיָּרֵי אַרְעָא וְכָל יָתְבָהָא
אֲנָא אַתְקֵנִית עֲמוּדָהָא לַעֲלְמִין׃

רש״י	מצודת דוד
לא תשכח . לא ישראל : הודינו לך . על הטובה ולפ	(ה) עולה תמיד . תמיד היא עולה תמיד לתרף כלפי מעלה :
הודינו לך על כרחם : וקרוב . נפיהו שמך תמיד : כי לקח	[כ] לא תשחת . ר״ל כזה המזמור יחרוס לה׳ לכל ימחית
מועד . כשיש לנו י״ם יש לנו מסוקים ביכול פה ובקלות	לא ישראל בסיומם גאולה : (ג) הודינו . בכל עת תנו
רשם כמנהג סלומות רק לכי מסרים וכו׳. לפנחך מעין יום	מודים לה׳ : וקרוב שמך . ומן בכל עת קרוב לנו שמך לפעיל
המשורע . מתוגים לרץ וכו׳ . כיום מתן תורה היו מתוגים	ולמושיע : ספרו . ר״ל כתבר תנחומיו ספרו נפלאותיך .
לרץ ויושביה : תכנתי עמודיה . נתמרי נפשם ונשמע :	(ד) כי אם לקח מועד . ר״ל לא תשפיע מיסרים בתקדאי לבר
	כי אם לקח זמן קבוע על הדבר : (ה) נמוגים . נפללו

רלו סלומות לקבל התורה והיו נמוגים מוסדי לרץ וכל יושביה כי היו קרובים לחזור לתוהו ובוהו : תנכי . הנם
תנכי תנכתי עמודי הלרץ להסדר על עומדה עד עולם כי קבלתי התורה :

ברטנורה **משנה סוטה פרק ד** עיקר תוי״ט

פרק ד **ארוסה** ושומרת יבם . מרוסס שקנה לה מרוס ושומרס יבס שקנה לה יבס :
לא שותות . דמעטינהו קרא : ולא נוטלות כתובה . שסיא נרמה
לשקר עלמה עליו שכשהר לסר קיבוי דמקיבוי ולשון לא למעט דכתיב דבר לא כבי ישראל
כו׳לרבות מרוסה ושומרת
יבס לקיבוי (ו) . כלי אבעבי דת״ת דמלכות דיצירה **צבאות** (ו) דומרת מליסס
תחת אישה . ביוסכת רבויא : אלמנה
מסמיו הכתוב מדבר : **ארוסה** ושומרת יבם . לא כו׳ . משום דמלוקין
שותות ולא נוטלות בטעמא סוברלמלקן מו׳:

כתובה שנא׳אשר תשטה אשה תחת אישה פרט לארוסה ושומרת יבם·
אלמנה לכ״ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט

הדיוט . ממזרת ונתינת לישראל
ובת ישראל לממזר ולנתין לא
שותות ולא נוטלות כתובה :
(ב) ואלו לא שותות ולא נוטלות
כתובה האומרת טמאה אני לך
ושבאו לה עדים שהיא טמאה
והאומרת איני שותה . ושבעלה
אינו רוצה להשקותה ושבעלה בא
עליה בדרך נוטלות כתובתה ולא
שותה מתו בעליהן עד שלא שתו
בש״א נוטלות כתובה ולא שותות
ובית הלל אומרים לא שותות ולא
נוטלות כתובה : (ג) מעוברת
חבירו ומינקת חבירו לא שותה ולא
נוטלת כתובה ד״ר מאיר וחכמים
אומרים יכול הוא להפריש׳ ולהחזיר׳
לאחר זמן . איילונית וזקנה ושאינה
ראוי׳ לילד לא שותות ולא נוטלות
כתובה ר׳ אליעזר אומר יכול הוא
לישא אשה אחרת ולפרות ולרבות
היפנה ושאר כל הנשים או שותות
או לא נוטלות כתובה : (ד) אשת
כהן שותה ומותרת לבעלה אשת

סריס

גתינה . מן הגבעונים ולסורים לבל יקבל :
לא שותות . דלא נלמדה פרסה לבל ברטיוס
לקיימה (ב) דכתיב כי תסטה לסמו ברטיוס
לתיסום הכתוב מדבר פרט לאלמנה לכ״ג וכו׳ :
ולא נוטלות כתובה .
ולא סל גב דסלר
לאלמנה לכ״ג נוסיגן בתובתן
כדאמרי׳ בכתובות :
זו אין לה בתובה
שסמיהסה גרמה לה: (ב)
אמר בעלה איני משק׳
ושבעלה בא עליה
בדרך . שסוא גוסס
לה בלא שסתה נוטלת
כתובה : מתו בעליהן .
סל כל סוטות ברטיוס
לשתות ולא הספיקו
להשקותן עד שמתו: בש״א
נוטלת כתובת׳. דסטר
העומד לגבות כגבוי
דמי (ג): ולא שותות .
דכתיב וכביל סאיש
לא שתו ; ובית הלל
אומרים לא שותות
ולא נוטלות כתובתן.
כלומר ממון שלא
שותות לא נוטלות
כתובתן דסטר העומד
לגבותלו כגבוי דמי: (ג)
מעוברת חברו׳ שמא לו
גירסא והכיא מעוברת
או מניקה ומפרוס
מכמיס ליכנס עד שיהיה
סולד בן שתי שניס
ולכך זה ושתה קודס
הזמן וקנה לה וכשתה:

לא שותה: שהרי היה רשוי לקיימה דמ״ל .
לר״מ הכותב מעוברת שכרו לו מיקה שכרו
יולית ולא יחזיר עולמית ואין הלכה כר״מ :
יכול הוא להפרישה . עד כ״ד חדשים :
ולהחזירה . הלכך רשוי לתיסום קריבה לה :
איילונית . דוכרניתה דלא ילדה : ושאינה
ראויה לילד . שסתה כוס עיקרין ולסור לקיימן
למי שתין לו בניס : רבי אליעזר אומר יכול
הוא לישא אשה אחרת . ויניס מוסר לקיים
לה זאת הלכך רשוי לתיסום ואין הלכה כר״ש :
לבעלה . לס כשלסס נקיס דתימא הוסיל ולסס כהן שבלבה לסטורה לבעלה ניסוס לה שמא
נלכך לא בדקוס סניס קמ״ל (ד) : אשת כהן שותה ומותרת
לבעלה . דלא תימ׳ מבלעדי לישן

לתר רמב"ן וסתי לתו בר הכי סוף קמ"ל (ה) : על ידי כל העריות מקנאים . תם קנה לה מתכיה תו מתסיה ומתתר מכל עריות ונסתרי הוי קנוי ונתסרה עליו וסותם דלא תימא כטמתה כטמתה כ"פ תחד לבעל ותחד לבועל סיכת דמתסרת עליה בסתי זכות לתפוקי תת דתטירת עליה וקיימת תימא לת קמ"ל (ו) : חוץ מן הקטן . פסות מכן ט' שנים ויום תחד שתין כיתתו כיתה כך פירש ברמב"ם (ו) ולי נרתה קטן פסות מכן י"ג שנה ויום תחד ולת הביא סימנים דכתיב וכל־ חים תות' חים ולת קטן ומי שאינו איש . למעוטי כסתה (ס) : (ה) ואלו שבית דין מקנאין להם . תם רואין תותן שתתכוונות כפרישות : ולא להשקותה אמרו . דתת כעניה והביא תחים תת תסתו ותיכת ותעלה כמי לכשיבא תימו יכול להסקות, בקנוי זה דכשיון וקנה והביא . ור"י לת כעי וקנה והביא זתין הלכ' כר"י . וסומת תימו מסק, תת תסתו שנתתר מעיני חים, ומתם שנתתר תסה תסת חיסה למדנו שכל המוצע מעבל מלהשקות מוצע תסה מלסתות תם היה תומו תדבר בתסה לפיכך תם היה, היה סומת תיכה סותה (ט) ותם היה, תגרת תיכה סותה שנתתר ותעתיד סותה תכתן וכן תם היה, גדתת שנתתר וכתן על כפיה תו תלמת דכעיכת ותתרה תתסה וכן תם היה תבעל תגר תו גדס תו תלס תימו מסקה מרכתיב תסה תסת חיסה כדתמרן :

(ה) ומבלעדי תיסך לקדתה שכיכת שכעל לבועל תו' : אשת סרים . ל' הר"מ סרים תמה תו סרים תדס סמותרות לבעליהן וסרים תדס כסתה כוס של עקרין שמותרת לו וקרי ליה סרים תדס לפי שע"י תדס כת לו כ"מ ותתו"ט (ו) וחיתה תת שתעיקן לה מתלמתה לכה"ג דתסורה וקיימת לבעל ותפ"ה תילטריך קרת דכי תסטה למעוטי הלת"ה סותה תו' : (ז) משמע ליה כו' דכן ט' ויום ת' כיון שכיתתו כיתה חים תיקרי לנבי שכיבה כ"מ וכזה מסולק תת שסכיב עליו הר"ב : (ח) שתין זנות לבסתה כדתתן כת"ג פ"ו דתמורה תתכן כלב תוכר נמרת : (ט) ומשמע דסרס וסוטה שתין תוצע להסקותה תלת ממה שתין בני קיטו ולת שתיעטה שכתיב תכל תמוס שבסה שתין בכלל הסיקה דתסה תסת תיסה והר"מ כתבור כ' דסרס ותרסה תיטו סותה דת"ק ותתר וגו' שתסה סומעת והשתיט וסוטה ולת ידעתי תנין לו זה הלימוד דבנמרת ת"ל חים חים לרבות תסה תרס ותסה סוטה כו' :

אתה תיסה כדתמרן :

נמרא סוטה דף כה ע"א סלכה ה כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**

איבעיא להו בעל שמחל על קינויו קינויו מחול או אינו מחול מי אמרינן בקינוי דבעל תלה רחמנא ובעל הא מחיל ליה לקינויו או דילמא כיון דקני לה מעיקרא לא מצי מחיל לה תא שמע ואלו שבית דין מקנין להן מי שנתחרש בעלה או נשתטה או שהיה חבוש בבית האסורים אי אמרת בעל שמחל על קינויו קינויו מחול עבדינן מידי דאתי בעל מחיל ליה סתמא דמלתא אדם מסכים על דעת בית דין ת"ש ומוסרין לו ב' תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך ואי אמרת בעל שמחל על קינויו קינויו מחול לחליה לקינויו וליבעול מאי

שני

רש"י

שמחל על קינויו ומסתת ס"ד דקנטי כין שמחל קודם לתתי כעל ומחיל • ותיכת זילותת דכי דיכת: סתמת דמלתת סתירם וכין שמחל לתתר סתירם: עכרינן מידי תדס מסכים כו' • ומסכימן לסתם דעתת דתיכם ומקיימן]לה

שני תלמידי חכמים דגמירי דאי אמר בעי למיבעל אמרי] ליה אחליה לקינויך ובעלה תא שמע דאמר רבי יאשיה שלשה דברים סח לי זעירא מאנשי ירושלים בעל שמחל על קינויו קינויו מחול וזקן ממרא שרצו בית דין למחול לו מוחלין לו ובן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו מוחלין לו וכשבאתי אצל חבירי שבדרום על שנים הודו לי ועל זקן ממרא לא הודו לי שלא ירבו מחלוקת בישראל שמע מינה בעל שמחל על קינויו קינויו מחול שמע מינה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר קודם סתירה מחול לאחר סתירה אינו מחול וחד אמר לאחר סתירה מחול ומסתברא כמ"ד אינו מחול ממאי מדקא מהדרי רבנן לרבי יוסי דתניא ר' יוסי אומר בעלה נאמן עליה מק"ו ומה נדה שהיא בכרת בעלה נאמן עליה סוטה שהיא בלאו לא כל שכן אמרו לו לא אם אמרת בנדה שכן יש לה היתר תאמר בסומה שאין לה היתר ואי אמרת לאחר סתירה מחול משכחת לה דיש לה היתר דאי בעי מחיל ליה לקנויו ובעיל אלא שמע מינה לאחר סתירה אינו מחול שמע מינה :

רש"י

ותי לתי ומחיל מחול : מתי שני ת"ת • הירולת היה וכ"ק למולם מחול ומ"ם דכעיכן ת"ת דגמירי לתסורם ליה כללת מחול קינויו ותי לתת למיבעל תומרין ליה לתל לקיוויך : סת לי זעירת • שכיה מתכמי ירושלים : וקן מיתרת • שסתרם על כ"ד של לשכת הגזית ומיתתו כתוק : שסיה כללתו' לתרי תסר הופתלה לרכות סוטה שנסתרם :

זוהר ואתחנן דף רסו ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

אמר ר' חבה מאי דכתיב חותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בחרות וגו' . חותי עזבו דא סוה מאן דמשקר בתת רשימת קדישה ובמה משקר ביה דעייל ליה ברשות, לחרת כד"ת ובעל בה אל נכר לחקרי בורות נשברים דסה עמין עש"ז לחקרי בורות נשברים מקור מים חיים דא רשותת קדישה מסיימותת קדישה וחקרי בתר מבועי דמיין גליין נפקין ונזלין מנה כד"ת ונוזלים מן לבנון ונוזלים מתוך בתרך וכתיב מעין גניס בתר מים חיים סערת לחרת לחקרי בורות נשברים לחבר לה יכילו סמיס . ת"ח (ג"ח מסו) חלה סטוה נסר' דנגיד ונפיק לחסקי לכל גיוותת ורוי לכל לחבר ולחבר כמה דלוקימנ' עד דמלי (ג"ח דמטי) לסטו' לחבר בגנת' לחקרי בחר מים חיים מתמן לחזנו עלחין ותתחין (ג"ח עלמין תתחין) כד"ח ומסס יפרד וכל חיכון סטרין דסטר שמחל' לה מתסקיין מסטוה נביעו דמיין נביעין בנין דחיכון מסטר' דסבר עמין ולקרו בורות נשברים ומתן דמשקר בשמת (ג"ח ברשימת) קדישה בסטו' סטר' לתדבק בבורות נשברים חבר לה יכילו סמיס ולה עיילו לתמן וסטוה דזכי לטרת ליה זכי לתתסקיית מסטוה נביעו דמחלה (בעלמת דין) ובעלמת דחתי וזכי דחתמלי סטוה בחר עלתה לגנדת ברכתן לעיל, ותת' זכתה סוה בעלמ' דין ובעלמת דחתי ע"ד כתיב וסיית כגן רוה וכמוצה מים חבר לה יכזבו מימיו וזו למתן דמשקר ברשימ' קדיש' דסה משקר בשמת עלתה ולה עוד חלה דגריש להתי בחר דלה לחתברכ' וקרינן עלית כי סוליח סת רע על בחולת ישרתל בחולת ישרתל דייקת וחוקמית ר"ם בחתריה מתן דסוי מסקופי מלין על לחנתתיס קדמית, ולחיק עלה סת בית כמה דלחיק לעיל, דכתיב כי סוליח סת רע על בחולת ישרתל סתת ולחזל, הת כי הת דלחמר ר' חייה ל"ר יוסי בחולת ירתת שבע ברכות דלחתברכ' בשבע בגין דבחולת ישרתל ירתת שבע

ברכתן

ברכתן ועל דא לחתקרי בת שבע ולחנתת לחברת מתן ברכתן דילה ברכת דבעז ורות כד"ה ויחמרו כל העם לחבר בשער והזקנים עדים יתן ה' לת וגו' דורתי בתולה בשבעה לחברכן ולה לחתת לחברת ברזת דת :

הלכה פסוקה — יוסף לחק — מוסר

כר"ם הלכות ברכות פ"ח — מספר תפידים סי' קסח

(א) כל הברכות כולן צריך שישמיע לאזנו מה שהוא אומר ואם לא השמיע לאזנו יצא בין שהוציא בשפתיו בין שבירך בלבו : כל הברכות כולן לא ישסוק בין הברכה ובין הדבר שמברכין עליו בדברים אחרים ואם הפסיק צריך לחזור ולברך שניה . ואם הפסיק בדברים שהן מענין דברים שמברכין עליו אינו צריך לברך שנייה כיצד כגון שברך על הפת וקודם שיאכל אמר הביאו מלח הביאו תבשיל תנו לפלוני לאכול תנו מאכל לבהמה וביוצא באלו אינו צריך לברך שנית ובן כל כייצא בזה :

(ב) כל הברכות כולן סותר לשמא לברך אותן בין שהיה שמא טומאה שהוא יכול לעלות שמנה בו ביום בין שומאה שאינו יכול לעלות שמנה בו ביום ואפור למברך לברך כשהוא ערום עד שיכסה עירותו בר"א באיש אבל באשה יושבת ושניה שוחות בקרקע ומברכת :

אם עמדת בכסיון גדול של תחתן בעמך עד יום מותך לומר סוחיל ולא תעמתי כזה הגדול לא תחטא יותר לפי שתין יפר ברע של היום שזה לשל מחר לפיכך תפילו בחומו דבר שמא למחר לא תוכל לסכול שברי דוד לא תפת בתיניגל ותחטא בכת שבע דוד לא תחטא ברודפיו ברלו לסורגו ולא שלח ידו במשיח ה' ולא נתן רשות לתביגי לשלוח יד בו ולכסוף תפא בתורים שהיה מבקש טובתו שהם תתיר תוכל להתתין כי כוחיל ויגילתי מעבירת גדולה כרי לתם תיום עמך לדיק תן השליונים ולא עוד יותר תמי שברת תוחך תהם מחזיק תוחך ותכתתך שבתתר בן בקדושיו לא יתמין ובמלתיו יהיה תהלה בקב"ה שהוא יודע מה עתיד להיות תינו מתתין במלתיו לרעה כ"ש שלא תתתין (ותם תתמר) לתה שיהם שהתלפים תעופם לרעה כ"ש שלא תתתין וכן הוא תומר תשרי לדם תפחד תמיד שלא יתעה למד לבך תלא דעה לרעת ירתת ה' וכתיב עוב עשם ודעת למדני :

מצות השם

ע"ז דף תה סהי"ד ה"ג"ז פת סכת ל"ת כ"ב סזג לתוין תו יד סי' קמה סתק סי' כו

תכש (רנ) מל"ת שלא ליהנות מלפוי ע"ז ומתכשיטיה שכ' לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך ולפוי נעבד תסור תפי' תע"ז שהוא מהוכר (ע' סי' ת"ל) שתינה לשורה בהגלה לתכל הלפוי שעליה נאסר ולוקין עליו ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזמן"ב :

מכות כב פסחים תה סהיד ה' ע"ז פז סכת לת כה סתג לתוין תה יד סי' קמה סתק סי' סה

תל (רנא) מל"ת שלא ליהנות תע"ז ומתקרובתה ומן תמחשים וכל הנעשה בשבילה שנא' ולא תביא תועבה אל ביתך ונאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרם . והכותב באמר מכל אלו לוקה שהיס תסוס שכי לתוין אלו וכל ע"ז שלא נעשה בידי אדם כגון הר או גילו הנטוע מאליו לפירות ולא לע"ז או מעייות הטובעין או בחמה שלא עשה בה מעשה לשם ע"ז הם מותרין בהנאה אבל תה שעליהן אסור בהנאה או תסוס לאו זה או תסוס לאו שבסוי תכ"ש ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזו"נ :

עקב יום ד תורה

להמשיך מת"ם דז"ת יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה סיס יסידה ו דמלוי וו אל שם ב"ן שבעשים בניקוד סולם :

א כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּן
וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם : א כָּל תַּפְקִידְתָּא דֵּאָנָא מְפַקֵּיד לָךְ יוֹמָא דֵּין תִּטְרוּן
לְמֶעְבַּד בְּדִיל דְּתֵיחוֹן וְתִסְגוֹן וְתֵיעֲלוֹן וְתֵירְתוּן יָת אַרְעָא דְּקַיֶּים
יְיָ לַאֲבָהָתְכוֹן : ב וְתִדְכַּר יָת כָּל־דַּרְכָּא דַּאֲוֵיךְ יְיָ אֱלָהָךְ דֵּין
אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא בְּדִיל לְעַנָּיוּתָךְ לְנַסָּיוּתָךְ לְמִדַּע
יָת דִּבְלִבָּךְ הֲתֵיטַר פִּקּוּדוֹהִי אִם לָא : ג וַיְעַנָּךְ וְיַרְעֵבָךְ וַיַּאֲכִלְךָ יָת־
הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבָתָיךְ לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם
לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצָא פִי־יְהוָה יִחְיֶה הָאָדָם : ג וְעַנָּיךְ
וַאֲכִפִּינָךְ וְאוֹכָלָךְ יָת מָנָא דְּלָא יְדַעְתָּ וְלָא יְדָעוּן אֲבָהָתָךְ בְּדִיל
לְהוֹדָעוּתָךְ אֲרֵי לָא עַל לַחְמָא בִלְחוֹדוֹהִי מִתְקַיֵּים אֱנָשָׁא אֲרֵי עַל כָּל
אַפְקוּת מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ חֵיֵי אֱנָשָׁא : ד שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ
וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה : ד כְּסוּתָךְ לָא אִבְלִיאַת מִנָּךְ
וּמָסָאנָךְ לָא יְחֵפוּ דְּנָן אַרְבְּעִין שְׁנִין : ה וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר
יִיסַּר אִישׁ אֶת בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ : ה וְתִידַע עִם לִבָּךְ אֲרֵי כְּמָא
דְּמַלֵּיף גַּבְרָא לְבְרֵיהּ יְיָ אֱלָהָךְ מַלֵּיף לָךְ : ו וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָה אֹתוֹ : ו וְתִטַּר יָת פִּקּוּדַיָּא דַּיְיָ אֱלָהָךְ
לְמֵהַךְ בְּאוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמוֹהִי וּלְמִדְחַל יָתֵיהּ :

נביאים ישעיה נ

להמשיך מכ"ם דז"ת צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלת אדני נשמה דסוד יְהוָה סיס יסידה דלת סס בן שבעשים :

א אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם : א אֲכַסֵּי שְׁמַיָּא כְּדֵבַקְבְּלָא
וְכַסְקָא אֲשַׁוֵּי כְּסוּתְהוֹן : ב אֲדֹנָי יְהוִה נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים
לָדַעַת לָעוּת אֶת־יָעֵף דָּבָר יָעִיר ׀ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אָזֶן לִשְׁמֹעַ
כַּלְמוּדִים : ב יְיָ אֱלָהִים יְהַב לִי לְשַׁן דְּמַלְפִּין לְהוֹדָעָא לְאַלָּפָא לְצַדַּיקָא
דְּמִשְׁלְהָן לְפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא חוֹכְמָא בְּכֵן בְּצַפַּר בְּצַפַּר מְקַדִּים לִשְׁלָחָא
נְבִיאוּתִי מָאִים יְתַפְּתַח אוּדְנִי וַחֲבֵיא וַיַקְבִּלוּן אוּלְפָן : ג אֲדֹנָי יְהוִה
פָּתַח־לִי אָזֶן וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי אָחוֹר לֹא נָסוֹגְתִּי : ג יְיָ אֱלָהִים שַׁלְחַנִי
לְאִתְנַבָּאָה וַאֲנָא לָא סָרֵבִית לַאֲחוֹרָא לָא אִסְתַּחֲרִית : ד גֵּוִי נָתַתִּי

תִּשְׁמֹר מִצְוֹתָו מצותיו קרי אִם־לֹא : ג וְתִדְכַּר יָת כָּל אוֹרְחָא דְּהַדְבָּרָךְ
יְיָ אֱלָהָךְ דֵּין אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא בְּדִיל לְעַנָּיוּתָךְ לְנַסָּיוּתָךְ לְמִדַּע
יָת דִּבְלִבָּךְ הֲתֵיטַר פִּקּוּדוֹהִי אִם לָא : ג וַיְעַנָּךְ וַיַּרְעֵבָךְ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־
הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם
לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצָא פִי־יְהוָה יִחְיֶה הָאָדָם : ג וַעֲנִיָּךְ
וַאֲכִפְינָךְ וְאוֹכָלָךְ יָת מָנָא דְּלָא יְדַעְתָּ וְלָא יְדָעוּן אֲבָהָתָךְ בְּדִיל
לְהוֹדָעוּתָךְ אֲרֵי לָא עַל לַחְמָא בִלְחוֹדוֹהִי מִתְקַיֵּים אֱנָשָׁא אֲרֵי עַל כָּל
אַפְקוּת מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ חֵיֵי אֱנָשָׁא : ד שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ
וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה : ד כְּסוּתָךְ לָא אִבְלִיאַת מִנָּךְ
וּמָסָאנָךְ לָא יְחֵפוּ דְּנָן אַרְבְּעִין שְׁנִין : ה וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר
יִיסַּר אִישׁ אֶת בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ : ה וְתִידַע עִם לִבָּךְ אֲרֵי כְּמָא
דְּמַלֵּיף גַּבְרָא לְבְרֵיהּ יְיָ אֱלָהָךְ מַלֵּיף לָךְ : ו וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָה אֹתוֹ : ו וְתִטַּר יָת פִּקּוּדַיָּא דַּיְיָ אֱלָהָךְ
לְמֵהַךְ בְּאוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמוֹהִי וּלְמִדְחַל יָתֵיהּ :

נביאים ישעיה נ

להמשיך מכ"ם דז"ת צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלת אדני נשמה דסוד יְהוָה סיס יסידה דלת סס בן שבעשים :

א אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם : א אֲכַסֵּי שְׁמַיָּא כְּדֵבַקְבְּלָא
וְכַסְקָא אֲשַׁוֵּי כְּסוּתְהוֹן : ב אֲדֹנָי יְהוִה נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים
לָדַעַת לָעוּת אֶת־יָעֵף דָּבָר יָעִיר ׀ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אָזֶן לִשְׁמֹעַ
כַּלְמוּדִים : ב יְיָ אֱלָהִים יְהַב לִי לְשַׁן דְּמַלְפִּין לְהוֹדָעָא לְאַלָּפָא לְצַדַּיקָא
דְּמִשְׁלְהָן לְפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא חוֹכְמָא בְּכֵן בְּצַפַּר בְּצַפַּר מְקַדִּים לִשְׁלָחָא
נְבִיאוּתִי מָאִים יְתַפְּתַח אוּדְנִי וַחֲבֵיא וַיַקְבִּלוּן אוּלְפָן : ג אֲדֹנָי יְהוִה
פָּתַח־לִי אָזֶן וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי אָחוֹר לֹא נָסוֹגְתִּי : ג יְיָ אֱלָהִים שַׁלְחַנִי
לְאִתְנַבָּאָה וַאֲנָא לָא סָרֵבִית לַאֲחוֹרָא לָא אִסְתַּחֲרִית : ד גֵּוִי נָתַתִּי

מצודות דוד

(ה) מלכים שמים . ר"ל תפפיל שרי מעלה של חומות : ושק וכו' . כפל הדבר במ"ם : (ג) כי וכו' . ישעיה סיס מומר כי שלחני לנבואות נתן לי לשון לת לרעות ללמד : לדעת לעות . להשיב ללמד לפי העת ומזמן תת שתאב לשמוע דבר כי בלתם סיעף שתאב למוס : יעיר בבוקר . בכל בוקר : סיס מעורר תותי ללכת לנבואות . יעיר לו תוזן . סיס מעורר תזני לשמוע הנבואה כדרך פרש המעורר תזני ההלמידים לשמוע תמרון : (ג) פתח לי תוזן . לשמוע דברו שתמר תת מי שאלת (לעיל ו') . לת מריתי . לת סרכתי מללכת : תמר וכו' . לת תזרתי לשתור למען בדבר וכוה כפול במ"ם : (ד) גוי נתתי למכים . מסרתי גופי למכים ר"ל לת מנעתי ללכת

רש"י

(ה) מלכים שמים . שרי כתוחות שבשלה של לוחות . לדעת לעות . לקבוע עתים : לת יעף דבר . ליעפים ולמתים כי שלחני לנביאות נתן לי לשון לת הרהורי ללמד : לשמוע כלימודים . כשמפת הלימודים . לת סר כ' בלשה כיעף בשלה למים : יעיר בבוקר . בכל בוקר

לְמַכִּים וּלְחָיַי לְמִרְטִים פָּנַי לָא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וָרֹק׃ ד גַּבִּי יְהֹוִה
לְמָחָץ וְלִסְתַי לְמֶרְטָן אַפִּי לָא סַמָּרִית מֵאִתְכְּנֵעוּ וָרֹוקְ׃ ה וַאדֹנָי יְהֹוִה
יַ עֲזַר־לִי עַל־כֵּן לָא נִכְלַמְתִּי עַל־כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחֲלָמִישׁ וְאֵדַע כִּי־לָא
אֵבוֹשׁ ׃ ו קָיַי אֱלָהִים סָעִיד לִי עַל כֵּן לָא אֶתְכַּנֵּעַת עַל כֵּן שַׂוִּיתִי אַפַּי
תַּקִּיפִין כְּטִינָא וְיַדַּעְנָא אֲרֵי לָא אֶתְבְּהַת ׃ ז קָרוֹב מַצְדִּיקִי מִי־יְרִיב
אִתִּי נַעֲמָדָה יָחַד מִי־בַעַל מִשְׁפָּטִי יִגַּשׁ אֵלָי ׃ ח קָרִיבָא זְכוּתִי מַן יְדִין
עִמִּי נְקוֹם כַּחֲדָא מַן בְּעֵיל דִּינִי יִתְקָרֵב לְוָתִי ׃

רש״י

מריתי ׳ מלילך כמלימותי ׳ גו׳ : גופי ׳ למורטים׳ לתולשים
שערי זקני ׳ ועזר לי ׳ מה יקומו עלי : קרוב מלדיקי ׳
הקב״ה קרוב לי לזכות בדין :

מצודות דוד

ללכת מחמת פן יכוני : ולחיי למורטים ׳ מסרתי לחיי
למורטים שערותם ׳ פני לא הסתרתי ׳ ר״ל לא מנעתי ללכת
מחמת פן יכלמוני וירוקו בפני : (ח) יעזור לי ׳ ר״ל קרוב
הוא הדבר שיכלימו אותי אבל כי עוזר לי לכן לא נכלמתי :

על כן שמתי פני ׳ ר״ל על כי רלויתי שה׳ עוזר לי לזה שמתי פני כחלמיש לדבר קשות ולדע שלא אבוש לירוי בושה
(ז) קרוב מלדיקי ׳ ס׳ המלדיק אותי בדין הוא קרוב אלי לכן מי ברולה לריב עמדי נעמדה יחד אני והוא כלומר
הכה בודאי לא יוכל לי : מי בעל משפטי : מי ברולה לבוא עמי במשפט ינש אלי והוא כפול :

כתובים תהלים צד

להמשיך מיסוד ומלכות דז״ת שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נפש
דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נפש המלכות יוד הוי וו הוי סיס
יסידה דיסוד יְהֹוָה סיס יסידה המלכות לז סס כ״ן שבעטים :

א וַיֹּאמְרוּ לָא יִרְאֶה־יָהּ וְלָא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב ׃ א וַאֲמַרוּ לָא יֶחֱמֵי יָהּ
וְלָא יְתְבֵּין אֱלָהָא דְיַעֲקֹב ׃ ב בִּינוּ בְּעָרִים בָּעָם וּכְסִילִים
מָתַי תַּשְׂכִּילוּ ׃ ב אִתְבּוֹנָנוּ דְשַׁטְיָן בְּעַמָּא וּכְסִילַיָּא אֵימָתַי תַּשְׂכִּילוּן׃
ג הֲנטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט׃ ג הַאֶפְשַׁר דִּי נְצִיב
אוּדְנָא הֲלָא שָׁמֵיעַ אוּלְפָּנָא אִין אֶפְשַׁר דִּי בָרֵא עֵינָא וְלָא אִסְתַּכֵּל
בְּאוֹרַיְתָא ׃ ד הַיֹּסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת ׃ ד הַאֶפְשַׁר
דְּיַהֵב אוֹרַיְתָא לְעַמְּיָה וְכַד יְחוֹבוּן הֲלָא יְתוֹכְחוּן הֲלָא יְיָ אֲלִיף לְאָדָם
קַדְמֵי מַנְדָּעָא׃ ה יְהֹוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל ׃ ה מָרֵי אָדָם יְיָ
יְדַיָּעַן מַחְשְׁבָת בְּנֵי נָשָׁא אֲרוּם הִנּוּן לְמָא ׃ ו אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־
תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ ׃ ו טָב לְגַבְרָא דִי תְכַסְּנִנֵּיהּ יָהּ וּמִן
אוֹרַיְתָךְ תְּאַלְפִנֵּיהּ ׃

רש״י

בוערים כעם ׳ סוסים מן הסמים : כעטע ׳ הקב״ה שמוטע
חוזן שתא לא ישמע׳לעקת שמו : הלא יוכיח :ויסר לחכשפל
כך ׳ לשרי הגבר ׳ סס כלדיקים המעונים תחת ידכם ובלבד
שיעסקו בתורה :

מצודות דוד

(ח) ולא יבין ׳ חינו חוזן לב להתבונן במעשיכם :
(ט) בינו ׳ לחם הסוסים שבעם חמו לב להבין :(ג)המוסר.
הלא בודאי כמוהו חוזן הוא ישמע כי לם היה הבנת השמע
נעלמה ממנו חיך ברא כלאון כלי השמע : לם יולר עין ׳
לם לחמס הוא יולר העין הלא בודאי לא נעלמה ממנו
הבנת פרטות : (י) היוסר־המייסר את הגוים בחבול ובהפלגה, הלא יוכיח לחכם לף לחם כרגיש ׳ המלמד ׳ הלא הוא
המלמד לאדם דעת ובהבנה מועטת יבין מעשיהם ועלילותיהם יוכיח : (ה) כי המה הכל ׳ חול תכמת המקום להכל מחשב
ויוכן לם כן בהבנה מועטת ׳ (ו) לשרי הגבר ׳לשרי להלדיקים המעונים תחת ידכם לשר כי הוא המייסרו על ידיכם וכאם
תלמד לחומו מתורתו ר״ל הוא הגלה לחזן לעשות את דברי התורה :

השוכר כו׳ ׳ עכו״ם שבאר לחם ישראל רס״ו :
(ה) ומשיס מוערת דיו״כ קנסו
לחע״ג דבביעים לה קנסו פועל דלה נפיס
לגרים : (ג) ובמביות שחינן של יו״כ חלה בגון
של שבר ולחע״פ שה״ל
העבר לי מביות של יו״כ
(פי׳ לחע״פ שבשעה
שבארו הודיעו שבכלל
המלאכה לסיכה מביות
של יו״כ) שבארו מוסר
ופרש״י שרי פרוט׳לשהרת
ח״ב לה בקיל מיד
ככרי ולסיך משמרי דהא
לה סיין שבר הסוח
מביות בהדי סיוך דכל
מדא קנין לגרת בלפיה
נפשה : (ג) דכל כמה
דלה לחעבריכו לכולהו לה
יסיב ליה מידי הלכך
לגרת סיין רס״י
דכולים לגרת לכל מדא
ומדא יסיב הרמב״ם
ולפילו לה הודיעו בשעת
שבכירות חלה נמלא
לח״כ ועמוי״ט:(ד)דכיון
דלי לה מוסיב ליה לה
מלי ח״ל נכי לי לגרת
דלגיבא ס״ז כללו לה
שברה לכך גמ׳:מותרות׳
כיון׳ מפ׳ דמייני
בעבידשמסורי׳לשכול
לכל חס ניטל הטוקן
הוי כמוקלות מפני נקב
שבשער בזכו תו׳ :

(ה) דלי גרסי׳ הל״ל ס״ת וס״ק לכל בחלים יבשים נטל״פ הוח : מותר ׳ בגמ׳ ולפי׳ ליה מקרח : (ו) פי׳ במקה הטעשה מדבש (דלמו הדבש עלמו מסוכם בשער) : (ז)חימה לי דמה עגין זה למשכים ולבסוף פוגם דלה לחמרן חלה על הדבר שבשעת חערוכתו משכים ולבסוף פוגם ולכך ים לאסור המאכל השוח מפני שבחאלה חערוכתו היה משוכם כי׳ לבל בכלי שחיכה ב״ו כשר בפגם הטעם ומלח החערוכת פוגם בחאלה

השוכר את הפועל לעשות עמו בניין נסך · שברו אסור ·

שברו לעשות עמו מלאכה אחרת
אע״פ שאמר לו העבר לי חבית של
יין נסך ממקום למקום שברו מותרי
השוכר את החמור להביא עליה
יין נסך שברו אסור · שברה לישב
עליה אף על פי שהניח העכו״ם
לגינו עליה · שברה מותר : (ב) יין
נסך שנפל על גבי ענבים ידיחן והן
מותרות ואם היו מבוקעות אסורות
"(נפל על גבי תאנים או על גבי
תמרים · אם יש בהם בנותן טעם
אסור) מעשה בביתוס בן זונין
שהביא גרוגרות בספינה ונשתברה
חבית של יין נסך ונפל על גביהן
ושאל לחכמים והתירום · זה הכלל
כל שבהנאתו בנ״ט אסור · כל שאין
בהנאתו בנ״ט מותר · כגון חומץ
שנפל על גבי גריסין : (ג) עכו״ם
שהיה מעביר עם ישראל כדי יין

ירו׳ ורי״ף ל״נ (ס) ממקום

כלי אמצעי דנצח דמלכות דיצירה א אל

פרק ה השוכר את הפועל לעשות עמו
ביין נסך · להריקו מכלי
לל כלי לו להליך מביות ממקום למקום ולפי׳
בשמש יינס שברו לחסור קנס שקנסו מביות ביין
נסך ובשמש יינס (ס) :
שברו מותר · וכגון
שלמר ליס כל מביות
ומביות בפרוטה(ב) לבל
לס לחמר ליה העבר
לי מלה מביות בשמש
פרוטות ומללח מביות ב׳
של יין נסך (ג) השוכר
שברו לחסור את החמור שברו
לסור · ולס מלינין
נקט ליה משום סיפא
וסיפא לחמ׳ לחשמועינן
לחע״ג דהשוכי לח החמור
לרכוב עליו חשמ׳ שברה
נמי להניח בגיטו של
יין·ומזוזותיו עליה סד״ח
דהוי כללו שברי מעיקרא
להניח עליה יין נסך
ושברו לחסור קמ״ל (ד):
(ב) ידיחם במים .
גוונים: מעשה בביתוס
בן זונין . מחניתין
חסורח מחסרח ושבי
קחני לס נותן טעם
לפגם מוחר ומעשה
נמי בביתוס בן זונין
שהיס מביח גרוגרות
בספינה ונשתברה חביות
של יין נסך (ד):

וכל מעשה לפני מכמים ושחירום : כל שהוא
בהנאתו בנ״ט · שלרס נהנה בטעמו של חיסור:
כל שאין בהנאתו בנ״ט . שחינו נהנה בטעמו
של חיסור . כגון חומץ · של חיסור : שנפל
בתוך גריסין . של חיתר נותן טעם לפגם הוח
והוח חיטיו גריסין רוחחין בשעת שנפל בהן
הסומן שלח פוגם בהם מחלה ועד סוף · ודי
חיטים נותני טעם הס יש טעם מבטיל מחלה
ועד סוף . כגון חיין בחבטיל של בשר לו של
דגים וזה לחסור ודלי יש טעם פוגם
מחלה ועד סוף כגון שחנוטים הדגים לו הבשר בדבש (ו) וזה מותר לבחלה יש פוגם מחלה
ומבטיל בסוף כגון הדבש ביין שהוח פוגם בו לבשעה ובשיהה בו עד שיפגם עליו בח היין
נותן בו דבש יש טעם ויש מבטיל בחלה ולבסוף פוגם בגון שותן הבשר עם החלה לו
הטעם הבלוע בכלי שחינו בן יומו שבבשם בו מבושם ושל״ב נפגם (ז) ואלו המביות לחסורים

מספק לפיכך אם הגריסין הללו שנפל בהן סומק לא היו רומסין כדי הן לסורין מספק שהסומק בגריסין מקדים ומשכיח ואע"פ כשהרתיחין אחר כך פגם טעמו הוי משכיח ולפסוק פוגם ואסור:

(ג) אם היה בחזקת המשתמר · כ"ז שלא סודיעו שהוא מפליג הוי כחזקת המשתמר (ה) ולפי"ז מפליג מיל דעכו"ס מירתח ואומר השתא אמי ישראל ומזי לי : אם הודיעו שהוא מפליג · ומתרחק ממנו ומשכיח שתומות שם : כדי שישתום. אם שהה כדי שיקוד הכבוי"ס נקב במנופח המכיח ויתמזג'ויסתו'שנקב ותיכף המתימה לאסור (ט) : ישתום · יפתח כמו שתום שעינו פתוחה: רשב"ג אומר· לישנו לאסור אלא לשהשהה: כדי שיפתח . אם כל מנופח המכיח (י) : ויגוף · ויפשה מנופח לחרס : ותיגוב . ותנגב ותיכם לאכל לקיבת סור במנופח של מכיח לא משהו דמשו' דמכרת מלח' ודוק' במנופח של סיד סוף דפליגי רבנן עליה דרשב"ג ומייתי לפתיחת נקב משום דלא מיכנר שהסיד לבן לישנו ניכר בין שהם ליטן (יא) לאכל במנופח טיט מודו רבנן לרשב"ג דלא מיפסר סיין עד שיהשה כדי שיפתח המנופח כלא ויגוף ותגוב ותלבך כרשב"ג : (ד) המניח יינו בקרון או בספינ' . עס עכו"ס : בקפנדריא . כדרך קלרס שנקנס כשער זה ויולך כשער שכנגדו : ורחץ . כמרחץ : מותר · דכיון דעכו"ס לא ידע דשכי מרתח ולא נגע ותשמוטין במגיפין פלוגתת ר"ס ורבנן בהגך תלתא בבי דלי תני עכו"ס שהיה מעביר כדי יין ס"ת שהם מרתח שעכו"ס דשכר שהתח אמי חזי לי לאכל בספינה וקרון מפליג ליה לספינתיה ועביד מאי דבעי ולא מרתח ואי תני ספינה וקרון ולא תני המניח עכו"ס בתמוחו ס"ת בספינה וקרון מרתח דשכר לתמ' בתריהן לחזיל וקאי מלד אחר ומ' לי אבל במניח עכו"ס בתמוחו דאיכא למימר אחמיר ליה לנפשה ועביד כל דבעי לחימת לא"ל ישראל ובכולהו הללו כרשב"ג · (ה) דולבקי . כלי שמניחין בו כוסות ותשמישות בתולבלין ומשקין וממנו נוטלין ומשימין על השלחן שתין ד' מן המסורין נוטל כלום מן הדולבקי אלא מן השלחן

ממקום למקום · אם היה בחזקת המשתמר מותר · אם הודיע שהוא מפליג · כדי שישתום ויסתום ויגוב · רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח "ויגוף ותיגוב : (ד) המניח יינו בקרון או בספינה והלך לו בקפנדריא · נכנס למדינה · ורחץ מותר · אם הודיעו שהוא מפליג · כדי שישתום ויסתום ויגוב · רבן שמעון בן גמליאל אומר · כדי שיפתח "ויגוף ותיגוב · המניח עכו"ם בחנות · אע"פ שהוא יוצא ונכנס · מותר · ואם הודיעו שהוא מפליג : כדי שישתום · ויסתום · ויגוב · רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח "ויגוף ותיגוב : (ה) היה אוכל עמו על השלחן והניח "לגינה על השלחן "ולגינה על הדולבקי והניחו ויצא · מה שעל השלחן אסור · ומה שעל הדולבקי

גמ' אם מכיח גמ' לגינין ויסתום ויגוב אבל אם אין בחומה הפלגה כדי שיסתום כו' לפי שסה זמן מרובה מוכר דכבל עגין מרתח נכרי דלמא אמי השתא ומזי ליה : (י) ואי אפשר לטוטלה שלא מסבר כולה רש"י : (יא) ורשב"ג ס"ל נכי דלמעלה לא ידיע לפי שלמעלה מירחו העכוס ושהוח למטה מיהת ידיע דלמטה לא יוכל הנכרי למרחו וכשיפתח ישראל אם המנופח ירחה מחמיה חומה שמיתה ורבנן כיון דלמעלה לא ידיע לא מסיק לדעתיה דשפיך ומזי ליה ס"ל זמנן דמלים

מתמלא

(מתמלא שנקב מלמטה רש"י : יוצא וכו' · כל היוס כולו סר"מ : ולגינין כו' · והם פתוחות דומיא דשעל השולחן דרש"י ועתו"ט · פתומות כו' · שכיון שהם פתומות ס"ז רחים שלא פתחוס אלא פתחום לסותמם שתין לימם חדש עליהסומיהו דוקא פתומות במנופח של טיט שנקב בשקר של עץ בפתומות דמי וכי מהדר לפקק לאו מחוס לימתא אלא לחורתא דמלתא סר"כ: מותרות · ומיהו דוקא בפתומות מתחלתן אבל פתומות שנפתחו מייתין לה סר"ן : אסור· פי'שקבלוס בשכר לאבל בהנאה לגבי לא שאסר שתיין שלהם קונס לו בעל כרחו כ"ו : (יב) ומכי מהר משתמא מוסך ופי' בפתוך: (יג) ומפ' כמה דחימא עקוכה מהם פי' לכלוך יין הר"ב : (יד) דמסרת מחוס לגוף שאבר יין שבמשפך ויין שבקרקעית של לגומיות גמ'וכ'הר"ן ולהי לאסור בהנאה קאמר ומש"ה דוקא כי לית ביה שכבת יין הא לא"ה לא עדיף מכודום העכו"ס דפ"ב מ"ד ולפ"ז אין דקי"ל בתערובת שאם ייעשם כרשב"ג (דמ"ר) לא קי"ל כי הך מתני' ולהכי מפרש הר"ב לעיל דוקא בכליו של ישראל דאי בכליו של עכו"ס היס לאסור אפילו שאינו שמתמר כו' אלא שמתמר בו שכבת יין מוגיס שמתעכב יין על פיו שלא יצא כטפה לאחת דמתני' ועתו"ט : (טו) וכיון שהכלי

הדולבקי מותר · ואם א"ל הוי מוזג ושותה אף מה שעל הדולבקי אסור · חביות פתוחות אסורות · סתומות" · כדי שיפתח ויגוף ותיגוב · (ו) בלשת עכו"ם שנכנסה לעיר בשעת שלום · חביות פתוחות אסורות · סתומות מותרות · בשעת מלחמה · אלו ואלו מותרות לפי שאין פנאי לנסך : (ז) אומנין ישראלים ששלח להם עכו"ם חבית של יין נסך בשכרן · מותרים לומר לו תן לנו את דמיה ואם משנכנסה לרשותן אסור · המוכר יינו לעכו"ם פסק עד שלא מדד · דמיו מותרין מדד עד שלא פסק · דמיו אסורין · נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של עכו"ם וחזר · ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל אם יש בו "עכבת יין אוסר · המערה מכלי אל כלי · את שעירה ממנו מותר ואת שעירה לתוכו אסור : (ח) יין

גמ' מותרות גמ' עקבות(יג) נסך

הסלמן : ואם אמר לו הוי מוזג ושותה · סופיל והרמיב לו הרסות : אף מה שעל הדולבקי אסור . דסמכה דעתיה ונגע בוליה: חביות פתוחות · הנמלאות בהן שהיינו סס: כדי שיפתח ויסתו' ויגוב · סמעת ברשב"ג דהלכתא כותיה : (ו) בלשת · מיל שמפסיק ומותרין שכתיב מרגוס ויחפס ובלס : (ז) תן לנו את דמיה · דסס לא קנו ומוס מיינ להס אלא מעות:המוכר יינו לעכו"ם . פסק עמו מעות : עד שלא מדד דמיו מותרים · דמשיכה בעכו"ס קונה כמו בישראל וכשמודדו בישראל בכליו (יב) ובלי הכלי ברשות העכו"ס קונה העכו"ס בשיכה ומוו ליס לישראל זוזי אלא העכו"ס בהלואה ויי"ל לא הוי עד דנגע : מדד עד שלא פסק· סכום סדמיס כך וכך יין בכך וכך דמיס: דמיו אסורין · דעכו"ס לא קנייס השתא בשיכה דכיון דלא פסק דמיו לא שכיר דשתי'דלמקניי' בשיכה שמא . ירבה לו דמיו שלכך כי נגע ביה הוי יין נסך ברשות ישראל שעדיין לא קנאו העכו"ס עד שיפסוק לו דמיו : אם יש בו עכבת יין · אס יס במשפך שנמדד בו אחלה יין של עכו"ס · עכבת יין מוגיס שמתעכב יין על פיו שלא יצא כטפה לאחת דמתני' ועתו"ט : (טו) וכיון דישראל משום היא טפת יין נסך שבמשפך

(יד) : המערה מכלי לכלי · ישראל שעירה מכלי שלו לכלי שביד עכו"ס (טו) או לכלי שיש בו יין נסך : את שמערה ממנה מותר · היין שנשאר ממנו בכלי העליון שביד ישראל מותר : ואת שעירה בתוכו · והקלוח שיצא מכלי ישראל לע"פ שלא הניע לכלי שביד עכו"ס וכ"ש מה שהניע לכלי של עכו"ס : אסור · דלקוח הבור ומתניתין דשרי היין שנשאר בכלי שביד ישראל מיירי כגון דקטף קטופי שקודם שנגע הקלוח בכלי שהתחתון שביד עכו"ס פסק העליון המחובר לכלי שביד ישראל ולא היה בתן לקוח שיאבד מה שבכלי העליון למה שבכלי התחתון ל"ש דנפק נפוקי שהשליך היין מן הכלי העליון כדרך שמשליכין מן המזרקים ולא היה שם שלוח וקלוח שיאבד בין היין שבכלי לאבר שביד ישראל לכלי שביד עכו"ס לאבל לא היה שם אבוד כל מה

(חס לישראל ה"ה)

נסך אסור · ואוסר בכל שהוא · יין
ביין · ומים במים בכל שהוא · יין
במים ומים ביין בנ"ט · זה הכלל מין
במינו במשהו · ושלא במינו בנ"ט:
(ט) אלו אסורין ואוסרין בכל שהן·
יין נסך · וע"ז · ועורות לבובין · ושוור
הנסקל · ועגלה ערופה · וצפורי
מצורע · ושער נזיר · ופטר חמור ·
ובשר בחלב · ושעיר המשתלח ·
וחולין

נסך אסור · ואוסר בכל שהוא · יין ביין · ומים במים בכל שהוא · יין במים ומים ביין בנ"ט · זה הכלל מין במינו במשהו · ושלא במינו בנ"ט: (ט) אלו אסורין ואוסרין בכל שהן· יין נסך · וע"ז · ועורות לבובין · ושור הנסקל · ועגלה ערופה · וצפורי מצורע · ושער נזיר · ופטר חמור · ובשר בחלב · ושעיר המשתלח · וחולין

בנסתר בכלי העליון סביב יטהרל אמור דקי"ל לעוק מכור ואסור ביין נסך וכן סלכמה: (ח) ומים במים · מיס שמנסכו לע"ז או שנעבדו במים · של חיתר: בכל שהוא · לא שנא נפל המירק לגו אסורק או לאסורק לגו המירק אסור במינו בכל שהוא ובלבד שיהיה המיסור הנופל למוך מהיתר טופל מכלי שפיו רחב ויש ביניהיולק מוכלי היעור גדול בכא לחם לבל המערב יין נסך מכלי קטן שחינו מוליא חלא טפה טפה ונפל למוך יין של היתר לפי כל היום כולו לתריגן קמץ קמץ בטיל (ז) ואם עירה היתר למוך מיסור כל מה שעירה ממנו למוך המיסור אסור ולפי שבים שלשה למוך טפה לחם: ומסקנא דמלחא (י) נפי ההלכה כל אסורין שבאורה בין במינן בין שלא במינן בנ"ט חוץ מנטבל (יא) ויין נסך (יב) דבמינן במשהו שלא במינן בנ"ט יין נסך משום חומרא דע"ז ונטבל בהמירו בך חיסורו כמו שהטה לחם פוטרת לת הבדי בך הטה לחם עושה לת הבדי כולו נטבל ואם חיסור משאר חיסורין (כ) נתערבה בהיתר אם נתערב מין בשחינו חיכא למיקם לטעמא אם תרומה היא שנתערבה בחולין יטעמנה כהן ואם דבר חיסור יטעמנה נחתום עכו"ם אם לאו מחר שאין בתערובת טעם התרומה או טעם החיסור הכל מותר ואם נתערב מין במינו דאיכא למיקם לטעמא או מין בשאינו מינו ואין כאן כהן או עכו"ם שיוכל לסמוך עליו אם החיסור הוא מהלב ודם נבלות וטרפות שקיים ורמשים וכיוצא בזה משערין אומו בששים אם יש ס' של היתר כנגד החיסור הכל מותר ואם לאו הכל אסור ואם החיסור הוא תרומה הלה וכבורים משערים אותו במלא של היתר ואם ערלה וכלאי הכרם משערין אותו בחלחים: (ט) ואלו אסורין ואוסרין בכל שהוא · כל מקום שנתערבו שם לפיכך אחד בחלק אוסרין לת כולן: יין נסך · שכיח לחם בחלק חביות (כא) אוסר לת כולן בהנאה ואין כן הלכה אלא כדתניגן שלשי פרק כל הלשמים מוליך דמי אותה שבים ליסטלה והשאר הכל מותר בהנאה ואסור בשתיה(כב):ועבודה זרה.לורם שעובד ונתערב בחלק לורום שחינו ע"ז:ועורי לבובין.דהוי נמי לסורי הנאה כדאמרי בפ"לין מעמידין:וצפורי מצורע וחולין שנשחטו בעזרה.לסורי הנאה הן ובפרק ב' דקדושין פרשינן לסו: ושער נזיר · דאסורי הנאה הוא דכתיב וגמן על החם אבר שהם אבר שהם זבח השלמים ואם נתערבה אבר אחר בחולין בהנאה תגודות של שער נזיר לפי שהם בחלק הוא אסור שערות ללן לסורות בהנאה: (יא) ופטר חמור · אסור בהנאה כל זמן שלא נפדה: ובשר בחלב· שהיכא אבר שנתבשלה בחלב ונתערבה בחלב אוסרת לת הכל בהנאה

שהכלי בידו ולא ע"ג הקרקע משהשהו מדבדו ואפור ועשוי"ט: יין נסך · כל היכא דתני י"ל לא שהם ייגם במשמע לשיא פירש הר"ב ועשוי"ט: (טו) שמפני שאין דרך לערות בכלי בשר אין אנו רואין בנפול ומעורב אלא שמא שיהיה כבר משהי"ב בשאר כלים שדרך הוא להעבירם מהן כיון שסוף היין לידי ע"י לו לשפר לומר דו דשמא חשון בטל בכל העומד לפול ולהתערב משבינן ליה כמעורב כבר הר"ב ומפיים להו שכי ב"ש ב"ה לשיא"ם שהוא בע"ט שהרין כך ועשוי"ט: (יז) לא בא למעט כל שהתחיר עד שעה אלא להורות שלשה בכל האיסורין הוא דאשה: (יח) דזה שכלל לאשוויי טבל גמ': (יט) וה"ה מיס במיס חו': בנ"ט · י"א דסיינו בששים כמו שם אלר לסורין והר"ש כ' כיון שהעבר במיס עד שים בו יותר מכדי מזיגה פוגמו ומותר לפילו בששים הלכך אם יש במיס שהה שלקים מן היין מותר לפי בששים וכ"פ הטור ועשי"ט: (כ) וכביעית דאוסר במשהו לינו לוסר בהיכלה אלא שהייב לאכלו בקדושת שביעית ומתן יצא מן שכלל לפי שהוא לזמן קלוב ובהעבר הזמן סר לסורו הר"מ: בב"ש · אפי בכל שהן אין פירושו שאפי במשהו אלא יאסר מעורבתו בהנאה דאף דוקא דבר שבמינו קא משיב הכלך ודאי אפי כ"ש ס"ק שכל שאר מאסורים שלהו אם הוא דבר שבמינו לוסר מעורבתו לפי ריבה עליו אלא כיוצא בו הר"ב: (כא) והכא בשאיסיר והיתר כל ל' בעין ול"ד לתערובת דלעיל ומתני' דלקי ועשוי"ט: (כב) וה"ה לשאר שאסורין בכ"ש שיעברו מן מדמי לינור הר"מ והר"ש: (כג) דשמחת חוי דבר שבמינו

שהכלי בידו ולא ע"ג הקרקע משהשהו מדבדו ואפור ועשוי"ט: יין נסך · כל היכא דתני י"ל לא שהם ייגם במשמע לשיא פירש הר"ב ועשוי"ט: (טו) שמפני שאין דרך לערות בכלי בשר אין אנו רואין בנפול ומעורב אלא שמא שיהיה כבר משהי"ב בשאר כלים שדרך הוא להעבירם מהן כיון שסוף היין לידי ע"י לו לשפר לומר דו דשמא חשון בטל בכל העומד לפול ולהתערב משבינן ליה כמעורב כבר הר"ב ומפיים להו שכי ב"ש ב"ה לשיא"ם שהוא בע"ט שהרין כך ועשוי"ט: (יז) לא בא למעט כל שהתחיר עד שעה אלא להורות שלשה בכל האיסורין הוא דאשה: (יח) דזה שכלל לאשוויי טבל גמ': (יט) וה"ה מיס במיס חו': בנ"ט · י"א דסיינו בששים כמו שם אלר לסורין והר"ש כ' כיון שהעבר במיס עד שים בו יותר מכדי מזיגה פוגמו ומותר לפילו בששים הלכך אם יש במיס שהה שלקים מן היין מותר לפי בששים וכ"פ הטור ועשי"ט: (כ) וכביעית דאוסר במשהו לינו לוסר בהיכלה אלא שהייב לאכלו בקדושת שביעית ומתן יצא מן שכלל לפי שהוא לזמן קלוב ובהעבר הזמן סר לסורו הר"מ: בב"ש · אפי בכל שהן אין פירושו שאפי במשהו אלא יאסר מעורבתו בהנאה דאף דוקא דבר שבמינו קא משיב הכלך ודאי אפי כ"ש ס"ק שכל שאר מאסורים שלהו אם הוא דבר שבמינו לוסר מעורבתו לפי ריבה עליו אלא כיוצא בו הר"ב: (כא) והכא בשאיסיר והיתר כל ל' בעין ול"ד לתערובת דלעיל ומתני' דלקי ועשוי"ט: (כב) וה"ה לשאר שאסורין בכ"ש שיעברו מן מדמי לינור הר"מ והר"ש: (כג) דשמחת חוי דבר שבמינו

כהנאה כמין כמה ניזו' בשלא ועומין מהן שקין רש"י: (כד) ול"ב מ"ם פ"ז דמולין דלוסרת גיד הנשה מפום דגריס הוא ומפיים נבילה דרחוי להתכבד היא פליגי לתמני' דשבת וכן מתני' דרפ"ק דזבחים ועשוי"ט: שנפל · בשפל בתבית גדולה ונשתברה ונפל כולו כאחד לגו התירה ולא לתריגן קמץ קמץ בטל ליה בתוך רש"י: (כה) וקמ"ל דלפי' בתערב היין ממש אבל כי בתערב תבית בתביות לפי י"ל גמור כמי שרי בהולכת הנאה ליה המלם ועשוי"ט: יקלוף · ואם"ב יבבו הר"ן והרש"ם: (כו) כלי·שלש"פ שהזפת נקלף לא הוסר בזה טעם היין לפי שהחרס עלמו מלבד הזפת בלע בשבתן היין בזפת לזפתה כו' ולי הר"ן משום דחרס בלע טובא: אסורה · ואינה נחרת בעבוב אלא בעירוי דנעוב לינו מפליט בש"ס וכיון דלריך עירוי ת"ל קליפה דעירוי מפליט לא בלא קליפה כל זמן שלא דרך בה דלא גרע מקנקנים שמכניסן לקיוס הרש"ם: (כז) ולפי' סדשים דסא יצני' ולינבן בחדשים דמו ולפ"ה בעו טבילה: (כח) דאבר סופו לזלינן שהפזו מחכות גמ': (כט) סולאל וכי נשברו יש לסן תקנה (ע"י התכה) ככלי מחכות דמי גמ': (ל) ולפי' ליש בגמרת מקרא והמיעה על הר"ב שלא הלריך להסיר שהלודה כמו שהלריך בהגעלה וכמ"ש הפוסקים ובליבון שלא הלריך כן הוא כדעת הטור שהשם יעביר הכל: (לא) זה שהמר כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש פירוש בדרך שמעיטו כן בגעלתו רש"י: (לב) וי"ל מה ראה מתני' שהזכיר בשפוד ולא בקלחת שהכשרו לרוחה ובשר ז שהכשרות של לוען וי"ל שלא היה לריך כלל לשנותו לפי שהבר הוא בכלל מה שהזכיר להגעיר יעב"ל: ללבן כו' · אבל שהוללך לשנותו בשפוד ולא בקלחת שמפני שהיו בהן לעיבן קדשים דבהגעלה סגי להו כדאי' בזבחים (פי"ל מ"ו"ל) משום דכי בלע לחתירה בלע קמ"ל דשכיח מלבנן כו' ובשכין סודיעגו דאינב דוקא דשכיחא לא סגי ליה בהדחה

שנשתמש בהן עד שלא הרחיק לו עד שלא הלכין (לג) ועד שלא הטביל מותר (לג) לפי׳ לגזון וכיוצא שיפה כו׳ הר״ב ועמוי״ש דקדוקים כיצד יומת ג״ש :

גמרא ע״ז דף עה ע״ב הלכה ה׳ כלים כלי החיצון דנצה דמלכות דבריאה **בם**

תנא וכולן צריכין טבילה במ׳ סאה . מה״מ אמר רבא דאמר קרא כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר הוסיף לך הכתוב טהרה אחרת . תני בר קפרא מתוך שנאמר במי נדה שומע אני שצריך הזאה שלישי ושביעי תלמוד לומר אך חלק אם כן מה תלמוד לומר במי נדה מים שנדה טובלת בהן הוי אומר מ׳ סאה . ת״ר הלוקח כלי תשמיש מן העכו״ם דברים שלא נשתמש בהן מטבילין והן טהורים דברים שנשתמש בהן ע״י צונן בנון כוסות וקיתוניות וצלוחיות מריחן ומטבילין והן טהורים דברים שנשתמש על ידי חמין בגון היורות הקומקומין ומחמי חמין מגעילין ומטבילין והן טהורים דברים שנשתמש בהן ע״י האור בגון השפודין והאסכלאות מלבנן ומטבילין והן טהורין . וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושלא יגעיל ושלא ילבין תנא חדא אסור ותניא אידך מותר לא קשיא הא כמאן דאמר נותן טעם לפגם אסור הא כמאן דאמר נותן טעם לפגם מותר ולמ״ד נותן טעם לפגם מותר גיעולי עכו״ם דאמר רחמנא היכי משכחת לה אמר רב חייא בריה דרב הונא לא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא דלאו נותן טעם לפגם הוא . מכאן ואילך לשתרי גזירה קדירה שאינה בת יומא משום קדירה ב״י :

רש״י

וכולן לף הנעבדים והמלוכלכים : כל דבר תאר יבא כתם שנשתמש בלבן כי מדין ס״י הלאור תעבירו כתם כיוצא בו כדאמרינן בפולטו : וטהר . קרא יתירא הוא : כמי נדה יתחפה . ככלי מדין כתיב : גיעולי עכו״ם דאחר רחמנא כמדין כתיב תעבירו כתם וטהר דכעי הנעלם היכי משכחת לה : בת יומא . שביעל בם עכו״ם היום לאכל ביום אחמול ככר כפיג בם טעמו בלילה ולמוב כשפולט כתכשיל אחר הינו לגלה לפגם : לשתרי . לף לכתחלה

זוהר ואתחנן דף רסז ע״א ת״ת דאצילות יוד הא ואו הא

יומא אר אלעזר ר׳ יוסי על לגבי׳ רבי אבא ור׳ יסודא ורבי יצחק אמו ליה דסוף נפיל על אנפוי ואתיס יתבו כד אתער אמו ליה לאנפוי דמייכיו ז״ל רבי אבא מלא קדמת אמית, ז״ל ודאי דסמתא אלא, נפשאי וחמית יקרא מחיונו דמסרו גרמייסו על קדושא דמאריסון דסוו עאלין בתליסר נסרי דאפרסמון׳ דכיא וקודשא בריך סוא מסתעא בסו וחמינא מא דלא יסבו לי רשותא למימר ומאלנא לון אמינא סאי יקרא דמאן סוא אמרו לי מאיזון דרחימו למאריסון בסמוא עלמ׳ וממא דאמינא נפשאי ולבאי אתנסיר ועל דא אנפאי חייכין ז״ל רבי אבא זכאה מוקמך אבל אוריית׳ אסמיד בסו דכתיב עין לא ראתה אלסים זולתך יעשה למחכה לו . ז״ל רבי יסודא סא אחילו מבריית דא דכתיב יעשה תעשה מבעי ליה ז״ל סא אתמר אבל רזא דמלא סיינו דכתיב למחזה בעינא ס׳, ולבקר בסיכלו ואוקמוה נעם ס׳, סמוא דאתיא מעתיק׳ קדים׳, דקב״ס מסתעא ביה דסא סמוא נעם מעתיק׳, נפקא ולבקר בסיכלו בסיכלא עילאה על כלא אוף סכא עין לא ראתה אלסים זולתך יעשה מאן סמוא עתיק׳ סתים׳ דכלא דסא

ביס תליא ז״ל ודאי סכי סוא זכאה מולקסון דאיזון דרחימתא דמאריסון מתדבקן בסו לאלין ליתא סיעורא למלקסון בסמוא עלמא ז״ר יצחק כמה מדורין על מדורין אית לסו לגדיקויא בסמוא עלמא ומדור׳ עלאה דכלא איזון דרחימות׳ דמאריסון אתקבר בסו דסא מדוריסון אתקבר בסיכלא וסליק על כלא מ״ט בגין דקב״ס בסאי אתעבר :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

מסגיר חסידים סימן קסה סרי״ס סלי׳ ברכות פ׳ ו

כתיב פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים ועושה חסד לאלפים הרי מי שנסם מרובם מדם עובם אחם מאות אם כן מי יסיה ראוי לסיות נסם אחת בגן עדן למה יהיה בגן עדן יותר על ת״ק שנסם אלא מי שעובד על אבת שלא לקבל פרס ומשמחת לב אובד הקב״ה אין בפסק לעובותיו שנאמר ועמך כולם לדיקים לעולם יירשו ארץ . וכתיב יודע ה׳ ימי התמימים ונחלתם לעולם תהיה . ולמה אובד הקב״ה את כאבות מפני שכל היום וכל הלילה לא היה לנסם פונה מלהרהר אחר אפלי שמים שנאמר כי סם בירחת ה׳ כל היום כמו שנאמר ויקץ יעקב משנתו ואחה תקרא ויקץ יעקב משנתו כ״ד פסוקים אברהם יצחק ויעקב בפסוק אחד על הסדר אבל אחר פסוקים של באחות היום על הסדר בגון ויהי יעקב לא יצחק אבינו ממרח קריח באברהם אחר נר שם אברהם ויצחק כרי אינו על הסדר ואכן כ״ד על הסדר כי היו כל כ״ד שעות שלא היה לנסם פנאי מאפלי שמים (לפילו) באלוס בסדר לי שנאמר ולי מה יקרו רעיך ואחיב בקילוסי ועודי עמך :

(א) כל הברכות כולן אעפ״י שבירך ויצא ידי חובתו מותר לו לברך לאחרים שלא יצאו ידי חובתן כדי להוציאן חוץ מברכת ההגיפה שאין בה מצוה שא״י מברך לאחרים אלא אם כן נזונה עמהן . אבל ברכת ההגיפה שיש בה מצוה בנין אבילת מצה בלילי הפסחים וקידוש היום הרי זה מברך לאחרים ואוכלים ושותים אעפ״י שאינו אוכל עמהן : (ב) כל השומע ברכה מן הברכות מהחלתה ועד סופה ונתכוין לצאת בה ידי חובתו יצא ואע״פ שלא ענה אמן וכל העונה אמן אחר המברך הרי זה כמברך והוא שיהיה המברך חייב באותה ברכה . היה המברך חייב מדברי סופרים והעונה חייב מן התורה לא יצא ידי חובתו עד שיענה או עד שישמע ממי שהוא חייב מן התורה כמוהו :

עקב יום ה תורה

לסמסיומס״ת דז״ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא כשמם יְהוָה סיסיזי
הה הל סס ב״ן שבעשיה בניקוד שולם :

א כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת
יֹצְאִים בַּבִּקְעָה וּבָהָר : א אֶרֶץ יֵי אֱלָהָךְ מָעִילָךְ לְאַרְעָא מַבְּתָא
אַרְעָא נַגְדָּא נַחֲלִין דְּמַיִין מַבּוּעֵי עֵינָן וּתְהוֹמִין נַפְּקִין בְּבִקְעִין וּבְטוּרִין׃
ב אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ׃ בְּאַרְעָא
חִטִּין וּסְעָרִין וְגוּפְנִין וְתִנִּין וְרִמּוֹנִין אַרְעָא דְּזֵיתָא עָבְדִין מִשְׁחָא
וְהִיא עַבְדָא דְּבָשׁ׃ ג אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם לֹא־
תֶחְסַר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל וּמֵהָרָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת ׃
ג אַרְעָא דְּלָא בְמִסְכֵּנוּ תֵּיכוֹל בָּהּ לַחְמָא לָא תֶחְסַר כֹּל מִדַּעַם בָּהּ
אַרְעָא דַאֲבָנָהָא בַרְזְלָא וּמְטוּרָהָא תְּפַסּוֹל נְחָשָׁא ׃ ד וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ

וברכת

וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃ ד הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְבִלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃ ה פֶּן־תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וּבָתִּים טובים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ׃ ו וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ יִרְבְּיֻן וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה־לָּךְ וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה׃ ז וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ ח הַמּוֹלִיכֲךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדול וְהַנּוֹרָא נְחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאון אֲשֶׁר אֵין־מָיִם הַמּוֹצִיא לְךָ מַיִם מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ׃ ט הַמַּאֲכִלְךָ מָן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עַנֹּתְךָ וּלְמַעַן נַסֹּתֶךָ לְהֵיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ׃ י וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת־הַחַיִל הַזֶּה׃ יא וְזָכַרְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂות חָיִל לְמַעַן הָקִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃ יב וְהָיָה אִם־שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן׃ יג כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד מִפְּנֵיכֶם כֵּן תֹּאבֵדוּן עֵקֶב לֹא תִשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

רש"י

עם • תולעת מכנגדים : עכדו • נקוד מכניעין : תשר סלק תחכים • לף לם נרס נהם עליו יבשת כשם ס׳ : סן כולכם שלא שומעים נקול מכיאין : קודמי לם • דולקי לם מחתי : מאחרי • מחזקי זקות ניזולי וגחלי לם : לכו כאור תשכם • לפי דרככם תלקו • וכזקות • תשר כערתם : למעלכם ליסורים : לל לור מוליכם • תמנו הוא תרכסם מכיכם : ואל תקנא • פעים שנוקרין ונוקנין לת הכור כיון שרש

מצודת דוד

(ע) הן כ״ף כתמת יעזר לי ומי הוא ל״ש תשר יוכל להרשיע ולחייב חותי : הן כולם • כתמת כל העומדים עלי ירקנו כנגד הנרקב : עם יתכלם • לפי שהמילם לנגד תחר לשון המופל כנגד : (ב) ירש ס׳ • תשר הוא ירש מס׳ ושומע נקול עבדו הכניה : תשר הלך תשכים • לפני הלך כתשכת הלרות ומדיין לפי מלך כתרם ותשופם • יבעת כשם כ׳ : שתכוא לו כתשופה : ויעצן • כפל הדכר כמ״פ : (ג) הן כלכם • תכל כתמת כמעט כלכם מנעירי לת ממת

אֶל־צוּר חֲצַבְתֶּם וְאֶל־מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם׃ ד קְבִילוּ לְמֵימְרִי רָדְפֵי קוּשְׁטָא דְּבָעַן אוּרְפַן מִן קֳדָם יְיָ אִסְתַּבָּלוּ דִי כַּחֲצִיבָא מְטַנְרָא אִתְחֲצַבְתּוּן וְכִפְסוּלָא דְמַגּוּב רַיְקַן אִתְפַּסַלְתּוּן׃ ה הַבִּיטוּ אֶל־אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל־שָׂרָה תְּחוֹלֶלְכֶם כִּי־אֶחָד קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ וַאַרְבֵּהוּ׃ ה אִסְתַּבָּלוּ בַּאֲבְרָהָם אֲבוּכוֹן וּבְשָׂרָה דְּעַתְּכוֹן אֲרֵי חַד הֲוָה אַבְרָהָם יְחִידִי בְּעָלְמָא קְרִיבְתֵּיהּ לְפוּלְחָנִי וּבֵרַכְתֵּיהּ וְאַסְגִּיתֵיהּ׃

מצודת דוד

נתלכתם ממנו : ואל תקנת • על נקב הכור תשר יגתם תחכם : תמולכי • תשר יולה לתכם : תחד • כי יחידי מנקרה : (ה) הכיטו על תפרסם • כזה יפרש המקרא כתרך : קרתיו • רציתיו ונדלתיו וכן תגדל תחכם : כפשוטו ור״ל תפרסם הוא כלור תשר נתלכתם ממנו והכיטו

רש"י

כו להחזיק תם נעשה עמו : ואל ערם : ר״ל ערם הוא נקב הכור וכו׳ כי היא יולה תחכם : כי תחד קרתיו • עם כי היה יחידי כתרך כענין ואל היה מי שם מתפתתו להחזיק כיהו עכ״ז אני קרתיו ונדלתיו וכרכתי תותו ותרכה לת זרעו ולתומר כמו שעשיתי עם תפרסם תעשה עם שתכם יחידים כין סתומות ואין מי יחזיק כידכם :

כתובים תהלים קח

לתמסיך מיסוד ומלכות ז״ת שין דלת יוד נפס שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נשמס דיסוד א אד אדנ אדני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד נשמס דמלכות יוד הוו הוו הוו סיס יחידס דיסוד יהוה סיס יחידס דמלכות לל סס כ״ן שבעשיס

א אֱלֹהִים ׀ דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃ א אֱלָהָא מְמַלֵּל מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִנְתֵּיהּ אֶבְנַע אֶפְלֹג בּוּתָא עִם יָתְבֵי שְׁכֶם וְעִם יָתְבֵי מֵישַׁר סְכוֹת אֲמִשַּׁח תְּחוֹמָא׃ ב לִי גִלְעָד ׀ לִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃ ג דִּילִי גִלְעָד דִּילִי מְנַשֶּׁה גְּבָרִין דְּבֵית אֶפְרַיִם עוּשְׁנָא דְּרֵישִׁי וּמִדְּבֵית יְהוּדָה סַפְּרִי׃ ג מוֹאָב ׀ סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עֲלֵי פְלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע׃ ג דּוּשְׁשִׁית מוֹאָבָאי הֵיךְ דּוּדֵי שְׁוּזְנִי עַל מַלְכוּת אֱדוֹם אֶשְׁלוֹךְ סַנְדָּלִי עַל מַלְכוּת פְּלִשְׁתָּאֵי אִתְיַבַּב׃ ד מַי יְבִילַנִי עִיר מִבְצָר מִי נָחַנִי עַד־אֱדוֹם׃ ד וּכְדוֹן מָן אוֹבִיל יָתִי עַד כַּרְכָּא תַּקִּיפָא מָן דַּבְּרָנִי עַד אֱדוֹם׃ ה הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאֹתֵינוּ׃ ה הֲלָא עַל־ דַּחְבָנָא קֳדָם יְיָ שְׁבַקְתָּנָא וְלָא נָפְקָא שְׁכִנְתֵּיהּ בְּחֵילָוָתָנָא׃

מצודת דוד

[ע] דבר בקדשו • ברוח קדשו על ידי נביאיו אשתלוח ואחלוק במלכותי כי תלכת לת סתומות : תחלקי • מקיומות סתומות תחלק תלכ״ס ליטראל כתכל כמנ״ס : (ב) לי גלעד • כי רלה ברוב״ק שכיתי רחבעם תחולק המלוכה לכן תמר כיתי יהיו כולם תחת ממשלתי • מעוז ראשי • כח״ק לשמור ולהגן מן האויב : מחוקקי • יהיו שרים שלי לכל ממני : (ג) סיר רחצי • ר״ל תעשה כסם כל התמיאני כרלוני כקדרה המוכן לרחוץ בו . תשלוך נעלי : תשים ברגליהם ככלי ברזל לסגרם כהם : עלי פלשת • על פלשתים תריע בקול לקומם ולהפחידם : (ד) מי יוכילני • מי הוא המוכן כח בידו לכנות עיר מבצר ומי נחני עד תדוש לסרוג כסס : (ה) הלא כל זה הוא ממך תלסים תשר זנחתנו עד סכה ולא יצלת כצבאותינו • ר״ל כמו הלרה שהיינו כה מוז היתם על תשר זנחתנו כן התשופה היא ממך ולא כדרך מקרם :

רש"י

בזמן

תלסים דכר כקדשו • שתמלוך ויבא העת ותעלוה כדכרו • תחלקה • תרץ לויני ליטראל : שכם • תלק : מוזך סיר רחלי • כלומר עכד משפה וכלי תשתים שתשתמין כו: תשלין נעלי • סיזה תלכיסם נועלי מנעלין ברגלי • תתרועע • תריע לסס קול לירת תפני : מי יוכילני • מי יוליכני עיר מבצר : תדוש הוא יוכילני עיר מבצר :

פרק ז **ובזמן** שכהן גדול נכנס להשתחות. כסיכל ולא מקרי ביאה שלא לעבודה אלא להפרוכת. שהלוי בפתח ההיכל לעזרת (ה) באבנים טובות. שעל החפוי ההגביה לו את הפרוכת. שהלוי בפתח של חולשלת היה לפתחו של חולם לחשתחות בפתח פתחים שבמקדש אלא פרוכת בלבד. (ב) באו ועמדו. לאחר שברכו וקרלו ועשו העבודות המפורטות לעיל (ג) באו למעלות האולם: עמדו הראשונים. אלו שהמשא בכתיס (ג) שבידם חמשה כלים וכו': וברכו את העם ברכה אחת. וכן ג' פסוקים של ג"כ יברכך יאר יפא וקרי לסו ברכה אחת לפי שלא היו עונין אחריהן אמן בין פסוק לפסוק כדרך שעושין בגבולים: את השם בכתבו. ביו"ד ס"ת: ובמדינה בכנויו. כאל"ף ל"ת שאין מזכירין את השם בכתבו אלא במקדש בלבד שכאן כסוקם אחר מזכיר את שמי לחנם לעתיד וברכתיך ברכתו וברכתו בכל המקום אחר לחנם לעתיד וברכתיך במקדש שם מזכיר את שמי: בנגד כתפותיהם. לפי שהיכים נסיתם כפיס דכתיב ויפא להרן את ידיו אל העם ויברכם וכתיב והוא ויהי כל הימים מה הוא בנשיאות כפיס אף כאן בנשיאות כפיס כל הימים: ובמקדש. שמברכים את העם בשם המפורש ובכיהמ למעלה מקטרי ידיהם למעלה מרחשיהם: שאין מגביה ידיו למעלה מן הציץ. מפני שהשם כתוב בו: רבי יהודה אומר בו'. ואין הלכה כר' יהודה:

(ה) דהא דכתיב ולא יבא בכל עת אל הקודש דדרשינן במקומות דקדש הוא אל תיכל בא ואל מכיא לפרוכת בו' בתיסה ומ"ש הר"ב מלמעלה מריש ולא פויא שלא לצורך ועתו"ט: ישמעאל בו'. ע"ו פעמוני זהב שבשולי המעיל: יוצא. פי' יולא ממקומו בחאר הוא שם ורואה לכהן להיכל קדם הוא והנכיה בו' אחר הר"ם העמיק בו' ויכנס להיכל ויסתחוה וכיון שמעא הקול קול רגליו של כ"ג שהוא יולא מנכיה לו את הפרכת נראה דשהוא יולא. ה"ג מההיכל בו' וק' דלמה לא מנכיה נמי בכניסתו לפנים וכ"ל שהיה הפרוכת כל היום מונחה ומומד ע"י קטרים ויתרות לכהן ולאלתא שהכהנים מלריכים לעבודת מנורה ומזבח פיומי אלא שהכהן גדול היו מסדרים הפרכת מהקטרים ומתרות כדי שיהא נחלה על עמדו וכבוד גדול נעשה לו לכ"ג בזה לסניעה לאחריו הקדש בחלו מחיתד שהשכינה ברוך הוא ולפיכך אחר שחזר ורלה לאלתא הוקרך להנכיה ולא כן בשעת כניסתו כן כ"ל: (ג) לי' הר"ש רומז אל הכהנים שקרלו בלשכת הגזית וחא"כ עשו מן העבודה מה שעשו: (ג) שזכר לותם ואחר שנאמרו עבודתן שלה ועמדו על מעלו' שלו: קוד' שיניעו אחר לחיתם העוסקים בהעלאת אברי התמיד הר"ם וכ"כ בחבור שלחר שמעלין האברים למזבח מחחילין אלו אחר מעלות האולם

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה א אל

אלה אלהי אלהים

בזמן שכהן גדול נכנס להשתחוו' ג' אותין בו. **אחד בימינו** ואח' בשמאלו: ואח' באבנים טובות: וכיון ששמע הממונה קול רגליו של כהן גדול: שהוא יוצא הגביה לו את הפרוכת נכנס והשתחוה ויצא. ונכנסו אחיו הכהנים. והשתחוו ויצאו: (ב) באו ועמדו על מעלות האולם ועמדו הראשונים לדרום אחיהם הכהנים: וחמשה כלים בידם. הטני ביד אחד והכוז ביד אחד והמחתה ביד אחד והבזך ביד אחד. וכף וכבויה ביד אחד וברכו את העם ברכה אחת אלא שבמדינ' אומרים אותה ג' ברכות. ובמקדש ברכה אחת. במקדש היו אומרים את השם ככתבו ובמדינה בכנוי, במדינה הכהנים נושאים את ידיהם כנגד כתפותיהם ובמקדש ע"ג ראשיהן חוץ מכ"ג שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ ר' יהודה אומר אף כ"ג מגביה את ידו למעלה מן הציץ שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם: (ג) בזמן שכהן גדול רוצה להקטיר. היה עולה בכבש והסגן בימינו

(ג) בזמן שכ"ג רוצה להקטיר. שהוא מקטיר

המזבח ומברכין כ"כ וכו'. להקטיר. על סם שעולה קיטור ומתרומת עשן מן המלבים והמחרים קרי לסו בלשון הקטרה שמי"ט: (ד) דאלו שמיכה דקרא לא לאכמן אלא בסיס ולא בשמוטן: השני בו'. אלו נמי מסוס יקרא דכ"ג וכעין קריאת כ"ג ביה"כ: הסגן. ה"ה להעלאת סלא ולקטרת המכמין אלא דלא מני אלא שנתמנה בהם דבר בכ"ג: (ה) שאין לומרים שירה אלא על סיין כדילוף בגמ' מקרא ופי' הסו' אין לומרים שירה על סום אכילת מזבח כגון זריקת דמים ומקוך המים כי אם על סיין אבל ודאי מניעו שירה בלא יין כגון הלל בשמיטת פסחים: תקעו. לפי שאפשר לאדם שלא ירא'כשמע הסודרים כשיפגה לבו לדבר אחר ול"ל כשמיו בתוך הלשכות או בהר הבית לא בעזרה אבל קול שמעשה המקיעו"ל שלא ישמעם ולפיכך תקעו כדי שיפגו לרחוק שבשמע הסודרי' כ"ל: בצלצל. כלי זמר אחרים היו ג"כ שם אלא שזה היה כלי זמר מיוחד שאין שם אלא הוא וקול גדול היה לו והוא שמפסיל וממונה מיוחד היה לו: (ו) וכמ"ש פ"ה דסוכ'כ'הר"ב שבשיר בימינו. הגיע למחצית הכבש. אחז הסגן בימינו והעלהו. הושיט לו הראשון הראש והרגל וסמך עליהן וזרקן הושיט השני לראשון ב' הידים ונתנן לכ"ג. וסמך עליהן וזרקן. נשמט השני והלך לו וכך היו מושיטין לו שאר כל האיברין. והוא סומך עליהן וזרקן. ובזמן שהוא רוצה הוא סומך ואחרים זורקין: בא לו להקיף את המזבח מהיכן הוא מתחיל מקרן דרומית מזרחית. מזרחית צפונית. צפונית מערבית. מערבית דרומית. נתנו לו יין לנסך הסגן עומד על הקרן והסודרים בידו וב' כהנים עומדים על שלחן החלבים ושתי חצוצרות (של כסף) בידם תקעו והריעו ותקעו באו ועמדו אצל בן ארזא אחד מימינו ואחד משמאלו. שחה לנסך והניף הסגן בסודרי. והקיש בן ארזא בצלצל. ודברו הלוים בשיר. הגיעו לפרק. תקעו והשתחוו העם. על כל פרק תקיעה. ועל כל תקיעה השתחויה זה הוא סדר התמיד לעבודת בית אלהינו יהי רצון שיבנה במהרה בימינו אמן: (ד) השיר שהיו

גמ' ל"ג הלוים

סעולין הולכים דרך ימין סוך מן סעולה לג' דברים נסוך היין והמים שלא יתעכנו ועולות העוף נמי שלא תמות בעצן וכ"ג שרומה לבן בית שיש לו רשות להלך כמו שהוא אפוך מה שאין שאר כהנים רשאים לעשות כן וגם יש לו רשות לפסוך בגבורת כלא פניים יש לו להקיף כדי ללכת דרך ימין: הסגן עומד על הקרן. אלא שכ"ג שבא לנסך: והסודרים בידו. להקיף כשיסך הכהן כדי שידעו הלויס וידברו כשיר (ה) וידע בן תרזא ויקים בללא כדאמר בסמוך: על שלחן החלבים. שמי שלאמוש היו במערבו של כבש שלחן שלבן של כסף שבו ניתנין כלי שרת ואחר שלחן של שיש שבו נותנין שאברין והוא נקרא שלחן החלבין: בן ארזא. שם אחד המקים בללא למעי"ל בלע"ז: הגיעו לפרק. לסוף

(חכ לישראל) חי"ה יח

פרשה (ו) : (ד) בראשון לה' הארץ ומלואה:
לפי שהוא ראשון למעשה כראשית : בשני נדול
ה' . שבו נחלקו מים ויהי רקיע בין מים
למים (ז) : בשלישי אלהים נצב בעדת אל .
שבו נראים שיבשה
שעליה עומדים הרייכין
לעשות דין(ח):ברביעי
אל נקמות . שבו
נכראו השמש וירח
והכוכבים שמתיר הקב"ה
להנקם מן העובדים
להם : בחמישי הרנינו
לאלהים עוזנו . שבו
נבראו העופות שיהיו שבורות,
לותן מרגן ומשבח לבוראו:
בששי ה' מלך .
שבו נשלמה הבריאה
וגבו נברא אדם שמכיר
מלכותו של יוצרו: מנוחה
לחיי העולמים .
לחיי תלת שבר כמ"ד
שיתא אלפי שניז הוי עלמא
וחד חרוב (ט) ועל שם
שבשלש שביעי לא יהיה
בו שם הקב"ה שנאמר
וישבת ה'לבדו ביו' השוא

הלוים אומרים במקדש ביום הראשון
היו אומרים לה' הארץ ומלואה תבל
וישבי בה בשני היו אומרים גדול
ה' ומהולל מאוד בעיר אלהינו הר
קדשו . בשלישי היו אומרים אלהים
נצב בעדת אל בקרב אלהים
ישפוט . ברביעי היו אומרים אל
נקמות ה' אל נקמות הופיע וגו'
בחמישי היו אומרים הרנינו לאלהים
עוזנו הריעו לאלהי יעקב בששי היו
אומרים ה' מלך גאות לבש וגו'
בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום
השבת מזמור שיר לעתיד לבא
ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי
העולמים :

לכך לומרים בשבת מזמור שיר ליום שבשת
לשלש שביעי שיומו של הקב"ה שלש שנה :

בגיר"י כענין שנאמר ויבשבת מכל העולם שהוא שמוך ויהיה עניניו חיים של העולמים והוא הש"י
שהוא חיותו של עולם, כלומר משם"ב מי בשם"ם שחיותו שמוך יהיה עניניו העולם, שהוא מי ואין
העולם עומד מי על לד החמת וכ"כ הר"מ ועתוי"ט :

נמרא בכורות דף מד ע"ב הלכה ה' כלה כלי השיתון דהוד דמלכות דבריאה **במוכן**

אמר רבי אבא בריה דר' חייא בר אבא משתינין מים בפני רבים
ואין שותין מים בפני רבים ותניא נמי הכי משתינין מים בפני רבים
ואין שותין מים בפני רבים ומעשה באחד שבקש להשתין מים ולא השתין
ונמצא כרסו צבה שמואל אצטריך ליה בשבתא דרגל' נגדו ליה גלימ'
אתא לקמיה דאבוה אמר ליה אתן לך ד' מאה זוז ויזיל אהדר עובר' את
דאפשר לך דלא אפשר ליה ליסתכן מר בר רב אשי אצטריך אגודא

רש"י דגמלא

ואין מים . דרך ת"ח להיות נזהר בהכילה ובשתיה לבל להטיל מים לא ליהוי לנזהר שמא ימתין ויסתכן : תצטריכא ליה . להטיל מים : בשבתא דרגלא . לי יום קודש הרגל שנולדין ובורחין בהלכות הרגל : נגדו ליה גלימא . פרש סדין כיון לכאן מעט : אהדר עובדא . דרוש שהשער להמתין ולהטיל מים עד שיהא לו לנזהרות : שה דאפשר לך . לפרוש סדין לפי שהשוב אחת ואי לאצטריך לימא לחריכא דלא לאפשר ליה ויתמין עד שילכו מעט ויסתכן ויהא עקר : תמהך . תמוהך : כתורכא . לפילו כתוך חזקת סריתי מעיל מים שם לא היה לי מקום אחר

דגמל' אשתין אמרו ליה חמתיך קאתיא א"ל באודנה ותיפוק ליה משום עלק' בשותת ת"ר ב' נקבים יש באדם אחד מוציא שתן וא' מוציא ש"ז ואין בין זה לזה אלא בקליפ' השום בשעה שאדם נצרך אם נקבו זה לתוך זה נעשה עקר אמר ריש לקיש מ"ד לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך אימתי לא יהיה בך עקר בזמן שבבהמתך אמר ר' יהושע בן לוי לא יהיה בך עקר מן התלמידים ועקרה שלא תהא תפלתך עקורה לפני המקום אימתי בזמן שאתה משוה עצמך כבהמה . תניא רשב"ג אומר עמור החוזר מביא אדם לידי הדרוקן . סילון החוזר מביא אדם לידי ירקון אמר רבה בר רב הונא אמר רב קטינא אמר ר"ל דסרבה שחין רבה צרעת רבה צואה רבה הדרוקן רבה מי רגלים רבין ירקון רבה רוח קצרות באה עליו מאי' ניהו תנא רוח בן נפלים באה עליו :

רש"י

קודם שתמתין וכ"ם כפיים : ותיפוק ליה . ממחי דמשום תהא למוע כהשלת מים : תפלתך עקורה . כשתתפלל תהא תפלתך כשתמת : עמוד . נדוליס : סדרוקן . חולי מעיים: סילון . קטניס : דס . שחינו מקיז מרכה שחין : ש"ז רכה . מי שים לו לשם ולחינו משתה מיעתו מרכה לרעת : רוח קצות . ע"י שד :

זוהר עקב דף רעא ע"ב ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

פתח ואמר ועשית שולחן עלי שטים וגו' : ת"ח מנסנין עבין ושפירו סוו נסני מארי
דשעודת' דמלכ' לאחזאה דאיזון מבני פתורא דמלכ' (ד' רע"ב ב') וי'
דבריס לריך אדם למעבד בשעודת', אד נטילת ידים תניב' לתקנ' שתי ככרות לשבת
תליתאה למיכל תלת שעודתין ולאוספא מחול על הקדם רביעאה לאנסר' פתור' בשרנ'
חמיסאה כום דויכולו שתיתאה למסוי על פתור' מלי דאוריית' . שביעאה לאריכאה על
פתורא בנין דעניים ייתון על פתוריס תמיניאה נטילת ידים ממיס אחרוניס תשיעאה
ברכת המזון עשיראה כום דברכה ולריך לאחזרא עלייהו ולתקנא לון ברוח קדישא
דאיהו כלולא מעשר ספירן ואיהו פתורא דקב"ה מסטרא דנבורה ובנ"ל חוקמוס רבנן
שלמן בלפון אד נט"י דשכי חוקמוס רבנן דמתני' ידים מזוהמות פסולות לברכה
(דרע"ב ח') תניינא למבלע על שני ככרות בשבת דאיזון רמיזין בתרי לומי אוריית'
דאיתייהיבו בשבת זוגות תליתאה למיכל תלת שעודתין בשבת כמה דאוקמוס רבנן
דמתיתין דאמר אד מנייהו יהא חלקי עם נומרי שלש שעודות בשבת דאיזון שלימו
דשבע ברכאן דלעתא לאשלמא בסון לעשר ורוח דעגב ונשר יולא מעדן להשקות את
סנן ומאן דלא מקייש לון ואית ליה רשו לקיימן אתספך ליה לעגב לרעת רביעאה
לאנסרא פתורא במערת' כמה דאוקמוס קדמאין שולחן בלפון מצורס בדרום דפתורא
דקב"ה שכי לריכא למסוי חמיסאה כום דויכולו כום בחשבון חלסים ויכלו ע"ב דכליל
לון כלא קדישא דאתי כום מלא יינא דאוריית' לריך לאסדרא על עובדא דברחשית
שתיתאה למסוי על פתורא דבתי תורס דשכי חוקמוס מארי מתניתין שלשה שאכלו על
שלמן אחד ולא אמרו עליו דבתי תורס וכו' , ורוח דמלא בנין דשה חוקמוס שולמן
בלפון דאוריית' אתייהיבת מימינא לאחזרא ימינא דאיזון רחמי בשמאלא דאיזון דינא
דאוריית' איזון יי' מימינא פתורא אדבי מסמאלי, ולריך לאחזרא לון דבנין דפתורא

משמחת חוקמה רבון דמתניתין קמן מזוזותיו של חרס כקריעת י"ם (ע"ב) וכנ"ל
לריך ת"ח לזמנה עמיה למען ידיסחדל בפתנמי חורייתא שביעתה לחרכתה על פתורה
בנין עניים וכנ"ד כל סמחריך על סולחנו מחריכין לו ימיו ושנותיו וכנ"ל ולדקה תציל
ממות תמיכה מיס לחרוניס דתקיטו לון בנין מלח סדומית ורזח דמלח וסתקדסתם
חלו מיס רחמוניס וסייתם קדושים חלו מיס לחרוניס תשיעתה כוס דברכה וחוקמוה
מחרי דמתניתין עשרה דברים נחמרו בכוס דברכה וחלין חיטן עיטור עטוף סדמם
סטיפה חי מלח ומקבלו בשתי ידיו ונותנו בימין ומסלקו מן סקרקע טפח ונותן עיניו
בו ומשגרו במתנה לתנשי ביתו . ועכשיו חין לנו חלח לרבעה סטן סדמם וסטיפה חי
מלח ויש לומרים חי מן סחבית וי"ח חי סכוס סלא (דרע"ד ח') עשירתה ברכ' מזונה
חוקמוה רבון בסלסה לריך כוס ורזח דמלח בנין דחיטו לחבת כלוטתיך דחיטן לחבטן
בכ"ל מכ"ל כ"ל ולית לחרכתה יתיר :

מוסר יוסף לחק — הלכה פסוקה

מספר תסודים סימן קסו קסח — ס"ח הלכות ברכות פ"ח

יחרד סתים לתקן מעשיו כי יש לדיקים שזוכים להיות אחד סתם ועגו כלם אמן הרי אלו פותרין לאכול ולשתות אבל אם לא נתכוונו לאכול באחד אלא זה בא מעצמו ווה בא מעצמו אע"פ שהן אוכלין מכבר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו בפה דברים אסורים בפת ויין בלבד אבל שאר אוכלין ומשקין אינן צריכין הסבה אלא אם בירך אחד מהם ועגו כלם אמן הרי אלו אוכלים וישותין אע"פ שלא נתכוונו להסב כאחד :

(ב) כל השומע אחד מישראל מברך ברכה שכל הברכות כולן אע"פ שלא שמע הברכה כולה מתחלתה ועד סופה ואע"פ שאינו חייב באותה ברכה חייב לעגות אמן " ואם היה המברך עכו"ם או איקורוס או כותי או תינוק שלא הגיע לחינוך אין עונין אחריהן אמן :

(א) רבים שנתנוערו לאכול פת או לשתות יין וביקך

אל תערב כניס עם כנות עו יתעוללו הסמח בתולם כמתול לבדם לכל כמורים וזקנים ימדו וכן ילדים וילדות משחקים כרחובותיהם ילדים לכד וילדות לכד וכן נשוף תהליס בחורים וגם בתולות ולא תמר בחורים עם בתולות כמו זקנים עם טריס גם לרכות נשים לכד :

מצות השם

ברכות דף כ' ופ' ו ז ח סביי"ד ס' ברכות ס' פרקי' רמשוניס סס"ח מ"ע יט סמג עשין כז ח"ח ס' קפר סמק סי' קפ

תלא (קפ) מ"ע לברך ברכת המזון אחר תכילה שכ' ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך אחר תכילת אחס אבל מאכל כזית חייב לברך אחריו ברכת המזון ולפני תכילה מברך מק"ו כשהוא שבע מברך מכ"ש כשהוא רעב (ע' לקמן במצות דרבנן) ומוסב כלל מקום וכלל זמן בזכרים ונפק"מ גם נקבות חייבות בברכת המזון מן התורה :

ליל ואו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ס נגד מילוי כ"ן וד' ה' ו' ה' ותעשה ממנו לימוך **וְהָיָה** בגימטרי שפ"ו

א **פֶּן־תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וּבָתִּים טוֹבִים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ׃** ב **וּבְקָרְךָ**
וְצֹאנְךָ יִרְבְּיֻן וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה־לָּךְ וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה׃

אונקלוס ורם

א דְּיִלְמָא תֵּיכוֹל וְתִשְׂבַּע וּבָתִּין שַׁפִּירִין תִּבְנֵי וְתֵתֵיב׃ ב וְתוֹרָךְ וְעָנָךְ יִסְגֵּין לָךְ וְכַסְפָּא

ג **וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם**
מִבֵּית עֲבָדִים׃ ד **הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר־הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב**
וְצִמָּאוֹן אֲשֶׁר אֵין־מָיִם הַמּוֹצִיא לְךָ מַיִם מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ׃ ה **הַמַּאֲכִלְךָ מָן**
בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עַנֹּתְךָ וּלְמַעַן נַסֹּתֶךָ לְהֵיטִבְךָ
בְּאַחֲרִיתֶךָ׃ ו **וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת־הַחַיִל הַזֶּה׃**
ז **וְזָכַרְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל לְמַעַן הָקִים**
אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃ ח **וְהָיָה אִם־שָׁכֹחַ**
תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן׃
ט **כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד מִפְּנֵיכֶם כֵּן תֹּאבֵדוּן עֵקֶב לֹא**
תִשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ י **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם**
אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא לָרֶשֶׁת גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמֶּךָּ עָרִים גְּדֹלֹת
וּבְצֻרֹת בַּשָּׁמָיִם׃ יא **עַם־גָּדוֹל וָרָם בְּנֵי עֲנָקִים אֲשֶׁר אַתָּה**
יָדַעְתָּ וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ מִי יִתְיַצֵּב לִפְנֵי בְּנֵי עֲנָק׃ יב **וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם**
כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא־הָעֹבֵר לְפָנֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא יַשְׁמִידָם
וְהוּא יַכְנִיעֵם לְפָנֶיךָ וְהוֹרַשְׁתָּם וְהַאֲבַדְתָּם מַהֵר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה לָךְ׃ יג **אַל־תֹּאמַר בִּלְבָבְךָ בַּהֲדֹף יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם**

אונקלוס מרפניך

וְדַהֲבָא יִסְגֵּי לָךְ וְכָל דִּילָךְ יִסְגֵּי׃ ג וְיָרִים לִבָּךְ וְתִתְנַשֵּׁי אֵת דַּחֲלְתָּא דַּיְיָ אֱלָהָךְ
דְּאַפֵּקָךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדָּוָתָא׃ ד דְּדַבָּרָךְ בְּמַדְבְּרָא רַבָּא וְדַחְיָלָא אֲתַר דַּחֲיָוָן
קָלָן וְעַקְרְבִּין וּבֵית צַחֲנָנָא אֲתַר דְּלֵית מַיָּא דְּאַפֵּיק לָךְ מַיָּא מִטִּנָּרָא תַּקִּיפָא׃ ה דְּאוֹכְלָךְ מָנָא
בְּמַדְבְּרָא דְּלָא יְדָעִין אֲבָהָתָךְ בְּדִיל לְעַנָיוּתָךְ וּבְדִיל לְנַסְיוּתָךְ לְאוֹטָבָא לָךְ בְּסוֹפָךְ׃ ו וְתֵימַר
בְּלִבָּךְ חֵילִי וְתֻקֶף יָדִי קְנוֹ לִי אֵת נְכָסַיָּא הָאִלֵּין׃ ז וְתִדְכַּר אֵת דַּיְיָ אֱלָהָךְ אֲרֵי הוּא יָהִיב לָךְ
עֵיצָה לְמֶקְנֵי נְכָסִין בְּדִיל לְקַיָּמָא יָת קְיָמֵיהּ דַּקַיֵּים לַאֲבָהָתָךְ כְּיוֹמָא הָדֵין׃ ח וְיֵהֵי אִם אִתְנַשָּׁאָה
תִּתְנַשֵּׁי אֵת דַּחֲלְתָּא דַּיְיָ אֱלָהָךְ וּתְהַךְ בָּתַר טָעוּת עַמְמַיָּא וְתִפְלְחִינוּן וְתִסְגּוֹד לְהוֹן אַסְהֵידִית
בְּכוֹן יוֹמָא דֵּין אֲרֵי מֵיבַד תֵּיבְדוּן׃ ט כְּעַמְמַיָּא דַּיְיָ מוֹבִיד מִן קֳדָמֵיכוֹן כֵּן תֵּיבְדוּן חֻלָּף דְּלָא
קַבִּילְתּוּן בְּמֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהְכוֹן׃ י שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתְּ עָבַר יוֹמָא דֵּין יָת יַרְדְּנָא לְמֵיעַל לְמֵירַת
עַמְמִין רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין מִנָּךְ קִרְוִין רַבְרְבָן וְכֵרֵיכִן עַד שְׁמַיָּא׃ יא עַם רַב וְתַקִּיף בְּנֵי
נַפָּלָא דְּאַתְּ יָדַעְתְּ וְאַתְּ שְׁמַעְתְּ מַן יֵיכוּל לְמֵיקַם קֳדָם בְּנֵי נַפָּלָא׃ יב וְתִידַע יוֹמָא דֵּין אֲרֵי
יְיָ אֱלָהָךְ הוּא דְּעָבַר קֳדָמָךְ מֵימְרֵיהּ אֲשָׁא אָכְלָא הוּא יְשֵׁיצִינוּן וְהוּא יְתָבְּרִינוּן קֳדָמָךְ
וְתָתָרֵיכִינוּן וְתוֹבְדִינוּן בִּפְרִיעַ כְּמָא דְּמַלֵּיל יְיָ לָךְ׃ יג לָא תֵימַר בְּלִבָּךְ בִּדְיָתְבַר יְיָ אֱלָהָךְ יָתְהוֹן
מִן קֳדָמָךְ לְמֵימָר בִּזְכוּתִי אַעְלָנִי יְיָ לְמֵירַת יָת אַרְעָא הָדָא וּבְחוֹבֵי עַמְמַיָּא הָאִלֵּין יְיָ מְתָרֵךְ

מִלְפָנֶיךָ לֵאמֹר בְּצִדְקָתִי הֶבִיאַנִי יְהוָה לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
וּבְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ׃ יד לֹא בְצִדְקָתְךָ
וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת־אַרְצָם כִּי בְּרִשְׁעַת ׀ הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ וּלְמַעַן הָקִים אֶת־הַדָּבָר
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב׃ טו וְיָדַעְתָּ
כִּי לֹא בְצִדְקָתְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף אָתָּה׃ טז זְכֹר אַל־תִּשְׁכַּח
אֵת אֲשֶׁר־הִקְצַפְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר־יָצָאתָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־בֹּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה מַמְרִים הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה׃
יז וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְהוָה וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בָּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃
יח בְּעֶלְתִּי הָהָרָה לָקַחַת לוּחֹת הָאֲבָנִים לוּחֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת
יְהוָה עִמָּכֶם וָאֵשֵׁב בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי
וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי׃ יט וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לוּחֹת הָאֲבָנִים
כְּתֻבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים וַעֲלֵיהֶם כְּכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם
בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל׃ כ וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
לָיְלָה נָתַן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים לֻחוֹת הַבְּרִית׃
כא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם רֵד מַהֵר מִזֶּה כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ
מִמִּצְרַיִם סָרוּ מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה׃
כב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עַם־קְשֵׁה־

דְּהוֹן מִן קֳדָמָךְ׃ יד לָא בְּזָכוּתָךְ וּבְקוּשְׁטוֹת לִבָּךְ אַתְּ עָלִיל לְמֵירַת יָת אַרְעְהוֹן אֲרֵי בְּחוֹבֵי
עַמְמַיָּא דָּאֵלֵּין יְיָ אֱלָהָךְ מְתָרֵךְ לְהוֹן מִן קֳדָמָךְ וּבְדִיל לְקַיָּמָא יָת פִּתְגָמָא דְקַיֵּים יְיָ לַאֲבָהָתָךְ
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְיַעֲקֹב׃ טו וְתִידַע אֲרֵי לָא בְזָכוּתָךְ יְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ יָת אַרְעָא טָבְתָא
הָדָא לְמֵירְתָהּ אֲרֵי עַם קְשֵׁי קֳדָל אָתְּ׃ טז הֱוֵי דְכִיר לָא תִתְנַשֵּׁי יָת דְּאַרְגַּזְתָּא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ
בְּמַדְבְּרָא דְמִן יוֹמָא דְנַפַּקְתָּא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַד מֵיתֵיכוֹן עַד אַתְרָא הָדֵין מְסָרְבִין הֲוֵיתוּ׃
קֳדָם יְיָ׃ יז וּבְחוֹרֵב אַרְגַּזְתּוּן קֳדָם יְיָ וְתָקֵף רוּגְזָא דְיְיָ עֲלֵיכוֹן לְשֵׁיצָאָה יָתְכוֹן׃ יח בְּמֵמְרָי
לְטוּרָא לְמֵיסַב לוּחֵי אַבְנַיָּא לוּחֵי קְיָמָא דִגְזַר יְיָ עִמְּכוֹן וְיָתֵיבִית בְּטוּרָא אַרְבְּעִין יְמִין
וְאַרְבְּעִין לֵילְיָן לַחְמָא לָא אֲכָלִית וּמַיָּא לָא שְׁתִיתִי׃ יט וִיהַב יְיָ לְיָ יָת תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא
כְּתִיבִין בְּאֶצְבְּעָא דְיְיָ וְעֲלֵיהוֹן כְּכָל פִּתְגָמַיָּא דְמַלֵּיל יְיָ עִמְּכוֹן בְּטוּרָא מִגּוֹ אֶשָּׁתָא בְּיוֹמָא
דְקָהָלָא׃ כ וְהָוָה מִסּוֹף אַרְבְּעִין יְמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְיָן יְהַב יְיָ לְיָ יָת תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא לוּחֵי
קְיָמָא׃ כא וַאֲמַר יְיָ לְיָ קוּם חוֹת בְּפַרְיַע מָכָּא אֲרֵי חַבִּיל עַמָּךְ דְאַפֵּיקְתָּא מִמִּצְרַיִם סָטוּ

עֲרֶף הוּא׃ כג וַיְהִי מִמְּנִי וַאֲשַׁמִּידֵם וְאֶמְחֶה אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת
הַשָּׁמָיִם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי־עָצוּם וָרָב מִמֶּנּוּ׃ כד וָאֶפֶן וָאֵרֵד מִן־
הָהָר וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ וּשְׁנֵי לוּחֹת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדָי׃ כה וָאֵרֶא
וְהִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עֵגֶל מַסֵּכָה סַרְתֶּם מַהֵר
מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶתְכֶם׃ כו וָאֶתְפֹּשׂ בִּשְׁנֵי הַלֻּחֹת וָאַשְׁלִכֵם
מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי וָאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם׃

הָדֵין וְהָא עַם קְשֵׁי קֳדָל הוּא׃ כג אַנַח בָּעוּתָךְ מִן קֳדָמַי וַאֲשֵׁיצִינוּן וַאֲמַחֵי יָת שְׁמְהוֹן
מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא וַאֲעַבֵּיד יָתָךְ לְעַם תַּקִּיף וְסַגִּי מִנְּהוֹן׃ כד וְאִתְפְּנִיתִי וּנְחֵתִית מִן טוּרָא וְטוּרָא
בָּעַר בְּאִשָּׁתָא וּתְרֵין לוּחֵי קְיָמָא עַל תְּרֵין יְדָי׃ כה וַחֲזִית וְהָא חֲבִתּוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן
עֲבַרְתּוּן לְכוֹן עֵיגַל מַתְּכָא סְטֵיתוּן בִּפְרַיַע מִן אוֹרְחָא דְפַקֵּיד יְיָ יַתְכוֹן׃ כו וַאֲחֵדִית בִּתְרֵין
לוּחַיָּא וּרְמֵיתִינוּן מֵעַל תַּרְתֵּין יְדָי וְתַבַּרְתִּינוּן לְעֵינֵיכוֹן׃

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצגנו תשלום כל הסדרה ותרגום והפטורה

יום ו תורה

יח וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָה כָּרִאשֹׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי עַל כָּל־חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר
חֲטָאתֶם לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃ יט כִּי יָגֹרְתִּי
מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר קָצַף יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם
וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִוא׃ כ וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף יְהוָה
מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ וָאֶתְפַּלֵּל גַּם־בְּעַד אַהֲרֹן בָּעֵת הַהִוא׃ כא וְאֶת־
חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר־עֲשִׂיתֶם אֶת־הָעֵגֶל לָקַחְתִּי וָאֶשְׂרֹף אֹתוֹ ׀
בָּאֵשׁ וָאֶכֶּת אֹתוֹ טָחוֹן הֵיטֵב עַד אֲשֶׁר־דַּק לֶעָפָר וָאַשְׁלֵךְ
אֶת־עֲפָרוֹ אֶל־הַנַּחַל הַיֹּרֵד מִן הָהָר׃ כב וּבְתַבְעֵרָה וּבְמַסָּה וּבְקִבְרֹת
הַתַּאֲוָה מַקְצְפִים הֱיִיתֶם אֶת־יְהוָה׃ כג וּבְשָׁלְחַ יְהוָה אֶתְכֶם

יח וְאִשְׁתַּטַּחִית קֳדָם יְיָ כְּקַדְמָתָא אַרְבְּעִין יְמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְיָן לַחְמָא לָא אֲכָלִית וּמַיָּא לָא
אִשְׁתִּיתִי עַל כָּל חוֹבֵיכוֹן דִּי חַבְתּוּן לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי׃ יט אֲרֵי דְחֵילִית
מֵקֳדָם רְגָזָא וְחֵמְתָא דִּי רָגַז יְיָ עֲלֵיכוֹן לְשֵׁצָאָה יְתְכוֹן וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתִי אַף בְּזִמְנָא הַהִיא׃
כ וְעַל אַהֲרֹן הָוָה רָגַז מִן קֳדָם יְיָ לְהָרָא לְשֵׁצָיוּתֵיהּ וְצַלֵּיתִי אַף עַל אַהֲרֹן בְּעִדָּנָא הַהִיא׃
כא וְיָת חוֹבַתְכוֹן דִּי עֲבַרְתִּין יָת עֻגְלָא נְסֵבִית וְאוֹקֵדִית יָתֵיהּ בְּנוּרָא וְשָׁפִית יָתֵיהּ בְּשׁוּפֵינָא
יָאוּת עַד דִּי הֲוָה דָקִיק כְּעַפְרָא וּרְמֵית יָת עַפְרֵהּ דְּנָחֲלָא דְנָחֵת מִן טוּרָא׃ כב וּבְדֶלֶקְתָּא וּבְנִסָּתָא
וּבְקִבְרֵי דְמַשְׁאֲלֵי מַרְגִּיזִין הֱוֵיתוּן קֳדָם יְיָ׃ כג וְכַד שְׁלַח יְיָ יַתְכוֹן מֵרַקְמָא נַיְאָה לְמֵימַר סְקוּ

פְּקֻדֶּיךָ בְּרֵנַּע לֵאמֹר עָלוֹ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם
וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם
בְּקֹלוֹ׃ כו מַמְרִים הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה מִיּוֹם דַּעְתִּי אֶתְכֶם׃
כז וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָה אֶת אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֶת־אַרְבָּעִים
הַלֵּילָה אֲשֶׁר הִתְנַפָּלְתִּי כִּי־אָמַר יְהוָה לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃
כח וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וָאֹמַר אֲדֹנָי יֱהוִה אַל־תַּשְׁחֵת עַמְּךָ
וְנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְגָדְלֶךָ אֲשֶׁר־הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה׃
כט זְכֹר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב אַל־תֵּפֶן אֶל־קְשִׁי הָעָם
הַזֶּה וְאֶל־רִשְׁעוֹ וְאֶל־חַטָּאתוֹ׃ ל כה פֶּן־יֹאמְרוּ הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָנוּ
מִשָּׁם מִבְּלִי יְכֹלֶת יְהוָה לַהֲבִיאָם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־דִּבֶּר לָהֶם וּמִשִּׂנְאָתוֹ
אוֹתָם הוֹצִיאָם לַהֲמִתָם בַּמִּדְבָּר׃ לא כו וְהֵם עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ
בְּכֹחֲךָ הַגָּדֹל וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה׃ פ י רביעי א בָּעֵת הַהִוא אָמַר יְהוָה
אֵלַי פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לוּחוֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וַעֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וְעָשִׂיתָ לְךָ
אֲרוֹן עֵץ׃ ב וְאֶכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת
הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ וְשַׂמְתָּם בָּאָרוֹן׃ ג וָאַעַשׂ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים
וָאֶפְס�ל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וָאַעַל הָהָרָה וּשְׁנֵי הַלֻּחֹת בְּיָדִי׃
ד וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת כַּמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן אֵת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה אֲלֵיכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל וַיִּתְּנֵם יְהוָה אֵלָי׃ ה וָאֵפֶן
וָאֵרֶד מִן־הָהָר וָאָשֵׂם אֶת־הַלֻּחֹת בָּאָרוֹן אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וַיִּהְיוּ שָׁם כַּאֲשֶׁר

אונקלוס צוני

וַאֲחַסִּינוּ יַת אַרְעָא דִּי יָהֲבִית לְכוֹן וְסָרְבְתּוּן עַל גְּזֵרַת מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהְכוֹן וְלָא הֵימַנְתּוּן לֵיהּ
וְלָא קַבֶּלְתּוּן לְמֵימְרֵיהּ׃ כו מְסָרְבִין הֲוֵיתוּן קֳדָם יְיָ מִיּוֹמָא דְּיָדַעְתִּי יַתְכוֹן׃ כח וְאִשְׁתָּטְחִית
קֳדָם יְיָ יַת אַרְבְּעִין יְמִין וְיַת אַרְבְּעִין לֵילְיָן דִּי אִשְׁתָּטְחִית אֲרֵי אֲמַר יְיָ לְשֵׁצָאָה יַתְכוֹן׃
כט וְצַלֵּיתִי קֳדָם יְיָ וַאֲמָרִית יְיָ אֱלָהִים לָא תְּחַבֵּל עַמָּךְ וַאֲחֻסָנְתָּךְ דִּי פְרַקְתָּא בְּתֻקְפָּךְ דִּי אַפֵּקְתָּא
מִמִּצְרַיִם בִּידָא תַּקִּיפָא׃ כז אַדְכַּר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָא תְּתַפֵּי לְקִשְׁיוּת עַמָּא
הָדֵין וּלְחוֹבֵיהוֹן וְלָחֲטָאֵיהוֹן׃ כה דִּילְמָא יֵימְרוּן דָּיְרֵי אַרְעָא דִּי אַפֵּקְתָּנָא מִדֳּחִלַת דְּיָי יוּכְלָא
דְּיָי לְאַעָלָתְהוֹן לְאַרְעָא דִּי מַלֵּיל לְהוֹן וּמִדְּסָנֵי יַתְהוֹן אַפֵּקְנוֹן לְקַטָּלוּתְהוֹן בְּמַדְבְּרָא׃ כט וְאִנּוּן
עַמָּךְ וַאֲחֻסָנְתָּךְ דִּי אַפֵּקְתָּא בְּחֵילָךְ רַבָּא וּבִדְרָעָךְ מְרַמְמָא׃ א בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ לִי פְּסַל
לָךְ תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא כְּקַדְמָאֵי וְסַק לְקֳדָמַי לְטוּרָא וְתַעֲבֵד לָךְ אֲרוֹנָא דְּאָעָא׃ ב וְאֶכְתּוֹב עַל
לוּחַיָּא יַת פִּתְגָמַיָּא דִּי הֲווֹ עַל לוּחֵי קַדְמָאֵי דִּי תָבַרְתָּא וְתִשַׁוּנוּן בַּאֲרוֹנָא׃ ג וַעֲבַדִית
אֲרוֹנָא דְּאָעֵי שִׁטִּין וּפְסֵלִית תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא כְּקַדְמָאֵי וְסַלֶּקֶת לְטוּרָא וּתְרֵין לוּחַיָּא בִּידִי׃
ד וּכְתַב עַל לוּחַיָּא כִּכְתָבָא קַדְמָאָה יַת עֲשַׂרְתָּא פִּתְגָמַיָּא דִּי מַלֵּיל יְיָ עִמְּכוֹן בְּטוּרָא מִגּוֹ
אֶשָׁתָא בְּיוֹמָא דְּקָהָלָא וְיָהֲבִנּוּן יְיָ לְוָתִי׃ ה וְאִתְפְּנֵיתִי וּנְחַתִית מִן טוּרָא וְשַׁוֵּיתִי יַת לוּחַיָּא

צִוַּנִי יְהוָה׃ ו וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ מִבְּאֵרֹת בְּנֵי־יַעֲקָן מוֹסֵרָה שָׁם מֵת
אַהֲרֹן וַיִּקָּבֵר שָׁם וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ ז מִשָּׁם נָסְעוּ הַגֻּדְגֹּדָה
וּמִן־הַגֻּדְגֹּדָה יָטְבָתָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם׃ ח בָּעֵת הַהִוא הִבְדִּיל יְהוָה
אֶת־שֵׁבֶט הַלֵּוִי לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ
וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ט עַל־כֵּן לֹא־הָיָה לְלֵוִי חֵלֶק וְנַחֲלָה
עִם־אֶחָיו יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לוֹ׃ י וְאָנֹכִי
עָמַדְתִּי בָהָר כַּיָּמִים הָרִאשֹׁנִים אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיִּשְׁמַע
יְהוָה אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִוא לֹא־אָבָה יְהוָה הַשְׁחִיתֶךָ׃ יא וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלַי קוּם לֶךְ לְמַסַּע לִפְנֵי הָעָם וְיָבֹאוּ וְיִרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי
לַאֲבֹתָם לָתֵת לָהֶם׃ פ המישי יב וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל
מֵעִמָּךְ כִּי אִם־לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה
אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃
יג לִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְאֶת־חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְטוֹב
לָךְ׃ יד הֵן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר־
בָּהּ׃ טו רַק בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק יְהוָה לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּזַרְעָם
אַחֲרֵיהֶם בָּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים כַּיּוֹם הַזֶּה׃ טז וּמַלְתֶּם אֶת עָרְלַת
לַבַּבְכֶם וְעָרְפְּכֶם לֹא תַקְשׁוּ עוֹד׃ יז כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא
אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר

אונקלוס לא

בַּאֲרוֹנָא דִּי עֲבָדִית וַהֲווֹ תַּמָּן כְּמָא דִּי פַקְּדַנִי יְיָ׃ ו וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְטָלוּ מִבְּאֵרֹת בְּנֵי יַעֲקָן
לְמוֹסֵרָה תַּמָּן מִית אַהֲרֹן וְאִתְקְבַר תַּמָּן וְאִשְׁתְּמַשׁ אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ ז מִתַּמָּן נְטָלוּ לְגַדְגֹּד
וּמִן גַּדְגֹּד לְיָטְבַת אַרְעָא נַגְדָּא נַחֲלִין דְּמַיִן׃ ח בְּעִדָּנָא הַהִיא אַפְרֵשׁ יְיָ יַת שִׁבְטָא דְּלֵוִי
לְמִטַּל יַת אָרוֹן קְיָמָא דְּיָ לְמִקַּם קֳדָם יְיָ לְשַׁמָּשוּתֵיהּ וּלְבָרְכָא בִּשְׁמֵיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין׃
ט עַל כֵּן לָא הֲוָה לְלֵוִי חֻלְקָ וַאֲחֻסְנָא עִם אָחוֹהִי מַתְּנָן דְּיָיָ הוּא אֲחֻסָּנְתֵּיהּ כְּמָא דִּי
מַלֵּיל יְיָ אֱלָהָךְ לֵיהּ׃ י וַאֲנָא הֲוֵיתִי קָאֵם בְּטוּרָא כְּיוֹמִין קַדְמָאִין אַרְבְּעִין יְמִין וְאַרְבְּעִין
לֵילְיָן וְקַבֶּיל יְיָ צְלוֹתִי אַף בְּזִמְנָא הַהוּא לָא אֲבָא יְיָ לְחַבָּלוּתָךְ׃ יא וַאֲמַר יְיָ לִי קוּם זִיל לְמַטְוֵי
קֳדָם עַמָּא וְיֵעֲלוּן וְיֵרְתּוּן יַת אַרְעָא דִּי קַיֵּמִית לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן׃ יב וּכְעַן יִשְׂרָאֵל מָה
יְיָ אֱלָהָךְ תָּבַע מִנָּךְ אֱלָהָן לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לְמֶהֱךְ בְּכָל אָרְחָן דְּתִקְנֵן קֳדָמוֹהִי וּלְמִרְחַם
יָתֵיהּ וּלְמִפְלַח קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל רְבָבָךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ׃ יג לְמִטַּר יַת פִּקּוּדַיָּא דַּיְיָ וְיַת קְיָמוֹהִי
דַּאֲנָא מְפַקְּדָךְ יוֹמָא דֵּין לְרֵיעוּתָךְ׃ יד הָא דַיְיָ אֱלָהָךְ שְׁמַיָּא וּשְׁמֵי שְׁמַיָּא אַרְעָא וְכָל
דִּי בָהּ׃ טו לְחוֹד בַּאֲבָהָתָךְ צְבִי יְיָ לְמִרְחַם יָתְהוֹן וְאִתְרְעֵי בִּבְנֵיהוֹן בַּתְרֵיהוֹן בְּכוֹן מִכָּל
עַמְמַיָּא כְּיוֹמָא הָדֵין׃ טז וְתַעְדּוֹן יַת טַפְשׁוּת לִבְּכוֹן וְקָדָלְכוֹן לָא תַּקְשׁוּן עוֹד׃ יז אֲרֵי יְיָ

לֹא־יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד׃ יז עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה
וְאֹהֵב גֵּר לָתֵת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה׃ יח וַאֲהַבְתֶּם אֶת־הַגֵּר כִּי־גtill גֵרִים
הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ יט אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד
וּבוֹ תִדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ׃ כ הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר־עָשָׂה אִתְּךָ אֶת־הַגְּדֹלֹת וְאֶת־הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
רָאוּ עֵינֶיךָ׃ כא בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרַיְמָה וְעַתָּה
שָׂמְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב׃ ששי א וְאָהַבְתָּ
אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַרְתָּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו
וּמִצְוֹתָיו כָּל־הַיָּמִים׃ ב וִידַעְתֶּם הַיּוֹם כִּי ׀ לֹא אֶת־בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר
לֹא־יָדְעוּ וַאֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֶת־מוּסַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־גָּדְלוֹ
אֶת־יָדוֹ הַחֲזָקָה וּזְרֹעוֹ הַנְּטוּיָה׃ ג וְאֶת־אֹתֹתָיו וְאֶת־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה
בְּתוֹךְ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וּלְכָל־אַרְצוֹ׃ ד וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֵיל
מִצְרַיִם לְסוּסָיו וּלְרִכְבּוֹ אֲשֶׁר הֵצִיף אֶת־מֵי יַם־סוּף עַל־פְּנֵיהֶם בְּרָדְפָם
אַחֲרֵיכֶם וַיְאַבְּדֵם יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ה וַאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר עַד־
בֹּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ ו וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב בֶּן־
רְאוּבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת־בָּתֵּיהֶם וְאֶת־
אָהֳלֵיהֶם וְאֵת כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקֶרֶב כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ ז כִּי עֵינֵיכֶם
הָרֹאֹת אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה׃ ח וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־

המצוה אונקלוס

אֲדֹנָהִי הוּא אֱלָהָא דַּיָּנִין יְמָרֵי מַלְכִּין אֱלָהָא רַבָּא גִּבָּרָא וְדָחִילָא דִּי לֵית קָדָמוֹהִי מַסַּב
אַפִּין וְאַף לָא לָקְבָלָא שְׁחָדָא׃ יח עָבֵד דִּין יָתָם וְאַרְמְלָא וְרָחֵם גִּיּוֹרָא לְמִתַּן לֵיהּ מְזוֹנָא
וּכְסוּ׃ יט וְתַרְחֲמוּן יָת גִּיּוֹרָא אֲרֵי דַיָּרִין הֲוֵיתוּן בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ כ יָת יְיָ אֱלָהָךְ תִּדְחַל
וְקָדָמוֹהִי תִּפְלַח וּלְדַחֲלָתֵיהּ תִּקְרֵיב וּבְשִׁמֵּיהּ תְּקַיֵּם׃ כא הוּא תֻּשְׁבַּחְתָּךְ וְהוּא אֱלָהָךְ דַּעֲבַד
עִמָּךְ יָת רַבְרְבָתָא וְיָת חֲסִינָתָא הָאִלֵּין דִּי חֲזוֹ עֵינָיךְ׃ כב בְּשַׁבְעִין נַפְשָׁן נְחָתוּ אֲבָהָתָךְ
לְמִצְרַיִם וּכְעַן שַׂוָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא לְמִסְגֵּי׃ א וְתִרְחֵם יָת יְיָ אֱלָהָךְ וְתִטַּר מַטְרַת
מֵימְרֵהּ וּקְיָמוֹהִי וְדִינוֹהִי וּפִקּוּדוֹהִי כָּל יוֹמָיָא׃ ב וְתִדְּעוּן יוֹמָא דֵּין אֲרֵי לָא יָת בְּנֵיכוֹן דִּי
לָא יָדְעוּ וְדִי לָא חֲזוֹ יָת אֻלְפָנָא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן יָת רִבְיוּתֵיהּ יָת יְקָרֵיהּ וְדְרָעֵיהּ מַרְמָמָא׃
ג וְיָת אָתְוָתֵיהּ וְיָת עוֹבָדוֹהִי דִּי עֲבַד בְּגוֹ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וּלְכָל אַרְעֵיהּ׃ ד וְדִי
עֲבַד לְמַשְׁרִית מִצְרָיִם לְסוּסָוָתֵיהּ וְלִרְתִיכוֹהִי דִּי אַטִּיף יָת מֵי יַמָּא דְסוּף עַל אַפֵּיהוֹן בְּמִרְדָּפְהוֹן
בַּתְרֵיכוֹן וְאוֹבְדִנּוּן יְיָ עַד יוֹמָא הָדֵין׃ ה וְדִי עֲבַד לְכוֹן בְּמַדְבְּרָא עַד מֵיתֵיכוֹן עַד אַתְרָא
הָדֵין׃ ו וְדִי עֲבַד לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֲבִיָאב בַּר רְאוּבֵן דִּי פְתָחַת אַרְעָא יָת פּוּמַהּ וּבְלָעַתְנוּן
וְיָת אֱנָשׁ בָּתֵּיהוֹן וְיָת מַשְׁכַּנֵיהוֹן וְיָת כָּל יְקוּמָא דִּי עִמְהוֹן בְּגוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל׃ ז אֲרֵי עֵינֵיכוֹן
חֲזָאָה יָת כָּל עוֹבָדָא דְיְיָ רַבָּא דִּי עֲבַד׃ ח וְתִטַּר יָת כָּל תַּפְקָדָתָא דִּי אֲנָא מְפַקְּדָךְ יוֹמָא דֵּין

הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְמַעַן תֶּחֱזְקוּ וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ ט וּלְמַעַן תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ שביעי י כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְאֶרֶץ מִצְרַיִם הִיא
אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זַרְעֲךָ וְהִשְׁקִיתָ בְרַגְלְךָ כְּגַן הַיָּרָק׃
יא וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבְקָעֹת לִמְטַר
הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה־מָּיִם׃ יב אֶרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד
עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה׃ יג וְהָיֹה אִם־
שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ יד וְנָתַתִּי
מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ
וְיִצְהָרֶךָ׃ טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ טז
הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ יז וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם
וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ יח וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה
עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם׃ יט וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ

חסר א׳ אונקלוס ובלכתך

בְּדֵיל דְּתִתְקְפוּן וְתֵעֲלוּן וְתֵירְתוּן יָת אַרְעָא דִּי אַתּוּן עָבְרִין תַּמָּן לְמֵירְתָהּ׃ ט וּבְדִיל
דְּתוֹרְכוּן יוֹמִין עַל אַרְעָא דִּי קַיֶּים יְיָ לַאֲבָהָתְכוֹן לְמִתַּן לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן אַרְעָא עָבְדָא חָלָב
וּדְבָשׁ׃ י אֲרֵי אַרְעָא דִּי אַתְּ עָלֵל לְתַמָּן לְמֵירְתָהּ לָא כְאַרְעָא דְמִצְרַיִם הִיא דִּי נְפַקְתּוּן מִתַּמָּן
דִּי תִזְרַע יָת זַרְעָךְ וּמַשְׁקַת לָהּ בְּרַגְלָךְ כְּגִנְתָא יָרָקָא׃ יא וְאַרְעָא דִּי אַתּוּן עָבְרִין תַּמָּן לְמֵירְתָהּ
אַרְעָ טוּרִין וּבְקָעָן לְמֵטַר שְׁמַיָּא תִּשְׁתֵּי מַיָּא׃ יב אַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ תָּבַע יָתָהּ תְּדִירָא עֵינֵי יְיָ
אֱלָהָךְ בָּהּ מֵרֵישָׁא וְעַד סוֹפָא דְשָׁתָא׃ יג וִיהֵי אִם קַבָּלָא תְקַבְּלוּן לְפִקּוּדַי דִּי אֲנָא
מְפַקֵּד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵין לְמֵרְחַם יָת יְיָ אֱלָהְכוֹן וּלְמִפְלַח קֳדָמוֹהִי בְּכָל לִבְּכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן׃
יד וְאֶתֵּן מְטַר אַרְעֲכוֹן בְּעִדָּנֵיהּ בַּכִּיר וְכַלְקִישׁ וְתִכְנוֹשׁ עִפּוּרָךְ וְחַמְרָךְ וּמִשְׁחָךְ׃ טו וְאֶתֵּן
עִשְׂבָּא בְחַקְלָךְ לִבְעִירָךְ וְתֵיכוֹל וְתִשְׂבַּע׃ טז אִסְתַּמְרוּ לְכוֹן דִּילְמָא יִטְעֵין לִבְּכוֹן וְתִסְטוֹן
וְתִפְלְחוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא וְתִסְגְּדוּן לְהוֹן׃ יז וְיִתְקוֹף רְגָזָא דַיְיָ בְּכוֹן וְיֵחוֹד יָת שְׁמַיָּא וְלָא
יְהֵי מְטָרָא וְאַרְעָא לָא תִתֵּן יָת עֲלָלְתָהּ וְתֵיבְדוּן בִּפְרִיעַ מֵעַל אַרְעָא טָבְתָא דַּיְיָ יָהֵב לְכוֹן׃
יח וּתְשַׁוּוּן יָת פִּתְגָמַי אִלֵּין עַל לִבְּכוֹן וְעַל נַפְשָׁכוֹן וְתִקְשְׁרוּן יָתְהוֹן לְאָת עַל יְדְכוֹן וִיהוֹן
לְתַפְלִין בֵּין עֵינֵיכוֹן׃ יט וְתַלְפוּן יָתְהוֹן יָת בְּנֵיכוֹן לְמַלָּלָא בְּהוֹן בְּמִתְבָּךְ בְּבֵיתָךְ וּבְמַהְלָכָךְ

וּבֵרַכְתְּךָ בָּרֶךְ וּבְשָׂכְכֶךָ וּבְקוּמֶךָ : ג וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ : כא לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ: ס מפטיר
כב כִּי אִם־שָׁמֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם לַעֲשֹׂתָהּ לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו
וּלְדָבְקָה־בוֹ : כג וְהוֹרִישׁ יְהוָה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵיכֶם
וִירִשְׁתֶּם גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִכֶּם : כד כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ
כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם יִהְיֶה מִן־הַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן מִן־הַנָּהָר נְהַר־פְּרָת
וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה גְּבֻלְכֶם : כה לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפְנֵיכֶם פַּחְדְּכֶם
וּמוֹרַאֲכֶם יִתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרְכוּ־בָהּ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם :

אונקלוס

בְּאַרְחָא וּבְמִשְׁכְּבָךְ וּבְמִקְיָמָךְ : ג וְתִכְתְּבִנּוּן עַל מְזוּזָן וְתָקְבְּעִין בְּסִפֵּי בֵיתָךְ וּבְתָרָעָךְ : כא בְּדִיל
דְּיִסְגְּנִין יוֹמָיכוֹן וְיוֹמֵי בְנֵיכוֹן עַל אַרְעָא דִּי יְיָ לַאֲבָהָתְכוֹן לְמִתַּן לְהוֹן כְּיוֹמֵי שְׁמַיָּא עַל
אַרְעָא : כב אֲרֵי אִם מְטַר תִּטְרוּן יָת כָּל תַּפְקֵדְתָּא הָדָא דִּי אֲנָא מְפַקֵּד יָתְכוֹן לְמֶעְבְּדַהּ
לְמִרְחַם יָת יְיָ אֱלָהְכוֹן לְמֵהַךְ בְּכָל אָרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמוֹהִי וּלְאִתְקָרְבָא לְדַחֲלָתֵהּ : כג וְיָתֵרַךְ יְיָ
יָת כָּל עַמְמַיָּא הָאִלֵּין מְקָדָמֵיכוֹן וְתֵירְתִּין עַמְמִין רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין מִנָּכוֹן : כד כָּל אַתְרָא דִּי
מְדַרוֹךְ פְּרַסַת רַגְלְכוֹן בֵּיהּ דִּלְכוֹן יְהֵי מִן מַדְבְּרָא וּלְבְנוֹן מִן־נַהֲרָא פָּרָת וְעַד יַמָּא בַּתְרָאָה יְהֵי
תְּחוּמְכוֹן : כה לָא יִתְעֲתַד אֱנָשׁ קֳדָמֵיכוֹן דַּחֲלַתְכוֹן וְאֵימַתְכוֹן יִתֵּן יְיָ אֱלָהְכוֹן עַל אַפֵּי כָל אַרְעָא
דִּי תְדָרְכוּן בָּהּ כְּמָא דִּי מַלֵּיל לְכוֹן :

הפטרת עקב

האמר פסוקי נביאים הנמצאים בכל ימי השבוע מן ותאמר ציון עזבני ה׳ עד יום חמיש׳ סוף פסוק ואברכהו וארבהו ואח״כ מסיים :

כִּי נִחַם יְהוָה צִיּוֹן נִחַם כָּל חָרְבוֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן יְהוָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה
יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה :

יום הששי

אמר קריאת פרשת השבוע שניה מקרא ואמר תרגום והפטרה ומזמור ה׳ מלך גאות לבש וגו׳ מזמור שיר ליום השבת וה׳ מלך ילל״ם דכרו משכה והלכה מסדר טהרות שהיא נגד היסוד בתיקון היום

(ה) מיוסם לל סעלם לאמר שמו גרמא הר״מ :
(ג) לפי שהלה להזהיר נגע לרעתם ביהושלל
נקט הלי ליטהל לגי בפרטן מהר״מ : (ג)
והר״א נפי׳ להם״כ כ׳ הר״י ס״ל דאין גרמוני
וכוסי טמאים כלל אלין
אלו יכולים לעמוד על
תוכן מרלה הנגע אלא
הכיהנים מטמאי׳ בנגעי׳
ופליג ר״ע דלמ אלו
מיטמאים ולא לאהל ולא
לאסתיר אלא מביאים
אותן מרלה כאלו הוא
בביהמ״ק ור״י ומכאני׳פליגי
בכוותא ר״ע ועמוי״ש :
(ד) ומשום דמסתבר
טעמיה שכאן בלשון מכאני׳
ועמוי״ש: הבית · סיינו
נגעי אדם ובגדים אבל
דמיתי לן סגי בלאי״ש
ומהר״מ פירלש המלוות
סגורות צריך לפתחם
והא דאין פותחין היינו
מפני · עיניו·ואי כהה
אז עיניו לא· (ה) מפל
בגי האילן ועמוי״ש :
(ו) מעט· הר״ש : אף

בהרת עזה נראית בגרמוני כהה והכהה בכושי עזה .

רבי ישמעאל אומר · בני ישראל אני כפרתן · הרי הן כאשכרוע · לא שחורים ולא לבנים · אלא בינונים · ר״ע אומר יש לציירים סממנין שהן צרין צורות שחורות ולבנות ובינונית · מביא סם בינוני ומקיפו מבחוץ ותראה כבינונית ר׳ יהודה אומר מראות נגעים להקל אבל לא להחמיר יראה הגרמוני בבשרו להקל והכושי בבינוני להקל והכמים אומרים זה וזה כבינוני :

(ב) אין רואים הנגעים בשחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונלפי שהכהה נראית עזה ולא בצהרים לפי שעזה נראית כהה אימתי רואין בשלש בארבע ובחמשם״לובשבע) ובשמנה ובתשע דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר בארבע בחמש בשמונה ובתשע :

(ג) כהן הסומא באחד מעיניו או שכהה מאור עיניו לא יראה את הנגעים שנאמר לכל מראה עיני הכהן בית האפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו :

(ד) כיצד ראית הנגע האיש נראה כעודר וכמוסק זיתים האשה כעורכת וכמניקה את בנה כאורגת בעומדין לשחי

גרמוני . לבן ביותר (ה) וכהרם עזה כשלג גרלים כו׳ כהה מאוד שיטמא (ג) : בכושי עזה . מאוד שכאדרו שחור ומסגירין אותו דכת׳ כאדרו של נרלה לזולין : בית ישראל אני כפרתן.מאוד׳מיבמן סיס לומר לכי כפרתן כלומר כל העוסק שרואי לבא עליהן לכי מקבל על עלמי כדי לכפר עליהן (ב) אין בינונים וממוצעיסואינסכוטיס״לא׳ מכ׳ הקלוות לא לבניס ולא שחורי׳לא כאסכרוע שחיון לא לבן ולא שחור. מאסכרוע אין אל אדם בוסיס כלע״ז תרגוס מאסור לאסכרוע וקא סבר ר״י דכמה שמיטהר הא׳ מעסרין בלס ובמה שמיטמא הא׳ מיטמאין בלס וקיימי ר״י ור״ש במדש שיטמא (ג) : ציירין. לומרין שמציירין לורות לגוי : כבינוני : כמס שביאוי : מראות נגעים להקל . וטעמא דר״י מפרש בס״כ כתוב לאחד לומר בעור כשרו וכתוב לאחד לומר בעור הכשר מיני שמרלות נגעים להקל אבל לא להחמיר כיצד : יראה גרמוני בבשרו להקל. כמלא מקייסבעור כשרו: את הכושי כבינוני

להקל . כמלא מקייס בעור הכשר : זה וזה כבינוני · גרמוני וכושי כבינוני וסיינו ר׳ עקיבא: (ד) (ב) אין רואין את הנגעים בשחרית ובין הערבים וכו׳ . דילפינן מקרא דכתיב לכל מראה עיני הכהן מה כהן שאסר מאור עיניו לינו רואה את הנגעים אף יוס שאסר מאורו אין רואין בו את הנגעים : ר״י אומר בד׳ בה׳ כו׳ · והלכה כרבי יהודי : (ג) אין פותחין בו חלונות . דכתיב בנגע נראה לי לי ולא לגרי מבלן אמרו בית אין פותחים לו חלונות : (ד) כעודר וכמוסק . דרך העודר מפסיק רגליו ודרך המוסק מגביה זרועותיו . עודר סופר בקרקע · מוסק לוקט את זיתיו (ה) : כעורכת.לא׳ אפא . שמפסקת את רגליה (ו) : וכמניקה את בנה · לעניו תמה הדבר דמה שנראה בלותה שעה לינו נאסר בית אסתרים : כאורגת בעומדים לשחי . שמגביהה ידה היתירה לתרוג

לשחי ליד הימנית רבי יהודה אומר אף בטווה בפשתן לשמאלית כשם שהוא נראה לנגעו כך הוא נראה לתגלחתו : (ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו רבי מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו כל הנדרים אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו ר' יהודה אומר אף לא נדרי אשתו שבינה לבין אחרים כל הבכורות אדם רואה חוץ מבכורות עצמו :

ומגלח כיצד מסמי שלח : כטווה בפשתן . שדרך הטווה לסובבים ידיו הסמאלית ומגלח הסמי הסמאלית ומה שחיטו נראה כך נחשב כיצד הסמריס . וכתיב לכל מראה עיני הכהן פרט לבעל הסמריס:לתגלחתו ביום טהרתו וגריך לגלח רבתי לא רחטו ולא זקנו ולא גבות עיניו מה תלו מקוסכוס שער ונראה לא כל מקום כמוס שער ונראה פרט לבעל הסמריס (ו) : (ה) רבי מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו . דתחקים נגעים לריבים דכתיב כל ריב וכל נגע מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים (ו) וחין הלכה כרבי מחיר:חוץ מנדרי עצמו. דכתיב לא יחל דברו הוא חיזו מיחל אבל אחרים מוחלין לו : אף לא נדרי אשתו שבינה לבין אחרים . כגון נדרים שחיזן של עמי נפש ודברים שחיזן ביניו לבינה שהן לריכין הקידת חכם ושמח יקל גבי חשתו ולא יבקר יפה ודוקא בפני עלמו חיזו יכול להחיר ואפילו הוא יחיד מומחה אבל מלטרף הוא בכלל שלשה הדיוטות . (ט) דכיון דהוי כי תלחת לא משידי שמח לא יסקדו יפה : כל הבכורות אדם רואה . אם יכולין לחזקן במומן :

ג"ח"י להסיר דחשתו כנופו:עלמו. ביחיד מומחה דאלו כי תלחת לא משידי :

גמרא נדה דף נד ע"ב

תניא אבא שאול אומר ואיתימא ר' יוחנן קובר מתים היתי פעם אחת רצתי אחר צבי ונכנסתי בקוליא של מת ורצתי אחריו שלש פרסאות וצבי לא הגעתי וקולית לא כלתה כשחזרתי לאחורי אמרו לי של עוג מלך הבשן היתה תניא אבא שאול אומר קובר מתים היתי פעם אחת נפתח' מערה תחתי ועמדתי בגלגל עיני של מת עד חוטמי כשחזרתי לאחורי אמרו עין של אבשלום היתה ושמא תאמר אבא שאול ננס הוה אבא שאול ארוך ברורו הוה ור"ט מגיע לכתיפו דר"ט ארוך ברורו הוה ור"מ מגיע לכתיפו ר"מ ארוך ברורו הוה ורבי מגיע לכתיפו רבי ארוך ברורו הוה ורבי חייא מגיע לכתיפו רבי חייא ארוך ברורו הוה ורב מגיע לכתיפו רב ארוך ברורו הוה ור' יהודה מגיע לכתיפו ר"י ארוך ברורו הוה ואדא דיילא מגיע לכתיפו פרשתבינא דפומבדיתא קאי ליה לאדא דיילא עד פלגיה וכולי עלמא קאי לפרשתבינא דפומבדיתא עד חרציה :

רש"י

ולית . אלם כיוך : דיילא . שמש דרכון ואחד שמו : פרשתבינא . שם אחים :

זוהר ויקהל דף רד ע"א

עונתן דחכימין דידעי רזי עלמין . מלילה דשבתא לנילה דשבת' ואוקמו' אבל מנלה דה שחילה לבוניו קדים דהה חזינן דהחי כתי' תתחה נקטה מה דנקטה ביממא ובלילה יסיב מזוני לכל חיליה כמה דאוקמוה דכתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה . נקטה ביממא ויסבה בלילה ושמחת אמר מר דזוגה אשתכח בהחי לילה . אמר ורחי זוגה אשתכח בלילה דה מ"ע בנין דהחי לילה אתפרשת נשמתין לכל חינון חכימין דידעין רזין דאכמתא . וחיבור' וזוגות לה אשתכח ביומא אחרא בכל אדוש בלה ערבובי' אחרא כגון דה בנין דחינון נשמתין דפלינת פלינת לון בחכימין בלדיקים כדקא יאות ומו בכל לילה ולילה זוגה אשתכח ודחי אימתי בפלגות לילה ושה אוקימנא אבל לה בכל שטרין כשחי זוגה ובנין דה חכימין דידעין רזין בעיין לסדרה שמושה דלסון בשחי לילה מ"ע בנין דכל יומי דשבת' אית לון רוחא אחרא דשרא על עלמא ובשחי לילה אית לון רוחא אחרא קדים' עלאה דנשת' לבני קדישין ושהוא רוחא נסיב מעתיק' (קדים') דכל עתיקין ונשת' לנו נקודה תתאה למיסב בם נייח' לכלה ודה אתפלינ לכל שטרין לעילא ותתא כד"ה ביני ובין בני ישראל :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

מספר חמידים סימן קעב

הר"ם הלי שבת פ"י

שלישה יגרים רעים שם הלוחצים את האדם על דברי האדם שנאמר כולם מנאפים כתו תנור בוערם מאופה . כי קרבו כתנור לבם בארבם כל הלילה ישן מופיעם בקר הוא בוער כאש להבה . כולם יחמו כתנור ואלמה תנורים בפרשה אלמה יגרים על האדם יגר לראות ולירחות . יגר הרשור של האוה וחמוד של חמוס : ויגר לב בוער ולא יבבה אלמה חוסב כל אדם אחר האדם ומשתבח אחרים עד שיבא לגלה וזהו קטה הכולם ים שנאמר ע"י כשפיו ואפיו לא רחה לוחה מעולם ומה שאמרו מכחים אין יגר ברע שולע אלא כמה שעינו רואות זה יגר חמוד של חמוס האוה אבל יגר שאלה בוער אחר האדם אלא רחים עין זה כאדם המשבח וכאדם מעוברת שמתאוה לאכול פוס דבר ויומה ולילה היא מהרהרת אחר אותו דבר ומוכחת שאר דבריס כעבור זה כך זה הדבר כל היום כאוך לבו ואפי' ישמע דבריס ממנה לבו שמח ואם יראה עבד לו שפחה מאיזו בית ישמח והדבר על ידי כיסוף ים בלא כיסוף :

(א) כל שראוי למאכל בהמה מותר לקשור אותו בשבת . לפיכך אם נשפקה רצועת סנדלו בכרמלית נושל נמי לה הראוי למאכל בהמה וכורך עליו וקושר הנמי . נשמטה לו רצועות סנעל וסנדל או שנשמטו רוב הרגל מותר להחזיר הרצועות למקומן ובלבד שלא יקשור : (ב) העניבה מותרת לפי שאינה מהחלפת בקשירה . לפיכך החבל שנפסק מקבץ שני קצותיו וכורך עליו משיחה ועוכב עניבה :

מצות השם

ב"מ נט סמ"ך ס' דעות פו סמ"ע מ"ע רז סמג עשין י'

תלב (קפל) מ"ע להסוב לת הגר שנאמר ואהבתם לת הגר וזהו מלוה נוספת על ואהבת לרעך כמוך (בפי' רמ"ך) שהרי הגר הוא ג"כ בכלל ישראל והקב"ה אוהב לת הגר דכתיב ואוהב גר לתת לו לחם גו' ואומ' ואתם ידעתם לת נפש הגר ונוסג בכל מקום ובכל זמן בזכריס ובקבוס :

סמהדרין כו סמ"ך ס' יסודי פ"ב סה"מ מ"ע ד' סמג עשין ד סמק ס' י'

תלג (קפב) מ"ע לירת לת ס' שנא' לת ס' תלמיך תירת הדרך לירחתו ים"ם כמו שהוא הדרך להחבחו(ע' פי' תי"ט) וכשמחבב בדבריס הכ"ל מיד הוא נרחע ויירת ויפחד וידע שהוא ברים שפלה קטנה בדעת קלה מעוטה עומדת לפני תמים דעים כמו שאמר דוד כי תרחה שמיך מעשה אלבעותיך כו' מה אנוש כי תזכרנו וכשבא עבירה לידו מייב להעיר רוחו שהקב"ה מבגים בכל מעשה בני האדם וזהו מן המלוה שחייב אדם בכל עת ובכל רגע בכ"מ וכזה כלול יראת הרוממות ויראת עונש. ובכלל יראתה שלא להוציא ש"ם לבטלה ומוסג בזכ"וג :

ברכות פרק ג ד ס רים העניות סס"ד ס' תפלה פ"ח סה"מ מ"ע ס' ורמב"ן מסיג שתפלה דרבנן כ"ש בעת צרה סמ עשין יט ל"ת סי' פט סמק סי' י"ח

תלד (קפנ) מ"ע להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם ולומו מעבוד מפי השמועה למדו עבודה זו היא תפלה שנא' ולעבדו בכל לבבכם ויזכו עבודם שהיא בלב זו היא תפלה והמצוה הוא שיניד תרס שחמו של סה"מ ושח"ס ישחל ברכיו ושח"ס נוסן שבם ושודאם להם"י ונוסף התפלה לילה מן התורה ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה ואין מנין התפלות מן התורה ונוסף סייבות בתפלה שהוא מ"ע שלא הזמן גרמא (ע' כלל י"ד) ומז"ל תקנו נוסח התפלה וכן התקיעו זמן ומנין התפלות כנגד תמידין ומוספין ויכוין לבו כנגד בית קדשי קדשים . ממשה דברים מעכבין את התפלה ס' שצריך לרחוץ ידיו פעים עד הפרק (שהוא עד סוף קטרי תצטעוחין) ושם אין לו פיס מקום ידיו בלכור או בעפר או בקורה ב' שצריך לנקוות ערוותו ולכסות לבו . ג' שצריך להתפלל במקום נקי טהור שלא יהא שם טנופת וריח רע ד' שלא יתפלל כשהוא צריך לנקביו ה' שצריך להתפלל בכוונת הלב שיפנה לא לבו מכל המחשבות וירלה עלמו כאלו עומד לפני השכינה ולא יעשה תפלתו כמי שנופלין עליו אחוריו מפניו ולוך לו ולא יתפלל כמחשבה טרודה ומבולבלת ונוהג בכ"מ ובכ"ז בז"וכ :

כתובות קיד סכ"ד ס'דעות פ"ו סה"מ מ"ע כ רמבן במ"ע ז'סמג עשין ח סמק סי' מס

תלה (קפד) מ"ע להתדבק בחכמים ותלמידיהם שנ' ובו תדבק ואמז"ל שר"ל שדבק בחכמים נאלו דבוק בשכינה לכן יפה בת ת"ח וישיא בתו לת"ח ויאכל עמו ויהנהו מנכסיו ויאחבק בעפר רגליהם שנ' ת"ח ויאחה בצמא לת דבריהם והרמב"ן בשומם כ' שיהא זוכר הם"י תמיד ולא מפריד ממחשבתו ממנו עד שיהיו דבריו לבני אדם בפיו ולבו לפני הם"י וזהו ובו תדבק ושוש מעון לשכינה ונוהג בכ"מ ובכ"ז בז"וג :

מדרש תה ח שמדרון סג תמורה דף ג סהי"ד ס' שבועות פרק יא סה"מ מ"ע ז' ורמב"ן מסיג סמג עשין קכג יו"ד סי' רלז סמק סי' קפ

תלו (קפה) מ"ע לכבע בלמת בשמו יח' שכ' וכשמי משבע כשתחייב שבועה בע"ד (והרלב"ד כ' שם בשם הגאונים שבטלו שבועה בשם מפני גודל עונשו) ואסור לכבע בדבר אחר עם שמו יתברך שהמשתף שם שמים עם דבר אחר נעקר מן העולם ומותר לכבע על האמת כדי לזרז עלמו שלא ישבע בשמי ולקיימה לעמוד מפניו לדקך ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות :

ראה יום א תורה

לשמשיך מס"ח דז"ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה סיס יסידה ו דמלוי יוד של שם כ"ן שבעשיס בניקוד חולם:

א רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה : א חֲזִי דַאֲנָא יָהֵיב
קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָא דֵין בִּרְכָן וְלוּטִין : ב אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ
אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם : ג יַת בִּרְכָן
אִם תְּקַבְּלוּן לְפִקּוּדַיָּא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן דַּאֲנָא מְפַקֵּיד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵין :
ג וְהַקְּלָלָה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְסַרְתֶּם מִן־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם : ג וְלוּטִין אִם לָא תְקַבְּלוּן לְפִקּוּדַיָּא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן
וְתִסְטוּן מִן אוֹרְחָא דַאֲנָא מְפַקֵּיד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵין לְמֵהָךְ בָּתַר טָעֲוַת
עַמְמַיָּא דְּלָא יְדַעְתּוּן : ד וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָתַתָּה אֶת־הַבְּרָכָה עַל־הַר גְּרִזִים

ואת

וְאֶת־הַקְּלָלָה עַל־הַר עֵיבָל : ד וִיהֵי אֲרֵי יְעֵילִנָךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְעָא
דְאַתְּ עָלִיל תַּמָּן לְמֵירְתָהּ וְתִתֵּן יַת מְבָרְכַיָּא עַל טוּרָא דְגְרִיזִין וְיַת
מְלַטַּיָּא עַל טוּרָא דְעֵיבָל : ה הֲלֹא־הֵמָּה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי דֶּרֶךְ
מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ בְּאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעֲרָבָה מוּל הַגִּלְגָּל אֵצֶל אֵלוֹנֵי
מֹרֶה : ה הֲלָא אִינוּן בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא אֲחוֹרֵי אוֹרַח מַעֲנֵי שִׁמְשָׁא
בְּאַרַע כְּנַעֲנָאָה דְיָתְבָא בְּמִשְׁרָא לָקְבֵיל גִּלְגָּלָא בִּסְטַר מֵישְׁרֵי מוֹרֶה :
ו כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ : ו אֲרֵי אַתּוּן עָבְרִין
יַת יַרְדְּנָא לְמֵיעַל לְמֵירַת יַת אַרְעָא דְיָי אֱלָהֲכוֹן יָהֵיב לְכוֹן וְתֵרְתוּן
יָתָהּ וְתֵתְבוּן בָּהּ :

נביאים ישעיה נד

לשמשיך מכ"ס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דעלמא אדני משמש דמוד יְהוָה סיס יסידה דעלמא יְהוָה סיס יסידה דמוד על שם כ"ן שבעשיס :

א עֲנִיָּה סוֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ וִיסַדְתִּיךְ
בַּסַּפִּירִים : א חֶשִׁיכְתָא מְקַבְּלָא עִוְרְבָן קַרְתָּא דְאִתְרִין עֲלָהּ
עַמְמַיָּא לָא תִתְנַחַם הָא אֲנָא כָּבִישׁ בְּצִדְדָא אַבְנֵי רְצָפָתִיךְ
וַאֲשַׁכְלִלְנִיךְ בְּאַבְנִין טָבִין: ג וְשַׁמְתַּי כַּרְכֹּד שְׁמִשָׁתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ לְאַבְנֵי
אֶקְדָּח וְכָל־גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי־חֵפֶץ : ג וְאַשְׁוֵי בְּמַרְגְּלִין אָעֵד וְתַרְעַיִךְ
לְאַבְנֵי גְמַר וְכָל־תְּחוּמֵךְ לְאַבְנֵי צְרוֹר : ג וְכָל־בָּנַיִךְ לְמוּדֵי יְהוָה וְרַב
שְׁלוֹם בָּנָיִךְ : ג וְכָל בְּנַיִךְ אַלְפִין בְּאוֹרַיְתָא דַיְיָ וְסַגִּי יְהֵי שְׁלָם בְּנָךְ :
ד בְּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי רַחֲקִי מֵעֲשֹׁק כִּי־לֹא תִירָאִי וּמִמְּחִתָּה כִּי לֹא־תִקְרַב
אֵלָיִךְ : ד בְּזַכְוָתָא תִּתַּקְנִין אִתְרַחֲקִי מֵעוּשְׁקָא אֲרֵי לָא תִדְחֲלִין
וּמִתְבִּירָא אֲרֵי לָא יֵעוֹל עֲלָךְ : ה הֵן גּוֹר יָגוּר אֶפֶס מֵאוֹתִי מִי־גָר אִתָּךְ

מצודות דוד

(ה) עניס סיערה • על ירושלים יאמר שסיח בעניס מרעדת מהרוס סערה ואין מי לנחמה : מרגיז בפוך מבניך • לבני רלפה תרגיז ואשביב בפוך כי יפוך מתחת רלפת הבניס במקום כחול כי כן הדרך לשפוך חול תחת לבני הרלפה להשביב בשם הבניס : ויסדתיך . תניס יסודות בבני ספיר : (ג) ושמתי כדבר שמותיך . מחילות החלונות שהשמש זורחת דרך בם נמשם מלבן כדבר הבהיר ביותר: ושעריך . מזוזת השערים יהפכו להיות לבני הקדח המאירים ביותר : וכל גבולך . לבני רלפת כל גבולך יהפכו להיות לבני חפץ ר"ל לבני יקר שהשדם חפץ ורולם בהם ולא בשאר לבניס המשלבים בחולות : (ג) למודי כ' . ר"ל ישבילו בחכמה כלנו יהיו תלמידי המקום ב"ה : ורב שלום בל בניך יהיה הרבה מאד : (ד) בלדקה . בעבור שתעשו הניס בצדקה ובמשפט בל עוסק : רחקי מעושק . הניס מרוחקת מן העושקים אשר לא תירלי מהם בלל ובלל : וממחתה . והניס מרוחקת ממחיתה כי לא תוכל להתקרב אליך ותהיה ח"ב מרוחקת ממנה : (ה) הן גור יגור בחמת יחא ויפחד מי שהוא נשדד ונפרד ממני : מי גר אתך . מי שהיה לו הגר ומריבת עמך הוא יפול עליך לשכון עמך להיות

רש"י

סוערה • שלבה סוער ברוח לרות : מרגיז • רלפתך בחכני נופך : בדבר • מין אבן טוב : שמשותיך • תלונותיך שנעשו זוהרות עליו : לשכני אקדח • מיני אבנים טובות בוערות בלפידים • לשכני חפץ • אבני יורך : רחקי מעושק • הרחקי מן העושקים תומך : בן גור יגור • ירא ויגור לומו שאין לני עמו : מי גר אתך • מי אשר ילסף עליך למלחמה :

עֲלֶיךָ יִפּוֹל: ה הָא אִתְכַּנָּשָׁא יִתְכַּנְשׁוּן לִיךְ גַּלְוָות עַמִּיךְ לְסוֹפָא מַלְכֵי עַמְמַיָּא דְמִתְכַּנְשִׁין לְאַעָקָא לִיךְ יְרוּשְׁלֶם בְּגַוִּיךְ יִתְרְמוּן: ו הֵן הִנֵּה קרי אָנֹכִי בָּרָאתִי חָרָשׁ נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פֶּחָם וּמוֹצִיא כְלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וְאָנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית לְחַבֵּל: ו הָא אֲנָא בְּרֵית נַפְחָא נָפַח נוּר בִּשְׁחוּרִין וּמַפִּיק מָנָא לְצוֹרְכֵיהּ וַאֲנָא בְּרֵית מְחַבְּלָא לְחַבָּלָא:

רש"י

אנכי בראתי חרש. ואני אשר בראתי משחית לחבלו:

מצודות דוד

סר למשמעתך: נופח באש פחם. מנשב באש הנאחז בגחלים כבויים להבעירם יפה: ומוציא כלי למעשהו. ע"י הפחמים מוציא כלי הראוים לעשות עמו הדבר אשר עשאהו בעבורו. ואנכי בראתי משחית לחבל. בראתי איש משחית לקלקל את הכלי ההוא ור"ל אני המגרה בך את האויב ואני המשלימי עמך ומתיש כחו:

כתובים תהלים צז

להמשיך מיסוד ומלכות דז"א שין דלת יוד כפס שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד א אד אדנ אדני כפס אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יו דהו וו דהו חיה יחידה דיסוד יְהֹוָה, חיה יחידה דמלכות אל שם ב"ן שבעשיה

א קוּמָה יְהֹוָה בְּאַפֶּךָ הִנָּשֵׂא בְּעַבְרוֹת צוֹרְרָי וְעוּרָה אֵלַי מִשְׁפָּט
צִוִּיתָ: א קוּם יְיָ בְּתוּקְפָּךְ אִתְנַטַּל בְּרוּגְזָא עַל מְעִיקַי וְסַרְהִיב
לִי דִינָא דִי פַּקֵּידְתָּא: ב וַעֲדַת לְאֻמִּים תְּסוֹבְבֶךָּ וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה:
ב וּכְנִישַׁת אוּמַיָּא תַּחֲזְרִינָךְ וְאַמְטוּלְתְּהָא לְבֵי שְׁכִנְתָּךְ תּוּב: ג יְהֹוָה
יָדִין עַמִּים שָׁפְטֵנִי יְהֹוָה כְּצִדְקִי וּכְתֻמִּי עָלָי: ג מֵימְרָא דַייָ יְדִין עַמְמַיָּא
דוּן יָתִי יְיָ בִּזְכוּתִי וּכְשַׁלְמוּתִי פְּרַע עָלָי: ח יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים
וּתְכוֹנֵן צַדִּיק וּבֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק: ד יִשְׁתֵּיצֵי כְּעַן בִּישָׁא
דְרַשִׁיעֵי וְיִשְׁתַּכְלְלוּן צַדִּיקֵי וּבָחֵן לִבְּבֵי וְכָלְיָן אֱלָהָא זַכָּאָה: ה מָגִנִּי
עַל־אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי־לֵב: ה תְּרֵיסִי עַל אֱלָהָא פָּרִיק תְּרִיצֵי לִבָּא:
ו אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֹעֵם בְּכָל־יוֹם: ואֱלָהָא דִינָא זַכָּאָה וּבִתְקוֹף
רְגִיז עַל רַשִׁיעֵי כָּל יוֹמָא:

רש"י

קומה ה' באפך. על שונאי: משפט צוית. תרועם בשבט ברזל: ועדת לאומים. אם תסובבך להושיעם תתרחק מעליהם ולמרום שובה: ה' ידין עמים. הפוך הדין מעלינו והנהו על האומות: יגמר. לשון כליון: שופט צדיק. אתה לשפוט צדק: ואל זועם בכל יום כשרואה מעשה הרשעים:

מצודות דוד

(א) קומה ה'. ר"ל עם כי לא חטאתי בשאול אין אני מבקש דין עליו ועל אנשיו אך קומה ה' באפך והנשא במה שתביא עברה על צוררי האומות (כי כשהקב"ה עושה דין באומות העולם היא מתנשא ומתעלה): ועורה אלי ואלי עורר כח הזרוע להתגבר עליהם לעשות בהם נקם המשפט אשר צוית וגזרת עליהם ר"ל ע"י יהיה נקם המשפט: (ב) ועדת. ואף אם עדת האומות הסבב לחזור אחריך להושיע לה טוב למרום בעבורה להתרחק ממנה ואל תפן אליה: [ג] ידין עמים. כשתדין העמים במשפט הראוי אז שפוט אותי כפי צדקי וכתומי אשר עלי ר"ל שפטני לפי המעשים טובים ומן החטאים תשמט ידך: (ד) יגמר וכו'. הרע שהרשעים עושים יקטרג עליהם לכלותם מן העולם ואת הצדיק תכונן להיות עומד על כנו ובסיסו: ובוחן. הלא אתה האלהים בוחן לבות וכליות של הצדיק וידעת כי לבבו שלם עמך: (ה) מושיע. לפי שהוא מושיע ישרי לב: (ו) שופט צדיק. שופט משפט הצדיק וכועס בכל יום על המריעים לו:

כלי אמצעי דחסד דמלכו' דיצי"ה אלף למד אלף למד

המפריש מקצת תרומה ומעשרות מוציא ממנו תרומה עליו אבל לא ממקום אחר. רבי מאיר אומר אף מוציא הוא ממקום אחר תרומה ומעשרות: (ב) מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני מפריש עד שמונה סאין ואוכלן דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אינו מפריש אלא לפי חשבון: (ג) שיעור תרומה עין יפה אחת מארבעים. בית שמאי אומרי' משלשים. והבינונית מחמשים. והרעה מששים. תרם ועלה בידו אחד

ס"א למקום

ברטנורה

פרק ד **המפריש** מקצת תרומה ומעשרות. כגון שהיה לו מאה סאין טבל והוציא מהן סאה תרומה ובדעתו להפריש עדיין השאר. חוזר ומוציא מאותו הכרי עצמו עד שישלים ב' סאין כשיעור התרומה דהטבל הוא שיעלה בידו ולא מה שכבר מתוקן: אבל לא למקום אחר. אם יש לו ק' סאין אחרים של טבל אינו יכול להפריש עליהן מאלו שהוציא מקצת תרומתן (א). דלגבי אחרים תלינן דלמא מן המתוקן הוא מוציא עליהן ולא מן הטבל שבו ורבי מאיר שרי אף למקום אחר. ואין הלכה כרבי מאיר: (ב) במגורה. באוצר כדכתיב העוד הזרע במגורה: ונתן סאה לבן לוי. מתניתין איירי בפועל חבר הבא לשעוד אצל בעל הבית ואינו מאמינו על המעשרו'. וראה הפועל את בעל הבית נותן ממגורתו סאה לבן לוי וסאה לעני. רמ"א דאותו פועל יכול לאכול מן המגורה שמונה סאים דמסתמא בתורת מעשר ראשון נתן ללוי ובתורת מעשר עני נתן לעני והרי יש כאן ח' סאים מתוקנים ומעט יותר (ב). ואף על פי שלא ראהו מפריש תרומה גדולה לא נחשדו ע"ה על התרומה. וחכ"א. לא הפריש בעה"ב אלא לפי חשבון סעודה זו שרוצה הפועל לאכול אצלו והשאר מתנה בעלמא היא דיהיב ללוי ולעני הלכך אין הפועל יכול לאכול אצלו עד שיכלו ח' סאין כדברי ר"מ אלא אותה סעודה שהיה לו לאכול אצלו ותו לא פי' אחר נתן סאה לבן לוי וסאה לעני והלכו להם וכשבא להפריש שמנה סאין מן המגורה ולאכול אותם על סמך השני סאין שנתן לבן לוי ולעני אינו יודע אם אותן שני סאין קיימים אם לאו רמ"א מפריש ח' סאין ואוכלן על סמך אותן שני סאין שנתן לבן לוי ולעני בחזקת שהן קיימים. וחכ"א אינו מפריש אלא לפי חשבון. הקיימים אם כל השני סאין קיימים מפריש עליהן ח' סאין ומעט יותר ואם אין קיימים אלא חציין אינו מפריש עליהם אלא ארבע סאין לפי חשבון מה שנמצא מהן קיימים כך מפריש עליהם ולא יותר (ג) והלכה כחכמים: (ג) עין יפה אחד מארבעים. מי שהוא נדיב לב ותורם בעין יפה. מפריש אחד מארבעים: והבינונית אחד מחמשים. לאו דברי ב"ש נינהו אלא תנא קמא קאמר לה ומעין יפה דב"ש אתא למד לדבריהם עין רעה ובינונית אע"ג דלא תני לה במתניתין. ועלה בידו א' מששים. כגון שתרם מאומד ועלה בידו אחד מששים. והוא

עיקר תוי"ט

(א) וג"א ממקום אחר וזה ג"' הר"מ ופירושו שצריך שיוצא התרומה שעל זה שהפריש מיניה וביה ולא יפריש עליו ממק"א: (ב) וז"ל הר"מ דבדיוק החשבון אינו טעון לתת לעני אלא תשע עשיריות מהסאה מפריש ג"כ אותן ח' סאין ועשירית סאה. (ג) כלו' ואינו יכול לסמוך שכולם בחזקת קיימים אלא צריך שיתברר לו כמה קיימים ולפי מה שנתברר לו שקיימים כך יפריש עליהם ול"ד לדתנן בסוף פ"ג דגיטין המניח פירות כו' מפריש עליהן בחזקת שהן קיימים דהתם פירות אלו נשארים ואין כאן חשש שנאכלו אלא שמא נאבדו ולהא לא חיישינן דלא שכיח אבל הכא שנותנם לאחרים ללוי ולעני יש לחוש שמא נאכלו: מארבעים. דכתיב (יחזקאל מ"ה) זאת התרומה אשר תרימו ששית האיפה מחומר החטים וששיתם האיפה מחומר שעורים וחומר ל' סאין ואיפה ג' סאין נמצא ששית האיפה חצי סאה וששיתם היינו ב' ששית מן ב' ששית על חד ששית הוי סאה ומסלה לב' חומרי' לחומר חטים ולחומר שעורים הוו אחד מארבעים ירו': מלי'. דרשו ב' ששית מחומר דהיינו סאה מל' סאין: מנ'. דכתיב (במדבר לא) וממחצית ב"י תקח אחד אחוז מן החמשים כל מה שאתה אוחז הרי הוא כזה מה זה מנ' אף שאתה אוחז במקום אחר מנ' והיינו מדה בינונית שהיא ברוב בני אדם: מששים. דדרשינן נמי ששית האיפה מחומר חטים למודיה וששית האיפה חצי סאה והוא חלק ס' מחומר שהוא ל' סאין: אין וכו'

והוא עין רעה : חזר והוסיף חייב במעשרות. דכבר נפטרו ואין סח על מה שמוסיף הלכך המוספת הזאת הויא טבל גמור וחייבת במעשרות : ששים ואחד . כגון שהיו בכרי ששים ואחד סאין ועלה בידו סאה לומה סאה תרומה :ויחזוריתרום . כמו שהוא למוד (שם הוא רגיל) לתרום לאחד מס' יפרים עדיין לאחד משמים כסאה ואם הוא רגיל לתרום לאחד מכי כמלאו דכשתרו עדיין י"ל סאין שלא נתרמו: במדה ובמשקל. כלומר לומו מומר שהוא מורם מומר לתרום במדה . ובמשקל ובמניין דלא תימרו לתרום מלומד מלאחמקלי, התרומה : אף שלא מן המוקף . דסבר ר"י דאין לריך לתרום מן המוקף אלא בחלם תרומה ואין הלכה כר"י: מוקף . קרוב וסמוך ובלומו מקומעלמו : (ד) כדעתו של בעה"ב . לפי שים תורם בעין יפה ויש בעין רעה ויש כביכול: פיחת עשרה: ותרם מלרבעים : או הוסיף עשרה . ותרם משמים : תרומתו תרומה , דכיון דבעי' משמורי חכמים תרם יכול למימר ליה אלא לבני לומדתיך : ואם נתכוין להוסיף . שהיה יודע דעת של בעה"ב וכמתכוין הוסיף לפילו אחת אין תרומתו תרומה : (ה) אחד מעשרה , יכול לרבות ולהפרים תרומה הוליל ואסכתן שם תרומה במקום אחר שהוא לי' מעשרה ואם רבה יותר אין שם תרומה על לומו רבוי והוא חולין שטבולין למעשר ומדומע בתרומה וזו היא תקנתו שיעשנו תרומת מעש' למקו' אחר ויאכלנו ללוי' (ד) שיעשנו תרומת מעשר על מעשר טבל שלו והלוי יתן לו חולין כנגד לומו רבוי והלי דקתי' יעשנו תרומת מעשר למקום אחר ולא לתר יעשנו תרומה למקום אחר לפי שאין תורמין שלא מן המוקף לשל מרומת מעשר מפרישין לומ' שלא מן המוקף : מחצה חולין ומחצה תרומה . דסבר יכול לאדם לעשות מני כרוי תרומה דכתיב דגך דין לרשעים שיהיה כדגן (ה) ולאשים הוא תרומה . ודגן הוא שיהיה : עד שישייר שם חולין . ולא כעינן רק שיהיו שיריה ניכרין . והלכה כר"ש ור"ע : (ו) הכלכלה . הכל שמודדים בו להפרים המעשרות ותרומת מעשר שאין מפרישים לומה אלא במדה ובמנין ומשקל כדאמן לעיל : משערין את הכלכלה . לידע מה שיכנסו בה מן הפירות . בבכורות . כזמן שהפירות בכוריהן הן במלואן והכלכלה מכילה מהן פחות ממה שהיא מכילה מהן כשהן מבוקרות במלואן ופחות ולהיכ מלומקות הכלכלה מחזקת מן הפירות יותר ממה שמחזקת מהן כשהן מבוקרות במלואן ופחות ממה

אחד משׁשׁים תּרוּמה ואין צריך לתרום חזר והוסיף חייב במעשׂרות. עלה בידו משׁשׁים ואחד תּרוּמה ויחזור ויתרום כּמו שׁהוא למוד · במדה ובמשׁקל ובמנין · רבי יהוּדה אוֹמר אף שׁלא מן המוּקף : (ד) האוֹמר לשׁלוחו צא ותרוֹם · תּוֹרם כּרעתּוֹ של בּעל הבּית אם אינוֹ יוֹדע דּעתּוֹ של בּעל הבּית תּוֹרם בּבינוֹנית אחת מחמשׁים · פּיחת עשׂרה · או הוֹסיף עשׂרה תּרוּמתּוֹ תּרוּמה · אם נתכּוין להוֹסיף אפילוּ אחת אין תּרוּמתּוֹ תּרוּמה : (ה) המּרבּה בתּרוּמה רבי אליעזר אוֹמר אחד מעשׂרה כּתּרוּמת מעשׂר · יתר מכּאן יעשׂנה תּרוּמת מעשׂר למקוֹם אחר · רבי ישׁמעאל אוֹמר מחצה חוֹלין ומחצה תּרוּמה ר"ט ור"ע אוֹמרים עד שׁישׁייר שׁם חוֹלין : (ו) בּשׁלשׁה פּרקים משׂערים את הכּלכּלה · בּבכוּרוֹת · ובּסיפוֹת ובּאמצע הקּיץ · המּונה משׁוּבח · והמּוּרד משׁוּבח ממנּוּ והשׁוּקל

ס"ח לבל לח משובח

יכול · דלישה פסידא לבע"ה דאי תימא דכשיכול סוי תרומה ות"ב נמלא מולין שהוסיף סה מדומעים עם התרומה וכן סה פיחת נמי אסה"ב לפי שאם נלמר דכשיעור סוי תרומה נמלא שהקלת מתוקן ונקלא טבל מדומעין זה בזה הר"ש : (ד)עוד י"ל כדפי' הר"ב בפ"ה דדמאי דמתניתין כלבא לעיל ב"ב דיהיב לה דמאי לחרום ת"מ (ופי' זה יתכן גם לכ"ת והוא ני' הר"ש ת"ם) ופי' יעשנה לא כולה אלא לומו המומר תוי"ט : (ה) יהי' דין כלפי ר"ע ור"ע למרו תוי"ט : משערים . לחשמיט דלא יפרים במדה גזמן לאד על זמן לאר היפה ממנו משום דמעשר מן הרע על היפה(סיום דבריו הם למד מפי'

הר"ש ולא לפי הר"ב ב"ד) : משלשתן . פי' מן המודד והמוכר והלוקח והר"מ כ' דאין מפרישין מלוקח לח"ש ולמעשר לכך נאמר סס משובח משניהם ושוכר כשיטת הירו' (ופי' משלשתן כמו כשלשתן) : עולה כו' . לפי' כשמדיין ביד ישראל כו' ולי כעי מלי מיפשיל עלה כו' להוי כדבר שיש לו מחיירין כו' ומתרץ ספ"ז דכדריס דכיון דליכא מלו' שיפשל על ההפרשה לא לאי לאחשולי עלה : שתות זבו' . ויכאר לך (שלא חטא ס לומר שגם אלים כלוחו קב שלא ממלא תרומה שחעל'כמו שהפרי' שלא כמלא ולי' שלא שלא) הקב המוסף לריך שיהי' כולו חולין כדי שיהי' שחות שלא של תרומה ר"מ : (ו) ולא כי אין מבטלין לימור לכחחלה כמפורש בפ"ה מ"ט ס"מ לחרבי'כשיחר לבל בכה"נ שלוו מרבה בשיעור שלא מעשה לאיסור מבמות שהיה ומפרישין כדי לעשות יחד בכה"נ כ"ל דשרי לבטל לכחחלה ור"ח לום'. פירוש : ובזו כו' . והטעם כחבו החו' זכחים דע"ג דלא דמי לשמורות לילן רלוין לשיות בספק דימוע שלעולם שמורות ניכרים מחוך הלבנות (וטעמא דר"י דבאן לא שייך לומר שם היה רולה היה דורסן ומערבן ביון דשמורות ועומדות הן ב"ר): מעלות כו' . לע"פ שלין בספק דימוע הקילו בתרומת פירות דרבנן שם : ופירוש

לא מקדשו ממנו דבר שאתה מוכה ממנו שם כפל לאחוכו מקדשו והיינו ל' ממאה דממאה שלין מפרישין עשרה למעשר רלשון ומאוחן עשרה שאתה לתרומת מעשר ואמר רמחנ' שאתה אומה שאתה לעשרים ושאתה מקדשתן ושאתה שכל מדומע.(ח)תאנים שחורו' מעלות את הלבנו' . מאכה של תרומה שחורה או לבנה שבאלה לל' מאכים של חולין מלויין שחורות ומלויין לבנות כולן מלטרפים לשלה שאם היה רולה היה דורסן ומערבן שכל ביחד (ו)אם שחורה נפלה מעלה לאחת מן השחורות ואם לבנה מעלה לאחת מן הלבנות ושאחר חולין כשהיו : ענולי דבלה. דבלות מאכים הנדרסים בענול:גדולים מעלים את הקטנים.אם יש בם ני' ענולים קטנים וכ"ה ענולים גדולים ואחד מן הגדולים כשהם מן הקטנים ונפל לאוכו ענול קטן שאל תרומה מסייעות כולן לבטל וכן ענולים ומלבני' עגולי'שם הנדרסות בענול מלבנים מלבני'שנדרסו' בלורה רבוע כמין דפוס שעושים בו מלבנים מרובעות:ור"א אומר.אם שחורה נפלה שחורים לחורות ושאלבה לבנה לבנות לאחורו'וכן בגדולי'וקטני'וענוליסומלבני' הדומין לאותה שנפלה שחורים.בירוע מה נפלה.שחורה לו לבנה:אין מעלות. לפי שיכול לאכול לאחרונה וכיון

משׁובח משׁלשׁתן : (ז) ר' אליעזר אוֹמר תּרוּמה עוֹלה באחד ומאה · ורבי יהוֹשׁע אוֹמר במאה ועוֹד · ועוֹד זה אין לוֹ שׁיעוּר · ר' יוֹסי בן משׁוּלם אוֹמר ועוֹד קב למאה סאה · שׁתּוֹת למדמע : (ח) ר' יהוֹשׁע אוֹמר תּאנים שׁחוֹרוֹת מעלוֹת את הלּבנוֹת · ולבנוֹת מעלוֹת את השׁחוֹרוֹת · ענוֹלי דבילה הגּדוֹלים מעלים את הקּטנים והקּטנים מעלים את הגּדוֹלים · העגוֹלים מעלים את המלּבּנים והמלּבּנים מעלים את העגוֹלים · רבי אליעזר אוֹסר · ורבי עקיבא אוֹמר בּידוּע מה נפלה אין מעלוֹת זוֹ את זוֹ וכשׁאינוֹ ידוּע מה נפלה

ממה שהיא מחזקת כהן כשוף הקין כשכבר נלטמקו הלכך משערין בני זמניס הללו : ובסיפות· פירות שבשוף קין : המונה משובח . מן המוליל בחומר : והמודד משובה וכו' ודוקא במעשרות ובתרומת מעשר אבל לא בתרומה גדולה כדפרישים : (ו) תרומה עולה באחד ומאה , אלא של תרומה שנפלה למאה אלא אחד חולין שהם בין שבכל אחד ומאה מוטל אחת מהן ומוסיף לכהן והשאר חולין כשהיו:קב למאה סאה שתות למדמע . אם נפלה אלא של תרומה בחשעי' ומשעה של חולין , וקב יותר שהקב הוא שהוא לשאלה של תרומה המדמעת . שהשאלה שהא קניס . לן מוטל אלא אחת והשאר חולין בשהיו . אבל אם היו החולין פחות מחשעים ומשעה וקב שבל מדומע ויחברו כלם להכן כדמי תרומה חון מדמי אלא של תרומה שהא והלכה כרבי אליעזר שאין תרומ' עולה בפחות מאחת ומאלה דשהא לן אבל כוסים בכמה דוכתי והכל מודים שאין התרומה עולה באחת בלבד וכ"ש בפחות ממאה דכתיב בתרומת מעשר מבל מלבו

דמוקרות הן אין מסייעות לבטל אלא אם אין ידוע אם שמור, נפלה או לבנה נפלה כיון דכלן בספק איסור מעלות זו את זו והלכה כר"ש .

(ט) כיצד . לפרושי מלתיה דר"פ קאמי : ובזו ר"א מחמיר . בשה דמיקון לעיל אבל במאי דבמיעה למימר לקמן הוי ליפכא: (י) בדורם ליטרא קציעות. ליטרא של מאניס יבשים של תרומה : ע"פ הכד . של חולין והרכה כדין יש ואין ידוע בחזיה כך דרסה וכבל כך יש מאה ליטרות של חולין אפילו אין כאן מאה כדין שרי ר"ח ואע"פ שידוע הוא שהליטרא של תרומה היא בפי הכד ואינה מעורבת עם החולין רואין אותן כאלו נפרדו ממקומן ונתערבו החולין בתרומה ועולין בחשבון ורבי יהושע סבר כיון דאינה מעורבת אין התחתונות מסייעות לבטל את העליונות אלא החולין מותרים והפירות אסורין עד שיהיו עם מאה כדין ותבטל פי חביות זה במאה פומין והלכה כר' יהושע : (יא) מגורה . לוקח שמוכרים בו התבואה : וקפאה . הסיר מה שלמעלה תרגו' ויקח שכרזל וקפא פרזלא (ז) : אם יש בספוי תעלה באחד ומאה . מפרש בירושלמי דס"ק אם יש בקפוי עם מה שבתחתון אחד ומאה תעלה ור"ח לטעמיה דאמר התחתונות מעלות את העליונות וקמ"ל דלא על גב דקפאה וגלי דעתיה שלא נתערבה עם התחתונות לא בטל כן התחתונות מסייעות לבטל : ורבי יהושע אומר לא תעלה. רבי יהושע לטעמיה דאמר לעיל שאין התחתונות מסייעות לבטל : מאה תרומה. פירוש דמלתיה דר"י היא וס"ק כיון דלא תעלה כיולד יעשה יקפיאנה יסיר מה שלמעלה ומעט סביב לה עד שידע שהאסור כולה והשאר הכל חולין אם כן למה אמרו . מחמיתין פריך על מלתיה דרבי יהושע ל"ק כאן מקום תרומה גריכה אחר ומאה כיון שיש מקום בקפוי ומשני בחזיידוע לם נבללה השאה במגורה אחר שנפלה ע"פ המגורה ל"ק מחלה אין ידוע להיכן נפלה והלכה כרבי יהושע : (יב) שתי קופות . וכל אחת כי אחה : ואין ידוע לאיזו מהן נפלה . ומחיתין אסורות מספק מסייעות זו את זו לבטל ואת השאר אחה מזו מעלה . מאה מזו ומאה מזו מעלה. ומתי קופות לפילו הן בשני בתים . ואין ידוע לאיזו מהן נפלה מאה של תרומה מעלות זו את זו מפני שדרכן להתפצות והן מטלטלות ממקום למקום, ופעמים שמתערבות זו עם זו אבל שתי מגורות שאין מטלטלות בזמן שמחיתין בשתי מעלות זו את זו אפילו הן בשתי עיירות. אמר ואין

(ז) ופירוש הספוק שכשו על פני המים ולא הסיר וכשמים השאילו מלה תרמית זאת למסיר מה שלמעלה : מאה בגירסת הר"ב ל"ג אלא אחה ומיהו גם אותו ני' יש לתקן ע"פ פי' הר"ב ור"ק לפי שכשהן על פני המים ונגע אחה בקופה אחת מהן אלא אחה בקופה אחת תוי"ט : עיירות . בשל כף נאחה פי' קופות גדולות הרבה בעוביות

למדה והוא מלה ערביות אבל לפי הר"ב הראה כפשוטו לי' עיר דלפי שהן רחוקות אין מחערבין תוי"ט : מאה ושני כו' . לא שהריך ק"ב שהרי בא' ואחה עולה להמחיר שהמ"ז אלא שכך היה המעשה תוי"ט .

(יג) אמר רבי יוסי מעשה בא לפני רבי עקיבא בני אגודות של ירק שנפלה אחת מהן לתוכן חציה תרומה . ואמרתי לפניו תעלה . לא שהתרומה תעלה בני ואחת אלא שהיה שם מאה ושני חצאים :

(יג) שנפלה אחת מהן . לגודש אחת ביולא בהן ואינה נכרת מביניהן ואומה לגודש היתה חלים חולין ואינה תרומה: שהיו שם ק' ושני חציין . עם האלי של תרומה שבה ואמרינן רבי יוסי אאין שאין שאגודה שחציה תרומה מדמעטא אלא לפי חשבון תרומה שבה . ולא תמרינן שהאגודה כלה מדמע כיון שהיא תרומה מעורבת בחולין :

נמרא ברכות דף נד ע"ב הלכה ם כלי החיצון דהסד דמלכות דבריאה **אלה למד**

אמר רב יהודה שלשה צריכין שימור ואלו הן חולה חתן וכלה

במתניתא תנא חולה חיה חתן וכלה ויא אף אבל ויא אף ת"ח בלילה ואר"י ג' דברים המאריך בהן מאריכין ימיו ושנותיו של אדם ואלו הן המאריך בתפלתו והמאריך על שלחנו . והמאריך בבהכ"ס : והמאריך בתפלתו מעליותא היא והא אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא לידי כאב לב שנאמר תוחלת ממושכה מחלת לב ואמר רבי יצחק שלשה דברים מזכירין עונותיו של אדם ואלו הן קיר נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חבירו לשמים הא לא קשיא הא דמעיין בה הא דלא מעיין בה והיכי עביד דמפיש ברחמי . ומאריך על שלחנו דילמא אתי עניא ויהיב לי' מידי . דכתיב המזבח עץ ג' אמות גבוה וכתיב וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' . פתח במזבח וסיים בשלחן . ר' יוחנן ור"א דאמרי תרוייהו בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו :

רש"י

שימור מן המזיקין : חולה . שהורע מזלו לפיכך הצר מתערב בו וכן היה לאדם שילדה וכן לבגל : חתן וכלה ותלמידי חכמים . מקנאתו מתנגד בהם : ומאריך על שלחנו . שמתוך כך עניים בחים ומתפרנסים : ומאריך בבית הכסא . רפואה היא לו : ומעיין בה . לומר בלבו שיעשה בקצתו לפי שהתפלל בכוונה : בלא לב . שאין בקשתו נעשית : תוחלת . לי תפלה כמו ויחל משה : מזכירין עוונותיו . שעל ידיהן מפספסין למעשה במעשיו לומר כושה זה בזכיותיו נראה מה בם :

זוהר מקץ דף רב ע"א ת"ח בלילות יוד הא ואו הא

תנן לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע ויסתדל בתפריס אי אזיל מניס יאות ואי לאו יסתדל באורייתא דהא ליה לך מלה לתברא יצר הרע אלא אורייתא אי אזיל מוטב ואי לאו ידכר ליה יומא דמותא בגין לתברא ליה בכא אית לאסתכלא דהא דא סוף יצר הרע ודא סוף מלאך המות וכי מלאך המות מיתבר מקמי יומי דמותי, והא אינון קטולא דבני נשא סוו ואסתמע דאחוש סוף דיליה ובגין כך אסטי לון לבני נשא תדיר בגין לאסתכא לון לדא אלא ודאי מה דאתמר דילכר ליה בר נש סוף יומא דמותי, ודאי בכי סוף בגין דמתבר לבא דבר נש דהא יצר הרע אלא בחתר דאסתכא אחוש דאמרי, ונשמת, דרוח, וכד אסתכא רוח, תבירא כדין אתפרש מניה

ולא שרי בסדיס ובנ"כ בעי לחדכר' ליס יומ' דמות' ויתבר גופיס וחיסו חזיל ליס תא חזי י"ט בעי חדוס דחורייתא ויכר רע חדוס דחמר' וניחופין ונסות' דרוס' ובנ"כ בעי ב"כ לחרגוח (ליס) תדיר מסטוח יומח רבח יומח דדיני יומ' דחוסבני דלי' ליס לב"כ לחגוח עליס חלח עוברוי דכתרן דחיסו עביד בסחי עלמח בנין דיניהו עליס בסטיח שעת' ת"ח ויירחו סחנסים כי סוכחו בית יוסף ומס כלסו סוו נוברין כלסו חקיפין ומד עוליחח דחייתי לן לבית' דיוסף דחלו כך ייתי קב"ס למתבע ליס לדיני לב"כ עכ"ו בנ"כ בעי ליס לב"י לחזדסר' בסחי עלמ' לחתקפ' ביס בקב"ס ויסוו ביס רומלניס דחע"ג דחיסו חטו חי סדר מניס בתיובת' סלימת' סח תקיף חיסו ויתקף ביס בקב"ס כחילו לח חטח דסח סבטין בנין דחטו על נגיבת יוסף סוו דחלין דחלמלח לח חטו לח סוו דחלין כלל בנ' דחובו דב"כ מתברי לביס ולית ליס חילח כלל מ"ט דסח סטוח יכר סטוב לחתבר עמיס ולית ליס חילח לחתקפח על סטוח יכר סרע ועל דח כתיב מי סחים סירח ורך סלבב סירח (דירחס דח) מחוכין דביהו דחיכון תבירח דלבח דבר גם:

הלכה פסוקה — יוסף לחק — מוסר

כר"ס הל' ברכות פ"ח — מספר חסידים סימן טנ

(א) כל העונה אמן לא יענה לא אמן חטופה ולא אמן קטופה ולא אמן קצרה ולא ארוכה אלא אמן בינונית ולא יגביה קולו יותר מן המברך · וכל מי שלא שמע את הברכה שהוא חייב בה לא יענה אמן בכלל העונים · (ב) כל המברך כ־ה שאינה צריכה הרי זה נושא שם שמים לשוא והרי הוא כנשבע לשוא ואסור לענות אחריו אמן · התינוקות מלמדין אותן הברכות כתיקונן ואע"פ שהן מבי־כין לבשלה בשעת למוד הרי זה מותר ואין עונין אחריהן אמן והעונה אחריהן אמן לא יצא ידי חובתו:

כלל גדול ותקנה למלמד ירים · לסיום בעיר תחרת רחוק מסס שתין פיירות מלויות לכח מסס· ותקנה לרחיס לל יסח מלוי לחלל כיס וירחיק סליכתו מהן ויעלור רוחו מלרחוחן כסהן חלילו כי העיקר מניח חפני סבוסס להתקרב לחיסן ולדבר מלוחן דברים לבל רחיס שתחרים עוסיס ורגילים בכיס מזס יעלור ריחו וכל עבירה ועבירה שיבח לידו יחשוב שס יון נוזרים עליו נזרה ביס נהרג על קידוס סשס ויתגבר זס לדבר קשה יותר שלח לוכל לעמוד בו כ"ס זס בקל שלח תחטח ועל הרהור חשס בעה סטוח בח להרהר על חשס בתחלה יתקע נודלי חבטוח רגליו בתרך ויתלה נופו עליהן ולח ישמוך ידיו לבוחו! וזס הדבר מבואר מתמו בל מיני פרסורי' ושס יבא ולימו יבול לעמוד מפני בני חדס יבעוץ גודליו בחוזק בתרך ועל יגר שלשי חשבת לבו ושוכב חשב ביותר ולימו מוסס בשס אחרת ולח בלהבת בניס וכמות שבעור חשבת בחשב הוחת תקבלו ללחת מן החמוכ סבית ושס עבירה בח לידו יתפלל עליס בל לבו שלח יבבל בס שברי על יסורי שעם חדס התפלל עליהן על יסורי עולם שלבן חין סוף ולין מקר כ"ס שיבבה ויתפלל מלר עליהס ושס עמד בדבר לל יחזוק טובה לעלמו לו תר בתב לני לדיק שעמדבי בדבר זה ללח יברך לבקב"ס שלח חעיד שבידו שלבבות שיחתר בלני, מיס לב מלך ביד ה' לל בל חבר יחפוץ יטנו ונלמר ותחפוץ גם תנכי·תוהך מחשוח לי:

יום ב תורה

למנצח מס"ם דו"ד יסוד נפש י יה יהו יהוה רום יוד הא ואו הא נשמה יהוה סיס יסידה ד דמלוי יוד לל שם ב"ן שבעסיס בניקוד חולם:

א וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם: א וְתִטְרוֹן לְמֶעְבַּד יָת כָּל קְיָמַיָּא וְיָת דִּינַיָּא דְּאָנָא יְהַב קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָא דֵין: ב אֱלָהּ הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ לְרִשְׁתָּהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה: ג אֵלִין קְיָמַיָּא וְדִינַיָּא

דְּתִיטְרוּן לְמֶעְבַּד בְּאַרְעָא דִּיהַב יְיָ אֱלָהָא דַּאֲבָהָתָךְ לָךְ לְמֵירְתָהּ כָּל יוֹמַיָּא דְּאַתּוּן קַיְמִין עַל אַרְעָא: ג אֲבֵד תְּאַבְּדוּן אֶת־כָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ־שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יְרָשִׁים אֹתָם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הֶהָרִים הָרָמִים וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן: ד אַבָּדָא תְּאַבְּדוּן יָת כָּל אַתְרַיָּא דִּפְלְחוּ תַּמָּן עַמְמַיָּא דְּאַתּוּן יָרְתִין יָתְהוֹן עַל טוּרַיָּא רָמַיָּא וְעַל רָמְתָא וּתְחוֹת כָּל אִילָן עָנוֹף: ד וְנָתַצְתֶּם אֶת־מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת־מַצֵּבֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת־שְׁמָם מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא: ד וְתַתַּרְעוּן יָת אֵינוֹרֵהוֹן וְתַתְּבְרוּן יָת קָמָתְהוֹן וַאֲשֵׁרֵיהוֹן תּוֹקְדוּן בְּנוּרָא וְצַלְמֵי טַעֲוָתְהוֹן תְּקוֹצְצוּן וְתוֹבְדוּן יָת שׁוּמְהָן מִן אַתְרָא הַהוּא:

נביאים ישעיה נד נה

למנצח מכ"ס דו"ד צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלמ אדני נשמ"ה יהוה סיס יסידה דלמ יהוה יוד הא ואו הא ב"ן שבעסיס:

א כָּל־כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח וְכָל־לָשׁוֹן תָּקוּם־אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי יְהוָה וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם־יְהוָה: א כָּל זֵין דְּיִתְעֵבֵד עֲלָךְ יְרוּשְׁלֶם לָא־יַצְלַח וְכָל לִישָׁן דִּיקוּם עִמָּךְ לְדִינָא תְּחַיְבִנֵּיהּ דָּא אַחְסָנַת עַבְדַּיָּא דַּיְיָ וְזַכְוָתֵיהוֹן מִן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ: ב הוֹי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ כֶּסֶף לְכוּ שִׁבְרוּ וְאִכְלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר־יַיִן וְחָלָב: ב יַי כָּל דְּצָבֵי לְמֵילַף מַיָּא וְיַלַּף וְדַלִּית לֵיהּ כַּסְפָּא אִתּוֹ שְׁמָעוּ וַאֲכִילוּ בְלָא בָּרְמִין וּבְלָא בְּמָמוֹן אוּלְפָן דְּטָב מֵחַמַר וּמֵחָלָב: ג לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם בְּלוֹא לְשָׂבְעָה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי וְאִכְלוּ־טוֹב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם: ג לְמָא תִתְקְלוּן כַּסְפְּכוֹן בְּלָא לְמַיְכַל וְלָאוּתְכוֹן בְּלָא לְמִסְבַּע קַבִּילוּ קָבָלָא לְמֵימְרִי וַאֲכָלוּ דְּטָב וְתִתְפַּנַּק בְּרַדְהִין נַפְשְׁכוֹן: ג הַטּוּ אָזְנְכֶם וּלְכוּ

מצודות דוד

(ה) כל כלי יוצר · כל כלי זיין סתחודדים : עליך לח יצלח , לח יכיס לכס הכלחס עליך ר"ל לח יזיקו לך: וכל לשון · כל חיס לשון מדבר בדולות חבר תקוס עמך לחשפט להחוכח עמך : תרשיעי · לחת הרשיעי חוחו כחשפט ולח ממויב ותשחר זכחי ר"ל לח יזיקו לך לח כחשפט ולח בדבור:

רש"י

כל כלי יוצר עליך · כל כלי זיין חשר יחדדום כשכילך להלחס כך : לכו למים · לתורס · שברו · קנו : יין וחלב · לקט טוב מיין וחלב : למה תשקלו . לחס תשקלו לכס לשקול כסף לתיכיכם בלח לחס :

(חק לישראל) ח"ה כא

אֵלַי שִׁמְעוּ וּתְחִי נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית עוֹלָם חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃ז אֲרֻכִינוּ אוּרְגִיכוּן וְקַבְּילוּ לְמֵימְרִי שְׁמַעוּ וְתִתְקַיֵּם נַפְשְׁכוֹן וְאֶגְזַר לְכוֹן קְיָם עָלָם מַטְבְּוָת דָּוִד דְּמְהֵימָנָן׃

מצודות דוד

מלכל לאם ר"ל למה תרצו להת מחיר בעבור ליחול תכמות וכריות שלין בכם תועלת : ויגיעכם : למה תתנו הון בכלאם ויגיעם בעבור דבר שלין מטבע ועל התכמות הנכריות יאמר וכפל הדבר במ"ש : שמעו וכו' • ללימוד תכמת התורה: ותלכלו טוב • כן יקרא תכמת התורה כמ"ש כי לקח טוב וכו' תורתי אל תעזובו (משלי ד') : ותתענג וכו' • זהו תענוג הנפשי בעולם הבא : (ד) הנו תזכרם • לשמוע לאדני : ולבו אלי • לבו ממקומכם לבוא אלי ללמוד תורתי : שמעו כו' • שתעו אלי והזכו לעמוד בתתים בימי המשיח:והכרתם תל תכרות להם ברית אהבה להיות מתקיימת על עולם : מסדי כחסדי ר"ל יפי' כמו תסדים הקיימים אשר הבטחתי לדוד שלא הפסק במלוכה מזרעו •

כתובים תהלים מה

להמנצח מיסוד ומלכות דז"ח שיזדלת יודכפס שיזשיזדלת שיזדלת יוד רוח יאהדונהי כמה דיסוד א אד ארג אדני נפס אדני רוח אלף דלת נון יוד כמה דמלכות יה דהו וה הוי מיה יסידה דיסוד יְהוָה מיה יסידה דמלכות לאל סם כ"ן שבעשים :

א לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת׃א לְשַׁבָּחָא עַל יָתְבֵי סַנְהֶדְרִין דְּמֹשֶׁה דְּאִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קָרַח שְׁכָלָא טָבָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא וְאוֹדָאָתָא׃ב רָחֲשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר׃ ג בֶּעִי לִבִּי מִמְלַל טָב אֵימַר אֲנִי עוֹבְדַי לְמַלְכָּא מַמְלַל לִישָׁנִי מוֹחֵי הֵיךְ קוֹלְמוּס סָפְרָא דָּגִיל׃ ג יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ עַל־כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לָעוֹלָם׃ ג שׁוּפְרָךְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא עֲדִיךְ מִבְּנֵי נָשָׁא אִתְיְהִיב רוּחַ נְבוּאָה בְּסִפְוָתָךְ מָטוּל כֵּן בָּרְכָנָךְ יְיָ לַעְלְמָא׃ ד חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל־יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ׃ ה וְזֶרֵז סַיְפָךְ עַל יַרְכָךְ גִּבָּרָא לְמִקְטַל מַלְכִּין עִם שִׁלְטוֹנִין הוֹדָךְ וְשִׁבְחוֹרָךְ׃

רש"י

על שושנים • לכבוד ת"ח שהם רניס כשושנים : משכיל • על ידי תורגמן • שיר ידידות • שיר לחתנים : רחש לבי • הסדרין לבי לומר שיר למי שהוא הגון למלך • מהיר • נקי: יפיפית מבני אדם • משוקעין במלאכת מיי שעם לפי שהולך תן של תורה בשפתותיך : על ירך • להלחם במלחמתה של הורה והיא כודד והדרך :

מצודת דוד

(ב) רחש לבי • רוצה לומר לבי יחשוב מחשבת דבר טוב אומר אני • בפתיחת דברי אני אומר שמעשה השיר הזה הוא על מלך המשיח : לשוני עט סופר מהיר. לשוני מהירה לדבר כשיר כעט של סופר מהיר • (ג) יפיפית • לאחה מלך המשיח הנך יפה כמעשיך מכל בני אדם ודברי פיך כאחה כאן כלולו כשפך החן על שפתותיך בעבור זה ברכך אלהים לעולם כשכר : (ד) חגור • וזאת הברכה לאחה הגביר חגור מרגליעל ירכך והיא הודך והדרך כי כח הגלח לח החומות במלחמה :

פרק ג אין צדין דגים. לפי"נדשמיט, ואפיה וביטול מלכות מלכות הזהותרו לצורך יו"ט צידה דמיא לקירה וקירה לא הוחרם כי"ע

(ו) : בברין של דגים • מן

כלי אמצעי דת"ת דמלכות דיצירה אלהים

אין צדין דגים מן הביברין ביום טוב. ואין נותנין לפניהם מזונות •

אבל

הרבה כו' הרמ"ם : (ג) ולפי"ז נדגים לעולם מדין דתלמ"ה למה סילקן והטעם מפני שהם מכוסים מן העין : (ג) משום דכל שים בתוכו מין במחובר דרכן של בני אדם ללקוט תוכו ולא מבעוד יום הר"ו :

(ד) לפי שלקיטה דומה לקצירה ואף לקיטת פירות הנפסדים כמותם ועכשיו אסרו גם בם:לכו אמר רובם של לקיטה הר"ב וכבתן לא התנה הר"ב שיהא כדלקמן במשוס משום דכל שבמחובר יש בו משום מוקצ'ומ"ם לפי' שלשו לעצמו אסורים וכן כל שבייך בו לאיסור מוקצה אסור לו להנות כי"ט ממלאכתו של עכו"ם לפ"פ שעשאם לעצמו (ועמ"ש בפט"ז דשבת וכבם י"ל דעשאו מדבר מוכן) ולכך לא הצריך כאן להתירן בכדי שיעשו ופתו"ט : (ה) בודאי בא מתוך למחוס מיירי ואיסור זה פי' הרמ"ם בהלכות שבת בטלטול שרי דבינו דשרי ליישראל אמר בהלכות אין לו דין מוקצה לאסור בטלטול : יש שהות • ליישב דמתני' דיוקא דתני"פ שאינו תוכל ,בין שהיה יכול לתקוע שני דשם אמרינן תוחיל כי' כ"י : (ו) ואין ר"ל שהאחר נותן במוע ובני במוע אלא

אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפניהם מזונות רשב"ג אומר לא כל הביברין שוין • זה הכלל כל המחוסר צידה אסור • ושאינו מחוסר צידה מותר : (ב) מצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב • ומעשה בגוי אחד שהביא דגים לר"ג ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו : (ג) בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא אם כן יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי ר"ע אומר אפי' כזית חי מבית טביחתה שחטה בשדה • לא יביאנה בפוט ובמוטה אבל מביא בידו איברים איברים : (ד) בכור שנפל לבור • ר' יהודה אומר ירד מומחה ויראה אם יש בו מום יעלה וישחוט • ואם לאו • לא ישחוט • רש"א כל שאין מומו ניכר מבעוד

כריכות על מוס שרגים מתגדלים שם : בבריים של חיה • קרפיפות מוקפין גדר סביב ומביאים שם מים וילודות ומגדלות שם : ואין נותנין • לפני שדגים : מזונות • דתפסר להסכלה מזונות ואין מזונותן עליך : אבל צדין חיה ועוף • המוכנים מתחמול : מן הבברים • הקבוצים שהין מתוסרים לידה ורשב"ג אומר אף לתלמודי אמ"ק אמת אלא לפרושי (ג) : כל המחוסר צידה • שריך לבקש מחבולות בדי לתפסו וכל דהסיט בחריס ומטי ליה כחד שהיה לא הוי מחוס' לידה ואי לא סר' מחוסר לידה : (ב) ומעשה בעכו"ם א' מסורי מתסר'וכי קתני שפק מוכן לחסור (ג) ורבן בחליאל מתיר ומעש' בגרי ג'יכו' ואין הלכה כרבן בחליאל אלא פירוש ודגים שהוכנו ביום טוב שפק בלקטו (ד) היום שפק מתחמול שפק לאודו היום שפק מתחמול לחסורים וכל שחסור לאכלן אסר לשלחן ואם לורתן מוכחה

עליהן כגון פירות דכמיהן שהי לחפר שנלקטו היום וכן דגים שהיחום ממקום רחוק שה"ש שנלקטו היום מותרין ודבר מוכן שכא מתוך לחחוס (ה) כשהיל ולכל בני ביתו ומותר ליישראל לחר לגיס שנחלבו או נולדו כיי"ט בשבת כלול י"ט שי בכדי שיעשו חון מצוי ימים טוביס של ר"ה שהם לחסורים עד מולאי י"ט שני בכדי שיעשו ופירות כדי שיחלבו הפירות ממקום שנחלבו ויביאו לחוחם מן המקום שהביחום ועיר שדלחותיה נעולות בלילה לריך שימתין לבוקר בכדי שיעשו : אלא שאין רצוני לקבל ממנו • שחני שוחטו : (ג) בהמה מסוכנת • שחוח ירא שהא תחוח ותיהו לריך לה שכבר שעד שעודנו : לא ישחוט • לחל ר"ל ידוע שיש שהוח ביום לאכול כזית קלי שיעכה : מבית טביחתה • שהוח מזומן ומופנה מעורו ונומד ואין הלכה כר"ע לא יביאנה בפוט ובמוטה. בשני בני אדם משום דאוושא מלתא ומזלזל בכבוד י"ט (ו) • בכור שנפל לבור • בכור בעל מום שלא הרשוהו לכהן מעי"ע מבעוד יום להחירו ובפל לבור בי"ט ויראה שאין ימום שם • ירד מומחה • שבקי להבחין בין מום קבוע למום עובר • ו ראה • מום שהיה בו מאחמול אם מום קבוע הוא : יעלה וישחוט • המשוס מוקלה ליכא דמאחמול דעשיה עלויה . ואם לאו לא ישחוט • ר"ק ואם לאו דאותו מום שהיה בו מעי"ע לא היה קבוע אלא היום בעשה בו

מוס קבוע לפי' עבר והעלהו לא יפסוע ולא למרינן מלחמול הוה דעתים עליוה וכיון שים בו עכשיו מוס קבוע בשמטים דהוחיל והמוס של לחמול לא היה קבוע מוקלה מחמת חיסור הוה :

אין זה מן המובן .

לפי' מפוס מוקלה לפר"י ליה דהא ליה ליה לר"ם מוקלה ללא מפני שמחירו ביו"ט ס"ל כמחקנו ונרלה כהן דין דנזור ביה מפוס שבות וה"ק מין מחרחו היתר (ז) ולחינו מוכן להיות כשר . (ה) בהמה שמתה .

בבהמת קדשים כ"ירי בדקתני עליה ועל הללה שנטמאת ובהמת קדשים שמתה לפוסים בהלאה ושעונה קבורה שלכך לא יזיזנה ממקופה לבל בהמת חולין מחבכין חומה לפני הכלבים וכני מילי שהיתה מפוכנת מלחמול דדעתים עליוה לבל לא היתה מפוכנת מלחמול לא בהמת חולין לא יזיזנה ממקופה (ח): החלה שנטמאת .

היכא דאויה לכהן ביו"ט לא לפפקה לו לחתוך לכלבו דחין מבערין קדשים מן העולם ביו"ט ולפילו על ידי לבילה בהמת דנזירת הכתוב

מבעוד יום אין זה מן המובן :

(ה) בהמה שמתה לא יזיזנה ממקומ', ומעשה ושאלו את ר"ט עליה ועל החלה שנטמאת . ונכנס לבית המדרש ושאל . ואמרו לו לא יזיזם ממקומם: (ו) אין נמנין על הבהמה לכתחלה ביו"ט אבל נמנין עליה מערב י"ט ושוחטין ומחלקין ביניהן ר' יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיץ וחכמים אומרים אין משגיחין בכך מאזנים כל עיקר : (ז) אין משחיזין את הסכין ביו"ט אבל משיאה על גבי חבירתה . לא יאמר אדם לטבח שקול לי (ג"ח מכור) ברינר בשר . אבל שוחט ומחלקין ביניהן : (ח) אומר אדם לחבירו מלא לי כלי זה אבל לא במדה . ר' יהודה אומר אם היה כלי של מדה לא ימלאנו מעשה באבא שאול בן בטנית שהיה ממלא מדותיו מערב יו"ט ונותנן ללקוחות ביו"ט אבא שאול

(ו) אין נמנין אין פוסקים דמיס לסיוס סגיס וג' כני לר'לומרי'בהמה זו בג'זוזי' זו לכל לחד (ט) : ושוחטין ומחלקין ביניהן . למחנה לבליס ולרביע ואין מזכירין פיסוק דמיס : שוקל אדם בשר . לחע"פ שחסור לשקול בליטרא דסוי מעשה דסול מוסר לשקול בנגד הכלי ובנגד הקופיץ ולמחר יהיו הקופיץ והכלי כתה משקלו : דהכ"א אין משגיחין . אין מעייניו : בכך מאזנים כל עיקר . ולפילו לשמור שכבר מן הטבריס לחסור לשום לחומו בכך מחזיק (י) ושלבה בהבמיס . (ז) אין משחיזין את הסכין . חברתה.דמשום מדרך סול:(ח)אבל לא במדה.בכלי ס"ינוסד למדה שמודד ומוכר בו לבל לא היה מיוסר לכך לחע"פ שמוסר למדה שבשיפור זה שהוח מודד בו יפמוד זה שחתיו מוסר למלחוחו(יח):אם היה כלי של מדה.לחע"פ שעדיין לא יהיו לנקלה ימלחנו(יב)ואין שכלי יכול יפוד:ממלא מדותיו מע"ט.

לפי

מוסד לשקול בו גמ' : (ט) ולמלן דגרס מפני כרוכי המדו' ס"פ משום ביטול בהמ"ך -שבשל מוסד לא יהיה פנוי לשקול ולבדר מדוחיו שלא ירחיקו לפיכך ממלא בלילה ושמשא שלא ירחיקו לפי שע"י הרחיקו' שמשלה סיין נמלא שלין המדה מלא. חנוני בו' שמחוך שרגיל לילו מלחיכו ונוחנו לו בלא פיסוק דמיס רש"י: מונה . הלכך לא מוכח דמשום המיסחוי דמדכר ליה מכין שלא שכך לריך הר"ב :

שאול אומר אף במועד עושה כן (ג"ח מפני ברורי המדות) וחכ"א אף בחול עושה כן מפני מצוי המדות החולך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו תן לי בצים ואגוזים במנין שכן דרך בע"ה להיות מונה בתוך ביתו:

ודפנוחיה ומפלח נוחל לח הלקוחות :

ת

גמרא ביצה דף כה ע"א הלכה ה' בלה בלי המילון דגבורה דמלכות דבריאה אכדתם

אם יש שהות וכו' אמר רמי בר אבא הפשט וניתוח בעולה וה"ה לקצבים מכאן לימדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח מאי קמ"ל אורח ארעא קמשמע לן כדתניא לא יאכל אדם שום ובצל מראשו אלא מעליו ואם אכל הרי זה רעבתן כיוצא בו לא ישתה אדם כוסו בבת אחת שתה הרי זה גרגרן תנו רבנן השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן ב' דרך ארץ ג' מגסי הרוח ואמר רמי בר אבא חצובא מקטע רגליהון דרשיעיא נטיעה מקטע רגליהון דקצבין ודבועלי נדות תורמוסא מקטע רגליהון דשנאיהון של ישראל שנאמר ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויעבדו את הבעלים וכו' ויעזבו את ה' ולא עבדוהו ממשמע שנאמר ויעזבו את ה' איני יודע שלא עבדוהו מה ת"ל ולא עבדוהו אמר רבי אלעזר אמר רבי"ה אפילו כתורמוס הזה ששולקין אותו שבע פעמים ואוכלין אותו בקנוח סעודה לא עשאוני בני תנא משמיה דר"מ מפני מה ניתנה תורה לישראל מפני שהן עזין תנא דבי רבי ישמעאל מימינו אש דת למו אמר הקדוש ברוך הוא ראוין הללו שתנתן להם דת אש שאלמלא לא ניתנה תורה לישראל אין כל אומה

רש"י

דפשט וניתוח • פירש בכתוב בעולה שהיא לבילה נבוה שמימיה לפ שהיא נבוה : וה"ה יש ללמוד לקלבים בלילת הדיוט : כדתניא: שמימיה לף הנחים שמלמדין הלכות דרך ארץ שלא ירחה לדם עלמו על הנריות כרשבתן שלף זה דמתבר לאכול קודם שפשט מרחה כרשבתן : מעלין • מלד הטלין : חלוחה • עשב שמרטין מוקנין ויורדין בשומח וכו חיפה יהושע לחלוחה. מקטע רגלי הרשעים ליום הדין שמשיגים גבול ואין למדין ממנו : נטיעה • פרלה שלמרה תורה להמתין ג' שנים מלאכול פירות מקטע רגלי הקלבים כשהבריון לאכול קודם לפי שאין מודדין ביו"ט : אף בחול המועד עושה כן • מפני ביטול בית המדרש שהיו רבים בחים לבאול בימיו במועד שאין טרודים במלאכה והיו ממלא מדותיו בלילה שאינו זמן בית המדרש (יג) כדי שיהא פנוי ביום : מפני מצוי המדות • בשהיה מוכר שאין לו מדות הרבה ומביאין הלקוחות בליהן ומודד לכל אחד ואחד בתדה לעלמו ומתמלאת והולכות לתוך בליהן כל הלילה כדי שלא יאחר לו השמן המדובק בשולי המדה

ולשון יכולין לעמוד מפניהם והיינו דאמר רשב"ל ג' עזין הן ישראל באומות כלב בחיות תרנגול בעופות ויש אומרים אף עז בבהמה דקה ויש אומרים אף צלף באילנות:

זוהר משפטים דף קו ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

תניין לית מלה בעלמא דקיימא קמי תסובתא ולכלה קב"ס מקבל סוף מקבל ודאי ואי תב בתיובתא הא אזדמן לקבלי' ארח חיי' ואע"ג דפני' מסדפנים כלה אתתקן וכלה אתסדר על תקוניה דהא אפי' במה דאית ביה חומרא (קמי קב"ס קרי ביה כי ס' לבחות יעץ ומי יפר דהא איהו רזא סתימאה ואו כד קב"ס חומי חומרא לה חומי חלה אי לא יעביד תיובתא דהא ליה פתגמא דקיימי קמי תיובתי' ועל כלה מכפר קב"ס כד עבדין תיובתי' שלימתי') קב"ס מקבל דכתיב אי אתי נפש ס' אף יסיף כניסו וגו' וכתיב כתבו את האיש הזה ערירי וגו'. וכתר דאב בתיובתי' כתיב וזכי יכניס אסיר בנו וגו' מכאן דתשובה מתבר כמה גזירין ודינין וכמה סלסלין דפרזלא ולית מאן דקיימ' קמי דתיובתא ועל דא כתיב ויאלו ורחו בפגרי האנשים הפושעים בי אשר פשעו בי לא כתיב אלא הפושעים בי דלא בעאן לאתבי' ולאתנחמ' על מה דעברו אבל כיון דאתנחמ' הא מקבל לון קב"ס בג"כ ב"י דא אע"ג דפשע ביה ופני באתר' דלא אלטריך ואב לקמיה מקבל ליה ואם עליה דהא קב"ס מלא רחמים ליסו ואתמלי רחמים על כל עובדוי כד"א ורחמיו על כל מעשיו אפילו על בעירי ועופי אטון רחמוי אי עלייהו מאטון רחמוי כ"ם על בני נפש דידעין ואתמודעאן לפבחא למהריסון דרחמוי מאטין עלייהו ואחרן עלייהו ועל דא אמר דוד רחמך רבים ס' כמשפטיך חייני:

מוסר יוסף לחם הלכה פסוקה

מספר חסידים סימן קעג

שלשה מיני יגר הרע הם הבנים בין בזקן בין בקטן ואפילו מוכן רק בקטן אבל בזקן אינו בסחדסמתאות לרעות ואף הם יתפזר לעולם עיניו מראות לו יוכל וירחם בעל כרמו. וכאני כאדם ביער כקטן הם אחריהם ולא יוכל לסבירם מדעתו אלו מוכנים בין בקטן בין בזקן. ואפילו מוכן רק בקטן שמתחזק שמתקשה מבין לנו שכך קול שכן מציאו בתיאוף שלפם תמוריה ויגר הרע דומה לאף שנאמר כל הלילה יבין חופיסם נקר קול כאף לכבד שלפם תמוריה שנאי' כולם מגפפים כמו תמור כי קרבו כתמור לבם נאמר כולם יחמו כתמור. ס' שכוח עיקר תיכת אחם סיי"ן בגי"מ יגר ס' ים לם ג' פעולים ונ' פעמים מוכם הם בפסוק רשפיו רשפי אש שלכבת יה. יגר הרע דומה לחיכוך אם יחכך בשרו יעלה אחין ואם יעלה ויסבול לא יעלה:

מצות השם

ע"ז מ"ם סמ"ך ס"ע"ן פ"ו סם"ם מ"ע קפה סמג עשין יד י"ד ס' קמו סתק סי' ל"ז מנק ז' מ"ע נאלוד ע"ז מפסוקיסאלו **תלז** (קפו) מ"ע לאבד ע"ז ומשמשים שני אבד תאבדון את כל המקומות הי' כי אם כה תעשו לסם את מזבחותם תתוצון הי' ולא ירים רומס מסם בא"י מנוס לרדוף אחריה ולהרשם וכמ"ל ג"ל לרדוף אחריה אלא כ"מ אשר נכנוס נאבד תאבדון ע"ז ממקום שהוא שנאי"תאבדתם את שמם מן המקום שהוא ומוסב ג"ז:

להמשיך מת"ם דז"ק יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה סיה יסידה ה דמלוי הה אל סם ס"ן שבעשים במיקוד מולם:

א לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: **א** לֹא תַעֲבדוּן כְּדֶרֶן קֹדֶם יי אֱלֹהֵיכֶן: **ב** כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ וּבָאתָ שָׁמָּה: **ב** אֱלָהֵן לְאַתְרָא דִּיתְרְעֵי יי אֱלָהְכוֹן מִכָּל שִׁבְטֵיכוֹן לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן לְבֵית שְׁכִינְתֵּיהּ תִּתְבְּעוּן וְתֵיתוֹן לְתַמָּן: **ג** וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֶת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְאֶת תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם: **ג** וְתֵיתוֹן לְתַמָּן עֲלָוָתְכוֹן וְנִכְסַת קוּדְשֵׁיכוֹן וְיָת מַעְשַׂרֵיכוֹן וְיָת אַפְרָשׁוּת יְדְכוֹן וְנִדְרֵיכוֹן וְנִדְבָתֵיכוֹן וּבְכוֹרֵי תוֹרֵכוֹן וַעֲנְכוֹן: **ד** וַאֲכַלְתֶּם־שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: **ד** וְתֵיכְלוּן תַּמָּן קֳדָם יי אֱלָהְכוֹן וְתֶחְדְּוֹן בְּכֹל אוֹשָׁטוּת יְדְכוֹן אַתּוּן וְאֶנַשׁ בָּתֵּיכוֹן דְּבָרְכָךְ יי אֱלָהָךְ: **ה** לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו: **ה** לָא תַעְבְּדוּן כְּכֹל דַּאֲנַחְנָא עָבְדִין הָכָא יוֹמָא דֵּין גְּבַר כָּל דְּכָשַׁר בְּעֵינוֹהִי:

נביאים ישעיה נה

להמשיך מכ"ס דז"ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלקם אדני נפש דוד יְהוָה סיה יסידה דלקם יְהוָה סיה יסידה דוד אל סם ס"ן שבעשים:

א הֵן־עֵד לְאוּמִים נְתַתִּיו נָגִיד וּמְצַוֵּה לְאֻמִּים: **א** הָא רַב לַעֲמַמַיָּא מַנִּיתֵיהּ מַלְכָּא וְשַׁלִּיט עַל כָּל מַלְכְוָתָא: **ב** הֵן גּוֹי לֹא־תֵדַע תִּקְרָא וְגוֹי לֹא־יְדָעוּךָ אֵלֶיךָ יָרוּצוּ לְמַעַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֵאֲרֶךָ: **ב** הָא עַם דְּלָא תֵדַע יִפְלְחָנָךְ וְעַם דְּלָא יְדָעוּךְ יְרָהֲטוּן לְאַסְקָא דָּךְ מִסִּין בְּרִיךְ יי אֱלָהָךְ וּלְקַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל אֲרֵי שַׁבְּחָךְ: **ג** דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בְּהְיוֹתוֹ קָרוֹב: **ג** תְּבַעוּ דְחַלְתָּא דַיְיָ עַד דְּאִתְּוֹן חַיִּין בְּעוֹ מִן קֳדָמוֹהִי עַד דְּאִתְּוֹן קַיְמִין: **ד** יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן

מצודות דוד

(ל) כן עד להעמים נתתיו. כלומר נתתי לו דוד למיות לעד ולרמים מול הלאומות ר"ל מחשלה המלוכה תשר תתחיל בזרעו: נגיד ומצוה להעמים. כמשרים הכח מזרעו יהיה מושל על הלאומה ולהעמים: **רש"י**

הן גוי לא תדע תקרא. לשמשן: כשמלאו קודם גזר דין: יקהו רחים שדבר כי הקים לעולם: (ב) הן גוי וכו': ר"ל כמו שמתקיים החסד שכשעתי לדוד כן תתקיים החסד שהבטחתי לך כי כאשר גוי אשר לא תדע תעולם תקרא לשמש אחרך: לא תדע. לא ידעוך: תשר הם לא ידעוך תעולם: תלין ירוצו. לסיות סרים למשמעתך. למען ה'. ר"ל לא למען כח זרועך כ"ף למען ה' השוכן בקרבך. ולקדוש וכו'. למען קדוש ישראל תשר יתן לך פאר להשרות שכינתו בקרבך וכפל הדבר כמ"ש (ג) כשמלאו בעוד הוא מלוי בכם עד לא תגלו מחרלכם ועליין

מַחְשַׁבְתָּיו וְיָשֹׁב אֶל־יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃
ד יַשְׁבִּיק רַשִׁיעָא אוֹרְחֵיהּ דְּרִשְׁעָא וּגְבַר אָנֵס עֶשְׁתּוֹנוֹהִי וְיִתוּב
לְפוּלְחָנָא דַיְיָ וְיִרַחֵם עֲלוֹהִי וְלֶדַחֲלְתָּא דֵאלָהָנָא אֲרֵי מַסְגֵּי לְסַלָּחָא׃
ה כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי נְאֻם יְהוָה׃
ה אֲרֵי לָא־מַחְשָׁבָתַי מַחְשָׁבְתְּכוֹן וְלָא אָרְחָתְכוֹן תַּקְנָן כְּאָרְחָת טוּבִי
אֲמַר יְיָ׃

מצודות דוד

ועדיין הסכוכ שורה עמכם : כהיותו קרוב . כפל הדבר כמ״ש : (ד) דרכו . דרך הרשע : מחשבותיו . ישוב מחשבותיו . ויעזוב מחשבותיו . ושוב . ישמח הטוכה על כ׳ וירחם עליו : ואל אלהינו . ישוב על אלהינו ויש מקום כי ירבה לסלוח : (ה) כי לא וכו׳ . כי אין מחשבותי כמחשבותיכם כי אתם חושבים שלא יועיל לכם התשובה ולכבי לא כן יחשוב : ולא דרכיכם דרכי . דרך מלך ב״ו להמית את המורד בו ואין מועיל התשובה ופיוס אבל דרכי לא כן הוא :

כתובים תהלים עה

לסמשידמיסוד ומלכות רז״ל שיזדלת יוד נפס שין שיזדלת שיזדלת יוד רוס יאהדונהי נסמה דיסוד האד אדנ אדני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד נסמה דמלכות יוד הוי וו הוי סיס יסידס דיסוד יהוה סיס יסידס דמלכות לל סס ב״ן שבשסיס :

א אַל־תַּשְׁחֵת לַמָּה תְּהַלֵּל וְלָרְשָׁעִים אַל־תָּרִימוּ קָרֶן׃ א אַל־
תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק׃ ב לָא תְּרִימוּן לְמָרוֹמָא
אַקְרְכוֹן אַתּוּן דִּי מְמַלְלִין בְּתוּקְפָא וּבְנִדּוּפִין׃ ג כִּי לָא מִמּוֹצָא
וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים׃ ג אֲרוֹם לֵית בַּר מִנִּי מִמַּדְנְחָא וְעַד
מַעַרְבָא וְלָא מִן צְפוּנָא דְמַדְבְּרָיָא וּמִן דָּרוֹמָא אָתַר טוּרָיָא׃ ד כִּי־
אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים׃ ד אֲרוֹם אֱלָהָא דַיָּן זַכֵּי דָּנָן יַמְאִיךְ
וְדָנָן יְרוֹמֵם׃ ה כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר ׀ מָלֵא מֶסֶךְ וַיַּגֵּר מִזֶּה אַךְ־
שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ׃ ה אֲרוֹם פָּם דְּלָטִ בִּידָ יְיָ וַחֲמַר
עָשִׁין מָכֵי מְזִינַת מְרִרְתָּא לְטַלְטָלָא מַדַּעַת דִּי רַשִׁיעָא וּמַה דְּשָׁרֵי
מִנֵּיהּ קֻשֵׁי מִן דִּין קַדְמָאִין בְּרֵם דּוּרְדְּיָדָא וּפִקְטִידָא יְמַצְצוּן יִשְׁתּוּן כֹּל
רִשְׁעֵי אַרְעָא׃

רש״י

לסולים . לרשעים המערכים את ישראל : כי לא ממוצא . מסמ : וממערב . ולא מן המדברות שאתם מפרשים בשירה להרבות ממון לא בכל אלה להריס קרן . כי כוס בהרעלה בידו : חמר . חזק : מלא מסך . מלא מזג להשקות את כל האומות : ויגר מזה . לשון מיס הנגריס :

מצודות דוד

(ד) אמרתי . לזה אמרתי לרשעי האומות אל תרימו ישראל להעזיר להם עון : אל תדברו . אל תוסיפו לדבר : (ה) כי לא וכו׳ . אין ישראל להעזיר על זה כי אין יוחזר העולם לתוהו: [ג]אל תרימו קרן . להגביה ממשל רב על ישראל להחשיכה:[ד]אל תרימו . אל תהגיהו עם המחלה ואל תדברו בלשי מעלה כמזמק הכתוב ר״ל בגאוה רבה : [ה] כי לא וכו׳ הריס : ר״ל הסרמה לו בלא לכס מרוח מולא המזג ולא ממערב ולא ממדבר כי לזיכוך הא רצוי ויתירה הוא כי אם מיכוך ופיוס בלבד ואין מועיל לפושעים כמו שהוא בעולם : (ד) אמר יי . נאום הנביא אל ישראל : כי לא ממוצא . ולא מן המדברות שאתם מפרשים בשירה להרבות ממון לא בכל אלה להריס קרן . כי כוס בהרעלה בידו : חמר . חזק : מלא מסך . מלא מזג להשקות את כל האומות : ויגר מזה . לשון מיס הנגריס :

(ג) דלמ״ל לומר הכעל לס לימו מנוקס מעון דסס כשלימו מנוקס מעון לס בדקו לס מיס לדידס ומס דלס תנן לבועל כדאמי בסיפס דסכח לחידי דאמי לוחס מכי לוחס וסיפס לחידי דאמי בעל מכח בועל גמ׳: (ג)דלכיולס מיס מלמס כאיבי דלריכי סד לנוחס שסקנ״ס נוזר סיבולו כס המיס ומד לעשייס מודיע הקנ״ס ומנטיס ליסרלס סיבדקוס המיס ומד לידיעס דכתן ודבר ירך שלס להוליא לעז ביון דבקלקלס מזכיר סירך מסל׳ ותלמ״ס וי״ו לנוחס ועשיית וידיעת לבועל גמ׳ ומס״ס בסיפור דבועל סני כאמר וי״ו לדרשס : את השלישי׳ לפמ״ס הר״ב בפ״ב דפסקים מ״ו דתין לוכל מטמא לוכל מן המורס לליכא דר״ע נמי פרש״י שם דהלישי דהכא היינו משקין : שאין לו כוי . גמ׳ ומאחר דתין לו למה טמא ומשני מן המורס תין לו מדין ק״ו ים לו ודור לאחר פריך עליס : עקיבא כוי . ולא נמנס בין התלמידים המסוכים סהיס לו לריב״ן שמנאס כמ״ס פ״ב דאבות לפי שלא תלמידו היס .ולא תלמיד תלמידו הוא ר״ע בן סורקנוס : (ג) וכ״ל משום דתפסס מועט מפסת כיון דכאר עכיולס הוא לר״ש אבל לר״ע דקרא דאלף בשל לויס וקרא דאלפים בשל שבט ראובן

פרק ה כך בודקים אותו . את הכועל (ג): ובאו ובאו . שניים כוי״ו יתירה לדרשה: נטמאה ונטמאה . וי״ו יתירה דנוטמא׳ שניים לדרשה (ג) : רבי אומר ב״פ וכו׳ . רבי לא דריס וי״ו יתירה כר״ע אלא רבוים דקרא קא דריס בין בוכלו ובוכלו בין בנטמא׳ ונטמא׳ (ב) בו ביום דרש . כל היכא דמניון בו ביום יהום שהושיבו את ר״ש בן עזריה לנשיאום שנתמנו תלמידים שנמנו רשום לכל ליכנס ומשוסהדדרשם דנטמא׳ ונטמאה נמי בו ביום לדרשה נקטינהו לכל הך הכא : כלי חרש . הוא ראשון שנטמא מן הארץ שהוא אב והשוכל שכתוכו שני שנטמאו הכלי : אינו אומר טמא . כל אחר בתוכו טמא אלא יטמא למדרש כיצד נמי יטמא שנטמא את המדרש . לימד על הכבר שני . לפני נקט הכר לפי שהוא מצוי בתנור : שטמטמא את השלישי . ואפילו בחולין דקרא שנטמא כתיב : דור אחר . מן העתידים לבוא שיסבר את הסלישי ולקבתרומה שאין לו מקרא מן התורה שהוא טמא אלא מקבל מן המקרא שהוא טמא . אלא בחולין ולא בתרומה : (ג) מגרש . רחבה פנויה מזריעה ומחילות לגוי סעיר שדות וכרמים . ואלפים אמה סביב לעיר למגרש והשאר שדות וכרמים (ג) והלכה כר״ש דרבנן

כלי אבצעי דת״ת דשלבות דיצירה צבאות

כשם שהמים בודקין אותה כך
המים בודקין אותו שנאמר
ובאו ובאו כשם שאסורה לבעל כך
אסורה לבועל שנא׳ נטמאה ונטמאה
דברי ר׳ עקיבא אמר רבי יהושע כך
היה דורש זכריה בן הקצב :
ר׳ אומר שני פעמים האמורים
בפרשה אם נטמאה נטמאה אחר
לבעל ואחד לבועל : (ב) בו ביום
דרש ר׳ עקיבא וכל כלי חרש אשר
יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו
יטמא אינו אומר טמא אלא יטמא
לטמא אחרים . לימד על הכר שני
שמטמא את השלישי . אמר רבי
יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן
יוחנן בן זכאי שהיית אומר עתיד
דור אחר לטהר הכר שלישי שאין
לו מקרא מן התורה שהוא טמא
והלא עקיבא תלמידך מביא לו
מקרא מן התורה שהוא טמא שנא׳
כל אשר בתוכו יטמא : (ג) בו ביום
דרש רבי עקיבא ומדותם מחוץלעיר
את פאת קדמה אלפים באמה וגו׳
ומקרא אחר אומר מקיר העיר וחוצה
אלף אמה סביב . אי אפשר לומר
אלף אמה שכבר נאמר אלפים
אמה . ואי אפשר לומר אלפים אמה
שכבר נאמר אלף אמה . הא כיצד
אלף אמה מגרש ואלפים אמה תחום
שבת
ואלפים לא הוזכר למתם ללויס ולא נאמרו אלא ליזיאת תחום שבת
סביב נתנו ללויס מסס הניחו אלף סביב העיר למגרש והשאר שדות וכרמים (ג) והלכה כר״ש
כמו של רבי יוסי הגלילי שתחום אלפים אמה

דרכן (ד) : (ד) שאין ת"ל לאמר • שתין דומה לשתר לומר שבתורת שבכיסים מדבר למשה בקורין את ההלל • ראשי פרקים כלבד היו עוליס לסריו (ה) : (ה) מאהבה • שתסב לשם המקום. שקול . משקלו שוה לימו מכריע לכאן ולכאן יש לו הכתוב ביו"ו ומשמעותו כאלו כתוב לא באל"ף ויש לה באל"ף ומשמעותו כאלו כתוב בוי"ו (ו)הן יקטלני לשון סוף סורנגי לא איחל לו עוד הוי לי איחל: מיראה • מלשנת פורענות שלא תבא עליו: ירא אלהים • ולא תוסב לתלמיד :

שבת • רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וכרמים : (ד) בו ביום דרש ר' עקיבא אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' • ויאמרו לאמר שאין תלמוד לומר לאמר ומה תלמוד לומר לאמר מלמד שהיו ישראל עונין אחריו של משה על כל דבר ודבר בקוראין את ההלל לכך נאמר לאמר • ר' נחמיה אומר בקוראין את שמע ולא בקורין את ההלל : (ה) בו ביום דרש ר' יהושע בן הורקנוס לא עבד איוב את הקב"ה אלא מאהבה שנא' הן יקטלני לו איחל ועריין הדבר שקול לו אני מצפה או איני מצפה ת"ל עד אגוע לא אסור תומתי ממני מלמד שמאהבה עשה אמר ר' יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיית דורש כל ימיך שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה שנא' איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע • והלא יהושע תלמיד תלמידך למד שמאהבה עשה :

דמרי עניני נגסו מקיימין מתקרות שניסס כמות שהן : (ד) ס"מ דלר"ע אלפים דאו' הן ועתו"ט שהיום כל"ש : (ה) מסיים בברייתא משה אמר מסירה לה' והן אומרים מסירה לה' משה אמר כי נגף נגף והן אומרים מסירה לה' ולישנא דראשי פרקים קשיא ולכן כ"ל שמסירה מתחלקת לעניניס של פרקי' ובכל פרק היו עונין לותו ראש פרק ובשלל פלינו רס"ו ותו' דלרס"י בראשי פרקים עונין ראשי פרקים ולא יותר ועל כל דבר ודבר מרחשי פרקים עונין שלשים עד שיגמור את שלל ולשתו' מתחלת הפרק עד סופו עונה ראשו של כל דבר ודבר עד סופו והן פרק שני כו' : את שמע • בשופר הפורס על שמע בשאר ב"ש שהוא פותח תחלה והן עונין אחריו פרס"י וקורין כולן יחד וכך שרתה רוח הקודש על כולם וכוונו יחד את שניהם בכתפם ומפי גבור' טעמו דר"ל דדרשינן ויאמרו לאמור כולהו בהדי הדדי לאמר דפתח משה בריש[ה]: ולא בקורין • כ"ל דלה"ק הו לאפוקי נמי מדעתא שניהם כקטן המקרא את השלל והן עונין אחריו כל מה שהוא לומר משה אמר לשניהם לה' והן אומרים לשניהם לה' כו' לאפוקי אמר כו' לאפוקי בקריאה זו נמי לא : (ז) וכ"כ הר"מ ובגמ' לא מייתי אלא בכל לרשם לא לר (יפעיה סג) דכתיב בשל"ק וכתיב (שם) ומלאך פניו הושיעם אלא דמשמע הכי ומשמע הכי :

גמרא סוטה דף ל ע"ב פלגה ה' כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**

בן ביום דרש ר"ע . וכו' תנו רבנן דרש רבי יוסי הגלילי בשעה שעלו ישראל מן הים נתנו עיניהם לומר שירה וכיצד אמרו שירה עולל מוטל על ברכי אמו ותינוק יונק משדי אמו כיון שראו את השכינה עולל הגביה צוארו ותינוק שמט דד מפיו ואמרו זה אלי ואנוהו שנא' מפי עוללים ויונקים יסדת עוז היה רמ"א מנין שאפי' עוברין שבמעי

רש"י

עולל • גדול מיונק • כמקבלות • כשנקבלו על ים • מתקוה • לף לותם שנתקור • ולימני כאי לא

אמן אמרו שירה שנאמר במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל והא לא חזו אמר ר' תנחום כרס נעשית להן כאספקלריא המאירה וראו • בו ביום דרש רבי יהושע בן הורקנוס שלא עבד איוב את השם אלא מאהבה שנאמר הן יקטלני לו איחל ונחזי האי לא אי בלמ"ד אל"ף כתיב לא הוא אי בלמ"ד וי"ו כתיב לו הוא וכל היכא דכתיב בלמ"ד אל"ף לא הוא אלא מעתה בכל צרתם לא צר דכתיב בלמ"ד אל"ף ה"נ דלא הוא וכ"ת הכי נמי והכתיב ומלאך פניו הושיעם אלא לאו משמע הכי ומשמע הכי תניא ר"מ אומר נאמר ירא אלהים באיוב ונאמר ירא אלהים באברהם מה ירא אלהים האמור באברהם מאהבה אף ירא אלהים האמור באיוב מאהבה ואברהם גופיה מנלן דכתיב זרע אברהם אוהבי מאי איכא בין עושה מאהבה לעושה מיראה איכא הא דתניא ר"ש בן אלעזר אומר גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה שזה תלוי לאלף דור וזה תלוי לאלפים דור הכא כתיב לאלפים לאהבי ולשומרי מצותי והתם כתיב ולשומרי מצותיו לאלף דור התם נמי כתיב לאהביו ולשומרי מצותיו לאלף דור האי לדסמיך ליה והאי לדסמיך ליה הנהו תרי תלמידי דהוו יתבי קמי דרבא חד אמר ליה אקריין בחלמאי מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו' וחד אמר ליה אקריין בחלמאי וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ויעלצו בך אוהבי שמך וגו' אמר להו תרוייכו רבנן צדיקי גמירי אתון מר מאהבה ומר מיראה :

רש"י

כו' • ואמתי אמר עדיין הדבר שקול : כ"ל דלא היא • עליסס עד לאלפים לאוסבין • שתך לאוסבין וס"ק קרא לימו מוסב לשרתם ולא לר בם : בתכרסם • לאלפים ואידך קרא שתך לאלף דור לשומרי מצותיו דסיינו כי ירא לאלפים לתם : תלוי • זכותו לדורותיו לשגין מיראה : ויפתחו כל חוסי בך וגו' • דסיפיס דקרא ויעללו בך לוסבי שתך :

זוהר משפטים דף קו ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ת"ח מס כתיב וילך שובב בדרך לבו וכתיב בתריס דרכיו ראיתי וארפאהו ואנחהו ואחליס נחומים לו ולאבליו . וילך שובב אע"ג דחייבין שבדין כל מס דעבדין בזדון אזלין בארחא דלבייהו ואחרנין עבדין בסו שגגה ולא בעמן לגייתה לון בשעתא דחבין בתיובתא ונטלין ארחא טבא דתיובתא, סא אסוות, זמיר לקבליסו שסתא ית לאסתכלי בי על ליית אמר קרא בי על מתייא אמר קרא דסא ריסא דקרא לאו ליסו סיפא וסיפא לאו ליסו ריסא ריסא דקרא) אמר בעוד דכ"ל ליסו בחייו וסכי סוא וילך שובב בדרך לבו בגין דיליר סרע דביס תקיף ואתתקף ביס ועל דא אזיל שובב ולא בעי לאתבא בתיובתא קב"ס אמי ארסוי דסא אזלין בשגגה תועלת, אמר קב"ס אנא אסטריכי לאתקפי בידיס סס"ד דרכיו ראיתי (וארפאסו) דקא אזלין בחסוכי, אנא בעי למיסב ליס אסוותא וארפאסו קב"ס ליסו אעיל בלביס ארמי דתיובתא, ואסוות, לנסמתיס ואנחסו מאי ואנחסו כד"ת לך נאס את סעס אנסיג ליס קב"ס בארח מיסר כמאן דאתקיף בידא דאחרא ואפקיס מנו אסוכא ואחלס נחומים לו ולאבליו סא אחאזי דמיתי, ליסו (אלא) אין ודאי

מיתת חיסו וקיימת בחיין דסוחיל (ס"ח חלה ודחי חי חיסו וקיימת בחיין וסוחיל) וחיסו
רשע מיתת לקרי מסו וחסלס נחומים לו ולחבליו חלה קב"ס עביד טיבו עס בני נשח
דכיון דעחל מי"ג סנין ולסלסס פקיד עמיס תרין מלחכין נטורין דנטרי ליס חד
מימיניס וחד מסמחליס כד חזיל ב"ל בחרס מיסור חיון מדלן ביס וחתקיפו עמיס
בחדוס מכרזן קמיס וחמרין סבו יקר לדיוקנה דמלכה וכד חזיל בחרס עקימו חיון
מתחבלן עליס ומתעברן מניס כיון דחתקיף ביס קב"ס וחנסיג ליס בחרס מיסור
כדין כחיב וחסלס נחומים לו ולחבליו . וחסלס נחומים לו בקדמיתא דחיסו לחנסס על
מס דעבד בקדמית, ועל מס דעבד בסחא וחב בחיובתא ובחר כן ולחבליו חיון
מלחכין דסיו מתחבלן עליס כד לחעברו מניס וסחא דחסדרו בסדיס הא ודחי
נחומים לכל סטרין וסחא חיסו חי ודחי חי בכל סטרין לחיד בחילנא דחיי וכיון
דלחיד בחילנא דחיי כדין לקרי בעל חסובס דהא כנסת ישרחל חסובס הוא סבי לקרי
וחיסו בעל חסובס לקרי וקדמחה לחרו בעל חסובס ממס . ועל דה לפילו לדיוקים
נמורים חינס יכולים לעמוד בו במקום שבעלי חסובס עומדים :

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מספר מסירדים סי' קע"ד — כר"ס ס' ברכות פ"ח

שני בני לדם לחד סיס מקפיד עלמו כדי שחרלכ לוחו מכעיס ומכרכר לחריהן ולחד לימו מקפיד ולימו מכרכר ונח עביריה כיליכס ועשו לו לך עשו לימס מכס עדיף הוי לומר זס מחקפיד מחועב לך ולמד מדוד סע"ס שהיס קדום ובשביל רחיית בת שבע סיס מס שהיס ולמרחס עיניס ללכד מגס כי דוד בת לפי חומו בשעלס בת שבע לחבל שלמה סיס מלמד ילדו להחלות שהיס לו חלף נשיס ולך נמלט מהרכור כנודע ס' ילילנו :

(א) לא יענה חמן חחר ברכת המידות וביוצא בה . מבני שהיא ברכה אחת ואין עונין חמן חלא חחר ברכה אחרונה שקדמה אותה ברכה אחרת או ברכות כגון ברכת המלך וברכות כהן גדול וכיוצא בהן להודיע שכבר השלים כל ברכותיו ולשיכך עונה חמן : (ב) כל האוכל דבר האסור בין בודון בין בשננה אינו מברך עליו לא בתחלה ולא בסוף . כיצד הרי שאכל שבל של דבריהם או שאכל מעשר ראשון שלא נפלו תרומותיו או מעשר שני והקדש שלא נפדו כהלכתן אינו מברך ואינו צריך לומר חם חכל נבילות וטרפות או שהה יין נסך וכיוצא בו : (ג) חבל חם חכל דמחי חע"ם שחינו ראוי חלא לעניים או מעשר ראשון שנטלה תרומתו חע"ם שלא ניטל ממנו חשבון תרומה גדולה והוא שהקדישו בשבולין או מעשר שני והקדש שנפדו חע"ם שלא נהן חת החומש יהרי זה יברך תחלה וסוף וכן כל כיוצא בהן :

מצות השם

שבת קעז מבות כב שבועות לה מבות ל סס"ד ס' יסודי תורה פ"ו סס"ח ל"ת סה

תלה (רכב) מל"ת שלה לחבד שום דבר קדום ולה למחוק שום סס מסמות הקדושים שבחש' לה חעשון כן לה' חלהיכס ז' סמות סן שחין נמחקין : יסו"ס . חדני' ס"ל . חלו"ה. חלקי"ס . שדי.צבחות . המוחק חפי' חות מחלו סשמות לוקה ומוחק חותיות הנטפלות לשמחדני כגון ך' דחלקי"ך כ"ס דחלקיכ"ס מכין חומו מכות מרדות כלי שבמוב עליו שם קולן חת מקום שסס ונוגו ואס כתוב שם על מחבת ומוחך לוקה בחבי קדם ופירושיהן שבחבן ישרחל בקדושה המחדרן מכין חומו מכות מרדות ואס כחבן בפיקורס סורפין חומו עס החזכרות שבהן . הסומר חפי' חבן לחם דרך השחחה מן המזבח ומיכל ועזרה לוקה . וכן לחסור לשחוד ולחבד שום דבר קדושה. ומוסב בכ"מ וכ"ן בז"וכ :

ר"ה דף ו' סס"ד ס' מעשה קרבנות פ' י"ד סה"מ מ"ע פג סמג עשין קפ"ז

תלט (קפו) מ"ע לכניס כל קרבנות חובה ונדבה לבה"מק ברגל ראשון שבגג בו בכ' ובשחט שמה עולותיכם כו' ונדריכם ונדבותיכם (עיין סי' חקע"ד) ונוסב בזמן הבית בזכו"כ :

להמשיך מס"ם דז"ח יהוה נפש י' ה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא בשמס יְהוֹה סיס יחידה ו דמלוי וו לל סס כ"ן שבעשיס בניקוד סולס :

א כִּי לֹא־בָאתֶם עַד־עָתָּה אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ : א וַעֲבַרְתֶּם אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיִּשַׁבְתֶּם
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַנְחִיל אֶתְכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל־אֹיְבֵיכֶם
מִסָּבִיב וישבתם־בֶּטַח : ב וַעֲבַרְתֶּן אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיִּשַׁבְתֶּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם מַחֲסִין יַתְכֶן וַיְנִיחַ לְכֶן מִכָּל בַּעֲלֵי דָבָבֵיכֶן מִסְחוֹר סְחוֹר
וְתִיתְבֵן לְרוֹחֲצָן : ג וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשַׁכֵּן
שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תָּבִיאוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם עוֹלֹתֵיכֶם
וְזִבְחֵיכֶם מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וּתְרוּמַת יֶדְכֶם וְכֹל מִבְחַר נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְּרוּ
לַיהוָה : ג וְיִהֵי אַתְרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהְכוֹן בֵּיהּ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן
לְתַמָּן תֵּיתוֹן יַת כָּל דְּאֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכוֹן עֲלָוָתְכוֹן וְנִכְסַת קוּדְשֵׁיכוֹן
מַעְשַׂרֵיכוֹן וַאֲפְרָשׁוּת יְדֵכוֹן וְכֹל שִׁפַּר נִדְרֵיכוֹן דְּתִדְּרוּן קֳדָם יְיָ :
ד וְשִׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וַעֲבָדֵיכֶם
וַאֲמָהֹתֵיכֶם וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה אִתְּכֶם :
ד וְתֶחְדּוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהְכוֹן אַתּוּן וּבְנֵיכוֹן וּבְנָתְכוֹן וַעֲבָדֵיכוֹן וְאַמְהָתְכוֹן
וְלֵוָאָה דִּבְקִרְוֵיכוֹן אֲרֵי לֵית לֵיהּ חוּלָק וַאֲחֻסָנָא עִמְּכוֹן : ה הִשָּׁמֶר לְךָ
פֶּן־תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה : ה אֶסְתַּמַּר לָךְ דִּלְמָא
תַּסִּיק עֲלָוָתָךְ בְּכָל אֲתַר דְּתֶחֱזֵי : ו כִּי אִם־בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה
בְּאַחַד שִׁבְטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כֹּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ :
ו אֱלָהֵן בְּאַתְרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ בְּחַד מִשִּׁבְטָךְ תַּמָּן תַּסִּיק עֲלָוָתָךְ וְתַמָּן
תַּעֲבִיד כֹּל דְּאֲנָא מְפַקֵּיד לָךְ :

נביאים ישעיה נה נו

להמשיך מכ"ס דז"ח צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דנלח כשמה אדני דמוד יְהוָה סיס יחידה דנלח יְהוָה סיס יחידה דמוד לל סס כ"ן שבעשיס :

א כִּי־גְבֹהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבוֹתַי
מִמַּחְשְׁבוֹתֵיכֶם : א אֲרֵי כְּמָא דְרָמִין שְׁמַיָּא מִן אַרְעָא כֵּן תַּקִּיפָן
אָרְחָתַי מֵאָרְחָתְכוֹן וּמַחְשָׁבָתַי מִמַּחְשָׁבָתְכוֹן : ב כִּי כַּאֲשֶׁר יֵרֵד

מצודות דוד — הגשם

(ה) כי גבהו . כערך גבהות שמים מן הארץ כן דרכי גבה מדרכיכם רב מדרכיכם כי דרך מלך בשר ודם שלח יחמול כלל וכלל ודרכי למחול מכל וכל : ומחשבותי מחשבותיכם . חסד מובטיס שחין חמוסב מושיל כל עיקר חבל מחשבתי

הַגֵּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ
וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל: ב אֵרִי כְּמָא דְנָחֵית
מְטָרָא וְתַלְגָּא מִן שְׁמַיָּא וּלְתַמָּן לָא אֲפַשַׁר לֵיהּ דִּיתוּב אֶלָּהֵן מַרְוֵי יַת
אַרְעָא וּמַרְבֵּי לָהּ וּמוֹעִילָהּ וְיַהֵיב פַּר זַרְעָא כְּמִסַּת לְזָרֵעַ וְלַחְמָא
כְּמִיסַת לְמֵיכַל: ג כֵּן יְהֵיא דְּבָרִי אֲשַׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא־יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם
כִּי אִם־עָשָׂה אֵת־אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו: ג כֵּן הֲוֵי פְּתָגָם
טָבִי דְנָפִיק מִן קֳדָמַי לָא אֶפְשַׁר דִּיתוּב לְקֳדָמַי רֵיקָן אֶלָּהֵן עָבַד יַת
דְּרַעֲוָא וּמַצְלַח לְדַשְׁלַחְנָא לֵיהּ: ד כִּי־בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם
תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־
כָף: ד אֲרֵי בְּחֶדְוָא תִּפְקוּן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא וּבְשָׁלְמָא תִּתּוּבְלוּן לְאַרְעָכוֹן
טוּרַיָּא וְרָמְתָא יְבוּעוּן קֳדָמֵיכוֹן תּוּשְׁבְּחָא וְכָל אִילָנֵי חַקְלָא יְשַׁעְנוּן
בְּעַנְפֵיהוֹן: ה תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת ק' תַּחַת הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה
הֲדַס וְהָיָה לַיהוָה לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת: ה חֲלַף רִשְׁיָעָא
יִתְקַיְמוּן צַדַּיְקַיָּא וַחֲלַף חַיְבַיָּא יִתְקַיְמוּן דַּחֲלֵי חֲטָאָה וִיהֵי קֳדָם יְיָ
לְשׁוּם לָאֵת עָלַם דְּלָא יִפְסוֹק: ו כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ
צְדָקָה כִּי־קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת: ו כְּדֵין אֲמַר יְיָ טַרִּיזוּ
דִינָא וְעַבִּידוּ צְדָקְתָא אֲרֵי קָרִיב פּוּרְקָנִי לְמֵיתֵי וְזִכּוּתִי לְאִתְגְּלָאָה:

רש"י

כאשר ירד הגשם וכו': ולא ישוב ריקם לא ייעוץ לשוא. כרוסי"ר בלעז. כן יכים דברי אשר ילא מפי. ע"י הכתיבה ייעוץ נכם הם השמעו לכם: כי בשמחה תלכו. מוהבגלות: ישמחו. יבו. תחת הענוך. תחת הקוצים הם כרעניסיעלו בלעזיקיס: סרפד. מין קוצים:

מצודות דוד

מכם עוד במקום אחר ולהיות למאכל לכל"ך לשון: (ג) לא ישוב אלי ריקם. מבלי שיעשה הדבר ההוא ואחז בלשון כן לפי שהוא מי לעשות דבר ומזכר לפעמים ריקם ולא נמר בהליכות ולפי שאמר במשל ושמה לא ישוב לזה אמר לשון לא ישוב: כי אם עשה. כדבר שעשה וכו' ומושב למעלה שבזולתי מתקיים בשמחה: והצליח וכו'. כפל הדבר במ"ש: (ד) כי בשמחה תלכו. וזכו בשמחה אשר הלכו מן בבולה בשמחה ומובלון להרלכם בשלום: יפצחו וכו'. הוא ענין מליצה כי כשהאדם בשמחה דומה לו שכל העולם בומח עמו: ימחאו כף. יבו בשביכם לשמוח וגם זה ענין מליצה: (ה) תחת הענוך. ר"ל במקום ממשלת הקוצים יתמלו ישראל: ותחת הסרפד. כפל הדבר במ"ש: וסים. הדבר הזה יהיה לה' לשם גבורה. לאות עולם. ויהיה לאות ולסימן שכן יהיה עד עולם ולא יכרת הדבר הזה: (ו) שמרו משפט. שמרו משפט התורה ועשו לדקה זה עם זה: כי קרובה. ע"י זה תהיה תשועתי קרובה לבוא ולדקתי לכם תהיה קרובה להיות נגלה בעין כל:

כתובים תהלים צד

לסמסיך מיסוד ומלכום ה"ש שין דלת יוד נפם שין שין דלת שין דלת יוד רום יאהדונהי נסמם דיסוד א אד ארנ ארני נפם ארני רום אלף דלת נון יוד נסמם המלכום יוד הוו הוו הוי סיס יסודם דיסוד יְהוָה סיס יסודם המלכום חל סס כ"ן שבעתים.

א לְהִשָּׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת: א לְשַׁדָּכָא לֵיהּ מִן
יומי

יוֹמֵי בִישָׁא עַד דְּיִתְכְּרֵי לְרַשִׁיעָא שׁוּחָא: ב כִּי ׀ לֹא־יִטּשׁ
יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: ב אֲרוּם לָא יְנַטּוֹשׁ יְיָ עַמֵּיהּ וַאֲחֻסְנָתֵיהּ
לָא יִשְׁבּוֹק: ג כִּי עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב: ג אֲרוּם
עַד צַדִּיקָתָא יְתוּב דִּינָא וּבַתְרוֹי יִתְפָּרְקוּן כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא: ד מִי־יָקוּם
לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן: ד מַן יְקוּם לִי לְאַגָּחָא קְרָבָא
עִם מְבָאֲשִׁין מַן יְתַעַתַּד לִי לְמִנְצִי עִם עָבְדֵי שִׁקְרָא: ה לוּלֵי יְהוָה
עֶזְרָתָה לִי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי: ה אִלּוּלֵי יְיָ סָעִיד לִי כִּזְעֵיר
שְׁרֵת בְּשִׁתְקוּתָא נַפְשִׁי: ו אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי:
ו אֵין אֲמַרְתִּי אִתְמוֹטָטָה רַגְלִי טוּבְךָ יְיָ יַסְעִיד יָתִי:

מצודות דוד

(ה) להשקיט. כבדי להשקיט לו מן ימי רע כם ימי ניסנם: עד יכרה. עד יהן לב לרשות תפירת השחת להוריד כה לת כרשע לניכנס כי כשהאדם בהרוומה נוהן לב לרשות מפלת עולמו ולא כן כשהוא בהרוומה: (ב) לא ישוב. לא יזניח עד עולם: (ג) ישוב. משפט. משפט יסורים עליו יבוא וישוב ויבוא עד כי יאתר מולדק וזכותי: ותאחרינו. תמרי ככלות המשפט יבוזבו כולם להיות יברי לב כי כעון המתרק ולא יוסיפו עוד לחטוא ברחוקה כי המשפט תעומד לנח: (ד) מי יקום לי: מי הוא המקים לותי בכלחמי עם מרעים הלא אין לאל ידי: (ה) לולי. אם לא היה לי ה' לעזרה היתה נפשי שוכנת בשכה מועטת במקום השתוקה והוא הקבר: (ו) אם אמרתי. כאשר אני רואה עצמי בשכנה ותחשוב שכבר מטה רגלי לנפול. הנה חסדך ה' יסעדוהני להשאר עומד:

משנה שבועות פרק א ברטנורה

עיקר תוי"ט

(ה) כר"ע מ"ה פ"ג גמ'. (ב) שתין שכתוב מדבר אלה בטומאת מקדש וקדשיו כדמוכחי לה בגמ'. (ג) ודקרי להו ידיעות פי' הר"ב ברפ"ב. (ד) כר"י דסמ"ב גמ'. (ה) עמ"ש ברפ"ק דסבת והא דסתם מתני' כ' שהן ד' בפנים כו' וכ' כמון ולהו הכא לא מני אלא ג' שהן ד' מהרגים בגמ' התם דעיקר שבת מתני' סיובי ופטורי הכא מני ועמוי"ט. בתחלה כו'. בגמ' ילפינן להו ומסיק דידיעת בית רבו (שלמד בבית רבו שהוגע בטומאת טמא) שמא ידיעה והוא טמא משמע שנעלמה ממנו טומאה (ג) או ככתם שהן ארבע. קדש והעלם מקדש וזכור הוא לת הטומאה: יציאות השבת. שרצים ילפינן מקרא מן ויהו משה ויעבירו קול במחנה וגו' לא תפיקו מרשות השרצים

שבועות פרק א

כלי אמצעי דנצח דמלכות דיצירה א אל

שבועות שתים שהן ארבע

ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע יציאות השבת שתים

ידיעות הטומאה. או ככתם אחר מגע בכל דבר טמא שלמוד בזיקרף מכל טומאה מקדש וקדשיו (ג) שתים כתיבי בקרא דכתיב ונעלם ממנו ועל ידי אותו העלם אכל כשר קודם הרי לפת ככתם למקדש הרי שתים. שהן ארבע. ים לרבות עוד שנים חיובים לחטיס (ד) העלם קדש והעלם מקדש וזכור הוא לת הטומאה: יציאות השבת. סרגים ילפינן מקרא מן ויהו משה ויעבירו קול במחנה וגו' לא תפיקו מרשות השרצים

שתים. כתיבי בקרא דכתיב ונעלם ממנו ועל ידי אותו העלם אכל כשר קודם הרי לפת ככתם למקדש הרי שתים. שהן ארבע. ים לרבות עוד שנים חיובים לחטיס (ד) העלם קדש והעלם מקדש וזכור הוא לת הטומאה: יציאות השבת. סרגים ילפינן מקרא מן ויהו משה ויעבירו קול במחנה וגו' לא תפיקו מרשות השרצים

שתים. כתיבי בקרא דכתיב ונעלם ממנו ועל ידי אותו העלם אכל כשר קודם הרי לפת ככתם למקדש הרי שתים. שהן ארבע. ים לרבות עוד שנים חיובים לחטיס (ד) העלם קדש והעלם מקדש וזכור הוא לת הטומאה: יציאות השבת. סרגים ילפינן מקרא מן ויהו משה ויעבירו קול במחנה וגו' לא תפיקו מרשות השרצים

שתים. כתיבי בקרא דכתיב ונעלם ממנו ועל ידי אותו העלם אכל כשר קודם הרי לפת ככתם למקדש הרי שתים. שהן ארבע. ים לרבות עוד שנים חיובים לחטיס (ד) העלם קדש והעלם מקדש וזכור הוא לת הטומאה: יציאות השבת. סרגים ילפינן מקרא מן ויהו משה ויעבירו קול במחנה וגו' לא תפיקו מרשות השרצים

סרכים · שתים : לחד לעומד כמוך · והוסיט ידו לפניס ונטל הפקן והוליכו ולחד עומד בפניס ונטל הפקן ממקומו והוליכו למוך : שהן ארבע · ים להוסיף עוד שתים הרבוסה (ה) לעי"ג דלא כתיבי שכשם שהקפידה תורה מרשות לרשות בטולה כך הקפידה על הרבוסה לחת לעומד בפניס והוליך ידו למוך ונטל הפקן והכניס ולחת לעומד במוך ונטל הפקן ממקומו והוליכו לפניס והניחו . מראות נגעים · כתיבי בקרח : שהן ארבעה · תולדה דשלח ותולדה דכהרת לא כתיבי בקרח בהדיה : (ב) שיש בה ידיעה בתחלה.לידיעו'שטומאה קלי ולידי דזוטרת מלייחו מפרש לחו ברישא והדר מפרש שבועות דבפיסי מלייחו וליליות ותרתוס כל חדא וחדא מפרשא במסכתא דידיה להכי לא פרסיחהו בהאי מסכתא ולא מניחו הכא

שתים שהן ארבע מראות נגעים שנים שהן ד' : (ב) כל שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף · והעלם בנתים · הרי זה בעולה ויורד יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים ויוה"כ תולה עד שיודע לו · ויביא בעולה ויורד : (ג) אין בה ידיעה בתחלה · אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר שנ' מלבר חטאת הכפורים: על מה שזה מכפר · זה מכפר מה הפנימי אינו מכפר · אלא על דבר שיש בה ידיעה · אף החיצון אינו מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה: (ד) ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה · ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי

לא מסכתא אלא בתוך שנכנס בין העבו"ס : (י) וא"ת כיון שהוקשו זל"ז יכפר כ"א לחדיוט ולחדברים וכ"מ לטומאת שלירע בין זה לזה וא"כ מי לא עבד סימן מעני בגמ' ג"ק אחת כפרה ג' מכפר ושיט מכפר כי כפרות ג"ק אחת בשנה

ויורד · עולה לעשיר ויורד לעני עשיר מביא אחת בשנה ועני אחת בשוק והיא מנחת חוטא המורה בכל מקום : שעיר הנעשה בפנים · שעיר של יום כפורים שמביא מדמו לפניס (ו) . תולה · לשון מן הישורין (ז) עד שיודע לו · שאכל קדש בטומאה (ח) ויביא קרבן עולה ויורד : (ג) אין בה ידיעה בתחלה · אלא ידע בטומאה, זו מימיו (ט) זה לא יביא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שים בו ידיעה בתחלה . שעיר הנעשה בחוץ · הקרב במזבח הסיוון במוספין של יה"כ · ויה"כ . עלמו: מכפר· עם השעיר . שנאמר · בשעיר הנעשה · בסוך שעיר עזים ג', אחת מלבר אחת הכפורים ואחת הכפורים הוא השעיר הנעשה בפנים וקשיון הכתוב שלמד מה אזה מכפר זה מכפר : מה פנימי · חיצו בא אלא על דבר שים בו ידיעה ואחי ניתנו בתחלה כדילפינן מקרא דכתיב כדילפינן מקרא דכתיב בשגגת העדה לכלל אחת בתחלה ובסוף וא"ת לא ניתנו אלא בסוף ולא בתחלה אף שעיר הנעשה בסוך חיצו מכפר אלא על שים בו ידיעה בסוף ולא בתחלה · (י) אלא אחי לכלל קרבן ומכפר זה כפרי גמורה אלא חלוים : (ד) שעירי הרגלים · כלל הרגלים

נאמרו

בתחלה כפרה זו אלא אחת אלא ג', בשגה : (יא) גמ' וכפר כמי שאין עבירות (כל אחת שלא נודע) תנא דר"י הואיל וזה בא בזמן קבוע שעיר יו"כ דחילון) וזה בא בזמן קבוע מה זה חילו מכפ'אלא על טומאת מקו"ק אף כו', ועמי"ט (יב)בגמ' עלרת(ויומ"כ) דאלא בתיב בהו ושעיר מכ"ל אלא ג"ר יוה"ק אלא אחת מעשה לה' במועדיכם הוקשו כל המועדות כולן זה מזה ר"ח אלו מועד הוא לידיעת כו'ר"ש אמי מיקרי מועד דכתיב קרא אלי מועד כו, ועמו"ט : הרגלים · דאית ליה אמי הקישא דמועדיכם דהוקשו כולן לדר"ח מה דר"ח במלאת דקדש מכפרי אף הרגלים כו' וכ"ש נכפרו לדר"ח ואומה נמן לכם לשאת את עון העדה כתיב אומה נוסף עון כו' ואין לאחר נוסף עון כו' ועתוי"ט : על הטהור בו' · דת"ק ואומה נמן לכם לשאת את עון העדה ודר"ח כתיב ויליף עון עון מעון מה להלן טומאת בשר שאין מרצה על טומאת הגוף אלא על טומאת מלב דס וכשר שקרב בטומאה אף כאן טומאת בשר כו' ועתוי"ט : שוה · דיליף הקישא דמועדיכם אף לחילון דיו"כ דשדיפא ליה קרא הקישא מהקישא דלפנימי תו' : (יג) שהוא חילו מכפר כפרתן כפרה אחת מכפר וחילו מכפר שתי כפרות והן חילן מכפרין כפרתו אחת בשנה כפרה זו אלא אחת אלא בשנה גמ' : (יד) משום דלר"ש אלימא קושיא דאקשיה הס שעירי ר"ח גם משעירי הרגלים להכי פריך ליה ואה"נ דה"מ למיפרך לת"ק משעירי יו"כ עם שאר השעירים ומשתבר נתי דמ"ש הר"ב וכן ר"ש ר"מ הוא דקאמ"ל ל"ר כו' אלא מכמים השיבו לו לר"ש מלישא דר"מ : מוסיף כו' · דלא דרים

[חק לישראל] ח"ה כג

נאמרו שעירי שטאת במוספין : ושעירי ר"ה מכפרים . דכתיב בשעיר ר"ש לחטאת לה' שאין מכיר בו אלא ס' שעיר זה יהא מכפר לא בחלבה ולא בסוף שוה (יא) ושעירי רגלים ילפינן משעיר ר"ש בהיקש דשעיר הוא מלי למכתב בכלהו רגלי' וכתיב ושעיר (יב) ות"ו מוסיף על ענין ראשון להקיש שעל מה שזה מכפר אלו מכפרים : כל השעירים כפרתן שוה.כל שעירי המוספין בין שעיר ר"ח הרגלים בין שעיר הנעשה בחוץ ביוה"כ כפרתן שוה שהם מכפרי' בין על שאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף בין שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף · על שאין בה ידיעה בתחלה · אבל יש בה ידיעה בסוף אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה · אמר להן יקרבו אמרו לו הואיל ואין כפרתם שוה היאך קריבין זה בזה · אמר להן כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו . (ה) רבי שמעון בן יהודה אומר משמו שעירי ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל את הטמא מוסיף עליהן של

רגלים

בזה · מהו שיקרבו לפי אחד שעיר שהופרש ליום הכפורים ונתכפרו בלחר ונמלא זה ברגל לו ר"ח מהו שיקרבו לפי שעירו של יום : אמרו לו הואיל ואין כפרתם שוה . ר"מ הוא דקאי ליה לר"ש (יד) בשלמא לי לתרת כלן כפרתם שוה יקרב שהרי כלן כפרה אחת הן מכפרים אלא לדידך זו שהופרשה לכפר אחיך כה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף היאך יקרב ברגל לכפר על אחין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף לו ר"ח לכפר על הטהור שאכל את הטמא : לכפר על טומאת מקדש וקדשיו . כיון דזה סוין לוך על פי שנפרתן חלוקו, יכול יקרב : (ה) משמו . של ר"ש ושמא ר"ש הוא

חומה

רגלים שמכפרין על הטהור שאכל את הטמא · ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מוסיף עליהן של יוה"כ שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא · ועל שאין בה ידיעה · לא בתחלה ולא בסוף · ועל שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף · אמרו לו מהו (ר"ש אומר היה רבי) שיקרבו זה בזה אמר להם הן · אמרו לו אם כן · יהיו של יוה"כ קרבים בראשי חדשים אבל היאך של ראשי חדשים קרבים ביוה"כ לכפר כפרה שאינה שלה אמר להן כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו : (ו) ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו · שעיר הנעשה בפנים · ויוה"כ מכפרין על שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות הזדונות והשגגות · הודע ולא הודע עשה ולא תעשה · כריתות ומיתות ב"ד שעיר המשתלח מכפר:

(ז) אחד ישראלים · ואחד כהנים ואחד כהן משיח · מה בין ישראלים לכהנים ולכהן משוח · אלא שדם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו רבי שמעון אומר כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל כך דם הפר מכפר על הכהנים: כשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל · כך וידויו של פר מכפר על הכהנים :

(ו) ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו · שעיר הנעשה בפנים · ויוה"כ מכפרין על שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות הזדונות והשגגות · הודע ולא הודע עשה ולא תעשה · כריתות ומיתות ב"ד שעיר המשתלח מכפר:

(ז) אחד ישראלים · ואחד כהן משיח · מה בין ישראלים לכהנים ולכהן משוח · אלא שדם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו רבי שמעון אומר כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל כך דם הפר מכפר על הכהנים: כשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל · כך וידויו של פר מכפר על הכהנים · על טומאת מקדש וקדשיו תימר ליה וידוי של פר במקום וידוי של שעיר המשתלח לכפר על הכהנים בשאר עבירות ואין להם כפרה בשעיר המשתלח :

גמרא נדה דף ע"א ע"ב הלכה ה כלה כלי החיצון דנצה דמלכות דבריאה **בם**

בעא מיניה רבי יונתן בן רבי יוסי בן לקוניא מר' שמעון בן ר' יוסי בן לקוניא אזהרה לבועל נדה מנין מן התורה שקל קלא פתק ביה אזהרה לבועל נדה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב אלא אזהרה למשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי דלא יפרוש מיד מנלן אמר חזקיה אמר קרא ותהי נדתה עליו אפי' בשעת נדתה תהא עליו · אשכחן עשה לא תעשה מנלן א"ר פפא (אמר קרא) לא תקרב נמי לא תפרוש הוא דכתיב האומר קרב אליך אל תגע בי כי קדשתיך ת"ר והזרתם את בני ישראל מטומאתם אמר רבי יאשיה מכאן אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לווסתן וכמה אמר רבה עונה אחת אמר רבי שמעון בן יהודה כל שאינו פורש מאשתו סמוך לווסתה אפי' הוויין לו בנים כבני אהרן מתים דכתיב והזרתם את בני ישראל מטומאתם והדוה בנדתה וסמיך ליה אחרי מות א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל הפורש מאשתו סמוך לווסתה הוויין לו בנים זכרים דכתיב להבדיל בין הטמא ובין הטהור וסמיך ליה אשה כי תזריע וילדה זכר ר'יהושע בן לוי אמר הוויין לו בנים ראויין להוראה דכתיב להבדיל ולהורות אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל המבדיל על היין במוצאי שבתות הויין לו בנים זכרים דכתיב להבדיל בין הקודש ובין החול וכתיב התם להבדיל בין הטמא ובין הטהור וסמיך ליה אשה כי תזריע רבי יהושע בן לוי אמר בנים ראויין להוראה דכתיב להבדיל ולהורות אמר ר' בר יפת אמר ר' אלעזר כל המקדש את עצמו בשעת תשמיש הויין לו בנים זכרים שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים וסמיך ליה אשה כי תזריע :

ר"ש"י

שקל קלא · תמיכת טיט יבש וזרקו בו : דלא יפרוש מיד · לפי שהכה : לפילו בשפה כדמסיק עליו : מוכה שלא ליכנס : קרב אליך · עמוד לפנחך של תינוק בי : עוכה · יום ולילה : מקדם עלמו · לנידות :

זוהר ויקרא דף יג. ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

א"ך יוסי נפש כי תחטא תסדרנא לקרא עד סיפוק סיוס עיטה להאי נפש דהאי עלמא וייתי הסוא יומא תקיפ' דיתבע לה מלכא דינא לנפק' מהאי עלמא ונסו סגללים דא הוא רזא בין תבריין דקא חמרי דבשעתא דמטי זמנא דב"כ לנפקא מן עלמא לעלמא דב"כ לתעבר מניס סס"ד עד סיפוק סיוס עד דלא יפוק יומא לנפק' מהאי עלמא . ונסו סגללים דתתעבר לעלמ' יתוב קמי מחריס . ר"ש אמר תרין עלמין אית ליס לב"כ כד איסו בקיומיס חד דברכה וחד זעיר' דכתיב סגללים תרי וכד מסתכלי כחד' כדין סוא ב"כ בקיומיס ועל דא ונסו סגללים כתיב וכדין בעי בר נס לאסתכלא בעובדוי ולמקנ' לון קמי מחריס ויודי עלייסו בנין דקב"ס אקרי רחום וחנון ומקבל לאיתון דתבין קמיס ודא סוא עד סיפוק סיוס ונסו סגללים דכיון דאיתון סגללים מתעברן

מתעברן מניס וחיסו תפיס בקולר, תמוסס סיס לחכל לס מעליס כ"כ כזמני דקחיס
חיסו בקיומיס ושלמס מלכס לחכריז ואמר וזכור לס בורחך בימי במורותיך עד לחסר לס
יבחו ימי סרעס ונו'. ועל דס עד סיפוס סיוס דבעי ב"ש לחתקי' עובדיו דכר מטון
יומי לחסתלקס מן עלמס קב"ס תוסס עליס וחומר וגפס כי תחטח ושמעס קול אלס
וסס חומינס לס בחומאס דשמי דלס לסקריס בי וחסמדיס בס כד נחתס לעלמס וסוס
עד ודאי מכמס זמנין דחסמדיס בס לנטרס פקודי בנ' סוחיל וב"ש סוס עד בשעתא
דיתוב קמי מלכס חו ידע חו לחס חינון חובין דעבד וחסתכל בסו חו ידע
בבריס דשלס דעבר על פקוד' דמחריס חס לס יניד חס לס יורי עליסו קמי מחריס
(מס כחיב) כד יפוק מסחי עלמס ונסס עומו וכד יסס עומו סיחך פחמין ליס פחמס
וסיחך יקוס קמי מרס ועל דס נפס כי תחטח כחיב.

הלכה פסוקה — יוסף לחכ — מוסר

הר"ס הלכות ברכות פ"ב

מספר תמידים סימן קטו

(א) סדר ברכת המזון כך היא ראשונה ברכת הזן שניה ברכת הארץ. שלישית בונה ירושלים. רביעית הטוב והמטיב ברכה ראשונה משה רבינו תקנה. שניה תיקן יהושע שלישית תיקן דוד ושלמה בנו. רביעית חכמי משנה תיקנוה: (ב) הפועלים שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית ואכלו אחן אין מברכין לפניה ומברכין לאחר שעודתן שתי ברכות בלבד כדי שלא יבטלו מלאכת בעל הבית. ברכה ראשונה בתיקונה שניה אותה בברכת הארץ וכוללן כה בונה ירושלים וחותם בברכת הארץ ואם היו עושין בסעודתן בלבד או שהיה בעל הבית מיסב עמהן מברכין ארבע ברכות כתיקנן בשאר כל אדם:

כתיב כי לח כל מעשה המלכים יביח במשפט על כל נעלם זב מזומן לו חסב בקרן זוית חס פעשה כו ולח נחכוון לרחות חותם ורחה חותם יפה ומחח על חרחה חותם ומוסב כלכו יחחר שכלה כוכחי רחיתים לח לי עוזאל ככה על זב נלי המלכים יביח במשפט על כל נעלם חס טוב שמח כדבר חס רע בעיני הקב"ס כמו בגפול לויכך לל תמחח שמח לחיד לח יקפ: וזב שמח שכח לידו וכיס לו לחסוב שמח חעלתי שמזמן לי לרחותם. וחס כח מלוס לידו שלח כוכוחו ישמח ויכרך להקדוש ברוך הוח שזימנס לו לעשותם:

ראה יום ה תורה

להמסיידמס"ם דז"ל יהוה נפס י יה יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יְהוָה סיס יחידס ה דמילוי הה לל סס ב"ס שבעשיס בניקוד מולס:

א רַק בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח ׀ וְאָכַלְתָּ בָשָׂר כִּבְרָכַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כַּצְבִי
וְכָאַיָּל: א לְחוֹד בְּכָל רְעוּת נַפְשָׁךְ תִּכּוֹס וְתֵיכוֹל בְּשָׂרָא כִּבְרָכְתָא
דַּיְיָ אֱלָהָךְ דְּיַהֵיב לָךְ בְּכָל קִרְוָךְ מְסָאֲבָא וְדַכְיָא יֵכְלִינֵיהּ כְּבִשָּׂר
מַבְיָא וְאַיָּלָא: ב רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם:
ב לְחוֹד דְּמָא לָא תֵיכְלוּן עַל אַרְעָא תַּשְׁדִּינֵיהּ כְּמַיָּא: ג לֹא־תוּכַל
לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעֲשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ
וְצֹאנֶךָ וְכֹל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ: ג לֵית לָךְ רְשׁוּ
לְמֵיכַל בְּקִרְוָךְ מַעֲשַׂר עִבּוּרָךְ חַמְרָךְ וּמִשְׁחָךְ וּבְכוֹרֵי תּוֹרָךְ וְעָנָךְ וְכֹל
נִדְרָךְ דְּתִידַּר וְנִדְבָתָךְ וְאַפְרָשׁוּת יָדָךְ: ד כִּי אִם־לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
תֹּאכְלֶנּוּ

תֹּאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וַעֲבְדְּךָ
וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח
יָדֶךָ: ד אֱלָהָן קָדָם יְיָ אֱלָהָךְ תֵּיכְלִינֵיהּ בְּאַתְרָא דְּיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ בֵּיהּ
אַתְּ וּבְרָךְ וּבְרַתָּךְ וַעֲבְדָּךְ וְאַמְתָּךְ וְלֵוָאָה דִּבְקִירְוָךְ וְתֶחֱדֵי קָדָם יְיָ
אֱלָהָךְ בְּכֹל אוֹשָׁטוּת יָדָךְ: ה הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תַּעֲזֹב אֶת־הַלֵּוִי כָּל־יָמֶיךָ
עַל־אַדְמָתֶךָ: ה אִסְתַּמַּר לָךְ דִּלְמָא תִּשְׁבּוֹק יַת לֵוָאָה כָּל יוֹמָךְ
עַל אַרְעָךְ:

נביאים ישעיה נו

לסמסיך מכ"ס דז"ל צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוס יסוס נשמ' דלעלס אדני נשמס דסוד יְהוָה סיס יחידס דלעלס יְהוָה סיס יחיד' דסוד לל סס ב"ן שבעשיס:

א אֱשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־זֹּאת וּבֶן־אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ
וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל־רָע: א טוּבֵי אֱנָשׁ דַּיַּעְבֵּיד דָּא וּבַר
אֱנָשָׁא דְּיִתְקַף בֵּהּ יִטַּר שַׁבְּתָא מַאֲחַלּוּתֵיהּ וְיִטַּר יְדוֹהִי מִלְּמֶעְבַּד כָּל
דְּבִישׁ: ג וְאַל־יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי יְהוָה
מֵעַל עַמּוֹ וְאַל־יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ: ג וְלָא יֵימַר בַּר עַמְמִין
דְּמִתּוֹסַף עַל עַמָּא דַיְיָ לְמֵימַר אַפְרָשָׁא יַפְרִשַׁנִי יְיָ מֵעַל עַמֵּיהּ וְלָא
יֵימַר סָרִיסָא הָא אֲנָא חֻשִׁיב בָּעָא יְבִישׁ: ג כְּי־כֹה ! אָמַר יְהוָה
לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת־שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפַצְתִּי וּמַחֲזִיקִים
בִּבְרִיתִי: ג אֲרֵי כְרַנָּן אֲמַר יְיָ לְסָרִיסַיָּא דְּיִטְּרוּן יַת יוֹמֵי שַׁבַּיָּא דִּילִי
וּמְתָרָעָן בְּדַצְבָנָא וּמַתְקְפִין בִּקְיָמִי: ד וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי
יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת: ד וְאֶתֶּן
לְהוֹן בְּבֵית מַקְדְּשִׁי וּבְאַרַע בֵּית שְׁכִנְתִּי אֲתַר וְשׁוּם דְּטָב מִבָּנִין
וּמִבְּנָן שׁוּם עָלָם אֶתֵּן לְהוֹן דְּלָא יִפְסוֹק: ה וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־
יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת־שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל־שֹׁמֵר

מצודות דוד

(ה) יעשה זאת. לת המאור למעט מישמור לת השבת מלחללו כי סוף יסוד מוסד על המוכת חידוש העולם וסס כן זה כולהי יסמור ידו מעשות כל רע כוחיל ומחמין שים בורח: (ב) הכלוב. כמתחבר עלמו לל ס' להחמין בו:

רש"י שבת

יעשה זאת. שומר שבת וכו': הבדל יבדילני. ולמה מתנייר: ולל יחמר הסרים. להם לישיב דרכי. ומחזיקים.

מחזיק

לחזיקים כתורתי הכתוכה בברית:

הבדל יבדילני. להיות נבדל מישראל בענין שיקבלו השובה ולה לקבל ממנה ולה"ש למה מלדק: כן לגוי עץ יבש. כמו עץ יבש שלין מגדל פרי כן לגוי מבלי זרע ולה יפחר שמי לזכרון ושל מה לייסר דרכי: (ג) כחשר חפלתי. בהדבר חשר חפלתי לגי: ומחזיקים. מחזיק כתורה. חשר כרתי עליו ברית עם ישראל: (ד) ובחיתי ובחומותי. בבית המקדש ובמביסלחומת הר הבית שמה. ישכו בכללות למשפע מוסב בהכתדרון והזקניס שם נחן לו מקום זכרון שם ר"ל שם יהיס מקומו ושם יזכר לעולם והוא דבר הטוב יותר מזכרון הבא מבניס ובנות: שם עולם לחן לו. ר"ל עד שלעזכר לעולם חשר לל יכרת נשמו: (ה) על ס': כמו לל ס' בכל שומר שבת. כל מי שבא חשר ישמור לת השבת מלחללו וכל

שַׁבָּת מֵחָלְלוֹ וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ ה וּבְנֵי עַמְּיָא דְּמִתּוֹסְפִין עַל עַמֵּיהּ
דַּיָּי לְשַׁמָּשׁוּתֵיהּ וּלְמֶרְחַם אֶת שֵׁמָא דַיָּי לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לַעֲבְדִין כָּל דְּיִסַּר
שַׁבְּתָא לְאַחֲלוּתֵיהּ וּמִתְקַפִּין בִּקְיָמִי׃

כתובים תהלים קה קט

דמסיק מיסוד ומלכות דז״פ שיןדלת יוד כפם שיןשין דלת שין דלת יוד רוש יאהדונהי כשמם דיסוד א אד אדנ אדני כפם אדני רוש אלף דלת נון יוד כשמם דמלכות יְהוָה דהוֹ וֹה הוֹ הוֹ מיה יחידם דיסוד יְהוָה מיה יחידה דמלכות אל סם כ״ן שבעשיה .

א הַבָּה־לָּנוּ עֶזְרַת מִצַּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃ א הַב לָן סַעְדָא מִן מְעָקָא דְּמָגָן פּוּרְקָנָא דְּבַר נָשָׁא׃ ב בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃ב בֵּאלָהָא נַעֲבִיד חֵילָא וְהוּא יְדוּשׁ מְעָקָנָא׃ ג לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ׃ ג לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד תּוּשְׁבְּחָא אֱלָהִים שְׁבָחָתִי לָא תְּשְׁתּוֹק׃ד כִּי פִי רָשָׁע וּפִי־מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ דִּבְּרוּ אִתִּי לְשׁוֹן שָׁקֶר׃ד אֲרוּם פּוּמָא דְּרַשִׁיעָא וּפוּמָא דְּנִכְלָא עָלַי פָּתְחִין מַלִּילוּ עִמִּי לִישָׁן דְּשָׁקַר׃ה וְדִבְרֵי שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם׃ ה וּמְמַלְלֵי סָנוּתָא חַזָּרוּ יָתִי וַאֲגִיחוּ עִמִּי מָגָן׃

רש״י מצודת דוד

כוס . ירמוז : תהלתי תהלתי . על כל ישראל נאמר : פי רשע . ופי מרמה :

(ה) הבה . תהא תן לנו סעזרה מן סלר המורר כי השועת אדם היא שוא ותיקבה תושלה:[ג]באלהים-בעזר תלהי׳-ועשה כח לפתחון על הקומות והוא ירמוז את הקרים לנו: (ג) תהלתי . תהא תלהי תהלתי שתי מהלל לך בכל עת : אל תחרש . אל תשתוק מלהפרע מן המיקים לי : (ד) ופי מרמה . פי הים מרמה : עלי פתחו . לדבר עלי סרה׳ לשון שקר . מרעים עלמה כלוכנים לבל יחסים כשמר חסה : ודבר שנאה . יחל בלב בכבו חותי בדברי שנאה וילוחמים עמדי בחנם כי לא נחלתי לסם רשע מעולם :

ברטנורה משנה מדות פרק א עיקר תו״ט

פרק א בשלשה מקומות הכהנים שומרים . לא מפני כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה א אל אלה אלהי אלהים בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש . בבית אבטינס ובבית הניצוץ ובבית המוקד והלוים בעשרי׳ ואחד מקום . ה׳ על ה׳ שערי הר הבית

פחד לפטים וסנכנים לגלג בשכוד ונדולה הוא לכפמ״ק שלא יהא כלא שומרים וסמירם זו מלום, כל הלילה(ה)והני שלשה מקומות שהכהנים שומרים כנגד מה שכתוב כמורם וסחוטים לפני סמשכן קדמם וגו׳ שומרים משמרת למשמר׳ רמז לנ׳ משמרם בנ׳ מקומות וכפם שכמשכן היה לאהרן ושני בניו שומרים כשלשה מקומות לגלג נבית עולמים כן : בית אבטינס ובית הניצוץ . שמי עליות היו בעזרה כלד שערי העזרה : ובית המוקד. לא היתה עליה לגלג כיצד תרקוו״ט בלעז עשויה כארץ כך מפורש בירים מסכת תמיד: והלוים בא׳ ועשרים מקום . שכב״ד מקומות היו צריכים למור המקדש כדכתיב בד״ה (ב) למזרח הלוים שהה לפפוה ליום ד׳ לנגבה ליום תרביעה ולמערבי׳ שיש שיש לפרכר למערב ד׳ למלה ג׳ לפרכר הרי כמנ״ד משמרות.ג׳ מהן היו לכהניסכדלמרן בריש וכ״ה לגלג תפ״ג דקרא לא תמר לגלג לויסכהנים נמי קרויין

(ה) הר״מ ולוין נרמין דברי הסמפרם דמס׳ תמיד שכ׳ שיהיו שומרים יום ולילה : אבטינס . ני׳ מ״ם שבוף מכילתין על לשכת הען תמלח מקום לשכה זו : (ב) ג׳ כ״ו וכפ״פ כ׳ הר״ב עוד שבשבמקומות שהמרו הכהנים היו הלויס ג״כ משמרים: פנותיו . תנגל״ם למקום שכלה

בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש . בבית אבטינס ובבית הניצוץ ובבית המוקד והלוים בעשרי׳ ואחד מקום . ה׳ על ה׳ שערי הר הבית

עיקר תו״ט ראה יום ה ברטנורה צב

הסומה ומתמלת סומה מפ׳ : (ג) דתרי מכייהו לא לריכי שימור נמ׳ לפי שהיו מכופין לשהר הסשערים ס״ר שמעי׳ : (ד) ומכמון דקתני כלו׳ וחלו וחלו מכמון הר״ם . הכפרת . בית קדשי קדשים נקרא בית הכפרת ערוך כן בכתוב וע״ם שפם הכפרת בכרובי׳ לפכנים המדכפה : מחזר . בכל לילה ולילה על כל משמר ומשמר והיה לו מפתחות הר הבית מפ׳ ור״ל לחפוקי משמרו׳ הכהנים ושמו יוכיח עתו״ט : והם כו׳ . ירושל׳ים הר״ם: הדרום. יתכן לומר שעל שם חולדה שבניקה נקראים כן והיו כאן שנים לפי שדוב תשמים הר הבית בדרום כבר״פ דלק׳ ועתו״ט . קיפונוס לא ידעתי לו טעם וכפ״ג תשב שהוא ל׳ יון ועניינו עכודם סגן שתפש, שהיה שם גן של ורדים מתולהר הבית (וכלותה שעניינו פ״ב דמעשרות מ״ה) ועתו״ט : טדי בדל״ת פי׳ הלנע כמו בטעמים יטידוך (היינו בפיוט שהרים די״כ שהמחיל כי לחזוקי כו׳) שידברו בלעיעתך ל״ל לשון פיוט כמו שני טיידי ופיוטי רגילי׳ כאן קמי ריש גלותא תו׳ וחלוי שהפייטנים היה להם שם לשכה שהם מלמדים ללויס נגוני שמזמורים כי ים לכל מזמור ניגון מיוחד ועתו״ט : (ה) וכ״כ הר״מ ממני׳ ר״מ היה דשכר לין פרס לחומה כשרפת לגלג (ה) בכ״ג ותיקה הלכ׳ : וכל מסעדיה . כל הכהני׳ שמסייעין וסועדים לכהן השורף לותה : להר המשחה . להר הזיתים שהוא במזרחו של ירושלים ושם היו שורפין לת הפרה : (ד) שער הדלק.ע״ם שהיו מכניסים דרך שם עפר של מערבה שהולקים על המזבח נקרא שער הדלק:שני לו שער הבכורות.נרסינן . שפם היו מכניסין הבכורות

הבית : ארבעה על ארבע פנותיו מחוכו . חמשה על חמשה שערי העזרה ארבעה על ארבע פנותיה מבחוץ . ואחד בלשכת הקרבן ואחד בלשכת הפרוכת ואחד לאחורי בית הכפורת: (ב) איש הר הבית היה מחזר על כל משמר ומשמר ואבוקו׳ דולקות לפניו . וכל משמר שאינו עומד . אומר לו איש הר הבית שלום עליך . ניכר שהוא ישן . חובטו במקלו . ורשות היה לו לשרוף את כסותו והם אומרים קול בעזרה.קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפין שישן לו על משמרו : ר״א בן יעקב אומר פעם אחת מצאו את אחי אמו ישן ושרפו את כסותו: (ג) ה׳ שערים היו להר הבית שני שערי חולדה מן הדרום משמשין כניסה ויציאה קיפונוס מן המערב (משמש כניסה ויציאה) טדי מן הצפון לא היה משמש כלום . שער המזרחי עליו שושן הבירה צורה שבו כהן גדול השורף את הפרה ״וכל מסעדיה יוצאין להר המשחה: (ד) שבעה שערים היו בעזרה ג׳ בצפון וג׳ בדרום . ואחד במזרח . שבדרום שער הדלק . שני לו שער

ס״ח פרק וכל הבכורות

קרויין לויס דכתיב וכהנים הלויס בני לדוק : חמשה . שומרים על מעשה שערי הר הבית : ארבע . שומרים לחרים על ארבע פנותיו : מתוכו . מבפנים למומת הר הבית : על חמשה שערי העזרה . הלי חגל סבר ממש׳ שערים כלבד היו לעזרה ולפי׳ לדברי האומר לקמן ז׳ שערים היו מודה שלא היה מעמר לגלג פ״ב ז׳ (ג) . על ד׳ פנותיו ; מבחוץ . לפי שהיו יחידים בעזרה לגלג למלכי בית דוד בלבד ולא היה לפשר לשומר לשמור בעמידה כל הלילה לפיכך היו השומרים בפנות העזר׳ וכן השומרים בשערי העזרה שומרים מבחוץ (ד) כדי שיהיו מוחרין ביושיבה ושמכוה לקרות בכתיב שניה לפרכר בלפי בר בלו׳ חוץ לשומת העזרה : (ב) איש הר הבית׳ ממוקם על כל השומרים : (ג) משמשין כניסה ויציאה.שבהן היו נכנסין ויולאים לבר הבית : קיפונוס מן המערב . שער של בר הבית שבלד מערב קיפונוס שמו : ושל לפון טדי שמו :עליו שושן הבירה צורת. כשעלו מן הגולם וחזו להשמלטי פרס לעייר צורת שושן הבירה על שערי הבית כדי שיהיה לשם מורת מלכות ולייחוסו בשערי העזרה : כ״ג השורף את הפרה .

הבכורות · שלישי לו שער המים · שבמזרח שער נקנור · ושתי לשכות היו לו · אחת מימינו ואחת משמאלו אחת לשכת פנחס המלביש · ואחת לשכת עושי חביתין : (ה) ושבצפון שער הנצוץ · וכמין אכסדרה היה · ועלייה בנויה על גביו · שהכהנים שומרים מלמעלן · והלוים מלמטן : ופתח היה לו לחיל · שני לו שער הקרבן · שלישי לו שער בית המוקד : (ו) ארבע לשכות היו בבית המוקד בקיטונות פתוחות לטרקלין שתים בקדש ושתים בחול · וראשי פספסין מבדילין בין קדש לחול · ומה היו משמשות · מערבית דרומית · היא היתה לשכת (נ"א טלאי) קרבן · דרומית מזרחית היא היתה לשכת (נ"א עושי) לחם הפנים · מזרחית צפונית בה גנזו בני חשמונאי את אבני המזבח · ששקצום מלכי יון · צפונית מערבית בה יורדים לבית הטבילה : (ז) שני שערים היו לבית המוקד · אחד פתוח לחיל · ואחד פתוח לעזרה · אמר רבי יהודה זה שהיה פתוח לעזרה · פשפש קטן היה לו · שבו נכנסין לבלוש את

ברטנורה: הבכורות שמקומן בדרום (ו) שער המים . כדכתיב בספר יחזקאל מ"ז ב' והנה מים מפכים מן הכתף הימנית והיינו דרום שקרוי ימין כדכתיב צפון וימין ורואה יחזקאל בנבואה שהיו מים יוצאים מבית קדש הקדשי' דקים כקרני חגבי' וכשמגיעים לשער זה נעשים כמלא פי פך קטן והיינו דקרי להם מים מפכים : שער נקנור · מפורש במסכת יומא : פנחס המלביש· ממונה היה להלביש הכהני' בשעת עבודה ולהפשיטן אחר עבודה לשמור בגדי כהונה : לשכת עושי חביתין · בה היו עושין המנחה שכ"ג מקריב בכל יום מחציתה בבוקר ומחציתה בערב ועל שם שנאמר בה על מחבת בשמן תעשה נקרא חביתין : (ה) וכמין אכסדרה היה · ב' כותלים אחד מצד זה ואחד מצד זה לשער היו בולטין ויוצאין מחוץ לחומת העזרה לצד הר הבית: ועלייה בנויה למעלה . על אותן ב' כותלים . ופתח היה לו לחיל · באחד מן הכותלי' היה פתח היוצא לחיל דהיינו מקום לפנים מחומת הר הבית מחוץ לעזרה והיא קרויה חיל : שער הקרבן · שם מכניסים קדשי' שפחיטתן בצפון : בית המוקד . על שם שמדורו' דולקים בה תמיד להתחמם שם הכהני' מפני שהולכים יחפים קרוי בית המוקד ובית גדול היה ולארבע פנותיו היו ד' לשכות קטנות כדמפרש ואזיל : (ו) בקיטונות · כחדרי' קטנים הפתוחי' לבית גדול של מלכי' דהיינו טרקלין (ז) : ב' בקדש וב' בחול . שבית המוקד קצתו בנוי בתוך העזרה המקודשת ומקצתו בחול : וראשי פספסין . ראשי קורות יוצאים מן הכותל (ח) עד המקום שהוא קדש כדי לדעת איזה קדש ואיזה חול ולאכול קדשי' בקדש : לשכת טלאי קרבן · שהיו שם טלאים מבוקרים לתמידי' כדתנן אין פוחתין מששה טלאים בלשכת טלאים:לשכת עושי לחה"פ.בית גרמי היו עושי' לחה"פ שם : ששקצום מלכי יון · שהקטירו עליו לע"ז ובמס' שקלים ובמס' תמיד קורא לה לשכת החותמות : בה יורדין לבית הטבילה. באותה לשכה היה יורד הכהן שראה קרי והולך במחילה שתחת בה"מ לבית הטבילה ושם מדורה שמתחמם בה הכהן שטבל ועלה ונסתפג ולשכת המוקד היא קרויה והיא פתוחה לבית המוקד הגדול : (ז) א' פתוח לחיל · הפתח שבצפון בית המוקד היה פתוח לחיל ושבדרומו היה פתוח לעזרה : פשפש קטן . בתוך השער גדול : שבו נכנסים לבלוש את העזרה · שהיו נכנסי' בכל בוקר דרך אותו פשפש לחפש על כל

כלי

עיקר תוי"ט: ועפ"ג דפרה מ"ח בהר"ב :(ו)כלומר אף בדרום בכ"מ בעזרה לאפוקי קד"ק שפחיטתן בצפון ולפי שהם מתנה לכהנים נתיחד להם שער לאפוקי שאר קק"ל דשל בעלים הם : (ז) כדמות בתי השיני' שיש בטירו' המלכים שהוא בית קטן בתוך בית גדול כו' וטרקלין היא בית המלכות קיטון מקוסבית השינה שישנים בו בזמן הקייץ תרגום קייץ קייטא הר"מ : (ח) ממקום שהוא חול עד המקום הקדש ולא במקוםהקדש משום איסור דלא תטע וגו' כל עץ אצל מזבח : לחה"פ · וסמוכים לעזרה ונמלא שהיתה מקודשת אתיא כמ"ד אפייתן בפנים בפ"א דמנחות . שני' ולא קא חשיב ר"פ דהכא ודתמיד אלא חד שומר

העזרה : (ח) בית המוקד כיפה ובית גדול היה מוקף רובדין של אבן וזקני בית אב ישנים שם ומפתחות העזרה בידם · ופרחי כהונה איש כסתו בארץ : (ט) ומקום היה שם אמה על אמה וטבלא של שיש · וטבעת היתה קבועה בה · ושלשלת שהמפתחות היו תלויות בה · הגיע זמן הנעילה· הגביה את הטבלא בטבעת · ונטל את המפתחות מן השלשלת ונעל הכהן מבפנים · ובן לוי יושב לו מבחוץ · גמר מלנעול החזיר המפתחות לשלשלת · ואת הטבלא למקומה · נתן כסותו עליה · ישן לו · אירע קרי באחד מהם · יוצא והולך לו במסיבה ההולכת תחת הבירה והנרות דולקים מכאן ומכאן עד שהוא מגיע לבית הטבילה רבי אליעזר בן יעקב אומר במסיבה ההולכת תחת החיל יוצא והולך לו בטדי :

ברטנורה: כלי שרת שבעזרה שיהיו כלן במקומן והכי תנן במסכת תמיד נטל את המפתח ופתח את הפשפש ונכנס מבית המוקד לעזרה כו' אלו הולכי' באכסדרא דרך המזרח ואלו הולכים באכסדרא דרך המערב היו בודקי' והולכין עד שמגיעין למקום עושי חביתין הגיעו אלו ואלו אומרי' שלו' הכל שלו' כלומר כל כלי שרת הן במקומן בשלום: לבלוש. תרגום ויחפש ובלש : (ח) בית המוקד כיפ' . בנין של בית המוקד לא הי' עליו' אלא כיפה ארקוול"ט בלע"ז עשויה בארץ : מוקף רובדים של אבן . אצטבאות סביב של אבני גזית היו משוקעות בכותל ויוצאות מן הכותל לתוך בית המוקד לצד קרקע ועל גביהן אבנים אחרות קצרות מהן שיוצאו' כמו מן הכותל והיו כעין מעלות זע"ז : וזקני בית אב· המשמר היה מתחלק לשבעה בתי אבות כמנין ימות השבוע כל א' עובד יומו וזקני בית אב של אותו יום היו ישני' שם על אותן רובדים : ופרחי כהונה· בחורים שמתחיל שער זקנם לפרוח והם היו השומרי' : איש כסתו בארץ · שלא היו רשאי' לשכב שם ע"ג מטות אלא בארץ כדרך ששומרי חצרות המלכי' עושי' : כסתו · לשון כרים וכסתות : (ט) הגיע זמן הנעילה : לנעול שערי העזרה · הכהן מבפני' ובן לוי ישן לו מבחוץ · שהלוי' טפלי' לכהני' כמ"ש וילוו עליך וישרתוך הלכך בבית אבטינס ובבית הניצוץ שהיו עליות היו הכהני' שומרי' למעלה ולוי' למטה ובית המוקד שלא היתה אלא כיפה על הארץ היה כהן מבפני' ובן לוי מבחוץ : במסיבה . במחילה המהלכת תחת הבירה שמחילה היתה תחת המקדש וכל המקדש קרוי בירה כדכתיב אל הבירה אשר הכינותי ומפני שהיה בעל קרי לא היה מהלך דרך העזרה אלא דרך המחילות דקי"ל מחילות לא נתקדשו : והנרות דולקים במחילה מכאן ומכאן . במסיבה ההולכת תחת החיל : יוצא . ואינו חוזר לבית המוקד לפי שהוא טבול יום ואין הלכה כר"א בן יעקב אלא כדתנן ברים תמיד בא ויושב לו אצל אחיו הכהני' בבית המוקד עד שהשערי' נפתחי' יוצא והולך לו שאע"ג שטבול יום אסור ליכנס לעזרת נשים דהיינו מחנה לויה לזה הקלו לפי שנטמא בפנים :

עיקר תוי"ט: כיון דגבי אהדדי) הוו קיימי (זה כנגד זה א"כ דסמיכי אהדדי סגי להו בחד שומר דוי (רואה) להכא ודוי להכא גמ' ועתוי"ט : אמה על אמה · בארץ וטבלא עליו הר"ש · הגביה · הכהן השומר הר"ש וכ' הר"מ לפי הנראה ממשנה זו שהיו צריכים מפתחות לסגו' הדלתו'והיו מנעולי דלתותיהן בלי ספק דומי' למנעולים כו' שעושין אותם אצלינו ואינם נסגרי'אלא במפתחותיהם שבהם נפתחים :

גמרא בכורות דף מה ע"א הלכה ה כלה כלי החיצון דהוד דמלכות דבריאה **במוכן בחזקת** שלא נפדה איתמר הפודה את בנו בתוך שלשים יום רב אמר בנו פדוי ושמואל אמר אין בנו פדוי · דכולי עלמא מעכשיו אין בנו פדוי לאחר שלשים יום דאיתנהו למעות ודאי בנו פדוי כי פליגי

לאחר שלשים יום ונתעכלו המעות רב אמר בנו פרוי מידי דהוה אקדושי אשה התם לאו אע"ג דנתעכלו המעות הוי קידושי ה"נ ל"ש ושמואל אמר לך התם בידו לקדשה מעכשיו הכא אין בידו לפרותו מעכשיו · ואע"ג דקיי"ל דכל היכא דפליגי רב ושמואל הילכתא כרב באיסורי ובשמואל בריני הכא הלכתא כוותיה דשמואל דתנן מת בתוך ל' יום אע"פ שנתן להן חזיר לו הסלעים טעמא דמת הא לא מת בנו פרוי הב"ע דאיתנהו למעות תא שמע בחוקת שלא נפדה עד שיאמרו לו שנפדו התם נמי דאיתנהו למעות בעיניה . תני תנא קמיה דרב יהודה הפודה את בנו בתוך ל' יום בנו פרוי אמר ליה שמואל אמר אין בנו פרוי ואת אמרת בנו פרוי ואף ע"ג דקיימא לן כרב באיסורי ובשמואל בריני הכא הילכתא כוותיה דשמואל: הוא לפדות ובנו לפרות הוא קודם לבנו וכולי · ת"ר הוא לפדות ובנו לפרות הוא קודם לבנו רבי יהודה אומר בנו קודמו שמצותו על אביו ומצות בנו עליו אמר ר' ירמיה הכל מודים היכא דליכא אלא ה' סלעים הוא קודם לבנו מאי טעמא דמצוה דידיה עדיף כי פליגי היכא דאיכא ה' משועבדות וה' בני חורין ר"י סבר מלוה הכתובה בתורה בכתוב בשטר דמיא ודידיה אזל וטריף ממשעבדי ובחני חמש בני חורין פריק ליה לבריה ורבנן סברי מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיא

הלכך מצוה דידיה עדיף:

רש"י

אקדושי לשם · שהם אומרים הרי את מקודשת מכאן שפדאו פדוי וקנוי לשמואל : ככתובים בשטר דמי · ומשלח ועד שלשים יום מקודשת לע"ג שנתעכלו שטר הכתוב שהוא כתורה קדם לשטר הכתוב שכיח לחזרים המעות : ת"ש . מתניתין דקתני מת בתוך שלשים ולכך פודה לת עלמו מחלק בשטר שכיח הכתן והכתן עורף בחזקה שלא נפרע עד שיאמרו לו · מכלל שהם אומרו כו' שכיח לחזרים ככו כתעות הכעין:

זוהר ויקרא דף טו ע"א ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

תאנא כשעתא דקב"ה אשגח בעלמא ואתא דמתכסרן עובדיסון דבני נשא לתתא אתגליא עתיקא קדישא בזעיר אנפין ומסתכלן כל חיוון אנפין באנפין סתימין ומתברכן כלסו מאי טעמא מתברכן משום דמסתכלן חיון באנפין בחורא מישור לית שלטון לימינא ולשמאלא סס"ד יפר יאזו פיומו ומתברכן כלסו ומשקיין דא לדא עד דאתברכן כלסו עלמין ומשכחי כלסו עלמין כחד וכדין אתקרו ס' אחד ושמו אחד . וכד חובי עלמא סגיאו אתחיס עתיקא קדישא ולא משגחין באנפין וכדין דיוקן מתערי בעלמא וכרסוון רמיו ועתיק יומין אתחיס ולא אתגלייא סס"ד מזג סוית עד די כרסוון רמיו ועתיק יומין יתיב עד די כרסוון רמיו דחיוון כתרין עלאין דמשקיין לכלסו אחרנין לאוקומי בקיומייסו ומלן חיוון אכסן ועתיק יומין יתיב ולא אתגליא וכדין מספכין חייבי עלמא רחמי לדיוקא . תניא משטרי דאתא נפקין גרדיקין נימוסין קליפ ן ואחדין בקולפוי דנבורא שלטין על רחמי כר"א סוערים על ס' על ס' ממש וכדין אתכחו עלמין אחרין (ס"א קטירין) דלא שלטין ונקטרותא אתער בכלסו וכד בני עלמא מכסרין עובדיסון לתתא מתבסמן דיוקן ומתעברן ומתערי רחמי ושלטן על סטרא דאתער מן דיוקא קדישא וכד מתערן רחמי חדוא וניחומין מסתכחין משום דשליטין על סטרא בישא סס"ד ויכחס ס' על סרעא וינחם משום (דשלטא על סרעא) דאתכפי' דיוקא קדישא ושלטין רחמי תתא כשעתא דמתבסמין דיוקן ושלטין רחמי כל כתרא וכתרא תב בקיומיס ומתברכן כלסו כחדא

וכד

זכד תייבין כל חד וחד לאתריס ומתברכן כלסו כחדא ומתבסמא אתא בקלדיטי נליפין ותייבין לסטרסא כדין לקרי תשובה שלימה ואתכפר עלמא דסא אתא בחדוותא שלימתא יתבא דכתיב אס סביס סמחס וכדין לאתקרי יס"כ דכתיב כיס לטהר אתכס מכל מטאתיכס ומתפתחין ממסין תרעין דסטרין נליפין :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

מספר חסידים סימן קעח כרי"ס הלכות ברכות פ"כ

שלישה פיוסאמור לרחומפני ע"ח · פני לחם פני רשע. פני רשע שלא יאמר אס אביע לחיך ואס לחלך · פני לחם שלא יסיס רשעי הסומיות ליכנס לפניך דכתיב ותעמוד בפתח · וכתיב ומס אתבונן על כתולם · פני ע"ח דכתיב אל תפני אל האלילים · וכתיב ויאמר אלי כן אדם שא עיניך דרך לפומס ואתה עיני דרך לפומס וכתס מלפון לשער כתוצח סמל הקנאה ולא אמר רחס ואתה כי כדמות אדם סיס ודמות זכרות ונקבות נתקנין זה כנס על ידי כעוף ועל ידי אבן טוהרה . זכר אחר כלא זקוקיוכתיב מוסב סמל הקנאה כמקנא וכמייס דילמ מוסב ואמר סמל הקנאה כזה וזהו מה שיוסיף מכשמיר ס' דמות זכרותם ונקבותם ולא אמר רחס ולא ואתה לפי שאסור לרחות כשעה שכבריות נזקקים ולא אמר רחס נכנסים מכנות אל כתתות ולא נעשרים ואתה אין אתוריכס אל כיכל ס' הרי שאסור להסתכל בלירת ע"ח וכלורת רשע וכלורת אדם . שלשה פעמים אמר הרחיק תסוב רחס כנגד נ' פרלופיס שעשה מנשה · וכשביל פיקוח נפש מותרין שלשתן לרחות שהרי יונדב בן רכב נכנס בבית ע"ח כדי שלא יהרג שוב לדיק וכתיב ויחזיקו בחנשים בידו וכיד אחתו וכיד שני בנותיו וכתיב כי על כן רחיתי פן ארך כרחות פני חלכים · מה פני חלכים אתריס אסור אף פני רשע אסור . אבל להנאתן אפי' לפקוח נפש אסור אתה אין עושה כלכו שיהי הרע מתגרה בו לרחותה ימות ולא ירחנה · ואסור לרחות שוסחדש וזוה מתכיים ממך אס תרחנו כגון אדם רודף אחר חבירו לחת לדקה וזוה מתכיים אס ירחנו שוב אדם ואס מכיא שוב דבר לשוב למכור לו שוב אפך מן השוק לו אפילו שוסק כשום מלאכה לו אפילו בביתו וזוה מתכיים אס תרחה לחותו אל תעמוד אס ואסמע ממנו :

מצות השם

זכתיס פרק יג דף יב יע ריש כריתות סס"ד ס' מעשה קרבנות פ' יח סס"ח ל"ת פע מ"ע פד סתג לאוין שלא עשין קפח

תם תמא (רנג) מל"ת שלא לשעות דבר מקרבנות סון לשורס שנאמר רק השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תרחה : (קפח) ומ"ע להקריב כל הקרבנות בביס המקדש שנא' במקום אשר יבחר ס' אס תעלה עולותיך שלו זה דאעלאס סוא סון מלאו דשוחט בסון (בסי' קפז ע"ס) וכל שאוא פעור על שחיטתו בסון פעור על אעלאתו בסון ואס עבר ואעלה בסון כיטל מלות עשה ועבר על לא תעשה וכייב כרת שנאמר ואל פתח אהל מועד לא אביאו ולא יכרת ובשוגג מייב אעלאת ומוסב לאו זה בזבחים ונקבות גס בזס"ז (ע' ס' קפ"ז) ומ"ע נוסב בזמן סביס :

כשורות עו לז תמורה לב סס"ד ס' אסורי מזבח פ"ח סס"מ מ"ע כו סמק עשין קפ"ז

תמב (קפט) מ"ע לפדות קדשים שנפל בהס מום שב' רק בכל אום נפשך מזבח ואכלת בשר מפי השמועה למדו שהכתוב מדבר בפסולי המוקדשין שיפדו ויאכלו למולין ויאכלו ולוקחין בדמי הפדיון בהמה אחרת לקרבן (ע' ס' שכ"ד וע' כלל ס') :

מסכת מעשר שני מכות יג יז יח כריתות ד' ד ס סס"ד ס' מעשר שני פ"ב סס"מ ל"ת קמח קמב קמג לאוין רעו רם רמח ורמב"ן בשורש ט' חשב כל אלו ג' לאוין ללאו אחד וע' כלל ט'

תמג תמד תמה (רנד) מל"ת שלא לאכול מעשר שני של תבואה בלא פדיון חוץ לירושלים (רנה) ומל"ת שלא לשתות יין של מעשר שני בלא פדיון חוץ לירושלים (רנו) ומל"ת שלא לאכול שמן של מעשר שני בלא פדיון חוץ לירושלים שנ' לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירשך ויצהרך ופס לאמר שרשו פני ירושלים דסייסו לאחר שכאו לסנים ממומס ירושלים אכל חוץ לירושלים כזית דגן ושמה רביעית יין ורביעית שמן לוקה על כל ג' וג' (וחין זה לאו שבכללות וכן עד ס' י"כ) שבפירוש אמרו בכריתות דף ס' שלוקה על כל ג' וג'

ל׳ (ע׳ כלל מ׳) לאכל קודם שיכנסו לירושלים מכין לאחו מכח מרדות מד״ס ומוסב בזו״נ כשמעשרות
ומוסב (ע׳ כלל כ׳)
מכות ד׳ ע סכיר כ׳ במורות פ״ל סכח לת קמם סמג לאוין שכח

תמו (רמו) מל״ת שלא לאכול בכור תמים חוץ לירושלים שכ׳ לך תוכל לאכול בשעריך כו׳ וכבורו׳ כו׳
כאן שאכל בזית מבכור תמים חוץ לירושלים לוקה וכן זר שאכל בזית מבכור תמים כין
לפני זריקה כין לאחר זריקה בכ״מ לוקה(ע׳ סי׳ יח) ומוסב בכ״מ ובכ״ז בזכ״וכ :
מכות יז סכיר כ׳ מעש׳ קרבנות פ׳ יל סכח לת קמם סמג לאוין שכח

תמז (רמז) מל״ת שלא לאכול בשר מפשת ואפס חוץ לעזרה שכת׳ לא תוכל לאכול כו׳ בקרב
ונאחך מפי המסורה למדו שזה לזהרה שלא לאכול מפשת ואפס חוץ לעזרה או
קדשים קלים חוץ לחומת ירושלים (ע׳ סי׳ ע״ב) ומסובר ואכל בזית קדשי קדשים חוץ לעזרה או
קדשים קלים חוץ לחומת ירושלים לוקה ומוסב בזמן הכית בזכ״וכ :
מכות יז סכיר כ׳ מעש׳ קרבנות פ׳ יל סכח לת קמם סמג לאוין שכח

תמח (רמח) מל״ת שלא לאכול בשר עולה שכ׳ לא תוכל לאכול כו׳ וכל נדריך אשר תדור מפי
המסורה למדו שזה לזהרה שלא לאכול בשר עולה בין לפני זריקה דמים בין לאחר זריקת
דמים ואכול בזית לוקה ואכר וסולת ויין מעטרפין לכזית ומוסב בזמן הכית בזכ״וכ בכהנים
וישראלים וכן שאוכל בזית מעימורין שהן כליל למזבח כמו עולה :
מכות יז סכיר כ׳ מעש׳ קרבנות פ׳ יל סכח לת קמז סמג לאוין שכח

תמט (רמט) מל״ת שלא לאכול בשר כל הקדשים קודם זריקת דמם שנת׳ לא תוכל לאכול כו׳
ונדבותיך מפי המסורה למדו שזה לזהרה שלא לאכול תודה או שלמים לפני זריקת
דמם וס״ה לשאר קדשים בין קלים בין תמורים ושאוכל בזית לוקה ואוכל ואכר ואחר והסולת ויין
והשמן של נסכיהם מעטרפין לכז״ת ומוסב בזמן הכית בכהנים לויט וישראלים זכ״וכ :
מכות סכ״ל כ׳ כיכורי״פ סכח לת קמט סמג לאוין רס״ס י

תנ (רנ) מל״ת שלא יאכלו כהנים ביכורים חוץ לירושלים שכ׳ לא תוכל לאכל כ׳ בשעריך כו׳
ותרומת יד ולו סביכורים ואם אכל לוקה ודוקא אחר שנכנסו לפנים מחומ״ירושלים
וכן אם אכלן כהן בירושלים קודם הנחתן בעזרה (ע׳ סי׳ תר״ו) לוקה כמו שאכלן כחוץ־לביכורים
שיצאו חוץ למחיצתן ומזרו מותרין באכילה וכהן טהור שאכל ביכורים טמאים לוקה וכביכורים
אמורין לאחון ואם אכלן בטמאות מכין אחו מכות מרדות . וזר שאכל ביכורים בכ״מ חייב
מיתה בידי שמים כמו בתרומה (בסי׳ רפ) והוא שאכלם אחר שנכנסו לחומת ירושלים ומוסב בזמן
הכית בזו״וכ .
סכי״ל כ׳ מניעה פ״ב סכ״ת ל״ת רנ סמג לאוין שנח

תנא (רנא) מל״ת שלא לעזוב הלויט שנת׳ השמר לך פן תעזוב את הלוי מלשמחו ולשמוח מעשרותיו
ברגלים שלא מחויב לזמן לויט ולשמחם ברגל וכן ליתום ולאלמנה ולעכויים ואין לוקין
על לאו זה אם לא שמחם אחין כו ומעשה ו מוסב בזמן הכית לשמח לויט שאכל יחום ואלמנה ועכויים־חייב
לשמח גם בזמן הזה (ע׳ סי׳ תפ״ח) ומוסב בזו״וכ :

ליל ואו תורה

כ״ו פסוקי שמו״ת נגד מילוי ב״ן וד׳ ה׳ ו׳ ה׳ ותעשה ממנו לירוף וְהָיָה כניקוד שם׃

א כִּי יַרְחִיבֶ֣ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֣יךָ אֶת־גְּבֻלְךָ֗ כַּאֲשֶׁ֤ר דִּבֶּר־לָךְ֙ וְאָמַרְתָּ֣ אֹכְלָ֔ה
בָּשָׂ֖ר כִּ֣י־תְאַוֶּ֑ה נַפְשְׁךָ֙ לֶאֱכֹ֣ל בָּשָׂ֔ר בְּכָל־אַ֥וַּת נַפְשְׁךָ֖ תֹּאכַ֥ל
בָּשָׂ֑ר : כ כִּֽי־יִרְחַ֨ק מִמְּךָ֜ הַמָּק֗וֹם אֲשֶׁ֤ר יִבְחַר֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ לָשׂ֥וּם
שְׁמ֖וֹ שָׁ֑ם וְזָבַחְתָּ֣ מִבְּקָרְךָ֡ וּמִצֹּאנְךָ֩ אֲשֶׁ֨ר נָתַ֤ן יְהוָה֙ לְךָ֔ כַּאֲשֶׁ֥ר צִוִּיתִ֖ךָ

אונקלוס ואכלת

א אֲרֵי֩ יַפְתֵּ֨י יְיָ֜ אֱלָהָךְ֗ יָת֙ תְּחוּמָךְ֔ כְּמָא֙ דְּמַלֵּ֣ל לָךְ֔ וְתֵימַ֖ר אֵיכוֹל֣ בְּשָׂ֑רָא אֲרֵ֗י תְּתְרְעֵ֤י נַפְשָׁךְ֙
לְמֵיכַ֣ל בִּשְׂרָ֔א בְּכֹ֖ל רְעוּת֣ נַפְשָׁךְ֑ תֵּיכוֹ֖ל בִּשְׂרָֽא : ב אֲרֵ֗י יִתְרַחֵ֤ק מִנָּךְ֙ אַתְרָ֔א דְּיִתְרְעֵ֥י
אֱלָהָךְ֙ לְאַשְׁרָאָ֣ה שְׁכִנְתֵּ֔יהּ תֵּמַ֙ן֙ וְתִכּ֣וֹס מִתּוֹרָ֔ךְ וּמֵעָנָ֖ךְ דְּיַהֲב֣ יְיָ֑ לָךְ֙ כְּמָ֣א דְּפַקֵּ֔ידְתָּךְ֙ וְתֵיכוֹל֙

וְאָכַלְתָּ֖ בִּשְׁעָרֶ֑יךָ בְּכֹ֖ל אַוַּ֥ת נַפְשֶׁ֛ךָ : ג אַךְ֩ כַּאֲשֶׁ֨ר יֵאָכֵ֜ל אֶת־הַצְבִי֙
וְאֶת־הָאַיָּ֔ל כֵּ֖ן תֹּאכְלֶ֑נּוּ הַטָּמֵ֥א וְהַטָּה֖וֹר יַחְדָּ֥ו יֹאכְלֶֽנּוּ׃ ד רַ֚ק חֲזַ֣ק לְבִלְתִּ֔י
אֱכֹ֖ל הַדָּ֑ם כִּ֣י הַדָּ֗ם הֽוּא־הַנֶּ֙פֶשׁ֙ וְלֹֽא־תֹאכַ֥ל הַנֶּ֖פֶשׁ עִם־הַבָּשָׂ֑ר : ה לֹ֥א
תֹאכְלֶ֖נּוּ עַל־הָאָ֑רֶץ תִּשְׁפְּכֶ֥נּוּ כַּמָּֽיִם : ו לֹ֥א תֹאכְלֶ֖נּוּ לְמַ֣עַן יִיטַ֣ב לְךָ֔
וּלְבָנֶ֖יךָ אַחֲרֶ֑יךָ כִּֽי־תַעֲשֶׂ֥ה הַיָּשָׁ֖ר בְּעֵינֵ֥י יְהוָֽה : ז רַ֚ק קָדָשֶׁ֣יךָ
אֲשֶׁר־יִהְיוּ֙ לְךָ֔ וּנְדָרֶ֖יךָ תִּשָּׂ֑א וּבָאתָ֖ אֶל־הַמָּק֥וֹם אֲשֶׁר־יִבְחַ֖ר
יְהוָֽה : ח וְעָשִׂ֣יתָ עֹלֹתֶ֗יךָ הַבָּשָׂ֤ר וְהַדָּם֙ עַל־מִזְבַּ֣ח יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ וְדַ֣ם
זְבָחֶ֔יךָ יִשָּׁפֵ֖ךְ עַל־מִזְבַּ֣ח יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֑יךָ וְהַבָּשָׂ֖ר תֹּאכֵֽל : ט שְׁמֹ֣ר
וְשָׁמַעְתָּ֗ אֵ֚ת כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה אֲשֶׁ֥ר אָנֹכִ֖י מְצַוֶּ֑ךָּ לְמַ֣עַן יִיטַ֣ב לְךָ֔
וּלְבָנֶ֖יךָ אַחֲרֶ֑יךָ עַד־עוֹלָ֕ם כִּ֤י תַעֲשֶׂ֙ה הַטּ֣וֹב וְהַיָּשָׁ֔ר בְּעֵינֵ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהֶֽיךָ׃
י כִּֽי־יַכְרִ֣ית ׀ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֣יךָ ׀ אֶת־הַגּוֹיִם֩ אֲשֶׁ֨ר אַתָּ֜ה בָּ֣א־שָׁ֗מָּה לָרֶ֙שֶׁת֙
אוֹתָ֔ם מִפָּנֶ֖יךָ וְיָרַ֣שְׁתָּ אוֹתָ֑ם וְיָשַׁ֖בְתָּ בְּאַרְצָֽם : יא הִשָּׁמֶ֣ר לְךָ֔ פֶּן־
תִּנָּקֵ֖שׁ אַחֲרֵיהֶ֑ם אַחֲרֵ֣י הִשָּׁמְדָ֔ם מִפָּנֶ֖יךָ וּפֶן־תִּדְרֹ֣שׁ לֵאלֹהֵיהֶ֗ם לֵאמֹר֙
אֵיכָ֣ה יַעַבְדוּ֙ הַגּוֹיִ֣ם הָאֵ֔לֶּה אֶת־אֱלֹהֵיהֶ֖ם וְאֶֽעֱשֶׂ֣ה־כֵּ֔ן גַּם־אָ֖נִי
לֹא־תַעֲשֶׂ֣ה כֵ֔ן לַיהוָ֖ה אֱלֹהֶ֑יךָ כִּ֣י כָל־תּוֹעֲבַ֤ת יְהוָה֙ אֲשֶׁ֣ר שָׂנֵ֔א עָשׂ֥וּ
לֵאלֹהֵיהֶ֖ם כִּ֣י גַם־אֶת־בְּנֵיהֶ֣ם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶ֗ם יִשְׂרְפ֥וּ בָאֵ֛שׁ לֵאלֹהֵיהֶֽם :
יג אֵ֚ת כָּל־הַדָּבָ֔ר אֲשֶׁ֥ר אָנֹכִ֖י מְצַוֶּ֑ה אֹתְכֶ֣ם אֹת֔וֹ תִּשְׁמְר֥וּ לַעֲשׂ֖וֹת לֹא־

אונקלוס תספ

בְּקִרְוָךְ בְּכָל רְעוּת נַפְשָׁךְ : ג בְּרַם כְּמָא דְּמִתְאֲכִיל בְּשַׂר טָבְיָא וְיָת אַלְיָא כֵּן תִּתְבְּרְיוּן מְסָאֲבָא
זַדְכָּא כַּחֲדָא יִכְלִינְיָה : ד לְחוֹד תֻּקֵּף בְּדִיל דְּלָא לְמֵיכַל דְּמָא אֲרֵי דְּמָא הוּא נַפְשָׁא וְלָא
תֵּיכוֹל נַפְשָׁא עִם בִּשְׂרָא : ה לָא תֵּיכְלִינֵיהּ עַל אַרְעָא תְּשַׁדְּרִינֵיהּ כְּמַיָּא : ו לָא תֵּיכְלִינֵיהּ בְּדִיל
דְּיֵיטַב לָךְ וְלִבְנָךְ בָּתָרָךְ אֲרֵי תַּעְבֵּיד דְּכַשַׁר קֳדָם יְיָ : ז לְחוֹד מַעֲשַׂר קוּדְשָׁךְ דִּיהוֹן לָךְ וְנִדְרָךְ
תְּטוֹל וְתֵיתֵי לְאַתְרָא דְּיִתְרְעֵי יְיָ : ח וְתַעְבֵּיד עֲלָוָתָךְ בִּשְׂרָא וְדָמָא עַל מַדְבְּחָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ
וְדַם נִכְסַת קוּדְשָׁךְ יִתְשַׁד עַל מַדְבְּחָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ וּבִשְׂרָא תֵּיכוֹל : ט מַר וְתִסְבֵּיךְ יַת כָּל
פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין דַּאֲנָא מְפַקֵּיד קָדָּךְ דְּבִדִיל דְּיֵישֵׁיב לָךְ וְלִבְנָךְ בָּתָּרָךְ עַד עָלַם אֲרֵי תַּעְבֵּיד דְּתַקִּין
וּדְכָשַׁר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ : י אֲרֵי יְשֵׁיצֵי יְיָ אֱלָהָךְ יָת עַמְמַיָּא דְּאַתְּ עָלֵיל לְתַמָּן לְמֵירַת יַתְהוֹן
מִן קֳדָמָךְ וְתֵירַת יַתְהוֹן וְתֵיתֵב בְּאַרְעֲהוֹן : יא אִסְתְּמַר לָךְ דִּילְמָא תִתָּקֵל בַּתָּרֵיהוֹן בָּתַר
דְּיִשְׁתֵּיצוֹן מִן קֳדָמָךְ וְדִלְמָא תִתְבָּעֵ לְמֵימַר אֵיכֵדֵין פָּלְחִין עַמְמַיָּא הָאִילֵּן יָת
עַמְמַיָּהוֹן וְאֶעְבֵּיד כֵּן אַף אֲנָא : יב לָא תַעְבֵּיד כֵּן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ אֲרֵי כָּל דְּמְרַחֵק יְיָ
דָּמֵי עָבְדִין לְטַעֲוָתְהוֹן אֲרֵי אַף יָת בְּנֵיהוֹן וְיָת בְּנָתְהוֹן מוֹקְדִין בְּנוּרָא לְטַעֲוָתְהוֹן : יג יָת
כָּל פִּתְגָמָא דַּאֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכוֹן יָתֵיר תִּטְרוּן לְמֶעְבַּד לָא תּוֹסְפוּן עֲלוֹהִי וְלָא תִגְרְעוּן מִנֵּיהּ :

תֹּסֵף עָלָיו וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ : יד כִּי־יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֹלֵם
חֲלוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת : טו וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת אֲשֶׁר־
דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נֵלְכָה אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתָּם
וְנָעָבְדֵם : טז לֹא תִשְׁמַע אֶל־דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא אוֹ אֶל־חוֹלֵם
הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מְנַסֶּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם : יז אַחֲרֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וְאֶת מִצְוֹתָיו תִּשְׁמֹרוּ וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ
תַּעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבָּקוּן : יח וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא יוּמָת
כִּי דִבֶּר־סָרָה עַל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפְדְּךָ
מִבֵּית עֲבָדִים לְדַחֲךָ מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ
וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ : יט כִּי יְסִיתְךָ אָחִיךָ בֶּן־אִמֶּךָ אוֹ־בִנְךָ אוֹ־בִתְּךָ
אוֹ ׀ אֵשֶׁת חֵיקֶךָ אוֹ רֵעֲךָ אֲשֶׁר כְּנַפְשְׁךָ בַּסֵּתֶר לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה
אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר־לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ : כ מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ אוֹ הָרְחֹקִים מִמְּךָ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־
קְצֵה הָאָרֶץ : כא לֹא־תֹאבֶה לוֹ וְלֹא תִשְׁמַע אֵלָיו וְלֹא־תָחוֹס עֵינְךָ
עָלָיו וְלֹא־תַחְמֹל וְלֹא־תְכַסֶּה עָלָיו : כב כִּי הָרֹג תַּהַרְגֶנּוּ יָדְךָ תִּהְיֶה־בּוֹ
בָּרִאשֹׁנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל־הָעָם בָּאַחֲרֹנָה : כג וְסָקַלְתּוֹ בָאֲבָנִים
וָמֵת כִּי בִקֵּשׁ לַדַּחֲךָ מֵעַל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

מבית

אונקלוס

יד אֲרֵי יְסוּם בֵּינָךְ נְבִיָא אוֹ חָיֵים חֶלְמָא וְיִתֵּן לָךְ אָתָא אוֹ מוֹפְתָא : טו וַייְתֵי אָתָא וּמוֹפְתָא
דְּמַלֵּיל עִמָּךְ לְמֵימַר נְהַךְ בָּתַר טַעֲוָת עַמְמַיָא דְּלָא יְדַעְתִּינוּן וְנִפְלְחִינוּן : טז לָא תְקַבֵּיל לְפִתְגָמֵי
נְבִיָא ההוּא אוֹ לְחָיֵים חֶלְמָא הַהוּא אֲרֵי מְנַסֵּי יְיָ אֱלָהְכוֹן יָתְכוֹן לְמִידַע הַאִיתֵיכוֹן רָחְמִין יָת
יְיָ אֱלָהְכוֹן בְּכָל לִבְּכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן : יז בָּתַר פּוּלְחָנָא דַּיְיָ אֱלָהְכוֹן תְּהָכוֹן וְיָתֵיהּ תִּדְחָלוּן
וְיָת פִּקּוּדוֹהִי הִטְרוּן וְלְמֵימְרֵיהּ תְּקַבְּלוּן וְקֻדָּמוֹהִי תִּפְלְחוּן וּבְרַחֲלָתֵיהּ תִּתְקְרְבוּן : יח וְנְבִיָא
ההוּא אוֹ חָיֵים חֶלְמָא ההוּא יִתְקְטֵיל אֲרֵי מַלֵּיל סָטְיָא עַל יְיָ אֱלָהְכוֹן דְּאַפֵּיק יָתְכוֹן מֵאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם וּפְרָקָךְ מִבֵּית עַבְדוּתָא לְאַטָעָיוּתָךְ מִן אוֹרְחָא דְּפַקָּדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְמֵהָךְ בָּהּ וְתִסְתַּלֵי
עֲבִיד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ : יט אֲרֵי יְמַלְּכִנָּךְ אָחוּךְ בַּר אִמָּךְ אוֹ בְרָךְ אוֹ בְרַתָּךְ אוֹ אִנַּת קָנְיָמָךְ אוֹ
חַבְרָךְ דְּכִנְפְשָׁךְ בְּסִתָּרָא לְמֵימַר נְהַךְ וְנִפְלַח לְטָעֻוֹת עַמְמַיָא דְּלָא יְדַעְתְּ אַתְּ וַאֲבָהָתָךְ : כ מִטָּעֻוֹת
עַמְמַיָא דִּבְסְחֲרָנֵיכוֹן דְּקָרִבִין לָךְ אוֹ דִּרְחִיקִין מִנָּךְ מִסְּפֵי אַרְעָא וְעַד סְפֵי אַרְעָא : כא לָא
תֵיבֵי לֵיהּ וְלָא תְקַבֵּיל לְמֵימְרֵיהּ וְלָא תְחוּס עֵינָךְ עֲלוֹהִי וְלָא תְרַחֵם וְלָא תְכַסֵּי עֲלוֹהִי : כב אֲרֵי
מְקָטָלָ תְּקַטְלִינֵיהּ יָדָךְ תְּהֵי בְּיֵהּ בְּקַדְמֵיתָא לְמִקְטְלֵיהּ וְיָדָא דְכָל עַמָּא בְּבַתְרֵיתָא : כג וְתִרְגְּמִנֵיהּ
בַּאֲבָנַיָא וְיָמוּת אֲרֵי בָּעָא לְאַטָעוּתָךְ מֵדַּחֲלָתָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ דְּאַפֵּקָךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית

מִבֵּית עֲבָדִים : כד וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּן וְיִרָאוּן וְלֹא־יוֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת
כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה בְּקִרְבֶּךָ : כה כִּי תִשְׁמַע בְּאַחַת עָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לְךָ לָשֶׁבֶת שָׁם לֵאמֹר : כו יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל
מִקִּרְבֶּךָ וַיַּדִּיחוּ אֶת־יֹשְׁבֵי עִירָם לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים
אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם :

אונקלוס

עַבְדוּתָא : כד וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּן וְיִדְחֲלוּן וְלָא יוֹסִפוּן לְמֶעְבַּד כְּפִתְגָמָא בִּישָׁא הָדֵין בֵּינָךְ:
כה אֲרֵי תִשְׁמַע בְּחָדָא קִרְוְתָךְ דְּיְיָ אֱלָהָךְ יָהִיב לָךְ לְמִיתַב תַּמָּן לְמֵימָר : כו גַּבְרִין בְּנֵי גַּבְרִין בְּנֵי
רְשָׁעָא מִבֵּינָךְ וְאַטְעִיוּ יָת יָתְבֵי קִרְוְתְהוֹן לְמֵימָר נְהַךְ וְנִפְלַח לְטָעֻוֹת עַמְמַיָא דְּלָא יְדַעְתּוּן :

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגוסהצענו תשלוסכל הסדרה ותרגום והפטורה

יום ו תורה

טו וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֱשְׂתָה
הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּקִרְבֶּךָ : טז הַכֵּה תַכֶּה אֶת־יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהִוא
לְפִי־חָרֶב הַחֲרֵם אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּהּ וְאֶת־בְּהֶמְתָּהּ לְפִי־
חָרֶב : יז וְאֶת־כָּל־שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל־תּוֹךְ רְחֹבָהּ וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ
אֶת־הָעִיר וְאֶת־כָּל־שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם
לֹא תִבָּנֶה עוֹד : יח וְלֹא־יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן־הַחֵרֶם לְמַעַן
יָשׁוּב יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר
נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ : יט כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת־
כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ : יד ס רביעי א בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ
וְלֹא־תָשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לָמֵת : ב כִּי־עַם קָדוֹשׁ אַתָּה

אונקלוס לי״י

טו וְתִתְבַּע וְתִבְדּוֹק וְתִשְׁאַל יָאוּת וְהָא קְשְׁטָא כֵּן פִּתְגָמָא אִתְעֲבִידָא תּוֹעֲבְתָּא הָדָא בֵּינָךְ :
טז מְמָחֵא תִּמְחֵי יָת יָתְבֵי קִרְוְתָא הַהִיא לְפִתְגָם דְּחָרֶב נַמֵּר יָתְהִי וְיָת כָּל דִּי בָהּ וְיָת בְּעִירֵי
לְפִתְגָם דְּחָרֶב : יז וְיָת כָּל עֲדָאָה תְּכַנּוֹשׁ כְּגוֹ פִּתְיָה וְתוֹקֵד בְּנוּרָא יָת קִרְתָּא וְיָת כָּל עֲדָאָה
נְמִיר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וּתְהֵי תֵּל חָרִיב לָעָלַם לָא תִתְבְּנֵי עוֹד : יח וְלָא יְדְבַּק בִּידָךְ מִדְּעַם מִן
חֲרָמָא בְּדִיל דִּיתוּב יְיָ מִתְקוֹף רָגְזֵה וְיִהַב לָךְ רַחֲמִין וְיִרְחַם עֲלָךְ וְיַסְגֵּנָךְ כְּמָא דִּי קַיֵּם
לַאֲבָהָתָךְ : יט אֲרֵי תְקַבֵּל לְמֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ לְמִטַּר יָת כָּל פִּקּוּדוֹהִי דִּי אֲנָא מְפַקֶּדָךְ יוֹמָא
דֵּין לְמֶעְבַּד דְּכַשֵּׁר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ : א בְּנִין אַתּוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהְכוֹן לָא תִתְחַמְּמוּן וְלָא תְשַׁוּוּן
מָרָט בֵּין עֵינֵיכוֹן עַל מִית : ב אֲרֵי עַם קַדִּישׁ אַתְּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וּבָךְ אִתְרְעִי יְיָ לְמִהְוֵי לֵיהּ

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בָּחַר יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכֹּל
הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: ג לֹא תֹאכַל כָּל־תּוֹעֵבָה: ד זֹאת
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכֵלוּ שׁוֹר שֵׂה כְשָׂבִים וְשֵׂה עִזִּים: ה אַיָּל וּצְבִי
וְיַחְמוּר וְאַקּוֹ וְדִישֹׁן וּתְאוֹ וָזֶמֶר: ו וְכָל־בְּהֵמָה מַפְרֶסֶת פַּרְסָה
וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְרָסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ
תֹּאכֵלוּ: ז אַךְ אֶת־זֶה לֹא־תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה
הַשְּׁסוּעָה אֶת־הַגָּמָל וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלֵה
גֵרָה הֵמָּה וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסוּ טְמֵאִים הֵם לָכֶם: ח וְאֶת־הַחֲזִיר
כִּי־מַפְרִיס פַּרְסָה הוּא וְלֹא גֵרָה טָמֵא הוּא לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא
תֹאכֵלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ: ס ט אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר
בַּמָּיִם כֹּל אֲשֶׁר־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת תֹּאכֵלוּ: י וְכֹל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר
וְקַשְׂקֶשֶׂת לֹא תֹאכֵלוּ טָמֵא הוּא לָכֶם: ס יא כָּל־צִפּוֹר טְהֹרָה תֹּאכֵלוּ:
יב וְזֶה אֲשֶׁר לֹא־תֹאכְלוּ מֵהֶם הַנֶּשֶׁר וְהַפֶּרֶס וְהָעָזְנִיָּה: יג וְהָרָאָה וְאֶת־
הָאַיָּה וְהַדַּיָּה לְמִינָהּ: יד וְאֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ: טו וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־
הַתַּחְמָס וְאֶת־הַשָּׁחַף וְאֶת־הַנֵּץ לְמִינֵהוּ: טז אֶת־הַכּוס וְאֶת־הַיַּנְשׁוּף
וְהַתִּנְשֶׁמֶת: יז וְהָקָאַת וְאֶת־הָרָחָמָה וְאֶת־הַשָּׁלָךְ: יח וְהַחֲסִידָה וְהָאֲנָפָה
לְמִינָהּ וְהַדּוּכִיפַת וְהָעֲטַלֵּף: יט וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף טָמֵא הוּא לָכֶם לֹא
יֵאָכֵלוּ: כ כָּל־עוֹף טָהוֹר תֹּאכֵלוּ: כא לֹא־תֹאכְלוּ כָּל־נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר־
בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לַנָּכְרִי כִּי־עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה

אונקלוס אלהיך

לָעַם חֲבִיב מִכֹּל עַמְמַיָּא דִּי עַל אַפֵּי אַרְעָא: ג לָא תֵיכוֹל כָּל דִּמְרָחָק: ד דֵּין בְּעִירָא דְּתֵיכְלִין
תּוֹרִין אִמְּרִין דְּרַחֲלִין וְגַדְיָן דְּעִזִּין: ה אַיְלָא וְטָבְיָא וְיַחְמוּרָא וְיַעְלָא וְרֵימָא וְתוֹרְבָּלָא וְדִיצָא:
ו וְכֹל בְּעִירָא דְּסַדְקָא פַרְסָתָא וּמְטַלְּפָא טַלְפִין תַּרְתִּין פְּרִסָתָא מַסְקָא מִשְׁרָא בִּבְעִירָא תֵּיכְלִין:
ז בְּרַם יָת דֵּין לָא תֵיכְלוּן מִמַּסְקֵי מִשְׁרָא וּמִמְּסַדְּקֵי פְּרִסְתָּא מַטְלְפֵי טַלְפָּא יָת
נַמְלָא וְיָת אַרְנְבָא וְיָת טַפְנָא אֲרֵי מַסְקֵי מִשְׁרָא אִנּוּן וּפַרְסָתְהוֹן לָא סְדִיקָא מְסָאֲבִין אִנּוּן
לְכוֹן: ח וְיָת חֲזִירָא אֲרֵי מְסַדֵּיק פַּרְסָתָא הוּא וְלָא מַסְקָא מְסָאֲבָא הוּא לְכוֹן מִבִּסְרֵיהוֹן לָא
תֵיכְלוּן וּבְנִבְלָתְהוֹן לָא תִקְרְבוּן: ט יָת דֵּין תֵּיכְלוּן מִכֹּל דִּי בְמַיָּא כֹּל דִּי לֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִין
תֵּיכְלוּן: י וְכֹל דִּי לֵית לֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִין לָא תֵיכְלוּן מְסָאֲבָא הוּא לְכוֹן: יא כָּל
צִפַּר דַּכְיָא תֵּיכְלוּן: יב וְדֵין דִּי לָא תֵיכְלוּן מִנְּהוֹן נִשְׁרָא וְעֵר וְעָזְנְיָא: יג וּבַת כְּנָפָא וְטַרְפִּיתָא
וְדֵיתָא לְזִנְהּ: יד וְיָת כָּל עָרְבָא לְזִנְיָה: טו וְיָת בַּת נַעֲמְיָתָא וְצִיצָא וְצִפַּר שַׁחְפָּא וְנֵצָא
לְזִנּוֹהִי: טז וְקַרְיָא וְקִפּוֹפָא וּבוּטָא: יז וְקָתָא וְיַרְמְקָא וְשָׁלֵינוּנָא: יח וְחַרְיְיתָא וְאִבּוּ לְזִנְיָה
וְנֵנֶר טוּרָא וַעֲטַלֵּפָא: יט וְכֹל רַחֲשָׁא דְּעוֹפָא מְסָאֲב הוּא לְכוֹן לָא יִתְאֲכְלוּן: כ כָּל עוֹפָא
דְּכִי תֵיכְלוּן: כא לָא תֵיכְלוּן כָּל נְבֵילָא לְתוֹתַב עָרֵל דִּי בְקִרְוָךְ תִּתְּנִנַּהּ וְיֵיכְלִנַּהּ אוֹ תְזַבְּנִנַּהּ

אֱלֹהֶיךָ לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: פ המשיי כב עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל־
תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה: כג וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת
בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־הַיָּמִים: כד וְכִי־
יִרְבֶּה מִמְּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא־תוּכַל שְׂאֵתוֹ כִּי־יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: כה וְנָתַתָּה
בַכֶּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בּוֹ: כו וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן
וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: כז וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ לֹא תַעַזְבֶנּוּ כִּי אֵין
לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ: ס כח מִקְצֵה | שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מַעְשַׂר
תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַהִוא וְהִנַּחְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ: כט וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין־לוֹ חֵלֶק
וְנַחֲלָה עִמָּךְ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְאָכְלוּ
וְשָׂבֵעוּ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:
ס ששי טו א מִקֵּץ שֶׁבַע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה: ב וְזֶה דְּבַר
הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל־בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא־יִגֹּשׂ אֶת־
רֵעֵהוּ וְאֶת־אָחִיו כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה לַיהוָה: ג אֶת־הַנָּכְרִי תִּגֹּשׂ וַאֲשֶׁר
יִהְיֶה לְךָ אֶת־אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶךָ: ד אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה־בְּךָ אֶבְיוֹן

אונקלוס כי

לְרַבֵּר עַמְמִין אֲרֵי עַם קַדִּישׁ אַתְּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לָא תֵיכוֹל בִּשַּׁר בְּחַלָבָ: כב עַשָּׂרָא תְעַשַּׂר יָת
כָּל עַלַּת זַרְעָךְ דִּיפּוֹק חַקְלָא שַׁתָּא־בְשַׁתָּא: כג וְתֵיכוֹל קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּאַתְרָא דִּי יִתְרְעֵי
לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ תַּמָּן מַעְשַׂר עִבּוּרָךְ חֲמָרָךְ וּמִשְׁחָךְ וּבְכוֹרֵי תּוֹרָךְ וְעָנָךְ בְּדֵיל דְּתֵילַף לְמִדְחַל
קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ כָּל יוֹמַיָּא: כד וְאֲרֵי יְסָגֵי מִנָּךְ אֹרְחָא אֲרֵי לָא תְכִיל לְסַטָּיָהּ אֲרֵי יִתְרַחֵק
מִנָּךְ אַתְרָא דִּי יִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ תַּמָּן אֲרֵי יְבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ: כה וְתִתַּן
בְּכַסְפָּא וְתִצּוֹר כַּסְפָּא בִּידָךְ וְתֵהַךְ לְאַתְרָא דִּי יִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ בֵּיהּ: כו וְתִתַּן כַּסְפָּא בְּכֹל דִּי
יִתְרְעֵי נַפְשָׁךְ בְּתוֹרֵי וּבְעָנָא וּבְחַמְרָא חֵדֶת וַעֲתִיק וּבְכֹל דִּי תִשְׁאֲלָנָּךְ נַפְשָׁךְ וְתֵיכוֹל תַּמָּן קֳדָם
יְיָ אֱלָהָךְ וְתֶחְדֵּי אַתְּ וְאֵנָשׁ בֵּיתָךְ: כז וְלֵוָאָה דִּי בְקִרְוָךְ לָא תְרַחֲקִנֵּיהּ אֲרֵי לֵית לֵיהּ חֻלָּק
וַאֲחֻסְנָא עִמָּךְ: כח מְסוֹף תְּלַת שְׁנִין תַּפֵּק יָת כָּל מַעְשַׂר עֲלַלְתָּךְ בְּשַׁתָּא הַהִיא וְתַצְנַע
בְּקִרְוָךְ: כט וְיֵיתֵי לֵוָאָה אֲרֵי לֵית לֵיהּ חֻלָּק וַאֲחֻסְנָא עִמָּךְ וְיִתְּבָא וְיִסְעְדוּן וְיִשְׂבְּעוּן בְּדֵיל דִּי יְבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל עוּבְדֵי יָדָךְ דִּי תַעְבַּד: א מְסוֹף
שְׁבַע שְׁנִין תַּעְבֵּד שְׁמִטְתָּא: ב וְדֵין פִּתְגָם שְׁמִטְתָּא דְּתִשְׁמֹט כָּל גְּבַר מָרֵי רְשׁוּ דִּי יַשֵּׁי
לְחַבְרֵיהּ וְלָא יִתְבַּע מִן חַבְרֵיהּ וּמִן אָחוּהִי אֲרֵי קְרָא שְׁמִטְתָּא קֳדָם יְיָ: ג מִן בַּר עַמְמִין

כִּי־בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ יְהוָה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן־לְךָ נַחֲלָה
לְרִשְׁתָּהּ: רַק אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם: וּ כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט
וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ: ז כִּי יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן
מֵאַחַד אַחֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
לָךְ לֹא תְאַמֵּץ אֶת־לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן:
ח כִּי־פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר
לוֹ: ט הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־יִהְיֶה דָבָר עִם־לְבָבְךָ בְּלִיַּעַל לֵאמֹר קָרְבָה
שְׁנַת־הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינְךָ בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן וְלֹא תִתֶּן־לוֹ
וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֵטְא: י נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא־יֵרַע
לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל ׀ הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־
מַעֲשֶׂיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ: יא כִּי לֹא־יֶחְדַּל אֶבְיוֹן מֶקֶרֶב הָאָרֶץ עַל־
כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לְאָחִיךָ לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ
בְּאַרְצֶךָ: ס יב כִּי־יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וַעֲבָדְךָ
שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת תְּשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ: יג וְכִי תְשַׁלְּחֶנּוּ
חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם: יד הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ
וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן־לוֹ: טו וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד

אונקלוס הייט

תִּתְבַּע וְדִי יְהֵי לָךְ עִם אָחוּךְ תַּשְׁמֵט יְדָךְ: ד לְחוֹד אֲרֵי לָא יְהֵי בָךְ מִסְכֵּנָא אֲרֵי בָרְכָא
יְבָרְכִנָּךְ יְיָ בְּאַרְעָא דִי יְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ אֲחָסָנָא לְמֵירְתַהּ: ה לְחוֹד אִם קַבָּלָא תְקַבַּל לְמֵימְרָא
דַּיְיָ אֱלָהָךְ לְמִטַּר לְמֶעְבַּד יָת כָּל תַּפְקָדְתָּא הָדָא דִי אֲנָא מְפַקְּדָךְ יוֹמָא דֵין: ו אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ
בָּרְכָךְ כְּמָא דִי מַלֵּיל לָךְ וְתִזּוֹף לְעַמְמִין סַגִּיאִין וְאַתְּ לָא תְזוּף וְתִשְׁלוֹט בְּעַמְמִין סַגִּיאִין וּבָךְ
לָא יִשְׁלְטוּן: ז אֲרֵי יְהֵי בָךְ מִסְכֵּנָא חַד מֵאֲחָיךְ בַּחֲדָא מִתְרָעָיךְ בְּאַרְעָךְ דַּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ
לָא תְתַקֵּף יָת לִבָּךְ וְלָא תְקַפְּצוֹן יָת יְדָךְ מֵאָחוּךְ מִסְכֵּנָא: ח אֶלָּא מְפַתָּח תְּפַתַּח יָת יְדָךְ לֵיהּ
וְאוֹזָפָא תְּוַזְּפִנֵּיהּ דְּמִסַּת חֲסָרוֹנֵיהּ דְּיֶחְסַר־לֵיהּ: ט אִסְתְּמַר לָךְ דִּילְמָא יְהֵי פִּתְגָם עִם לִבָּךְ
בְּרַשָּׁע לְמֵימַר קְרִיבָא שְׁבִיעָתָא שַׁתָּא דְּשִׁמְטְתָא וְתִבְאַשׁ עֵינָךְ בְּאָחוּךְ מִסְכֵּנָא וְלָא
תִתֶּן לֵיהּ וְיִקְרֵי עֲלָךְ קֳדָם יְיָ וִיהֵי בָךְ חוֹבָא: י מְתַּן תִּתֵּן לֵיהּ וְלָא יִבְאַשׁ לִבָּךְ בְּמִתְּנָךְ לֵיהּ
אֲרֵי בְּדִיל פִּתְגָמָא הָדֵין יְבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל עוֹבָדָךְ וּבְכֹל אוּשָׁטוּת יָדָךְ: יא אֲרֵי לָא
יִסְפּוֹק מִסְכֵּנָא מִנּוֹ אַרְעָא עַל כֵּן אֲנָא מְפַקְּדָךְ לְמֵימַר מְסַתַּח תְּפַתַּח יָת יְדָךְ לְאָחוּךְ לַעֲנִיָּךְ
וּלְמִסְכֵּנָךְ בְּאַרְעָא: יב אֲרֵי יְזְדַּבַּן לָךְ אָחוּךְ בַּר יִשְׂרָאֵל אוֹ בַּת יִשְׂרָאֵל וְיִסְתְּחִנָּךְ שֵׁית שְׁנִין
וּבְשַׁתָּא שְׁבִיעָתָא תְּשַׁטְּרִנֵּיהּ בַּר חוֹרִין מֵעִמָּךְ: יג וַאֲרֵי תְּשַׁטְּרִנֵּיהּ בַּר חוֹרִין מֵעִמָּךְ לָא
תְּשַׁטְּרִנֵּיהּ רֵיקָנִין: יד אַסְגָּאָה תַּסְגֵּי לֵיהּ מֵעָנָךְ וּמֵאֻדָּרָךְ וּמִמַּעְצַרְתָּךְ דִּי יְבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ

הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה הַיּוֹם: טז וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ וְאֶת־
בֵּיתֶךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ: יז וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת
וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאַף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן: יח לֹא־יִקְשֶׁה בְעֵינֶךָ
בְּשַׁלֵּחֲךָ אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים
וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: פ שביעי יט כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר
יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר־
שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ: כ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ שָׁנָה
בְּשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ: כא וְכִי־יִהְיֶה בּוֹ מוּם
פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: כב בִּשְׁעָרֶיךָ
תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְבִי וְכָאַיָּל: כג רַק אֶת־דָּמוֹ לֹא
תֹאכֵל עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם פ טז א שָׁמוֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב
וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי בְחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם
לָיְלָה: ב וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: ג לֹא־תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל־עָלָיו
מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם
צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: ד וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־
גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־יָלִין מִן־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם

אונקלוס הראשון

תֶּתֵּן לֵיהּ: טז וְתִדְבַּר אֲרֵי עַבְדָּא הָוֵיתָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וּפְרָקָךְ יְיָ אֱלָהָךְ עַל כֵּן אֲנָא מְפַקְּדָךְ
יָת פִּתְגָמָא הָדֵין יוֹמָא דֵין: יז וִיהֵי אֲרֵי יֵימַר לָךְ לָא אֶפּוֹק מֵעִמָּךְ אֲרֵי רְחֵמָךְ וְיָת אֱנַשׁ
בֵּיתָךְ אֲרֵי טַב לֵיהּ עִמָּךְ: יז וְתִסַּב יָת מַרְצֵעָא וְתִתֵּן בְּאָרְנֵיהּ וּבְרָשָׁא וִיהֵי לָךְ עַבְדָּ פְּרָט
לַעֲלַם וְאַף לְאַמְתָּךְ תַּעְבֵּד כֵּן: יח לָא יְקַשֵׁי בְּעֵינָךְ בְּמִשְׁטָּרָךְ יָתֵיהּ בַּר חוֹרִין מֵעִמָּךְ אֲרֵי
עַל חַד תְּרֵין כַּאגַר אַגִּירָא פָּרַחָךְ שִׁית שְׁנִין וִיבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכֹל דִּי תַעְבֵּד: יט כָּל בּוּכְרָא
דִּי יִתְיְלִיד בְּתוֹרָךְ וּבְעָנָךְ דְּכוֹרִין תְּקַדַּשׁ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לָא תְפַלַּח בְּבוּכְרָא דְתוֹרָךְ וְלָא
תְגֹוז בּוּכְרָא דָעָנָךְ: כ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ תֵּיכְלִנֵּיהּ שַׁתָּא בְשַׁתָּא בְּאַתְרָא דִי יִתְרְעֵי יְיָ אַתְּ וְאֱנַשׁ
בֵּיתָךְ: כא וַאֲרֵי יְהֵי בֵּיהּ מוּמָא חָגִיר אוֹ עַיֵּיר כָּל מוּם בִּישׁ לָא תִכְסְנִיהּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ:
כב בְּקִרְוָיְךָ תֵּיכְלִנֵּיהּ מְסָאבָא וְדָכְיָא כַּחֲדָא כִּבְשַׂר טַבְיָא וְאַיָּלָא: כג לְחוֹד יָת דְּמֵיהּ לָא
תֵיכוֹל עַל אַרְעָא תִּשְׁדִּנֵּיהּ כְּמַיָּא: א טַר יָת יַרְחָא דְאָבִיבָא וְתַעְבֵּיד פִּסְחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ
אֲרֵי בְּיַרְחָא דְאָבִיבָא אַפְקָךְ יְיָ אֱלָהָךְ מִמִּצְרַיִם לֵילְיָא: ב וְתִכּוֹס פִּסְחָא קֳדָם
יְיָ אֱלָהָךְ מִן בְּנֵי עָנָא וְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא מִן תּוֹרֵי בְּאַתְרָא דִי יִתְרְעֵי יְיָ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ תַּמָּן:
ג לָא תֵיכוֹל עֲלוֹהִי חֲמִיעַ שִׁבְעָה יוֹמִין תֵּיכוֹל עֲלוֹהִי פַּטִּיר לַחְמָא עָנְיָא אֲרֵי בְּבֶהְלוּ נְפַקְתָּא
מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּדִיל דְּתְהֵוֵי דָכַר יָת יוֹמָא מְפַקָּךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם כָּל יוֹמֵי חַיָּיךְ: ד וְלָא יִתְחֲזֵי

הָרִאשׁוֹן לַבֶּכֶר׃ ה לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ ו כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בָּעֶרֶב כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ
מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם׃ ז וּבִשַּׁלְתָּ וַאֲכַלְתָּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר
יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאָהָלֶיךָ׃
ח שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא
תַעֲשֶׂה מְלָאכָה׃ס שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר־לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה
תָּחֵל לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת׃ י וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסַּת
נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ יא וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְהַגֵּר
וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן
שְׁמוֹ שָׁם׃ יב וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרָיִם וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אֶת־הַחֻקִּים
הָאֵלֶּה׃ פ מפטיר יג חַג הַסֻּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ
וּמִיִּקְבֶךָ׃ יד וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי
וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃ טו שִׁבְעַת יָמִים תָּחֹג
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־תְּבוּאָתְךָ וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ׃
טז שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ו בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי ו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

אונקלוס במקים

לָךְ חֲמֵיר בְּכָל תְּחוּמָךְ שִׁבְעָה יוֹמִין וְלָא יְבִית מִן בִּסְרָא דִי תִיכוֹס בְּרַמְשָׁא בְּיוֹמָא קַדְמָאָה
לְצַפְרָא׃ ה לַית לָךְ רְשׁוּ לְמִכַּס יַת פִּסְחָא בַּחֲדָא מֵקְרָוָךְ דַּי יְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ׃ ו אֱלָהֵן
לְאַתְרָא דִי יִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ תַּמָּן תִּכּוֹס יַת פִּסְחָא בְּרַמְשָׁא כְּמַעַל שִׁמְשָׁא
זִמְנָא דְּפַקְתָּ מִמִּצְרָיִם׃ ז וְתִבַּשֵּׁל וְתֵיכוֹל בְּאַתְרָא דִי יִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ בֵּיהּ וְתִתְפְּנֵי בְצַפְרָא וְתֵהָךְ
לְקִרְוָךְ׃ ח שִׁתָּא יוֹמִין תֵּיכוֹל פַּטִּירָא וְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה כְּנִשְׁתָּא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לָא תַעְבֵּד
עֲבִידָא׃ ט שְׁבָעָא שָׁבוּעִין תִּמְנֵי לָךְ מִדְּשַׁרְיוּת מַגָּלָא בַּחֲצַר עִמָּרָא דְּאַרְמֵיתָא תְּשָׁרֵי לְמִמְנֵי
שְׁבָעָא שָׁבוּעִין׃ י וְתַעְבֵּד חַגָּא דְּשָׁבוּעַיָּא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ מְסַת נְדְבַת יָדָךְ דִּי תִתֵּן כְּמָא דִי
יְבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃ יא וְתֶחְדֵּי קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ אַתְּ וּבְרָךְ וּבְרָתָךְ וְעַבְדָּךְ וְאַמְתָךְ וְלַוָּאָה דִּי
בְקִרְוָךְ וְגִיּוֹרָא וְיַתְמָא וְאַרְמְלָא דִּי בֵינָךְ בְּאַתְרָא דִי יִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ תַּמָּן׃
יב וְתִדְכַּר אֲרֵי עַבְדָא הֲוֵיתָא בְּמִצְרָיִם וְתִטַּר וְתַעְבֵּד יָת קְיָמָיָא הָאִלֵּין׃ יג חַגָּא דְּמַטַּלְיָא
תַּעְבֵּד לָךְ שְׁבָעָא יוֹמִין בְּמִכְנְשָׁךְ מֵאִדְרָךְ וּמֵמַעְצַרְתָּךְ׃ יד וְתֶחְדֵּי בְּחַגָּךְ אַתְּ וּבְרָךְ וּבְרָתָךְ וְעַבְדָּךְ
וְאַמְתָךְ וְלַוָּאָה וְגִיּוֹרָא וְיַתְמָא וְאַרְמְלָא דִּי בְקִרְוָךְ׃ טו שַׁבְעָא יוֹמִין תָּחוֹג קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ
בְּאַתְרָא דִי יִתְרְעֵי יְיָ אֲרֵי יְבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל עֲלָלָתָךְ וּבְכֹל עוֹבְדֵי יְדָיִךְ וְתִהֵי בְּרַם חֲדֵי׃
טז תְּלַת זִמְנִין בְּשַׁתָּא יִתְחֲזֵי כָּל דְּכוּרָךְ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּאַתְרָא דִי יִתְרְעֵי בְּפִסְחָא דְּמַטַּלְיָא וּבְחַגָּא
דְּשָׁבוּעַיָּא וּבְחַגָּא דְּמַטְלְיָא וְלָא יִתְחֲזֵי קֳדָם יְיָ רֵיקָנוּ׃ יז גְּבַר כְּמַתְּנַת יְדֵיהּ כִּבְרָכָתָא דְּיְיָ

בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא
יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְהוָה רֵיקָם׃ יז אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר נָתַן לָךְ׃ ס ס ס

אונקלוס

אֱלָהָךְ דִּי יְהַב לָךְ׃ ס ס ס

הפטרה של שבוע זו תמצא בפסוקי נביאים מן עניה ס ועד עד יום ג סוף
פסוק ב ישראל כי פארך

יום הששי

סדר קריאת הפטרת השבוע שניה מקרא ואחד תרגום והפטרה ומזמור ס׳ מלך גאות לבש לו מזמור
שיר ליום ששבת וס׳ מלך יגל״ם דכרו משמה והלכה מסדר טהרות שהיא נגד היסוד בחומש סיוס

עיקר תוי״ט — משנה נגעים פרק ג — ברטנורה

(ה) וכנגד פירש״י לדש מטמא כ״ם מין לדש לפי׳ קטן דכתיב וכפס לדש וכקטנות מייירי ולא למעוטי לדש מפריעה ופריעה . תושב דדימו בעכו״ם זולת להחכיזו נגילות ולהחיוטו ולק׳ נגעי בגדיסלף קלמר מון מגר מושב וגם בנגעי בתים כן משום דנגעי הגוף לף מיסטרו מלף בקרבן וגר מושב לאו בר סכי הוא מסל״ב סתם דגזרו ביה רבנן . (ב) בח״כ ילוף מקרא ועמו״ש . (ג) ל״ר שוטה דלריך שיסה פקח קלת דמסכרו ליה וסבר מלף דלגבי חכם סניסרלל שוטה קרי ליה כ״מ . (ד) לפי שלריך לרחות הנגע עם הכסר שסביניו כדמניף בח״כ : (ה) ובאותו נגע עלי מסכתם דלין מחליטין את המוסגר דלם מסגירו בכהרת כנרים ובאמצע

הכל מיטמאין בנגעים · חוץ מן העכו״ם וגר תושב · הכל כשרים לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן · אומרים לו אמור טמא והוא אומר טמא · אמור טהור והוא אומר טהור · אין רואין שני נגעים כאחד בין באיש אחד ובין בשני אנשים · אלא רואה את האחד ומסגירו · ומחליטו ופוטרו · וחוזר לשני · אין מסגירין את המוסגר · ולא מחליטין את המוחלט · אין מסגירין את המוחלט · ולא מחליטין את המוסגר · אבל בתחלה בסוף שבוע · המסגיר מסגיר

פרק ג הכל מיטמאין . וחפי׳ קטן דמטמא דמימן מיס לרוע כתיב : הכל (ה) כי יהיה בעור בשרו כתיב : הכל כשרים לראות את הנגעים · ואע״פ שחיבו בקי כהן ובטומחיהן לס סכס עמו רוחס לס (ג) לחכל ביטו לבין עלמו לס לחיבו בקי כהן ובטומחיהן לס סנגעים: שהטומא׳ והטהרה ביד כהן . סכס ישרלל רוחס לס הנגע וחו׳ לכהן לחק על פי סחוס סוטס (ג) לחמור טמא לחמור טהור : בין באיש אחד בין בשני אנשי׳ , שנולדו שני נגעי׳בתים לחד חו כשני לחכיס לין סכהן רוחס יפס שני נגעי׳ כחד (ד) : ומסגירו . חי בר מסגר היח כגון על ידי ד׳ מרחות : ומחליטו . חס רחן להחליט כגון על ידי שטר לבן חו מטיס : ופוטרו . חס הוח למטס מחרטב מרחות : וחוזר לשני . מחמר שנולד בשני קור׳ שמסגיר לח ברחטון חו שהחליטו:אין מסגירים את המוסגר · וכן שני : אין מחליטין את המוסגר . דחס מסגירו בנגע לחד וחמר כך נולד לו נגע לחמר (ה) ברחוי להסגירו חו להחליטו לין נזקק לו וכי מחסי מן ברחטון לין על הנגע שני לף תורת מוסגר ולף תורת מוחלט עד שיזקק לו : אבל בתחלה בסוף שבוע מסגיר ומסגיר.חס בתחלת השבוע נולד בשני קור׳ שמסגיר חס ברחטון מסגיר על ברחטון ומסגיר על בשני וכן בסיף שבוע ברחטון חס עמד ברחטון בשיניו מסגירו ותוזר ומסגיר על בשני : מהליט ומחליט . מחליט על ברחטון

ותוזר

ומוזר ומחליט על הסכי : מסגיר ופוטר . מסגיר על הרחטון ופוטר על הסכי : ומחליט ופוטר. מחליט על הרחטון ופוטר על הסכי וה"ה לויפכא מסגיר ומחליט או מחליט ומסגיר פוטר ומסגיר פוטר ומחליט : (ב) גותנין לו שבעת ימי המשתה . דכתיב וביו' הרחות בו מכדי לכתוב רמשמע ובהרחות מאי וביום לומר לך יש יום שאתה רואה ויש יום שאי אתה רואה : (ג) עור הבשר . שהרחה בו אחד מד' מרחות : בתחלה . בסוכה של הכהן בלא הסגר מיטמא בשער לבן ובמקום אחר בכל בפסיון לוי מיטמא עד סוף שבוע רחטון או סוף שבוע שני או לאחר הפטור הסוף שבוע שני כשעמד בעיניו ופטרו אם לאחר כך פשה מוזר וסולטו : שלשה עשר יום . דיוס שביעי של שבוע רחטון עולי לכאן ולכאן : (ד) השחין והמכוה מיטמאים בשבוע אחד . דשחר נגעיים לאן שי הסגרות וחלו לאחר פשה בשבוע רחטון ולא עולה שער לבן פוטרו ולי מיטמאין דקאי הכי קאמר (ו) כשכלו חלו שני סימני בסוף שבוע אחד טמא אף לא כלו טהור : (ה) הנתקים . נגעין שהרחה בו בזקן קרויין נתקים : בשער צהוב דק בתחלה . אם בתחלה עלה לו שער לסוב מחליטו לסוב דומה לזקן : בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני . אם בסוף שבוע רחטון פשה או עלה לו שער לסוב מחליטו ואם לאו מסגירו שניה ואם בסוף שבוע שני פשה או עלה לו שער לסוב מחליטו ואם לאחר הפטור פשה או עלה לו שער לסוב מחליטו:(ו) הקרחת והגבחת . לקמן בסוף פרק י'מפרש לויו היא קרחת ולויו היא גבחת:במחיה ובפסיון . לבל בשער לבן היו מיטמאין לפי שאין שער לובה כמן : (ז) בירקרק ובאדמדם . אף דקרי' בבגדי' וכאן סימן טומאה ירקרק ואדמדם ולא קרי לעיל סימן טומאה לאדמדם מרחות שבעור בשר אשר דכאדמדם מרחות שבעור בשר אפי' עומדי' וו כאן שני' לויו מחליטין בלא שער לבן ובלא פסיון ובלא מיום לבל בבגדי' כשעמד בירקרק או באדמדם שני שבועות ע"ש דלא פשה כאן משהרפו לסכי קרי לסו בבגדי' סימן טומאה וכן בבגדי' שלשה שבועות כשחזר הנגע (ז) לבמות שהיה או בירקרק לאדמדם

מסגיר . והמחליט מחליט . מסגיר ופוטר מחליט ופוטר : (ב) חתן שנראה בו נגע נותנין לו שבעת ימי המשתה לו ולביתו ולכסותו . וכן ברגל נותנין לו כל ימות הרגל: (ג) עור הבשר מיטמא בשני שבועות ובשלשה סימנין . בשער לבן . ובמחיה ובפסיון . בשער לבן ובמחיה בתחלה . ובסוף שבוע ראשון . ובסוף שבוע שני . ולאחר הפטור . ובפסיון בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני . ולאחר הפטור ומיטמא בשני שבועות שהן י"ג יום : (ד) השחין והמכוה . מיטמאין בשבוע א' ובב' סימנין בשער לבן ובפסיון . בשער לבן בתחלה בסוף שבוע ולאחר הפטור. ובפסיון בסוף שבוע לאחר הפטור . ומיטמאין בשבוע אחד שהוא ז' ימים : (ה) הנתקין מיטמאין בב' שבועות . בב' סימנין בשער צהוב דק ובפסיון. בשער צהוב דק בתחלה . בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני ולאחר הפטור . ובפסיון בסוף שבוע ראשון . בסוף שבוע שני לאחר הפטור . ומיטמאין בשני שבועות שהן י"ג יום : (ו) הקרחת והגבחת מיטמאות בשני שבועות ובשני סימנין במחיה ובפסיון . במחיה בתחלה ובסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני לאחר הפטור ובפסיון בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני לאחר הפטור . ומיטמאות בשני שבועות שהן י"ג יום : (ז) הבגדים מיטמאין בשני שבועות ובג' סימנין בירקרק ובאדמדם

שהרחה בו מסוס דכתיב לויכן ג' שבועות נקט הכי ומיהו כרחטון : בתחלה . לין זה כמו בתחלה דכל הנגעים דכולהו לחסלוט ודכתי להסגיר מ"מ מני לה מסוס פסיון דכתיב לויו מסגיר הר"ש וכלו' מחמת הפסיון והא דלחמרי' בסמ"ק דכתחלה מסגיר ומסגיר סייגו דוקא כשנולד נגע במקום אחר אבל אם אותו נגע הרחטון הולך ופוס' הכל נגע ג' ולויו מסגיר אלא על הרחטון: ומיטמאין בו' . דיני דכל הך פרקא מבוארים בקרלי ובדרשי בס"ב ועמוי"ט . (ח) ולפון הר"מ וסן :

ובאדמדם ובפשיון . בירקרק ובאדמדם בתחלה ובסוף שבוע ראשון . ובסוף שבוע שני . ולאחר הפטור ובפשיון בסוף שבוע ראשון. ובסוף שבוע שני ' ולאחר הפטור ומיטמאין בשני שבועות שהן י"ג יום : (ח) הבתים מיטמאין בג' שבועות . ובג' סימנין בירקרק ובאדמדם ובפשיון . בירקרק ובאדמדם בתחלה . בסוף שבוע ראשון . ובסוף שבוע שני . ובסוף שבוע ג' לאחר הפטור . ובפשיון בסוף שבוע א' . ובסוף שבוע ב' ובסוף שבוע שלישי לאחר הפטור . ומיטמאין בג' שבועות שהן י"ט יום . אין בנגעים פחות . משבוע אחד ולא יותר על ג' שבועות :

גמרא נדה דף נ"ח ע"א

שאלן לפני רבי המפלת שפיר מלא בשר מהו אמר להם לא שמעתי אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי כך אמר אבא מלא דם טמאה נדה מלא בשר טמאה לידה אמר ליה אילמלי דבר חדש אמרת לנו משום אביך שמענוך עכשיו מדהא קמייתא כיחידאה קאמר כסומכוס שאמר משום רבי מאיר הא נמי שמא כרבי יהושע אמרה וא"ן הלכה כרבי יהושע דתני' המפלת שפיר שאינו מרוקם רבי יהושע אומר ולד וחכ"א אינו ולד . אמר רבי שמעון בן לקיש משום רבי אושעיא מחלוקת בעבור אבל בצלול דברי הכל אינו ולד ורבי יהושע בן לוי אמר בצלול מחלוקת איבעיא להו בצלול מחלוקת אבל בעבור דברי הכל ולד או דילמא בין בזה ובין בזה מחלוקת תיקו :

רש"י

כסומכוס . ברי"ף דס שכתוב התחיכה מעמא משום לף היה ולד ולא"ג דפליג ר"י בספיר לאומרם כחלה דס מודם דלא ולד כוה דדם מוכיח עליו : בעבור . מס שכתובו עבור דתיכף למיתר ולד היה וגיומות : בצלול . שכוה חלה מיס גלולין :

דמשום עור שפיר לאומרים מעמא משום לידה ויחידאה היא דלילמא לפילו כחלה בשר פליגי כיון דתיכו מרוקם מעולם

זוהר ויקהל דף רה ע"א

כך חיכון מכימין יתבין בסטוח רוח' קדישא רוחא עלאה : בעאן למשמע ערסייסי וסחי רוחא לחמיך לחבריה לחתא . כל חיכון נשמתין קדישין וירתין קדישי עלוזין בהא רוחא נשמתין קדישין לבניסון כדקא יאות כיון דסחי רוחא ערא על עלמא כל רוחין ביסין וכל מקטרגין ביסין לחסתלקו מעלמא . ולא בעיכן לללחא על

טטורא

נטורין בגין דישראל חיון נטורין בסטרא רוחא וסכות שלוס פריסת נדפס עלייסו חיון נטירין מכלא ואי תימא סה תניון דלא יפיק ב"נ יחידאי לא בליליא דציעתא דסכתא ולא בליליא דסכתא ובעי ב"נ לאסתמרא וסא אתמרן דבליליא סכתא נטירין בני נשא מכל מקטרגין דעלמא ולא בעיין לגלאה על נטורא :

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מסדר תסידים סימן קצט כרי"ס :כלי סכת פי' י

אל יקבל אדם נביותו כי ס פן יכרסר אתר"כם ואל ידור בניית שתנים טוליס סם שיניאוסו לשטוסה או הוא תוסם ואם יש לו בניס אתא ילמדו ממעשיסם ולא ידור אדם במקום שים משפטות מקובלות כי אין מקבלים תוכתה כי המשפתה מתפה עליהן אלא יתבייטו לעיני משפתות שבעיר ולעולם לא יסיס בלא ריס ובלא מלס ולא ידור בעיר שפרוציס סם שוחיס ולא בעיר שאין אתר רשס שתי' בפשט ארץ רציס ברים לא ולמד מבעירי לוחות בעולס שפסר אתר

(א) זוהר לקשור קשר שאינו של קיימא לדבר מצוה בגין שיקשור לתדוד שיעור משיעורי התורה . נימה בנור שנשפך קושרין אותה בתקדש אבל לא בתרינה ולא יקש ר ניתא לכתחלה אפילו בתקדש : (ב) כל קשר שחייבין על קשורו כך חייבין על התירו וכל קשר שהקושר אותו פטור . כן התתיר אותו פטור . וכל קשר שפוטרי לקושרו כך פוטר להתירו :

כיס וכמקומו סיס שוק גדול וכיס בתותו יום מתקבלים מכל המקומות ומתקבלו סם זוטות ברכה ולתוכן זוטות כיסה נברת אתת על כולן אמר לבניותו כשר קח ממון ברכה ותעביר לי כל הזוטות כי למתר יבואו לשוק ולאתר שתעביר לי אח כולן כמו שירלו תבניים כולס בניות אתר ותניע לכל אתת משס יפה ומן לכס לאתול ולשתות ומלאכת אתר ותשתרשבד שיעשור בשוק ותביעס למקומס הלך ודיבר לגברת של זוטות כל מי שאתה תפלס אתן לגס"ס אלך יותר ממס שתרויחי ומתן לה כל מה שאתרה ותכניס כולן בניות אתת ואתרה לאתר שעבר השוק תביא כולן לעיני כך סיס עושס כל זמן שסיס בשוק והזוטות כאות כי' אבן ישראל לריכים לעשות סיוע ונדר לעשי עבירה על כן לוה לא תסיס קדשה מבנות ישראל .

מצות השם

מולין פ"ק ג סביד ס' בתיט' פ"ק שבת מע קמו שתג עביון סג יד סי' ק' שתק סי' קלג

תנב (קל) מ"ע לשמוע בשמה סיס ועוק שס ירלה לאתול מבשרס שלא' וזבתה מבקרך ומלאתך בתאר לויתיך מלמד שבלטווה משה בעל פה שלטות שתיטה על הוועט ועל סקנה ורוב אתר בעוק ועל רוב סניס בשמה ועל שסייס דרשה שלדה שגרמה ועיקור ונוהג בכ"מ ובכ"ז בז"וכ :

מולין קב סביד ס' מלכלות לשורו' פ"ם שבת לת קד שתג לאוין קלו י"ד סי' קב שתק סי' ד

תנג (רסג) מל"ת שלא לאתול אבר מן התי בס' לא תאתל הנפש עם הבשר מפי השמוע'למדך שזה לזהרה שלא לאתול אבר מנתתך מן התי והאוכל כזית מאבר מן התי לוקה לפי' לאל אבר שלא שם יש בו כזית לוקה ואם אין בו כזית פטור (ע' כלל יח) ואם אכל אבר מן התי ובשר מן התי לוקה שתים ו' משום לא תאכל הנפש עם הבשר ו"ו משום ובשר בשדה טרפה לא תאכלו (ע' סי' ע')

ונוהג בכ"מ ובכ"ז בז"וכ :

תמורה יז סביד ס מעש' קרבנות פ' יח שבת מ"ט פס והרמבן משיג ע"ם שתג עשין קפט :

תנד (קלח) מ"ע להטפל בהבאת קרבנות בהמה גס ממון לאתר לבס"מק בס' רק קדשיך אשר יהיו לך תשא ובאת בו' ודרשו בספרי שאינו מדבר אלא מקדשי סו"ל זו המ"ע סוא סון ממ"ע הכ"ל (בסי' ת"מ) ונוהג בזמן הביח בזו"כ :

סהדרין ד' פ"ח ר"ס כח זבחים ד' פ סביד ס' מתריס פ"ב שבת ל"ת סיב שתק לאוין שעד שבת ח"ת סי' קכ"ח שתק סי' קנט קעג

תנה תנו (רסד) מל"ת שלא להוסיף על מלות התורה שלא' לא תוסף עליו : (רסה) ומל"ת שלא לגרוע ממלות התורה שלא' ולא תגרעו ממנו אין מתורה שבכתב אין מתורה שבעל פה שלא תכם לאתר על מלוה דרבנן שהיא מן התורה ס"ז מוסיף ואם גרע ממלות התורה ס"ז גורע לפי שלא הזסיפו מלות דרבנן דרך תקנה לו סייג לו בזירה לו כגון מקרא מגילה וכר מעוכה דרך שבח והודאה להש"י ואתרו שהוא דרבנן זה אינו בכללות כל הוסיף סדרי לא לאתרו שהקב"ה לוה במלוה זו להוסיפה על מלות התורה זו היא בכללות וכן יש בפרטות שם כהן הוסיף ברכה ג' ברכות של ברכת כהנים הכתובים בתורה (בסי' שעט) ס"ז מוסיף לו שם כהן הכהן מתנות הקרבנות על המזבח מתן ד' במקום מתן ג' ס"ז מוסיף ואם כהן מתן ג' במקום מתן ד' ס"ז גורע במלות וכיוצא בו ונוהג בכ"מ ובכ"ז בז"וכ :

מצות השם

סהדרין פ"ד סביד ס' עדות פ"ח שבת מ"ט קעט שתג עשין קט ע' בח"מ סי' ל'

תסד (קלב) מ"ע על הב"ד לדרום ולחקור עדים היטב שי' ודרשם וחקרת ושאלת היטב והיה הקרות בחיזה שאמר בחיזה שהוא בחיזה שהוא יכולים להזיעון לאמר לסס עמנו סייתס בתותו זמן במקום אתר דריסות היה בשאר דבריס בחיזה עניו היה המעשה ועוד היה בדיקות מס היה לבוש וכמה הרבו שכל כדי שתשא העדות מצורפת שהוא אתת ונוהג בב"ד בסדיון דיני נפשות (ע' כלל ז') ו לענין דיני ממונות בב"מ ובב"ז ומז"ל לא הגריכו דריסה וחקירה בדיני ממונות כדי שלא תגעול דלת בפני לווין :

סהדרין פ"ה סביד ס' ע"ג פר שבת מ"ט קפו ל"ת בב כד שתג עשין עו לאוין רד רה

תסה תסו תסז (קלג) מ"ע לשרוף עיר הנדחת שלא' ושרפת באש את כל העיר ואת כל שללה ומכניסין כל מטלטלין וכל הבהמות לרחובה שיערפו :

(רעג) ומל"ת שלא תבנה עוד שי' לא תבנה עוד לעולם אתיה אבל תעשה גנות ופרדסים(רעד) ומל"ת שלא ליהנות מעיר הנדחת שנאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרם ומי שהנהה ממנה כל שהוא לו ככה לוחה חייב מלקות . עיר הנדחת היא שבאו אליה שני אנשים מדיחים לו יושב אתוה העיר ואשתו ובניו הבאים ותמרו אל רובה של עיר (והמודחין היו לא פחות ממאה ולא רובו של שבט) בלשון רבים גלך ונעבוד לו גלך ונזבח לו נקטיר לו נסך לו נשתחוה לו נקבל אתוה לו שאתה לו"ע ושם שמעו ועבדו אותה דרך עבודתה לו אתת מאלה הב"ל אע"פ שאינה דרך עבודתה לו שקבלוה אלוה : ב"ד הגדול דיני אותן ע"פ דריסה וחקירה והורגין כל העובדין בסייף ואין אח כל נפש אלא שבח לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה ואם נמלטו העובדים רובה מניס אותן ואת כל הטף ונשים של עובדין לפי חרב ואין שהודחה כולה לו רובה שקולין את המדיחים (ע' סי' פז) וסורפין את כל שללה ב"ל אבל אם העובדים מיעוטה לו שלא הודחו על פי הסופנים ב"ל סוקלין אותן ביסידים ואתר העיר ב"ג ואין ירושלים נעשים עיר הנדחת לפי שלא נאמלקה כאנשים ולא עיר מקלט לפי שנאמר בתאר שעריך ולא עיר שעומדת על הספר ואין ב"ד עושין שלא עיירות נדחות זו בלד זו . אין עושין עיר הנדחת אלא ע"פ ב"ד של שבעים ואתר (ע' כלל ו') :

תוכות כ' כל' ימות ד' יג סביד ס' ע"ז פ' יב שבת ל"ת תה שתג לאוין סב יד סי' קפו ע' בח"מ סי' שלג שתג עשין קיח עב עד עה

תסח (רעה) מל"ת שלא לנדוד ולסרוט בבשרו לע"ז ועל מתו שי' לא תתגודדו המשרט בשרו על מתו סייב מלקות בין שרט ביד או בכלי ולע"ז בכלי סייב מלקות וביד פטור שרט

סהדרין ס' ע"ז כה שבת לת כת ורמב"ן משיג ע"ם שתג לאוין לג שתק סי' כ

תנז (רסו) ' מל"ת שלא לשמוע למתכנא בשם ע"ז שי' לא תשמע אל דברי הנביא ההוא לא יעריך עמו דבריס או לשאול אות או מופת ואם עשה אות או מופת אין להשגיח עליו וכל המשתב באות שלו שתא אתת הוא עובר בלאו זה ואין לוקין עליו שאין בו מעשה (ע' כלל ח')

ונוהג בכ"מ ובכ"ז בז"וכ :

סהדרין כט לב תג סז פס סביד ס' ע"ז פס שבת לת עז יז יח יט כ כא שתג לאוין סו כז כח כט ל' לא שתק סי' קטז קיח קיט ע' ה

תנח תנט תס תסא תסב תסג (רסז) מל"ת שלא להשית שום אדם מישראל לעבוד ע"ז שי' כי יסיתך אתיך בנך ובתך ואשת חיקך ורעך אשר כנפשך בסתר לאמר נלכה ונעבוד אלוהים אתרים וכל ישראל ישמעו וייראו ולא יוסיפו לעשות כדבר הרע הזה : (רסח) ומל"ת על הסיסת שלא להחזיק את המסית אפי' לא תאבה לו . (רסט)ומל"ת על הסיסת שלא לעזור שנאמר מסמסית שי' ולא תשמע אליו : (רע) ומל"ת שלא להניח את המסית שלא' לא תחמול עליו ולא תכסה עליך עליו(רעא)ומל"ת שלא ללמד זכות על המסית שי' לא תאמול עליו (רעב) ומל"ת שלא להחזק מללמד סוב על המסית שי' ולא תוכסה עליו המסית אתד מישראל לעבוד ע"ז אין שסיסת שלא' מפני שהורגו לעבוד ואין המסית לריך להתלה . המסית לאריס לעבדו שאמר להס עבדוני אס עבדוהו נסקל ואס לא עבדוהו אף על פי שקבלו ממנו ואמרו הן אינו נסקל אבל אס מסית לעבוד אתר או לשאר מיני ע"ז אס קבלו ממנו ואמר הן אלך ונעבוד אף על פי שעדיין לא עבד שניהן נסקלין המסית והמוסת שבא"לא תאבה לו ולא תשמע אליו אבל אס אבה ושמע מייב ונוהג בכ"מ ובכ"ז בז"וכ(ע' סי' פ"ז) .

סהדרין פ"ד סביד ס' עדות פ"ח שבת מ"ט קעט שתג עשין קט ע' בח"מ סי' ל'

תסד (קלב) מ"ע על הב"ד לדרום ולחקור עדים היטב שי' ודרשם וחקרת ושאלת היטב והיה הקרות בחיזה שאמר בחיזה שהוא בחיזה שהוא יכולים להזיעון לאמר לסס עמנו סייתס בתותו זמן במקום אתר דריסות היה בשאר דבריס בחיזה עניו היה המעשה ועוד היה בדיקות מס היה לבוש וכמה הרבו שכל כדי שתשא העדות מצורפת שהוא אתת ונוהג בב"ד בסדיון דיני נפשות (ע' כלל ז') ו לענין דיני ממונות בב"מ ובב"ז ומז"ל לא הגריכו דריסה וחקירה בדיני ממונות כדי שלא תגעול דלת בפני לווין :

סהדרין פ"ה סביד ס' ע"ג פר שבת מ"ט קפו ל"ת בב כד שתג עשין עו לאוין רד רה

תסה תסו תסז (קלג) מ"ע לשרוף עיר הנדחת שלא' ושרפת באש את כל העיר ואת כל שללה ומכניסין כל מטלטלין וכל הבהמות לרחובה שיערפו :

(רעג) ומל"ת שלא תבנה עוד שי' לא תבנה עוד לעולם אתיה אבל תעשה גנות ופרדסים(רעד) ומל"ת שלא ליהנות מעיר הנדחת שנאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרם ומי שהנהה ממנה כל שהוא לו ככה לוחה חייב מלקות . עיר הנדחת היא שבאו אליה שני אנשים מדיחים לו יושב אתוה העיר ואשתו ובניו הבאים ותמרו אל רובה של עיר (והמודחין היו לא פחות ממאה ולא רובו של שבט) בלשון רבים גלך ונעבוד לו גלך ונזבח לו נקטיר לו נסך לו נשתחוה לו נקבל אתוה לו שאתה לו"ע ושם שמעו ועבדו אותה דרך עבודתה לו אתת מאלה הב"ל אע"פ שאינה דרך עבודתה לו שקבלוה אלוה : ב"ד הגדול דיני אותן ע"פ דריסה וחקירה והורגין כל העובדין בסייף ואין אח כל נפש אלא שבח לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה ואם נמלטו העובדים רובה מניס אותן ואת כל הטף ונשים של עובדין לפי חרב ואין שהודחה כולה לו רובה שקולין את המדיחים (ע' סי' פז) וסורפין את כל שללה ב"ל אבל אם העובדים מיעוטה לו שלא הודחו על פי הסופנים ב"ל סוקלין אותן ביסידים ואתר העיר ב"ג ואין ירושלים נעשים עיר הנדחת לפי שלא נאמלקה כאנשים ולא עיר מקלט לפי שנאמר בתאר שעריך ולא עיר שעומדת על הספר ואין ב"ד עושין שלא עיירות נדחות זו בלד זו . אין עושין עיר הנדחת אלא ע"פ ב"ד של שבעים ואתר (ע' כלל ו') :

תוכות כ' כל' ימות ד' יג סביד ס' ע"ז פ' יב שבת ל"ת תה שתג לאוין סב יד סי' קפו ע' בח"מ סי' שלג שתג עשין קיח עב עד עה

תסח (רעה) מל"ת שלא לנדוד ולסרוט בבשרו לע"ז ועל מתו שי' לא תתגודדו המשרט בשרו על מתו סייב מלקות בין שרט ביד או בכלי ולע"ז בכלי סייב מלקות וביד פטור שרט

פריעה אחת על המתים או ה' פריעות על מת א' לוקה חמשה והוא שהתרו בו על כל אחת ואחת ובכלל לא תתגודדו שלא לעשות אגודות אגודות ר"ל שלא יהיו שני בתי דינין בעיר אחת זה נוהג במנהג זה וזה נוהג במנהג אחר ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזו"נ :

מכו' כ קדושין לה שהי"ד ה' ע"ז פי"ב סהמ"צ ל"ת קעא סמג לאוין סג יד סי' קפ סמק סי' עג

תסט (רעו) מל"ת שלא לעשות קרחה על מת שנא' ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת ר"ל שלא לתלוש שער ראשו והקורח קרחה כגרים (ע' סי' קע"ז) על מת חייב מלקות בין כהן בין ישראל זכרים ונקבות בכ"מ ובכל זמן :

ספרי בכורות לד שהי"ד ה' פסולי מוקדשי' פי"ח סהמ"צ ל"ת קת סמג לא מנה זה ללאו בפ"ע ע"ש סוף לאוין רסד

תע (רעז) מל"ת שלא לאכול פסולי המוקדשין שנ' לא תאכל כל תועבה וקבלו חז"ל שבפסולי המוקדשין הכתוב מדבר בין שנפסל במחשבה בין במעשה [ע' סי' קמה] או שהטיל מום בקדשים בכוונה (ע' סי' רפ"ח) ומי שאכל כזית לוקה ונוהג בזמן הזה ג"כ [ע' כלל ה'] ונוהג בזכ"ונ :

חולין ק"ג שהי"ד ה' מאכלות אסורות פ"א סהמ"צ מ"ע קנ והרמב"ן מ"ע בשרש ו' תמעט שנמני' קכד סמג עשין שהי"ד סי' פג

תעא (קכד) מ"ע לבדוק סימני עופות איזה טמא ואיזה טהור לאכילה שנאמר כל צפור טהורה תאכלו והסימנין הן מפורשין בגמרא כל עוף החולק את רגליו כשמותחין לו חוט שתי אצבעות לכאן ושתי אצבעות לכאן או שקולט מן האויר ואוכל באויר הרי זה דורס וטמא וכל השוכן עם הטמאים ונדמה להם ה"ז טמא · ואם אין לו סי' טומאה ויש בו אצבע יתירה או זפק או שהיה קורקבנו נקלף ביד הרי זה טהור (עיין סי' קנ"ח) ונוהג בכל מקום ובכ"ז בזו"נ :

חולין סו שהי"ד ה מאכלו' אסורות פ"ב סהמ"צ ל"ת קעא סמג לאוין קל יי"ד סי' פ"א סמק סי' ר"ע

תעב (רעח) מל"ת שלא לאכול שרץ העוף שנא' וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו והם חגבים טמאים זבובים יתושים דבורה צרעה וכיוצא בהם האוכל מהם כזית לוקה ואם אכל בריה שלימה אע"פ שאין בה כזית לוקה (ע' כלל י"א ועי' סי' קנ"ד קנ"ה) ודבש דבורים וצרעין מותר מפני שאינו מתמצית גופן (עיין סי' קנ"ט) ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזו"נ :

מכות יז חולין לב זבחים סט קכ"ט שהי"ד ה מאכלו' אסורות פ"ד סהמ"צ ל"ת קפ סמג לאוין קלג יי"ד סי' טו ע סמק סי' רב

תעג (רעט) מל"ת שלא לאכול נבלה שנאמר לא תאכלו כל נבלה · נבלה היא כל בהמה חיה ועוף שמתו מאליהן או שלא נשחטו כראוי והאוכל כזית ממנה לוקה האוכל עוף טהור חי כולו אע"פ שאין בו כזית לוקה משום נבלה ואם אכלו אחר שמת אם יש כזית בכולו לוקה. האוכל כזית מבשר נפל בהמה טהורה לוקה משום נבלה לכן אסור לאכול מבהמה שנולדה עד תחלת ליל שמיני שילא מספק נפל ואין לוקין עליו ואם נודע שכלו לו חדשיו מותר תיכף כשנולד ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזו"נ :

מעשר שני ר"ה דף יב שהי"ד ה' מעשר שני סהמ"צ מ"ע קכח סמג עשין קלו יי"ד סי' שלא

תעד (קכה) מ"ע להפריש מעשר שני אחר שהפריש מעשר ראשון שנא' עשר תעשר את כל תבואת זרעך מפי השמועה למדו שזה מעשר שני והוא לבעליו ואוכלין אותו בירושלים בקדושת מעשר שני (עי' סי' תמג תרח) ואם רוצה לפדותו שיהיה חולין גמורים נוטל מטבע היוצא של כסף כפי שוין של המעשר שני ואומר הרי המעות האלו תחת הפירות האלו או שיאמר הרי הפירות האלו מחוללות על המעות האלו ויעלה המעות לירושלים ויוציאם שם על אכילה ושתיה וסיכה ואם הבעלים פודים מעשרותם לעצמן הרי הם מוסיפים חומש ושלא בפני הבית פודהו בפרוטה ומשליך לים כהקדש (ע' כלל ה') ואם הכניסה לירושלים אפי' בזמן הזה אין מוציאין אותה אלא בזמן הזה מניחה עד שתרקב ובפני הבית אוכלו שם (ע' סי' רפ"ה תמ"ג) ונוהג בזו"נ כשתרומות ומעשרות נוהג (ע' כלל ב') :

פאה פ"א ר"ה י"ב עירובין כ' יבמות ק' שהי"ד ה' מתנות עניים פ"ו סהמ"צ מ"ע ק"ל ורמב"ן בשרש י"ב חשב הפרשה ונתינה לשני מ"ע סמג עשין קסא טור יי"ד סי' שלא

תעה (קלו) מ"ע להפריש מעשר עני ליתן לעניים שנאמר מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך כו' ר"ל אחר כל שנה שלישית דהיינו שנה שלישית ושנה ששית משמטה יתן מעשר עני לעניים והוא תחת מעשר שני שבשנה שנותן מעשר עני אין צריך להפריש מעשר שני (ועי' סי' רפה) ונוהג בזכרים ונקבות כשמעשרות נוהג (ע' כלל ב')

שבועות פ"י גיטין לז מכות ג' שבועות מח שהי"ד ה' שמטה פט סהמ"צ מ"ע קמא ל"ת רל סמג עשין קמט לאוין רע ה"מ סי' סו סמק סי' רנח

תעו תעז (קלז) מ"ע להשמיט מלוה בשנת השמיטה שנא' שמוט כל בעל משה ידו (רפ) ומל"ת שלא לתבוע חוב שעברה עליו שביעית שנ' לא יגוש את רעהו כי קרא שמטה לה' החזיר לו חוב שעברה עליו שמטה לא יקבל ממנו אלא יאמר משמט אני שנ' וזה דבר השמטה אמר לו הלוה אעפ"כ קח יקבל ממנו שנאמר לא יגוש והרי לא נגש לא יאמר הלוה בחובי אני נותן לך אלא יאמר שלי הם ואני נותן לך במתנה : אין שביעית משמטת אלא בסופה שנ' מקץ שבע שנים לפיכך אם הלוה לחבירו בשביעית גובה חובו כל השנה עד שתשקע החמה בליל ראש השנה של שמינית . המוסר שטרותיו לב"ד ואמר אתם גבו לי החוב בזה אין שביעית משמטת שנא' ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידיך · וזה ב"ד תובעין אותו וכן ב"ד שפסקו דין וכתבו איש פלוני אתה חייב ליתן לזה כך וכך אינו נשמט כי זה כגבוי דמי ואינו כמלוה · שמיטת כספים מן התורה אינו נוהג אלא בזמן שיובל נוהג (ע' כלל ד') שיש שמטת קרקעות בא"י (בסי' שמ"א) שישוב הקרקע לבעליו ביובל אז נוהג שמטת כספים אפי' בח"ל וכשאין שמטת קרקעות אין שמטת כספים אפי' בא"י ומד"ס שיהא שמטת כספים נוהג בזמן הזה בכ"מ שלא תשתכח תורת שמטה מישראל :

פרוזבול מועיל לשמטת כספים בזמן הזה שלא תשמט אבל לשמטה של תורה אינו מועיל זהו גופו של פרוזבול מוסר אני לכם פלוני ופלוני הדיינים שבכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה והדיינים או עדים חותמין מלמטה ונוהג בזו"נ ·

ספרי שהי"ד ה' מלוי' פ"א סהמ"צ מ"ע קמב ורמב"ן בשרש א' ובשרש ו' סובר שזה הוא לאו הבא מכלל עשה לנכרי תגוש ולא ישראל והנוגש לישראל עובר בלאו הבא מכלל עשה שהוא עשה גם הסמג לא מנה זה במנין העשין

תעח (קלח) מ"ע לנגוש הנכרי להכריחו לפרוע חובו שנא' את הנכרי תגוש זו מ"ע והמאריך זמן לנכרי על פרעון חובו מצד רחמנות לא מצד יראת הפסד או לקבל תועלת ביטל מ"ע ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזו"נ :

ב"ב דף ט כתובות ס"ח שבת קנ"א שהי"ד ה' מתנת עניים פ' ז ח ט י סהמ"צ ל"ת רלב מ"ע קצה סמ"ג לאוין רפ"ט עשין קלב יי"ד סימן רמז סמק סי' רמו רנז

תעט תפ (רפא) מל"ת שלא לאמץ לב ולא לקפוץ יד מעני ישראל שנ' לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך מאחיך האביון : (קלט) ומ"ע ליתן צדקה לעניי ישראל שנ' פתוח תפתח את ידך כו' גר ותושב וחי עמך וצריך ליתן כפי מה שראוי לעני לפי מה שחסר לעני אתה מצווה ליתן לו אם אין לו כסות מכסים אותו ושאר דברים הצריכים לו אפי' היה דרכו של עני זה לרכוב על סוס ועבד רץ לפניו קונים לו סוס ועבד שנא' די מחסורו אשר יחסר לו ואם אין יד הנותן משגת נותן לו כפי השגת ידו וכמה עד חמשית מנכסיו מצוה מן המובחר ואחד מעשרה בנכסי בינוני פחות מכן עין רעה ולעולם לא ימנע עצמו משלישית השקל (ע' כלל טז) בשנה וכל הנותן פחות מזה לא קיים מצוה ואפי' עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן צדקה לאחר. עני שהוא קרובו קודם לכל אדם ועניי ביתו קודמין לעניי עירו עניי עירו קודמין לעניי עיר אחרת שנ' לאחיך לענייך ולאביונך בארצך מי שאינו רוצה ליתן צדקה או שיתן מעט ממה שראוי לו ב"ד כופין אותו ומכין אותו מכת מרדות (ע' כלל י"ז) עד שיתן מה שאמדוהו ליתן ויורדין לנכסיו בפניו ולוקחין ממנו מה שראוי לו ליתן וממשכנין על הצדקה אפי' בערב שבת וכל הרואה עני מבקש והעלים עיניו ממנו ולא נתן לו צדקה ביטל מ"ע ועבר על ל"ת ואין לוקין עליו שאין בו מעשה ואע"פ שאין לוקין עליו עבירה חמורה היא מאד שהוא נקרא בליעל כמו עובד ע"ז שנקרא בליעל ונקרא חוטא ורשע ומצווין אנו להזהר במצות צדקה יותר מכל מ"ע שהצדקה סימן לזרע אברהם ואין כסא ישראל מתכונן ודת האמת עומדת אלא בצדקה שנ' בצדקה תכונני ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה שנ' ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה וכל מי שהוא אכזר יש לחוש ליחוסו שאין האכזריות מצויה אלא בעכו"ם שנ' אכזרי המה ולא ירחמו וכל ישראל כאחים שנ' בנים אתם לה' אלקיכם ואם לא ירחם האח על אחיו מי ירחם עליו ולמי עניי ישראל נושאין עיניהם הלגוים ששונאין אותן ורודפין אחריהם הא אין עיניהם תלויות אלא לאחיהם וצריך ליתן בסבר פנים יפות ובשמחה אין דבר רע יורד מן הצדקה ואין אדם נעשה עני מן הצדקה שנא' והיה מעשה הצדקה שלום · וצריך לפייס העני בדברים ואסור לגעור בו או להגביה קולו עליו בצעקה מפני שלבו נשבר ואוי לו למי שהכלים לעני · הכופה אחרים ליתן שכרו גדול משכר הנותן : כל המרחם מרחמין עליו שנאמר ונתן לך רחמים ורחמך .פדיון שבוים אין מצוה גדולה כמותה והמעלים עיניו ממנה עובר בכמה מ"ע ומל"ת ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזו"נ :

שביעית פרק י נשנין לו סכ״ד ס׳ שמשה פט סכ״מ ל״ת רלח סמג לאוין רלח סמק סי׳ רנז

תצא (רפב) מל״ת שלא למנוע מלהלוות ליכדלא מפחד המשמיטה בעוד מצמט שלא יתמר המשר לך
כן יהיה דבר עם לבבך בליעל לומר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עיניך
בלשון כו׳ ומטע גדול הוא שהמורה הקפידה וקרלו בליעל ומזהירה המורה עליו בכמי לאוין המשר
כן וכ״מ שכ׳ המשר כו כן לו לא הוא מל״ת ולומה המורה נאון תמן לו ולא ירע לבבך כו׳
ומצטיט הקב״ה שכרה בעוכ״ז שכ׳כי בגלל הדבר הזה יברכך׳ מלהיזהרו׳ובזכות שמירת מדלו׳
בזמן שיובל נוהג (עי׳ כלל ד׳) ובזמן הזה דרבנן וכתב רבינו יונה ק״ו בזמן שלא יפסיד מוכו כי
יגדל מעלו המקום לבו שלא להלוות

קדושין יד סכ״ד כ׳ עבדים פ״ג סכ״מ ל״ת רלח מ״ע קלו סמג לאוין קפח עטין פר

תפב תפג (רפג) מל״ת שלא למלוה עבד עברי כלא העניק שכ׳ וכי תמלמנו ממכי מעמך לא
תעלמו רויק : (ר) ומ״ע להעניק עבד עברי שכ׳ העניק תעניק רעניק לו מלהך מגרנך
ומיקבך וכן לומה העבריה שכ׳ ולא לומה מעמה כן היולא עמה לו ביובל(עי׳ סי׳ מ״ב) ולומה
גם אם יולאה בסימני (עיין סי׳ מ״ד) טעונין העניק אבל היולא בגרעון כסף (עיין סי׳ מ״ב)
אין מעניקין . העניק לא כמות מזון אלא כלים שבעים (עיין כלל עז) אין ממין אחד בין ממינין
שרגה ומדבריס שיש בהם ברכה מחמת עלמן הוא שחייב להעניק לו מסה כגון לחן ובקר וגורן ולא
מכספים ובגדים ומוהב וזהריס וקבות בזמן שיובל נוהג (עיין כלל ד׳) ובחב המגוך שגם בזמן הזה
בשכיר רלוי להעניקו כשהולך ממנו .

מנות כב מולין קל קלב התורה יב כלורות כה סהרי״ב כ׳ ממילה פח סכ״מ ל״ת קי״ב קיד סמג לאוין שם שמח

תפד תפה (רפד) מל״ת שלא לעבוד עבודה בשהמת קדשי מזבח שכ׳ לא תעבוד בבכור שור
(רפה) ומל״ת שלא לגוז לחן קדשי מזבח שכ׳ ולא תגוז בכור לאנך ולמדו מז״ל
שאר קדשי מזבח מבכור ושעובד לוקה וכן הגוז את שור ועובד בלאן לוקה לפיכך בשהמת קדשים
שנפסל בה מום ונפדית (עיין סי׳ ממב) לאורה בגיזה ועבודה ודוקא שקדש הקדשן לה מומה או
מום עובר להקדשן לבל המקדיש בעלמ מום קבוע למזבח היכה לאורה בגיזה ועבודה בלא מדבריס
שון מבכור ומעבר שע״פ שהן בעלי מום קבוע מחמלן לאורין בגיזה ועבודה ומוקם לוכו כנוז׳
ומד״ם קדשי בדק הבית לאורין בגיזה ועבודה ומכין עליהן מ״מ ומוהב וכ״מ וכ״ז בז״וב :

פסחים כח סכ״ד כ׳ תמך פ״ל סכ״מ ל״ת קל״ט וברמב״ן מצוה ס״ם סמג לאוין עו מכוסף ולא מלאה מ״ם שבלי׳ עם
לכילת חמך בפסח דלעיל סי׳ יט

תפו (רפו) מל״ם שלא לאכול ממך ערב פסח לאר סוף שעמר לא תאכל עליו ממך בלומר על
קרבן פסח שזמנו משעה שביעית . והאוכל ממך לאר עם לוקה . וז״ל לאורומו מחמלה
שעה שהיה בלילה ושלאה ובשעה חמשית לאור בלילה ומומר בשלאה ועל זה מכין מכות
מרדות ומוהב בכל מקום וכ״ז בז״ל :

פסחים ד׳ ע״ל סכ״ד כ׳קרבן פסח פ״ו סכ״מ ל״ת קיח סמג לאוין שמח

תפז (רפז) מל״ם שלא להותיר מבניגה ערב פסח הבא עם הפסח (ע׳ סי׳ ו) עד יום הלשי׳
שנאמר ולא ילין מן הבשר אשר מזבח בערב כו׳ לבוקר וברמו ז״ל ליתן בקר בקר שני לשריפתו
והמותיר ליגו לוקה אלא שעומר ישרף (עיין סי׳ ס׳ קמ״ג)ומוהב זמן הבית בזבית וקבוע :

פסחי׳ ק״מ תגיגי׳ ו׳ קדושין׳ל״ד סכ״ד כ׳ תגיגה פ״ל ה׳ שבית ת י״ט פ״ו סכ״ם מ״ע כ״ד סמ״ג עשין׳רכ״ט ל״ת סי׳הקכ״ט

תפח (רפ) מ״ע לשמוח ברגלים שנאמר [שבתי׳ פ״ח] ונקרא שלמי שמחה וגם בשם חגיגה
שנקריב שלמים יותר על שלמי חגיגה ושמחה בשנך בשהים ב׳ת המקדש קיים היה השמחה
בשמחה זו ובזמן הזה אין שמחה אלא בבשר ויין וחייב לשמח אשתו בבנדים נאים ולאכל לבני ביתו
מיני מתיקה וחייב לשמח עניים ומי שאינו משמח עניים אין זו שמחת מלוה אלא שמחת כריסו ושמחה
כזו קלון הוא לה שנאמר וזריתי פרש על פניכם פרש חגיגיכם ונלע״ם שלאכלה ושתים במועדו׳ מכלל
שלוה עשה לא יעשך ביין ובשכור וקלות ראש שזה סוללת ומכלות ולא נלטוינו אלא על שמחה שיש
בה עבודת הש״י שנאמר שמח שמר לא עבדת את ה׳ אלהיך בשמחה וטוב לבב עד למדת שבעבודה
שמחה של מלוה ושמחה שיש שמח לדם בעשיית המלוה עבודה גדולה היא .

חגיגה פרק ו סכ״ד כ׳ חגיגה פ״ל סכ״מ מ״ע כ״ג ל״ת הכ״ו שמ עשין רכ״ח לאוין שם

תפט תצ (ר״ב) מ״ע לשרלות כל זכר בניס המקדש בשלש שנאמר שלש פעמים בשנה
יראה כל זכורך את פני ה׳ ולמיך ומחויב להביא קרבן עולת ראיה . (רפמ)
ומל״ת שלא לעלות לרגל בלא קרבן שנאמר ולא יראה את פני ה׳ ריקם ואין לוקין על לאו זה שלין

בו מעשה וצריך לעשות עמו כל בן זכר סיובל לבלם לבדו ברגליו ויתרלה בעזרה והכל ס״יבין ברלייה
חון מחרש שוטה וקטן שאינו יכול לבלם לבדו ברגליו וכסיס ועבדיס וחילה ושומה וסיגר וטמא ועדל
וזקן וחולה ורך ועגוג שאינן יכולין לעלות ברגליהן ושוהג בזמן סביבת .

שופטים יום א תורה

להמשיך מת״ם דז״ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא בשם יהוה סיס יסיד:
ו דמלוי יוד הל שם ס״ן שבעשיה בניקוד חולם:

א שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן־לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
לְךָ לִשְׁבָטֶיךָ וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק: א לֹא תַטֶּה מִשְׁפָּט
פְּנֵעינין תַּמֵּנִי לָךְ בְּכָל קְרוּבֶּיךָ דַּיֶּיךָ אֱלָהֶיךָ יְהוָה לְךָ לִשְׁבָטֶיךָ וּשְׁפָטוּ אֶת
עָמְא דִּין דְּקוּשְׁטוֹ: ג לֹא־תַטֶּה מִשְׁפָּט לֹא תַכִּיר פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד
כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים וְיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִים: ג לָא תַצְלֵי דִּין
לָא תְשְׁתְּמוֹדַע אַפִּין וְלָא תְקַבֵּיל שׁוֹחֲדָא אֲרֵי שׁוֹחֲדָא מְעַוֵּר עֵינֵי
חַכִּימִין וּמְקַלְקֵל פִּתְגָמִין תְּרִיצִין: ג צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּחְיֶה
וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: ג קְשׁוֹט קְשׁוֹטָא
תֶּהֱוֵי רָדֵיף בְּדִיל דְּתֵיחֵי וְתֵירַת יָת אַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ: לֹא־
תַטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל־עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לָּךְ:
ד לָא תְצוֹב לָךְ אֲשֵׁרַת כָּל אִילָן בְּסִטַר מַדְבְּחָא דַיְיָ אֱלָהָךְ דְּתַעְבִּיד
לָךְ: ה וְלֹא־תָקִים לְךָ מַצֵּבָה אֲשֶׁר שָׂנֵא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ה וְלָא תְקִים
לָךְ קָמָא דְּרַחֵים יְיָ אֱלָהָךְ: לֹא־תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה אֲשֶׁר
יִהְיֶה בּוֹ מוּם כָּל דָּבָר רָע כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: ו לָא תְכוֹס
קֳדָמַיי יְיָ אֱלָהָךְ תּוֹר וְאִמַּר דִּיהֵי בֵּיהּ מוּמָא כָּל מְרַעַם בִּישׁ אֲרֵי מְרַחַק
קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ הוּא:

נביאים ישעיה נא

להמשיך מכ״ה דז״ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלעלה אדני נשמה דשוה
יהוה סיס יסיד דלעה על שם בן שבעשיה :

יְהוָה סיס יסיד דלעה יְהוָה

א אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם מִי־אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וּמִבֶּן־אָדָם
חָצִיר יִנָּתֵן: א אֲנָא אֲנָא הוּא מְנַחֶמְכוֹן מַמָּן אַתּוּן דָּחֲלִין
מֵאֱנָשָׁא דְּמָאת וּמִבַּר אֱנָשָׁא דִּי כְעִסְבָּא חֲשִׁיב: ב וַתִּשְׁכַּח יְהוָה

מצודות דוד

(ה) תכבי תכני . כלומר המקום מגיע לומר תכני כוחי במקום תחכם וכמ״ש בתקומות סיס כמס מעם :מי לת • רי״ל כת לדיקים כמותך ומלאה זכיות למה תירלי מחנות תאר סופו למות : תליר יגתן • תאר הוא נתון בעולם כתליר סיה תאר יתולל ויבא והוא כפל ענין כמ״ש : (ב) ותשכח ס׳ עומר • שכח

רש״י

מי לת • כת לדיקים כמותך : ותרלי מחנות • תאר סופו למות : ותשכח

עֹשֵׂה נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אֶרֶץ עַל־תַּפַּחַד תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם מִפְּנֵי חֲמַת הַמֵּצִיק
כַּאֲשֶׁר כּוֹנָן לְהַשְׁחִית וְאַיֵּה חֲמַת הַמֵּצִיק: ב וְאַתְּ שְׁיֵתָא פּוּרְחָנָא דַיְיָ
דָּעֲבָדָךְ דְּתֶלָא שְׁמָיָא וְשַׁכְלִיל אַרְעָא וּדְחַלְתָּא תְּדִירָא כָּל יוֹמָא מִן
קֳדָם חֲמַת מְעִיקָא כְּמָא דְּמִתְקַנִּין לְחַבָּרָא וְכַעֲנָן הֵיא חֲמַת דְּמְעִיקָא:
ג מַהֵר צְעָה לְרַפְּתָה וְלֹא־יָמוּת לַשַּׁחַת וְלֹא יֶחְסַר לַחְמוֹ: ג מוֹחִי
פּוּרְעָנָא לְאִתְגְּלָאָה וְלָא יְמוּתוּן צַדַּיְקַיָּא לְהַבָּל וְלָא יֶחְסְרוּן מְזוֹנֵיהוֹן:
ד וְאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רַגַּע הַיָּם וַיֶּהֱמוּ גַּלָּיו יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ: ד וַאֲנָא
יְיָ אֱלָהָךְ דְּגָזִיךְ בְּיַמָּא וְהָמָן גַּלּוֹהִי יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ: ה וָאָשִׂם דְּבָרַי
בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי
אָתָּה: ה וְשַׁוֵּיתִי פִּתְגָמַי נְבוּאָתִי בְּפוּמָךְ וּבְטֵלַל גְּבוּרְתִּי אַגֵּנִית עֲלָךְ
לְקַיָּמָא עַמָּא דַּאֲמִיר עֲלֵיהוֹן דְּיִסְגּוֹן כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא וּלְשַׁכְלָלָא כְּנִשְׁתָּא
דַּאֲמִיר עֲלֵיהוֹן דְּיִסְגּוֹן כַּעֲפָרָא דְּאַרְעָא וּלְמֵימַר לְדָדֵירִין בְּצִיּוֹן עַמִּי
אַתּוּן: ו הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי קוּמִי יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר שָׁתִית מִיַּד יְהוָה
אֶת־כּוֹס חֲמָתוֹ אֶת־קֻבַּעַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה שָׁתִית מָצִית: ו אִתְרַבָּא
אִתְרַבָּא קוּמִי יְרוּשְׁלֵם דְּקַבֶּלְתְּ מִן קֳדָם יְיָ יַת כָּסָא דְּחֵמְתֵּיהּ יַת פַּיְלֵי
כָּסָא דְּלוּטָא שְׁתִית אֲעַדִּית:

רש״י

ס׳ עוכר . ולא כשעת עליו : חמת המציק מוכלי הלחומות המשעבדים בכם : לשון כוון . מזמן : ליום חמת המציק . מתר בח ותיכנו : מהר לוסה . כלומר נרוץ לנקביו כדי שלא יחוש לצחת : ולא יחסר לחמו . לחר שפנה לנקביו : רוגע . מכוון : לנעוש שחים . עם שהשכל לכוכבי שחים : וליסוד לרץ . להחזר עליהן יסגון כעפרל לתרעלה: קוכעת . השחרים :

מצודות דוד

שכחת השעבוד ס׳ המגדל והמרומם לוחך וכבל שלו כי הוא כיוצא שחים וכו׳ : ותפחד . ככל את תפחד תפני חמת המציק המציק כלשר כבין מהשבות להשחיתך : ואיה חמת המציק . ר״ל שלח מהר בח ותיכנו כי יחו׳ לצחת ור״ת לשון שכחת חשעבוד המקיש ותפחד חמהו : (ג) מהר לוסה להפחת מן הכחוש במלחמה ור״ל לח יהיה עוד משולשל כגולה . ולח יחוש לצחת לף עודו בגולה לח יחוש להיות נצחת מכל וכל לף לח יחסר לו די לחמו וספוקו : (ד) ואתכי וכו׳ . ר״ל ולמה לח תשמע עלי שלח חכבי ס׳ לחליך וכבל בידי שפש כוקע מי שיש לבל ילך כמלכו ופעם יוכם שיחומו כגליל ויכמו בקול גדול : כי לנלות שמו . לפי שהיה מושל בלבחות מעלה ומעם : (ה) ואשים דברי בפיך . דברי המורם שמתי בפיך לדבר בם : ובצל ידי כסיתיך . משלם הגנתי עליך מן המויב נזכות סתורה : לנטוע שמים : שיהיו נעוצים על לחדמתם עם ישרחל כשמלים ככוכבי השמים כמ״ש הכח כח השמימה וספור הכוכבים וכי׳ כם יהיה זרעך (בראשית ט״ו) וליסוד חרץ . שיהיו מיוסדים חלו כשמלים גם לשפר שחרץ כמ״ש ושמתי לת זרעך כשפר כחרץ (שם י״ג): ולחמר לציון . כל כחומות יחמרו על בני ציון שבתם עתי כי יהיה נרחם בהם שפש מוכם תרוכה : (ו) התעוררי . זהו מחמר בגולת בבבורה בקולי מתרגמת הלשר וקומי : לשר שתית . לשר עד כהם שתית כוס החמה בכהם תס׳ ומתחרק לחי״ב כעון . לת קנעת . השחרים הקבועים בחחזיות כוס התרעלה בכר שתית ומלית לת הכל ולח נשחר מחומה ר״ל כל הרחות שבחוכות בכר נחו עליך ולח תוסף לכוח עוד :

כתובים תהלים ז

לשמשיך מיסוד ומלכות דו״ת שיך שיך שיך שיך נפש שיו שיך שיך דלת יוד רוש יהדונהי בשמה דיסוד
א אר אדנ אדני נפש אדני רוש אלף דלת נון יוד בשמה דמלכות יף הוך וף הוך סיה יסידה
דיסוד יְהוָה סיה יסידה דמלכות חל שם כ״ן שבעשיה :

א אִם־לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ קַשְׁתּוֹ דָּרַךְ וַיְכוֹנְנָהּ: א אִם לָא יְתוּב

לְדַחֲלְתָּיהּ סַיְפֵיהּ שְׁחִיז קַשְׁתֵּיהּ מְתִיחָא וְסָרִיָא: ג וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי־
מָוֶת חִצָּיו לְדֹלְקִים יִפְעָל: ב וּמְטוּלָתֵיהּ תַּקִּין זַיְנֵי מוֹתָא גִּירוֹי לְדָלְקֵי
צַדַּיְקַיָּא יַעֲבִיד: ג הִנֵּה יַחְבֹּל־אָוֶן וְהָרָה עָמָל וְיָלַד שָׁקֶר: ג הָא
יְצַטַּעַר לְשַׁקָּר וְיַעֲדֵי עַמְלָא וְיֵלֵד שִׁקְרָא: בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ
וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפָּעֵל: ד שׁוּחַ חֵפֶר וַנַּמְצֵיהוּ וּנְפַל בְּשׁוּחָתָא דִּי עֲבָד:
ה יָשׁוּב עָמָלוֹ בְרֹאשׁוֹ וַעַל קָדְקָדוֹ חֲמָסוֹ יֵרֵד: ה יְתוּב לֵעוּתֵיהּ
בְּרֵישֵׁיהּ וַעַל מוּקְדֵיהּ חֲטוֹפֵיהּ יֵיחוֹת: ו אוֹדֶה יְהוָה כְּצִדְקוֹ וַאֲזַמְּרָה
שֵׁם־יְהוָה עֶלְיוֹן: ו אֲשַׁבַּח יְיָ כִּצְדָקְתֵיהּ וַאֲשַׁבַּח שׁוּם אֲדָנָא עֵילָאָה:

מצודות דוד

(ה) לם לל ישוב . לם כרוקף לת הלדיק לל ישוב מדרכו כי עוד יחדל תרבו וקשתו לשר דרך מכינה לירות בו על הלדיק : (ג) ולו הכין . נמול עוכשו יהיה שהכין כלי מות לחלה על עלמו והחלים שעשה בפועל ידיו הוא הכה בחחת פעל לוחה על הרוקף ר״ל על עלמו כי הוא יהיה נהרג בהם :

(ג) יחבל לון . כמו בחשה לשר חמה שים חבלי ליוה הדבר שהוא בעלמה הרחה ולוחה הלך כן הרשעים הללו הכה חעשיהם הרעים לה בהזדמן עשלום כ״ח חשבו עליהם שיהיה לעשותם ובדבר הזה עלמו יהיה נחול חשלומיהן . (ד) כור הרם . הזה יפרש המקרל שלפניו ויחמר הכה הכור לשר הרם ובחללה חשב לחפרו על מי לזי נחולו לשר בעלמו יפול בו : (ה) ישוב עמלו . בעמל שרלה לעשות לזולתו יחוב על רחשו : ועל קדקדו . בפל הדבר במ״ש להתחדתו .
(ו) כלדקו . כשלר רלוי לשודות על הלדקת דינו . ולזמרה . לחשבח בזמר לת שם ס׳ לומר שעוד הוח עליון ומלוד כשלה על כל כהשבחות :

עיקר תוי״ט משנה תרומות פרק ה ברטנורה

שמאה . דטמלה לסורה בלחיכולה בעשה כדילפינן בכ׳ הערל דף פ״ג : (ה) כדלקמן מ״ד :
(ב) והל דבמ״י פ״ח מפ׳ הר״ב נבי שמן דרחוי להדליק בשבדמע ובטמל וגמ׳ עדוכה הוה בספ״ק דפסחים הל מסקינן החסרמי ליה בכלי מלוס דלל סייסינן הו לידי חקל׳וכלה בדבר יבש כו׳ ולל ממלים בכלי מלוס ולמי נהו לידי חקלה סלכך ליה חקלה :
(ג) דחל״ם לינו רלוי לעשות מ״מ על טבלו כדחמי בספרי שהביל סר״ב בפ״ק מ״ם לעניו מ״ג וה״ם לח״מ :
(ד) ממוסר שבשה דשבה ת״ל לפרש כך וגם ליכו רשלי להחליף דהל שכי במ״ר מחויב לחשו לגלוי חרוש מדמי אותה סאה . שלריך ליחשב לבשן ואם למעשר ראשון . טשור שלל נטלו ממנו תרומת מעשר (ג) נפלה יבקש מן הלוי שיחליפה לו (ד) כחולין ויעשה הלוי תרומת מעשר על

משנה תרומות פרק ה

פרק ה **סאה** תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין . דחרומה טמלה נמי עולה בחמד ומלה (ה) : ירקבו . דחי לפשר לבשן לחבלה משום תרומה טמלה והל דלל חנן ידלקו משום דמייסינן דלמל לדמדליק להו לחי בהו לידי חקלה ולחי למיבל מנייהו מ:וס דדמוע קיל להו לחיכלי ולל מזדהרי ביה כולי הלי (ב) : **אם** שהורה היתה אותה סאה . שלריך ליחשב לבשן . טהור שלל נטלו ממנו על

בלי אפצעי דהשד דשלבות דיציריה **אלף למד**

אלף למד

סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין או למעשר ראשון או למעשר שני או להקדש בין טמאים בין טהורים ירקבו . ואם טהורה היתה אותה הסאה . ימכרו לכהנים בדמי תרומה . חוץ מדמי אותה סאה . ואם למעשר ראשון

חוץ מדמי אותה סאה . ואם למעשר ראשון .

ראשון נפלה יקרא שם לתרומת מעשר· ואם למעשר שני או להקדש נפלה הרי אלו יפדו · ואם טמאים היו אותן החולין יאכלו נקודים או קליות או ילושו במי פירות או יתחלקו לעיסות · כדי שלא יהא במקום אחר כביצה : (ב) סאה תרומה טמאה שנפלה לתוך מאה חולין טהורין · ר"א אומר תירום ותשרף שאני· אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה · וחכמים אומרים תעלה ותאכל נקודים או קליות או תלוש במי פירות · או תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה : (ג) סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין · תעלה ותאכל נקודים או קליות או תלוש במי פירות או תתחלק לעיסות · כדי שלא יהא במקום אחר כביצה: (ד) סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה בית שמאי אוסרים ובית הלל מתירין · אמרו

עכו : ואם למעשר שני . והקדש טהורים נפלה : יפדו . ויאכל דמי המעשר בירושלים והדמוע יימכר לכהנים כדמי תרומה מן מדמי לומה שלה : ואם טמאים היו · החולין והמעשר רשאין שנפלה בהן תרומה טהורה להשתמש בה מ למעבדיהן תרומ' מעש' על מקום אחר מפרים עליו תרומת מעשר וימכרו לכהנים ויאכלוס הכהנים : נקודים.פירום ביוכם כמו יבש היש נקודים (ה) או קליות. כי היכי דלא תחשבר התרומה שטהורה שים בה לקבל טומאת·דכל תוכל שלא בא עליו משקה מ"ז משקים הינו מוכשר לקבל טומאה: או ילושו במי פירות . כגון מי פומים ורמונים דלא מכשרי . או יחלקום לעיסות · כיון פחות מכביצה בכל עסה ועסה דלוכל שם·פחו' מכביצה הינו מקבל טומאת תוכליס(ו) והינו טעמא טומאת תוכליס ותי קשיא מאי שנא מאסה שנפלה תרומה טמאה שנפלה בחולין דאמרינן ירקבו משום דעושה הכל תרומה ונעשה כתרומה טמאה וטהורה שנתערבה וה"ב תרומה טהורה וחולין טמאים כמי שנתערבו יתשבו כתרומה טהורה וטמאה שנתערבו ויהיו לאסורים בתיובה ו"ל דלא דמי דלעיל הכי חולין נעשו כתרומה לאסור לזרים מכח תרומה טמאה הילכך לכשב ס כמי לסירי כדין תרומה טמאה לכל הני חולין דהשתא אין נעשים תרומה אלא מכח תרומה טהורה הלכך שריין לכהנים כתרומה טהורה : (ב) סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורין · והשתא התרומה עולה בחשר ומשה ולא נעשה הכל מדומע והחולין טהורים לא הוכשרו לקבל טומאה ולא נטמאו התרומה טמאה : תירום ותשרף · בשם שאם היתה תרומה טהורה תעלה ותאכל כך הטמאה תרום ותשרף והאי תשרף דתרקב שאסור ליהנות ממנה (ז) בשעה שנורפה דאי שריים ליה לשהוי ממנה אתי למיכלה דשכור שהיא מותרת ע"י ביטול : תעלה ותאכל נקודים ביובש . כולים כדפרישין לעיל והלכה כחכמים : (ג) תעלה ותאכל . בשלא מודע ר"ש דלקא לומה שלה נאכלת משום דלעיל תרומה טמאה נפלה לטמא שנאכלה בחולין הטהורין· מ"מ כשמניחים שם תרומה עליה וחוזרת לשמה הרשות לכל שכל דטהור·נפלה לטמא ם חולין היו טמאים כשמניחים שם תרומה טהורה כמו שהיתה (ה) : ד) ב"ש אוסרים . דשרי תרומה טמאה שנתערבה בטהור· לינו עולה בחשר ומשה כדמפרש

(ו) ואין במוי"ט : (ה) והר"מ כתב נקודים הוא שיעשה בכרות קטנות כ"ש בקלי בילה וכן ליתא בגמ' : (ו) הינו מוכרת ממשנתינו (רק דלינו מטמא) אלא משום סובר שהדין הוא כך : תירום ותשרף · ברפ"ב דערלה מפי הר"ב טעמא דמריש משום גזל השבט ובכל דתשרף בלי שום שהשה אין כאן גזל השבט אלא משום דלמא יריש כתבו אחרי משום דלא פלוג רבנן : (ז) אבל לא גזרינן שבא שמא יסבה שיעמ'כדלעיל דשמ' דמוע קיל לאיגזי אבל שבא שהרימו·מזרם'למשה הרשות ולא קיל לסו (ובפ' ב"ד תי' דשבא שורפה כולם בע"ע ועוד דכל עלמו שורפה מפני שאסורה בהנאה) ומשי ליעשות בהמים) ומשי דתיתרף פי' הר"ב בשוף תמורה : כדי כו' · לי רש"י בשבורות(עיין ברש"י שוף על תעלה ואתכל וע"ע שם ב"ד) ואתכל עם חולים ומשום גזירה וכ"ל גזירה משום ת"ט שנפלה לשאום ממאה חולין טמאים דתנן לעיל תוי"ט· (ם) ותפ"ה

ותפ"ה מתכל נקודים כמ"ש הר"מ שמא שתומר שאה שנפלה היא שעלתה חיבו תומר לאה לאחמיר ורוצים מבגמ' שבת פ' היה נוטל : לא אם העלו · כלומר דין הוא שיעלו שחולין לת שתרומה טהורה שכן חולין קלין ושחירן היתר הרבה שאם לזרים לאכל תרומה אין כ"כ התירו הרבה כ"ש לכהנים לבדם ואוכלי חולין מרובים · פירום : (ט) כדתנן במ"ד פ"ב דערלה : (י) לאו דוקא אלא כל היש יותר מסאה מד' סני (ופוסקו לי הסלכתא שקל קלא פקא בידם) : (יא) ומעשה דמשל בכהנים הנכנס לחולין והתרומה בולא נשאר ואין היש בחוחו כדי ל"ל של תרומה וכי (יב) של חולין הר'ב'ד: (יב) דבדרבנן לא בעינן דכייש בדאמר ר"י בשוף הערל ור"ל דפליג ובעי רכייש אלא מדרבנן ס"ט דעד תמשיש ל"ל שלא יהא עדיין רוב חולין

אמרו בית הלל לבית שמאי · הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים · מה טהורה עולה· אף טמאה תעלה · אמרו להם בית שמאי לא · אם העלו החולין הקלים המותרין לזרים את הטהורה תעלה תרומה החמורה האסירה לזרים את הטמאה · לאחר שהידו ר' אליעזר אומר תירום ותשרף וחכמי' אומרים אברה במיעוט· : (ה) סאה תרומה שנפלה למאה · הגביהה · ונפלה למקום אחר · רבי אליעזר אומר מדמעת בתרומה ורא' · וחכמים אומרים אינה מדמעת אלא לפי חשבון : (ו) סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר · ר"א אומר מדמעת בתרומה ורא' · וחכ"א אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון · ואין המחומץ מחמין אלא לפי חשבון · ואין המים שאובים פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון : (ז) סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלה אחרת · הגביהה ונפלה אחרת · הרי זו מותרת עד שתרבה תרומה על החולין : (ח) סאה תרומה שנפלה למאה · ולא הספיק להגביהה · עד שנפלה אחרת

כדמפרש טעמא לקמן : לאחר שהודו . ב"ש לרבי ב"ה משום דהקשו בית הלל לבית שמאי ומה תרומה טהורה שהיא במיתה אינה עולה טמאה שהיא בעשה . ב"ש ומזרו ב"ה להורות הרבי בית הלל : תירום ותשרף . ושאר מוחר: אבדה במעושה . כיון דאכל תרומה ואין כאן גזל השבט אפי' לתרו' אין לריך ואלכה כבית שמאי (ה) בתרומה ודאי · רבי אליעזר לטעמי·דאמר שאני אומי שאה שנפלה היא שעלתה : אינה מדמעת אלא לפי השבון·שאף שהכניסה אין בה אלא משום תרומה ושאר חולין : (ו) אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון. לפי מה שיש תרומ' בשאה זו של דמוע בעינן שאה מן החולין ולא בעינן שאה שאין בכנד כל חומה שאה של דמוע שהיא נאכלת בלא תרומה שאין לאסור חולין שניש : אין המחומץ מחמין אלא לפי השבון . עשה של חולין שנתחמלה בשאר תרומה סרי כולה לאסור לזרים (ט) ואם נפל לחוך עשה של חולין ונתמלא היא אסורה של תרומה עד שתפול בהן תרומה אחרת כדי שתהא מבטלתן ברוב ואז יהיו מותרין : (ז) סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה · הגביהה ונפלה אחרת · הרי זו מותרת עד שתרבה תרומה על החולין : (ח) סאה תרומה שנפלה למאה · ולא הספיק להגביהה · עד שנפלה אחרת · שאה אחרת תפול בתרומה של תרומה :

ברטנורה

הרי זו אסורה · דכמו שנפלו בבת אחת דמי : ור"ש מתיר . בשלא נודע לו נפילה ראשונה עד שנפלה שניה מודה ר"ש דכמאן דנפלו בבת אחת דמי כי פליגי היכא דנודע לו בנתיי' ולא הספיק להרים עד שנפל' אחרת ר"ש סבר דכיון דעומד להרים כמורם דמי ואזדא לטעמי' דאית ליה בעלמא כל העומד לזרוק כזרוק דמי וחכ"א השתא מיהת לא הורמה והלכה כחכמי' : (ט) וטחנן · כולן בבת אחת · ופחתו לא אמרינן חולין פחתו ולא התרומה ואין כאן מאה ואחד ואסור : ואם ידוע שהחטים של חולין יפות משל תרומה מותר · דשל חולין הותירו ושל תרומ' לא הותירו ויש כאן אחד ומאה ואע"ג דמעיקרא נאסרו חזרו והותרו בטחינה ואפי' לכתחלה יכול לטחון כדי להתירן (יג) : ואם מזיד אסור . קנסוהו רבנן לפי שבטל איסור לכתחלה והוא הדין לכל אסורי' שבתורה שבטלן במזיד שהן אסורי' :

משנה

אחרת · הרי זו אסורה · ור' שמעון מתיר : (ט) סאה תרומה שנפלה למאה וטחנן ופיחתו · כשם שפיחתו החולין כך פיחת.ה התרומה ומותר· סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה וטחנן והותירו כשם שהותירו החולין כך הותירה התרומה ואסור · אם ידוע שהחטים של חולין יפות משל תרומה מותר · סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ואחר כן נפלו שם חולין · אם שוגג מותר · ואם מזיד אסור :

עיקר תוי"ט

דכל סאה שהגביהם א"א שלא יעלה עמו מן התרומה הר"ס : (יג) ולא הוה כמבטל איסור לכתחלה שאין זה אלא שנתגלה עי"ז שהוסן שהסיתר היה יותר ממה שהיו סבורין : אם ידוע וכו'. וברישא לא תנן אם ידוע שהחטים ש"ת יפות אסור משום דאע"ג דפסולת של חולין מרובה והקמח החולין נתמעט משיעור מצטרף פסולת החולין עם החולין לבטל התרומה ובסיפא אינו מצטרף לאסור תוי"ט: מותר· כ"מ שאמר מותר עניינו שתעלה התרומה ויהיה השאר מן החולין אחר שהוציא התרומה מותר וכ"מ שאומר אסור עניינו מדומע הר"מ :

גמרא ברכות דף נה ע"א הלכה ה' כלה כלי הסילון דחסד דמלכות דבריאה **אלף למד**

ואמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות· ספר תורה לקרות ואינו קורא דכתיב כי היא חייך ואורך ימיך· כוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב ואברכה מברכך · והמנהיג עצמו ברבנו' דאמר רבי חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות · ואמר רב יהודה אמר רב שלשה צריכין רחמים מלך טוב שנה טובה וחלום טוב · מלך טוב דכתיב פלגי מים לב מלך ביד ה' · שנה טובה דכתיב תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה עד אחרית שנה · חלום טוב דכתיב ותחלימני והחייני · אמר ר' יוחנן ג' דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן רעב ושובע ופרנס טוב · רעב דכתיב כי קרא ה' לרעב וגו' שובע דכתיב וקראתי אל הדגן והרביתי אותו · פרנס טוב דכתיב ויאמר ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל וגו' · אמר

רש"י

ואברכה מברכך · והמברך ברכת המזון מברך לבעה"ב : יוסף מת קודם לאחיו · דכתיב וימת יוסף וכל אחיו : צריכים רחמים . צריכים שיבקש רחמים שיבאו לפי שהם בידו של הקב"ה ואין להם רשות לבא אלא ברשותו : ראה קראתי בשם · ראה משמע הוא לכך תן עינך בדבר ו

אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכין בצבור שנאמר ראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקב"ה למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אעפ"כ לך אמור להם לישראל הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו משה רבינו אם לפני הקב"ה ולפניך הוא הגון לפנינו לא כ"ש :

זוהר פנחס דף רמ ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני וגו' . כתיב החפץ לה' בעולות וזבחים כשמוע בקול ה' וגו' לית רעותא דקב"ה דיחוב ב"נ ועל חוביה יקריב קרבן אלא קרבן דאיהו בלי חובה דא איהו קרבן שלים ואקרי של מים וקרבן תמיד אוף הכי ואע"ג דמכפר על חובין רבי אבא פתח זבחי אלהים רוח נשברה וגו' האי קרא אוקמיה דרעותא דקב"ה לא אתרעי בקרבן דב"נ על חובוי אלא רוח נשברה ובני נשא לא ידעי מאי קאמרי והכי שמענא מבוצינא קדישא דכד אתי ב"נ לאסתאב' בחובוי אמשיך עליה רוחא מסטרא דמסאבא ואתגאי על בר נש ושליט עליה לכל רעותיה והוא סטרא מסאבא אתגבר בחיליה ואתתקף ושליט עליה לרעותיה אתי בר נש ושליט עליה לאתדכאה : מדכאין ליה בזמני' דהוה בי מקדשא קיים אקריב קרבניה כל כפרה דיליה תלייא עליה עד דאתחרט ותבר לההוא רוח מגו גאותא דיליה ומאיך ליה ודא הוא תבירו דההוא דרגא דמסאבא וכד אתבר ההוא רוח מסאבא וקריב קרבניה דא איהו דאתקבל ברעוא כדקא יאות ואי לא אתבר ההוא רוחא לאו קרבניה כלום ולכלבים אתמסר דהא קרבנא דא לאו דקב"ה אלא מכלבי ובג"כ זבחי אלהים כדקא יאות הוא רוח נשברה דיתבר ההוא רוח מסאבא ולא ישלוט ועל דא מאן דיתבר ליה כדקא יאות עליה כתיב רוח הולך ולא ישוב ליסוי ההוא גברא באבטחותא דלא יתוב לגביה לעלמין הס"ד ולא ישוב לב נשבר ונדכה ההוא גברא דלא אתגאי ולא אתענג בענוגין דעלמא אלהים לא תבזה ביקרא איהו לגביה :

מוסר

מספר חסידים סימן קפ קפא קפב

אל ישב אדם במקום שאוכלים כשיש להם בושת : **אחד** חילל שבת והיה נושא את כספו בא לפני חכם להורות תשובה אמר ליה הכסף או שויו חלוק לעניים שמתביישים לקבל צדקה ולא רצה לתת וגם החכסלא אמר לו תשובה אחרת :

מעשה בחסיד אחד שהיה אחד מביישו ומדבר לו דברים רעים אמרו לו הקהל נעשה לו כיפה ונגזור עליו חרם אמר להן אל תעשו אמרו נעשה בשביל שלא יעשה לאחרי' אמר להם ממנו תלמדו וכן תעשו שאני סובל ואיני נותן לכם להתקוטט בשביל כך כשתשמעו את מרפאכסמני כגל כל היום מקול מחרף ומגדף אל תשימו לב לכל דבריו הרי כתיב והאיש משה ענו מאד מכל האדסוכנגדו אחריו לא קם נביא עוד כמשה וכתיב אחרי ה' תלכו וכתיב החשתי מעולם אחריש אתאפק :

יוסף לחה

הלכה פסוקה

הר"ם הל' ברכות פ"ב

(א) שכח ולא הזכיר בשבת או בי"ט קדושת היום אם נזכר קודם שיתחיל בברכת רביעית בשבת אומר ברוך אשר נתן מנוחה לעמו ישראל לאות ולברית קדש ברוך אתה ה' מקדש השבת · בי"ט אומר ברוך אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה בא"י מקדש ישראל והזמנים ומתחיל בברכה רביעית וגו, ואם נזכר אחר שהתחיל בברכה רביעית פוסק וחוזר לראש שהוא ברכת הזן : (ב) בראשי חדשים שכח ולא אמר יעלה ויבא אם נזכר קודם שיתחיל ברכה רביעית אומר ברוך אשר נתן ראשי חדשים לעמו ישראל לזכרון ואינו חותם בה ומתחיל בברכה רביעית וג׳ומר ואם נזכר אחר שהתחיל בברכה רביעית גומר אותה ואינו חוזר וכן בחולו של מועד ובחנוכה ובפורים שכח ולא הזכיר הענין בברכת המזון אינו חוזר :

סנהדרין פרק לי השוחט ז׳ כסיי״ד כי סנהדרין פ״ל טו סמ״ח מ״ע קע״ו סמג עשין לז חיית סי׳ ו׳

תצא (רנ) מ״ע למנות שופטים לדון ולהעמיד שוטרים לכפות ולרדות בעקל להעמיד הדת ע״פ השופטים שבאמר שופטים ושוטרים תתן לך כו׳ מתלמד קוטרין כ״ד סנהדרין במקדש בלבד סנהדרין ושם שבעים ואחד חיים סנהדרין כי שבעים חיים ומשה רבינו על גביהם ורבי ס״ל סנהדרין קטנה סנהדרי גדולה ושם הסנהדרין ושם שבעים ואחד חיים סנהדרין גדולה מחברין יושב ומי שהוא גדול מחברין יושב הוא הסנהדרין קל כ״ד ומי שהוא גדול מחברין יושב משמאלו של הנשיא ואחרין יושבין לפי שנתישבו מעלתם כחלי גורן עגולה וקרואים סנהדרי גדולה ועוד מעמידין שני בתי דינין של כ״ג כ״ב וקטנים סנהדרי קטנה ל׳ על פתח העזרה ול׳ על פתח הר הבית ובכל עיר ו״ק סנהדרין של שבעה שבעה ק״ך חיים ויותר ויש מהם שני חכמים גדולים ל׳ רחוי ללמד בכל התורה ואחד רחוי לסמוך מעמידין סנהדרי קטנה של כ״ג ועיר שיושבים ק״ך חיים מעמידין בה כ״ג שלשה דיוניה ול׳ מעמידין בסנהדרין בין בגדולה בין בקטנה חלק חכמים וכוונים בתורה ויודעים קלת משאר חכמות ולטעניות ואין מעמידין בסנהדרין חלק מיומחים שרואין לבחינה ואין מעמידין בסנהדרין לא זקן מופלג ולא סריס . ולריכין הסנהדרין לדעות מנוקים מכל מום : ולריך לחקום שיהיו כולן בעלי שיבה בעלי קומה בעלי חכמה וכבוני לחם ושידעו ברוב לשונות : כ״ר אל שלשה אין לריכין לדעות בכל חכמות ועכ״פ לריכין שיהא בכל ל׳ אחד מהם ז׳ דברים חכמה עמוה ירחה שלשה ממון חכמת לחת חכמת הברות לאן בעלי שם טוב ולריכים לאן לב חמין לשמוע עסוק מיד עוסקו (ע׳ סי׳ תטו) ולעי״פ שאין כ״ד פחות מני מוכר ל׳ לדון דיני ממונות מן התורה . ומד״ם עד שיהיו שלשה . ואינם שהו אין דיניהם דין : ויסיד מומחה להיות לו שנהל רשות מכ״ד מומר לדון יסיד אחד מהם ויהיו נקר״ל וכל כ״ד לריכין לדעות סמוכין ע׳ כלל ו׳ ז׳ ס׳ :

ע״ז דף מ״ה ספרי תהיד פ״ח סכ״ד כי ע״ז פ״ו סכ״ח ל״ת ר״ל כ״ב סמ״ע לחיות מ״ל סמ״ד יד סי׳ קמ״ה סתק סי׳ קס״ב

תצב תצג (רפט) מל״ת שלא ליעשה לילן במקדש שנה׳ לא תעשה לך לשרש כל עץ לחל מזבח ה׳ לחלוף והטוטע לוקה . ואסור לעשות מהסנהדרות של עץ במקדש לעפ״י שהוא בבנין ואינו עץ טוטע שנאמר כל עץ . (רל) ומל״ת שלא לחקים מזבח בשוס מקוסס׳ ולא חקים לך מזבח מלבנים שהוא בנין שנכל מחקבצין לחלק ואפי׳ לעבוד עם ה׳ אסור שנה׳ לא תבנה אתם אבנים גזית כי׳דרדעבו״ס . ורש״י ומס״ע כתבו מזבח היה לחת להקריב עליו ומי שעבר וחקים מזבח בשוס מקום לפי׳לעבוד לשם״י לוקה וגוסג בכ״ן בז״ל :

ספרי סכי״ד כי תשורי מזבח פ״ח סה״ת ל״ת ל״ס ורמב״ן מצ״ע נס שמע לל מנוח וכללו בלאוין צ״ע ס׳ רפע

תצד (רלח) מל״ת שלא להקריב בעל מום עובר שנ׳ לא תזבח לה׳ אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום והלאוין בספ׳ לאמר (בס׳ רפ״ט) הם על בעל מום קבוע ובעובר ע״ז והקריב בעל מום עובר לוקה (אבל המקדים בעל מום עובר ולא הקריבו אינו לוקה משא״כ בעל מום קבוע שלוקה גם על הקדמו כמ״ש ס׳ רפ״ט) ומוסג בזמן הבית :

שופטים יום ב תורה

כהמשך מת״ם רז״ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה סיס יסיד ו דמלוי יוד של סס ב״ן שבעשים בניקוד סולס :

א כִּי־יִמָּצֵא בְקִרְבְּךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ אִישׁ
אוֹ־אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ לַעֲבֹר בְּרִיתוֹ׃
א וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם וְלַשֶּׁמֶשׁ אוֹ לַיָּרֵחַ אוֹ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם
אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי׃ב וְאֻגַּד לְךָ וְשָׁמַעְתָּ וְדָרַשְׁתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֱשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת
בְּיִשְׂרָאֵל׃ ג וְיָתְחַוֵּי לָךְ וְתִשְׁמַע וְתִתְבַּע יָאוּת וְהָא קוּשְׁטָא כֵּיוָן
פִּתְגָמָא אִתְעֲבִידַת תּוֹעֲבְתָּא דָּנָא בְּיִשְׂרָאֵל׃ ד וְהוֹצֵאתָ אֶת־הָאִישׁ
הַהוּא אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֶל־
שְׁעָרֶיךָ אֶת־הָאִישׁ אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ׃ ד וַתְּפִיק
יַת גַּבְרָא הַהוּא אוֹ יַת אִתְּתָא הַהִיא דַּעֲבָדוּ יַת פִּתְגָמָא בִּישָׁא הָדֵין
לְקִרְוָךְ (נ״א לְתַרַע בֵּית דִּינָךְ) יַת גַּבְרָא אוֹ יַת אִתְּתָא וְתִרְגְּמִנּוּן
בְּאַבְנַיָּא וִימוּתוּן׃

נביאים ישעיה נא

למשך מכ״ם רז״ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמה דלת אדני נשמה דשוד יְהוָה סיס יסיד דלת יְהוָה סיס יסיד דשוד סס ב״ן שבעשים :

א אֵין־מְנַהֵל לָהּ מִכָּל־בָּנִים יָלָדָה וְאֵין מַחֲזִיק בְּיָדָהּ מִכָּל־בָּנִים גִּדָּלָה׃
א לֵית דְּמַנְהֵם לַהּ מִכָּל בְּנִין דְּיַלֶּדֶת וְלֵית דְּמַתְקֵף בִּידַהּ מִכָּל
בְּנִין דְּרַבְּיַת׃ ב שְׁתַּיִם הֵנָּה קָרָאתִיךָ מִי יָנוּד לָךְ הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר
וְהָרָעָב וְהַחֶרֶב מִי אֲנַחֲמֶךָּ׃ ב תַּרְתֵּין עָקַן אֶתָּאָה עֲלָךְ יְרוּשְׁלֶם לָא
יְכֵילִית לְמֵיקַם בֵּיךְ אַרְבַּע יִתּוֹן עֲלָךְ בִּזָּא וּתְבָרָא וְכַפְנָא וְחַרְבָּא
לֵית דִּי מְנַחֲמִיךְ אֱלָהֵן אֲנָא׃ ג בָּנַיִךְ עָלְפוּ שָׁכְבוּ בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת
כְּתָאו מִכְמָר הַמְלֵאִים חֲמַת־יְהוָה גַּעֲרַת אֱלֹהָיִךְ׃ ג בְּנָךְ יְהוֹן מְטָרְפִין
רָמָן בְּרֵישׁ כָּל שׁוּקָיָא כְּמִזְרַקִי מְצָדָן מָלָן חֲמָתָא מִן קֳדָם יְיָ גְּעָרַת אֱלָהָךְ׃ ד לָכֵן שִׁמְעִי־נָא זֹאת עֲנִיָּה וּשְׁכֻרַת וְלֹא מָיִן׃ ד בְּכֵן
שְׁמַעִי כְעַן דָּא מְטַלְטָלְתָּא וּדְרוִיָא מִן עָקָא וְלָא מִן חֲמָר׃

מצודות דוד

[ל] לין מנהל לה עומד בנולה לה היה לה מנהיג מי מחזיק : ולין מחזיק לה היה מי להחזיק בידה שלא תפול לארץ כי מכולם לאפם לכה וכמלחמה : (ב) שתים הרס כפולה קרס לך ומי הוא לאחר ירחד כרחש עליך לנחמך כי כולם קמו עליך : השוד והשבר עכשיו יפרע מה לה בשתים ולאחר שהם בשוד והשבר : וברעב והמרב : הוא פירוש על השוד והשבר כי השבר הוא הרעב וכן כל׳ בשברי לכם מעם לחם (ויקרל כ״ו) והשד הוא שדידה גייסות הבאים בארץ במלחמה : מי ינחמך : התאר הכפיית והוא כמו במי ינחמך ר״ל לת מי יהיה לרואים ולדומעת לומר שגם לו קרס במקרה שיהיה לך כן דרך בני אדם להתנחם בזה ובאומר הבה בתחת לה קרה למי במקרה : (ג) בכיך עלפו • מחסרון לחם ומים : שכבו וכו׳ • מתי רעב וחרב שכבו בחוצות ואין קובר להם : כתות מכמר • ר״ל כשאר צובר במקום שהומת בשור הכר בשלכך ברשת שהוא שם במקום שלכך ול״ת לו לזוז ממקומו • (ד) לכן שומעל ובקלת נמול עוכך שמעי עתה זאת וכו׳ : ושכורת • מכולבלת בשכור ולא מתמית היין כי״ת מלרם ויגון :

רש״י

שהיה בהם קרתיך • לרות כפולות : מי יבה לך לנחמך • לומר לך תף זה לקה כמוך : עלפו • עייפו : כתות • שור הכר שנפל למכור זה רשת : ושכורת ולא מיין־רק מחמת רוב לרותים :

ב וְדָרַשְׁתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֱשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת
בְּיִשְׂרָאֵל׃ ג וְיָתְחַוֵּי לָךְ וְתִשְׁמַע וְתִתְבַּע יָאוּת וְהָא קוּשְׁטָא כֵּיוָן
פִּתְגָמָא אִתְעֲבִידַת תּוֹעֲבְתָּא דָּנָא בְּיִשְׂרָאֵל׃ ד וְהוֹצֵאתָ אֶת־הָאִישׁ
הַהוּא אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֶל־
שְׁעָרֶיךָ אֶת־הָאִישׁ אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ׃ ד וַתְּפִיק
יַת גַּבְרָא הַהוּא אוֹ יַת אִתְּתָא הַהִיא דַּעֲבָדוּ יַת פִּתְגָמָא בִּישָׁא הָדֵין
לְקִרְוָךְ (נ״א לְתַרַע בֵּית דִּינָךְ) יַת גַּבְרָא אוֹ יַת אִתְּתָא וְתִרְגְּמִנּוּן
בְּאַבְנַיָּא וִימוּתוּן׃

נביאים ישעיה נא

למשך מכ״ם רז״ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמה דלת אדני נשמה דשוד יְהוָה סיס יסיד דלת יְהוָה סיס יסיד דשוד סס ב״ן שבעשים :

א אֵין־מְנַהֵל לָהּ מִכָּל־בָּנִים יָלָדָה וְאֵין מַחֲזִיק בְּיָדָהּ מִכָּל־בָּנִים גִּדָּלָה׃
א לֵית דְּמַנְהֵם לַהּ מִכָּל בְּנִין דְּיַלֶּדֶת וְלֵית דְּמַתְקֵף בִּידַהּ מִכָּל
בְּנִין דְּרַבְּיַת׃ ב שְׁתַּיִם הֵנָּה קָרָאתִיךָ מִי יָנוּד לָךְ הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר
וְהָרָעָב וְהַחֶרֶב מִי אֲנַחֲמֶךָּ׃ ב תַּרְתֵּין עָקַן אֶתָּאָה עֲלָךְ יְרוּשְׁלֶם לָא
יְכֵילִית לְמֵיקַם בֵּיךְ אַרְבַּע יִתּוֹן עֲלָךְ בִּזָּא וּתְבָרָא וְכַפְנָא וְחַרְבָּא
לֵית דִּי מְנַחֲמִיךְ אֱלָהֵן אֲנָא׃ ג בָּנַיִךְ עָלְפוּ שָׁכְבוּ בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת
כְּתָאו מִכְמָר הַמְלֵאִים חֲמַת־יְהוָה גַּעֲרַת אֱלֹהָיִךְ׃ ג בְּנָךְ יְהוֹן מְטָרְפִין
רָמָן בְּרֵישׁ כָּל שׁוּקָיָא כְּמִזְרַקִי מְצָדָן מָלָן חֲמָתָא מִן קֳדָם יְיָ גְּעָרַת אֱלָהָךְ׃ ד לָכֵן שִׁמְעִי־נָא זֹאת עֲנִיָּה וּשְׁכֻרַת וְלֹא מָיִן׃ ד בְּכֵן
שְׁמַעִי כְעַן דָּא מְטַלְטָלְתָּא וּדְרוִיָא מִן עָקָא וְלָא מִן חֲמָר׃

מצודות דוד

[ל] לין מנהל לה עומד בנולה לה היה לה מנהיג מי מחזיק : ולין מחזיק לה היה מי להחזיק בידה שלא תפול לארץ כי מכולם לאפם לכה וכמלחמה : (ב) שתים הרס כפולה קרס לך ומי הוא לאחר ירחד כרחש עליך לנחמך כי כולם קמו עליך : השוד והשבר עכשיו יפרע מה לה בשתים ולאחר שהם בשוד והשבר : וברעב והמרב : הוא פירוש על השוד והשבר כי השבר הוא הרעב וכן כל׳ בשברי לכם מעם לחם (ויקרל כ״ו) והשד הוא שדידה גייסות הבאים בארץ במלחמה : מי ינחמך : התאר הכפיית והוא כמו במי ינחמך ר״ל לת מי יהיה לרואים ולדומעת לומר שגם לו קרס במקרה שיהיה לך כן דרך בני אדם להתנחם בזה ובאומר הבה בתחת לה קרה למי במקרה : (ג) בכיך עלפו • מחסרון לחם ומים : שכבו וכו׳ • מתי רעב וחרב שכבו בחוצות ואין קובר להם : כתות מכמר • ר״ל כשאר צובר במקום שהומת בשור הכר בשלכך ברשת שהוא שם במקום שלכך ול״ת לו לזוז ממקומו • (ד) לכן שומעל ובקלת נמול עוכך שמעי עתה זאת וכו׳ : ושכורת • מכולבלת בשכור ולא מתמית היין כי״ת מלרם ויגון :

רש״י

שהיה בהם קרתיך • לרות כפולות : מי יבה לך לנחמך • לומר לך תף זה לקה כמוך : עלפו • עייפו : כתות • שור הכר שנפל למכור זה רשת : ושכורת ולא מיין־רק מחמת רוב לרותים :

להמשיך מיסוד ומלכות ד"ש שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נפש דיסוד א אר ארג ארני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נפש דמלכות יוֹ הֵ וָ הֵ מים ישידם דיסוד יְהֹוָה מים ישידה דמלכות אל סם ג"ן סכעשים

א וַהֲדָרְךָ ׀ צְלַח רְכַב־עַל־דְּבַר־אֱמֶת וַעֲנָוָה־צֶדֶק וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת
יְמִינֶךָ׃ א וְשִׁבְהוֹרָךְ סַגִּי בְּגִין כֵּן תִּצְלַח לְמִרְכַּב עַל סוּסֵי
מַלְכוּתָא עַל עִסַּק הֵימְנוּתָא וְקִשׁוֹט וַעֲנוֹתָנוּתָא וְצִדְקָתָא וְיַלְפָּנְךָ יְיָ
לְמֶעְבַּד דְּחִילָן בְּיַד יְמִינָךְ׃ב חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵב
אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ׃ב גִּירָדָךְ שְׁלִיפִין לְמִקְטַל אוּכְלוֹסִין עַמְמִין תְּחוֹתָךְ יִפְּלוּן
וּבְנֵי קֻשְׁטָךְ יִשְׁתַּלְחוּן בְּלֵב סָנְאֵי מַלְכָּא׃ג כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד
שֵׁבֶט מִישׁוֹר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ ׃ ג כְּוֻרְסֵי יְקָרָךְ יְיָ קַיָּם לְעָלְמֵי עָלְמִין
חוּטְרָא תְּרִיצְתָּא חוּטְרָא דְּמַלְכוּתָךְ ׃ ד אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע
עַל־כֵּן ׀ מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ ׃ ד מְטוּל דִּי
רְחֵימְתָּא צְדַקְתָּא וְסָנֵיתָא רִשְׁעָא מְטוּל הֵיכְנָא רַבְּיָךְ יְיָ אֱלָהָךְ מְשָׁחָא
דְּחֶדְוָא יַתִּיר מִן חַבְרָךְ ׃

רש"י

של דבר אמת · לתורות כדת ולהתנהג בענוה לדק: ותורך · ואורה לזולתך : תלמידך · עתיד שכויכיס : תלמידך · עתיד תתניך יפלו· בזכות התורה : כסאך תלמיס · כסאך אר ואופש לעולם ועד :

מצודות דוד

(ה) והדרך · ר"ל בהדר תפר יהיה כמה שתצלח ותרכב בנבסי שתעלה זה יהיה לך בעבור שתאת שעשית ובעבור שהיית עניו נגדך לא להתיהר : והורך · לזה יתירך תלמד לזולת לעשות מעשים נוראים בחומות ומבלי למוד ועבר

מצולת : (ג)תלין · בתיס תפר תצליך יהיו מתוקנין ועי"ז יפלו התומות תחתיך כי בתיס בסם יפלו כלב תויכי סתלך [ומלת יפלו מוסב למעלה ולמעלה] : (ג) כסאך תלסים · כסא שתלוכה שכתון לך מתלסים יתקיים עולם ועד : שבט· בעבור כי מהצלת מלכותך היא מתצלח תיסור כי תנהוג את המלוכה בצדק ובתיסור : (ד) על כן · בעבור כפרון תעשיך תפחך תלסים למלך : שתן שסון · לפעתים יתכת בעם כח ימלוך עליהם תלך אס הוא לא לרצון לכם ולזה אתר בתשר תסי' נתשח בשתן למלוך על העם יהיה עליך שתון תתכריח כי בכל יתפלו כך :

משנה ביצה פרק ד

ברטנורה — עיקר תו"ט

פרק ד **המביא** ממקום למקום · (ה) בתוך תתחו' . לא יביאם וכו' . לתת ג' וד' כדות לתוך סל או קופה ויטלוס משס דגרתס כמעשה סול לשתת משתות וחס ס"ת לו לשנות מומר: **אבל מביא הוא** על כתפו . ס' או ב' דמוכח דלעורך י"ט (ב): **או לפניו** · כידו : וכן **המוליך את התבן** · להסיק לו לבהמה : לא יפשיל קופה לאחוריו. שנרתס כדרך סול : ומתחילין בערמת התבן

אבל

כלי אמצעי דגבורה דמלכות דיצירה **אלהים**

המביא כדי יין ממקום למקום · **לא יביאם בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתפו או לפניו· וכן המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחוריו אבל מביאה הוא בידו · ומתחילין בערמת התבן**

(ה) ומסייס רש"י לו ע"י עירוב וכ' ב"י דמשמע מדבריו דבמוליך סכדיס בסוך במקום סרוחיס דוקא הוא דאמרינן דלא יביאס בסל ובקופה אבל לטלטל במקום שתין רוחין בנון מזויס לו·יס בתוכו בית מביא כי סיכי דבעי ועתוי"ט : (ג) תורתך דמלתא נקט דעל כתיפו מביא ס' או ב' ובסל ובקופה מביא ג' וד'וס"ס ליפכא דלעולם לישורת בסל וקופה ותסיתר

כתיפו דבסיכוי תליף מלתא לא במספר : (ג) ומס נותנין עליס וכל דבר שתין בעתו ליטול עד זמן מרובה רמ"י : (ד) דבסל מלוס לישור ליסנות כל ימי סמוכות כדילפינן בגמ' : (ה) וחיכו דומה לסמוך לסבך שסבך לישו לתרוג לפיכך סכל שוס העליון כתתתון סבך סוא רס"י : המכונס.לס בנתן מע"ט דגלי דעתיס דעלייסו סמך רס"י ולאו דוקא מע"ט אלא כל בסס מכונסי קודס"ט דעתיס עליוס : (ו) וטעמא משוסדבל סיס בו מסגרת מתזי כאכר ולא סוו עליס שבתוכו כמוקצס כ"י : (ז) וס"מ דבעינן מיסת שלא יסא מוקצס דסא סדא מתרתי מיסו בעי רבי יוסי:(ס) ולפי' לר"ס וטעמא מפני שבמוקצס מסמרן כיס דמודס ר"ס ב"י :

(ט) וכיון דלתקצלי לבס"ס לתקצלי לכולי יומא רס"י וס"ס דתניי' כר"י דתוקצס לסור ולט"ג דבשבת סביר לן כר"ס ט"ס סיינו טעמא דשבת סמירס ולא לתיתי לזלזולי כיס שתס כר"ס דתיקל י"ט דקיל ולתי לזלזולי כיס לתקולי כיס שתס כר"י דתתמיר גמ' : בקרדום · שתס קרדום עשוי כמין כלי תומות שעושין בו תוכשות כו' יס לו ב' פיות רס"י : (י) וכ' הר"ת ולתס לא לתסר תבקוט כלל תפני שתיפגע בעץ עבס ולא יוכל להבעירו ויתעב מלבשל לפיכך סתירו לבקע בשיטו וכל הדברים שדומין לזס תוס תעשס בתירו תס שתתירו ולתסרו תס שתסרו והר"ת כ' ניון דס"ל לבשל ולשפות בלא עליס עשו תבקיעה כדיבת מלא שתתירו לוסו ע"י שיטו · מגל פי' ערוך מגל יד עשוי לשבר עלמות ועליס וסוא תלק : (יא) זוס הלד עשוי לבקע

(ג)אין מבקעין עצים מן־הקורות.שסדורות בתרן כדי שלא יתעקמו ועומדות לבניין(ס)ולא מן־הקורה שנשברה בי"ט.ולתי על גב דשתתר להסקה קיימא בין שתמטות לזו לשבי קיימא(ט)ואין מבקעין לא בקרדום. מתניתין תסורי תסורייתא ושבי תקני תבל מבקעין מן הקורה (י) שנשברה מע"ט וכשתן מבקעין תין מבקעין לא בקרדום ולא במגרה כיצד כיון שרוב מלא פיצומת וקוללין בו עיסעביס וכלי זומן סוא:מגל.לתי סוא כלי זומן וגרזיס כרוזס לעשות מלאכה:אלא בקוצים ץ . שתס קופין סוא שבין של קנבוס ושינו כלי זומן וים מהן שיש לס ב' רתשין רתס לתד רתב ותקרע לד נקבות ורתס לתד לר ונקרע לד זכרות ואין מבקעין בו תלא בגד זכרות שלו (יא) : נוטל ממקום השחת .

ולא

פוחת

מביאין עצים . תלוסין מן השדה שבתוך שתסוס מן השכונס : ומן הקרפף אפילו מן המפוזר. מתניתין יחידאי' סיא ואינה הלכה אלא להלכתא אין מביאין עליס אלא מן המכונסים שבקרפף ומן השדה לא יביא כלל ואפי' מן המכונסי' דלאו דעתיס עלייסו סוחיל ואינן משתמרין שס לאבל מן הקרפף שהוא משתמר ומוקף שביב כשהן מכונסין דעתיס עלייסו : כל הסמוך לעיר . ממס והוא דאית ליס פותתת מפתח שנשתמר (ו) דרבי יהודי תרתי בעי סמוך לעיר ופותתת ומסוס דקשבר שתס קרפיפי' יש לסס פותתת מע"ס לא תס להזכירס : רבי יוסי אומר כל שנבנסין לו בפותתת אפילו בתוך תחום שבת . כיון דאית ליס פותתת לא בעינן סמוך ללא אפי' רחוק עד קרוב לסוף תחום שבת ואס סיה סמוך לא בעינן פותתת ובסמוך ללא פותתת לו פותתת ללא סמוך שרי (י) והלכ' כר' יוסי :

(ג) ובכל ענין שהוא מבעור יום ולא היה רגיל להסיק ממנה דליס ליה לאפוי מינה בעצים שבמוקצה . ואפי' שתחורי סבתים שתיה מוקצה ע"ס קרויס מוקצה לתחור ואין בכנסי' ווולתי' לה תדיר (ג) ובכך עניס דלייתי בהו הכא תן קורות גדולות של ארזיס שעומדו' לבניין דמוקצה מחמת מסרון כיס ובהא אפי' ר"ס דליס ליה מוקצה מודה : (ב) אין נוטלין עצים מן הסוכה · אפי' סוכה שתיכה של מצוה (ד) כגון בשבת לו בעצרת אין נוטלי' ממנה עניס כי"ט מפני שתירת אוהל : אלא מן הסמוך לה · כגון קניס הזקופי' סמוך לדפנות ולא כאחרונ עשהדופן דלא כתלי לגבי דופן (ה) לפיכלאוטלין מהם בי"ט :

אבל לא בעצים שבמוקצה : (ב) **אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה מביאין עצים מן השדה מן המכונס ומן הקרפף אפי' מן המפוזר איזהו קרפף כל שסמוך לעיר דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר כל שנבנסין לו בפותחת ואפי' בתוך תחום שבת** : (ג) **אין מבקעין עצים לא מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב ואין מבקעין לא בקרדום ולא במגרה ולא במגל אלא בקופיץ בית שהוא מלא פירות סתום ונפתח · נוטל ממקום הפחת רבי מאיר אומר אף**

(ג) אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב ואין מבקעין לא בקרדום ולא במגרה ולא במגל אלא בקופיץ שהוא מלא פירות סתום ונפתח · נוטל ממקום הפחת רבי מאיר אומר אף מביאין עצים . תלוסין מן השדה שבתוך שתסוס מן השכונס : ומן הקרפף אפילו מן המפוזר. מתניתין יחידאי' סיא ואינה הלכה אלא להלכתא אין מביאין עליס אלא מן המכונסים שבקרפף ומן השדה לא יביא כלל ואפי' מן המכונסי' דלאו דעתיס עלייסו סוחיל ואינן משתמרין שס לאבל מן הקרפף שהוא משתמר ומוקף שביב כשהן מכונסין דעתיס עלייסו : כל הסמוך לעיר . ממס והוא דאית ליס פותתת מפתח שנשתמר (ו) דרבי יהודי תרתי בעי סמוך לעיר ופותתת ומסוס דקשבר שתס קרפיפי' יש לסס פותתת מע"ס לא תס להזכירס : רבי יוסי אומר כל שנבנסין לו בפותחת אפילו בתוך תחום שבת . כיון דאית ליס פותתת לא בעינן סמוך ללא אפי' רחוק עד קרוב לסוף תחום שבת ואס סיה סמוך לא בעינן פותתת ובסמוך ללא פותתת לו פותתת ללא סמוך שרי (י) והלכ' כר' יוסי :

(ג) ובכך עניס דלייתי בהו הכא תן קורות גדולות של ארזיס שעומדו' לבניין דמוקצה מחמת מסרון כיס ובהא אפי' ר"ס דליס ליה מוקצה מודה : (ב) אין נוטלין עצים מן הסוכה · אפי' סוכה שתיכה של מצוה (ד) כגון בשבת לו בעצרת אין נוטלי' ממנה עניס כי"ט מפני שתירת אוהל : אלא מן הסמוך לה · כגון קניס הזקופי' סמוך לדפנות ולא כאחרונ עשהדופן דלא כתלי לגבי דופן (ה) לפיכלאוטלין מהם בי"ט :

ולא לחמרי מוקצי ממש ליסור הן דאין יכול לפסמו כי"ט ואסם דעמיס מצייהו דבים דמנן במתניתין מיירי שאינו בחוט ובסיד ולא סדור של לבנים זו על זו בלא טיט ומסמא אין בפסימתו ליסורא דתוריימא (יב) סלבך לאו מוקצי ניכרו כי סיכי דאמרינן נבי טבל דלאו מוקצה הוא אסם עבר ותקנו מתוקן: אף פותח לכתחלה. דסותיל ואין אם טיט ולא לבנים סדורין זו על זו לא הוי סותר ורבי לפסות לכתחלה ואין הלכה כר"מ. (ד) אין פותחין את הגר. ליטול ממד מן הבנים של יוצר כדים ולאחוב לגרופו לתוכו לתקוק בו מפני שעושה כלי (יג) אין עושין פחמין. דאיכא נמי כלי ניכרו לגורפי זהב ופחילה נמי כלי היא להדלקה שהיכה עשיה ותיקון: אין חותכין אותה לשנים. לפי שהוא מתקן כלי ולמעבה ניד מוסר: חותכה באור. כפי שהי נרוח בסדריך להדליקן באסם ומדליק בחמצע דאסתא לא מוכח דלמקולי מצא מכוון אלא להדלקה בעלמא והלכה כר"י: (ה) ואין חותכין את הנייר. שומטין בו שמן ועומד בפני האש כל זמן שאשמן בתוכו ואינו נשרף: מליח. דג: ואין גורפין תגור וכירים. אם נפל לתוכן מטפולה של תגור וכיריי ומטטים אין גורפין תוסן דמתקן מצא הוא ותחיב בראבן דאמרי מכשירי תוכל נפש לשמירי: מכבשין. מכניסין אם האפר בדי שיהיה חלק מקיפין. מקרצין זו אלל זו כמו (לין) מקיפין בריאה: לשפות. לערוך ולהוסיף עליהם קדרה (טו) והאור בין שתי האבנים ואפר לה משום דדמי לבנין (טו): ואין סומכין את הקדרה בבקעת. דלא נהגו עלים אלא להסקה (יז). ובקעת עלים שאפקעו: וכן הדלת. לין סומכין לותה בבקעת דעלים מוקצי אלא כל מאמים מון מן ההסקה: ואין מניחין את הבהמה במקל. משום דקרלה כמוליך למכור בשוק (יח). (ו) משלפניו. ממה שלפניו בנים: לחצוץ בו שיניו. ליטול בשר המונך בין שיניו ומשלפניו לאו דוקא דלרבי אליעזר אלא מן האצר נמי מוסר ליטול דקאמר כל מה שבאצר מוכן הוא (יט) והא דנקט משלפניו משום רבנן דפליגי דאפי משלפניו להדליק אין למחוך לא דאבדי לא נהנו עלים אלא להסקה: ואחכמים

פותח לבתחלה ונוטל: (ד) אין פותחין (גמ' פותחין) את הגר מפני שהוא עושה כלי ואין עושין פחמין ביום טוב. ואין חותכין את הפתילי לשנים רבי יהודה אומר חותכה באור לשתי נרות: (ה) אין שוברין את החרס. ואין חותכין הנייר לצלות בו מליח. ואין גורפין תנור וכירים אבל מכבשין ואין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדירה. ואין סומכין את הקדרה בבקעת ובן בדלת ואין מניהגין את הבהמה במקל ביום טוב ור' אליעזר בן שמעון מתיר: (ו) רבי אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שיניו ומגבב מן החצר ומדליק. שכל מה שבחצר מוכן הוא

(טו) ולי עבדי הוא כמו שפות הסיר (מ"ב ד') (טו) מדרבנן משום דמחזי כתלמי רש"י: (יז) גמ' ופי' הר"ן שכיון שאין מיושדין אלא להסקה בלבד אין תורת כלי עליהם יש להם דין מוקצה גבי שאר מלאכות: (יח) גמ' וכ"ת והאמר לן ס"ט תיפוק ליה משום מוקצה דמעלים כ"ש ליכא למימר כ"א דאפי' לזמניה מאמתל דלאו מוקצה הוא אפ"ה אסור משום דגרוף כו' הר"ב: (יט) ורישא לא אמי לאמעוניה אלא היאך טלטול

לבקע בו עלים ולא הרשב קולמין בו אעג דלרשב דדמי למלבה אסומן רש"י: (יב) והקשה כאו' ממעות שעל הכר דמ"ב פ"ק דשבת דאם אוסן מע"ם הוו בסים ואסור ואע"ג דלא היה אלא מוקצה מדרבנן מ' הרמב"ן והר"י דהכא הפירות עצמן דאוין ולא נעשו בסים לגיה אלא שהכר אחר גורם שאינו יכול להנות מהן ואינו אלא כאלו הוו פירותיו במקום שאינו יכול להלוך שם וס"ל נבי טבל: (יג) ואם קמ"ל דאע"ג דאינו כלי לענין קבלה טומאה עד שיגרפנו בכבשן ועתו"ט: אין שוברין בסולין דניס על האסבלה סותכין קיסם או קש שבלין או סוכרים מרסים או סותכין נייר כו' וסודרים על גבי האסבלה מפני שהמתכת מתחמם ושורף את הדג רש"י: (יד) מפייס רש"י מספילו ומשויבו אלא יצא בפת שמדובקין בדפנותיו ויטרפנו:

גמרא ביצה דף לב ע"א הלכה ה כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה אבדתם

ואין עושין פחמין. פשיטא למאי חזי תני רבי חייא לא נצרכה אלא למוסרן לאולירין לבו ביום ובו ביום מי שרי כדאמר רבא להזיע וקודם גזרה ה"נ להזיע וקודם גזרה. ואין חותכין את הפתילה לשנים. מאי שנא בסכין דלא דמתקן מנא באור נמי קא מתקן מנא תני רבי חייא חותכה באור בפי שתי נרות אמר רב נתן בר אבא אמר רב מוחטין את הפתילה ביום טוב מאי מוחטין

לאולירין. מחמי תמין ומרחלאות ואע"ג דלגורך י"ט כן עושין: מי שרי. להסס והלא גזרו על הרחילה בשבת ואפי' קוחמו מבעי"י וכ"ש להסס תמין: מכניס בפחמין לתוכו וכני אדם נכנסין

(חק לישראל ח"ה) כח

טלטול עלים אף אלא להסקה רש"י כלו' וכדאמן בסיפא ומגבב כו' ומדליק ס"ס אלא להדליק אלא למלוך סרי כמו בריסא: העצים. כגון שמוכנין לותו זו כזו או מכין זו כזו עד שתלא האש הר"מ: ע"ש.

הוא וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק: (ז) אין מוציאין את האור לא מן העצים. ולא מן האבנים ולא מן העפר (גמ' ולא מן הרעפים) ולא מן המים ואין מלבנין את הרעפים לצלות בהן ועוד אמר רבי אליעזר עומר אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מכאן אני אוכל למחר. וחכמים אומרים עד שירשום ואומר מכאן ועד כאן:

כי"ט. מן העפר. יש קרקע בסחופרין לותה מוציאה לור ממקו' מחפורת אלא: ולא מן המים. נומני' מים בכלי זכוכית לבנה ונומטו בתמה כאשמש מסמאוד ובזכוכית מוציאה אלאבה ומביאים בעורת ומביני' בזכוכית ואין בוערת: רעפים. כלי חרס מלוטים בחמצן שמכני בהן הגגות: ואין מלבנים. בלור: את הרעפים. דוקא כרעפי' דהני' מצו' דמצו ליה מגא בהיסק זה שהן מאסמין ומתחזקין ע"י אלור: ועוד אמר ר"א. מצו' דמכא לאם לקולא גבי מוקצה והדר אמר לחריתי קאמר ועוד: עומד אדם על המוקצה. הלריך הזמנה והזמנה מועלת לו: ערב שבת בשביעית. שאין מעבר נוהג בה ואין מסוסר אלא הזמנה וה"ס במעשר ובשאר שני השבוע אלא לוריכא דמילתא נקט דאסתם מוקצה לאו מעשר הוא דגרוגרות ולמוקי' הן אסם מוקצה ואין הגילן לעשר קודם גמר מלאכה (כ): מכאן אני נוטל למחר. ומני בסכי: עד שירשום. בסימן דאין בריסה והלכה כחכמי':

וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק אבל אין אחזר לא דהיאיל וקסמין דקין הן וטורח לקוסמן ולגבבן מאחמול לאו לסכי קיימי ודקאמרת נוטל קיסם לאחוז בו סיניו אין לוי לן דאף משלפניו לא יטול אלא להדליק דלא נאמו עליה אלא להסקה ובאמרתי פליגי והלכה כחכמיסופין מוסר ליטול קיסם לאחוז בו סיניו אלא מאכום של בסמ'ולא יסמכנו ויחקענו לכך אלא"כ היה לא ורלוי למאכל בהמה שכל דבר הראוי למאכל בהמה מוסר לאחכו בין בי"ט בין בשבת ואין בהן משום תקון כלי: (ז) אין מוציאין את האור. משום דמוליד ודמי למלאכה שבורת אלא הזה בי"ט. מן העפר. מחפורת אלא: ולא מן המים. נומני' מים בכלי זכוכית לבנה ונומטו בתמה כאשמש מסמאוד ובזכוכית מוציאה אלאבה ומביאים בעורת ומביני' בזכוכית ואין בוערת: רעפים. כלי חרס מלוטים בחמצן שמכני בהן הגגות: ואין מלבנים. בלור: את הרעפים. דוקא כרעפי' דהני' מצו' דמצו ליה מגא בהיסק זה שהן מאסמין ומתחזקין ע"י אלור: ועוד אמר ר"א. מצו' דמכא לאם לקולא גבי מוקצה והדר אמר לחריתי קאמר ועוד: עומד אדם על המוקצה. הלריך הזמנה והזמנה מועלת לו: ערב שבת בשביעית. שאין מעבר נוהג בה ואין מסוסר אלא הזמנה וה"ס במעשר ובשאר שני השבוע אלא לוריכא דמילתא נקט דאסתם מוקצה לאו מעשר הוא דגרוגרות ולמוקי' הן אסם מוקצה ואין הגילן לעשר קודם גמר מלאכה (כ): מכאן אני נוטל למחר. ומני בסכי: עד שירשום. בסימן דאין בריסה והלכה כחכמי':

אמר רב חנינא בר שלמיה משמיה דרב לעדויי חושבא תני בר קפרא ששה דברים נאמרו בפתילה שלשה להחמיר ושלשה להקל להחמיר אין גודלין אותה לכתחלה ביום טוב ואין מהבהבין אותה באור ואין חותכין אותה לשנים · להקל ממעבה ביד ושורה בשמן וחותכ' באור בפי שתי נרות · אמר רב נתן בר אבא אמר רב עתידי בבל יורדי גיהנם הם כי האי דשבתאי בר מרינוס אקלע לבבל בעא מיניהו עסקא ולא יהבו ליה מזוני מיזן נמי לא זנוהו אמר הני מערב רב קא אתו דכתיב וזנתן לך רחמים ורחמך כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו · ואמר רב נתן בר אבא אמר רב כל המצפה לשלחן חברו העולם חשך בעדו שנאמר נודד הוא ללחם איה ידע כי נכון בידו יום חשך · רב חסדא אמר אף חיין אינן חיים · תנו רבנן ג' חייהם אינן חיים אלו הן המצפה לשלחן חבירו ומי שאשתו מושלת עליו ומי שיסורין מושלין בגופו ויש אומרים אף מי שאין לו אלא חלוק אחד ות"ק אמאי לא חשיב לה אפשר דמעיין במניה :

רש"י

זמזיעין וקודם שנזרו על כזיעה נמנית עמהם זו : דקתמקן גיסגס סן · שלין מרתחין לעשות למקח : עסקא · שתורה מגח · לתת סיתס ועושה מותס שתים : בפי שתי נרות · לוכן שני רשתים בתוך שתי נרות ומדליק בשתיהן כאחת כשבא להחזיק מי תוכח דלהקוני מגח מכוין שלא להדליק בעלמא : לעדויי תוכחה · להסיר פחם מהחשיך תורה : גאתרו בפתילה · ב"ש : ממעבה ביד · תקנה כלאחר יד הוא : יורדי שים לו רחמים הוא מזרעו של אברהם : נכון בידו · מזומן שלנו : מי שאין לו אלא חלוק אחד · אין יכול לכבסו · וכיס מלעערון לוחו : לפשר דמעיין בחתיכה · מפלא את כליו מן הכיס ·

זוהר ואזא דף כו ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

פתח ר"ח ואמר וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (שם ד) קרא סכי מצעי ליס וידעת היום כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (שם ד) והשבות אל לבבך מצעי ליס . תו (ת"ח) והשבות אל לבבך מצעי ליס . אלא זכאה הוא מאן דיסתדל באוריימתא) . תו (ת"ח) והשבות אל לבבך מצעי ליס . אלא אמר מסס אי את בעי למיקס על דא ולמנדע כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אל לבבך וכדין תנדע ליס לבבך י"ע ויצר רע דאתכליל דא בדא ואיהו חד . כדין תסכח כי ה' הוא האלהים דהא אתכליל דא בדא ואיהו חד . ועל דא והשבות אל לבבך למנדע מלס . תו אמר ר"ח אייבין עבדין פנימותא לעילא אתי פנימותא דשמחה לא אתכליל בימינא דיצר רע לא אתכליל ביצר טוב בגין סוביסו דבני נשא ופניסו לא עבדי אלא לון ממס הס"ד שאת לו לא בניו מומס כביכול עבדי ולא עבדי . עבדי דלא יתמסך עלייסו ברכאן דלעילא כד"ח ועצר את השמים ולא יהיה מטר ולא עבדי דהא שמיא נעלו לון לגרמייסו ברכאן מה דאצטריך ולא נעלו לאתשכחא לאתא ודאי מומס דאיון חייבין חיסו תו לו בוא"ו דלא אתכליל ימינא בשמאלא בגין דלא יתמסכון ברכאן לאתאי לא בא"ק דהא לא נעלי לאתשכחא לאתא . אלא גריס דאיי בגין דאייבי מפריסין יצר רע מיצר טוב ומתדבקן ביצר רע (דכ"ז ס') רבי אבא פתח ואמר והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד . כהאי גוונא

כיס

סכח אתרמיז יהודה קדישא ואזדרז סוה לב"ב ליאחדא שמא קדישא כדקא יאות ברחימו עלאה בכל לבבך דא ימינא ושמאלא (כ"ח קדישא) דאקרי י"ע ויצר רע בכל נפשך דא נפש דוד דאתיסבת ביניהו ובכל מאדך לאכלולי לון לעילא באחר דלית ביה שעורא סכח סוה יהודה שליח לאתרחשא לגבי לקודשא בריך סוא כדקא יאות :

הלכה פסוקה יוסף לחכ מוסר

הרים הלכות ברכות פ"ח פ"ב

[א] מי שאכל ושכח ולא בירך אם נזכר קודם שיתעכל המאכל שבמעיו חוזר ומברך נתעכל המזון שבמעיו אינו חוזר ומברך וכן אם בעלם ממנו ולא ידע אם בירך או לא בירך חוזר ומברך והוא שלא נתעכל המזון שבמע"ו : [ב] המשה מינין הן החיטין והשעורין והכוסמין ושבולת שועל ושיפון הכוסמין ממין החיטין ושבולת שועל ושיפון ממין השעורין והמשה מינין האלו כשהן שבולים נקראים תבואה בכל מקום ואחר שדשין ווורין אותן נקראין דגן ובשטוחנין אותן ולשין את קמחן ואופין אותן נקראין פת . והפת הנעשה מאחד מהן הוא הנק"א פת בכל מקום בלא לווי :

מספר חסידים סי' קפג קפד

אחד סיס מלער לת סחכס ואחר אחד לחכס כמס גדול עון לוסו סלים שמלערך על לא פשע אחר לו סחכס לימי מפשיעו אלא עוסיתי עשו לי אחר מסוס לך להעשיעו ולקללו אחר לו אם כן סייתי מעשים ומקלל לת עלמי כי עוסיתי נרמו לללער זס שכתוב אחר הכתוב סאלסיסיכס לת עון עבדיך אחר יסודס כרוב לי שאחר מעבדיך שאסגבוש בחתחתו אלא עוסיתו גרס שכח לגי ללער לכן כשקלל שתעי לת דוד אחר דוד שכיסו לו ויקלל כי כי אחר לו ושוני גרס אס לא סייתי חושש לא כח אחרון לשכב עם אחר ולא סיס אכפלוס מורד בחביו ושיכב עם כפי חביו לפיכך סס יתחזק אדם מי נגר על חשליו :

שלשה לימן מודעים אלא בשלשס דכריס סעניו כשאת כעסו וכשכור בחלוסתס ובאוכס כשאת סלורך :

שופטים יום ג תורה

לסמשיך מת"ס דז"א יהוה כפס י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא כשמס יהוה סיס יסודס ה דמלוי הה לל שס ב"ן שבשמיס בניקוד חולס :

א עַל־פִּי ׀ שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת לֹא יוּמַת עַל־פִּי
עֵד אֶחָד : א עַל מִימַר תְּרִין סַהֲדִין אוֹ תְלָתָא סַהֲדִין יִתְקַטֵּל
דְּחַיָּב קְטוֹל לָא יִתְקַטֵּיל עַל מִימַר סָהִיד חָד : ג יַד הָעֵדִים תִּהְיֶה־
בּוֹ בָרִאשׁוֹנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל־הָעָם בָּאַחֲרֹנָה וּבְעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃
ג יָדָא דְסַהֲדָיָא תְּהֵי בֵיהּ בְּקַדְמֵיתָא לְמִקְטְלֵיהּ וִידָא דְכָל עַמָּא
בְּבַתְרֵיתָא וּתְפַלֵּי עֲבִיד דְּכִישׁ מִבֵּינָךְ׃ כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לַמִּשְׁפָּט
בֵּין־דָּם ׀ לְדָם בֵּין־דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לָנֶגַע דִּבְרֵי רִיבֹת בִּשְׁעָרֶיךָ
וָקַמְתָּ וָעָלִיתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ : ג אֲרֵי יִתְכַּסֵּי
מִנָּךְ פִּתְגָמָא לְדִינָא בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין מַכְתַּשׁ סְגִירוּ
לְמַכְתַּשׁ סְגִירוּ פִּתְגָמֵי פְּלוּגְתָּא דִינָא בְּקִרְוָךְ וּתְקוּם וְתִסַּק לְאַתְרָא
דְּיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ בֵּיהּ׃ ד וּבְאַתְּ אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל־הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר
יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְדָרַשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֶת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט׃ ר וְתֵיתֵי לְוָת
כַּהֲנַיָּא לֵוָאֵי וּלְוַת דַּיָּנָא דִּיהֵי בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן וְתִתְבַּע וְיִחַוּוּן לָךְ אֵת

פִּתְגָּמָא דְּדִינָא׃ ׃ וְעָשִׂיתָ עַל־פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ מִן־הַמָּקוֹם
הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ׃ ה וְתַעֲבִיד
עַל מֵימַר פִּתְגָמָא דְיַחַוּון לָךְ מִן אַתְרָא הַהוּא דִּיתְרְעֵי יְיָ וְתִטַּר
לְמֶעְבַּד כְּכֹל דְּיַלְפּוּנָךְ׃

נביאים ישעיה נא נב

לסמסיך מכ״ם דז״ל צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נסמס דנלס אדני נסמס
דסוד יְהוָה סיס ימידס דנלס יְהוָה סיס ימידס דסוד מל סס ג״ן שסעטיס׃

א כֹּה־אָמַר אֲדֹנַיְךָ יְהוָה וֵאלֹהַיִךְ יָרִיב עַמּוֹ הִנֵּה לָקַחְתִּי מִיָּדְךָ אֶת־
כּוֹס הַתַּרְעֵלָה אֶת־קֻבַּעַת כּוֹס חֲמָתִי לֹא־תוֹסִיפִי לִשְׁתּוֹתָהּ עוֹד׃
א כְּדֶן אֲמַר רִבּוֹנִיךְ יְיָ וֵאלָהָיִךְ דַּיָּתִיד לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת דִּין עַמִּיהּ
הָא קַבֶּלִית מִן יְדִיךְ יַת כָּסָא דְלוּטָא יַת פְּילֵי כָסָא דְחֵמְתִי לָא תּוֹסִיפִין
לְמִשְׁתֵּהּ עוֹד׃ ב וְשַׂמְתִּיהָ בְּיַד מוֹגַיִךְ אֲשֶׁר־אָמְרוּ לְנַפְשֵׁךְ שְׁחִי
וְנַעֲבֹרָה וַתָּשִׂימִי כָאָרֶץ גַּוֵּךְ וְכַחוּץ לָעֹבְרִים׃ ב וְאַמְסְרִנָהּ בְּיַד דַּהֲווֹ
מוֹגַן לִיךְ דַּיְיוֹ אָמְרִין לְנַפְשִׁיךְ אַמְאִיכִי וְנֶעְדֵי וַאֲמֵאיכִתְּ כְּאַרְעָא
יָקְרִיךְ וַהֲוֵית כְּשׁוּק לָעְדָן׃ ג עִוְרִי עִוְרִי לִבְשִׁי עֻזֵּךְ צִיּוֹן לִבְשִׁי בִּגְדֵי
תִפְאַרְתֵּךְ יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ כִּי לֹא יוֹסִיף יָבֹא־בָךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא׃
ג אִתְגְּלָא אִתְגְּלָא לִבְשִׁי תּוּקְפִיךְ צִיּוֹן לִבְשִׁי לְבוּשֵׁי תּוּשְׁבַּחְתִּיךְ
יְרוּשְׁלֵם קַרְתָּא דְקוּדְשָׁא אֲרֵי לָא יוֹסְפוּן וְיֵעְדוּן בִּיךְ עוֹד עָרִילִין
וּמְסָאבִין׃ ד הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם הִתְּפַתְּחִי הִתְפַּתְּחִי קְרִי
מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ שְׁבִיָּה בַּת־צִיּוֹן׃ ד אִתְנַפְּצִי מֵעַפְרָא קוּמִי תְּבִי עַל
כּוּרְסֵי יְקָרָא יְרוּשְׁלֵם אִתְפַּסְקִי חַנָּקֵי צַוְּרֵיכוֹן שְׁבִיָּה בְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן׃
ה כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף תִּגָּאֲלוּ׃ ה אֲרֵי כְדֶן
אֲמַר יְיָ מַנָּן אִזְדַּבַּנְתּוּן וְלָא בְכַסְפָּא תִּתְפָּרְקוּן׃

רש״י

מוגיך · מציעיך ומעלטלך: שמי · כעי לארץ: ועגורה · על גביך: קומי מן הארץ: שבי · על הכסא: התפתחי · המר עלמך: חנק מאכרתם · על עסק חנם הוא יצר הרע: ולא בכסף תגאלו · ללא בהסובה:

מצודות דוד

(ה) ומלכיך ירוב עמו · תמר יריב ריב עמו לקחת נקמתם מיד המריעים לכם: הנם לקחתי מידך וכו׳ · ר״ל עוד לא יהיו מארות פקידות עליך · את קוצעת · כשתרים בקבועים בהתחיות הכוס והוא כפל ענין במ״ש: (ד) ושתתיה כיד מוגיך · את הכוס שהרעלה בהיה לשים כיד הלוחות המתוקים לחוך בחכוך ולרות וכס יפתי הכוס הטוב ר״ל כס יקבלו פורעניות: שתי וכעבורה · כפוף עלמך להשתעבד בארץ ובעבור עליך: ותעבורי · עשיתי נופך כארץ להיות מדרס לכס כי סבלת עולם: וכחוץ לעוברים · שמת נופך כחולות העיר להיות מדרך ברגל לעוברים וכשים וכוח כפל ענין במ״ש: (ג) עורי וכו׳ · לשון קיצי מעשה מתרדמת הלעג ולבשי בגוד תפארתך וכו׳ · לשון ירושלים עיר הקדש לבשי בגדי תפארתך והיה שמח: יצוא מך עוד וכו׳ עוד בקרבך למעול בך:ערל וטמא הם החומות:(ד) התנערי מעפר התרוקני מעפר הארץ ושבת כה בעבור הלבל והלעג: קומי שבי ירושלים · לשון ירושלים קומי מהארץ ושבי על הכסה: התפתחי וכו׳ · לשון את לילון השבויים בגולה התרי מעל לוארך קשרי רצועות הסעל ר״ל לא תהי עוד משועבדת ובבעבת להחומות: (ה) חנם נמכרתם מה שנמכרתם בית החומות הנה לא לקחתי מכם מחיר לשפרה לחנם בכסף ולכן תגאלו ולא בכסף:

לסמסיך מיסוד ומלכוס דז״ל שין שין דלת יוד נפס שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נסמס
דיסוד א אד אדנ אדני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד נסמס דמלכוס יוֹ הוֹ וו הוֹ
מיס ימידס דיסוד יְהוָה מיס ימידס דמלכוס מל סס ג״ן שסעטיס׃

א וַאֲנִי אַגִּיד לְעָלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ א וַאֲנָא אֶתְנֵי לְעָלַם נֵיסַיָּא
אֲשַׁבַּח לֵאלָהָא דְיַעֲקֹב׃ ב וְכָל־קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה
קַרְנוֹת צַדִּיק׃ ב וְכָל תְּקוֹף רוּם רְשִׁיעַיָּא אַמְאֵיךְ אֶתְלְשִׁנּוּן מִתְּקַפְּיהוֹן
יִתְרַמֵּם תְּקוֹף רוּמְהוֹן דְצַדִּיקַיָּא׃ ג לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃
ג לְשַׁבָּחָא בְתִשְׁבְּחָתָא תְּשַׁבְּחָא עַל יְדָא דְאָסָף שִׁירָא׃ ד נוֹדָע בִּיהוּדָה
אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ׃ ד אִתְיְדַע בִּדְבִית יְהוּדָה אֱלָהָא בְּדִבְיִת
יִשְׂרָאֵל רַב שְׁמֵיהּ׃ ה וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְצִיּוֹן׃ ה וַהֲוָה
בִּירוּשְׁלֵם בֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ וּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינַת קוּדְשֵׁיהּ בְּצִיּוֹן׃

מצודות דוד

(ה) ואני אגיד לעולם לנקמו אשר יעשה עמנו׃ (ג) וכל קרני · אז יותן הכח בידי ואחרית כל ממשלת הרשעים ולא ירומם עוד כי מעשה הרוממה קרנות הצדיק ותמשלנו׃ (ג) נודע · אז בעת תפלת סנחריב יסיס ולסיס נודע ודפורסם כיהודה:בישראל.כפל הדבר בס״ם:(ב)ויהי בשלם.אז ידעו הכל אשר סוכו ומדורו של המקוסשין בציון וכירושלים:

רש״י

ואני אגיד לעולם · לת נקמתו ונבורתו: לנצח · לחברית · ואת תרוממנה קרנות לזיק: ויהי בשלם · כירושלים · סוכו שעשועו: ומעונתו · הערלת שכינתו·

עיקר תו״ס משנה סוטה פרק ו ברטנורה

מעוף · לפי׳ שים לו רגיס מלפנוף העוף הר״מ: עד שישאו כו׳-כלומר מסוס סמיכה שתין נס ג׳ עריס חיכה נאסרס עליו רס״ו: (ה) שסוחיל וטווח בלילה הכה מפסל בלילות מתקבלות לטווח בקבון ומסיחות ביחד: (ב) בגמ׳ סדר״ו מפני מה סאמינה תורה עד ל׳ בסוטה ברגל״ד שסרי קינח לה ונסמרס ועד כלי אמצעי דת״ת דמלכות דיצירה צבאות

מי שקינא לאשתו ונסתרה · אפי׳ שמע מעוף הפורח · יוציא ויתן כתובה · דברי רבי אליעזר · רבי יהושע אומר עד שישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה:(ב)אמר עד אחד אני ראיתיה שנטמאת· לא היתה שותה.ולא עוד.אלא אפי׳ עבר אפילו שפחה. הרי אלו נאמנין אהלפיסלה מכתובתה · חמותה · ובת חמותה · וצרתה ויבמתה ובת בעלה·

פרק ו מי שקינא . לה : ונסתרה אפי׳ שמע מעוף הפורח . שנסתרס : יוציא ויתן כתובה . ר״ל לטעמיס דאמר בפ״ק ואפילו עבד ושפחה נאמנים דסיינו נמי כעוף הפורח דאתקש סמיכה לטומאה דכלהו מטמאי בס הלבן נאסרס עליו ואס חיכו רוצס להשקותס יוליך ויתן כתובס : רבי יהושע אומר עד שישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה . נסיס סטוות לאור הלבנה (ב)רבי יהושע אומר עד שיהו מיסחלו ויתנו בה מוזרות בלבנה

בפרישותה מכוער סדבר ומלא דסא לפי׳ מיא תו לא בדקי לה כדתניא בפ״ק וטסורס היא ולא שישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה והלכה כר׳ יהושע : (ב) אני ראיתיה שנטמאת · בחותה סמוך ע״פ עדיס לרבי יהושע תו ע״פ עוף הפורח לר״ש : לא היתה שותה . דעד לאחר נאמן בה לף להפסידה כתובה שרגלים לדבר (ג) : אף לפוסלה מכתובתה . אלא לפוסלה מכתובתה : ובמתה . אפס לאחי בעלה : ובת בעלה . אפס לאחי

הרי

הרי אלו נאמנות . ולא לפוסלה מכתובתה . אלא שלא תשתה :

(ג) שהיה בדין . ומה אם עדות ראשונה שאין אוסרתה איסור עולם אינה מתקיימת בפחות משנים עדות אחרונה שאוסרתה איסור עולם . אינו דין שלא תתקיים בפחות מב' ת"ל ועד אין בה . כל עדות שיש בה . ק"ו לעדות הראשונה מעתה . ומה אם עדות אחרונה שאוסרתה איסור עולם הרי היא מתקיימת בעד א' . עדות הראשונה שאין אוסרתה איסור עולם . אינו דין שתתקיים בעד א' ת"ל כי מצא בה ערות דבר ולהלן הוא אומר ע"פ שנים עדים יקום דבר . מה דבר האמור להלן על פי שנים "עדים . אף כאן על פי שנים "עדים : (ד) עד אומר נטמאת . ועד אומר לא נטמאת . אשה אומרת נטמאת ואשה אומר לא נטמאת . היתה שותה . אחר אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת היתה שותה שנים אומרים נטמאת ואחר אומר לא נטמאת . ס"ת ל"ג לא היתה שותה :

ז' מעידים שהיא טמאה : (ג) וכן כ' רמ"ה וכנמ' לעיל קרא דלעיל לפי שהתורה כתבה ומיהו לא פסלה אלא מדרבנן : (ד) גרסינן בגמ' עדות ראשון שהעידו שהיא טמאה ושוב על פי עדותו מת : (ה) לכל ביאותיו פט"ו לא פירש כן משום דכשהזהירם לא מת מכמיסיסאותו לכל הכת לפכר שנטמאת קודם שבאו וכיון יכול לכ' שהזהירם עמהן היית במקום אחר ובדים עידי סתירה ומיהו אחי דמכ"ש דהא כשמעידין כן מזימין הרשען ופסיטא דמסיעתו מדין מזימין שהמזימים התורה אפי' לגבי שנים : (ו) דכפסולי עדות מיירינן כדמקום שנים וכ' ב"י דלפ"ב דאר דמעיקרא משוינן ליה כאחי שוו אחי ואחי ושותה ופי' רש"י וכי מוקמינן בפסולי עדות בין בב"ש בין בזש"ז וכ"כ בזש"ז לישנא קמא דמעיקרא משוינן ליה כאחי שוו אחי ואחי דלאי כב"ש מאי שנא אחר שנאמר רוב דעות אינה אחר ואחד כמי כיתה שותה ע"כ :

אלו נאמנות . לעדות שהיא לכל אחר עדות שהיא מתקיימת כל עדות שיש מכחכמה סותיל ומוכחות מעצמה (ג) שהיה בדין . שלא יהא נאמן בה עד ג' שם לא מצורת הכתוב: עדות הראשונה . שמיהם שאין מוסרתה איסור עולם אלא עד שתעמה: אינה מתקיימת בפחות משנים . כדפעינן למימר מצורת שור ור' יהושע היא : עדות האחרונה . טומאה.כל עדות שיש בה . נאמן בה דכתיב ועד אין בה וכל עד האמור בתורה סתם אינו אלא שנים מדאיצטריך קרא לומר לא יקום עד ג' בתים שמע מינה דעד שנים בשמעת עד סיפרוט לך הכתוב אחד וס"ק קרא מרי ליה בה אלא מד ונקמר והיא לא נפסלה לתורה (ג) לאמת עד ג' מהימן . (ד) עד אומר נטמאת ועד אומר לא נטמאת . לוקי מד לגבי מד וקרי ליה בספיקה ושותה ודוקא כי אמו בהדי הדדי אבל בזה אחר זה כשאמר הראשון נטמאת סוי מהימן כבי תרי (ד) והשני האומר לא נטמאת סוי ליה מד ואין דבריו של ג' במקום שנים : ושנים אומרים לא נטמאת . כלומר לא נטמאת בפיך שכשבאת ומלאת שכאתרו יהד גם אתו היינו עמך ובפניהו לא נטמאת(ה)הרי נפסלת ומשמשין בה כאי תרתי בבי דמתניתין שבפסולי עדות הלך אחר רוב דעות : (ו) אין לקולא אין לחומרא כלומר אין להפקעת אין אלא להפקעה :

גמרא סוטה דקלט ע"א הלכה ה' כלה בלי ההיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**

שאלן תלמידיו את ר"א בן שמוע כמה הארכת ימים אמר להם
רש"י מימי

במה בהארכת ימים . בחיוב זכות : קפנדריא . לקלר דרכו דרך בה"כ לוכנם בפתח זה ולצאת כנגדו :

מימי לא עשיתי קפנדריא בבית הכנסת ולא פסעתי על ראשי עם קודש ולא נשאתי כפי בלא ברכה . מאי מברך אמר רבי זירא אמר רב חסדא אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה . כי עקר כרעיה מאי אמר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא ברכה זו שצויתנו לברך את עמך ישראל שלא יהא בה מכשול ועון . כי מהדד אפיה מציבורא מאי אמר . אדבריה רב חסדא לרב עוקבא ודרש רבש"ע עשינו מה שגזרת עלינו ואף אתה עשה עמנו מה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך וכו' . אמר רב חסדא אין הכהנים רשאין לכוף אצבעותיהן עד שיחזרו פניהם מן הצבור . אמר רבי זירא אמר רב חסדא אין הקורא רשאי לקרוא את הכהנים עד שיכלה אמן מפי הצבור ואין הכהנים רשאין להתחיל בברכה עד שיכלה דיבור מפי הקורא . ואין הציבור רשאין לענות אמן עד שתכלה ברכה מפי הכהנים ואין הכהנים רשאין להתחיל בברכה אחרת עד שיכלה אמן מפי הציבור ואין הכהנים רשאי' להחזיר פניהם מן הציבור עד שיתחיל ש"ץ שים שלום ואינם רשאים לעמר רגליהם להלוך עד שיגמור ש"ץ שים שלו"ם וא"ר זירא א"ר חסדא אין הציבור רשאין לענות אמן עד שתכלה ברכה מפי הקורא בתורה ואין הקורא רשאי לקרא בתורה עד שיכלה אמן מפי הציבור אמר רבה בר רב הונא כיון שנפתח ספר תורה אסור לספר אפילו בדבר הלכה שנאמר ובפתחו עמדו כל העם ואין עמידה אלא שתיקה שנאמר והוחלתי כי לא ידברו עמדו לא ענו עוד רבי זירא אמר רב חסדא מהכא שנאמר ואזני כל העם אל ספר התורה אמר רבי תנחום אמר רבי יהושע בן לוי המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה :

רש"י

ולא פסעתי על רחבי עם קודם , שהיו יושבין התלמידים בה"כ ע"ג קרקע והמהלך ביניהן כאהן יושבים נראה כפוסע על רחשיהם לפיכך צריך להקדים לו ליטב באוץ . ולא נשאתי כפי לברך . כהן היה . וכי עקר כרעיה . כשבורח למיסך והוא מחזיר פניו כלפי תיבה מתי אומר : וכי מסדר לפיה מלכורת . כשגומר ברכותיו מחזיר פניו לכל אחר . מאי מברך . מה שכבעתהכו בהתיבה : מה שכבעתהכו שהכניס על ידינו כדכתיב ותני תנרכם : לכוף קשרי תלבעותיכם : שפוסקין לותן כשתברכין : לתן הקורא . ז"ל שקרא בהניס : שיחזירו פניהם . לברך : לתן . של ברכת הודאה : לעקור רגליהם . מן הדוכן אלא עומדין כפופין לפני התיבה : עד שיכלה לתן . של ברכת התורה . וכל הני מסוס דתרי קלא לא משתמעי :

זוהר מצורע דף נה ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

א"ך תלעזר כתיב וסזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאת את משכני אשר בתוכם וסזרתם כשהי זר דאיסו זר מכלסו ולא תאמר במס דליתיס דיליס ות"ח בשעתא דמשתאבין בני נשא לתתא משתאבין לון בכלא ושא תאמר (אבל) בשעתא דרוח משתאבא לאתר תשבחן זר אלא רוח משתאבא דלתתא לאתר רוח משתאבא אחרא ואתיסיב ליס רשותא לנחתא לעלמא מאי רשותא דקדושה דסוס נחית ומאי בים לא תשתכח ואשתלק וכדין תתגלייא דיוא לקבלסון דחייבין ואוסיף דיוא על דיוים וכדין תרין רוסין משתכחין בעלמא חד רוסא דדיוא וחד

רוסא

רוחא דמסחבא ח״ר חלעזר חנטריכנא סכא למימר מלה דחוליפנא מחבא ת״ח סכא
ילפינן מננע דביתא דכד רוחא מסחבא סריא בביתא וקב״ס בעי לרכחה ליס סדר
נגע לרעת בבית לקטרגא לה בדא וסטוח נגע לא חאדי מבית׳ וחע״ג דרוח מסחבא
חסחלק מסטוח ביתא עד דיתמלן ביתא חבנין וחעין וכלא כדין חתדכי חתרא כסחי
גוזא מאן דחסחחב וחתער רוח מסחבא ומחרי עלוי כד בעי קב״ס לרכחה עלמא
חתער רוח דינא תקיפא וחסחכח בעלמא וסריא על סטוח רוח מסחבא ומקטרגי
דא בדא עד דיתעבר מעלמא וסטוח רוח דינא תקיפא לא חסחלק מחתריס עד
דיתמלן חתר סייפין וגרמין וכלא כדין חתדכי עלמא וחתעברו מניס רוחין מסחבין
ועלמא חסחכח בדכיו ועל דא תניין חתא לחסחחבא מסחבין ליס ודחי ווי ליס לב״נ
כד סחרי עליס רוח מסחבא וחסחכח ביס בעלמא דודחי לימלא דקב״ס בעי לבערא
ליס מן עלמא זכחין חינון לדיקייא דכלסו קדיסין וחסחכמו בקדושס קמי מלכא קדישא
ובערייא עליסו רוח קדישא בסחי עלמא ובעלמא דחתי :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

מספר מסידים סימן קפה — סר״ס הלכות ברכות פ״נ

לעולם לא יהא אדם כפוי טובה כי מתסרים ליפרע ממנו אפילו בכל יום כפוי טובה סופו לגדוע ועבדיו משומרים לאמו ואומה היו עליהם שנאמר אומה היו עליהו גם לילה גם יומם וכו׳ מת לעשרת הימים ואחרי שסוף עושה לו רעה גדולה מזו לא מת אלא אחרי בענוי שנים קרוב לשתול לא היה כפוי טובה אחד כל דור ואפילו היו קרובים לנגל ואפי׳ לו טובה והיה כפוי טובה סופה ליפרע מיהרו להפרע ממנו וכתיב משלם רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו ואמה לא תמוש רעה מביתו אדם כנגד אדם יש אומרי׳ ביתו חייבי יום כעל הבית כדכתיב כי חייבי יום אומרי ביתו שנמל לסם טובה וכניסם לביתו ישלמו לו רעה לא תמיש כתיב ביו״ד כלומר אחר כל שאת ליו״ד ימים וירמיהו כתב על כפוי טובה חלו אלא לאחר חפיס לאומן שאחפלל עליסם טובה וסס מצויס לו רעה תחת טובה ואס תאמר למס בקש נקמה כי ליס דיעה כאדעה כי היו חפליס בעלילה כלא ידיעתו לסופסו שנאמר חולי יפותה ונוכלה לו הרי לא יוכל להמר מסס ומנרשים לוחו מבחלתו ומגזעתיו יקחו :

(א) האוכל את חייב לביה לבניה בא״י אס״ה המוציא לחם מן הארץ ולאחייה ארבע ברכות אכל דגן שלוק כמו שהוא מביך לבניו בורא פרי האדמה ולאחריו בורא נפשות רבות אכל קמח מביך לבניו שהכל ולאחריו בורא נפשות רבות : (ב) קמח של אחד מחמשת המינין ששלקוחו ועירבו במים או בשאר משקים אם היה עבה כדי שיהיו ראוי לאכילה וללועסו מברך עליו בתחלה בורא מיני מזונות ולבסוף על המחיה ועל הכלכלה ואם היה רך כדי שיהיה ראוי לשתיה מברך עליו בתחלה שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות :

שופטים יום ד תורה

לזמטין מת״ס דו״ק יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יְהוָה סיס יסידס ו דמלוי וו לל סס כ״ן שבעטיס בניקוד סולס:

א עַל־פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה
לֹא תָסוּר מִן־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל : א עַל
מֵימַר אוֹרַיְתָא דְּיַלְפּוּנָךְ וְעַל דִּינָא דֵּימְרוּן לָךְ תַּעֲבִיד לָא תִסְטֵי מִן
פִּתְגָמָא דְּיחַוּוּן לָךְ לְיַמִּינָא וּסְמָאלָא : ב וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן
לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשָׁרֵת שָׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־
הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל : ג וְכָל־הָעָם

בְּרֹשַׁע בְּדִיל דְּלָא לְהַבָּלָא מִן כַּהֲנָא דְּקָאִים לְשַׁמָּשָׁא תַּמָּן קֳדָם יְיָ
אֱלָהָךְ אוֹ לְוָת דַּיָּנָא וְיִתְקְטֵיל גַּבְרָא הַהוּא וּתְפַלֵּי עֲבִיד דְּבִישׁ
מִיִּשְׂרָאֵל : ג וְכָל־הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד : ג וְכָל עַמָּא
יִשְׁמְעוּן וְיִדְּחָלוּן וְלָא יִרְשְׁעוּן עוֹד : ד כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וִירִשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּה בָּהּ וְאָמַרְתָּ אָשִׂימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכָל־
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָי : ד אֲרֵי תֵּיעוֹל לְאַרְעָא דְּיָי אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ
וְתֵירְתָהּ וְתֵתַב בָּהּ וְתֵימַר אֵמַנֵּי עָלַי מַלְכָּא כְּכָל עַמְמַיָּא דִּבְסַחֲרָנַי:
ה שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקֶּרֶב אַחֶיךָ
תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא־אָחִיךָ
הוּא : ה מַנָּאָה תְמַנֵּי עָלָךְ מַלְכָּא דְּיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ בֵּיהּ מִגּוֹ אָחָךְ תְּמַנֵּי
עָלָךְ מַלְכָּא לֵית לָךְ רְשׁוּ לְמַנָּאָה עָלָךְ גְּבַר נוּכְרַי דְּלָא אָחוּךְ הוּא:
ו רַק לֹא יַרְבֶּה־לּוֹ סוּסִים וְלֹא־יָשִׁיב אֶת־הָעָם מִצְרַיְמָה לְמַעַן הַרְבּוֹת
סוּס וַיהוָה אָמַר לָכֶם לֹא תֹסִפוּן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹד : ו לְחוֹד
לָא יַסְגֵּי לֵיהּ סוּסִין וְלָא יְתֵיב ית עַמָּא לְמִצְרַיִם בְּדִיל לְאַסְגָּאָה
סוּסִין וַיְ אֲמַר לְכוֹן לָא תוֹסְפוּן לְמִתַּב בְּאוֹרְחָא הָדֵין עוֹד :

נביאים ישעיה נב

לזמטין מנ״ס דו״ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמס דלנס אדני נשמס
דסוד יְהוָה סיס יסידס דלנס יְהוָה סיס יסידס דסוד לל סס כ״ן שבעטיס

א כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מִצְרַיִם יָרַד־עַמִּי בָּרִאשׁוֹנָה לָגוּר שָׁם וְאַשּׁוּר
בְּאֶפֶס עָשָׁקוֹ : א אֲרֵי כִדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים לְמִצְרַיִם נְחַת עַמִּי
בְקַדְמֵיתָא לְאִתּוֹתָבָא תַּמָּן וְאַתּוּרָאָה בְלָמָא אַנְסֵיהּ: ב וְעַתָּה מַה־לִּי־
פֹה נְאֻם־יְהוָה כִּי־לֻקַח עַמִּי חִנָּם מֹשְׁלָו קרי יְהֵילִילוּ נְאֻם־יְהוָה
וְתָמִיד כָּל־הַיּוֹם שְׁמִי מְנֻאָץ : ב וּכְעַן עֲתִידְנָא לְמִפְרַק אֲמַר יְיָ אֲרֵי
אִזְדַּבַּן עַמִּי מַגָּן עַמְמַיָּא דְּשִׁלִּיטוּ בְהוֹן מְשַׁתַּבְּחִין אֲמַר יְיָ וּתְדִירָא כָּל
יוֹמָא עַל פּוּלְחָנִי שְׁמִי מְרָגָּזִין : ג לָכֵן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לָכֵן בַּיּוֹם הַהוּא

מצודת דוד — רש״י — כי

(ה) תלרים וכו׳ . ר״ל מס שנעבדו לתלרים עס כי היו זמן רב בכם לל על מנס היתה כי מתחלה ירדו לגור בתרלס בימי יוסף וכלכלו חותם:ותשורי־יאמר על ס׳ תריך וכבוכרנאלר כי גם הוא תלך בתשור : בתפס עקבו . ר״ל עס כי היס בלא דבר הכס לל נתעבדו כידו זמנרב חלא כעובך לת מי זמניתו וכולך לו : (ג) ותתם . בגלות תדוס: מס לי פס מס לי להפסות לת בני פס זס זמן רב הלא מתחלה נלקח עמי לפס על מנס כי מעולם לא נתלו לפס טובה: מושלו והלילו־המושלים בו יתפארו בכללמתם ויאמרו ירימס רמה : ותמיד כל היום. כוח כפול לתוספות כיתור : שמי מנואץ . שמי מתולל ומבוזה בעיניהם: (ג) לכן ידע עמי שמי . כשיגאלו יכירו

כִּי־אֲנִי־הוּא הַמְדַבֵּר הִנֵּנִי׃ ג בֶּן יִתְרַבָּא בַעְמַמְיָא שְׁמִי בֶּבֶן בְּעַדְנָא
הַהִיא תֶּדְעוּן אֲרֵי אֲנָא הוּא דְמַלֵּלִית וּמֵימְרִי קָיֵם׃ ד מַה־נָּאוּ עַל־־
הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר
לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ׃ ד מָה יָאְיָן עַל טוּרֵי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל רַגְלֵי מְבַשַּׂר
מַשְׁמַע שְׁלָם מְבַשַּׂר טָב מַשְׁמַע פּוּרְקָן אֱמַר לְכְנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן
אִתְגְּלִיאַת מַלְכוּתָא דֵאלָהָיִךְ׃ ה קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי
עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן׃ ה קָל פָּרְנָסָיִךְ דְּמִרְמִין קָלְהוֹן
כַּחֲדָא מְשַׁבְּחִין אֲרֵי בְּעֵינֵיהוֹן יֶחֱזוֹן גְּבוּרְתֵּי עֲבַד יְיָ כַּד יָתִיב שְׁכִנְתֵּיהּ
לְצִיּוֹן׃ ו פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת יְרוּשָׁלִָם כִּי־נִחַם יְהוָה עַמּוֹ גָּאַל
יְרוּשָׁלִָם׃ ו בּוּעוּ וְשַׁבְּחוּ כַּחֲדָא חָרְבַת יְרוּשְׁלֵם אֲרֵי עַתִּיד יְיָ לְרַחֲמָא
עַמֵּיהּ פָּרִיק יְרוּשְׁלֵם׃

רש״י

כמלכלם׃ קול לופיך • לוסים שמעמידין על החומות לנצר׃ שמי לדעתו כי הוא לי שמי המורה שהוי תדעון ושליט • לגן
פלמו • יפתחו פה׃ ביום הבוא • ר״ל לכן׳ודע ביום הבוא כי הוי הוא המדבר
והמבטיח להביא הגאולה והכוי קיימתי הבטחתי׃ (ד) מה

מצודות דוד

נאוו יאמר מאוד כלים רגלי המבשר הבולם על ההרים ולהשמיע הקול למרחוק והמשיע שלומות׳ וכפל הדבר פעמים ובא פ״א
לפי מרבית הבשלום ושיעות׳ : לאמר לציון • המבשר יאמר לציון הנה מלך אלהיך ר״ל הרואה מלכותו ומהללהו לכל העולם
(ה) קול לופיך • קול הלופים השומדים על המגדלים לראות ולנצר מי בא לעיר וחוזר ומפרם מה יהיה הקול׳ואמר
כולם יחדיו ישמו קול וירננו בשמחה : כי עין בעין יראו ר״ל רואים ולוחים ולאחים וכן אשר עין בעין נראה אתם ה׳(ומדבר
יד) : נאוו • כלומר שב ה׳ אל ציון להשרות שם שכינתו כמאז׃ (ו) פצחו וכו׳ שבחים המרבות אשר בירושלים
פתחו פה לברוס קול שמחה ורננו יחדיו וכול ענין תלונה : כי נחם • על כי נחם ה׳ את עמו בחה שבניה להשכונתה :
גאל ירושלים • מיד לומות המושלים בה :

כתובים תהלים צד צה

להמשיך מיסוד ומלכות דז״ת שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי כשמה
דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד כשמה דמלכות יוד הוי וך הוי סיס
יסודיס דיסוד יְהוָה סיס יסודיס דמלכות לל סס ב״ן שבעשים :

א בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעֲשְׁעוּ נַפְשִׁי׃ א בְּסַגְעִי מַחְשָׁבָתָא
בְּגַוַי נִיחוּמָתָךְ יְפַרְנְקוּן נַפְשִׁי׃ ב הֲיִתְחַבְּרֵךְ כְּמָא הַוּוֹת יְצַר
עָמָל עֲלַי־חוֹק: גהַאֶפְשַׁר דִּיתְחַבַּר עִמָּךְ כּוּרְסֵי שִׁקְרָא בְּרִית לָעוּתָא
הַיִתְעַתֵּד עֲלֵי קָם׃ ג יָגֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃ גיִכְּנְשׁוּן
בִּישָׁן עַל נַפְשָׁא דְצַדִּיקָא וְאַדְמָא זַכַּי יְחַיְבוּן דִּין דְקָטוֹל׃ ד וַיְהִי יְהוָה
לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי׃ ד וִיהֵי יְיָ לִי לְסַעְיָד וֵאלָהִי לְתַקְפָּא
רוּחָצָנִי׃ ה וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת־אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יְהוָה

רש״י

כרוב שרעפי • מחשבותי׃ ניחוכיך • ניחוכך עמך׃ כסף כוזרת • כסף שברון׃ עלי חק • בשביל חק לעבדם • יגודו
יאספו גדודים׃ ירשיעו • ירשיעו בדין להרגו׃ חוסם׃ חוסם׃

מצודות דוד

(ה) ברוב • בעת רוב בקרבי רבוי מחשבות מתונה ועצר
על תריסת בעלות בהם הנחומיך הנלחמיהם מפי הנביאיהסם
יפחדשבו ויפחדו בפיהם׃ (ג) ניחוכיך • וכי יחשבו עמהלהיות
דומה לך בכסף של מלכי לומות העושים כוות המשברים
ורוללים לת המציונים • יוצר עמל • כורח ומחדם דברי שמל
עלי חוק • להיות לבם חק קבוע (ג) יגודו • יתאספו גדודים על נפש הלדיק לקחתה : ירשיעו • מחייבים כדינם
כמקובל׃ (ד) ויהי כ׳ • לאחר כ׳ היה לי למשגב להגילני מידם׃ [ה] ויצמ • עליהם יביא לת גמולם בחטא שעשו

אֱלֹהֵינוּ׃ ה וַאֲתִיב עֲלֵיהוֹן יַת שִׁקְרֵיהוֹן וּבְבִישְׁתְּהוֹן יְגַמְרִינוּן יְגַמְרִינוּן
יְיָ אֱלָהָנָא׃ ו לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃ ו אֵתָוֹן נְשַׁבַּח
קֳדָם יְיָ נֵיבֵב קֳדָם תְּקִיף פּוּרְקָנָא׃

מצודות דוד

כמה כוזרות : וכרעתם יכרעה עלמם שכניהו עלי כם יכריחם ולא יהיו נקיים מן ההכרתה : [ו] לכו נרננה לה׳ • לעתיד
כ׳ : יגמיתם כ׳ • כלומר לף לם יתמהמה כוזלי יכריחם יזרזו זה לת זה ויאמרו לכו נרננה וכו׳ :

עיקר תוי״ט משנה שבועות פרק ב ברטנורה

(ל) רמ״ו משמע שפי׳ כולה מתני׳ בידיעה גמורה שפי׳ וידע שנטמא כו׳ והמדקדק יכול לפי׳ כולה מתני׳ בידיעת בית רבו תו׳ ועפ״ג מ״ג ועוד דא שעה זה שלריך שתהא לו ידיעה שנטמא לריך ג״כ שתהא לו ידיעה שזה מקדש ושזה קדש : (ב) וס״ט ימי דלא תני ד׳ שהם ד׳ והיינו עוד ד׳ ידיעות הכוף דלא תניב הני ידעות דלתכהו בכל טעות כולם שלין לדש מבא שטעת שלא כדאיתא בגמ׳ : (ג)בהדיא לא תנא מרבא דוגעלם דרבי לה פ״ק : (ד) וע״ק לתעלת׳ שניב לאו ולאוי שם מכיון דשניהן ידיעת טומאה דלקודש וכן לקדש וכן ידיעה שמקדש לא קדש לין לטוסיף כמין ידיעות שעלם שהם יחד כיון שנכנר אינו כל אחת בפרט:לעזה • דבעזרה נאמר כרשטמא שנכנס כדאי׳ במ״ק פ״ק דכלי׳ : (ה) שעל׳כאמר ויסי ביטורון מלך הר״מ : (ו) נלומר כיון שלתני כ״ג היה ש״כ היה שם חוריס ומוש והקטו המו׳ שע״ב דלהרן היה בכנין המשכי כשלבו בהו״ם לעשות משכן הלא קודש שנשכנ׳להרן ע״י המלוחים נעשה המשכן : (ז) רמ״י ומ״מ ובשנהדרין פי׳ הר״ב משום דמשה במקום הדרין הוה קלי ושמעת דמשמר הוא לפי שלא ידע מיטוי שבעים לסנהדרין כי אם בפי׳ מתחלת והיה זה לאחר שנעשה המשכן כו׳

בלי אמצעי דנצח דשלכות דיצירה **א אל**

ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע . נטמא וידע ונעלמה ממנו הטומאה וזכור את הקדש . נעלם ממנו הקדש וזכור את הטומאה . נעלמו ממנו זה וזה . ואכל את הקדש ולא ידע . ומשאכל ידע . ה״ז בעוה ויורד . נטמא וידע ונעלמה ממנו טומאה וזכור את המקדש נעלם ממנו מקדש וזכור את הטומאה . נעלמו ממנו זה וזה ונכנם למקדש ולא ידע . ומשיצא ידע ה״ז בעולה וירד : (ב) א׳ הנכנם לעזרה וא׳ הנכנם לתוספת העזרה . שאין מוסיפין על העיר . ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותומים ובסנהדרין של שבעים ואחד .

ובשתי

סמוסיפו עליס לאמר כן : שאין מוסיפין וכו׳ . לפיכך היס קדושה כראשונה : אלא במלך . דאמר קרא ככל אשר אני מראה אותך לת תבנית המשכן ולת תבנית כל כליו וכן תעשו קרא יתיר סוא למדרש לדורות וביתי משה סוא מלך (ה) וכביא ולאיזו כאן גדול ואיזו סס אורים ותומים (ו) ושבעי׳ זקני׳ (ז) לף לדורות כן : ובשתי תודות . בשני לשמי תודה ואיזו נוספתי לוסף בהקף שביב בד סוף הגבול שמקדשים ושס לוכלי׳ הלחם ושורפי׳ הפרה ועל פי נביא נלכלת ועל

זעל פי נביא כברפת (ס) והיינו דתנן הפנימים נלמכלים והמיטונה כשרפת ומנחמיה בן חכליה גמר דכתיב ביה ותעמיד כי תודות גדולות (ט). זבשיר . תסיר שהיו לומרי' לרוממך ה' כי דליתני (י) ובית שני אע"פ שלא היה שם לא מלך ולא לוחי' ואומי' שקדושתו קדמה לשעתה בראשונה קדשה לשעתה ובשבודם דנפנימים בן חכלים לוכר בשלמא הוש: (ג) נטמא בעזרה . וידע שנטמא: והשתחוה. בשעלי זה בלפי פניו אע"פ שלא שהה (יא) או שהחזה בלפי חוץ והוא דשהה כדי שהחזה (יב) ושעור שהחזה הוא כדי שיקרב לפני פתוח זה בייתוב (יג) דיכרעו תפיס תרגם על ברלפה ויתחוו להודות לה' כי טוב כי לעולם חסדו והוא פתוח בדברי ימים : או שבא לו בארוכה . שילך לו דרך תרוכה שים קנרה ממנו לשתה ותפילתו שהה שלשה חייב : ובקצרה פטור . שיכול הכל שהחזה ולא שהה ויצא לו דרך קנרה פטור . זו היא מצות עשה שבמקדש. דיש כאן ויצלחו מן שהחזה כל טמא : שאין חייבין עליה . כיש דין פר העלם דבר שהא שגגו וטעו בהוראה זו וסורו לו שילך בתורה אין מביאין על שגגת הוראה זו פר העלם דבר של גבור : (ד) ואיזו היא מצות עשה שבנדה . שדומה לזו שבמקדש שתירש לו הטומאה משבא בהיתר לידי בניסה לא שגגו כיש דין בהוראה זו חייבים עליה פר העלם דבר : היה משמש עם הטהורה , שבנכם בהיתר : ואמרה לו נטמאתי . ופירש מיד . נקוטי אבר חייב אלא יעמוד בלא דיעה עד שיעות בשבר ויפרוש בלא קוטי וזהו העשה שבנדה : (ה) רבי אליעזר אומר השרץ ונעלם . דאמר קרא לו בנבלם שרנטמא ונעלשמנו וקרא יתירה הוא דהא לעיל כתיב לו נפש אשר תגע בכל דבר

ובשתי תודות . ובשיר ובית דין מהלכין ו'שתי תודות אחריהם . וכל ישראל אחריהם . הפנימית נאכלת . והחיצונה נשרפת . וכל שלא נעשה בכל אלו הנכנס לשם אין חייבין עליה : (ג) נטמא בעזרה ונעלמה ממנו טומאה . וזכור את המקדש . נעלם היומנו מקדש וזכור הטומאה . נעלמו ממנו זה וזה והשתחוה . או ששהה בכדי השתחואה . "בא לו בארוכה חייב . בקצרה פטור . זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה : (ד) ואיזו היא מצות עשה שבנדה שחייבין עליה . היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד . חייב . מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו : (ה) רבי אליעזר אומר . השרץ ונעלם ממנו . על העלם שרץ חייב.

גמ' לו כתי ואינו תודות מהלכות וכ"ד לחמריסם גמ' כלומר דתני כ"ד כו' וסו מפ' כיכר וכתו"ט : הפנימי' . פליגי מכ"ע בגמרא סד אמר זו כנגד זו סיו מהלכות כלומר ' כהנים מוסיפים לומס זה אלל זה והוא הפנים סך דמקרב' אלל לומס ומד אמר זו אלל זו וסו הפנימים סך דמקרבא לכ"ד : אין ו'יבין . ס"ק הנכנם למקום פלוני והנכנם למקום פלוני והנכנם כו' כולם אין חייבין על אלו' שנכנסו כל ג' ות' : בעזרה . בגמ' יליף ללמ לנטמא בפניס ותתו"ט : והשתחוה כו' . שעורן הללו סלכה למשה מסיני הם כמי שנטמא בתוך המדרש רמ"י : (יא) וזו כריעה בעלמא . מ' : (יב) גמרא ופירש"י ממייב משום שם והדין עמו כו' והא קמ"ל דהשתחויה דכלפיחון בעי שהיה ותו לא לא אכל לא בעי השתחואה כ"פ ותתו"ט : (יג) לא במהירות ולא בתריכות ר"ת : שבנדה דאמר קרא ונפשי נדמה עליו' בנפש נדמה

מהם עליו גמ' ותתו"ט : (יד) דאלו לאשר מחייבי קרבנות מחייב ר"ש לפי' לא נודע לו בהיתה מטא שמטא כדתנן במ"ב פ"ד דכריתו' גמ' : רע"א כו' . ותיירי דבעי למכתב בשמא ושיש לדרשם כו' כתיב נמי שרץ כדתני דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נכתבה אלא בשביל דבר שנאמרה בה :

ואינו חייב על העלם מקדש . רבי עקיבא אומ' ונעלם ממנו והוא טמא על העלם טומאה חייב ואינו חייב על העלם מקדש . רבי ישמעאל אומ' ונעלם ונעלם שתי פעמים . לחייב על העלם טומאה . ועל העלם מקדש :

דבר טמא ושרץ בכלל דבר טמא הוא אלא ללמד שאם ידע שנטמא ושכח ואינו יודע אם בשרץ אם בנבלה חייב קרבן אם בכל קדש עד שתהיה לו ידיעה בתחלה אם בשרץ נטמא או בנבלה נטמא(יד) ור"ש סבר דיכול דידע ושכח שנטמא אלא על הטומאה שנטמא אם בשרץ או בנבלה חייב ומרווייהו פטרי על העלם מקדש ורבי ישמעאל מחייב ומלכה כר"י :

נמרא שבועות דף טו ע"ב סלכה ה' כלל כלי המיזן דנצה דמלכות דבריאה **בם**

ובשיר תנו רבנן שיר של תודה בכנורות ובנבלים ובצלצלים על כל פינה ופינה ועל כל אבן גדולה שבירושלים אומר ארוממך ה' כי דליתני וגו' ושיר של פגעים וי"א שיר של נגעים . מאן דאמר דנגעים דכתיב ונגע לא יקרב באהליך ומ"ד פגעים דכתיב יפול מצדך אלף ואומר יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן עד כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעונך וחוזר ואומר מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו עד לה' הישועה על עמך ברכתך סלה . רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קראי וגאני היכי עביד הכי והאמר רבי יהושע בן לוי אסור להתרפאות בר"ת להגן שאני ואלא כי אמר אסור דאיכא מכה אי אין איכא מכה אסור ותו לא והתנן הלוחש על המכה אין לו חלק לעולם הבא . הא איתמר עלה אמר רבי יוחנן ברוקק שנו לפי שאין מזכירים שם שמים על הרקיקה . בית דין מהלכין ושתי תודות אחריהן וכולי . כיצד מהלכות רבי חייא ורבי שמעון ברבי חד אמר זו כנגד זו וחד אמר זו אחר זו מ"ד זו כנגד זו הפנימית הך דמקרבא לחומה מ"ד זו אחר זו הפנימית הך דמקרבא לב"ד תנן הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת בשלמא למאן דאמר זו אחר זו אמטו להכי פנימית נאכלת משום דאתיא חיצונה קמה וקדשה לה אלא למאן דאמר זו כנגד זו תרוייהו בהדי הדדי קא מיקדשי ולטעמיך למאן דאמר זו אחר זו חדא מי מקדשה הא כל שלא נעשית בכל אלו תנן ואפי' למאן דאמר באחת מכל אלו הני תרוייהו חדא

רש"י

שיר של תודה . מזמור לתודה : לרוממך ה' . הוא מזמור תוכחת סניות : ושיר של פגעים . יושב בסתר עליון: פגעים . מזיקין שפוגעין בבני אדם להזיק : לבני קרחי . שיר של פגעים : ובני . בשהוא כולל ליתן בליללה : לחוכחת מכה . ולוחש עלה מקראות של הודה : ברוקק שנו . ותמ"ל לומס שאין מזכירין שם שמים וכו' ובכלי מלאין לחוכחת זה אלל זה : רופאך : זו בנגד זו : שני כהנים מוסיפין לוחזן זה אלל זה :

מצוה

לך למקרבה לחומה: שהוא פנימית ממולעת ביקבעם לחומה: לך למקרבה לב"ד . שהולכת לחרוכה : וקדשה לה . רש"י שהוא קדשה לת המקום ובשנכנסים לחרוכה נעשה לה מפלגה ביולת שלא עברים במקום חול אלא במקום מקודש: כי הדדי ניהנו . שתיהן מקודשות יחד לו שתיהן יאכלו לו שתיהן ישרפו : מדת מי מקדשה . לת המקום : כי שתי תודות . מיהא תרוייהו בעינן דתרוייהו מדת אלהים היא: ע"פ נביא . תני זכרים ומלאכי :

מצוה היא אלא אמר רבי יוחנן על פי נביא נאכלת ועל פי נביא נשרפת :

זוהר ויתי דף רמ: ע"א ת"ת דאילנות יוד הא ואו הא

רבי יוסי ור' חזקיה סוו חזלי למחתי לר"ש בקפוטקי' ח"ר חזקיה סחי דאמרי' . לעולם יסדר ב"נ סבחא דמחרי' ולבתר יצלי לעותיה סחי מאן דליביה טריד ובעי לצלאה לעותיה וחיכו בעקו ולא יכיל למסרה סבחא דמחריה כדקא יאות מחי סוף אמר ליה חע"נ דלא יכיל לכוונה לבה ורעותה סדורה וסבחא דמחריה אמחי גרע אלא יסדר סבחיה דמחריה חע"נ דלא יכיל לכוונ' ויצלי לעותיה סס"ד תפלה לדוד אמעם ס' לדק סקסיבא רנתי אמעם ס' לדק בקדמיתא בנין דחיסו סדורה דסבחא דמחריה ולבתר סקסיבא רנתי סחזיקא תפלתי מאן דיכיל למסרה סבחא דמחריה ולא עביד עליה כתיב גם כי תרבו תפלה אינני שומע ידיכם ונו' . כתיב את סכבש סאחד תעשה בבקר ואת סכבש סשני תעשה בין סערבים תפלות כנגד תמידין תקנום . ת"א בחתערותא דלתתא אתער ס"ג לעילא ובחתערותא דלעילא ס"ג לעילא מיס עד דמטי אתערותא לאתר דבעיא בוסינא לאדלקא ואדליק ובחתערותא דתנא דלתתא אדליק בוסינא לעילא וכד סחי אדליק בוסינין כלסו בוסינין אחרנין דלקין ומתברכאן מיס כלסו עלמין אמתכא דאתערותא דקרבני תקונא דעלמא וברכאן דעלמין כלסו סא כילף אחרי תנא לסלקא חינון דיוקנין קדישין דממנן על עלמא אחסנון (ס"ח אתתקן) לאתערא ומתערין לדרגין בכסופא דלעילא כמה דאת אמר סכפירים שוחגים לטרף ונו' אלין אתערין לדרגין עלאין דעלייסו עד דמטי אתערותא עד דבעיא מלכא לאתחברא במטרוניתא ובכסופא דלתתא נבעין מיין אתחין לקבלא מיין עלאין דסא לא נבעין מיין עלאין אלא באתערותא דכסופא דלתתא וכדין תיהוכתא אתדבק ונבעין מיין אתחין לקבל מיין עלאין ועלמין מתברכאן ובויינין כלסו דליקו ועלאין ואתחין מסתכאי בברכאן :

הלכה פסוקה — יוסף לחק — מוסר

סר"ס הלי ברכות פ"ג

(א) קטן של אחד מחמשת המינין שבשלי בקדרה בין לבדו בין שעירבו עם דברים אחרים כגון לביבות וביוצא בהן וכן הדגן שהלקו או כתשו ובשלו בקדרה כגון הריסות וגריש הכרמל וכיוצא בהן וכל זה הוא הנקרא מעשה קדרה וכן כל תבשיל שעֵרב בו מחמשת המינין בין קטן בין סת בתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות : (ב) בסה דברים אמורים כשקיבה המין הזה חשוב אצלו ולא היה מסילה אבל אם היה אחד מחמשת המינין שעירב מסלה אינו מברך אלא על העיקר ומוסר את השאלה וזה כלל בברכות כל שהוא עיקר ועמו שאלה מברך על העיקר ומוסר את השאלה בין שהיתה השאלה מעורבת עם העיקר בין שלא היתה מעורבת :

תחלה אז מכוון את המורם ואין מוחין בידם :

בה שעוקרין כמחזיקים זכיות וכבר ועניינות ופורענויות הסום לעניינם וזהו שנאמר בדניאל תקלתה במחזיקים ואחכמת מסיר כתיתו ענין אחרם מתלונץ יתלוללו עליו מעשה כאחד שיתלונץ כאחד שיוסם רוחם סכית וסעליס כאחד ומולדו כגיון כך [פי' מחוסר רחות עיניו] :

אם תרחם בית על לדיק לו בית סכנסת תרב וכריס לו רשעים דריס בו דע שיערחל סיו דריס . ד דרך כזיון וכן בית סמדרש שמוסגים בו קלות רחם סופו שנפל כיד לכריס דין לעבד שיחא כרבו . כי לא נסנו ככריס קלות רחם וכזיון בכית ס' עד שנסנו בו ישראל שב' סתערת פרילים סיס בניח כזה ואח"כ ואחרום כל עוברי דרך לעולם לא יעמו סכריס רעה אלא ח"ב יעמו ישראל אתלם רעה כיניסס זה לזה ולא יתכנו תלמידי חכמים אלא אם כן יבנו זה לזה

סאכדרין דף פ"ז סכ"ד ס' ממרי עד פ"ס סכ"ת מ"ע קעד ל"ת ש"ב ע"ס כרמב"ן שורש ח' סת"ג עשין קי"ח לאוין ר"ז וב"ד סגדול שנמוח סזה עיין פור ח"ת סי' ר"ך

תצה תצו (רט) מ"ע לעשות כמו שיאמרו ב"ד סגדול שב' ועשית ע"פ סדבר אשר יגידו לך כו' ע"פי סתורה אשר יורוך ועל סמשפט אשר יאמרו לך תעשה : (רלב) ומל"ת שלא לסור מדברי ב"ד סגדול שבא' לא תסור מן סדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל. (ובכלל זה כל מה שקבלנו מחז"ל כפי סס"ם שבידינו וכל המאמין במעשה רבינו ובתורתו חייב לסמין במעשה סדת על פיהם ולשמוע עליהם אחד דברים שלמדו מוחן מפי השמועה וסם תורה שבעל פה ואחד דברים שלמדו מוחן ע"פ אחת ממדות שהתורה נדרשת בהם וזו דברים שעשו סיוב לתורה כל זו מצוה בכלל הנ"ל ואין לוקין על לאו דנא מסור שהוא לאו שיש לאזהרת מיתה ב"ד (ע' כלל ס') שכל מכם שממרה על דבריהם מיתתו בחנק והוא הנקרא זקן ממרא שהוא מכם ודן ומורה כדברי תורה כמו שיורו חכמי ישראל ושוא מכם שבגיע להורותם ושתיך בסנהדרי' ובאת לו מחלוקת בדין עם ב"ד סגדול שבן יושבין בלשכת הגזית ולא הודם לדבריהן ועשה מעשה לו תורה לעשות כדבר שהיין על זדונו כרת ושגגתו סטעת . לו כדבר המביא לידי דבר שהיין על זדונו כרת ושגגתו סטעת . לו בתפילין שהתורה להוסיף טוטפת תעשה לאר שיעשה ד' בתים כהלכתן ויביא תפילין בסיונן שהבית סחיונן שהיו רואה את סקושר פסול : זה שוא זקן ממרא שתורה בתורה וילבך בסיונן שהבית סחיונן שהיו רואה את סקושר פסול : זה שוא זקן ממרא שתורה בתורה שבעל פה אלא שחולק עמהם בכ"ל. נזרה התורה עליו מיתה (בב"ד של ששים ואחד שביהסלים וממתינין עד סרגל ומכריזין עליו ומוקין אותו) ומתורה היא לו שלא לעולם שבא אבל מי שהיו מודה בתורה שבעל פה היו זקן ממרא שהאמור בתורה אלא ס"ז בכלל אפיקורסין ואין לו שלא לעה"ב ומיתתו בכל אחד ואין צריך לא עדים ולא התראה ולא דיינים ומורידים אותו לבור ולא מעלים וכל שהורג אותו זכה שעשה מצוה גדולה שסיר התשחול ונוסג בכל עקום ובכ"ז בז"ו (ע' כלל ו' ז') :

סוטה פ"ו סנהדרין כ' סכ"ד ס' מלכים פ"ח סס"ת מ"ע קעג ל"ת שם"ב כמב"ן שורש ח' סת"ג עשין קי"ל לאוין רנ"ח

תצו תצה (רח) מ"ע למנות עליו מלך שנאמר שום תשים עליך מלך : (רלג) ומל"ת שלא למנות עליו מלך שהיו מזרע ישראל שנאמר לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא אפי' הוא גר צדק אפי' אחר כמה דורות עד שיעשה אחיו מישראל . מלך ישראל צריך שיעשה אימתו עליו להנהג בו כבוד גדול וירשה לו רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו ואין משתמשין בכרכיטו ומעורד בו אף מעזכו ים לו רשות להורגנו בסייף וכן מן המלות המוטלות על הצבור כשים עליו מלך :

שופטים יום ה תורה

למשיר"מ ד"ז"ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוש יוד הא ואו הא נשמש יְהוָה סיס יסידס ה דמילוי הה של שם ב"ן שבעשים בניקוד סולם :

א וְלָא יָרְבֶּה־לּוֹ נָשִׁים וְלֹא יָסוּר לְבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַרְבֶּה־לּוֹ
מְאֹד: ס ב וְלָא יַסֵּגִי לֵיהּ נְשִׁין וְלָא יִטְעֵי לִבֵּיהּ וְכַסְפָּא וְדָהֲבָא לָא
יַסֵּגִי לֵיהּ לַחֲדָא: ג וְהָיָה כְּשִׁבְתּוֹ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת־
מִשְׁנֵה ה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר מִלִּפְנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם: ד וְהָיְתָה עִמּוֹ
עַל־גְּוִרְסָא מַלְכוּתֵיהּ וְיִכְתּוֹב לֵיהּ אֶת פַּתְשֶׁגֶן אוֹרַיְתָא הָדָא עַל סִפְרָא
מִן קֳדָם כָּהֲנַיָּא לֵוָאֵי: ה וְהִיא עִמּוֹ וְקָרֵא בּוֹ כָּל־יוֹמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד
לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיו לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת־
הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשֹׂתָם: ו וּתְהֵי עִמֵּיהּ וִיהֵי קָרֵי בֵּיהּ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי
בְּדִיל דִּילַּהּ לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ אֱלָהֵיהּ לְמִטַּר אֶת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא
הדא

הָדָא וַיַּת קְיָמָיָא דְּאִלֵּין לְמֶעְבַּדְהוֹן: ד לְבִרְתִּי רוּם־לָבָבוֹ מֵאָחָיו
וּלְבִרְתִּי סוּר מִן־הַמִּצְוָה יָמִין וּשְׂמֹאול לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל־מַמְלַכְתּוֹ
הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל: ד בְּדִיל דְּלָא יְרוּם לִבֵּיהּ מֵאָחוֹהִי וּבְדִיל
דְּלָא יִסְטֵי מִן תַּפְקִידְתָּא יְמִינָא וּסְמָאלָא בְּדִיל דְּיוֹרִיךְ יוֹמִין עַל
מַלְכוּתֵיהּ הוּא וּבְנוֹהִי בְּגוֹ יִשְׂרָאֵל: ה לֹא־יִהְיֶה לַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כָּל־
שֵׁבֶט לֵוִי חֵלֶק וְנַחֲלָה עִם־יִשְׂרָאֵל אִשֵּׁי יְהוָה וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן: לָא
יְהֵי לְכָהֲנַיָּא לֵוָאֵי כָּל שִׁבְטָא דְּלֵוִי חוּלָק וַאֲחֻסָנָא עִם יִשְׂרָאֵל קוּרְבָּנַיָּא
דַּיְיָ וַאֲחֻסָנָתֵיהּ יֵיכְלוּן:

נביאים ישעיה נב׳

להמשיך מכ״ס דז״ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דנפש נשמה אדני
דהוד יְהוָה סיס יסידה דנפש יְהוָה סיס יסידה דהוד הוד שם ב״ן שבעשיס:

א חָשַׂף יְהוָה אֶת־זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָּל־הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ
אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: א גְּלָא יְיָ יַת דְּרַע קוּדְשֵׁיהּ לְעֵינֵי כָּל
עַמְמַיָּא וְיֶחֱזוֹן כָּל דְּבִסְפֵי אַרְעָא יַת פּוּרְקָנָא דֵּאלָהָנָא: ב סוּרוּ סוּרוּ
צְאוּ מִשָּׁם טָמֵא אַל־תִּגָּעוּ צְאוּ מִתּוֹכָהּ הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי כְּלֵי יְהוָה:
ב אִתְפְּרְשׁוּ אִתְפְּרְשׁוּ פּוּקוּ מִתַּמָּן בְּמִסְאַב לָא תִקְרְבוּן פּוּקוּ מְגוֹהּ
אִתְבְּחָרוּ נָטְלֵי מָנֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּיָי: ג כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ
וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי־הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יְהוָה וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
ג אֲרֵי לָא בִבְהִילוּ תִּפְקוּן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא וּבְעָרוֹקִי לָא תִתּוֹבְלוּן
לְאַרְעָא אֲרֵי מְדַבַּר קֳדָמֵיכוֹן יְיָ וַעֲתִיד לְכַנָּשָׁא גָּלוּתְכוֹן אֱלָהָא
דְּיִשְׂרָאֵל: ד הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד: ד הָא יַצְלַח
עַבְדִּי מְשִׁיחָא יְרוּם וְיִסְגֵּי וְיִתְקוֹף לַחֲדָא: ה כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים
כֵּן־מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ וְתֹארוֹ מִבְּנֵי אָדָם: ה כְּמָא דְּסָבְרוּ לֵיהּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל יוֹמִין סַגִּיאִין דַּהֲוָה חֲשׁוֹךְ בֵּינֵי עַמְמַיָּא חֲזוֹהִי וְזִיוֵהּ מִבְּנֵי
אֱנָשָׁא:

מצודות דוד

ד״ק

תמך • ינלה: גלוי • תהוכה. תוך הגלות: כבדו • השמרו נוטרי כלי ה׳: הכהנים והלויים יוכלים בחלקות הימים:

(ה) חסך כ׳ • גלה זרועו לכעוס בכם ותחז המשל מגבור המעלה זרועו להושיע לכם: כל חפצי תרץ • כל היושבים בקליות התרץ: (ג) סורו סורו • הכפל לומר כמהירות רב סורו מארץ העמים ואלו משם אתם לכל הגעו אבל ארץ נכרים טמא יהיה לכם לכל תגעו בה: לאו מתוכה. מתוך כל עיר שתהא בה: הברו • הבדלו מכם: כלי ה׳ • הכהנים והלויים יוכלים בחלקות הימים: (ד) כי לא בחפזון • לא תצאו בבהלה כלי עבד ה׳ שכשהיו יוצאים ממצרים היו בבהלה כאדם הנמלט ואין לו פנאי לסדר כליו ולא כן יהיה עתה כי ה׳ הולך לפניכם • והוא המאסף ללכת אחריכם ופ״ב הכיו בשומרי כיוצר • (ד) הנה ישכיל עבדי • לא יכלה עבדי ישראל בגלותו כלום כלשון ימיר כדרך המקרא במקומות רבים: ירום וגו׳ • יהיה רם ונשא וגו׳ וכפל סר״ר במ״ש לפי תרגית הגדולם והממשלה: (ה) כאשר שממו: כפי שיעור מרבית התמהון תאר תמהו רבים על שפלותה כתמרם הן תחת משחתו ממראהו מתראה היה ותארו משונה מתואר כן תלם ר״ל הין כו ללא ממשלה ולא נכזרה ולא תשלות הלב:

מצודת דוד

(ה) תחת לכבתי • לשון הכבסה כתיב לשון חושב וחושם ומחשב נופרים עלי שלשה כלב: ותהי תפלתי • עם כל זה תהי היא תפלה לפני ומלוכה לבוזני שק וכו׳ (לעיל ל״ה): [ב] תחת טובה • במקום טובה:[ג] הפקד • לכן הפקד עליו רשע כמותו ולא יחמול עליו: על ימיני • להיות כנון תלוי לקטרג עליו: בהשפטו • כשיכים כשפט על מעשיו ולא חייב: היטיב להשלים • לא תחשב לזכות ד״ת למזכרת עון לומר עליו כשמים תיך מלאה לכו לשחיל ברכיו מה׳ ותין לכו שלם עמו • פקודתו • עשרו וקניניו שהוא פקיד ומחזיק עליהם:

רש״י

רחמי • יגלה: גלוי • תהוכה. תוך הגלות: כבדו • השמרו נוטרי כלי ה׳: הכהנים והלויים יוכלים בחלקות הימים:

(ה) חסך כ׳ • גלה זרועו לכעוס בכם ותחז המשל מגבור המעלה זרועו להושיע לכם: כל חפצי תרץ • כל היושבים בקליות התרץ: (ג) סורו סורו • הכפל לומר כמהירות רב סורו מארץ העמים ואלו משם אתם לכל הגעו אבל ארץ נכרים טמא יהיה לכם לכל תגעו בה: לאו מתוכה. מתוך כל עיר שתהא בה: הברו • הבדלו מכם: כלי ה׳ • הכהנים והלויים יוכלים בחלקות הימים: (ד) כי לא בחפזון • לא תצאו בבהלה כלי עבד ה׳ שכשהיו יוצאים ממצרים היו בבהלה כאדם הנמלט ואין לו פנאי לסדר כליו ולא כן יהיה עתה כי ה׳ הולך לפניכם • והוא המאסף ללכת אחריכם ופ״ב הכיו בשומרי כיוצר • (ד) הנה ישכיל עבדי • לא יכלה עבדי ישראל בגלותו כלום כלשון ימיר כדרך המקרא במקומות רבים: ירום וגו׳ • יהיה רם ונשא וגו׳ וכפל סר״ר במ״ש לפי תרגית הגדולם והממשלה: (ה) כאשר שממו: כפי שיעור מרבית התמהון תאר תמהו רבים על שפלותה כתמרם הן תחת משחתו ממראהו מתראה היה ותארו משונה מתואר כן תלם ר״ל הין כו ללא ממשלה ולא נכזרה ולא תשלות הלב:

להמשיך מיסוד ומלכות דז״ק שיזדרלת יוד נפש שיזשיז דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוד הוו וו הוו סיס יסידה דיסוד יְהוָה סיס יסידה דמלכות לאל סם ב״ן שבעשיס.

א תַּחַת־אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְּפִלָּה: א חֲלַף דִּי רַחֲמִית סְטָנוּ לִי
וַאֲנָא אֶצְלֵי: ב וַיָּשִׁימוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת
אַהֲבָתִי: ב וְשַׁוּוּן עָלַי בִּישְׁתָּא חֲלַף טָבָא וְסִנְאָתָא חֲלַף דְּרַחֲמִית:
ג הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל־יְמִינוֹ: ג אַסְעַר עֲלוֹי רַשִׁיעָא
וְסָטָנָא יְקוּם עַל יְמִינֵיהּ: ד בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה
לַחֲטָאָה: ד בְּאִדַּיְנֵיהּ יִפּוֹק חַיָּיב וּצְלוֹתֵיהּ תְּהֵי לְחוֹבְתָא: ה יִהְיוּ־יָמָיו
מְעַטִּים פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר: ה יְהוֹן יוֹמוֹי קְלִילִין מִנָּיִן שְׁנוֹי יִרַת אוֹחֳרָן:

מצודת דוד

(ה) תחת לכבתי • לשון הכבסה כתיב לשון חושב וחושם ומחשב נופרים עלי שלשה כלב: ותהי תפלתי • עם כל זה תהי היא תפלה לפני ומלוכה לבוזני שק וכו׳ (לעיל ל״ה): [ב] תחת טובה • במקום טובה:[ג] הפקד • לכן הפקד עליו רשע כמותו ולא יחמול עליו: על ימיני • להיות כנון תלוי לקטרג עליו: בהשפטו • כשיכים כשפט על מעשיו ולא חייב: היטיב להשלים • לא תחשב לזכות ד״ת למזכרת עון לומר עליו כשמים תיך מלאה לכו לשחיל ברכיו מה׳ ותין לכו שלם עמו • פקודתו • עשרו וקניניו שהוא פקיד ומחזיק עליהם:

רש״י

תחת לכבתי • לחושם • ותהי תפלה • ותהי מהפלל עליהם תמיד: רעה תחת טובה • לפי מקריב כבל שהם ע׳ פרים כנגיל מהומות וכסם מריעים לי: הפקד עליו רשע • כמותו: כהשפטו • לפניך: פקידתו • גדולתו:

עיקר תוי״ט

רובו כו׳ • שכל רוחב שבזרם הוא קל״ח מלפון לדרום כדאמרן רפ״ח ומשלש שהכותר מהר הבית כשני רוחות שלנו הוא שס״ה אמה (וכל אחד העזרה מן המזרח למערב קפ״ו) שבעזרה הפנימית אחן קיימי׳ ואין ע״ב בכלל שע״ב בכלל הר סביס ומשלש שבאלו שתי הרוחות שהוא כותר מהר הבית היה ה׳ מאות אמה על חמש מאות אמה · רובו מן הדרום · שני לו מן המזרח · שלישי לו מן הצפון · מיעוטו מן המערב מקום שהיה רוב מדתו שם היה רוב תשמישו: (ב) כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל · חוץ ממי שארעו דבר שהוא מקיף לשמאל (במ׳ מה לך מקיף לשמאל) שאני אבל · השוכן בבית הזה · ינחמך ·

כלי אשצעי דהוד דשלכות דיצירה א אל אלה אלהי אלהים

משנה מדות פרק ב ברפנורה

פרק ב הר הבית היה ה׳ מאות אמה מוקף חומה סביב · רובו מן הדרום שני לו מן המזרח · כלומר הרוסק סיס מסומות הר סביס לסומת העזרה לגד דרוס יומר מן הרוסק סיס ביניהן מגד מזרח והרוסק סיס ביניהן מגד מזרח יומר מן הרוסק סיס ביניהן לגד נפון והלפוני יומר מן המערב: (ב) נכנסים דרך ימין וכו׳ · כגון הנכנסים דרך שערי מולדה שהן מן הימין מקיפים דרך שערי המזרח (ג): שאני אבל · שהלין לחוטו מה לך להקיף למשל חומר שאני אבל חומרים לו

(חק לישראל) ח״ה למד פ״ק

הכוכן בבית הזה יגמך כו' : עשיתן כאלו עברו עליו את הדין : אם כן לומרים לו כן כרשם כאלו מניניו עומדו הדין וגדוסו שלא כהלכה : יתן בלבך שתשמע לדברי חבריך. דהשם' משמע שהוא עשה שלא כדין וכריך תשובה והלכה כר"י : (ג) לפנים.מפורש הר הבית: סורג . מחיצה שעשויה כקנים נקנים כמעט מסורגת כחבלים ויש עשויה מדפי עץ לרוכים וקלרים שמרכיבים לתוכן זה על זה כחלכסון : וגזרו כנגדן י"ג השתחוויות כשמניע כנגד כל פרצה ופרצה משפתוח ומודם של הכדן מלכות עכו"ס: לפנים . מפורש סורג היה מקום פנוי עשר לחות והוא נקרא היל : וי"ב מעלות היו שם . כדי לעלות משם לעזרת נשים : רום מעלה . כל מעלה מהן גבוה מן חברתה שני לחה וכן המעלה הרחשונ' גבוה מן הקרקע שני לחה : ושלחה . משך רוחב (ב) המעלה דהיינו מקום דריסת הרגל שני לחה : חוץ משל אולם . חוץ מן המעלות שבין החולם ולמזבח שלא היו כולן כן כחהן בפ"ג : חוץ מפתח של אולם . דההן לקהן כחיכל פרקין גבהו חרבעיסלחה ורחבו ד' : היו להן שקופות. לחן מוקפת על שני המזוזות שבלחת שוקף עליו ושקופות לשון משקוף : מפני שנעשה בהן נס . כמו שמפורש ביומא פרק ג' : מצהיבות . שהיו שם . כשל כניני הר הבית : היו גבוהים . הרבה עד שהיו כל הפתחים שבהן גובהן י' לחה כדי שיהו מזרחי . הוא הפתחון לרגלי הר הבית : שהכהן השורף את הפרה עומד בהר המשחה . סוף הר הזיתים לחר על פני ירושלים מקדם

שאני מנודה . השוכן בבית הזה . יתן בלבם ויקרבוך דברי ר' מאיר. אמר לו רבי יוסי עשיתן כאלו עברו עליו את הדין . אלא השוכן בבית הזה . יתן בלבך ותשמע לדברי חבריך ויקרבוך : (ג) לפנים ממנו סורג גבוה י' טפחים . וי"ג פרצות היו שם . שפרצום מלכי עכו"ם חזרו וגדרום וגזרו כנגדם י"ג השתחויות לפנים ממנו החיל י' אמות . וי"ב מעלות היו שם . רום המעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה כלהמעלות שהיו שם רום מעלה חצי אמה . ושלחה חצי אמה . חוץ משל אולם . כל הפתחים (גמ' ל"ג) והשערי' שהיו שם גובהן עשרים אמה ורחבן עשר אמות חוץ משל אולם . כל הפתחים שהיו שם . היו להן דלתות חוץ משל אולם כל השערים שהיו שם. היו להם שקופות חוץ משער טדי . שהיו שם שתי אבנים מוטות זו על גבי זו כל השערים שהיו שם . נשתנו להיות של זהב . חוץמשערי נקנור מפני שנעשה בהן נס . ויש אומרים מפני שנחושתן מצהיב : (ד) כל הבותלים שהיו שם . היו גבוהים חוץ מבותל המזרחי.שהכהן

פ"ק תן דלא סיס מסמם כלום ומרי עכשיו שמשו יותר מפשוט שערי הרחוס שבדרוס סיס הכניסה דרך' שערים וכאן סיניאה דרך שער ר' וע"ק דהא תנן התם דלא שבדרוס מסמסין יניאה ול'ר"מ כשכנסם הכנסם משער שושן לוכו סולך על שער סולדה אלא לגד שער טדי כו' ומעתה אין כאן יניאה כלל לשער טדי אלא לשיטת בעלמ' נקטי . סורג כו' . כי' רא"י ס"ל שהסורג מעיק מד' רוחות הר הבית וכן הסיל כו' ולפ"ז הסורג היה כל שביב שקיפו ולא היה פתוח ופרוץ אלא לגד מזרח עד שפרלום כו' וחזרו ונדרום כו' ע"כ ונ"ל כזה הטעון של הסורג שהוא כדי לתת מקום ושבדל בין הגברי' שהנכנסים להתפלל בבית ס' ובין ישרחל כלחתו שהטעון בפ"ק דכלים מ"ח הסיל מקודש ממנו שאין נכריס ונטמא מת נכנסים לשם ולטעם זה פרלום כו' ועתו"ס . (ב)ואורכה כנגד רוחב ההר לנפון ולדרום רס"י ולי שלחה מלי ומלה זה הרגל : מוטות . כי כתי מקוק מני הפתח מקוק העליון ומני מזוזה מכאן ומני מכאן ומקוק מפתן התחתון ומני מזוזה מכאן ומני מכאן ומקוק

(ג) שער הלחוב י"

בספרא כתכיס הזהב הר"מ : (ד) ומסכתא זו לגיכת דרחב"י שחמר כפ' זה שעזרת נשים גבוה על עזרת ישרחל כ' חמות ומחצה דהי לחמרת רבנן הת לגיכת רחמתא דמחצי ליס פחמת כנוים גמ' לא וחסוב מחיל לעזרת נשים י"ב מעלות ומחצה מעזרת ישרחל ומחצה לעזרת כהניסבדוכן שבגבו חמה וכדוכן ג' מעלות ומסוף רא"ס לחולם י"ב מעלות וכל מעלה מני חמה כו' ולמרו שהוא כמוך חך כדי שיהיה הגרחה יותר מכ' חמות כו' הר"מ ועתו"ט: קל"ה. פי' חמה ומחוך ליס חמדת הר הבית הר"פ : מקצועותיה . פי' כחקלטוחיה שחבפנים : מי מ' . ולגיכי יוחנ חם מרובע ות היו לגכל של יחזקחל היו מ' לחך ול' רוחב הרר"ם. ולא כו' כדי לגבל נחוכו חם זהב הטח שלמים החודה ולגיל כזיר הרר"ם וכ"כ (ביחזקחל מ"ו) כו' : (ה) כמו שחמרו מסקלין על הרחם הסכני שהוסלכו כדרך הר"מ : (ו) והוחיל ומבערב טכל רחתי לכנס בע"ק בדחכן בפ"ק דכלים שחין טכול יום נכנס לשם לכל חותם טבילה שטעון כל הכנס לעזרה כדחכן במ"ג פ"ג דיומח הסיל העזרת ישרחל ומתו"ט

ופני כהן למערב : ומתכוין ורואה . מעל גבוה רחם הכותל דרך הטעריס שלפניס ממנו לח פחתו של היכל כשהוא מזה כדם כדכתיב והזה על הכח פני לחכל מועד ושם היה הכותל גבוה לחעל פי שהשעריס מכוונים כולם זה כנגד זה שער הר הבית כנגד שער עזרת נשים ושל עזרת נשים כנגד שער העזרה גדולה ושער העזרת גדולה כנגד פתח ההיכל לח היה יכול לרחות לח פתח ההיכל דרך שהפתחים לפי שהשער סולך ומגביה ועולה עד שהרקע פתח ההיכל גבוה וכ"כ לחמות (ד) יותר מהרקע רגלי הר הבית ומהרע שהשקופות ההיכל גבוה מהשקופות פתח הר הבית כ' לחמות שהרי לח היה פתח הר הבית גבוה חלח עשרים כדחמן לעיל ומהרע שחין הכהן השוהה לח הפרה יכול לרחות חלח של פתח פתח ההיכל דרך לחוחו פתח : (ה) אורך . מן המזרח למערב : על רוחב . מן הטפון לדרום : קטורות חלא שחינן מקורות. חלחון והוח עלה קיטור הסרן כלומר מעלות עשן לפי שחין לכהן חקרה : ומשלחין תחת הדוד לשרפן כשם שהוח היורה שהכהנים כה הפלמים כדכתיב ונתן על הח' שהוח פתח זכח כדכתיב ומחליעין בעצים. מטירין העליה שהרע בהשלעת (ה) לפי שהן פסולין למערכה : לשכת היתה משמשת . מכוונת כולם זה כנגד שער הר הבית כנגד שער עזרת נשים ושל עזרת נשים כנגד שער העזרה גדולה ושער העזרת גדולה כנגד פתח ההיכל לח היה יכול לרחות לח פתח ההיכל דרך שהפתחים לפי שהשער סולך ומגביה ועולה עד שהרקע פתח ההיכל גבוה מהשקופות פתח הר הבית כ' לחמות שהרי לח היה פתח הר הבית גבוה חלח עשרים כדחמן לעיל ומהרע שחין הכהן השוהה לח הפרה יכול לרחות חלח של פתח פתח ההיכל דרך לחוחו פתח : (ה) אורך . מן המזרח למערב : על רוחב . מן הטפון לדרום : קטורות חלא שחינן מקורות. חלחון והוח עלה קיטור הסרן כלומר מעלות עשן לפי שחין לכהן חקרה : ומשלחין תחת הדוד לשרפן כשם שהוח היורה שהכהנים כה הפלמים כדכתיב ונתן על הח' שהוח פתח זכח כדכתיב ומחליעין בעצים. מטירין העליה שהרע בהשלעת (ה) לפי שהן פסולין למערכה : לשכת היתה משמשת .

השורף את הפרה עומד בראש הר המשחה . ומתכוין ורואה בפתחו של היכל בשעת הזאת הדם : (ה) עזרת הנשים היתה ארך מאה ושלשים וחמש . על רחב מאה ושלשים וחמש . וארבע לשכות היו בארבע מקצעותיה של ארבעים ארבעים אמה . ולא היו מקורות : וכך הם עתידים להיות שנא' ויוציאני אל החצר החיצונה . ויעבירני אל ארבעת מקצועי החצר . והנה חצר במקצוע החצר חצר במקצוע החצר . בד' מקצעות החצר חצרות קטורות. "ואין קטורות אלא שאינן מקורות . ומה היו משמשות . דיומית מזרחית היא היתה לשכת הנזירים . ששם הנזירי' מבשלין את שלמיהסומגלחין את שערן . ומשלחין תחת הדוד . מזרחית צפונית היא היתה לשבת דיר העצים . ששם הכהנים בעלי מומין . מתליעין העצים . וכל עץ שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח . צפונית מערבית היא היתה לשכת מצורעים . מערבית דרומית אמר רבי אליעזר בן יעקב שכחתי מה היתה משמשת . אבא שאול אומר שם היו נותנין יין ושמן והיא היתה נקראת לשכת בית שמנים

גמ' ל"נ וחלקה

מצורעים . ששם המצורעי' טובלים כשמיני לטהרתן כשבח להכניס ידו כפנים למתן כהומות ולפ"ש שטעל מבערב (ו) : אמר ר"א בן יעקב שכחתי מכלל דריסת כלה רבי אליעזר בן יעקב קאמר לה ואכי מוכח בגמרא דיומא דסח ס מחניתי

דמדום רבי אליעזר בן יעקב היא: וחלקה היתה בראשונה. פירוש רמב"ם פרוזה שלא היתה מוקפת מחיצה (ו). בצוצטרה. כמו בגזוטרא הקיפו סביב לעי"ל שיהיו הנשים עומדות למעלה כל הגזוטרא והאנשים למטה להראות בשעת הסוכה כדי שלא יבושו לירדי קלות ראש: חמש עשרה מעלות. בזמן קרבן עזרת ישראל מעזרת נשים: לא היו שרוטות. חרוכות ובעלי זויות כדרך כל המעלות אלא עגולות כמו גורן עגולה: (ו) וראשי פספסין. ראשי קורות (ח) בולטים ויוצאין מן הכותל להבדיל בין עזרת ישראל לעזרת כהני': מעלה היתה. שם בעזרת ישראל: וגבוה אמה. ואורכה כאורך כל העזרה: ודוכן. של לויים כעין עליה ועשוי כמין לפטפט ובובה הדוכן למעלה ובכל ג' מעלות של מלי מלי וכו ג' מעלות כהן לדוכן (ט): כל העזרה. מתחלת עזרת ישראל עד י"ח אמה מקום פנוי שהיה לפנות בית הסכורת: על רוחב מלפון לדרום: י"ג שערים. כדקתני מסיב להו ואזיל ולחומר ז' שערי' היו לעזרה נופן טעם לי"ג שהמחויות בכנגד י"ב פרלות שפרלו מלכי יון בסורג כדלמרי' לעיל בפרקין וכולה ממניתין מפורש בפ"ק:

וחלקה היתה בראשונה והקיפוה בצוצטרה. שהנשים רואות מלמעלן והאנשים מלמטן. כדי שלא יהו מעורבין: וחמש עשרה מעלות עולות מתוכה. לעזרת ישראל כנגד חמש עשרה שיר המעלות שבתהלים. שעליהן הלוים "אומרים בשיר. לא היו שרוטות. אלא מוקפות כחצי גורן עגולה: (ו) ולשכות היו תחת עזרת ישראל ופתוחות לעזרת הנשים שם הלוים נותנים כנורות ונבלים ומצלתים וכל כלי שיר. עזרת ישראל היתה אורך מאה אמה ושלשים וחמש על רוחב "מאה ושלשים וחמש על רוחב אחת עשרה. וראשי פספסין מבדילין בין עזרת ישראל לעזרת הכהנים רבי אליעזר בן יעקב אומר מעלה היתה שם וגבוה אמה והדוכן נתון עליה. ובה ג' מעלות של חצי חצי אמה נמצאת עזרת הכהנים גבוה מעזרת ישראל שתי אמות ומחצה. כל העזרה היתה ארך מאה ושמנים ושבע. על רחב מאה ושלשים וחמש. ושלש עשרה השתחויות היו שם. אבא יוסי בן חנן אומר כנגד שלשה עשר שערים "(שערים דרומיים סמוכים למערב) שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים: ולמה נקרא שמו שער המים. שבו מכניסין צלוחית של מים של נסוך בחג. רבי אליעזר בן יעקב אומר "ובו המים מפכים ועתידין להיות יוצאין מתחת מפתן הבית ולעומתן בצפון סמוכין למערב. שער יכניה שער הקרבן. שער הנשים שער השיר. ולמה נקרא שמו שער יכניה שבו יצא יכניה בגלותו. שבמזרח שער נקנור ושני פשפשים היו

כ"ה עומדים גמ' מאה אמה גמ' ל"ג גמ' כו

[ו] ול"ל שמעקה היה לה סביב שהרי גבוה היתה שפת אמות מהר הבית ולפירש"י בפ"ק דסוכה נימא טפי. עזרת כו'. נקוד הטי"ן ל' עזרה דכפי חפלא הסמר צירו' מפי' עזרה שמשם עזר' בתה לעולם שנאמר יפלא עזרך מקודש"קל"ה: פי' מלפון לדרום וכל מדה יתירה קרוי אורך כמ"ש רש"י במלכים וביחזקאל מה שקדושת ע"י יתיר' מע"י וכן של כהניה יתיר' משל ישראל תנן במ"ם פ"ק דכלים: פספסין. תפסיר שלא היו אלא כציפוי פס יד לבך נקראת פספסין כלומר שעשויה כמי' נגעים פי"ג מ"ז.

[ח] ע"ל פ"ק מ"ד.

(ט) מבדך את העם הרי"ם העליון. ועליון הוא לפי כי היה הכהן מטפטף וירוד רמב"ם ועתוי"ט: הנשים. נראה שבשער הזה היו הנשים יוצאות מן העזרה שלפי שהרי לא היו יוצאות בשער המזרח שמוריקן של ההיכל שבלד דרום לא היה שער בע"ב והיו מקיפות דרך שמאל ויוצאות בזה השער רמב"ם ועתוי"ט: השיר. דרך שם היו

מביאין מן המחילה היו לו אחד בימינו ואחד בשמאלו ושנים במערבי לא היה להם שם:

כלי שיר שם: ושנים. והא' משוך כלפי דרום והב' כלפי לפון כדי שלא יפגו בבנד קק"ד כדי שלא יפגו תמוריהן כיציאה לקדם רמב"ם:

גמרא בכורות דף נה ע"ב הלכה ה' כלה כלי החיצון דהוד דמלכות דבריאה **במוכן**

ת"ר באיזה צד מעשר כונסן לדיר ועושה להם פתח קטן כדי שלא יהו שנים יכולין לצאת כאחד אמותיהם מבחוץ והם מבפנים וגועות ויוצאות לקראת אמן וליפקנהו אינהו יעבור כתיב ולא שיעבירוהו ולשדי להו ירקא וליפקו לותי' אמר ר"ה גזירה משום לקוח ומשום יתום. ת"ר כל אשר יעבור פרט לטריפה שאינה עוברת תחת השבט מצוה למנותן בשבט. לא מנאן בשבט או שמנאן רבוצים או עומדים מנין ת"ל עשירי קודש מכל מקום ואין לי אלא שקרא שמו עשירי לא קרא שמו עשירי מנין ת"ל והיה קודש מ"מ היו לו מאה ונטל עשרה עשרה ונטל אחד יכול יהיו מעושרין ת"ל עשירי ואין זה עשירי ר' יוסי ברבי יהודה אומר מעשר מאי טעמא דרבי יוסי ברבי יהודה סבר ליה כאבא אלעזר בן גומל דתניא אבא אלעזר בן גומל אומר ונחשב לכם תרומתכם בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר בשם שתרומה גדולה נטלת באומד ובמחשבה אף תרומת מעשר נטלת באומד ובמחשבה ומעשר קרייה רחמנא תרומה דכתיב כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה נתתי ללוים לנחלה ואתקש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ניטל באומד ובמחשבה אף מעשר בהמה ניטל באומד ובמחשבה:

רש"י

יתום. שמתה אמו קודם שגדל ואי סד שרי ירקא הוי כפיק נמי. תוס דמיפטר ותע"ג דתיכא יתוסדמתיב כגון שגדל ואמ"ב מתה אמו ומסתמא לא כפיק אלא ע"י ירקא מ"ח כהא דמעמיד תמוהיהן של אלו מבחוץ ליסוי ליה כגירא ויהיה ניכר דיתום ולקוח לאו בני פשורי נינהו: טריפה חיים עוברת. כגון שנפצרו רגליה מן הארכובה ולמעלה זלא מצי לחיולי: בשתי תרומות. ותע"ג דלא כתב כאן שאי קרא תרומתכם אלא בתרומת מעשר נפקא לן דמיירי בתרומה גדולה מדכתיב בתרומתם מן הגורן כלומר בתרומה גדולה שגדל מגרנו ומסתמא ליתקח תרומת מעשר לתרומה גדולה לאחי: מילתא דמה תרומה גדולה וכו': כלומר שמאחר שדעתו כך וכך יש בכרי כזה ולפי אומד נותן ניטל תרומה: מתחשבנ. שמחשב שני לוגין שהיי עתיד לספרים הרי הן תרומה לי כמי שנתן עיניו בלד זה ואוכל מלד זה ותרוייהו לאומד ומתחשבנ נפקא לן מנוכחנ: לתקח. כדרש פירקין ואם תעשרותיכם בשתי תעשרות הכתוב אחד מעשר בהמה ג' מעשר דגן:

זוהר נח דף עג ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

פתח ואמר כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד כמה אית לון לבני נשא לאסתמרי מחוביהו מקמי קב"ה דלא לבתר דחטאן ב"נ לשים לוחי מוביה לעילא ולא לאתמחקא בר בתוקפא דמיובתא סניא כד"א כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עוכך לפני. תא חזי כיון דאמר בר נש קמי קב"ה זמנא חדא עביד רשימו וכד אמר בית זימנא תנייא לאתמחקא פסוק רשימו יתיר אמר בית זימנא לאתפשטא פסוק כאמת מסטרא דא לסטרא דא כדין כתיב נכתם עוכך לפני ת"ח דוד מלכא

כיון

כיון דאחד מתי קב"ס על עסקא דבת שבע מסיב דסהוה חובת ה' תרסים עליה לעלמין
מה כתיב גם ס' שעביר מטחתך לה תמות: לאעבר סהוה רשימו מקמיה ה"ל רבי אבא
ומה תינון דבת שבע דילים דדוד מלכא הות מן יומת דאתברי עלמא אמתי יסבא קב"ס
לאוריים סאתי מן קדמי דגח ה"ל סבי אורחוי דקב"ס תע"ב דאתחזי לזמיני ליה לב"ע
למסוי דילים לקדים לאחרא ונסיב לה עד דמטא זמיניס דסהי כיון דמטא זמניס לאתדמיי'
סהי דנסיב לה מקמי סהי לאחרא דאתי לבתר ואסתלק מעלמא ומקמי קב"ס
לאתעברא ליה מעלמא עד לה מטי זמניס מקמי סהי לאחרא ורזא דבת שבע דאתיסיב'
לאוריים סאתי (כדאמרן) בקדמיתא פוק ודוק ותסכח אמתי אתיסיב' לרעא קדישא
לכנען עד לה ייתון ישראל ותסכח מלא דא וכל' רזא מדא חיסו ומלא מדא ת"ח דוד
תע"ב דאודי על חוב' תב בתיובתא לה אתעדי לביס ורעותיס מחיזון חובין דאב ומסהוה
חוב' דבת שבע בגין דדחיל עלייהו תדיר דילמא גרס חד מנייהו ויקטרג עלי' בסעתא
דסכנס וכב"כ לה אכסי לון מניס ומרעותיס. ד"ח כי פסעי אני אדע כלסו דרגין דתליין
בסו חובי בני נסח אני אדע ואטחתי נגדי תמיד דא פניתו דסיסרא דלא נפקא
מסחובתא עד דאתא שלמא ואתנסירא בחשלמותא וכדין אתבסס עלמא ויתבו ישראל
לרחמין דכתיב ויסבו יסודם וישראל לבטח חיים תחת נפשו ואחת תחנתו: ועם כל דא
ואטחתי נגדי תמיד ולא אתפסק מעלמא עד דייתי מלכא מסיחא לזמנא דאתי כמה
דאתמר ואת רוח סטומאה אעביר מן הארץ:

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מספר מסידים סי' רי"ח — הר"ם מ' נרכונה פ"ג

אם רואה תלמיד חכם שאחריך יחיים דע לך שהוסיף דקדוקים על חבירו דברים שאינם כתובים בתורה שהרי כפירוש אמרו בסכסת מגילה כמה סתרכת ימים וכו' ואין שם דבר לאחר מן התורה אלא דקדוקי של סופרים שאינן של תורה:

אם רואה מסידים שהוקים רע לך שהיו נוהגים על אחרים שלא יקנו או מתחברים לרשעים או דרים בעיר אחת: אם רואה מלך ושלטון שלוקח ברכה מם מהקהל לפי שהיס להקהל לרחם על העניים ליתן להם ברכה כדי שלא יבלו בעולם לקבץ שלא ירחמו מהשותיהם ומזרעם או מחלוקת ביניהם או ביטול תפלות וכתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך וגו' ועבד כל ועבדת את אויבך:

(א) כיצד היא השאלה המעורבת בגון לפת או כיוצא שבשלו לערב בו קטח של אחד מחשעת המינין כדי לדבקו אינו מברך עליו בורא מיני מזונות שהלפת היא העיקר וקטחו שאלה. שכל דבר שמעורבין אותו לדבק או כדי ליתן ריח או כדי לצבוע את התבשיל הרי זו שאלה. אבל אם עירב כדי ליתן טעם בתערובת הרי הוא עיקר לפיכך מיני דבש שמבשלין אותן ונותנין בהן חלב חמה כדי לדבק ועושין מהן מיני מתיקה אינו מברך עליו בורא מיני מזונות משני שהדבש הוא העיקר: (ב) כיצד היא השאלה שאינה מעורבת הרי שצריך לאכול רב שליח ואכל הפת עמו כדי שלא יזיק הפלה נרונו ולשונו ה"ז מברך על השליח ופוטר את הפת משני שחשת שאלה לו וכן כל כיוצא בזה:

פוטה ע"ח וכמות מ"ה סנהדרין כ"ח כריתות כ' סכי"ד ס' מלכים פ"י כס"ת ל"ת סס"ג סס"ד סס"ה סמג לאוין רכ"ב רכ"ג רכ"ד

תצמ תק תקא (רלד) מל"ת שלא ירכה לו המלך סוסים סגה' ולא ירכה לו סוסים שלא יהיה לו סוסים הלא כדי מרכבתו ושם הרכה לפילו ס"ם אחד פנוי לוקה. (רלה) ומל"ת שלא ירכה לו המלך נשים סגה' ולא ירכה לו כשים יותר מסמונה עשרה עסספלגסים ושם הוסיף לפי' אחת ובעלה לפי' היא לטעה כאביגיל לוקה. (רלו) ומל"ת שלא ירכה המלך כסף וזהב סבי וכסף וזהב לא ירכה לו אלא שלא כדי ליתן לחייליתו או לאוצר בית ד' שיהא מונח לו למלחמה: וה"ז מצוה להרבות ושם הרכה בבית גנזיו להתגאות ולהתגאות לוקה:

סנהדרין כא סכי"ד ס' ס"ת פו וס' מלכים פ"ג סכ"ת מ"ע י"ז סמג עשין כ"ה

תקב (רו) מ"ע שיכתוב לו המלך ספר תורה לעלמו שגה' וכתב לו את משנה התורה לפילו הניחו לו אחותיו ס"ת לריך לכתוב לו ס"ת לעלמו והם"ת שהניחו לו אחותיו מניחם בבית גנזיו ואם לא הניחו לו אחותיו ס"ת כותב לו שני ס"ת אחת שהוא מלווה בו בשאר ישראל (בסימן תרי"ג) ומניחם בבית גנזיו והשני לא יוליו מלפניו אלא במקום שהוא רואה לקרות בו כל ימי חייו:

דף י"ג בכתובות קי כ"ב קסט מנחות קב סכי"ד כ' מלכים פ"ב סס"ת ל"ת מ"ו סמג לאוין רנז

תקג (רלז) מל"ת שלא לדור בארץ מלרים שנאמר לא תוסיפו לשוב בדרך הזה עוד ואלכסנדריה בכלל הוסיפו ולפרקמטיא מותר ואין לריכור אלא להסתקע שם ולכן אין לוקין על לאו זה שבעת הכניסה מותר שוב ושם יסשוב להסתקע שם אין בו מעשה ואסור אלא מדרך ישראל לם"ל לעולם אלא ללמד תורה או ליטא אשה או להגלל מן הגויס: וכן יולא שוב לסתורה אבל לאחת לשנה בחוץ לארץ אסור אלא ת"ל חזק הרעב שם עד שנעשה שוב דיור קטן בשני דיורין ושם פירות בזול ולא ימלא מעות במה להסחכר יולא לכל מקום שיעלא ריוח: ואע"פ שמותר לאחת ליום מדם פסידות וכל השוכן בא"י עומותו מחולין אפילו אלף בה אדרבא לעות זוכה לחיי עולם הבא: וכן הקבור בה נתכפר לו. ולעולסידור בא"י אפילו בעיר שרובה עכו"ם ולא ידור באחד מחוצלארץ אפילו בעיר שרובה ישראל שכל היולא לחוץ לארץ כאלו עבד ע"ז וכשם שאסור לצאת מא"י לחו"ל כך אסור לצאת מבבל לשאר ארלות וכותב בכל זמן בזכריס ובקבות:

ספרי ב"ב דף קכ"ב סכי"ד כ' שמיטה פי"ג סס"ת ל"ת קסט ק"ע סמג לאוין רע"ו רע"ז רע"ח

תקד תקה (רלח) מל"ת שלא יטול כל שבט לוי חלק בגיזה שנאמר לא יסיה לכסיס הלוים כל שבט לוי חלק ונחלה עס ישראל. ושם עבר ובטל לריך להסיב ולכך אין לוקין עליו (ע' כלל ס' בסגה ת') (רלט) ומלוה לא תעשה שלא יטול לו שבט לוי נחלה בשלת ארץ ישראל שנאמר ונחלה לא יסיה לו כו'. ושם נשל נחלה בא"י מעבירין אותה היומנה ואין לוקין עליו שאין קרקע נגזלת ולמה לא זכה לוי בנחלה ת"י כו' מפני שהוכדל לעבוד את ה' ולסורות דרכיו היערים לרבים שנאמר יורו משפטיך ליעקב כו' שלכך הובדלו מדרכי העולם שלא יהיו בהם חיל ס"ו שנאמר ברך ה' חילו ופועל ברוך הוא וזכה לסס שנאמר אני חלקך ונחלתך ולא שבט לוי בלבד אלא כל אים מכל בני העולם אשר נדבה רוחו אותו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעת את ה' והלך ישר כמו שעשהו האל"י ופרק מעל לאותו עול מחשבות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולמי עולמים ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזיכה לכהנים ולוים ואמר דוד המלך ע"ה ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי:

ליל ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ת נגד מילוי כ"ן ו"ד ה' ו' ה' ותעשה ממנו לירוף יְהֹוָה בניקוד שם י

א וְנַחֲלָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ בְּקֶרֶב אֶחָיו יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ: ב וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם

אונקלוס

א וַאֲחֻסְנָא לָא יְהֵי לֵיהּ בְּגוֹ אֲחוֹהִי מַתְּנַן דֵּיהֹוָה יְיָ אִינּוּן אַחֲסָנָתֵיהּ כְּמָא דְמַלֵּיל לֵיהּ: ב וְדֵין יְהֵי דְּחֲזֵי לְכַהֲנַיָּא מִן עַמָּא מִן נַכְסֵי נִכְסָתָא אִם תּוֹר אִם אִמַּר וְיִתֵּן

מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה וְנָתַן לַכֹּהֵן הַזְּרֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה
ג רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן־לוֹ׃
ד כִּי בוֹ בָחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִכָּל־שְׁבָטֶיךָ לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם־
יְהוָה הוּא וּבָנָיו כָּל־הַיָּמִים׃ ה וְכִי־יָבֹא הַלֵּוִי מֵאַחַד שְׁעָרֶיךָ מִכָּל־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הוּא גָר שָׁם וּבָא בְּכָל־אַוַּת נַפְשׁוֹ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־
יִבְחַר יְהוָה׃ ו וְשֵׁרֵת בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו כְּכָל־אֶחָיו הַלְוִיִּם הָעֹמְדִים
שָׁם לִפְנֵי יְהוָה׃ ז חֵלֶק כְּחֵלֶק יֹאכֵלוּ לָבָד מִמְכָּרָיו עַל־הָאֲבוֹת׃
ח כִּי־אַתָּה בָּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא־תִלְמַד
לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם׃ ט לֹא־יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ־וּבִתּוֹ
בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף׃ י וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל
אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים׃ יא כִּי־תוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־עֹשֵׂה
אֵלֶּה וּבְגַלַּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ׃
יב תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ יג כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה
יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל־מְעוֹנְנִים וְאֶל־קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן נָתַן לְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ יד נָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמוֹנִי יָקִים לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן׃ טו כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁאַלְתָּ מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב
בְּיוֹם הַקָּהָל לֵאמֹר לֹא אֹסִף לִשְׁמֹעַ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהָי וְאֶת־הָאֵשׁ
הַגְּדֹלָה הַזֹּאת לֹא־אֶרְאֶה עוֹד וְלֹא אָמוּת׃ טז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
הֵיטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃ יז נָבִיא אָקִים לָהֶם מִקֶּרֶב אֲחֵיהֶם כָּמוֹךָ וְנָתַתִּי

דברי אונקלוס

לְכַהֲנָא דְּרָעָא וְלָוְעָא וְקִבְתָא׃ ג וְדִישׁ עִבּוּרָךְ חִמְרָךְ וּמִשְׁחָךְ וְרֵישׁ גִּיזַּת עָנָךְ תִּפְרֵישׁ לֵיהּ׃
ד אֲרֵי בֵיהּ אִתְרְעִי יְיָ אֱלָהָךְ מִכֹּל שִׁבְטָךְ לְמִיקַם לְשַׁמָּשָׁא בִּשְׁמָא דְּיְיָ הוּא וּבְנוֹהִי כָּל יוֹמַיָּא׃
ה וַאֲרֵי יֵתֵי לֵיוָאָה מֵחַדָּא מִקָּרְוָךְ מִכָּל יִשְׂרָאֵל דְּהוּא דָר תַּמָּן וַייתֵי בְּכָל רְעוּת נַפְשֵׁיהּ לְאַתְרָא
דְּיִתְרְעֵי יְיָ׃ ו וְיִשַׁמֵּשׁ בִּשְׁמָא דְּיְיָ אֱלָהֵיהּ כְּכָל אֲחוֹהִי לֵיוָאֵי דְּמְשַׁמְּשִׁין תַּמָּן קֳדָם יְיָ׃ ז חוּלַק
כְּחוּלְקֵיהּ יֵיכְלוּן פַּר מְסָטַרְתָּא דְּיַיתֵי בְּשִׁבְּתָא דֵּכֵן אַתְקִינוּ אֲבָהָתָא׃ ח אֲרֵי אִתְ עָבֵיד לְאַרְעָא
דְּיְיָ אֱלָהָךְ יְהַב לָךְ לָא תֵילַךְ לְמֶעְבַּד כְּטַעֲוָות עַמְמַיָּא הָאִינוּן׃ ט לָא יִשְׁתַּכַּח בָּךְ מַעֲבִיר
בְּרֵיהּ וּבְרָתֵיהּ בְּנוּרָא קוֹסֵם קְסָמִין מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וְחָרֵשׁ׃ י וְרָטִין רָטָן וְשָׁאֵיל בְּבֵירִין
וּבְרוּחִין וְחָבָא מִן מֵיתָיָא׃ יא אֲרֵי מְרַחֵק יְיָ כָּל דָּעֵבִיד אֵירִין וּבְרִיךְ תּוֹעֵיבְתָא הָאִילֵּין יְיָ
אֱלָהָךְ מְתָרִיךְ יָתְהוֹן מִן קֳדָמָךְ׃ יב שְׁלִים תְּהֵי בְּדְחִלְתָּא דַּיְיָ אֱלָהָךְ׃ יג אֲרֵי עַמְמַיָּא
הָאִילֵּין דְּאַתְ יָרֵית יָתְהוֹן מִן מְעָנְנַיָּא וּמִן קָסְמַיָּא שָׁמְעִין וְאַתְּ לָא כֵן יְהַב יְיָ אֱלָהָךְ׃
יד נְבִיָּא מֵאֲחָךְ כְּוָותִי יְקִים לָךְ יְיָ אֱלָהָךְ מִנֵּיהּ תְּקַבְּלוּן׃ טו כְּכֹל דְּשַׁאֵילְתָּא מִן קֳדָם
יְיָ אֱלָהָךְ בְּחוֹרֵב בְּיוֹמָא דְּקָהָלָא לְמֵימָר לָא אוֹסִיף לְמִשְׁמַע יָת קָל מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהִי וְיָת
אִשְׁתָּא רַבְּתָא הָדָא לָא אֲחֵי עוֹד וְלָא אֵימוּת׃ טז וַאֲמַר יְיָ לִי אַתְקִינוּ דְּמַלִּילוּ׃ יז נְבִיָּא

דְּבָרַי בְּפִיו וְדִבֶּר אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּנּוּ׃ יח וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר
לֹא־יִשְׁמַע אֶל־דְּבָרַי אֲשֶׁר יְדַבֵּר בִּשְׁמִי אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ׃ יט אַךְ
הַנָּבִיא אֲשֶׁר יָזִיד לְדַבֵּר דָּבָר בִּשְׁמִי אֵת אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִיו לְדַבֵּר
וַאֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמֵת הַנָּבִיא הַהוּא׃ כ וְכִי תֹאמַר
בִּלְבָבֶךָ אֵיכָה נֵדַע אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָה׃ כא אֲשֶׁר יְדַבֵּר
הַנָּבִיא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא־יִהְיֶה הַדָּבָר וְלֹא יָבֹא הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר
לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָה בְּזָדוֹן דִּבְּרוֹ הַנָּבִיא לֹא תָגוּר מִמֶּנּוּ׃ כב כִּי־יַבְרִית
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ אֶת־אַרְצָם
וִירִשְׁתָּם וְיָשַׁבְתָּ בְּעָרֵיהֶם וּבְבָתֵּיהֶם׃ כג שָׁלוֹשׁ עָרִים תַּבְדִּיל לָךְ
בְּתוֹךְ אַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ׃ כד תָּכִין לְךָ
הַדֶּרֶךְ וְשִׁלַּשְׁתָּ אֶת גְּבוּל אַרְצְךָ אֲשֶׁר יַנְחִילְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה
לָנוּס שָׁמָּה כָּל־רֹצֵחַ׃ כה וְזֶה דְּבַר הָרֹצֵחַ אֲשֶׁר־יָנוּס שָׁמָּה וְחָי אֲשֶׁר
יַכֶּה אֶת־רֵעֵהוּ בִּבְלִי־דַעַת וְהוּא לֹא־שֹׂנֵא לוֹ מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃
כו וַאֲשֶׁר יָבֹא אֶת־רֵעֵהוּ בַּיַּעַר לַחְטֹב עֵצִים וְנִדְּחָה יָדוֹ בַגַּרְזֶן לִכְרֹת
הָעֵץ וְנָשַׁל הַבַּרְזֶל מִן־הָעֵץ וּמָצָא אֶת־רֵעֵהוּ וָמֵת הוּא יָנוּס אֶל־
אַחַת הֶעָרִים־הָאֵלֶּה וָחָי׃

אונקלוס

אֲקִים לְהוֹן מִנּוֹ אֲחֵיהוֹן כְּוָותָךְ וְאֶתֵּן פִּתְגָמַי בְּפוּמֵיהּ וִימַלֵּיל עִמְּהוֹן יָת כָּל דִּי אֲפַקְּדִנֵּיהּ׃
יח וְיהֵי גַבְרָא דְּלָא יְקַבֵּיל לְפִתְגָמַי דִּימַלֵּיל בִּשְׁמִי מֵימְרִי יְתָבַע מִנֵּיהּ׃ יט בְּרַם נְבִיָּא דְּיִרְשַׁע
לְמִמְלָא פִּתְגָם בִּשְׁמִי יָת דְּלָא פַּקֵּידְתֵּיהּ לְמִמְלָא וְדִימַלֵּיל בְּשׁוּם טָעוּת עַמְמַיָּא וְיִתְקְטֵיל
נְבִיָּא הַהוּא׃ כ וַאֲרֵי תֵימַר בְּלִבָּךְ אֵיכְדֵין נְדַע יָת פִּתְגָמָא דְּלָא מַלֵּילֵיהּ יְיָ׃ כא דִּי יְמַלֵּל
נְבִיָּא בִּשְׁמָא דְּיְיָ וְלָא יְהֵי פִּתְגָמָא וְלָא יֵתֵי הוּא פִּתְגָמָא דְּלָא מַלֵּילֵיהּ יְיָ בְּרִשְׁעָ מַלֵּילֵיהּ
נְבִיָּא לָא תְדַחֲלִנּוֹן מִנֵּיהּ׃ כב אֲרֵי יְשֵׁיצֵי יְיָ אֱלָהָךְ יָת עַמְמַיָּא דְּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ יָת אַרְעָהוֹן
וְתֵרְתִּינּוּן וְתֵיתֵיב בְּקִרְוֵיהוֹן וּבְבָתֵּיהוֹן׃ כג תְּרַת קִרְיָן תַּפְרֵישׁ לָךְ בְּגוֹ אַרְעָךְ דְּיְיָ אֱלָהָךְ
יָהֵיב לָךְ לְמֵירְתָהּ׃ כד תַּתְקֵן לָךְ אוֹרְחָא וּתְתַלֵּת יָת תְּחוּם אַרְעָךְ דַּיְיַחְסִנֵּינָךְ יְיָ אֱלָהָךְ וִיהֵי
לְמִשֵּׁרוֹק לְתַמָּן כָּל קָטוֹלָא׃ כה וְדֵין פִּתְגָם קְטוֹלָא דְּיִשְׁרוֹק לְתַמָּן וְיִתְקַיֵּם דְּיֶקְטוֹל יָת חַבְרֵיהּ
בְּלָא מַדָּעֵיהּ וְהוּא לָא סָנֵי לֵיהּ מֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי׃ כו וִידֵיעִיל עִם חַבְרֵיהּ בְּחוּרְשָׁא לְמִקַּץ
אָעִין וְתִתְמְרֵיג יְדֵיהּ בְּבַרְזְלָא לְמִקַּץ אָעִין וְיִשְׁתַּלֵּיף בְּרִזְקָא מִן אָעָא וְיִשְׁפֵּי יָת חַבְרֵיהּ וְימוּת
הוּא יְעִירוֹק לְחַדָּא מִן קִרְוָיָא הָאִילֵּין וְיִתְקַיְּם׃

ברי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצענו תשלום כל הסדרה ותרגום והפטורה

[חק לישראל] חיה לא

ו פֶּן־יֵרְדֵּהּ גֹּאֵל הַדָּם אַחֲרֵי הָרֹצֵחַ כִּי יֶחֱם לְבָבוֹ וְהִשִּׂגוֹ כִּי־יִרְבֶּה
הַדֶּרֶךְ וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ וְלוֹ אֵין מִשְׁפַּט־מָוֶת כִּי לֹא שִׂנֵא הוּא
לוֹ מִתְמֹל שִׁלְשׁוֹם׃ ז עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר שָׁלֹשׁ עָרִים
תַּבְדִּיל לָךְ׃ ח וְאִם־יַרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע
לַאֲבֹתֶיךָ וְנָתַן לְךָ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּבֶּר לָתֵת לַאֲבֹתֶיךָ׃
ט כִּי־תִשְׁמֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לַעֲשֹׂתָהּ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו כָּל־הַיָּמִים
וְיָסַפְתָּ לְּךָ עוֹד שָׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה׃ י וְלֹא יִשָּׁפֵךְ דָּם
נָקִי בְּקֶרֶב אַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה וְהָיָה עָלֶיךָ
דָּמִים׃ פ יא וְכִי־יִהְיֶה אִישׁ שֹׂנֵא לְרֵעֵהוּ וְאָרַב לוֹ וְקָם עָלָיו וְהִכָּהוּ
נֶפֶשׁ וָמֵת וְנָס אֶל־אַחַת הֶעָרִים הָאֵל׃ יב וְשָׁלְחוּ זִקְנֵי עִירוֹ וְלָקְחוּ
אֹתוֹ מִשָּׁם וְנָתְנוּ אֹתוֹ בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם וָמֵת׃ יג לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ
עָלָיו וּבִעַרְתָּ דַם־הַנָּקִי מִיִּשְׂרָאֵל וְטוֹב לָךְ׃ ס ששי יד לֹא תַסִּיג
גְּבוּל רֵעֶךָ אֲשֶׁר גָּבְלוּ רִאשֹׁנִים בְּנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר תִּנְחַל בָּאָרֶץ
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ׃ ס טו לֹא־יָקוּם עֵד
אֶחָד בְּאִישׁ לְכֹל־עָוֹן וּלְכָל־חַטָּאת בְּכָל־חֵטְא אֲשֶׁר יֶחֱטָא
עַל־פִּי ׀ שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל־פִּי שְׁלֹשָׁה־עֵדִים יָקוּם דָּבָר׃ טז כִּי־
יָקוּם עֵד־חָמָס בְּאִישׁ לַעֲנוֹת בּוֹ סָרָה׃ יז וְעָמְדוּ שְׁנֵי־הָאֲנָשִׁים

אונקלוס אשר

ו דִּילְמָא יְרַדּוֹף גָּאֵל דָּמָא בָּתַר קְטוֹלָא אֲרֵי יֵיחַם לִבֵּיהּ וְיַדְבְּקִנֵּיהּ אֲרֵי תַסְגֵּי אַרְחָא וְיִקְטְלִנֵּיהּ
נַפְשָׁ וְלֵיהּ לֵית חוֹבַת דִּין דְּקְטוֹל אֲרֵי לָא סָנֵי הוּא לֵיהּ מִתְמָלֵי וּמֵרְתְּמוֹלִי׃ ז עַל כֵּן אֲנָא
מְפַקְּדָךְ לְמֵימַר תְּלַת קִרְוִין תַּפְרֵישׁ לָךְ׃ ח וְאִם יַפְתֵּי יְיָ אֱלָהָךְ יָת תְּחוּמָךְ כְּמָא דִּי קַיֵּים
לַאֲבָהָתָךְ וְיִתֶּן לָךְ יָת כָּל אַרְעָא דִּי מַלִּיל לְמִתַּן לַאֲבָהָתָךְ׃ ט אֲרֵי תִטַּר יָת כָּל תַּפְקְדָתָא
הָדָא לְמֶעְבְּדַהּ דִּי אֲנָא מְפַקֶּדְךָ יוֹמָא דֵין לְמִרְחַם יָת יְיָ אֱלָהָךְ וְלִמְהַךְ בְּאָרְחָן דְּתִקְנָן קֳדָמוֹהִי
כָּל יוֹמַיָּא וְתוֹסֵף לָךְ עוֹד תְּלַת קִרְוִין עַל תְּלַת אִלֵּין׃ י וְלָא יִשְׁתְּפִיךְ דַּם זַכַּי בְּגַוֵּי אַרְעָךְ
דִּי יְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ אַחְסָנָא וִיהֵי עָלָךְ חוֹבַת דִּין דְּקְטוֹל׃ יא וַאֲרֵי יְהֵי גְּבַר סָנֵי לְחַבְרֵיהּ
וְיִכְמַן לֵיהּ וְיִקוּם עֲלוֹהִי וְיִמְחֵנֵיהּ נַפְשׁ וִימוּת וְיֶעֱרוֹק לַחֲדָא מִן קִרְוַיָּא הָאִלֵּין׃ יב וְיִשְׁלְחוּן
סָבֵי קִרְתֵּיהּ וְיִדְבְּרוּן וְתֵיתֵי מִתַּמָּן וְיִתְּנוּן לֵיהּ בְּיַד גָּאֵל דָּמָא וְיִמּוּת׃ יג לָא תְחוּס עֵינָךְ עֲלוֹהִי
וְתִפְלֵי אַשְׁרֵי דָּם זַכַּי מִיִּשְׂרָאֵל וְיֵיטַב לָךְ׃ יד לָא תַשְׁנֵי תְּחוּמָא דַּחֲבָרָךְ דִּי תְחִימוּ קַדְמָאֵי
בַּאֲחַסָּנָתָךְ דִּי תֶחְסַן בְּאַרְעָא דִּי יְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ לְמֵירְתָהּ׃ טו לָא יְקוּם סָהִיד חַד בִּגְבַר
לְכֹל עַוָּן וּלְכֹל חוֹבִין בְּכָל חַס דִּי יְחֻטָא עַל מֵימַר תְּרֵין סָהֲדִין אוֹ עַל מֵימַר תְּלָתָא סָהֲדִין
וְיִתְקַיֵּם פִּתְגָמָא׃ טז אֲרֵי יְקוּם סָהִיד שֶׁקֶר בְּגַבַּר לְאַסְהָדָא בֵּיהּ סַטְיָא׃ יז וְיִקְומוּן תְּרֵין

אֲשֶׁר־לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי יְהוָה לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים וְהַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר יִהְיוּ
בַּיָּמִים הָהֵם׃ יח וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב וְהִנֵּה עֵד־שֶׁקֶר הָעֵד שֶׁקֶר
עָנָה בְאָחִיו׃ יט וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו
וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ כ וְהַנִּשְׁאָרִים יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא־יֹסִפוּ
לַעֲשׂוֹת עוֹד כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה בְּקִרְבֶּךָ׃ כ נא וְלֹא תָחוֹס עֵינֶךָ נֶפֶשׁ
בְּנֶפֶשׁ עַיִן בְּעַיִן שֵׁן בְּשֵׁן יָד בְּיָד רֶגֶל בְּרָגֶל׃ כא א כִּי־תֵצֵא
לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֶךָ וְרָאִיתָ סוּס וָרֶכֶב עַם רַב מִמְּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם
כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ב וְהָיָה כְּקָרְבְּכֶם
אֶל־הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל־הָעָם׃ ג וְאָמַר אֲלֵהֶם
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֵיכֶם אַל־יֵרַךְ
לְבַבְכֶם אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תַּחְפְּזוּ וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם׃ ד כִּי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם הַהֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֶם לָכֶם עִם־אֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם׃
ה וְדִבְּרוּ הַשֹּׁטְרִים אֶל־הָעָם לֵאמֹר מִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַיִת־חָדָשׁ
וְלֹא חֲנָכוֹ יֵלֵךְ וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יַחְנְכֶנּוּ׃
ו וּמִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כֶּרֶם וְלֹא חִלְּלוֹ יֵלֵךְ וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־יָמוּת
בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יְחַלְלֶנּוּ׃ ז וּמִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר אֵרַשׂ אִשָּׁה וְלֹא
לְקָחָהּ יֵלֵךְ וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה׃
ח וְיָסְפוּ הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם וְאָמְרוּ מִי־הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב

אונקלוס ילך

גְּבִרִין דִּי לְהוֹן דִּינָא קֳדָם יְיָ קֳדָם כָּהֲנַיָּא וְדַיָּנַיָּא דִּי יְהוֹן בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן׃ יח וְיִתְבְּעִין דַּיָּנַיָּא
יָאוּת וְהָא סָהִיד שְׁקַר סְהָדָא שְׁקָרָא אַסְהֵד בְּאָחוּהִי׃ יט וְתַעְבְּדוּן לֵיהּ כְּמָא דִּי חָשִׁיב לְמֶעְבַּד
לַאֲחוּהִי וְתִפְלֵי עֲבַד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ׃ כ וְדִישְׁתָּאֲרִין יִשְׁמְעִין וְיִדְחְלִין וְלָא יוֹסִפִין לְמֶעְבַּד
עוֹד כְּפִתְגָמָא בִּישָׁא הָדֵין בֵּינָךְ׃ כא וְלָא תְחוּס עֵינָךְ נַפְשָׁא חֵלָף נַפְשָׁא עֵינָא חֵלָף עֵינָא
שִׁנָּא חֵלָף שִׁנָּא יְדָא חֵלָף יְדָא רִגְלָא חֵלָף רַגְלָא׃ א אֲרֵי תִפּוֹק לְאַגָּחָא קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי
דְבָבָךְ וְתֶחֱזֵי סוּסִין וּרְתִיכִין עַם סַגִּי מִנָּךְ לָא תִדְחַל מִנְּהוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ מֵימְרֵיהּ בְּסַעֲדָךְ
דְּאַסְקָךְ מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃ ב וִיהֵי כְּמִקְרְבְכוֹן לַאֲגָחָא קְרָבָא וְיִתְקְרֵיב כַּהֲנָא וִימַלֵּל עִם עַמָּא׃
ג וְיֵימַר לְהוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתּוּן קְרִיבִין יוֹמָא דֵין לַאֲגָחָא קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבְכוֹן לָא
יְזוּעַ לִבְכוֹן לָא תְדְחֲלוּן וְלָא תְתְבְּהָתוּן וְלָא תִתְבְּרוּן מִקְּדָמֵיהוֹן׃ ד אֲרֵי יְיָ אֱלָהְכוֹן דְּמַדַּבַּר
קֳדָמֵיכוֹן לַאֲגָחָא לְכוֹן קְרָב עִם בַּעֲלֵי דְבָבְכוֹן לְמִפְרַק יָתְכוֹן׃ ה וִימַלְּלוּן סָרְכַיָּא עִם עַמָּא
לְמֵימַר מָן גַּבְרָא דִּי בְנָא בַיְתָא חַדְתָּא וְלָא חֲנָכֵיהּ יַהֲדּוּ וְיִתּוּב לְבֵיתֵיהּ דִּילְמָא יְמוּת בְּאַגָּחָא
קְרָבָא וּגְבַר אָחֳרָן יַחֲנְכִנֵּיהּ׃ ו וּמָן גַּבְרָא דִּי נְצִיב כַּרְמָא וְלָא אֲחֵלֵיהּ יַהֲדּוּ וְיִתּוּב לְבֵיתֵיהּ
דִּילְמָא יְמוּת בְּאַגָּחָא קְרָבָא וּגְבַר אָחֳרָן יַחֲלִנֵּיהּ׃ ז וּמָן גַּבְרָא דִּי אַרַס אִתְּתָא וְלָא נְסָבַהּ יַהֲדּוּ
וְיִתּוּב לְבֵיתֵיהּ דִּילְמָא יְמוּת בְּאַגָּחָא קְרָבָא וּגְבַר אָחֳרָן יְסִבְנַהּ׃ ח וְיוֹסְפוּן סָרְכַיָּא לְמַלָּלָא עִם

יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יִמַּס אֶת־לְבַב אֶחָיו כִּלְבָבוֹ׃
ח וְהָיָה כְּכַלֹּת הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם וּפָקְדוּ שָׂרֵי צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ
הָעָם׃ ס שביעי ט כִּי־תִקְרַב אֶל־עִיר לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ וְקָרָאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם׃
י וְהָיָה אִם־שָׁלוֹם תַּעֲנְךָ וּפָתְחָה לָךְ וְהָיָה כָּל־הָעָם הַנִּמְצָא־בָהּ יִהְיוּ
לְךָ לָמַס וַעֲבָדוּךָ׃ יג וְאִם־לֹא תַשְׁלִים עִמָּךְ וְעָשְׂתָה עִמְּךָ מִלְחָמָה וְצַרְתָּ
עָלֶיהָ׃ יג וְנָתַנָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְהִכִּיתָ אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ לְפִי־חָרֶב׃
יד רַק הַנָּשִׁים וְהַטַּף וְהַבְּהֵמָה וְכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בָּעִיר כָּל־שְׁלָלָהּ תָּבֹז
לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־שְׁלַל אֹיְבֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃ טו כֵּן תַּעֲשֶׂה
לְכָל־הֶעָרִים הָרְחֹקֹת מִמְּךָ מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־מֵעָרֵי הַגּוֹיִם־הָאֵלֶּה הֵנָּה׃
טז רַק מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לֹא תְחַיֶּה
כָּל־נְשָׁמָה׃ יז כִּי־הַחֲרֵם תַּחֲרִימֵם הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי הַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ יח לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יְלַמְּדוּ אֶתְכֶם
לַעֲשׂוֹת כְּכֹל תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם וַחֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ ס
יט כִּי־תָצוּר אֶל־עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא־תַשְׁחִית אֶת־
עֵצָהּ לִנְדֹּחַ עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ
הַשָּׂדֶה לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר׃ כ רַק עֵץ אֲשֶׁר־תֵּדַע כִּי לֹא־עֵץ מַאֲכָל הוּא
אֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ וּבָנִית מָצוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר־הִוא עֹשָׂה עִמְּךָ מִלְחָמָה
עַד רִדְתָּהּ׃ פ כא כִּי־יִמָּצֵא חָלָל בָּאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ

אונקלוס לרשתה

עַמָּא וְיֵימְרוּן מָן גַּבְרָא דַּדְחַל וְתָבִיר רְבָּא יְהַךְ וְיָתוּב לְבֵיתֵיהּ וְלָא יְתָבַּר יָת לִבָּא דַּאֲחוֹהִי כְּלִבֵּיהּ׃
ט וְיהֵי כַּד יְשַׁצְּנוּן סָרְכַיָּא לְמַלָּלָא עִם עַמָּא וְיֵמְנוּן רַבָּנֵי חֵילָא בְּרֵישׁ עַמָּא׃ י אֲרֵי תִקְרַב
לְקַרְתָּא לְאָגָחָא קְרָבָא עָלָהּ וְתִקְרֵי לַהּ מִלִּין דְּשָׁלֵם׃ יא וְיהֵי אִם שְׁלֵם תַּעֲנֵךְ וְתִפְתַּח לָךְ
וְיהֵי כָּל עַמָּא דְּיִשְׁתְּכַח בָּהּ יְהוֹן לָךְ לְמַסְקֵי מַסִּין וְיִפְלְחָנָךְ׃ יב וְאִם לָא תַשְׁלֵם עִמָּךְ וְתַעְבֵּד
עִמָּךְ קְרָבָא וּתְצוּר עֲלָהּ׃ יג וְיַמְסְרִנַּהּ יְיָ אֱלָהָךְ בִּידָךְ וְתִמְחֵי יָת כָּל דְּכוּרָהּ לְפִתְגָם דְּחָרֶב׃
יד לְחוֹד נָשַׁיָּא וְטַפְלָא וּבְעִירָא וְכֹל דִּי יְהֵי בְּקַרְתָּא כָּל עֲדָאָהּ תֵּבוֹז לָךְ וְתֵיכוֹל יָת עֲדָאָה
דְּסָנְאָךְ דִּי יְהַב יְיָ אֱלָהָךְ לָךְ׃ טו כֵּן תַּעְבֵּד לְכָל קִרְוָיָא דִּי רְחִיקִין מִנָּךְ לַחֲדָא דִּי לָא מִקִּרְוֵי
עַמְמַיָּא הָאִלֵּין אִנּוּן׃ טז לְחוֹד מִקִּרְוֵי עַמְמַיָּא הָאִלֵּין דִּי יְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ אַחֲסָנָא לָא תְקַיֵּם
כָּל נְשָׁמָתָא׃ יז אֲרֵי גְמָרָא תְגַמְּרִנּוּן חִתָּאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי כְּנַעֲנָאֵי וּפְרִזָּאֵי חִוָּאֵי וִיבוּסָאֵי כְּמָא דִּי
פַקְדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃ יח בְּדִיל דִּי לָא יְלַפִּנּוּן יָתְכוֹן לְמֶעְבַּד כְּכֹל תּוֹעֲבָתְהוֹן דִּי עֲבָדוּ לְטַעֲוָתְהוֹן
וְתֶחֱטְאוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ יט אֲרֵי תְצוּר לְקַרְתָּא [יוֹמִין סַגִּיאִין לְאָגָחָא עֲלָהּ לְמִכְבְּשָׁהּ לָא
תְחַבֵּל יָת אִילָנַהּ לְאַרְמָא עֲלוֹהִי גַּרְזָנָא אֲרֵי מִנֵּיהּ תֵּיכוֹל וְיָתֵיהּ לָא תִסְוֵי לָא לְאַנָּשָׁא
אִילַן חַקְלָא לְמֵעַל מִקְדָמָךְ בְּצִירָא׃ כ לְחוֹד אִילָן דְּתֵדַע אֲרֵי לָא אִילַן דְּמֵיכַל הוּא יָתֵיהּ
תְחַבֵּל וּתְקוֹץ וְתִבְנֵי בֵּרָקוֹמִין עַל קַרְתָּא דִּי הִיא עָבְדָא עִמָּךְ קְרָבָא עַד דְּתִכְבְּשָׁהּ׃ א אֲרֵי

יִרְשָׁתָהּ נֹפֵל בַּשָּׂדֶה לֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ׃ ב וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשֹׁפְטֶיךָ וּמָדְדוּ
אֶל־הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹת הֶחָלָל׃ ג וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל־הֶחָלָל וְלָקְחוּ
זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא־עֻבַּד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא־מָשְׁכָה בְּעֹל׃
ד וְהוֹרִידוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא אֶת־הָעֶגְלָה אֶל־נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא־
יֵעָבֵד בּוֹ וְלֹא־יִזָּרַע וְעָרְפוּ־שָׁם אֶת־הָעֶגְלָה בַּנָּחַל׃ ה וְנִגְּשׁוּ
הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי בָם בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה
וְעַל־פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל־רִיב וְכָל־נָגַע׃ ו וְכֹל זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא
הַקְּרֹבִים אֶל־הֶחָלָל יִרְחֲצוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל־הָעֶגְלָה הֶעָרוּפָה בַּנָּחַל׃
מפטיר ז וְעָנוּ וְאָמְרוּ יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכָה שפכו ק׳ אֶת־הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ
לֹא רָאוּ׃ ח כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־פָּדִיתָ יְהוָה וְאַל־תִּתֵּן
דָּם נָקִי בְּקֶרֶב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכַּפֵּר לָהֶם הַדָּם׃ ט וְאַתָּה תְּבַעֵר
הַדָּם הַנָּקִי מִקִּרְבֶּךָ כִּי־תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃

אונקלוס

יִשְׁתְּכַח קְטִילָא בְּאַרְעָא דִּי יְיָ אָלָהָךְ יָהֵב לָךְ לְמֵירְתַהּ רַמֵּי בְּחַקָּלָא לָא אִתְיְדַע מַן קְטָלַהּ׃
ב וְיִסְקוּן סָבָךְ וְדַיָּנָךְ וְיִמְשְׁחוּן לְקִרְוָיָא דִּי סְחָרָנוּת קְטִילָא׃ ג וִיהֵי קַרְתָּא דְּקָרִיבָא לְקְטִילָא
וְיִדַּבְּרוּן סָבֵי קַרְתָּא הַהִיא עָגְלַת תּוֹרֵי דִּי לָא אִתְפְּלַח בַּהּ דִּי לָא נְגִידַת בְּנִיר׃ ד וְיַחְתּוּן
סָבֵי קַרְתָּא הַהִיא יָת עָגְלְתָא לְנַחֲלָא בַּיָּר דִּי לָא אִרְפְּלַח בֵּיהּ וְלָא יִזְדְּרַע וְיַגְסְפוּן תַּמָּן יָת
עָגְלְתָא בְּנַחֲלָא׃ ה וְיִתְקָרְבוּן כָּהֲנַיָּא בְּנֵי לֵוִי אֲרֵי בְהוֹן יְיָ אָלָהָךְ אִתְרְעֵי יְיָ אֲמָרָךְ לְשַׁמָּשׁוּתֵיהּ וּלְבָרָכָא
בִּשְׁמָא דַּיְיָ וְעַל מֵימְרֵיהוֹן יְהֵי כָּל דִּין וְכָל מַכְתַּשׁ סְגִירוּ׃ ז וְכֹל סָבֵי קַרְתָּא הַהִיא דְּקָרִיבִין
לְקְטִילָא יְסַחְפוּן יָת יְדֵיהוֹן עַל עָגְלְתָא דְּנָקְפְתָּא בְּנַחֲלָא׃ ז וְיִתִּיבוּן וְיֵימְרוּן יָדָנָא לָא אַשְׁדוּ
יָת דְּמָא הָדֵין וְעַיְנָנָא לָא חָזָאוּ׃ ח כַּהֲנַיָּא יְיַמְרוּן כִּפֵּר לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל דִּי פְרֵקְתָּא יְיָ וְלָא
תֵּתֵּן דְּמָא דַּדָּיִן וַעֲיָנָא לָא חֲזָאָה׃ ט וְאַתְּ תְּפַלֵּי אַשְׁרֵי דְּמָא׃ ס ס ס
מִבֵּינָךְ אֲרֵי תַּעֲבֵד דְּכָשַׁר קֳדָם יְיָ׃ ס ס ס

הפטרת שופטים

תאמר פסוקי נביאים הנמצאים בכל ימי השבוע אנכי אנכי הוא מנחמכם עד יום חמישי סוף פסוק ח אלהי ישראל׃

יום הששי

לאחר קריאת פרשת השבוע שניה מקרא ואחד מתרגום והפטרה ומזמור ה׳ מלך גאות לבש (או מזמור שיר ליום השבת וה׳ מלך) יעלה״ם דכרו משכה והלכה מסדר טהרות שבוע נגד סיסוד כמיכת סיוס׃

פרק ד יש בשער בתחלה: כשסוכת על הכתן ויש בנגע שער לבן טמא משל"ב בפשין. שהיו טמאה אלא כסוף שבוע: ומטמא בכל מראה מרחוק דכתיב ומראה נגע עמוק ולא מראה שער לבן. לפי למטה מתרכב מרחוק ומראה שבאותן מראות שהשוס מטמא הפשין ומטמא(ה) ואין בו סי' טהרה: ואילו בפשין יש בו סימן טהור שאספרם בכלו טהור מטמא: בב"ש. לכל שער לבן לינו מטמא בפשוט משמי שערות דמיעוט שער שבי': חוץ מן הנגע. כפשה סוף נגע טמא לכל שער לבן דעיקר כדכתיב השער בנגע לפך לבן: (ב) בכל מראה. היינו במראה הכשר בין כושי בין לבן (ג) בין לחוש: מטמא בכל שהוא. לכל במשי' בעי כעדשה (ג) סוף מן הנגע: משא"כ במחיה. שממיה לריכה לשיוף בתוך הנגע: (ג) ובמכונס. שהשי' שערות במקום אחד בנגע: במפושר. זה במזרח הנגע זה במערב: מבוצר. שני שערות בתלמלם הנגע כמבלר שבתלמלם העיר: שאינו מבוצר. כחוש היולא מן הנגע ויש ברשבו שני שערות אם שאין כן במחיה דבעינן מכוונת: החוכה ושלא החוכה. בין שהשערות קדמה למחיה בין שהמחיה קדמה לשערות משא"כ בשער לבן שאם קדם לשערות טהור: ומעכבת את ההוסף כלו לבן. דאם הולמ במחיה ופרסה שלרעת בכלו סוף ממקו' המחיה עדיין טמא הוא לגל אם פרסה בכולו לע"ג דכל גופה מלא שער לבן טהור שאין שער לבן מעכב: (ד) עיקרן משחיר וראשן מלבין טהור. דלמר קרא ושער בנגע שפך לבן הטמוך לנגע שפך לבן: כדי לקרוץ בזוג. כדי שיעטל בפי הזוג של מספריים והלכה דשיעור שער לבן תלכו לין פחות מכדי שיעטל בפי הזוג לגל לכל הלכה: נראית כשתים טהור. שיש שערות המחלקות ברחבן לשתים ובעקרן לינן חלק לחד. שני גרסינן: בהרת ובה שער לבן ושער שחור טמא. בהרת

(ה) ששער לבן מטמא בשער בתחלה: כשסוכת על הכתן ויש בנגע שער לבן טמא משל"ב בפשין. שהיו מטמא אלא כסוף שבוע: ומטמא בכל מראה מרחוק דכתיב ומראה נגע עמוק ולא מראה שער לבן. לפי למטה מתרכב מרחוק ומראה שבאותן מראות שהשוס מטמא הפשין ומטמא(ה) ואין בו סי' טהרה: ואילו בפשין יש בו סימן טהור שאספרם בכלו טהור מטמא: בב"ש. לכל שער לבן לינו מטמא בפשוט משמי שערות דמיעוט שער שבי': חוץ מן הנגע. כפשה סוף נגע טמא לכל שער לבן דעיקר כדכתיב השער בנגע כפך לבן: (ב) בכל מראה. היינו במראה הכשר בין כושי בין לבן (ג) בין לחוש: מטמא בכל שהוא. לכל במשי' בעי כעדשה (ג) סוף מן הנגע: משא"כ במחיה. שממיה לריכה לשיוף בתוך הנגע: (ג) ובמכונס. שהשי' שערות במקום אחד בנגע: במפושר. זה במזרח הנגע זה במערב: מבוצר. שני שערות בתלמלם הנגע כמבלר שבתלמלם העיר: שאינו מבוצר. כחוש היולא מן הנגע ויש ברשבו שני שערות אם שאין כן במחיה דבעינן מכוונת: החוכה ושלא החוכה. בין שהשערות קדמה למחיה בין שהמחיה קדמה לשערות משא"כ בשער לבן שאם קדם לשערות טהור: ומעכבת את ההוסף כלו לבן. דאם הולמ במחיה ופרסה שלרעת בכלו סוף ממקו' המחיה עדיין טמא הוא לגל אם פרסה בכולו לע"ג דכל גופה מלא שער לבן טהור שאין שער לבן מעכב: (ד) עיקרן משחיר וראשן מלבין טהור. דלמר קרא ושער בנגע שפך לבן הטמוך לנגע שפך לבן: כדי לקרוץ בזוג. כדי שיעטל בפי הזוג של מספריים והלכה דשיעור שער לבן תלכו לין פחות מכדי שיעטל בפי הזוג לגל לכל הלכה: נראית כשתים טהור. שיש שערות המחלקות ברחבן לשתים ובעקרן לינן חלק לחד. שני גרסינן: בהרת ובה שער לבן ושער שחור טמא. בהרת

שחור את הבהרת מפני

עיקר תוי"ט שופטים יום ו ברטנורה קכד

(ה) לי"ד מרחה ל' שהרי המרחות מטמאים אלא לתפוקי שם הפשין הוא למטה מד' מרחות ועמוי"ט: בכל כו'. ושער לבן בנגעי עור (בשר) ובשפין ומכוס בלבד הוא שי' טומאה שר"מ: (ג) והוא אלא יהיה מד' מרחות שר"מ: (ג) יליף ליה בת"כ והוא מקום כ' שערות על כ' שערות ועמוי"ט: בכל שהוא. והמחיה שי' טומאה בב' מיעים לבד בנגעי עור בשר ובקרחת ובגבחת שר"מ: שאין כו'. לפי שהשיעור הקבוע אצר יצא ממנו השער מעט מזעיר

ויש בשער לבן מה שאין בפשיון. ויש בפשיון מה שאין בשער לבן ששער לבן מטמא בתחלה. ומטמא בכל מראה לובן. ואין בו סימן טהרה יש בפשיון שהפשיון מטמא בכל שהוא. ומטמא בכל הנגעים חוץ לנגע מה שאין כן בשער לבן: (ב) יש במחיה מה שאין בפשיון. ויש בפשיון מה שאין במחיה. שהמחיה מטמא בתחלה. ומטמא בכל מראה. ואין בה סימן טהרה. יש בפשיון שהפשיון מטמא בכל שהוא. ומטמא בכל הנגעים חוץ לנגע. מה שאין כן במחיה. (ג) יש בשער לבן מה שאין במחיה ויש במחיה מה שאין בשער לבן. ששער לבן. מטמא. בשחין ובמכוה במכונס ובמפוזר. במבוצר ושלא במבוצר יש במחיה שהמחיה מטמאה. בקרחת ובגבחת. הפוכה ושלא הפוכה. ומעכבת את ההופך כולו לבן ומטמאה בכל מראה. משא"כ בשער לבן. (ד) שתי שערות עיקרן משחיר וראשן מלבין טהורה. עיקרן מלבין וראשן משחיר. טמא. כמה יהא בלבנונית. רבי מאיר אומר כל שהוא. רבי שמעון אומר כדי לקרוץ בזוג היתה אחת מלמטה ונחלקה מלמעלה והיא נראית כשתים טהור. בהרת ובו שער לבן (ס"ת ושער) או שער שחור טמא. אין חוששין שמא מיעט מקום שער שחור את הבהרת מפני שאין בו ממש: (ה) בהרת כגרים וחוט יוצא ממנה אם יש בו רוחב שתי שערות זוקקת לשער לבן ולפשיון אבל לא למחיה. שתי בהרות וחוט יוצא מזו לזו. אם יש בו רוחב שתי שערות מצרפן ואם לאו אין מצרפן: (ו) בהרת כגרים. ובה מחיה כעדשה ושער לבן בתוך המחיה הלכה המחיה טמאה מפני שער לבן. הלך שער לבן טמא מפני המחיה. ר"ש מטהר מפני שלא הפכתו בהרת. בהרת היא ומחיתה כגרים ושער לבן בתוך הבהרת הלכה המחיה טמאה מפני שער לבן. הלך שער לבן טמא מפני המחיה. ר"ש מטהר מפני שלא הפכתו בהרת כגרים. ומודה שאם יש במקום שער לבן כגרים שהוא טמא: (ז) בהרת ובה מחיה ופשין הלכה המחיה טמאה מפני הפשין הלך הפשין טמאה מפני המחיה. וכן בשער לבן ובפשין הלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמות שהיתה.

לאחר

כגרים. כלל מקום ממיס דסיינו ט' עדשות בסרס ועדסה לסם ממיס י' עדשות בין סכל גריס בין ט' עדשות ומחיה לין פחות מעדסה וכל סיכא דמיינן בסרס ס"ס לשאר מרחות סלקות ופמוכות: והלכה המחיה. שבא הנגע על מקומה: הלך שער לבן. שכשר לו הפך לשחור. ר"ש מטהר. לחלכה ממיס קאי: שלא הפכתו בהרת. שעשר לבן קודס לבהרת של מקום המחיה: שלא הפכתו בהרת כגרים. שעשר לבן קדס לבהרת דמקום שמחיה היס שער מכגרים וכאן אפי לא פליג ר"ש לא לחלכה מחיה ואין הלכה כר"ש: (ז) בהרת ובה מחיה ופשין. בהרת כגרים ושפניהס (ו) ולפוף שבוע מלא כא מחיה ופשין ושלילו: הלכה המחיה. כגון שבא עליה הנגע טמא בבהרת מפני הפשין: הלך הפשין. כגון שבאסה בבהרת וחזרה לכגרים: וכן שער לבן ופשין. אס הלך הראשון טמא מפני הפשין: הלכה וחזרה בסוף השבוע. כגון שהפגירו על בהרת כגרים והלכה בהרת בחמלע הפשין: (ז) ובסוף השבוע חזרה: הרי היא כמות שהיתה. ומפגירו הפגר שני: לאחר

(ד) ושם דפ"ק מ"ה השמין חולק בין לוס לפשין ס"ז לחקל דמשמע דפשין רשוק לינו מטמא כלל היינו בפשין כ"ש הר"ן ומהר"ם וכ"כ קלח דעת הר"ם והר"ב לחכל ל"ב דהרמוק ליכו מטמא כלל בנגעי לדם משום פשיון דק בנגע דם וכ"ש דעת הר"מ ויש לפרש כן נמי בל' הר"ב ועמוי"ט: (ה) עור כ"מ שהם נולד שער ל' בנגע זו ושער ל' בנגע זו טמא מולמלט כ"מ: ר"ש כו'. בת"כ פליגי בדרשי דקרלי וכן בסיפא ועמוי"ט: טמא נרלי דלחמוינן דלמ"ג דלל ידעינן לי קדשה בהרת לי לל וכמ"ק דר"י דס"פ: (ו) מלו דפשין ל"ל דפשיון: (ז) לו בסוף שבוע ומזרס בו ביום הר"ם: (ח) לו עמדה בו כ'

בתחלה · והלי סזרם היינו במקום הראשון דלי במקום אחר ל"ל הרי זו בהרת אחרת עזה · כשלג כשהסגירו : ונעשית כהה · כשוב הראשון כגון כשיד לו בקרום או שחיתה בקרוסכשעת הסגר ונעשי' עזה כשלג כשוב שכוב הראשון : הרי היא כמות שהיתה . וטעונה הסגר שני כמו עמד בעיניו : ובלבד שלא תתמעט מד' מו'אות · שלא כמעט מד' מראות פוטרו מיד וטהור : כנפה ופשתה . היכי דהסגירו בבהרת בגרים וכשוב שכוב כנפה ואח"כ פשתה לא מקום הכניסה ולא יותר או שפשתה בשוב שכוב ואח"כ כנפה לא מקום הפשיון ולא יותר : ר"ע מטמא . שהרי פשה (ט): וחכמים מטהרין · שאין זה פשיון שלא הרי היא כמו שהיתי ואי קאי בשוב שכוב הראשון מסגירו הסגר שני ואי קאי בשוב שכוב שני פוטרו וטהור : (ח) ופשתה כחצי גרים .

לגד המזרם · והלך מן האום כחצי גרים . לגד מערב : תראה בתחלה · דמציב בנגע אחר ונגע שהם שוה זה ויסגיר : וחכמים מטהרין . שלא הציב פשיון (י) שאי"כ מוסיף על שיעור הנגע שהיה בתחלה וזה שהיהו עכשיו שלא בגרים בשעה שראשון שעמד בעיניו וטהור (יא) : (ט) ופשתה כחצי גרים ועוד כו' רבי עקיבא מטמא . משום ועוד דשמייר ביה מן הפשיון ופשתה לאחר הפטור (יב) תיירי : וחכמים מטהרין · דכיון דאזל ליה מכי גרים מן האום ליכא מנגע שהם שלא מכי גרים ועוד: ופשתה בגרים ועוד · לאחר הפטור ואח"כ הלכה לה כל האום ולא נשאיר שלא בגרים ועוד שהם . ר"ע מטמא · דהא פשה ליה מעיטור קמא ורבנן סברי כיון דאזל ליה קמא ואתי נגע דקאי בהדי : תראה בתחלה · ויסגיר : ר"ע מטמא · דיש כאן נגע ושיעור שנעשה ופטרו אע"ג שהכה והוא שזרם הר"ם : מד' כו' · משמע דכאן מטהרים ובדעם הר"מ ול"ל לרעם הר"ם והר"ב דשהם ה"ק דאי ממעטי מד' כו' טהור אבל אי לא ממעטי יש מהן דטמא וזה שלוי בקרוף ומ"ם כשלג ומעשה בקרוס כ"ל דאליבא דר"מ דר"פ שהוף ת"ק נקטי: (ט) מוכח מלשונו דר"ל דר"ע מטמא ויסליט וכן מדבי לחכמים יסגיר מוכח דלר"ש יסליט וק' ממתני' דלק' וא"ע והר"מ ל"ש למתני' דלק' כלל והר"ש כ' דכבגדים מודו כ"ע דהרי הוף כמו שהיתה וכבא פליגי בבגדים ועוד וחסגירו ובשוב שכוב כנפה לותו ועוד וחסגירו שניה ואח"כ פשתה לותו ועוד (ומתני' ס' פירושה דופשתה וכבא'דרים'הוף ול' מעמא כולל הסלע וחסגר)וכל הנקפלונמייהו בשוב שכוב ב') לאחר הפטור : (י) ולא דק בליטייהו דא"כ לר"ע מציב פשיון והרי לא אמר בתחלה

ר"ע לאו מראה בתחלה : (יא) כלומר ואי קאי בשוב שכוב ל' מסגירו כו' כדפי' הר"ב בתחלה מטהרין דמתני' דלעיל והר"ש פי' לעיל וכבא דמטהרים לגמרי ואזקי לה בשוב ב' ולאחר הפטור : (יב) הר"ש ולפטהיה דחכמים מטהרים לגמרי ולא משכחת לאו בשוב שכוב שני ולאחר הפטור אבל להר"ב ס"ל ל"ד לאחר הפטור דהם"ב בשוב ל' לו ב' וכדלעיל והטעם כמ"ש הר"מ דחכ"א שהפשיון הוא שיוסיף על הנגע לאחר היה בתחלה (דוקא) כו' וכן הר"מ שהם ולא פי' לאחר הפטור : (יג) ופטליטו ואח"כ נולד לו מחיים כו' ר"ע מטמא דאע"ג דקמא כבר נטהר מ"מ בשפשה מזר לטומאתו ונעשה הכל נגע ל' וכשהלכה שהוא לאחר שנזקק לטומאה

(י) בהרת כגרים ופשתה כחצי גרים · לאחר הפטור (יג) תיירי : ר"ע מטמא · דיש כאן נגע וסימן טומאה עמו : תראה בתחלה .

לטומאה וכשאמרו כו סימני טומאה כאחר בתחלה על הסגי קודם שירחו הכהן ול"ד לאין מחליטין אם הסומחלט דה"מ כ' נגעין בב' מקומות משא"כ כנגע ל' וכדתניא בת"כ כו' ותכ"ל דאע"ג דמטמאינן ליה משום פסיון לנגע הא' מ"מ כשהלכ'השוכנטה' מחליט בפסיון ותראה בתחלה ויחליטנו על המחיה כו' מכר"מ : (יד) וק' כי לא נפטר ממי בשוב בפסיון אלא נגע אחד ולהחליטו והדר נחליטו שניה מכד גריס שהרם עם סימני טומאה סכ"מ לשעת הר"מ לא הסגיר שניה לאחר הפטור ומתוי"ט : (טו) כדיליף ליה בת"כ ולרבנן דמ"ו בהרת ל"ד דה"ם כשאחי' בתוכה ועתוי"ט : (טז) ולא זה"ז קאמי וכבי הו"ל למנקט ואין בה כלום אלא שהשם נקט דאפי' יש בה שערה א' ס"ז להסגיר הר"ם :

בתחלה · בהרת כחצי גרים ואין בה כלום · נולדה בהרת כחצי גרים · ובה שערה אחת · הרי זה להסגיר · בהרת כחצי גרים · ובה שערה אחת נולדה בהרת כחצי גרים ובה שערה אחת · הרי זו להסגיר · בהרת כחצי גרים ובה שתי שערות נולדה בהרת כחצי גרים · ובה שערה אחת · הרי זו להסגיר: (יא) בהרת כחצי גרים ואין בה כלום: נולדה בהרת כחצי גרים · ובה שתי שערות הרי זה להחליט · מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשער לבן טמא · ואם שער לבן קדם לבהרת טהור · ואם ספק טמא ורבי יהושע קיהה:

טמא · ולא אזלינן בתר מזקא דנופא דהכא ריעא המזקא שדרך השער להתלבן מחמת הנגע לפיכך נרחין הדברים דבהרת קודם · תוס' · ולדבריהם בגרמוני וזקן שמצרן לכניס אח"כ דלוקמיה למזקא דנופא · ק"ש ועתוי"ט :

לבן קודם לבהרת או בהרת קדמה לשער לבן טמא : ורבי יהושע פיהה שניו כלו' היו שניו קהות מדברי האומר ספק טמא ספק טהור ואין הלכה כר' יהושע

גמרא נדה דף כ"ה ע"א

ואם היה מרוקם וכו' תנו רבנן איזה שפיר מרוקם אבא שאול אומר תחלת ברייתו מראשו ושני עיניו כשתי טיפין של זבוב תני רבי חייא מרוחקין זה מזה שני חוטמין כשתי טיפים של זבוב תני רבי חייא ומקורבין זה לזה ופיו מתוח כחוט השערה וגויתו כעדשה ואם היתה נקבה נדונה בשעורה לארכה וחיתוך ידים ורגלים אין לו ועליו מפורש בקבלה הלא בחלב תחיכני וכגבינה תקפיאני עור ובשר תלבישני ועצמות

רש"י

טיפין של זבוב · עיני זבוב : ופיו מתוח כחוט השערה · סדק קטן ורואה כאלו חוט השערה מתוח שם : גויתו · גידי לאחר הזכר והלו דמתן תשב לזכר ולנקבה תלמ' למה לן למ"ד זכר ולא נקבה כאילין ניכר בו לאחר מיירי: כשעורה · היא סדוקה לאורכה : וחיתוך ידים ורגליים·עדיין אין מרקין כלאחריהן תחלת ברייתו מרחשו : כחלב · זמן

וגידים

(הכ לישראל) ח"ה לב

וגידים תסיבני חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי · ואין בודקים אותו במים שהמים עזין וטורדין אותו אלא בודקין אותו בשמן שהשמן רך ומצחצחו ואין רואין אלא בחמין כיצד בודקין אותו כיצד בודקין אותו כראמרינן אלא במה בודקין אותו לידע אם זכר הוא אם נקיבה היא אבא שאול בר נש ואמרי לה אבא שאול בר רמש אומר מביא קיסם שראשו חלק ומנענע באותו מקום אם מסכסך בידוע שזכר הוא ואם לאו בידוע שנקבה היא :

רש"י

ס"ז סכיה ניחוך וקלוס מתחלה בשעת יליחתו כחלב וחס"כ כחותו מקום · תלמוד למעלה כדאמר בסמוך : לא מסכסך · בשעה קטן : וטורדין אותו . מתחין : כר רמש : ומנענע הקיסם היש בכר כמעכך היינו גיד דאי נקבה ליכא עיכובא :

זוהר ויסהל דף רה ע"א

ת"ח סכי סוח ודחי . ליליח רביעאה דשבתא בעינן לאסתמר מיוייסו מ"ט בגין דכתיב יסי מארת כתיב חסר והא חוקמוס דבנין דסיס חסרס כתס חבילי עסירין לתכלילן בסחי מארת לוועין ומארת חיוון בגריעותא דסיסר׳ וכלסו סליעין בססוס ליליח בלילי דשבתא כיון דכלסו מתבדרן לאעלה בעוקבא דעפרא דלא יכלין לסלטוסס בעי ב"כ יחידאי לאסתמרה : ותו אע"ג דלא יכלין לסלטוסס לתחזיין לזמנין וב"כ יחידאי בעי לאסתמרה מלה דא סכי תניון ואי סכי גריעותא דעורבא חיסו . אבל בשבתא נעירא לשתכח לעמא קדישא וקב"ס כד עאל שבתא מעטר לכל חד ומד מיסרחל ובעי דיעטרון ליה להסוא עטרה קדישא דאתעטרי ביה ואע"ג דחיוון לא לשתכחו ביסובא לזמנין לב"כ יחידאי לתחזון ואתרע מזלי ואלטריך ליה לבר נש לאתעטרא בעטרה קדישא ולנטרה ליה סוף סוף נעירו לשתכח בססוס ליליח לעמא קדישא סוחיל וסכח סלוס פריסח על עמא דסא תניון בכל אתר דסכח סלוס לשתכח סטרה אחרא לא לשתכח תמן . וע"ד נעירא חיסו ונטורא סכיח :

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מסזר מסידים סימן ר"י"ב רי"ב כר"ס הלי שכח פ' י

בעיר אחת סיתה קטלה גדולה וסיו עשירים ומחמת עושרם מתגאים ולא היו עוסקים בתורה כדבעי להון למעבד וסיה שם זקן אחד וחכם לאמר לסס דעו לכם שם לא תתעסקו בתורה ותחזרו ככס תחיה אני שם לא אתרכ העיר כל זמן שאומו זקן מי בזכותו לא נעשה דבר כשפעה ולכך לעולמו כח מלך אחד ודחק את העיר ונתנו את הבלים ע"פי הכתוב ואמר לסס הכשעו לי כתורתכם שנתתם לי מכל ממוכנס שלים בהו רוכלים ואמרו למלך שמטמינו תחת קרקע כספים אמר לסס עכרתם על תורתכם ונכשעתם לשקר והוליכם בשביס והחריב העיר לקיים את דברי הזקן כדכתיב מקיס דכר עבדו :

יש הריגת דכר אם תרב שלא נגזר אלא לכלות המזרים וכדי שלא לביאסם שאם לא יאמרו רק המזרים היה נודע וסיסה המשפחה מביאת מפני מרבתה . ועיד יש הריגה לפי שחטאת הכשרים לא עשו סייג לדבר וכתיב במקום אחר משפט הבולה שאחם המשפחה וכתיב במקום שלפד שאחם הרשע ועוד שלין לכשרים לגור בעיר עם הרשעים וכן כתה ממון ולכך כשיטטו עם ממון שנעשו בעולה כדכתיב בהתחברך לאחזיהו פרק ה' את מעשיך וחכו יש נפסק כלה תשפט ·

מולין דף קל סמ"ד ס' ניכורי׳ פע סמה מ"ע קמב סמנ עשין קמב יורה דעה סי׳ שלח

תקו (רז) מ"ע שכל זוכה בהמה טהורה יהן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה שנא׳ ונתן לכהן הזרוע והלחיים וקיבה · ומן זרוע ימין מן הפרק של יד שהן שני אבריס מעורין זה בזה : ולחיים מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת שבעת גדולה עם הלשון שביניהם ואין מולגין אותו ואין מפשיטין אלא יתנו לכהן בעורן ובלמרן · והקיבה כחלב שעליה ובחלב שבתוכה ונתנו הכהנים לכהנים החלב לבעליס ואלו הס הקרבים מחנות בב"מ וכהנת לעפ"י שהיא נשותה ליסרחל לוכלה המחנות ולפי בעלה יסרחל לוכל המחנות בגלל לחמו · וחלבה (ע׳ סי׳ רסז) חינה לוכלה · ונהן רשאי למכור המחנות או להחליפן לכלבים אחן בהן קדושה כלל ונהן יכול לזכותן ליסרחל מביתו דהיקף ליה שעתא ואין יכולים ליתנן לו ונותנ מלוה זו בחרץ ובחוץ לחרץ בפני הבית בחולין לכל לא במוקדשין (ונותנין כר׳ לילעי לפי פרס"י ותוס׳ ואין נותנין בזמן הזה ורחוי להסמיר לקיים מלות עשה) ונותנ בזכריס ונקבות ולוי פטור מליתן מתנה :

תסכת תרומות פרישד ס' תרומות סכח מ"ע קמז ורמב"ן בשורש"ן מכח בהפרשה ובהחי׳ לשני מ"ע מתנ עשין קלג יד סי׳ שלד

תקז (רח) מ"ע להפריש תרומה גדולה וליתנה לכהן שנא׳ ראשית דגנך תירושך ויצהרך תתן לו תרומה זו אין לה שיעור מן התורה ומכח לחם פוטרת כל הכרי ומד"ס עין יפה ס׳ מלרכתי׳ וביהוי ס׳ מכ׳ עין רעה ס׳ משמים ואין תורמין תרומה זו אלא מחומד וגריך להפריש מן היפה שנ׳ בהרימכסאת אלו ממנו קודם שיגיעו הפירות לעזמה המעשרות שמומריסבהילה אלא תרומה ומעשרות : ואיזהו עזמה המעשרות משיגיעו הפירות להזריע ולעזמה שכל לפי מה שהיא ספרי (בהלות׳ בפ"ק דמעשרות ובפסחי"ד ה׳ מעשר פ"ב) ואחר שהגיעו לעזמה המעשרות ונתלטו ועדיין לא נגמרה מלאכתן כגון שחוא קודם שהחמרסה בכרי מותר לאכול מהן אבילה ערלי · ומשנגמר מלאכתן אסור לאכול מהן ערלי ודוקא בעומר פירותיו למכרן בשוק אבל לא היה בותו להוליכן לבית ס"ז מותר לאכול מהן ערלי אחר שנגמרה מלאכתן עד שיקבעו למעשר ואחר משנה דבריס קובע ספירות למעשרות בחלר ובמקח ובחלם ובמלה ובסתרומה ובשבת ר"ל פירות אחר שנגמרו מלאכתן שביכולו לבית לו לחלר לו מכרן לו בחלן בחור לו בכסן במלה לו פרים מן תרומה לו נכנס שבת עליהן אע"פ שלא הגיע לבית הכניסן לבית קודם שחגמר מלאכתן לוכל מן ערלי · בחמיל לגמור מלאכתן אחר שנכנסו לבית מיד לעשר הכל · כל לוכל לדם שנידולו מן החרץ וגמר מיד במעשרות מן התורה וירקות ופרקוס אע"פ שהן מלכל לדם חין מיבין במעשרות אלא מדרבנן כל מחנות עניים ופקדם וספקר פטורין ממעשר אין תורמין מן המחובר על החלום ולא מן החלום על המחובר ולא ממין על שאינו מינו ולא מפירות שכח לחת על פירות שכח לחרם ולא מפירות ח"ל על פירות חרץ ישרחל ולא מפירות חרץ ישרחל על פירות ח"ל ולא מפטור על פטיוב ולא מן החיוב על הפטור · כל אלו אם תרם אין תרומתו תרומה · אין תורמין מן הרע על היפה ולא מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר אלא שנגמרה מלאכתו ולא מן הלם על היבש ולא מן החלום על המחובר ולא ממין על שאינו מינו ולא מפירות שכח לחת על פירות שכח לחרם ולא מפירות ח"ל על פירות חרץ ישרחל ולא מפירות חרץ ישרחל על פירות ח"ל ולא מפטור על פטיוב ולא מן החיוב על הפטור · כל אלו אם תרם אין תרומתו תרומה · אין תורמין מן הרע על היפה ולא מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר אלא שנגמרה מלאכתו ולא מן הלם על היבש ולא מן הלם ואם תרם תרומתו תרומה ונותנ נזכריס ונקבות (ומקום וזמן פטותנ ע׳ כלל כ׳) :

מולין פלם פסי"ד ס' ניכורים פ"י פסי"מ מ"ע קמד סמנ עשין קמ"ג יו"ד סי׳ שלי"ג

תקח (רט) מ"ע ליתן לכהן רחשית הגז שנ׳ רחשית גז לאתך תתן לו וניעורו מד"ס אחד מששים ואין מיב אלא בכשים ואוסף ניעורו תמא לאן ויפיס בניזב אלמא לא פחות ממשקל כל ל׳ י"ב סלעים שכן הכל משקל ששים סלעים (ע׳ כלל ט"ז) ונותנ כמו מחנות שכפסי׳ תקיו ע"ש :

סוכח ד׳ ניפסיד ס׳ כלי המקדש פ"ד פסי"מ מ"ע קמד סמנ עשין קמ"ג ורמכן מציג סמנ עשין קמ"ב

תקט (ריי) מלוה עשה שיהיו כל המשמורות שוות ברגלים במקדש שנא׳ וכי יבא הלוי מאחד שעריך כו׳ · עשה רבינו חלק הכתבי׳ לשמונה משמורות ושעריס משמורות חיו עובדים במקדש בכל שבוע משמר לחד ובכל יום שבת מתחלפין משמר יולא ומשמר נכנס עד שיגמרו וחוזרין סלילה ואומרים תורה וכי יבא הלוי מאחד שעריך כל ישראל בשעה שבל ישראל בחין בשער אחד דהיינו ברגלים ובא בכל לום נפשו וכו׳ וטרח בשם ס׳ כו׳ חלק בחלק יחלכו ר"ל כל כהן שבא ברגל עובד ומחלוק עמשה ודוק׳ בקרבנות הרגלים ובעבודת שתי הלחם ובחלוק שתי הלחם של עלרת ובחלוק לחם הפנים (עיין סי׳ ל"ז) לבל נדריס ונדבות ותמידים ועבודת לחם הפנים במשמר שזמנו קבוע שאחמר חלק בחלק יחלכו לבד ממכריו על החלום ר"ל חלק בחלק יחלכו בקרבנות הרגלים ואינו חלק

כמלך בשאר דברים שבכבר מלכו על העכום וקבעו כל משמר במשמר בשבתו כהן שסיים קרבן שלו להקריב הרי זה לא למקדם ומקריב בכל יום שירצה שלמור ובא בכל יום נפשו ורצה ולפילו מעלות ומשמות הוא מקריב ומכפר על ידי עצמו(והעיר)על קרבנו שלו ואכילתו ואם רצה ליתן את קרבנו לכל כהן שירצה להקריבו נותן ונוטל בזמן שהיה בזבחי בהונה :

סנהדרין ס"פ סהי"ד ה' ע"ז פ' י"ח סה"מ ל"ת לא סמ"ג לתוין כ"ב ד"ד ס' קע"ט סמ"ג סימן קל"ת

תקי (ם) מל"ת שלא לקוסס שלמור לא ימלא בך כו' קוסס קסמים : הוא שמכה במטה אשר בידו בארץ הכלות הרבה וזועק זעקות משונות ועוזב מחשבות ומביט לארץ זמן ארוך עד שנעשה כמו תולי הגופל ומניד עמידות וים שטושים בפול או בחבים או שמלין חזור עור בארץ או שחומה מקלו בידו ואומר לם לך ולך ואם לא לך הלך הכל בכלל קוסס והעושה ה' מלגו לוקה .

הלכל הפוחל לקוסס מכין אותו מכת מרדות ונוטל בכל מקום ובכל זמן בזו"ב :

סלהדרין ס"ז סהי"ד ה' ע"ז פ' י"ח סה"מ ל"ת לא סמ"ג לתוין נא ד"ד סי' קמט סח"ק סימן מח

תקיא (עח) מל"ת שלא לבקש שלמור לא ימלא בך כו' ומבקש ענין הכשוף הוא במיני עשבים וחבים והדבק מלהדברים שמתעסקין בהן בני אדם אלו עם אלו וכיוצא בדברים אלו והעושה מעשה כשפים חייב סקילה (ע' סי' ס"ב) והפוחל מכין אותו מכות מרדות ואינו לוקה ונוטל בכ"מ ובכ"ז בזו"כ :

סנהדרין ס"פ סהי"ד ה' ע"ז פ' י"ח סה"מ ל"ת לה סמ"ג לתוין נד ד"ד סימן קע"ט סח"ק סימן קמח

תקיב (עט) מל"ת שלא לסיות אובר אבר שלא יאכל בך כו' ואובר אבר ענין אובר אבר הוא שמלחם דברים שאינן לאון עם ומלחם על הנפש או על העקוד שלא יזיק (ורש"י פי' שמחבר חיות או שקיים ורמשים ע"י לחש) ויש אומר בירו בשעת הלחם מפחם או שלא וכיוצא בו שלא לאסור והאובר עלמו שלאז בידו כלום או שעשה מעשה בשעת דבורו אפילו הרהר בלבבו או הניע ועדר לזיזה דבר לוקה : ואם לא עשה שום מעשה וכן המשחל בזה אינו אומו מכת מרדות ואינו לוקה ונוטל בכ"מ ובכ"ז בזו"כ :

סנהדרין פ"ם סהי"ד ה' ט"ז פ' י"ח סה"מ ל"ת לו ל"ז סמ"ג לתוין ל"ו לז ד"ד סי' קע"ט

תקיג תקיד (פ) מל"ת שלא לשחול באוב (פא) ומל"ת שלא לשחול בידעוני בידעוני שב' לא ימלא בך כו' ושואל אוב וידעוני ענין אוב וידעוני כבר כאוב לעיל בסי' רכ"ו רכ"ז שלאוין הכ"ל הם שלא לעשות מעשה אוב וידעוני וכאן שלאוין שלא לשחול באוב וידעוני והעובר ושחל באוב או ידעוני חייב לוקה שלא עשה מעשה שלא מכין אותו מכות מרדות ואם עשה מעשה על ידי שחלום הלו לוקה ונוטל בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות :

סנהדרין ס"ם סהי"ד ה' ע"ז פ' י"ח סה"מ ל"ת לח סמ"ג לתוין סימן ד"ד סימן קע"ט סח"ק סי' קנ"ב

תקטו (פה) מל"ת שלא לדרוש אל המתים שנאמר לא ימלא בך כו' ודורש אל המתים וזה שמרעיב עלמו ולן בבית הקברות שיבא אליו אות בחלום ויודיעו מה שישחל או שעשה לזיזה מעשה אשר יבא אות ויודיעו ה"ז לוקה (וכל הלאוין שסי' תקט"ו אע"פ שיוצאין מפשוט אחד הרי הן בכלל ה' ועיין בסהי"ד ה' סנהדרין פ' י"ח וסשה"מ בשורש ט' ול"ת ט' ונוטל בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות :

סנהדרין דף ק"ע סהי"ד ה' יסודי התורה פ"ן ט' סה"מ מ"ע קעב סמג עשין ו' סח"ק סי' כ"ם .

תקטז (ריפ) מ"ע לשמוע לנביא אמת בל מה שיצוה שב' נביא מקרבך בו' אליו תשמעון אפי' אם אמר לעבור על דברי תורה ואוה שיהיה הדבר לפי שעה אבל אם אמר שהשלוה בעקר לעולם אפי' אם רואה לעקור מלוה מפורש שבעל פה לעולם : הרי זה נביא שקר ואיתמא בסנק וזה שאמרנו לפי שעה ה"ז שומעין לו דוקא בשאר מלות אבל בעבודה זרה אפי' אם אמר למיבדה לפי שעה ה"ז נביא שקר ואיתמא בסנק אפי' אם עושה אותות ומופתים והעובר על דברי נביא אמת חייב מיתה בידי שמים ונביא שעבר על דברי עלמו ובכובש בבואתו נ"ב חייב מיתה בידי שמים ונוטל בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות :

סנהדרין דף פ"ט סהי"ד ה' ע"ז פ"ם סה"מ ל"ת סמג לתוין ל"ד כתב לזהרה מפסוק לא תקטרו שבסיון רכ"ז סמק סימן קט"ו :

תקיז (סו) מל"ת שלא להתנבאות שקר בשם ה' שנאמר אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי אשר לא לוויתיו . ויש בפסוק זה שני לזהרות על שני מיני נביאות שקר בשם ה' א' המתנבא בשלוה אשר לא צוה ה' ולא לו ולא לאחר ואפי אשר יזיד לדבר דבר בשמי ג' שהוא מתנבא בשלוה שנאמרה לזולתו ואמר שנבואתו זו שלוה שאמרה ואפי אשר לא לוויתיו לאחרי לוויתי לכל א' מני הנביאים

נביא שקר ומיתתו בסנק שנאמר ומת הנביא ההוא ואפי מיתה היא סנק (אין מיתת נביא שקר אלא ע"פ סנהדרי גדולה של שבעים ואחד (ע' בלל י') כ' הסמ"ג קיימא לן לא עבם הכתוב אלא ל"ב הזהיר ואולי לזהרתו אלא לזהרתו (ואפשר שלזהרתו אלא אפשר שאי אפשר לא שם ה' אלקיך לבוא ואין זה לאו שבכללות היון שבבר הבוהם מפורש במ"ם בכלל ח' ונוטל בכל מקום ובכל זמן בזו"כ :

סנהדרין ל' פפ סהי"ד ה' ע"ז פ"ם סשה"מ לא כו ע"ם סמג לתוין ל"ב ד"ד סי' קמח סימן קיד

תקיח (סז) מל"ת שלא להתנבאות בשם ע"ז . ולא בא לזהרה זה בפירוש לך הענוש מפורש ואשר ידבר בשם אלהים אחרים ומת הנביא ההוא וקיימא לן לא עבם הכתוב אלא ל"ב הזהיר ויהיה לזהרה שלו מפסוק זה אלהים אחרים לא מזכירו (בסי' פ"ו ואין זה לאו שבכללות היון שבבר הוהם מפורש במ"ם בכלל ח') ומיתתו בסנק (בל"ל בסי' תקיז)אפילו אם אמר בשם עבודה זרה וכיון להלכה לטעות את הטעות ולטהר הטהור ונוטל בכ"מ ובכ"ז בזו"כ :

סנהדרין ד' עז סהיד ה ע"ז פ"ם סשה"מ לא כט סמג לתוין ל"ם סמק ד' ד"ד סימן

תקיט (סח) מל"ת שלא לירא ולפחד מלהרוג הנביא שקר שב' בזדון דברי הנביא לא הנור ממנו ולא תמנע מללמד עליו חובה ואין לוקין על לאו זה ונוטל בשם הסנהדרין של שבעים ואחד (ע' בלל ו') והסמ"ק כתב שלא לפסד מדברי הנביא שקר וזה נוטל גם בזמן הזה שלא נירא מן המסיתים לעבוד ע"ז המירתים לוחנו על לחוחם להלהיבו .

מכות ד' ט סהיד פ"ם ה' רולח סהמ מע קפב סמג עשין ע"ז

תקכ (ריב) מ"ע להכין ולהבדיל ערי מקלט בא"י שב' שלש ערים תבדיל לך ושמה ערים היו שלש הבדיל משה רבינו בעבר הירדן ושלש הבדיל יהושע בארץ בנען ואין לחת מערי המקלט קולטת עד שיובדלו כולן שב' שם ערי מקלט תהייבה לכם . בימי המלך המשיח מוסיפין לחוק בערי קני קניזי וקדמוני וחייבין ב"ד לכוון הדרכים לערי מקלט לתקנם ולהרחיבן ומסירין ממס כל מכשול וכל תקלה ואין מניחין בדרך לא חל ולא גיא ולא כפר אלא עושין גשר עליו כדי שלא לעכב את הבורח לשם שב' תכין לך הדרך וחוטב הדרך לא פחות מל"ב אמה ומקלט מקלט היה כחוב על פרשת דרכים שיהיו הרוצח ויפנה לשם וערי הלויה (ע' סי' ת"ע)נ"ב היו קולטות אלא ערי מקלט קולטות בין בשגם לדעת בין שלא לדעת וערי הלויה היון קולטות אלא לדעת (ע' סי' תיח) ונוטל בא"י בישובה ואינה אלא מהוה המוטלת על הלבור :

ספרי סהיד ה' סנהדרין פ"ד סשה"מ לה רעם סמג לאוין ר"ב סתק סימן רלו ע' סימן סב

תקכא (עט) מל"ת שלא לחוס ולרחם על רוצח או מסגר אבר מהבדו שנא' לא תחוס עיך ובערת דם הנקי : שלא יאמר הדיין ברוצח הא תועלת בהריגת עוד אחד או על המחוייב קנס עני הוא ובשנגה בא לידו . אלא מנבין קנס בלי מיתה :

ספרי סהיד ה' נגעים פז סשה"מ לא רמו סמג לאוין קנב מ"ב סימן שמו

תקכב (פ) מל"ת שלא להסיג גבול רעהו שב' לא תסיג גבול רעך ליקח מקרקע שלו ואם בניו בחחבירו לחחבירו אפי'אלא לאבד לשכנחקה ס"ז גזלן(שבשחר ס"ז גנב אם בא"י בשני גבול עובר בגזילה או בגנבה בל"ל ועובר נמי משום לא תעשה שהוא בקלי דוקא בארץ ישראל שב'בשלמך אשר תנחל בנחלתך ונוטל בזו"כ :

שבועות ד' מ' סוסה כ לא מ"ז סהיד ה' עדות פ"ם סשה"מ לה רפא סמג לאוין ריב סוכר הלאו הוא על העד מ"מ סי' ל"ח

תקכג (שיח) מל"ת על הב"ד שלא להקים דבר ע"פ עד אחד שב' לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת לחייב עונש או ממון אבל שבועה יכול לחייב ע"פ עד אחד ובסני מקומים החירה התורה עד אחד על הסוטה שלא השקה (ע' סי' סנ) ועל עגלה ערופה שלא הערף (ע' סי' תק"ל) ומ"ם עד אחד כאר להטיד לאשה אחת ומבעל ונוטל בכ"מ ובכ"ז :

כ"ק ד' ע"ב מכות ד' ה סהיד ה' עדות פי"ח סשה"מ מע קפ סמג עשין קי"ז חת סי' ל"ח

תקכד (ריג) מ"ע לעשות לעדים זוממין כאשר זמם לעשות לאחיו אם בחיוב ממון הוזמו מלמלין בין שניהם אם שרלו לחייב ואם בחיוב מלקות הוזמו כל אי' לוקה תרבעים ואם בחיוב מיתה אחתו כל אי' נהרג ואין עדים זוממין נהרגין עד שנעשה דינן וקודם שנהרג זה שהעידו עליו . אבל אם עדיין לא נגמר הדין על הבעל דין שהרג או אם כבר נהרג אין העדים זוממין נהרגין ואם העדות הוא ע"ד שאין יכולים לקיים בלאשר זמם בגון שהעידו על כהשהוא בן גרושה או בן חלוצה והוזמו לוקין אבל והנדיקו אם סנדיק והרשיעו אם הרשע ואיש אם בן

הכוח הרשע הזמם היה דוקא שלמרו עדים לחרוס לנתן העדים שהעידו עמנו הייתם במקום פלוני בעוד יום שלחם מעידים לכל מי שהוכשר בהכשרה לחרוג אין עושין לנתן אלא כבעל דין פטור והם פטורין ואין עדים זוממין דיכי קיבוח הוא לכך אין דנין דין זה אלא כ"ד סמוכין (ע' כלל ו' וכלל טו) :

סופה פ' מ' ספיר ס' מלכים פ"ז סכח לת נח וברמבן מצ"ג שסוכר שסוח שכשחה ולא חזכר' ע"ש סמג לאוין רלח

תקכה (שיב) מל"ת שלא לירא מהגויים במלחמה ולא לבהוס שלא' לא תערצון מפניהם וכל המבהיל עצמו ומחירא במלחמה עובר בלא תעשה ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויין בו ואם לא נלא ולא עשה המלחמה ככל נפשו הרי זה כמי שפיך דמי שכל ושוא בכלל תורוי עושה מלחמה ס' כרמיה ותורוי מוטב שרבו מדם וכל המלחם בכל לבו בלא פחד וכוונתו לקדש השם בלבד מובטח שלא תמלאהו רעה וזוכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העוה"ב :

סופה פרק מ' ספיר"ד ס' מלכים פ"ז סכ"ח מ"ע קל"ח סמ"ג עשין קי"ח

תקכו (ריד) מ"ע למנות כהן משוח מלחמה שידבר אל העם במלחמה שנ' והיה כקרבכם אל המלחמה וגמ' הכהן ודבר אל העם כו' על הסדר אמר מי האיש אשר בנה בית חנכה ילך וישוב לביתו כו' ובעורכי המלחמה אמר פסוקי שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה כו' אל ירך לבבכם כו' עד להושיע אתכם עד כאן כהן משוח מלחמה אמר וכהן אחד משמיע לאזני כל העם אתם"כ מדבר משוח מלחמה מי האיש אשר בנה בית חדש כו' ומי האיש אשר נטע כרם גו' ומי האיש אשר ארש אשה גו' ושוטר משמיע בקול רם אמר כך השוטר מדבר בעצמו מי האיש הירא ורך הלבב גו' ושוטר אמר משמיע בקול רם לכל העם (ע' סי' מקפ"ו) וכותב כשישראל בשלום ומוטל על הכהור :

סופה פרק מ' ספיר"ד ס' מלכים פ"ז סכ"ח מ"ע ק"ל סמ"ג עשין קי"ח

תקכז (רטו) מ"ע לקרוא לשלום כשעומין מלחמה שנא' כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקרית אליה לשלום (סוף למעון ומוכח ע' סי' מקסב) אחר מלחמת הרשות היא מלחמת אחר חומות ואחר מלחמת חובה היא מלחמת ז' חומות ועמלק אם הפלימו וקבלו עליהן שבע מצות בני נח וקבלו עליהם מס ועבדוה יפיו ואם לא קבלו עליהם כל הכ"ל אם אם מצאר חומות הורגין כל זכר הגדולים וכוזזין להם טף ונשים וממון ומטלטלין ובהמות ואסרם מן' חומות ועמלק שלא הפלימו כ"ל אין מניחין מהן נשמה כדכתיב סי' מקכח (וכפ' המצות כ' הרמב"ם בשני ן אחר ומי' בשלום מצוה אחת) :

סופה ספיר"ד ס' מלכים פ"ז סכ"מ ל"ת מ"ט ועש"ם מ"ע קפ"ח סמג לאוין רכ"ה

תקכח (ריג) מל"ת שלא לכיות נשמה מהשבע חומות שנ' לא תחיים כל נשמה ז' חומות סם מזכרים לעיל סי' תכ"ו ומי שבא לירוו ה' מסם והיה יכול לקיים המצוה ולא קיימה עבר בל"ת הכ"ל ועבר על ל"ת ולשון לוקה . וכ' הרמב"ם שכשר אחד מהן זכרם לעפ"י נקרא נוקב לדורות בכל מקום ובכ"ז בז"ו :

ב"ק נ"א בבא בחרא כה כ"ו קדושין ל"ב שבת ק"ם קכ"ב סכ"ד ס' מלכים פ"ז סכ"מ ל"ת כ"ז סמג לאוין רכ"ח שמג סימן קנ"ם :

תקכט (ריד) מל"ת שלא להשחית לילן מלכל במצור שנ' כי תצור על עיר ולא תשחית את עצה ולא במצור בלבד אלא בכ"מ שקוצץ לילן מלכל דרך השחתה נוקם וכל המשחיר כלי וקורע בגד והורס בנין וסותם מעין ומלבר מלכלים דרך השחתה מכין לומו מכות מרדות מדבריהם אבל קוללין לילן סרק לפילו אין לריך לו וכן לילן מלכל שהזמין ולילו עושה פירות אלא דבר מועט שאין רגוי לטרוח בו דהיינו פחות מרובע קב זיתים וקב תמרים וכן רמוי לקוץ לילן מלכל אם היה מזיק לילנות אחרים או מפני שמזיק בשדות אחרים או מפני שדעתו יקריס אלא שאחר מור' אלא דרך השחתה ונוהג בכ"מ ובכ"ז בז"ו :

סופה פרק ס בריתות דף כ"ו ספיר"ד כ' רוצח פ"ע סכ"מ מ"ש קפ"ל סמג עשין ע"ח

תקל (רטז) מ"ע לערוף עגלה בנחל איתן כשנמלא הרוג ולא נודע מי הכהו שנאמר כי ימלא נחל בלתי אתמה נופל בשדה לא נודע מי הכהו כו' ויצאו זקניך כו' ומדדו כו' והיה העיר הקרובה אל ההלל כו' ולקחו עגלת בקר אשר לא עבד בה כו' והורידו את העגלה אל נחל איתן כו' וערפו שם את העגלה בנחל זקני ירושלים אל ב"ד הגדול (ע' כלל ו') יצאו ומדדו מחוטמת שהרוג אל העיר הקרובה שם בה ב"ד של כ"ג היא מביאה את העגלה ואם היו שני עיירות אתם קרובה ואתם שהיא קרובה אבל יש בה רבוי עם יותר מן הקרובה הולכין אחר הרוב והיא מביאה העגלה בה שתי שניס או פחות שניס ויוס אחד פסולה (עיין כלל ט"ו) ואין

אומין פוסלין בעגלה אבל טריפה פסולה ואם נעשה בה עבודה פסולה עורפין אותה בקופין מאחריה ואין עורפין אלא ביום . הכ"ד של אותה העיר רוחצין ידיהם שם במקום עריפתה ואומרים בלשון הקודש ידינו לא שפכו את הדם הזה נ' כמו שכתב בפרשה ואת עד אחר רואה את הנורג אחרי עבר או אחה או פסול לעדות בעבירה לא היו עורפין לפיכך מצאנו הרואים בגלוי בטלה עגלה ערופה ונוהג בזמן הבית בארץ ישראל ועבר הירדן ואין ירושלים מביאה עגלה ערופה :

סופה מ"ז ספיר"ד ס' רוצח פ"י סכ"ח ל"ת ס"ט סמג לאוין ק"ם

תקלא (שטו) מל"ת שלא לעבוד ולזרוע על נחל איתן שכשרפה שם העגלה שנ' לא יעבד בה ולא יזרע וכל העובד שם עבודה בנופה של קרקע בגון חריסה וכיולא בה לוקה וכיוצא בא"י בזמן הבית בזו"ב :

תצא יום א תורה

לשמשיך מח"ת דז"ע יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה סיה יסידה ו דעלוי יוד של שם ב"ן שבשביה בניקוד חולם :

א כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ : ב אֵרִי תִפּוֹק לַאֲגָחָא קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ וְיִמְסְרִינוּנֵיהּ אֱלָהָךְ בִּידָךְ וְתִשְׁבֵּי שִׁבְיֵהוֹן : ג וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת־תֹּאַר וְחָשַׁקְתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה : ד וְתֵחֱזֵי בְּשִׁבְיָה אִתְּתָא שַׁפִּירַת חֵיזוּ וְתִתְרַעֵי בָּהּ וְתִסְבַּהּ לָךְ לְאִנְתוּ : ה וְתֵיעֵל יָתַהּ לְגוֹ בֵיתָךְ וְתִגְלַח אֶת־רֹאשָׁהּ וְתַעֲבֵד יָת צִפָּרְנֶיהָ : ו וְתַעֲבֵד יָת לְבוּשׁ שִׁבְיָתָהּ מִנַּהּ וְתִתֵּב בְּבֵיתָךְ וְתִבְכֵּי יָת אֲבוּהָא וְיָת אִמָּהּ יַרַח יוֹמִין וּבָתַר כֵּן תֵּיעוֹל לְוָתָהּ וְתִבְעִלִינַהּ וּתְהֵי לָךְ לְאִנְתוּ : ז וְהֵיָה אִם־לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ וְשַׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכוֹר לֹא־תִמְכְּרֶנָּה בַּכֶּסֶף לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עִנִּיתָהּ : ח וְיהֵי אִם לָא תִתְרְעֵי בָּהּ וְתִפְטְרִנַּהּ לְנַפְשַׁהּ וְזַבָּנָא לָא תְזַבְּנִנַּהּ בְּכַסְפָּא לָא תִתְגַּר בָּהּ חֲלַף דְּעַנִּיתַהּ : ט כִּי־תִהְיֶיךָ לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לַשְּׂנוּאָה : י אֵרִי תֶהֱוֵין לְגַבַּר תַּרְתֵּין נְשִׁין חֲדָא רְחִימְתָּא וַחֲדָא שְׂנִיאָתָא וְיַלְדָן לֵיהּ בְּנִין רְחִימְתָּא וְשַׂנִיאָתָא וִיהֵי בְּרָא בוּכְרָא לְשַׂנִיאָתָא :

ויאספו

לסמשיך מכ״ס דז״ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דנלח אדני נשמה דסוד יְהוָה סיה יסידה דנלח יְהוָה סיה יסידה דסוד לל סס ב״ן שבעטיה :

א וַיַּאַסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה וַיֵּאָסְפוּ שׂוֹכֹה אֲשֶׁר
לִיהוּדָה וַיַּחֲנוּ בֵּין־שׂוֹכֹה וּבֵין־עֲזֵקָה בְּאֶפֶס דַּמִּים : ה וְשָׁאוּל וְאַנְשֵׁי
יִשְׂרָאֵל נֶאֶסְפוּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵמֶק הָאֲלָה וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים:
ב וְשָׁאוּל וְאַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל אֻתְּנָשׁוּ וַיִּשְׂרוּ בְּמֵישַׁר בּוּטְמָא וַסַּדְּרוּ קְרָבָא
לְקֳדָמוֹת פְּלִשְׁתָּאֵי : ג וּפְלִשְׁתִּים עָמְדִים אֶל־הָהָר מִזֶּה וְיִשְׂרָאֵל עָמְדִים
אֶל־הָהָר מִזֶּה וְהַגַּיְא בֵּינֵיהֶם: ג וּפְלִשְׁתָּאֵי קַיְימִין עַל טוּרָא מִכָּא וְיִשְׂרָאֵל
קַיְימִין עַל טוּרָא מִכָּא וְחֵילְתָא בֵּינֵיהוֹן: ד וַיֵּצֵא אִישׁ־הַבֵּנַיִם מִמַּחֲנוֹת
פְּלִשְׁתִּים גָּלְיָת שְׁמוֹ מִגַּת גָּבְהוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת וָזֶרֶת : ד וּנְפַק גַּבְרָא
מִבֵּינֵיהוֹן מְמַשְׁרִית פְּלִשְׁתָּאֵי גָּלְיָת שְׁמֵיהּ מִגַּת רוּמֵיהּ שִׁתָּא אַמִּין
וְזֶרְתָּא : ת וְכוֹבַע נְחשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ
וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים שְׁקָלִים נְחשֶׁת : ה וְקוֹלַס דְּנְחָשׁ עַל
רַיְשֵׁיהּ וְשִׁרְיָן גַּלְבִּין הוּא לָבִישׁ וּמִתְקַל שִׁרְיוֹנָא חַמְשָׁא אַלְפִין תְּקִלֵּי
נְחָשָׁא : ו וּמְצָחַת נְחשֶׁת עַל־רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחשֶׁת בֵּין כְּתֵפָיו :
ו וּשְׁרַקְרִיקִין דְּנְחָשׁ עַל רַגְלוֹהִי וּמְסַחֲפָא דְּנְחָשָׁא נָפַק מִן קָרְנָא
וּמַטַּל דְּנְחָשָׁא בֵּין כְּתֵפוֹהִי :

רש״י

כחפס דמים : סס מקום • סיס סכניס • נמור ילח מתערכת לעזוסו כין שתי המערכות • וכידון ♦ כמין חנית •

מצודות דוד

(ד) סיס סכניס • על שערב לכו לנשת כין שתי מצרבות קרלו סיס סכניס מלמן כין : (ה) שקלים נחושת • כמו שקלי נחושת ואינם דומים לשאר שקלים • (ו) ומלפת• כוח תכלי מלחמה ונעשית לכסות כו הרגלים : וכידון♦ הן הכובע ילח למעה כצין כידון לפנין לוחרו מחכת תרכ :

כתובים תהלים ה

לסמשיך מיסוד ומלכוח דז״ל שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכוח יוד הוו וו הוו סיה יסידה דיסוד יְהוָה סיה יסידה דמלכוח לל סס ב״ן שבעטיה .

א לַמְנַצֵּחַ עַל־הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד : א לְשַׁבְּחָא עַל כְּנוֹרָא דַּאֲיָתִי מִגַּת
תּוּשַׁבְּחָתָא לְדָוִד : ב יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמָיִם : ב יְיָ אֱלָהָא רִבּוֹנָנָא כְּמָא תְּלִיל

רש״י

הנחילות . כלי זמר שכח מגת :

מצודות דוד

(ב) מה מדיר שמך • מה מאד חזקת ככל הארץ משגיח ומושל ככל • תנה תנה • כשבור לשר גם כוד שכינתך נתון

שְׁמָךְ וּמְשַׁבַּח בְּכוֹלָא אַרְעָא דְיַהֲבְתָּא זָךְ עֵיל מִן שְׁמַיָּא : ג מִפֻּי
עוֹלְלִים ו יְנִקִים יִסַּדְתָּ עֹוז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם :
ג מִפּוּם עוּלְמָיָא וְיוֹנְקָנָיָא אַשְׁתַּסְתָּא עוּשְׁנָא מִן בְּגַלַּל מְעַיְקָנָךְ לְבַטָּלָא
בֶּעָיר דְּבָבָא וְנָזוֹמָא : ד כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעוֹתֶיךָ יָרֵחַ
וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה : ד מְטוֹל דְּאֶחֱמֵי שְׁמָיִךְ עוֹבְדֵי אֶצְבְּעָתָךְ
סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא דִּי אַתֵּקְנְתָּא : ה מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי
תִפְקְדֶנּוּ : ה מַה בַּר נָשָׁא מְטוֹל תְּדְכּוֹר עוֹבְדוֹי וּבַר נָשָׁא מְטוֹל
תִּסְעַר עֲלוֹי : ו וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטְרֵהוּ :
ו וְחַסַּרְתָּא יָצֵיהּ קַלִּיל מִמַּלְאָכַיָּא וְאֵיקָרָא וְשִׁבְחוֹרָא תַּכְלִלֵנֵיהּ :

מצודות דוד

כשמים מעטל ותפילו חלם למעלה לחזק יחסר וכ״ס גבור למעלה : (ג) מפי עוללים ויונקים • מן פי העוללים תסר הם כתוכיח כמעי למען לחדיל ונכולדם נפרח פ״ם ויונקים תדיר מצדי למן מן הפלח הזה יסדת יסוד מוסד לדעת עוזך כי כוח דבר שתין כמוצא מתחייב : למען צוררין• למען הכחים מוררין תסר כחכח בס׳ : להשבית • לבטל דברי כלוב והתנקם לח כתחלתיים בס׳ : (ד) כי ארחה • מן הפלח הזה ארחה כתחלה שתעשה לבעוחיך הם שתין לח כירח והכוכבים תבר כוננת הם כולם מעשה ידיך ולין הע״לם קדמון : (ד) מה אנוש • כוסיף להוכיח עם׳ מפנים על הכל יתסר הלח מה כיח תשיבות כתדם להזכירו לפני כ׳ : ותחסרהו • עכ״ז כהשגחתך תפ״תו רק מעט מהמלחיים כדבר התחתה והדעת ועטרתו ככבוד והדר כי כוח מתעלה על כל מי כתוח הדבור :

רש״י

תסר תנה כידך • רחוי כיח שתתנה על כשמים ותהי כעמותיך הגדולה • יסדת עוז ♦ מפי עוללים ויונקים ♦ למען זוררין להודיעה כי עתלתתו לכשבית תרפת לויב ותתנקם • כי ארחה שתין וכו״ לתי תתום כלבי תם לתיום כי תזכרנו • מלחיים ♦ מלחיים :

עיקר תוי״ם משנה תרומות פרק ו ברטנורה

(ה) וכמ״ר פ״ט דשכח מפורש דחסמכתא הוא וס״ל הכא לענין מעלומין הכא ביד מכמיס לחייב מעלומין מסח״ב לענין כרת דהתם : וחומש • חומשה • ובפ׳ מזכח דרשינן ליה מדכתיב ויסף מעיסיו לי שקלת ליה לוי״ן דיוסף ושדים ליה למעיסיותיו הוי מעיסיותיו לר״ם (ועי׳ רש״י שם) וכלומר דהוי כמו ומעיסיותיו דנכי גזל כפ׳ כלני אפצעי דחסד דמלכי׳ דיציר׳ אלף למד

האוכל תרומה שוגג משלם קרן וחומש • אחד האוכל ואחד השותה וא׳ הסך • אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה משלם חומשה וחומש חומשה • אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנים והם נעשין תרומה והתשלומין תרומה אם רצה הכהן למחול

פרק ו האוכל תרומה שוגג משלם קרן וחומש . כדכתיב כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו עליו ונסומס סוף רכיעית מה שאכל כגון שם לאכל תרומה שמה דיוכר מעלסדיוכר ורכיעית שסה כין הכל חמשה רכיעיות דיוכר . נמלח שקרן עם חומשו חמשה וכל חומשי׳ שאמורים כתורה כך סס : אחד השותה . יין : ואחד הסך. שמן דשחייס כשלל שכילה דכתיב כשקר וילפן וכיין וכשכר וכמי׳ כחייס ואכלה סס וס״ה כשחים דכתיב ומנח כמי׳ כקרבו וכשמן כשלומיו (ה) : והחומש הי׳משה. שאם אכל תרומה ושלם קרן וחומש ושוב ואכל משלומי שחומש מוסיף חומש על חומו חומש : אינו משלם תרומה . שהתרומה לכהן ומשלומי מה שאכל סס סוב עליו ואינו יכול לפרוע חוצו ממקו שאר־אלא חולין מתוקנים־שהפרישו מהן תרומות ומעשרות דרחמנא אמר ונתן לכהן אם הקדש דבר הרחוי להיות קדש וחומש ושוב כמי ל״ל מחולין מתוקנים דכתיב ויסף חמישיתו עליו מלמד שחומשו כמותו . והם נעשים תרומה . חומן חולין מתוקני׳ :

דהתשלומין תרומה · שהם מזר וחלל כשוגג ומשלם שתמחלמו מה שהזר ומשלם שתמחלמו לחמן סולן שהשתלמו מה שהזר ומשלם שתמחלמו גם הם נעשין תרומה : אינו מוחל · דכיון דנזרת שכתוב היא דמייב למשלם דבר הראוי להיות קדש וחינו יכול לפטור עלמו בדמים אין הדבר תלוי בבעלים :

(ב) בת ישראל · שהפרישה תרומה ולא נשאת לכהן · אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה משלמת קרן וחומש לעצמה · ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה משלמת קרן לבעלים וחומש לעצמה · מפני שאמרו האוכל תרומה שוגג משלם קרן לבעלים וחומש לכל מי שירצה :

(ג) המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה הוא משלם את הקרן והם משלמין את החומש · דברי ר"מ · וחכ"א הם משלמים קרן וחומש · והוא משלם להם דמי סעודתן :

(ד) הגונב תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל דמי תרומה · אכלה משלם שני קרנים וחומש · קרן וחומש מן החולין וקרן דמי תרומה · גנב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשים וקרן · שאין בהקדש תשלומי כפל : (ה) אין משלמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקר ולא ממעשר ראשון (ס"ז שלא) שנטלה תרומתו ולא ממעשר שני והקדש (ס"ח שלא) שנפדו שאין הקדש פודה את הקדש דברי

למחול אינו מוחל : (ב) בת ישראל שאכלה תרומה ואחר כך נשאת לכהן · אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה משלמת קרן וחומש לעצמה · ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה משלמת קרן לבעלים וחומש לעצמה · מפני שאמרו האוכל תרומה שוגג משלם קרן לבעלים וחומש לכל מי שירצה :

(ג) המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה הוא משלם את הקרן והם משלמין את החומש · דברי ר"מ · וחכ"א הם משלמים קרן וחומש · והוא משלם להם דמי סעודתן :

(ד) הגונב תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל דמי תרומה · אכלה משלם שני קרנים וחומש · קרן וחומש מן החולין וקרן דמי תרומה · גנב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשים וקרן · שאין בהקדש תשלומי כפל : (ה) אין משלמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקר ולא ממעשר ראשון (ס"ז שלא) שנטלה תרומתו ולא ממעשר שני והקדש (ס"ח שלא) שנפדו שאין הקדש פודה את הקדש דברי

ויקרא : (כ) ופריך ניהו, והלא כבר נאכלו ומשני טבלים נפשו של לחם מותם מהן וה"ה לכל לאיסור והוא מל', קן שהפשם קלם בהאכלה לאיסור ולא ממ"ש שהיה בדבר ואינו נשתנה לו באכילה פירוש : דמי התרומה· כלו' מעות דמי שנמכרת תרומה בשוק ר"ש דאלו סיווי התרומה קרן : ומומם דמשלם מן חולין נמי בסיווי דתרומה משלם תוי"ט: שני חומשים · דלאיסור הקדש של על לאיסור תרומה כמ"ש פ"ב דכריתות : (ג) וכן משמע ניהו, דאין כאן זיקת תו"מ ומקח דכר"פ משמע דבכר שרצוי להיות קודם הייבו שנעכשיו · ואוד דקודם שנתקנו ליהו רצוי להיות קודם שאין משלם מומו כטבלים וי"ל דתרתי בעינן שיהיה עכשיו רצוי לשלם ממונו להיות קודם מדרשף דלעיל ושיהיה רצוי מתחלה לקרוש עליו שם קדש והייבו דרשף דהכא תוי"ט : (ד) והר"ם מדקדק בדבר מיהי דהוי לחולין מתוקנים והר"ם מפרש

הקדש פודה הקדש · ואלו מתוקני, כשהקדם קודם שנפדו ואין לחם יכול לפטור עלמו בממון נכוה וכבר ר"מ מע"ם ממון נכוה סוף וכיון דקודם שנפדו לא מזו מו לא מזו לאחר שנפדו : וחכמים מתירין באלו . כמעשר שני והקדש שנפדו (ה) : והלכה כחכמים : (ו) שישלם מן היפה על הרע . כגון שחלכ גרוגרות ולפי מדה שחלכ גרוגרות ולא לפי דמים דכיון דכזוחן לחכל וכזוחן משלם מאי נפקא מינה שישלם מן היפה על הרע ואינו למען דחמר דלפי, לפי דמים מכיון למימר דלפי לחכל מידי דלא קפך עליה זכיונו משלם מידי דקפך עליה זכיונו : לפיכך . שאין יכול לשלם ממין לחמר : אם אכל קשואים . של תרומה: של ערב שביעית · ואין קשואים של חומה שכבר נחקלו ולא מזו לאכילה ואין לחמר לאו יכול לשלם לריך להמתין למולאי שביעית: וישלם·

דברי ר' מאיר וחכמים מתירין באלו: (ו) ר' אליעזר אומר משלמין ממין על שאינו מינו ובלבד שישלם מן היפה על הרע · ור' עקיבא אומר אין משלמין אלא ממין על מינו לפיכך אם אכל קשואין של ערב שביעית ימתין לקשואין של מוצאי שביעית וישלם מהם · ממקום שרבי אליעזר מיקל משם רבי עקיבא מחמיר שנא' ונתן לכהן את הקדש כל שהוא ראוי להיות קדש דברי רבי אליעזר · ורבי עקיבא אומר ונתן לכהן את הקדש קודש שאכל :

שנטלה תרומתו לע"פ שעדיין לא נטלה תרומה גדולה שיש בו כשהקדימו כשכלים : (ה) והר"מ בחבורו כתב דחכמים מתירין בכל שני ד' וכתב הכ"מ שסוף דעת ר"י ניהו, וכן הלכה מ"ש :

מקשואים של מולאי שביעית דמשל שביעית לאסור לפרוע חובו דדמי לממרה :

נמרא בברכות דף נח ע"א הלכה ה הלכה כרבי החיצון דחסר דמלכות דבריאה **אלהלמך**

רבי שילא נגדיה להההוא גברא דבעל ארמית אזל אכל ביה קורצי בי מלכא אמר איבא חד גברא ביהוראי דקא דיין דינא בלא הורמנא דמלכ, שדר עלי, פריסתקא כי אתא אמרי ליה מ"ט נגדתיה להאי אמר להו דבעל חמרתא אמרי ליה אית לך סהדי אמר להו אין אתא אליהו אדמי ליה כאניש ואסהיד אמרי ליה א"ה בר קטלא הוא אמר להו אנן מיומא דגלינן מארעין לית לן רשותא למקטל אתון מאי דבעיתון עבידו ביה עד דמעייני ביה ברינא פתח רבי שילא ואמר לך ה' הגדולה והגבורה וגו' אמרי ליה מאי קאמרת אמר להו הכי קאמינא בריך רחמנא דיהב מלכותא בארעא כעין מלכותא דרקיע ויהב לכו שולטנא ורחמי דינא אמרי חביבא עליה יקרא דמלכותא כולי האי יהבו ליה קולפא אמרו ליה דון דינא כי הוה נפיק אמר ליה ההוא גברא עביד רחמנא ניסא לשקרי אמר ליה רשע לאו חמרי איקרי דכתיב אשר בשר חמורים בשרם · חזיא דקאזיל למימר להו דקרינהו חמרי אמר האי רודף הוא והתורה אמרה אם בא להרגך השכם להרגו מחייה בקולפא וקטליה :

רש"י

קולפא · מקל לרדות : והתורה לחמרם כו' לפ שמחתרת יחלה הגנב וכו' לפי שבח של עסקי נפשות ניזוק הוא שחלכ מלכלול מחוכך בו לדעת כן סיוקם עליך להרגך ולחמרה תורה השכם לחתה והרגהו :

זוהר ויקרא דף טז ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

תניא בחרבא תקופין דשחת קלח לחפסק ודינח מתערין ותסובא תליח עד דלתתקן וכד דיכין מתערין קלח נפיק וחרבא זווייז (ס"ח זמין) דעלמא סלקין ונחתין כרוזא קרי ולית מאן דיסגח ויתער וקב"ה זמין חס יתובין יתוב וחס לאו כלח(ס"ח קלח)לחפסק ודיכין לחתקרי ויתעבידו וכדיין לחתקרי ויתעבד ויתעבד בבתי ברחי ח"ר יסודם תניכן מן יומח דלחתריב בי מקדשא ליח יומח דלא מסתכח ביח רחמח ביחא ח"ם מסוס דתניכן ח"ר יודחי ח"ר ייסח נסבע הקב"ה שלח יכנס בירוסלים דלעילא עד שיכנסו ישרחל בירוסלים דלחתח ובנ"כ רחמח מסתכחח בעלמא ח"ר יוסי כתיב ערות חביך וערות חמך לח תגלה וכתיב חמך סיח לח תגלה ערותה ותניכן חמך היח ודחי סח חס גלה ערייתח למען בעי לחתבח לס ודחי לתקנח מחי דגלי דתניח כד סניח ישרח ביסח בבר גם לח סני חלה בחיכון עריין זכולסו חובי לחירין בסטוח עריה וכתיב לח תגלה כד לתתקן לחתקן לקבל סטוח דגלי ודח לחקרי תסובה ח"ר יצחק כל חובי עלמח לחירין לח בדח עד דלחמח לחגליה בניסיון וכד חיסי לחגליה כל חיכון בניו לחגלין (בניכם) וכתיב לח תקח סחס על סבניס וכד לחתקן עלמח לחתח לחתקן כלח עד דסלקה תקונה לחמח קריסח ומתחקי ולחכסייה ממה דלחגליה ובנ"כ כתיב לחברי נסוי פסח כסוי חטחס וכדין לחקרי תסובה תסובה ודחי וכדין יוס"כ לחקרי כמה דכתיב מכל חטחתיכם לפני ס' תטהרו ח"ר יסודם חימתי לחקרי תסובה כד חמח מתכסייח וקיימח בחדוס על בניו דכתיב חס סבניס סמחס ותבחת בקומח ומאן דסוס סניר חב לחתריס וכלסו תבין חד לחד ומתברכאן כלחד וחד וכדין לחקרי תסובה (שלימתא) תסובה סחס לחכללה כלח:

הלכה פסוקה — יוסף לחכ — מוסר

הר"ם הלכות ברכות פ"ג

(א) הפת שפתח אוכה פתים ובשלה בקדרה או לשה בסרק אם יש בפתיתין כזית או שניכר שהן פת ולא נפתחה צורתה מברך עליה בתחלה המוציא ואם אין בהן כזית או שנפרכה צורת הפת בבישול מברך עליה בתחלה בורא מיני מזונות: (ב) עיסה שנאפית בקרקע בפי שהערבים שוכני המדבריות אופים האיל ואין עליה צורת פת מברך עליה בתחלה בורא מיני מזונות ואם קבע מזונו עליה מברך המוציא וכן עיסה שלשה בדבש או בשמן או בחלב או שעירב בה מיני תבלין ואפאה והיא הנקראה פת הבאה בכיסנין אעפ"י שהוא פת מברך עליה בורא מיני מזונות ואם קבע סעודתו עליה מברך המוציא:

אם רחית מדינה שעתי סיארך כה ויש כה שלוסוסובא ואין מזיק בכה מלומה ואין בכה חורה דע מאין ניסיסה חלמיד חכם לו יש ולימו מוכיח שלימו דומה מי שקועה בשוגג לר' שחועל בחזיד ח"כ סם כולם סוגגיס לו בחילות חמדיס יש ניסיסה לו לחכנה יש ניסיסה:

אם רחית חיס עסיר ומלילח ותחתתן כו חיס לדיק ולחר כן דיכו מלילח בכתחלה דע לך לפי שפוסה רבה לחותו לדיק ועוד לפי שבסטוח מיכימו בדברי שחיסחין בשחים לו ומלכן חתם למד ויברך ס' לוחך לרגלי. משנה בחדם לחד סביט מלילח בבניס ובכיסנים כח חסיד לחד ומתחרם חלילו ומן לוחו חיוס וסלילח ירד מנכסיו וסיתה קלילה משולחת בניכו ולחר חיים מלוחו סיוסבנה חחים לניכי לחי חפסיד לעוב קויתי ויבח רע כרי פוטיפר נתברך בגלל יוסף ולכן בגלל יעקב ולחי לקפד לחר סחכם לחר שעשה לכן ניעקב שלח כדין היה יורד שחת עשית לו שלח כדין לחר חלילה חחר לו סחכם שחת כשחוכית לחכם אין חתם שותעים לעלחו ולח על פי שחוזן חעשים כידך כשבייחם מלילים לחר שחכיח לחכם מזידים לחם. לפיכך אין הקלחה לכם כלומה חלילה שלח שחעשה לחליהו וכתיב כי נחת חלי להזכיר עוני לכל מי שחיחם לדיק חבח עליו ברכה:

מצות השם

יבמות מ"ז קדושין כ"ט סנהדרין פ"ח ס"ח מ"ב רכ"ג סחג עשין קכ"ח

תקלב (ריז) מ"ע לעשות כדין כיצד חוזר שכלחמה שני כי חלה למלחמה כוי ורחית בסביה חשם

חשם יפה חומר כוי לס חקפו יהרו לח ילחמה בפרסום כמלחמה חלה יכניסו למקום פנוי ויבעול לוחה סם לפני בניוחה ומכניסה לביתו ולסור בבעילה שניה עד שיחלה לחר שבעלה לס קבלה דם יהודית מטבילה לבס נירות מיד ולס לח קבלה חשב בביתו. ותבבה יהא יחיס על דמה ומבלה סערה ומגלח לפרכיה כדי סיקון בה ולס קבלה דם ישרחל ורלה בה מגיירה ומייבה להמתין כוד שני סדשים ומושלה בכחובה וקדושין. ולס לח חפך בה מעלמה לנפשה. לח רלתה להתגייר מגלגלין עמה י"ב חדש. לח רלתה מקבלה ז' מלוה בני בה וסרי היח כגר חושב ולילו חושלה סוחיל ולח מתגיירה ומשלוחה לנפשה ולס לח רלתה לקבל ז' מלוה בני בה חשר י"ב חדש עי' בשו"ך:

סברי שפ"ך ס"מלכיס מ"ח שס"ח ליח רעו רשד שמג לחוין ד' רל"ד

תקלג תקלד (שטז) מל"ח שלח למבור היחה חוזר לס לח חפך בה שנח' לח חמברכ'בשם ולס מברה לילו מבורה ומזיר שדמים (ולעניו מלקוח ע' כלל ק' בשו"ס ח'): (שיז) ומל"ח שלח יכנסה לעבודות לחר שבעלה שנחמר לח חטמחו בה חמח לחר עניחה:

תצא יום ב תורה

בשמשיך מת"ח רז"ל יהוה נפש י' יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה סיס יסידס ד' דמלוי יוד לל סס ב"ן שבעשיס בניקוד סולס:

א וְהָיָה בְּיוֹם הַנְחִילוֹ אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר
אֶת־בֶּן־הָאֲהוּבָה עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר: א וְהָיוּ בְּיוֹמָא
דְיַחְסִין יָת בְּנוֹהִי יָת דִיהֵי לֵיהּ לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְבַכְּרָא יָת בַּר רְחִימְתָּא
עַל אַפֵּי בַר שְׂנִיאָתָא בּוּכְרָא: ב כִּי אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר
לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי־הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט
הַבְּכֹרָה: ב אֲרֵי יָת בּוּכְרָא בַּר שְׂנִיאָתָא יַפְרֵישׁ לְמִתַּן לֵיהּ תְּרֵין
חוּלָקִין בְּכֹל דְּיִשְׁתַּכַּח לֵיהּ אֲרֵי הוּא רֵישׁ תּוּקְפֵיהּ לֵיהּ חֲזָיָא דִינָא
דְּבְכִירוּתָא: ג כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו
וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: ג אֲרֵי יְהֵי לִגְבַר בַּר סָטֵי
וּמָרוֹד לֵיתוֹהִי מְקַבֵּיל לְמֵימַר אָבוּהִי וּלְמֵימַר אִמֵּיהּ וּמַלְפִין יָתֵיהּ
וְלָא מְקַבֵּיל מִנְּהוֹן: ד וְתָפְשׂוּ־בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי
עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר מְקוֹמוֹ: ד וְיֵחְדוּן בֵּיהּ אָבוּהִי וְאִמֵּיהּ וְיַפְקוּן יָתֵיהּ לָקֳדָם
סָבֵי קַרְתֵּיהּ וְלִתְרַע בֵּית דִּין אַתְרֵיהּ:

נביאים שמואל א יז

בשמשיך מכ"ה רז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלת אדני נשמה דסוד יְהוָה סיס יסידס דלת סס ב"ן שבעשיס:

א וְחַיִל וערז ק' חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים וְלַהֲבַת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ־מְאוֹת שְׁקָלִים

מצודות דוד

(ט) ונן מניחו • כוח בניח יד שם תם עבה כמנור לורגיס: ולהבת • ברזל החניח היה משקל שם מאות שקלי ברזל ומשוכה כוח משקלי נחשת: הולך לפניו • להגן בו עליו

בַּרְיֵהּ וְנִשְׁא הַצְנָה הֲלֵךְ לְפָנָיו : א וְאָעָא דְמוּרְנִיתֵיהּ כְּאַכְסָן
דַּנַּרְדָּאִין וְשַׁנָּא דְמוּרְנִיתֵיהּ מַתַּקַל שִׁית מְאָה תִּקְלֵי פַּרְזְלָא וְנַטְיֵל
תְּרֵיסָא אֲזֵיל קָדָמוֹהִי : ב וַיַּעֲמֹד וַיִּקְרָא אֶל־מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
לָהֶם לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה הֲלוֹא אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עֲבָדִים
לְשָׁאוּל בְּרוּ־לָכֶם אִישׁ וְיֵרֶד אֵלָי: ב וְקָם וְאַכְרִיז עַל סִדְרֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר
לְהוֹן לְמָא תִיפְקוּן לְסַדְרָא קְרָבָא הֲלָא אֲנָא פְּלִישְׁתָּאָה וְאַתּוּן עַבְדִין
לְשָׁאוּל אֲנָא הוּא גָּלְיָת פְּלִישְׁתָּאָה דְמִן גַּת דְּקַטָּלִית תְּרִין בְּנֵי עֵלִי
כָּהֲנֵי חָפְנִי וּפִנְחָס וּשְׁבִיתִי יַת אֲרוֹן קֳדָמָא דַיָי וְאוֹבִילִית יָתֵיהּ לְבֵית
דָּגוֹן טַעֲוָתִי וַהֲוָה תַּמָן בְּקִרְוֵי פְּלִישְׁתָּאֵי שַׁבְעָא יַרְחִין אַף כָּל קָרְבָ
וְקָרֵב דַּהֲווֹ לְהוֹן לְפְלִשְׁתָּאֵי אֲנָא נָפִיק בְּרֵישׁ חֵילָא וּנְצַחְנָא בְקָרְבָא
וּרְמֵינָא קְטִילִין בַּעִפְרָא דְאַרְעָא וְעַד בַּעַן לָא אַכְשַׁרוּ יָתִי פְּלִשְׁתָּאֵי
לְמֵהֲוֵי רַב אַלְפָא עִלַּוֵיהוֹן וַאֲתוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מָא גִּבּוֹרָא עֲבַד לְכוֹן
שָׁאוּל בַּר קִישׁ דְמִן גִּבְעָתָא דְמַיְתוּן יָתֵיהּ מַלְכָּא עֵילַוֵיכוֹן אִם גִּבַּר
גִּבָּר הוּא יֵחוֹת וְיֵעְבִּיד קְרָבָא עִמִּי וְאִם גִּבַּר חֲלָשׁ הוּא בְּחַרוּ לְכוֹן
גַּבְרָא וְיֵחוֹת לְוָתִי : ג אִם־יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִכָּנִי וְהָיִינוּ לָכֶם
לַעֲבָדִים וְאִם־אֲנִי אוּכַל־לוֹ וְהִכִּיתִיו וְהֱיִיתֶם לָנוּ לַעֲבָדִים וַעֲבַדְתֶּם
אֹתָנוּ : ג אִם יְכוּל לְאַנָּחָא קְרָבָא עִמִּי וְיִקְטְלִינַנִי וּנְהֵי לְכוֹן לְעַבְדִין
וְאִם אֲנָא אֲכוּל לֵיהּ וְאֶקְטְלִינֵיהּ וּתְהוֹן לָנָא לְעַבְדִין וְתִפְלְחוּן יָתָנָא:
ד וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת־מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה תְּנוּ־לִי
אִישׁ וְנִלָּחֲמָה יָחַד : ד וַאֲמַר פְּלִשְׁתָּאָה אֲנָא חַסֵּרִית יַת סִדְרֵי יִשְׂרָאֵל
יוֹמָא דֵין לְמֵימַר אַיתוֹ לִי גַּבְרָא וְנִגְיַח קְרָבָא כַּחֲדָא :

רש״י

לחם תלמו • כולכם לערוך מלחמה: הלא תכני • יולח לחד כנגדי: ברו • ברורו: תכני לפלגתי • לך ער לגלף ולא ער מתם הלגלף כחד מן כחבריס:

מצודת דוד

תמכת חרב וחנית: (ב) לך מערכות • לכל החיל המסודר למלחמה: למה תלחו • ר״ל למה תלחו כולכם: הלא תכני לפלגתי • ר״ל תכני הוא המיותר שבכם לחד מהשרים ואתם הלא עבדים ועם זאת מהדרך לשר שר וגדול ילחם מול עבד נקלה ובזיון כזה לכם לעבדים: (ג) ואיעצו • כולכם כמוני לכם לעבדים: (ד) חרפתי • ר״ל להלחם אתי: וילחם אתי: (ה) ויחת • ר״ל להתגבר בהלחמו אתי: ויכיהו • כולכם כמוהו לכם לעבדים כמבור הגלמון כלחד לכלחד: ועבדתם לזולתו • כלומר הלא לחם עבדים לשאול וכשללכם תהיו עבדים לנו ואין לכם כזה כ״ח גדולה כ״כ: (ז) ונלחמה • כלומר אילולי תבוסתו הלא היו מחרף את ישראל לומר שאין שכנם גבורה ואתם תחריפון ועד מתי • תנו לי לוח וכו׳:

כתובים תהלים מה

למנצח למשוררי בני קרח על עלמות שיר ידיד נפשי שיר שיר שיר שלמה דיסוד
א אד אדג אדני נפש אדני רוח אדם אלף דלת נון יוד נשמה למלכות יה הוי וה הוי סיס יסודים
דיסוד יְהוָה סיס יסודים למלכות לל שם ב״ן שבעטיס :

* מֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל־בִּגְדֹתֶיךָ מִן־הֵיכְלֵי שֵׁן מִנִּי שִׂמְּחוּךָ :

א מֵירָא דַכְיָא וַאֲקְסִיל אֲלוּאִין וּקְצִיעָתָא מִתְנַמְּרִין כָּל לְבוּשָׁיךְ מִן
הֵיכָלַיָּא דְמַכַּבְּשִׁין בְּשִׁין דַּפִּיל מֵאֲרַע מִנֵּי יַחְדּוּנָךְ : ב בְּנוֹת מַלְכִים
בִּיקָרוֹתָיךְ נְצָבָה שֵׁגָל לִימִינָךְ בְּכֶתֶם אוֹפִיר : ב פְּלֵגֵי מַלְכוּתָא אָתִין
לְמִקְבֵּיל אַפָּךְ וּלְיַקְרוּתָךְ בִּזְמַן דְּמַעְתַּד סִפַּר אוֹרַיְתָא בִּסְטַר יְמִינָךְ
וּמִתְכַּבְּיָא בְּאוֹבְרַיְזִין דְּמִן אוֹפִיר : ג שְׁמַעִי־בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ
וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ : ג שְׁמָעִי כְנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אוֹרָיְתָא פּוּמֵיהּ
וַחֲמֵי פְּרִישַׁת עוֹבָדוֹי וְתִצְלֵי אוּדָנָךְ לְפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וְתִתְנַשֵּׁי
עוֹבָדִין בִּישִׁין דְּרַשִׁיעֵי עַמֵּךְ וּבֵית מַעֲוַת דְּפַלַחְתְּ בֵּית אֲבוּךְ : ד וְיִתְאַו
הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי־הוּא אֲדֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ : ד וּבְכֶן יַרְגֵּז מַלְכָּא שׁוּפְרֵךְ
אֲרוּם הוּא רִבּוֹנֵךְ וְתִסְגְּדִין לֵיהּ :

מצודות דוד

(ה) כל בגדותיך • כולם יהיו מקושרים בחיני כושם כי כן דרך הגדולים לגמר בגושם להניח להם הריח : מן היכלי שן • יותר מהיכלי שן תשוכחות ההיכלות המוכנות לך בהן ערב לשמחתך בהם : בנות מלכים • יהיו מבקרות אותך : שגל • מלכה : בכתם • זהב טוב הבא מאופיר : שמעי בת • שמעי כנסת ישראל : והטי אזנך • לתורה : ושכחי עמך • שלא נגדול ביניהם : וביח אביך • ע״ז שעבדו לאמותיך בעבר הנהר : ויתאו • ויתאוו הקב״ה לנויי מעשיך :

רש״י

כל בגדותיך • בגדיה שלך מריחים כריח בשמים הלו : מן היכלי שן • יותר מהיכלי שן תשוכחות שהיכלות המוכנות לך בגן ערן לשמחתך בהם : בנות מלכים • יהיו מבקרות אותך : שגל • מלכה : בכתם • זהב טוב הבא מאופיר : שמעי בת • שמעי כנסת ישראל : והטי אזנך • לתורה : ושכחי עמך • שלא נגדול ביניהם : וביח אביך • ע״ז שעבדו לאמותיך בעבר הנהר : ויתאו • ויתאוו הקב״ה לנויי מעשיך :

(ה) ליסמך דכי יסל זיסך גמ׳ : (כ) ונכחב הרש״ם ויותר נרשם כדברי ר״י דכתכם דקתני בסיפא קתי לתהני תרי בבי דמדקתני רישא כי״ט תכל לך בשכם ובסיפא קתני בשכם משמע דקתני לתחי בבי • כדי יין כו׳ • מוקמינן בגמ׳ כדטיבלא דאסור לטלטלן זהא קמ״ל דלא מימא בפירות הראוין לטלטל דוקא קמ״ל דאפי׳ בתין דאוין דכלי ניטל לגורך דבר שהיוא ניטל ולמ״ד שהיוא ניטל מוקמינן דוקא בפירו׳הראוין והדר תני כדי יין לאסמעינן דאפי׳ בהספד מותר הסירו׳ ההילך • דוקא בדלקא הראוי דאי בשהיוא ראוי לאסור שמן . מכסין לותן מפני הדלף : תחת הדלף . לקבל את המים שלא יטפו סביב ואם לתמלא הכלי שופך ושוהא ותיוא נמכא : (ב) כל שחייבין עליו . שאסרו חכמים לעשותו בשבת משום

משנה ביצה פרק ה עיקר תוי״ם

משילין פירות דרך ארובה ביום טוב אבל לא בשבת . ומכסים פירות בכלים מפני הדלף וכן כדי יין וכדי שמן . ונותנין כלי תחת הדלף בשבת : (ב) כל שחייבים ומכסין את הפירות .

פרק ה משילין פירות דרך ארובה . מי שיש לו פירות או תבואה שטוח על גגו להתייבש ורואה שמשמין ובאין שחירו לו לטרוח ולהעלות (ה) דרך ארובה שבגג והם נופלים לתוך הליכ טרחת יתירה ודוקא לתרוב׳ דכל תרובה מלמעלה למטה בתקרה סגג אבל סלון בגון גג שמוקף מחיצה ואוכל בבואל ולריך להגביהו כדי להעלות כולי האי לא טרו רבנן למטרח: ומכסין את הפירות . (ב) כל שחייבים

כלי אמצעי דגבורה דטלטול דיצירה אלהים

משום שבות או משום רשות יום כו קלת מלוה משום חצל לא מלוה גדולה וקרוב הוא להיות דבר הרשות ויש כו איסור מדברי סופרים או משום מלוה או יום כו מלוה ממש ואפשר שכמיש לעשותו בשבת : חייבין עליו . שלא לעשותו ביום טוב : ואלו הן משום שבות . שהטילו עליו חכמים לשבות מהן ואין בעשייתן קום מלוה לא עולין באילן. גזירה שמא יפלוש (ג): ולא רוכבין ע"ג בהמה . גזירה שמא יחמור זמורה להסקינה: ולא שטין על פני המים . גזירה שמא יעשה חבית של שייטין (ד) : ולא מטפחין . כף על כף(ה) : ולא מספקין . כף על יד (ו) : ולא מרקדין . כרגל וכלהו גזירה שמא יתקן כלי שיר : ואלו הן משום רשות.משום דהוי דשיפא חוי מלוה גמורה לגביהן קרי להני רשות דין ומנין דהני רשות כגון שים בעיר גדול ממנו שחין מוטל עליו לדון : ולא מקדשין . קדושי לשם וזמנין דלא חוי מלוה גמורה אלא רשות כגון דחים ליה לשם וכניס : ולא חולצין ולא מיבמין . זמי בזמן שים שחין שנדול ממנו חוי רשות דמלוה בגדול ליכם וטעמא דכלהו גזירה שמא יכמוב (ח) : ולא מעריכין . ערך פלוני עלי ונותן כפי הסנים כמו שכתוב בפרשת ערכין: ולא מחרימין . הרי בשמא זו חרם ושמא חרמים לבדק הבית (ט) וכלהו משרשיהו רבנן משום דדמי למקח וממכר (י) שמוליא מרשותו לרשות הקדש : ולא מגביהין תרומות ומעשרות . ואפי' כדי ליתנם לכהן בו ביום דמחזי דמשום שמחת י"ט דכהן שהוא צריך לזה הוא מפריש אפ"ה אסור דה"ל מתקן וה"מ פירות דטבילי מלחמול לבל פירות דטבילי שחידש כנון עשה לאפרושי מיניה מלה מפרשינן לה בי"ט ויהבינן לכהן : אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד . הך שמעתא בניס דאמרי אין מוליחין לא חם שקטן ולא חם שגולל אוכל נפש בלבד ולא חם ספר תורה לרשות הרבים דלא הותרה שולאה אלא לצורך אוכל נפש הותרה נמי שלא לצורך (יא) ואיכא נמי כב"ש דאמרי מתוך שהותרה שולאה לצורך אוכל נפש הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש ואפילו מוליא פירות דרך חרובה דרים פרקין דבשבת אסור וכי"ט מותר : (ג) כרגלי הבעלים . אין

שחייבין עליו משום שבות · משום רשות · משום מצוה בשבת חייבין עליו ביום טוב · ואלו הן משום שבות לא עולין באילן · ולא רוכבין על גבי בהמה · ולא שטין על פני המים ולא מטפחין ולא מספקין · ולא מרקדין · ואלו הן משום רשות · לא דנין ולא מקדשין · ולא חולצין · ולא מיבמין · ואלו הן משום מצוה · לא מקדישין ולא מעריכין · ולא מחרימין ולא מגביהין תרומות ומעשרות · כל אלו ביום טוב אמרו קל וחומר בשבת אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד :

(ג) הבהמה והכלים כרגלי הבעלים

המוסר

חסור דמבטל כלי מהיכנו הר"ב : (ג) דהוי חסור דאורייתא דהיינו קושר שחולם מן המסורר רש"י : (ד) כלי של גומא שחורגין לותו ושוסה כמין סבנים לרוכה ולמדין בו לשום רש"י : (ה) ויכו כף ויחמרו יחי המלך מחורגם וטפחי יד: (ו) כמו שפקחי על ירך : מרקדין . שם לרקוד מחרגם לטפוח בחלולה ומפזז ומכרכר מחרגם מרקד ומשכח : (ז) ולפחך קחלי קרי שכות דחיסור שכות [נמור יש כהן לפי שחין כהן יד לחלק גזירות חכמים מעליהן שחין כהן לחלוחים חלוה רש"י : (ח) פשק דין לדיינין וסטר חרוסין לקדושין וסטר שליח לחולמת וכחוב/ליכח/רש"י וכ"ם גירושין דלח שני חלח כחיכחה וכו ביום ומש"ה לח שם למחיח סר"ן : (ט) ומחכי ספירסו דלח בחכמים דס"ל דשחמן לכהניסדשכי קי"ל (בערכין פ"ח מ"ו) והח ודחי דכשחריס לכהן דהוי כמי כחקח וממכר ולפשר דכ"ם הוח ורבותח הוי לחשמיענן דחפילו לבדק הבית לגבוה חחזי כמו"מ : (י) שמ"ם פ"ג מ"ו וכ"ח הח חמריען דחפלי שחים מותרין כו' י"ל דלח דמי כולי חלי למו"מ שחינו יולח מרשות לרשות לגמרי כמו שי דהכח ושחוי"ט : ס"ו בשבת . ס"ק כי חיתנו כי מדרשח לעניו י"ט חיתנו וק"ו בשבח ובריחח דקחני כל שחייבים בשבח חייבים עליו בי"ט ר"ל לחריס שלח הוזכרו בשבח זחח ולחו הן לפיכך קלי כל לחו ביו"ט כו' : אין כו' . להיות מותר לכחחלה בי"ט שחסור בשבח לבל לעניו עוכסין ים כרכה שוה בשקילה וכרת וח בללו גרירה רש"י ומו' ומש"ו ניחח דלח חשיב מוקלה דבשבח מותר דלח בח חלח לומר דחין מותר ביו"ט חח שחסור בשבח : (יח) ום"ל בשערים

המוסר בהמתו לבנו או לרועה הרי אלו כרגלי הבעלים כלים המיוחדין לא' מן האחים שבבית הרי אלו כרגליו ושאין מיוחדין הרי אלו במקום שהולכין : (ז) השואל כלי מחבירו מערב יום טוב כרגלי השואל · ביום טוב כרגלי המשאיל · האשה ששאלה מחברתה תבלין ומים ומלח לעיסתה · הרי אלו כרגלי שתיהן · רבי יהודה פוטר במים מפני שאין בהם ממש : (ה) הנחלת כרגלי הבעלים · ושלהבת בכל מקום · נחלת של הקדש מועלין בה ושלהבת לא נהנין ולא מועלין · (ר"ו, ל"נ המוציא נחלת לר"ה חייב·ושלהבת פטור) · בור של יחיד כרגלי היחיד· ושל אנשי אותה העיר · כרגלי אנשי אותה העיר ושל עולי בבל כרגלי הממלא : (ו) מי שהיו

פירותיו

סבערם : לבנו · ואע"ג דסוף יסיד לח קנס לפי שדרך בני חדם למסור כליהן ומפליהן לבניהן ואין מחזירין לוחס כאלו סוליהס מרסוחס הס"ם : (יב) וסשוחל דקחני בדבורח בעלמח ולח מסך מבע"י וקמ"ל כיון דחסחכים ברסוחים חוקמים רש"י : (יג) פי' להסחיל כלי זה להשוחל הזה וכיון דבע"י ב לח חמר ליה לח חוקמים ברסוחים משום דחיימר חמר דלמח משכח חיכים חחרינה וחזיל ושחל מיניה גמ' ועחו"ט : שחיהן · לח בעלי מים ומלח לגבי העיסה משום דסוי דשיל"מ גמ' ועי' חו"ט : בור כו' · כל מקום שסוגה בור סוח מים מכוונים וכבי חי' בגמ'דחלו חכוחבים ס"ה כרגלי כל חדם פירוש הממלח רחשון : (יד) רש"י וגרש' בעיני דדוקח בשלח עיבד חחר מכן דחל"ב סוח מעבב עי"ל דשלחי מים דבלין ולחיכח כשחריס לחחר עשייח נרביו בשם שייך לומר בשם יש בריחה מש"ב

בכלים

קיימי בין שמשום הרי סוח כרגליו של שוחל ושם שחלו : ביום טוב . מפחשיכה הרי הן : כרגלי המשאיל · לפי שקנה שביחה חלל בעליו ולפילו היה רגיל להשחיל בכל י"ט (יג) : האשה ששאלה מחברתה תבלין . לקדרתה : ומים ומלח . לעיסתה : הרי אלו . הקדירה ועיסתה : כרגלי שתיהן . הין מוליכין לוחן חלח במקום ששתיהן יכולות ליל דכיון דבי"ט שלחה קנו שחבלין או המים ושלחה שביחה חלל בעליהן : שאין בהם ממש . הין נכנות לח בקדירה ולח בעיסה כגון שהתבשיל עבה והין המים נכנים בה הלכך הין מעבבות הולכתן ובמלח לח פליג ר"י דמיירי בעיסה שלוה ; במלח שהיא נפה ועבה שביחה נכנת ויש בה ממש והין הלכה כרבי יסודה : (ה) ושלהבת . כגון סדלין נרות בשלהבת שבירו חיכו מעבב בחיסור מחומין : מועלין בה . שהיתה ממנה מביא לחם מעילה : ושלהבת לא נהנין . לכתחלה מדרבנן ואם נסנה : לא מועלין · הין חייבין קרבן מעילה דלים לה ממש וכן : המוציא נחלת . בשבת לרשות הרבים חייב : ושלהבת : שרשפה בידו מרשות היחיד לרשות הרבים פטור : כרגלי היחיד · הין מוליכין המים חלל כרגלי בעל הבור : כרגלי אנשי אותה העיר . חלפים לחם לכל רוח חוץ לעבורה (יד) · ושל עולי בבל · השתו לעובדי דרכים בחמלא הדרך ועשחוס כני הגולה לשחותס בעלותס : כרגלי הממלא . מפני שהוא הפקר והפקר נקנה בהגבהה וחם בח לחד לו מימיו חינו מוליכן חלח כרגליו דקסבר חף חלח ים בריוה

(חק לישראל) ח"ה לד

לחדם יכול להוליכה בי"ט חלח במקום שיכולים לילך : או לרועה הרי אלו כרגלי הבעלים . מחני' כשים בעיר שני רועים דלח ידעינן לאי מנייהו הויא לה דעת בעלים הלכך הרי הן כרגלי שבעלים חם חינם חלל הרועה מבעוד יום חלל רועה ג' כל בני העיר מעמידין בשמען ברשותו ובקניית שביחתו והויא לה כרגלי הרועה : ושאינן מיוחדים . לאחד משן חלח לכלן : הרי אלו במקום שהולכין למקום שכולן יכולין לילך מותר להוליך לח הכלים חבל חם עירב לחד משן לשוחר שלפיסלפפון ושאר לפוף חלפיסלפפון ושאר לח ערבו . סוף מעבב על ידם מלהוליכה לדרוס חפילו פשיעה חחת מפני חלקו וחן מעבבים על ידו מלהוליכה לגפון חלח לחפיס חמת שהן מותרין בשן:(ד) כרגלי השואל . שסרי קנה שביחתו חלל בין שמשמות דבמ"ם שהוא בכיסת היום קונה שביחה ואפילו לח בח ליד השואל חלח כי"ט (יב)דלמו ברשותים

להחתיר (טו) ומחתמול סובר סדבר דלמחי גברא מזו וברשומים קיימי ודלא כרבי יוחנן בן נורי דאמר מפני הפקר קונין שבימה למעמן במקומן: (ז) לא יביאו לו מפירותיו. סומיל זהות לא ערב למס דפירותיו כמוהו (ז) מי שזמן אצלו אורחים. מפיר לחברת ויבזבו לחלנו על ידי ערוב: לא יוליכו. למחר מעבדה: מנות. בידם לבימה: אלא אם כן זכה להם. על ידי אחר: מנותיהם מערב יום טוב. שמחרים בעל הבית זה לזה אחר במשיכה מבני"ם ואמר לו זכה במנה סלנו לפלוני ופלוני דזכין לחדם שלא בפניו:

פירותיו בעיר אחרת וערבו בני אותה העיר להביא אצלו מפירותיו. לא יביאו לו. ואם עירב הוא פירותיו כמוהו: (ז) מי שזימן אצלו אורחים. לא יוליכו בידם מנות. אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יום טוב. אין משקין ושוחטין את המדבריות. אבל משקין. ושוחטין. את הבייתיות. אלו הן בייתיות הלנות בעיר. מדבריות הלנות באפר:

והעתיק פי' כמו ותרגמה בתלמו ור"ל שמס מוך למחוס והס מוקלים דאין דעת אנשי העיר עליה ועמ"ס פ"ד מ"ב ומיהו סכא לימא מ"ד בגמרא דלא ר"ש מודה דהוי בגרוגרות ומוקים:

גמרא ביצה דף לו ע"ב הלכה ס' כלה כלי סמיהון דגבורה דמלכות דבריאה **אבדתם**

לא עולין באילן גזירה שמא יתלוש. ולא רוכבין על גבי בהמה גזירה שמא יצא חוקלתחום. ש"מ תחומיראורי"אלא גזירה שמא יתוך זמורה. ולא שטין על פני המים גזירה שמא יעשה חבית של שייטין. ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין גזירה שמא יתקן כלי שיר ואלו הן משום רשות לא דנין והא מצוה קעביד לא צריכא דאיכא דעריף מניה. ולא מקרשין והא מצוה קא עביד לא צריכא דאית ליה אשה ובנים. לא חולצין ולא מיבמין והא מצוה קא עביד לא צריכא דאיכא גדול ומצוה בגדול ליבם. כלהו טעמא מאי גזירה שמא יכתוב. ואלו הן משום מצוה לא מקרישין ולא מעריכין ולא מחרימין גזירה משום מקח וממכר. ולא מגביהין תרומות ומעשרות פשיטא תני רב יוסף לא נצרכה אלא ליתנה לכהן בו ביום והני מילי פירי דטבילי מאתמולאבל פירי דטבילי האידנא כנון עיסה לאפרושי מניה חלה מפרשינן ויהבינן לכהן

שמא יעלה ויתלוש: דהוי מסורת מדאורייתא דהייט קוצר שחולש מן המחובר: שמא יצא מיץ למחוס. מהוך שפיטו מכלך ברגליו ויהס רואס פיטי סתחומין: ש"מ סחומין דאורייתא. מדגזר רבינס לפני סחומין דלי מדרבנן לא סוי לפרס מילתא לחריתי משום דיוסי: שמא יתוך זמורה. להכוחה סוי קוצר מן המחובר: מכות בל' שייפין. כלי שמלחדין בו לשוס: כח מלוס קעביד. ואמאי קרי ליה רשות: לשבר וכיוס. שני זכריס לבית שמאי לו זכר ונקבה לבית הלל: שמא יכתוב. פשק דין לדיינין ושער מירוסין

(א) אורז שבשלו או שעשה פפנו פת בתחלה מברך עליה בורא מיני מזונות ולבסוף בורא נפשות ובלבד שלא יהא מעורב עם דבר אחר אלא אורז לבדו אבל פת דוחן או פת של שאר מיני קטניות בתחלה מברך שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות: (ב) כל שמברכין עליו בתחלה המוציא מברכין לאחריו בסוף ברכת המזון בסדרה ארבע ברכות. וכל שמברכין עליו בתחלה בורא מיני מזונות מברכין בסוף לאחריו ברכה אחת מעין שלש חוץ מן האורז: (ג) בשה דברים אמורים שאכל מכזית ולמעלה אבל אכל פחות מכזית בין מן הפת בין משאר אוכלין והשותה פחות מרביעית בין מן היין בין משאר משקין מברך בתחלה ברכה הראויה לאותו המין ולבסוף אינו מברך כלל:

לכהן והני משום רשות איכא משום שבות ליכא והני משום מצוה איכא משום שבות ליכא אמר רבי יצחק לא מבעיא קאמר לא מבעיא שבות גרידתא דאסור אלא אפי' שבות דרשות נמי אסור ולא מבעיא שבות דרשות דאסור אלא אפילו שבות דמצוה נמי אסור:

רש"י

שבות ואע"פ שים כהן קלח מלוס ולחחרוניס מלוס במורס כן ואעפ"כ נזדו עליהן שבות ולא זו חף זו קחני לה היחה קחמי סוף דחסורי דס"ל שבות גרידתא חלה חפי' לחמלעי וכו':

זוהר ויקרא דף טז ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

פתח ואמר חיס תספוכות יסלח מדון ונרגן מפריד חלוף חיס תספוכות יסלח מדון כמס דחמרן חייבין עבדי פנימו לעילה ונרגן מפריד חלוף מפריד חלופו של עולם ודא קב"ס ד"ח חיס תספוכות יסלח מדון מסו יסלח: יסלח לחיטן נעיטן מדון דיוקן מסטרא דדיוקא. ונרגן מפריד חלוף כמס דחמרן חייבין עבדין פנימו לעילה מפריד דיוקא לא חסחכא מפריד למטרוניתא ממלכא ולמלכא ממטרונית, ובג"כ לא חקרי חחד דחחד לא חקרי חלה כד חיטן בזונה חדא וי לחיטן חייבין דעבדין פרודא לעילה. זכחין חיטן לדיקייא דחיטן מקיימין קיומא דלעילה וזכחין חיטן מחריסון דחסובא דחייבין כלה לחחרייסו ועל דא תניטן חחר דבעלי חסובא יחבי לדיקים נמורים לא יחבי ביס מ"ט חלה חיטן חחחקנו בחחר עלאה בחחר דסקיו דנגחא מסחכא מחמן ודא סוח חסובא ועל דא חקרון בעלי חסובא וחלין חחחקנו בחחר חחרא דחקרי לדיק ועל דא חלין יחבי בחחר עלאה וחלין יחבי בחחר זוטרא מ"ט חלין חייבין מיא לחחרייסו מחחר עלאה דנסרא עמיקא עד סטוח חחר דחקרי לדיק ודיקים נמורים נגידן לון מסטוח חחר דחיטן יחבי לסטוח עלמא ועל דא חלין עלאין וחלין חחחין זכאה חולקיסון דמחרי חסובא וזכאה חולקסון דדיקייא דבניסון עלמא מתקיימת סס"ד וסיס כי יחטא וחסא וגו' מס כחיב לעילה חו מנא חבדה וכחה בס וגו' דסה בנין דא חסחלק קב"ס מכלה כביכול קב"ס לא חסחכא בקיומיס דסה כ"י חחפרסא מחחרא סס"ד חבדה סחמונס מחי חמונס דא כ"י כד"ה וחמונתך בלילות חבדה סחמונס כד"ה על מס חבדה סארץ וכלה חד וסה חוקימנא חבדה ולא נחבדת ולא חבודה כנונא דא סדיק חבד חבוד חו נחבד לא כחיב חלא חבד סס"ד חבדה סחמונס בג"כ וסמיב חת סנזלס חו חת סחבדה וגו':

הלכה פסוקה — יוסף לחק — מוסר

הר"ם הלכות ברכות פ"ג — מספר חסידים סי' רמו רעז ריז ריח

אם רחית רשע עשיר שמחחכנים בו נדולים דע לך כי סעושר לא נח לידו חלא שיוצא הקב"ה חס לא יכיס לו עושר לא יחחכן בו לכך הקדוס ונחן לו לעושר לא נעשר זכותו מחחכניסנו חלא עשר זכיות חבותיו ויחותיו חו שניס בעקידתו:

מדה כמדה לא בעלה ומחכם ערס לאחר לא נחקני כי יראס לפי שכוכב ע"י יונק לפיכך מחכ ע"י יונק בעקידתו:

אם את רחובן לידי לעג וכעיד לעגו לממחון ומשחון בחחכן

Scanned by Google

על רחוקו כלומר על עלמו לבסוף בסיכוך על שמעון שנלחמו ולסכך לערער כחוך • ולא כתחתן על חבירו • לע"פ
כוס לעכר ולא כתחתן רחוקו על שמעון כמו שמעון על רחוקו שלא יועיל בסיכוך הוא לו זרעו לעומתו לעכר הקדום ברוב הוא
כרי כלומר נזלו שניזלת הטעי בכתיכם ולפי' לם מוסב שמעון זוכר מה שעשה לחבירו כשעשה לו זה המאורע ומוסיפו :

תצא יום ג

לפמשיך מת"ת דז"ק יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נפמה יְהוֹה סיס יחידה
ה דמלוי הה לאל סס ב"ן שבעשים בניקוד סולם :

א וָאֹמַר֙ אֶל־זִקְנֵ֣י עִירֹ֔ו בְּנֵ֖נוּ זֶ֣ה סוֹרֵ֑ר וּמוֹרֶ֗ה אֵינֶ֛נּוּ שֹׁמֵ֥עַ בְּקוֹלֵ֖נוּ
זוֹלֵ֥ל וְסֹבֵֽא׃ א וְיֹֽמְרוּ֙ לְסִבֵּ֣י קַרְתֹּ֔ו בְּרֵ֥נָא דִ֖ין סָטֵ֑י וּמְרֹ֣ד
לֵיתוֹרִ֔י מַקְפִּ֥יל לְמֵימְרָ֖נָא זַלִּ֥יל בְּסַ֖ר וְסָבֵ֥י חָמָֽר׃ ב וּרְגָמֻ֣הוּ כָל־אַנְשֵׁ֣י
עִירֹ֔ו בָּאֲבָנִ֖ים וָמֵ֑ת וּבְעַרְתָּ֥ הָרָ֛ע מִקִּרְבֶּ֖ךָ וְכָל־יִשְׂרָאֵ֥ל יִשְׁמְע֖וּ וְיִרָֽאוּ׃
ג וְיִרְגְּמוּנֵיהּ כָּל אֲנָשֵׁי קַרְתֵּיהּ בְּאַבְנַיָּא וִימוּת וְתִפְלֵי עֲבִיד דְּבִישׁ
מִבֵּינָךְ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּן וְיִדְּחָלוּן׃ ג וְכִי־יִהְיֶ֨ה בְאִ֜ישׁ חֵ֣טְא מִשְׁפַּ֣ט־
מָ֗וֶת וְהוּמָת֙ וְתָלִ֣יתָ אֹת֔וֹ עַל־עֵֽץ׃ ג וַאֲרֵי יְהֵי בִּגְבַר חוֹבַת דִּין דְּקְטוֹל
וְיִתְקְטֵיל וְתִצְלוֹב יָתֵיהּ עַל צְלִיבָא׃ ד לֹֽא־תָלִ֤ין נִבְלָתוֹ֙ עַל־הָעֵ֔ץ כִּי־
קָבֹ֥ר תְּקָבְּרֶ֖נּוּ בַּיּ֣וֹם הַה֑וּא כִּֽי־קִלְלַ֥ת אֱלֹהִ֛ים תָּל֖וּי וְלֹ֣א תְטַמֵּ֣א אֶת־
אַדְמָתְךָ֗ אֲשֶׁר֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ נֹתֵ֥ן לְךָ֖ נַחֲלָֽה׃ ד לָא תֵבִית גְּבֶיתֵיהּ עַל
צְלִיבָא אֲרֵי מִקְבַּר תְּקַבְּרִינֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי עַל דְּחַב קְדָם יְיָ
אִצְטְלִיב וְלָא תְסָאִיב יָת אַרְעָךְ דְּיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ אַחֲסָנָא׃ ה לֹֽא־
תִרְאֶ֞ה אֶת־שׁ֤וֹר אָחִיךָ֙ אֹ֣ו אֶת־שֵׂיוֹ֔ נִדָּחִ֖ים וְהִתְעַלַּ֣מְתָּ מֵהֶ֑ם הָשֵׁ֥ב
תְּשִׁיבֵ֖ם לְאָחִֽיךָ׃ ה לָא תֶחֱזֵי יָת תּוֹרָא דְּאָחוּךְ אוֹ יָת אִמְּרֵיהּ דְּטָעַן
וְתִתְכַּבֵּישׁ מִנְּהוֹן אָתְבָא תְּתֵיבִינוּן לְאָחוּךְ׃

נביאים שמואל א יט

לפמשיך מכ"ס דז"ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נפמה דעלם אדני נפמ"דסוד
יְהוָה סיס יחידה דעלם יְהוֹה סיס יחידה דסוד לאל סס ב"ן שבעשים

א וַיִּשְׁמַ֣ע שָׁא֔וּל וְכָל־יִשְׂרָאֵ֖ל אֶת־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה וַיֵּחַ֥תּוּ וַיִּרְא֖וּ
מְאֹ֑ד׃ א וּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל יִשְׂרָאֵל יָת פִּתְגָמֵי פִּלִשְׁתָּאָה
הָאִלֵּין וְאִתְבְּרוּ וְדְחִילוּ לַחֲדָא׃ ב וְדָוִד בֶּן־אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה מִבֵּית
לֶחֶם יְהוּדָה וּשְׁמוֹ יִשַׁי וְלוֹ שְׁמֹנָה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל זָקֵן בָּא
בָאֲנָשִׁים׃ ב וְדָוִד בַּר גְּבַר אֶפְרָתִי דְּדִין מִבֵּית לֶחֶם דִּבֵית יְהוּדָה

רש"י
לפרתי • מהרן לפרת : כח בלכנים . כמוס בכנסיות : (ב) לפרתי • בית לחם יוסבת בהרן לפרת : בזה • ר"ל
הכיכר והידוע לכל : כח בלכנים : לרוב זקנותו לל כח

בעלמו כמלחמה רק כח כשלחו מתקומו לכנים כח כמחנרת לכנים חשר הלכו לחריו לגודל חשיכתו :
הלכן

וְיִשַׁי זָקֵן בָּאֲנָשִׁים בִּימֵי שָׁאוּל סִיב מְנִי בְּהַרְהֵי׃ א
ג וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי־יִשַׁי הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי־שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה וְשֵׁם
שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ בַּמִּלְחָמָה אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אֲבִינָדָב
וְהַשְּׁלִישִׁי שַׁמָּה׃ ג וַאֲזִלוּ תְּלָתָא בְנֵי יִשַׁי רַבְרְבַיָּא אֲזַלוּ בָּתַר שָׁאוּל
לְקִרְבָּא וְשׁוּם תְּלָתָא בְנוֹהִי דַּאֲזַלוּ לְקִרְבָּא אֱלִיאָב בּוּכְרָא וְתִנְיָנֵיהּ
אֲבִינָדָב וּתְלִיתָאָה שַׁמָּה׃ ד וְדָוִד הוּא הַקָּטָן וּשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הָלְכוּ
אַחֲרֵי שָׁאוּל׃ ד וְדָוִד הוּא זְעִירָא וּתְלָתָא רַבְרְבַיָּא אֲזַלוּ בָּתַר שָׁאוּל׃
ה וְדָוִד הָלֹךְ וְשָׁב מֵעַל שָׁאוּל לִרְעוֹת אֶת־צֹאן אָבִיו בֵּית־לָחֶם׃
ה וְדָוִד אֲזַל וְתָב מִלְוַת שָׁאוּל לְמִרְעֵי יָת עָנָא דַּאֲבוֹהִי בֵּית לָחֶם׃

מצודות דוד
(ג) הלכו אחרי שאול • לרוב חמיכתם שלכו ליד המלך : כתמוכים : ודוד הוא • שהיה מקודם לכן לנגן
(ד) ודוד הוא הקטן • ולזה לא שלך הוא והגדולים שלכו : לפניו ולזה שהולך ושב תמיד מחלק שחול של בית חביו :
(ה) הולך ושב • לא יסב בקבע לחלק שחול ב"ק בית הולך
ושב וכו' :

רש"י

כתובים תהלים עו

לפמשיך דמיסוד ומלכות דז"ק שיקדלת יודנפס שיקשיקדלת שיקדלת יוד רוח יאהדונהי נפמה דיסוד
א אד אדנ אדני נפס אדני רוח אלף דלת נון יוד נפמה דמלכות יוד הוי וו הוי סיס יחידה דיסוד
יְהוָה סיס יחידה דמלכות לאל סס ב"ן שבעשים :

א שָׁמָה שָׁבַר רִשְׁפֵי־קֶ֑שֶׁת מָגֵ֥ן וְחֶ֝רֶב וּמִלְחָמָ֗ה סֶֽלָה׃ א בַּד עֲבַדוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל רְעוּתֵיהּ אֲשֶׁרִי שְׁכִנְתֵּיהּ בֵּיגִיהוֹן תַּמָּן תְּבַר
גִּירִין וַקְשָׁתִין דַּעְמְמָיָא מַגִּיחֵי קְרָבָא תְּרֵיסָא וְסַדְרֵי קְרָבָא בַּמֵּל
לַעֲלְמִין׃ ב נָאוֹר אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף׃ ב נְהִיר דְּחִיל אַתְּ אֱלָהָא
מִמְּשַׁבַּח מִן בֵּית מַקְדְּשָׁךְ יְזוּעוּן מִן קֳדָמָךְ מַלְכָיָא דְּיַתְבִין בִּכְרַכֵּי
טוּרַיָּא אֲתַר בֵּית בְּנִישׁוּת בִּזְוָתְהוֹן׃ ג אֶשְׁתּוֹלְלוּ ! אַבִּירֵי לֵב נָמוּ
שְׁנָתָם וְלֹא־מָצְאוּ כָל־אַנְשֵׁי־חַיִל יְדֵיהֶם׃ ג אַשְׁלַחוּן מֵעִילַוְיהוֹן זְנֵי
קְרָבָא גִּבָּרֵי לִבָּא אִתְנְמְנְמוּ בְּשִׁנְתְּהוֹן וְלָא סַפִּיקוּ כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא
לְמַחַד זְנֵיהוֹן בִּידֵיהוֹן׃ ד מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדַּם וְרֶכֶב וָסוּס׃
ד מִמְּזוּפָתָךְ אֱלָהָא דְּיַעֲקֹב דְּמַכוּן אִתְתִּיכִין וּפָרְשִׁין אִתְעַקָּרוּ׃ אַתָּה!

מצודות דוד
(ה) שמה • סניכות ירושלים שבר וכיפל לשם ברזל תני
הקשת • מגן וחרב • גם שבר מגן וחרב ואת המלחמה עד
סוסם תכלי המקומה • (ג) נאור אתה • אתה הוא המכהיר
והמאיל ויותר חזק מההרים אשר בהם חיות הטורפים והוא
משל על חיל סנחריב : (ג) השתוללו • חיל סנחריב שהיו
לגיבורי לב להלחמה נעשו שוטים לבלי דעת לפרוך מלחמה ונרדמו בשינה וכל אנשי החיל לא מלאו ידיהם לפרוך מלחמה
יהוה ענין מלינם לומר שהיה שנפלו פרשים מתים : (ד) מנערתך • שנערת בחיל סנחריב נרדם ונשתקע בשינה הרכב

רש"י
שמה שבר רשפי קשת • של סנחריב ואוכלוסין : נאור אתה
מאיר את מוסיבי : מהררי טרף • מענקים בגבוסיהכהרים
הרחים : השתוללו • נשתגעו • ומו שנתע . נרדמו בשינה
ידיהם : כחם : מאז לפך • משעה שאתה כועס :

נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז אַפֶּךָ : ה אַתְּ דָּחִיל אַתְּ הוּא אֱלָהָא וּמַן יְכוּם קֳדָמָךְ מֵעֲדָן דְּיָתְקוֹף רוּגְזָךְ :

מצודות דוד

מוספים : (ם) ומי יעמוד . מי יוכל להתקיים : מלא חפץ . משעה שחרה אפך מה שאין כן מזרון לף מלך בשר ודם שלפעמים תש כחו :

פרק ז אלו נאמרין פרשת סוטה . דכתיב (ה) ואמר אל האשה בכל לשון שמוע לומר (ב) : וידוי מעשר . בערמי הקדש מן הבית כו' לומר בכל לשון שיולא דכתיב ואמרת לפני ה' אלהיך בכל לשון שאתה אומר (ג) : קריאת שמע . דכתיב שמע ישראל בכל לשון שאתה שומע (ד) : ותפלה . לפור שמתפללין מתפללין בכל לשון לפל יחיד היו מתפלל לפי בלשון הקדש (ה) : וברכת המזון . דכתיב וברכת בכל לשון שאתה מברך (ו) : ושבוע' העדות ושבוע' הפקדון . בכל לשון שהשביעו ולפי הורו חייבין שבועת העדות ילפינן לה דכתיב בה ושמעה קול אלה (ז) בכל לשון שאתה שומע ושבועת הפקדון נמי אמטו אמטו (ח) משבועת העדות : (ב) מקרא בכורים . שהיה קורא מארמי לובד אבי עד סוף הפרשה: וחליצה . יבמה היא לומרת מאן יבמי לאקיש לאחיו שם בישראל לפי לאמה יבמי והוא לומר לה אחלצי לאחיה ואחר שהחליצה לומרת ככה יבמה ליבם : ברכות וקללות . שאמרו ישראל בהר גריזים ובהר עיבל : ברכת כהן גדול . ביום שהפורים לאחר עבודת היום שלפני ולפניו הוא קורא לה בפרשה בסורה ומנהג שאנשי ברכות המפורשות במתניתין: ופרשת המלך . היא פרשת שהקהל כדאמרים בסוף פירקין : פרשת עגלה ערופה : ידינו לפי שפכו את הדם הזה כפר לעמך ישראל וגו': פרשת משוח מלחמה . והיה כקרבכם וגו' שמע ישראל אתם קרבים היום וגומר : (ג) ביצד . כמו מניין (ט) ולהלן הוא אומר נרכים

(ח) דאי לאו קרא ס"ד נילף בק"ו מיבמה דבלה"ק רש"י : (ב) ורש"י כ' דה"ג ואמר אל האשה בכל לשון שאתה שומע מפני דברים שבכתבן בלשה שאתה מבין בלשון ועמו"ש : (ג) ויליף לאמירה מסופה גמ'וא"ש לגי'רש"י דאל"כ מאי לומעים דאתי מסתי : (ד) ולישנייך לאפוקי מדבי דאמ'בגמ" והיו בלבבך כו' גמ' : ותפלה . גמ' רחמי היא כל דבעי מלי פרש"י דה"ל רחמי נאמו והשתא ליאמע דיוצא לכוין לליבו: (ה) דאמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון אדמי אין מלאכי השרת מקשיבין לו פרש"י יפיד לריך שיסייעוהו מלאכי השרת לבור לא לריכי להו דכתיב הן אל בביר לא ימאס ליהו מוקש בתפלתן של רבים ומשמע להר"ב דכ"ם שאר לשונות דלא דהא אדמי קרוב ללה"ק הוא ועמו"ש (דלעני שלהו ל"ל דאני ושייר לע"פ שאני אלו) אלא וקדום וברכת כהנים ותמלוח) : (ו) ולא יליפינן מברכות הר גריזים כדילפי' מיני ב"כ לק' להבי דכתיב וברכת את ה' בלומר מלאחר שהברכה והשבח בללי השבילה תוכל לברך בכל לשון שאתה ומשמעת בלשון שאתה מביר שאתן שבח להקב"ה בלב שלם להשלחך: (ז) מדלא כתיב והשביעו בחלה ואי לאו קרא ס"א נילף קול קול ממשה כדלקמן מ"ב תו' : (ם) לגבי דילפי בשבועות ג"ם זו לענין אחר נקט לה יתי הכא דמס"ת דבבעי בלה"ק תו' . (ם) ותייבי

ותייבי דמ"ם ולהלן מבי יתי הכא בילד . (י) בשתן תורה ובלה"ק נאמר ס"ו ולא יליף קול קול משבועת העדות דשבי' וקול יליף תו' : עד כו' . והא דבמ"ב פי"ב דיבמות קרילה לילה מעבבה בילה"ק בילר"ש ולסקרה בל"מול מעבב כ' התו' דיו"ל דס"ל דקריאה מעבבה וקסבר לא בלקו ר"ע ור"ש בדבר זה ועתוו"ם : וגו' . וסיפא דקרא נגד הבהני והלוים : בברכה . כל המזוניס היו לומרים מהלה בלי ברכה ס"ו וגמ' מפיק לה מקרא: ואלו אלו . שבהר גריזים ובהר עיבל ואל' דכתיב ואל' יעמדו לברך לא שהיו הבהנים והלוים העומדים בין שני ההרים הופכין פניהם להי"ג בברכה ולה"ע בקללה ס"ו שהלמ'ונתנו הלוים ואמרו : ופתחו כו' . בגמ' שם יכול יהו כל הברכות קודמו' לקללות ת"ל ברכה וקללה ברכה אחת קודמת לקללה ואין כל הברכות קודמות לקללות ולהקיש ברכה לקללה שהניהם בלויס ובקול רם ובלה"ק וכלכל ופרט ואלו ואלו עונין אמן : (יא) כלומר בכתב ולסן : בע' ל' . כ' רבינו בחיי וכתב עליהן אח כל דברי התורה הזאת זה יורה שכל התו' כולה בתוכה עליהן וכ"כ הר"ם שכל התורה היה בתוכה מבוארות עד לעייני כל ישראל בתיבים וזיויים ומשם נעתקו ודרך גם היה בלא ספק למלחות ע'לסון בכל התורה על י"ב לתיבים ובתיבה ביום אחד ועתוו"ם : היטב . דאל"כ כאר היטב למה לי ו"מ תי' היטב עולה ע' כזה ס' ס"ו ס"ט היט"ב (וכ"ה בי' הבבונה) : ונטלו כו' . וכיון עוד הוא מעשה נסים נמן הקב"ה בילב כל לומה ולומה ומניחו את התורה שהיתה כתובה בע' לסון : (יב) כדבתיב והעלית עליו עולות ר"ש ובתיב וזבחת שלמים וק"ל דעדיפא הו"ל

ואמרו מה עניה האמורה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש : (ד) חליצה כיצד ועתה ואמרה ולהלן הוא אומר ועתו הלוים ואמרו מה עניה האמורה להלן בלשון הקדש אף כאן בלשון הקודש ר"י אומר ועתה ואמרה ככה . עד שתאמר בלשון הזה : (ה) ברכות וקללות כיצד כיון שעברו ישראל את הירדן ובאו אל הר גריזים ואל הר עיבל שבשומרון שבצד שכם שבאצל אלוני מורה שנאמר הלא המה בעבר הירדן וגו' ולהלן הוא אומר ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה . מה אלון מורה האמור להלן שכם אף אלון מורה האמור כאן שכם. ששה שבטים עלו לראש הר גריזים וששה שבטים עלו לראש הר עיבל והכהני והלוים והארון עומדים למטה באמצע הכהנים מקיפין את הארון והלוים את הכהנים וכל ישראל מכאן ומכאן שנאמר וכל ישראל וזקניו ושוטריו ושופטיו עומדים מזה ומזה לארון וגו' הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה ואלו ואלו עונין אמן הפכו פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה.ואלו ואלו עונין אמן עד שגומרים ברכות וקללות . ואחר כך הביאו את האבנים ובנו את המזבח וסרוהו בסיד וכתבו עליו את כל דברי התורה בע' לשון שנאמר באר היטב ונטלו את האבנים ובאו ולנו במקומן

(י) ברכות וקללות של הר גריזים : מה עניה האמורה להלן בלשון הקדש . דכתיב ואמרו על כל איש ישראל קול רם וכתיב התם (י) והלהלים יענינו בקול מה להלן בלשון הקדש אף כאן בלשון הקדש : (ד) ועונת' ואמרה ככה תיבו לרין ללמדך בגזרה שוה שמעלמה הוא ללמדך ועלמה ואמרת ככה בלשון הזה תאמר : (ה) שבשומרון . אלל שומרון: מכאן ומכאן . על ההריס : בשבעים לשון . בנתב של שבעים תומות (יא) וכל הרולה ללמדך יבא וילמוד שלא יסא פ"ם לאומות לומר לא היה לנו מהיכן ללמוד : את האבנים . שתרו לא המזבח שהעלו העולות והשלמים (יב) : ובנו

במקומן . כגון מלוכש בגלגל ושם הקימו לת סהלכים : (ו) במדינה אומרים אותה שלשה ברכות . סמפסיקין הכהנים כין פסוק לפסוק ועונים הלבור תמן : ובמקדש ברכה אחת . לפי שהין עונים תמן במקדש והין כלן סוס הפסק (יג) : ככתבו . כיו"ד ס"ת : בכנויו . כהל"קדל"ם שהין מזכירין הסם ככתבו הלה במקדש כלבד שנה' בכל המקום הער הזכיר לת שמי הבא הליך וברכתיך סרס המקרש וחרסהו בכל המקום הער הבא הליך וברכתיך דהיינו במקדש סס הזכיר לת שמי : כנגד כתפותיהם . מפני שהיך כשהיה כפים (יד) דכתי' ויבא לחרן לת ידיו לל הטעו ברכי' וכתיב הוא וכניו כל הימים (טו) מה הוא כשהיו' כפים לת כניו כשהיו' כפים כל הימים: ובמקדש . המברכים לת הסם הסס המפורש וכשיהא למעלה מקדשי הלבטותיהם מגביהים ידיהסם למעלה מראשיהם . שאין מגביה ידיו למעלה מן הציץ . מפני סהסם כתוב בו ושיהלכה כר"י:(ז) ברכות כהן גדול . ביוה"כ לחר שהלחה עבודת היום קורא בתורה ומברך ה' ברכות : חזן הכנסת . סהם הכנסת שהורה עסקי הכנסת עליו להכניס ולהוציא להפשיט לת המיכה ולהכין הכל : ראש הכנסת . על פיו נהתכין דברי הכנסת מי יפרוס על שמע מי יפטיר בנביא מי ירד לפני התיבה : סגן . המוכן מהת כהן גדול שהם יחרע בו פסול ישהם מהסיו : והסגן לכ"ג . וכולן משום כבודו של כהן גדול דכתיב ברוב עם הדרת מלך: וכ"ג עומד ומקבל . מכלל דיוסב היה ס"מ בעזרת נשים היה קורא דהי בעזרת ישראל קי"ל הין יושבים בעזרה הלא למלכי בית דוד בלבד : וקורא אחרי מות . שהוא מסדר יום הכפורים : ואך בעשור . שבפרשת שור או כשב דמעוכה היא לפרשת אחרי מות ויכול לגלות ס"ת בשם כעוד שהמתורגמן מתרגם פסוק אחרון של פרשת אחרי מות והין כלן שהוא כדי שיפסיק התורגמן : וגולל את התורה . ותע"פ שעדיין לא קרא בעשור של יוהם הכפורים' יקרא לותה על פה ולא יגלול ס"ת לשם מפני שהוא רחוק ויש שהוא שיפסיק התורגמן ותיכף גגלי לעשור ולקרות בשני ס"ת ה"ת לפי שהין לחד קורא בשני ספרי תורות בלבור משום פגמו של ס"ת הרחשן :

במקומן : (ו) ברכת כהנים ביצד· במדינה אומרים אותה שלשה ברכות ובמקדש ברכה אחת · במקדש אומר את השם ככתבו ובמדינה בכנויו במדינה כהנים נושאים את ידיהן כנגד כתפיהן ובמקדש על גבי ראשיהן חוץ מכהן גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ · ר' יהודה אומר אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם: (ז) ברכות כהן גדול כיצד חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנה לסגן והסגן נותנה לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל וקורא עומד . וקורא אחרי מות ואך בעשור . וגולל את התורה ומניחה

ומניחה בחיקו ואומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן.ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה . ומברך עליה שמונה ברכות על התורה . ועל העבודה ועל ההודיה ועל מחילת העון . ועל המקדש . ועל ישראל ועל הכהנים ועל שאר התפלה(כ"ח על הכהנים ועל ישראל ועל שאר התפלה) : (ח) פרשת המלך כיצד מוצאי יו"ט הראשון של חג בשמיני במוצאי שביעית עושין לו בימה של עץ בעזרה והוא יושב עליה שנאמר מקץ שבע שנים במועד ונו' חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנה לראש הכנסת וראש הכנסת נותנה לסגן והסגן נותנה לכ"ג וכ"ג נותנה למלך והמלך עומד ומקבל וקורא יושב אגריפס המלך עמד וקבל וקרא עומד ושבחוהו חכמים ובשהגיע ללא תוכל לתת עליך איש נכרי זלגו עיניו דמעות א"ל אל תתירא אגריפס אחינו אתה אחינו אתה אחינו אתה וקורא מתחלת אלה הדברים עד שמע ושמע והיה אם שמוע.עשר תעשר . כי תכלה לעשר ופרשת המלך וברכות וקללות עד שגומר כל הפרשה ברכות שבהן גדול מברך אותן המלך מברך אותן אלא שנותן של רגלים תחת מחילת העון :

בחבור כו' : ועל ישראל · פרס"י מתפלל על ישראל ומוסף כרוך הבומר בעמו ישראל : פ' המלך כו' · וז"ל הר"מ הקריאה והברכות בלה"ק שנאמר תקרא לת המורה הזאת בלשונה לעז"פ שים שם שם לועזות ום לחמות ברכות מכ"ל ועזר דמשמיהו דייקת פרסת כו' ועתוי"ט:(טז) דכיו"ט הרחשון לת דכמועד מסמע בתוך המועד מו' : בשמיני · בשמיני ס"ד הת חמרת במוצאי י"ט הרחשון ומשניהן:ימת כשמיני:גמ' ועתוי"ט:בימה.ענזר מסס במה · ערוך : וקורא לותה קרייה ע"י מלך היה כרמניה כספרי כפי המלך רש"י ועת"ו : ישב · בגמ' דבעזרת כשים היה כו' דלא נמלא מלך בניה שי לניה דוד : אחינו כו' · מלמת זימני שכן לשון שכמים וכי"ם כפול ולא מסולם ועתוי"ט : (יז) וק"ק הת לחר שהת שהמיטה מיד בתג הסכות עדיין אין לחלי מתנות עניים וכיו' ע"י שילמו מעכיו' לשמיני' שלא לשכח לת המעשרו' (יח) ואי משום דיש בהן דילוג בתורה יותר בבדי שלא יפסיק המתורגמן אין למלך מתורגמן ואין מתרגמין לאחריו רש"י וק' דכ"ם דהיכא גגלי ול"ל דהכא ה"ט דכמקום המלך ובכודו אין מקפידין על שהיום הלבור ועתוי"ט : (יט) וכן פרש"י ול"ע מ"ל לשמוע סדר המשנה פי המלך וחמ"כ ברכות כו' ועתוי"ט : קבלת עול מלות ומדלג וקורא עשר מעשר ומשם מדלג וקורא כי תכלה לעשר מפני שהוא זמן לשיק ומתנות עניים(יז)והפרשה תרומה ומעשרו' וחע"פ שפרשת המלך בין עשר לבי שבלה לעשר היה קורא לותה יחד (יח)שלא להפסיק במעשרות ולחר כך ברכות וקללות שהקבלה גזירות עוכשים של תורה ומוצר וקורא פרשת המלך (יט) שום משים עליך מלך :

גמרא סוטה דף לח ע"ב הלכה ה כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**

ברכת כהנים כיצד אמר ריב"ל מנין שהקב"ה מתאוה לברכות כהנים שנאמר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם ואמר ריב"ל כל כהן שמברך מתברך ושאינו מברך אין מתברך שנאמר ואברכה מברכיך ואמר ריב"ל כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר[ב]בג' עשה כה תברכו אמור להם ושמו את שמי רב אמר חוששין שמא בן גרושה או בן חלוצה הוא ולא פליגי הא דסליק לפרקים הא דלא סליק לפרקים ואמר ר' יהושע בן לוי כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה שנ' וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים מה להלן בעבודה אף כאן בעבודה איני והא רבי אמי ורבי אסי סלקו רבי אמי ורבי אסי מעיקרא היו עקרי כרעייהו ממטי לא הוו מטו התם וכדתני ר' אושעי' ל"ש אלא שלא עקר את רגליו אבל עקר את רגליו עולה ותנן נמי אם הבטחרו שנושא את כפיו וחוזר לתפלתו רשאי והוינן בה הא לא עקר אלא דנר פורתא הכא נמי דעקר פורתא ואמר ריב"ל אין נותנין בום של ברכה לברך אלא לטוב עין שנאמר טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל א"ת יבורך אלא יברך ואמר ר' יהושע בן לוי מנין שאפילו עופות מכירין בצרי העין שנאמר כי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל כנף ואמר ריב"ל כל הנהנה מצרי העין עובר בלאו שנאמר אל תלחם את לחם רע עין וגו' כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך וגו' רב נחמן בר יצחק אמר עובר בשני לאווין אל תלחם ואל תתאו ואמר רבי יהושע בן לוי אין עגלה ערופה באה אלא בשביל צרי העין שנאמר וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה וכי עלתה על לבינו שזקני ב"ד שופכי דמים הסאלא לא בא לידינו ופטרנוהו ולא ראינוהו והנחנוהו לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות לא ראינוהו והנחנוהו בלא לווייה:

רש"י

וישמו את שמי. הלא הכתוב הזהיר כהן לישוא כרכם זו שיתפ שמו על עמו ולא עשתה לורך ישראל אלא לורך המקום: ואברכם מברכיך. דתילו ואני אברכם ליעראל קלי וכרי"ע נחלו ערפות: לפרקים. בחנים ובמועדים: שתילו עולה בעבודה. קודם שיסיים ג"ל רלה לריך לעלות על הדוכן: וירד מעשות. תלמוד בעוד עבודה בידו בירך ואח"כ וירד מעשות תלמוד לומר הוא דגמר:משיקרא הוו עקרו כרעייהו. ממקומן בעבודה אבל רחוק היה מקומו מן הדוכן ולא עמדו עד דגמרו ברכת עבודה: ותנן נמי: בברכות. אסבטעתו כו'. ריש"י הכי לישנא העובר לפני התיבה לא יעבה אחן אחר הכהנים אפי' הטיריף ואם אין שם כהן אחר הוא עובה לא יפשוט את כפיו אלא תיערף דעתו בעוכו להתפלתו ולא ירד להתחיל תיר בשיש שלוש ואם הפשיטו שהוא מלומד בדבר

זוהר ויחי דף רכט ע"ב מ"מ דתילות יוד הא ואו הא

רבי חזקיה ור' יוחנן ור' יהודה הוו חזלי בהדחא אמר ר' יוסי כל חד וחד מכן לימא מלי דחורייתא פתח ר' יהודה ואמר אל תזכור לנו עונות רחמונים מהר יקדמונו וגו': ת"ח קב"ס ברחימותא דישראל רמיס לון דלימון עדבים וחמסנתים לה

ממתכל לחרת בדייסו בר לימו בלמודים וכיון דלימו ממתכל בדייסו לחמלי עלייסו רחמין בנין דלימו כחב דרחים על בניס כד"ח כרחם חב על בניס רחם ס' וגו' וכיון דלחמכח לון חובין מעבר לון רחמון רחמון עד דלחעבר לכלסו מקמיס וכיון דלחעבר לון מקמיס לה לחתחר עלייסו מובין למיכב סלטו לסטרח לחרח דדינח עלייהו לחיי למיכב קמיס כדבקדמיתא לימון חובין קדמאי דלחעבר מקמיס חסיב עלייסו ועל דה כתיב חל תזכר לנו עונות רחמונים מהר יקדמונו רחמיך וגו' ודח רחמיך וגו' דלי רחמיך לה יקדימו עלייסו דישרחל עד לה יכלין לקיימח בעלמח בנין דכמה לימון מלרי דדינח קסיח מלרי תריסין וכמה דלעורין דקיימח עלייסו דישרחל לעילח ולחלמלח דלקדיס קב"ס רחמי עלייסו דישרחל עד לה יסנח בדייסון לה יכלין לקיימח בעלמח ועל דה מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מחוד דלותח דעובדין טבח דלותח דעובדין דכסרן ת"ח חלמלח יסגלון ישרחל עובדין דכסרין קמי קב"ס לה קיימין עמין עמ"ז בעלמח חבל ישרחל לימון גרמין לסחר עמין לזקפח דישייו בעלמח דחלמלח ישרחל לה יסון מטלן קמי קב"ס סחר עמין עובדי ע"ז לחכפיין קמייסו ות"ח חלמלח דלחמסיכו ישרחל בעובדין בישין לסטר לחרח בלרעח קדיסח סה לחמר דלה סלטו סחר עמין עובדי ע"ז בלרפ' קדיסח ולה לחגלו מעל לרעח ועל דה כתיב כי דלונו מחד דליח לן עובדין דכסרן כדקח חזי ובג"כ כי דלונו מחד מסר יקדמונו רחמיך:

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מספר מסיריס סימן ריש דכ — ס"ס כלי גרמות פ"ד

ונקדשתי בתוך בני ישראל מלווים על קידוש ה' ואין הכהנים מלווין על קדוש ה' רבי לחא בר זימנא סוף מתיש גבי חד מרמתי ברומי לייסי ליס בשר בהילם אמר ליס לכול לו לחא קטיל לך אמר ליס לו כשיח מקטל קטול ליח לחא לכיל בשר ובהילם אמר ליס מלן מיודע לך לחילו לכלת הוויח קטיל לך ' אמר ליס לו יכודי לו מרמתי . בהרים שלומקים לח היסודים לחכול בהילם לס רולס ליהרג כדי שלח יחכל יוכל לעשות:

אחד סיפר לחכירו לחי כלכתי בין היסמלחים בנגדי כהניכם כדי שיהח דומס לו ולח יזיקוהו ולחד סיפר לחדתי ספריכם ובשלחי ביניהם לחי לומר מזמורים בלשוס לקיים והחכמה תחיס בעליה אמר החכם עליכם גל' מקיס לח טוביס ומשפטיס לח ימיו בסס שהרי רבי לליעזר אמר נלמן עלי הדיון ולעשר בשל כן ניהל:

(א) כל המברך ברכת המזון או ברכה אחת מעין שלש צריך לברך אותה במקום שאכל . אבל בשהוא מהלך יושב במקום שמסק ויברך . אבל בשהוא עומד יושב במקומו ויברך . שכח לברך בהמ"ז ונזכר קודם שיתעכל המזון שבמעיו מברך במקום שנזכר . ואם היה מזיד חוזר למקומו ומברך . ואם ברך במקום שנזכר יצא י"ח ובן אם ברך בשהוא עומד או בשהוא מהלך יצא י"ח . ולכתחילה לא יברך בהמ"ז ולא ברכה שמעין שלש אלא בשהוא יושב ובמקום שאכל : (ב) מי שנתפתק לו אם ברך המוציא או לא ברך המוציא אינו חוזר ומברך שמא שאינ' מ"חת שכח לברך המוציא אם נזכר עד שלא נגר מעידתו חוזר ומברך אם נזכר לאחר שגמר אינו חוזר ומברך:

מצות השם

סנהדרין מ"ס מ"ז סמ"ד ס' סנהדרין ס"ו ט"ז וס' תכל י"ד סמ"ע מ"ע ר"ף רל"ת ומל"ת ס"ו סמג עשין ק"ע קד לחוין קל"ד ובמלות דרבנן מלוס כ' י"ד סימן סנ"ה: סם"ד

תקלה תקלו תקלו (ריס) מ"ע לחלוס למנדף ועובד ע"ז סכ' וחלים לוחו על עץ חמר סמוקלין לוחו מסקעין קורס כחרן ועץ יוכלס ממנס ומקיפין סמי ידיו זו לזו ותולין לוחו סמוך לסקיפת החמה ומסירין לוחו מיד כי היא מל"ת (ריס) שלא לסלין נבלת סחלוי על הען שנחמר לח תלין נבלתו על העץ ובוח הדין שחר מתים כל המלין חת מתו עובר בלל תלין : (ריס) ומ"ע לקבור ברוני ג"ד ביוס שנהרגו שנחמר כי קבור תקברנו ביוס סהוח ומרבויח דקרח מרבינן כל המתים לקוברן ביוס שמתו לכן מת שחין לו קוברים נקרח מת מלוס כלומר המת שמוטס על כל ישרחל לקוברו ומי שעבר ולין חת המת לפילו שחר מתים ביטל מ"ע ועבר על ל"ת חבל חין לוקין עליו שחין בו מעשה (עיין כלל ס') ובס סלינו לכבודו

לזכו עובר עליו ומוסג דין סרוגי ב"ד כסדרין דיכי נפשות ושאר מתים נוסג בכ"מ וכב"ן בזכו"כ

תצא יום ד תורה

להמשיך מת"ם דז"פ יהוה נפש ב יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נסמס יהוה סיס יסידס ו דמלוי וו מל סס ב"ן סבעסיס בניקוד סולס:

א וְאִם־לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ וְלֹא יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ
וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ: א וְאִם לָא
קָרִיב אָחוּךְ לְוָתָךְ וְלָא יְדַעְתֵּיהּ וְתִכְנְשִׁינֵיהּ לְגוֹ בֵּיתָךְ וִיהֵי עִמָּךְ
עַד דְּיִתְבַּע אָחוּךְ יָתֵיהּ וְתָתֵיבִינֵיהּ לֵיהּ: ב וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן
תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל־אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר־תֹּאבַד מִמֶּנּוּ
וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם: ב וְכֵן תַּעֲבִיד לַחֲמָרֵיהּ וְכֵן תַּעֲבִיד
לִכְסוּתֵיהּ וְכֵן תַּעֲבִיד לְכָל אֲבִידְתָּא דְּאָחוּךְ דְּתֵיבַד מִנֵּיהּ וְתַשְׁכְּחִינָהּ
לֵית לָךְ רְשׁוּ לְאִתְכַּסָּאָה: ג לֹא־תִרְאֶה אֶת־חֲמוֹר אָחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ
נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ: ג לָא תֶחֱזֵי יָת חֲמָרָא
דַּאֲחוּךְ או תּוֹרֵיהּ רָמַן בְּאוֹרְחָא וְתִכְבּוֹשׁ מִנְּהוֹן אֲקָמָא תְּקִים עִמֵּיהּ:
ד לֹא־יִהְיֶה כְלִי־גֶבֶר עַל־אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה כִּי
תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה: ד לָא יְהֵי תִּקּוּן זַיִן דִּגְבַר עַל
אִתְּתָא וְלָא יִתְקַן גְּבַר בְּתִיקּוּנֵי אִתְּתָא אֲרֵי מְרַחַק קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ כָּל
עָבִיד אֵלֵּין: ה כִּי יִקָּרֵא קַן־צִפּוֹר ׀ לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל־עֵץ ׀ אוֹ עַל־
הָאָרֶץ אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל־הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל־הַבֵּיצִים
לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־הַבָּנִים: ה אֲרֵי יְעָרַע קִנָּא דְצִפָּרָא קָדָמָךְ
בְּאוֹרְחָא בְּכָל אִילָן או עַל אַרְעָא אֶפְרוֹחִין או בֵּיעִין וְאִמָּא רָבְיָא
עַל אֶפְרוֹחִין או עַל בֵּיעִין לָא תִסַּב אִמָּא עַל בְּנָיָא: ו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח
אֶת־הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים:
ו שַׁלָּחָא תְּשַׁלַּח יָת אִמָּא וְיָת בְּנַיָּא תִּסַּב לָךְ בְּדִיל דְּיֵיטַב לָךְ וּתְאָרִיךְ
יוֹמִין:

נביאים שמואל א יז

להמשיך מכ"ס דז"פ צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נסמס דנלס אדני נסמ"דסוד יְהוָה סיס יסידס דנלס יְהוָה סיס יסידס דסוד מל סס ב"ן סבעסיס:

א וַיְנַשֵּׁס הַפְּלִשְׁתִּי הִשְׁכֵּם וְהַעֲרֶב וַיִּתְיַצֵּב אַרְבָּעִים יוֹם: א וְקָרִיב
פְּלִשְׁתָּאָה

פְּלִשְׁתָּאָה וּמַקְדִּים וּמַחֲשִׁיךְ וְאִתְעַתַּד אַרְבְּעִין יוֹמִין: ב וַיֹּאמֶר
יִשַׁי לְדָוִד בְּנוֹ קַח־נָא לְאַחֶיךָ אֵיפַת הַקָּלִיא הַזֶּה וַעֲשָׂרָה לֶחֶם הַזֶּה
וְהָרֵץ הַמַּחֲנֶה לְאַחֶיךָ: ב וַאֲמַר יִשַׁי לְדָוִד בְּרֵיהּ סַב פְּעַן לַאֲחָךְ
מְכִילְתָּא דְּקָלְיָא דֵּדִין וַעֲסָרָא טוּלְמִין דְּלַחְמָא הָדֵין וְאוֹבִיל
לְמַשְׁרִיתָא לְאַחָךְ: ג וְאֶת עֲשֶׂרֶת חֲרִיצֵי הֶחָלָב הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשַׂר
הָאֶלֶף וְאֶת־אַחֶיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם וְאֶת־עֵרְבָתָם תִּקָּח: ג וְיָת עֲסַר
גּוּבְנִין דְּחַלְבָּא הָאִלֵּין תּוֹבִיל לְרַב אַלְפָּא וְיָת אֲחָךְ תְּסַעַר לִשְׁלָמוּתַיִת
טִיבֵיהוֹן תַּיְתֵי: ד וְשָׁאוּל וְהֵמָּה וְכָל־אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק הָאֵלָה
נִלְחָמִים עִם־פְּלִשְׁתִּים: ד וְשָׁאוּל וְאִנּוּן וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּמֵישַׁר
בּוּטְמָא מְגִיחִין קְרָבָא עִם פְּלִשְׁתָּאֵי: ח וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד בַּבֹּקֶר וַיֶּטֶשׁ אֶת־
הַצֹּאן עַל־שֹׁמֵר וַיִּשָּׂא וַיֵּלֶךְ כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יִשָׁי וַיָּבֹא הַמַּעְגָּלָה וְהַחַיִל
הַיֹּצֵא אֶל־הַמַּעֲרָכָה וְהֵרִעוּ בַּמִּלְחָמָה: ה וְאַקְדִּים דָּוִד בְּצַפְרָא וּשְׁבַק
יָת עָנָא עַל נַטְרָא וּנְסִיב וַאֲזַל כְּמָא דְפַקְדֵיהּ יִשַׁי וַאֲתָא לְכַרְקוֹמָא
וּמַשְׁרִיתָא עָבְדֵי קְרָבָא נַפְקוּ לְסִדְרָא וְיָבִיכוּ בְּקְרָבָא ו וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל
וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה לִקְרַאת מַעֲרָכָה: ו וְסַדְּרוּ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתָּאֵי סִדְרָא
לְקֳדָמוֹת סִדְרָא:

מצודות דוד

(ע) ויתיצב. עמד כנ במערכות ודבר דברים בבוקר ובערב עד כשלמו ארבעים יום סרס כוח דוד: [ג] לשר החלף. מס שהיו סיו נמנים גו: תפקוד לשלום. תשגיח לדעת שלומם: ואת ערוכתם. את מסבוכם אשר כשכינו לנוח פרנסתם תפקד מיד הממונה ותקשה עמך (ד) ובמה: שלשת בני ישי: נלחמים. מוכנים סמס להלחם: ויעזוב. עזב הלאן על שומר אחד לשמרם עד כוזו: ויפץ. את כיוצא. וזו החיל היה יוצא על המערכה: כוח מקום החלחמה ובעת יצאם ירוצו: (ו) ותערוך. סדרו ושרכו מערכתם ישראל ופלשתים זה מול זה:

מצודות דוד

(ע) נקדמה. נקדם עצמו לבוא מול פניו בכוונת שפתים להודות לו על כל הטובה הבאה: (ב) חלפים. סס מלחמי מעלה

רש"י

הבשם והערב: כדי לבטל מקריאת שמע: תרילי החלב. נכיות: לשר החלף. לשר של ח'-תו חלף שהיו ממנו: ואת ערוכתם. הלחום ושלומם תקח: המוגנים. הוך המערכה: ותערוך. מערכת ישראל:

כתובים תהלים צה

להמשיך מיסוד ומלכות דז"פ שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נסמס דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוס אלף דלת נון יוד נסמס דמלכות יוֹ הוֹ וָוֹ הֵי סיס יסידס דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות מל סס ב"ן סבעסיס

א נַקַּדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ: א נְקַדֵּם אַפּוֹי בְּתוּדְתָּא
בְּתוּשְׁבְּחָיָא נֵיבֵב קָדָמוֹי: ב כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל
עַל־כָּל־אֱלֹהִים: ב אֲרוּם אֱלָהָא רַבָּא יְיָ וּמַלְכָּא רַבָּא עַל כָּל אֱלָהָא:

מצודת דוד

(ע) נקדמה. נקדם עצמנו לבוא מול פניו בכוונת שפתים להודות לו על כל הטובה הבאה: (ב) חלפים. סס מלחמי מעלה

אשר

ג אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ : ג דִּי בְיָדֵיהּ תָּלִין
פִּשְׁפּוּשִׁין דְּאַרְעָא וְתוֹקְפֵי רוּם טַוְרַיָּא דִּילֵיהּ : ד אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא
עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ : ד דִּי לֵיהּ יַמָּא וְהוּא עֲבַד יָתֵיהּ וְיַבֶּשְׁתָּא
אִידּוֹ בְּרִיאוּ: ה בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־יְהוָה עֹשֵׂנוּ :
ה אִתּוֹן נִסְגּוֹד וְנִנְגַח נְבָרֵךְ קֳדָם יְיָ דַּעֲבִיד יָתָנָא : ו כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ
וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ : ו אֲרוֹם
הוּא אֱלָהָנָא וַאֲנַחְנָא עַמֵּיהּ וְעָאן רַעְיַת אֲיָדֵיהּ יוֹמָא דֵּין אִם
בְּמֵימְרֵיהּ תְּקַבְּלוּן :

רש"י

זהועפות . לשון גובה : נכרכה . לשון ויכרך לה בגמלים . סיום . כע"כז חס נקולו תשמעו :

מצודות דוד

תעלה : (ג) מחקרי ארץ . דברים סבעלמים בארץ אשר יחקרו בדעת להבינם : והועפות גבהי הברים סתם לו:(ד) והוא עשהו . תקנו על מקומו להיות נקוב במקום אחד :

(ה) נשתחוה . הוא שטוח כל הגוף בארץ : ונכרעה : הוא כפיפת הברכים וקלת הגוף : נברכה . הוא כריעת הברכיים על הארץ : עושנו . כתגדל והתרומם לותנו . עם מרעיתו . שהוא רועה ומכניע ג תנו: (ו) ואלן ידו . ר"ל כאן כרועה הרחמני אשר ינהג בלאן עם נעייתיו היד ולא במקל : סיום . ר"ל סיום הסוף יכניע לתכם כן בקשר נקולו תשמעו :

ברטנורה — משנה שבועות פרק ג — עיקר תוי"ט

מ"ג **שבועות** שתים שאוכל ושלא אוכל. הם הסמים המפורסמות דבמיב לסרע לו להטיב דמשמע להכי לא לוכל לסרע לוכל להטיב (ה) שאכלתי ושלא אכלתי . סם הסמים המוספות ממדרש חכמים : מדבר ומביא קרבן . כשכיל בשוב דכורו וכיון דמשוב בשוב דכורו הוא לא זה בשוב דכורו הוא שהאומר לא לוכל דעתו לאסור עצמו בכל שהוא : שבועה שלא אוכל ואכל ושתה . לע"ג דשתים בכלל לכיל' (כ) : אינו חייב אלא אחת . דסוף ליה בלוכל ומוזר ולוכל בהשלם לאחר : שלא אוכל ושלא אשתה . הוו להו שתי שבועות לע"ג דאמר לא לוכל לאחר ליה בשתים בכלל לכילה וכי סדר ולאמר מו לא לשתה גלי דעתים דכך לכילה דאמר בריפת לא לוכל וסדר לאמר בריפת לא לוכל ולא לשתה גרידתא הוא :

סיים

(ה) כר"ע במ"ק : היכן כו' . ולא ורבי נחמיה בריה שתי והרי הוא בקדש שהוא סייב מעילה בשוב פרוסה ולפי' בפחות מכזית ומשני הא בעינן ס"פ שזהו שיעורו והא מפרש רב"ע מודו דמחייב בב"ש מפרש נמי בבריה דמי פירש"י בבריה בשאר לאוריסדמי בריה טעמי מאי משוב דמשניה לאחריה עלה גמרא : במדבר . כלומר מדבר ולוסר דהא אשכחן שבועת העדות אלא דהשתדבר ושוב הוא וכן משכחת מנדף כו' גמ' ושו' : (כ) מפי בגמ' דילפי' מקרא כו' ואב"ש סברא דא"ל לייט לאחרי' טעוסמידי ושיילו ואלו ושתו ובלשון הוו קרי לאכילה טעימה ואיצטריך סברא לקרא

בלי אמצעי דנצח דשלכות דיציריה א אל

שבועות שתים שהן ארבע . שבועה שאוכל.ושלא אוכל . שאכלתי ושלא אכלתי . שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא חייב דר"ע . אמרו לו לרבי עקיבא. וכי היכן מצינו באוכל כל שהוא חייב שזה חייב . אמר להן ר' עקיבא וכי היכן מצינו במדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן . שבועה שלא אוכל ואכל ושתה . אינו חייב אלא אחת . שבועה שלא אוכל ושלא אשתה . ואכל ושתה חייב שתים

דמ"ד בנדרים סלך לאמר לי כ"ת קמ"ל הר"ן בשם בה"ג : (ג) רש"י וכלומר והוא"ל ואי לאו דרשמי' לסרינהו סיו רשוין לאכילה סלכך יש לאן מקום חיוב וכדמשיק לקמן דהיינו בכולל בו' ועתוי"ט: קונם כו' צריך לפרש כמידי דלא מסועבד לה: אכל. ולריך שידע בן בשעת שבועה דא"כ הוי כדר שנגע ובדרי שבועות מוסרים בדמתן בפ"ב דנדרים מ"כ: שאתן . מאי לאן לילימא לדקא לעני מוסבע ועומד מאר סיני הוא שנאמר נתון תתן ותנן לק'ישבע לקייס לא המלוה ולא קייס פטור אלא מתני לעסיר

גמ'

לאכילה . ושתה משקין שאינן ראוין לשתיה פטור . שבועה שלא אוכל ואכל נבלות וטרפות שקציסורמשים חייב . רבי שמעון פוטר אמר קונם אשתי לי אם אכלתי היום . והוא אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים הרי אשתו אסורה : (ה) אחד דברים של עצמו. ואחד דברים של אחרים . ואחד דברים שיש בהן ממש ואחד דברים שאין בהן ממש . כיצד . אמר שבועה שאתן לאיש פלוני. ושלא אתן . שנתתי ושלא נתתי. שאישן ושלא אישן . שישנתי . ושלא ישנתי . שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק שזרקתי ושלא זרקתי רבי ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד לבא שנאמר להרע או להטיב . אמר לו ר"ע אם כן . אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה . דברים שאין בהן הרעה והטבה מנין . אמר לו מרבוי הכתוב אמר לו אם ריבה הכתוב לכך. ריבה הכתוב

(ה) ואחד דברים של אחרים . כרמפרש שאתן לפלוני : שאין בהם ממש סרי נוונו משמע כגון שיכא ומשמע שאין בשם הגאה כגון שאזרוק צרור לים : מרבוי הכתוב . לכל לאסר יבעל שאדם ופלונתא דר"ע ורבי ישמעאל דר"ע דריש בכל התור' רבוי ומעוטי ורבי ישמעאל דריש כללי ופרטי ר"ע דריש לו נפש כי תשבע ריבה להרע לו להטיב מיעט לכל לאסר יבעל מזר וריבה ריבה ומיעט וריבה ריבה סכל מאי ריבה ריבה כל מילי לשבור כלהבא ומאי מיעט מיעט דבר מלוה ורבי ישמעאל דרש לו נפש כי תשבע כלל להרע לו להטיב פרט לכל לאסר יבעל מזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש להצא

(ב) הייב על כל אחת ואחת . מדקאמר פה פה על כל אין ואין ס"מ לאלק דאי לאסור עליו מיניס סלאו ואי לא סול"ל פה אחיס וכן על שעורים וכן על כוסמין : (ג) שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש. כגמרא מוקי לה כגון שהיה אבדו מאדב בו ואומר לו בא ושתה עמי ייקומין ודבש היה לו לומר שבועה שלא אשתה עמך ואי לא דכי לשתבע לאחי דמאדב בו לשתבע יין שמן ודבש לאם לי שמע מיניס לאלק : (ד) ואכל נבלות חייב . דרשוין לאכילה הן אי לאו דרשמה לאריכו (ג) : רבי שמעון פוטר . דמוסבע ועומד הוא עליהס ופלוגתא דר"ש וס"ק בכולל דבריס שמוסריס עס דבריס שאוסריס בגון בלאמר שבועה לשמוטו' וטרפות ס"ק סבר מגו דסיילא נמי לטרפות דאיסור אל על איסור בלאיסור כולל ור"ש סבר אין איסור אל על איסור בלאיסור' כולל ואין סלכה כר"ש : אשתו אסורה. שדרי אכל אוכלים ולפי' לר"ש דטעמא דפטור בקמייתא לאו משום דלאו בני אכילה ניהו אלא שאין שבועה שלא על דבר איסור :

הכתוב לכך : (ו) נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל פטור לקיים את המצוה ולא קיים פטור . שהיה בדין שיהא חייב כדברי ר"י בן בתירא אמר ר' יהודה בן בתירא מה אם(נ"ל שבועת)הרשות שאינו מושבע עליה מהר סיני הרי הוא חייב עליה (נ"ל שבועת) מצוה שהוא מושבע עליה מהר סיני אינו דין שיהא חייב עליה . אמרו לו לא . אם אמרת בשבועת הרשות . שכן עשה בה לאו כהן תאמר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו כהן שאם נשבע לבטל ולא ביטל פטור : (ז) שבועה שלא אוכל כבר זו . שבועה שלא אוכלנה שבועה שלא אוכלנה ואכלה אינו חייב אלא אחת.זו היא שבועת בטוי שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד . שבועת שוא . חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור: (ח) איזו היא שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע לאדם : אמר על העמוד של אבן שהוא של זהב ועל האיש שהוא אשה . ועל האשה שהיא איש . נשבע על דבר שאי אפשר. אם לא ראיתי גמל שפורח באויר

לכתף אף כל להכתף וכלכם כרבי עקיבא (ד) : (ו) נשבע לבטל את המצוה פטור . משום שבועת בטוי לבל לוקה הוא משום שבועת שוא: שהיה בדין שיהיה חייב כדברי ר"י בן בתירי . כלומר שלנו לדברי ר"י בן בתירא הוא מייב משום שבועת בטוי שהיה ר"י בן בתירא לומר מה אם הרשות וכולי : שלא עשה בה לאו כהן . וקרא כתיב להרע או להטיב דמשמע דבר שיש בו הנולנו ואין הלכה כר"י בן בתירא : (ז) שבועה שלא אוכל כבר זו שבועה שלא אוכלנה . טעמא דאמר שלא לוכל וכדר אמר שלא לוכלנה הוא דאיכא מייב אלא משום שבועת שקר על שבועה שלא לוכל ולכל כולה מייב משום דכי אמר שלא לוכלנה איכא מייב עד שיאכל כלה וכי כדר אמר שלא לוכל לכל כיון שאכל ממנה כזית מייב (ה) הלכך השבועה שהחרוצה מיללת ומשייב כי לכל מיכא כזית וכי כדר לכיל כולה משייב משום שבועה דאשוה שבועה שלא אוכלנה שבועת שלא אוכלנה . אף על גב דמשבועה שלא לוכלנה שיש שמעינן דאיכא שבועה שלא על שבועה תלת לן שבועה שלישית (ו) לאשמעינן דסיומא הוא דלימא משבועות כתריתא הא שבועות הן ולא יכלו לבטלה ואם יאמרו מקום שאם נשאל לחכם על שהאשה עלתה שיש תשתים ונאמר בדבר משום שבועה שיש וכן אם נשאל על השתים הלה השלישית לפי שחכם עוקר שבועה ראשונה ושניה ולא נדר ואלה השניים למפרע שהרי שהאשה כמי שלא היה ושוה כמי שלא נדר ואלה השניים הרי כאלו היום ואלה השלישית למפרע : (ה) אם לא ראיתי גמל פורח באויר . כלומר יחסרו כל פירות שבעולם עלי

באויר אם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד . אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שלא נעידך נשבע לבטל את המצוה . שלא לעשות סוכה . ושלא ליטול לולב . ושלא להניח תפילין : זו היא שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור : (ט) שבועה שאוכל כבר זו . שבועה שלא אוכלנה.הראשונה שבועת ביטוי והשניה שבועת שוא. אכלה עבר על שבועת שוא . לא אכלה עבר על שבועת בטוי : (י) שבועת ביטוי נוהג באנשים ובנשים . ברחוקים ובפסולים . בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו . וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד : (יא) שבועת שוא נוהגת באנשים ובנשים . ברחוקים ובקרובים בכשרים ובפסולים . בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטורין . אחת זו ואחת זו המושבע מפי אחרים חייב : כיצד אמר לא אכלתי היום ולא הנחתי תפילין היום משביעך אני ואמר אמן חייב :

על הים וגו' : (ז) בגמ' וכ' התו' פי' בשבועה וכ' הר"ן דטעמא דאיכו שבועת ביטוי ואין הפירות נאסרין עליו ואפ"ה לקי משום דהא ודאי לא נתכוין זה לאסור הפירות שאם היה מתכוין לכך הו"ל לאסור בלא שום אלא שהרי עכשיו נ"כ פירות לאסורים עליו ולמה הלה כדרו בדבר שאינו הלה ודאי לא נתכוין הלה לקייס שהשם לומו דבר ומש"ה לוקה משום שבועת שוא ולדבריו כל פירות ל"ך הלה ה"ה הר פירות וכן בגמ"ב פ"ב דנדרים כ' הר"ב כבר זו ועתוי"ט : (ח)בגמ' בטרוק ופרש"י שים בו מריסים בקורת בית הבד כך רלימי נסב וגו' ועתוי"ט : (ט) היינו דבר שהשה רש"י ולדבריהם מתני' ה"ק שלא נעידך היינו נשבע לבטל כו' ועתוי"ט : זו כו' . למעוטי לכלתי ולא לכלתי קרבן ור"ע היא דר"פ גמ' שוא . תימה דמייתם שבועת בטוי דשבועה שאוכל הייגו כזית כמו שבועה שלא לוכל ושלא לוכלנה הייגו שלא לוכלה כולה ומש' ים למלק בין לוכל לשלא לוכל ת"ל : (י)שמרי יליתה שבועה לשוה על דבר שהשה לו ומתוחה השבועה הוא עובר לפני קיים שבועתו גמ' : (יא) דתנן לק' ה' זו וה' זו כו' ולפי' לה מדבחיב ולחרה החשה לחן לחן גמ' ופי' הר"י דלא לה דמי' כמוציא שבועה לחתי מבדקה לפי' מוסבע מפי לחרים חין כלן שהרי לא לחרה כלום לחר שבועה דל"ך למשביע עדים שבופרים לחר השבועה ולו' לין לחו יודעים כו' הלה ודאי כמוציא שבועה מפיו דמי :

(חק לישראל) חי"ה לו

(ד) ואפ"ה רגילות לפרש בכלל ופרט וכלל ועתוי"ט : המצוה כו' . לחר רחמנא להרע לו להטיב לחנם הוא משבועה על דבר שאי לאפשר כו שייטיב במקום להרע לו ירע במקום להטיב ומש דברי רשות הר"ח וכלומר דלאו בדבר מצוה כשישבע להטיב ולאכול דבר לחסור הוא מירע לנפשו וכשנשבע להרע הלה לאכול חתך בפשה הוא מטיב לנפשו : שלא כרי שאם כו' . דאם ישבע לבטל מה שנשבע עליו מהר סיני ליכא ק"ו לחייבים כשלא יבטל הלה יעשנה כמושבע כו'ולפיכך צזה לא ריב"ב מודה : (ה) פי' דהכי משמע שלא לוכל שעור לכילה מכבר זו . ולא נקט ככר זו הלה למשרי נפשיה בהחריבת כ"ח בשם הריטב"ה: (ו) וכ' התו' נראה כי"ם דל"ב שלא לוכלנה שליפת ואפ"ה חשעינן שהם נשהל כו' מדקתני ליגו מייב הלה לחת: זו כו' . למעוטי לוכל ולא לכל ממלקות שאין בו מעשה גמ' . של אבן כו' . לבל שלא זהב לא שניה הלכך לא לפיך כמי למתני של העמוד של זהב כדמפיך

גמרא שבועית דף כט ע"ב הלכה ס' כלה כלי סמיטון דנצח דמלכות דבריאה בם

אמר שמואל כל העונה אמן אחר שבועה כמוציא שבועה מפיו דמי דכתיב ואמרה האשה אמן אמן אמר רב פפא משמיה דרבא מתניתין ובריית נמי דיקא דקתני שבועת הערות נוהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים בכשרים ולא בפסולין ואינה נוהגת אלא בראויין להעיד ובפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו. ומפי אחרים אינן חייבים עד שיכפרו בהן בב"ד דברי ר"מ ותניא בברייתא שבועת העדות ביצד אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו לו אמן בין בפני ב"ד בין שלא בפני בית דין בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפר בה חייבין דברי ר' מאיר קשיין אהדדי אלא לאו שמע מינה הא דלא ענה אמן הא דלא ענה אמן שמע מינה · אמר רבינא משמיה דרבא מתניתין דהכא נמי דיקא דקתני שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולים בפני בית דין ושלא בפני דין מפי עצמו מפי עצמו אין מפי אחרים לא וקתני סיפא זה וזה מושבע מפי אחרים חייב קשיין אהדדי אלא לאו שמע מינה הא דלא ענה אמן הא דלא ענה אמן ואלא שמואל מאי קמ"ל דיוקא דמתניתין קמ"ל :

רש"י

כמוציא שבועה מפיו דמי · לכל דבר כיון דמחייב משום כעוי כיון דשבועת עדות דמחייב רבי מתיר מפי עצמו לף שלח בכ"ד : מתני' ובריית' נמי דיקא · מדמקשינן חותם לחברו ולא מיתרץ ולא נכתי : כרתוין לשבוע · מפרש בגמרא למעוטי מלך : עד שיכפרו בו בב"ד . דכתיב ממ לא יגיד במקום שרואין לנגדם הכתוב מדבר וקרא במוסבע מפי אחרים כתיב · אלא מפי עצמו לף שלח בפני ב"ד חיוב דיליף לה ר"מ בב"ם :

זוהר קדושים דף פו ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

רבי יוסי פתח קרא . ואתה לא תחכלו על הדם לא בכמה אתר אוקמוה חבריא וכל אלין קראי אבתריהון וכל חד וחד בחבריה אבל האי קרא אית לאתערא ביה כתיב מפני שיבה תקום וגו' . מפני שיבה שיבה דאוריתא סתם תקום דבעי ב"ג למיקם בקיומא (מכלן דבעי ב"ג למיקם) מקמי ס"ת וסכי רב סמונא (ס"ת יחיד) סבא כד סוס חמי ס"ת סוס קם מקמיה ואתמר מפני שיבה תקום (כד סוס חמי מומא דאוריתא סוס קם מקמיה ס"ת עדיף ליה סהורה וסוס אתמר וסדרת פני זקן) כגוונא דא בעי ב"ג למיקם בקיומא לקמיה דת"ח בגין דאיהי קאים בקיומא (נ"ח בדיוקנא קדישא) עלאה ורמיז לכסא עלאה (ס"ח וסכא רמיז לעתיקא קדישא עלאה) דכתיב וסדרת פני זקן דאיהי בעלמא אתר רבי שמעון מכאן רמז לתורה שבכתב ורמז לתורה שבעל פה ותו תניין . סאי קרא לדרשה סוא דאתא מפני שיבה תקום כמה דאתערו ביה חבריא מפני שיבה תקום אזהר ליה דב"ג עד לא יסתלק בתיובתא דיקום בקיומא טב בעלמא בגין דדין סוא סהורה ליה אבל לסוף יומוי ליה שבחא ליה לב"ג כ"כ דאיהו סיב ולא יכיל למסוי ביה אלא שבחא דיליה כד איהו בתוקפיה ואיהו טב ובעלמא מלכא לוות ואתמר גם במעליו יתכבד נער וגו' כגוונא דא כתיב וזכור את בוראך בימי בחורותיך תר"ת ודאי (סכי סוא דאתא דא מתקנא קמן וסאי אוקמוה דקב"ס סוא פתח ואתמר כי יודע ס' דרך לדיקים ודרך

רסעיס

דסעיס תאבד) מאי כי יודע ס' אלא קב"ס יודע ואתנח באתרא דלדיקייא לאוטבא לסו זלאנגא לסו וסוא לאזיל קמייסו לנטרא לסו וכב"כ מאן דנפיק לאורסא בעי דלסוי סטוח אתרא דקוב"ס ויסתתף ליס בסדייסו וכב"כ כתיב כי יודע ס' דרך לדיקים ודרך רסעיס תאבד סיא מגרמא בגין דקב"ס לא אסתמודע ליס לסטוח אתרא דילסון ולא אזיל בסדייסו כתיב דרך וכתיב אתרא מס בין סאי לסאי אלא דרך דסאי קרסולי בני נסא אזלי בס אתרא דאיסי אתפתא מן זמנא זעירא דא אתרא כד"ח ואתרא לאסברא עס פועלי און ועל אתרא דא כתיב ואותה לדיקים כאור נוגה סולך ואור עד נכון סיום אתן כן יסי רצון בילא"ו יהא"ו :

הלכה פסוקה — יוסף לחכ — מוסר

הרי"ס הלכות ברכות פ"ד

(א) היה אוכל בבית זה ופסק סעודתו והלך לבית אחר או שהיה אוכל וקראוהו חבירו לדבר עמו ויצא לו לסתח ביתו וחזר הואיל ושינה מקומו צריך לברך למפרע על מה שאכל וחזר ומברך בתחלה המוציא ואח"כ ינסור סעודתו : (ב) חבירים שהיו יושבים לאכול ויצאו לקראת אדם או לקראת כלה אם הניחו שם זקן או חולה חוזרין למקומן ונוסרין סעודתן ואינן צריכין לברך שנייה ואם לא הניחו שם אדם כשהן יוצאין צריכין ברכה למפרע וכשהן חוזרין צריכין ברכה לכתחלה : (ג) וכן אם היו מסיבים בשתיה או לאכול פירות שכל המשנה מקומו חרי פסק אכילתו ולפיכך מברך למפרע על מה שאכל וחזר ומברך שנייה לכתחילה על מה שהוא צריך לאכול . והמשנה מקומו מסינה לפינה בבית אחד אינו צריך לחזור ולברך אכל כמזרחה של תאנה ובא לאכול במערבה צריך לחזור ולברך :

ובגוים לא יתחשב כל רוחיסם יכירום כי בסגרע נרך ס' כילד אלא יאמרו ישראל אם כאיס מיילות עליסס אלא יעשו על נגדיסס סי' תע"ח ואלא יעשו עלמסכילו סס מארתי ע"ח אלא ישימו על בתיסס סי' תע"ח ואלא יגלחו כנוכס הראש סיסיו בכנריס סנורים ססס כנריסוסס נכריס עוברים ופוגעים בהן יהודים וכנכריס סולכים בכית תפלתס לא ילכו עמסס סיסודי סיסיו סנורים ססס נכריס אלא אם נכתבו סס בילסונו ונפרוש בפיהו לאל זר אלא בילסים יתקר זאת וכתיב ויכח יהוה ויכוונכ בן רכב בית כעבל ו יאמרו לעבדי הבעל תפשו ורחו אם יס פס עמכסמעבדי ס' כ"ח עבדי הבעל לבדס כי סיו ירחים פן יסיס מעבדי ס' עמסס מירחת בחלק:

מספר חסידים סי' רעד

מצות השם

בבא מציעא פ"ב ע"ז דף סביי"ד ס' גזילה פרק י"ח סס"מ מ"ע ר"ד ל"ת רמ"ט סתג עשין ע"ד לאוין קכ"ח ח"ת סימן רכ"ט רס"ג סתק סימן רכ"ח

תקלח תקלט (רכ) מ"ע להסיב לבבד ליסרחל שנאמר סבב תסיבס לסמיך (סיט) ומל"ת שלא להתעלם מאבדת ישראל לסיסס שנאמר לא תראס אם סור לסיך או אם סיו נדחים כו' והתעלמת לא תוכל להתעלם : ואס התעלם ביטל מ"ע ועבר על לא תעשה ואין לוקה אלין כו מעשה לקס סהסיבס ולא סהסיבס ביטל מ"ע ועבר על שני לאוין לא תוכל להתעלם ולא תגזול (עיין סי' ר"ל) (אפילו לרשע מזוה להחזיר אבידה אבל תוכל נבילות להכעיס ומחלל שבת בפרהסיא הרי זוה לאפיקורס ואסור להחזיר לו אבידה ראס מיס שוטפים גנת אכרו סייב להחזיר שנאמר לכל אבידת לסיך . אלא בעיר שרוב ישראל אבידה שים בס שוס פרוטה וים בס סימן ולא נסיאסו סבעלים ממנס סייב להכריז ואס רואס מניאס אסיל מוכסס בדרך סנסס ס"ז לא יגע בס אס אלא דבר שאיגו לפי כבודו להטפל בס ואלו סיס אלו לא סיס מטפל בס סיגו סייב להטפל בס ואס רואס לעשות לפיס משורס סדין עושס וסע"ב (כאב רביגו יוסי אס אזוס להשאיל בסלתס ממון אביבו ק"ו להשאיל בסלתס אבידו לעשות לסגילו בעס לרסו) ונוסג בכל מקום ובכל זמן בזכריס ונקבות :

בבא מציעא דף ל"ג סביי"ד ס' רוצח פרק י"ג סס"מ מ"ע ר"ג ל"ת ר"ם סתג לאוין קס"ח עשין פ"ח ח"ת סימן רשב סמק סימן כ"ד ע"ז

תקמ תקמא (רכ) מל"ת שלא להניח בהמת ישראל (מכ"ם ישראל עלמו) רוכן תסא משאו בדרך והתעלמת : (רכא) ומ"ע לעזוב עמו לסקים המשא על הבהמה (או על האדם) שני סקס סקים עמו : ואס סניסו וסלך לו ולא עזבו ביטל שני מ"ע פריקה (בסי' פ') וטעינה ועבר על מל"ת ולא יקום אלין כו מעשה . זקן ואינו לפי כבודו פסור לבל אס אלו סיסס שלו סיס פורק וטוען מסויב ג"כ בשל חבירו : ואס רואס לעשות לפיס משורס סדין פורק וטוען לפי' אינו לפ"כ ותע"כ פגע בשניס עס אסד צריך לפרוק

ועס

ומס לתר לטעון מלוה לפרוק בתחלה מפוס לער בעל חייס [ב: תכל. אם היה סוגרך לטעון שוטף ואחר לוחב מלוה לטעון עם השוטף בתחלה כדי לבוף יצרו הרע הסוגל להמור במורה הוא שרחמו לבדו שעבר עבירה ומתרה בו ולא חזר ס"ז מלוה לטעון חוזו (דחל"כ אסור לטעון ליפרחל עיין סי' רל"ט). ולטע"כ יטעון ויפרוק ממו ממש יפסה בשטיל ממונו ויבא לידי סכנה ורחוי להטילו מאחר שמאמין בעיקרי הדת פריקה בחנם טעונה בשכר (ע' סי' פ') ומוסב בכ"מ ובכ"ן בזכו"ב : :

מיר כ"ע מכות כ' שסי"ד כ' ע"ז פ' ר"ב שס"ת ל"ת ל"ט מ' שמג לאון ן נט ס' ו"ד קפ"ב שמק סימן כ"ג

תקמב תקמג (שכג) מל"ת שלא יהיה לבי נבר על לחם שנאמר לא יהיה לבי נבר על לחם ומיינו בנדי' ובשיטין שמפורס בעיר שמיוחדי' לגיים לא תלבש לותם לחם : ולא תגלח ראשם בגיים : (שכד) ומל"ת שלא יגלח נבר שמלח לחם שנאמר ולא יגלח נבר שמלח לחם שמל' לחם היינו בנדים ובשיטין שמפורסם בעיר שמיוחדין לחם וכן גיים שמלקט שערות לשום ממוך שמורות מרחשו או מזקנו לפילו שערה לחת או לא יגלח שערו שחור לפי' לגבי שער לבנה לחת על פ' שכל לגלו לוקין . ומד"ם שלא יעביר גיים שער בית השסי ושער בית הערוה . ושמעבירו במקום שחין מעבירין שלא נסיס מכין לותו מכות מרדות ומותר להעביר שער שחר חבריס

במספרים בכ"מ ומוסב בכל מקום ובכל זמן :

חולין פרק י"ב שבו"ד ב' שמיטה פ"ג שס"ת ל"ת ש"ך מ"ע קמ"ת שמג לאון ק"ך עשין ע"ה ו"ד סי"ר"ב שמק סי' רער

תקמד תקמה (שכג) מל"ת שלא יקרע קן לפור לפניו לא יקח האם עם הבניס שנאמר כי יקרע קן לפור לפניך כו' ואפילו רובצת על האפרוחים או על הבניס לא תקח האם על הבניס לפרוסים לקרע דוקא שלוין מפריסין ומריסות לאמן ולוין טריפות ובניס שלוין מוזנות : (שכה) מ"ע שיסלח אם האם ויקח לת הבניס שנאמר שלח תשלח לת האם ולת הבניס תקח לך שיוסו אם האם בכנפיס מפריסה שלמה ומזרם לפי' כמה פעמים מיב למלמה היתה מעופפת אם בנפיס נוגעות בקן מיב למלמ ואם לאו פטור מלמלח וכן אם היתה ובתב בין האפרוסים או בין הבניס ולינה נוגעת בקן או אם היתה בלד הקן ובנפיס נוגעות בקן תלידו פטור מלמלח : שלוח הקן לינו נוסב שלא בעוף טהור שלינו מזומן ואם עבר ולקח האם עם הבניס יקיים העשה וישלח האם ולינו לוקה כדין לאו שנתק לעשה (ע' כלל ס') ואם שחט האם או שמתה קודם שישלמה שלין יכול סוב לקיים העשה לוקה וכן אם לח אחר ושחט האם מידו ושלמה או [שברסה מחמת ידו שלא מדעתו לוקה שהרי הוא לא קיים העשה מדעתו ונאמר שלח תשלח לתה כעומד נעל האם וקנל בנפיס כדי שלא תעוף ושלמה מכין לותו מכות מרדות ומשהה לותה לגלו עד שיגדלו בנפיס ומשלמה ומוסב בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות :

יום ה תורה

לשמשיקמ"ת ר"ח יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה סיס יסידה ה דמילוי הה לל שם ב"ן שבעשים בניקוד חולם :

א כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא־תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ
כִּי־יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ : א אֲרֵי תִבְנֵי בַּיְתָא חַדְתָּא וְתַעֲבִיד תְּיָקָא
לְאָגַּךְ וְלָא תְשַׁוֵּי חוֹבַת קְטוֹל בְּבֵיתָךְ אֲרֵי יִפֵּל דְּנָפֵיל מִנֵּיהּ : ב לֹא־
תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם פֶּן־תִּקְדַּשׁ הַמְּלֵאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרָע וּתְבוּאַת
הַכָּרֶם : ג לָא תִזְרַע כַּרְמָךְ עִירוּבִין דִּלְמָא תִסְתָּאַב דְּמַעֲת זַרְעָא
דִּתְזְרַע וְעֻלַּת כַּרְמָא : ג לֹא־תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר־וּבַחֲמֹר יַחְדָּיו : ג לָא תִרְדֵי
בְּתוֹרָא וּבַחֲמָרָא כַּחֲדָא : ד לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו:
ד לָא תִלְבֵּשׁ שַׁעַטְנָא עֲמַר וְכִתָּן מְחוּבָּר כַּחֲדָא : ה גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־
לָךְ

לָךְ עַל־אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה־בָּהּ : ה כְּרוֹסְפִּדִין תַּעֲבִיד
לָךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפֵי כְסוּתָךְ דְּתִתְכַּסֵּי בָּהּ :

נביאים שמואל א יז

לסמשיך מנ"ס ד"ז"ן צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמה דנלס אדני נשמה ד-יוד יְהוָה סיס יסידה דנלס יְהוָה סיס יסידה דסוד לל שם ב"ן שבעשים :

א וַיִּטֹּשׁ דָּוִד אֶת־הַכֵּלִים מֵעָלָיו עַל־יַד שׁוֹמֵר הַכֵּלִים וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה
וַיָּבֹא וַיִּשְׁאַל לְאֶחָיו לְשָׁלוֹם : א וּשְׁבַק דָּוִד יָת מָנָיָא דִּי עֲלוֹהִי
עַל יַד נְטִיר מָנָיָא וְרָהַט לְסִדְרָא וַאֲתָא וְשָׁאַל לַאֲחוֹהִי בִּשְׁלָם: ב וְהָוָא
מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה אִישׁ הַבְּנַיִם עוֹלֶה גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ מִגַּת
מִמַּעֲרוֹת ממערכות קרי פְּלִשְׁתִּים וַיְדַבֵּר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע דָּוִד ׃
ב וְהוּא מְמַלֵּיל עִמְּהוֹן וְהָא גַּבְרָא מִבֵּינֵיהוֹן סָלֵיק גָּלְיָת פְּלִשְׁתָּאָה
שְׁמֵיהּ מִגַּת מִסִּדְרֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וּמַלֵּיל כִּפְתְגָמַיָּא דָּאֵלֵּין וּשְׁמַע דָּוִד ׃
ג וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּרְאוֹתָם אֶת־הָאִישׁ וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו וַיִּירְאוּ מְאֹד ׃
ג וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּמֶחֱזֵיהוֹן יָת גַּבְרָא וְאִפֵּיכוּ מִן קֳדָמוֹהִי וּדְחִילוּ
לַחֲדָא : ד וַיֹּאמֶר ׀ אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַרְאִיתֶם הָאִישׁ הָעֹלֶה הַזֶּה כִּי לְחָרֵף
אֶת־יִשְׂרָאֵל עוֹלֶה וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יַכֶּנּוּ יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ ׀ עֹשֶׁר גָּדוֹל
וְאֶת־בִּתּוֹ יִתֶּן־לוֹ וְאֶת בֵּית אָבִיו יַעֲשֶׂה חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל : ד וַאֲמַר אֱנָשׁ
יִשְׂרָאֵל הַחֲזִיתוּן גַּבְרָא דְּסָלֵיק הֲדֵין אֲרֵי לְחַסָּדָא יָת יִשְׂרָאֵל סָלִיק
וְיֶהֱוֵי גַּבְרָא דְּיִקְטְלִנֵּיהּ יַעְתְּרִנֵּיהּ מַלְכָּא עוֹתַר סַגִּי וְיָת בְּרַתֵּיהּ יִתֶּן לֵיהּ
וְיָת בֵּית אֲבוּהִי יַעֲבִיד חוֹרִין רַבְרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל : ה וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־־־
הָאֲנָשִׁים הָעֹמְדִים עִמּוֹ לֵאמֹר מַה־יֵּעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־
הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה וְהָסִיר חֶרְפָּה מֵעַל יִשְׂרָאֵל כִּי מִי הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה
כִּי חֵרֵף מַעַרְכוֹת אֱלֹהִים חַיִּים : ה וַאֲמַר דָּוִד לִגַבְרַיָּא דְּקָיְמִין עִמֵּיהּ
לְמֵימַר מָא יִתְעֲבִיד לְגַבְרָא דְּיִקְטוֹל יָת פְּלִשְׁתָּאָה דֵּיכִי וַיָּעֵדִי
חִסּוּדָא מֵעַל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי מַן פְּלִשְׁתָּאָה עָרְלָא הָדֵין אֲרֵי חַסַּד סִדְרֵי
עִבְדֵי קְרָבָא דַּעֲמָא דַּיְיָ קָיְמָא :

רש"י	מצודות דוד
שומר הכלים . של כלי הלגף : יעמד תפקידו בהמורים במשפט המלוכה :	(ו) ויטוש . עזב והניח הכלים תחר עמו ביד שומר הכלים של הכלים לחלחתה : וירץ המערכה . אל לחיו שהלכו כבר אל המערכה : ממערכות פלשתים . חוזר על מלת עולה .
(ד) כרחיתם . נראוהו ש"לה לחתרו חלו לגלו בלשון שהוא הוא מתגיין לא להתבונן ממש בעולה הזה כי בולה לחרף וכו' : יעמד תפקיד . מנלי לעביד עבודת המלך . (ה) מה יעשה לגיש . לף שכבר שתע . חזר ושאל לשכיח כדברים . ולומר שהוא יגלי . כי מי . כתב נחשב הוא לחרף הערכות עם ס' .	

להמשיך מיסוד ומלכות דז"ת שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נפש
דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נפש דמלכות יק הוי וו הא
סיס יסיד דיסוד יְהוָה סיס יסיד דמלכות אל סס כ"ן שכמשים :

א יְהִיוּ־בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה : א יְהִוֹן בְּנוֹי יַתָמֵי וְאִתְתֵּיהּ
אַרְמַלְתָּא : ב וְנַע יָנוּעוּ בָנָיו וְשִׁאֲלוּ וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם ׃
ב וַאֲמַלְטָלָא יְמַלְטְרוּן בְּנוֹי וְשַׁאֲרוּן וְתִבְעוּן מְדֶהָוֹת צַדְתְּהוֹן: ג יְנַקֵּשׁ
נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָבְזוּ זָרִים יְגִיעוֹ: ג יַגְבֵּב מְזוֹפָא לְכָל דִּילֵיהּ וְיִבְזוֹן
נוּכְרָאִין לֵיעוּתֵיהּ : ד אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לְיִתוֹמָיו :
ד לָא יְהֵי לֵיהּ נָגִיד חִסְדָּא וְלָא יְהֵי לֵיהּ חָיֵס עַל יַתמוֹיְהִי: ה יְהִי־אַחֲרִיתוֹ
לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח שְׁמָם : ה יְהִי סוֹפֵיהּ לְאִשְׁתֵּצָיָא בְּדָר אוֹחֳרָן
יִתְמַחֵי שְׁמְהוֹן :

מצודות דוד

(ב) ונוע ינועו . יהיו נעים ונדים לשחול פה לחם גם ושאלו ודרשו . הכל יבאלו עליהם מה נהיתה להם מחוך יבאלו וידרשו מהן ממקום מושבותם בבתיהם החריבות ר"ל קול מורכתם : ינקש . יטריחם : נושה . המלוה שלוה לאם גם על הפחתים יבאלו גם בחושבותם מעוברי דרך(ג) ינקש . לנפות מזונו . במשה כו יסיס פח יקוש ללכוד לעלמו לת בכל ובכבריסמתמו שתיים ר"ל יוויים ליזרבו יבאלו מיזרבו : (ד) לא יהי . לא יהיה לו שום לחוסב להיות מושך עליו חסד ולא ירחם מי אחר יחנן ליתומיו : (ה) יהי אחריתו כמו יהיה לבריתה ובדור אחר שאחר כמו ר"ל בדור האלישי ימח שם אחד וכבן כי ימותו ולחיים ויעשכחו מן הלב :

ברטנורה משנה מדות פרק ג עיקר תוי"ט

פרק ג המזבח היה ל"ב אמה על ל"ב אמה . היה מכיח דפוס מרובע עשוי מחרבע קרשים שלשים ואמה אמה ורוחב הקרש אמה ושוח גובהו של קרפוס ואמלאו אבני (ה) וסיד וזפת ושופרת מסוחך וכיח כשעה מקשה אחת של ל"ב אמה על ל"ב אמה גבוה אמה וזהו יסוד . עלה אמה וכנס אמה . אחר שעלה היסוד לגובה אמה מכיח דפוס אחר שחורך כל קרס שלשים אמה ורוחב הקרס היינו גובהו של דפוס זה ס' אמות ואותן על היסוד ואמלאו אבנים וסיד וזפת ושופרת כראשון ובדבק ביסוד ובפשה מקשה ס' של שלשים אמה על שלשים אמה עומד על היסוד

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה א אל

אלה אלהי אלהים

המזבח הי' שלשים ושתים על שלשים ושתים . עלה אמה וכנס אמה זה היסוד . נמצא ל' על ל' . עלה חמש וכנס אמה זה הסובב נמצא כ"ח על כ"ח (כ"ח עלה שלש וכנס אמה זה מקום הקרנות) מקום הקרנות אמה מזה

ל"ב כו' . למעלי דמפי הר"ב בסוף המשנה שלא היה קרן נמוך בכלל במזרח ודרום כי אם בשאר מכאן ואמה מכאן ואמה בפרס בגמ' דכי תנן הכא ל"ב על ל"ב היינו מן אחד פרס"י מאד לפון ומערב היה ל"ב ולא בד' רבעיו דמזרח ודרום לא היה אלא ל"ח על ל' : (ה) גמ' וכמכילתא דריש ואם מזבח תכניס תיהו רשות אלא חובה ודכתיב מזבח אדמה תיעשה מעשר בחדמה : ל' כו' . כמשכת כליספי"ז מ"י תקן דכל לאומות בת ו"ט סוך מהקרן וסיסוד וסיסוד וסשובב וים ג' פרוסים לרס"י גובה היסוד בבת ס"

ולא הכניסה ולהר"מ אף כניסת היסוד בבת ס"
ולכך כ'ליוב' טפחים על כו' ומחני' לא סשיב ליה כיון דלא סוי אמה : כ"ח כו' . הכא לכ"ע

ונובה כל קרן אמה סרי גובה המזבח י' אמות כ"מ בסס סמ"ג והרר"ם ל"ג ליה וכ' מקום הקרנות שלא היה סס סס כניסה לא קסשיב ועמוי"ט: כ"ד . הר"ם כ' כ"ד אמה וד"ט עמי"ט :

מזה ואמה מזה נמצא עשרים ושש על עשרים ושש . מקום הלוך רגלי הכהנים אמה מזה ואמה מזה . נמצא עשרים וארבע על עשרים וארבע מקום המערכה . א"ר יוסי מחחלה לא היה אלא כ"ח על כ"ח. כונס ועולה במדה זו . עד שנמצא מקום המערכה עשרים על עשרים. וכשעלו בני הגולה . הוסיפו עליו ארבע אמות מן הדרום . וארבע אמות מן המערב כמין גמא שנא' והאריאל שתים עשרה ארך בשתים עשרה רוחב רבוע יכול שאינו אלא שנים עשר על שנים עשר כשהוא אומר אל ארבעת רבעיו מלמד שמן האמצע הוא מורד שתי' עשרה אמה לכל רוח . וחוט של סיקרא חוגרו

מזה ואמה מזה נמצא עשרים ושש על עשרים ושש . מקום הלוך רגלי הכהנים אמה מזה ואמה מזה . נמצא עשרים וארבע על עשרים וארבע מקום המערכה . א"ר יוסי מחחלה לא היה אלא כ"ח על כ"ח. כונס ועולה במדה זו . עד שנמצא מקום המערכה עשרים על עשרים. וכשעלו בני הגולה . הוסיפו עליו ארבע אמות מן הדרום . וארבע אמות מן המערב כמין גמא שנא' והאריאל שתים עשרה ארך בשתים עשרה רוחב רבוע יכול שאינו אלא שנים עשר על שנים עשר כשהוא אומר אל ארבעת רבעיו מלמד שמן האמצע הוא מורד שתי' עשרה אמה לכל רוח . וחוט של סיקרא חוגרו

ל"ב אמה . היה מכיח דפוס מרובע עשוי מחרבע קרשים שלשים ואמה אמה ורוחב הקרש אמה ושוח גובהו של קרפוס ואמלאו אבנים (ה) וסיד וזפת ושופרת מסוחך וכיח כשעה מקשה אחת של ל"ב אמה על ל"ב אמה גבוה אמה וזהו יסוד . עלה אמה וכנס אמה . אחר שעלה היסוד לגובה אמה מכיח דפוס אחר שחורך כל קרס שלשים אמה ורוחב הקרס היינו גובהו של דפוס זה ס' אמות ואותן על היסוד ואמלאו אבנים וסיד וזפת ושופרת כראשון ובדבק ביסוד ובפשה מקשה ס' של שלשים אמה על שלשים אמה עומד על היסוד

ל"ב כו' . למעלי דמפי הר"ב בסוף המשנה שלא היה קרן נמוך בכלל במזרח ודרום כי אם בשאר מכאן ואמה מכאן ואמה בפרס בגמ' דכי תנן הכא ל"ב על ל"ב היינו מן אחד פרס"י מאד לפון ומערב היה ל"ב ולא בד' רבעיו דמזרח ודרום לא היה אלא ל"ח על ל"ח : (ה) גמ' וכמכילתא דריש ואם מזבח תכניס תיהו רשות אלא חובה ודכתיב מזבח אדמה תיעשה מעשר בחדמה : ל' כו' . כמשכת כליספי"ז מ"י תקן דכל לאומות בת ו"ט סוך מהקרן וסיסוד וסיסוד וים ג' פרוסים לרס"י גובה היסוד בבת ס"

ולא הכניסה ולהר"מ אף כניסת היסוד בבת ס"
ולכך כ'ליוב' טפחים על כו' ומחני' לא סשיב ליה כיון דלא סוי אמה : כ"ח כו' . הכא לכ"ע

סביב למזבח בלמעלה לסוף ה' אמות של גבהו דהיינו אמה אחת למטה מעליונו של סובב . להבדיל בין דמים העליונים . שהיה בהמה ועופות הנשרפין מזרק למעלה מסוף הסקרפ : לדמים התחתונים .ללל שאר קרבנות שזריקת דמן למטה מן החוט : ואוכל בדרוסאמה אחת ובמזרח אמה א' . המזבח כלו היה בשלשה של בניתין סוף מלמטה (על פני הורקדרו' ואמה אחת) על פני הורקמזרח שהי' מופסק מהלקו של יהודה שלש היו' אמה שבמזרח על פני כל המזרח שבשמניע לקרן מזרחית לפונים היתה כלה בתוך אמה לקרן וכן מכולם אמה הדרומית לא היתה מהלכת על פני כל הדרוסשבשמניע לקרן דרומית מערבית היתה כלה שמונ לקרן אמה ובמלאו ג' קרנות המזבח בשלשה של בניתין וקרן דרומית מזרחית בלבד היתה בשלשה של יהודה ולפי שבדך יעקב שם בניתין זכה יצחק בנקר יכול עד ומתרגמינן בחסכתיה יחבני מקדשך דבר המקודם לדמים לא יהא שלש בשלשה של בניתין לפיכך לא עשו יסוד למזבח בקרן דרומית מזרחית לפי שלא היתה בשלשה של יהודה ולא היו דמים נחנים למטה בתוכו קרן ובשהיו עושים דפוס מרובע ליסוד למלאותו מבנים וחפת ועופרת כדתמרן היו מניחים עץ או כל דבר בתוכו זויות של דרומית מזרחית כדי שלא תהא מלאה מזויות הסיד ותה"כ שומעין העץ ויסחר תוכו קרן פנוי בלי יסוד ומפני זה נקרא החלק הלמעני של מזבח סובב לפי שהוא מקיף וסובב את כל הקרנות משל"כ ניסוד : (ב) ובקרן מערבית דרומי . למטה בשלשה של יסוד היו ג' נקבים : שהדמים הנתנים על יסוד מערבי . כגון שירי הדם של חטאות הפנימיות שלאחר כל המחנו' היה סופך שירי הדם על יסוד דרומי : ועל יסוד מערבי . שירי הדם של חיצונים : יורדין . דרך חוטן נקבים ומחערבים בשלשה המים שבעזרה ומסס : יוצאין לנחל קדרון . ובעלי גנות היו קוניס חוטן מן הנזכרים לזכל נהן לתוך הקרקע : (ג) באותו הקרן . של מערבית דרומית : שבו יורדין לשית . לשלל שחמת המזבח כנגד מקום הנקבים : וכבש הי' לדרומו של מזבח . כמין גבר משופע ועשוי מדרון שבו עולין ויורדין מן המזבח שלא היה לפסר לעלות לו במעלות משום שנאמר ולא תעלה במעלות על מזבחי : שלשים ושתים . ארבו . היה נתון מדרום ללפון ורבבו ממזרח למערב י"ו אמה : ורבובה . כמין תלון תלול (ה) ואמה על אמה היה ובכבש עלמו למערבו היה עומד : ורבובה . כמו נבובה לשון נבוב לומות : נותנין פסולי חטאת העוף . שיהיו שם עד שיבואו לידי מומר ותה"כ יצאו לביה הסריפה : (ד) מבקעת בית כרם . היו מביאים לומן : מן הבתולה . קרקע שלא ספרו שם מעולם : והפגימה . פוסלת בהבניס : בכל

דבר

עתו"ט : ששה . שהם סדריס היו הטבעות בכורה ח' וכנל סדר ד' טבעות שהן כ"ר וי"ת ד' סדריס סדר ד' טבעות שהן נמי כ"ד הר"ם : ועליו . כלומר בחותו מקום : וג' כו'. פי' בג' סלדדין קבועין החונקליות למזרח ולפפון ולדרום אבל לא ללד מערב שלא יהפכו המפשיטי'שחוריזן לקק"ד ולחני"ם : שבין כו' פי' בניך המזבח ולעמודים גרמה שלא היו העמודים וכן הסולמות מסודרים הם ללל ב' ג' סורות של ב' ג' מסודרין זה אחר זה ללא כל דמזרח למערב עמודים ח' ולחני"ם ח' : תשוך כו' . שלא היה עמר בלמעלה בגמי' ללא בניך החולם ולמזבח

אחת מהן היא פסולה . ובלן כשרות . ומלבנים אותן פעמים בשנה . אחת בפסח ואחת בחג . והחיכל פעם אחת בפסח רבי אומר כל ערב שבת . מלבנים אותו במפה מפני הדמים . לא היו סדין אותן "בבפים של ברזל שמא יגע ויפסול שהברזל נברא לקצר ימיו של אדם . והמזבח נברא להאריך ימיו של אדם אינו ברין שיונף המקצר על המאריך : (ה) ושבעות היו לצפונו של מזבח ששה סדרים של ארבע ארבע ויש אומרים ארבעה של שש שש . שעליהם שוחטין את הקדשים . בית המטבחים היה לצפונו של מזבח ועמו שמונה עמודים ננסין ורבועין של ארז על גביהן ואונקליות של ברזל היו קבועין בהם ושלשה סדרים היה לכל אחד ואחד שבהם תולין ומפשיטין . "על שלחנות של שיש "שבין העמודים : (ו) הכיור היה בין האולם ולמזבח ומשוך כלפי הדרום בין האולם ולמזבח עשרים ושתים אמה ושתים עשרה מעלות היו שם.רום מעלה חצי אמה ושלחה אמה . אמה אמה ורובד שלש אמה אמה ורובד שלש והעליונה אמה אמה ורובד ארבע

ג"ל בבפים "כ"ל ושלחנית "כ"ל בין ר'

היו בכל אחיבה טן לחלוח בהמה גדולה או קטנה . על שולחנות של שיש . שעליהן מדיחים הקרבייס לפי שהיה מקרר ומלגן ושומר הבשר שלא יסריח : (ו) הכי גרסינן רום מעלה חצי אמה ושלחה אמה . אמה אמה ורובד ג' אמה אמה ורובד ג' העליונה אמה אמה ורובד ד' . ר"י אומר העליונה אמה אמה ורובד החמש.כך כתב ר' ברוך שהלא בטוספתות יבמות מדויקים והכי פירוסס . רום . גובה המעלה שלי אמה כמו שהיו כלן : ושלחה . דהיינו מסך רוחב המעלה שהוא מדרך הרגל היה אמה ומעלה אחיה ומליסים כל אחת היה שלשה אמה והיינו אמה אמה דקתני : ורובד ג' . מעלה ד' היה רחבה ג' אמות ורובד דקתני היינו סורה של רלפה כמו מוקף רובדים של אבן על הרובד הד' שבעזרה לפי שהרלפה היתה רחבה ללא מעלה ומס"ה לא אמר שלשה שלש ללא רובד שלש בלו' סורה הרלפה . אמה אמה . כלו' מעלה אחת אמה וחובד ד' . פי' המעלה העליונה שהיא המעלה של י"ב לאמר אחת אמה המעלה העליונה היתה רחבה ד' אמות עד החולם ומלאו כל המעלות י"ט אמות

דבר . ואחי' לא נפגמו בברזל : ומלבנים אותן . בסיד פעמים בשנה : רבי אומר כו' . לא פליג אחי"ק אלא מוסיף לומר דבכל ערב שבת היו מקנחים אותן במפה מפני הדמים : לא היו סדין אותן בבפים . אמלתיה דח"ק מהדר בשהיו מלבניס אותן בסיד פעמים בשנה : שם לא היו סדין אותן בבפים של בנחיס שרגילים לסוד בו : (ה) ושבעות היו בצפונו של מזבח . לפי שלא היו כופפי' אם החמיד בדחנן במסכת תמיד יוחנן כ"ע כ"ד טבעות לכ"ד מסמרות בסוכה והיו קבועו' ברלפ'עסויות כמין קסת שהיו מכניסין בהן לוחר הבשמה בשעת שחיטה ומועלי' אלם הטבעת בחרקוסין לצפונו של מזבח לפי שקדשי קדשים שחיטתן בצפון : ה' עמודים ננסים . עמודים של אבן נמוכין: ורביעין של ארז . שחיכות מרובעות של ארז היו על העמודים : ואונקליות.כעין מזלגות אלינ"ס בלע"ז : היו קבועין . בחותן רביעין של ארז ותולין בהן הבשמה:ג' סדרים . של אונקליות זו למעלה מזו

מן הראשונה עד השלוש וג' לשון רומח שכל רפפה הלקה היה מן המזבח עד מחלף המעלות הרי כ"ב לשון השלוש למזבח : ר"י אומר העליונה רובד ה' · עד השלוש הסמוך לסוף ג' לשון מעלות המעלות : (ז) אמלתראות · קורות מצויירות ומכוירות : של מילת · של לילן (ז) שנדלים בו עפרים שקרויין 'מילין בלשון הגיונין חיטין שמן כמי מילין כתבו : התחתונ'. הקורה התחתונ' מושכב על משקוף הפתח לראשו של פתח שהוא רחב ך' לשון · והקורה עודפת על הפתח לשני מזה ומזה מזה . כמלא קורה כ"ב וקורה שניה שלמעלה הימנו: עודפת על הראשונה לשני מזה ומזה מזה כמלא קורה ד'יעפרי' והשלישי' שהם ועשרים והרביעית כ"ם וממיתים שלשים : ונדבך. שורה כמו נדבכי' די לבן גלל : בין כל אחת ואחת . שמא קורות שלו לא היו נוגעות זו בזו אלא שורה של בנין של לבנים היתה בין זו לזו: (ח) שלא יבעטו . שלא יהו הבתלים ליפול מחמ' נופכן והיו שכלוכות הללו שמשכיב מכוחל זה לכוחל זה סומכין (ז) כי הבתלים שלא יפלו : ורואין את העטרות · שבשלוות של היכל : כל מי שהוא מתנדב . זהב להיכל ורוצה שהזהב עלמו שהתנדב יתנוהו בהיכל (ם) כפי שהיה כלו מלופף זהב היה עושה מלותו זהב שהתנדב כדמות נרגיר לו עלה לו לשכול ומולם בה : ונמנו עליה ג' מאות כהנים . מכוכד הזהב מרובה שהיו בה הולרכו ג' מלות כהנים לטלטלה לפלוחה ממקום למקו' (ס) וזה אחד מן המקומות שדברו שמנים לשון שכחי דלאו דוקא ג' מלות כהנים (י) ולא נתכוון ר"ש בר' לדוק אלא להודיע שזהב שרבה התנדבו שם :

ר'יהודה אומר העליונה אמה אמה ורובד חמש : (ז) פתחו של אולם גובהו ארבעים אמה · ורחבו עשרים אמה · וחמש אמלתראות של מילת היו על גביו התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה · ושלמעלה ממנה עודפת עליה אמה מזה ואמה מזה · נמצאת העליונה שלשים אמה · ונדבך של אבנים היה בין כל אחת ואחת : (ח) וכלונסות של "ארז היו קבועין מכותלו של היכל לכותלו של אולם כדי שלא "יבעט "ושרשרות של זהב היו קבועין בתקרת האולם שבהן פרחי כהונה עולין ורואין את העטרות שבחלונות שנא'והעטרות תהיה לחלם ולטוביה ולידעיה ולחזן בן צפניה לזכרון בהיכל ה' · נפן של זהב היתה עומדת על פתחו של היכל · ומודלה על גבי כלונסות כל מי שהוא מתנדב עלה או נרגי' או אשכול · מביא ותולה בה אמר ר' אליעזר בר' צדוק מעשה היה ונמנו עליה שלש מאות כהנים : גמ' אבן גמ' יבעט·

עליה : (י) דהם היתה שעושה כל כך שהיתה שלשה מלות כהנים לכנות מספר וכל כך לא היו מספיקים· מפ' ·

ר"ם : (ו) ולא הוה משום לא תטע לך אשרה כל עץ דלא תשרה תורת לגלג דומיא דכתיבת עץ שמות בולט וזהו שהר"מ כ' ואין בונין בו עץ בולט כלל : קבועין · לא קבועים ממש קאמר בכאן אלא קבועים כעלמה כלא כאן דאל"כ קשה על לא תטע לך כל עץ כדאמרינן ס"מ : (ז) כעין שקורין תוסט"ר שטיל"ד ראבי"ם : בתקרות · ומוהם למטה בהוהם שהוסיפו בזמן פרסי בהוהם מפסניון ומולין כו'שרר"ש: גפן · עשוי לורת גפן על זהב על פתחו של היכל להתברך הגפן לפי שכנסת ישראל כמשלה לגפן כמו שהוא מפורש בכתו'שר"ש: וכלונסות של ארז בזמן דליס של גפן מגפיין חומה ע"ג עמודין של ארז דלא עברו אלא חטע לך אשרה כל עץ דזה לישו בגין מפ' · (ח) ויהוה לי שהיה עושה עלה או גרגר ומלהו בגף ולשמה שהיו נריכין לזהב לבדק ההיכל היו לוקחין מכאן ומהתכין אותו לעשות ממנו מה שהיו בהיכל עלמו· (טו) כ' ר"ש לשמה ולפרק משם גרגירי' ואשכלות שאלו ממחניים· מפ' ·

חמש מאות : שקלים : קמשון בשם חמש מאות · דהכי ת"ק מחליתו ממנים ומחתימים:תמה הכי קשיא ליה· כלומר להכי חשמעינן ברייתא דאי מחשמעות דקרא ה"א קנה בשם כקנמון בשם המלילה דקרא משמעות קלי קמ"ל:בעין · שלין בהשם מבריע : בהיקום יוהע בהברעות · שלא היה שוקל בהברעות לבד אלא מניחו כמות שהן והמקוסיודע מה משקלו : ס"ג אלא אמר לך רב יהודה · מדקא מייתי ליה תרי זימני ודאי לאפוקי הוא דאמר : שלא יניח משקל כוי · שיטקול כל בשם ובשם כנגד הברזל ולא יטקול כמיני דמר דרור ויחזור ויטקול קידה כנגד מר דרור . העיקרין בהשמים : לילו פיפק · דשמן לא הוי אלא י"ב לוגין ועיקרין הוי עוכא : וקרלן כמים : שיכלעו המים ולכשילף עליהן בשמן לא יכלעו : וקלט · בשמן את ריחו : קפחו · קמאו משם לשמן מעל העיקרין ואתני בללוחית : וכי לם לאחד בשבת כוי · שאחתה מתניתין שיטק אפילו לסוך : זה לי לדורותיכם · אלמא כולהו י"ב לוגין דקיימין לעתיד לבא :

רש"י

זוהר נשא דף קפב ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

רבי יצחק ור' יסודה סוו חזלי מחום' ללוד ח"ר יסודס (כ"ח יצחק) ניחח מלין דלחריתח ומזיל פחח ר' יסודס (יצחק) ואחר כי יפחח חים בור לו כי יכרס חים בור ונו' מס כחיב בחריס בעל סבור ישלס ונו' ומס על דא כך מלן דגריס לחבחס' עלמח בחוכוי עחכ"ו חלא חוסכי דחעי"ב דחבחים עלמח חמחי חית ליס חסוכם כמס דכחיב חים לו חסס כי יעשו ונו' וסחודו חת מטחחס וסמיב חלא ודאי דא מסכי' להו בגין דעביד חסוכם כביכול סוא עביד ליס ממס דסא מס דפניס לפילא לחחקין ליס וכמס בחסוכם דכחיב חים לו חסס כי יעשו ונו' וסחודו חת מטחחי וסמיב

וסמיב ותסובב תחקין כלה תחקין לעילה ותחקין לתתא תחקין לגרמיס תחקין לכל עלמא פתח ר' יצחק (יסודס) תבתריס ותמר בגר לך ומלחוך כל סדברי' סהלס וגו' בגר לך מכאן דתסובב מעליא מכלה עד לא ידעי דינא בעלמא דבתר דשהרי דינא תקיף חיליס מאן יעבר ליס מעלמא ויסלק ליס דסה כיון דשהרי דינא לא יסתלק עד דיסתלי בתר דשתלי ועבד תסובב תחקין עלמין כלסו משמע דכתיב ומלחוך כל סדברי' סהלס בתחרית סימי' וכתיב ושבת עד ס' תלסיך וגו' כי תל רחו' ס' תלסיך וגו' בתחרית סימי' מאי חיבא סכא תלת לתכללא כ"י דתיסו בגלותא ותשתכחת בעלמא דילסון ולא שבקת לון לעלמין וכגון כך קב"ס תע"ב דשהרי דינא בעלמא בעי דיסדרון ישראל בתסובס לתובבא להו בסתי עלמא ובעלמא דאתי ולית לך מאן דקאיס קמי תסובס מ"ח אפילו כ"י תסובס תקרי ותי תימא (תסובס) עלסס (ס"ח מעליא) (י"ח ותת עלסס) בכל אתר לא שכיח תלת דא תקרי תסובס כד אסדר רחמי לקבלס, וסיח תבת על כל חיגון תוכלוסין ויוקס לון ותסובס מעליא כד אתמסר נפשא לגבס ונטיל לס בזמנא דאיסי בתסובס כדין כלה לתתקן לעילא ותתא ותתקן סוף זכל עלמא חייבא חד בעלמא קלקולא דכתב אחרנין בניי' ווי לחייבא ווי לסביביס מ"ח יונס בנין דלא בעא למסך בסליחותא דמתריס כמס בני נפש סוי אתחבידו בניים בימא עד דכלסו אסדרין עלוי ורחמו ליס בדינא בימא וכדין אסתזיבו כלסו וקב"ס חס עליס לבתר ומזיב כמס תכלוסין בעלמא חימתי כד אסדר למאתריס מנו עקתי' סס"ד קראתי מצרס לי' חל ס' ויענני' וכתיב מן סמצר קראתי יס ענני במרחב יס:

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

מספר חסידים סימן רכב רכג — הר"ס הלכות ברכות פ"ד

ש"ש שהברג על קידוש ס' ויש נדיקים שחיגס נהרגיס על קידוש ס' ולא מתיס בידי שמיס על מעותיהס ואלו היו בשעת הגזירה היו נהרגיס ולא יפסידו אלא שפותחיס לסס מן הסכר פוכת שהס שלא יכולו לידי כך כדי שימיו ויולידו בניס ואותן שנהרגיס עודפיס עליהס שכר כנגד חיי העולס הזה שלא קבלו ועולס תדת הדין לשעון כנגד הרבגיס שס היס בביתיו לידי מחשבה וכסיון שלא היו יכולים לעמוד ולקבל פורעגות כנגד הכסיון שלא יוכלו לעמוד ויכולים לומר הנדיקים יש לסס שכר • שגלוי וידוע לך שס היינו בחיס לידי כסיון היינו יכולין לעמוד ולא היינו מושלים הרבה יסודיס שנהרגיס בשעת הגזירה והרבה גמרו ליהרג וניצולו ורחס יכולי לחלק ואמרו ר' שבכתי לחתר ר' שבכתי בהרוג לחתר שמו ר' שבכתי בחלוס הרוג לחתר שמו ר' שבכתי לחתר ר' שבכתי בהרוג כל לותס שנמצאו בלבס ליהרג על קידוס ס' חלקס עמהס בכן פתן:

רשע לחד היס קבור בין ההרוגיס בהו בחלוס לחדס תשוב חי שיוליחוהו מביניהס שקשה לסס ביותר:

מצות השם

חולין קל"ו יומח י"ח סיכה דף נ' כ"ק ט"ו כ"ח סס"ח מ"ע קפ"ו ל"ת רלח סמג עשין ע"ח לאוין קס"ז ת"ח סי' תכ"ז סמק סימן קכ"ב

תקמו תקמז (רכג) מ"ע לעשות מעקה לגגו ולהסיר כל מכשול מביתו שנא' ועשית מעקה לגגך כי יפול הנופל ממנו: (רכד) ומל"ת שלא להניח מכשול בביתו שנאמר לא תשים דמים בביתך וכל המניח גגו בלא מעקה בטל מ"ע ועבר על ל"ת וכן כל דבר שיש

(א) ברוך על הפת פטר את הפרפרת שאוכלין בה הפת טמיני התבשיל ושיורות וכיוצא בהן אבל אם ברוך על הפרפרת לא פטר את הפת ברוך על מעשה קדירה פטר את התבשיל ברוך על התבשיל לא פטר את מעשה קדירה: (ב) נפר בלבו שלאכול או שלשתות ואחר כך נמלך לאכול או לשתות אע"פ שלא שינה מקומו חוזר ומברך. ואם לא נפר בלבו אלא דעתו לחזור לאכול ולשתות אפילו פסק כל היום כולו אינו צריך לברך שנית:

בו מכשול שכגון מוט גפן בתר לו בור לריך לעשות מסיגס לפניו גבוס עשרה טפחיס ולריך שתהא המסיגס מזקה להסגיו עליה ולא שתפול ותסור לגדל כלב רע בתוך ביתו (ובתב ס' חרדיס) וכשומו על לב בכל יום מלוס זו וירחס לס לריך תיקון כשבב לו בשלו מקייס המלוס בכל יוסוומב בכל יום ובכ"ן בזו"ב:

מסכת כלליס פסחיס פ"ד סס"ד ס' מחלוקת לסמורת פ"י וס' כלליס פ"ס סס"ס ל"ת קכ"ב ר"י"ו סתג לאוין קמ"ס ר"פ ר"ד סי' רל"ו סמק סי קס"ס ר"י"ן

תקמה תקמט (שכה) מל"ת שלא לזרוע תבואה בכרס שנאמר לא תזרע כרמך כלאיס ואיכו לוקה מן התורה משום כלאי הכרס עד שיזרע בתרן יפרהל חטה ושעורה ומרגן במפולת יד או שני מיני ירק תרגן או ירק וזרע ומרגן לוקה שתיס משום שדך לא תזרע כלאיס (בסימן רמ"ו) ומשום כלאי הכרס . וכן אס היו מונחין בתרן ותפה לוחן בעפר לוקה ומד"ס אסור לזרוע כלאי הכרס בתוך לתרן גס כן . (שכו) ומל"ת שלא לתכול ולהנות מכלאי הכרס שנאמר פן תקדש המלאה וגו' תוקד אס שטעון שריפה ולוקין על לכילתו אפילו שלא כדרך הנאתו אפי' ערף גרונו דו (כמו בסימן קי"ד) נזרעו כלאיס בפ"ו אסור מן התורה ואפיקס אסור ובתוך לתרן אסור מד"ס ואפיקס מותר ומוסג בכל זמן בזכריס ונקבות:

מכות כ"ח כלליס פרק מ' כ"ת דף כ' סס"ד ס' כלליס פ"ט סס"ת ל"ת ר"י"ח סמג לאוין רפ"ב י"ד סי' רל"ז סמק סי' ק"ע

תקנ (שכו) מל"ת שלא לחרום בשור ותמור יחדיו שנאמר לא תחרום בשור ובתמור יחדיו וס"ס ולא מין טהור לפי' הסהיגין בקול ובן מוסכין ס"ן לוקה אבל המזווגן פטור עד שימשך או יכפיב ולפי' מלה שהמשיכו או הסהיגו בתחד או שיסבו על הטעלה לוקין כולן : ומד"ס שני מינין שהן לאורין בהרבעה (בסי' רמ"ה) לפי' שכיסס שמאין או שכיסס טהורין לאורין ולוקין על זה מכות מרדות ומוסג בכל מקום ובכ"ן בזו"ב:

יבמות דף ד' מכות ה"ח כלליי פרק ע' דף פ"ח סס"ד ס' כלליי פ"י סס"ת ל"ת מ"ב סמג לאוין רפ"ג י"ד סי' רל"ח סמק סימן ל"ב

תקנא (שכח) מל"ת שלא ללכות בגד מלמר ופשתי שנא' לא תלבש שעטנז למר ופשתים יחדו וס נקרא כלאי בגדים : למר הוא למר רחליס ואילים דוקא כיון שנתחבר למר ופשתן לד תבור בטולס לאור משום כלאיס מן התורה ואס לבש כלאיס לפי' ערתי ואפילו ע"ג עשרה בגדיס שהיו מהכהו כלוס ואפי' לגגוב את המבס לוקה וכן המתבסה בו לוקה ומד"ס לאור ליבב על מלעות של כלאיס לפי' עשר מלעות רבין זו ע"ג זו ומתמתן שבהן כלאיס לאור ליבב על העליון ומוסג בכ"מ ובכ"ן בזו"ב

ליל ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ס בגד מילוי כ"ן וד' ה' ו' ה' ותעשה ממנו לירוף וְהָיְתָה בניקוד שמי

א כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ׃ ב וְשָׂם לָהּ עֲלִילֹת דְּבָרִים
וְהוֹצִא עָלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וָאֶקְרַב
אֵלֶיהָ וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים׃ ג וְלָקַח אֲבִי הַנַּעֲרָ וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ
אֶת־בְּתוּלֵי הַנַּעֲרָ אֶל־זִקְנֵי הָעִיר הַשָּׁעָרָה׃ ד וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ
אֶל־הַזְּקֵנִים אֶת־בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ׃ ה וְהִנֵּה־
הוּא שָׂם עֲלִילֹת דְּבָרִים לֵאמֹר לֹא־מָצָאתִי לְבִתֵּךְ בְּתוּלִים וְאֵלֶּה

	סנטרס קרי	אונקלוס	בתולי
א	אֲרֵי יִסַּב גְּבַר אִתְּתָא וְיֵיעוֹל לְוָתַהּ וְיִסְנִנַּהּ׃ ב וְיִשְׁוֵי לָהּ תַּסְקוֹפֵי מִלִּין וְיִפֵּיק עֲלָהּ שׁוּם		
	בִּישׁ וְיֵימַר יַת אִתְּתָא הָדָא נְסֵיבִית יָתָהּ וְלָא אַשְׁכַּחִית לָהּ בְּתוּלִין׃ ג וְיִסַּב		
	אֲבוּהָא דְעוֹלְמְתָא וְאִמַּהּ וְיִפְקוּן יַת בְּתוּלֵי עוֹלְמְתָא לָקְדָם סָבֵי קִרְתָּא וְיֹתְרָע בַּיִת דִּין אַתְרָא		
ד	וְיֵימַר אֲבוּהָא דְעוֹלְמְתָא לְסָבַיָּא יַת בְּרָתִי יְהָבִית לְגַבְרָא הָדֵין לְאַנְתּוּ וּשְׂנָאָהּ׃ ה וְהָא הוּא		

בְּתוּלַי בִּתִּי וּפִרְשׁוּ הַשִּׂמְלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר׃ יז וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר־
הַהִוא אֶת־הָאִישׁ וְיִסְרוּ אֹתוֹ׃ יח וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ לַאֲבִי
הַנַּעֲרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלוֹ־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־
יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃ יט וְאִם־אֱמֶת הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־נִמְצְאוּ
בְתוּלִים לַנַּעֲרָ׃ כ וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנַּעֲרָ׃ אֶל־פֶּתַח בֵּית־אָבִיהָ
וּסְקָלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה כִּי־עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת
בֵּית אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ כא כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב
עִם־אִשָּׁה בְּעֻלַת־בַּעַל וּמֵתוּ גַּם־שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־הָאִשָּׁה
וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל׃ כב כִּי יִהְיֶה נַעֲרָ׃ בְּתוּלָה מְאֹרָשָׂה
לְאִישׁ וּמְצָאָהּ אִישׁ בָּעִיר וְשָׁכַב עִמָּהּ׃ כג וְהוֹצֵאתֶם אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶל־
שַׁעַר הָעִיר הַהוּא וּסְקַלְתֶּם אֹתָם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ אֶת־הַנַּעֲרָ׃ עַל־דְּבַר
אֲשֶׁר לֹא־צָעֲקָה בָעִיר וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דְּבַר אֲשֶׁר־עִנָּה אֶת־אֵשֶׁת
רֵעֵהוּ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ כד וְאִם־בַּשָּׂדֶה יִמְצָא הָאִישׁ אֶת־הַנַּעֲרָ׃
הַמְאֹרָשָׂה וְהֶחֱזִיק־בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב עִמָּהּ וּמֵת הָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁכַב
עִמָּהּ לְבַדּוֹ׃ כה וְלַנַּעֲרָ׃ לֹא־תַעֲשֶׂה דָבָר אֵין לַנַּעֲרָ׃ חֵטְא מָוֶת
כִּי כַּאֲשֶׁר יָקוּם אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ וּרְצָחוֹ נֶפֶשׁ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה׃ כו כִּי־
בַשָּׂדֶה מָצָאָהּ צָעֲקָה הַנַּעֲרָ׃ הַמְאֹרָשָׂה וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ׃ כז כִּי־

לנערה קרי אונקלוס הנערה ק׳ נערה ק׳ ימצא

שֵׁנִי תִּסְקוֹפֵי מִלִּין לְמֵימַר לָא אַשְׁפַּחְתְּ לְבַרְתָּךְ בְּתוּלִין וְאִלֵּין בְּתוּלֵי בְרָתִי וְיִפְרְסוּן שׁוּשְׁיְפָא
קֳדָם סָבֵי קִרְיְתָא׃ ו וְיִרְבְּרוּן סָבֵי קִרְיְתָא הַהִיא יָת גַּבְרָא וְיִלְקְנוּן יָתֵיהּ׃ ז וְיִגְבּוּן מִנֵּיהּ מְאָה
סַלְעִין דְּכַסְפָּ וְיִתְּנִין לַאֲבוּהָא דְּעוֹלֶמְתָּא אֲרֵי אַפֵּיק שׁוּם בִּישׁ עַל בְּתוּלַת בַּת יִשְׂרָאֵל וְלֵיהּ
תְּהֵי לְאִנְתּוּ לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִפְטְרַהּ כָּל יוֹמוֹהִי׃ ח וְאִם קוּשְׁטָא הֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין לָא
אִשְׁתְּכַחַת בְּתוּלִין לְעוֹלֶמְתָּא׃ ט וְיִפְקוּן יָת עוֹלֶמְתָּא לְתָרַע בֵּית אֲבוּהָ וְיִרְגְּמִנָּהּ אֲנָשֵׁי קִרְיָתָא
בְּאַבְנַיָּא וְתָמוּת אֲרֵי עֲבָדַת קְלָנָא בְּיִשְׂרָאֵל לְזָנָאָה בֵּית אֲבִיהָ וְתִפְצֵי עָבִיד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ׃
י אֲרֵי יִשְׁתְּכַח גְּבַר שְׁכִיב עִם אִתְּתָא גְּבַר וְיִתְקְטְלוּן אַף תַּרְוֵיהוֹן גַּבְרָא דְּשָׁכִיב עִם אִתְּתָא
וְאִתְּתָא וְתִפְצֵי עָבִיד דְּבִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל׃ יא אֲרֵי תְּהֵי עוֹלֶמְתָּא בְּתוּלְתָּא דְּמָאַרְסָא לְגַבְרָ
וְיַשְׁכְּחִנַּהּ גְּבַר בְּקִרְיְתָא וְיִשְׁכּוֹב עִמָּהּ׃ יב וְתִפְקוּן יָת תַּרְוֵיהוֹן לִתְרַע קִרְיְתָא דַּהִיא וְתִרְגְּמוּן
יָתְהוֹן בְּאַבְנַיָּא וְיִמוּתוּן יָת עוֹלֶמְתָּא עַל עִיסַק דְּלָא צְוָחַת בְּקִרְיְתָא וְיָת גַּבְרָא עַל עִיסַק דְּעַנִּי
יָת אִתַּת חַבְרֵיהּ וְתִפְצֵי עָבִיד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ׃ יג וְאִם בְּחַקָּא יִשְׁכַּח גְּבַר יָת עוֹלֶמְתָּא דְּמָאַרְסָא
וְיִתְקוֹף בָּהּ גַּבְרָא וְיִשְׁכּוֹב עִמָּהּ וְיִתְקְטֵיל גַּבְרָא דְּשָׁכִיב עִמָּהּ בְּלַחוֹדוֹהִי׃ יד וּלְעוֹלֶמְתָּא לָא
תַּעֲבִיד מִדְּעַם לַיִת לְעוֹלֶמְתָּא חוֹבַת דִּין דְּקָטוֹל אֲרֵי כְּמָא דְּיָקוּם גַּבְרָא עַל חַבְרֵיהּ וְיִקְטְלִינֵיהּ
נַפְשׁ כֵּן פִּתְגָמָא הָדֵין׃ טו אֲרֵי בְּחַקָּא אַשְׁכְּחָהּ צְוָחַת עוֹלֶמְתָּא דְּמָאַרְסָא וְלֵית דְּפָרִיק לָהּ
טז אֲרֵי יִשְׁכַּח גְּבַר עוֹלֶמְתָּא בְּתוּלְתָּא דְּלָא מָאַרְסָא וְיִתְּפְסִנַּהּ וְיִשְׁכּוֹב עִמָּהּ׃ יז וְיִתֵּן

יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָ׃ בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־אֹרָשָׂה וּתְפָשָׂהּ וְשָׁכַב עִמָּהּ
וְנִמְצָאוּ׃ יז וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ׃ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ־
תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנָּהּ לֹא־יוּכַל שַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃ יח לֹא־יִקַּח
אִישׁ אֶת־אֵשֶׁת אָבִיו וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו׃ יט לֹא־יָבֹא פְּצוּעַ־דַּכָּה
וּכְרוּת שָׁפְכָה בִּקְהַל יְהוָה׃ כ לֹא־יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְהוָה גַּם דּוֹר
עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְהוָה׃כא לֹא־יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל יְהוָה
גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְהוָה עַד־עוֹלָם׃ כב עַל־דְּבַר
אֲשֶׁר לֹא־קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר
שָׂכַר עָלֶיךָ אֶת־בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרַם נַהֲרַיִם לְקַלְלֶךָּ׃
כג וְלֹא־אָבָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל־בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ
אֶת־הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ כד לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלֹמָם
וְטֹבָתָם כָּל־יָמֶיךָ לְעוֹלָם׃כה לֹא־תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא לֹא־תְתַעֵב
מִצְרִי כִּי־גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ׃כו בָּנִים אֲשֶׁר־יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא

נעורה ק׳ מנערה ק׳ לָהֶם בִּקְהַל יְהוָה׃

אונקלוס

נַבְרָא דְּשָׁכַב עִמָּהּ לַאֲבוּהָא דְּעוֹלֶמְתָּא חַמְשִׁין סְלָעִין דְּכַסְפָּ וְלֵיהּ תְּהֵי לְאִנְתּוּ חֲלַף דִּי עַנְיַהּ
לַיִת לֵיהּ רְשׁוּ לְמִפְטְרַהּ כָּל יוֹמוֹהִי׃ יח לָא יִסַּב גְּבַר יָת אִתַּת אֲבוּהִי וְלָא יְגַלֵּי כְּנָפָא דַּאֲבוּהִי׃
יט לָא יִדְכֵּי דְּסִסְיָק וְדִמְחַבֵּל לְמֵיעַל בִּקְהָלָא דְּיָ׃ כ לָא יִדְכֵּי מְמַזֵּירָא לְמֵיעַל בִּקְהָלָא דְּיָ
אַף דָּרָא עֲשִׂירָאָה לָא יִדְכֵּי לֵיהּ לְמֵיעַל בִּקְהָלָא דְּיָ׃ כא לָא יִדְכּוּן עַמּוֹנָאֵי וּמוֹאָבַאי
לְמֵיעַל בִּקְהָלָא דְּיָ אַף דָּרָא עֲשִׂירָאָה לָא יִדְכֵּי לְהוֹן לְמֵיעַל בִּקְהָלָא דְּיָ עַד עָלְמָא׃ כב עַל
עֵיסָק דְּלָא עַרְעוּ יַתְכוֹן בְּלַחְמָא וּבְמַיָּא בְּמִפַּקְכוֹן מִמִּצְרַיִם וְדִי אָגַר עָלָךְ־ית בִּלְעָם
בַּר בְּעוֹר מְפַתּוֹר אֲרָם דְּעֵל פָּרַת לְלַטָּיוּתָךְ׃ כג וְלָא אֲבָה יְיָ אֱלָהָךְ לְקַבָּלָא מִן בִּלְעָם וְהַפֵּךְ
יְיָ אֱלָהָךְ קֳדָךְ יָת לְוָטָן לְבִרְכָן אֲרֵי רַחֲמָךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃ כד לָא תְבַעֵי שְׁלָמְהוֹן וְטָבְתְּהוֹן כָּל
יוֹמָךְ לְעָלַם׃ כה לָא תְרַחֵיק אֲדוֹמָאָה אֲרֵי אָחוּךְ הוּא לָא תְרַחֵיק מִצְרָאָה אֲרֵי דַיָּיר הֲוֵיתָ
בְּאַרְעֵיהּ׃ כו בְּנִין דְּיִתְיְלְדוּן לְהוֹן דָּרָא תְּלִיתָאָה יְהֵבִי לְהוֹן לְמֵיעַל בִּקְהָלָא דְּיָ׃

ברי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצגנו תשלום כל הסדרה ותרגום והפטורה

יום ו תורה

כי תצא מחנה על־אויביך ונשמרת מכל דבר רע׃ א כִּי־תֵצֵא מַחֲנֶה עַל־אֹיְבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכֹּל דָּבָר רָע׃ א כִּי־יִהְיֶה בְךָ
אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִהְיֶה טָהוֹר מִקְרֵה־לָיְלָה וְיָצָא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא יָבֹא

אל

אונקלוס

אֲרֵי תִפּוֹק מַשְׁרִיתָא עַל בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ וְתִסְתַּמַּר מִכֹּל מִדְּעַם בִּישׁ׃ א אֲרֵי יְהֵי בָּךְ גְּבַר דִּי

אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה׃ יג וְהָיָה לְפִנוֹת עֶרֶב יִרְחַץ בַּמַּיִם וּכְבֹא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא
אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה׃ יג וְיָד תִּהְיֶה לְךָ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְיָצָאתָ שָׁמָּה חוּץ׃
יד וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל־אָזְנֶךָ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְחָפַרְתָּ בָהּ וְשַׁבְתָּ
וְכִסִּיתָ אֶת־צֵאתֶךָ׃ טו כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ׀ בֶּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ
וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא־יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב
מֵאַחֲרֶיךָ׃ ס טז לֹא־תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָיו אֲשֶׁר־יִנָּצֵל אֵלֶיךָ מֵעִם
אֲדֹנָיו׃ יז עִמְּךָ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בַּטּוֹב
לוֹ לֹא תוֹנֶנּוּ׃ ס יח לֹא־תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יִהְיֶה קָדֵשׁ
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ יט לֹא־תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־
נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ גַּם־שְׁנֵיהֶם׃ ס כ לֹא־תַשִּׁיךְ לְאָחִיךָ נֶשֶׁךְ
כֶּסֶף נֶשֶׁךְ אֹכֶל נֶשֶׁךְ כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר יִשָּׁךְ׃ כא לַנָּכְרִי תַּשִּׁיךְ וּלְאָחִיךָ
לֹא תַשִּׁיךְ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח יָדְךָ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ ס כב כִּי־תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר
לְשַׁלְּמוֹ כִּי־דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃ כג וְכִי
תֶחְדַּל לְנַדֵּר לֹא־יִהְיֶה בְךָ חֵטְא׃ כד מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר
נָדַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ׃ ס כה כִּי תָבֹא
בְּכֶרֶם רֵעֶךָ וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים כְּנַפְשְׁךָ שָׂבְעֶךָ וְאֶל־כֶּלְיְךָ לֹא תִתֵּן׃ ס כו כִּי

אונקלוס תבא

לָא יְהֵי דְּכִי מִקְרֵה לֵילְיָא וְיִפּוֹק לְמִבָּרָא לָא יֵעוֹל כְּגַוֹ מַשְׁרִיתָא׃ יב וְיְהֵי לְמַפְנֵי
רַמְשָׁא יַסְחֵי בְּמַיָּא וּבְמֵעַל שְׁמְשָׁא יֵעוֹל לְגַוֹ מַשְׁרִיתָא׃ יג וַאֲתַר מְתַקַּן יְהֵי לָךְ מִבָּרָא
לְמַשְׁרִיתָא וְתִפּוֹק תַּמָּן לְבָרָא׃ יד וְסִכְתָא תְּהֵי לָךְ עַל זֵינָךְ וִיהֵי כְּמִתְּבָךְ לְבָרָא וְתַחְפַּר בַּיה
וְתִתּוּב וְתִכְסֵי יַת מִפְקָקָךְ׃ טו אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ שְׁכִינְתֵּיהּ מְהַלְכָא בְּגוֹ מַשְׁרִיתָךְ לְשֵׁזָבוּתָךְ וּלְמִמְסַר
בַּעֲלֵי דְבָבָךְ קָדָמָךְ וְתְהֵי מַשְׁרִיתָךְ קַדִּישָׁא וְלָא יִתְחֱזֵי בָּךְ עֲבֵרַת פִּתְגָם וְיִתּוּב מֵימֵרַיה
מִלְאוֹשָׁבָא לָךְ׃ טז לָא תְמַסֵּר עֶבֶד לְמָרֵיהּ דְּיִשְׁתֵּזִב לְוָתָךְ מִלּוֹת רְבוֹנֵיה׃
יז עִמָּךְ יֵתֵב בֵּינָךְ בְּאַתְרָא דִּי יִתְרְעֵי בְּחַד מִן קִרְוָיָךְ בְּדְיִשְׁתַּבַּח לֵיהּ לָא תוֹנְנֵיהּ׃ יח לָא תְהֵי
אִתְּתָא מִבְּנָת יִשְׂרָאֵל לְגֵבֶר עַבְדָּא וְלָא יִסַּב גַּבְרָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְּתָא אָמָא׃ יט לָא תַעֵל
אָגַר זַנְיָתָא וְחוּלְפַן כַּלְבָּא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דֵּיְיָ אֱלָהָךְ לְכָל נִדְרָא אֲרֵי מְרָחָק קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ אַף
תַּרְוֵיהוֹן׃ כ לָא תַרְבֵּי לַאֲחוּךְ רִבִּית כְּסַף רִבִּית עִבּוּר רִבִּית כָּל מִדְּעָם דְּמִתְרַבְּיִן כְּבֵר עַמְּמִין
תַּרְבֵּי וְלַאֲחוּךְ לָא תַרְבֵּי בְּדִיל דְּיִבְרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכֹל אוֹשָׁטוּת יָדָךְ עַל אַרְעָא דִּי אַתְּ עָלֵל
לְתַמָּן לְמֵירְתָהּ׃ כא כִּי אֲרֵי תְדַר נְדַר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לָא תְאַחַר לְשַׁלָּמוּתֵיהּ אֲרֵי מִתְבַּע יִתְבְּעִנֵּהּ
יְיָ אֱלָהָךְ מִנָּךְ וְיְהֵי בָךְ חוֹבָא׃ כג וַאֲרֵי תִתְמְנַע לְמִנְדַּר לָא יְהֵי בָךְ חוֹבָא׃ כד אֲפֵקוּת סְפָוָתָךְ
תִּטַּר וְתַעְבֵּד כְּמָא דִּי נְדַרְתָּא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ נְדַבְתָּא כְּמָא דִּי מַלֵּלְתָּא בְּפוּמָךְ׃ כה אֲרֵי תֵּיתֵי
בְּכַרְמָא דְּחַבְרָךְ וְתֵיכוֹל עִנְבִין כְּנַפְשָׁךְ שָׂבְעָךְ וּלְמָאנָךְ לָא תִתֵּן׃ כו אֲרֵי תֵּיתֵי בְּקָמְתָא

תָּבֹא בְּקָמַת רֵעֶךָ וְקָטַפְתָּ מִלְתֶיךָ בְּיָדֶךָ וְחֶרְמֵשׁ לֹא תָנִיף עַל קְמַת
רֵעֶךָ׃ ס כד א כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם־לֹא תִמְצָא־
חֵן בְּעֵינָיו כִּי־מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ
וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ׃ ב וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ־אַחֵר׃
ג וּשְׂנֵאָהּ הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ
מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן אֲשֶׁר־לְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃
ד לֹא־יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר־שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לִהְיוֹת
לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטְמָּאָה כִּי־תוֹעֵבָה הִוא לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא תַחֲטִיא
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃ ס ששי ה כִּי־
יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַּצָּבָא וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל־דָּבָר
נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׂמַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־לָקָח׃ ו לֹא־
יַחֲבֹל רֵחַיִם וְרָכֶב כִּי־נֶפֶשׁ הוּא חֹבֵל׃ ס ז כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ גֹּנֵב
נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֶּר־בּוֹ וּמְכָרוֹ וּמֵת הַגַּנָּב הַהוּא וּבִעַרְתָּ
הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ ס ח הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע־הַצָּרַעַת לִשְׁמֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת
כְּכֹל אֲשֶׁר־יוֹרוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת׃
ט זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃ס
י כִּי־תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ מַשַּׁאת מְאוּמָה לֹא־תָבֹא אֶל־בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ׃
יא בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בּוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת־הָעֲבוֹט

אונקלוס החוצה

דַּחֲבְרָךְ וְתֵקְטוֹף דָּמֶלֶן בִּידָךְ וּמַגְלָא לָא תְחֵים עַל קַמְתָא דְּחַבְרָךְ׃ א אֲרֵי יִסַּב גְּבַר אִתְּתָא
וְיִבְעֲלִנַּהּ וְיְהֵי אִם לָא תִשְׁפַּח רַחֲמִין בְּעֵינוֹהִי אֲרֵי אַשְׁכַּח בַּהּ עֲבֵרַת פִּתְגָם וְיִכְתּוֹב לַהּ גֵּט
פְּטוּרִין וְיִתֵּב בִּידַהּ וְיְשַׁדְּרִנַּהּ מִבֵּיתֵהּ׃ ב וְתִפּוֹק מִבֵּיתֵהּ וְתְהֵי לְגֶבֶר אָחֳרָן׃ ג וְיִסְנְאִנַּהּ גַּבְרָא
בַּתְרָאָה וְיִכְתּוֹב לַהּ גֵּט פְּטוּרִין וְיִתֵּן בִּידַהּ וְיְשַׁדְּרִנַּהּ מִבֵּיתֵהּ אוֹ אֲרֵי יְמוּת גַּבְרָא בַּתְרָאָה דְּנָסְבַהּ
לַהּ לְאִנְתּוּ׃ ד לֵית לַהּ רְשׁוּ לְבַעְלָהּ קַדְמָאָה דִּי פְטָרָהּ לְמִתַּב לְמִסְבָהּ לְמֶהֱוֵי לַהּ לְאִנְתּוּ
בָּתַר דְּ אִסְתָּאֲבַת אֲרֵי מְרָחָקָא הִיא קֳדָם יְיָ וְלָא תְחַיֵּב יַת אַרְעָא דִּי יְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ אַחֲסָנָא׃
ה אֲרֵי יִסַּב גְּבַר אִתְּתָא חֲדַתָּא לָא יִפּוֹק בְּחֵילָא וְלָא יֶעְבַּר עֲלוֹהִי לְכָל מִדְעָם פָּנֵי יְהֵי לְבֵיתֵהּ
שַׁתָּא חֲדָא וְיְחַדֵּי יַת אִתְּתֵהּ דִּי נָסַב׃ ו לָא יִסַּב מַשְׁכּוֹנָא רַחֲיָא וְרִכְבָּא אֲרֵי בְּהוֹן מִתְעַבֵּד
מָזוֹן לְכָל נְפָשׁ׃ ז אֲרֵי יִשְׁתְּכַח גְּבַר גָּנֵב נַפְשָׁא מֵאָחוֹהִי מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתְגַּר בֵּיהּ וְיִזְבְּנִנֵּיהּ
וְיִתְקְטַל גַּנָּבָא הַהוּא וְתִפַּלֵּי עֲבֵד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ׃ ח אִסְתְּמַר בְּמֵכְתַּשׁ סְגִירוּ לְמִטַּר לַחֲרָא
וּלְמֶעְבַּד כְּכֹל דִּי יֵילְפוּן יָתְכוֹן כָּהֲנַיָּא לֵוָאֵי כְּמָא דִּי פַקֶּדְתִּנּוּן תִּטְרוּן לְמֶעְבַּד׃ ט הֲוֵי דָכִיר
יַת דִּי עֲבַד יְיָ אֱלָהָךְ לְמִרְיָם בְּאָרְחָא כְּמָא דִּי נְפַקְתּוֹן מִמִּצְרַיִם׃ י אֲרֵי תַשֵּׁי בְחַבְרָךְ שְׁבוּקְנִיָּה׃ יא בְּבָרָא תְקוּם וְגַבְרָא דִּי אַתְּ רָשֵׁי בֵּיהּ יַפֵּק לְוָתָךְ

(חק לישראל) חי״ה לח

חַזְקָה׃ יב וְאִם־אִישׁ עָנִי הוּא לֹא תִשְׁכַּב בַּעֲבֹטוֹ׃ יג הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת־הָעֲבוֹט כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרֲכֶךָּ וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ ס יד לֹא־תַעֲשֹׁק שָׂכִיר עָנִי וְאֶבְיוֹן מֵאַחֶיךָ אוֹ מִגֵּרְךָ אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ בִּשְׁעָרֶיךָ׃ טו בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃ טז לֹא־יוּמְתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־אָבוֹת אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ׃ ס יז לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם וְלֹא תַחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה׃ יח וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ ס יט כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ בְשָׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ ס כ כִּי תַחְבֹּט זֵיתְךָ לֹא תְפָאֵר אַחֲרֶיךָ לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה׃ כא כִּי תְבַצֵּר כַּרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל אַחֲרֶיךָ לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה׃ כב וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ ס כה א כִּי־יִהְיֶה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנִגְּשׁוּ אֶל־הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוּם וְהִצְדִּיקוּ אֶת־הַצַּדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע׃ ב וְהָיָה אִם־בֶּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר׃

ארבע ם אונקלוס

יַת מַשְׁכּוֹנָא לְבָרָא׃ יב וְאִם גְּבַר מִסְכֵּן הוּא לָא תִשְׁכּוֹב בְּמַשְׁכּוֹנֵיהּ׃ יג אֲתָבָא תְּתֵב לֵיהּ מַשְׁכּוֹנָא כְּמֵעַל שְׁמְשָׁא וְיִשְׁכּוֹב בְּכִסּוּתֵיהּ וִיבָרְכִנָּךְ וְלָךְ תְּהֵי זְכוּתָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃ יד לָא תָעֲשׁוֹק אֲגִירָא עַנְיָא וּמִסְכֵּנָא מֵאַחָךְ אוֹ מִגִּיּוֹרָךְ דִּי בְאַרְעָךְ בְּקִרְוָיךְ׃ טו בְּיוֹמֵיהּ תִּתֵּן אֲגָרֵיהּ וְלָא תֵעוֹל עֲלוֹהִי שִׁמְשָׁא אֲרֵי עַנְיָא הוּא וְלֵיהּ הוּא מְסַר יַת נַפְשֵׁיהּ וְלָא יְקֵי עֲלָךְ קֳדָם יְיָ וִיהֵי בָךְ חוֹבָא׃ טז לָא יְמוּתוּן אֲבָהָן עַל פּוּם בְּנִין וּבְנִין לָא יְמוּתוּן עַל פּוּם אֲבָהָן אֱנָשׁ בְּחוֹבֵיהּ יְמוּתוּן׃ יז לָא תַצְלֵי דִּין גִּיּוֹרָא וְיָתְמָא וְלָא תְסַב מַשְׁכּוֹנָא לְבֵישׁ אַרְמְלָא׃ יח וְתִדְכַּר אֲרֵי עַבְדָא הֲוֵיתָא בְּמִצְרַיִם וּפְרָקָךְ יְיָ אֱלָהָךְ מִתַּמָּן עַל כֵּן אֲנָא מְפַקְּדָךְ לְמֶעְבַּד יַת פִּתְגָמָא הָדֵין׃ יט אֲרֵי תַחְצוֹר חֲצָדָךְ בְּחַקְלָךְ וְתִנְשֵׁי עוֹמְרָא בְּחַקְלָא לָא תְחוּב לְמִסְבֵּיהּ לְגִיּוֹרָא לְיָתְמָא וּלְאַרְמְלָא יְהֵי בְּדִיל דִּיבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכֹל עוֹבְדֵי יְדָךְ׃ כ אֲרֵי תַחְבּוֹט זֵיתָךְ לָא תְפַלֵּי בָּתְרָךְ לְגִיּוֹרָא לְיָתְמָא וּלְאַרְמְלָא יְהֵי׃ כא אֲרֵי תְּקַטּוֹף כַּרְמָךְ לָא תְעַלֵּל בָּתְרָךְ לְגִיּוֹרָא לְיָתְמָא וּלְאַרְמְלָא יְהֵי׃ כב וְתִדְכַּר אֲרֵי עַבְדָא הֲוֵיתָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרָיִם עַל כֵּן אֲנָא מְפַקְּדָךְ לְמֶעְבַּד יַת פִּתְגָמָא הָדֵין׃ א אֲרֵי יְהֵי דִּין בֵּין גְּבַרַיָּא וְיִתְקָרְבוּן לְדִינָא וְיִדְּנוּן וְיַזְכּוֹן יַת זַכָּאָה וְיִתְּבוּן יַת חַיָּבָא׃ ב וִיהֵי אִם בַּר חַיָּב לְאַלָּקָאָה חַיָּבָא וְיַרְמִינֵיהּ דִּינָא וְיַלְקִנֵּיהּ קֳדָמוֹהִי כְּמִסַּת חוֹבָתֵיהּ בְּמִנְיָן׃ ג אַרְבְּעִין יַלְקִנֵּיהּ לָא יוֹסִיף דִּילְמָא יוֹסִיף לְאַלָּקָאוּתֵיהּ עַל

ג אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף פֶּן־יֹסִיף לְהַכֹּתוֹ עַל־אֵלֶּה מַכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ׃ ד לֹא־תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ׃ ס ה כִּי־יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לוֹ לֹא־תִהְיֶה אֵשֶׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ׃ ו וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם עַל־שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא־יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל׃ ז וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ הָאִישׁ לָקַחַת אֶת־יְבִמְתּוֹ וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעְרָה אֶל־הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יְבָמִי לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יַבְּמִי׃ ח וְקָרְאוּ־לוֹ זִקְנֵי־עִירוֹ וְדִבְּרוּ אֵלָיו וְעָמַד וְאָמַר לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ׃ ט וְנִגְּשָׁה יְבִמְתּוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְיָרְקָה בְּפָנָיו וְעָנְתָה וְאָמְרָה כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִבְנֶה אֶת־בֵּית אָחִיו׃ י וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְיִשְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ הַנָּעַל׃ ס יא כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו אִישׁ וְאָחִיו וְקָרְבָה אֵשֶׁת הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת־אִישָׁהּ מִיַּד מַכֵּהוּ וְשָׁלְחָה יָדָהּ וְהֶחֱזִיקָה בְּמִבְשָׁיו׃ יב וְקָצַתָּה אֶת־כַּפָּהּ לֹא תָחוֹס עֵינֶךָ׃ ס יג לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ אֶבֶן וָאָבֶן גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה׃ יד לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְּבֵיתְךָ אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה׃ טו אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה־לָּךְ אֵיפָה שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה־לָּךְ לְמַעַן יַאֲרִיכוּ יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ טז כִּי תוֹעֲבַת

יהוה אונקלוס

אֵיתַן מָחָא רַבָּא וְיַקֵּל אָחִיךָ לֵעֵינָיךְ׃ ד לָא תַחְסוֹר פּוּם תּוֹרָא בְּדִישָׁיהּ׃ ה אֲרֵי יַתְבִּין אַחִין כַּחֲדָא וְיָמוּת חַד מִנְּהוֹן וּבַר לֵית לֵיהּ לָא תְהֵי אִתַּת מַיְתָנָא לְבָרָא לְגַבַר חְלוֹנַי יְבָמָהּ יֵעוֹל עֲלָהּ וְיִסְבְּנַהּ לֵיהּ לְאִנְתּוּ וְיִבְּמָהּ׃ ו וִיהֵי בּוּכְרָא דִּי תְלִיד יְקוּם עַל שְׁמָא דַּאֲחוּהִי מַחְנָא וְלָא יִתְמְחֵי שְׁמֵיהּ מִיִּשְׂרָאֵל׃ ז וְאִם לָא יְצֵבֵי גַּבְרָא לְמִסַּב יַת יְבִמְתֵּיהּ וְתִסַּק יְבִמְתֵּיהּ לְתָרַע בֵּית דִּינָא לְקֳדָם סָבֵיָא וְתֵימַר לָא צְבֵי יְבָמִי לְאָקָמָא לַאֲחוּהִי שְׁמָא בְּיִשְׂרָאֵל לָא אָבִי יַבְּמוּתִי׃ ח וְיִקְרוּן לֵיהּ סָבֵי קַרְתֵּיהּ וּמַלְּלִין עִמֵּיהּ וִיקוּם וְיֵימַר לָא רְעֵינָא לְמִסַּבָּהּ׃ ט וְתִתְקָרֵב יְבִמְתֵּיהּ לְוָתֵיהּ קֳדָם סָבַיָּא וְתַשֵּׁרִי סַנְיָא מֵעַל רַגְלֵיהּ וְתָרוֹק בְּאַנְפּוֹהִי וְתֵתֵב וְתֵימַר כְּדֵין יִתְעֲבֵד לְגַבַר דִּי לָא יִבְנֵי יַת בֵּיתָא דַּאֲחוּהִי׃ י וְיִתְקְרֵי שְׁמֵיהּ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית שְׁרֵי סַנְיָא׃ יא אֲרֵי יִנְצִין גַּבְרִין כַּחֲדָא גַּבְרָא וַאֲחוּהִי וְתִתְקָרֵב אִתַּת חַד לְשֵׁזָבָא יַת בַּעֲלָהּ מִיַּד מָחֵיהִי וְתוֹשֵׁט יְדָהּ וְתִתְקֹף בְּבֵית בַּהֲתָהּ׃ יב וְתִקְטַע־יַת יְדָהּ לָא תְחוּס עֵינָךְ׃ ס יג לָא יְהֵי לָךְ בְּכִיסָךְ מַתְקָל מַתְקָל וּמַתְקָל רַבְּתָא וּזְעִרְתָּא׃ יד לָא יְהֵי לָךְ בְּבָתָּךְ מְכִילָא וּמְכִילָא רַבְּתָא וּזְעִרְתָּא׃ טו מַתְקְלִין שְׁלִימִין דְּקִשׁוֹט יְהוֹן לָךְ מְכִילִין שְׁלִימִין דְּקִשׁוֹט יְהוֹן לָךְ בְּדִיל דְּיוֹרְכִין יוֹמָיךְ עַל אַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל־עֲשֵׂה אֵלֶּה כֹּל עֹשֵׂה עָוֶל׃ פ מפטיר יז זָכוֹר אֵת
אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃ יח אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ
וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל־הַנֶּחְשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים׃
יט וְהָיָה בְּהָנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת
הַשָּׁמָיִם לֹא תִּשְׁכָּח׃ פ פ פ

אי נקלוס

יָהַב לָךְ׃ מז אֲרֵי מֵרַחֵק קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ כָּל עֲבַד אֱלַיִן כַּד עָבַר שָׁקַר׃ יז הֲוֵי דָכִיר יַת דִּי
עֲבַד לָךְ עֲמָלֵק בְּאוֹרְחָא בְּמִפַּקְכוֹן מִמִּצְרָיִם׃ יח דִּי זְעָרָךְ בְּאָרְחָא וְקָטַל בָּךְ כָּל דַּהֲווֹ מְתְאַחֲרִין
בַּתְרָךְ וְאַתְּ מְשַׁלְהֵי וְלָאֵי וְלָא דָחַל מִן קֳדָם יְיָ׃ יט וִיהֵי כַּד יָנִיחַ יְיָ אֱלָהָךְ לָךְ מִכָּל בַּעֲלֵי
דְבָבָךְ מִסְחוֹר סְחוֹר בְּאַרְעָא דִּי יְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ אֲחַסָּנָא לְמֵירְתַהּ תִּמְחֵי יַת דּוּכְרָנָא דַּעֲמָלֵק
מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא לָא תִתְנַשֵׁי׃ פ פ פ

הפטרת תצא

רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי לֹא חָלָה כִּי רַבִּים בְּנֵי שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה אָמַר
יְהוָה׃ הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ אַל תַּחְשֹׂכִי הַאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ וִיתֵדֹתַיִךְ
חַזֵּקִי׃ כִּי יָמִין וּשְׂמֹאול תִּפְרוֹצִי וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים נְשַׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ׃ אַל תִּירְאִי כִּי
לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל תִּכָּלְמִי כִּי לֹא תַחְפִּירִי כִּי בֹשֶׁת עֲלוּמַיִךְ תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ לֹא
תִזְכְּרִי עוֹד׃ כִּי בוֹעֲלַיִךְ עֹשַׂיִךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָּל הָאָרֶץ
יִקָּרֵא׃ כִּי כְאִשָּׁה עֲזוּבָה וַעֲצוּבַת רוּחַ קְרָאָךְ יְהוָה וְאֵשֶׁת נְעוּרִים כִּי תִמָּאֵס אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃
בְּרֶגַע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ׃ בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רֶגַע מִמֵּךְ וּבְחֶסֶד
עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ יְהוָה׃ כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבוֹר מֵי נֹחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ
כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצוֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר בָּךְ׃ כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא
יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה׃

יום הששי

לאחר קריאת פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום והפטרה ומזמור ס׳ מלך גאות לבש (או מזמור שיר ליום השבת וס׳ מלך) ילל״ם דכרו משה והלכה מפטיר והפטרה שהוא נגד פרשת היום:

משנה נגעים פרק ה

ברטנורה

פרק ה **כל** . ספק נגעים . חוץ מזה . דספק בהרת קדמה ספק בשר נתן קדש : והרי היא בסלע . נגעים רבים גדולה כסלע : ספק שהיא היא . ולחויב להכהיר פרט : ספק שאחרת באה תחתיה : ולחויב להסגיר דתין : ספק שאחרת באה פטורין

כל ספק נגעים טהור . חוץ מזה ועוד אחר ואיזה זה
מי שהיתה בו בהרת כגרים . והסגירה בסוף
שבוע . והרי היא כסלע : ספק שהי׳ היא ספק שאחרת
באה תחתיה טמא : החליטו

ה״ה כו׳ . כספרא יליף ליה ועתוי״ט : (ל) לפי מה שיתבאר בפ׳ שמ״ז (מ״ב) סר״מ וע״ל פ״ך מ״ו דכהרת נגרים קוף עם שמחים וכאן ר״ל שמעטה הסיעור שס״ל שכיב מעתה מכל לד סיעור כ׳ שערות ועתוי״ט . בסוף כו׳ . זלא תני בתחלה משום דלזיקפסיון משמע בתחלה סר״ס : משמא . שהרי נספק שער לבן בבהרת סר״מ וסר״ח ועוד כ׳ סר״ח כיון שנעשי׳ לבן עומד במקומו עדיין לא נרפא הנגע ומן הסתם הרחמן סוף ועתוי״ט : (ג) שמלת לוחו סב על הנגע סר״מ ולע״ל דהתי כפשיון כתי״ס כשע׳ לבן סר״ס

(ב) **החליטו בשער לבן הלך שער לבן וחזר שער לבן וכן במחיה ובפשיון . בתחלה בסוף שבוע ראשון . בסוף שבוע שני לאחר הפטור . הרי היא כמות שהיתה . החליטו במחיה והלכה המחיה . וחזרה המחיה . וכן בשער לבן ובפשיון בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור . הרי היא כמו שהיתה . החליטו בפשיון הלך הפשיון . וחזר הפשיון . וכן בשער לבן בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי היא כמו שהיתה:** (ג) **שער פקודה . עקביא בן מהללאל מטמא . וחכמים מטהרין . איזה הוא שער פקודה מי שהיתה בו בהרת ובה שער לבן הלכה הבהרת והניחה לשער לבן במקומו וחזרה . עקביא בן מהללאל מטמא . וחכמים מטהרין . אמר רבי עקיבא מודה אני בזה שהוא טהור . ואיזה הוא שער פקודה מי שהיתה בו בהרת כנרים . ובה שתי שערות והלך הימנה בחצי גריס . והניח לשער לבן במקום הבהרת וחזר . אמרו לו כשם שבטלו את דברי עקביא . אף דבריך אינן מקויימין .** (ד) **כל ספק נגעים בתחלה טהור עד שלא נזקק לטומאה . (משנזקק לטומאה ספקו טמא) . כיצד שנים שבאו אצל כהן . בזה בהרת כנרים ובזה כסלע בסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע . ואינו ידוע באיזה מהם פשה בין באיש אחר בין בשני אנשים טהור ר׳ עקיבא אומר באיש אחר טמא . ובשני אנשים טהור :** (ה) **משנזקק לטומאה ספקו טמא . כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כנרים ובזה כסלע בסוף**

כ״ח ל״ג שבוע

א׳ . לע״ג דמה נפקא יה בו בהרת לאת ספחלת תוא׳ שתחלת כנרים ועכשיו כסלע וסיה רלוי לתחליטו לפ״ה סיחיל ולימו יודע על ליזה נגע מחליט : טהור . מנגרת הכתוב דכתיב ולפי פשה כעור ושמע הכהן לוחו את הנגע סידלי (ב) סוף מטמא ולימו מטמא לת הנגע סוא ספק : בין בשני אנשים.לקבל פי ש׳מפס טעין ספער שבעת ימים שנים בסוף שבוע ולשון ולזמר מוחיל סוחיל ולימו יודע ליזה לספניר ולימו לחזלט שניים טהורים מנגר׳ שכתוב:ר״ע אומר כו׳ .

(ב) **החליטו בשער לבן הלך שער לבן וחזר שער לבן וכן במחיה ובפשיון . בתחלה בסוף שבוע ראשון . בסוף שבוע שני לאחר הפטור . הרי היא כמות שהיתה . החליטו במחיה והלכה המחיה . וחזרה המחיה . וכן בשער לבן ובפשיון בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור . הרי היא כמו שהיתה . החליטו בפשיון הלך הפשיון . וחזר הפשיון . וכן בשער לבן בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי היא כמו שהיתה:** (ג) **שער פקודה . עקביא בן מהללאל מטמא . וחכמים מטהרין . איזה הוא שער פקודה מי שהיתה בו בהרת ובה שער לבן הלכה הבהרת והניחה לשער לבן במקומו וחזרה . עקביא בן מהללאל מטמא . וחכמים מטהרין . אמר רבי עקיבא מודה אני בזה שהוא טהור . ואיזה הוא שער פקודה מי שהיתה בו בהרת כנרים . ובה שתי שערות והלך הימנה בחצי גריס . והניח לשער לבן במקום הבהרת וחזר . אמרו לו כשם שבטלו את דברי עקביא . אף דבריך אינן מקויימין .** (ד) **כל ספק נגעים בתחלה טהור עד שלא נזקק לטומאה . (משנזקק לטומאה ספקו טמא) . כיצד שנים שבאו אצל כהן . בזה בהרת כנרים ובזה כסלע בסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע . ואינו ידוע באיזה מהם פשה בין באיש אחר בין בשני אנשים טהור ר׳ עקיבא אומר באיש אחר טמא . ובשני אנשים טהור :** (ה) **משנזקק לטומאה ספקו טמא . כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כנרים ובזה כסלע בסוף**

פשיון מעמא בתחלה : טמא . ומחלים : (ב) הלך שער לבן . שהחלט כעבורו : וחזר שער לבן . לאחר מחזיה : וכן במחיה ובפשיון . לו שלש חזר שער לבן שלש שלולה כו מסים שניה ג״כ סימן טומאה לו שפחה הנגע . בתחלה בסוף שבוע ראשון . כלומר כין שהחלט היה בתחלי כשהוכה לל הכהן כיון שסוף שבוע ראשון : בין לאחר הפטור . כגון שעמד כעיניו כי שבועות ופשרו ולאחר הפטור כא שער לבן והחליטו ככל שני ניוכי אם הלך לו שער לבן ולזר שער לבן לו מסים לו פשיון : הרי היא כמות שהיתה . כלומר כשאר כטומאה כמו שהי׳ תולין ויש כו סימן טומאה שעין זה לזור שיש סימן שהיה כשעת שהחלט: וחזר הפשיון וכן בשער לבן . שלי ללל קתני שכשהלך וכן כמסים לפי שכשהלך הפשיון ונשא המחי׳ פעמים שיהי׳ טהור כגון שהמחי׳ מעטה הנגע מכנרים

(ב) : (ג) שער פקודה . לשון פקדון שהפקיד׳ הכהרת לת השער כעור הכשר והלכ׳ לה : וחכמים מטהרין . ושעמייהו דכתיב והיה הנגע שהפקתו הסיה ולא שהפקתו הכהרת : את דבריך אינן מקויימין . דהלי כמי שאמר וחלכ׳ כהלכתי : (ד) בין בשני

ואין הלכה כר"ע · (ה) שניהם טמאין · דבטניהם פסה : אף על פי שחזרו להיות בסלע . דהשתא אחד מהם טהור הואיל והוזקקו לטומאה : שניהם טמאים . דכתיב וטהרו הכהן את הודאי הוא מטהר ואינו מטהר את הספק: עד שיחזרו להיות כגרים . דהשתא ודאי שניהם טהורים שהפסיון שבעבורו הוחלטו הלך מפניהם :

שבוע בזה כסלע ועוד ובזה כסלע ועוד שניהן טמאין אע"פ שחזרו להיות כסלע וכסלע שניהן מטמאין עד שיחזרו להיות כגרים זה הוא שאמרו משנזקק לטומאה ספקו טמא :

הר"ש וסה"ג במסיה ועתוי"ט : זהו · לא ידעתי למעוטי מאי ועוד אמאי לא תני כמי ברישא זהו שאמרו עד שלא כו' ועוד דהתם הוה למעוטי תרתי דתנן בר"פ לכן נ"ל דה"ג קאמר זהו שאמרו משנזקק כו' כלומר דכל היכא שנזקק ספקו טמא משא"כ בקוד' שנזקק דלא הוי כללא דהא משכחת בתרי גוונא דטמא ולפיכך לא תני לעיל זהו כו' :

גמרא נדה דף כס ע"ב

המפלת סנדל · תנו רבנן סנדל דומה לדג של ים מתחלתו ולד הוא אלא שנרצף רבן שמעון בן גמליאל אומר סנדל דומה ללשון של שור הגדול משום רבותינו העידו סנדל צריך צורת פנים . אמר ר"י אמר שמואל הלכה סנדל צריך צורת פנים א"ר אדא א"ר יוסף א"ר יצחק סנדל צריך צורת פנים ואפילו מאחוריו משל לאדם שסטר את חבירו והחזיר פניו לאחוריו . בימי רבי ינאי בקשו לטהר את הסנדל שאין לו צורת הפנים אמר להם רבי ינאי טיהרתם את הולדות והתניא משום רבותינו העידו סנדל צריך צורת פנים אמר רב ביבי בר אביי אמר ר' יוחנן מעידותו של ר' נחוניא נשנית משנה זו אמר רבי זעירא זכה בה רב ביבי בשמעתיה דאנא והוא הוינא יתבון קמיה דרבי יוחנן כי אמרה להא שמעתא וקדם איהו ואמר וזכה בה למה הזכירו סנדל והלא אין סנדל שאין עמו ולד אי דאתילידא נקבה בהדיה ה"נ הב"ע דאתיליד זכר בהדיה מהו דתימא הואיל ואמר רב יצחק בר אמי אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה מדהא זכר הא נמי זכר קמ"ל אימא שניהם הזריעו בבת אחת האי זכר והאי נקבה :

רש"י

דג של ים · דג יש בים · ושמו סנדל : אלא שנרצף. נמעך: לשון של שור הגדול · דהיינו פניו טוחות ואע"ג דמוקמינן לעיל פניו טוחות אין אמו טמאה גבי סנדל ודאי אמו טמאה לידת סנדל דולד שעמו מוכיח עליו דולד הוא אלא שנימוק ע"י חבירו שדחקו : צריך צורת פנים · אפילו מאחוריו כלומר אפילו אינו אלא מאחוריו הוי ולד : שסטר · הכהו על לחייו : משנה זו · דקתני צריך צורת פנים מעדותו של רבי נחוניא נשנית הוא העיד על ה בבית המדרש ויחידאה הוא : זכה בה רב ביבי בשמעתיה · מזלים גרס לומר שמועה זו וקדמני שגם אני שמעתיה מרבי יוחנן דמעדות של רבי נחוניא נשנית ולא זכיתי לאומרה : והלא אין סנדל שאין עמו ולד · ובלא סנדל נמי הויא טמאה לידה : אי דאתיליד נקבה בהדיה ה"ג · דלא היה צריך להזכירו דיש לה ימי טומאה וטהרה דנקבה שאפילו הוא זכר גמור הי איכא נקבה בהדיה יושבת לנקבה וימי טומאה וטהרה של זכר מובלעים בתוכו : דאתילד זכר בהדיה · ומספקינן לסנדל בנקבה ויושבת שבועיים לטומאה אבל טהרה דנקבה לא יהבינן לה דדילמא זכר הוא : האי נמי זכר ולא תשב אלא לזכר קמ"ל וכו' :

זוהר ויקהל דף רה ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

יומא דשבתא חדוה איהו לכלא וכלא איתנטר לעילא ותתא ונהורא (כ"א ונקודה) תתאה נהרא לסלקא לעילא בספירו דעטרין שבעין חולקין יתיר ושבא דכל שבין

אתער כדין כד סליק נהורא עמא קדישא מקדמי לבי כנישתא בלבוש יקר בחדוה מתעטרן בעטרא קדישא דלעילא בההוא רוחא דקיימא עלייהו לתתא משבחין בשירין ותושבחן וסלקין תושבחן לעילא ועלאין ותתאין כלהו בחדוה ומתעטרן כלהו כחדא פתחי עלאי ואמרי זכאין אתון עמא קדישא בארעא דמאריכון אתעטר עליכו וכל אילין קדישין מתעטרין בגיניכון האי יומא יומא דנשמתין איהו ולאו יומא דגופא בנין דשלטנו דגרורא דנשמתין איהי וקיימי עלאין ותתאין כלהו בזווגא חדא בעטרא דרוחא יתירא עלאה קדישא :

מוסר — יוסף לחק — הלכה פסוקה

מוסר

ספר חסידים סי' רכד

מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים עליונים מסכימים לדעת התחתונים כשעליונים אומרים לכך וכך ראוים אותם אמר הקב"ה המתינו עד שהצדיקים אומרים ככה ולכך לא היה אומר שמועה מפי רבי מאיר עד שאמורא אמר רבי מאיר רמון מצא . תוכו אכל קליפתו זרק ואמר השתא קאמר' והלא הכל גלוי וידוע לפניו אלא חפץ שיסכימו עליונים והתחתונים למדת משפטיו שנאמר למען תצדק בדבריך תזכה בשפטיך אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף (כשאדם צדיק ודן דין אמת לאמתו ומתפש איזה מדה טובה ראוי לעשות רצונו מדה במדה שמכוין לדעת העליונים חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו] על מדת פורענות אומר השטן רבש"ע אפי' התחתונים מסכימים לדעתי וכתיב תן להם רחם משכיל ושדים צומקים . וכי לא בעבור שהיה הנביא מרחם על ישראל יתן להם · אלא כך מדת גזירה של מעלה כשהצדיקים גוזרים עושים העליונים ויאמר השטן אף התחתונים אומרים להם כן ועל מדה טובה שנראה בעיני הצדיקים ואומרים בפיהם שנאמר למען תצדק בדבריך אמר אליהו רבש"ע והלא הצדיקים מסכימים לדעתו וכשנפטר לעולמו באת מדת הדין של מעלה ומנשקים אותם שכיונו לדעתן) וכל האומר דבר שמועה מפיהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו כש ישראל עושין רצונו של מקום גורם שבעלי דינים של מעלה מנשקים זה את זה ואם לא מלאכי שלום מר יבכיון וזהו שנאמר יעשה שלום :

הלכה פסוקה

הר"ם ה' שבת פ"י

הקורע כדי לתפור שתי תפירות ועל מנת לתפור שתי תפירות חייב. אבל הקורע להפסידה פטור מפני שהוא מקלקל הקורע בחמתו או על מת שהוא חייב לקרוע עליו חייב מפני שמישב את דעתו בדבר זה ויונח יצרו והואיל וחמתו שוככת בדבר זה ה"ז כמתקן וחייב והפותח בית הצואר בשבת חייב : (ה) המדבק ניירות או עורות בקולן של סופרים וכיוצא בו ה"ז תולדות חופר וחייב וכן המפרק ניירות דבוקין או עורות דבוקין ולא נתכוון לקלקל בלבד ה"ז תולדות קורע וחייב :

מצות השם

קדושין פ"א ועי"ש ד' ע סהי"ד ה' אישו' פ"א ופ"ג סהת מ"ע ריג ועי"ש סמג עשין מ"ח אבן העזר סי' כ"ו סמק סי' קפג

תקנב (רכד) מ"ע ליקח אשה בקדושין שנ' כי יקח איש אשה ובעלה הבא ליקח אשה צריך לקדשה תחלה לקנותה לו לאשה ובאחד משלש דרכים האשה נקנית לבעלה בכסף או בשטר או בביאה בכסף שיתן לה משוה פרוטה (ע' כלל ט"ז) או שוה פרוטה ויאמר לה בלשון שהיא מבינה הרי את מקודשת לי בזה או הרי את מאורסת לי או הרי את לי לאשה או שאר דברים שהאיש יאמר שמשמעו שהוא קונה אותה לו לאשה או בשטר שיכתוב לשמה על איזה דבר הרי את מקודשת לי או אחד מלשונות הנ"ל ויתן לה או בביאה שבועל אותה ויאמר לה אחד מלשונות הנ"ל שמשמען שהוא קונה אותה בבעילה זו לאשה וכל א' מג' דרכים הנ"ל צריך להיות בפני עדים ודוקא מדעת' ואם האשה קטנה או נערה (ע' כלל י"ד) צריך להיות א' מג' דרכים הנ"ל (ולביאה צריכה להיות מבת ג' שנים ולמעלה) מדעת אביה ואפי' שלא מדעת האשה והלשון של הקדושין בחך מקודשת לי או אחד מלשונות שמשמען כנ"ל ובפני עדים ואם היא קטנה יתומה או קטנה שיצאה מרשות אביה כגון שנתקדשה מדעת אביה ונתאלמנה או נתגרשה שאז שוב אין רשות אביה עליה והיא אין לה דעת להתקדש מדעתה מן התורה אין יכול להתקדש קדושין גמורים אבל רבנן תקנו לה קדושין מדעתה אם היא מבת שש עד סוף עשר אם יודעת עסקי נשואין וקדושין ואם היא מבת עשר ולמעלה אע"פ שהיא סכלה ביותר והקדושין תלוין שאם איננה רוצה בבעלה יכולה למאן בו ויוצאה במיאון בלא גט ואם ישבה עם בעלה עד שגדלה גמרו קדושיה ואינו צריך לחזור ולקדשה משגדלה גם יכול לקדש אשה בכסף או בשטר ע"י שליח וכל המקדש אשה בין ע"י עצמו בין ע"י שליח צריך לברך קודם הקדושין הוא או שלוחו ברכת אירוסין שהוא אקב"ו והבדילנו

והבדילנו מן העריות ואסר לנו את הארוסות כו׳ קטן שקדש אין קדושיו קדושין אפילו מדרבנן חז״ל תקנו שלא לקדש אשה לכתחלה בביאה כדי שלא יהיו ישראל פרוצין ואם קדש בביאה מכין אותו מכות מרדות וקדושיו קדושין גמורים לכן תקנו חז״ל שלא לקדש בלא שדוכין ושלא לקדש בשוק ואם קדש בשוק או בלא שדוכין קדושיו קדושין ומכין אותו מכות מרדות · המקדש אשה היא נקראת ארוסה ואסור לו מד״ס לבא עליה עד שתכנס לחופה ולברך שבע ברכות וקודם כניסתה לחופה צריך לכתוב לה כתובה ומשתכנס לחופה נקראת נשואה אע״פ שלא נבעלה והוא שתהא ראויה לביאה · אבל אם היא נדה אע״פ שנכנסה לחופה ונתיחד עמה לא גמרו הנשואין והרי היא כארוסה עדיין לכל דבר ונוהג בכל מקום ובכל זמן :

סנהדרין ד׳ ח כתובות מד סהי״ד ה׳ נערה בתולה פ״ג וה׳ אסורי ביאה פ״א ופ״ג סה״מ מ״ע ריע ל״ת שנ״ט סמ״ג עשין כ״ה לאוין פו

תקנג תקנד (רכה) מ״ע שהמוציא שם רע על אשתו שלא מצא לה בתולים והיה שקר שתשב תחתיו כל ימיו שנא׳ לו תהיה לאשה : (שכט) ומל״ת שלא יגרשנה כל ימיו שנא׳ לא יוכל לשלחה כל ימיו אפילו היא בעלת מום או מוכה שחין ואם היא אינה רוצה לישב תחתיו יכול לגרשה וכן אם היא אסורה עליו אפי׳ מדרבנן יגרשנה בגט. המוציא שם רע הוא שבא לב״ד ואמר נערה זו בעלתי כדרכה ולא מצאתי לה בתולים ונודע לי שזנתה תחתי אחר שארסתיה ואלה הם עדיי שזנתה בפניהם אם נמצא הדבר אמת אפילו זנתה אחר שנכנסה לחופה קודם בעילת הבעל סוקלין אותה על פתח בית אביה (ואין כן בשאר נערה המאורסה בלא הוצאת שם רע) (ע׳ סי׳ ל״ה) ואם הביא האב עדים והזימו לעדי הבעל העדים יסקלו (ע׳ סי׳ תקנ״ד) והבעל ילקה על שהוציא שם רע שנאמר ויסרו אותו ואזהרתו מלא תלך רכיל בעמך (בסי׳ רל״ז) ונותן קנס לאביה משקל מאה סלעים כסף מזוקק ואם היא יתומה הקנס לעצמה והמוציא שם רע על קטנ׳ או על הבוגרות פטור מקנס ומלקות אע״פ שאמר על הבוגרת שזנתה תחתיו כשהיתה נערה פטור מקנס ומלקות ואם היה הדבר אמת תסקל הואיל ובשעה שזנתה נערה היתה (ככ״ל בסי׳ כ״ה) כל נערה שאין לה קנס אם נאנסה או נתפתתה (ע׳ סי׳ ס״ז) כך המוציא עליה שם רע פטור מקנס ומלקות וכן על הגיורת ומשוחררת פטור מקנס ומלקות קדש נערה וגרשה וחזר וקדשה והוציא עליה שם רע שזנתה תחתיו בקדושין הראשונים פטור מקנס ומלקות וכן היבם שהוציא שם רע על יבמתו שזנת׳ תחת קדושי אחיו פטור מקנס ומלקות וכן אם אמר לא מצאתיה בתולה ולא אמר שזנתה תחתי או שאמר זנתה תחתי ולא הביא עדים אלא באו מאליהם ה״ז פטור וכל הפטור אם רצה לגרש יגרש · אין דנין דין מוציא שם רע אלא בפני הבית וב״ד של עשרים ושלשה מפני שיש בדין מוציא שם רע דיני נפשות כשנמצא הדבר אמת (ואם לא נאמנו דברי הבעל ובא האב לתובעו קנס דנין בשלשה סמוכין) וכל שאסור לגרש ועבר וגרשה כופין אותו ומחזירה ואינו לוקה אלא אם היה כהן או נתקדשה לאחר או מתה שאינו יכול שוב להחזירה לקיים העשה (ע׳ כלל ח׳) אז לוקה על הלאו לא יוכל לשלחה וכתב החינוך שזה שכתוב לעיל שאין דנין דין זה אלא בפני הבית היינו מלקות ותשלומין אבל שתשב תחתיו לעולם נוהג אף בזמן הזה שהוא מצוה ולא קנס (דברי החינוך צ״ע למעיין היטב בסהי״ד) :

סנהדרין מ״ה סהי״ד ה׳ סנהדרין פט״ו סה״מ מ״ע רכו והרמב״ן משיג בשורש י״ב וע׳ בכ״ף ספר זה במ״ע דרמב״ן סימן כ״ו סמג עשין קב

תקנה (רכו) מ״ע לסקול את המחויב סקילה שנ׳ וסקלתם אותם באבנים וזה מיתתו פושטין אותו ערום ומכסים ערותו (והאשה אינה נסקלת ערומה) : בית הסקילה היה גבוה שתי קומות עולה לשם וידיו אסורות וא׳ מהעדים דוחפו על מתניו מאחריו אם מת מדחיפה זו יצא ואם לאו מגביהין העדים אבן משא שני בני אדם ומשליכין על לבו ואם איננו מת בזה רגימתו בכל ישראל שנ׳ יד העדים תהי׳ בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה כל הנסקלין י״ח הן (ע׳ סי׳ כח כט לב לה ס״ט פ״ז קל״א · קל״ב ר״ב ר״ט רי׳ ריא ריב רמט רנו רנז רסא תנ״ה תקיא) אלו שבסי׳ כח כט נחשבין לאחד שניהם הם עובד ע״ז :

ב״ק כח עז דף נג כד כתובות לא סהי״ד ה׳ סנהדרין פ״ד סה״מ לת רל״ד ורמב״ן משיג סמג לאוין ר״א

תקנו (של) מל״ת שלא לענוש לעושה עבירה באונס שנ׳ ולנערה לא תעשה דבר אעפ״י שהיא עבירה מאותן עבירות שהיה לו ליהרג ולא לעבור (ע׳ סי׳ רל״ו רלז) אסור לב״ד לענוש לשעובר חוץ ממי שבא על הערוה באונס ממיתין אותו עליה שאין זה אונס גמור שאין קשוי אלא לדעת אבל אשה שנבעלה באונס פטורה אפי׳ אם אחר שהתחיל המאנס לאנסה אמרה הניחו לו פטורה מפני שיצרה נתגבר עליה ונוהג בכ״מ ובכ״ז :

כתובות ד׳ לט סהי״ד ה׳ נערה בתולה פ״א סה״מ מ״ע ריט ל״ת שנח סמג עשין נד לאוין פ״ד אבן העזר סימן קע״ז סמק סימן קפ״ב קפו

תקנז תקנח (רכז) מ״ע שישא המאנס את אנוסתו שנ׳ ולו תהיה לאשה (שלא) ומל״ת שלא יגרש אותה כל ימיו שנאמר תחת אשר ענה לא יוכל לשלחה כל ימיו אפי׳ היא בעלת מום או מוכה שחין כופין אותו לישא אותה אם היא מרוצ׳ להנשא לו · ואם היא אסורה אפי׳ מדרבנן לא ישאנה ומאנס שגירש את אנוסתו אינו לוקה שהרי יוכל לקיים העשי׳ ולהחזירה אלא אם היה כהן או שמתה או שנתקדשה לאחר שאי אפשר לו להחזירה לקיים העשה לוקה · ואפי׳ אם נושא אותה נותן קנס לאביה ואם היא יתומה קנסה לעצמה וכל דין בושת ופגם וקנס כמו במפתה (בסי׳ ס״א ע״ש) יתר עליו האונס שנותן גם צער ודנין דין הקנס בבית דין סמוכין (ע׳ כלל ט׳) וכתב החינוך ולענין שישא אנוסתו אף בזמן הזה הוא מצוה עליו שהנשואין מצוה היא ולא קנס וכן משמע באבן העזר :

יבמות פ״ח ודף עו סהי״ד ה׳ אסורי ביאה פט״ז סה״מ ל״ת שס סמג מנה פצוע דכא וכרות שפכה לשני לאוין קיח קיט אבן העזר סימן ה׳ סמק סימן רלז רלח

תקנט (שלב) מל״ת שלא ישא פצוע דכא וכרות שפכה בת ישראל שנ׳ לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה׳ · ואם עברו ונשאו בת ישראל ובעלו לוקין ומותרין לישא גיורת ומשוחררת ואפי׳ כהן שהוא פצוע דכא מותר בגיורת ומשוחררת ואצ״ל נתינה או מהספיקות (דלקמן סי׳ תקס) מותרת לו אבל בממזרת ודאי אסירי׳ פצוע דכא ה״א שנפצע או נכרת או נדוך אפי׳ אחת מהבצים שלו או חוטי הבצים (בידי אדם היינו שלא נולד כך אלא נעשה ע״י איזה סיבה אבל אם נולד כך נקרא בידי שמים) כרות שפכה הוא שנכרתה או נדוך או נפצע הגיד או שנכרתה העטרה או למעלה מעטרה בידי אדם אבל לא בידי שמים כנ״ל שבידי שמים כשר לבא בקהל ונוהג בכ״מ ובכל זמן :

יבמות מ״ט עח קדושין סט סהי״ד ה׳ אסורי ביאה פט״ו סה״מ ל״ת שנד סמג לאוין קיז אבן העזר סי׳ ד׳ סמק סי׳ רל״ט

תקס (שלג) מל״ת שלא ישא ממזר בת ישראל שנ׳ לא יבא ממזר בקהל ה׳ · ממזר הוא שבא מביאת חייבי כריתות חוץ מנדה שהולד ממנה פגום · (פרשו האחרונים דלא פגום לכהונה קאמר אלא שהוא פגום ומקולקל וראוי להרחיק ממנו) ואינו ממזר ואחד זכרים או נקבות אסורים לעולם שנאמר גם דור עשירי כו׳ כלומ׳ לעולם · אחד ממזר שנשא ישראלית או ישראל שנשא ממזרת כיון שבעלו אחר הקדושין לוקין · ממזר וממזרת מותרים בגרים והבנים הם ממזרים ואין הממזר יכול ליטהר אלא שישא שפח׳ והבנים שיהי׳ לו ממנה ישחרר אותם כמלאו בכ״מ ויש ממזר ספק כגון הבא על אשה שנתקדשה ספק קדושין או נתגרשה ספק גירושין וכיוצא בהן ומי שנולד מאשה פנויה ולא אמרה ממי נתעברה או שאמרה מפלוני כתין או ממזר נתעברתי הרי זה הולד נקרא שתוקי והוא ספק ממזר וכן ולד הנמצא בשוק ואינו ידוע לא אמו ולא אביו הרי זה נקרא אסופי הוא ספק ממזר (וכגון שאין הוכחה שלא הושלך לשם מיתה ע׳ בסהי״ד ובש״ע א״ה ויש ממזר מד״ס כגון אשה שהמיצה שמת בעלה ונשאת והרי בעלה קיים ובא בעלה הראשון עליה כשהיא תחת השני הרי הבן מבעל׳ הראשון ממזר מד״ס · מן התורה ממזר ספק מותר לבא בקהל אלא חז״ל עשו מעלה ביוחסין וכל אלו הספיקות אסורין לבא בקהל ישראל ואסורין בממזרים ובספק ממזרים · וממזר מד״ס מותר בממזר מד״ס ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות :

יבמות עו קדושין עד ברכות כ״ח ידים פ״ד סהי״ד ה׳ אסורי ביאה פ׳ י״ב סה״מ ל״ת נ״ג ורמב״ן מנה עמוני מואבי לשני לאוין וכן סמג לאוין קי״ג קי״ד אבן העזר סימן ד׳

תקסא (שלד) מל״ת שלא ישא גר עמוני ומואבי בת ישראל שנאמר לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה׳ עד עולם והלכה למשה מסיני שעמוני ומואבי שנתגיירו הזכרים אסורים לעולם לבא בקהל אבל הנקבות מותרות מיד לבא בקהל וגר עמוני ומואבי שבא על בת ישראל בנשואין לוקה ובזמן הזה אחר שבלבל סנחריב כל האומות וערבם זה בזה אמרינן כל דפריש מרובא פריש לפיכך כשנתגייר עמוני ומואבי בזמן הזה אחד זכרים ואחד נקבות מותרים לבא בקהל מיד :

ספרי סהי״ד ה׳ מלכים פ״ו סה״מ ל״ת נ״ו סמג לאוין רכח

תקסב (שלה) מל״ת שלא לדרוש שלום עמון ומואב שנאמר לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימיך לעולם ר״ל לא כמו בשאר אומות שמצווין אנו במלחמה לקרוא להם לשלום (ע׳ סי׳ תקכ״ז) אבל לעמון ומואב אסור ונוהג בזמן הבית כשאנו עוסקים במלחמה :

יכמות ע"ו קדושין ע"ח סכ"ד ס' לאוי כילה פ' י"ב כסיח כ"ד כה כתב לאוין קס"ו קט"ז לאין לאין העזר סי' ד'
[לא כתבתי מניו שהי לאוין אלו כי לפי טעמם שכתבו הכתוב אלא יבאו טמון ומוהב נקבל ממנו שונה מלתהו מ"ב
לפי זה מתעברים ואדום עשו שמו רעה כי הערים עצמו עצות כוכ ואדום יצא מארב לקוראיהו ושנוהו מארב מלה
תלוים היה שכתב תק"ו שיתברו מלרי ואדומי לבא נקבל לעולם ואחר בהמות לא התעב פי' אין לריך להעב לאיתם כן כולל
בפרש • ות"ב אינו לאוין אלא עליון' וכ' שורש ס' כגם שבכתבון והולך בהוא עוד טעם ואחר שכר עליך כו' מ"ש כי'
שכתב להבוו' להם מלרי ואדומי • גם ממה דאי הא בגברוא כי' לקנה נסיס כו' אין דוכא של תשב לקנה נראה טעמא
זה עיקר ולא כלאי לכביש רק מורה היא ולאלחד אני לריך •

תקסג תקצד (סלו) מל"ת שלא להרחיק זרע אדום שמצייר אחר שני דורות מלהתחתן בם
שנאמר לא תתעב אדומי כי אחיך הוא • (סלז) ומל"ת שלא לתעב מלרי
שמצייר אחר שני דורות שנאמר לא תתעב מלרי כי גר הייח בארלו בניס אשר יולדו להם דור שלישי
יבא להם בקהל ה' אחר זכרים ות' נקבו' בן בנו של גר מלרי ואדומי מותר לבא בקהל ה' מלרים
מעוברת שמציירת בהם שני מלרי שני שבשת מלרים ראשונה או מלרי ראשון שבשת מלרים שניה
הולד שני שנאמר בניס אשר יולדו להם הכתוב מלמד בלידה בר עמוני שבשת מלרים הולד עמוני •
גר מלרי שבשת עמונים הולד מלרי : זה הכלל בכתובות הבן אחר הזכר • נתגיירו שלך אחר הפסוח
וסמוכ מלהתחתן בגר מלרי או אדומי שלישי מפני שבא מחומה אחרת ומתעב אותו בשביל זה עובר
בלא תעשה ואין לוקין עליו שאין בו מעשה • ואין סיוב להתחתן בם דוקא אלא שלא יתעב אותם
כל"ל והמתחתן בגר מלרי ואדומי ראשון ושני עובר בלאו הבא מכלל עשה ונוהג בכ"מ ובכל זמן
בזכרים ונקבות וכל זה קודם שבלבל סנחריב אם החומות ובזמן הזה אחר שבלבל סנחריב אם
לוקה שמניס(עיין כלל ס') ונוהג בזמן הבית בזכרים ונקבות :

בבא מליעא ע"ם סכ"ד ס מלוס פ"ד סכ"מ ל"ת רל"ו סמג לאוין קל"ב ר"ד סימן ק"ם

תקעב (שמג) מל"ת שלא ללוות בריבית מישראל שנאמר לא תשיך לאחיך זו אזהרה ללוה • ומוכר
גם על לפני עור לא תתן מכשול (בסימן רל"ג) ע' סי' ס"ח שמ"ד ואין לוקין על לאו
זה שניתן להשבון (עיין כלל ס') ונוהג בכ"מ ובכ"ן בזו"נ :

סכ"ד ס' מלוס פ"ם סכ"מ מ"ע קל"ח ורמב"ן מצוה וסיכר על ישרחל סו' לאחו שבא מכלל עשה כמו כסי' תע"ח ע"ח וכן
בשמג לא תגוב מ"ע זו

תקעג (רל) מ"ע ליקח ריבית מעכו"ם שנאמר לנכרי תשיך זו מ"ע (וע' סי' תע"ח)ומוכר על זה
והלוי לעכו"ם כלא ריבית מלד במילות שמר לבד לא שיקוח שיעשה לו מזה לוזה שוכח
להרויח עמו מלד אחר או מפני דרכי שלום ביטל מ"ע זו : ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות :

ר"ה ד' ל' ס' ו' סכ"ד ס' מעשה קרבנות פ' י"ד וס' מתנת עניים פ"ח שם"מ ל"ת קכ"ם סמג לאוין שלא י"ד סי' רכ"ו

תקעד (שנג) מל"ת שלא לאחר נדרו ונדבתו שנא' כי תדור כי לא תאחר לשלמו ובכלל זה
סייבי ערכין ומרמין ודמים (ע' פ' בחוקותי) ומעשרו ומתנות עניים וברגל ראשון שם
לא הביאן עובר בעשה ובלא שמח ובשחתם שמה (בסי' תל"ט) וגבלא תאחר לוכו עובר עד שיעברו
עליו ג' רגלים הקריב בשמח ונפל בה מום ופדאה על דמה אחרת לוכו עובר בלא תעשה עד שיעברו
על האחרת ג' רגלים : ולדקה היא ג"כ בכלל הנדרים אבל על לדקה אם אינר עובר בכל תאחר
מיד שברי מלויין עניים ואם אין שם עניים מפרים ומניח עד שימלא עניים ואם התנה בלא יהן
עד שימלא עני אינו לריך להפרים ואין לוקין על לאו זה שאין בו מעשה : ע' סיח ות' תשא עובדין
בכל תאחר ויורם על נדר מוריעו אינו עובר בכל תאחר וביום בכל מקום ובכל זמן :

ר"ה דף ו' שבועות פרק ג' סכ"ד ס' נדרים סכ"מ מ"ע ל"ד ורמב"ן שהב שני תלקי סנדרין לשני מ"ע ע"ם סמ"ג עשין
קכ"ד יורם דעם סימן ר"ד

תקעה (רלח) מ"ע לקייים מוצא שפתיו מה שקיבל עליו בנדר או שבועה שנא' מוצא שפתיך תשמור
ועשית כאשר נדרת ונאמר בפ' מטות כבל מיוצא מפיו יעשה שני תלקי נדרים שם אחד
הוא שיאסור עליו פירות או אחר דברי הרשות בבל לשון שיאסור אחש"פ שאין בו הזכרת השם ולא
שבועה ועל זה נאמר (בסי' ת"ן) לאסור חיסר על נפשו : וכן שאומר פירות עלי קרבן או שאומר
הרי השם כקרבן הרי אלו לאסורים עליו מפני שאפשר שידור אדם קרבן ויעשה בהמה שהיתה טולין
קרבן ואינאר • אבל אם אמר דברים אלו יהא עלי כאשר מזיר הרי אלו מותרים מפני שלי אפשר
שיעשה דבר שאינו כאר מזיר כאשר מזיר • זה בכלל כל שמשים דברים המותרים בדברים האסורים
אם לומו דבר שיאסור יכול להעשות בנדר הרי אלו לאסורים ואם אינו יכול להעשות בנדר הרי אלו
מותרים : אבל זה נקרא נדרי חיסור אבל כ' שמייב עלמו בקרבן שאינו חייב בו בנין שאמר הרי
עלי להביא עולה או שלמים או מנחה או שאמר הרי בהמה זו עולה או שלמים ושאומר הרי עלי
הוא נקרא נדר וחייב בחאריותו ושאומר הרי זו הוא הנקרא נדבה ואינו חייב בחאריותו ועל זה נאמר
ונדרית אשר תדור ונדבותיך וכן אם קבל על עלמו ליתן למדקה כל אלו נקראים נדרי הקדש וכרכין
(שבפי בחוקותי) ג"כ מכלל נדרי הקדש ולפיכך חייבין עליהן משום לא יחל ומשום בכל אשר מוצא פיו
יעשה ומשום לא תאחר לשלמו ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות :

כנגד מל"ת קפ"ו סה"ד ה' שבירות פ' יב סה"מ מ"ע ר"ח ל"ת רס"ז סהג עשין ל"ז לחוין קצ"ב קפ"ב חי"מ סימן קי"ט סלע"ז סמק סימן רע"ב רע"ג

תקעו תקעז תקעה (רלב) מ"ע שהצעל הבית יוצא לפועל לקבול ממנ שהוא עושה בדבר שגדולו מן התורן שנאמר כי תבא בכרם רעך וקטפת ענבים בכרמו וכו' ונאמר כי תבא בקמת רעך וקטפת כו' אפי שהשומר למדו שבפועל שכיר בין בחלים בין בשומר ועדיין לא נגמר מלאכתו ומעשיהן הוא גמר המלאכה לפיכך נאמר בשכיר ולא בפועל שבעל מלאכה שנאמר ולא יעמוד שכיר אתך וכו' אפי שהשומר למדו שכל זמן שהוא עושה בקביעות לא יניח פרעם לשכירותו וכן כל ביוצא בזה (שם) ומל"ת על הפועל שלא יקח פרעו ממה שעשה ולא יקח יותר מהשיעור ויתן לשכיר שנאמר ולא כליך לא תתן ואין לוקין על לאוין הלו שניתן לתשלומין (ע' כלל מ') שהוא בחלום תוכל בדבר עד שלא נגמר מלאכתו למעשרו ולחלה ומשנגמר מלאכתו אסור לו לאכול לפיכך שכחל בתמרי' וגרוגרות הינו תוכל לפי שנגמר מלאכתו למעשר שהוא בחטים תוכל שעדיין לא נגמר מלאכתו לחלה ושהוא בשומר כגון קוצר ובורר הינו תוכל אלא כשיגמור עבודתו כגון שיכנור ויתן בכל עד שימלאנו ויכף הכל למקום אחר ויסחור ויבור וימלאנו והינו תוכל אלא עד אחר שימלא הכל תכל מפני שהוא תכדם לבעלים תמרו תכמים שיהו הפועלים תוכלים בתליכתן מתוכן לאותן ובחזירתן מן הגת כדי שלא יבטלו ממלאכתן ויהו לתוכל אלא תוכלין בתוך המלאכה כשהן מסלכין והינו מבטלין המוכח בכלים ובשומרין אע"פ שאוכלים קטנים מכין הגרוגלים וכל כיוצא בזה הינו תוכל מפני שהן הוא גמר מלאכה החוכל והמתכן והמגבן הינו תוכל שהינן גדולי קרקע. השומר את התמוכר הינו תוכל כלל שהשומר הינו בעושה מעשה והשומר בחלים הינו תוכל מדין תורה אלא מסלכות מדיכה ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות:

נעין סה"ד ה גירושין עד פ' י' סה"מ מ"ע רפה סהג עשין כ' תין סעזר סימן פ"ע סה"ע סימן קי"ט

תקעט (רלג) מ"ע שהוסה לגרש אשתו שגרשה בשטר שנאמר שם לא תעלה מן בעיניו וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ט' דברים יוצאין מפסוק זה ש"לא לא תעלה מן בעיניו מלמד שהיה מגרשה אלא מרצונו ב' וכתב מלמד שהיה מגרשה אלא בשטר ג' לה לשמה ד' ספר כריתות דבר שכורת הינו לבינים אלא יגרשנו על עליה שום רשות ה' ונתן שיצא שום שנותן ושלוחו כאותו: ו' ונתן בידה שהינו מגרשה עד שיתן בידה או לשלוחה זו לתגרש אתן בידה: ז' ושלחה שהינן הגט יוצא שהוא משלחה ולא שיהיה אחר עמה מעכב. ח' וכתב ונתן אלא שיהיה אחר מעשה בין בכתיבה לנחיבה ט' ספר כריתות ונתן בידה שיתן לה בתורת גירושין ושור בה עשיריה שנאיר ליתן לה בפני עדים שנאמר על פי שנים עדים יקום דבר ושאר הרחיבה שבגט כגון זמנו וחתימת העדים וכיוצא בהן שכל אלו אע"פ שלא נא שיאמר הלים לכתחלה אלא שאם עשאם קודם מעשה גט זה וקרי לה מותרת לכל אדם לא ינרש אדם לאשה הרחשונה אלא ש"מ אלא בה ערות דבר. אשה רע"ז בדעותיה ואפילו בעושה בכעות ישראל אלוה לגרשה שנאמר גרש לן ויצא מדון ונוהג בכל מקום ובכל זמן.

ובמות י"ל סה"ד ה' גירושין פ' י"ל סה"מ ל"ת שיו ורחב"ן תשב מחזיר גרושתו משגשאת וזנת' התת בעלה לשני לחוין סהג לחוין ב"ב תכן"שעזר סימן כ"ח סמק סימן ו' קע"ו קצ"ת ר' סמק סימן קפ"ת

תקפ (שמז) מל"ת שלא יחזיר גרושתו משגשאת לאחר שבא לא יוכל בעלה הרחשון חזר שלחה לשוב לקחתה חזרי חזר הותאשה ולא הסחזיר הרחשון וכעלה לוקה וכופין אותו להוציא, ואפילו לא נשאת רק נתקדשה לאחר נאסרה על בעלה הרחשון לכל ים שנאת חזר הגירושין לא נאסרה על הסגרש ובכלל לזו זה תשה שנאת אחת בעלה נאסרים על בעלה ולוקה עליה שנאמר חזרי חזר הטומאה והרי הטמאה. ולא נאסרה ולא שיתה אחת כהן לא נאסרים על בעלה (וע' סי' שס"ו) ונוהג בכל מקום ובכל זמן:

סוטה מג מ"ד סנ"ד ה' מלכים פ"ו סה"מ מ"ע ר"ל ל"ת ש"ת ורחב"ן תצ לא יעלה בלבי ולא יעבור לשני לחוין סהג לחוין ר"ל עשין קפ"ת סמק חצ מ"ע תפסוק ונתת את לתתה לקייים תנות עיוע כתתה

תקפא תקפב (שמח) מל"ת שלא יגיד תכן למלחמה ולא לסוס דבר שכח תניעה שנאמר לא יגיד לא בכבד ולא יעבור עליו לכל דבר: לעבור עליו בשני לא ין על לא יגיד ועל לא יעבור לא לגרכי סגיר ולא לגרכי סגדוד: (רכר) ומ"ע שישמח תתן את לתתו שכח תניעה שכח, נקי יהיה לביתו שכח תבא ושמח את לתתו: וכן שניכם את יכתתו תפי השמועה למדו שיהי נקי שכח תתא בין לתתה שכבה שכבה בינלבים שבשבא לילכול פריו ולכל שכבה תיהו

מספיק מים ומזון לתשני המלחמה ולא מתקן דרך ולא שומר בחומה ולא נותן לפני הסיר ולא יעבור לשום דבר ומי שעבר ולא שימע לא תשמע אחד מהדברים הכ"ל ביטל מ"ע ועבר על שני לאוין וכן מי שהכריחו לעשות אחד מהדברים הכ"ל עבר בשני לאוין ועשה (ע' סי' תקכ"ו) וכתב הסיוטך לא יפרום המן מלחמו תוך הכוכ ימים רבים ואפי' לא עשה במלחמה בטל עשה לכל לעולם לדבר אלוה או לשמח עם רעיו על דעת סיטוב לימים מוטטים בשמחה גרולה שהיו בטוח עשה ויש תומנים בשמלחמה מותר ונוהג ענין הסיוך למלחמה בזמן הבית בשהיובל לשמחים:

כנגד מליעה קטו סה"ד ה' מלוה פ"ג סה"מ ל"ת רפ"ב סהג הגה רחים ורבב בשני לאוין קפ"ח ק"ל מ"ת סי' ל"ז סמק סימן רס"ח רס"ט

תקפג (שמט) מל"ת שלא למנבן בגלים בעוברין בהם תוכל בשם שנאמר לא יהבול רחיים ורכב עובר בגללו ואם תבל תבל מהזיר בע"ב ואם תבד המכתן או נברף לוקה וחייב על רחיים בפ"ע ועל רכב בפ"ע וכשם ברחיים ורכב מיוחדין בהן בני כלים ומבמנין מלאכה אחת חייב על זה בפ"ע ועל זה בפ"ע כלבל בני כלים במבמנין מלאכה אחת חייב על זה בפ"ע ועל זה בפני עצמו וכן אם תבל למד בקר הכורם לוקה בחים ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות (ע' סי' תקפ"ה):

רכות ריג סהג קל"ב ונעשה פ"ז סה"ד ה' טוחלת נרעה פ"ו סה"מ ל"ת ש"ת סמג' לחוין שם

תקפד (שם) מל"ת שלא לקון סימני נרעה או לכוות המחים כדי להטחותם לטהרה שנאמר השמר בנגע הנרעה: וכל מקום שנאמר השמר אין בו אל תיהו אלא לא תעשה ואם עבר ועשה חייב מעשה בנרעה להטחותם לטהרה והועילו מעשיו לוקה ואם לא הועילו מעשיו מכין לוחו מכות מרדות ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות (ע' סי' ק"ע קע"ח):

כנגד מליעה קי"ג סה"ד ה' מלוה פ"ג סה"מ ל"ת רל"ט סהג לחוין קפ"ז ח"מ סימן ל"ז סהק סימן רס"ה

תקפה (שנ) מל"ת שלא למסכן בעל חוב בזרוע שנאמר לא תהא לו כיהו לעבוט עבוטו לא יומכנו אלא בחוץ ואפי' שלים ב"ד שבא למסכן לא יכנס לביתו למסכנו שנאמר ואתים תחוץ תעמוד בחוץ שנאמר בחוץ תעמוד והלוה יכנס לביתו ומוציא לו המסכן שנאמר ואתים תחוץ תשב בחוץ והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוט החלוה ל"ב מה בין שלים ב"ד לבעל חוב ששלים ב"ד יש לו ליקח מיד הלוה בזרוע ונותנו למלוה והמלוה אין לו ליקח המסכן עד שיתן לו הלוה מדעתו ואם עבר על זה אינו לוקה שהרי ניתק לעשה שנאמר השב תשיב לו את העבוט כו' ואם נתבד לו נברף לו המסכן שאינו יכול לקיים העשה לוקה ומחשב דמי המסכן ומוכא השאר בדין (ול"ע אין ילקה וישלם עי' כלל ח') ערב מותר למסכן בזרוע ולריכם לביתו ולישתול המסכן שנא' ילקח נגדו כי ערב זר (משלי כ') וכן מי שים לו שכר אלל מביתו אין שכר מלאכתו אלא שכר בהמתו וכליו אם ביתו ה"ז מותר למסכנו שלא ע"פ ב"ד ונכנס לביתו ונוטל המסכן בשכרו ואם זקק עליו השכר במלוה אסור ונוהג בכ"מ בכ"ן בזכרים ונקבות:

כנגד מליעה קי"ב סה"ד ה' מלוה פ"ג סה"מ ל"ת ר"מ מ"ע קפ"ז סהג לחוין קפ"ז עשין ל"ד ח"מ סי' ל"ז סמק סי' רפ"ו

תקפו תקפז (שנא) מל"ת שלא למוות מסכן מבעליו בעת צרכו שנאמר לא תשכב בעבוטו ר"ל לא תשכב ועבוטו עמך: (רלה) ומ"ע להשיב מסכן לבעליו בעת צרכו שלא השיב חשיב לו את העבוט אחר המסכן לחניינו בב"ד או שמסכנו ניהו בזרוע או מדעת הלוה חייב שלוח ועשה זו מחזיר לו לא הכר בלילה וכליה שעושה בהן מלאכתו לו לוזכן ביום הרי הוא אומר עד בא השמש תשיבנו לו מלמד שמחזיר לו כל היום (וע"ש מה יועיל המסכן למלוה ביון שצריך ליטנו ללוה תמיד בכל עת שצריך לו: תניך יועיל שלא ישמט החוב בשביעית ועוד נפקא מינה לחר מיתת הלוה לא יעשה מטלטלי לבניו שלא יפרע מן המסכן) ומי שעבר ולא השיב המסכן בזמנו ביטל מ"ע ועבר על לא תבא לל ניהו ומשום לא תשכב בעבוטו ואינו לוקה שהין בו מעשה ואם מסכנו בשעת השלוחה אינו חייב להחזיר כלל ואם עשה לפניס משורת הדין ומחזיר תע"ב ונוהג בכ"מ ובכל זמן בזכרים ונקבות:

כנגד מליעה קיא סה"ד ה' שבירות פ' י"ל סה"מ מ"ע ר' סהג עשין כ' ח"מ סימן ע"ב

תקפח (רלו) מ"ע ליתן שכר שכיר ביומו שנאמר ביומו תתן שכרו (ע' סי' רל"ח) גר תושב שקבל עליו ז' מלות בני נח יש בו גם כן משום ביומו תתן שכרו ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות:

כ"ק קה סנהדרין כ"ז סה"ד ה' עדות פ"ו סה"מ ל"ת רפז סה"ע לחוין רפ"ו ח"מ סי' ל"ג סמק סימן רל"ד

תקצ (שנג) מל"ת על הב"ד שלא לקבל עדות קרוב שנאמר לא יומתו לחבות על בנים. בעדות

בנים וה״ה שאר קרובים אין פסולים מן התורה אלא קרובים ממשפחת אב בלבד והם אב עם הבן ועם בן הבן והאחים מן האב זה עם זה ובניהם זה עם זה ואין צריך לומר הדוד עם בן אחיו אבל שאר הקרובי׳ מן האם או מצד אישות מד״ס הם פסולי׳ ואלו הם הפסולי׳ האחין זה עם זה בין מן האב בין מן האם הם ראשון בראשון ובניהם זה עם זה שני בשני ובני בניהם זה עם זה שלישי בשלישי ולעולם שלישי בראשון כשר ואצ״ל שלישי בשני האב עם בנו כראשון בראשון ולפיכך האב עם בן בן בנו כשר שהוא שלישי בראשון וכן הדרך בנקבות וכל אשה שאתה פסול לה כך אתה פסול לבעלה שבעל כאשתו וכן האשה כבעלה שתי נשים שהן זו עם זו שני בשני בעליהן מעידין זה לזה דהרי בעל כאשתו לא אמרינן בשני בשני אבל ראשון בראשון או ראשון בשני אמרינן בהו הרי בעל כאשתו ואין מעידין זה לזה האיש עם אשתו ראשון בראשון ונוהג בכל מקום ובכל זמן :

ספי״ד ה׳ סנהדרין פ״ך סהמ ל״ת ר״פ סמג לאוין ר״ז

תקצ (סנד) מל״ת על הדיין שלא להטות משפט גר יתום שנאמר לא תטה משפט גר יתום · ואם עבר והטה משפט גר או משפט יתום עובר בשני לאוין א׳ משום לא תטה משפט (בסי׳ תל״ד) וא׳ משום לאו זה ואם היה גר ויתום עובר בג׳ לאוין כי גר ויתום שנים הם (ועי׳ בפרשת דרכים בדרך מלותיך) ונוהג בכל מקום ובכל זמן :

בבא מציעא קט״ו ספי״ד ה׳ מלוה פ״ג סה״מ ל״ת רמ״א סמג לאוין קפה חמ סימן לז סמק סימן רס״ה

תקצא (סנה) מל״ת שלא למשכן בגד אלמנה שנאמר ולא תחבול בגד אלמנה בין שהיא ענייה בין לעשירה לא בשעת הלואה ולא שלא בשעת הלואה ולא ע״פ ב״ד ואם משכן אותה מחזירין ממנו בעל כרחו ואם נאבד המשכון קודם שהחזיר לוקה שאינו יכול שוב לקיים להחזיר המשכון (ע׳ כלל ח׳) ונוהג בכ״מ ובכ״ז בזכרים ונקבות :

פאה פ׳ ו׳ בבא מציעא ד׳ י״א ספי״ד ה׳ מתנות עניים פ״ה סה״מ ל״ת רי״ד מ״ע קכ״ב סמג לאוין רפח עשין קנה י״ד סימן של״א

תקצב תקצג (סנו) מל״ת שלא לשוב לקחת עומר ששכח בשדה שנאמר ושכחת עומר בשדה לא תשוב לקחתו : (רלז) ומ״ע להניח עומר השכחה לעניים שנ׳ לגר ליתום ולאלמנה יהיה עבר ולקחו אינו לוקה מפני שניתק לעשה שיכול לתנו לעניים אפילו טחנו ואפאו יכול לתנו לעניים ואם אי אפשר לו לקיים העשה ליתן לעניים כגון שנאבד או נשרף לוקה ונוהג בזכרים ונקבות בשתרומה ומעשר נוהג (ע׳ כלל ב׳) :

סנהדרין כ״ח מכות כ״ב כתובות לב ספי״ד ה׳ סנהדרין פ׳ ט׳ ט״ו סהמ מ״ע רכד סמג עשין קה

תקצד (רלח) מ״ע להלקות המחויב מלקות שנאמר והפילו השופט לפניו והכהו כדי רשעתו במספר ארבעי׳ מספר שהוא סוכם את ארבעים הוא ל״ט מלקיות ומספר זה הוא אפילו אם הנלקה הוא גבור כשמשון : ואם הוא חלש אומדין אותו כפי כחו כמה מלקיות הוא יכול לקבל ואין אומדין אלא במנין הראוי להשתלש שאם יכול לקבל עשרים מלקיות ילקה י״ח · כיצד מלקין כופת שתי ידיו על העמוד אילך ואילך וחזן הכנסת אוחז בבגדיו אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבו וחזן הכנסת עומד מאחוריו ורצועה של עגל בידו כפולה לשנים ושנים לארבעה ושתי רצועות של חמור עולות ויורדות בו ורוחב הרצועה טפח וארכה כדי שתהא מגעת עד פי כרסו ויד של רצועה שאוחז בה טפח : האיש המכה צריך להיות יותר בדעה וחסר בכח ומגביה הרצועות בשתי ידיו ומכה בידו אחת בכל כחו על בשרו ומלקהו שליש מלפניו בין דדיו ושליש על כתף זה ושליש על כתף זה מאחוריו המוכה אינו עומד ואינו יושב אלא מוטה והדיין לא יביט בשום דבר אלא בו · הגדול שבדיינים קורא כל זמן שלוקה אם לא תשמור לעשות והפלא ה׳ את מכותך ומתכוין שיגמור הפסוקים עם המלקות ואם לא גמר חוזר לתחלת המקרא וחוזר וקורא עד שתגמר כל ההכאה והשני שבדיינים מונה והשלישי אומר לחזן הכה כל זמן שמכה על פיו הוא מכה : כל המחויבין מלקות הם ר״ז כמ״ש בה׳ סנהדרין פרק י״ט (וע׳ כלל ח׳) ונוהג בבית דין סמוכים בכל מקום :

סנהדרין נח כתובות ל״ב ל״ג ספי״ד ה׳ סנהדרין פ׳ פ״ז וה׳ חובל ומזיק פ״ה סה״מ ל״ת ים סמג לאוין קל״ט ח״מ סי׳ ת״כ סמק סימן פד

תקצה (סנז) מל״ת שלא להוסיף על ל״ט מלקות שנאמר פן יוסיף ופן הוא לא תעשה : ואם הוסיף רצועה אחת על האומד ומת הרי החזן גולה ואם לא מת הוא עובר על לא תעשה שנא׳ לא יוסיף והוא הדין לכל מכה את חבירו שהוא בלא תעשה ומה זה שנתנה תורה רשות להכותו נוה הכתוב שלא להוסיף בהכאתו ק״ו לשאר כל אדם לפיכך כל המכה את חבירו (אפי׳ לעבד) הכאה שאין בה שוה פרוטה לוקה : אבל אם יש בה שוה פרוטה הואיל והוא חייב לשלם

ממון

ממון אין אדם משלם ולוקה (עיין כלל ח׳) אפי׳ המגביה ידו על חבירו נקרא רשע : והמכה דרך מוסר ולימוד אינו עובר ונוהג דין המלקות בב״ד סמוכים ודין הכאה לחבירו בכל מקום ובכל זמן ובכל אדם בזכרים ונקבות :

ב״ק כ״ד בבא מציעא דף פט ספי״ד ה׳ שכירות פי׳ י״ג סה״מ ל״ת ריט סמג לאוין קפד ח״מ סי׳ שנ״ח סמק סי׳ שכ״ט

תקצו (רנח) מל״ת שלא למנוע בהמה מלאכול בעת מלאכתה שנאמר לא תחסום שור בדישו : אחד שור ואחד כל בהמה וחיה ואחד דישה או כל מלאכות של גידולי קרקע בין בתלוש בין במחובר בין חסמה בשעת מלאכה בין חסמה מקודם ואפי׳ חסמה בקול ועשה בה מלאכה והיא חסומה לוקה · אפי׳ היא בהמתו של גוי חייב ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזו״נ :

יבמות יג ל״ב ספי״ד ה׳ יבום פ״ב סה״מ ל״ת שנז סמג לאוין פ״ג אבן העזר סי׳ קנט סמק סי׳ קפח

תקצז (סנט) מל״ת שלא תנשא אשת המת בלא בנים לזר שנא׳ לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר אם יש למת אח מן האב אם לא חלצה קודם אם נשאת לזר ובעלה לוקה הוא והיא · ומוציאה בגט ונאסרה על היבם להתיבם והיבם חולץ לה ואז היא מותרת לזר ונוהג בכל מקום ובכל זמן ועיין בסמוך :

יבמות כ״ד ובפרק יב ספי״ד ה׳ יבום וחליצה סה״מ מ״ע רי״ז רי״ח סמג עשין נ״א נ״ב אבן העזר קס״ה קס״ו סמק סי׳ קפ״ה

תקצח תקצט (רלט) מ״ע ליבא אשת אחיו שמת בלא בנים שנא׳ כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם ובן אין לו יבמה יבא עליה בין שהיתה אשתו של המת מן האירוסי׳ בין מן הנשואין ודוקא אם הוא אחי המת מן האב והיה להם ישיבה אחת בעולם שנא׳ כי ישבו אחים יחדיו · מצות יבום מן התורה אין צריך לקדשה אלא יבא עליה וכתובתה על נכסי בעלה הראשון ומד״ס שיקדש את יבמתו בפני עדים קודם שיבא על יבמתו וזה נקרא מאמר : (רמ) מ״ע שתחלוץ היבמה נעל היבם אם לא יחפוץ לייבם אותה שנאמר ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו וכו׳ וחלצה נעלו מעל רגלו וכו׳ מביאי׳ מנעל של עור שיש לו עקב ואין תפור בפשתן ולובשו בימין וקושר רצועותיו על רגלו ועומד הוא והיא בב״ד ומקרין ליבמה בלה״ק מאין יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי (וצריכ׳ שתהא יכולה לקרו׳ לא אבה בנשימה אחת) ואח״כ מקרין ליבם לא חפצתי לקחתה ונועל רגלו בארץ והיא יושב׳ ומתרת בימינ׳ רצועות המנעל מעל רגלו וחולצת המנעל ומשליכתו לארץ : (ומשישמט רוב העקב הותרה היבמה לזר) ואח״כ עומדת ויורקת בארץ כנגד פניו רוק הנראה לדיינים וצריכי׳ הדיינים לראות הרוק היוצא מפיה ואח״כ מקרין לה בלשון הקדש ככה יעשה לאיש אשר לא יבנ׳ את בית אחיו ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל · וכל היושבים שם עונים אחריה חלוץ הנעל ג׳ פעמים · וצריך שיכוונו שניהם לשם חליצה ויעשו מעשים אלו לשמן · ומצוה בגדול ליבם שנאמר והיה הבכור היבם יהא בכור ר״ל גדול האחין ואם לא רצה ליבם מחזירין על שאר כל האחין ואם לא רצו חוזרי׳ אצל הגדול ואומרים לו עליך מצוה או חלוץ או יבם ואם היבמה איילונית אסורה להתיבם שנאמר אשר תלד פרט לאיילונית שאינה ראויה לילד וצרתה מותרת · ואם היבם סריס אסור ליבם שנאמר יקום על שם אחיו להקים לאחיו שם והוא אינו בר הכי : וכן אם המת היה סריס אשתו אינה מתיבמת שנא׳ ולא ימחה שמו פרט לזה ששמו מחוי (וכל שאינו עולה ליבם אינו עולה לחליצה) ואם היבמה אסורה על היבם באיסור כרת פטורה מחליצה ויבום היא וצרתה ואם היא באיסור לאו או באיסור מד״ס חולצת ולא מתיבמת וג׳ הדיינים שחולצין לפניהם צריכי׳ שידעו להקרות הפסוקי׳ ומוסיפין עליהם עוד שנים אפי׳ הדיוטים · וצריכי׳ הדיינים לקבוע מקום לחליצה ונוהג בכל מקום ובכל זמן :

ספרי סנהדרין ע״ב פ״ג אהלו׳ פ״ז ספי״ד ה׳ רוצח פ״א סה״מ מ״ע רמ״ז ל״ת רנ״ג סמג עשין ע״ז לאוין קס״ד ח״מ סי׳ תכ״ה

תר תרא (רמא) מ״ע שהרואה רודף אחר חבירו להורגו שיציל הנרדף שנא׳ וקצותה את כפה · (שס) ומל״ת שלא לחוס על הרודף שנאמר לא תחוס עינך · פי׳ רישא דקרא והחזיקה במבושיו ודרשו בספרי מה מבושיו שיש בו סכנת נפשות אף כל שיש בו סכנת נפשות אמרה תורה וקצותה את כפה ר״ל שתציל את הנרדף באבר הרודף · ואם לא יכול להציל באבר הרודף אמרה תורה לא תחוס עינך ר״ל אפילו אם צריך להרוג את הרודף בשביל הצלה לא יחוס עינו על הרודף : ואפילו אם הרודף קטן · לפיכך אשה המקשה לילד מותר לחתוך העובר במעיה כדי להציל האשה מפני שהעובר הוא כרודף אחריה להורגה · אבל משהוציא ראשו אין נוגעין בו שאין דוחי׳ נפש מפני נפש שזהו טבעו של עולם · והרואה רודף להרוג לחבירו והי׳ יכול להציל הנרדף ולא הצילו ביטל מ״ע ועבר על לא תעשה הנ״ל גם עבר על לא תעמוד על דם רעך (שבסי׳ רל״ח)

ואין לוקין עליו שאין בו מעשה : וכן הרואה רודף (לפילו הרודף קטן רק שהוא מבן תשע שניס ומעלה) לאחר נערה המאורסה לאונסה או לאחר שאר עריות שיש בהן כרת או מיתת ב"ד או לאחר הזכר שבעי בנערה המאורסה כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה והרי הוא אומר לעקה שבנערה המאורסה ואין מושיע לה . הא יש לה מושיע מושיע בכל מה שיכול להושיעה ואפי' בהצר לו הרודף או בהריגתו : וה"ה לכאחר עריות וזכר . אבל הרודף לאחר בממון לרבותא או הרודף לעשות עבירה לאחרי להכי נקט שפיכת דמים או לענוד ע"ז שהן מעיקרי הדת אין ממיתין . אומרו עד שיעשה ויומת ע"פ ב"ד והרודף לאחרים׳ שממיתי׳ אומרו הרואים היינו דוקא כשעדיו׳ לא עשה העבירה׳ אלא הרודף לעשות . אבל אם כבר עשה העבירה׳ אין ממיתי׳ אומרו אלא ע"פ ב"ד : וכל היכול להציל בהצר הרודף ולא טרח בך והציל בגופו הרודף ה"ז שופך דמים ועובר משום אבל אין ב"ד ממיתין אותו : ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזו"נ :

כ"כ דף פ"ט סנהד"ד ס גבי"כ פ"ז סמ"ע ל"ת רע"ב סמג לאוין קכ"ב ח"ת סימן רל"ג :

תרב (שסג) מל"ת שלא להשתחוות כדרכתו מדה זו מבקש הסר שר׳ לא יהי׳ בביסך אבן כו׳ לחיפה ולחיפה לעפ"י שאינו שוקל בה ואינו מודד בה אפי׳ לעשות הסד׳ עביט של מי רגלים

לאסור (ע"ם רנ"ט) ואין לוקין על זה שאין בו מעשה ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזו"נ :

מגילה י"ח ב"ש בהנדרין כ׳ סה"ד ד׳ מלכים פ"ח סה"מ מ"ע קפ"ח קפה ל"ת טו סמג עשין קפ"ו קט"ז לאוין רכ"ו ח"ת סימן תרפ"ח סמק סימן קמז

תרג תרד תרה (רמב) מ"ע לזכור מעשה עמלק שעשה לנו בעמלק שנא׳ זכור את אשר עשה לך עמלק כו׳ לזכור בפה מעשיו הרעים ולהריבתו עליהו . כדי לעורר לבנו לשנוא לחומו : (רמג) ומ"ע להכרית זרעו של עמלק שנאמר מחה תמחה את זכר עמלק . (שסב) ומל"ת שלא לשכוח מעשה עמלק שנא׳ לא תשכח בלב : שלא לשכוח לישבתו ולשלחתו ממנו ונוהג בכ"מ ובכ"ז בזו"נ :

תבא יום א תורה

להמשיך מת"ת דז"ק יהוה בפס י יה יהו יהוה רום יוד הא ואו הא בשמה יְהוָה סיס יסיד ו דמלוי יוד הל סס כ"ן שבעשיה בניקוד מולס :

א וְהָיָה כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה וְיָרַשְׁתָּהּ
וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ : א וְהָיִי אֲרֵי תֵיעוֹל לְאַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ
אַחְסָנָא וְתִרְתָּהּ וְתִיתֵב בָּהּ:ב וְקַבֶּלְתָּ מֵרֵאשִׁית ׀ כֹּל־פְּרִי הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא וְהָלַכְתָּ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: ג וְתַסַּב מֵרֵישׁ
כָּל אִבָּא דְּאַרְעָא דְּתָעִיל מֵאַרְעָךְ דַּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ וְתְשַׁוֵּי בְּסַלָּא
וְתֵזֵל לְאַתְרָא דְּיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן: ג וְתֵאֱתֵי
אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵינוּ לָתֶת לָנוּ:
ג וְתֵיתֵי לְוָת כַּהֲנָא דִּיהֵי בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן וְתֵימַר לֵיהּ חֲוֵיתִי יוֹמָא דֵּין
קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ אֲרֵי עֲלִית לְאַרְעָא דְּקַיֶּים יְיָ לַאֲבָהָתָנָא לְמִיתַּן לָנָא:
ד וְקָרַח הַכֹּהֵן הַסַּלָּא מִידָּךְ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ד וְיֵסַב
כַּהֲנָא סַלָּא מִן יְדָךְ וְיַחֲתִינֵיהּ קֳדָם מַדְבְּחָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ : ה וְעָנִיתָ

וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם
בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב: ה וַתָּתֵיב וְתֵימַר קֳדָם יְיָ
אֱלָהָךְ לָבָן אֲרַמָּאָה בָּעָא לְאוֹבָדָא יָת אַבָּא וּנְחַת לְמִצְרַיִם וְדַר תַּמָּן
בְּעַם זְעֵיר וַהֲוָה תַמָּן לְעַם רַב תַּקִּיף וְסַגִּי : ו וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים
וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה : ו וְאַבָאישׁוּ לָנָא מִצְרָאֵי וַעֲנִיוּנָא
וִיהָבוּ עֲלָנָא פּוּלְחָנָא קַשְׁיָא :

נביאים ישעיה ס

להמשיך מל"ס דז"ק צבאות בפס צ צב צבא צבאו צבאות רום יוסוד בשמה אדני בשמה דסוד יְהוָה סיס יסיד דסוד יְהוָה סיס יסיד דסוד אל סס כ"ן שבעשיה :

א קוּמִי אוֹרִי כִּי־בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְהוָה עָלַיִךְ זָרָח : א כִּי הִנֵּה
יְרוּשְׁלֵם אֶרֶץ מָטָא זְמַן פּוּרְקָנֵךְ וְיִקְרָא דַּיְיָ עֲלָךְ יִתְגְּלֵי: ב כִּי־
הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה־אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְהוָה וּכְבוֹדוֹ
עָלַיִךְ יֵרָאֶה : ג וְאֶרֵי הָא חֲשׁוֹכָא יְחַפֵּי אַרְעָא וַקְבִילָא לְמַרְפּוּתָא וּכְיָךְ
יְשָׁרֵי שְׁכִנְתָּא דַּיְיָ וְיִקְרֵיהּ עֲלָךְ יִתְגְּלֵי: ג וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים
לָנֹגַהּ זָרְחֵךְ: ג וְיִהְכּוֹן עַמְמַיָּא לְנָהוֹרִיךְ וּמַלְכַיָּא לְקִבֵּיל זְהוֹרִיךְ :
ד שְׂאִי סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ־לָךְ בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק יָבֹאוּ
וּבְנֹתַיִךְ עַל־צַד תֵּאָמַנָה: ד זְקוֹפִי רְוּשְׁלֵם סְחוֹר סְחוֹר עֵינָךְ וַחֲזֵי כָּל
בְּנֵי עַם גַּלְוָתָךְ דְּמִתְכַּנְשִׁין וְאָתָן לְגַוָּךְ בְּנָךְ מֵרָחִיק ייתון וּבְנָתָךְ עַל
גַּסִּין יְתַנַּסָּכָן: ה אָז תִּרְאִי וְנָהַרְתְּ וּפָחַד וְרָחַב לְבָבֵךְ כִּי־יֵהָפֵךְ עָלַיִךְ
הֲמוֹן יָם חֵיל גּוֹיִם יָבֹאוּ לָךְ : ה בְּכֵן תֶּחֱזִין וּתְנַהֲרִין וְתִדְחֲלִין וְיָפְתִּי
לִבַּיִךְ בְּדַחֲלַת חֲטָאִין אֲרֵי יִתְחַלַּף לִיךְ עוֹתַר מַעֲרָבָא נִכְסֵי עַמְמַיָּא
יֵתְעֲלוּן לְגַוָּיִךְ : ו שְׁפַעַת גְּמַלִּים תְּכַסֵּךְ בִּכְרֵי מִדְיָן וָעֵיפָה כֻּלָּם
מִשְּׁבָא יָבֹאוּ זָהָב וּלְבוֹנָה יִשָּׂאוּ וּתְהִלּוֹת יְהוָה יְבַשֵּׂרוּ : ו שְׁיָרַת

מצודות דוד

[ו] קומי אורי : תהם ירושלים קומי והאירי כי בא לך כבוד ה' וכוי : ר"ל ממך יצמח אורך ויזרח כבודו עליך : (ב) כי הנה החשך יכסה הארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' וכבודו יראה עליך : (ג) והלכו גוים לאורך : ר"ל ממך יצמח דרכו כי יראתם תאיר עיניהם • ומלכים וכוי • כפל הדבר בח"ם • (ד) שאי : תהם ירושלים שאי עיניך מסביב וראי איך כל אחיך נקבצו ובאו אליך: על לך תאמנה • כל אחת מהם תהיה מגודלת על לך במלכים ובחיקם כמ"ש ובו מלכים תומינך[לעיל מ"ט](ה) אז תראי : ר"ל תראי בניך מכל לך ויאיר עליך מרוב הטובה : ופחד • דרך המלך להיות נבהל ונלהל מפחד בכוח אליו עוזב פתאום : ורחב יתרחב לגך בעבור רוב הטובה והשמחה : כי יהפך • המון עובר תמומות הסוכרים בפלת המערב יתהפך לבוא לך : חיל וכוי • כפל הדבר בח"ם : ושפעת גמלים רבוי גמלים יביאו לך למחנה ויכסו כארצך • כברי מדין • גמלים בחורים הבאים ממדין ועיפה : כולם משבא יבואו • כל בני שבא יבואו אליך ויעלו עמהם זהב ולבונה למחנה לכי ובזוהם לתרגם יכבדו ויספרו תהלות כי :

רש"י

על לך תאמנה • על גוכסי כתלים של מלכים תסויעם תומנות : ונכרת • ותאיר : ופחד וכוי • ויתהם וירחיב לבך כי יהפעליך המון ים • תרי יתחלף לך עושר מערבא חיל נכסי : שפעת • רוב : כברי מדין • הם גמלים בחורים :

עֲרָבֵי תַּחֲפֵי סַהֲרָנִיךְ הוֹגֵנִי מִדְיָן וְהוֹלֵךְ כּוּלְהוֹן מִשְׁבָּא יֵיתוּן דְּהַב
וּלְבוֹנָה יְהוֹן מְעַיְּנִין וּדְאָתָן עַמְּהוֹן בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דַּיְיָ יְהוֹן מְשַׁתָּעִן :

כתובים תהלים ח ט

כהמסיך מיסוד ומלכות דז״פ שין דלת שין דלת נון יוד כפס שין שין דלת נון יוד רוח יאהדונהי כמספ
דיסוד א אד אדנ אדני כפס אדני רוח אלף דלת נון יוד כמספ דמלכות יוד הך וך הך סיס יסירס
דיסוד יְהוָה סיס יסירס דמלכות לל סס ב״ן שבעשיס .

א תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַּחַת־רַגְלָיו : א אַשְׁרַטָּתֵיהּ
בְּעוֹבְדֵי יְדָךְ כּוּלָּא שַׁוִּיתָא תְּחוֹת רִגְלוֹי : ג צֹנָה וַאֲלָפִים
כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי : ג עָאן וְתוֹרֵי כּוּלְהוֹן וְלָחוּד בְּעִירֵי חַקְלָא:
ג צִפּוֹר שָׁמַיִם וְדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים : ג צִפְּרֵי שְׁמַיָּא וְנוּנֵי יַמָּא
דְּלוּיָתָן דְּחָלֵיךְ אִסְרְטֵי יַמָּא : ד יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־
הָאָרֶץ : ד יְיָ אֱלָהָא רִבּוֹנָא כְּמָא תְּלִיל וּמְשַׁבַּח שְׁמָךְ בְּכוּלָּא אַרְעָא:
ה לְמַנַּצֵּחַ עַל־מוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד : ה לְשַׁבְּחָא עַל מִיתָתָא דְּגַבְרָא
דַּי נָפַק מִבֵּינֵי מַשְׁרְיָתָא תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד : ו אוֹרַח יְהוָה בְּכָל־רְבֵי
אַסְפַּרְתָּ כָּל־־נִפְלְאוֹתֶיךָ : ו אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל לִבִּי אֶשְׁתָּעֵי
כּוּלְהוֹן פִּרְישָׁתָךְ :

רש״י

תמשילהו כמעשה ידיך . זה הלומות : צונה ואלפים . לשון נכבדים : על מות לבן . שיר זה ע״ש כשיהלבן ילדונן ושחרונן של ישראל : כל נפלאותיך . כגאולה אחרונה שעשולה בנגד כל שעשים :

מצודות דוד

(ה) תמשילהו . שתמשילנו בכל הבריות : תחת רגליו . ר״ל בכעשים אליו : (ג) צפור שמים . שפורח למעלה לאויר השמים ועם כל זה ימצוד בו בהדם וילודי בחכמה: עובר ארחות ימים . ר״ל כי בהדם בחכמתו יעשה תכוים וכפס עובר ארחות ימים ויכול הוא לילך לפי דעי סיס : (ד) מה תדיר . מכל זה נראה שמה שהדיר שמך בכל הארץ משגיח ומושל בכל :

ברטנורה משנה תרומות פרק ו

פרק ז **האוכל** תרומה מזיד . כלל שהראשה דאלו לחברו כיס לוקה ואינו משלם ולפי על נב דכלל שהראשה סייב מיתה בידי שמים לוקה פוטרת מן התשלומין : ואינו משלם את החומש . דלל סייבה תורה תומש אלל לאוכל מיומה בשגגה . התשלומין חולין . דתשלומין דכוגב כלבד קריבתו דשמעת קדם כרכתיב וכהן לכהן את הקדש לכל תשלומין דמזיד חולין הן והוציל וכן חולין : אם רצה הכהן למחול מוחל . משמ״ב בתשלומין של שוגג שאם רצה לשמול למחול לאינו מוחל מפני שהן קדש : (ב) בת כהן שנשאת לישראל . ולחמורה לאכול בתרומה: משלמת את הקרן . בדין גוזל את חבירו לכל לא תומש דכתיב סיב וכתיב וכל זר לא יאכל קדש יכאה זאת שאינה זרה ולפשר לה שחמור לכיס בעוריה ותרש מוחרת לאכול בתרומה :

כלי אמצעי דהסר דמלכות דיצירה אלף למד אלף למד

האוכל תרומה מזיד משלם את הקרן ואינו
משלם את החומש . התשלומין חולין
אם רצה הכהן למחיל מוחל : (ב) בת כהן שנשאת
לישראל ואח״כ אכלה תרומה . משלמת את הקרן
ואינה

ואינו משלם את החומש . כי המזיד עונו גדול מלשוגג ולא יתכפר בתשלומין . הר״מ
(ה) מחמת בעילת הפסול בלא זמום זה שבעלה כשהיה ת״ח (וכפ׳ ב״ר מביא ני׳ בדברי הר״ב ילתא נפלאת לפסול כו׳).
(ב) וכ״ט חיתה כתי בדים ד׳ חיטות ולחים יחירם דרים : (ג) ר״ל שאין יכולין לחייבם לפי שאין לפס אכל ודאי דבני חיובא ניכרו שהם היה לפס שתחויבים לפלס ולגבי קטן דיעות סלוקים שם חייב כשגדול ועיין בחוי״ט : (ד) וכן לר״ם בתרומת עכו״ס שמשכחנו פ״ג: בחות מבזית. דכתי׳ זאים כי יאכל עד סיסים בו חיטור אכילה הר״מ : הרי כו׳ . ולת״ם שלא רבו חולין על התרומה בד״ת בזמן הזה שהוא מדבריהם אבל בתרומה של תורה עד שירבו חולין על התרומה הר״מ: אבל כו׳ פטור . וכבא בל אחד לשלול על ומיתתה בשרפה . שם זאת תחת בעלה ישראל בדכתיב וכם היה כהן כי תאכל לזמה וכו׳ כל שהיה בת כהן ולא שכח אכל שאם נשאת לאחר מכך ישראל בחם תחרש :

ואינה משלמת את החומש ומיתתה בשרפה. נשאת לאחר מכל הפסולין משלמת קרן וחומש . ומיתתה בחנק דברי ר׳ מאיר . וחכמים אומרים זו וזו משלמות את הקרן ואינן משלמות את החומש ומיתתן בשרפה : (ג) המאכיל את בניו קטנים . ואת עבריו בין גדולים בין קטנים האוכל תרומת חוצה לארץ. והאוכל פחות מבזית תרומה׳ם שלם את הקרן ואינו משלם את החומש. והתשלומין חולין . אם רצה הכהן למחול מיחל : (ד) זה הכלל כל המשלם קרן וחומש התשלומין תרומה אם רצה הכהן למחול אינו מוחל וכל המשלם את הקרן ואינו משלם את החומש התשלומין חולין אם רצה הכהן למחול מוחל : (ה) שתי קופות . אחת של תרומה ואחת של חולין שנפלה סאה תרומה לתוראחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה : הרי אני אומר לתוך של תרומה נפלה . אבל אם אין ידוע איזו היא של תרומה ואיזו היא של חולין אכל אחת מהקפטור והשניה נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה דברי ר׳ מאיר . ר׳ יוסי פוטר. אכל אחר את השניה פטור. אכל אחר את שתיהן משלם בקטנה שבשתיהן : (ו) נפלה אחת מהן לתוך החולין אינה

מדמעתן

דאסון וכיוצא בזה לא תלינן שנפלה התרומה לטבל כדי להתיר שחולין שאסר שהטבל כדמע וכאסר דמאי מזיח לאסור קופה זו יותר מזו . וכן טמאה וטהורה תלינן בטמאה או מרומעת ושאינה מרומעת תלינן במרומעת בלבד דמלמא כל היכא דאית ליה מיעוט ממקלקלת תלינן כה : אבל אחת מהן פטור . דשמא של חולין אכל : וחייבת בחלה . דספק חולין הוא : ורבי יוסי פוטר . דכיון דלא ידוע הוא ליה כמדומע דפטור מן החלה וסלכה כרבי יוסי בכל הני תלמא בבי דמתניתין : אבל . תדש לאתר את שאינה : פטור : בקטנה שבשתיהן . לאקל : (ו) אינה

מדמעת . דמעת טיינו לוחמ של סולין . (ז) זרע אחת מהן פטור . שהזורע שתי התרומה בשוגג צריך להפך שתי הקרקע ושם לא הפך שנדולים תרומה . ובכל פטור דכלולין סם : בדבר שזרעו כלה·כגון סטים וסעורים (ה) : מותר . לזריס דאין זו תרומה ודאי ושכיחין לה כגדולי מדומע דמנן לקמן בפרק ט' שכן סולין : בדבר שאין זרעו כלה· כגון חוס ובצלים (ו) : אסור . ואף על גב דשכיחין ליה כמדומע ולא כתרומה בדבר שאין זרעו כלם יש להסתיר טפי :

מדמעתן . והשניה נורג בה כתרומה וחייבת בחלה . דר"מ ור' יוסי פוטר נפלה שניה למקום אחר אינה מדמעתן נפלו שתיהן למקום אחר מדמעות בקטנה שבשתיהן : (ז)זרע את אחת מהן פטור והשניה נוהג בה כתרומה . וחייבת בחלה . דברי ר' מאיר ור' יוסי פוטר . זרע אחר את השניה פטור . זרע אחר את שתיהן בדבר שזרעו כלה מותר . ובדבר שאין זרעו כלה אסור :

גמרא ברכות דף ס"א ע"א הלכה ה כלי החיצון דחסר דמלכות דבריאה **אלהלמד**

תנו רבנן המרצה כיעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גיהנם שנאמר יד ליד לא ינקה רע לא ינקה מדינה של גיהנם · אמר ר"נ מנוח עם הארץ היה דכתיב וילך מנוח אחרי אשתו מתקיף לה ר"נ בר יצחק אלא מעתה גבי אלקנה דכתיב וילך אלקנה אחרי אשתו וגבי אלישע דכתיב ויקם וילך אחריה ה"נ אחריה ממש אלא אחרי דבריה ואחרי עצתה ה"נ אחרי דבריה ואחרי עצתה אמר רב אשי ולמאי דקאמר ר"נ מנוח עם הארץ היה אפי' בי רב נמי לא קרא שנא' ותקם רבקה ונערותיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ולא לפני האיש אמר רבי יוחנן אחורי ארי ולא אחורי אשה אחורי אשה ולא אחורי ע"ז אחורי ע"ז ולא אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין ולא אמרן אלא דלא דרי מידי ואי דרי מידי לית לן בה ולא אמרן אלא דליכא פתחא אחרינא ואי איכא פתחא אחרינא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא רביב חמרא אבל רביב חמרא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא מנח תפילי אבל מנח תפילי לית לן בה · אמר רב יצה"ר דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב שנאמר זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח ושמואל אמר כמין חטה הוא דומה שנאמר לפתח חטאת רובץ .

רש"י

יד ליד לא ינקה רע . לפי' סוף כשמת רבינו שקיבל תורי מיתיו של הקב"ה לא ינקה רע וקרא כתיב משתעי בם התרע · לא שמת תלמידי חכמים שלא למד משנה זו שבעיני לא יכלו לחדש בהלכה ולפילו הוא לשמו ולמאי דקאמר ר"נ · שכלך לחברים ממש : ש"מ לפילו כי רב · עם הנוקה של בית רבן נמי לא קרא : בשעה שהצבור מתפללין · דכיון שתיינו מכוונ נרחם בפרק עול ומכוון בית הכנסת : ואי דרי מידי · אין כאן בגלי דמוכחת מילתא דהאי לאו ככוס הוא מפני התשוי:ואי ליכא פתחא אחרינא אין כאן ציצוי דמאן דחזי סבר בפתחא אחרינא ליעול : יביע · לשון מבעבועות כל שמקיא מפרים מעלה רתיחה ומבעבועות : חטאת · לשון חטא דרים לים :

עלמו וכוס לחמר זה ועיין בפי' הר"ב פ"ק דטהרות : (ה) שכח כשמפזרים וזורעים לוחמס בארץ יפסדו הזרעים ויחזור פוטין כמו שזורקין (פי' גידים וכ"ל הסיב על פי' זה) בארץ הר"ם : (ו) לפי שכשזורעין הגרעינים של חוס ובצלים יעמח מה שיעמח ומשאר הגרעינים בארץ לא תשאר לזרעה כמו שהולה לעיין תמיד הר"מ :

זוהר פנחס דף ולא ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

אמר רבי יסודה ליעח לן מר מילין מעליותא דר"ס פתח ר"ס ואחר ואחר ויסי סיוס בכל אחר דכתיב ויסי חיסו לעד ויסי ביעי לעד ודאי ויסי סיוס יומא דאיתי ביס לעד ודא חיסו ר"ס יומא דאיתי ביס דינא קשיא על עלמא ויסי סיו' ויעבר אליעס אל סוס יומא דר"ס סוס ובכל אחר ויסי סיוס דא ר"ס ויסי סיוס ויבואו בני סאלסי' יוס ר"ס סוס בכל זמנא תרין יומין חיטן מ"ע בגין דלסוי יתקן כליל דינא ורחמי תרין יומין ולא אד דאלמלא יסתכח יחידאי יחריב עלמא ועל דא כתיב תרין זמנין ויסי סיו' ויסי סיו' ויבואו בני סאלסי' אלין ב"ד דרברבא בני סאלסי' ודאי בגוי דמלכא קריבין לגביה וחיטן שבעין ממנן דסמרן תדירא למלכא וחיטן מתכין דינא על עלמא לסתיבא על ס' וכי על ס' קיימי אלא בשעתא דאלין קיימי על דינא דינא קדמאה דכלא ביס מאן סיא דלא יוקיר לשמא דקב"ס ודלא יוקיר לאורייתא ולעבדוי חוק סכי מאן סוא דלא חיים על יקרא דשמא קדישא דלא יתחלל בארעא מאן סוא דלא חיים ליקרי' דקב"ס מאן סוא דלא סוי יקר לשמא דא ויבא גס שמעון בתוכס גס לרבות סשוא מוקבא דיליס חוק סכי להתיבא על ס' דחיסו חיים נמי ליקרא דשמא דא :

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מסדר תסידים סימן רכב רכג — הר"ס סלי ברכות פי' ד

חכם אחד דוס לכנו שלא יסנס יותר מדאי בשולס כדי שלא יעברו עליו שמנס ימים בלא תענית ואפי' על שוגתו יתפלל שיעבור לשקע"ס :

דע וכן לף ע"פ שאמרו חכמים יפה תענית לחלים כאחת לעבורת לא אמרו אלא לעוסי תשובה אבל כתענית צרי יסודי אחד ראה חלום קשה בלילי ע' בתשרי ושתענה בע' בתשרי וביום הכפורים הרי שני ימים ולילה אלא כיעיל לו לפי שתרחין לו חלום קשה שיפשפש במעשיו כי התענית במקום שלמה מה קרבן ליסו מועיל אלא תשובה שני זבח רשעים תועבה : אף התענית אלום ליסו מועיל אלא תשובה :

(א) היו שותין ואוכלו בואו ובירך ברכת המזון או בואו ונקדש קידוש היום נאסר עליהם לשתות עד שיברכו או יקדשו ואם רצו לחזור ולשתות קודם שיברכו או יקדשו אעפ"י שאינם רשאים צריכים לחזור ולברך אלא בורא פרי הגפן ואח"כ ישתו . אבל אם אמרו בואו ונבדיל אין צריכין לחזור ולברך : (ב) היו מסובין לשתות יין ובא להם מין יין אחר כגון שהיו שותין אדום והביאו שחור או ישן והביאו חדש אינן צריכין לברך ברכת היין פעם שנייה אבל מברכין ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם השוב והמטיב :

מצות השם

ביכורים פרק ג' סוף פ"ג סהי"ד ס' ביכורים ל"ב סס"ח מ"ם קל"ב סתג עשין ק"ת

תרו (רמד) מ"ע לקרא פ' בכורים כשמביי בכורי' למקדש (עיין סי' ל"ח) שנא' הנדתי היום לס' אלסיך כו' וקורא פסוק זה בעוד הסל על כתיפו ואח"כ מוריד הסל מעל כתיפו ומוזגו בשפתיו של סל וכהן מניס ידו מתחתיו ומניף וקורא ארמי אובד אבי כו' עד שגומר כל הפרשה · זכל' הקודם קורא שנא' ועתה והאמרת בלשון זה · ומניפן בלד המזבח בקרן דרומית מערבי' · ומשיניסס כשהוא סומרס לכהן לשפ"י שעדיין לא התודס שהן הקריבה מעכב (עיין סי' מ"כ) ונוהג בזמן הזה בכהני' ולא בנקבות (עיין כלל ג') ולא בטומטום ואנדרוגינוס ואין הסלים ואפטרופס קורין בי כל אלו אין יכולין לומר מן האדמה אשר נתת לנו · גר מביא וקורא אע"פ שלא נתגלה הארץ לגרים כי לאברהם נאמר ולזרעך אתן את הארץ הזאת וקרא זה הגון גויס כלומר שכל המתגייר נקרא לו בן :

תבא יום ב תורה

לסמסיך מס"ם ד"ת יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נסמס יְהוָה יום יסידס ד דמלוי יוד לל סס ג"ן שבעסיס ניקוד מולס :

א וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת־

עֲנֵינוּ וְאֶת־עֲמָלֵנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ : א וַצְלִינָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא
דַאֲבָהָתָנָא וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתָנָא וּגְלֵי קֳדָמוֹהִי עֲמָלָנָא וְלֵיאוּתָנָא
וְדוּחֲקָנָא : ב וַיּוֹצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרַע נְטוּיָה וּבְמֹרָא
גָּדוֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים: ג וַאֲפָקָנָא יְיָ מִמִּצְרַיִם בִּידָא תַּקִיפָא וּבִדְרָעָא
מְרַמְמָא וּבְחֶזְוָנִין רַבְרְבִין וּבְאָתִין וּבְמוֹפְתִין : ד וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ : ה וְאַתְיָנָא
לְאַתְרָא הָדֵין וִיהַב לָנָא יָת אַרְעָא הָדָא אַרְעָא עַבְדָא חַלָב וּדְבָשׁ:
ו וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי יְהוָה
וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וּשְׁבַע הָא
אַיְתֵיתִי יָת רֵישׁ אִבָּא דְאַרְעָא דִיהַבְתְּ לִי יְיָ וְתַחֲתִינֵיהּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ
וְתִסְגּוֹד קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ :

נביאים ישעיה ס

לסמוך מכ״ס דז״ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלמ אדני נשמה
דהוד יְהוָה סיס ימידם דלמ יְהוָה סיס ימידם דהוד לל סס ב״ן שבעטיס :

א כָּל־צֹאן קֵדָר יִקָּבְצוּ לָךְ אֵילֵי נְבָיוֹת יְשָׁרְתוּנֶךָ יַעֲלוּ עַל־רָצוֹן
מִזְבְּחִי וּבֵית תִּפְאַרְתִּי אֲפָאֵר : א כָּל עָאן עֲרָבָאי יִתְכַּנְשׁוּן לָךְ
דִּכְרֵי נְבָיוֹת יְשַׁמְּשׁוּנָיךְ יִתְסַקְּרוּן לְרַעֲוָא עַל מַדְבְּחִי וּבֵית תּוּשְׁבַּחְתִּי
אֲשַׁבַּח : ב מִי־אֵלֶּה כָּעָב תָּעוּפֶינָה וְכַיּוֹנִים אֶל־אֲרֻבֹּתֵיהֶם : ב מַן אִלֵּין
דְּאָתָן כְּגַלֵּי בַּעֲנָנֵי כַּרְכִּין וְלָא אִתְעַכְּבָא גָּלוּתָא דְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְכַּנְּשִׁין
וְאָתָיָן לְאַרְעָהוֹן דָּא כְּיוֹנִין דְּתָיְבָן דְּגוֹ שׁוּבְכֵיהוֹן : ג כִּי־לִי אִיִּים יְקַוּוּ
וְאֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ בָּרִאשֹׁנָה לְהָבִיא בָנַיִךְ מֵרָחוֹק כַּסְפָּם וְזְהָבָם אִתָּם
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיִךְ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֵאֲרֶךָ : ג אֲרֵי לְמֵימְרִי נְגָנָן
יְסַבְּרוּן וְנָחֲתֵי סְפִינֵי יַמָּא אַיְדָא פַּרְסָא קַלְעָהָא בְּקַדְמֵיתָא לְאַיְתָאָה
בְנָךְ מֵרָחִיק כַּסְפֵּהוֹן וּדְהַבְרוֹן עִמְּהוֹן לִשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהָךְ וּלְקַדִּישָׁא

רש״י

חילי נכיות • שם מקום : כעב • כעננים קלים לרוץ : תיים
ויבאי תאיים : ונכיות • ספינות הבאות מתרשיש: ברחשונה •
כמו רחשונה בימי שלמה • תרשיש • שם מיס:לשם ס׳
מלהיר שנקרא עליך :

מצודת דוד

(ה) כל לאן קדר • הלאן שנאגרו קדר שהם מוכתרים :
יקבלו לך • יתפללו להכיותיך • חילי נכיות • סחורים
שנכניסו שהם מוכתרים : ישרתונך • יכינו לך לקרבן : יעלו
וכו׳ : הוא כמו ספך יעלו על מזבחי לרצון כמו כל תעלה
עון (הושע י״ד) ורכיס כמוהו • ובית תפארתי זהו בס״מ
תפאר • כי ההמונות יביאו שהם מנחת כסף וזהב : (ג) אי אלה
ממהרים לבוא כעפיפה שנעף וכיונים המתעופפים לעוף אל ארובותיהם שם אלונות שמוכר :
היי ה״ם יתפללו לבוא חילי ונכיות שהנלוות על ים תרשיש הם יתעוררו ברחשונה להביאך בניך וכו׳ : כספם
וכו׳ • להביאך מנחה לפ׳ : לשם ס׳ • ב״ן יכיה בעבור פרסום שם ס׳ : ולקדוש ישראל • כשל הדבר כח״ם : כי

דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי שַׁבְּחָךְ : ד וּבְנוֹ בְנֵי־נֵכָר חוֹמֹתַיִךְ וּמַלְכֵיהֶם יְשָׁרְתוּנֶךָ
כִּי בְקִצְפִּי הִכִּיתִיךְ וּבְרָצוֹנִי רִחַמְתִּיךְ : ד וְיִבְנוּן בְּנֵי עַמְמַיָּא שׁוּרָךְ
וּמַלְכֵיהוֹן יְשַׁמְּשׁוּנָיךְ אֲרֵי בְרוּגְזִי אַלְקֵיתִיךְ וּבְרַעֲוּתִי אֲרַחֵם עָלָךְ :

מצודות דוד

פתרך • תסר נתן לך פתר וכדר ותשיבות : (ד) תומותיך.
תומות סערים : ישרתונך • ישמשו לותך : כי בקלפי • ר״ל
בקלפי ולזה פיית בתכלית הספלות ועתה רחמתי לותך
ברלוני טעוב ולזה תתשוב ממשל רב :

כתובים תהלים מה

לסמוך מיסוד ומלכות דז״ל שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה
דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אדק דלת נון יוד נשמה דמלכות יוד הוו הוו הוו סיס
ימידם דיסוד יְהוָה סיס ימידם דמלכות לל סס ב״ן שבעטיס .

א וּבַת־צֹר ׀ בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם : א וַיְתֵבִי כְרַבָּא דְצוֹר
בְּתִקְרוּבְתָא יֵיתוּן וְאַפָּיִךְ יְשַׁחֲרוּן לְבֵית מַקְדָּשָׁךְ עַתִּירֵי עַמְמַיָּא
ב כָּל־כְּבוּדָה בַת־מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ : ב כָּל שְׁפַר
אֲרַג נִכְסֵי פִּלְכֵי אוּצְרֵי מַלְכָיָא דְמַטְמְרִין מַלְגֵיו יְקָרְבוּן לְרַחֲנָיָא
דְמִתְמַצְיִן בְּדַהֲבָא סְנִינָא לְבוּשֵׁיהוֹן: ג לְרַחֲמוֹתֵךְ תּוּבַל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת
אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ : ג בְּלִבּוּשֵׁי צִיּוּרִין יָקָרְבוּן קוּרְבָּנֵיהוֹן
קֳדָם מַלְכָּא דַעֲלְמָא וּשְׁאָר חַבְרֵיהוֹן דִי מִתְּבַדְּרִין בֵּינֵי עַמְמַיָּא
יִתְיְתִין בְּחֶדְוָא לְוָתִיךְ לִירוּשְׁלֵם : ד תּוּבַלְנָה בְּשִׂמְחַת וְגִיל תָּבֹאנָה
בְּהֵיכַל מֶלֶךְ : ד יִתְיְתִין בְּחֶדְוָן וְתוּשְׁבְּחָתָא וְיֵעָלוּן בְּהֵיכְלָא דְמַלְכָּא
עַלְמִין :

מצודות דוד

(ה) וכת לור • גם עדת לור בהכלת מנחה יקחו פניך
למלות שלחם ועם כי המה העשירים שבכל עם ותשוטים
מכולם : [ב] כל כבודה • כל תפא מכובדת וכת מלכיוכבת
פנימה בחדרי לפי רוב כבודה תפר לבושה עשוי מתכלות
זהב : (ג) לרקמות בגבדי רקמה תכיס מוכתם למלכהתיה.
בתולות לחריס • ר״ל עם הבתולות תפר תלכה לחריס לתפא
ועם רעותיה הכולכות עמה כאחד כולן תהיינה מובאות לך
בכל כוח דרך משל לומר גדולי החומות יפתחו לה מלכהתיה [ד] תיבלנה : תהיינה מובאות מלרפא בשמחה ויגיל תיבינה
בהיכל מלך ר״ל בשמחה יקבלו שול מלכות ג משיח .

רש״י

פ״ין יקלי : יבקשו • עשירי עם • שהם לע״ע עשירים
שבעם : כל כבודה וכו׳ • לותן שכל כבוד תלוי בהן :
פנימה • שהבנו שלשם בלי׳ותיה ובגדיהם העוכות מתכלות
זהב של בהיכים גדולים : לרקמות מוכלי בבגדי רקמה יכיתם
מכאם למלך : בתולות לחריס רעותיה • מלומות ילכו
לחריסה : תובלנה • יכיו מובאות :

עיקר תוי״ט משנה סוכה פרק א ברטנורה

(ה) ולמעלה מכ׳ אין לחד עשה כו׳ שנאיך לעשות יתידומים ומיוחדים קבועין ולא קפיד בכאן קבוע שלא לעשותו לפני למטה מכ׳ אלא בסיעור שאפשר שיעשה בו דירת ערעי תליף מלתא הר״ן : פסולה • בגמ׳ פריך מ״ש דבמבוי ריש ערובין תני בכה״ג דהכא ומכן ימעט ומ״ש

פרק א **סוכה** שהיא גבוה למעלה מכ׳ אמה פסולה . דסוכה דירת ערעי בעיכן דכתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימיס לחמרה מורה עשה שכה לשבעת ימיס ולמעלי מעשרים אמה אין לחד עשה דירתו דירת ערעי אלא אשתעי דנבירה דשלטות דיצירה **אלהים**

סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה

ר״י מכשיר.דסכר סוכה

דירת קבע בעיזן ואין סלוקה כר"י : ושאינה גבוהה עשרה טפחים פסולה. דירה סרוסה היא ואין לדם דר בדירה סרוסה (ב) : ושאין לה ג' דפנות . דכתיב בסכה תעשה לך ג' סכריס ולי' מלא אר לסכך דפי' סכה סכך פסו לסו ג' לגי דפנות לאיש סלוקה למשה מסיני וכלרי לדופן סדש ולוקמיה אטפס כשלרו שפיש לפי שטפס לפיכך סוכה שיש לה ג' דפנות זו סלכל זו סוסה דופן ג' שיש בו טפס ומשהו ומעמידו בפחות מג' סמוך לאחר מכ"דפנו' שכל פחות מג' כלבוד דמי וכחשב כאלו סוא דופן של ד"ס וכמלא רוב דופן עשוי וארי יש לסוכה זו ג' דפנות ואריך לעשות לה לורם הפחת (ג) ואס אמי סדפנות סס זו כנגד זו וביניהן מפולם מכיון שם שיש בו ד'טפחי'ומשהו ומעמידו בפחות מג' סמוך לאחר מסני סדפנות וכחשב כאלו יש בפס זו ג' טפחים שהיא שיעור הכשר סוכה לאחרים ולאחים שהסוכה לריכה שתהא ג' על ג' כדי שתהא מסוקת לאשו ורובו ומלאתו ג' על ג' לראשו ורובו וטפח על טפח לסולסנו: ושחמתה מרובה מצילתה פסולה : פי בשון שהחמה מקרקעית הסוכה דכיוון שלמעלי בסכך לאחם מרובה מחמה דאמרי אינשי כוחא מלעיל כלישתי' מלרע (ד) : ב"ש פוסלין . דכתי סכה לא תעשה (ה) וזו אחם נעשית ואלו אוך שלשים לאמ כיון שחולשים בהלכות האמ שלשים יום קודם לאמ אחם הסוסה סכה לשם אמ סוא עושה לאחל קודם לי שתעשה לאו לשם אמ סוא : וב"ה מכשירין . דלא כעי סוכה לשם אמ : (ב) כאלו עשאה בתוך הבית . ופסולה : תחתונה פסילה . דכתי סכין ים לה וקרא קא פשיל סכה שתהא הסכה : אם אין דיורין בעליונה שאינה לדירה כגון שהחמה יכולה לסבול כריס וכסחות של עליונה ולא נאלקו ס"ק ור"י כשאינה יכולה לסבול כלל דכיון כולי עלמא מודו שהחמה כשרה בסכך העליונה שאנו שלא סיטו סוכה אמ גזירה משום שהיא כבונו שלא כחחתונה כולי עלמא לא פליגי שהיא פסולה כי פליגי כשיכולה לקבל על ידי הרחק בנון שאנו שהחמה מחטיא ורובף מכריס וכסחות של עליונה ס"ק סבר דכשהי מקרי סכה שהחמה הסכי ופסולה ור"י סבר כיון שאינה מקבלת כריס וכסחות של עליונה הלא ע"י הרחק סיטו משוב גב ואין זו סכה שהחמה הסכה (ו) ואין הלכה כר"י : (ג) הנשר . שלא יהו עלין וקסמין יוררין דהכא מני פסול'ומשכי סוכ'דאורייתא מני פסולה דכל כמה דלא מתקנה סיא פסולה מימות משה רבינו ע"ה שכתן מדתו לכל מצ' דרבנן ובכיון שתחילין להרחות שיעורו מני פסולה שייך למימר הלכך מכי ימעט רש"י ועיין בתו' ס"ל סוכה כו' ע' גמ' (ג) הלכך אפי' סיא גבוהה מי' אלא שהולין יוררין לתוך י' לע"ג דחתען על ההולין מרוכה מלמעלן ואימא דלא למעוטי קמ"ל דמשו' דירה סרוסה פסולה כדאי' בגמ'ד"ד ועתו"ט (ג) ונבי פם ד' לא כתב סר"ג דירת הפחת ואפשר דסוכר דכשעור כפם ד' ומשהו לא כעיזן לוס"פ סוחיל ויש לה כבר סוכה כשהחת שתעמיד בפחות מג' ויש מחלוקת הפוסקים בזה (ד) פי' סרא"ם ז"ל מטבע כלוחם ורחב יותר מזוזת . (ה) דכתי אב הסכות תעשה לך שבעת ימים סוכה תעשיה לשם אב בעיזן וכ"ם מבעיא להו לעושין סוכה בחולו של מועד וכ"ם שברי דאין עושין בגרת : כאלו כו' . מבשכת שכר כתי ולא תחת הכיח ולא אחת אילן כמשמע ואילן דומיא דבית דלילתו מרוכה כו' לף אילן כן לכל כשאחתו מיוכה וחצטן ועיכן עם הסכך הכשר כשר כמו במ"ר גמ' : והתחתונה פסולה . דכתי בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכות לסען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים אני ה' אלהיכם : ואין סיכוי סוכה אחת סוכה פסולה גמ' : (ו) ום"ק לטעמיה דאיל דס"ל דירת ערבי בעיזן

כעיזן ור"י לטעמיה דס"ל דירת קבע בעיזן סר"כ : (ז) ולפ"ז מפני אחמה לפגין על האדם מפני אחמה ולא דמי ללגלוחה דכשרה דשאני אחם דהוי לורך סוכה וכטל לגביה : מרדכי : (ח) כלומר שהאדרין מופר' אמוך ודבוק לאחתיה ומוטב בזה שלין שלא יוכלו לפול ולפ"ז מפני שהחמה שמיבשם הסכך ומחוך זה נעשה אחתה מרוכה תו' : סינוף . ויטו לאחבשום שאחל על הגג מחורגם קימופין על לגרגי . (ט) ר"ל שהן גבוהין כשיעור וסיינו י"ט וסיא שיטת הפוסקים דסברי דלא שנו אלא לכטל אהל הסוכה אלא בגוני עשרה ויש לה גג : נקליטי . בהפסוק סור כרפס מרגו' על דגרסין דנקליטהן דדהבא: (י) דאמר מר בחפך מגרך ומיקך בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר רש"י : (א) כל לסון סבטה שבגמ' לסון הפלה והמפרש שבטה תליסה לו שליפה טוטה דאי מחובר סוא מאי מהני ואי תלוש הא קתני לו שקלקן מכלל דריסת מחוברין רש"י : כל שהוא כו' . כפקה לן בגמרא מהך דחפך דלקמן בפי' הר"ב . ואין בו' . בגון עורות בהמה ואפילו לף מקבלי טומאה בגון במחוברין מלאכה רש"י ובגמ' פי' עור דאע"ג שהארץ מגדלתן במרעה ופרנסה ונקיטו גדולי הארץ לענין מע"ם גדולי מן הארץ לף מיקרי אלא מה שגומא מן הקרקע : (יב) דמגורן ולא גורן עלמו מיקב ולא כו' דאלו גורן קטן עם החמוחה ויקב החחבולות עם העגבים ס"ל דבר המקבל טומאה : (יג) אלא גזור רבנן אלא יהכנו בחגבים אפילו סוא מטילן בהם סוכת החג גזירה משום שבילין דכל הבהמ דאיכא פסולא דאורייתא ברש"י : (יד) דאע"ג דלא בעי סכה לשם אמ כר"ם לפיל

ומחללות אחע"ם שנדוליהם מן הארץ אין מהכין בהם הוחיל ומקבלין טומאה : וגדולו מן הארץ זבו' . דכתי אב הסוכות (תעשה לך בחפך) מגרך ומיקך בפסולת גורן ויקב הכחוב מדבר כלומר מן הבשאר אחר שחפת הגורן ויקב בנין קטן וזמורו' מהם עשה סכה (יב) : (ה) וחבילי זרדין . מין קנים וכעורן לחים בהמה חולחלת וכשיבשו עומדים לסיסק : אין מסככין . בהן קטורין . ולא מפני שהן פסולי' אלא פעמים שהדס בא ושבילתו על כחפו ומעלה ומניחים על גבי סכה ליבשם ונעלך עליהם לסכוך והמור' אמרה אחת' ולא מן העשוי בפסול (יג) : שם לפי' לגל אלא ליבש והוי עשוי בפסול (יד) : וכולן . הפסולין שהניחו בסכך :

הנשר . או שפירש על גבי הקנוף פסולה . אבל פורס הוא על גבי נקליטי המטה : (ד) הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת . ואת הקיסום . וסיכך על גבה (ס"א גבן) פסולה . ואם היה סכיך הרבה מהן או שקצצן . כשרה . זה הכלל . כל דבר שהוא מקבל טומאה ואין גדולו מן הארץ אין מסככין בו וכל דבר שאינו מקבל טומאה וגדולו מן הארץ מסככין בו : (ה) חבילי קש וחבילי עצים . וחבילי זרדין אין מסככין בהן וכולן שהתירן כשרות.

כישרים לדפנות . דסכה סכך משמע ולא דפנות (ט) סילוק סוכות משמע לך מניין לסכך משמע לא לדפנות : (ו) מסככין בנסרים דברי רבי יהודה . בנסרים סיים בהם תרבץ, שהוא שעור מקום שהוא דברי הכל פסולה פחות משלשה־דברי הכל כשרה דחשיבי כקנים כי פליגי משלשה ועד תרבץ, דברי יהודי סבר כיון דלית בהו שיעור מקום שהוא לא גזרינן שמא יבא אחד ויתקע הבית ור׳מאיר סבר כיון דנפקי מחורים לגבוה (ז) גזרינן שמא יאמר מה לי לסכך בלולב מה לי ליטב אחת תקרת ביתי והלכה כר׳ יהודה : (ז) תקרה . גג העשוי מקורות או נסרים : מעזיבה. הטיט (יז) או הסיד שרגילין ליתן על גב הקורות והנסרים קרוי מעזיבה : מפקפק . פוחת ומעכב כלן : או נוטל אחת מבינתים. ונותן סכך כשר במקומה ורבי יהודה לטעמיה דמכשיר לסכך בנסרי׳ (יח) הלכך בפקפוק סגי ובלא פקפוק לי לספר משום תעשי׳ ולא מן העשוי . ר״מ אומר . לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה שכלן מודים שצריך ליטול אחת מבינתים ופקפוק לזו מועיל ור׳מאיר לטעמיה דאמר אין מסככין בנסרים והלכה כר׳ יהודה שאמר משום ר״ש : (ח) שפודין . אין רגליים לסכוך לפי שאינן גדולי קרקע : וארוכות המטה. כליס המקבלים טומאה (יט) : אם יש ריוח ביניהן כמותן . לאו דוקא כמותן ממש ולא יותר דהא מקום ספוד כפרוץ הוא לסכב וכמותן סכך כשר בין ספוד לספוד אם אין ביניהן אלא כמותן הוי פרוץ כעומד ופסול (כ) אלא ע״כ הריוח שביניהם משהו יותר מכמותן : החושש בגדיש . גוטל מן העומדים למטה מעוך לתרץ ועושה אלא כשעור סוכה וסכך נמלא עשוי עומד מאליו ומסורה לתרץ תעשה ולא מן העשוי אבל אם היה בו אלא טפח (כא) כמשך שבעה עשוי לסם סכך ומטה בו עד שהגביה את האלא לשעור

נסמך הלכך בני סוכה בעינן שיהיה הכשר טפי פורתא דאי לא מאמר למטה מהשה מרובה דזוזא מלעיל כו׳ ועתוי״ט בסם סכ״ו : כשרה . כשיעור הנזכר במ״י דפסלי בכך : (כא) דלמוכל

הוא וכשעשאה לסם סוכה אף על גב דר״ב : (כב) וכשמוטט בו מלמטה למעלה עד שיגביה כו׳ רש״י ואין להקשות דהכי דסכך דמעיקרא ניטל ולית׳ס וסכך דהשתא ליה ניה תולש״ה דכל דכהדי סכך׳ לפי׳ שמוך טופח שכבה הוי אלא דהשתא קליש ליה מלמטי הלכך בפיר דמי הר״ב : (כג) וז״ל רש״י רוחץ מקרם פניה כאלו היא הדופן שנעקר למעלה כו׳: (כד) ולאו למימרא דלפי׳ כשעקרו לא ייחן ממחיו אלא בד״ט לדעת הטור אף בשלש׳ טפחים לדעת הר״ש : (כה) כל סגר שבגמרא לפי׳ מבחוץ ומבחוץ פחותים אף סגר זו מוקפת בחוץ ממיכה ופחותין לה סב״ג מג׳רוחותים ולפי׳ מבחוץ שפעמים שהיו והשברות פחותים היה ואין לה דופן לגד הסגר ויש עלי׳ תקר׳וזה סיכך על גבי כל לחודיה אל כל סגר שבמלמע סיקף לכשברות ואין דופן לסוכ׳זו אלא מסיכוך שבחוץ כשהיה המסקיקות בין בחוץ לכשברות ומלמע תקרת מפסקת סביב בין סכך לדפנות : שהקיפוה . והגריכ עיין בגמרא .(כו)שאין כו׳ בין בגדולה בין בקטנה קאמר ועתוי״ט:(כז)דהיינו שהגביה מן הקרקע טפח דכיון שיש שעור לחל לקיפ׳הוי חוהל ל״ב שהיה דסמכה לכותל שהרחיק רשם המסוך לכותל טפח מהכותל ועתוי״ט : [כח] משום

לעיל לסם סוכה בעינן ולכל הוא דמיקריא סוכה שסוככת מן המובר רש״י : (טו) ודקפקה לן דפנות מכשכת בשכת בסוכות מיימורא דקראי ילפינן ולא ממשמעותא הלכך תעשה בחשך מגרך מסככי׳ הוא דקאי רש״י : (טז) שהם היה חויר במקום אחי מסם לא מצי למימר לעזר משום לחזות רומי לתקרה וגזרינן רש״י : נתן כו׳ . לר״ה וסוכה כשרה וכגון דיהבינהו אלל הדופן דסכך פסול חיכו פוסל מן־הסד אלא בד״ח דתמרי׳דופן־עקום׳ רש״י : שלא ישן כו׳ . לסכי נקט סיכה דלפי׳ ערלי לאסור כו׳ משום דאין קבע לשינה אלא לדם קובע עלמו לשינה שפעמים שהיו אלא מתנמנם מעט ודיו כך תוי״ט:שאין כו׳ . שהם היה הם מעזיבה לא חוי הני במפקפק דמעזיבה ועפר סכך פסול ניסנו דלאו גדולי קרקע הן הר״ן : (יז) ודומה לו במקרא ויעזבו את ירושלים עד׳ז׳מ מלאות עפר להחזיק המומה : מפקפק כו׳ . ה״ק אף ע״פ שמפקפק לי נוטל אחת מבינתים אין לי לא לא בא׳ : ונוטל כו׳ . שיטול מבין כל שני נסרים לחוד : (יח) פי׳ שהן מני׳ עד ד׳ אלא דמתוך שהמקרה היתה עשויה בהן כבר שיכיל בהו נזירת תקרה בר מפסולי דתו׳ דחיים בהו תולש״ה ומ״ש במפקפק או נוטל א׳ כו׳ בחד מהני תני לב״ה דכי היכי דמפיק לה בהכי משום תולש״ה מפיק לה ממי מגזרת תקרה וב״ש ס״ל דכמי דמפקפק מפיק לה מתולש״ה לא מפיק ליה מגזירת תקרה וכן לר״מ אליבא דב״ע זו הוא שיטת הריש״ק ז״ל : המקרה בו׳ . כמו שהוא עושין שמסדרין כלונסות תחלה בסכך ונותנין פסל עליהן רש״י : בארוכות . לסון הר״מ בתרוכות בכי״ם ועתוי״ט : (יט) מוקי לה בגמרא בתרוכה וכ׳ כרעיס : (כ) כ״כ הר״מ ותימה דבמ״ם פ״ק דמרובין כתבו דפרוך כעומד מוסר ושם כ׳ הר״מ שכן בכל המורה ותירן שמגיר פ״ה דכיון דסכך פסול כפרוך וכשאין בהן בסכך הפסול הוא

לעשות בו סוכה אינה סוכה : (ט) המשלשל דפנות מלמעלה למטה . אם גבוה מן הארץ ג׳ טפחים פסולה . מלמטה למעלה אם גבוה מן הארץ י׳ טפחים כשרה . רבי יוסי אומר כשם שמלמטה למעלה י׳ טפחים כך מלמעלה למטה עשרה טפחים . הרחיק את הסכוך מן הדפנות ג׳ טפחים . פסולה . (י) בית שנפחת וסיכך על גביו . אם יש מן הכותל לסיכוך ארבע אמות פסולה . וכן "חצר שהיא מוקפת אכסדרה. סוכה גדולה שהקיפוה בדבר שאין מסככים בו . אם יש תחתיו ארבע אמות פסולה : (יא) העושה סוכתו כמין צריף . או שסמכה לכותל . רבי אליעזר פוסל מפני שאין לה גג . וחכמים מכשירין . מחצלת קנים גדולה

יהו׳ כאלר

הסכך כשר : אם יש מן הכותל לסכך . כשר : ארבע אמות פסולה . פחות מכאן כאלו הסכי׳ למ״ד מסיני דאמרינן דופן עקומה עד ארבע אמות ורואים תקרת סביב כאלו נעשה לשם הדופן ואף על הסכך הכשר (כג) ולא יהן מחמיה (כד) . וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרה וסיכך בתוירה של סגר רחוק מכותל האכסדרה ואכסדרה הוא מקום מוקף מג׳ מחיצות (כה) : סוכה גדולה . כל שחילו יתר על הסכך פסול ילמר

כה ז׳ טפחים על ז׳ טפחים סכך כשר זו היא סוכה גדולה : שהקיפוה בדבר שאין מסככין בו . דוקא מן סגר דמרינן שאין סכך פוסל אלא בד׳ לחות משום טעמא דדופן עקומה אבל בלאלע הסכה פוסל בד׳ טפח׳ ואויר שאין (כו) שם סכך כלל בין בלאלע בין מן סגר פוסל בשלשה טפחים : (יא) כמין צריף . שאין לה גג ורלחי הדפנות נוגעות זו בזו מלמעלה ומתרחבי׳ וסולכים מלמטה : או שסמכה . שהטה רלחי הקנים על הכותל וסולכי׳ נשפוע למטה לתרץ : מפני שאין לה גג . אימו ניכר מהו גג ומהו כותל דלהכל משופע לאו שמים אלא אלא ל״ב יש לו גג טפח (כז) והלכי כר״ת (כח) : מחצלת של קנים וכו׳ . במחצלת קטנה כולי עלמא לא פליגי דשמחת לסכיכה ואין מסככין בה כי פליגי בגדולה ת״ק סבר שמח גדולה לסכוך ואם פירש שעשאן לסכיכה מקבלת טומאה׳ ואין מסככין

לשעור גובה עשרה (כב) זו היא שעיימו שהרי לית׳ו ממקן אלא הדפנות ובדפנות לא למרינן מעש׳ ולא מן העשוי והרי היא כסוכה פחותה מעשרה ומקק כיס להטלימה לעשרה : (מ) המשלשל . מוריד שהתחיל לחרוג הדפנות שמוך לסכך ותורג ובא בלאלע מעט : ג׳ טפחים פחותה . והיינו שעור שיזדקר הגדי בבת אחת ויכים דלמרן דבכהאי גוונא לית׳ם מחיצה: כיון שהגיע לעשרה כשרה ואפי׳לין מניעות לסכך שהופלגות ממנו הרבה: ר׳ יוסי אומר כשם שמלמטה למעלה . דיו בלריגת עשרה כך מלמעלה למטה ואפי׳ נגיסות מן האויר הרבה דשבר מציי׳ תליה מחרת ואין הלכי כרבי יוסי . הרחיק את הסיכוך . לאו בגוסא קאמר אלא ברוחב שהחיים חויר בין דופן לסכך בתוך הסכה לי כרתנא : (י) בית שנפחת : גנו בלאלעו והדפנות רחוקות מן הסכך כשר : אם יש מן הכותל לסכך . כשר : ארבע אמות פסולה . פחות מכאן כאלו הסכי׳ למ״ד מסיני דאמרינן דופן עקומה עד ארבע אמות ורואים תקרת סביב כאלו נעשה לשם הדופן ואף על הסכך הכשר (כג) ולא יהן מחמיה (כד) . וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרה וסיכך בתוירה של סגר רחוק מכותל האכסדרה ואכסדרה הוא מקום מוקף מג׳ מחיצות (כה) : סוכה גדולה . כל שחילו יתר על הסכך פסול ילמר

מסכתין כה : ולסכוך מסככים בה . ס"ק מחלפ קטנה סחמי לסכיכה ואם פירש סיכה לסיכוך מסכתין כה : ר"א אומר א' גדולה וא' קטנה. סחמן לסכיכה ועשאה לסכיכה דקאמר כלומר עשויים הן מחמלפן סחמא לסכיכי הלכך אף מגדולה מקבלת טומאה ואין מסככין בה ואם פירש סיכה לסכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה הלכה כר"ש :

גדולה . עשאה לשכיבה . מקבלת טומאה . ואין מסככין בה . לסיכוך מסככין בה . ואינה מקבלת טומאה

ר' אליעזר אומר אחת קטנה ואחת גדולה . עשאה לשכיבה מקבלת טומאה . ואין מסככין בה . לסכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה :

משום דמסיק בגמרא דמתני' יחידאי סיא דרבי נתן שאף כך ואיפכא סוא"ר מכשיר ומכמיס פוסלים וקי"ל כחכמים : ואינה כו' : דיוון דלסכוך עבידא חיכה מקבלא טומאה לפי' שכך כה מזב דכל שמומריס עשוי ונעשה מלאכתיכו חיכו מקבל טומאה מסכת טוי"ט :

נמרא סוכה דף ט ע"א הלכה ה' כלה בלי החיצון דג בורה דמלכות דבריאה **אברהם**

סוכה ישנה ב"ש פוסלים . מ"ט דב"ש אמר קרא חג הסוכות שבעת ימים לה' סוכה העשויה לשם חג בעינן ובית הלל ההוא מבעי ליה לכדרב ששת דאמר רב ששת משום ר"ע מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה תלמוד לומר חג הסוכות שבעת ימים לה' ותניא רבי יהודה בן בתירא אומר כשם שחל שם שמים על החגינה כך חל שם שמים על הסוכה שנאמר חג הסוכות שבעת ימים לה' מה חג לה' אף סוכה לה' . וב"ש נמי מבעי ליה להבי אין להבי אלא מ"ט דב"ש כתיב קרא אחרינא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה העשויה לשם חג בעינן וב"ה ההוא מבעי ליה לעושין סוכה בתולו של מועד וב"ש סבירא להו כר"א דאמר אין סוכה בחש"מ וב"ה לית להו דרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב עשאה מן הקוצין ומן הניסין ומן הגרדין פסולה מן הסיסין כשרה כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אף מן הסיסין נמי פסולה אלמא דבעינן טוויה לשמה ה"נ נבעי סוכה עשויי' לשמה שאני התם דאמר קרא גדילים תעשה לך לך לשם תיבך הכא נמי חג הסוכות תעשה לך לך לשם חובך ההוא מיבעי ליה למעוטי גזולה התם נמי מיבעי ליה למעוטי גזולה התם כתיב קרא אחרינא ועשו להם משלהם :

רש"י

סוכה לשם חג . דכתיב סוכות תשב לשם חגות כתלך : על כתפיהם . שמלמי מגיפה שם שמים מל עליהם לשומרן עד לאחר שקערת כלימורין דזמנו בשו בתר שכי שמלמן נגזה. קנ " מגיפה : חג הסוכות " תעשה לתג : שמו של מועד . שם לא עשאם מתחלה : פלוגתא דר"ש ופרק כיצד : ופרכינן לכ"ש הלא בעי לשתק כימת נבי מלינה נתי לית להו דרב יסודם תתר רב : מן הקוצין . מושרין שנתקשו בשתי וקוצרים לוזנן ותלויס רתציס בגגך : מן הניסין . כגון עלין שתפרס זרמני חוצי שתפירה תלויין בס ומכן גדלו סלילות : פסולה . שהיל ותלויין ועומדי ן כל תלה בגגך הלא נתלו לשם סילה לאו עשייה לשתה היא : סיסין חוט ן שתולין לכתחילה ברחש בגגך לגזו : בשרה . הלא בעינן עוים לשתה : כי אתריתה קתיס דשמואל ומולי ואתר תף מן סיסין פסולה . דבעי נמי עוים לשתה : לתעום גזולה . דבעינן תעשה לך מהלך :

זוהר אמור דף צה ע"ב ת"ח דאילנות יוד הא ואו הא

בחדש השביעי בחמשה לחדש . ר' יצחק פתח תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו זכהין חיכון ישראל דקב"ה קריב לון לנביה מן כל עובדי ע"ז ואיתרעי

בהו ומאתר דאיקא קריב לון לנביה הה"ד ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכ' מעול' לאחזה דהה מאתר דאיקא אתרעי בהו וקריב לון לנביה וכתיב ואקח את אביכ' את אברה' מעבר הנהר וגו' ואני קראי איכ לאסתכלה בהו וכי כל ישראל לא סוי ידעו דה וכל שכן יהושע אלא תורייתא כלה אתי' וגלייה כאה דאמת קדישה אתי' וגליה בנין דאורייתא כלה אמת קדישה סיא ועל דה איסי אתי' וגלייה לי ישראל ויהושע סוו ידעי אמתי כתיב כה אמר ה' אלהי ודאי אתימת דאלס עיבו אבי עבר הנהר בימי ישראל דאתרעי בהו בחבת' ועבד להן רתיכ' קדישה עלאה ליקריס ואפיק להן מבו נהרה עלאה יקירא קדים בולטין דכל בולטין בנין דיזעטר בהו הה"ד כה אמר ה' כה אמר ישראל בני בכורי לי אנכי ואומר אלהי אבותיכ' מעול' אלא אתימתודע ואתידע מעול' מאי קא בעי אלא מכאן לאחזה' אכאת' מעבר הנהר מעול' אלא אסהו נהר עולם אקרי ועל דה בעבר הנהר ישבו אבותיכ' מעול' לאחזאה עיבו והקוט דעבר הנהר ואקח את אביכ' את אברה' מעבר הנהר מאי קא מיירי : אלא אברה' לא איתרבך ביס בסהו נהר כמו ילחק דאתרבך ביס בעטרי' לאסתקפא . ת"ח מאי נהר תע"ג דלאו איסי דינה דיונין נפקיס מסטריס ואתתקפו ביס וכך ילחק אתתקיף (בדיוני) בעמוי כדין עלאין ואתחזן מתכנפי לדינה וכרסייה דדינה לאתחזן ומלכה קדישה יתיב על כורסייה דדינה ודאין עלמה כדין תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו זכהין חיכון ישראל דילעלה כרסייה דדינה ולתקנה כרסייה דרחמי ובמה בשופר :

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מספר תסידים סימן רכח רכט סר"ס הלכות ברכות פ"ד

מה שכתוב ומלא לו כשכניה קרבן על המזיד בשגגות העדות ובשגגות הפקדון ובחשם שפחה חרופה זמו כשכתוב עושה תשובה על השגגות מביאין קרבן ואם אין מביאין קרבן נעשים עליהם לעיס שאין כוונתו לכך מלך בשר ודם שנזר עלה להתליף מעות ושגה אחד והתליף ושמע המלך קיוכל לומר שגיתי היולכו או סיסה פניו לפשור גם עתה נדבר הזה כן לפני מלך מ"ח הקב"ה לכלתי לומר לפני המלך כי שגגה היא :

המתעגה בשבת תשנית חלום ולמחר רחם מודם לו חולו של מועד לו פורים לו חניכה לא יתענה אלא לאחיכ יתענה יום אחר על שהתענה בשבת הכל שם התענה ביום טוב בשביל חלום וביום טוב לאחרון למחר יתענה מי שהתענה בשבת התנית חלום לא יתפלל עמנו כי לא יוכל לומר ביום טוב התעניתנו ובגרה גדולה לחמנו כי לא יתכן לו' כן בשבת בשביל בשבי יום תעניה שקורין בו ויחל אז טוב אלא ילכו מבעוד יום לבית הכנסת ויתפללו מבעוד יום לכן טוב אז לאחר ולא להפליס) :

את היין ששתה לאחר המזון קודם שיברך ברכת המזון אבל בשאר היטים שיברך ברכת המזון בא להן יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו שאין בית הבליעה פנוי שיענו אמן ואינו פוטר את היין שלאחר המזון :

(א) אין מברכין על אוכל מן האוכלין ולא על משקה מן כל המשקין עד שיבא לפניו ואם בירך יאחי"כ הביאו לפניו צריך לחזור ולברך . בשל אוכל וברך עליו ובשל מידו ונשתה או שטבו נהר נושל אחר וחזר ושברך עליו אעפי שהוא מאותו המין וצ"ל ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד על ברכה ראשונה כדי שלא להוציא שם שמים לבטלה . עומר אדם על אמת המים ומברך ושותה אעפ"י שהמים שהיו לפניו בשעת הברכה אינם המים ששתה מפני שלבך נתכוון החלה : (ב) דברים הבאים בתוך הסעודה והן מחמת הסעודה אינן צריכין ברכה לפניהם ולא לאחריהם אלא ברכת המוציא שבתחילה וברכת המזון שבסוף פושטת הכל שהכל טעילה לסעודה ודברים שאינן מחמת הסעודה שבאו בתוך הסעודה טעונין ברכה לפניהם ולא לאחריהם . ודברים הבאים לאחר הסעודה בין מחמת הסעודה בין שלא מחמת הסעודה טעונין ברכה לפניהן ולאחריהן : (ג) בשבתות וביטים טובים ובסעודת הקות הדם ובשעה שיצא מן המרחץ וכיוצא בהן שאדם קובע סעודתו על היין אם בירך על היין שלפני המזון פושר מצוי שיענו אמן ואינו

למסמיך מס״ם דז״ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נסמס יְהוֹה סיס יסידס
ה דמלוי הה לל סס כ״ן שבעשיס בניקוד מולס :

א וְשָׂמַחְתָּ בְכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ
אַתָּה וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ׃ א וְתָחֵרִי בְכָל מַבְטָא
דְיַהֲב לָךְ יְיָ אֱלָהָךְ וְלֵאנַשׁ בֵּיתָךְ אַתְּ וְלֵוָאָה וְגִיוֹרָא דְבֵינָךְ : ב כִּי
תְכַלֶּה לַעֲשֵׂר אֶת־כָּל־מַעֲשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת
הַמַּעֲשֵׂר וְנָתַתָּה לַלֵּוִי לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ וְשָׂבֵעוּ׃
ב אֲרֵי תְשֵׁיצֵי לְמֶעְבַּד יָת כָּל מַעְשַׂר עֲלַלְתָּךְ בְּשַׁתָּא תְלִיתָאָה
שַׁתָּא דְמַעְשְׂרָא וְתִתֵּן לְלֵוָאָה לְגִיוֹרָא לְיַתְמָא וּלְאַרְמַלְתָּא וְיֵיכְלוּן
בְּקִרְוָךְ וְיִשְׂבְּעוּן : ג וְאֵמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלָהָיךְ בְּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן־
הַבַּיִת וְגַם נְתַתִּיו לַלֵּוִי וְלַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכָל־מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר
צִוִּיתָנִי לֹא־עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכָחְתִּי : ג וְתֵימַר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ
פְּלֵיתִי מַעֲשַׂר קוּדְשָׁא מִן בֵּיתָא וַאֲפֵיתֵיהּ לְלֵוָאָה וּלְגִיוֹרָא לְיַתְמָא
וּלְאַרְמַלְתָּא כְּכֹל פִּקּוּדָךְ דְּפַקְּדָתָנִי לָא עֲבַרִית מִפִּקּוּדָךְ וְלָא
אִתְנַשִּׁיתִי : ד לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא־בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא־
נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי׃
ד לָא אֲכֶלִית בַּאֲבֵלִי מִנֵּיהּ וְלָא חֲלִיפִית מִנֵּיהּ בְּמָסָאב וְלָא יְהָבִית
מִנֵּיהּ לְמִית קַבֶּלִית לְמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהִי עֲבַדִית כְּכֹל דְּפַקְּדָתָנִי :
ה הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל
וְאֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת
חָלָב וּדְבָשׁ : ה אִסְתְּכִי מִמַּדּוֹר קוּדְשָׁךְ מִן שְׁמַיָּא וּבָרֵךְ יָת עַמָּךְ
יִשְׂרָאֵל וְיָת אַרְעָא דְיַהֲבְתָּ לָנָא כְּמָא דְקַיֶּמְתָּא לַאֲבָהָתָנָא אַרְעָא
עַבְדָּא חָלָב וּדְבָשׁ :

נביאים ישעיה ס

למסמיך מכ״ם דז״ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נסמס דנלס אדני נסמס
דסוד יַהֲוֹה סיס יסידס דנלס יְהוָה סיס יסידס דסוד לל סס כ״ן שבעשיס :

א וּפְתָחוּ שְׁעָרַיִךְ תָּמִיד יוֹמָם וָלַיְלָה לֹא יִסָּגְרוּ לְהָבִיא אֵלַיִךְ חֵיל גּוֹיִם
וּמַלְכֵיהֶם נְהוּגִים׃ א וְיִתְפַּתְּחוּן תַּרְעָךְ תְּדִירָא יוֹמָם וְלֵילֵי לָא
יְתָאֲחֲדוּן לְאָעָלָא לְגַוִּיךְ נִכְסֵי עַמְמַיָּא וּמַלְכֵיהוֹן זְקִיפִין : ב כִּי־הַגּוֹי

רש״י
ומלכיהם • יהיו נהוגים בשבים :

מצודות דוד
(ע) ופתחו וכו׳ • יהיו פתוחים ועומדים : יומם וכו׳ • כפל הדבר במ״ש • חיל גוים • עושר האומות : ומלכיהם •

וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־יַעַבְדוּךְ יֹאבֵדוּ וְהַגּוֹיִם חָרֵב יֶחֱרָבוּ׃ ב אֲרֵי עַם
וּמַלְכוּ דְלָא יִפְלְחוּנָךְ יְרוּשְׁלֵם יֵיבְדוּן וַעֲמְמַיָּא אִשְׁתֵּיצָאָה יִשְׁתֵּיצוּן׃
ג כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן אֵלַיִךְ יָבֹא בְּרוֹשׁ תְּדְהָר וְתַאֲשׁוּר יַחְדָּו לְפָאֵר מְקוֹם
מִקְדָּשִׁי וּמְקוֹם רַגְלַי אֲכַבֵּד : ג יְקַר לְבְנַן לְגַוָּיךְ יֵתָעֵל בֵּירֶן מוֹרְנַן
וְאָשְׁפַּרְעִין כַּחֲדָא לְשַׁבָּחָא אֲתַר בֵּית מַקְדְּשִׁי וַאֲתַר בֵּית אַשְׁרָיוּת
שְׁכִינְתִּי אֵיקָר׃ ד וְהָלְכוּ אֵלַיִךְ שְׁחוֹחַ בְּנֵי מְעַנַּיִךְ וְהִשְׁתַּחֲווּ עַל־כַּפּוֹת
רַגְלַיִךְ כָּל־מְנַאֲצַיִךְ וְקָרְאוּ לָךְ עִיר יְהוָה צִיּוֹן קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל : ד וְיֵהָכוּן
לְגַוָּיךְ כְּפִיפִין בְּנֵי מְשַׁעְבְּדָיִךְ וְיִשְׁתַּטְחוּן לְמִכְעֵי מְנַיְּדַעַל פַּרְסַת רַגְלַיִךְ
כָּל דַּהֲווֹ מְרַגְּזִין לָךְ וְיִקְרוֹנְךִי קַרְתָּא דַיְיָ צִיּוֹן דְּאִתְרְעִי בָהּ לְקַדִּישָׁא
דְיִשְׂרָאֵל׃ ה תַּחַת הְיוֹתֵךְ עֲזוּבָה וּשְׂנוּאָה וְאֵין עוֹבֵר וְשַׂמְתִּיךְ לְגָאוֹן
עוֹלָם מְשׂוֹשׂ דּוֹר וָדוֹר׃ ה חֲלַף דַּהֲוֵית שְׁבִיקָא וּמְסַלְטָלָא וְלֵית דָּעֲדֵי
וַאֲשַׁוְּינָךְ לְיֵקָר עָלַם בֵּית דְּיִז דָּר וָדָר ׃

מצודת דוד
גם להביא לה מלכיהם נהוגים לגיך כאני : [ב] וגויים • כרוס תדהר • ותאשור • מיני עלי יער לבנון : שמוח • בהשתחוות : כני מעניך • המעניס לוחך:ליון קדוש ישראל •
(ג) כבוד הלבנון • הפילגות הנבחרים של יער הלבנון:ביחד לגיך וגם כרוס תדהר ותאשור כולם יחדיו : לפאר לבנות בניין:ומקום רגלי תכבד-בסמ״ק ויכה בסמכוכב ושתו במשל כאלו המקום יוסד על הכפא יאר בשמי׳ בסשמקו׳ מקדשי בנין מפואר ומקום רגלי תכבד-בסמ״ק ויכה ורגלו יורדים לנוח בנ״ת כמו ובהשתחוו לכדוש רגלי (תהלים ק״ל) : (ד) שחוח • בכפיפה ובהכנעה-כני מעניך • המוחות שהיו מעניס ומציירים לוחך בגולה : על כפות רגליך • ר״ל עד סמוך לארץ : כל מלכיך • כל לומות שהיו מכוזס לוחך : עיר ה׳ • עיר של ה׳ ליון של קדוש ישראל וכפל הדבר בס״ם : [ה] תחת • במקום שהיית עזובה מכל הלומות ולל היה מי מתחבר עמך ושיית שמוחה לכולם ולהיותי עומד בארלך לשחול לשמלך:ושמחתיך • במקומלם תשים לוחך לגיות מוכנת עד עולם ולהיות מלחה משוש בכל ימי הדורות :

כתובים תהלים עו

למסמיך מיסוד ומלכוס דז״ל שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נסמס
דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוס אלף דלת נון יוד נסמס דמלכוס יוֹ הֵ וָ הֵ סיס
יסידס דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכוס לל סס כ״ן שבעשיס :

א מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקְטָה׃ א מִן שְׁמַיָּא אַשְׁמַעְתָּא
דִּין אַרְעָא דַּעֲמֵי דְּחִילַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל שְׁדוֹכַת׃ ב בְּקוּם־
לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַנְוֵי־אָרֶץ סֶלָה׃ ב אֲמָרִין צַדַּיְקַיָּא יְקוּם
לְדִינָא עִסְרֵשִׁיעַיָּא אֱלָהָא לְמִפְרַקְמַן יְדֵיהוֹן כָּל עַנְוָתָנֵי אַרְעָא לְעָלְמִין׃
ג כִּי־חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָ שְׁאֵרִית חֵמוֹת תַּחְגֹּר׃ ג בַּד אַנְתְּ רָגֵז עַל־עַמָּךְ

מצודות דוד
(ע) משמים • כשמר השמעת מן השמיסדיון:ומשפט שנקריב עז כל יושבי ארלן יהוה מישראל ושקטו מלהלחם כשם : עשת קום תלכים לעשות משפט עתו לעקום ועקתם סיכה הוה לשוטיע כל ענוי ארץ לעולם כי בזה יאחזו מלכרע להם : (ג) חמת אדם • כחמה שהלומות כועסים על ישראל הוא המניע שהודאה לה׳ כי סוף הדבר יאר מרגש

רש״י
מצודות דוד
רש״י
אנת
מעמים השמעת דין על סנחריב : ארץ • ישראל שירלה מלפניו שקטה • עקום למשפט לעשות משפט בהויניו:לשוטיע כוי • מזקים וסיעתו • כי חמת אדם תודך : כעסו של רשעים

אַנְתְּ מְרַחֵם עֲלֵיהוֹן וְהִנּוּן יְהוֹדוּן לִשְׁמָךְ וְיִשְׁרֵי דְּרִתְחָא דְּאִשְׁתְּאַר לָךְ
מִן רוּגְזָא דִּי רְגֵזְתָּא תְּזָרֵי לְחַבָּלָא עַמַּיָּא׃ ת אֲרוּמְכַד יְתְקוֹף רוּגְזָךְ
עַל עַמָּךְ יְתוּבוּן וְיוֹדוּן לִשְׁמָךְ וְאַנְתְּ תֵּאֵב מִן רוּגְזָא בְּרַם עַל שְׁאָר
עַמַּיָּא מַנִּי רוּגְזָא תְּזָרֵיז׃ ד נְדַרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־סְבִיבָיו
יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא׃ ד נְדַרוּ נְדָרִין וְשַׁלִּימוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן כָּל דְּיִתְכִּין
חֲזוֹר חֲזוֹר לְמַקְדְּשֵׁיהּ יֵיתוּן קוּרְבָּנָיָא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְּחִיל׃ ה יְבָצֵר
רַוְחַ נְגִידֵי סְנוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃ ה יַזֵּעַר נַסּוּת רוּחֵיהוֹן דְּרַבְרְבָנַיָּא
דְּחִילָא עַל כָּל מַלְכֵי אַרְעָא׃

רש״י

נורס שהכריות מודים לה׳ כשהוא נפרע מהם : שחרית תמות • ועי״ב שחרית תמות של רבנים • תחנון • תתניע וחעבב : יובילו שי • יביאו מנחה • למורא • זה הקב״ה • יבצור • ימעט • רוח • נסות שלהם •

מצודות דוד

הכוח שלהם ויהודו ישראל לה׳ • שחרית תמות • ועכשיו יאמר תחנון מכניע לאמור ולקצור שחרית בתחם ר״ל לא יכעוס עוד מעתה • (ד) נדרו • אחם כני ישראל נדרו נדרים ושלמו לאומם לה׳ • כל סביביו • האומות היושבים סביבות ירושלים כשומעם מפלת הנחריב יביאו מנחה נעכור המורא

של ה׳ ופחד נאומו : (ה) יבצור כי כאשר יתניע הנגיפה והכעס של האומללים לא הוה מורא ואימוים למלכי הרץ כי יפחדו שלא יקיה להם כמקרם •

בשעה כו׳ • הלי דלא מני סכא כמי כיולד כדקתני פ׳ דלעיל מקרא כיכורים כיולד משום דהפסקניק מיכים דקתני לעיל מיכים ואלו נאמרין כלה״ק מו׳ : משוח כו׳ • מפ׳ בגמרא דומיא דשוטרים דכתיב ודברו השוטרים אם שוטרים בממונה ויש ממונה על גבו אף כאן ממונה ויש ממונה על גביו אבל כה״נ אע״פ שהמלך ממונה על גביו מיהו בעבודה ליכא

כלי אמצעי דת״ת דמלכות דיצירה **צבאות** **משוח** מלחמה בשעה שמדבר אל העם בלשון הקודש היה מדבר . שנאמר והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן . זה כהן משוח מלחמה ודבר אל העם בלשון הקודש . ואמר אליהם שמע ישראל וגומר . על אויביכם ולא על אחיכם . לא יהודה על שמעון . ולא שמעון על בנימין . שאם תפלו בידם ירחמו עליכם כמה שנאמר ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערומיהם הלבישו מן השלל . וילבישום וינעילום ויאכילום וישקום ויסיכום וינהלום בחמורים לכל כושל וביאום יריחו עיר התמרים אצל אחיהם וישובו שומרון . על אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם . אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו וגו׳ אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים . וצחצוח חרבות . אל

תיראו

ולא שמעון על כנימין : וצחצוח • סוא מריטת כלי המלחמה כגון הספיף והרומחים כר״ת והוא מלשון נסוסם ממורט עכין זך ולוטש : ושפעת • לי׳ רבוי כמו ושפעתם מיס תכסך ערוך : אחד כו׳ בגמרא יליפיק לכולהו מקרא : האוצרות • לאוצר יין ושמן ומכוחם רש״י : ה׳ אילנות • בגמרא יליפיק לכולהו מקרא ומתו״ט : אחד כו׳ • בגמרא יליפיק להו מקרא : שומעין כו׳ • כמו שומעין דברי מערכי מלחמה של כהן כלומר שכהכהן אומר להן רש״י : בית שער בים כניסת שער המלך להסתופף שם שומר הפתח רש״י כלומר ומיהו רחוי לדיוק אלא להסתופף אלפי שנה. (ב) ותע״ב דבמלחמה לכה״ע כתיב לא יקח אפ״ה לישו לוקח עד שיכעול ומתו״ט : וחלוצי לכאורה יהיה סוגר שהרי מד״ט סיא המלוכה לכהן הדיוט ולא שנאמר אלא משוח שנאמר ליהן אבל הר״מ העמיקה וכי דה״ל דלישו סוגר מד״ם דהא

תיראו . מפני הנפת תריסין ושפעת הקלגסין . אל תחפזו מקול קרנות . אל תערצו . מפני קול צוחות . כי ה׳ אלהיכם ההולך עמכם . הן באין בנצחונו של בשר ודם ואתם באים בנצחונו של מקום . פלשתים באו בנצחונו של גלית . מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו . בני עמון באו בנצחונו של שובך . מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו . ואתם אי אתם כן . כי ה׳ אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם וגו׳ זה מחנה הארון : (ב) ודברו השוטרים אל העם לאמר . מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו וגו׳ . אחר הבונה בית התבן . בית הבקר בית העצים . בית האוצרות . אחר הבונה ואחר הלוקח ואחר היורש ואחר שניתן לו מתנה . ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו וגומר.אחר הנוטע כרם ואחר הנוטע חמשה אילני מאכל . ואפילו מחמשת מינין . אחר הנוטע ואחר המבריך . ואחר המרכיב ואחר הלוקח . ואחר היורש ואחר שניתן לו מתנה . ומי האיש אשר ארש אשה ולא נשאה . אחר המארס את הבתולה . ואחר המארס את האלמנה . אפי׳ שומרת יבם.ואפי׳ שמע שמת אחיו במלחמה חוזר ובא לו : כל אלו שומעין דברי כהן מערכי מלחמה . וחוזרין ומספיקין מים ומזון . ומתקנין את הדרכים : (ג) ואלו שאינן חוזרין הבונה בית שער אכסדרה . ומרפסת . הנוטע ארבע אילני מאכל וחמשה אילני סרק.המחזיר את גרושתו . אלמנה לכ״ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט . ממזרת ונתינה לישראל.בת ישראל לממזר ולנתין לא היה חוזר . רבי יהודה אומר אף הבונה בית על מבונו לא היה חוזר . רבי אליעזר

(חס לישראל) ח״ה מב אומר

הכוסלים שמין יכולים ללכת כרגליהם : הנפת תריסין . שכאת המניעים זו בזו להשמיע קול ולפיים : הקלגסין . מקלות שראשיהן עקומי׳ ומכין כהם על גבי לאבים והם מנחזים על האויבים : שובך . שר לכת הדרעזר בשמואל כ׳ י״ח • (ב) אחד הבונה ואחד הלוקח • בים כמו שהרי לאלו סוא מדם : ואחד הנוטע חמשה אילני מאכל . דכתכי סוי כרם שמים כנגד שמים ואמם יולאם זכר : ואפי׳ מחמשת מינים . מלטרפים : (ג) אילני סרק • כגון חרוזים ושקמים שאינם עושים פרי : והמחזיר את גרושתו . ולרשם לישו סוזר שאינו מדם׳ לו וקרא כתיב אשם מדשם: אלמנה: ולרשם כ״ג לישו סוזר כשכיל׳ דכתיב ולא לקח׳ (ב) וסיה אפשר לומ׳ ולא לקח מלי לקשה שאשה רשוים לו ללקים׳ : על מבונו . שהרו וכגלו כמדם דשמוכ׳ לישו סוזר דלאו מדם סוא ונדע

מקום וסיום: הבונה בית לבנים בשרון. מקום הוא שמעו שרון ואין הקרקע שלו יפה ללבנים ולא הוי דבר של קיימא שסיו לריכים למדשם כ"פ כל שבע שנים: (ד) ואלו שאין

אומר אף הבונה בית לבנים בשרון. לא היה חוזר: (ד) ואלו שאין זזין ממקומן בנה בית וחנכו. נטע כרם וחללו הנושא את ארוסתו. הבונם את יבמתו שנאמר נקי יהיה לביתו שנה אחת. לביתו זר ויתו. יהיה זה כרמו ושמח את אשתו זו אשר. אשר לקח להביא את יבמתו. אינן מספיקין מים ומזון. ואינן מתקנין את הדרכים:

(ה) ויספו השוטרים לדבר אל העם וגו' ר"ע אומר הירא ורך הלבב כמשמעו שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה. רבי יוסי הגלילי אומר הירא ורך הלבב זהו המתירא מן העבירות שבידו. לפיכך תלתה לו התורה את כל אלו שיחזור בגללן. ר' יוסי אומר אלמנה לכ"ג. גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין. הרי הוא הירא ורך הלבב: (ו) והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם. ופקדו שרי צבאות בראש העם. ובעקבו של עם מעמידין זקיפין לפניהם. ואחרים מאחוריהם. וכשילין של ברזל בידיהן וכל המבקש לחזור הרשות בידו לקפח את שוקיו שתחלת ניסה נפילה. שנאמר נס ישראל לפני פלשתים וגם מגפהגדולה היתה בעם ולהלן הוא אומר וינוסו אנשי ישראל מפני פלשתים ויפלו

קרדומים של ברזל לקפח את שוקיו: שתחלת ניסה נפילה. לשון מסורס

במלחמת הרשות הוא: שאין כו'. בגמרא יליף לה ולעטור עליו בסדי לאוין. (ג) וכלו' דוקרו השוטרים אין דברי עצמן אלא דברי כהן והשוטר משמיע מונגשו עד ודברו כהן מדבר וכהן משמיע מודכרו עד ויספו כהן מדבר השוטר משמיע מוספו ואילך שוטר מדבר ושוטר משמיע נמי. המתירא כו'. ומיהא מודי ר"ע נמי דמי שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה שהוא כדכתיב ולא ימס לבב אחיו כלבבו כדלית, בגמרא וחלוצה: הא ודאי לאגרת ליפלג הוא דהא פי' ר"ש ולר"י עבירה דר"ם לא היא בכלל הירא מעבירות: (ד) וז"ל רש"י כדאמר של לך למלחמת מצוה מעמידין בני אדם גבורים ממוניס כו' ויזקפיהו ויגבירו את לבבם בדברים. פי' מאחוריהם. פי' משחורי עם המלחמה ול' ר"ת מלשון כל מערכה ומערכה: לקפח. פי' ר"ב לשמוך תרגום וערפתו ומקפיה: ולהלן כו' דאי מקרא קמא לא סני דכיון דכתיב וגם משמע דמלחמת בפני עלמה ולא תליא בניסה ועוד דמנפה משמע בידי אדם ועתו"ס:

עיקר תוי"ט — תבא יום ג — ברטנורה — קסו

(ה) גמרא רשום דרבנן זו היא מלוה דר"י מלוה דרבנן זו היא מלוה דר"י ופרס"י זו היא מלוה דר"י וכאומ' מלחמ' שלחמרו מכאי' שהיא רשום ואין מסניזוקין לה אמר נמי ר"י דאין מסניזוקין לה אלא מלוה דר"י קרוב לומר מלוה וכ"ת לפוטרו מסאר מלוה בעודנו עסוק בה כדמפ' ואזיל ומני דרבנן דאמרי בה הכל יוצאין אמר ר"י הכל יוצאין אלא דקרי לה מלוה ולאו מידי משמעינן בה אלא כולה משום מלוה ורשום נקטי פלוגתייהו וכ"ע (ו) ומימא דכ"ע הא ס"ל הסוסק במלוה פטור כו' וא"כ אפי' במלחמות של מיני רשות להתבטל ממלוה דאתן מחזרו לא קיימא פלוגתייהו כלל ים לפרש דס"ק וסיבר' אין אדם רשאי להתבטל מן המלוה שבאתה לידו כשהוא עוסק במלוה זו מפני שכבר הוא עוסק במלוה ופטור מזו שבאתה לידו דמלוה זו לאו דמלוה היא ולפיכך לא יתבטל מהמלוה שבאתה לידו:

ויפלו חללים וגו': (ז) בר"א במלחמת הרשות. אבל במלחמת מצוה הכל יוצאין אפי' חתן מחדרו וכלה מחופתה אמר רבי יהודה בר"א במלחמת מצוה אבל במלחמת חובה הכל יוצאין אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה:

מסורס הוא שמתחלה נפילה ניסה: (ז) במה דברים אמורים. שמחזירים מן המערכה ויש שאין זזין ממקומן במלחמת הרשות: אבל במלחמת מצוה הכל יוצאין. מלחמת חרן ישראל ומלחמת עמלק הכל מודיס שהיא חובה והכל יוצאים נגוד ישראל להרסיב נגוד ולקחת מם מהעמיסכנון מלחמת הרשכרים ואיכ הכל מודים שהיא רשות לא נמלקו ת"ק ורבי יהודי אלא במלחמת שכלחמים ישראל עם לויביים כדי שלא יתבטלו עלכם ויהיו לכן ת"ק קרי לה מלחמת רשות (ה) ומיבר שאין אדם רשאי להתבטל מן המלוה כדי להלחם במלחמ' כזו ור"י סבר שגם זו מלחמת מלו' (ו) מלחמ' שאוה לה שיש לה ישראל מיד שולויסם ומעוסק במלוה פטור מן המלוה ואין הלכי כר"י:

גמרא סוטה דף מד ע"א הלכה ה' כלה כלי הסיומן דת"ת המלכות דכריתם **השתפא**

מי האיש אשר ארש אשה ובו' ת"ר אשר ארש אחר המארס את הבתולה ואחר המארס את האלמנה ואחר שומרת יבם ואפילו ה' אחין ומת אחר מהם במלחמה כולן חוזרין. ולא לקח ולא לקחה פרט לאלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין לימא דלא כרבי יוסי הגלילי דאי רבי יוסי הגלילי הא אמר הירא ורך הלבב זה המתירא מעבירות שבידו אפילו תימא ר' יוסי הגלילי כדרבה דאמר רבה לעולם אינו חייב עד שיבעול מה טעם לא יקח משום לא יחלל משום הכי אינו לוקה עד שיבעול ת"ר אשר בנה אשר נטע אשר ארס לימדה תורה דרך ארץ שיבנה ארם בית ויטע כרם ואח"כ ישא אשה ואפ שלמה אמר בחכמתו הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך הכן בחוץ מלאכתך זה בית ועתדה בשדה לך זה כרם אחר ובנית ביתך הכן בחוץ מלאכתך זה מקרא ועתדה בשדה לך זה משנה אחר ובנית ביתך זה תלמוד. ד"א הכן בחוץ מלאכתך זה מקרא ומשנה ועתדה בשדה לך זה

רש"י

ואפילן כו'. היה לו שומרת יבם שלא קדמה הוא שלא יכא ולא התחתן לכל למיבם מכח אחין כלה לו: לקחה. מדלא כתיב לקח מיעוט הוא למעוטי לקיחה לישור: כדרבה. דאמר אין עבירה בקידושין. עד שיבעול. שיכיא זרעו לו לא כלא' לידי חילול וממזרת ונתינה אין עבירה בקידושין דלא כתיב כה לא יקח ולא יקיחה כיינו קידושין ולאריך דרבה דלא הימה מקידושין עבד ליה לישור. ונתינה. מן כנעניים דכתיב בהו ויבגם יהושע לחוטבי עלים וכן משבעי לומות: ועתדה בשדך לך. ולבסוף בשדה מלאכתך לך

תלמוד אחר ובנית ביתך אלו מעשים טובים · רבי אליעזר בנו של ר״י הגלילי אומר הכן בחוץ מלאכתך זה מקרא ומשנה ותלמוד · ועתדה בשדה לך אלו מעשים טובים אחר ובנית ביתך דרוש וקבל שכר :

רש״י

גמרא • לאחת כסרוא לכבין בטעמי כמשנה והלכה כדברי מי :

זוהר ויהי דף רכו ע״ב ת״ת דאצילות יוד הא ואו הא

תנא ר״ש דא סוף ריש דשתא דמלכא ומאן סוף ר״ש דא ילחק דאקרי רחם דאיסו אד ריש דמלכא (כ״ח לעילא) אתר דאקרי שנה בגיני כך כל בתי עולם עוברין לפניו כבני מרון ועל דא תנינן בר״ה דשה ברישא דשתא שאני ילחק ובמג נהוני על שמי׳ ודא סוף שירותא (דרישא) דימינא דמלכא ועל דא אחדותא דמיא לאתכא בכלא בשעתא דנסבי מיא ומאבי לון בגין דמיא שא ידיע׳ וע״ד בחרבעה פרקי׳ חלין כלא מתאכחין : ח״ר יוסי כד יסתכלון מלי כלא אתכא בשני פרקין אברהם ילחק ויעקב דוד מלכא ובשני עלמא אחדן אברהם בחרבע פרקין בני נשא אחדו ביומין דאתכא בעלמא ובכל יומא ויומא ספרין פתיחין ועובדין כתיבין ולית מאן דיסגא ולית מאן דירכין חודיהם וחורייתא אסהידת ביה בכל יומא וקלא קרי בהילא מי פתי יסור הנא אסר לב אתרא לו ולית מאן דיתית לקליה. תניא בשעתא דב״ג קאים בצפרא אסדרין קיימין לקבליה ואסדרין ביה והוא לא אסגא בשמת׳ אסהידת עליה בכל עידן ובכל שעתא אי אתית יתית ואי לאו הא ספרין פתיחין ועובדין כתיבין . ח״ר חייא זכאין אינון לדיקיא דלא מסתפו מן דינא לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי סס״ד ולדיק ככציר יבנח וכתיב לדיקים יירשו ארץ :

הלכה פסוקה — יוסף לחק — מוסר

הר״ם הלי ברכות פ״ב — מספר חסידים סימן רלג רלד

(א) נשים ועבדים חייבין בברכת המזון ופסק יש בדבר אם הן חייבין מן התורה לפי שאין קבוע לה זמן או אינם חייבין מן התורה לפיכך אין מוציאין את הגדולים ידי חובתו אבל הקטנים חייבין בברכת המזון מדברי סופרים כדי להכין במצות · (ב) שלשה שאכלו את כאחד חייבין לברך ברכת הזימון קודם ברכת המזון ואי זו היא ברכת הזימון אם היו האוכלים משלשה עד עשרה מברך אחד מהם ואומר נברך שאכלנו משלו והכל עינין ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו והוא חוזר ומברך ברוך שאכלנו משלי ובטובו חיינו : (ג) ואחי״כ אומר באי״י אמ״ה הזן את העולם כולו בטיבו עד שנומי ארבע ברכות והן עונין אמן אחר כל ברכה וברכה ·

כל ישראל מרכיס זה לזה שלאמר ויענו כל העם קול אחד ויאמרו כל הכתוב אחר דבר ה׳ נעשה אלו הים אחד מוסף לא תעשה אים תהיה בשכנה ואם תאכל מאכל פלוני תהיה בשכנה בעפרך ואמר לבנו הן לי אים אחר מאכל פלוני ואם לאו לא תאמול לך לא בעי״ת לא בעולם שלא · אמרו לו הקטן אל תהי אוסף בדברים אל יתנו לנוסף לאכול כי אינו יכול לבלוע אבל נותנין בפיו אים שאוכלין מן שלוויא של ברא שנ״א כלעז וכתשוסו וימולו המרק ממנו ומחן בפיו ציוכל לדבר · ואין לוסקים עליו בשעת יציאת הנשמה כדי שלא תחזור הנשמה ויסכול יסורים קשים · עת למות אמה הולרך קטלת לומר כן · אלא כשאדם נוסף בשעת אדם יולאה אין ליעקים עליו שתשוב בפעו כי אינו יכול לחיות כי אם מעט ימים ואומנימים יסכול יסורין וכן למה לא יאמר עת לחיות לפי שאין זה הגוי כאדם כי אין שלטון ביום המות ·

מצות השם

מעשר שני פ״ם סוסק ל״ב פסי״ד ס׳ מעשר שני פ׳ י״ח פסי״ח מ״ש קל״ח סמג עשין קכ״ח

תרן (רמה) מ״ע להסחודם לפני״ם׳ ויהיו מעשר שני פ׳ ומעשר שני לפני ה׳ אלהיך בעזרתי הקדש מן הבית

הבית ואין מאוחין ויהיו זה אלא לאחר השנה שמפרישין הם מעשר עני (עי׳ פ׳ פ״ה) דהייגו במנחם ביום לאחרון של פסח על רביעית ושל שביעית שנה׳ כי תכלה לעשר בו׳ ברגל שכל שמעשרום כלין בו · ומאחין ויהיו זה בכל לשון ומקומו במקדש ואם שאחה בכל מקום יש ואיכו מאחה אלא עד שלא יאסר אלו ל׳ מן שמחנות ועי״ט שלאחרון סוף ביעור המעשרות ולמאר מאחין

ואוסג גזכרים בשמעשרות אוסג (ע׳ כלל ב׳) :

מעשר שני פ״ם יבאות ע״ג מבות יש פסחים לא שבחים לט שבי״ד כ׳ מעשר שני פ״ג שבי״ת ל״ח ק״ל קנ״ח קנ״ט ברמבן סוף סורם ח׳ תשיג וס״ל לא שלכתי בחוני ולא נתתי ממנו למת אין לאחין אלא לאו שבא אלא לאכול בן ואלא לאכול בעומאה יולא אלאו מפסוי אתר ביבמות דף ע״ג ע״ם ושסמ״ג ס״ל בלאו דעומאה ברמב״ן ואבימות ואלא ליהן ממנו למת מפלפל בהן ושעשה למנו אלא לאכול קדשים בטהרה ומעשר שני בכלל מפסוק ואכלתי שעשה היום ביעב בעיני ה׳ פסוק לא נתתי ממנו למת אין לאו אלא לאכול, ולא מצאו אבל׳ בתקומו לאו אלא לאכול ערל מעשר שני ע״ם לאחין רסב רסג רסד

תרח תרט תרי (שסג) מל״ת אלא לאכול מעשר שני בטהרה שבת׳ לא אכלתי בטומי ממנו · (שסה) ומל״ת אלא לאכול מעשר שני בטומאה שב׳ ולא בערתי ממנו בטומאה · (שסה) ומל״ת אלא להוליא מעשר שני לו דעיו בשאר ברכים שאין מאכילה ושמיה וסיכה שבת׳ ולא נתתי ממנו למת בלומר לא הולאתי אותם בדבר שאיגו מקיים את שבוק · אם עבר על אלאו שאכלו בטהרה דאוריית׳ לוקה ואוא שאכלו בירושלים אבל אם אכלו חוץ לירושלים בטהרה דאוריית׳ או בפנים בטהרה דרבנן מכין אותו מכות מרדות מהרה דאוריית׳ הוא אם אם לו אחד מקרובין שהוא חייב להאכיל עליהן (עי׳ פ׳ רס״ה) ביום שמיתה הוא חוץ מדאוריית׳ ובלילה הוא חוץ מד״ם ואפשר שאם ימים רבים שלא נקבר כל הימים שאחר יום שמיתה עד הקבורה הוא חוץ מד״ם וכן הדין בכל הקדשים (ע׳ פ׳ קנג) ואם עבר על אלאו שאכל מעשר שני בטומאה בין שהמעשר טמא ואכלו טפור בין לאיכף לוקה · ואם אכלו בטומאה חוץ לירושלים קודם פדיון אבין אותו מכות מרדות ואפילו להדליק בו נר אחר שנטמא׳ אפור עד שיפדה שב׳ ולא בערתי בו׳ שבל ועלה מותר במעשר שני ואין צריך לפרש שאם שנטמא׳ ואבין לא נתתי ממנו למת שאמרו שאין ניתן אלא לאכילה ואפילו ואסיכה אינו ניתן אלא לאכול דבר שדרכו לאכול ולסוך דבר שדרכו לסוך ואם הוציא מעשר שני בשאר דברים יאכל כנגדן ר״ל ממעות שלו יקנה דבר מאכל ויאכל בקדושת מעשר שני ואוסג גזכרים ונקבות גזכן הבית בארץ ישראל :

תבא יום ד תורה

לאמתיך מת״ם דז״ל יהוה נפש · יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה היה יחידה ו דמלוי וו אל סס כ״ן שבעשיה בניקוד מולם :

א הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאֶת־
הַמִּשְׁפָּטִים וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אֹתָם בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־
נַפְשֶׁךָ : א יוֹמָא דֵּדִין יְיָ אֱלָהָךְ מְפַקְּדָךְ לְמֶעְבַּד יָת קְיָמַיָּא הָאֵלֵּיוַּת
דִּינָיָא וְתִיסַר וְתֶעְבֵּיד יָתְהוֹן בְּכָל לִבְּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ : ב אֶת־יְהוָה
הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו
וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ : ב יָת יְיָ חַמֵּבְתָּ יוֹמָא דֵּין לְמֶהֱוֵי
לָךְ לֶאֱלָהָא וְלִמְהַךְ בְּאוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמוֹהִי וּלְמִטַּר קְיָמוֹהִי וּפִקּוּדוֹהִי
וְדִינוֹהִי וּלְקַבָּלָא לְמֵימְרֵיהּ : ג וַיהוָה הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם
סְגֻלָּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְלִשְׁמֹר כָּל־מִצְוֹתָיו : ג וַיְיָ חַמֵּבְתָּ יוֹמָא דֵּין
לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לְעַם חָבִיב כְּמָא דְּמַלֵּיל לָךְ וּלְמִטַּר כָּל פִּקּוּדוֹהִי :
ד וּלְתִתְּךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לִתְהִלָּה וּלְשֵׁם וּלְתִפְאָרֶת

ולהיתך

וְלִהְיֹתְךָ עַם־קָדֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר׃ ד וְלִמְּתָנְךָ עֶלְיוֹן עַל
כָּל־עַמְמַיָּא דְּעֲבַד לְתוּשְׁבָּחָא וּלְשׁוּם וְלִרְבוּ וּלְמֶהֱוָךְ עַם קַדִּישׁ קָדָם
יְיָ אֱלָהָךְ כְּמָא דְמַלִּיל׃ ה וַיִּצַו מֹשֶׁה וְזֵקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הָעָם לֵאמֹר
שָׁמֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃ ה וּפַקִּיד מֹשֶׁה
וְסָבֵי יִשְׂרָאֵל יָת עַמָּא לְמֵימַר טְרוּ יָת כָּל פִּקְּדָתָא דְאָנָא מְפַקֵּד
יָתְכוֹן יוֹמָא דֵין׃ ו וְהָיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְהֵקַמְתָּ לְךָ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וְשַׂדְתָּ אֹתָם
בַּשִּׂיד׃ ו וִיהֵי בְּיוֹמָא דְתַעְבְּרוּן יָת יַרְדְּנָא לְאַרְעָא דְיְיָ אֱלָהָךְ יְהֵיב
לָךְ וְתָקִים לָךְ אַבְנִין רַבְרְבִין וְתִסּוֹד יַתְהוֹן בְּסִידָא׃

נביאים ישע"ה ס

לסמסיך מכ"ס דז"ס צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נסמס דנקס אדני נסמס דסוד יְהוָה סיס יסידס דנקס יְהוָה סיס יסידס דסוד לל סס כן שבעטיס׃

א וְיָנַקְתְּ חֶלֶב גּוֹיִם וְשַׁד מְלָכִים תִּינָקִי וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ
וְגֹאֲלֵךְ אֲבִיר יַעֲקֹב׃ א וְתִסְבְּעִין נִכְסֵי עַמְמַיָּא וּבְכַזַּת מַלְכִין
תִּתְפַּנְקִין וְתִדְּעִין אֲרֵי אֲנָא יְיָ פֻּרְקָנֵךְ וּמְשֵׁזְבִיךְ תַּקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃
ג תַּחַת הַנְחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא כֶסֶף וְתַחַת הָעֵצִים
נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל וְשַׂמְתִּי פְקֻדָּתֵךְ שָׁלוֹם וְנֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה׃
ג חֲלַף נְחָשָׁא דְּבִזּוּ מְנִיךְ יְרוּשְׁלֶם אַיְתִי דַּהֲבָא וַחֲלַף בַּרְזְלָא אַיְתִי
כַּסְפָּא וַחֲלַף אֲעָיָא נְחָשָׁא וַחֲלַף אַבְנַיָּא בַּרְזְלָא וַאֲשַׁוֵּי פִּרְנָסָךְ שְׁלָם
וְשָׁלְטוֹנָיִךְ בְּזָכוּ׃ ג לֹא־יִשָּׁמַע עוֹד חָמָס בְּאַרְצֵךְ שֹׁד וָשֶׁבֶר בִּגְבוּלָיִךְ
וְקָרָאת יְשׁוּעָה חוֹמֹתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ תְּהִלָּה׃ ג לָא יִשְׁתְּמַע עוֹד חַמְפָּא
בְּאַרְעָיִךְ בְּזָא וְתָבִירָא בִּתְחוּמָיִךְ וְיַעֲרְעוּן פּוּרְקָן עַל שׁוּרָךְ וְעַל תַּרְעָךְ
יְהוֹן מְשַׁבְּחִין׃ ד לֹא־יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם וּלְנֹגַהּ הַיָּרֵחַ
לֹא־יָאִיר לָךְ וְהָיָה־לָּךְ יְהוָה לְאוֹר עוֹלָם וֵאלֹהַיִךְ לְתִפְאַרְתֵּךְ׃ ד לָא

מצודות דוד

[ע] ויונקת • כוח דרך משל לומר שתתגדלו מזה הממות. ושוד וכו' • כפל הדבר כמ"ש: וידעת • לון תכיר שלא תשתה ממך הממות: פקודתך • פקודיים שלך: ונוגשיך • יסיו לך להמים: וקרלתך • תמנע ישועה לחומותיך: לא יהיה לך יצטרך לאור השמש כיוצא לך ביום: ובלילה: להפארתך. תתפאר: ככוכב

רש"י

ושוד מלכים • לשון שדיים: תחת הנחשת • שנטלו ממך הממות: פקודיים שלך: ונוגשיך • יסיו לך לנדקה: וקרלתך • תמנע ישועה לחומותיך: לא יהיה לך

תִּצְטָרְכִין עוֹד לְנַהוֹר שִׁמְשָׁא בִּימָמָא וְאַף לָא לְזֹהוֹר סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא
וְיִהֵי לִיךְ יְיָ לְנַהוֹר עָלַם וֵאלָהָךְ לְתוּשְׁבַּחְתִּיךְ׃ ה לֹא־יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ
וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף כִּי יְהוָה יִהְיֶה־לָּךְ לְאוֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוּ יְמֵי אֶבְלֵךְ׃ ה לָא
תִּבְטַל עוֹד מַלְכוּתִיךְ וְיָקִירֵךְ לָא יֶעְדֵּי אֲרֵי יְיָ יְהֵי לִיךְ לְנַהוֹר עָלַם
וְיִשְׁלְמוּן יוֹמֵי אֶבְלַיִךְ׃ ו וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לָעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר
מַטָּעַי מטע׳ ק׳ מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר׃ ו וַעֲמִיךְ כּוּלְהוֹן זַכָּאִין לָעָלַם
יַחְסְנוּן אַרְעָא נְצָבָא דְּחֲדָוָתִי עוֹבַד גְּבוּרְתִי לְאִשְׁתַּבָּחָא׃

מצודות דוד

ס׳: (ה) לל יבא • לל יסתקע עוד שמשך וירחך לל יכנסו עוד • לל הטרכי לאור השמש ולא לנגה סירח: לל יבא לאור לכל יאיר לך ר"ל לל תבטל מלכותך ומשלתך: כי ס׳ וכו׳ • ר"ל הוקיל ומס׳ בה המשלה שם כן יסיה לאור עולם לל הכוטל עוד: ושלמו • יתמו ויגמרו ימי אבלך כי לל יתאבלו עוד: [ו] ועמך • שם כנסס׳ כך יהיו כולם לדיקים כי כרשעים יכלו בחלבי המשיח: לעולם יירשו ארץ • עוד • לל יתקע לל יתקע • לל יסיה נחסף • לשר משעי • ענף שנטעתי: להתפאר • שתסיה מתפאר בס:

רש"י

לעולם יירבו בארץ לעולם ולא יגלו עוד מתוכה. לשר משעי • הענף חשר נטעתי מעשה ידי הוא וים מס להתפאר בו ר"ל הפס חשר בחרתי לתפאר בו כי יהיו לדיקים ותמימים:

כתובים תהלים צה צו

לסמסיךמיסוד ומלכות דז"ס שיזדלת יוד נפס שיז שיזדלת שיזדלת יוד רוס יאהדונהי נסמס דיסוד
א אד אדנ אדני נפס אדני רוס אקף דלת נון יוד נסמס דמלכות יוֹ הוֹ וּ הוֹ סיס יסידס
דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות לל סס כ"ן שבעטיס׃

א אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר׃ א לָא תַקְשׁוּן
לִבְּכוֹן הֵיךְ בִּמְצוּתָא הֵיךְ יוֹמָא דְנַסִּיתוּן אֲלָהָא בְּמַדְבְּרָא׃
ב אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָּעֳלִי׃ ב דִּי נַסִּיאוּ יָתִי
אֲבָהָתְכוֹן בַּחֲנוּ יָתִי לְחוֹד חָמוּן עוֹבָדִי׃ ג אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט
בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃ ג אַרְבְּעִין שְׁנִין
מָאסִית בְּדָרָא בְּמַדְבְּרָא וַאֲמַרִית עַמָּא דְטָעָוָתָא בְלִבְּהוֹן הִנּוּן וְאִנּוּן
לָא יְדַעוּ אָרְחִי׃ ד אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי׃
ד דְּקַיֶּמִית בִּתְקוֹף רוּגְזִי אִם יַעֲלוּן לְנִיחַ בֵּית מַקְדְּשִׁי׃ ה שִׁירוּ לַיהוָה
שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃ ה שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ תּוּשְׁבַּחְתָּא חַדְתָּא
שַׁבְּחוּ אַנְגְלֵי מְרוֹמָא שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ כָּל צַדִּיקֵי אַרְעָא׃ ו שִׁירוּ לַיהוָה

מצודות דוד

[ע] לל תקשו לבבכם • לברבר לחברי ס׳ כמו כמי מריבה: כיוס: כמו כמי מסה כמדבר וכפל הדבר כמ"ש כי היא היא כמ"ש ויקרא שם המקום מסה מריבה וכולי (שמות י"ז): [ב] חנו נסוני • שם כיכולם בידי ניתן לכם מיס כמה שאתר שם: כחנוני גם ראו פעלי • לפילו לחר שראו פעלי במלריס ועל כיס וכמדבר ע"ז לל החמינו כי וחברו ובחני חוזי • לקוף כדור • כיס לי קטנה בחנני כדור סכוף ולחרתי זכו בעם לבבם תועה מלחרי: וכס • לחר כל כקטנה לל ידעו כס לת דרכי: [ד] לחר נשבעתי • עניו שכועה כוא ונזס ולל לחר וכרי כוא כלחם בלומר כן וכן יכיס לם לעשה כדבר הזה וכן לם לדוד לחכזב (לעיל פ"ט): (ה) שירו לה׳

רש"י

כמנוי • חנם: גם ראו פעלי • כמלריס, לרבעים שכם לקוף • לשון קטנה: לל מנוחתי • לל"י ולורושלים: שיר חדש • על הטביך:

בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ וְשַׁבְּחוּ קֶדֶם יְיָ בָּרִיכוּ שְׁמֵיהּ
בַּשְּׂרוּ מִיּוֹמָא לְיוֹמָא פּוּרְקָנֵיהּ׃

מצודת דוד

לפתיר שירו על הישועה הכתוב׃ [ו] כפרו מיום ליום׳ בכל יום כפרו זה לזה על הישועה תמיד׃

ברשנורה **משנה שבועות פרק ד** עיקר תו״ט

פ״ד **שבועת** [ה]הערו׳ נוהגת באנשים ולא בנשים . דכתיב והוא עד כרחו לפעיד דכתיב ועמדו שני האנשים וגו׳ נשים והכתוב קרא בעדים הוא דכתיב כאן שנים ונאמר להלן שנים על פי שנים עדים : ולא בקרובים. דפסולי עדות נמנו על כנים כעדות כנים וס״ה לפסול קרובים.ולא בפסולים. כגון פייבי מיתות ופייבי מלקות וגזלן (ו) דלקרו רשעים והפורש ממרה אל תשת רשע עד: ואינה נוהגת אלא בראויין להעיד.לאפוקי מלך שאינו מעיד והפסולים לעדות מדרבנן (ב) כגון משפקי בקוביא ומפריפי יונים : בפני ב״ד ושלא בפני ב״ד מפי עצמו . שם מפי עצמו כשבועת שאיני יודע לך עדות (ג) פייב בין כשבע בפני ב״ד בין שלא בפני כיס דין : ומפי אחרים . כגון מצביע לפי עליכם שחבירו ואחרו לו אין אנו יודעין לך עדות (ד) : אינם חייבים עד שיכפרו בב״ד . דכתיב שם לא יניד ונפל עונו במקום שלנו היה מניד היה מועיל וקרא במשבע מפי אחרים כתיב (ה) . ואין שלוחה כדבי מאיר : (ב) וחייבין . קרבן עולה ויורד: על זדון השבועה . שאדי לא נאמר שם ונפלט: ועל שגגתה עם זדון העדות . שיודעים שחבירו זד לשבורה (ו) לבל תין יודעים שחייבין עליה קרבן : ואין חייבין על שגגתה . שם שונגי שם לגמרי שאמרים שאין יודעין לו עדות ואם״כ מכרו (ז) שאדי שם אמוסים ולא קריבן כהו ונשבע על

שבועות הערות נוהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים בכשרין ולא בפסולין ואינה נוהגת אלא בראויין להעיד · בפני ב״ד ושלא בפני ב״ד מפי עצמו ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בהן בבית דין · דר״מ · וחכ״א בין מפי עצמו ובין מפי אחרים · אינן חייבין עד שיכפרו בהן בב״ד : (ב) וחייבין על זדון השבועה · ועל שגגתה עם זדון הערות · ואינן חייבין על שגגתה ומה הן חייבין על זדון השבועה קרבן עולה ויורד:

שבועת

משמע בין בב״ד בין שלא בב״ד : (ג) וכן שם עכה לתן לאחר השבועה . (ד) לע״ב דלא עכה לתן שכן הוא לומר ושמעה קול ולא יניד ונפל עונו : (ה) שנאמר ושמעה קול ולא : בין כו׳ · דשבירה ליה דון מיכה ואוקי בחדים כלומר לאחר שנשבעת מפי עצמו לשבועת הערות מפקדון אוקי באחרת בין הכתוב בשבועת הערות דמפי אחרים שנשבעו דוקא בב״ד ס״ל מפי עצמו שנשבעת אינו שלא בב״ד : (ו) וממילא שיודע לו עדות דשל״ם אינה אסורה ואינו זדון הערות ועתו״ט (ז) רש״י ותמהו תפו׳ דתיפוק לי׳ דבקונטרס קא משמעי׳ ותירץ הר״ן דרש״י ס״ק שבאותה שעה שנשבעו אין אותו יודעין:ודעין היו אלא שלא היו מצויין לפני אותה שעה יכולה לא לכל לא היו לריכים יכולה אחרת ומשלח מה

מה שנשבעו אין אלו יודעים לא נשבעו על שלמת שלהן היו שמים לב בלות׳ שעה יודעים היו שהרי מיד בשנפייסו נזכרו בלא שום פיזום ידיעה ואפ״ה כיון שהיו שבורים לישבע על השמת פטורים משום דשוגסים היו כו׳ אבל ודאי דס״ה וכ״ש כשבורים שמוחריס ועתו״ט: שאמרו · בלא שבועה אין אנו יודעין לך עדות · או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו אמן הרי אלו חייבין · השביע עליהן ה׳ פעמים · חוץ לב״ד · ובאו לב״ד והודו פטורין · כפרו חייבין על כל אחת ואחת · השביע עליהן ה׳ פעמים בפני בית דין וכפרו אינן חייבין אלא אחת · אמר ר״ש מה טעם הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות : (ד) כפרו שניהם כאחד שניהם חייבין · בזה אחר זה · הראשון חייב והשני פטור · כפר אחד והודה אחד הכופר חייב · היו שני כתי עדים כפרה הראשונה ואחר כך כפרה השניה שתיהם חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהן:

משביע

דמוך לב״ד שהיה משבועתן שיכולה לב״ד ויעידו לה יכלו לבטלה ורלויות לחלק שהם כפרו שם הרחמנה היה רלוי לחזור ולהודות : (ד) כפרו שניהם כאחת . כתוך כדי דבור (ט) : בזה אחר זה . שהיה בין זה לזה יותר מכדי דבור : הראשון חייב . לבל הסני פטור שכיון שכפר הרחמן שוב אין הסני רלוי להעיד שהוא יפידי (י) : שתיהן חייבות . בגמרא פריך לשמוא אמאי חייבת הא קיימא לן שבועה ומה שהשידו הרחמנים

(ג) שבועת העדות כיצד אמר לשנים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות · או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו אמן הרי אלו חייבין · השביע עליהן ה׳ פעמים · חוץ לב״ד · ובאו לב״ד והודו פטורין · כפרו חייבין על כל אחת ואחת · השביע עליהן ה׳ פעמים בפני בית דין וכפרו אינן חייבין אלא אחת · אמר ר״ש מה טעם הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות : (ד) כפרו שניהם כאחד שניהם חייבין · בזה אחר זה · הראשון חייב והשני פטור · כפר אחד והודה אחד הכופר חייב · היו שני כתי עדים כפרה הראשונה ואחר כך כפרה השניה שתיהם חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהן:

(ג) ובאו לבית דין והודו פטורים. ואפי׳ כפרו סוף לב״ד על כל שבועה שלהן כפירה סוף לב״ד חסוכה כפירה : כפרו בב״ד חייבין על כל אחת ואחת . דלא״ק וכיס כי יאשם לאחת מאלה למייב על כל אחת ואחת :מה טעם . אין מייבין אלא אחת אפי׳ שהקו וכפרו לכסוף ואלא אמרינן כפירה קיימ׳ לכולהו למייבה על כל אחת ואחת : הואיל . ואלו כפרו בב״ד כפעם ראשונה סוב לא היו יכולין לחזור ולהודות שבבר הגידו שהיכם יודעי׳ לו שום עדות ושוב אין מוזרים ומגידים (ה) שלבך אמ״נ דלא כפרו אלא לבסוף כל השבועות היו לבטלה סוף מן הרחמנה שהם שהקו כרחמנה כפירה היא שוב אינה רחמנה להשביעו ואם אינה כפירה הרי מוסבעים ועומדין ואם זו שבועה על שבועה ועל כרחך כי כתיב לאחת לאחת שבועה סוף לב״ד ואחת ואחת דמשבועה סוף לב״ד וכפרו ב״ד כתיב השבועות

(ג) שבועות כת · שבועה לא כתיב בהדיא בקרא אלא יליפיון מקול במ״ם ברים מאני׳ לעשה השבעון : (ד) כלו׳ אע״ג דאינו בר מלקו׳ שהיפך מכלל דאלך מדאורייתא אינו כשר להעיד ואפי׳ בהדיא בגמרא דממעטינן מפסק בקוביא וכ״ש אלך וכלו׳ שהוא מדאוריי׳ופרש״י דכתיב שום תשים עליך אלך שהיא לימתו עליך והכא להעיד לריך לעמוד לפני הדיין ודרך בזיונה לו ולפ״ז אף במלבי בית דוד פייריגין דאינן רואין להעיד ועתו״ט : מפ״ע. דיליף לה מנ״ם דשבועת השמ מפקדון וכשר הן אינה כשבועה בב״ד אלא כלומר דפייריגין אינה לחייבו אף מפי עצמו ואינה כי שם דשבועה בין בב״ד בין שלא בב״ד הכשבע על שקר כתיב

כלי אשצעי דנצח דשלבות דיצירה א אל

(ה) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון · ותשומת יד · וגזל ואבידה שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אין חייבין אלא אחת שבועה שאין אנו יודעין שיש לך ביד פלוני · פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה · חייבין על כל אחת ואחת · משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון חיטין ושעורין וכוסמין שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אין חייבין אלא אחת שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני חיטין ושעורין וכוסמין חייבין על כלאחת ואחת: (ו) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק תשלומי כפל תשלומי ד' וה' · ושאנם איש פלוני את בתי ופיתה את בתי ושהכני בני ושחבל בי חברי ושהדליק את גדישי ביוה"כ הרי אלו חייבין: (ז) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאני כהן שאני לוי שאיני בן גרושה שאיני בן חלוצה שאיש פלוני כהן שאיש פלוני לוי שאינו בן גרושה שאינו בן חלוצה שאנם איש פלוני את בתו ופיתה את

(ה) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון · ותשומת יד · וגזל ואבידה שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אין חייבין אלא אחת שבועה שאין אנו יודעין שיש לך ביד פלוני · פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה · חייבין על כל אחת ואחת · משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון חיטין ושעורין וכוסמין שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אין חייבין אלא אחת שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני חיטין ושעורין וכוסמין חייבין על כלאחת ואחת: (ו) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק תשלומי כפל תשלומי ד' וה' · ושאנם איש פלוני את בתי ופיתה את בתי ושהכני בני ושחבל בי חברי ושהדליק את גדישי ביוה"כ הרי אלו חייבין: (ז) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאני כהן שאני לוי שאיני בן גרושה שאיני בן חלוצה שאיש פלוני כהן שאיש פלוני לוי שאינו בן גרושה שאינו בן חלוצה שאנם איש פלוני את בתו ופיתה את

את בתו ושחבל בי בני · ושחבל בי חבירי ושהדליק גדישי בשבת הרי אלו פטורין · (ח) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני · שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז ולא נתן לי הרי אלו פטורים · שאין חייבין אלא על תביעת ממון כפקדון · (ט) משביע אני עליכם כשתדעו לי עדות שתבואו ותעידוני הרי אלו פטורים מפני שקרמה שבועה לעדות: (י) עמד בבית הכנסת ואמר משביע אני עליכם · שאם אתם יודעין לי עדות שתבואו ותעידוני · הרי אלו פטורין: (י"א עד שיהיה מתכוון להם): (יא) אמר לשנים משביע אני עליכם איש פלוני ופלוני שאם אתם יודעין לי עדות שתבואו ותעידוני · שבועה שאין אנו יודעין לך עדות · והם יודעין לו עדות עד מפי עד · או שהיה אחד מהן קרוב או פסול הרי אלו פטורין: (יב) שילח ביד עבדו או שאמר להן הנתבע משביע אני עליכם שאם אתם יודעין לו עדות שתבואו ותעידוהו · הרי אלו פטורים עד שישמעו מפי התובע ·

את בתו ושחבל בי בני · ושחבל בי חבירי ושהדליק גדישי בשבת הרי אלו פטורין · (ח) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני · שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז ולא נתן לי הרי אלו פטורים · שאין חייבין אלא על תביעת ממון כפקדון · (ט) משביע אני עליכם כשתדעו לי עדות שתבואו ותעידוני הרי אלו פטורים מפני שקרמה שבועה לעדות: (י) עמד בבית הכנסת ואמר משביע אני עליכם · שאם אתם יודעין לי עדות שתבואו ותעידוני · הרי אלו פטורין: (י"א עד שיהיה מתכוון להם): (יא) אמר לשנים משביע אני עליכם איש פלוני ופלוני שאם אתם יודעין לי עדות שתבואו ותעידוני · שבועה שאין אנו יודעין לך עדות · והם יודעין לו עדות עד מפי עד · או שהיה אחד מהן קרוב או פסול הרי אלו פטורין: (יב) שילח ביד עבדו או שאמר להן הנתבע משביע אני עליכם שאם אתם יודעין לו עדות שתבואו ותעידוהו · הרי אלו פטורים עד שישמעו מפי התובע ·

(יג) משביע אני עליכם · מצוה אני עליכם · אוסרכם אני הרי אלו חייבין בשמים ובארץ · הרי אלו פטורין · באל"ף דל"ת ביו"ד ה"א בשדי בצבאות . בחנון ורחום בארך אפים ברב

(יג) משביע אני עליכם · מצוה אני עליכם · אוסרכם אני הרי אלו חייבין בשמים ובארץ · הרי אלו פטורין · באל"ף דל"ת ביו"ד ה"א בשדי בצבאות . בחנון ורחום בארך אפים ברב

לעדות: (י) אם יודעים אתם לי עדות וכו' פטורין . דכתיב וזה הדבר אשר תעשה על כל אשר יצוך מדבר קדש : (יא) והם יודעים לו עדו' עד מפי עד וכו' פטורים · שאם העידוהו לא היתה עדותן מוכחת לו כלום (יב) : (יב) עד שישמעו מפי התובע . דכתיב אם לוה יגיד מלוה בוש"ו ומל"ק למדרש הכי אם לו לא יגיד כלומר לפוכח ומה אם לוה לא יגיד פטור : (יג) מצוה אני עליכם וכו' . וזהו שיאמר מצוה אני עליכם בשבועה (יד) תוספרא בפרשתא ועמי"ט : (יד) ומפני מה אמרו אין שבועה חלה אלא על דבר שיש לו תביעה על חבירו כגון שהיו עדים של כת שניה קרובים בשבועתן (טו) שלא היו כשרים להעיד בשכפרה כת ראשונה ובשותפין נוספות מפני דתימא כיון דקי"ל רוב נוספים למיפה הוי לה כאילו ממון ומפטר כת ראשונה דהא קיימא שכיח קמ"ל הא מיפה לא שכיח(יג) ומשלח שלח היה שם בשעת כפירה הלא כת ראשונה בלבד ולפיכך חייבין : (ה) תשומת יד.הלואה שהיו בידו ממון : ואבדה · שמצא ואבדו · חטין ושעורין וכוסמין . ריפה ואפיעה שלוקות וסיפא לאפוקינהו מדעתיה אלמא בלספקדון ומיניה שלוקים (ו) נזק וחצי נזק.בתרי נזק קרורו דאמוקי הוא ולא קשיא (יד) דאמרי' בעדות של קנס אין חייבין (טו) · תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה · מפני קרבן : שאנם איש פלוני ופיתה את בתי . מפני בושת ופגם דממונא הוא (טו) : ושהכני בני.שכתה שאין בה סכורי שאינו מיית עליה מיתה אינו דליכא מיתה ליכא ממון . ושחבל בי חברי ביום הכפורים . ונקט להו דאע"ג דעונש כרת חייב ממון:(ז) שאני כהן . פטורין שאין העברי חייבין אלא כשכפרו בדבר שיש בו תביעת ממון : שאנם איש פלוני או פיתה את בתו של פלוני . וכתו דקאמי אחים פלוני כהן לעיל קאי (דאמרת לעיל מיניה שאים פלוני כהן או לוי

דלא שייך בה הרשאה אבל מכה כו' זאת אומרת דמייב כגון בהרשאה מיירי וזהו שכתב הר"ב (וכ"כ רש"י ז"ל) ומפני דמתניתין מיירי בגון שהיו עדים של כת שניה קרובים בשבותיהן (יב) שלא היו כשרים להעיד בשכפרה כת ראשונה ובשותפין נוספות מפני דתימא כיון דקי"ל רוב נוספים למיפה הוי לה כאילו ממון ומפטר כת ראשונה דהא קיימא שכיח קמ"ל הא מיפה לא שכיח(יג) ומשלח שלח היה שם בשעת כפירה הלא כת ראשונה בלבד ולפיכך חייבין : (ה) תשומת יד.הלואה שהיו בידו ממון : ואבדה · שמצא ואבדו · חטין ושעורין וכוסמין . ריפה ואפיעה שלוקות וסיפא לאפוקינהו מדעתיה אלמא בלספקדון ומיניה שלוקים (ו) נזק וחצי נזק.בתרי נזק קרורו דאמוקי הוא ולא קשיא (יד) דאמרי' בעדות של קנס אין חייבין (טו) · תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה · מפני קרבן : שאנם איש פלוני ופיתה את בתי . מפני בושת ופגם דממונא הוא (טו) : ושהכני בני.שכתה שאין בה סכורי שאינו מיית עליה מיתה אינו דליכא מיתה ליכא ממון . ושחבל בי חברי ביום הכפורים . ונקט להו דאע"ג דעונש כרת חייב ממון:(ז) שאני כהן . פטורין שאין העברי חייבין אלא כשכפרו בדבר שיש בו תביעת ממון : שאנם איש פלוני או פיתה את בתו של פלוני . וכתו דקאמי אחים פלוני כהן לעיל קאי (דאמרת לעיל מיניה שאים פלוני כהן או לוי

המקלל בכלם . מכדי לא הסס בחד מסס ר"מ מחייב . סקיל' : וחכמים פוטרין . דסל הסס המיוסד דוקא בסקיל' דכתיב בנקבו שם יומת ועל הכנויים כתיב דהזהרה דלהים לא תקלל ובסכועם העדות מודים סכמים לר"מ דסייב על הכנויי' כמו שסייב על הסס המיוסד דבסכועת [המדות] כתיב ושמע' קול מלם : המקלל עצמו. דכתיב הסמר לך ושמור נפשך מאוד וכל הסמר פן ואל תיגע מלם לא תעשה : והמקלל חבירו' דכתיב לא תקלל חרש ולפי' חרש שהיגע שומע ולא קפיד לקללתו לא תקלל וכ"ש שאר כל חדש דשמע וקפיד . יכבה אלהים וכן יכבה אלהים . אם לאו לעדים יכבה אלהים אם לא נגדי' ולדעתי ל"ג בריית אלהים כלל מלת יכבה ס' וברש"ל כ' וז"ל הרי"ף גרש בתרויהו שם יו"ד ס"י ולא אלהים אלא גם גי' זו ישרש וקש"ל לא שזה קורא בתורה שם יו"ד ס"י וכוא לומר וכן יכבה אלהים לפ"ם הוי אלה . הכתובה . דסא כתיב בסן ככל אלות סבריית רש"י פוטרין . פי' הרמב"ן ז"ל דאע"ג דבעלמא ס"ל דמקלל לאו אחה שומע הן הכא אם"ם פטרינן דבעינן קרא כדכתיב ושמעם קול אלה אבל לא שמעם ברכה וכשמעם מפוכה קללה הרמב"ן וברש"י .

ברב חסד ובכל הכנויין הרי אלו חייבין המקלל בכולן חייב דר"מ וחכמים פוטרין . המקלל אביו ואמו בכולן חייב דר"מ וחכמים פוטרין . המקלל עצמו וחבירו בכולן עובר בלא תעשה "יכבה אלהים וכן "יכבה אלהים זו הוא אלה הכתובה בתורה . אל יכך ויברכך וייטיב לך ר"מ מחייב . וחכמים פוטרין :

ל"ל יכבה

דכמי שהוא מכון כמי שהוא רשום קאמר ול"ל לגמגם בשמים ואחר כיון דליכא מידי לאסוקינן דשקר רשום ומכון ודאי כמי שהוא מכון כמי שהוא רשום קאמר הכא דליכא שמים ואחר בשמים ובאחר קאמר. ועפי"ט : חייב . דס"ר ונקב שם ס' מום יומם יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד בלבד מכין לרכות את הכנויין ס"ל לים כי יקלל אלהיו בו' מ"מ דברי ר"מ ומהכ'שמעינן דפלוגתייהו בשם המפרש וכ"כ מל' סר"ב בשמולופיכך ל' בכלן תתן כמו בכלן וכן מ"ש סר"ב וכ"כ סר"מ בפ'מסס כמו לא':יכבה אלהים בו'.ל'רש"י יכבה ס'אלהיסוכן יכבה אלהים בריית הלים כלל אלא יכבה ס' וברש"ל כ' וז"ל הרי"ף גרש בתרויהו שם יו"ד ס"י ולא אלהים אלא גם גי' זו ישרש וקש"ל אף שזה קורא בתורה שם יו"ד ס"י וכוא לומר וכן יכבה אלהים אפ"ם הוי אלה . הכתובה . דסא כתיב בסן ככל אלות סבריית רש"י פוטרין . פי' הרמב"ן ז"ל דאע"ג דבעלמא ס"ל דמקלל לאו אחה שומע הן הכא אם"ם פטרינן דבעינן קרא כדכתיב ושמעם קול אלה אבל לא שמעם ברכה וכשמעם מפוכה קללה הרמב"ן וברש"י .

נמרא שבועות דף ז ע"ב הלכה ס' כלה כלי החיצון דנצוה דמלכות דבריאה בם

ת"ר ועמרו שני האנשים מצוה לבעלי דינים שיעמרו אמר רבי יהודה שמעתי שאם רצו להושיב את שניהם מושיבין איזהו אסור שלא יהא אחר עומר ואחר יושב אחר מרבר כל צרכו ואחר אומר לו קצר דבריך . אמר רבה בר ר"ה האי צורבא מרבנן ועם הארץ ראית להו דינא בהדי הדדי מותבינן ליה לצורבא מרבנן ולע"ה נמי אמרי ליה תיב ואי קאי ליתי לן בה . רב בר שרביא הוה ליה דינא קמיה דרב פפא אותביה ואותיב נמי לבעל דיניה אתא שליחא דבי דינא בטש ביה ואוקמיה לעם הארץ ולא אמר ליה רב פפא תיב . היכי עביר הכי והא מסתמן טענתיה אמר רב פפא מימר אמר איהו הא אותבן שליח הוא

רש"י

שלא יהא אחד עומד ואחד יושב . שלא ירגיל מבירו לא ליקרם ולימיב . לפני סדיין קודם שיבא בעל דינו ואפילו שמכבדין אומו ויושב ממנו ויסתחמו דבריו : בעם בעם . דלא ליפסיד מילחי . לא משיחי לו עוכב ולימו חוסכי : יושב ושוחק דמיחזי כמאן דמסדר ליה טענחיה וגורס מימחדוכו כמעשים דבריו לדיין ושוכר כלא הצא שמע שוא : קבא

דלא מפיים מינאי . ואמר רבה בר ר"ה האי צורבא מרבנן וע"ה דאית להו דינא בהדי הדדי לא ליקדם צורבא מרבנן וליתיב משום דמיחזי כמאן דמסדר ליה לדייניה ולא אמרן אלא דלא קביע ליה עידניה אבל קביע ליה עידני' ליח לן בה מימר אמר בעידני' טריד . ואמר רבה בר רב הונא האי צורבא דרבנן דידע בסהדותא וזילא ביה מילתא למיזל לבי דיינא דזוטר מיניה לאסהודי קמיה לא ליזיל אמר רב שישא בריה דרב אידי אף אנן נמי תנינא מצא שק או קופה ואין דרכו ליטול הרי זה לא יטול הני מילי בממונא אבל באיסורא אין חבמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' כל מקום שיש בו חלול השם אין חולקין כבוד לרב . רב יימר הוה ידע ליה סהדותא למר זוטרא אתא לקמיה דאמימר אותבינהו לכלהו אמר ליה רב אשי לאמימר והאמר עולא מחלוקת בבעלי דינים אבל בעדים דברי הכל בעמידה א"ל האי עשה והאי עשה דכבוד תורה עדיף :

רש"י

עדיים . שהדיין רגו ויש לו עת קציעות ללמוד : שלין דרכו ליטול . לף לם היש שלו : הרי זה לא יטול . לימו מוסכר הכא' לפני חכם להתירם ליטלם ותלמיד זה יודע שכעם מ' לין חכמ' משוכח לנגד כ' : הלי עשם . ועמדו : ושלי עליו כלא חוכל להחלם : הכל כחסורא . כגון לפם עשם . לת ס' חלכיך תורה לרכות ת"ח :

זוהר פנחס דף רלא ע"ב ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

ביומי דר"ס מחקנין בי דינא כורסייא למלכא למידן כל עלמא ויתרחל עלין בקדמיתא בדינ' קמיס לליפום רחמי (ס"ח קמי לליפום רוגזא) תנן ומסתפע עמו יתרחל דבר יום ביומו יום ביומו מתי הוא אלא סני תרי יומין דר"ס אמתי תרין יומין בגין דאינון תרי בי דינא דמתחברן כחדא דינא עלאה דאיקו קשיא דינא תחתא דאיקו רפיא ותרוייהו מסתכלי וע"ד לא ידעי סני בגלגי רזא דיבבי וילגותא ולא ידעו דתרוייהו אלטריכו ילגותא דאיקו דינא תקיפא תלת תבירין דאיקו דינא רפיא גונמי נגא רפיא אינון לא ידעו ועבדין תרוייהו ואינון ידעין ועבדין תרוייהו (ס"ח וע"ד רזא דיבבא וילגא ותרוייהו אלטריכו סני בגלגי אינון לא ידעי ועבדין תרוייהו) וכלא נפקין לאתרא קשוט פתא ואמר תקעו בחדא שופר בכסא ליום חגנו : תקעו בחדא שופר מאי בחדא דא בי דינא רפיא דאקרי חדא בכסא (כם דעלמא עלאה כ"ם ס' דא פחד יצחק דאיקו כם למלכא עלאה תו בכסא) דא דינא קשיא פחד יצחק דינא דאתכסי תדיר דלאו אינון דינא בחתגלייא כי אם דא דינא רפיא ומסתע דא דינא קשיא ברחמי ותרוייהו אינון כחדא בג"כ תרין יומין ותרוייהו ברזא חדא אסרי הסע יודעי תרועה וגו' לא כתיב שומעי או מוקעי תרועה אלא יודעי תרועה בגין (ס"ח כגון) מכיתין דדיירין בחורבא דאתרעא קדישא אינון יודעי תרועה רזא דתרועה כמה דכתיב תרועה בשבט ברזא מהן עמה כיתרחל דידעין רזין עלאין דאתריסון למיתל קמיס ולאתקשר ביה וכל אינון דידעי רזא דתרועה יתקרבון למיתך בחור פניו דקב"ה ודא חור קדמאה דגניז קב"ה לגדיקייא ועל דא אלטריך למנדע לה :

טרי"ם הלכות ברכות פ"ם — משערי תשובה לר' דף כח פ"ג

(א) היו האוכלין מי' ולמעלה מזמנין בשם ביצד המברך אומר נברך לאלהינו שאכלנו משלו והן עונין ברוך אלהינו שאכלנו משלו ובטובו חיינו והוא חיזו ואומר ברוך אלהינו שאכלנו משלו ובטובו חיינו ומתחיל ברכת המזון : (ב) הסועד בבית החנים משיתחילו להתעסק בצרכי סעודת נשואין ולהכינה עד שלשים יום אחר הנשואין מברך נברך שהשמחה במעונו שאכלנו משלו . והם עונין ברוך שהשמחה במעונו שאכלנו משלו וכו' . ואם היו י' מברך נברך לאלהינו שהשמחה וכו' וכן סעודה שעושין שאחר הנשואין מחמת הנשואין עד שנים עשר חדש מברך שהשמחה במעונו :

כת ליכא לאזן המותן דופי בכבוי לחדש כענין שנאמר תצב כתחיל תדבר בכן אמר תתן תפן דופי ונקרא לך שנאמר זך יכיר לך אמו עושה בשברת זדון פירוש אתי כמדות כרעית שכם הזדון וכגאוה נקבו ונכתבו כתדש כלך כי מבלי היות לו תועלת בדבר הוא גורם נזק עצום לחכירו לפר יכתוב לת ריחס בעיני כתדש וזה תכלית הזדון יותר מן הגוזל והמוסם שעושה לברכות לו ממון וגם הוא יכיר כי כשפל והנכנע כלפר יכיר תגרעת עלמו ומוחיו לא יתלונן על בכי תדשותחז"ל לעתיד לבא מתקבלות חיות אלל הגחש ואומרות לו לרי דורש ואוכל זאב עורף ואוכל לחם מה כתיב יש לך לומר לכם ומה יתרון לבעל הלשון שנאמר אם יכוך בחתם כלא לחם ואין יתרון לבעל הלשון וזה כחלק גם הוא מחלקי כת מספרי לס"ר :

יום ה תורה

להמשיך מ"ח דז"ת יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה סיס יסידה ה דמילוי הה לל סס ס"ן שבעטיס בניקוד מולס :

א וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעָבְרֶךָ לְמַעַן
אֲשֶׁר תָּבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ
אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֶיךָ לָךְ :
א וְהָיָה בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן תָּקִימוּ
אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבָל וְשַׂדְתָּ
אוֹתָם בַּשִּׂיד : ב וְהָיִי בְּעָבְרְכֶן אֵת יַרְדֵּנָא תְּקִימוּן אֵת אַבְנַיָּא הָאִלֵּין
דַּאֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכֶן יוֹמָא דֵּין בְּטוּרָא דְּעֵיבָל וְתִסּוּד יַתְהוֹן בְּסִידָא:
ג וּבְנֵיתָ שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא־תָנִיף עֲלֵיהֶם
בַּרְזֶל : ג וְתִבְנֵי תַּמָּן מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ מַדְבַּח אַבְנִין לָא תְרִים
עֲלֵיהֶן בַּרְזְלָא : ד אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֵת־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עוֹלֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ : ד אַבְנִין שְׁלֵמִין תִּבְנֵי יַת
מַדְבְּחָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ וְתַסִּיק עֲלוֹהִי עֲלָוָן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ : ה וְזָבַחְתָּ
שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שָׁם וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ : ה וְתִכּוֹס נִכְסַת
קוּדְשִׁין וְתֵיכוֹל תַּמָּן וְתִחְדֵּי קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ :

להמשיך מ"ס דז"ת צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלמ אדני נשמ"ד הוד יְהוָה סיס יסידה דלמ יְהוָה סיס יסידה דהוד לל סס ס"ן שבעטיס :

א רוּחַ אֲדֹנָי יְהוִה עָלָי יַעַן מָשַׁח יְהוָה אֹתִי לְבַשֵּׂר עֲנָוִים
שְׁלָחַנִי לַחֲבֹשׁ לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב לִקְרֹא לִשְׁבוּיִם דְּרוֹר וְלַאֲסוּרִים פְּקַח־קוֹחַ
ב אֶמַר נִבְיָא רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהִים עֲלַי חֲלַף דַּבָּבַי יָתִי יְיָ
לְבַשָּׂרָא עַנְוָתָנַיָּא שְׁלַחֲנִי לְתַקָּפָא לִתְבִירֵי לִבָּא לְמִקְרֵי לְדִשְׁבָן חֵירוּ
וְלִדְאֲסִירִין אִתְגְּלוּ לְנַהוֹר: ג לְקָרָא שְׁנַת־רָצוֹן לַיהוָה וְיוֹם נָקָם לֵאלֹהֵינוּ
לְנַחֵם כָּל־אֲבֵלִים : ג לְמִקְרֵי שְׁנַת רַעֲוָא קֳדָם יְיָ וְיוֹם פּוּרְעָנוּתָא קֳדָם
אֱלָהָנָא לְנַחָמָא כָּל אֲבֵלַיָּא: ד לְשׂוּם ׀ לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן לָתֵת לָהֶם פְּאֵר
תַּחַת אֵפֶר שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן תַּחַת אֵבֶל מַעֲטֵה תְהִלָּה תַּחַת רוּחַ כֵּהָה וְקָרְאָ
לָהֶם אֵילֵי הַצֶּדֶק מַטַּע יְהוָה לְהִתְפָּאֵר : ד לְשַׁוָּאָה לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן
לְמִתַּן לְהוֹן כְּלִיל חֲלַף קְטָם מְשַׁת דְּחָדְוָה חֲלַף אֲבֵלָא רוּחַ מְשַׁבְּחָא
חֲלַף רוּחֲהוֹן דַּהֲוָת עַמְיָא וְיִקְרוּן לְהוֹן רַבְרְבֵי קוּשְׁטָא עַמֵּיהּ דַּיְיָ
לְאִשְׁתַּבָּחָא : ה וּבְנוּ חָרְבוֹת עוֹלָם שֹׁמְמוֹת רִאשֹׁנִים יְקוֹמֵמוּ וְחִדְּשׁוּ
עָרֵי חֳרֵב שִׁמְמוֹת דּוֹר וָדוֹר : ה וְיִבְנוֹן חָרְבַת עָלַם צְדִיָּת קַדְמָאֵי
יְקוֹמְמוּן וְיַחַדְּתוּן קִרְוִין דַּהֲוָאָה חָרְבַן צַדְיָא דָּר וָדָר :

מצודות דוד

(ז) הקטן . לשכם הקטן יתרכם עד לקף פעמים ככה . והלעיר : כפל הדבר במ"ש : תני ס' : תצר כיכולת ניהו לכן נכנה את הגאולה לתחבר להרכות הקטן לקף והלעיר לגוי עלום : (ב) רוח ונו' . רוח נכוחה מס' היתה עלי ר"ל כל התנחומין שהני אומר לך מלבי כמה כי תסתכר ס' יען . בעבור כי ס' משח אותי לבשר את הענוים ושלחני

רש"י

בעתה . זכו לתישכה לף ז'ו בעתה : תחישנה . תמהרנה: לתכזב . לרפות : לקרא לשנויים דרור . לנבר לנסתגולה: פקח קוח : לפתוח לתסירים : אזת רצון . אזת פיום ורצון : מעצר . כיסוי : רוח כסה . העלנות שהיה כסה : חילי . לשון חילונית : ערי חורב . שהיה חרוב :

להמשיך מיסוד ומלכות דז"ת שיזדלת יודכפס שיזשיזדלת שיזדלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוד הוו וך הוו סיס יסידה דיסוד יְהוָה סיס יסידה דמלכות לל סס ס"ן שבעטיס :

א יְזֻכֶר ׀ עָוֹן אֲבֹתָיו אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל־תִּמָּח : א יִדְבַּר עוֹיֵת

אֲבֹהָתוֹי קֳדָם יְיָ וְחוֹבַת אִמֵּיהּ לָא תִתְמְחֵי : ב יִהְיוּ נֶגֶד־
יְהוָֹה תָּמִיד וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ זִכְרָם: יְהוֹן קֳבֵיל מֵימְרָא דַיְיָ תְּדִירָא וִישֵׁיצֵי
מֵאַרְעָא דָכְרָנְהוֹן : ג יַעַן אֲשֶׁר ׀ לֹא־זָכַר עֲשׂוֹת חָסֶד וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי
וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֵה לֵבָב לְמוֹתֵת : ג מְטוּל דְלָא אִדְכַּר לְמֶעְבַּד טֵיבוּ וְרָדֵיף
גְּבַר עַנְיָא וְחַשִׁיכָא וּמַכִּיךְ לִבָּא לְאִתְקַטָּלָא : ד וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ
וְלֹא־חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ : ד וְרָחֵם לְוָטַיָא וְאַתְיַת לֵיהּ וְלָא
אִתְרְעֵי בְּבִרְכָתָא וְאִתְרַחֲקַת מִנֵּיהּ : ה וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ וַתָּבֹא
כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו : ה וּלְבַשׁ לְוָטָא הֵיךְ לְבוּשָׁא וַעֲלַת
הֵיךְ מַיָא בְּגוּשְׁמֵיהּ וְהֵיךְ מִשְׁחָא בְּאֵבָרוֹי :

רש"י

יזכר עון אבותיו · שהעוה על אבותיו לאברהם שנרע ממש שניס ממיין : וחטאת אמו · שהשחית רחמה : יהיו : עונותיו נגד ה' תמיד · אשר לא זכר עשות חסד לעסוק באבל אביו כמו שעשה יעקב : איש עני · ישראל : למותת · להמית : ויאהב קללה : קללתו של הקב"ה שכפר בו : כמדו · ככתונתו :

מצודת דוד

(א) יזכר עון אבותיו · יהיה נזכר לו עון אבותיו לענשו גם עליהם וכמ"ש פוקד עון אבות על בנים (שמות כ) אל תמחי' אלא יהיה נזכר על בנה : (ב) יהיה נגד ה' לקטרג עליו ובעבור זה יכרת זכרם מן הארץ : (ג) יען · בעבור אשר לא זכר לעשות חסד למי שצריך אל החסד ורדף העניים ונשברי לב להמית אותם : (ד) ויאהב קללה · אהב לעשות דברים אשר הקללה מעותדת לבא עליהם ולכן תבא עליו הקללה המעותדת: ולא חפץ בברכה . לא רצה לעשות דברים אשר הברכה מעותדת לבא עליהם ,לכן תהיה הברכה הסיא רחוקה ממנו : (ה) וילבש · יהיה מעוטף בקללה כמדו המעטפת את כל גופו: ותבא · הקללה תבוא בקרבו בשפע רב כמים · וכשמן · אם כי המשיחה היא למעלה על הגוף עכ"ז באה היא בהעלמות כן הקללה תרד בו אל חדרי בטן אל עצמו ובשרו :

ברטנורה — משנה מדות פרק ד — עיקר תוי"ט

פרק ד פתחו של היכל · שתים בפנים . בעובי הכותל שכלפי פנים : ושתים בחוץ · בעוביו שכלפי החוץ שעביו של כותל ההיכל היה שש אמות ולסוף אמה חיצונה של עובי הכותל היו הדלתות החיצונות א' לימין הפתח ואחד לשמאלו וכל דלת מהן רחבה חמשה אמות וכשהיו נעולות היו נוגעים זו בזו וסותמות רוחב חלל הפתח שרחבו עשר אמות וכשהיו נפתחות לצד פניםמכסות חמש אמות של עובי הכותל ושתים דלתות אחרות כמדות אלו היו קבועות בסוף עובי הכותל לצד פנים וכשהן נפתחות מכסות ה' אמות מפה וה' אמות מפה מרוחב כותל ההיכל בפני' ושם לא היה הכותל טוח בזהב כמו שאר הבית לפי שלא הי' נראה: איצטרמיטא. לוחות של פרקים מחוברות על ידי חוליות והן נפתחות ונשרוגה נכפפות ונכפלות זו

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה א אל אלה אלהי אלהים

פתחו של היכל גבהו עשרים אמה . רחבו עשר אמות. וארבע דלתות היו לו . שתים בפנים ושתים בחוץ. שנאמר ושתים דלתות להיכל ולקודש. החיצונות נפתחות לתוך הפתח . לכסות עביו של כותל . והפנימיות נפתחות לתוך הבית לכסות אחר הדלתות שכל הבית טוח בזהב חוץ מאחר הדלתות רבי יהודה אומ' בתוך הפתח היו עומדות וכמין איצטרמיטא היו ונקפלות לאחוריהן . אלו שתי אמות ומחצה

היכל · שמשם כלכלה יוצאה לעולם בתפלה של כ"ג ביה"כ עוד שם דביר ע"ש ודבר ה' מירושלים וא"ד למען אחי ורעי אדברה נא שלום

שלוס בך ירו' : להיכל ולקדש · להיכל כלפי חוץ ולקודש כלפי פנים הר"ש · מוסבות כו' · שנקפלות כמו שנקפלות הדלתות המחולקות הר"מ : הגדול · בערך שני פשפשין שבצדיו נקרא הוא הגדול ולא בערך שאר שערים שהיו גדולים ממנו והראב"י"ה כ' שמפני גודל קדושת ההיכל נקרא שער הגדול עתוי"ט : (א) ואל יטעך שקרא אותם כותל ומסיבה וכותל התא והתא וכותל ההיכל אח"כ חזר וקראם כולם תאים לפי שההרחקה שיש בין שתי הכתלים הוא התא וכולם תאים כו' לא היה כותל סתום וכו' ולקלא התאים היו סמוכ' כגון שקרא הסורה התחתונה מהם מסיבה ובית הורדת המים הר"מ ואשתומם על המראה מאין נפלה האורה אל כל התאים הפנימים ובשלמ' להיכל היו החלונו' למעלה מגגי התאיםשלא היו מגיעים לרומו של היכל משא"כ בתאים עצמן דקשיא ודאי כו' ומלאתי להן אור שיפול ממעל בדרך ארובות שהיו זו על גב זו: אחד. לאו לכולן קאמר שהרי אותן שבחוץ שאין להם עוד מולה להן שוס אם לא יהיה להן פתח אל עבר המולה לשוס אם כיון שאין אם עוד מולה לו אלא לאותן שיש

ומחצה . ואלו שתי אמות ומחצה חצי אמה מזוזה מכאן וחצי אמה מזוזה מכאן שנאמר ושתים דלתות לדלתות שתים מוסבות דלתות . שתים לדלת אחת . ושתי דלתות לאחרת : (ב) ושני פשפשין היו לו לשער הגדול . אחד בצפון וא' בדרום . שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש על ידי יחזקאל שנאמר ויאמר אלי ה' השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש לא יבא בו כי ה' אלהי ישראל בא בו והיה סגור . נטל את המפתח . ופתח את הפשפש . ונכנס להתא. ומהתא להיכל רבי יהודה אומר בתוך עוביו של כותל היה מהלך עד שנמצא עומד בין שני השערים. ופתח את החיצונות מבפנים. ואת הפנימיות מבחוץ : (ג) ושלשים ושמונה תאים היו שם . ט"ו בצפון ט"ו בדרום וח' במערב . שבצפון ושבדרום

זו על זו כך היו כל הדלתות הללו בין שלפנים בין של חוץ מחוברות על ידי חוליות ולבסוף חצי אמה של עובי הכותל היו קבועות בין הדלתות שלפנים בין אותן שבחוץ וה' אמות של עובי הכותל מפסיקות בין הדלתות החיצונות לדלתות הפנימיות וכל דלת היה חמש אמות מחובר משתי לוחות כל לוח שתי אמות ומחצי' וכשנפתח הדלת החיצון לצד פנים הי' חציו נכפף ונכפל זה על זה ומכסה מעובי הכותל אמתים וחצי וכן הדלת הקבוע בפנים כשנפתח לצד חוץ הי' אקהוא נכפף ונכפל ומכסה האמתים וחצי שנשארו מעובי הכותל : שנאמר ושתים דלתות לדלתות שתים · אלמא כל דלת ודלת היתה חלוקה לשתים : (ב) ושני פשפשין . שני פתחיםקטנים אחד מימין שער הגדול של היכל ואחד משמאלו רחוקים קצת מן השער אותו שבדרום כתיב סגור יהיה לא יפתח בשל עתיד ומסתמא כך הי' בבית עולמים : ופתח את הפשפש . ונכנס משם לתא והיא לשכה אחת הפתוחה להיכל:ומהתא נכנס להיכל.והולךבחלל ההיכל עד שער הגדול שבסוף עובי הכותל מבפנים ופותחו ובא לו אל שער השני שבסוף עובי הכותל מבחוץ ועומד בפנים ופותחו : רבי יהודה אומר בתוך עוביו של כותל היה מהלך . קסבר דמן התא לא הי' נכנס להיכל אלא מן התא הי' מהלך בתוך עוביו של כותל עד שנמצא עומד בין שני השערים ופותח את דלתות של שער החיצון מבפנים ודלתות של שער הפנימי מבחוץ : (ג) תאים . לשכות · ט"ו בצפון · לקמן בפירקין כי חשיב מצפון לדרום ע' אמה קא תני כותל המסיבה ה' והמסיבה ג' כותל התא ה' והתא ו' וכותל ההיכל שש וכנגדן קחשיב בדרום ולאו למימרא דעובי כותל המסבה ועובי הכותל התא ועובי הכותל ההיכל שלצד צפון הי' כך אלא עובי הכותל עם החלל שבינו ובין הכותל השני הו' מונה (א) וחמש של כותל המסבה ושלש של מסבה וחמש של כותל התא ושש של כותל ההיכל בכל אחד מאלו החמשה היתה לשכה אחד דהיינו תא הרי ה' תאים בצפון וכנגדן בדרום ועל אלו החמשה היו בנוין חמשה אחרים ועוד חמשה על גביהן הרי חמשה עשר תאים לצפון וט"ו לדרום וכן במערב קחשיב לקמן בפירקין כותל ההיכל שש והתא שש וכותל התא

חמש

ושברום חמשה על גבי חמשה וחמשה על גביהם. ושבמערב שלשה על גבי שלשה ושנים על גביהם וג' פתחים היו לכל אחד ואחד אחד לתא מן הימין . ואחד לתא מן השמאל ואחד לתא שעל גביו . ובקרן מזרחית צפונית היו ה' פתחי' אחד לתא מן הימין וא' לתא שעל גביו ואחד למסיבה . ואחד לפשפש ואחד להיכל : (ד) התחתונה חמש ורובד שש . והאמצעית שש. ורובד שבע . ועליונה שבע שנאמר היציע התחתונה חמש באמה רחבה . והתיכונה שש באמה רחבה . והשלישית שבע באמה רחבה (כי מגרעות נתן לבית סביב חוצה לבלתי אחזו בקירות הבית) : (ה) ומסבה היתה עולה מקרן מזרחית צפונית לקרן צפונית מערבית . שבה היה עולים לגגות התאים . היה עולה במסבה . ופניו למערב . הלך על כל פני הצפון עד שהוא מגיע למערב הגיע למערב והפך פניו לדרום הלך כל פני מערב עד שהוא מגיע לדרום . הגיע לדרום והפך פניו למזרח. היה מהלך בדרום עד שהוא מגיע לפתחה של עליה . שפתחה של עליה פתוח לדרום . ובפתחה של עליה היו שני כלונסות של ארז . שבהן היו עולין לגגה של עליה . וראשי פספסין מבדילין בעליה בין הקודש לבין קודש הקדשים ולולין היו פתוחין בעליה

לפס מחיש מצני עבריסס מימין ומשמאל כו' וכן ל"ל נמי בדיוטות העליונות שאין עוד מחיש עליהס ועמי"ט : (ג) וזסו שפתח שהיה בדרומו של מזח שהיה לו ממסב פתחים ושתי אמות סוא סוף היה בסורס ומיסוי כמ"ס בפ"ס דשקלי"מ"ר דשתי פרוכות סיו מבדילות בעליה וכן פסק הר"מ כו' ול"ל קשיא מדתי למה לי ותי בעלייה לריך מדתי למה לא כן כדכיר למטה וג"ל בפ"ק דמייתי בגמ"ר דפסחים דף"ו עליית בית קס"ק אמורה מבית קס"ק שבית קס"ק כ"ג ככנס לו פעם א' בשנה ועלייה כו' אין נכנסים לה אלא פעם א' בשנה ואמרי לה פעם אחת ביובל לרחות מה שיל לריכה ושתה סוא"ל ושיל תעורה עבדי נמי כפספיסכדי שיכירו עולי עלייה שקדושת עלייה קק"ד אמורה ולא יכנסו בה פ"י אחת בשנה ועמי"ט: בתיבות . וגרשה שתיבות סיו פרוצין לרוח א' במקום שהיה לפס לכנות אלל המזבח וסני לדדין שמומין ואלל המזבח אין דרך לפסתכל ימין ושמאל רשבי"ס : יוצנו . ל' סכאה במזונות שמסביב עלמו ממרחים בו המלאכה ונקרא ורר"ש שעתיק יסכו : והיהיכל בו' . לקץ על פי שפס סהיכל קוטם על מה שלפניו בית קס"ק ונקרא בכתוב קדש או לחבל מוער במסכן לכל חז"ל על לד שהשלחן רגילים לקרות לכל סכנין גס יחד בשם ספרט היכל : (ד) לשון הר"מ לוטס קוא כנין לטוס שבונין בגוף הקרקע ועליו מעמידים שכלים ומן התיתס קוא סילך סלוך בחוסבנא מלי דהוס בתרעא שאינו נרחס ורר"ש כי סלוטס ו' לתות התפתן גבוס מהתרן ו' לתות בכנין לטוס קומס שתוחס ול"ל מעלות סיו בהחולס שתפס עולים על המפתן ומורדות בהיכל לירד בהן מהמפתן וגס על זה קשה מפ"ג מ"ד שקרקע שהיכל גבוס כ"ג לתה יותר מקרקע רגלי בתים ע"ס לתה"ל כלתר שרלויים החוטס יחשב לרחויה שלל שהיכל עלמו וזה דוחק כי לכן כ"ל שבחוטס שזה קוא ג"כ של החוטס והן שכה סי"כ מעלות שתעזרת ישרלל של החולס רוס מעלה שני לתה כמלא כל הבובה ו' והוא החוטס כו' ולא סיה להיכל לוטס זולתו ול"ת מה בנין שייך כו שהרי גבהו של הפר עלמו קוא זה ל"ק שהיה לריך עכ"פ לבנין כמו תותם שביב הפר לכל ימות ולא יפילו העפרורים בדרך הר ותל גבוס וסוס בלתי מספיק ותפשר הכ"ת דעת הר"מ שדייק בתכו' וכי כמו יסוד ותחו"ט : (ה) ול"ל שהעזרות היו מבחוץ

שהיכל מעלות מעולגלות וסוכבות כמקף עמוד כמין עץ גלגל של גת . לגגות . לרחות בבדק הבית . כלונסות . זקופות למעלה כלפי גג הבית וכין הכלונסות שביבות הר"ם : מבדילין . מחיצי כמ"ם בפ"ס דשקלי"מ"ר דשתי פרוכות סיו מבדילות בעליה וכן פסק הר"מ כו' ול"ל קשיא מדתי למה לי ותי בעלייה לריך מדתי למה לא כן כדכיר למטה וג"ל בפ"ק דמייתי בגמ"ר דפסחים דף"ו עליית בית קס"ק אמורה מבית קס"ק שבית קס"ק כ"ג ככנס לו פעם א' בשנה ועלייה כו' אין נכנסים לה אלא פעם א' בשנה ואמרי לה פעם אחת ביובל לרחות מה שיל לריכה ושתה סוא"ל ושיל תעורה עבדי נמי כפספיסכדי שיכירו עולי עלייה שקדושת עלייה קק"ד אמורה ולא יכנסו בה פ"י אחת בשנה ועמי"ט: בתיבות . וגרשה שתיבות סיו פרוצין לרוח א' במקום שהיה לפס לכנות אלל המזבח וסני לדדין שמומין ואלל המזבח אין דרך לפסתכל ימין ושמאל רשבי"ס : יוצנו . ל' סכאה במזונות שמסביב עלמו ממרחים בו המלאכה ונקרא ורר"ש שעתיק יסכו : והיהיכל בו' . לקץ על פי שפס סהיכל קוטם על מה שלפניו בית קס"ק ונקרא בכתוב קדש או לחבל מוער במסכן לכל חז"ל על לד שהשלחן רגילים לקרות לכל סכנין גס יחד בשם ספרט היכל : (ד) לשון הר"מ לוטס קוא כנין לטוס שבונין בגוף הקרקע ועליו מעמידים שכלים ומן התיתס קוא סילך סלוך בחוסבנא מלי דהוס בתרעא שאינו נרחס ורר"ש כי סלוטס ו' לתות התפתן גבוס מהתרן ו' לתות בכנין לטוס קומס שתוחס ול"ל מעלות סיו בהחולס שתפס עולים על המפתן ומורדות בהיכל לירד בהן מהמפתן וגס על זה קשה מפ"ג מ"ד שקרקע שהיכל גבוס כ"ג לתה יותר מקרקע רגלי בתים ע"ס לתה"ל כלתר שרלויים החוטס יחשב לרחויה שלל שהיכל עלמו וזה דוחק כי לכן כ"ל שבחוטס שזה קוא ג"כ של החוטס והן שכה סי"כ מעלות שתעזרת ישרלל של החולס רוס מעלה שני לתה כמלא כל הבובה ו' והוא החוטס כו' ולא סיה להיכל לוטס זולתו ול"ת מה בנין שייך כו שהרי גבהו של הפר עלמו קוא זה ל"ק שהיה לריך עכ"פ לבנין כמו תותם שביב הפר לכל ימות ולא יפילו העפרורים בדרך הר ותל גבוס וסוס בלתי מספיק ותפשר הכ"ת דעת הר"ם שדייק בתכו' וכי כמו יסוד ותחו"ט : (ה) ול"ל שהעזרות היו מבחוץ

(ג) שבה היו עולים לגגות התאים ומפני שהעולה בה עולה דרך היקף ויורד דרך היקף קרויס מסבה : ולולין . לרוחות שעושים בעליות : משלשלים את האומנים . מורידין לוחס בסבל כמוך שתיכות: כדי שלא יהנו . כרלוות בית קדש הקדשים לבל מתקנין מה שריך בלבד ועולין (ו) מאה על מאה. מלה לוחך ומלה רוחב : אותם . בנין לוטס וסמוס להיות יסוד לבית שעליו מעמידין הכותלים(ד):אמה כיור. הקורה שתחתיו. של תקר' היח' עוביה לחה ולפי שהיח' טוחה בזפת ומצויירת ליורים נלים נקראת כיור : ואמתים בית דלפה . הקורות שעליונות שבצפון על הקיר' שתחתיה היח' עביין ב' לחות והן קרוין בית דלפה לפי שהגשמין על הקורה מתכנסין על ידן ומגוף במחברת בית ליסי ותן . לחתוח שתיך היחה הקור' שתחתיה שבבל נפתן עליה עביה לחה לחה בלבד והקורות שעליונות שתין סוכלות מצחיי כל כך היחה עביין ב' לחות לפי שהקור' התחתי' מחוך שהיח' חזק' וברית' ויכול' לקבל הבנין שעליה לבבל הקורות שעליונות שלא היו רחבות אלא פ"פ או פחות לריכות לסיות עבות יותר ל"ל היו הקורות שעליונות עובין ב' לחות כדי להרחיק התקר' מן הקור' שתחתי' לפי שהיא מצויירת ליורי' נראות ואם היח' התקר' שתוכ' לה לא היו ליורי' נראות ונכרות (ה) כל כך : תקרה . הנשרים שבתנין על הקורות היו עבין לחה : מעזיבה . הט יט והתבניס והסיד שטופנין על הנשרים : כלה עורב . שם של ברזל חד כמין סייף

(ג) שבה היו עולים לגגות התאים ומפני שהעולה בה עולה דרך היקף ויורד דרך היקף קרויס מסבה : ולולין . לרוחות שעושים בעליות : משלשלים את האומנים . מורידין לוחס בסבל כמוך שתיכות: כדי שלא יהנו . כרלוות בית קדש הקדשים לבל מתקנין מה שריך בלבד ועולין (ו) מאה על מאה. מלה לוחך ומלה רוחב : אותם . בנין לוטס וסמוס להיות יסוד לבית שעליו מעמידין הכותלים(ד):אמה כיור. הקורה שתחתיו. של תקר' היח' עוביה לחה ולפי שהיח' טוחה בזפת ומצויירת ליורים נלים נקראת כיור : ואמתים בית דלפה . הקורות שעליונות שבצפון על הקיר' שתחתיה היח' עביין ב' לחות והן קרוין בית דלפה לפי שהגשמין על הקורה מתכנסין על ידן ומגוף במחברת בית ליסי ותן . לחתוח שתיך היחה הקור' שתחתיה שבבל נפתן עליה עביה לחה לחה בלבד והקורות שעליונות שתין סוכלות מצחיי כל כך היחה עביין ב' לחות לפי שהקור' התחתי' מחוך שהיח' חזק' וברית' ויכול' לקבל הבנין שעליה לבבל הקורות שעליונות שלא היו רחבות אלא פ"פ או פחות לריכות לסיות עבות יותר ל"ל היו הקורות שעליונות עובין ב' לחות כדי להרחיק התקר' מן הקור' שתחתי' לפי שהיא מצויירת ליורי' נראות ואם היח' התקר' שתוכ' לה לא היו ליורי' נראות ונכרות (ה) כל כך : תקרה . הנשרים שבתנין על הקורות היו עבין לחה : מעזיבה . הט יט והתבניס והסיד שטופנין על הנשרים : כלה עורב . שם של ברזל חד כמין סייף

מאה אמה : כותל האולם חמש . והאולם י"א . כותל ההיכל שש . ותוכו מ' אמה . אמה טרקסין וכ' אמה בית קדש הקדשים . כותל ההיכל שש . והתא שש וכותל התא חמש . מן הצפון לדרום ע' אמה . כותל המסבה חמש והמסבה ג' . כותל התא ה' והתא שש כותל ההיכל שש ותוכו כ' אמה . כותל ההיכל שש והתא שש וכותל התא חמש ובית הורדת המים ג' אמות . והכותל חמש אמות.האולם עודף עליו ט"ו אמה מן הצפון . וט"ו אמה מן הדרום והוא היה נקרא בית החליפות . ששם גונזים את הסכינים . וההיכל צר מאחוריו ורחב מלפניו . ודומה לארי שנאמר הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד . מה הארי צר מאחוריו ורחב מלפניו אף ההיכל צר מאחוריו ורחב מלפניו :

(ז) כותל האולם . מזרח ה' אמות וכן כותל מערב. ותוכו ' שלשו של היכל מ' אמה : ואמה טרקסין ' כותל המפסיק בין ההיכל לבין קדש הקדשים קרוי טרקסין על שם שסובר על הטרון והלוחות שנתנו בסיני. טרק בלטין תרמי סגור כמו טרוקי גלי מין סיני ועוביו של כותל זה אמה ולא הכריעו בו שכמיס לי קדושתו בקדושת פניס לו בקדושת מזרח לפיכך עשו בניה שני שתי פרוכת אחת מיזרח ואחת פנימית וביניהן חויר אחת לקבוע ביניהן חויר מקום הכותל שהיה עביו אמה : כותל ההיכל שש. ככר פירשנו לעיל שלש היה כותל ההיכל שבצד מערב עביו שם שלש עודי כותל ההיכל עם המקום שפנוי שביניו ובין הכותל השני שמולה לו היה ו' אמות ועודי הכותל השני שקרוי תא עם המקום שפנוי שביניו ובין הכותל השלישי שם אמות ועודי הכותל השלישי שקרוי תא עם המקום שפנוי שביניו ובין הכותל שלפני ההיכל (ז) ושלשה המקומות שפנויין בין ארבע כותלים הן התאים ועליהן תאים אחרים כלומר שעביו למעלן במערב ג' על גבי ג' והיה על גביהן וכן מלפון לדרום כותל המסבה ה' כו' כולן עם הכותל שבין כותל לכותל שכל כאן שפירשתי לעיל : חמש עשרה אמה מן הצפון ' שכותל האולם עביו ה' אמה והאולם י' אמות לצפון וכן לדרום (ז): בית החליפות ' על שם הסכינים שגונזים שם קרוי היה החליפות שכן בלטין רומי קורין לסכינים שגדולים מלפים : צר מאחוריו ' לצד מערב : ורחב מלפניו . לצד מזרח ולא לתפרס לי סיעך שהרי מאה על מאה היה בשוה :

הכותל וזה דומה כו' לפל הר"מ כ' לפי שם נפילת האיש מן הגגים והיה נשוא שלשם בכניסה לעשות לבית ב' גגים קרוי למעלה מהבירה וגותנים בין שניהם מעט הרחקה וקורין לאותו השלש בית שדליפה על שם שהלך הרבי העליון שהיה יוצא הקרוי העליון יעמדו האיש בתוכו בשלש : (ו)שלש בדקדוק שה"כ נופר מדת כותל הרביעי לפל כאשר כתב"ל בגמ"ג הוא נכון : (ו) דעתו כדברי הר"מ שהכותל היה מעדיף לכל רוח לפון לנגד התאים עד מקצוע המערבית והיה תוכו י"ח וכותלו ה' אמות וכן לדרום והייגו דלתמן לקמן שהיכל הר מאורין וכותב מלפניו כתב הר"ב ולא לתפרס לי סיעך שהרי מאה על מאה היה בשוה הא קמן שכותב הר"ב שהאולם היה מעדיף לכל רוח לפונים ורוח דרומית והשיב הר"ח וכ"שלש היה כותל לאולם כלל ושטות גדול היא זו שלש היה לאולם שלש כותל המזרח שלפני ההיכל ועל כן אמרו ההיכל צר מאחוריו ורחב מלפניו ורוחב האולם כמנה ברוחב ההיכל והכ"מ שהשלל להר"מ ממ"ש בפי' המשנה שההיכל ק' על ק' שכל היו מטין הכותל מעט לר ללד מערב וכשימשך ללד מזרח מחזיק כדמות אחרי ועתי"ט בחריכות : החליפות ' כפי הנראה קלי על שו"ו שמה העודפות מזה ומזה שהיו בלבד הוא מה שהיה נקרא בית החליפות וכן כ' מלי הרר"ש שכי מלבד החליפות לריך להרחיב כותל האולם לצפון כנגד התא והמסיבה וכותלם ולדרום כנגד התא והורדת המים וכותלם שהן י"ט אמות מזה ומזה ט"ב ר"ל מלבד כותלי ההיכל שהוא שם מזה ומזה שכ"ם שהיו כותלי האולם מתרחבים לפני כותל ההיכל שמזה ומזה :

גמרא בריתות דף ה ע"ב שלשה מ' כלה כלי הסיון דהוד דמלכות דבריאה **במוכן**

תנו רבנן כשמן הטוב על הראש וגו' . כמין שתי טיפין מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו . א"ר כהנא תנא כשהיה מספר עולות ויושבות בעיקרי זקנו ועל דבר זה היה משה רבינו דואג שמא ח"ו מעלתי בשמן המשחה . יצתה בת קול ואמרה כטל חרמון שיורד על הרדי ציון מה טל אין בו מעילה אף שמן שיורד על זקן אהרן אין בו מעילה ועדיין אהרן היה דואג שמא משה לא מעל ואני מעלתי . יצתה בת קול ואמרה לו הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת . ת"ר אין מושחין את המלכים אלא על המעיין כדי שיתמשך מלכותן שנאמר ויאמר המלך אל בניהו וגו' והורדתם אותו גיחון וגו' ומשחת אותו שם . אמר רבי אמי האי מאן דבעי לידע אי משכא שתא אי לא . מייתי שרגא באלין עשרה יומין דבין ריש שתא ליומא דכפורא ונתלי בביתא דלא נשיב זיקא אי משיך נהורי נידע דמסיק שתיה . ומאן דבעי למעביד עיסקא ובעי לידע אי מצליח עסקיה אי לא . נירבי תרנגולא אי שמין ושפיר נידע דמצלח . האי מאן דבעי ליפוק באורחא ובעי לידע אי הדר לביתיה ניעול וניקום בביתא דבהתא אי מחזי בבואה לבבואה נידע דאתי לביתיה ואו מילתא היא דלמא חלשא דעתי' ומיתרע מזליה . אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא יהי רגיל אינש למיכל בריש שתא קרא ורוביא כרתי סלקא ותמרי אמר להו רב משרשי' לבניה כי בעיתו למיזל למגמר קמי רבנן גרוסו מעיקרא מתני' והדר עולו קמי רבנן וכי יתביתו קמי רבנן חזו לפומי רבנן שנאמר והיו עיניך רואות את מוריך וכי גריסיתו שמעתא גרוסו על מיא רבי היבי דמשכי מים תמשוך שמעתכון . אקילקי דמתא מחסיא ולא אפרנא דפומבדיתא טב גילדא סריא למיכל מבותחא דרמי כפי :

רש"י

מספר מדבר . ל"ח מסחפר דמקיל מזיים : שמח מעלתי . שמח שמתי שם ייתר מדתי : ואני מעלתי שבנדיי נסיים מריח שמן שבזקני : גיחון . מעיין קטן שמוך לירושלים ולא זה גיחון הגדול היולא מעדן : דכהתה . לפל נמקלא : בבואה לבביה' . לל לילו : ולאו מילתא היא דלא ליעבד היום הכי : קרא . לעשת : רוביא . תלתן : קילקי . לשפות : ולא על לפדני דפומבדיתא . שלטעון היו כדאתר בן בבוער ורבוטב : גילדא סריא . דג קטן מוסרח : מבותחא דרמי כיפי . לפילו כותח שהוא מסיכ ומזק שאשבר את הלבן כשטופלין ממנו ע"ג הלבן : כיפי . שלא כדמתרגמינן שלא כיפה :

זוהר פקודי דף רכז ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ת"ח ביומא דר"ס עלמא לתדן ובי דינא קדישא (קב"ס) יתיב ודן כל עלמא ואסוף סטרא אחרא קאים מסטרא דא וכל חיוון דלתדנו למותא לסנא עלייהו ולתרסיומו קמיה ובשעתא דיסרחל מתערי רחמי בשוה קול שופר כדין לתערבב' ליה כלא דלא ידע ולא מסנא בחיוון דלתדנו עד דלבתר כל חיוון דלא מסדרי בתיובתא ולחיזר עלייהו מותא ודלי נפקין פתקין מבי מלכא ולתמסרו ליה כיון דלתמסרו ליה לא לסדרו פתקין עד דלתעביד דינא ויסרחל כלהו בעין

לאסתמרא מיום כ״ם בר נש בלחודוי (וכ״ם וכ״ם) דסח ברוח עלאה דלעילא בעיון לאסתמרא ולמיסב ליס בכל ירחא וירחא כד סיהרא בעי לאתחדתא חד סעיר בגין דלא יקטרג סדתיתא (ס״ח סדוומא) ויטול מולקים כדקא חזי ליס וסיהרא קדישא ליגלי בקדושא לסדתיתי כדקא יאות וכד מתחדתא בכל ירחא וירחא בנ״כ לקרי נער וסא לוקימנא וסאי אתרא דא דאיסו תדיר במסאבו ולא נפיק מיס לקרי מלך זקן וכסיל ובנ״כ ישראל קדישין דאיסון עמא חד ביחודא קדישא קב״ס יסיב לון עיטא לאסתזדא מכלא זכאין איסון בעלמא דין ובעלמא דאתי דכתיב ועמך כולס לדיקים לעולס יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר :

הלכה פסוקה — יוסף לחכ — מוסר

כר״ס סלמות ברכות פ״ק — מצערי מסוכס לר״י דכ״ח ע״ב

[א] הכל חייבין בברכת הזימון כדרך שחייבין בברכת המזון אפילו כהנים שאכלו קדשי הקדשים בעזרה וכן כהנים וישראלים שאכלו כאחד ואכלו דכהנים תרומה וישראל חולין חייבין בזימון כיצד כיצד הזימון : [ב] נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן אבל מזמנין לעצמן ולא תהא הכורה של נשים ועבדים וקטנים מצטרפת . אבל נשים מזמנות לעצמן או עבדים לעצמן ובלבד שלא יזמנו בשם . אנדרוגינוס מזמן למיגו ואינו מזמן לא לנשים ולא לאנשים מפני שהוא ספק הזמנתם אינו מזמן כלל . קטן היודע למי מברכין מזמנין עליו ואף על פי שהוא בבן שבעה או שמונה ומצטרף בין לעשרה שלש בין למנין עשרה לזמן עליו . והנכרי אין מזמנין עליו :

מי שלומד לבני חדש כי יבוא לכם בלבו לקיים הסנהדרין במעשה לו בסללות בזמן בכבוד ובברכה לו יבוא לומם לעניים ורישם וכבוסים כביאתסו על סמדם כזאת לו רוב הסלום וסמעונג בעניו שנאסר רבת שבעה לם בפסני הלעג הסאלכים הבוז לנאלוזים . ופעמים יעניג הלך על סקדושים וכביאים בעניו שנאסר כלו לועג לי ומאר שלסם עיים בז לרעבו תיטא ועוד נאסר בז לרעבו תסר לב ונאסר לועג לרש כרסלם לת נפשו כי תדמם אסר בסללות כיד כמי לדש וכשב יעיגון לומם בסמתם בעניו שנאסר ואסרת בלבבך כמי ומועם ידי עשם לי לת סחיל סזס ונאסר כי אמר בכס ידי עשיתי וכסכמתי כי נבוניתי וכעבור זס לועג לרש כי יאסר בלבבו שלא בסיג לעשר מסוסר דעתו ושפלות ידיו . וכשם תרף עומם ס״ם וכעשיר כי בכל מלת כי יסכיר כעניו שנאמר עשיר ורש נפגשו עומם כולם כי ואל הנמת לגיד אמר לת יעקר כי לע״ם שלא הזיק כמעשה ולא נדבור לת יעקר לך אין רעת הנמת לגיד מצנת לרעת הלועג על הרש : ומפני כי הלילות בכנת הנלום שניתו ספר הזמנה אמר שלמה ע״ה אם לללים הוא יליץ ועמיים יזקון פירוש אסללילסיכסתת הללים הלועגים לבני מלכסמ״ו יעבר נפש כעניו שנאמר יושב בשמים ישחק כי יעבר לאו ולעמיים יזקון אם לא יסיה לבעל קיקי אם יש אחרית :

ליל ו תורה

כ״ו פסוקי זמו״ע נגד מילוי כ״ן ו״ד ה׳ ו׳ ה׳ ותעשה ממנו לירוק וְהָיָה

א וְכָתַבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים אֵת כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בַּאֵר הֵיטֵב ׃
ב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הַסֶּכֶת ! וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ ׃
ג וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְעָשִׂיתָ אֶת־מִצְוֹתָו וְאֶת־חֻקָּיו אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם : ד וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר ׃
ה אֵלֶּה יַעַמְדוּ לָבָרֵךְ אֶת־הָעָם עַל־הַר גְּרִזִים בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן

מלותיו ק׳ — אונקלוס — שמעון

א וְתִכְתּוֹב עַל אַבְנַיָּא יַת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא הָדָא פְּרִישׁ יָאוּת : ב וּמַלֵּיל מֹשֶׁה וְכָהֲנַיָּא
לֵיוָאֵי כָּל יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אַצֵּית וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל יוֹמָא הָדֵין הֱוֵיתָא לְעַם קָדָם יְיָ אֱלָהָךְ ׃
ג וְתִקְבֵּיל לְמֵימָרָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ וְתַעְבֵּיד יַת פְּקוּדוֹהִי וְיָת קְיָמוֹהִי דִּי אֲנָא מְפַקְּדָךְ יוֹמָא דֵּין ׃
ד וַפְקִיד מֹשֶׁה יַת עַמָּא בְּיוֹמָא הַהוּא לְמֵימַר ׃ ה אִלֵּין יְקוּמוּן לְבָרְכָא יַת עַמָּא עַל טוּרָא

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וְיוֹסֵף וּבִנְיָמִן ׃ ו וְאֵלֶּה יַעַמְדוּ עַל־הַקְלָלָה
בְּהַר עֵיבָל רְאוּבֵן גָּד וְאָשֵׁר וּזְבוּלֻן דָּן וְנַפְתָּלִי ׃ ז וְעָנוּ הַלְוִיִּם
וְאָמְרוּ אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם ׃ ח אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
פֶּסֶל וּמַסֵּכָה תּוֹעֲבַת יְהוָה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשָׂם בַּסָּתֶר וְעָנוּ כָל־הָעָם
וְאָמְרוּ אָמֵן ׃ ט אָרוּר מַקְלֶה אָבִיו וְאִמּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן ׃
י אָרוּר מַסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן ׃ יא אָרוּר מַשְׁגֶּה עִוֵּר
בַּדָּרֶךְ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן ׃ יב אָרוּר מַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר־יָתוֹם וְאַלְמָנָה
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן ׃ יג אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אֵשֶׁת אָבִיו כִּי גִלָּה כְּנַף
אָבִיו וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן ׃ יד אָרוּר שֹׁכֵב עִם־כָּל־בְּהֵמָה וְאָמַר
כָּל־הָעָם אָמֵן ׃ טו אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו אוֹ־בַת־אִמּוֹ
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן ׃ טז אָרוּר שֹׁכֵב עִם־חֹתַנְתּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם
אָמֵן ׃ יז אָרוּר מַכֵּה רֵעֵהוּ בַּסָּתֶר וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן ׃ יח אָרוּר
לֹקֵחַ שֹׁחַד לְהַכּוֹת נֶפֶשׁ דָּם נָקִי וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן ׃ יט אָרוּר
אֲשֶׁר לֹא־יָקִים אֶת־דִּבְרֵי־הַתּוֹרָה־הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל־
הָעָם אָמֵן ׃ כ וְהָיָה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר
לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וּנְתָנְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
עֶלְיוֹן עַל כָּל־גּוֹיֵי הָאָרֶץ ׃ כא וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה
וְהִשִּׂיגֻךָ כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ ׃ כב בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ

אונקלוס — אתה

דְּגָרִיזִין בְּמֵעְבְּרְכוֹן יַת יַרְדְּנָא שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וְיוֹסֵף וּבִנְיָמִן ׃ ו וְאִלֵּין יְקוּמוּן
עַל וְוָטָיָא בְּטוּרָא דֵּעֵיבָל רְאוּבֵן גַּד וְאָשֵׁר וּזְבוּלוּן דָּן וְנַפְתָּלִי ׃ ז וְיָתְיְבִין לֵיוָאֵי וְיֵימְרוּן
לְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל קַל רָם ׃ ח לִיט גַּבְרָא דְּיַעֲבֵיד צְלֶם וּמַתְכָּא מַרְחֲקָא קֳדָם יְיָ עוֹבַד יְדֵי
אוּמָנָא וְיָשֵׂים בְּסִתְרָא וְיָתְיְבִין כָּל עַמָּא וְיֵימְרוּן אָמֵן ׃ ט לִיט דְּקַלֵּי אֲבוּהִי וְאִמֵּיהּ וְיֵימַר כָּל
עַמָּא אָמֵן ׃ י לִיט דְּיָשֵׂנֵי תְּחוּמָא דְּחַבְרֵיהּ וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן ׃ יא לִיט דְּיָטְעֵי עִוְרָא
בְּאוֹרְחָא וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן ׃ יב לִיט דְּיַצֵּי דִּין גִּיּוֹרָא
יָתוֹם וְאַרְמְלָא וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן ׃ יג לִיט דְּיִשְׁכּוֹב עִם
אִנְתַּת אֲבוּהִי אֲרֵי גְלֵי כַּנְפָא דַּאֲבוּהִי וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן ׃ יד לִיט דְּיִשְׁכּוֹב עִם כָּל בְּעִירָא
וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן ׃ טו לִיט דְּיִשְׁכּוֹב עִם אֲחָתֵיהּ בַּת אֲבוּהִי אוֹ בַת אִמֵּיהּ וְיֵימַר כָּל עַמָּא
אָמֵן ׃ טז לִיט דְּיִשְׁכּוֹב עִם חֲמוֹתֵיהּ וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן ׃ יז לִיט דְּיִמְחֵי חַבְרֵיהּ בְּסִתְרָא
וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן ׃ יח לִיט דְּיִקַּבֵּיל שׁוֹחֳרָא לְמִקְטַל נַפְשׁ דַּם זַכָּאי וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן ׃
יט לִיט דָּנָא יָקִים יַת פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא הָדָא לְמֶעְבַּד יָתְהוֹן וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן ׃ כ וְיִהֵי
אִם קַבָּלָא תְּקַבֵּיל לְמֵימַר דַּיְיָ אֱלָהָךְ לְמֶעְבַּד יַת כָּל פִּקּוּדוֹהִי דַּאֲנָא מְפַקֵּיד לָךְ
יוֹמָא דֵּין וְיִתְּנִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ עִלָּאָה עַל כָּל עַמְמֵי אַרְעָא ׃ כא וְייָתוֹן עָלָךְ כָּל בִּרְכָתָא הָאֵלֵּין
וְיִדְבְּקִנָּךְ אֲרֵי תְּקַבֵּיל לְמֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ ׃ כב בְּרִיךְ אַתְּ בְּקִרְתָּא וּבְרִיךְ אַתְּ בְּחַקְלָא ׃

אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃ כג בָּרוּךְ פִּרְיִ־בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ׃ כד בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃
כה בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ׃ כו יִתֵּן יְהוָה אֶת־
אֹיְבֶיךָ הַקָּמִים עָלֶיךָ נִגָּפִים לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֶחָד יֵצְאוּ אֵלֶיךָ וּבְשִׁבְעָה
דְרָכִים יָנוּסוּ לְפָנֶיךָ׃

אונקלוס

כג בְּרִיךְ וְלָדָא דְמֵעָךְ וְאִבָּא דְאַרְעָךְ וְלָדָא דְבָעִירָךְ בָּקְרֵי תוֹרָךְ וְעָדְרֵי עָנָךְ׃ כד בְּרִיךְ סַעֲךָ
וְאָצְוָתָךְ׃ כה בְּרִיךְ אַתְּ בְּמֵיעָלָךְ וּבְרִיךְ אַתְּ בְּמִפָּקָךְ׃ כו יְהַב יְיָ יָת בַּעֲלֵי דְבָבָךְ דְקָיְמִין
עֲלָךְ תְּבִירִין קֳדָמָךְ בְּאוֹרְחָא חָדָא יִפְקוּן לְוָתָךְ וּבְשִׁבְעָא אוֹרְחָן יַעַרְקוּן מִן קֳדָמָךְ׃

כדי להשלים כל הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום הצגנו תשלום כל
הסדרה ותרגום והפטורה

יום ו תורה

ח יְצַו יְהוָה אִתְּךָ אֶת־הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ
וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ ט יְקִימְךָ יְהוָה לוֹ לְעַם
קָדוֹשׁ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע־לָךְ כִּי תִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו׃ י וְרָאוּ כָל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְהוָה נִקְרָא עָלֶיךָ
וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ׃ יא וְהוֹתִרְךָ יְהוָה לְטוֹבָה בִּפְרִי בִטְנְךָ וּבִפְרִי בְהֶמְתְּךָ
וּבִפְרִי אַדְמָתְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ לָתֵת
לָךְ׃ יב יִפְתַּח יְהוָה לְךָ אֶת־אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת־הַשָּׁמַיִם לָתֵת
מְטַר־אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ אֵת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם
רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה׃ יג וּנְתָנְךָ יְהוָה לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב וְהָיִיתָ
רַק לְמַעְלָה וְלֹא תִהְיֶה לְמָטָּה כִּי־תִשְׁמַע אֶל־מִצְוֹת׃ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת׃ יד וְלֹא תָסוּר

אונקלוס

ח יְפַקֵּד יְיָ עִמָּךְ יָת בִּרְכְתָא בְּאוֹצָרָךְ וּבְכֹל אוֹשָׁטוּת יָדָךְ וִיבָרְכִנָּךְ בְּאַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב
לָךְ׃ ט יְקִימִנָּךְ יְיָ לֵיה לְעַם קְרִישׁ כְּמָא דִי קַיֶּים לָךְ אֲרֵי תִטַּר יָת פִּקּוּדַיָּא דַיְיָ אֱלָהָךְ
וְתֵהָךְ בְּאָרְחָן דְתַקְנָן קֳדָמוֹהִי׃ י וְיָחֲזוֹן כָּל עַמְמֵי אַרְעָא אֲרֵי שְׁמָא דַיְיָ אִתְקְרֵי עֲלָךְ
וְיִדְחֲלוּן מִנָּךְ׃ יא וְיוֹתְרִינָךְ יְיָ לְטָבָא בִּוְלָדָא דְמֵעָךְ וּבְאִבָּא דְאַרְעָךְ וּבְאִבָּא דְאַרְעָךְ עַל
אַרְעָא דִי קַיֶּים יְיָ לְאַבְהָתָךְ לְמִתַּן לָךְ׃ יב יִפְתַּח יְיָ לָךְ יָת אוֹצָרֵיהּ טָבָא יָת שְׁמַיָּא לְמִתַּן
מְטַר אַרְעָךְ בְּעִדָּנֵהּ וּלְבָרְכָא יָת כָּל עוֹבְדֵי יָדָךְ וְתַיְזֵף לְעַמְמִין סַגִּיאִין וְאַתְּ לָא תְזוֹף׃
יג וְיִתְּנִנָּךְ יְיָ לְרֵישׁ וְלָא לְסָרַשׁ וְתֶהֱוֵי לְעֵילָּא וְלָא תֶהֱוֵי לְתַחְתָּא אֲרֵי תְּקַבֵּיל לְפִקּוּדַיָּא
דַיְיָ אֱלָהָךְ דִי אֲנָא מְפַקֶּדָךְ יוֹמָא דֵין לְמִטַּר וּלְמֶעְבַּד׃ יד וְלָא תִסְטוֹן מִכֹּל פִּתְגָמַיָּא דִי

מִכָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם יָמִין וּשְׂמֹאול לָלֶכֶת
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לָעָבְדָם׃ פ טו וְהָיָה אִם־לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְצַוְּךָ הַיּוֹם וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וְהִשִּׂיגוּךָ׃ טז אָרוּר
אַתָּה בָּעִיר וְאָרוּר אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃ יז אָרוּר טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃
יח אָרוּר פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ׃
יט אָרוּר אַתָּה בְּבֹאֶךָ וְאָרוּר אַתָּה בְּצֵאתֶךָ׃ כ יְשַׁלַּח יְהוָה ׀ בְּךָ אֶת־
הַמְּאֵרָה אֶת־הַמְּהוּמָה וְאֶת־הַמִּגְעֶרֶת בְּכֹל־מִשְׁלַח יָדְךָ אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה עַד הִשָּׁמְדְךָ וַעַד־אָבְדְךָ מַהֵר מִפְּנֵי רַע מַעַלְלֶיךָ אֲשֶׁר עֲזַבְתָּנִי׃
כא יַדְבֵּק יְהוָה בְּךָ אֶת־הַדָּבֶר עַד כַּלֹּתוֹ אֹתְךָ מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־
אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ כב יַכְּכָה יְהוָה בַּשַּׁחֶפֶת וּבַקַּדַּחַת
וּבַדַּלֶּקֶת וּבַחַרְחֻר וּבַחֶרֶב וּבְשִׁדָּפוֹן וּבִירַקּוֹן וּרְדָפוּךָ עַד אָבְדֶךָ׃
כג וְהָיוּ שָׁמֶיךָ אֲשֶׁר עַל־רֹאשְׁךָ נְחֹשֶׁת וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־תַּחְתֶּיךָ בַּרְזֶל׃
כד יִתֵּן יְהוָה אֶת־מְטַר אַרְצְךָ אָבָק וְעָפָר מִן־הַשָּׁמַיִם יֵרֵד עָלֶיךָ עַד
הִשָּׁמְדֶךָ׃ כה יִתֶּנְךָ יְהוָה נִגָּף לִפְנֵי אֹיְבֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֶחָד תֵּצֵא אֵלָיו וּבְשִׁבְעָה
דְרָכִים תָּנוּס לְפָנָיו וְהָיִיתָ לְזַעֲוָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ׃ כו וְהָיְתָה נִבְלָתְךָ
לְמַאֲכָל לְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחֲרִיד׃ כז יַכְּכָה יְהוָה
בִּשְׁחִין מִצְרַיִם וּבָעֳפָלִים וּבַגָּרָב וּבַחֶרֶס אֲשֶׁר לֹא־תוּכַל

וכטסוריס קרי

אונקלוס להפרפא

אֲנָא מְפַקֵּיד יַתְכוֹן יוֹמָא דֵין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא לְמֵהַךְ בָּתַר טָעֲוַת עַמְמַיָּא לְמִפְלְחִנּוּן׃ טו וִיהֵי
אִם לָא תְקַבֵּיל בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ לְמִטַּר לְמֶעְבַּד יָת כָּל פִּקּוּדוֹהִי וּקְיָמוֹהִי דִי אֲנָא מְפַקֶּדָךְ
יוֹמָא דֵין וְייֵתוֹן עֲלָךְ כָּל לְוָשַׁיָּא הָאִלֵּין וְיַדְבְּקִנָּךְ׃ טז לֵיט אַתְּ בְּקִרְתָּא וְלֵיט אַתְּ בְּחַקְלָא׃
יז לֵיט סַעֲךָ וְאָצְוָתָךְ׃ יח לֵיט וַלְדָא דִמְעָךְ וְאִבָּא דְאַרְעָךְ בָּקְרֵי תוֹרָךְ וְעָדְרֵי עָנָךְ׃ יט לֵיט
אַתְּ בְּמֵיעָלָךְ וְלֵיט אַתְּ בְּמִפָּקָךְ׃ כ יְגַרֵי יְיָ בָּךְ יָת מְאֵרְתָּא וְיָת שְׁגוּשְׁיָא וְיָת מְוַסְּפִיתָא בְּכָל
אוֹשָׁטוּת יָדָךְ דְתַעְבֵּיד עַד דְתִשְׁתֵּיצֵי וְעַד דְתֵיבַד בְּפִרְיַע מִן קֳדָם דְשַׁבַּקְתָּא
דַחֲלָתִי׃ כא יַדְבֵּק יְיָ בָּךְ יָת מוֹתָנָא עַד דְיַשֵּׁיצֵי יָתָךְ מֵעַל אַרְעָא דְאַתְּ עָלַיל לְתַמָּנָה׃
כב יְמְחִנָּךְ יְיָ בְּשַׁחֲפָתָא וּבְקַדְחָתָא וּבְרַלָּקְתָא וּבְחַרְחוֹרָא וּבְחַרְבָּא וּבְשַׁרְפוֹנָא וּבִירַקוֹנָא
וְיִרְדְּפִנָּךְ עַד דְתֵיבַד׃ כג וִיהוֹן שְׁמָיָא דְעַלָּוֵי רֵישָׁךְ חֲסִינִין כְּנְחָשָׁא וּמַרְאַחְתָּא מִתְּרָא
וְאַרְעָא דְתַחְוֹתָךְ תְּקִיפָא כְּפַרְזְלָא מְלֵעְבַד פֵּירִין׃ כד יִתֵּן יְיָ יָת מְטַר אַרְעָךְ עִפְרָא וְעַפְרָא
מִן שְׁמַיָּא יְיחוֹת עֲלָךְ עַד דְתִשְׁתֵּיצֵי׃ כה יִתְּנִנָּךְ יְיָ תְּבִיר קֳדָם סַנְאָךְ בְּאֻרְחָא חָדָא תִּפּוֹק
לְוָתֵיהּ וּבְשִׁבְעָא אוֹרְחָן תְּעִירוֹק מִן קֳדָמוֹהִי וּתְהֵי לְזִיעָא לְכָל מַלְכְוָת אַרְעָא׃ כו וּתְהֵי נִבְלָתָךְ
מְשַׁגְּרָא לְמֵיכַל לְכָל עוֹפָא דִשְׁמַיָּא וְלִבְעִירָא דְאַרְעָא וְלֵית דְמַנְיַד׃ כז יְמְחִנָּךְ יְיָ בְּשׁוּחְנָא

לְהַרְפָּא׃ כח יַכְּכָה יְהוָה בְּשִׁגָּעוֹן וּבְעִוָּרוֹן וּבְתִמְהֹון לֵבָב׃ כט וְהָיִיתָ
מְמַשֵּׁשׁ בַּצָּהֳרַיִם כַּאֲשֶׁר יְמַשֵּׁשׁ הָעִוֵּר בָּאֲפֵלָה וְלֹא תַצְלִיחַ אֶת־
דְּרָכֶיךָ וְהָיִיתָ אַךְ עָשׁוּק וְגָזוּל כָּל־הַיָּמִים וְאֵין מוֹשִׁיעַ׃ ל אִשָּׁה תְּאָרֵשׂ
וְאִישׁ אַחֵר יִשְׁגָּלֶנָּה (שכנכנס קרי) בַּיִת תִּבְנֶה וְלֹא־תֵשֵׁב בּוֹ כֶּרֶם תִּטַּע וְלֹא
תְחַלְלֶנּוּ׃ לא שׁוֹרְךָ טָבוּחַ לְעֵינֶיךָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ חֲמֹרְךָ גָּזוּל מִלְּפָנֶיךָ
וְלֹא יָשׁוּב לָךְ צֹאנְךָ נְתֻנוֹת לְאֹיְבֶיךָ וְאֵין לְךָ מוֹשִׁיעַ׃ לב בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ
נְתֻנִים לְעַם אַחֵר וְעֵינֶיךָ רֹאוֹת וְכָלוֹת אֲלֵיהֶם כָּל־הַיּוֹם וְאֵין לְאֵל יָדֶךָ׃
לג פְּרִי אַדְמָתְךָ וְכָל־יְגִיעֲךָ יֹאכַל עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְהָיִיתָ רַק עָשׁוּק
וְרָצוּץ כָּל־הַיָּמִים׃ לד וְהָיִיתָ מְשֻׁגָּע מִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃
לה יַכְּכָה יְהוָה בִּשְׁחִין רָע עַל־הַבִּרְכַּיִם וְעַל־הַשֹּׁקַיִם אֲשֶׁר לֹא־תוּכַל
לְהֵרָפֵא מִכַּף רַגְלְךָ וְעַד קָדְקֳדֶךָ׃ לו יוֹלֵךְ יְהוָה אֹתְךָ וְאֶת־מַלְכְּךָ
אֲשֶׁר תָּקִים עָלֶיךָ אֶל־גּוֹי אֲשֶׁר־לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ וְעָבַדְתָּ שָׁם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים עֵץ וָאָבֶן׃ לז וְהָיִיתָ לְשַׁמָּה לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכֹל
הָעַמִּים אֲשֶׁר־יְנַהֲגְךָ יְהוָה שָׁמָּה׃ לח זֶרַע רַב תּוֹצִיא הַשָּׂדֶה וּמְעַט
תֶּאֱסֹף כִּי יַחְסְלֶנּוּ הָאַרְבֶּה׃ לט כְּרָמִים תִּטַּע וְעָבָדְתָּ וְיַיִן לֹא תִשְׁתֶּה
וְלֹא תֶאֱגֹר כִּי תֹאכְלֶנּוּ הַתֹּלָעַת׃ מ זֵיתִים יִהְיוּ לְךָ בְּכָל גְּבוּלֶךָ וְשֶׁמֶן
לֹא תָסוּךְ כִּי יִשַּׁל זֵיתֶךָ׃ מא בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא־יִהְיוּ לָךְ כִּי יֵלְכוּ
בַּשֶּׁבִי׃ מב כָּל־עֵצְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ יְיָרֵשׁ הַצְּלָצָל׃ מג הַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ

אונקלוס יעלה

מְצַרַאי וּבְטַחְרִין וּבְגִרְבָא וּבְחָרָס יְבֵשׁ דָּלָא תֵיכוֹל לְאִתְסָאָה׃ כח יְמַחִינָךְ יְיָ בְּטִפְּשׁוּתָא
וּבְסַמְיוּתָא וּבְשָׁעְמָמוּת לִבָּא׃ כט וּתְהֵי מְמַשֵּׁשׁ בְּטִיהֲרָא כְּמָא דִי מְמַשֵּׁשׁ עִוַּרְתָּא בְּקַבְלָא וְלָא
תַצְלַח יַת אוֹרָחָךְ וּתְהֵי בְּרַם עָשִׁיק וְאָנִיס כָּל יוֹמַיָּא וְלֵית דְּפָרִיק׃ ל אִתְּתָא תֵּירוֹס וְגַבְר
אָחֳרָן יִשְׁכְּבִינָהּ בַּיְתָא תִּבְנֵי וְלָא תֵּתֵב בֵּיהּ כַּרְמָא תִּיצּוֹב וְלָא תְחַלִּינֵיהּ׃ לא תּוֹרָךְ יְהֵי
נָכֵיס לְעֵינָךְ וְלָא תֵיכוֹל מִנֵּיהּ חֲמָרָךְ יְהֵי אָנִיס מִן קֳדָמָךְ וְלָא יְתוּב לָךְ עָאנָךְ מְסִירִין לְבַעֲלֵי
דְּבָבָךְ וְלֵית לָךְ פְּרִיק׃ לב בְּנָךְ וּבְנָתָךְ מְסִירִין לְעַמָּא אָחֳרָן וְעֵינָךְ חָזְיָן וְסִיפִין בְּגַלְלֵהוֹן
כָּל יוֹמָא וְלֵית תַּקִּיפָא בִּידָךְ׃ לג אִבָּא דְאַבָּהָךְ וְכָל לֵיאוּתָךְ יֵיכוֹל עַמָּא דְּלָא יְדַעְתָּ וּתְהֵי
בְּרַם עָשִׁיק וְרָעֵיעַ כָּל יוֹמָא׃ לד וּתְהֵי מְשֻׁתַּטֵי מֵחֱזוּ עֵינָךְ דְּתֶחֱזֵי חָזֵי׃ לה יְמַחִינָךְ יְיָ
בְּשִׁיחָנָא בִּישָׁא עַל רְכוּבִין וְעַל שׁוֹקִין דְּלָא תֵיכוֹל לְאִתְסָאָה מִפַּרְסַת רַגְלָךְ וְעַד מוֹחָךְ׃
לו יְגַלֵּי יְיָ יָתָךְ וְיָת מַלְכָּךְ דְּתָקִים עָלָךְ לְעַם דְּלָא יָדַעְתָּ אַתְּ וַאֲבָהָתָךְ וְתִפְלַח תַּמָּן לְעַמְמַיָּא
פָּלְחֵי טַעֲוָתָא אָעָא וְאַבְנָא׃ לז וּתְהֵי לְצַדְיָו לְמַתַּל וּלְשַׁנּוֹעַ בְּכָל עַמְמַיָּא דְּיַדְבַּרִינָךְ יְיָ לְתַמָּן׃
לח בַּר זַרְעָא סַגִּי תַּפֵּיק חַקְלָא וּזְעִיר תְּכַנּוֹשׁ אֲרֵי יַחְסְלִינֵיהּ גוֹבָא׃ לט כַּרְמִין תְּצוּב וְתִפְלַח
וְחַמְרָא לָא תִשְׁתֵּי וְלָא תְכַנּוֹשׁ אֲרֵי תְכַלְיִנֵיהּ תּוֹלְעָתָא׃ מ זֵיתִין יְהוֹן לָךְ בְּכָל תְּחוּמָךְ
וּמְשָׁחָא לָא תְסוּךְ אֲרֵי יְתָרִין זֵיתָךְ׃ מא בְּנִין וּבְנָן תְּלִיד וְלָא יְהוֹן לָךְ אֲרֵי יְהָכְּנוּן בְּשִׁבְיָא׃
מב כָּל אִילָנָךְ וְאִבָּא דְאַרְעָךְ יְחַסְנִנֵיהּ סָקָאָה׃ מג תּוֹתָב עָרֵל דְּבֵינָךְ יְהֵי סָלֵיק עֵיל מִנָּךְ

יַעֲלֶה עָלֶיךָ מַעְלָה מַעְלָה וְאַתָּה תֵּרֵד מַטָּה מָטָּה׃ מד הוּא יַלְוְךָ וְאַתָּה
לֹא תַלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב׃ מה וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־
הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וּרְדָפוּךָ וְהִשִּׂיגוּךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר צִוָּךְ׃ מו וְהָיוּ בְךָ לְאוֹת
וּלְמוֹפֵת וּבְזַרְעֲךָ עַד־עוֹלָם׃ מז תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עָבַדְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל׃ מח וְעָבַדְתָּ אֶת־אֹיְבְךָ אֲשֶׁר
יְשַׁלְּחֶנּוּ יְהוָה בָּךְ בְּרָעָב וּבְצָמָא וּבְעֵרֹם וּבְחֹסֶר כֹּל וְנָתַן עֹל בַּרְזֶל עַל־
צַוָּארֶךָ עַד הִשְׁמִידוֹ אוֹתָךְ׃ מט יִשָּׂא יְהוָה עָלֶיךָ גּוֹי מֵרָחֹק מִקְצֵה
הָאָרֶץ כַּאֲשֶׁר יֶדְאֶה הַנָּשֶׁר גּוֹי אֲשֶׁר־לֹא תִשְׁמַע לְשֹׁנוֹ׃ נ גּוֹי עַז פָּנִים
אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים לָזָקֵן וְנַעַר לֹא יְחֹן׃ נא וְאָכַל פְּרִי בְהֶמְתְּךָ
וּפְרִי־אַדְמָתְךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ אֲשֶׁר לֹא־יַשְׁאִיר לְךָ דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר שְׁגַר
אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַד הַאֲבִידוֹ אֹתָךְ׃ נב וְהֵצַר לְךָ בְּכָל־
שְׁעָרֶיךָ עַד רֶדֶת חֹמֹתֶיךָ הַגְּבֹהֹת וְהַבְּצֻרוֹת אֲשֶׁר אַתָּה בֹטֵחַ בָּהֶן
בְּכָל־אַרְצֶךָ וְהֵצַר לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ בְּכָל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר נָתַן
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃ נג וְאָכַלְתָּ פְּרִי־בִטְנְךָ בְּשַׂר בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ
אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר־יָצִיק לְךָ אוֹיְבֶךָ׃ נד
הָאִישׁ הָרַךְ בְּךָ וְהֶעָנֹג מְאֹד תֵּרַע עֵינוֹ בְּאָחִיו וּבְאֵשֶׁת חֵיקוֹ וּבְיֶתֶר בָּנָיו
אֲשֶׁר יוֹתִיר׃ נה מִתֵּת ׀ לְאַחַד מֵהֶם מִבְּשַׂר בָּנָיו אֲשֶׁר־יֹאכֵל מִבְּלִי

אונקלוס השאיר

לְיָעֲלָא לְעֵילָא וְאַתְּ תְּהֵי נָחִית לְתַחְתָּא׃ מד הוּא יְזַפְנָךְ וְאַתְּ לָא תְזַפְּנִנֵּיהּ הוּא יְהֵי תַּקִּיף וְאַתְּ תְּהֵי חֲלָשׁ׃ מה וְייֵתְיַן עֲלָךְ כָּל לְוָטַיָּא הָאִילֵּין וְיִרְדְּפִנָּךְ וְיַדְבְּקִנָּךְ עַד
דְּתִשְׁתֵּיצֵי אֲרֵי לָא קַבֶּלְתָּא בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ לְמִטַּר פִּקּוּדוֹהִי וּקְיָמוֹהִי דְּפַקֵּדָךְ׃ מו וְיִהוֹן
בָּךְ לְאָת וּלְמוֹפְתָא וּבְבָנָךְ עַד עָלְמָא׃ מז חֲלַף דְּלָא פַלְחְתָּא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּחֶדְוָא
וּבְשַׂפְירוּת לִבָּא מִסְּגִי כּוֹלָא׃ מח וְתִפְלַח יַת בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ דְּיִגְּרִינוּן יְיָ בָּךְ בְּכַפְנָא וּבְצָחוּתָא
וּבְעָרְטִילָתָא וּבְחֻסְּרוּת כּוֹלָא וְיִתֵּן נִיר דְּפַרְזְלָא עַל צָוָארָךְ עַד דִּי יְשֵׁיצֵי יָתָךְ׃ מט יַיְתֵי יְיָ
עֲלָךְ עַם מַרְחִיק מִסְּיָפֵי אַרְעָא כְּמָא דִי מְשַׁתְּדֵי נְשְׁרָא עַמָּא דִּי לָא תְשְׁתְּמַע לִישָׁנֵיהּ׃ נ עַם
תַּקִּיף אַפַּיִן דִּי לָא יְסַב אַפִּין לְסָבָא וְעַל עָנָקָא לָא מְרַחֵם׃ נא וְייֵכוֹל וְלַדָא דְּבְעִירָךְ וְאִבָּא
דְאַרְעָךְ עַד דְּתִשְׁתֵּצֵי דִּי לָא יַשְׁאֲרוּן לָךְ עִבּוּרָא חִטְּרָא וּמִשְׁחָא בִּקְרֵי תּוֹרָךְ וְעָדְרֵי עָנָךְ עַד
דְּיוֹבְדוּן יָתָךְ׃ נב וְיָעִיק לָךְ בְּכָל קִרְיָוךְ עַד דְּיֵכְפֵּשׁ שׁוּרֵךְ רַמָּיָא וּכְרִיכָיָא דִּי אַתְּ רָחֵץ לְאִשְׁתְּזָבָא
בְּהֶן בְּכָל אַרְעָךְ וְיָעִיק לָךְ בְּכָל קִרְיָוךְ בְּכָל אַרְעָךְ דִּי יְהַב יְיָ אֱלָהָךְ לָךְ׃ נג וְתֵיכוֹל וְלַדָא
דְּמָעָךְ בִּשַׂר בְּנָיךְ וּבְנָתָיךְ דִּי יְהַב לָךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּצִיעָרָא וּבְעָקְתָא דְּיָעִיק לָךְ סַנְאָךְ׃ נד גַּבְרָא
דְּרַכִּיךְ בָּךְ וְדִמְסַנֵּיג לְחָדָא תַּבָּאשׁ עֵינֵיהּ בַּאֲחוּהִי וּבְאִנַּת קְרֵמֵהּ וּבִשְׁאָר בְּנוֹהִי דִּי יְשֵׁאַר׃
נה מִלְּמִתַּן לְחַד מִנְּהוֹן מִבְּשַׂר בְּנוֹהִי דִּי ייֵכוֹל מִדְּלָא אִשְׁתְּאַר לֵיהּ כּוֹלָא בְּצִיעָרָא וּבְעָקְתָא דִּי

הִשָּׁאֵיר־לוֹ כֹּל בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר יָצִיק לְךָ אוֹיִבְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ׃
נו הָרַכָּה בְךָ וְהָעֲנֻגָּה אֲשֶׁר לֹא־נִסְתָּה כַף־רַגְלָהּ הָצֵג עַל־הָאָרֶץ מֵהִתְעַנֵּג
וּמֵרֹךְ תִּתְרַע עֵינָהּ בְּאִישׁ חֵיקָהּ וּבִבְנָהּ וּבִבְתָּהּ׃ נז וּבִשְׁלִיָּתָהּ הַיּוֹצֵאת ׀
מִבֵּין רַגְלֶיהָ וּבְבָנֶיהָ אֲשֶׁר תֵּלֵד כִּי־תֹאכְלֵם בְּחֹסֶר־כֹּל בַּסֵּתֶר בְּמָצוֹר
וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר יָצִיק לְךָ אוֹיִבְךָ בִּשְׁעָרֶיךָ׃ נח אִם־לֹא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הַכְּתֻבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה לְיִרְאָה אֶת־הַשֵּׁם
הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ נט וְהִפְלָא יְהוָה אֶת־מַכֹּתְךָ
וְאֶת מַכּוֹת זַרְעֶךָ מַכּוֹת גְּדֹלֹת וְנֶאֱמָנוֹת וְחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים׃ס וְהֵשִׁיב
בְּךָ אֶת כָּל־מַדְוֵה מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָגֹרְתָּ מִפְּנֵיהֶם וְדָבְקוּ בָּךְ׃ סא גַּם כָּל־
חֳלִי וְכָל־מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת יַעְלֵם יְהוָה עָלֶיךָ
עַד הִשָּׁמְדֶךָ׃סב וְנִשְׁאַרְתֶּם בִּמְתֵי מְעָט תַּחַת אֲשֶׁר הֱיִיתֶם כְּכוֹכְבֵי
הַשָּׁמַיִם לָרֹב כִּי לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃סג וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־שָׂשׂ
יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהֵיטִיב אֶתְכֶם וּלְהַרְבּוֹת אֶתְכֶם כֵּן יָשִׂישׂ יְהוָה עֲלֵיכֶם
לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם וּלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וְנִסַּחְתֶּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־
שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ סד וְהֵפִיצְךָ יְהוָה בְּכָל־הָעַמִּים מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־כִּקְצֵה
הָאָרֶץ וְעָבַדְתָּ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ עֵץ
וָאָבֶן׃סה וּבַגּוֹיִם הָהֵם לֹא תַרְגִּיעַ וְלֹא־יִהְיֶה מָנוֹחַ לְכַף־רַגְלֶךָ וְנָתַן יְהוָה
לְךָ שָׁם לֵבָב רַגָּז וְכִלְיוֹן עֵינַיִם וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ׃סו וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלָאִים לְךָ

ספר ס | אונקלוס | מנגד

יָעִיק לָךְ סָנְאָךְ בְּכָל קִרְוָיךְ׃ נו רַכִּיכָא בָךְ וְרַמְפָנָקָא דִּי לָא נְסָיָאת פַּרְסַת רַגְלָא לְאַתָּקָא
עַל אַרְעָא מִמְּפָנְקָהּ וּמֵרַכִּיכוּ תַּבְאַשׁ עֵינָהּ בְּגֶבֶר קְרִיבְתָּהּ וּבְבַרְתָּהּ׃ נז וּבְעוּר בָּנָהָא
דְּיִפְקוּן מִנָּהּ וּבְבָנָהָא דִּי תְלִיד אֲרֵי תֵיכְלִינוּן בַּהֲסִירוּת כְּלָא בְּסִתָּרָא בְּצִירָא וּבְעָקְתָא דִּי
יָעִיק לָךְ סָנְאָךְ בְּקִרְוָיךְ׃ נח אִם לָא תִטַּר לְמֶעְבַּד יָת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא הָדָא דִּכְתִיבִין
בְּסִפְרָא הָדֵין לְמִדְחַל יָת שְׁמָא יְקָרָא וּדְחִילָא הָדֵין יָת יְיָ אֱלָהָךְ׃ נט וְיַפְרֵישׁ יְיָ יָת מָחָתָךְ
וְיָת מְחַת בְּנָיךְ מָחָן רַבְרְבָן וּמְהֵימָנִין וּמַכְתְּשִׁין בִּישִׁין וּמְהֵימָנִין׃ ס וְיָתֵיב בָּךְ יָת כָּל מַכְתְּשֵׁי
מִצְרַיִם דִּי דְחֵלְתָּא מִקָּדָמֵיהוֹן וְיִדְבְּקִין בָּךְ׃ סא אַף כָּל מַרַע וְכָל מָחָא דִּי לָא כְתִיבִין
בְּסִפְרָא דְּאוֹרַיְתָא הָדָא יַתְנִין יְיָ עֲלָךְ עַד דְּיִשְׁתֵּצָךְ׃ סב וְיִשְׁתְּאָרוּן בְּעַם זְעַר חֲלַף דִּי
הֲוִיתוּן כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא לְמִיסְגֵי אֲרֵי לָא קַבֶּלְתָּא לְמֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ׃ סג וִיהֵי כְּמָא דְחַדֵּי
יְיָ עֲלֵיכוֹן לְאוֹטָבָא יַתְכוֹן וּלְאַסָּגָאָה יַתְכוֹן כֵּן יֶחְדֵּי יְיָ עֲלֵיכוֹן לְאוֹבָדָא יַתְכוֹן וּלְשֵׁיצָאָה
יַתְכוֹן וְתִסְתַּלְטְלוּן מֵעַל אַרְעָא דְאַתְּ עָלֵל לְתָמָן לְמֵירְתַהּ׃ סד וִיבַדַּרְכִּךְ יְיָ בְּכָל עַמְמַיָּא
מִסְּיָפֵי אַרְעָא וְעַד סְיָפֵי אַרְעָא וְתִפְלַח תַּמָּן לְעַמְמַיָּא פָּלְחֵי טָעוּתָא דִּי לָא יְדַעְתָּ אַתְּ וְאֲבָהָתָךְ
אָעָא וְאַבָּנָא׃ סה וּבְעַמְמַיָּא הָאִנּוּן לָא תְנוּחַ וְלָא יְהֵא מָנַח לְפַרְסַת רַגְלָךְ וְיִתֵּן יְיָ לָךְ תַּמָּן
לֵב דָּחֵל וְחִשְׁכַת עֵינִין וּמְפַחַן נָפֶשׁ׃ סו וִיהוֹן חַיָּיךְ תָּלִין לָךְ מְקַבֵּיל וְתִהֵי דְּחִילָא וְיָמָא

מְנֻגָּד וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ׃ סז בַּבֹּקֶר תֹּאמַר מִי־יִתֵּן
עֶרֶב וּבָעֶרֶב תֹּאמַר מִי־יִתֵּן בֹּקֶר מִפַּחַד לְבָבְךָ אֲשֶׁר תְּפְחָד וּמִמַּרְאֵה
עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃סח וְהֵשִׁיבְךָ יְהוָה מִצְרַיִם בָּאֳנִיוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר
אָמַרְתִּי לְךָ לֹא־תֹסִיף עוֹד לִרְאֹתָהּ וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם לְאוֹיְבֶיךָ לַעֲבָדִים
וְלִשְׁפָחוֹת וְאֵין קֹנֶה׃ס סט אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה לִכְרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב מִלְבַד הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת
אִתָּם בְּחֹרֵב׃ פ שביעי כט א וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם אַתֶּם רְאִיתֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְעֵינֵיכֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
לְפַרְעֹה וּלְכָל־עֲבָדָיו וּלְכָל־אַרְצוֹ׃ב הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ
הָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים הַגְּדֹלִים הָהֵם׃ג וְלֹא־נָתַן יְהוָה לָכֶם לֵב לָדַעַת וְעֵינַיִם
לִרְאוֹת וְאָזְנַיִם לִשְׁמֹעַ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ד וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה
בַּמִּדְבָּר לֹא בָלוּ שַׂלְמֹתֵיכֶם מֵעֲלֵיכֶם וְנַעֲלְךָ לֹא בָלְתָה מֵעַל רַגְלֶךָ׃
ה לֶחֶם לֹא אֲכַלְתֶּם וְיַיִן וְשֵׁכָר לֹא שְׁתִיתֶם לְמַעַן תֵּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃ מפטיר ו וַתָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיֵּצֵא סִיחֹן מֶלֶךְ־חֶשְׁבּוֹן וְעוֹג
מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן לִקְרָאתֵנוּ לַמִּלְחָמָה וַנַּכֵּם׃ ז וַנִּקַּח אֶת־אַרְצָם וַנִּתְּנָהּ
לְנַחֲלָה לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי׃ ח וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי
הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן׃

פפפ

אונקלוס

וְלָא תְהֵימִין בְּחַיָּיךְ׃ סז בְּצַפְרָא תֵּימַר מָן יְתַן רַמְשָׁא וּבְרַמְשָׁא תֵּימַר מָן יְתַן צַפְרָא מִתְּהוֹת
לִבָּךְ דִּי תְהֵי תָוֵה וּמֵחֲזוּ עֵינָיךְ דִּי תְהֵי חָזֵי׃ סח וְיָתֵיבָךְ יְיָ מִצְרַיִם בְּסְפִינִין בְּאָרְחָא דִּי
אֲמָרִית לָךְ לָא תוֹסֵף עוֹד לְמֶחֱזֵיהּ וְתִזְדַּבְּנוּן תַּמָּן לְבַעְלֵי דְבָבָךְ לְעַבְדִין וּלְאַמְהָן וְלֵית הָקְנֵי׃
סט אִלֵּין פִּתְגָמֵי קְיָמָא דִּי פַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה לְמִגְזַר עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא דְמוֹאָב בַּר
מִקְיָמָא דִּי גְזַר עִמְּהוֹן בְּחוֹרֵב׃ א וְקָרָא מֹשֶׁה לְכָל יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן אַתּוּן חֲזִתּוּן יָת כָּל
דִּי עֲבַד יְיָ לְעֵינֵיכוֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל עַבְדּוֹהִי וּלְכָל אַרְעֵיהּ׃ ב נִסְיוֹנַיָּא רַבְרְבַיָּא
דִּי חֲזָאָה עֵינָיךְ אָתַיָּא וּמוֹפְתַיָּא רַבְרְבַיָּא הָאִנּוּן׃ ג וְלָא יְהַב יְיָ לְכוֹן לִבָּא לְמֵדַע וַעֲנִין לְמֶחֱזֵי
וְאָדְנִין לְמִשְׁמַע עַד יוֹמָא הָדֵין׃ ד וְדַבִּירִית יַתְכוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא לָא בְלִיאַת כְּסוּתְכוֹן
מִנְּכוֹן וּמַסְנָךְ לָא עָדִי מֵעַל רַגְלָךְ׃ ה לַחְמָא לָא אֲכַלְתּוּן וְחֲמַר חֲדַת וְעַתִּיק לָא שְׁתֵתוּן בְּדִיל
דְּתִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ ו וַאֲתֵתוּן לְאַתְרָא הָדֵין וּנְפַק סִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן וְעוֹג מַלְכָּא
דְמַתָּנָן לְקַדָּמוּתָנָא לַאֲנָחָא קְרָבָא וּמְחֵינָנוּן׃ ז וּנְסַבְנָא יָת אַרְעְהוֹן וְיַהֲבְנָהּ לַאֲחָסָנָא לִשְׁבְטָא
דְרָאוּבֵן וּלְשִׁבְטָא דְגָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה׃ ח וְתִטְּרוּן יָת פִּתְגָמֵי קְיָמָא הָדָא וְתַעְבְּדוּן
יָתְהוֹן בְּדִיל דְּתִתְצְלְחוּן יָת כָּל דִּי תַעְבְּדוּן׃ פ פ פ

הפטרה של שבוע זו תמצא בפסוקי נביאים מן יום א עד יום ה סוף פסוק א בעתה אחישנה

אחר קריאת פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום והפטרה ומזמור ה' מלך גאות לבש (או מזמור שיר ליום השבת וה' מלך) יאל"ם דברו משנה והלכה מסדר טהרות שהוא נגד היסוד בחינת היום:

גופה

של בהרת. כגרים הקלקי מרובע. מקום הגרים תשע עדשות. מקום עדשה ד' שערות. נמצאו ל"ו שערות: (ב) בהרת כגרים. ובה מחיה כעדשה. רבתה הבהרת טמאה. נתמעטה טהורה רבתה המחיה "טמאה. נתמעטה טהורה: (ג) בהרת כגרים ובה מחיה פחותה מכעדשה רבתה הבהרת טמאה. נתמעטה טהורה. רבתה המחיה טמאה. נתמעטה ר"מ מטמא. וחכמים מטהרים שאין הנגע פושה לתוכה: (ד) בהרת יתירה מכגרים. ובה מחיה יתירה מכעדשה. רבו או שנתמעטו טמאין ובלבד שלא יתמעטו מכשיעור: (ה) בהרת כגרים ומחיה כעדשה מקיפתה וחוץ למחיה בהרת. הפנימית להסגיר והחיצונה להחליט. א"ר יוסי אין המחיה סימן טומאה לחיצונה. שהבהרת לתוכה. נתמעטה והלכה לה ר"ג אומר אם מבפנים היא כולה סימן פשיון לפנימית והחיצונה טהורה ואם מבחוץ החיצונה טהורה והפנימית

נ"א טהורה

פרק ו גופה של בהרת כגריס. הלי פול: הקלקי. שם מקום ופולין שבו גדולים: מרובע. וזה שיעור מצומצם שבבהרת ואם היה הנגע עגול או על צורה אחרת אם יש בו כדי שיכנס בתוך הנגע כגריס הקלקי מרובע טמא ואם לאו טהור (ב) רבתה הבהרת. מבחוץ: טמאה. משום פשיון (א): נתמעט טהור'. דליכא כגרים: רבתה המחיה. ונכנס הבהרת: טהור'. דאין המחיה מבוררת דבעינן בהרת כעדשה מכל צד סביב למחי': (ג) רבתה הבהרת מבחוץ: טמאה. שהרי פשתה בעור: נתמעטה טהורה. ואפי' היתה מחיה כעדשה: רבתה המחיה. ונעשית כעדשה עמה: נתמעטה. שפשתה הבהרת עליה: ר"מ מטמא. דחשיב ליה פשיון מבפנים כמו מבחוץ: וחכמים מטהרין דפשיון שבפנים לא חשיב פשיון והלכה כחכמים (ד) שלא יתמעטו מכשיעור. בהרת מכגרים ומחי' מכעדשה. (ה) בהרת כגרים. מרובע ורצועה של בשר חי ברוחב כעדשה מקפת אותה מסביב וחוץ לאותו בשר חי מקפת בהרת כגרים מסביב והרי יש כאן ב' בהרות אחת פנימית ואחת חיצונה ומחיה מפסקת ביניהן סביב: הפנימית להסגיר. דאין לה מחיה באמצע: והחיצונה להחליט. דמחיה המקפת לפנימית סימן לטומאה לחיצונה שהרי היא מבוררת באמצעה: שהבהרת לתוכה. לפי שהבהרת לתוכה: אינה חשוב' סי' טומא' לחיצונה דבעינן מבוררות נגע מכאן ונגע מכאן ומחיה באמצע בלי הפסק דבר אחר בתוך המחיה והכא יש כאן נג ומחי' ונגע ומחי' ונגע ואין הלכה כר"י: נתמעטה. המחיה שפשתה הבהרת עליה: והלכה לה. או שהלכה לה כולה: אם מבפני' היא כלת'. שהבהרת הפנימית כשתה המחיה: סי' פשיון לפנימי': ומחליט' שהרי פשתה מבחוץ: והחיצונה טהורה. שהלכה מחית' או נתמעט' מכעדשה: אם מבחוץ. שבהרת החיצונ' בשפ' המחי': החיצונה טהורה. שנתמעט' מחית' או הלכה ופשיון ליכא

מקום כו'. ר"ל המרובע המקיף כעדשה הר"מ: ובה כו'. ובין הכל כגרים הר"ש: כעדשה. וכתנאי שתהיה מרובעת הר"מ ועתוי"ט: (א) הר"ש וז"ל מהר"מ וכ"מ אם הלכה המחי' וה"ה בלא פשיון טמא משום מחי' אלא משום דבעי למימר רבת' מחיה טהור נקט נמי בבהרת רבתה: טהורה. ואפי' לר"מ דלא פליג אלא כי איכא כגרים בלא המחי' פחות' מכעדשה הר"ש: נתמעטה. או שהלכה לה ה"מ: מטהרים. כלומר אין כאן טומאה ויסגיר: שאין בו'. בת"כ יליף לי' ועתוי"ט: מכשיעור. ולא תקרב המחי' לסוף הבהרת בפחות מכדי

והפנימית להסגיר. רע"א בין כך ובין כך טהורה: (ו) א"ר שמעון אימתי בזמן שהיא כעדשה מובאת. היתה יתירה מכעדשה. המותר סימן פשיון לפנימית. והחיצונה טמאה. היה "בוהק פחות מכעדשה. סימן פשיון לפנימית ואין סימן פשיון לחיצונה: (ז) כ"ד ראשי איברין באדם שאינן מיטמאין משום מחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש הגויה וראשי הדדים שבאשה רבי יהודה אומר אף של איש רבי אליעזר אומר אף היבלות והדלדולין אינן מטמאין משום מחיה: (ח) אלו מקומות באדם שאינן מטמאין בבהרת תוך העין תוך האוזן תוך החוטם

גמ' בו

ליכא שאין הנגע פושה לתוכה: והפנימית להסגיר. שהנגע עמד בעיניו: בין כך ובין כך. בין כלתה מבפנים בין כלת' מבחוץ טהור שכשם שאם פשתה החיצו' למחיה שבתוכ' אינו פשיון כך כשפשת' הפנימית למחיה שבתוך הבהרת החיצו' אינו פשיון(ב) והלכ' כר"ע: (ו) אימתי. החיצו' טהור' כשפשתה הפנימית או החיצו' על המחי' דאמרן לעיל שהחיצו' טהור' ה"מ. בזמן שהיא כעדש' מובאת. שהמחי' כעדש' מצומצמת (ג) לא פחות ולא יותר אבל אם: היתה. המחיה: יתירה מכעדשה המותר סי' פשיון לפנימי' והחיצונ' טמאה. כלומר אם פשתה הפנימית על אותו מותר שתיהן להחליט (ד) פנימית משום פשיון וחיצונה משום מחיה ואם פשתה החיצו' על אותו מותר מ"מ החיצו' להחליט משום מחי' והפנימית להסגיר ואין הלכה כר"ש: היה בהק פחות מכעדשה. סמוך לפנימית והחיצונה מקפת לבהק: סימן פשיון לפנימית. אם פשתה הפנימית וכסתה את הבהק הפנימית להחליט שהרי פשתה מבחוץ ואם החיצונה פשתה וכסתה את הבהק אינו סי' פשיון לחיצו' שאין הנגע פושה לתוכו ואף דנקט בהק פחות מכעדשה דאם היה כעדשה היה מטמא משום מחיה (ה) דקיי"ל מחיה מטמא בכל המראות אבל פחות מכעדשה אין כאן מחיה דאין מחיה פחותה מכעדשה: (ז) שאין מיטמאין משום מחיה. דכתיב וראהו הכהן בעינן שיראה את הנגע עם המחי' כולה כאחד וכשיש הגרים בראש החוטם או בראשי אצבעות הוא שופע אילך ואילך ואינו יכול לראות כלו כאחד: ראשי אזנים. נחשבים כאחד וכן ראשי דדין ואין הלכה כרבי יהודה שמנה ראשי דדין שבאיש: וראש הגויה. הוא גיד האמה: ויבלות. לי' (או פרוץ או יבלת) פור"ש בלע"ז: ודלדולין. בשר שפירש ונדלדלו ואית דגרסי ותלתולין בשר שנעש' כמו תל גבוה ואין הלכה כר"א: (ח) שאינן מיטמאין בבהרת. בארבע מראות נגעים שאת ותולדתי' בהרת ותולדתה: תוך העין תוך האוזן. שכל אלו אינן חשובים כעור בשר והכתוב אומר והיה בעור

למיחת ב' שערות הר"מ (ב) כלו' דכיון דפשיון הפנימית לא לעור הבשר אלא למחי' שמתוך בהרת הוי כמו פושה לתוכו ועתוי"ט: (ג) באלו לקח עדשה ושם אותו שם הר"מ: (ד) וזהא קאי שני' ואינה הלכ' כר"ש דאלו על מ"ש ואם פשתה חיצונה לא מלי קאי דהא היינו כפשטא דרים מתני' דלעיל הפנימית להסגי' והחיצונה להחליט וכ"ל דגם הסיפא אינה הלכה והפימא שלא כ' הר"מ והר"ב כן בסוף מתני'. (ה) הר"מ ותימ' דהיכא מ"ל דבהק היינו בשר חי שהרי הכתוב קראו לזה בשר חי ולזה בהק הוא וכמ"ה ו'דפ"ק היתי' בו מחיה כו' ובא הפשין כו' והבהק ועוד בכמה משניו' וכ"כ המפ' דבהק אינו ממראה עור שאים הוא אלא בהרות כהות למטה מד' מראות ועוד ולמה לא תני היה בו מחי' פחותה מכעדש' ולמאי כ"מ קרי לי' הכא בכאן בהק ועוד כו' לכן נראה כפי' הר"ש שסביב הבוהק היתה המחיה סימן טומאה לפנימי' ואע"ג דבהק מפסיק בין האוס לפשיון כיון דהוא פחות מכעדשה וכ"פ מהר"מ: (ז) מחיה וק' למה לא אמרו שאינן מיטמאין בבהרת ולמה נקט מחי' וי"ל מפני שהוא חלק למעלה ואינו מקום שער ואינו ראוי לפשיון שרוב אברי' הללו אפי' לגרים אינן ראוי' וכ"ש לפשיון א"נ לפי שאברים הללו מעכבים בפריחה ואשמעי' הכא אע"ג דלבסוף מטמאו משום מחיה מתחלה לא מטמאו לפי שאינס מקום בהרת כגרים הר"א

בעור כסרו : והקמטין . שבשאר הגוף : והקמטין שבצואר . אלא סיפא לגלויי דקמטין דריפת קמטין של שאר הגוף הן דלא תימא קמטין המצוי דווקא דלא מתמזי בלחריבי (ו) : תחת הדד . כשנולדים במציקה אם כלה דמה שחינו נראה בלות: שעם חינו מטמא: ובית השחי . כשנראה כמוסק זחיס: כף הרגל. אם שחמת הקעקורות של הרגל דכל אלו חינו עור כשר כשנראה : והצפורן . לא חשיבא עור כשר:הראש והזקן. אין מיטמאין בכשרת . דכתיב נתק הוא צרעת שנראה או הזקנו לראש ולזקן טומאה. אלא טומאת נתקין בלבד : השחין והמכוה והקדח המורדים. שלא נתרפאו יפה ולא נקרם העור שלהם בקליפת השוס : אין מטמאין . משום נגע דכשהין כתיב שהין ונרפא ומכוה נמי כתיב והוא משום שכוה: קדח . הוא שהין שבלה ממנו ד"ח כגון שנפח או כך או נפח או סיד ומכוה נמי שלא בלה מחמת שהם עצמו אלא מחמת חולדות שהם כגון רמץ שם ונפסקים שם כל אלו קרויין קדח לשון בקדוח שם שמסים וקדח המורד נמי שלא נתרפא ולא שעלי קרום בקליפת השוסשיהו משום נגע (ז) : המורדים . כל זמן שלא נתרפאו (ח) שלא העלו קרום קרויין מורדים שעדיין עומדים במרדם ואין דרכי מורדים בני ריסין לשון רך בשרו . ואין מצטרפין בנגעים . שם היה אלו נראים נגע (ט) בעור בשרו ואלו נראים בשאר מן המקומות שלהן אין מצטרפין לכגרים : ואין הנגע פושה לתוכן . דכיון דשלא מטמאו בשום שלא מטמאו נמי בפשין : ואינן מיטמאין משום מחיה . דשם פרט בכלו (י) וים בראשו או בכף רגלו או בקמטין כשר אי אינן מיטמאין משום אחי אי נמי שם היה אחד מן המקומות שלהן מבואר בתוך שנגע אינו מיטמא משום אחי : ואינם מעכבים את ההופך כלו לבן . שם פרט שנראת בכולו חוץ מאחד מן המקומות שלהן אין מעכבין דכתיב וכשה שנראת שם כל נגע שהרואי לטיות בו נגע פרט לאלו שאין מיטמאין (משום) נגע : חזר הראש והזקן ונשהרו . שנקרם שפר אחי בהן ונעשו כשר וכן : השחין והמכוה והקדח שנעשו צרבת . שנתרפאו וקרם עליהם עור בקליפת השוס : הרי אלו מיטמאין בנגעים . כדי שילוש ושיו לאחרי שנתפשטו שנגעים אי מיטמאין בנגעים : ואין מצטרפין בנגעים . דשם וזקן אין מצטרפין וכן עור שנשר שהו עור שנשר ושהם אין מצטרפין שם בה לו אלי נראים נתק שראם ש"ב אלי נראים נגע בעור בשר אין מצטרפין וכן אלי נראים שאחי נראים מכוה אין מצטרפין לכגרים : ואין הנגע פושה לתוכן . נגע של עור בשר אין פושה לא בנתק שראם ולא בשאר הזקן ולא בשאחי ולא אלי נראים בעור בשר : ואין מיטמאין משום מחיה . דאחרים מטמאין בשנר לחוב ופשין ושאחי ומכוי בשני לבן ופשין (יא) : אבל מעכבין את ההופך כלו

החוטם תוך הפה הקמטים והקמטים שבצואר תחת הדד ובית השחי כף הרגל והצפורן הראש והזקן והשחין והמכוה והקדח המורדין אינן מיטמאין בנגעים ואינן מצטרפין בנגעים ואין הנגע פושה לתוכן ואינן מיטמאין משום מחיה ואין מעכבין את ההופך כולו לבן חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת הרי אלו מיטמאין בנגעים ואינן מצטרפין בנגעים ואין הנגע פושה לתוכן ואינן מיטמאים משום מחיה אבל מעכבין את

לא נסמנו שאי ע"כ ושמא הוא דומיא דשיו מיטמא משום שאי דבריהם להם"כ דהר"ב שהוא פי' הר"ש שם :

(יב) ול' הר"ש כלשון יחלו מכן יבלת ומורסה רכה ומראה דמות שכשר כלאי שער כו' ע"כ ועמו"ש: **את ההופך כולו לבן הראש והזקן עד שלא העלו שער והדלדולין שבראש ושבזקן נדונין כעור הבשר:**

ראשו נדונים כעור בשר ליטמא בנגעים וכן : הדלדולין שבראש ובזקן . לשון בהו שער (יג) : נדונים כעור בשר . ומעכבים את הפרים והנגע פושה לתוכן ומטמאים לכגרים :

גמרא נדה דף ל ע"ב

רבי ישמעאל אומר יום מ"א תשב לזכר ולנדה וכו' תנ"ר' ישמעאל אומר טימא וטיהר בזכר וטימא וטיהר בנקבה מה כשטימא וטיהר בזכר יצירתו כיוצא בו אף כשטימא וטיהר בנקבה יצירתה כיוצא בה אמרו לו אין למידין יצירה מטומאה אמרו לו לר' ישמעאל מעשה בקליאופטר' מלכת אלכסנדרו' שנתחייבו שפחותיה הריגה למלכות וברקן ומצאן זה וזה לארבעי' ואחד אמר להן אני מביא לכם ראיה מן התורה ואתם מביאין לי ראיה מן השוטי' מאי ראיה מן התורה אילימ' טימא וטיהר בזכר וטימא וטיהר בנקב' כו' הא קאמרי ליה אין דנין יצירה מטומא' אמר קרא תלד הוסיף לה הכתוב לידה אחרת בנקבה ומה ראיה מן השוטים אימור נקבה קדים ואיעבורה מ' יומין קמי זכר. ורבנן סמא דנפצא אשקינהו ורבי ישמעאל איכא גופא דלא מקביל סמא אמר להם רבי ישמעאל מעשה בקלאפטרא מלכת אדום שנתחייבו שפחותיה הריגה למלכות וברקן ומצאן זכר לארבעים ואחד ונקבה לשמונים ואחד אמרו לו אין מביאין ראיה מן השוטים מ"ט הך דנקבה אייתרה ארבעין יומין והדר איעבר ורבי ישמעאל לשומר מסרינהו ורבנן אין אפוטרופוס לעריות אימא שומר גופיה בא עליה ודילמא אי קרעוהו להך דנקבה בארבעין וחד הוה משתכחא כזכר אמר אביי בסימניהון שוין :

רש"י

טימא וטיהר בזכר . מ' יום בין שהיכן ז' לשומאה ולי"ג יום ליומי טוהר : נתחייבו הריגה . ומתוך שעומדות ליהרג ניסו בכם ויחדוש לביאה וקרעו שהיכם לסוף הרבעים וכמלא אחד זכר ואחד נקבה : הלך . דאם נקבה הלך קרא יתירה הוא דמצי למיכתב ואם נקבה ושמא שכוסים דהא כתיב לעיל ויולד זכר : מקמי זכר . ר"ע מיחדוש לבעול ביום אחד שמא מעוברת היתה קודם לכן : כמא דכפלה . שם שמפלה בו ומנפלה כל זרע שנמצים קודם לכן : למומר מסריהו . שלא בא לידי עליה אלא לומו סיום : ודלמא כי קרעוה וכו' . לר"י פריך נסי נמי דלמומר מסריהו לפ"ם מגן שלא ינזרה נקבה עד פ"ח דלמא לי קרעוה להך ליום מ"א היה משתכחא : בסימניהון שוין . נקבה שמפלה ליום פ"א לא היו לימניה ושערה ולפורניה אלא כשיעור כל זכר ליום מ"א :

זוהר ויקהל דף רס ע"ח

צלותא דשבתא דעמא קדישא תלת לעומין לשמכמו בשא יומא לקבל תלת שבתא ולוקמוס וכלהו חד כיון דעאלו עמא קדישא לבי כנישתא לסור

(חק לישראל) ח"ה מו

לאמתלה לפילו בלורך בי כיסמת חלה במלי תוסבתן וללותה וחוריית וכדקה חזי
כון . ומתן דאמתל במלין אחרינן וכמלין דעלמא דה חיסו ב"ג דקה מחלל שבתא
לית ליס חולקה בעמת דישראל תרין מלחכין ממנן על דה ביומת דשבתא וחיכון שוו
ידיסון על ריסה ואמרי ווי לפלני דלית ליס חולקה בקב"ס . וע"ד בעי לאמתלה
בלוותה ובסירין ובתוסבתן דמחריסון ולאמתלה בחוריית סאי יומת חיסו יומת
דעמתין לאחעטרה סטוה לרורה דעמתין בתוסבתן דמחריסון . בגין כך מסבתי
בתוסבתן תוסבתת דעמתת וסיינו עמת כל מי תברך את עמך ס' חלסינו ורוח כל
בשר וכו' ולית תוסבתת חלה בשעה דעמתת ורוחא וסאי יומת קיימת ברוחת
ונשמתת ולאו דגופה :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

תשערי תשובה לר"י דף כ"ב ע"ד

מי שלוטע תמיד לדברים ופעולות ואין דעתו להכוות בעליהן לפי מדתיק שהדברים שאין להרחיק ומרחיק תוחלת הפעולות שים תקוה לתועלתם ועל זה נאמר כן לדבר יחבל לו ואמרו אל תהי כו לפל לדם ואל תהי מפליג לפל דבר שאין לך דבר שאין לו מקום . וכלך הזה בניתהו למדתו הרעה היותו תכס בעיניו ופעמים שתכיה המדה הזאת את האדם לידי מיחות להלעיג על המלות בעניו שאי זריס הלילוני עד מאד מתורחב לב בעיתי . ואת היא סכת שהיא מקבלת תוכחה שנאמר אל תוכח לץ פן יסנאך . ואמר יוסר לץ לוקח לו קלון ואמר לך תכח ופתי יערים והנורס אל סכת הזאת לבלתי שמוע מוסר מפני שהמדה המכיתי אל חלק הזה היא מדת היות האדם תכס בעיניו וכל ככה תעלם בו האדם הזאת עד שיתלוץ לדעת זולתו ויהיה אמר שאין לה תקוה שיאתר רואים תכס בעיניו תקוה לבטיל ממנו :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

כרי"ס הלכות שבת פי"ו

(א) הבונה כל שהוא חייב השוזה שני הקרקע בבית בנין שהשלים תל או גיא ה"ז בונה וחייב . א' נתן את האבן וא' נתן את השיד הנותן השוט חייב . כנדבך העליון אפי' העלה את האבן והגיהה ע"ג השוט חייב שהרי אין מניחין עליה טיט אחר והבונה ע"ג כליפשור : [ב] העושה אהל קבוע ה"ז תולדה ב' נה וחייב : וכן העוש' כלי אדמ' בגון תנור וחבית קודם שישרפו ה"ז תולדת בונה וחייב . וכן המבנן את הגבינה ה"ז תולדת בונה ואינו חייב עד שיבבן בגרוגרות המבבנים יד הקדרום בתוך העין שלו ה"ז תולדת בונה וכן כל כיוצא בו וכן התוקע עין בעץ בין שתקע בסספר בין שתקע בעץ עצמו עד שיתאחד הרי זה תולדת בונה וחייב :

מצות השם

סמצ ר"ל מסרי"ב כ' דעות פ"ת מסי"ג מ"ע ח' סתג עשין ז' סתק סי' מו מז

תריא (רמו) מ"ע ליל בדרבי מס"י בכל סיכולת שניתמר ומלכת בדרכיו ולמדו מז"ל פי' מלוה זו מה הוא מנון ורחום ארך לפיס ורב מסד ואמת לדיק ויסר מעיס גבור וקדוש וביוצא בו שקרלוהו מכמיסים להודיע שהן דרכי מס"י וחייב אדם ליל בהן בכל כמו לכן לק הוא יהא מנון ורחום ארך לפיס ולק יכעום כלל ולק יגבה לבו ויהיס מעיו ביומר ויהיס קדום ומסור לב ולק יסלוח ולק יקבל דבר ויסמת בהלקו ולק יהא נכסל להון ויהא רחום על כל מעשיו ולק יהא מכזר : ורב מסד עם מבריו ויגמול מסדיס ואמת הן לדק ולאו לדק ולק יהא דבורו גמור לבבום לת ירגו במלכל ומסמס וכילוס ובדמורו יהא גבור ולק יוליף קוס דבור לבסלה ולק דבר נכלס ויירבה בסמיקה ויהיס גבור בכל מעשיו סיהיו לפס שניס שנ', ככל דרכיך דעהו ומוסב בכל מקוס ובכל זמן בזכריס ונקבות :

נצבים יום א תורה

להמשיך מס"ס רז"ל יהוס נפס י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יהוה מיס יסידה ו דמלוי יוד חל סס כ"ן שבשניס בניקוד סולס:

א אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם

וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל : **א** אַתּוּן קַיָמִין יוֹמָא
דֵין כּוּלְכוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהְכוֹן רֵישֵׁיכוֹן שִׁבְטֵיכוֹן סָבֵיכוֹן וְסָרְכֵיכוֹן כֹּל
אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל : **ב** טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגִרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ מֵחֹטֵב
עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ : **ב** טַפְלְכוֹן נְשֵׁיכוֹן וְגִיוֹרָךְ דִּבְגוֹ מַשְׁרְיָתָךְ
מְלַקֵּט אָפָךְ עַד מָלֵי מַיָּךְ : **ג** לְעָבְרְךָ בִּבְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבְאָלָתוֹ
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֹּרֵת עִמְּךָ הַיּוֹם : **ג** לְאַעֲלוּתָךְ בִּקְיָמָא דְיָי אֱלָהָךְ
וּבְמוֹמָתֵיהּ דְיָי אֱלָהָךְ גָּזַר עִמָּךְ יוֹמָא דֵין : **ד** לְמַעַן הָקִים־אֹתְךָ הַיּוֹם
לוֹ לְעָם וְהוּא יִהְיֶה־לְּךָ לֵאלֹהִים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע
לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב : **ד** בְּדִיל לְאָקָמָא יָתָךְ יוֹמָא דֵין
קֳדָמוֹהִי לְעַמָּא וְהוּא יֶהֱוֵי לָךְ לֵאלָהָא כְּמָא דְמַלֵּיל לָךְ וּכְמָא דְקַיֵּים
לַאֲבָהָתָךְ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב : **ה** וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם אָנֹכִי
כֹּרֵת אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת־הָאָלָה הַזֹּאת׃ **ו** וְלָא עִמְּכוֹן בִּלְחוֹדֵיכוֹן
אֲנָא גָזַר יָת קְיָמָא דֵין וְיָת מוֹמָתָא הָדָא : **ו** כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה
עִמָּנוּ עֹמֵד הַיּוֹם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם׃
אֲרֵי יָת מַן דְּאִיתוֹהִי הָכָא עִמָּנָא קָאֵים יוֹמָא דֵין קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְיָת
מַן דְּלֵיתוֹהִי הָכָא עִמָּנָא יוֹמָא דֵין :

נביאים ישעיה סא סב

בסמסיך מכ"ס רז"ל צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוס יסוס נשמ' דנלס אדני נשמס דסוד יְהוָה מיס יסידה דנלס יְהוָה מיס יסיד' דסוד סל סס כ"ן שבשניס :

א שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהוָה תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי־יֶשַׁע מְעִיל
צְדָקָה יְעָטָנִי כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר וְכַכַּלָּה תַּעֲדֶה כֵלֶיהָ׃ **א** אֶמֶרֶת
יְרוּשְׁלֶם מְחָדָא אֶחֱדִי בְּמֵימְרָא דַיְיָ תִּבְעַע נַפְשִׁי בְּפוּרְקָנָא דֵאלָהִי אֲרֵי
אַלְבְּשַׁנִי לְבוּשֵׁי דְּפוּרְקָן מְעִיל דְּזָכוּ עִטְּפַנִי כַּחֲתָנָא דְּמַצְלַח בְּגָנוּנֵיהּ
וּכְכַלְּתָא רַבְּא דְּמִתַּקֶּן בְּלִבּוּשׁוֹהִי וּכְכַלְתָא דְּמִתַּקְשְׁטָא בְּתִקּוּנָהָא :
ב כִּי כָאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגַנָּה זְרָעֶיהָ תַצְמִיחַ כֵּן ׀ אֲדֹנָי יֱהוִה
יַצְמִיחַ צְדָקָה וּתְהִלָּה נֶגֶד כָּל־הַגּוֹיִם : **ב** אֲרֵי כְאַרְעָא דְמַפְקָא צִמְחָא
וּכְגִנְּתָא שַׁקְיָא דְזָרוּעָהָא מְרַבְיָא כֵּן יְיָ אֱלֹהִים יַגְלֵי זְכוּתָא וְתוּשְׁבְּחָתָא

רש"י

כחתן . תאר יולה לכומי כאר כהן גדול . תעדה כלילה . הכפיסים : למתן ליון תפשה ולא תחשה . על מה שעשו לה

מצודות דוד

(ע) שום תשים . עז יאמר ישראל שום תשים בתשובה כי תגל נפשי בעזר אלהי : כי הלבישני וכו' : ר"ל שכב לומי ניעם ונלדקה כלבוש המשכב את הגוף וכמעיל המעטף את

כלוכשו : כחתן . כמו כמתן תאר ירומם ויגדיל פתרו וכמו שכלה תאר התקשט כלי תכשיטיו . (ג) כי כארץ . כמו שהארץ מוליאה לחמח תחר שנרקב ונפסד כגרגיר הזרוע וכמו כגיגה המלמחת הדברים המזרעים הם תחר כפשוטו כן יולימת

דִּירוּשָׁלַם לְקֵבִיל כָּל עַמְמַיָּא: ג לְמַעַן צִיּוֹן לָא אֶחֱשֶׁה וּלְמַעַן יְרוּשְׁלֵם
לָא אֶשְׁכּוֹט עַד־יִצֵּא כְנַהֲה צִדְקָהּ וִישׁוּעְתָהּ כְּלַפִּיד יִבְעָר: ד עַד
דְּאַעְבִּיד פּוּרְקָן לְצִיּוֹן לָא אֲנִיחַ לְעַמְמַיָּא וַעַד דְּאֵיתֵי נְחֶמָא לִירוּשְׁלֵם
לָא אַשְׁקִיט לְמַלְכְּוָתָא עַד דְּיִתְגְּלֵי כִּשְׁפְּרָא נְהוֹרָא וּפוּרְקָנָא כִּבְעוּר
יִבָּעֵר: ד וְחָזוֹ גוֹיִם צִדְקֵךְ וְכָל־מְלָכִים כְּבוֹדֵךְ וְקָרָא לָךְ שֵׁם חָדָשׁ
אֲשֶׁר פִּי יְהוָה יִקְּבֶנּוּ: ד וְיֶחֱזוֹן עַמְמַיָּא זְכוּתִיךְ וְכָל מַלְכַיָּא יְקָרִיךְ
וְיִקְרוֹן לִיךְ שְׁמָא חַדְתָּא דִּי בְּמֵימְרֵיהּ דַּיְ יְפַרְשִׁנֵיהּ: ה וְהֵיוִית עֲטֶרֶת
תִּפְאֶרֶת בְּיַד־יְהוָה וְצִנּוּף מְלוּכָה בְּכַף־אֱלָהָיִךְ: ח וּתְהוֹן כְּלִיל
דְּחָדְוָא קֳדָם יְיָ וּכְתַר דְּתוּשְׁבְּחָא קֳדָם אֱלָהָיִךְ: ו לֹא־יֵאָמֵר לָךְ עוֹד
עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא־יֵאָמֵר עוֹד שְׁמָמָה כִּי לָךְ יִקָּרֵא חֶפְצִי־בָהּ וּלְאַרְצֵךְ
בְּעוּלָה כִּי־חָפֵץ יְהוָה בָּךְ וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל: ו לָא יִתְאֲמַר לִיךְ עוֹד
שְׁבִיקָא וּלְאַרְעִיךְ לָא יִתְאֲמַר עוֹד צְדָיָא אֲרֵי לִיךְ יִתְקְרֵי עֲבֵדִי רְעוּתִי
בָהּ וּלְאַרְעִיךְ יִתְבָּא אֲרֵי תְהֵי רַעְוָא מִן קֳדָם יְיָ בִּיךְ וְאַרְעִיךְ תִּתְיַתָּב:

רש"י
יקבנו · יפרשנו · לשרך כעולה · מיושבת: תבעל תבא ה' לישראל לדקה וכלול בפרסים נגד הקומות לאחר שיהיו בגלותם מוספלים עד לעפר: (ג) למען ציון לא אחשה · לא אתוק מלספרע להקומות כעבור שעבר לציון שהחריבו לותם עד כיסוד: לא אשקוט · לא אתוק · לא יהיה מנוחה לפני עד אשר ירחם הלדקה שאעשה לה כדבר המבטיח ומזריח וכיוצא שהיה עליה יהיה נראה לכל כלפיד שהוא כבוער: (ד) לדקה · הלדקה שאעשה לך: וקורא לדיוקים נקרא לך שם חדש אשר פי ה' יפרשנו וכול שהפי כה דרושה עיר לא נעזבה שתאמר למעט: (ה) עטרת תפארת · ר"ל תהיה שמורה בידו כעטרת תפארת: ונקיף מלוכה · כפל הדבר כמ"ש: (ו) לא יאמר לך · לא יאמר עוד עליך שאתה עזובה מה': ולארצך · על ארצך · תפני כה · רלוני כה ותיהם נעזבת ממני: ולארצך בעולה · לארצך יקרא מיושבת ולא שממה: כי חפץ וכו' · לזאת יקרא ירושלים תפני כה כי חפץ ה' בך ולכל הארץ בכללה יקרא בעולה כי תבעל ותתיישב בתיושב:

כתובים תהלים ט

להמשיך מיסוד ומלכות דז"ת שין דלת יוד כפם שין שין דלת שין יוד רוס יאהדונהי כשמם דיוד א אד אדנ אדני כפם אדני רוס אלף דלת גון יוד כשמה דמלכות יוד הוי וו הוי
מיס יסודיה דיסוד יְהוָה מיס יסודיה דמלכות מל שם ב"ן שבעשים:

א אֲשַׁמְּחָה וְאֶעְלְצָה בָּךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן: א אֲחֹרַי וְאֶבְרַת
בְּמֵימְרָךְ אֲשַׁבַּח שְׁמָךְ עִלָּאָה: ב בְּשׁוּב־אוֹיְבַי אָחוֹר
יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ: ג כִּי־עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט
צֶדֶק: ג מְטוֹל דַּעֲבַדְתָּ פּוּרְעָנוּתִי וְדִינִי יְתַבְתָּא עַל כּוּרְסֵי דַּיְנָא זַכָּאָה:

רש"י
יסבו לכסא · כסא המשפט · נערת גויס · עמלק: תכרת (ו) תזכרם שמך עליון · תשכחו לו' שמו עוד עליון ונעלם על כל ההשכחות: (ג) נסוג · כשלא יוכלו תויבי לו שיעמוד ויכשלו ויאבדו לו לשמחה ותעלם שמחה כפולה כעבור העונה הכפולה: (ג) כי עשית · הלא רבת פעמים עשית משפט

ד נַעֲרַתְּ גּוֹיִם אֲבַדְתָּ רָשָׁע שְׁמָם מָחִיתָ לְעוֹלָם וָעֶד: ד נְגַפְתָּא עַמְמֵי
דַּפְלִשְׁתָּאֵי הוֹבַדְתָּ נָגְרַת רִשְׁיָעָא שׁוּמְהוֹן מְחֵיתָא לְעָלְמֵי עָלְמִין:
ה הָאוֹיֵב ! תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וָעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד זִכְרָם הֲמָה: ה וְכַד
נָפַל בֵּעַל דְּבָבָא אִשְׁתֵּצִיוּ חֶלְוָתֵיהּ וּכְרַכֵּיהוֹן אִצְתַּדִּיוּ לָעָלְמָא
וְכָרְוֵיהוֹן צַדִּיתָא הוֹבַדְתָּ זִכְרָנְהוֹן מִנֶּהוֹן: ו וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן
לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ: ו וְיָיָ לְעָלְמִין מוּתְבֵיהּ בְּשָׁמֵי מְרוֹמָא תַּקֵּין
לְדִינָא כּוּרְסֵיהּ:

רש"י
רשע · עשו: כאויב תמו · נלחמו: כי הרבית · הסנחה: לעולם · הכ"ל המצלתו ותא"ב מי יבנה לה חצר כרם סוף: לעולם · כי ה' מי יעמוד לפניך בעולה · מיושבת: תבעל תבא ה' לישראל לדקה וכלול בפרסים נגד הקומות לאחר שיהיו בגלותם מוספלים עד לעפר: (ג) למען ציון לא אחשה · לא אתוק מלספרע להקומות כעבור שעבר לציון שהחריבו לותם עד כיסוד: לא אשקוט · לא אתוק · לא יהיה מנוחה לפני עד אשר ירחם הלדקה שאעשה לה כדבר המבטיח ומזריח וכיוצא שהיה עליה יהיה נראה לכל כלפיד שהוא כבוער: (ד) לדקה · הלדקה שאעשה לך: וקורא לדיוקים נקרא לך שם חדש אשר פי ה' יפרשנו וכול שהפי כה דרושה עיר לא נעזבה שתאמר למעט: (ה) עטרת תפארת · ר"ל תהיה שמורה בידו כעטרת תפארת: ונקיף מלוכה · כפל הדבר כמ"ש: (ו) לא יאמר לך · לא יאמר עוד עליך שאתה עזובה מה': ולארצך · על ארצך · תפני כה · רלוני כה ותיהם נעזבת ממני: ולארצך בעולה · לארצך יקרא מיושבת ולא שממה: כי חפץ וכו' · לזאת יקרא ירושלים תפני כה כי חפץ ה' בך ולכל הארץ בכללה יקרא בעולה כי תבעל ותתיישב בתיושב:

מצודות דוד
יקבנו · יפרשנו · לשרך כעולה · מיושבת: תבעל תבא ה' לישראל לדקה וכלול בפרסים נגד הקומות לאחר שיהיו בגלותם מוספלים עד לעפר: (ג) למען ציון לא אחשה · לא אתוק מלספרע להקומות כעבור שעבר לציון שהחריבו לותם עד כיסוד: לא אשקוט · לא אתוק · לא יהיה מנוחה לפני עד אשר ירחם הלדקה שאעשה לה כדבר המבטיח ומזריח וכיוצא שהיה עליה יהיה נראה לכל כלפיד שהוא כבוער: (ד) לדקה · הלדקה שאעשה לך: וקורא לדיוקים נקרא לך שם חדש אשר פי ה' יפרשנו וכול שהפי כה דרושה עיר לא נעזבה שתאמר למעט: (ה) עטרת תפארת · ר"ל תהיה שמורה בידו כעטרת תפארת: ונקיף מלוכה · כפל הדבר כמ"ש: (ו) לא יאמר לך · לא יאמר עוד עליך שאתה עזובה מה': ולארצך · על ארצך · תפני כה · רלוני כה ותיהם נעזבת ממני: ולארצך בעולה · לארצך יקרא מיושבת ולא שממה: כי חפץ וכו' · לזאת יקרא ירושלים תפני כה כי חפץ ה' בך ולכל הארץ בכללה יקרא בעולה כי תבעל ותתיישב בתיושב:

משנה תרומות פרק ח

עיקר תוי"ט

או גרשך · כירו' פריך ס"ד דלימא מחגרפס עד שיבא גט לידה ואי דעבד' שליח לקבלה התנן לעיל המקבל לי גיטי לסורי לאכול תרומה מיד ל"ש לפי' כי אמרי' במקום פלוני ומסני מודה שאם אמרה הבא לי גיטי ממקום פלוני שאוכלת עד שיגיע גט לאותו מקום ומה שאכלה כשיחד תלטו:

(ז) שאנוסים הם · פירוש: ר"א אומר יבלעו ויטרפו זה שכלע למה שאכל לאחר שנזכר ויפלט הכל בתוספת שאומם כמו שסובר ר"ש ור"מ: נטמאת כו' · כטומאה שלירעה לאחר שנכנסים התרומה בפיו

ומקריב ע"ג המזבח · ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה · רבי אליעזר אומר כל הקרבנות שהקריב ע"ג המזבח פסולים · ור' יהושע מכשיר · נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה: (ב) וכולם שהיתה תרומה בתוך פיהם · ר' אליעזר אומ' יבלעו · ורבי יהושע אומר יפלוטו · אמרו לו נטמאת ותרומה

ר"ש דיפלוט מידי · דסוס מסמא סיים לו טמא' סיפ' סתרומ' קודם שנתנ' לתוך פיו דתורה

ברטנורה

פרק ח **האשה** . בת ישראל הנשואה לכהן: מת רבך · וירשו בן אחיו מישראל לו כחו הנשוא ליסראל: שהוא בן גרושה או בן חלוצה · ופסול מלאכול בתרומ': ר"א מחייב קרן וחומ': כגולגו: זר"י פושר · בגמ' מוקי לה · דוקא באוכל־תרומה ממן בערב פסח מפני שזמנו בסול שנשפ' דמוקה(ג) ועומד לבער החמץ של תרומ' ולכל' כרבי יוסנ': ורבי יהושע מכשיר . דכתיב בך ה'חילו ופעל ידיו תרצה . לפי' חלל שכו פעל ידיו תרצה: נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה . לף לרבי יהוסנ דכתיב לא בריתי שלם כשהוא חסר ולא כשהוא חסר ולכל' כרבי יוסנ: (ב) וכולם. עבד ושם שאכלו מחמיל' בהיתר בשא קמחי ר"ש דיבלעו לאכל בן נרוש' או בן חלוצ' דמעולם לא אכלו בהיתר . תוי' דתמר' לעולם וכ"כ התצלתו ותא"ב מי יבנה לה חצר כרם סוף:

תוספתא דמלאכת המשכן פרק ח

כלי אבצעי דחסד דסלבו'דיציר'ה אלהלמדאלה למד

האשה שהיתה אוכלת בתרומה באו ואמרו לה מת בעליך או גרשך · וכן העבר שהי' אוכל בתרומה ובאו ואמרו לו מת רבך · או מכרך לישראל · או נתנך במתנה · או עשאך בן חורין · וכן כהן שהיה אוכל בתרומה · ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה · רבי אליעזר מחייב קרן וחומש · ורבי יהושע פוטר · היה עומד ומקריב ע"ג המזבח · ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה · רבי אליעזר אומר כל הקרבנות שהקריב ע"ג המזבח פסולים · ור' יהושע מכשיר · נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה: (ב) וכולם שהיתה תרומה בתוך פיהם · ר' אליעזר אומ' יבלעו · ורבי יהושע אומר יפלוטו · אמרו לו נטמאת ותרומה

מצודות דוד

(ד) נערת גוים · עמלק: תכרת ויאבדו זכרם ממנהם: (ה) תמו חרבות · נתקיים בהם: נסנחה · מחית שמם לגמי יזכרו: (ה) לאויב · לאויב לתא שהיו עד עולם ולא תהיו עוד: כי הרסית · נתקיים בהם: ועריכם נתשת אבד זכרם · תהו לגמי יזכרו ר"ל המקומות החרבות אבן יכלו עד עולם ולא יזכרו לקדמותן ולא הערים אשר נהרסו נתעלמה יהיו נאבד זכרם וכפל הדבר כמ"ש: (ו) ה' לעולם יבב · כי ה' מי יעמוד לפניך בעולה · מיושבת: תבעל תבא ה' לישראל לדקה וכלול בפרסים נגד הקומות לאחר שיהיו בגלותם מוספלים עד לעפר: (ג) למען ציון לא אחשה · לא אתוק מלספרע להקומות כעבור שעבר לציון שהחריבו לותם עד כיסוד: לא אשקוט · לא אתוק · לא יהיה מנוחה לפני עד אשר ירחם הלדקה שאעשה לה כדבר המבטיח ומזריח וכיוצא שהיה עליה יהיה נראה לכל כלפיד שהוא כבוער: (ד) לדקה · הלדקה שאעשה לך: וקורא לדיוקים נקרא לך שם חדש אשר פי ה' יפרשנו וכול שהפי כה דרושה עיר לא נעזבה שתאמר למעט: (ה) עטרת תפארת · ר"ל תהיה שמורה בידו כעטרת תפארת: ונקיף מלוכה · כפל הדבר כמ"ש: (ו) לא יאמר לך · לא יאמר עוד עליך שאתה עזובה מה': ולארצך · על ארצך · תפני כה · רלוני כה ותיהם נעזבת ממני: ולארצך בעולה · לארצך יקרא מיושבת ולא שממה: כי חפץ וכו' · לזאת יקרא ירושלים תפני כה כי חפץ ה' בך ולכל הארץ בכללה יקרא בעולה כי תבעל ותתיישב בתיושב:

ר"ת דיפלוט : או שטעם טעם פשפש · ארך כשמוללין לחמו ריחו מחום ניחמר · והוא מלוי כבושלים ומעשות וקורין בערבי בק"י ובלע"ז ניומי"ש והלכי כר' יהושע : (ג) היה אוכל באשכול · תלה לשכול מגפן שבניכה והיה לוכל ושולך עד שיכנס לפיר ושפר קובעת למעשר ולפי' לכילת ערלי לשון ניר שיתרוסיי"פשר : ר"א אומר יגמור . לא שיכל בפיר · אלא יגמ לוך לפיר ,יגמור לכילת שלשכול בניכה : לא יגמור . ולפילו בניכה עד שיעשר:חשכה לילי שבת. היה לוכל לכילת ערלי . ושכח קובעת למעשר ולפי' לכילת ערלי לשון ניר : יגמור למוצאי שבת . לכל שכתם עלמו מור' דלשון : לא יגמור . לפי' למולאי שבת עד שיעשר . והלכה כר' יהושע : (ד) ישפך . ואין כלן מקום לשון מרוח' מפני שלשון שלא לשמותו שלא שלה מלוי מכלי ויוצא לחוץ . לפי' שיעור המים המגולין כדי שתאבד בהם המרה · רבי יוסי אומר בכלים כל שהן · ובקרקעות מ' סאה : (ו) נקורי תאנים וענבים וקשואין והרלועים והאבטיחים והמלפפונות אפילו הם "ככר · אחד גדול ואחד קטן · אחד תלוש · ואחר מחובר · כל שיש בו ליחה אסור.

ונשיכת הנחש אסורה מפני סכנת נפשות

ס"ת ר"י ס"ת ר"ת ס"ת בכד המשמרת

רבי אליעזר אומר יבלע ור' יהושע אומר יפלוט · טמא היית וטמאה היתה תרומה · או נודע שהוא טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו או שטעם טעם פשפש לתוך פיו · הרי זה יפלוט : (ג) היה אוכל באשכול ונכנס מן הגנה לחצר ר' אליעזר אומר יגמור · ורבי יהושע אומר לא יגמור · חשכה לילי שבת "רבי אליעזר אומר יגמור "ורבי יהושע אומר לא יגמור : (ד) יין של תרומה שנתגלה ישפך ואצ"ל של חולין · שלשה משקין אסורין משום גלוי · המים והיין והחלב · ושאר כל המשקין מותרין · כמה ישהו ויהיו אסורין כדי שיצא הרחש ממקום קרוב וישתה : (ה) שיעור המים המגולין כדי שתאבד בהם המרה · רבי יוסי אומר בכלים כל שהן · ובקרקעות מ' סאה : (ו) נקורי תאנים וענבים וקשואין והרלועים והאבטיחים והמלפפונות אפילו הם "ככר · אחד גדול ואחד קטן · אחד תלוש · ואחר מחובר · כל שיש בו ליחה אסור.

ונשיכת הנחש אסורה מפני סכנת נפשות

ס"ת ר"י ס"ת ר"ת ס"ת בכד המשמרת

מיירי הר"ם : פשפש · שימוש לאכול מפני המיחום וקמ"ל בחרומה דלא סיימין להפסד תרומה וכ"ם מולין דפולט רמ"י ופפסם יהוש לו כלל המוללו מריחו וטעמו כריחו : ראי"א יגמור · כן הוא הגי' וס"ל כשכת כמו כאלר : (ב) דגזר מרוכין אטו מועטין הר"ם : (ג) עד ולא עד בכלל דמ' שלה אין בהם משום גילוי תדע דכל מקום מגולה היא:(ד) ברטנורא

לאכילה לפי שהאוכל ממנה ניזק הר"ן : (ה) כבי מסיק הר"ם דלאו מכיח ל' ופפק לם נטמלה לינקלן ספק טומל'שלם הוא ברה"י קי"ל דספקו טמא ודאי ולם הוא ברה"ר ספקו טהור מכל כשפם ב' מכיות ברה"י לין לטמא שהיסס דממ"ל הד מנייהו טהור דלא יכיר יפפין מפוטה לגלא דבר שיוכל להיות'ופין ברפ"ה דמיר : (ו) ויש פם למקרא בפול"ם הם"ם (ועיין בכורות דף ל"ד) יניחנה במקום תורפה. דמעכשיו היכם רלויה לאכילה שמא טמא' היל ולא לזילוף שמא טהורה ולפור לאבד'פלכך יגלנה ותטמא ופהא רלויה לזילוף רש"י : חבית · ר"ל כפכים של תרומה הר"ם : יציל · ולא יקבלנה בכלים טמלים כדי להציל המולין שלא יפעבד בהן ויאפרו רש"י: ותבלע · שהבלע ומפקע בקרקע הר"ם :

(ז) המשמרת של יין אסורה משום גלוי · רבי נחמיה מתיר : (ח) חבית של תרומה שנולד בה ספק טומא' רבי אליעזר אומר אם היתה מונחת במקום תורפה יניחנה במקום המוצנע · ואם היתה מגולה יכסנה · ורבי יהושע אומר אם היתה מונחת במקום מוצנע יניחנה במקום תורפה ואם היתה מכוסה יגלנה · ר"ג אומר אל יחדש בה דבר : (ט) חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה מודה רבי אליעזר ור' יהושע שאם יכול להציל ממנה בטהרה יציל · ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד ותבלע ואל יבלענה בידיו : (י) וכן חבית של שמן שנשפכה · מודה רבי אליעזר ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל · ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד ותבלע ואל יבלענה בידיו : (יא) "על זו ועל זו

ס"ת ועל אמר

פני הגת שהיין יורד למטה : טמאה . מולין טמלים יש בה ורלויין לו ביתי טומלמו לו למי שהיו מוכל מולין בטהרה ואם תפול למטה תרומה הוה ליה מדומע טמא ולקלכהלא מזיל:שאם יכולים להציל ממנה רביעית · אם יכול לאזור לחר כלים ולהציל ממנה רביעית בטהרה קודם שחרד כלה ומטמא : יציל · יאזור לחר כלים ויציל · ולא"פ שבאזור כך שיאזור לחר כלים חרד מן התרום' למולין שבאחתו' ויפפלו המולין לא יטמא התרום' בידים להציל המולין כיון שיכול להציל ממנה רביעית הלוג בטהרה · אפילו דבר מצוה : ואם לאו · אלא יאלא כלי טהור ושוף שוף כולה לטומל' לזלא בהא פליגי דר' יהושע שבר טמ"ב דשוף שוף כולה לטומל' לזלא לא יטמלנה כיד ע"ז ועל זו ל"ר יהושע וכו' . ור"ת שבר טמ"ב דשוף שוף כולה לטומל' לזלא לא יטמלנה כיד להציל המולין ואין הלכי כר"ת : (י) וכן חבית של שמן · טהור' שבשפכ' וכולה הולכה לאבוד . פליגי דלעיל ולפכי קפכי נפי שמן כשפכה ולא נקב כמו נפי יין · משום דבפכים של שמן שבשבר' בגת פעליונ' ובפחתו' מולין טמלים . מודה ר"ת ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו לא טרד ולא יטמלנה כיד · משום דשמן רלוי להדלקה לא שנו להפסד מועט · וביין נמי לא נקלקו אלא דוקא דבתיכה בפחתו' פשוט ממלא מולין שנשפכה המולין כלן מדומע ותיכה הפסד · לבל לי תיכה מלא מולין כלמו מודו דאל יטמלנה כיד משום דליכה הפסד · (יא) על זו ועל זו . על זו שנולד לה ספק טומל' ועל זו שהולכה לאבוד : אמר ר' יהושע . שהיינו מוזהר על טומלתן ואומה שמוזהר עליה בכל טמא

שהחרם מהפלמל בכל גופה : (ז) משמרת של יין . לפ"פ בהכלי שהמחון מכוסה בשמרים יש בו משום גלוי שהחרם עובר דרך השמרים והוללכלי התחתון:רבי נחמיה מתיר:לפי שהחרם לא ולינו עובר ואין הלכי כר' נחמיה : (ח) ספק טומלה· כגון שהי מכיות ברשות היחיד (ט) וגגע טרן בלחת מהלולא ידיע לפי מייחו ושתיהן מלויות : במקום התורפה · מקום של הפקר ועומדת ליפפל שם : יניחנה במקום המוצנע. דעדיין מוהכר על שמירתה : דכסיב לת משמרת תרומתי(ו) בשתי תרומות שכשוב מדבר : לחת תרומה שהורה ולחת תרומ'שלו' דחרוייהו בעי שימור : ור' יהושע אומר וכו' דשכר תרומתי כתיב בלא ויו"ן ויש לם למשורת : אל יחדש בה דבר . שלין לריך לשמרה ולא לשור לגרום לה טומל' והלכי כרבן גמליאל : (ט) בגת העליונה · מקום שעוליים שם : והתחתונה · כור על

כיצד היה עובר וכו' . דקאמר ר"י יכ"ם לפניו לחסם על הסלע כדי שלא יגרום טומאה לחריס : ולא לחסם לחסם יניס על הסלע ולא יסכנם בידו שלא יטמאם בידים והלכ' כר' יהושע : (יב) תנו לנו אחת מכם .

ברוניסלבא עליה בתוכם: ישמאו כולן . דחין דוחים נפש מפני נפש וכשל מודה ר"ש ור' יהושע :

אמר רבי יהושע לא זו היא תרומה שאני מוזהר עליה מלטמאה אלא מלאכלה . ובל תטמאה כיצד היה עובר ממקום למקום ובכרות של תרומה בידו . אמר לו עכו"ם תן לי אחת מהן ואטמאה ואם לאו הרי אני מטמא את "כולה" ר' אליעזר אומר יטמא את "כולה" . ואל יתן לו אחת מהן ויטמא . רבי יהושע אומר יניח לפניו אחת מהן על הסלע : (יב) וכן נשים שאמרו להם עכו"ם תנו לנו א' מכם ונטמאה . ואם לאו הרי אנו מטמאים את כולכם . יטמאו את כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל :

גמרא ברכות דף סב ע"ב הלכה ה כלפי כלי החיצון דחסד דמלכות דבריאה **אלף למד**

תניא בן עזאי אומר פעם אחת נכנסתי אחר ר"ע לבית הכסא ולמדתי ממנו ג' דברים למדתי שאין נפנין מזרח ומערב אלא צפון ודרום ולמדתי שאין נפרעין מעומר אלא מיושב ולמדתי שאין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר לו רבי יהודה עד כאן העזת פניך ברבך אמר לו תורה היא וללמוד אני צריך . רב כהנא על גנא תותי פורייה דרב שמעיה דשח ושחק ועשה צרכיו אמר ליה דמי פומיה דאבא כרלא שריף תבשילא אמר ליה כהנא הכא את פוק דלאו אורח ארעא אמר ליה תורה היא וללמוד אני צריך . מפני מה אין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר רבא מפני שהתורה ניתנה בימין שנאמר מימינו אש דת למו רבה בב"ח אמר מפני שקרובה לפה ור"ש בן לקיש אמר מפני שקושר בה תפילין ר"נ בר יצחק אמר מפני שמראה בה טעמי תורה כתנאי רבי אליעזר אומר מפני שאוכל בה רבי יהושע אומר מפני שכותב בה רע"א מפני שמראה בה טעמי תורה . א"ר תנחום בר חנילאי כל הצנוע בבית הכסא נצול מג' דברים מן הנחשים ומן העקרבי' ומן המזיקים וי"א אף חלומותיו מושבים עליו :

רש"י

עד כאן . כלומר כל זה הצנע פניך כפני רבך שיסתכלת בכל מלו : דשח ושחק . עם תלמידו ע"ח כשילה של רגלי הבמים : ועשה צרכיו . ונימים מעטו כדלא : שריף תבשילא . כלומר רבב כמו שלא שתשת תעתך תעולם שתתם מוכ קלות רחם זה לתלותך : שקרובי לפה . רגילין לדוסיפה לפה : שקושר בה תפילין . בזרוע שתלו : טעמי תורה . נגינות טעמי מקרא של תורה : מן הנחשים ומן הטקרבי' וכו' . דמתוך לגיעותו מתבבל בנתת ובשתיקה ואין הנחשים מרגישים להתקלות בו ואף המזיקין חסין עליו : תלומותיו מיושבין עליו . שאין המזיקין מבהילין לותו :

זוהר פנחס דף רלא ע"ב ת"ח דאילנות יוד הא ואו הא

רבי אלעזר פתח ויסי סיוס ויבואו בני סהלסים לסתיצ על ס' ויבח גס סשטן בתוכס . ויסי סיוס דא ר"ס דקב"ס קאים למידן עלמא כגוונא דא ויסי

סיוס

סיוס ויבא שמס סשוח יומא יו"ט דר"ס סוס ויבואו בני סהלסים חימון רברבין ממנן סליחן בעלמא לאסגחא בעובדין דבני נשא לסתיצ על ס' כמד"ח וכל לבא סשמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אבל לסתיצ על ס' בסתי קרא אסבחנא רחימותא ד"קב"ס עלייסו דישראל בנין דסני סליחן דחימון ממנן לאסגחא על עובדין דבני נשא חזלין ומחטן ונטלין חימון עובדין כלסו וביומא דקאי דינא למיקס למידן עלמא אתעבידו קטיגורין למיקס עלייסו דבני נשא ות"ח מכל עמין דעלמא לא קיימין לאסגחא בעובדיסון בר ישראל בלחודייסו בנין דאינין בנין לקב"ס וכד לא אסתכחו עובדין דישראל כדקא יאות כביכול חימון ממנן סליחן כד בעאן לקיימא על חימון עובדין דישראל על ס' ודאי קיימין דשא כד ישראל עבדין עובדין דלא כסדן כביכול מתיסין חילא דקב"ס וכד עבדין עובדין דכסדן יסבין תוקפא וחילא לקב"ס וע"ד כתיב תנו עוז לאלסים גשא בעובדין דכסדן ועל דא בסטוח יומא כלסו רברבן ממנן אתכנסו על ס' על ס' ודאי דשא כיון דעל ישראל יתכנסו עליס אתכנסו ויבא גס סשטן בתוכס גס לאסגחא עלייסו דכלסו אתיין למסוי קטיגורין עלייסו דישראל ודא אתוסף עלייסו בנין דאיסו דלעורא רברבא מכלסו קטיגורא מכלסו כיון דאתא קב"ס דכלסו אתיין לקטרגא מיד ויאמר ס' אל סשטן מאין תבא וכי לא סוס ידע דקב"ס מאן סוס אתי חלא לאייתאס עובדא לרעותיס ויאמר ס' אל סשטן ונו' ויען סשטן את ס' ויאמר משוט בארץ . מכאן אוליפנא דיסוב' דאתרעא אתמסר לסטרין אחרנין . בר אתרעא דישראל בלאודסא כיון דאמר משוט בארץ אסגח קב"ס דבעי למיסוי דלעורא עלייסו דישראל מיד ויאמר ס' אל סשטן סשמת לבך על עבדי חיוב בי חין כמסו בארץ אמת שעמא למיסב ליס מולקא במס דיתעסק ויתפרס מנייסו דישראל ואס חוקמוס :

הלכה פסוקה — יוסף לחם — מוסר

הרי"ס הלכות ברכות פי"ס — משערי תשובה לר"י דף כ"ע ע"ח

(א) אין מזמנין אלא על מי שיאכל כזית את ולמעלה שבעה שאכלו את ושלשה אכלי עמהן ירק או ציר יכיוצא בהן מצטרפין לזמן בשם והוא שיהיה דסברך מאכלי הפת אבל ששה שאכלו את וארבעה ירק אין מצטרפין עד שיהיו איכלי הפת רוב הניכר : בד"א בעשרה אבל בשלשה צריך שיאכל כל אחד ואחד מהן כזית את ואח"כ מזמנין : (ב) שנים שאכלו וגמרו מלאכול ובא שלישי ואכל אם יכולין לאכול עמו כל שהוא ואז' משאר אוכלין מצטרף עמהן : והכם גדול שבמסובין הוא שמברך לכולן אעפ"י שלא בא אלא באחרונה : (ג) נ' שאכלו כאחד אינן רשאין ליחלק וכן ארבעה וכן חמשה וששה יש להם ליחלק עד עשרה : מעשרה ולמעלה אינם רשאים ליחלק עד עשרים שכל זמן שיחלקו והוה ברבים הזימון לכל חלק וחלק בזימון הכל יש להם ליחלק :

הקובע עלמו תחיד לסיתם כעלם ודבריס כעלים כדרך יוסבי קרנות שתים רעות יש בדבר הרע סזה . כלחד כי כל המרבם דבריס מביא חטא . וכאמי כי סוא בעל תזכרי התורה יש בדבר הזה דרכי מות כי אין לא זכר ולא סם על לבו כי בעתים הסם לאחר הוא משחיתם יוכל להטיב כעניותו ולקנות חיי עולם אס יקבע העתיסהמזומנים הסם לתורה אחר הוא פניי בסם ממלאכתו ועסקיו אין זה כי אס בזות לבו לא כמלוס ולא אכר בעולם הבא . ומלבד אחר לבד עונש הרבם יש לא עינו כי חמתם כעבוד מן התורה בעת סיכולה לעסוק בס . אם היא עד אבדון תתמל כלאחר תחרו כי דבר ס' בזה כל שתפסר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק כאחר הקדמנו לך . ואמרו ז"ל סהולך לתקוס אחר תפסו שתם לסיפס לסתוק זה הוא תוסב לגיס ועליו אומר בכתוב ומשוב לגיס לא יבא . ואמר אחריו כי אס בתורה ס' שפלו למדת כי תוסב לגיס תביא לידי בעול תורה ואחר לא את לבו לעסוק בתורה בעוותיו בעלות הנפש ולהתקרב אל הסם יתברך :

(חס לישראל) ח"ה מז

להמשיך מח״ס דז״ק יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוֹה מיה יסידה
ד דאלפי יוד לל סם ב״ן שבעשיה כניקוד מולם :

א כִּי־אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר־יָשַׁבְנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֵת אֲשֶׁר־עָבַרְנוּ
בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם׃ א אֲרֵי אַתּוּן יְדַעְתּוּן יַת דְּיַתֵּיבְנָא
בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְיַת דַּעֲבַרְנָא בְּגוֹ עַמְמַיָא דַּעֲבַרְתּוּן׃ ב וַתְּרֵאוּ אֶת־
שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֶת גִּלֻּלֵיהֶם עֵץ וָאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם׃ ג וַחֲזֵיתוּן
יַת שִׁקּוּצֵיהוֹן וְיַת טָעוָתָהוֹן אָעָא וַאֲבָנָא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא דְּעִמְּהוֹן׃
ג פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ־שֵׁבֶט אֲשֶׁר לְבָבוֹ׳ פֹּנֶה
הַיּוֹם מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת לַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָהֵם פֶּן־יֵשׁ
בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה׃ ג דִּלְמָא אִית בְּכוֹן גְּבַר אוֹ אִתְּתָא אוֹ
זַרְעִית אוֹ שִׁבְטָא דְּלִבֵּיהּ פָּנֵי יוֹמָא דֵּין מִדַּחֲלְתָּא דַיְיָ אֱלָהָנָא לְמֵהַךְ
לְמִפְלַח יַת טָעֲוָת עַמְמַיָא הָאִנּוּן דִּלְמָא אִית בְּכוֹן גְּבַר מְהַרְהֵר
חֲטָאִין אוֹ זָדוֹן׃ ד וְהָיָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי הָאָלָה הַזֹּאת וְהִתְבָּרֵךְ
בִּלְבָבוֹ לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה־לִּי כִּי בִּשְׁרִירוּת לִבִּי אֵלֵךְ לְמַעַן סְפוֹת
הָרְוָה אֶת־הַצְּמֵאָה׃ ד וִיהֵי בְּמִשְׁמְעֵיהּ יַת פִּתְגָמֵי מוֹמָתָא הָדָא וְיִתְחַשַּׁב
בְּלִבֵּיהּ לְמֵימַר שְׁלָמָא יְהֵי לִי אֲרֵי בְּתַרְהוֹר לִבִּי אֲנָא אָזֵיל בְּדֵיל
לְאוֹסָפָא לֵיהּ חֲטָאֵי שְׁלוּתָא עַל זְדָנוּתָא׃

נביאים ישעיה סב

להמשיך מכ״ס דז״ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלעם אדני נשמה
דיסוד יְהוָה מיה יסידה דלעם יְהוָה מיה יסידה דיסוד יְהוָה מיה יסידה דלעם לל סם ב״ן שבעשיה :

א כִּי־יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה יִבְעָלוּךְ בָּנָיִךְ וּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה יָשִׂישׂ
עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ׃ א אֲרֵי כְּמָא דְּמִתְיַתֵּב עוּלֵם עִם בְּתוּלְתָּא כֵּן
יִתְיַתְּבוּן בְּנַוְיכִי וּכְמָא דְּחֶדְוֵי חָתָנָא עִם כַּלְתָּא יְחֶדְוֵי עֲלָךְ
אֱלָהָיִךְ׃ ב עַל־חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים כָּל־הַיּוֹם וְכָל־הַלַּיְלָה
תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ הַמַּזְכִּירִים אֶת־יְהוָה אַל־דֳּמִי לָכֶם׃ ג וְאַל עַל עוֹבְדֵי

מצודות דוד

(ג) כי יבעל . כמו שבחור נושא בתולה מתייחסים יחד כי יבעל כו׳ . מרי כמו דמתייחב עלם עם בתולתא כן מבלי פירוד כן יתייחבון בנוייכי בגוייכי : (ב) על חומתיך . על עסקי חומותיך דהפקדתי שומריסלה בשומרים כמו שנתמה שיש להתמן על כלתו כן ישיש וכו׳ . (ג) על ה׳ . על מורכבי למנוחה : לל יחשו . לל יפסקו : אל דמי . לל תהיה לכם דומיה :

ויש״י

כי יבעל כו׳ . כמו שבחור נושא בתולה מתייחבים יחד מבלי פירוד כן יתייחבו בך בניך ולא יתפרדו ממך : ומשוש כמו שנתמה שיש להתמן על כלתו כן ישיש וכו׳ . (ב) על חומותיך . על עסקי חומותיך דהפקדתי שומריסלה בשומרים כיצד על מלכי ציון שתין לכם שסך תמר כי שם יתמדו כבכי ותכל כשומרי החומות שתיהם זזים מן המשמרת ושוסיף לומר כל היום וכל הלילה כי מנכא שומרי החומות לישן כיום ולא כן המה כי יבכו ויתחננו כיום ובלילה : תמיד לא יחשו . תיהם שותקים בשום זמן וכפל להדגיש במ״ש : המזכירים את ה׳ . כלומר הנביא מזהיר לומר לכם שתתחננים על ציון להזכיר את המקום על כניכם לא יכלו שתניחו לכם

אַבְהָתָךְ צַדִּיקָיָא קַרְתָּא דִּירוּשְׁלֵם מִתַּקְנִין נְטִירִין קָדָמַי כָּל יְמָמָא וְכָל
לֵילְיָא תְּדִירָא לָא פְּסִקִין מִתְאֲמַר דָּכְרָן מַבְוָתָיךְ קָדָם יְיָ לָא פְּסִיק
לְכוֹן׃ ג וְאַל־תִּתְּנוּ דֳּמִי לוֹ עַד־יְכוֹנֵן וְעַד־יָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַם תְּהִלָּה
בָּאָרֶץ׃ ג וְלָא יְפַסּוֹק דְּכַרְנְהוֹן מִן קָדָמוֹהִי עַד דְּיַתֵּקֵן וְעַד דְּיָשַׁוֵּי יַת
יְרוּשְׁלֵם תֻּשְׁבַּחְתָּא בְּאַרְעָא׃ ד נִשְׁבַּע יְהוָה בִּימִינוֹ וּבְזְרוֹעַ עֻזּוֹ אִם־
אֶתֵּן אֶת־דְּגָנֵךְ עוֹד מַאֲכָל לְאֹיְבַיִךְ וְאִם־יִשְׁתּוּ בְנֵי־נֵכָר תִּירוֹשֵׁךְ אֲשֶׁר
יָגַעַתְּ בּוֹ׃ ד קַיֶּם יְיָ בְּיַמִּינֵיהּ וּבְרַרְעָ תּוּקְפֵּיהּ אִם אֶתֵּן יַת עִיבּוּרִיךְ עוֹד
מֵיכַל לְבַעֲלֵי דְּבָבָךְ וְאִם יִשְׁתּוּן בְּנֵי עַמְמַיָא חֲמָרִיךְ דְּלֵאִית בֵּיהּ ׃

מצודות דוד

(ג) ואל תתנו דמי לו . (ג) ואל תהנו דמי לו : נשבע ד׳ בימינו ובזרוע עוזו וכיון כפל במ״ש : לא יתן עין שבועה הוא ונזם ולא תמר וכרי הוא כלומר כך תשמעו כי וכן יהיה לא תעשה כדבר הזה וכן יתת כשבועתי בקדשי בקרב הארץ : (ד) נשבע ה׳ . הנביא תמר לכם בנחמה הן לא תתאבלו ותזכירו לת ה׳ : לא תתנו דמי לו . לא יכונן מלכותה עלא תפילו בו עד יכונן את ירושלם על כנה ובפיסם ויש חומה לפתר ותפלה נקרב הארץ : (ד) נשבע ה׳ . הנביא תמר לכם בנחמה הן לא יתן עין שבועה הוא ונזם ולא תמר וכרי הוא כלומר כך וכן יהיה לא תעשה כדבר הזה וכן יתת כשבועתי בקדשי לא לזוד תכזב (תהלים פ״ט) : תמר יגעת בו . כשבועתי ולשפסו לל הניח :

כתובים תהלים מה מו

להמשיך מיסוד ומלכות דז״ק שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה
דיסוד א אד אדג אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוֹ הוֹ וִוֹ הוֹ מיה יסידה
דיסוד יְהוָה מיה יסידה דמלכות לל סם ב״ן שבעשיה

א תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים בְּכָל־הָאָרֶץ׃ א בַּאֲתַר
אֲבָהָתָךְ יֶהְוֹיָן צַדִּיקָיָא בְּנָךְ תְּמַנְיִנוּן לְרַבְרְבִיָא בְּכָל אַרְעָא׃
ב אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל־דֹּר וָדֹר עַל־כֵּן עַמִּים יְהוֹדוּךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
ב בְּעַדָּנָא הַהִיא תֵּימְרוּן נְדַכַּר שְׁמָךְ בְּכָל דָּר וְדָר מְטוּל הֵיכְנָא עַמְמַיָא
דְּמִתְנַיְרִין וְיהוֹדוּן שְׁמָךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין׃ ג לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח
עַל־עֲלָמוֹת שִׁיר׃ ג לְשַׁבְּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קָרַח בְּרוּחַ נְבוּאָה בְּזִמְנָן
דְּאִתְכַּסֵּי אֲבוּהוֹן מִנְהוֹן וַהֲנוּן אִשְׁתַּזְבוּ וַאֲמָרוּ שִׁירְתָא׃ ד אֱלֹהִים
לָנוּ מַחְסֶה וָעֹז עֶזְרָה בְצָרוֹת נִמְצָא מְאֹד׃ ד אֱלָהָנָא לָנָא רוּחֲצָנָא
וְעוּשְׁנָא סַיְעָתָא בְּעָקְתָא נְשִׁתְכַּח לַחֲדָא ׃

מצודת דוד

(ו) תחת אבותיך . לל מול התשיח יתמרו תחת אבותיך המלכים יהיו כניך ר״ל כמו שבח לך המלוכה על היותהמזרע דוד כן כניך ירשו המלכות תמך : תשיתמו . לל מול ה׳ יאמר אתה ה׳ תשים כני תלך המשיח לפניה ומושלים בכל המדינות יובדל כל החומות עד שולם יקבלו תוכך לתוכם : (ב) אזכירה . בשבור כל זאת תזכיר שמך בכל דור : על כן . בשביל זה תודולם שזאת תשר תגדל את שלך : (ה) עזרה בצרות . הוא לנו לעזרה בעת צרה ומצוי לפי מהוד בכל קרתנו תלנו :

רש״י

על עלמות . שם כלי שיר : עזרה בצרות . על כרם שנעשה לכם שנעלמו כל סביותיה וכם עתידו כתויר ואתרו ליעקב ברוח הקודש שדומנת כרם הזה יהא עשוי לכם לעתיד :

פרק ב הישן . לא יצא ידי חובתו . ובלבד שתהא המטה גבוה י' טפחים דאז היא סוכה לחלן (ו) ומצלת לחלן מפסיק בינו לבין הסוכ' ועיקר מצות סוכה לכולי הטיח וסיכה : נוהגים היינו כולי . דקסבר לא לחי לחלל ערלתי ומבטל לחלל קבע (ב) ואין הלכה כרבי יהודה:עבדים פטורים מן הסוכה. דמצות עשה שהזמן גרמ' כשים פטורין וכל מצוה שהאשה מייבת בה עבד מייב בה (ג) : ולפי דרכנו למדנו . לפ"פ שלא לומר שלא לשיטת חולין בעלמ'שהיה משתכח בעבדו למדנו שהיין תחת המטה כו' : (ב) רבי יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה . רבי יסודה לטעמי'דאמר סוכ' דירת קבע בעינן ואין הלכה כר"י : מדובללת. שלא שכניב הקנים יפה זה אל זה (ד) שלא קנה פנוי וקנה יורד ומשוך כך שתהא מרוכה מצלתה ושתעיין מתניתין דאמרינן רואים כאלו היו מוסכנים בשוה ואם אי אלתה מרוכה כשרה (ה) : (ג) בראש העגלה.לפ"ג דמיטלטל' ולא קביעי : בראש הספינה . שניט שהרוח שולטת שם ועוקרתה : בשירה . דירה קריכה ביה (ו) ושוה שתהא יכולה לעמוד ברוח מצויה של יבשה : ועולין לה ביום טוב . ליידי דבפי למיתני סיפא ואין עולין אלא רישא עולין . בראש האילן . מיקן מוסבו כראשו (ז) ומשה שם מסיטות וסיכך : כשרה . כשולו של מועד: ואין עולין לה ביום טוב " דגזור רבנן דלמא עולין בחולין (ח) ואין מסתפקין בו אלא יחלוט שתים באילן . אמר קרקע הסוכ' רוחה בחולין ומשה שכיב בידי אדם כארץ ואמר קרקעית הסוכ' בחלמא הדופן שגבי הארץ והגביה הדופן ממנה ומעל' שטרח . או שתים בידי אדם ואחת בחולין ואותו שעל גבי הסוכה אינו יכול לעמוד בסמיכה

כלי אמצעי דגבורה דמלכות דיצירה **אלהים הישן תחת המטה בסוכה . לא יצא ידי חובתו . א"ר יהודה נוהגין היינו שהיינו ישנים תחת המטה בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר . אמר ר' שמעון מעשה בטבי עבדו של ר"ג . שהיה ישן תחת המטה . ואמר להן ר"ג לזקנים . ראיתם טבי עבדי שהוא ת"ח . ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה . לפיכך ישן הוא תחת המטה . ולפי דרכנו למדנו שהישן תחת המטה . לא יצא ידי חובתו : (ב) הסומך סוכתו בכרעי המטה כשרה . רבי יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה . סוכה המדובללת . ושצלתה מרובה מחמתה כשרה . המעובה כמין בית . אע"פ שאין הכוכבים נראים מתוכה כשרה: (ג) העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה . ועולין לה ביו"ט . בראש האילן . או על גבי גמל כשרה ואין עולין לה ביו"ט שתים באילן ואחת בידי**

(ו) פירוש לבטל לחלל הסוכה שעליה לע"פ שים לה נס טפח לגיך ג"כ שהזיזה גבוה י' : (ג) דר"י לטעמיה לזיל דס"ל דירת קבע בעינן גמ' : (ג) כלו' וכל מצוה שאין נשים כו' והכי פירוש דמיירי בגמ' דתניא : הסומך כו' . פרש"י מטה שליפה וכ' סר"ב פירוש שהסוכה סמוכה על כרעי המטה וכשהמטה מטלטל'הסוכה מטלטלת עמה ובהכי מחלק בין מתני' דהכא למתניתין דלקמן דרשה הענלה וכתב דהשה לר"ה שניות שהשקרקע הסוכה נשאר לעולם אחד בעלמו משא"כ הכא שקרקע הסוכה משתנה לפי שהוא קרקע עולם ואינו ע"ג המט'ועמי"ש : (ד) ופי' בגמרא מאי מדובללת מבולבלת : (ה) והקשה בעור מי' מרל"ח אחי אשר להכשיר סוכה שהמטה מרמ"ל שהרי קניס שאין בינייהם נ'שוזין בשמוש ואפ"ה לא שכיבי להכשיר בשכך שם לא שנאמר כיוצים כאן אל מרוכה בשהשמש עומד בחמה אלא שמרי'רק כשנוט' לגדדין אז שהמטה מרוכה קרינן ביה שפיר אלמה מרמ"ה וכן דעת ר"י בתוי: מרובה . שם כי הדדי פסולה דשכך אלמעלה קאי וריש פ"ק דלמטה כדמפרש בגמ' : (ו) דדירה קריכה ביה רש"י : (ז) ומשה שכשולך בסוכה משתמש בחולין מו' : (ח) וכן על גבי שהשה מ"ב פ"ה דביצה זה הכלל . לאחויי שאם חותן דפוות שהן בידי אדם אין נשים שעומדות מזרח**

מזרח ומערב או ל"ד ויכול לסמוך סוכה בחותן דפוות עד שאם יטול החולין הסוכה יכולה לעמוד עולין לה כי"ט הר"ב : בין האילנות . כלומר ולא סמכה עליהן אבל בין דפוטים רש"י : (ט) ובגמ' ת"ש מאי למימרא מ"ד נגזור דלמא לחי לחשמושי בחולין כלומר להניח שם כלין קמ"ל: (י) וכ' המרדכי משום דכשנתי' ויניח בלילה בשבת יכולין לעשוק למחר טפי והוי כאהל העשוק במצ'ורמ"ש בסימן ל"ח כאב כל העשוק במצוה פטור ממצוה לאחרת שם לגיך לטורח לחר להחרת לאבל לא יטל לעשות שחיקן בלחם בלא טורח יעשה שחיקן : (יא) ה"פ שם הולכים ביום פטורים ביום ומייבים בלילה ואסהולכים בלילה הוא להיפך והא קמ"ל שאם יש לו ללכת בדרך ויודע שיצטרך לאכול קודם שיגלח סוכה ת"ל למשוא מפני זה כ"ר:(יב) גמ' וטעמא כ"ל דדרים דהול"ל בסוכה מהיו דרך עיכוב והייט כעין אלא שבנו מיינו יסיבה מדורו מי"ט: מעשה בו' . גמ' מעשה לפחות פסורי בו' וה"ק אם אי להחמיר על עצמו מחמיר ולית בי' משום יוהרא ומעשה גמי והביאו לו לריב"ז וכו' : לרבי צדוק . קחני מעשה בר"ל אלא להחמיר על עצמו לומר שאם רצה ת"ח שלא להחמיר על עצמו כבר רשאי ולא הוי כמו שהיו מדקדק במצות הר"ב : אוכל . פרש"י מלכל ומעלה במקרא ויען חוכל בעריס : (יג) דר"ל כאן היה והיה חוכל על שהרת תרומה וידיס שניות הן ופוסלות את התרומה ואפילו פחות מכביצה ויקבל טומאה וכביצה לא מיסתברי כמפה דמיסיטין דלמא נגע בהאיתא בפ' כ"ה חו' : ולא בירך אחרין . דדרים בר"י דמ"ב פ"ז דברכות אבל לפניו בכל הוו בעי ברוכי שהרי נהנה ואסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה רש"י : ארבע עשרה סעודות . מפרש בגמרא

בסמיכה שאם שבארץ אין עולין לה ביום טוב ואם שאמרו שאם חזיל : (ד) והאילנות דפנות לה כשרה . והוא שהאילנות עבים ומזקין ולא חזלי ואתי ברוח מצוי וגריך נמי למלאות בין העמודים בחבן וקש שלא מזיזם הרוח (ט) שכל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצוי אינה מחיצ' שלוחי מצוה פטורים. שהעוסק במצו' פטור מן המצו' ולא בלבד בשעה שעוסקין במצו' פטורין אלא אפי' בשעה שאין עוסקין בה כגון הולך להקביל פני רבו או לפדיון שבויים פטורין (י) : חולין ומשמשיהם פטורים . ואפי' כחולי לבטל הרו ואפי' דברי תור' מפני חולי לא רבו עשה של ומצטער מפני ריח רע או מפני פשפש ופרעושים שהוא פטור וכן ההולכי דרכים (יא) ושומרי גנות ופרדיסדפטורי לגו רבנן מן הסוכ' שעשה סוי משוסדבית בסוכות שאבו בעין מדורו וכל היכא דתיתי ליה מידי שמפני חולו דבר היה יולא מדירתו יכול נמי לישא מסוכתו אבל העושה סכתו מבחילה במקום הרחוי להטעבר בהכיל' או בשביל כגון במקום שמחילה בו מפני לסטים בשביל' וחין מחזיר מפני גנבים או לסטים בהכיל' אפי' בהכילה לא יצא י"ח בחותו סוכ' הואיל ואיכ' רחויה לעשות בו כל צרכיו לכיל' ואפי' ואיכה דאם בעין מדורו בעינן (יב) ואם לא סוי בעין דירה : אוכלים ושותים עראי . דבר מועט להסיר רעבונו ודעתו לסעוד אח"כ : (ה) ואמרו העולם לסוכה . ולא מן הדין אלא שאמירתו על עצמן שמעינן מינה שאמאמיר על עצמו שלא לאכול אפי' אכילת עראי חוץ לסוכ' הרי זה משובח : אוכל פחות מכביצה נטלו במפה . משום שטילת ידים (יג) ומשום ברוכי שטל פחות מכביצ' דאלו משום סוכה אף אמרינן חוכלים אכילת עראי חוץ לסוכ' ואפילו יותר מכביצה : (ו) י"ד סעודות . ב' בכל יום לג'

סעודות חייב אדם לאכול בסוכה אחת ביום ואחת בלילה וחכמים אומרים אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון . ולילי יום טוב האחרון . ולילי שמיני עצרת ואין הלכה כר"ש בשמיני: (ז) בית שמאי פוסלין . והלכה כבית שמאי כיון בסוכה גדולה ישנה יושב על פחם הסוכה ואלמלא כתוקבים אין בסוכה קטנה שהיי מסוקת רשאי ורובו ואלמלא הכל לשאר גזירה שמא ישמר אחר שלמטה (ח) : (ח) נשים ועבדים וקטנים כו' . דאמר קרא כל האזרח בישראל להוציא את הנשי: (ז) ראשי"ג דמייבי בלילה מנה בליל ראשון של פסח (יח) אין חייבות בסוכה ליל ראשון של חג : קטן שאינו צריך לאמו . כל שעשוי מעצמו ואינו קורא אמא אמו ואביו צריכלאמו ואינו צריך לאמו ובן הלכה ודוקא כשקורא הסוכה ואינו שותק עד שאמא אמו אלו צריכלאמו הוא(יט): דנקר' צריך לאמו אבל קורא פחם ואמא שותק אלו צריכלאמו הוא(יט):

סוכתו

כו' פחו"ה ה"ל שלא קיים לפיכך דתורי' כ"ב אמו אבל הר"ב פי' שלא קיים לפיכך דתורי' כ"ב אמו וכו' כראוי וכמצות שבשמים : (יז) בגמ' פרש"י דאי בחיב חזרם אוי מעמיע כל תולדת ישראל לשמים ונשים ונשים שבחיב חזרם מיותן שבאזרחים לחוליא שבשים : (יח) בגמ' פרש"י דאי בחיב חזרם אוי מעמיע כל תולדת ישראל לשמים ונשים דאל"ה קרא למה לי למיפוק ליה דנשים פטורות דהוי מ"ע שהזמ"ג : קטן . בגמ' מדרבנן ואמאמרו שקרא כל האזרח לרבות אף הקטנים : (יט) קטיין דיוקי אהדדי כו' ולשון רש"י כל שניעור ואינו קורא אימא שאינו כורך לתריס לקרות ולשמוע עד שתבוא אליו אל קורא ושותק ללאו צריך לאמו הוא : מעשה . בגמרא מעשה לאמור דשם קטן צריך לאמו היה שמוני כו' ושמאי מחמיר ומעשה נמי כו' וכהר"ב דשמאי מחמיר לחייב בחיוב לפילו

בגמרא דאמר קרא בסכות תשבו שבעת ימים תשבו כעין תדורו מה דירה אחת ביום ואחת בלילה אף סוכה כו' ורבנן אמרי מה דירה אי בעי לכול אי בעי לא לכול אף סוכה כו' : (יד) ור"ל מדין סוכה אין כו' אבל ודאי דאמור להחעמות בי"ט גסכמ"ה ובשבת חייב כו' סעודות : (טו) בפ' ע"פ דכתיב שבת ימים תאכל מצות וביו'השביעי עצרת מה שביעי רשות שאני יצא מהכלל ללמד שחלילה מצה האמור בו רשות ולא חלח ללמד עליו יצא חלח ללמד על הכלל כולו יצא רש"י ומיהו ליל'הראשון כתיב בערב תאכלו מצות הכתוב קבעו סוכה גמ' : ראשו ורובו . דרך פעורחם בהסיבי ימי' על מטות מסוכין ועל לד שחאכל ואין חוכלים זקופים ויושבים כמונו לפיכך הוצרך לומר רחשו ורובו רש"י: (טו) דהכי חסיקנא בגמ' ד"ג ואחמר חחם הלכה צריכה שחחא מסקנא רחשו ורובו ושולחנו : משם ראיה . פרש"י בחמיס ואפשר לפרש בניאומחא_ומקו שם ש"ל שכיאו רחיס דומיח דש"פ דשבת ומיהו גם שם טוכל לפ' בחמיס : מצות סוכה . ואע"ג דחיכא אלא גזירה שמא ימשך

אבדתם **נמשלן** בסוכה . סוכר לימודו ומחתנו על כוריו לעמוד בסוכה ומעשה בתלמידי דחמורחי וסכרה על שעתי משכח וכריותה : מקרי ומחני . לקרות שכתוב ולשמח מצוניות בחגיכה בפה : בחשלחא . בסוכה : ותגויי . סחלמוד הוא שכרה לערוה ולשון זכן שחשחחא דחמורחי שחיכן כאות אלא מכלל דקדוקי שכן למידין מחוך דברי משכח : כר בחשלחא . אם ירלה דסוי מלעשר ופעור מן הסיכה : הא למגרם כו' . כלומר חרי גווני חיכון הוי למגרם גמרא כברורה לו כבר ת"ל כוסה : לעיוני . כר חחשלחא:מרפשי בגמרא מפ שחמחו מפיו דבר פלוני לחמור דבר פלוני מוחר והדר מעייני בסברא . מעמו מכל דבר : מאי מיכלא.לאחר שחכלו כהן ולוין לסוליחן : ומלכא . כר של חרם שנוחנין בו מים : ומחיל . דלי של עץ : ארגא . כר של חרם . סוכה קשנה . מגומגם ז' שפחים : מלורות . ירח וכוכבים: וכוחבי

לפילו סצריך לאמו כיון דחפסר שכן הדין בכל סמלות לסייבו בחיוב כו' ורבנן סברי דכיון שחמו פטורה חינו רשוי לחיוב סוכה : (כ) בפ' ומסיים לוכל ושותה בסוכה וכתר"מ ויסיים ביחו כמו בית הסיחום וסוכה כמו בית הדירה : מותר כו' . כתר"ל דכיון שהחמיל לחכול חינו מותר לפנות לחלא בשחשרח המקפה כדי שלא ירלה בשבעה בסוכתו ויולא לכל לם לא סכניס וכגם כו כל שחשעער משום גשמים פטור כי סיכי דתרי מלעשר משום ריש רע כו' זהו דשתי לכל למעשה חיכי סומך על שברחי לחר שחין זה רלוים ברורה : (כא) סרוסה בלשוסם הוא כמו שפסר הר"מ בלומר דחיכו מל' סרסון וריש רע וג"ל שהוא מלה לרמים לשר השוה עבדך (שמואל ב'י"ט) די סרס עבדך וחכתי העוחתי לגא סרסית תוי"ט : (כב) כ"כ הסמ"ג ועי' טור וכ"י וכתי מוסר"ח הרחה לי בירור לא סוף דבר שחשרח חלא לפילו כדי שחשרח :

גמרא סוכה דף כה ע"ב הלכה ה' כלה כלי סמיזון דגבורה דמלכות דבריאה **אבדתם**

ת"ר כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו ארעי כיצד היו לו כלים נאים מעלין לסוכה · מיצעית נאות מעלין לסוכה · אוכל ושותה ומטייל בסוכה מנה"מ דת"ר תשבו כעין תדורו מכאן אמרו כל ז' הימים עושה אדם סוכתו קבע וביתו ארעי כיצד היו לו כלים נאים מעלין לסוכה מצעות נאות מעלין לסוכה אוכל ושותה ומטייל בסוכה ומשנין בסוכה איני והאמר רבא מקרא ומתנא במטללתא ותנויי בר ממטללתא לא קשיא הא במגרם הא בעיוני כי הא דרבא ורמי בר חמא כר קיימי מקמי' דר"ח מרחטי בגמרא בהדי הדדי והדר מעייני בסברא אמר רבא מאני משתי' במטללתא מאני מיכלא בר ממטללתא חצבא ושחיל בר ממטללתא שרגא במטללתא ואמרי לה בר ממטללתא ולא פליגי הא בסוכה גדולה הא בסוכה קטנה : משל למה"ד וכולי איבעיא להו מי שפך למי · ת"ש דתניא שפך לו רבו קיתון על פניו ואמר לו אי אפשי בשימושך · ת"ר בשביל ד' דברים חמה לוקה על אב ב"ד שמת · ואינו נספר כהלכה ועל נערה המאורסה שצעקה בעיר

רש"י

(ט) סוכתו קבע . שאם ים לו כלים נאים ומצעות נאות מעלן בסוכה (כ) : משתסרה המקפה . משתקלקל המקפה (כא) : כל תנשיל שחינו לא רך ולא קשה אלא קפוי קרוי מקפה ורוב בני אדם מולמין תבשיל כזה ובמעט מים משתקלקל לגמרי ומקפה של גריסין של פול היא מתקלקל בנשמים יותר משאר מקפות ואם ירדו גשמים עד שאלו הים לפניו מקפה של גריסין הים מתקלקלת מותר לפנות מיד (כב): ושפך לו . רבו : קיתון על פניו . של עבד כלומר לי לפני בשמוסך לא כאן בשאר אלא מרחין שחין הקב"ה מקבל מעשיהם ברצון :

(ז) בית שמאי פוסלין . והלכה כבית שמאי כיון דסוכה גדולה הוא כמו שפסר הר"מ בלומר דחיכו מל' סרסון וריש רע וג"ל שהוא מלה לרמים לשר השוה עבדך (שמואל ב'י"ט) די סרס עבדך וחכתי העוחתי לגא סרסית תוי"ט : (כב) כ"כ הסמ"ג

סוכתו קבע · וביתו ארעי · ירדו גשמים · מאימתי מותר לפנות · משתסרח המקפה משלו משל למה הדבר דומה · לעבד שבא למזוג כוס לרבו · ושפך לו קיתון על פניו :

ואין מושיע לה ועל משכב זכור ועל שני אחין שנשפך דמם כאחת ובשביל ד' דברים מאורות לוקין · על כותבי פלסתר · ועל מעידי עדות שקר · ועל מגדלי בהמה דקה בא"י · ועל קוצצי אילנות טובות · ובשביל ארבעה דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות · על משהי שטרות פרועים · ועל מלוי ברבית ועל שהיה סיפק בידם למחות ולא מיחו ועל פוסקי צדקה ברבים ואין נותנין · אמר רב בשביל ד' דברים נכסי בעלי בתים יורדין לטמיון על כובשי שכר שכיר ועל עושקי שכר שכיר · ועל שפורקין עול מעל צואריהן ונותנין על חבריהם · ועל גסות הרוח וגסות הרוח כנגד כולן אבל בענוים כתי' ועניים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום :

רש"י

וכותבי פלסתר · שטרות מזויפות : מגדלי בהמה דקה · מחריבין את הארץ שאין יכולין לצמרם מלרעות בשדות לאחרים : ומעל קוצצי אילנות טובות . ואפילו שלהן שמשתיתין ורחלין כבושטין בהקב"ה ובכרכמו שמשפיע טיבו : על משפי שטרות פרועים · שלפע כדי לחזור ולגבות כסף : ועל מלוי ברבית : ליטרא"ל : ועל שהיה סיפק בידם · על בעלי בתים שלהי למחות ביד מוכרי עבירות שבהורס ולא מיחו : לשמיון : שבשמיון וכלים מתליסם : כוכא . שמדמהו גלי ושוב פיסק : נוזל לגמרי שכר שכיר :

זוהר ויקרא דף יח ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

זכאה חולקסון דלדיקיא דידעין לכווני רעותא לקמיס מלריסון וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא בקל סופרא ועל דא כתיב אשרי עם יודעי תרועה . יודעי ולא תוקעי בהאי יומא בעי עמא לאסתכלא בבר נש סליס מכלא דידע חורמוי דמלכא קדישא דידע ביקרא דמלכא דיבעי עלייהו בעותא בהאי יומא ולומי קל סופר' בכולסו עלמין בכווני דלב' בחכמת' ברעות' בשלימו בגין דיסתלק דיוא על ידו מן עלמי' ווי לחיון דשליס' דלסון לא לסתכא כדק' יאות דהא חובי עלמי' (ג"ח עמא) אתיין לאדכר' בגיניס הס"ד אס סכסן הסמיס יחטא דסוא שליס' דכל ישראל לאסתמת הסא סוא בגין דדיני' שריי' עלייהו וכל שליס' סוא זכאה כדקא יאות זכאין חיון עמא דכל דיוין מסתלקין מנייסו על ידיס כ"ס כסא דעלים מתברכאן עלאי ותתאי ח"ר אלעזר ועל דא כסן ולוי עד לא יסלק לפולחני בדקין לאבריס וידעין חורמוי ועובדוי ואי לא לא סליק לפולחני וכן בסנסדרין למידן דיוא ואי לסתכא כדקא יאות יסבין עליס חומר' דמקדש' ואי לא לא סליק לפולחני' סס"ד ולולוי אמר חומין ואוריך לאיס חסידך מפני מס זכס (חסרון) לאורים ולתומים ולמפלא פולחני' סוי אומר אסר נסיתו ונו' סאומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ונו' . וכיון דאסתכאו באלין דרגין כדין יורו מספטיך ליעקב ונו' ישימו קטורס ונו' לאסתכא רונז' ולזמני' שלמי' וכליל על מזבחך בגין דיתבסמון כלא ויסתכאון ברכא בכלסו עלמין כדין ברך ס' חילו ונו' :

הלכה פסוקה יוסף לחכ מוסר

כר"ס סלי ברכות פ' ד מבערי תשובה לר"י דף נט ע"ב

(ה) שלשה בני אדם שבאו משלש חבורות של שלשה אינן רשאין ליחלק ואם כבר יחלן כל אחד ואחד מהן בחבורה שלו רשאי ליחלק ואינן חייבין בויתין שכבר זימנו עליהן . שלשה שישבו לאכול את אע"פ שכל אחד ואחד אוכל משלו אינן רשאין ליחלק : (ב) ב' חבורות שהיו אוכלין בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אלו

המתלוצץ כדבר שפתים על המעשים והדברים לא איכוז נפש בלבו לך מדרך משחתם ללמד דבר זה וק משחוק ופעמים שגורם לזה משחה היין והשכרות שנאמר לץ היין סומה שכר כל שוגה בו לא יחכם פירוש לץ היא סיין סומה היא שכר כל שוגה בו לא יחכם כמו ומלי תפלה היא תפלה · ורומא כי משחה היין גורם לנ' דברים

רעים הלחד להיות בהיא מהלולך והמני להיות סומה ונעל דברים וחמרו ז"ל כל המרבה דברים מביא לידי חטא וכו' וקול כסיל ברוב דברים . והמלימי כל שוגה בו לא יחכם · ודע כי לא יהיה מנהג הלילות קבוע בכפם בהחדם על שהוא פורק עול חמיס מעליו · על כן יבקש לחת עליו עול היסורין מדם כנגד מדה שנחמר ושחה לל תחלולנו כן יחזקו מוסריכם וחכמיס היו מזהירים להלמידיהם שלא להחלולך גם על דרך מקרה וערחי ועל המלך כזה הוצרכו להזהיר כי רגיש יבעלו בו על דרך מקרה :

את אלו מצטרפין לויתון א' . אם לאו אלו מוזנין לעצמן ואלו מוזנין לעצמן . ואם יש שמש אחד ביניהם שהוא הולך ומשמש מחבורה זו להבורה זו מצטרפין לויתון אחד אע"פ שאין מקצת אלו רואין את אלו והוא שישמעו שתיהן כל דברי המברך בביאור :

נצבים יום ג תורה

לסמסיך מס"ס דז"פ יהוה נפס י יה יהוה רוס יוד הא ואו הא נסמס יְהוָה סיס יסידס ה דמלוי הה לל סס ב"ן שבעשיס בניקוד חולס :

א לֹא־יֹאבֶה יְהוָה סְלַח לוֹ כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף־יְהוָה וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ
הַהוּא וְרָבְצָה בּוֹ כָּל־הָאָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה וּמָחָה
יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם : א לָא יֵיבֵי יְיָ לְמִשְׁבַּק לֵיהּ אֲרֵי בְּכֵן
יִתָּקֵף רוּגְזָא דַיְיָ וְחֵמְתֵּיהּ בְּגַבְרָא הַהוּא וְיִדְבְּקוּן בֵּיהּ כָּל לְוָטַיָּא
דִּכְתִיבִין בְּסִפְרָא הָדֵין וְיִמְחֵי יְיָ יַת שְׁמֵיהּ מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא: ב וְהִבְדִּילוֹ
יְהוָה לְרָעָה מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אָלוֹת הַבְּרִית הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר
הַתּוֹרָה הַזֶּה : ב וְיַפְרְשִׁינֵיהּ יְיָ לְבִישָׁא מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל כְּכֹל
לְוָטֵי קְיָמָא דִכְתִיבִין בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא הָדֵין : ג וְאָמַר הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן
בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר יָקוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם וְהַנָּכְרִי אֲשֶׁר יָבֹא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה וְרָאוּ
אֶת־מַכּוֹת הָאָרֶץ הַהִוא וְאֶת־תַּחֲלָאֶיהָ אֲשֶׁר־חָלָה יְהוָה בָּהּ: ג וַיֵּימַר
דָּרָא בַתְרָאָה בְּגֵיכוֹן דְיִקוּמוּן מִבַּתְרֵיכוֹן וּבַר עַמְמִין דַיְיתֵי מֵאַרַע
רְחִיקָא וְיֶחֱזוֹן יַת מָחָתָא דְאַרְעָא הַהִיא וְיַת מַרְעָהָא דְאַמְרַע יְיָ בָּהּ :
ד גָּפְרִית וּמֶלַח שְׂרֵפָה כָּל־אַרְצָהּ לֹא תִזָּרַע וְלֹא תַצְמַח וְלֹא־יַעֲלֶה בָּהּ
כָּל־עֵשֶׂב כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם וַעֲמֹרָה אַדְמָה וּצְבוֹיִם ק' אֲשֶׁר הָפַךְ
יְהוָה בְּאַפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ: ד גוּפְרִיתָא וּמִלְחָא יְקָדָא כָּל אַרְעָא לָא תִזְדְּרַע
וְלָא תִצְמַח וְלָא יִסַּק בָּהּ כָּל עִסְבָּא כַּהֲפַכְתָּא דְסִדּוֹם וַעֲמוֹרָה אַדְמָה
וּצְבוֹיִם דְּהָפַךְ יְיָ בִּרוּגְזֵיהּ וּבְחֵמְתֵּיהּ : ה וְאָמְרוּ כָּל־הַגּוֹיִם עַל־מָה
עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת מֶה חֳרִי הָאַף הַגָּדוֹל הַזֶּה: ה וְיֵימְרוּן כָּל
עַמְמַיָּא עַל מָה עֲבַד יְיָ כְּדֵין לְאַרְעָא הָדָא מָה תְּקוֹף רוּגְזָא רַבָּא הָדֵין:

גביאים ישעיה סב סג

לסמסיך מכ"ס דז"פ צבאות נפס צ צב צבא צבאות רוס יסוס נסמס דנלס אדני נסמ"ד סוד יְהוָה סיס יסידס דנלס יְהוָה סיס יסידס סוד ס"ן שבעשיס :

א כִּי מְאַסְפָיו יֹאכְלֻהוּ וְהַלְלוּ אֶת־יְהוָה וּמְקַבְּצָיו יִשְׁתֻּהוּ בְּחַצְרוֹת

קָדְשִׁי׃ א אֲרֵי דַּבְנִשׁוּהִי לְעִבּוּרָא יְיָ כְּלוּנֵיהּ וְיִשְׁבְּחוּן קֳדָם יְיָ
וְדַעֲצָרוֹהִי לְחַמְרָא יִשְׁתּוֹנֵיהּ בְּדָרַת קוּדְשִׁי׃ ב עִבְרוּ עִבְרוּ בַּשְׁעָרִים
פַּנּוּ דֶּרֶךְ הָעָם סַלּוּ סַלּוּ הַמְּסִלָּה סַקְלוּ מֵאֶבֶן הָרִימוּ נֵס עַל־הָעַמִּים׃
ג אֲמַר נְבִיָּא עִבְרוּ וְתוּבוּ בְּתַרְעָיָא אַפְנוּ לֵב עַמָּא לְאוֹרַח תַּקָּנָא
סַדְּרוּ בְסוֹרֶן טָבָן וְנָחֲמָן לְצַדִּיקָא דְּסִלִּיקוּ הֲרָהוּר יְצִרָא דְּהוּא כְּאֶבֶן
תַּקָּלָא אֲרִימוּ אָתָא עַל־עַמְמַיָּא׃ ג הֵנֵּה יְהוָה הִשְׁמִיעַ אֶל־קְצֵה הָאָרֶץ
אִמְרוּ לְבַת־צִיּוֹן הִנֵּה יֵשֵׁעֵךְ בָּא הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃ ג הָא
יְיָ אַשְׁמַע לְסִיפֵי אַרְעָא אֱמַרוּ לְכְנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן הָא פָּרְקִיךְ מִתְגְּלֵי הָא
אֲגַר עָבְדֵי מֵימֵרֵיהּ עִמֵּיהּ וְכָל עוֹבָדֵיהוֹן גְּלַן קֳדָמוֹהִי׃ ד וְקָרְאוּ לָהֶם
עַמְּקַדֵּשׁ גְּאוּלֵי יְהוָה וְלָךְ יִקָּרֵא דְּרוּשָׁה עִיר לֹא נֶעֱזָבָה׃ ד וְיִקְרוּן
לְהוֹן עַמָּא דְקוּדְשָׁא פְּרִיקֵי דַיְיָ וְלִיךְ יִתְקְרֵי תְּבִיעָתָא קַרְתָּא דְּלָא
אִתְרַחֲקַת׃ ה מִי־זֶה ׀ בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה זֶה הֲדוּר
בִּלְבוּשׁוֹ צֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר בְּצְדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ ה מַן אֲמַר
אֲלֵין עָתִיד לְאִתְאָה מָחָא עַל אֱדוֹם פּוּרְעָנָא תַּקִּיפָא עַל בָּצְרָה
לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת דִּין עַמֵּיהּ כְּמָא דַקְטִים לְהוֹן בְּמֵימְרֵיהּ אֲמַר הָא
אֲנָא מִתְגְּלֵי כְּמָא דְמַלֵּלִית בְּזַכּוּ סַנֵּיָא קֳדָמַי חֵיל לְמִפְרָק׃

רש״י

גאולי ה׳ מוסב על דגבך · ישתוכו · מוסב על תירוסך · כולו פנו · סקלו.במסלה מחצן · הרימו נס · לוח היה שיקבלו לנו ויביאו לי את הגולים לגלגל : הנס שכרו · במוכן לתת לעבדיו : ופעולתו · שכר הפעולה שפעלו עמו לפניו הוא עתיד לתת : מי זה בא מאדום · בני ישראל לומרים מי זה ובו׳ וכל חמוץ בגדיים לכתיים כדם מגלי׳: שם שסיס הדוב בלבושו : לועס · ובאזר · ובקב״ם משיבו הני ובו׳ ונגלתי להיות רב למושיע .

מצודות דוד

(ה) כי מלאפיו · כתלמיד שהוא לפי כבית הם יאכלו את הגוף : ובלעו את כי · על הספעת הסוסה · ישתוכו · את התירוש : בחלרות קדשי · ר״ל בבתיהספעוחרות בחלרות ירושלים עיר הקודש ולפי ישתוכו הלשונות בתרגומיהם:(ב) עברו עברו · הוא מלאך המכין לפני הלשונות עברו בשערי העיר ללכת בדרום ופנו מהכשול את הדרך אשר ילכו בו ישראל בשוב לארצם : סלו סלו כמסלה:כריומו והכינו את המסלה להסרות הגושות להיות הוא להלהזסקלו מאבן · הרימו נס : הכניסו מעט מהיות נשאר אם אין מכשול . הרימו נס : הכניסו למעלה כמו נרמז את הלשונות להכיא את ישראל לארצם:(ג) הנמיע · שבח זאת הנגלולה : ישמך נא · ר״ל נא הפועלתך : שכרו · במוכן שעליו לפעל ישראל כמה מוכן לתתו : ופעולתו · שכר הפעולה שעליו לפרוע הוא לפניו ומוכן לתתו והוא כפול במ״ש (ד) למה : לבני ליון : נאולי כי · הגאולים של כי : ולך · על ליון יאמר . דרושה · כי דרוש בשלומה ולא נעזבה (ה) מי זה בא מאדום · הכניה התוכחה שעתיד הקב״ה לעשות נקמה בלאדום והשר של העלם מלאדום יסרב בחלם והכניה מדבר בלשון הכובש בבני ארם לפיכך חשר בהגדיים חשר בהגדיים בגדיים ולזה אמר בחלי ישלחו מי הוא זה הבא מאדום מלבוש בגדיו בדם מעיר הבלורה הוא כרך גדול וכני · זה הדור בלבושו ׀ הלא זה הדור בלבושו המפואר ומה זה נתלבלו בדם : לועס ארם כאו · הלא ארוך כאו מניע ומשלשל את כל הרולה מאלום למקום ואין מי עומד נגדו ומה זה דמם על לבושו : הני מדבר בלדקה · בלאו המקום מביא לומר הני הוא המדבר והמתניות בעשות לדקה לישראל והני הוא המרבה לכופיע בלאר הבעותי :

כתובים תהלים עז

למנצח למיסוד ומלכות דז״ת שיזדלת יוד נפש שיז שיזדלת יוד רוח יאהדונהי נעמה דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נעמה למלכות יף הוו וף הף מיס יסודים דיסוד יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃ א לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן ק׳ לְאָסָף מִזְמוֹר׃ א לַשַּׁבָּחָא עַל־יַד יְדוּתוּן

לָאָסָף תּוּשְׁבְּחָא׃ ב קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־
אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי׃ ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נֶגְּרָה וְלֹא תָפוּג מָאֲנָה
הִנָּחֵם נַפְשִׁי׃ ג בְּיוֹם עָקְתִי אוֹלָפָן מִן קֳדָם יְיָ תְּבֵעִית שְׁרָת עֲלַי
נְבוּאָה בְּלֵילְיָא זְלַגַת עֵינִי דְּמַעְתָּא וְלָא תְפוּג סְרִיבַת לְאִתְנַחֲמָא
נַפְשִׁי׃ ד אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמְיָה אָשִׂיחָה ׀ וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה׃
ד אֲחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי נְפַעְמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר׃ ה אַחַדְתָּא תִּימוֹרָתָא דַעֲינַי
אִטְרְפִית וְלָא אֲמַלֵּל׃

מצודות דוד

(ג) על ידותון · כעבור הדעות והדיעון העוברים על ישראל לו הוא סם כלי נגון : (ב) קולי · לריס קולי אל אלהים ואצעק אליו ולכאר לריס קולי יאזין בלזניו לשמוע לולי : (ג) ביום צרתי · בעת צות הלרה דרשתי את ה׳ : ידי · ר״ל מכתי תזל עלי כל הלילה ולילה נחלשת ולכן ממהרת נפשי לקבל התנחומין : (ד) אזכרה · בשהיי זוכר בעוכד הגלות לבי הוכח : אשיחה · לחפיר תלחותי ורוחי בפוסה ומעוכה זה זמן רב (ה) אחזת · תעודל החוגם לא אוכל ליען בלאו אחזת מבסי העין הסימרים אותי מן בלאכן ולא אוכל א״כ לסגרם כדרך סיען · נפעמתי · ני בשכר ומוכה עד שלא אוכל לדבר :

רש״י

על ידותון · על הדותות והדיעון העוברו על ישראל ׀ ידי· מכתי : לילה נגרה · בגלות שהיא בלילה . נגרה · תלופה ותרה . ולא תפוג · תדמה : לזכרה בלהים · בחשב שהיה רגיל לעשות לי : דשיחה · בלאותי תבדים וטוכות · שמורות עיני : לשון בשמורות בלילה : נפעמתי·רעותי מקשה בקרבי ולא אוכל לדבר .

משנה סוטה פרק ט

עיקר תוי״ט ברטנורה

כי יצא · ס״ק סכ׳ ועגו ואמרו כו׳ וסדר עגלה ערופה כילד כי יצא גמ׳ : ג׳ כו׳ · מפ׳ בגמ׳ זקניך שניס ושין כ״ך שקול מוסיפין עליהם עוד ל׳ הרי בלן נ׳ : שנים · ות״ק הסיל מביאין ליה למיוסדין שבשפטיך ור״י ויו״ן דופשטיך דריס למניה לסביל עוד שניס ות״ק ויו״ן לל דריס גמ׳ ועתי״ט : ב״ד · דבעיגן זקני העיר ולילף גמ׳ : דר״א · גמרל קסבר לפשר לעלם וקרוב׳ולפי׳קרוב׳פרס״י

כלי אבצעי דת״ת דמלבית דיצירה

עגלה ערופה בלשון הקדש שנאמר כי ימצא חלל באדמה ויצאו זקניך ושופטיך. שלשה מבית דין הגדול שבירושלים היו יוצאין ר׳ יהודה אומר ה׳ שנאמר זקניך שנים ושופטיך שנים . ואין ב״ד שקול מוסיפין עליהן עוד אחר :

(ב) נמצא טמון בגל או תלוי באילן או צף על פני המים . לא היו עורפין. שנאמר באדמה ולא טמון בגל . נופל ולא תלוי באילן . בשדה ולא צף על

פרק״ט **עגלה** ערופה בלשון הקודש . מה שהזקנים לומרים ידינו לא שפכה את הדם הזה ושכהנים לומרים כפר לעמך ישראל ובו׳ בלשון הקודש הוזקקו לומרן : שנא׳ כי יצא ובו׳ ובלתומם פרשה לומר ועגו ואמרו ולומרו מה להלן ענו סליס ואמרו אף כאן בלשון הקדש : היו יוצאים . ובאיס שם ומודדים מן הסלל לגד הערייות שסביבותיו לידע לימן קרוכה : אין ב״ד שקול . אין ב״ד עשויין שיהא לפסר לסלק דום בשום סלא סיהא רוב לגד א׳ לקויס אחרי רבים להטות : (ב) נמצא סלל פרט לממלא עלמו למיתה הוא

ממוך לספר · לסלל גבול עכו״ס : לא היו מודדים . דכתיב כי ימלא עלמו שממוך לגבול עכו״ס בלאו המלא עלמו למיתה הוא : לעיר

שאין בה ב"ד לא היו מודדין אין מודדין אלא מעיר שיש בה ב"ד . ס"ק כמלא סמוך לעיר שאין בה כית דין אין מודדין לה אלא לעיר שיש בה ב"ד מודדין ליתן עיר שיש בה ב"ד קרוב לו. ומי אלא סדר תניא ס"ת אין מודדין אלא מעיר שיש בה ב"ד . ס"ק כמלא סמוך לעיר שאין בה בית דין אין מודדין לה אלא לעיר שיש בה בית דין . נמצא מכוון בין שתי עיירות שתיהן מביאות שתי עגלות דברי רבי אליעזר . ואין ירושלים מביאה עגלה ערופה :

(ג) נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר מוליכין הראש אצל הגוף דברי ר"א רבי עקיבא אומר הגוף אצל הראש : (ד) מאין היו מודדין . ר' אליעזר אומר מטיבורו ר"ע אומר ממחוטמו . ר"א בן יעקב אומר ממקום שנעשה חלל מצוארו : (ה) נפטרו זקני ירושלים והלכו להן זקני אותה העיר מביאין עגלת בקר (ירושלמי אשר לא עבד בה) אשר לא משכה בעול . ואין המום פוסל בה . ומורידין אותה לנחל איתן . ואיתן כמשמעו קשה . אף על פי שאינו איתן כשר . ועורפין אותה בקופיץ מאחוריו . ומקומה אסור מלזרוע ומלעבוד . ומותר לסרוק שם פשתן ולנקר שמאבנים :

(ו) זקני אותה העיר רוחצין את ידיהם במים במקום ערופה של עגלה . ואומרים ידינו לא שפכה את הדם הזה ועינינו לא ראו . וכי על

רעתינו

פני המים . נמצא סמוך לספר או לעיר שרובה עכו"ם . או לעיר שאין בה בית דין לא היו עורפין (כ"ת מודדין)אין מודדין אלא מעיר שיש בה בית דין . נמצא מכוון בין שתי עיירות שתיהן מביאות שתי עגלות דברי רבי אליעזר . ואין ירושלים מביאה עגלה ערופה :

(ג) נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר מוליכין הראש אצל הגוף דברי ר"א רבי עקיבא אומר מטיבורו ר"ע אומר ממחוטמו . ר"א בן יעקב אומר מנקודת הראש שנעשה חלל מצוארו . (ד) מאין היו מודדין . ר' אליעזר אומר מטיבורו ר"ע אומר ממחוטמו . ר"א בן יעקב אומר ממקום שנעשה חלל מצוארו . (ה) נפטרו זקני ירושלים והלכו להן זקני אותה העיר מביאין עגלת בקר (ירושלמי אשר לא עבד בה) אשר לא משכה בעול . ואין המום פוסל בה . ומורידין אותה לנחל איתן . ואיתן כמשמעו קשה . ועורפין אותה בקופיץ מאחוריו . ומקומה אסור מלזרוע ומלעבוד . ומותר לסרוק שם פשתן ולנקר שמאבנים :

(ו) זקני אותה העיר רוחצין את ידיהם במים במקום ערופה של עגלה . ואומרים ידינו לא שפכה את הדם הזה ועינינו לא ראו . וכי על

דעתינו עלתה שוקני ב"ד שיפכי דמים הן . אלא שלא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזון ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לויה . והכהנים אומרים כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל . לא היו צריכין לומר ונכפר להם הדם . אלא רוח הקודש מבשרתן אימתי שתעשו ככה הדם מתכפר לכם : (ז) נמצא ההורג עד שלא נערפה העגלה תצא ותרעה בעדר . משנתערפה העגלה תקבר במקומה.שעל פקק באתה מתחלת, כיפרה כפיקה והלכה לה . נערפה העגלה ואח"כ נמצא ההורג הרי זה יהרג : (ח) עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחר אומר לא ראית אשה אומרת ראיתי ואשה אומרת לא ראית . היו עורפין . עד אחר אומר ראיתי וב' אומרים לא ראית. היו עורפין . ב' אומרים ראינו . ואחר אומר להם לא ראיתם לא היו עורפין : (ט)משרבו הרצחנים בטלה עגלה ערופה משבא אלעזר בן דינאי ותחינה בן פרישה (ס"ת בן פרישה) היה נקרא . חזרו לקרותו בן הרצחן.משרבו המנאפים. פסקו המים המרים . ורבן יוחנן בן זכאי הפסיקן . שנאמר לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה . ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם זנו' . משמת יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן (נמ' יהודה) יוחנן איש ירושלים . בטלו האשכולות שנאמר אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי :

(י) יוחנן כ"ג העביר הודית המעשר . אף

כמו וכסמה רבה . (ד) דזה לאחד מעשרה מנפלים שהמנה יסוסע רש"י : (ג) לפי שהוא למעלות הנוף הכולל כלי המזון שכאמצע המאכל רש"ל מקום שמיפה סרוס היא שמוך הגדול בחיות לפי ס' כל וכו' הר"מ . ואין המום כו' . דמ"ד ניקף מק"ן מס פרס כו' קמ"ל דלא דס"ס דת"ק לאחר לין כה מוס פוסל בעגלה ולין מוס פוסל בעגלה כך למדתי מהגמרא : קשה. פירש הר"מ מזק שהמאכל. וכ"כ בחבור כאל שסוסק בחזקה וזהו ליתן שלחור בחורס לכל רש"י מפרש נחל ליתן קשה שלא נעבד ולדבריו נאל שלחור כאן ליתן של מיס שלא נעקר ועתו"ס : (ג) וק"ק. דהול"ל ולא ליתן ליתן כאר אחה לי' דיעבד ול' קאי כו' והר"מ פי' ענין ליתן גדול כמו שנאמר גוי ליתן הוא ואומר לא שיש חזק שהמאכל ולפי' שלא היה גדול שעור כאר בא לומר שליתן יש בו פירוש גדול וחזק ושאחר שהיה דקפידת שכחוב על החוק ולא על פי שליתן גדול ועתו"ס : (ד) דגמר ערופה ערופה משלחה סעוק גמ' : במקום .

בגמרא

בגמ' יליף ליה. בלא מזון. ושולך לשלחם לא הכריחום ולכך נכרג רש"י: בלא לויה . ימידי בלא שבורה רש"י : אומרים . דכתיב לעיל זנגשו הכהנים בני לוי ולא פירש על מה הם נוגשים רש"י : לא היו בו' . כלו' וכפר דכתיב בקרבך לא תועבו ואמרו קלי שיפוך לא זה בכלל לאחרים אלא אלמנה בחפני נפשה היא שרש"י:ותרעה . פרש"י דס"ל לשלחי שלא לאין יריחה לשלל ליתן לאוסרה, אלא ערופה והר"מ פי' דיריחה לוסרה בהגלה זאפ"ש אלא כו' דאדעתא דהכי לא לשלחה ועתו"ט : (ה) כתפ"ר לא נודע מי שכאו שם נודע מי שכאו אפי' ל' נשוק העולם שכיר כו לא היו עורפין: משבא כו' . ור"ת מפורשם היא : בן הרצחן כריש קטילאה ירו' : לא אפקוד כו' . ת"ר ונקה הים מעון בזמן שהים מנוק, מעון שהים בודקין את שמו ואומר לא אפקוד ונו' ואומר וכ"ש עון דידה אין הכנים ודכתיב לא ת"ש לא אפקוד ונו' וכ"ש עון שהם הים אין עון דפנויה לא ת"ש כי הם עסוקין בפרדיס עצמם נוקים כפרדיס שלהו רש"י : (ו)ושכאה ומחלוקת ועד ימיהן כו ולא יזרע מה זריע, מיומחת שהיא בגופה של קרקע לקח כל עצוד שהוא בגופו של קרקע: לנקר שם אבנים . לשחת שם שכיים : (ז) לא בא לידינו ושש"נה: . כלא מזונות ולא לויכוהו ושכחנוהו כלא לויה :

(ז) תצא ותרעה בעדר . כשאר סולין : כיפרה שפיקה . היא עשתה את שלה: ואח"כ נמצא ההורג הרי זה יהרג . דכתיב בסוף פרשה עגלי ערופי ואח' תבעי הרם הנקי מקרבך : (ח) עד אחד אומר ראיתי ועד א' אומר לא ראית. וכגון שכאו שכיים בעת אחת (לן) : היו עורפין ' אבל אם כא אחד מהלה ואחר ראיתי שהיו עורפין . כגון שהעידו על ל' במקוסקיים: עד אחד אומר ראיתי ושנים אומרי' לא ראית היו עורפין. כגון שהעידו ואחד פסולי עדות מן ובפסולי עדות הלך אחר רוב דיעות . (ט) בטלה עגלה ערופה.לפי שמכירין היו כשם מי רגיל להרוג : (י) בטלו האשכולות: לים שהכל כו כלומר מורשם לאת מכלי דופי (ו):(י) הודיות מעשר. וידוי מעשר כערתי שקדש מן הכיח ונשלחתיו ללוי לפי שעזדת קנס את הלויס שלא יאמו להם מעשר כשהלה מן הגורן וכלי לוי לא הלו עמו ולוס שיחן המעשר

לנסכים ויומתן כ"ג בטל טוידו שלא סיח יכול לא סיח מחלוקת בחכמי ישראל
לומר וגם נחמיו ללוי : בטל את המעוררים . היו לומרים דברים כנתינתן למשה
שהיו הלוים בכל יום לומרים על הדוכן עורה מסיני והן ברחשונים שחלקו בחמיכת
למה תישן ס' לומר וכי ים סיח לפני המקום קרבנות כ"ט כדחימת רחשון שהיה כידוע
ועמד ובטלן : את בדברי תורה ר"ש : אין
הנוקפין. שהיו מערטין אף הוא בטל את המעוררין . ואת אשכול וגו' . לרחיה
לעגל של קרבן בין קרניו הנוקפין . עד ימיו היה פטיש מכה שחשכול נלמ"לכמויי לדש
כדי שיפול לו דם בירושלים . ובימיו אין אדם צריך המשוב בעיני לחיים
כעיניו כדי שלא ירחץ לישאול על הדמאי : (יא) משבטלה יחנבך: השיר כו' . פי'
ויסי, כוס לכפותו ולשחטו סנהדרין . בטלה השיר מבית הפוסקים בשם ר' שחי
ועמד סוס ובטלו שנרחש המשתאות. שנאמר בשיר לא ישתו גחון ז"ל דשיעו שיר
כשבל סוס והחקין יין וגו' : (יב) משמתו נביאים של שחכם שבין לחדם
לשחט בקרקע לחכניס לומר בתוך : נוקפין : מכין הראשונים בטלו אורים ותומים . לחכרו ולשחט יפה כיפין
בתוך : נוקפין : מכין ודומתו לין לחדם נוקף משחרב בית המקדש בטל השמיר כל שירות וזכרון
שלשה מלמט' . היה ונופת צופים ופסקו אנשי אמנה . מסדיס של הקב"ה
פטיש מכה בירושלים. שנאמר הושיעה ה' כי גמר חסיד מגפ כל ישרחל לחמרן
בחול המוע'מרבי נחוסח וגו' רבן שמעון בן גמליאל אומר נכיס חמוק ובכיס
וברזל היו מכין בפטיש משום שלשה מלאכה החבד בקול שמחה . (ז)
שהיא מוחר'כמועד ועמד משום דמשבטל' סנהדרין
חוץ ובטלה מנוסלחוים, כחיב בדחשי קרא לא
מלחת טוכח ואיכא ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם בהמ"ק אין יום שאין בו קללה . כמיב ביה לחסור חלא
זלזול מועד . ובימין הפירות רבי יוסי אומר אף ניטל משום רבי יהושע . מיום שחרב משמע דבשבח מחלין
אין אדם צריך לשאול שומן הפירות : (יג) ר"ש בן אלעזר בהמ"ק אין יום שאין בו קללה . לחכניס לי מייתי מחני קרא
על הדמאי . שהוא לשון אומר הטהרה "נטלה את ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם כשיר כיון דלא יחנו דלמיסר
לכבי דורו כשם שמרומה הפירות רבי יוסי אומר אף ניטל משום רבי יהושע . מיום שחרב בהמ"ק אין יום שאין בו קללה . ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם הפירות רבי יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות : (יג) ר"ש בן אלעזר אומר הטהרה "נטלה את (ואת) הריח והמעשרות נטלו את
גדולה עון מיתה כך נמ' בטלה שומן
מרומה מעשר ובטל עון מיתה ומיקן ביוליו מן הדמאי מרומה מעשר סר"מ (ט) ומדקדק הלשון שם הטעם לא יחרבה
ומעשר עני בלבד ולא יוליו ממנו מעשר ראשון וח"כ היכך חמרו לוליו ול"ל לדברי סר"ב
ולא מעשר עני שיכולין לומר ללוי לו לעני שהמקום הוא נקרא לוליים בל' מקרא כר"ת
שהא רחים שהיה טבל וטול . ומחקנה זו ואילך הרמחים לוליים וכן נקרא בימי החגלים חלא
סלוקא פירות מן השוק לא היה שולל שם כן שנשחכח שם"כ בפי המון והיו קורחין לחותו
מחוקנין שם ללו ולא חלא מיד מפרים משם מרומה לוליחה ול' סר"ת דשם שבא מל"י נקרא לוליים ועמוי"ט : (י)
מעשר ומעשר עני ואוכל שם השטר שכל הלוקח לומר ממוקם לעני הדור מלוה ולנדקה ולחולחת
משם שהרץ פירות שם במזקת שהם דמחי : (יא) שבחות ויו"ט רש"י : וגו' . וסיפיה כי פסו
סנהדרין . שם הדיינין ונקראין סנהדרין שעולחים לחמוים
הדרם פנים בדין : בטל השיר . דכתי' זקנים
משטר שבחו (ז) כשורים מנגינתם בזמן שבטלו הזקנים היושבים בשטר (ח) שהם סנהדרין
בטלו הכשורים מנגינתם נ"כ : (יב) משמתו נביאים הראשוני'. כל הכינויים נקראו נביחים
דחשוים חון ממני זכריה ומלחכי ושבריהן דחמרוני' ניהו שהיו כבנין בית שני : בטל
השמיר . כמין תולעת בריייתו כשטרא שהו מרחים לוחו על החבני' הרשומו' בדיו והן
נבקעות מחליהן ובו פחמו לחבני החפוד ושחוזן דכתיב בהו במלחות' היינו שלמות שלא יפסרו
שהם שלא כותב עליהן בדיו ומרחה לשם שמיר על פני הדיו כחוץ : נופת צופים : דבש שבא
מחקום שעמו לוחים (ט) ומשונה מחוד : ופסקו אנשי אמנה . לחכיס שחחמינים בהקב"ה : (י)
(יג) השהרה בטלה את השעם . טהרה שפסקה מישרחל בטלה טעם הפירות וריחם שבזמן שהיו
ישרחל

לחמוים מבני לחד ופע"ג דחוד לחמרו מליטו לו שחרחל טהורים ושופטי' בטהרה לף הקב"ה היה
כמה מזמורים שחמרן על סעמיד : (יח) וסיפיה מטהר לף הפיה מטעם רע ורים רע : מעשר
דקרא וכל בלב תירוש ודגן ופע"ג דקרא בטל שומן דגן . דמעשר לקרי בלב כדכחיב
כחרומה מבחני הוסחל ס"ם מעשרות לכל המחוות כל בלב יכהר (יח) : (יד) בפולמוס של
ונקט דגן לפי שהוח חסספסיינוס . חיל (יב)
עיקר לב"ש יותר מבכל שהכיח לחספסיינוס על
וס"ה לחירוש ויצהר : ירושלים . נזרו על
(יב) ולל מבניס יקחתו עטרות חתנים . שהיו
מחורגם פולמטן בחלני עושים לחבנים מלא (יג)
זייגע ידבריהם : (יג) שהיה לגול כעין הבדולח ומובעין
ופי' החו' עטרות שעושין הפוסקים בשם ר' שלי חותם בנפרים כעין
כעין כיפה למעלה: גחון ז"ל דשיעו שיר ליורין שקורין ניי"ל
ומחשו ועמוי"ט : (יד) של לחבחם שבין לדש ופיה דחפרסי עטרות שן
ותימה דקדמו טובא לחמרן הדם ושל ורד ושניהם
לטיטוסכו'וי"ל דמשיקרא כל חו' : (טו) ותימה לחסרים ושין מותר לגלף
גזרו ולא קבלו מיניהו דלא חמרן לה נמי וי"ל עטרות של קנים : ועל
כו' חו' : (טו) ותימה דשנויה סוף בהדי ליסור האירוס . עשוי כמין
נדולין דספ"ז דב"ק ולא הולרך לשנותה נפה שהפנותים עגולות
בכאן : ורבותינו . ר"ל ושטוחים על פיה עור דק
רבינו שקדום המחבר ומכין עליו במקל דק
הר"מ (טז) וז"ל רש"י ומוליח קול גלולי וכלע"ז
מושלי משלות לחת חוח קורין לו טבור"י :
לחמלח טעם לחכמה עטרות כלות. כעין עיר
לכנות בה בשערי בינה עשוי מזהב : ושלא
כגון ממלא סוטלים ילמד אדם את בנו
ומ"ס רחשונה במקום יונית . פי' שכמת יוכית
מן : (יז) ולשון שכחוב ושם רמזים ושיחות
לשקוד על דלחותי יום שהי' ליונים לף היו
יום ומפי בשרבי קמחי מכירין בשטלף הרגילים
עין שמשירות ושמשמלו, בשם שהיו בשלו מלבי שמעולחי
ושהתמדה על הדבר . זע"ז (יד) היו לותן
העושר. כדחמרינן תריסר חלפי עגלי הוה מעשר שבפנים מטלטלים לחותן שבחון בכל יום דינרין
מעדריה בקופה ומעלין להן תמידין היה שם זקן ל' ולעג
לשם שבשמה יונית כ"ז שהם עסוקים בעבודה אין ממשרין בידכם לותו היום שלשלו לשם דינרים
בקופה ושעלו לשם מזיר . בלותה שעם לחמרו לחרם שיגדל מזיר (טו) ולחרו לחרם שילמוד
לבנו שבשה יונית : פולמוס האחרון . הוא חורבן שבית ושל טיטוס נמי הוה . אפריון .
כמין לחבל של מעילין וטליתות מוזהבות : ורבותינו התירו שתצא כלה באפריון . משום
לניעותא וכן הלבה : (טו) בטלו מושלי משלים . כגון ממשלות שועלים (עז) דלמרי'
בשנסדרין כי הוה דרים ר"מ בפרקין הוי דרים פלחת שמעתתא ושלחת חנדחא ושלחת מחלי :
השקדנים . שוקדי' על דלחותא בית שמדרש לילה ויום (יז) כדחמרי' ביבמו' דחמר בן עזחי
מה לחעשה ונפשי משקה בחורה : הדרשנים . שהיה בקי במדרש טעמי מקרחות כדחמר ושלא
זכיתי שחחמר יפיפת מלרים בלילות עד שדרשה בן זומא : בטל בבוד תורה . שהיה נותן לב
לדרוש על כל קוץ וקוץ זו בבוד תורה גדול שאין בה דבר לבטל : בטלו אנשי מעשה .
שעושים מעשים מופלחים כדחמרינן בחענית יחמר לחותן וידליק ולעזים להביח זחבים
בקרניהם . קטנותן של חסידים . שהיו חחסידים הולכים ומחקטנין והוא היה מקטינין וסופן
מטמח

(יח) : משמת ר"ג הזקן בטל כבוד התורה . שעד שמת היה בריאות בעולם והיו לומדים תורה מעומד ומשמת נחלה שהוא כח לעולם שמחילו ללמוד מיוסב וזהו בטל כבוד התורה :

משמת רבי בטלה ענוה . תלמידיו של רבי סוסיפו וכחבו זה במסני :

משמת ר"ג הזקן בטל כבוד התורה ומתה טהרה ופרישות משמת רבי ישמעאל בן פאבי בטל זיו הכהונה . משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא .

ולא קשיא וכטלה . זיו הכהונה . שהיה חכם ועשיר וכהגיס רבים תולכים על שולחנו ר"ש ז"ש חכם ל"ל כאן :

ברייתא

רבי פנחס בן יאיר אומר . משחרב בהמ"ק בושו חברים ובני חורין וחפו ראשם . ונדלדלו אנשי מעשה וגברו בעלי זרוע ובעלי לשון . ואין דורש ואין מבקש ואין שואל . על מי לנו להשען על אבינו שבשמים . ר' אליעזר הגדול אומר . מיום שחרב בהמ"ק שרו חכימיא למהוי כספריא . וספריא כחזנא וחזנא כעמא דארעא ועמא דארעא אוא ודלדלה . ואין שואל ואין מבקש . על מי יש להשען על אבינו שבשמים . בעקבות משיחא חוצפא יסגא . ויוקר יאמיר . הגפן תתן פריה והיין ביוקר . והמלכות תהפך למינות ואין תוכחה . בית ועד יהיה לזנות והגליל יחרב . והגבלן ישום . ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו . וחכמת סופרים תסרח . ויראי חטא ימאסו . והאמת תהא נעדרת . נערים פני זקנים ילבינו . זקנים יעמדו מפני קטנים . בן מנוול אב . בת קמה באמה . כלה בחמותה . אויבי איש אנשי ביתו פני הדור כפני הכלב . הבן אינו מתבייש מאביו . ועל מי יש לנו להשען על אבינו שבשמים . רבי פנחס בן יאיר אומר זריזות מביאה לידי נקיות . ונקיות מביאה

סנהי ניסהו וליסכ'דמר הכין וליסכ'דמר הכין:בעקבות כו' . בסוף הגלות לפני ביאת משיח רס"ו : יאמיר . כפי חלק גרס יעוות ופרס"י שלא יכבדו זה את זה ל"ש מכובד זה את עוזבו ורמאי ס"ב לו יאמיר מעניין גבהות כו' ויסיח עניני היוקר יגדל עד למעלה כאדם האומר יש יקרות שאין למעלה הימנו ופתוי"ט : ביוקר . שהכל עוסקין במשאות : והמלכות . המלכות בעולם:ואין תוכחה . אין לך אדם שיוכל להוכיח שכולם נכשלים בחטאות וכשמוכיחן ר"ל אתה כמוני : בית ועד . של חכמים יהיו לבית זנות שהכל החכמים ואין לומד תורה ויפת מלין חיים וכעבי זימה מתנודדים שם מפני שאון לעיר היו בחי מדרשות להם ר"ש : זריזות

זריזות שהוא זהיר ומסיר בעצות כר"ת זריזין מקדימין למצות וכן בכללו שהוא זהיר להשמר עצמו שלא תבא עבירה לידו רש"י ופי' נקיות נקי בגין שהוא : טהרה . פרש"י לח ולבון ועדיף מנקי והכ"י מפ' טהרת הלב כשיעבד עצמו מעבירה יגרוס לו שהשכחתו לא יעשה ופתוי"ט : פרישות . לף מדבר המותר פורש להחמיר על עצמו רש"י . קדושה . שהוא פרישות טפי להתקדש לפי' מהלריך לגופו כגון מזיעה היין ומעניות שנופיש י"מ ויהיה פי' קדש עלמך במותר לך שאמרו חז"ל בלומר במותר ולריך לך: ענוה: ממוך שהוא מבזה עלמי העולם בא לידי ענוה שר"ל : יראת חטא .

מביאה לידי טהרה . וטהרה מביאה לידי (פרישות . ופרישות מביאה לידי) קדושה . וקדושה מביאה לידי ענוה . וענוה מביאה לידי יראת חטא . ויראת חטא מביאה לידי חסידות . וחסידות מביאה לידי רוח הקדש ורוח חקדש מביאה לידי תחיית המתים . ותחיית המתים בא ע"י אליהו זכור לטוב אמן :

סיימו שאלר שהוא בעצמו מתירא ולא מירחא ספורעניות אלא מלהנהג שהקוס שהקוס לו מפני מורחו ומין זה מורא פורעניות אלא שמורחו וגודלו ואימתו מוטלת עליו ס"ש ר"ל שמדקדק מאוד פן יכשל בחטא לפי' כשונג י"מ : חסידות . פי' שכל מעשיו לשם שמים ה"ן ול"ש לפי שהיו ויתורו שם מביריו לפניו משורת הדין בשהוא ומתנו י"מ : רה"ק . לשמרות עליו שביקש רש"י . תחיית המתים . ביהו' דכתיב ונתתי רוחי בכם ומייתם שבחחלה יתן בהם רוה"ק וע"י זה יחיו וכן פי' כ"י ונתתי רוחי בכם שרוה"ק נדבקה בהם ולעיל שהוא הרוח בנופש כדי שיהיו מדכתיב רוחי ולא רוח משמע הרוח שמיוחד לפ' שהיהו רוה"ק י"מ : ע"י אליהו ז"ל . ויהיו תחיית המתים שביא לידי אליהו ומייתי מדכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא ופי' הר"ן וכיון דבשביל לחזור יום אחד אליהו כמלא שתחיית המתים נורמת לאליהו שיבא :

גמרא סוטה דף מה ע"א שלכה ה' כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא משבטלה** סנהדרין וכו'וממאי דמשבטלה סנהדרין כתיב אמר ר"ה בריה דרב יהושע דאמר קרא זקנים משער שבתו בחורים ממנגינתם . אמר רב אורנא דשמעא זמרא תעקר . אמר רבא זמרא בביתא חורבא בסיפא שנאמר קול ישורר בחלון חורב בסף כי ארזה ערה מאי כי ארזה ערה א"ר יצחק וכי בית המסובך בארזים עיר הוא אלא אפילו בית המסובך בארזים מתרועע . א"ר אשי שמע מיניה כי מתחיל חורבא בבית בסיפי מתחיל שני חורב בסף . ואב"א מהכא ושאיה יוכת שער . אמר מר בר רב אשי לדידי חזי לי ומנגח כי תורא . אמר רב הונא זמרי דנגדי ודבקרי שרי דגרדאי אסור . ר"ה בטל זמרא קם מאה אווזי בזווא ומאה סאה חטי בזווא ולא איבעי אתא רב חסדא זלזל ביה איבעי אווזא בזווא ולא אשתכח א"ר יוסף זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי נשי ועני גברי כאש בעורת למאי נפקא מינה לבטולי הא מקמי הא . אמר רבי יוחנן כל השותה בר'

רש"י

ה"ק וכי בית המסובך בארזים עיר הוא . שלא יכא מוח ליתרב : מתרועע . לשון ערב כמו ערו ערו : בסיפא מתחיל . מלסקופה הבית ופתחיו מתחיל : ושאיה לשון בית השאוה מתלין יוצב ומתוך כך שצירים מרקדים שם ומנגנין וכותתין שערין : זמרי דנגדי . מוסבי ספינות בחבל : ערו שתיבי שלא לזרוס בחלוכתם : ודבקרי . שמזרזין בשעה שחורבין ותיבו שלא לבוין את השוורים לחלמיסם שסולכין לקול הציר שערב עליהם : דגרדאי . תיבו שלא לשחוק :

(חק לישראל) חי"ה מט

מיני

(יח) ולכי מסכם שלא כדעתו של רש"י . שלא כיבוד הכם שלא לכבודו ורר"ת כי ופי' קטנותם של תלידים בכללם ורכבם לפי שהורס הדבר התלמוד קטן ע"כ ובירו' גרס בהיה תמציאן של תלידים . החכמה . כי רש"י זה לא ידענא מאי היא ע"כ ואנא לא ידענא למאי לא מפי כעין שמפי לזין הכסוכה ומתה . לא ידענא למאי נקט לי משוכה

מיני זמר מביא חמש פורעניות לעולם שנא' הוי משכימי בבקר שכר ירדופו מאחרי בנשף יין ידליקם והיה כנור ונבל ותוף וחליל ויין משתיהם ואת פועלי ה' לא יביטו מה כתיב אחריו לכן גלה עמי מבלי דעת שגרמו גלות לעולם · וכבודו מתי רעב שמביאין רעב לעולם · והמונו צחא צמא שגורמין לתורה שתשכח מלומדיה · וישח אדם וישפל איש שגרמו שפלות לשונאו של הקב"ה ואין איש אלא הקב"ה שנא' ה' איש מלחמה · ועיני גבוהים תשפלנה שגרמו שפלות של ישראל ומה כתיב אחריו לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק וירד הדרה והמונה ושאונה ועלז בה :

רש"י

בטל זמרת · גזר על דורו שלא יזמרו בניהם ובנות משתלות הקפיד למיתה כיון: כתם בעירית · לפי שבעונה מעט חזקו ולא ליבעיל · ולא היו רוצים לקנותה בכך : זלזל בה: לשמוע לת המזמר וקיל בתשא ערוה : לבטולי הא מקמי הא · שם לי לשפר לנעל שניהם :

זוהר ויקרא דף יח ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

רבי חנא אמר כתיב כי חלמים שופט זה יפתיל וזה ירים כי חלמים שופט חלמל' דאעבר דיני' דילחק בחתר דיעקב שחרי ואחמשי (ס"ח ואחמשם) תמן ווי לעלמ' דיערע בניהם ורזא דחלמ כי בחם ס' נפשם ודא הוא אחמשמות, דעלמ' וכיון דעאל בחתר' דיעקב ויעקב אחיד ביה וכדין שכיך חנא ואלטנו גומרי לבר מן דסוס רגיז ואבר וזיין גרמייה ונפק ברונזים לקטל' לבני נשא אד מכיתי' קס על פתח' ואחיד ביה אמר חלמל' לה אחיד בי ואתתקף בי הא קטול' בבני נשא אחמכח בעור דאחמקפו דא בדא ואחיד דא בדא אלטנו רונזים על דינפק לקטל' נפק לאוכמ' מאן סביל רונז' ותוקפ' דדיני' דסוס ב"נ סוי חיתי' דא דקאים אפתח' כך אמר קב"ס ליסראל בני לא תדאלון הא חנא קאים על פתח' אבל אזדרזו בשחי יומ' וסבו לי חיל' ובמה בסופר דחי אחמכח קול סופר כדק' יאות ומכווני ביה לאת' פסוק קלא סליק וביה מתעטרי אבהן וקיימי במסכיה דיעקב ועל דא בעי לאזדרא בסופרא ולמגדע בפסוי קלא ולכווני . ולית לך קלא בסופר' דלא סליק רקיע' אד וכל חיון אכלוסין דפסוי רקיע' יסבין אתר לפסוי קלא ומאי קראי וס' נתן קולו לפני חילו וגו' וקאים פסוק קלא בפסוי רקיע עד דאתי קלא אחר' ואתעתדו (ס"ח ואתעורו) כאח' וסלקין בזווג לרקיע' אחר' ועל דא תניון חית קול דסליק קול ומאי חיסי פסוי קלא דתקיעות, דיסראל דלאתא וכיון דאתאברן כל חיון קלין דלאתא וסלקין לפסוק רקיעא עלאה דמלכא קדישא אחרי ביה מתעטרן (ס"ח מתעטרן) כלהו קמיה מלכא וכדין כורסוון רמיו וכורסייא אחרא דיעקב קאים ואתתקן על דא אחכמנא בספרא דרב סתומא סבא בחיון לגותא דר"ס דסוס אמר לגותא וקל סופרא (דפסוק קול) דאפיק פסיק זכאה דאחמכח ומרוחים ומנפקים בפסוק סופרא דפסוק קול סליק לעילא ובפסוק יומא קיימין ומתמכאי מקטרגין לעילא וכד סליק פסוק קלא דסופרא כלהו אתדחיין קמיה ולא יכלין לקיימא :

הלכה פסוקה — כר"ם הלכות ברכות פ"ם

יוסף לחק — מצערי תפוסה לר"י דף כ: ע"ג

מוסר

(א) שלשה שאכלו ויצא אחד מהן לשוק קוראין לו כת כדי שיכוין לשמוע מה שהן אומרים ומזמנין עליו ויצא לשוק ויוצא ידי חובתו ולכשיחזור לביתו יחזור פירוש כמו המכתם בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או שקרוים חיים כזב אחר תורם עוכ וירע ויפקיד במעמד

ויברך ברכת המזון לעצמו . אבל עשרה שאכלו ויצא אחד מהן לשוק אין מזמנין עליו עד שיחזור למקומו וישב עמהן : (ב) שלשה שאכלו כאחד וקדם אחד מהן ובירך לעצמו מזמנין עליו ויצאו השנים ידי חובת זימון והוא לא יצא בזימון זה שאין זימון למפרע :

בניהם מולל בתלכתותיו כמו שנאמר לחם בליעל חיים חון וגו' קורץ בעיניו וגו' : נאכר שכיר שנאמר לה תכחשו ולה תשקרו חיים בעמיתו וכן העושק כרעהו עד שקר וגו' לה תעשק כרעך עד שקר וכלל זה התרמית והתוכחות במסחריים ובשותפות וגו' לה תונו חיים חון ונקרא בליעל והוא כסף עון ככתוב כרשעים כאשר הקדמוני בשערי ירחת חטח ומדת זה חיים בחון שבוא קורץ

נצבים יום ד תורה

להמשיך מת"ם דז"ת יהוה יפם · יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נסמה יְהוֹה סיס יסידם ו דמלוי וו לל סס כ"ן שבעשים בניקוד מולס :

א וְאָמְרוּ֙ עַל֙ אֲשֶׁ֣ר עָזְב֔וּ אֶת־בְּרִ֖ית יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י אֲבֹתָ֑ם אֲשֶׁ֥ר כָּרַ֖ת
עִמָּ֥ם בְּהוֹצִיאוֹ֖ אֹתָ֥ם מֵאֶֽרֶץ מִצְרָֽיִם : א וַיֵּלְכ֣וּ וַיַּעַבְד֗וּ
דַּשְׁבָּקוּ֙ יַת קְיָ֣מָא דַיְיָ֣ אֱלָהָ֔א דַּאֲבָהָתְהוֹן דְּאַנְּיַ֥ר עִמְּהוֹן֙ בְּאַפְּקוּתֵ֣יהּ יָתְהוֹן
מֵאַרְעָ֖א דְּמִצְרָ֑יִם : ב וַיֵּלְכ֣וּ וַיַּעַבְד֗וּ אֱלָהִ֤ים אֲחֵרִים֙ וַיִּשְׁתַּחֲו֣וּ לָהֶ֔ם
אֱלֹהִ֖ים אֲשֶׁ֣ר לֹא־יָדְע֣וּם וְלֹ֔א חָלַ֥ק לָהֶ֖ם: ב וַאֲזַ֣לוּ וּפָלְח֣וּ לְטָעֲוָת֔ עַמְמַיָּ֖א
וּסְגִ֣ידוּ לְהֵ֑ון דַּחֲלָ֣ן דְּלָ֔א יָדְעִ֥ונוּן וְלָ֖א אִטִּ֥יבָא לְהֵ֑ון: ג וַיִּֽחַר־אַ֤ף יְהוָה֙
בָּאָ֔רֶץ הַהֽוּא֙ לְהָבִ֣יא עָלֶ֔יהָ אֶת־כָּל־הַקְּלָלָ֖ה הַכְּתוּבָ֥ה בַּסֵּ֖פֶר הַזֶּֽה׃
ג וּתְקֵ֥ף רוּגְזָ֖א דַּיְיָ֑ בְּאַרְעָ֣א הַהִ֔יא לְאַיְתָאָ֥ה עֲלַ֖הַּ֥ית כָּל לְוָטָ֣יא דִּכְתִ֑יבִי
בְּסִפְרָ֥א דָּֽדִין : ד וַיִּתְּשֵׁ֤ם יְהוָה֙ מֵֽעַל֙ אַדְמָתָ֔ם בְּאַ֖ף וּבְחֵמָ֣ה וּבְקֶ֑צֶף
גְּדוֹלָ֔ה וַיַּשְׁלִיכֵ֖ם אֶל־אֶ֣רֶץ אַחֶ֔רֶת כַּיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃ ד וְסַלְטִינוּן֙ יְיָ֣ מֵעַל֙
אַרְעָהוֹן֙ בִּרְגַ֣ז וּבְחֵימְתָ֔א וּבְתֻקּ֥וֹף רָ֖ב וְאַגְלִינוּן֙ לְאַרַ֣ע אָחֳרִ֔י כְּיוֹמָ֖א
דָּדֵֽין : ה הַנִּסְתָּרֹת֙ לַיהוָ֣ה אֱלֹהֵ֔ינוּ וְהַנִּגְלֹ֥ת ס״א נקודות לָ֖נוּ וּלְבָנֵ֑ינוּ
עַד־עוֹלָ֣ם לַעֲשׂ֔וֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵ֖י הַתּוֹרָ֥ה הַזֹּֽאת׃ ה דְּמִסְתַּמְּרָן֙ קֳדָ֣ם יְיָ֔
אֱלָהָ֖נָא וּדְגַלְיָ֣ן לָ֑נָא וְלִבְנָ֣נָא עַד־עָלְמָ֔א לְמֶעְבַּ֖ד יַת כָּל פִּתְגָמֵ֥י אוֹרָיְתָ֖א
הָדָֽא׃ ו וְהָיָ֗ה כִּֽי־יָבֹ֤אוּ עָלֶ֙יךָ֙ כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה הַבְּרָכָ֖ה וְהַקְּלָלָ֑ה
אֲשֶׁ֣ר נָתַ֔תִּי לְפָנֶ֖יךָ וַהֲשֵׁבֹתָ֣ אֶל־לְבָבְךָ֗ בְּכָל־הַגּוֹיִם֮ אֲשֶׁ֣ר הִדִּיחֲךָ֣
יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֣יךָ שָׁמָּ֔ה ו וְיֵהֵי֙ אֲרֵ֣י ייתון עֲלָ֔ךְ כָּל פִּתְגָמַיָּ֖א הָאִלֵּ֑ין בִּרְכָ֣ן
וּלְוָטִ֗ין דְּיַהֲבִ֤ית קֳדָמָךְ֙ וְתָתִ֣יב לְלִבָּ֔ךְ בְּכָל עַמְמַיָּ֖א דַּאֲגָלָ֣ךְ יְיָ֑
אֱלָהָ֖ךְ לְתַמָּֽן׃

נביאים ישעיה סג

להמשיך מכ"ס דז"ת צבאות נפם צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נסמה דללס אדני נסמה דסוד יְהוָה סיס יסידם דללס יְהוָה סיס יסידם דסוד לל סס כ"ן שבעשים

א מַדּ֣וּעַ אָדֹ֔ם לִלְבוּשֶׁ֖ךָ וּבְגָדֶ֑יךָ כִּדֹרֵ֖ךְ בְּגַ֥ת׃ א מָן דֵּין֩ סְמִיקוּן֙ מִוְרִין

מצודות דוד — **רש"י**

(ו) מדוע תחוס ללבושך · כאלו יטחלו גם לחומו מדוע — וכנדין · לכוונים כדורך בגת :

מִדַּם קְטִירִין וּמִשְׁרִין יְפִקוּן כַּחֲמַר בְּמַעְצְרָא : ב פּוּרָה !
דְּרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין־אִישׁ אִתִּי וְאֲדַרְכִם בְּאַפִּי וְאֶרְמְסֵם בַּחֲמָתִי
וְיֵז נִצְחָם עַל־בִּגְדַי וְכָל־מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי : ג דָּא כְּבִיעוּט דְּמִתְבְּעֵט
בְּמַעְצְרָא כֵּן יְסַגֵּי קְטוֹל בְּמַשְׁרִית עַמְמַיָּא וְלָא יְהֵי לְהוֹן תְּקוֹף קֳדָמַי
וְאֶקְטְלִינוּן בִּרוּגְזִי וַאֲדוּשְׁנוּן בְּחֵמְתִי וֶאֱתַבַּר תְּקוֹף תַּקִּיפֵיהוֹן קֳדָמַי
וְכָל חַבִּימֵיהוֹן אֶסְלַעַם : ג כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה: ד אֲרֵי
יוֹם פּוּרְעָנוּתָא קֳדָמַי וּשְׁנַת פּוּרְקָנִי עַמִּי מְטָת : ד וְאַבִּיט וְאֵין עֵזֵר
וְאֶשְׁתּוֹמֵם וְאֵין סוֹמֵךְ וַתּוֹשַׁע לִי זְרֹעִי וַחֲמָתִי הִיא סְמָכָתְנִי : ד וּגְלֵי
קֳדָמַי וְלֵית גְּבַר דְּלֵיהּ עוֹבְדִין מָבִין וְיַדַּע קֳדָמַי זְלֵית אֱנָשׁ דִּיקוּם
וְיֵבְעֵי עֲלֵיהוֹן וּפָרְקִתְנוּן בִּדְרַע תּוּקְפִי וּבְמֵימַר רְעוּתִי סְעָדַתְנוּן :
ה וְאָבוּס עַמִּים בְּאַפִּי וַאֲשַׁכְּרֵם בַּחֲמָתִי וְאוֹרִיד לָאָרַע נִצְחָם: ה וַאֲקַטֵּל
עַמְמַיָּא בִּרוּגְזִי וַאֲדוּשִׁינוּן בְּחֵמְתִי וְאֵרְמֵי לָאָרַע אַרְעִיתָא קְטִילֵי
נְבְרִיהוֹן : ו חַסְדֵי יְהוָה ! אַזְכִּיר תְּהִלּוֹת יְהוָה כְּעַל כֹּל אֲשֶׁר־גְּמָלָנוּ
יְהוָה וְרַב־טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־גְּמָלָם כְּרַחֲמָיו וּכְרֹב חֲסָדָיו :
ו אֲמַר נְבִיָּא טִיבוּתָא דַיָי אֲנָא מַדְכַּר תּוּשְׁבַּחְתָּא דַיָי כַּעַל כֹּל דְּגְמַלָנָא
יְיָ וְסַגִּי טוּבֵיהּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל דְּגְמָלִינוּן כְּרַחֲמוֹהִי וּכְסַגִּיאוּת טוּבֵיהּ :

רש"י

פורקנא:ומעמים אום לחוד לתרגם לפני להלחם : ויז־לכון
ס זהב:נלחם.דמס:תגלתרי־כמו נגלו כדס־יוקביע ואין ע"ז־
לישראל : ואשחומם • לשון אתיקה : ואתמי • שים לי על
החומות סתכתני לעורר את לבני ליפרע מכם : ואגוס • לי
מתגולל כדם ודורך : נלחם • גבורת נלחומ : תאר הכניעה
תסדי ס' תזכיר ליסראל : ורב טוב • תאר גמל ליסראל
ברחמיו וברוב חסדיו :

מצודות דוד

כתמים תדומים על לבושך ובגדיך כמו כבגדי הדורך בגת
לבוליא היין מן הסביכים שיש על בגדיו כתמים תדומים
מהחזת היין : (ב) פורס דרכתי לבדי • כלומר המקוסטיב
לומר אני לבדי דרכתי גת הענבים ר"ל לא נזדוסמה
כי אם בלתקתי לבד הרגתי הסר לבוליא דמו כמו שדורכים
בגת לבוליא היין : ומעמים • לין מי מפלת החומות לעמוד
עתדי במלחמה כי הרגתי הסר שלמעלה : והדרכם • אם כן
אני דורך גם לומם בחפי ואני רומס לומם בחמתי : וין־

נלחם • ודמים יטפטף על בגדי ולכלכתי כל מלבושי וכ"ז הוא דרך משל מלי המוסג בבני אדם : (ג) כי יום נקם בלבי •
זמן רב היה בלבי יום הנקם לנקום נחומות : ושנת גאולי כתה • כל זמן לגאול את עמי ולעשות הנקם : (ד) ואביט
הייתי מסתכל אם ימלא עוזר לכל לין עוזר ר"ל כשהכלתי אם יש זכות בישראל שיסיה עזר ומצד זה הגאולה ולא מלאתי
נסם זכות : ותשתומם • עמדתי בתמהון ובתבוננתי אם ימלא נסם זכות שיתן את הגאולה : ואין סומך • וכפל
הדבר במ"ש : ותושע לי זרועי • הזרוע שלי תושע לי ואם אין נסם זכות : וחמתי • כתחם שים לי על החומות היא
המתוך חותי לגאול את ישראל ולעשות נסם נקם : (ה) ואבוס • תרמוס את החומות בחפי ואשכר לומם כיום חתחי
(כתיב ס' תמת במקום ליין המשכר התכלכל דעת החדם) : ואוריד לארץ נלחם • את דמם חשפוך לארץ : (ו) חסדי ס'
תזכיר : ! לאחר הכניעה תזכיר את ישראל חסדי ה'שעשה עמהם לאחר מהרחוי לברכות והגלות כי כפי הרחוי להללו על כל
הטובה אשר גמלנו ס' ורב טובו הנתון לישראל אשר גמלם ברחמיו ורוב חסדיו ולא בלהקותינו :

כתובים תהלים ח ט

למנצח מיסוד ומלכות דז"ת שיקדלת יוד נפש שיקשין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נסמה
דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נסמה דמלכות יה הוי וף הוי סיה יסידס
דיסוד יְהוָה סיה יסידס דמלכות לל סס כ"ן שבעטיס .

א מַפְרִי בַנּוֹים כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו : א אֲשֶׁתָּעִיו בְּעַמְמַיָּא

איקריה

אַיקָרֵיהּ בְּכָל עַמְמַיָּא פִּרְישָׁוָתֵיהּ : ג כִּי־גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד
נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים : ג אֲרוּם רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא דְּדָחִיל הוּא
עַל כָּל אֱלָהַיָּא : ג כִּי ! כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה:
ג אֲרוּם כָּל דַּחֲלַת עַמְמַיָּא מַטְעוָתָא וַיְ שְׁמַיָּא עֲבַד : ד הוֹד־וְהָדָר
לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ : ד שְׁבָחָא וְשִׁבְהוֹרָא קֳדָמוֹי עוּשְׁנָא
וְתוּשְׁבְּחָא בְּבֵית מַכְדְּשֵׁיהּ : ה הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה
כָּבוֹד וָעֹז : ה הָבוּ זְמָר קֳדָם יְיָ יְחוֹסֵי עַמְמַיָּא הָבוּ קֳדָם יְיָ אַיְקָר וְעוּשְׁנָא
ו הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו : ו הָבוּ
קֳדָם יְיָ אַיְקָר וְרוֹמְמוּ שְׁמֵיהּ אוֹבִילוּ וְסוֹגְדוּ תִּקְרוֹבְתָּא וְעוּלוּ
לְקֳדָמוֹי לְדַרְתּוֹי :

מצודות דוד

(ג) על כל אלהים • הם הממם ויהרם וכל לנלח הממיסבניו הבו לה' משפחות עמיס.תם תתנו לו : הבו לה' כבוד ועוז :
התומות עבדיס לבם וקבלוס לאלוהות : (ג) אלילים.כי למול
ס' כמוהם כאין : וה' • אבל ס' עשה את הממים ולכתיו בכללו אם כן גם הממ תעבדו ידי ס' • (ה) הבו לה'.יומר
ומפרש הבו לה' כבוד ועוז ר"ל ספרו כבודו ושוזו : (ו) כבוד שמו • כבוד הרחוי לשמו • שאו • סבלו מנחה על
הכתף ובואו עמו לחלרותיו והוא בית המקדש :

ברטנורה **משנה שבועות פרק ה** עיקר תו"ט

(ג) וכלו' דאלו לא הודה מי שהיובו קרבן וס"ס כשבועת העדות ועמו"ש . (ב) רמ"י
הר"מ דבא לומר דמפ"ש חייב אף בלא טענת המוכע וכדאיתא בגמרא ר' ל"ב : עד
כו' • משום דמשבועת העדו' נמריכן לה וס"ל דון מינה ומינה ומשם בש"ד רמ"י. ביון כו' •
דס"ל דון מינה ואוקי בחורה רמ"י ומשמע הא סיס לישור בשבוע. זו יודעי' הסוכדפי' לענין שבועת העדות ושמכו אלאביל וכן מ"ש אבל זכור כו' ס"ס אשם ושמוראשכלה:
(ד) דכבריתות יליפינן לה אבל אשמות תו'

שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים · ברחוקים ובקרובים · בכשרים ובפסולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו · ומפי אחרים אינו חייב עד שיבפור בו בב"ד · דברי ר"מ וחכ"א בין מפי עצמו בין מפי אחרים ביון שכפר בו חייב וחייב על זדון השבועה ועל שגגתה עם זדון הפקדון ואינו חייב על "שגגתה ומה הוא חייב על זדונה · אשם בכסף שקלים :

(ב) שבועת הפקדון כיצר אמר

גמ' גרידתס

הפקדון ויודע שנתחייב על כפירתו קרבן : ועל שגגתה עם זדון הפקדון . שחינו יודע
שחייב בשבועה זו קרבן (ג) · אבל זכור הוא שהפקדון אלגו : בכסף שקלים :
סלעים דהכי כתיב גבי לול אשם בערכך כסף שקלים (ד) : (ב) מפני

כלי אמצעי דנצח דהלכות דיצירה א אל

פרק ה **שבועת** הפקדון : באנשים ובנשים . לחידי דמצי בשבועת העדות בלחוד ולא בכשים תנא נמי הכא שבעל הפקדון קרוב לוה שהפקדון אלגו : בפני בית דין ושלא בפני בית דין . אם . מפי עצמו . נשבע שהוליא שבועה מפיו או שעשה אחרים יאמר השבוע' ואמר כך הודה(ג) חייב קרבן הכתוב וכאם בעמידתו כל הרוח (ב) ומפי אחרים : ולא עשה אחרים כגון שאמרו לי עליך שתחזור לי פקדון ואמר אין לך בידי כלום. אינו חייב עד שיכפור בבית דין : וחכמים אומרים וכו' · והלכה כחכמים : וחייב על זדון השבועה. דלא כתיב בם ונעלם. זדון השבועה · שזכר על

שיכול לחזור ולהידות · אסר כפירם נמלט והר"ב : א"ל תן כו' · ל"ד אם"ל כו' כדילפי'
שנכנל שבועה הוא כופר ממון : (ג) שבועה מוכחם בעמיתו כו' ומ"מ בעמיתו בעינן דאמ"נ
באחרונה · אין לך בידי ולא כלום אין לך בשבועה דהכאתם כל דהו אפי' בלא מציעה קני מ"מ
ומסתם קיימא שבועה מכוונו ואין סלכי' לה
בר"ח ולא בר"ם :

אפילו אמר אמה ושעורה וכוסמת דסבר ר"מ סטוען לא מהני סטה מין סטה קאמר זכן שעורה וכן כוסמת דכתיב סטה והכוסמת וסוי כלהו טוענו מסיק ושעורין וכוסמין ורבנן סברי גרגיר אחד של סטה ושל שעורה ושל כוסמת קאמר ואין הלכה כר"מ:

(ד) שאינו משלם קנס על עצמו · וכיון דכי חודי לא מקיים כי כפר כמי שלא ממונו כפר ליה : אבל משלם בושת ופגם · שלא ממונו כפר ופלוגתא דרבנן ור"מ סבר כי אמר לו אנסם או פתים לא כמי קנסא קא תבע מיניה שדמיו קלובים ממשים כסף ולא קא תבע מיניה כופר ופגם שאין דמיו קלובים דלא שביק חייש מידי דקיין ותבע מידי דלא קיין שלכך קנסא כפר ליה ופטור ורבנן סברי כופר ופגם קא תבע ליה דלא שביק חייש מידי דכי מודה ביה מפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מפטר שלכך כי כפר ליה ממונא כפר ליה ומייב ואין הלכה כר"מ:(ה) המית שורך את עבדי · קנסא סוף

אמר לו תן לי פקדוני שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי או שאמר לו אין לך בידי · משביעך אני ואמר אמן · הרי זה חייב · השביע עליו ה' פעמים · בין בפני ב"ד ובין שלא בפני ב"ד · וכפר חייב על כל אחת ואחת · אמר ר"ש מה טעם · מפני שיכול לחזור ולהודות :

(ג) היו חמשה תובעין אותו אמרו לו תן לנו פקדון שיש לנו בידך · שבועה שאין לכם בידי · אינו חייב אלא אחת · שבועה שאין לך בידי ולא לך ולא לך · חייב על כל אחת ואחת ר' אליעזר אומ' עד שיאמר שבועה באחרונה · ר"ש אומר עד שיאמר שבועה לכל או"א · תן לי פקדון · ותשומת יד · גזל · ואבדה · שיש לי בידך · שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת · שבועה שאין לך בידי פקדון ותשומת יד וגזל ואבדה · חייב על כל אחת ואחת · תן לי חיטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך · שבועה שאין לך בידי · אינו חייב אלא אחת · שבועה שאין לך בידי חיטין ושעורין וכוסמין · חייב על כל אחת ואחת · ת"ר מאי אומר אפילו אמר חמה (ס"ח ושעורה) וכוסמת · חייב על כל ואחת (ד) אנסת ופתית את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פתיתי · משביעך אני ואמר אמן חייב ר"ש פוטר · שאינו משלם קנס ע"פ עצמו אמרו לו אע"פ שאינו משלם קנס ע"פ עצמו · משלם בושת ופגם ע"פ עצמו : (ה) גנבת את שורי · והוא אומר לא גנבתי · משביעך אני ואמר אמן חייב גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי · משביעך אני ואמר אמן פטור · המית שורך את שורי והוא אופר לא המית · משביעך אני ואמר אמן חייב · המית שורך את עבדי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן פטור ·

א"ל חבירו חבלת בי ועשית בי חבורה · והוא אומר לא חבלתי ולא עשיתי בך חבורה · משביעך אני ואמר אמן חייב · א"ל עבדו הפלת את שיני וסימית את עיני והוא אומר לא הפלתי ולא סימיתי משביעך אני ואמר אמן פטור. זה הכלל כל המשלם ע"פ עצמו חייב ושאינו משלם על פי עצמו פטור :

סוף דמשלם שלשים שלעיס לפילו לאינו סוף הלך דיבר : אמר לו עבדו הפלת את שיני קנסא הוא שיוציא עבדו לחרות כשכיל אחר מעכרין :

גמרא שבועות דף לה ע"ב שלכה ס כלא כלי החיצון דנצח דמלכות דבריאה **בם**

אנסת ופתית את בתי וכו' א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מאי טעמא דר"ש הואיל ועיקר קנס הוא תובע אמר רבא משל דר"ש למה"ד לאדם שאמר לחבירו תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך · אמר לו שבועה שאין לך בידי חטין ואשתכח דחטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה דפטור דכי אשתבע אחטין אקושט' משתבע אמר ליה אביי מי דמי התם בחטין קא כפר ליה בשעורין וכוסמין לא קא כפר ליה הכא בכולא מילתא הוא דקא כפר ליה · הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך · שבועה שאין לך בידי כלל ואשתכח דחטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה דמחייב אלא כי אתא רבין א"ר יוחנן לדברי ר"ש קנס הוא תובע ולא בושת ופגם לדברי חכמים אף בושת ופגם הוא תובע · במאי קא מיפלגי אמר רב פפא ר"ש סבר לא שביק אינש מידי דקיין ותבע מידי דלא קיין · ורבנן סברי לא שביק מידי דכי מודה ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטר :

רש"י

עיקר קנס הוא תובע · עיקר תביעתו על הקנס הוא מחייב עלייהו כדמפרש ואזיל : הכא בכולא מלתא כפר ליה ותע"ג דבושת ופגם נמי בכלל כפירה ניתנו לו הכא לא מכסתי קאמר ובכוונת ופגם בכלל כפירה : הא לא דמיא · קושיא לתכיי היא דקתניא למילתיה :

זוהר אמור דף צט ע"א ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

רבי חנא סוו יתיב קמיה דר"ש אמר ליה מה זמנין סניחין שחילנא על סחי סופר מחי קא מיירי ועד כאן לא מחיסבנא ביה אמר ליה ודאי סחי סוא ברירא דמלה דיסרחל בעיין ביומא דדינא דינא לא בעינא אבל הא קרן בנין דקרן סא מחידע בהן אמר אימו ולאחדבקא דינא לא בעינא (ס"ח הא) סופר ולא קרן בנין במלין ובעובדא בעינן לאחזקה ולאחערי מלין סתימין ת"ח כד סטוא סופר עלאה דנסירו דכלא ביה אסתלק ולא נסיר לבנין כדין דינא אחער וכרסוון אתתקנו לבי דינא ודא סופר אילו דילאך לקרי תוקפיה דילאך תושבחתיה דאבהן כד אסתלק סטוא סופר גדול דלא יכלא לבנין כדין ילאך אתתקף ואתתקף לדינא בעלמא וכד אחער סחי סופר וכד בני נשא תיבין מחטאיהון בעיין לנגד' קול סופר מתחא וסטוא קלא סליק לעילא כדין אחער סופרא אחרא עלאה ואחער רחמי ואסתלק דינא ובעינא לאחזקה עובדא בסופר לאחערא סופרא אחרא ולאחפקא בסחי סופר לאתחא אילן קלין לאחזקה דכל אילן קלין דלעילא

דלעילא דכלילן כולהו בסטרא שופר עלאה יתערון לנפקא ובסני קלין דלתתא יסבין ישראל חילא (לרחמי מתתא ואתער שופר גדול) לעילא ועל דא בעיא לזמני שופר ביומא דא ולסדרא קלין לכוונא ביה בנין לאתערא שופרא לאחרא דביה כלילן קלי לעילא (ולסדרא קלין בשופר) סדר׳ קדמאה קלא נפיק ומתעטר לעילא סליק רקיעין ואתבקע בין טורי רמחי ומטי לגבייה דאברהם ואריח ברישיה ואתעטר ואתער סוף ואתקן לכורסייה ובספרא דאגדתא תנינן בשעתא דסטרא קלא קדמאה לאתער ואתעטר אברהם ואתקן לכרסוי׳ פקדין עליה חנא ותו׳ אחרי סלקא תנייא תקיפא לאתרא תוקפי רגיזין ודא שברה תנייא סטרא קלא תנייא בתוקפוי וכדין סלק׳ וכל דינין דיתערון (ס״ח דאתערען) קמיה לאתברו עד דסליק לאתריה דילהון כיון דילהון אתער ואתי לאברהם מתקן לכורסייה לקיימא קמיה כדין אתכפיא ואתבר תוקפי׳ וקטיגי בעי מלאכתא לכוונ׳ לבא ורעותא בנין לאתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא סה״ד לחברי טעם יודעי תרועה יודעי תרועה ודאי :

הלכה פסוקה יוסף לחק מוסר

מצערי הטוכה לר״י דף כט ע״ג

הר״ם הלכות ברכות פ״י

המשכר ואין בעלם בשכר מזק והפסד לחבירו לך יתכן כו לעשותו סבה לל הנזק ולל הרע כמו שהתבעה לת חבירו שיתמין כו כי כוח לוכב ורע נאמן עמו ומתכוין כזה כדי שיכעטו כו ולא יסער עמו ויוכל להדיח עליו רעה כעניו שנאתר בפיו שלום לת רעהו ידבר ובקרבו ישים מרבו ובאתר לחריו הטל ללא לתפקר שאם כ׳ שם נגוי לשר כזה לת שתנקש בפני׳ . ולאלם כ׳ החלקים עבשם על שני דברים על השכר ועל הנזק לרור בכעפיו . כי השכר מלכד לד הנזק כוח הוטבת כ׳ שנאתר שם שהם שנת כ׳ לב מורש מחשבות חון עניש רמות לשון שקר ונאתר ופי הכפוכות שנאתי ונאתר לף כי נתעב ונאלה חיש שוחם כמיש עולם ולף כשר ונש נתעב השכר להם שנאי תיעבת ה׳ שפתי שקר :

(א) שנים שאכלו כאחת כל אחד ואחד מברך לעצמו . ואם היה אחד מהן יודע ואחד אינו יודע זה שיודע מברך בקול רם והשני עונה אמן אחר כל ברכה וברכה ויוצא ידי חובתו . ובן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה ויוצאין ידי חובתן אבל אמרי הכמים חבא מאיה למי שאשתו ובניו מברכין לו :

(ב) כד״א שיצאו ידי חובתן בזמן שאכלו ולא שבעו שהן חייבים לברך מדברי סופרים ולע״ך מוציאין אותו קטן או עבד או אשה מידי חובתן אבל אם אכל ושבע שהוא חייב בברכת המזון מן התורה בין אשה בין קטן או עבד אין מוציאין אותן שכל החייב בדבר מן התורה אין מוציאין אותן מידי חובתן אלא החייב באותו דבר מן התורה בלותו :

(ג) הנכנס אצל אחרים ומצאן מברכין בברכת הזימון אם מצא המברך אומר נברך הוא עונה ברוך הוא ומבורך ואם מצא האוכלים עונין ברוך שאכלנו משלו הוא עונה אחריהן אמן :

נצבים יום ה תורה

לסמשיך מס״ת דז״ת יהוה בפם י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא בשמס יְהוָה סיס יסידס ה דמלוי הה לל שס ב״ן שבעשיס בניקוד מולס :

א וְשַׁבְתָּ עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר־אָנֹכִי מְצַוְּךָ
הַיּוֹם אַתָּה וּבָנֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ : א וְשָׁב
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
שָׁמָּה : ג אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ : ג אִם יְהִי נִלְוָתְךָ
בְּסֵיפֵי שָׁמַיָּא מִתַּמָּן יְכַנְּשִׁנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ וּמִתַּמָּן יְקָרְבִנָּךְ : ד וֶהֱבִיאֲךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ וְהֵטִבְךָ וְהִרְבְּךָ
מֵאֲבֹתֶיךָ : ד וְיַעְלִינָךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְעָא דִירִיתוּ אֲבָהָתָךְ וְתֵרְתָּהּ וְיוֹטֵב
לָךְ וַיַסְגִּנָךְ מֵאֲבָהָתָךְ : ה וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־לְבָבְךָ וְאֶת־לְבַב
זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ :
ה וַיְעַדֵי יְיָ אֱלָהָךְ יָת מַפְשׁוּת לִבָּךְ וְיָת מַפְשׁוּת לִבָּא דִבְנָךְ לְמִרְחַם
יָת יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל לִבָּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ בְּדִיל חַיָּיךְ :

נביאים ישעיה סג

לסמשיך מכ״ס דז״ת צבאות בפס צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה בשמס דכלס אדני בשמס דסוד יְהוָה סיס יסידס דכלס יְהוָה סיס יסידס דסוד לל שס בן שבעשיס :

א וַיֹּאמֶר אַךְ־עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ : א וַאֲמַר
בְּרַם עַמִּי אינון בְּנַיָּא דְּלָא יְשַׁקְרוּן וַהֲוָה מֵימְרֵיהּ לְהוֹן פְּרִיק:
ג בְּכָל־צָרָתָם לֹא קְרִי צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחָמְלָתוֹ
הוּא גְאָלָם וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל־יְמֵי עוֹלָם: ג בְּכָל עִדָּן דְּחָבוּ קָדָמוֹהִי
לַאֲיָתָאָה עֲלֵיהוֹן עָקָא לָא אֲעִיק לְהוֹן וּמַלְאַךְ שְׁלִיחַ מִן קָדָמוֹהִי פְּרָקנוּן
בְּרַחֲמָתֵיהּ וּבְמָחֲסֵיהּ עֲלֵיהוֹן הוּא שֵׁיזְבִנוּן וְנַטְלִנוּן וְסוֹבְרִינוּן כָּל יוֹמֵי
עָלְמָא : ג וְהֵמָּה מָרוּ וְעִצְבוּ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם לְאוֹיֵב הוּא
נִלְחַם־בָּם : וְאינון סָרִיבוּ וְאַרְגִיזוּ עַל מֵימַר נְבִיֵי קוּדְשֵׁיהּ וְאִתְהַפַּךְ
מֵימְרֵיהּ לְהוֹן לְבֵעַל דְּבָב הוּא אַגִיחַ קְרָבָא בְּהוֹן : ד וַיִּזְכֹּר יְמֵי־עוֹלָם
מֹשֶׁה עַמּוֹ אַיֵּה ׀ הַמַּעֲלֵם מִיָּם אֶת רֹעֵה צֹאנוֹ אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת־
רוּחַ קָדְשׁוֹ : ד וְחָס עַל יָקָר שְׁמֵיהּ בְּדִיל דּוּכְרָן סַבְוָתֵיהּ דְמֹן עָלְמָא
נְבוּךְ הַעֲבֵר עַל יְדֵי מֹשֶׁה לְעַמֵּיהּ דִלְמָא יֵימְרוּן אָן דְאַסְקִנוּן מִן יַמָּא

הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ : ג אִם יְהִי נִלְוָתְךָ
בְּסֵיפֵי שָׁמַיָּא מִתַּמָּן יְכַנְּשִׁנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ וּמִתַּמָּן יְקָרְבִנָּךְ : ד וֶהֱבִיאֲךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ וְהֵטִבְךָ וְהִרְבְּךָ
מֵאֲבֹתֶיךָ : ד וְיַעְלִינָךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְעָא דִירִיתוּ אֲבָהָתָךְ וְתֵרְתָּהּ וְיוֹטֵב
לָךְ וַיַסְגִּנָךְ מֵאֲבָהָתָךְ : ה וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־לְבָבְךָ וְאֶת־לְבַב
זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ :
ה וַיְעַדֵי יְיָ אֱלָהָךְ יָת מַפְשׁוּת לִבָּךְ וְיָת מַפְשׁוּת לִבָּא דִבְנָךְ לְמִרְחַם
יָת יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל לִבָּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ בְּדִיל חַיָּיךְ :

נביאים ישעיה סג

לסמשיך מכ״ס דז״ת צבאות בפס צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה בשמס דכלס אדני בשמס דסוד יְהוָה סיס יסידס דכלס יְהוָה סיס יסידס דסוד לל שס בן שבעשיס :

א וַיֹּאמֶר אַךְ־עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ : א וַאֲמַר
בְּרַם עַמִּי אינון בְּנַיָּא דְּלָא יְשַׁקְרוּן וַהֲוָה מֵימְרֵיהּ לְהוֹן פְּרִיק:
ג בְּכָל־צָרָתָם לֹא קְרִי צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחָמְלָתוֹ
הוּא גְאָלָם וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל־יְמֵי עוֹלָם: ג בְּכָל עִדָּן דְּחָבוּ קָדָמוֹהִי
לַאֲיָתָאָה עֲלֵיהוֹן עָקָא לָא אֲעִיק לְהוֹן וּמַלְאַךְ שְׁלִיחַ מִן קָדָמוֹהִי פְּרָקנוּן
בְּרַחֲמָתֵיהּ וּבְמָחֲסֵיהּ עֲלֵיהוֹן הוּא שֵׁיזְבִנוּן וְנַטְלִנוּן וְסוֹבְרִינוּן כָּל יוֹמֵי
עָלְמָא : ג וְהֵמָּה מָרוּ וְעִצְבוּ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם לְאוֹיֵב הוּא
נִלְחַם־בָּם : וְאינון סָרִיבוּ וְאַרְגִיזוּ עַל מֵימַר נְבִיֵי קוּדְשֵׁיהּ וְאִתְהַפַּךְ
מֵימְרֵיהּ לְהוֹן לְבֵעַל דְּבָב הוּא אַגִיחַ קְרָבָא בְּהוֹן : ד וַיִּזְכֹּר יְמֵי־עוֹלָם
מֹשֶׁה עַמּוֹ אַיֵּה ׀ הַמַּעֲלֵם מִיָּם אֶת רֹעֵה צֹאנוֹ אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת־
רוּחַ קָדְשׁוֹ : ד וְחָס עַל יָקָר שְׁמֵיהּ בְּדִיל דּוּכְרָן סַבְוָתֵיהּ דְמֹן עָלְמָא
נְבוּךְ הַעֲבֵר עַל יְדֵי מֹשֶׁה לְעַמֵּיהּ דִלְמָא יֵימְרוּן אָן דְאַסְקִנוּן מִן יַמָּא

מצודות דוד

(ה) ויאמר : כשסוליאם ממליכים אמר לך כאם לבד עמי כאם וכשם כאחרתי מכל כאומות ולבניט יאמרו לי ולא יאמרו כי לעזבני ולכן היה לאם למושיע : (ג) בכל צרתם : בכל זמן שהיו בצרה היה לו לר״ל לא היה שאתם לפני כאויב: ומלאך פניו: מלאך השמור לפניו כושיעם מצליחות כאויבים: כהכנתו : בעבור לאכבתו לאם ומחלתו עליהם גאלם הוא מן הצרה כאויב : וינטלם : כגל משאם לתת די מחשורש כל ימי עולם בכל שני כדורות : (ג) וכאם מרו : ר״ל לא כן היה כפי מה שאתה אתר לו יאמרו כו כי כאם מרו כו ועצבו לפני רוח קדשו : ויהפך : לו נהפך להם לאויב נלחם בם ולא נלו במלחמה עמהם אלא בעון עמו ולכן נהפך להם לאויב ונלחם בם : ויזכר : ר״ל יאמרו היה הוא המעלם לוחם מן היסוד רועה צאנו ר״ל ע״י משה שהיה מכיר את עמו וכלנו יאמרו מרוע לל יעשה עמנו כזאת נס היום : היה השם וכו׳ : היה הוא השם בקרב

רש״י

לך עמי האם : תע״פ שגלוי לפני שיגנדו כי מ״מ עמי הם וכבניט וכו׳ . בכל צרתם : שהכניה עליהם : לא בר לא היה להם כפי מעשיהם: ומלאך פניו : הוא מיכאל שר הפנים : הושיעם : תמיד בשליחותו של מקום : וינטלם:כמו וינשאם: והאם מרו : בקניטו: ויזכור : עמי לת ימי עולם : ימי משה ותומרים בגלות היה משה רועינו האמיתי מיט הוץ : השם בקרבו : בקרב ישראל : רוח קדשו : של הקב״ה :

אֵין דְּדַבְּרוּן בְּמַדְבְּרָא פְּרַעְיָא לְעַנְיֵהּ אֶן דַּאֲשָׁרֵי בֵּינֵיהוֹן אֵת מֵימַר
נְבִיֵּי קִדְּשֵׁיהּ: ה מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקַע מַיִם מִפְּנֵיהֶם
לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם: ה הַדַּבֵּר לֵימִינָא דְּמֹשֶׁה דְּרַע תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ בְּזַע
מֵי יַמָּא דְּסוּף מִן קֳדָמֵיהוֹן לְמֶעְבַּד לֵיהּ שׁוּם עָלַם:

רש"י

הקב"ה הוא מוליך לימין משה את זרוע גבורתו בכל עת שהיה לריך לעזרתו:

מצודות דוד

משה את רוח הגבורה: (ה) מוליך לימין משה את זרוע תפארתו ר"ל מוזך כי היתה המוליך לימין משה את זרוע תפארתו ר"ל מוזך כי היתה מוכנת למשה בכל עת שפלו: כיקע · הוא הבוקע מפניהם מי הים ובירדן לעשות לעצמו שם נבורה עד עולם:

כתובים תהלים סט

להמנצ"ח מיסוד ומלכות דז"ח שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלה דלת נון יוד נשמה דמלכות יק הוי וק הוי הוי יחידה דיסוד יְהוָה הוא יחידה דמלכות של שם כ"ן שבעשיה:

א תְּהִי־לָו כְּבֶנֶד יֵעָטֶה וּלְמַזַּח תָּמִיד יַחְגֹּרָה: א תֶּהֱוֵי לֵיהּ הֵיךְ לְבוּשׁ
יִתְעַטַּף וּלְקֻמּוֹר תְּדִירָא יְזַרְזֻנֵּהּ: ב זְאֵת ׀ פְּעֻלַּת שִׁטְנַי מֵאֵת
יְהוָה וְהַדֹּבְרִים רָע עַל־נַפְשִׁי: ב דָּא עוֹבָדָא דְּשִׂטְנַי מִן יְיָ וּדְמַלְלִין
בִּישְׁתָּא עַל נַפְשִׁי: ג וְאַתָּה ׀ יְהוָה אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־
טוֹב חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי: ג וְאַתְּ אֱלָהִים יְיָ עֲבִיד עִמִּי מִן בְּגַלָּל שְׁמָךְ הֵיךְ
טוּבָךְ וְחַסְדָּךְ פְּצֵי יָתִי: ד כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי:
ד אֲרוּם עַנְיָא וְחֶשְׁכָּא אֲנָא וְלִבִּי שְׁפֵי בְּגַוַּי: ה כְּצֵל כְּנָטוֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי
נֶּעֶרְתִּי כָּאַרְבֶּה: ה הֵיךְ טוּלָא כְּצַלְיוּתֵיהּ אִתְנַמֵּרִית אִטַּלְטֵלִית הֵיךְ
גּוֹבָאֵי:

רש"י

פרס לו · הקללה מעטף בכנד: ולמזח · ולחגירה: לבי מלל · מוכה · כלל בכשותו · לעת ערב · נגערתי, סיומי מעטע לשון נט ונר:

מצודות דוד

(ו) כבגד יעטף הקללה יהיה על גופו מסביב ככגד העוטף כל הגוף · ולמזח · יחגור הקללה תמיד להיות לו למזח: (ב) זאת פעולת · זהו גמול פעולת שונאי אלת ס' וגמול הדוברים רע על נפשי: (ג) עשה אתי חסד ואתה · למען שמך יוצל למען שמך: כי טוב חסדך · כאשר חסדך טוב לכל כן הצילני גם אני: (ד) כי עני · אני ככעס ומו שפל כעני ואביון ולבי נעשה חלל בקרבי מגודל הפחד והתוגה: (ה) כצל כשוטו · כמו כלל ונוזר ומפרש כמו נעויית כלל שמיכה כאה מפלה עלמו כ"ף ע"י נעויית הדבר המושה הלל כן נסלכתי אני ר"ל מהלכי לא באה מפלת עלמי וברלוני כ"ף ע"י מברייתים גולה הלכתי ומעולנו: נגערתי כאדרבה · נגערתי כתנושה חזק ממקום למקום כמו כאדרבא שתין לו קן מיוחד ונגער מנדר לנדר:

ברטנורה

משנה מדות פרק ה

פרס ה כל העזרה. כל תיקף העזרה שבתוך חומו תיקף נבנה הבנים לכל מערבו ומכל ומעזבה במזרחו חורדמלה ומעזים ומבע מן המזרח למערב על רוחב מלה ובלסיומם מן הלפון לדרום: מקום דריסת רגלי ישרא:

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה **א אל אלה אלהי אלהים**

כל העזרה היתה אורך קפ"ז · על רוחב קל"ה: מן המזרח למערב קפ"ז · מקום דריסת "ישראל י"א אמה

נמ' רגלי ישראל

ס"ב · קל מני וחזיל מדרוש לפסון ובגמרא ישראל · והיל הכקדלת עזרת ישראל ומקוס
דזכמים פריך דס"ד הוו הסמנן במ"ב דריסת רגלי הכהנים קדויש עזרת כהניס: המזבח
פ"ג דלעיל בכם היס לדרומס של מזבח לוזך ב' ושלשים . מפורס לעיל רים פ"ג: ההיכל
ל"ב ומסני נמלל פורס לחמס על היסוד וחמס ק' אמה . עוכי כותל מדרום ומלנו של לולם
על סובב: לשלחנות ד' אמה · מקום דריסת הכהנים י"א ועוכי כותל ההיכל ומלנו
כו' · פרס"י דמקום אמה · המזבח ל"ב אמה בין האולם של לולם ומלנו של מזבח
שולחנות עלמן מרכע ולמזבח כ"ב אמה · החיבל ק' אמה ומלנו קדם קדשים ומלנו
לפי שהיס שמנה וכשלחה זוחנך ברחם ד' וו"א אמה לאחורי בית הכפורת: (ב) מן הלפון של מזבח של מזבח
נמלל מרכע זו של הכ"מ . מקום הלפון לדרום קל"ה הכבש והמזבח ס"ב · מן המזבח לטבעות
זו כרוחב לכל הכ"מ כי דס"ד דמחני מן הטבעות לשמונה אמות מקום הטבעות כ"ד מן
הטבעות לשלחנות ד' מן השלחנות ולנסנין ד'מהננסין לכותל העזרה שמנה אמות והמותר בין
טעמים ולנסנין ד' ומעמה מקלת הכבש לכותל ומקום הננסין: (ג) שש לשכות היו בעזרה · ג'
הלמנות סמוכים לשלחן ד' ומפסיטין ועתי"ט: והמות' בצפון וג' בדרום · "שבצפון לשכת
כו' · פרס"י נשחרו מקל"ה של רוחב העזרה כ"ה ומתו לשולחנות ד' ונשחרו כ"ל לוחן מחלוק המלח · לשכת הפרוה לשכת
לנסנין ד' ומעמה מקלת הלנסנין סמוכים לנסנין שבהן חולין המריחים · לשכת המלח
והחליה בין כבש לכותל והר"מ מפיהו מוסיף ד' שם היו נותנין מלח לקרבן
לנלמנות על מנין ק"י שבמזבח ומלנו כ"ה מוסר מחלוק לוחו לחלמין לשכת הפרוה שם היו מולחין עורות
לנסנין ובין כבש לכותל קדשים ועל גנה היה בית הטבילה
ולדברי כולן המזבח בלפון נמי קלי לרס"י ס' לחות ולהר"מ ז"ל לכ"ג ביוה"כ · לשכת המריחין ששם
ול"ל לוחו לחב"י היה דהמ ס"ל דמזבח לוחו היו מריחין קרבי הקדשים ומשם
בלפון קלי (עפ"ב דיומל מ"ט) וכללה מסיבה עולה לגג בית הפרוה:
דפרק כ' לוח ט' לל קלי לחלל על לוחה מזבח ע"ם ועמו"ט · (ד) וכ"ה ביומל דף י"ס וכן סתיק הר"מ וכן לחה מולל ג"כ בסערים שבהר הבית ובעזרה שמוויין שבדרום בריסת במ"ג וד' דפ"ק וגיר' הס' נשמשה כו' עמי"ט. המלח · ממזרח למערב קפ"ז ועמו"ט. (ג) ולפי חמה סיקיימו בקדם בנין הלפסה ע"י כפוף כו' והר"ם כ' פרוה ע"ם עזרות ספריס שכם דומיל דחבדומים שנקרלו ע"ם מעשיהן וזכר לדבר שכ פרוס שדומה לדס הפריס לחבל בית טבילה שעל גבה פרוס מגופה בכאו ועשתו דומה לדומה בית טבילה בחול שבנלו ע"ג שער המים · (ג) ובמס' יומל תנן ובקדם סיחה מממע ולפי דסיל עלמו סיחה בקדם ולוקם לחכוון הר"ב ולל שכת לומר שהיתה נכוו בחול

אמה · מקום דריסת הכהנים י"א אמה · המזבח ל"ב אמה בין האולם ולמזבח כ"ב אמה · החיבל ק' אמה וי"א אמה לאחורי בית הכפורת: (ב) מן הלפון לדרום קל"ה הכבש והמזבח ס"ב · מן המזבח לטבעות שמונה אמות מקום הטבעות כ"ד מן הטבעות לשלחנות ד' מן השלחנות ולנסנין ד'מהננסין לכותל העזרה שמנה אמות והמותר בין הכבש לכותל ומקום הננסין: (ג) שש לשכות היו בעזרה · ג' בצפון וג' בדרום · "שבצפון לשכת המלח · לשכת הפרוה לשכת המריחים · לשכת המלח שם היו נותנין מלח לקרבן לשכת הפרוה שם היו מולחין עורות קדשים ועל גנה היה בית הטבילה לכ"ג ביוה"כ · לשכת המריחין ששם היו מריחין קרבי הקדשים ומשם מסיבה עולה לגג בית הפרוה: (ד) "שבדרום לשכת העץ לשכת

כ"ף שבדרוס (ד) כ"ף שבלפון הגולה

מקודסם בקדושת העזרה (ג) : ושבילות הכלות מכמת יס"כ בעין במקו' קדוש כדכתיב ורמך לת בחרו במיס במקו' קדוש מון מטבילה לחלונה שהיה כחה בסביל יס"כ ולף שלר כל ימות הסנה לין לחד טהור ללנס לעזרה עד שיטבול הלנך טבילה ולחלונה היתה בחיל על גבי שער הלנך טבילה ולחלונה היתה בחיל על גבי שער המים הוא שער הסליטי שבדרוס ומעין של מיס היה משוך שם בחמה שהלה מעין עיטם ושם היה טובל טבילה הרלשונ: מסיבה . בעין לחניס מעלות מבלבלות ושוכבות לעלות לגג בית הפרוה דרך המסב': (ד) לשכת הגולה .

נמרא כריתות דף יג ע"ב סלכה ס' כלה כלי החיצון דהוד דמלכות דבריאה **במוכן**

ר"א אומר וכו' ת"ר יין ושכר אל תשת יכול אפי' כל שהוא אפי' מגתו ת"ל ושכר אין אסור אלא כדי לשכר כמה כדי לשכר רביעית יין בן מ' יום א"כ מה ת"ל יין לומר לך שהיין מוזהרין עליו כל שהוא ומוזהרין עליו מגתו ר' יהודה אומר יין אין לי אלא יין שאר משכרין מנין ת"ל ושכר א"כ מה תלמוד לומר יין על היין במיתה ועל שאר משקין באזהרה ר"א אומר יין ושכר אל תשת אל תשתהו ברדך שכרות הא אם הפסיק בו או נתן לתוכו מים כל שהוא פטור במאי פליגי ת"ק סבר גמרינן שכר שכר מנזיר ורבי יהודה לא יליף שכר שכר מנזיר ור"א סבר מאי שכר מידי דהוא משכר · כמאן אולא הא דתניא אכל דבילה קעילית ושתה דבש או חלב ונבנם למקדש ושימש לוקה כמאן כר' יהודה · א"ר יהודה בר אחותאי הלכה כר"א וקרי רב עליה דר"א טובינא דחכימי · רב אחא דהוצל הוה נדרא עלה דביתהו אתא לקמיה דרב אשי א"ל זיל האידנא ותא למחר דרב לא מוקי אמורא עליה מיומא טבא לחבריה משום שכרות א"ל והאמר רב הלכה כר"א ומר הוא דקא רמי ביה מיא א"ל הא לא קשיא הא ברביעית הא ביותר מכדי רביעית · ת"ר ולהבדיל בין הקדש ובין החול אלו דמין וערכין חרמין והקדשות בין הטמא ובין הטהור אלו טבאות ושהרות. ולהורות זו הוראה · את כל החקים אלו מדרשות · אשר דבר ה' זו הלכה · ביד משה זה נמרא יכול אף המשנה ת"ל ולהורות :

רש"י

עד מרביעית יום · מתוך כוח ולא מכשר : מוזהרין עליו כלל שכוח יומנהו לכל לילו כמיתה עד שיכשה רביעית בן מרביעית יום · כמאי פליגי · ת"ק ור"י : קעילית · שם מקום : נדרא עלה דביתהו · שלח ליכנות שימנע : לקמיה דרב תני · לאחר תכילם ושתייה : לא תוקיפתיה · לא תלחיצהו שלא ישתה עד למחר משום שכרות: כיותר מרביעית · תע"ג דרמי כיה מיא משכר ותע"ג יותר מרביעית שתי: כדמין וכפרכין וקדושות , שתורין בשתיה ויין לשום תותה לבעלים לפדותן דילמא לא שיימו ליה ספיר: סורלה · על לאסור ושיתר שתיית יין לסורין כם : מדרשות· מדרשות בפרקא לאסור לשתויי יין שים כבן סורלה : כלכה · למשה מסיני : ת"ל ולהורות · לאפוקי תשנה שאין מורין כלכה תתון תשנה כלכך מיתר לשתויי יין לשנות תשנה :

הוא שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן וב"ה שבחר באהרן ובבניו לעמוד לשרת לפני ה' בבית קדשי הקדשים ·

כשם מקום על שהוא מקומו של עולשנגם כ"ש מלהזכירו כן על שם הגבלת מקום כי אם מלך שהוא מיי שעולם ומקיימו . כ"ל ·

ויבא המלך דוד ויושב לפני ה' :

הגולה · לשכת הגזית · לשכת העץ אראב"י שבחתי מה היתה משמשת אבא שאול אומר לשכת כ"ג היתה (ס"ח והיא היתה) אחורי שתיהן וגג שלשתן שוה · לשכת הגולה שם היה בור (ס"ח הגולה) קבוע · והגלגל נתון עליו ומשם מספיקים מים לכל העזרה · לשכת הגזית שם היתה סנהדרי גדולה של ישראל יושבת ורנה את הכהונה וכהן שנמצא בו פסול לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא והולך לו · ושלא נמצא בו פסול לובש לבנים ומתעטף לבנים נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים · ויו"ט היו עושין שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן הכהן וכך היו אומרים ברוך המקום ברוך הוא

על שם בור שכרו שם מעולי גולה: אבא שאול אומר · לוחה לשכת הטן היא היתה לשכת כ"ג והיא לשכת פרהדרין דתנן בראש יומא שבשעת ימים קודש יום"כ מפרישים כ"ג מביתו ללשכת פרהדרין (ד) : וגג שלשתן שוה · קירוי לחד לשלשתן : שם היתה סנהדרי גדולה של ישראל יושבת . כלד שסול שבה לפי שלשכת הגזית

מחיסור עזרת ישראל (וע"ל פ"ב מ"ו בתר"ב) שעשר נקוד בחטלת עזרת ישראל הוא ובא אין קיימים השתא כו' ולכן כ"ל דלא של עץ היתה ובקראת הטן לפי שבא מפרישין כ"ג קודש י"ב ושלשתן כמי דמפרישין לוחה לפני שריפת הפרה ללשכה כו' ובית אבן היא' בקראת לפי שכל מעשיהם היו בכלי אבנים והלכך השתו שם לשכה זו שהיא להפרשה דיו"ב לקראתה לשכת הטן הפך בית הטבן ול"ל דשמוחה לחול היתה דתל"ב לא היה רשאי ליכנס שם דתין יושבה אלא למלכי בית דוד מי"ט וע"ע והמ"ח כתב דכמו דהיא' בקראת לשכת פרהדרין לפי שבה"ב קראו ימיהם כדאיתא בגמרא קראוה לשכת הטן שהיו יכולין יתריכו ימיהם דכתיב כימי עץ ימי עמי · הגולה · וכי ס"ד יומטן שם בור הגולה קבוע בו והגלגל נתן עליו ולבי' זו הגולה כמו וגלה על רחשא(זכרי' ד') שפרש"י כמין ספל גדול עגול ושיא מה שהיו קורין בל"א עמי"ר שמוחבין בו בקנה מקומות ע"י גלגל והרחב "ה כ' ע"ם שבו מעלטלים הכיור אלא יפסול בליקה וכי הגולה כרו שם בור לשקעו מפני אלא היה לו יס של שלמה · מספיקין · לשון הר"ם בור הגולה מים מתוקים לשתיה ושאר המים (דפ"ג מ"ב) להדשה · הגזית ושיתה עשוי גזית לכבודו של סנהדרין . ורנה · כ' הר"מ ועיקר מעשיהם שהיו יושבין ודנין את הכהונה והדין עמו דשא כמ"ב פי"ח דסנהדרין תבן שממנה יוצאת תורה לכל ישראל אלא הכל בעיקר מעשיהם שהדיר שזה היו לריכין עכ"פ לנדוק את הכהונה לבל תורתה תפשר אלא כלל אלא יפלא דבר למשפט . הכהונה · ואת הלויים לבל נקט הכא כהונה בלבד לפי שזולת ג"כ עיקרית לשם יותר מבדיקת הלויים וגם יתבן שהלויים לא היו עושים י"ט כמו הכהנים שזכו לעבודה · י"ט כו' · פי' לוחה אלא כמלא בהן פסול היו קורלים כל ה', וה' לריעיו ומיודעיו ושמחים עמו ושיו ג"כ מודים ומשבחים להש"י כו' · וכך כו' ברוך המקום · מ"ם שלשבח נקראת מקום שעלי' נאמר מן המקום אשר יבחר ה' כדאמרן בפ"ק דחולין ולפיכך היו מכניס עבשיו הש"י בשם מקום לומר שהוא המקום שהאמיתי שמגביל עולם ומלואו בכוחו יתברך לאמר לא הגבלתי מקום שלבך מזרו ואמרו ברוך הוא להורות זה שאמ"פ שאמרנו והגבלתיו בשם

בגוויסו סדרש תניינא נפיק קלא תביר׳ לא תקיפ׳ כקדמאה לא רחלים סטוח קלא דתקע חלא דסטוח קלא ולו חיסו לנבי ילחק כקדמיתא דתמן תוקפ׳ תקיפ׳ סרייח חלא לנבי חיסון בי דינא דלתת׳ דחיסון רפויין יתיר וכלסו תמנן לחברסם לנבייסו ולחתכפין קמיס לדסכי סדר׳ תניתאה קלא נפיק וסליק ולחתעטר ברישיס דיעקב ונגיד ליס לתת׳ לסטוח לחר דחיסון גבורתן סרייון וקחיס לקבלייסו לחברסם מסחי סטר׳ ויעקב מסחי סטר׳ וחיסון בחמלעית׳ כדין לחתכפיין כלסו ומסתכחין (ס״ח ומסתככי) בחתרייסו וסני כלסו סדרן לחר׳ תנייג׳ סדר׳ בתרחם דבני׳ לסלק׳ לון לחתרייסו ולישב׳ (ס״ח ולישר׳) ביגייסו ליתק כמלקדמין . בנין דסחי בני ליסר׳ ליס בחתריס ולח יפוק בתוקפו לבר כדין דיכין כלסו לחתכפיין ורחמין לחתעו על דח בני לכוונ׳ לבח ורעות׳ בסני קלי ולמסדר בתיובת׳ קמי מחריסון כדין כד ישרחל מתקני ומסדרי קלין ברעות׳ דלבח כדק׳ יחות בסופר׳ דח לסדר סטוח סופר עלחם וכד לסדר מעטר׳ ליס ליעקב ולחתקן כלח וכורסי׳ לחר׳ רמיו וכדין חידו לחתכח בכלח וקב״ס מרחם על עלמח זכחס מולקיסון דישרחל דידעין לנבד׳ ולחתכ׳ למחריסון מדיג׳ לרחמי ולחקנ׳ כלסו עלמין על ידייסו ת״ח לקביל דח תלת׳ ספרין פתיחן ביומ׳ דח וכמה דרחמין מתערין ודינין קסיין לחתכפיין ועחלין לדוכתייסו כך סוח לתת׳ כנוונ׳ דלעיל׳ דינין קסיין לחתכפיין ולחתעברו מעלמח ומחן חיסון חלין חיסון רסעים גמורים דחיסון דינין קסיין דלחתכפיין ולחתעברו מעלמ׳ ועל דח נכתבים ונחתמים וכו׳ ח״ר חבח ודחי דח סוח סוח בריורס דמלס בריך רחמנח דסחילנ׳ ורווחנ׳ בסני מילי :

מוסר יוסף לחם הלכה פסוקה

מסערי מסוכה לר״י דף כט ע״ג סר״ס ס׳ נרכות פ״ו

הבא בערמה ודברי מרמה למוס טוב בעלו להעכיר בסוכה חלו לה לגזול מחבירו דבר שסוח שלו ולה לחמסו חבל יהן עינו בסוכה בעתיהם לבח לידי חכירו ולודה לוסה לקחתה חלו בשכר מלו לו יטבא בשכרין לו לחסר יהן חבירו מחה ועיקר עוכבו על השכר לבנינבל סוכם השכר כלחר יטבא ממנו הפסד לוזלתו לחעפ״י שח״ן עיקר הטוכם על ההפסד כי לה הפסיד ממנו דבר שזכה בו בענין שלמרו ז״ל כל המחליף כדבורו כלחו בוכד עבודה זרה שנח׳ חולי ימוטבי לבי וסייתי בעיניו כמתעתע ולחמר על עבודה זרה הבל המה מעשה התעועים * ולחמרו ז״ל כלילו עיבד ע״ז סביכולו הדמיון על קלסו לחתר כי הוח נסתר בשכר ונעזר בשוח :

ליל ו תורה

כ״ו פסוקי שמו״ת נגד מילוי ב״ן וד׳ ה׳ ו׳ ה׳ ותעשה ממנו לירוק **וְהָיָה** בניקוד שסי

א **וְנָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת כָּל־הָאָלוֹת הָאֵלֶּה עַל־אֹיְבֶיךָ וְעַל־שֹׂנְאֶיךָ אֲשֶׁר רְדָפוּךָ׃** ב **וְאַתָּה תָּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וְעָשִׂיתָ**

את

אונקלוס

א וְיִתֵּן יְיָ אֱלָהָךְ יָת כָּל לְוָטַיָא הָאִלֵּין עַל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וְעַל סַנָאָךְ דְרָדְפִוּנָךְ׃ ב וְאַתְּ תְּתוּב וְתְקַבֵּיל לְמֵימְרָא דַיְיָ וְתַעֲבֵיד יָת כָּל פִּקּוּדוֹהִי דַאֲנָא מְפַקֵּיד לָךְ יוֹמָא דֵין׃ ג וְיוֹתְרִינָךְ

אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃ ג **וְהוֹתִירְךָ** יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל׃
מַעֲשֵׂה יָדֶךָ בְּפְרִי בִטְנְךָ וּבְפְרִי בְהֶמְתֶּךָ וּבִפְרִי אַדְמָתְךָ לְטֹבָה כִּי ׀
יָשׂוּב יְהוָה לָשׂוּשׂ עָלֶיךָ לְטוֹב כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ עַל־אֲבֹתֶיךָ׃ ד כִּי
תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר
הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תָשׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃
ה כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לֹא־נִפְלֵאת הוּא מִמְּךָ
וְלֹא רְחֹקָה הִוא׃ ו לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא לֵאמֹר מִי־יַעֲלֶה־־לָנוּ
הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה׃ ז וְלֹא־מֵעֵבֶר לַיָּם
הִוא לֵאמֹר מִי־יַעֲבָר־לָנוּ אֶל־עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ
וְנַעֲשֶׂנָּה׃ ח כִּי־קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ׃
ט רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־־הַמָּוֶת וְאֶת־
הָרָע׃ י אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת
בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחָיִיתָ וְרָבִיתָ וּבֵרַכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ יא וְאִם־יִפְנֶה לְבָבְךָ
וְלֹא תִשְׁמָע וְנִדַּחְתָּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם׃ יב הַגַּדְתִּי
לָכֶם הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן לֹא־תַאֲרִיכֻן יָמִים עַל־־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה
עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבוֹא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ יג הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְאֶת־־הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה

ובחרת אונקלוס

יְ אֲלָהָךְ בְּכָל עִדְבֵי יְדָךְ בְּוֻלְדָא דְמֵעָךְ וּבְוֻלְדָא דִבְעִירָךְ וּבְאִבָּא דְאַרְעָךְ לְטָבָא אֲרֵי יְתוּב
יְ לְמֶחֱדֵי עֲלָךְ לְטַב כְּמָא דְחֲדֵי עַל אֲבָהָתָךְ׃ ד אֲרֵי תְקַבֵּיל לְמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ לְמִטַר
פִּקּוּדוֹהִי וּקְיָמוֹהִי דִכְתִיבִין בְּסִפְרָא הָדֵין אֲרֵי תֵיתִיב דַּחֲלְתָּא דַיְיָ אֱלָהָךְ בָּכָל לִבָּךְ
וּבְכָל נַפְשָׁךְ׃ ה אֲרֵי תַּפְקְדָתָא הָדָא דַאֲנָא מְפַקֵּיד לָךְ יוֹמָא דֵין לָא מְפַרְשָׁא הִיא מִנָּךְ
וְלָא רְחִיקָא הִיא׃ ו לָא בִשְׁמַיָּא הִיא לְמֵימַר מַן יְסַק לָנָא לִשְׁמַיָּא וְיִסְבַּהּ לָנָא וְיַשְׁמְעִנָּהּ
יָתָהּ וְנַעֲבְדִינָהּ׃ ז וְלָא מֵעִבְרָא לְיַמָּא הִיא לְמֵימַר מַן יְעִיבַר לָנָא לְעִבְרָא דְיַמָּא וְיִסְבַּהּ לָנָא
וְיַשְׁמְעִינָנָהּ יָתָהּ וְנַעֲבְדִינָהּ׃ ח אֲרֵי קָרִיב לְוָתָךְ פִּתְגָמָא לַחֲדָא בְּפוּמָךְ וּבְלִבָּךְ לְמֶעְבְּדֵיהּ׃
ט חֲזֵי דִיכְבִית קֳדָמָךְ יוֹמָא דֵין יָת חַיֵּי וְיָת מוֹתָא וְיָת מְבָרְכְתָּא וְיָת מְלוּטָתָא׃ י דַּאֲנָא מְפַקֵּיד
לָךְ יוֹמָא דֵין לְמֶרְחַם יָת יְיָ אֱלָהָךְ לְמֶהֱךְ בְּאוֹרְחָן דְתַקְנָן קֳדָמוֹהִי וּלְמִטַר פִּקּוּדוֹהִי וּקְיָמוֹהִי
וְדִינוֹהִי וְתֵחֵי וְתִסְגֵּי וְיִבְרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּאַרְעָא דְאַתְּ עָלַיל תַּמָּן לְמֵירְתַהּ׃ יא וְאִם יְתֶפְנֵי
לִבָּךְ וְלָא תְקַבֵּיל וְתִטְעֵי וְתִסְגּוֹד לְטָעָוָת עַמְמַיָּא וְתִפְלְחִינוּן׃ יב חַוִיתִי לְכוֹן יוֹמָא דֵין
אֲרֵי מֵיבַד תֵּיבְדוּן לָא תוֹרְכִין יוֹמִין עַל אַרְעָא דִי אַתְּ עָבַר יָת יַרְדְּנָא לְמֵיעַל לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ׃
יג אַסְהֵדִית בְּכוֹן יוֹמָא דֵין יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא חַיֵּי וּמוֹתָא יְהָבִית קֳדָמָךְ בִּרְכָן וּלְוָטִין

וּבְחַרְבְּךָ תִּחְיֶה וְאֶת־אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ׃ יב שָׁמוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ יג שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃ יד וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל־בְּהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ כָּמוֹךָ׃ טו וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה עַל־כֵּן צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת׃ טז כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ יז לֹא תִרְצָח וְלֹא תִנְאָף וְלֹא תִגְנֹב וְלֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁוְא׃ יח וְלֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְלֹא תִתְאַוֶּה בֵּית רֵעֶךָ שָׂדֵהוּ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ שׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃ יט אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה אֶל־כָּל־קְהַלְכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הֶעָנָן וְהָעֲרָפֶל קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף וַיִּכְתְּבֵם עַל־שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים וַיִּתְּנֵם אֵלָי׃ כ וַיְהִי כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת־הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּל־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם׃ כא וַתֹּאמְרוּ הֵן הֶרְאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־כְּבֹדוֹ וְאֶת־גָּדְלוֹ וְאֶת־קֹלוֹ שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַיּוֹם הַזֶּה רָאִינוּ אֶת־אֱלֹהִים וָחָי׃ כב וְעַתָּה לָמָּה נָמוּת כִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת אִם־יֹסְפִים אֲנַחְנוּ לִשְׁמֹעַ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עוֹד וָמָתְנוּ׃ כג כִּי מִי כָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כָּמֹנוּ וַיֶּחִי׃ כד קְרַב אַתָּה וּשְׁמַע אֵת כָּל־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ וְעָשִׂינוּ׃ כה וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם בְּדַבֶּרְכֶם אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שָׁמַעְתִּי אֶת־קוֹל דִּבְרֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ הֵיטִיבוּ כָּל־אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃ כו מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי כָּל־הַיָּמִים לְמַעַן יִיטַב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם׃ כז לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם׃ כח וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ אֶת כָּל־הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תְּלַמְּדֵם וְעָשׂוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָהֶם לִרְשְׁתָּהּ׃ כט וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לֹא תָסוּרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל׃ ל בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם תֵּלֵכוּן לְמַעַן תִּחְיוּן וְטוֹב לָכֶם וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים בָּאָרֶץ אֲשֶׁר תִּירָשׁוּן׃ א וְזֹאת הַמִּצְוָה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ ב לְמַעַן תִּירָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו וּמִצְוֹתָיו אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ אַתָּה וּבִנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ וּלְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ׃ ג וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וַאֲשֶׁר תִּרְבּוּן מְאֹד כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ ד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד׃ ה וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ ו וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃ ז וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ ט וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ י וְהָיָה כִּי־יְבִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָךְ עָרִים גְּדֹלוֹת וְטֹבוֹת אֲשֶׁר לֹא בָנִיתָ׃ יא וּבָתִּים מְלֵאִים כָּל־טוּב אֲשֶׁר לֹא מִלֵּאתָ וּבֹרוֹת חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא חָצַבְתָּ כְּרָמִים וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא נָטָעְתָּ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ יב הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ יג אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ׃ יד לֹא תֵלְכוּן אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם׃ טו כִּי אֵל קַנָּא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ פֶּן־יֶחֱרֶה אַף יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּךְ וְהִשְׁמִידְךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ טז לֹא תְנַסּוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּאֲשֶׁר נִסִּיתֻהוּ בְּמַסָּה׃ יז שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעֵדֹתָיו וְחֻקָּיו אֲשֶׁר צִוָּךְ׃ יח וְהַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְמַעַן יִיטַב לָךְ וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ׃ יט לְהַדֹּף אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ כ כִּי יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם׃ כא וְאָמַרְתָּ לִבְנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה׃ כב וַיִּתֵּן יְהוָה אוֹתֹת וּמֹפְתִים גְּדֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ׃ כג וְאֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא לָתֶת לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵינוּ׃ כד וַיְצַוֵּנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל־הַיָּמִים לְחַיֹּתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ כה וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ׃ א כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָשַׁל גּוֹיִם רַבִּים מִפָּנֶיךָ הַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי שִׁבְעָה גוֹיִם רַבִּים וַעֲצוּמִים מִמְּךָ׃ ב וּנְתָנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהִכִּיתָם הַחֲרֵם תַּחֲרִים אוֹתָם לֹא־תִכְרֹת לָהֶם בְּרִית וְלֹא תְחָנֵּם׃ ג וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם בִּתְּךָ לֹא־תִתֵּן לִבְנוֹ וּבִתּוֹ לֹא־תִקַּח לִבְנֶךָ׃ ד כִּי יָסִיר אֶת־בִּנְךָ מֵאַחֲרַי וְעָבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְחָרָה אַף יְהוָה בָּכֶם וְהִשְׁמִידְךָ מַהֵר׃ ה כִּי אִם־כֹּה תַעֲשׂוּ לָהֶם מִזְבְּחֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּן וּמַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן וַאֲשֵׁרָיו תְּגַדֵּעוּן וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ׃ ו כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּךָ בָחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ ז לֹא מֵרֻבְּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים חָשַׁק יְהוָה בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל־הָעַמִּים׃ ח כִּי מֵאַהֲבַת יְהוָה אֶתְכֶם וּמִשָּׁמְרוֹ אֶת־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵיכֶם הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם בְּיָד חֲזָקָה וַיִּפְדְּךָ מִבֵּית עֲבָדִים מִיַּד פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם׃ ט וְיָדַעְתָּ כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר׃ י וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל־פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ לֹא יְאַחֵר לְשֹׂנְאוֹ אֶל־פָּנָיו יְשַׁלֶּם־לוֹ׃ יא וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם׃ יב וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת־הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ׃ יג וְאָהֲבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֵת לָךְ׃ יד בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־הָעַמִּים לֹא יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה וּבִבְהֶמְתֶּךָ׃ טו וְהֵסִיר יְהוָה מִמְּךָ כָּל־חֹלִי וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ׃ טז וְאָכַלְתָּ אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא־תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ׃ יז כִּי תֹאמַר בִּלְבָבֶךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָה אוּכַל לְהוֹרִישָׁם׃ יח לֹא תִירָא מֵהֶם זָכוֹר תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפַרְעֹה וּלְכָל־מִצְרָיִם׃ יט הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וְהָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים וְהַיָּד הַחֲזָקָה וְהַזְּרוֹעַ הַנְּטוּיָה אֲשֶׁר הוֹצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים אֲשֶׁר אַתָּה יָרֵא מִפְּנֵיהֶם׃ כ וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה יְשַׁלַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד אֹבַד הַנִּשְׁאָרִים וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ׃ כא לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא׃ כב וְנָשַׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל מִפָּנֶיךָ מְעַט מְעָט לֹא תוּכַל כַּלֹּתָם מַהֵר פֶּן־תִּרְבֶּה עָלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה׃ כג וְנָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָמָם מְהוּמָה גְּדֹלָה עַד הִשָּׁמְדָם׃ כד וְנָתַן מְלָכֵיהֶם בְּיָדֶךָ וְהַאֲבַדְתָּ אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד הִשְׁמִדְךָ אֹתָם׃ כה פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא תַחְמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ פֶּן־תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃ כו וְלֹא־תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל־בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי חֵרֶם הוּא׃ א כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּן וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם׃ ב וְזָכַרְתָּ אֶת כָּל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עַנֹּתְךָ לְנַסֹּתְךָ לָדַעַת אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ הֲתִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו אִם־לֹא׃ ג וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל־מוֹצָא פִי־יְהוָה יִחְיֶה הָאָדָם׃ ד שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ ה וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ׃ ו וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָתוֹ׃ ז כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת יֹצְאִים בַּבִּקְעָה וּבָהָר׃ ח אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ׃ ט אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל וּמֵהָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחוֹשֶׁת׃ י וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃ יא הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְבִלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃ יב פֶּן־תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וּבָתִּים טוֹבִים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ׃ יג וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ יִרְבְּיֻן וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה־לָּךְ וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה׃ יד וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ טו הַמּוֹלִיכֲךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא נְחַשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן אֲשֶׁר אֵין מָיִם הַמּוֹצִיא לְךָ מַיִם מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ׃ טז הַמַּאֲכִלְךָ מָן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עַנֹּתְךָ וּלְמַעַן נַסֹּתֶךָ לְהֵיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ׃ יז וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת־הַחַיִל הַזֶּה׃ יח וְזָכַרְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל לְמַעַן הָקִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃ יט וְהָיָה אִם־שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם הֵעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן׃ כ כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד מִפְּנֵיכֶם כֵּן תֹּאבֵדוּן עֵקֶב לֹא תִשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ א שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבוֹא לָרֶשֶׁת גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמְּךָ עָרִים גְּדֹלוֹת וּבְצֻרוֹת בַּשָּׁמָיִם׃ ב עַם גָּדוֹל וָרָם בְּנֵי עֲנָקִים אֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ מִי יִתְיַצַּב לִפְנֵי בְנֵי עָנָק׃ ג וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא יַשְׁמִידָם וְהוּא יַכְנִיעֵם לְפָנֶיךָ וְהוֹרַשְׁתָּם וְהַאֲבַדְתָּם מַהֵר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה לָךְ׃ ד אַל־תֹּאמַר בִּלְבָבְךָ בַּהֲדֹף יְהוָה אֹתָם מִלְּפָנֶיךָ לֵאמֹר בְּצִדְקָתִי הֱבִיאַנִי יְהוָה לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ׃ ה לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת־אַרְצָם כִּי בְּרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ וּלְמַעַן הָקִים אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ ו וְיָדַעְתָּ כִּי לֹא בְצִדְקָתְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ אֶת־הָאָרֶץ הַטֹּבָה הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף אָתָּה׃ ז זְכֹר אַל־תִּשְׁכַּח אֵת אֲשֶׁר הִקְצַפְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יְצָאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־בֹּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה מַמְרִים הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה׃ ח וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְהוָה וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בָּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃ ט בַּעֲלֹתִי הָהָרָה לָקַחַת לוּחֹת הָאֲבָנִים לוּחֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם וָאֵשֵׁב בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי׃ י וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים כְּתֻבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים וַעֲלֵיהֶם כְּכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל׃ יא וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים לוּחֹת הַבְּרִית׃ יב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם רֵד מַהֵר מִזֶּה כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרָיִם סָרוּ מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה׃ יג וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא׃ יד הַנִּיחָה לִּי וְאַשְׁמִידֵם וְאֶמְחֶה אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם וְאֶעֱשֶׂה אֹתְךָ לְגוֹי עָצוּם וָרָב מִמֶּנּוּ וְרַב מִמֶּנּוּ׃ טו וָאֵפֶן וָאֵרֵד מִן־הָהָר וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ וּשְׁנֵי לֻחֹת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדָי׃ טז וָאֵרֶא וְהִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עֵגֶל מַסֵּכָה סַרְתֶּם מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶתְכֶם׃ יז וָאֶתְפֹּשׂ בִּשְׁתֵּי לֻחֹת וָאַשְׁלִכֵם מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי וָאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם׃ יח וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָה כָּרִאשֹׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי עַל כָּל־חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר חֲטָאתֶם לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃ יט כִּי יָגוֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר קָצַף יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִוא׃ כ וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ וָאֶתְפַּלֵּל גַּם בְּעַד אַהֲרֹן בָּעֵת הַהִוא׃ כא וְאֶת־חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם אֶת־הָעֵגֶל לָקַחְתִּי וָאֶשְׂרֹף אֹתוֹ בָּאֵשׁ וָאֶכֹּת אֹתוֹ טָחוֹן הֵיטֵב עַד אֲשֶׁר־דַּק לְעָפָר וָאַשְׁלִךְ אֶת־עֲפָרוֹ אֶל־הַנַּחַל הַיֹּרֵד מִן־הָהָר׃ כב וּבְתַבְעֵרָה וּבְמַסָּה וּבְקִבְרוֹת הַתַּאֲוָה אַתֶּם מַקְצִפִים אֶת־יְהוָה׃ כג וּבִשְׁלֹחַ יְהוָה אֶתְכֶם מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לֵאמֹר עֲלוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ וְלֹא שָׁמַעְתֶּם בְּקֹלוֹ׃ כד מַמְרִים הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה מִיּוֹם דַּעְתִּי אֶתְכֶם׃ כה וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָה אֵת אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֵת אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפָּלְתִּי כִּי אָמַר יְהוָה לְהַשְׁמִ

מתהפך ויוצא וזהו חבלי אשה והיינו דתנן חבלי של נקבה מרובין משל זכר ואמר רבי אלעזר מאי קרא אשר עשיתי בספר רקמתי בתחתיות ארץ דרתי לא נאמר אלא רקמתי מאי שנא חבלי נקבה מרובין משל זכר זה בא כדרך תשמישו וזה בא כדרך תשמישו זו הופכת פניה וזה אין הופך פניו · תנו רבנן ג׳ חדשים הראשוני׳ תשמיש קשה לאשה וגם קשה לולד אמצעיים קשה לאשה ויפה לולד אחרוני׳ יפה לאשה ויפה לולד שמתוך כך נמצא הולד מלובן ומזורז · תנא המשמש מטתו ליום תשעים כאילו שופך דמים מנא ידע אלא אמר אביי משמש והולך ושומר פתאים ה׳ :

רש״י

חבלי : לצרת : רקמתי · כיוצא ירוקם רקמה וכתיב בתחתיות הכיוצא מדור תחתון : דרך תשמישן · הלכך נקבה לריכה להתכפך הרבה כשכיבת בעלי חמה פניה למטה כדאמרינן לעיל רגלו לו בין ערכיו לבעל זכר ת״ל להתכפך: קשה לאשה ונקבה לולד . מפני שדרך כשהולד בהתחתון:קשה לאשה לא ידעינא למאי : זרע מלבן את הילד מגיעולו · מזורז , חזק וברור : ליום ג׳ · לשלשים יומים הוי תיובתא : מנא ידע , הא לא ידע אימת מעברה :

זוהר ויקהל דף ר״ה ע״ב

תושבחתא דעלמ׳ דאתי ביומ׳ דא סיונו של אדון ומושבחת׳ דא חיסו ברזא דעשרין ותרין אתוון עלאין קדישין דמתעטרן בחבמן וברתיכא עלאה קדישי אתוון זעירין חיסן עשרין ותרין אתוון דחיסן בעלמ׳ תתאה חיסן של ברוך גדול דעה וכו׳ ולא אית בין תיבה לתיבה רווח׳ אחרא אלא את רשימ׳ בכל תיבה ותיבה . ובעלמ׳ עלאה אית רווח׳ וסתרין קדישין בין את לאת ורזא חיסו מושבחת׳ על מושבחת׳ דאתוון עלאין דיומ׳ סביעאה קא משבח ואמר למלכ׳ עלאה יאור ברחמיה כד מושבחת׳ דא סלק לעיל׳ אתין דתיכין עלאין דקאמרן מזדמנין ונטלי לסחי מושבחת׳ מעמ׳ קדיש׳ וסלקי לה לאתעטר׳ בה בכמה דתיכין עלאין די ממנן וכל חיסון לדיקיי׳ דבגנת׳ דעדן כלהו מתעטרין במושבחת׳ דא וכל חיסון דתיכין וכל חיסון נשמתין לדיקיי׳ כלהו סלקין במושבחת׳ דא עד רזא דכורסייה :

הלכה פסוקה יוסף לחכ מוסר

כרי״ס הלכות שבת פי״ו

(א) העושה נקב כל שהוא בלול של תינוקות כדי שיכנס להן האורה חייב משום בונה . המחזיר דלת של בור ושל דות ושל יציע חייב משום בונה : (ב) המותר כל שהוא חייב והוא שיסתור על מנת לבנות . אבל אם סתר דרך השחתה פטור . המותר אוהל קבוע או שפרק עץ תקוע ה״ז תילדות סותר וחייב והיא שיתכוין לתקן : (ג) המכה בפטיש הכאה אחת חייב . וכל העושה דבר שהוא נמר מלאכה ה״ז תולדת מכה בפטיש וחייב : כיצד המנפח בכלי זכוכית והצר בכלי צורה אפילו מקצת הצורה והמגרד כל שהוא והעושה נקב כל שהוא בין בעין בין במחצת בין בבנין בין בכלים ה״ז תולדה מכה בפטיש וחייב . וכל מתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אין חייבין על עשייתו :

המשקר בספור הדברים לחבר שמע ומחליף מקלתם כמתכוין ואין לו תועלת בשקרו ולא בפסד לזולתו לכל כח משפטו מלהכחבו שקר מדבר לנק סלם : ופעמים שהוא נזוק מלבו ספיר הדברים כולו · והחיש הזה יקל עונשו מלד אחר על כי לין בספר לאיש בשקרו ופחזותו· לכל גדול מלד עונשו בעו פניו ולהכחת השקר ויכבד עונו כי יתפשטו לבלי תועלת ולמר שלמה ע״ה ויפיק כוזים על שקר פירוש אם תרלה לדם לחבר יפלק כוזי־שבעיתו וספור דבריו הדע כי תביאהו סמדם הזאת להעיד שקר בחתיו ולעצות כי סרה לחרי לחבכתו השקר · זה החלק התירוסו לקיום מצות ודריסת עוכש ושלום . ולמר כי מוחר לשבח הכלם לפני החתן ולאמר שכיה כלם ומסודם לף על פי שאינו כן · ואם מוחר לשנות בדברי שלום שנאמר לכיך לום לפני מוחו לאחר כה שאמרו ליוסף לחת את גו׳ · ויש לחבשים יקליפו מקלת הדברים לחבר שמעו בכלי דעת כי לא יפיחו לנם לחקור בעת שיעשה נם זאת מהרעה ולמר שלמה ע״ה ואים שומע ללמד יבבר פירוש לים מוחן לב לשמוע ולהאזין עד תכונת הדברים לחבר יבברו בחזיו למען יספר לוחם על כבון ולא יאלם בפיו לשון תרמית לנלח יבבר כי יהלב בכי לדם לשמוע דברין ולא יאמרו לו לעולם נמם הדבר עוד דבריך :

הסגרו מהו . לם חלם סימני טומלח׳ בתוך שבוע של הסגר לחשון לו של הסגר שני מהו : התחלתי מביא להם ראיות . בתוספתא מייתי דבך היח׳ רחייהו מפני מה עד שלא בא אצל הכהן טהור לא מפני שלא רחה הכהן סימני הטומלח שבו החולם סימני טומלח תוך הסגר נמי דין הוא שיהא טהור שלא רחה הכהן סימני טומלח׳ שבו הלכך : א׳ עומד בפני כהן· כלומר אחד לוחו העומד בפני הכהן ומיהר לחלוש סימני טומלח׳קודם שילח׳ (ג) לו הכהן טמא אחה ואחד לוחו שחלבן חוך ימי הסגרו בין זה בין זה טהורין וכן הלכ׳ : מאימתי היא טהרתו. של לוחו שחלה סימני טומלח׳ לאחר שלוטו : בשיולד לו נגע אחר ויטהר ממנו · דכיון דאתרפא מן הסניה לגלחי מלחח דהם רחמנא עלי׳ וש״ב הוא קיימא קמייחא הוא מיהני מיהא כמו מזו : עד שתפרח בכלו · נגע החמרון דליבא למיחם למידי דהא לי הוי ביה נמי קמא דחחא מיחא הוי טהור:או עד שתחמעט בהרתמכגרים· לפי׳ לא נחלם הסאר ולא נכווה הממי׳ היה נטהר מכיון דנחמעט׳ הבהרת מכגרים ומיהו עד שתפרח בכלו לא קאי אלא לחולם סימני טומלח׳ אבל כווה את החחים הוינו נטהר בפריח׳ שאלו היח׳ החמי׳ קיימא לא היה טהור בפריח׳ והלכ׳ כחכמים : (ה) ונקצצה טהורה · דכתיב כל ימי אשר הנגע בו ישמא ולא ימים שהיח׳ בו בהרת ונקלצה : קצצה מתכוין . כתוספתא מוכח דהיכא דקלן כל הבהרת ונקלן מן הבשר אשר שביזותי׳ עמה כ״ע לא פליגי דאין לו טהרת עולמית דקלסוהו רבנן מאשר שנתכוין לטהרו׳ והיכא דקלצה ושייר ממנה כל שהוא כ״ע לא פליגי דים לו טהרה בפריחה כיון דשייר ממנה לא קלסוה כולי האי כי פליגי בשקלצה מלומלמת שבהרת כמות שהיא לא פחות ולא יותר : ר״ח אומר לכשיולד לו נגע אשר ויטהר ממנו וחכ״א עד שתפרח בכלו והלכה כחכמים . הכא ס״ג בחלחייהו דחכמים אלו עד שתחמעט בהרת מכגרים דרוקא נגי חולם סימני טומלח׳ דריחא ונשחרה הבהרת החם שיוך למיחני עד שתחמעט מכגרים אבל הכא הרי נקלצה כל הבהרת : ואם היתה בראש הערלה יחול · לאו בחולה בזמנה חיירי דהא מילחא דפשיטא היא שהחא שבת לחיסור שקילה דחייש לערעה לחיסור אלא בגידל לה כל שבן אלא אפילו מילה שלא בזמנה שהיכה היחם את הבשר דומה את הערעה דאחי עשה דמילה ודחי ל״ת דערעה דכתי קיי״ל בכל התור׳ כולה כל מקום שאחה מוצא עשה ולא תעשה אם אחה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה :

שמענו עד שלא בא אצל הכהן טהור לאחר החליטו טמא · התחלתי מביא להם ראיות · אחר עומד בפני הכהן · ואחר בתוך הסגירו מהור · עד שיטמאנו הכהן · מאימתי היא טהרתו ר׳ אליעזר אומר לכשיולד לו נגע אחר ויטהר ממנו וחכ״א עד שתפרח בכלו או עד שתחמעט בהרתו מכגרים : (ה) מי שהיתה בו בהרת ונקצצה טהורה קצצה מתכוין רבי אליעזר אומר לכשיולד לו נגע אחר ויטהר ממנו וחכ״א עד שתפרח בכלו · היתה בראש הערלה ימול :

ותם״כ אחם כרבנן דפ״ד מ״ם · (ג) וק׳ אחין רחיתו חלח על שלא רחה ויל׳מוד ממנו עד שיאמר לו חע״פ שרחה ובחוספחא לימח ר״ע לא אמר חלח הרחיה משלא רחה על שלא רחה ות״ל ס׳ אמרת ותם״כ לימח ס׳ עומד כו׳ אחר שהסביאו לר״ע בלא רחה הוסיפו עוד לפסוק הדין שחף כל שלא אמר כו׳: וא׳ כו׳ טהור · ר״ל אחר ימי ההסגר אם לא ימלא בו הכהן סימן טומלח (אחר) לכשיולד כו׳. ותע״ג דחנן לימחליטין את המוחלט ס״ם דנקלצה ומן הדין טהור ונקטה בעלמא הוא ·

גמרא נדה דף לא ע״ח

ת״ר ג׳ חדשים הראשונים ולד דר במדור התחתון אמצעיי׳ ולד דר במדור האמצעי אחרונים ולד דר במדור העליון וכיון שהגיע זמנו לצאת

להמשך מ"ם דז"ק יהוה נפק י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יְהוֹה סיס יסידס ו דמילוי יוד של שם ס"ן שבעשיס כניקוד סולס :

א וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל : ב וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה וּמַלִּיל יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין עִם כָּל יִשְׂרָאֵל : ב וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד לָצֵאת וְלָבוֹא
וַיהוָה אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה : ג וַאֲמַר לְהוֹן בַּר מְאָה
וְעַשְׂרִין שְׁנִין אָנָא יוֹמָא דֵּין לֵית אֲנָא יָכִיל עוֹד לְמִפַּק וּלְמֵיעַל וַיְיָ
אֲמַר לִי לָא תְעִבַּר יָת יַרְדְּנָא הָדֵין : ג יְהוָה אֱלָהָךְ הוּא ׀ עֹבֵר לְפָנֶיךָ
הוּא־יַשְׁמִיד אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וְיֵרִשְׁתָּם יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֹבֵר
לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה : ג וְיַ אֱלָהָךְ מֵימְרֵיהּ עֲבַר קֳדָמָךְ הוּא יְשֵׁיצִי
יָת עַמְמַיָּא הָאִלֵּין מִן קֳדָמָךְ וְתֵירְתִנּוּן יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֲבַר קֳדָמָךְ כְּמָא
דְּמַלֵּיל יְיָ : ד וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחֹן וּלְעוֹג מַלְכֵי
הָאֱמֹרִי וּלְאַרְצָם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם : ד וְיַעֲבֵד יְיָ לְהוֹן כְּמָא דַּעֲבַד
לְסִיחוֹן וּלְעוֹג מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה וּלְאַרְעְהוֹן דַּשֵׁיצִי יָתְהוֹן : ה וּנְתָנָם
יְהוָה לִפְנֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָהֶם כְּכָל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם :
ה וְיִמְסְרִנּוּן יְיָ קֳדָמֵיכוֹן וְתַעְבְּדוּן לְהוֹן כְּכָל תַּפְקֵידְתָּא דְּפַקֵּידְתִּי
יָתְכוֹן : ו חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי ׀ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ : ו תַּקִּיפוּ וְאִלֵּימוּ לָא
תְדַחֲלוּן וְלָא תִתְבְּרוּן מִן קֳדָמֵיהוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ מֵימְרֵיהּ מְדַבַּר
קֳדָמָךְ לָא יְשִׁבְקִנָּךְ וְלָא יְרַחֲקִנָּךְ :

נביאים הושע יד

להמשך מג"ם דז"ק צבאות נפק צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמס דנלס אדני נשמס דנלס יְהוָה סיס יסידס דנלס יְהוָה סיס יסידס דסוד של שם ס"ן שבעשיס :

א תֹּאשַׁם שֹׁמְרוֹן כִּי מָרְתָה בֵּאלֹהֶיהָ בַּחֶרֶב יִפְּלוּ עֹלְלֵיהֶם יְרֻטָּשׁוּ
וְהָרִיּוֹתָיו יְבֻקָּעוּ : א תֵּחוֹב שֻׁמְרוֹן אֲרֵי סְרִיבַת עַל מֵימַר
אֱלָהָא בְּחַרְבָּא יִתְקְטְלוּן יִשְׁרְפוּן וּמַעֲדָיָתְהוֹן יִתְבְּזָעוּ :
ב שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ : ב תּוּב יִשְׂרָאֵל

רש"י

מצודות דוד

(ג) קמו עמכם דנרים . תיני שוקל מכם זכתיסוטות תלת קמו עמכם דנרים . שתחודו לפניו וכזה תסוכו לל ס'יכל תצת עון . כוח כפוף כל עון הצת ר"ל תמרו כתפלם מחול כל כסון וכתקים כעין קס טוב תמורתו כלומר מעשם כטוב שעשיתו יגן מול כעון : וכשלמס פרים שפתינו : ר"ל כתקים הקרכנות פרים כשלם כו וידוי שפתינו : (ד) תשור לל יושיענו . גס תמרו תשור וכו' . ר"ל עוד לל נקנס עזרס מתשור : ועל סוס לל נרכב . ר"ל לל נצעק עוד בגבורת כסוס כתלתס:ולא לל, עוד תלכינו וכו' . ר"ל כפסל כעשס כתשס ידינו לל יקכל עוד לאלוס . תשר כך. ר"ל כי ידעתו תשר כך כעזרתך ימלא כיהוס רתניסוחתלה עשכי תשס כיתו לכתחזק מעלתו : (ה) תרפא משובתם . כשתר יאמרו כן תל תסלא על תס שכללו כדרך שובב ותרפו כי . תוכסב כדבס . ותו לא תאכב עוסס בנדבת לבי תף שתיכס רשויים של תאכבס כי כוידוי די לכסיר כתיכס ולא להניח תכבס : כי שב תפי ממנו . ותשתר ת"כ תאכבס כרשעוסס : (ו) תיס כפל ליזרעאל . ר"ל לל תפסוק תכבתי מבס שתין בפל נעלר לעולם : יפרס כשובבס . ישלם פרתיס נלים כשובבס ושרפין תשר כך. ר"ל כי ידעתו יתפשטו כשרשי עלי לבנון :

כתובים תהלים ט

להמשך מיסוד ומלכות דז"ק שיזדלת יודכפס שיזשיזדלת שיזדלת יוד רוס יאהדונהי נשמס דיסוד א אד אדנ אדני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד נשמס דמלכות יוד דנ וך הך סיס יסידס דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות של שם ס"ן שבעשיס :

א וְהוּא יְשַׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים : א וְהוּא יְדִין עַמְמַיָּא
דַּאֲרַע בִּזְכוּתָא יְדִין עַמְמַיָּא בְּתַרִיצוּתָא : ג וַיְהִי יְהוָה מִשְׂגָּב
לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה : כ וִיהֵי מֵימְרָא דַּיְיָ תְּקוֹף לְמִסְכְּנָא

מצודת דוד

(ו) והוא ישפוט עד עולם ישפוט כתוממות כדין כיצר וכלדק תצר רתוי לכס להכיאך זכרון ערוכס : (כ) תשגב לדך . תכל לנשגבי לב יהיס למשגב ומחי יהיס למשגב כשיכי כעולם

רש"י

כמיצרים . את כח כקב ישפוט כתרומים לפי מיצרים כמלוין לכס דן תוחס בלילה כאמן יבינס מן כעבירות:משגב לדך .

לְדַחֲלְתָּא דַּיְיָ אֱלָהָךְ אֲרֵי אִתְקְלָתָא בְּחוֹבָךְ : ג כְּחַשׁוּ עָמָכֶם דְּבָרִים
וְשׁוּבוּ אֶל־יְהוָה אִמְרוּ אֵלָיו כָּל־תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח־טוֹב וּנְשַׁלְּמָה פָרִים
שְׂפָתֵינוּ : ג קָרִיבוּ עִמְכוֹן פִּתְגָמִין דְּאִתּוֹדָאָה וְתוּבוּ לְפוּלְחָנָא דַּיְיָ
אֱמַרוּ קָדָמוֹהִי קָרִיב קֳדָמָךְ דְּמִשְׁבַּק עַל־עָוֹן וְנִתְקַבֵּל הָא כְּטָבִין
וְיִהֲוֵין מְלֵי סְפָוָתָנָא מִתְקַבְּלִין קֳדָמָךְ כְּתוֹרִין לְרַעֲוָא עַל מַדְבְּחָא :
ד אַשּׁוּר ׀ לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ עַל־סוּס לֹא נִרְכָּב וְלֹא־נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ
לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ אֲשֶׁר־בְּךָ יְרֻחַם יָתוֹם : ד מַלְכֵי אַתּוּר לָא יִפְרְקִנָּנָא עַל
רְכִבֵי סוּסִין לָא נִתְרְחֵץ וְלָא נֵימַר עוֹד אֱלָהָנָא לְעוֹבָדֵי יְדָנָא דְּמָן
קֳדָמָךְ אִתְרְחֵם עַל אַבְהָתָנָא כַּד הָווֹ בְּמִצְרַיִם הָא בְיָתְמִין : ה אֶרְפָּא
מְשׁוּבָתָם אֹהֲבֵם נְדָבָה כִּי שָׁב אַפִּי מִמֶּנּוּ : ה אֲקַבְּלִינוּן בְּתִיבְתְּהוֹן
אֶשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיהוֹן אֲרַחֲמִינוּן כַּד יְתוּבוּן בִּנְדָבָא אֲרֵי תָּב רוּגְזִי מִנְּהוֹן :
ו אֶהְיֶה כַּטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיַךְ שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן : ו יְהֵי
מֵימְרִי כְּטַלָּא לְיִשְׂרָאֵל יְזָהֲרוּן כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיִתְבּוֹן עַל תְּקוֹף אַרְעֵהוֹן
כְּאִילָן לְבְנֹן דְּמִשְׁלַח עוֹבָרָתֵיהּ

מצודות דוד

(ג) קחו עמכם דברים . תיני שוקל מכם זכתיסוטות תלת קחו עמכם דברים . שתחודו לפניו וכזה תסוכו לל ס'יכל תצת עון . כוח כפוף כל עון הצת ר"ל תמרו כתפלם מחול כל כסון וכתקים כעין קס טוב תמורתו כלומר מעשם כטוב שעשיתו יגן מול כעון : וכשלמס פרים שפתינו : ר"ל כתקים הקרכנות פרים כשלם כו וידוי שפתינו : (ד) תשור לל יושיענו . גס תמרו תשור וכו' . ר"ל עוד לל נקנס עזרס מתשור : ועל סוס לל נרכב . ר"ל לל נצעק עוד בגבורת כסוס כתלתס:ולא לל, עוד תלכינו וכו' . ר"ל כפסל כעשס כתשס ידינו לל יקכל עוד לאלוס . תשר כך. ר"ל כי ידעתו תשר כך כעזרתך ימלא כיהוס רתניסוחתלה עשכי תשס כיתו לכתחזק מעלתו : (ה) תרפא משובתם . כשתר יאמרו כן תל תסלא על תס שכללו כדרך שובב ותרפו כי . תוכסב כדבס . ותו לא תאכב עוסס בנדבת לבי תף שתיכס רשויים של תאכבס כי כוידוי די לכסיר כתיכס ולא להניח תכבס : כי שב תפי ממנו . ותשתר ת"כ תאכבס כרשעוסס : (ו) תיס כפל ליזרעאל . ר"ל לל תפסוק תכבתי מבס שתין בפל נעלר לעולם : יפרס כשובבס . ישלם פרתיס נלים כשובבס ושרפין תשר כך. ר"ל כי ידעתו יתפשטו כשרשי עלי לבנון :

רש"י

עוכיך : כל תשא עון . כל עוונותינו סלח ונקח טוב . למדנו דרך טוב : ונשלמה פרים . שהיס לנו להקריב כרגלי דנר שפתינו : על סוס לא נרכב . זו עזרת מלרים : תשר כך . לנדך תכי תקוינו:כתרתם יהוס . תשר כנכיאי כך תשר רוח הקדש מחשר שיאמרו לפני כך תרפא משובתם : ויך . כפל לת ארעיו ויללוחס : כלכנון . כארזי לילני כלכנון שהס גדולים :

תְּקוֹף בְּעַדְנֵי עָקְתָא : ג וְיִבְטְחוּ־בָךְ יוֹדְעֵי שְׁמָךְ כֵּי לֹא־עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ
יְהוָה : ג וְסַתְּכְלִין בְּסַפְרוּתָךְ יְדֵעֵי שְׁמָךְ מְטוּל דְּלָא שְׁבַקְתָּא
תָּבְעֵיךְ יְיָ : ד זַמְּרוּ לַיהוָה יֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו : ד שַׁבַּחוּ
קֳדָם יְיָ דַּאֲשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ בְּצִיּוֹן תַּגִּיאוּ בְעַמְמַיָּא עוֹבָדוֹי : ה כִּי־דֹרֵשׁ
דָּמִים אוֹתָם זָכַר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנִיִּים עניו ס׳ ה מְטוּל דְּתָבֵיעַ דְּמָא
דְזַכָּאֵה יַת צַדַּיקָיָא דְּכִיר וְלָא שְׁלֵי קְבִילַת עֲנוֹתָנִין : ו חָנֵנִי יְהוָה ו
רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי־מָוֶת : ו חוּס עֲלַי יְיָ חֲמֵי סְגוּפַי
מִבַּעֲלֵי דְּבָבִי מְרוֹמֵם לִי מִמְּעָלֵנִי מוֹתָא :

רש״י

שלטרלל שהן דכים • לעתות • עתיס של נרס : זמרו לפי יושב ציון • כשיחזור ישיבתו לציון יזמרו לו כן : עלילותיו תעלוליו : כי דורש־דמים שנתפכו כישראל:מרוממי־מנחולתך • עת נרס : (ג) כי לא עזבת • כי ירחו לאבר לא עזב דורשיך (ד) יושב ציון • המשרה שכינתו בציון : (ה)כי דורש דמי • כי הוא דורש לנעם כדפתאר שפכו הצומות וזכורים הם לפניו אם שחיטו ממנר לפרוע : (ו) מרוממי • הלא אתה מעולם מרומם לחותי משערי מות :

מצודת דוד

משנה תרומות פרק ט ברטנורה עיקר תוי״ט

פרק ט **הזורע** תרומה שוגג יופך • ומזיד ומהפך כדי שלא יגדל ואין בכך כלום : ומזיד יקיים • כיון שנקרא שם תרומה על הסדה היה נלפי׳ כמאכד את התרומה: ואם הביאה שריש . לפי׳ שוגג יקיים משום דאסור לאכל את התרומה : ובפשתן מזיד יופך • ולפי׳ סביאה שלים כדי שלא יהנה בקמטין ויפסוד שהזרע בלבד הוא דמוי תרומה ואסור ועיקר פשתן משום קמטין הוא ולא משום זרע : (ב) בדמי תרומה . דנדולי תרומה אסורים לזרי ס: לא ילקטו אלא עניי כהנים • דמיסיגן לחמלקטי ליה שרי לפומייהו : אם כן לא ילקטו אלא טהורים . דהא כהן טמא אסור בתרומה והלכה כר״ע (ג) : (ג) וחייבת במעשרות• מעשר ראשון ושני וס״ס בתרומה (ב) : ובמעשר עני • אם הוא שנה שלישית או משנה שמעשר עני נוהג בכן : החובט . נדולי תרומה שלנו במקלות הרי זה משובח כדי שלא יצערך לפשוט את הכפתה שרש בה שאסור להניחה לאכול בתרומה אם לישה

ברטנורה

(ה) ולכאורה משמע דר״ע דיעה שלישית דאף טמאים אסורים לאכל משיטת הר״מ משמע דר״ע סייטו מ״ק (ג) כלומר מ״ג ומ״מ ולא שם להזכיר אלא דבריס הנמנים אף לזריס כדי למוכרן לכהן כדמי תרומה

כלי אמצעי דחסר דמלכות דיציריה **אלא למד** סר״ס : ועניי ישראל מוכרין • וכך הלשון מוכריס לכהניס מעשר

אלא למד

הזורע תרומה שוגג יופך . ומזיד יקיים אם הביאה שלישי בין שוגג בין מזיד יקיים . ובפשתן מזיד יופך : (ב) וחייבת בלקט ובשכחה ובפאה. ועניי ישראל . ועניי כהנים מלקטים. ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים ברמי תרומה והדמים שלהם . ר״ט אומר לא ילקטו אלא עניי כהנים שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהם . אמר לו ר״ע א״כ לא ילקטו אלא טהורים: (ג) וחייבת במעשרות ובמעשר עני ועניי ישראל ועניי כהנים נוטלים . ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים ברמי תרומה והדמים שלהם החובט משובח . והרש כיצד יעשה

תולה

תולה כפיפות בצואריו בהמה ונותן לתוכן מאותו המין . נמצא לא זומם את הבהמה ולא מאכיל את התרומה: (ד) גדולי תרומה תרומה וגדולי גדולין חולין . אבל הטבל ומעשר ראשון . וספיחי שביעית . ותרומת חוצה לארץ . והמדומע והבכורים גדוליהן חולין . גדולי הקדש ומעשר שני חולין . ופודה אותם בזמן זרעם : (ה) מאה לגנה של תרומה . ואחד של חולין . כלן מותרים ברבר שזרעו כלה . אבל ברבר שאין זרעו כלה אפילו מאה של חולין ואחת של תרומה. כולן אסורין : (ו) הטבל גדוליו מותרין ברבר שזרעו כלה . אבל ברבר שאין זרעו כלה גדולי גדוליואסורין איזהו רבר שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום והבצלים . רבי יהודה אומר השום כשעורים : (ז)המנכש עם הנכרי בחסית אף על פי שפירותיו טבל אוכל מהם עראי . שתילי תרומה

שלהן הר״מ : והבכורים כו • עיין במ״ב פ״ב דבכורים ומביאין דהכא בזורע מוך לירושלים וכן לעניין מעשר שני וכלי מוקיס לה בירור : (ג) והוא מלשון כפלי לעיל בברכות פ״ק ד״ו והגי׳ שם לאונים : (ד) מוספתא וטעמא לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתערבה במולין הר״מ וכ״ה למ״י פ״ד דהתם בתלוש רחוק הס להתערב תי״ט : (ה) ור״ל דוקא בהאכל לתוכן גדולין קודם שנגמרה מלאכתן ופי׳ נגמרה מלאכתן היינו למעשרות ומכאן זמן על כל פרי ופרי פ״ק דמעשרות : גדולי גידולין אסורין . דהכל דבר שיש לו מתירין ופפי׳ נאלף לא נטיל : (ו) לפי׳ הא׳ הגי׳ כשעורים ולפי׳ הב׳ כשעורה : שפירותיו טבל • וכמ״ד במסוס (דף ס״ו)תרוס העטוס פוטר (דלמ״ד היינו פוטר מדאוריי׳ לפי׳ ערלי אסור) דלא מחייב אלא משום בעלי

פרטו של כהן : כפיפות . סלין : מאותו המין. של תולין אם תעיס תעיס ואם שעוריס שעוריס: נמצא לא זומם . כלומר היינו חושש ומהן זמם לתוך פיה שהרי היה לוכלה מאותו המין . ולא מאכילה תרומה. דמשל תולין שבכפיפה התליה בצוארה היא לוכלת : (ד) גדולי תרומה תרומה . מדרבנן עבדו רבנן תקנתא משום תרומה שמשם ניד כהן כי היכי דלא לשתי לה נביה עד זמן הזרע כדי לזרעה ואתי לה לידי תקלה ומשום הכי נזרו טיבלו גדולי תרומה בתרומה. וגדולי גדולין חולין . אם תזר וזרע חולין גדולין גדוליהן חולין : הטבל • גדוליו תולין משום דרובו תולין: ומעשר ראשון• ומי משום דרובו תולין : וספיחי שביעית • לפי שאינן מצויין ואינם נוהגים בכל שנה : ותרומת חוצה לארץ. ומי לפי שאינם מצויים והמדומע • ברובו תולין : ובכורים. שאינן מצויין שאינן נוהגיסשלא בשנעת המינים : גדולי הקדש ומעשר שני חולין • שאם זרע מהן שאם אתם ומוסיף כמה שאתם תולין לף ברבר שאין זרעו כלה : ופודה אותם בזמן זרעם . פודם כל שאומר בדמי לוחם שאתם : (ה) מאה לגנה של תרומה • שרש שנזרעה ערוגות ערוגות (ג) ויש בה מאה ערוגות של תרומה ואחת של חולין ולא ידוע מי דמולין : בלן מותרים • קולף הוא שאפלו נגדולי תרומ׳ דערוגה א׳ של חולין מתרת ערוגות רבות בדבר שזרעו כלה : אבל בדבר שאין זרעו כלה • אחת של תרומה לוסרת אחת של חולין לפי שאין בקרקע עולה כאחת ואחה (ד) : (ו) הטבל גדוליו מותרים . בתכילת ערלי כשאכל טבל שלא נגמרה מלאכתו (ה) : בדבר שזרעו כלה • שאחת מפרש היא שלא למלתיה דתנן לעיל הטבל גדוליו חולין לף הוא שלא בדבר שזרעו כלה : אבל בדבר שאין זרעו כלה . לפי׳ . גדולי גדולין אסורים . בתכילת ערלי : השום כשעורה • כלומר משום שסוב זרעו כלה כמו השעורה ונקט שעורה לפי שאין באחת דבר שיהי׳ זרעו כלה ונאבד מזרע כמו השעורה פירוש אחר משום שהוא גדול כשעורה אין זרעו כלה אבל פחות מכשעורה זרעו כלה (ו) ואין הלכה כרבי יהודה : (ז) המנכש • חולש עשבין רעים הגדלין בתוך התבואה ומירקות : בחסיות• בגון השום והלוף והבצלים וכיוצא בהן שלו נקראים חסיות : אף על פי שפירותיו . של עכו״ם : טבל . דשכר שלי אגף אין קנין לעכו״ם בארץ ישראל להפקיע מן המעשר וגדולי טבל טבל בדבר שאין זרעו כלה אפ״ה לוכל מהן ערלי : שתילי תרומה . כגון שתילי כרוב ומרדין

שנטמאו:ושתלן טהרו מלטמא . דכיון שנתחברו לקרקע נתבטלו ממורת אוכל . ואם תאמר כיון דעיקר גזירת גדולי תרומה בתרומה , היכא חלה משום תרומה טמאה כיד כהן דלמא משהי לה גביה ואתי לידי מקלה תכאי כיון דטהרו משהי לה גביה . ו"ל דתרומה נמכרת בזול הרבה (ז) לפי שהיכא רחויה חלה לכהנים טהורים ואם נטמאת טעונה שרפה הלכך לפי' שם היו נותני' לכהן תרומה כדי לזרעה לא היה מבטל (ל"ל מפסיד) שדהו תכל שם היה סגדולין שולין היה משהי תרומה טמאה כדי לזרעה : ואסורים לאכול . מעלה בעלמא הוא : עד שיגום האוכל . יחמוך כל הרחוי לתכילה ומה שיגדל תמ"כ יהא מותר : עד שיגום וישנה . שיחמוך מה שגדל גם בפעם הסניים ומה שיגדל משהי ולילך יהיה מותר ולין הלכה כר"י :

תרומה שנטמאו שתלן טהרו מלטמא ואסורין מלאכול עד שיגום את האוכל . רבי יהודה אומר עד שיגום וישנה :

תין כתן קושית כלל דכיון שהסור לתכול עד שיגום ודאי דלא משהי לה תי"ט

גמרא ברכות דף סג ע"א הלכה ה' כלה כלי המיון דחסד דמלכות דבריאה **אלף למד דרש** בר קפרא איזו היא פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויין בה בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך אמר רבא אפילו לדבר עבירה דרש בר קפרא לעולם ילמוד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה מה היא א"ר חסדא מחטא דתלמיותא תניא רבי אומר לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו שנאמר איש רעים להתרועע תניא רבי אומר אל ימנה אדם אפוטרופוס בתוך ביתו שאלמלא לא מינה פוטיפר את יוסף אפוטרופוס בתוך ביתו לא בא לאותו דבר תניא רבי אומר למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יויר עצמו מן היין . אמר חזקיה בריה דרבי פרנך א"ר יוחנן למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות לומר לך כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו שנא' ואיש את קדשיו לו יהיו וסמיך ליה איש איש כי תשטה אשתו וכתיב והביא האיש את אשתו וגו' ולא עוד אלא סוף שנצרך להן שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו . אמר רב נחמן בר יצחק ואם נותנן סוף מתעשר שנאמר איש אשר יתן לכהן לו יהיה ממון הרבה :

רש"י

בכל דרכיך . לפילו לעבור עבירה : דעהו . הן לב תם לורך מלוס הוא כגון תליסו בבר כברמל ע"ג עליה:מחטא דתלמיותא.שכתפירות שורות כהלמי מפלה: להתרועע . להתרועץ . לפוטרופוס . מכניס ומוליא בכיס' :

סוף שנצרך לו ע"י תשתו . שנעשית סוטה : ויש לת קדשיו לו יהיו . שתעכב קדשיו תלילו ותיינו נותנן לכהניסולוניס : סוף שנצרך להן . שנעשה עני וצריך לכך ליטול מעשר עני: לו יהיו . לעלמו ילטרכו :

זוהר אמור דף קא ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

אשרי נסוי פעם כסוי חטאת הא לוקמוה דסוף כסי מבני נפח הסוף

פסוף חטאת דחב לפקב"ס ולחודי קמי קב"ס תכל ת"ח כד צ"ל חטי וחב זמנא חדא ותרין ותלתא ולא תהדר ביה הא מוכיו בתתגליי' לימון ומפרסמי לון לעילי' ומפרסמי לון לתת' כדרזי תזלין קמיס ומכרזי תמתלקו מסתריס דפלניי' נזיף סוף ממחריס נזיף סוף לעילי' נזיף סוף לתת' ווי ליס דפניס דיוקי' דמחריס ווי ליס דלא תם ליקרא דמחריס קב"ס גלי מוביס לעילי' סס"ד יגלו סמיס עווו ותרץ מתקוממס לו וכך צ"ל תזיל בתרתא דמחריס ותסתדל בפולחניס ותזדמן ליס חטאת חד כלא מכסין עלויס עלחין ותתחין דא תקרי כסוי חטאת ח"ל רבי תבא עד כען לא חטית לעקרא דמלס ושפיר קאמרת ותהי דקאמרו תבריי' שפיר תבל תי סכי מכוסס חטאת מבעי ליס מסו כסוי חטאת תלא תרי מלי דתכמת' תית ליס ותרוייסו סכי חד כמה דתינן דעובדין טבין דצ"י עביד בסתי עלמא עבדין ליס בפסוף עלמא לבוס' יקירא עלאה לתתלבס' בסו וכך צ"י לתתקין טבין וגברין עליס עובדין ביסין ותסנא ליס קודסא בריך הוא ועובדוי ביסין סניתין ותיסו רסע דתסתכח חטאת קמי מחריס ומוסא על חיתן טבחין דעבד בקדמית' סא לתחביד הוא מכלא מסתי עלמ' ומעלמ' דתתי מס עביד קב"ס מחיתן טבחן דעבד סתי חטאת בקדמית' תלא קב"ס תע"נ דפסוף רסע חטאת לתחביד חיתן טובחן וזכיין לא לתתבדו תית לדיק דחזיל בתרתוי דמלכא עלאה ותתקין לבוסוי מעובדוי ועד לא תפליס לבוסוי תפתלק קב"ס תפליס ליס מחיתן עובדין דעבד (ס"ת דחביד) סתי רסע חטאת ותפליס לבוסוי לתתתקנ' בסו בפסוף עלמא סס"ד רסע יכין ולדיק יבבס פסית חטאת תתקין ולדיק תתתפי ממס דחיסו תקין סס"ד כסוי חטאת כסוי הוא מידא דחטאת לתתפי מחטאת ועל דא לא כתיב מכוסס תלא כסוי לתתפי הסוא חטאת דסתי זכיס בחיתן דתקרון מלולות יס דסא מתן דעפיל במלולות יס לא תפתכח לעלמין בנין דמיין תפין עלייסו מתן מלולות יס כל"ת ותפליך במלולות יס כל חטאת מתן מלולות יס תלא רזא יקירא הוא לסא חוקמיס ר"ם :

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מפערי תפוכס לר"י דף ל ע"ת — כר"ס הלי ברכות פ"ס

האומר לחבירו כי ייעיב אמו ויהן לו מתת ועודנו מדבר אמו עם לבבו ישיק אלא לתת ונאמר לעון לפונך מרע ופבתיך מדבר מרמה . ופירשו ז"ל אלא ידבר לתת בפה ולתת בלב . ועוד אמרו דבריס יס בכס מפוס מפוסרי לתתים לס יחזור מדבריו ובלבד שיהא חומר בפה וגו' בדעת המבטיח לת חבירו לבטיל מתכס ויפקר דבריו ויכס לאל מלתו כי לתרי לשר לתר לבטיל אמו על כתאתה ונעתה בו לב תבירו אין לו לבלל הבטתתו כי זס דרך שקר וסוא כאדם עבר גדית שנאמר אתרית ישראל לא יעשו עולה ולא יבברו כזב ולא ימלא בפיהס לשון תרמית וכן האומר לתת לרעהו מתנה מועטת אף על פי שלא הזכיר לשון הבטתה אמרו רבותינו כי יש בו מפוסר לתתים כי לב מבירו סומך עליו ובוטח בו לתרי שהתתנה מועטת כי נתון יתן לו . ואם אין עני סוא אף עפ"י שהתתנה מרובה אם יחזור בו רשאי דבר גדר ונאמר לא יחל דברו . וכן מי שיהפוך בפני רבים לתת מתנה לאדם וכתב סוא כמהבטל על בריתו כזה הבא זאת כמו הבטתה ולא יכון שיטוב מדבריו אתרי שהבטיח והבטיל בדבר בעניו שבתוב בשיחים ורוח וגשם אין לוס מהבטל בהתת שקר : פירוש כמו שיעתערו בני אדם אתרי בת שימני הגשם ולא בת הגשם כן לוס מהבטל בהתת שקר כי אם שהבטיל בדבר סני קיום בדבר ע"י יעשער בלוס שהבטיחו על המתנה בהכזיב תומלתו :

(חק לישראל ח"ד) נב

(א) נפ"י בין תבשיל לתבשיל רשות רצה ניטל רצה אינו נוטל . וסירות של חולין אינן צריכין נט"י בין בתחלה בין בסוף וכל הנוטל ידיו לסירות ה"ז סנסי הרוה כל בת שהחלה בו צריך נט"י באחרונה שמא יש בו חלה סדומית או חלה שטבעו בחלה סדומית ויעביר ידיו על עיניו ויסמא . ומסני זה הייבין ליטול ידים בסוף כל סעידה מסני דחלה ובסחנה פטורים בנט"י בתחלה מסני שהן מרודים בחלסה וחייבין באחרונה מסני הסכנה : (ב) עד היכן נט"י עד הפרק . וכמה שיעור המים רביעית לכל שתי ידים וכל שחוצצים בשבילה חוצץ בנט"י . כל העולה למדת מקוה עולה לשיעור רביעית :

לסמשך מס"ם דן"ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוֹה סיס יסידס
ד דמלוי יוד לל סס ב"ן שבעשיס בניקוד פולס :

א וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ
כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לַאֲבֹתָם לָתֵת לָהֶם וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם : וְיְקָרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ
וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ אַתָּה תָּבִיא אֶת עַמָּא
הַדִּין לְאַרְעָא דְּמִיֵּים יְיָ לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן וְאַתְּ תַּחְסְנִינַהּ יָתְהוֹן:
ב וַיהוָה הוּא ׀ הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ לֹא
תִירָא וְלֹא תֵחָת : ג וְיָ הוּא מְדַבַּר קֳדָמָךְ מֵימְרֵיהּ יְהֵי בְסַעֲדָךְ לָא
יַשְׁבְּקִנָּךְ וְלָא יְרַחֲקִנָּךְ לָא תִדְחַל וְלָא תִתְבָּר:ג וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־
הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנֹּשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית
יְהוָה וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל : ג וּכְתַב מֹשֶׁה יָת אוֹרַיְתָא הָדָא וִיהַבַהּ
לְכַהֲנַיָא בְּנֵי לֵוִי דְנָטְלִין יָת אֲרוֹן קְיָמָא דְיָ וּלְכָל סָבֵי יִשְׂרָאֵל:ד וַיְצַו
מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ ׀ שֶׁבַע שָׁנִים בְּמֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג
הַסֻּכּוֹת : ד וּפֵקִיד מֹשֶׁה יָתְהוֹן לְמֵימַר מִסּוֹף שְׁבַע שְׁנִין בְּזִמַּן שַׁתָּא
דְּשִׁמְטָתָא בְּחַגָּא דְמַטְלָיָא :

נביאים הושע יד

לסמשך מכ"ם דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דכלס אדני נשמה
דיסוד יְהוָה סיס יסידס דכלס יְהוָה סיס יסידס דסוד לל סס ב"ן שבעשיס :

א יֵלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו וְיִהְיִ כְזֵית הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן : א יָסֻגוּ בְּנִין בְּנִין וִיחֵנָן
וְיִהְיֵי כְזִיו מְנָרַת קוּדְשָׁא זְוֹהוֹן וְרֵיחֲהוֹן כְּרֵיחַ קְטוֹרַת בּוּסְמָיָא:
ב יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי בְצִלּוֹ יְחַיּוּ דָגָן וְיִפְרְחוּ כַגָּפֶן זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן:ב יִתְכַּנְּשׁוּן
מִבֵּינֵי גָלוּתְהוֹן יֵתְבוּן בְּטַלֵּל מְשִׁיחָהוֹן וְיֵחוֹן מֵתָיָא וְיִסְגֵּי טוּבָא
בְּאַרְעָא יְהֵי דְכִרָן סַבְוָתְהוֹן עֲלֵל וְלָא פָסַק כְּרִכְרָן יַבְּבוּת חֲצוֹצְרָתָא
עַל חֲמַר עַתִּיק דְמִתְנַסַּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁא : ג אֶפְרַיִם מַה־לִּי עוֹד

רש"י

יֵלְכוּ יונקותיו . בניו וכן : ויהי כזית . מנרתא דקודשא
ווהן וריחיהון כקטורת בוסמיא . יחיו . כחלות כמו
בדגן . זכרו . לא יסוף כזכרון תקיעות שהיו תוקעין בשופר
על פיין שניסכו בניא בתקדש : לפריס . יאמר מה לי עוד
ללכת אחרי העגלים ויעזבו עלי ואני אשמיעם ואשורנו ואשגיח

מצודות דוד לעצבים

(ט) יֵלְכוּ יונקותיו . ענפיו יתפשטו למרחוק וטוב יפיו
יהי׳ כאילן זית שעליו לחים כל השנה וריחו יהיה נודף
כריח לבונה שהריח ביותר לפי מרבית העשבי׳ והתילנות
הגדילים שמה ר"ל יהיו מושפעים בהרבה מיני טובות .
(ב) יָשֻׁבוּ יושבי בצלו . לגו שיעזבו ויחסו בצלו של מקום
יהיו בשובה ונחת : יְחַיּוּ דגן . יחיו את עצמם בכחת ושבע
כדגן שמחיה את הבריות : וְיִפְרְחוּ . ירבו פרחים . זִכְרוֹ .
זכרון שמו יהיו כיין הגדל בלבנון שמזכר לשבח [ג] לפריס וכו׳ . ר"ל כשיאמר לפריס מה לי עוד ללכת אחר העגלים עוד לפנות לל סס ב"ן

בַּעֲצַבִּים אֲנִי עָנִיתִי וַאֲשׁוּרֶנּוּ אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פִרְיְךָ נִמְצָא :
ג יֹאמְרוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל מַה לָנָא עוֹד לְמִפְלַח לְטַעֲוָתָא אֲנָא בְּמֵימְרִי
אֲקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וְאֶרַחֵם עֲלוֹהִי אֲנָא בְּמֵימְרִי אַעְבְּדִנֵּיהּ
כְּבִירָן שַׁפִּירָן דְּמִן קָדְמֵי סְלִיחַ לְתִיוּבְתְּהוֹן מְשַׁתְּבְחָא : ד מַי חָכָם
וְיָבֵן זֵאֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי־יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים
יִכָּשְׁלוּ בָם : ד מַן חַכִּים דְּיִסְתַּבַּר אִלֵּין סוֹכְלְתָנִין וְיֵדַעְנוּן אֲרֵי תַקְנָן
אוֹרְחָתָא דְיָ וְצַדַּיקַיָא דַּהֲלִיכוּ בָהּ יֵחוֹן בְּהוֹן בְּחַיֵּי עָלְמָא וְרַשִׁעַיָא
יִתְמַסְרוּן לְגֵיהִנָּם עַל דְּלָא הֲלִיכוּ בְהוֹן :

מצודות דוד רש"י

כלה עהם עוב לי מאז : לחי עיתי . ר"ל אז לחי תעגם כעיניו . לחי לו כברוש רענן : לחיים כפוף ומלוי לפס :
לו על כל פס טיפאל ממני : ואשורנו . לפתכל ואשגיח בו יכאלו כפ . על שלח הלבו פה :
להח די מתסורין : לחי כברוש רענן . ר"ל כמו ברוש הלח
זהרטוב שכופפין ראשו לגל ארציו כן לחי טובן מרוס ולחי מצפיל עיני לפשגיח בך וכל פרי הלמהך נמלא לך ממני :
(ד) מי חכם . כפתימו דברי תוכחות לחמר מי שהוא חכם יבין אלה הדברים ויהס הוא נבון לכבין דבר מתוך דבר
ידע ויכבל לחמר דרכי ס' הטם יפרים אין בפס נפתל ועקש ולדיקים יכלו בפס בדרך מלכה מכלי כשלון לכל הפוסעים
כפלו והס כלולו היס בהס מקום נפתל ועקש כי ילר מתשבת לבסיסלקלהם הדרכים ילא כן לל הלדיקים המיפרים אורחותם:

כתובים תהלים מו

לסמשך מיסוד ומלכות דז"ל שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה
דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יְהוָה הוּ וָה הוּ סיס
יסידס דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות לל סס ב"ן שבעשיס .

א לַמְנַצֵּחַ עַל־כֵּן לֹא־נִירָא בְּהָמִיר אָרֶץ וּבְמוֹט הָרִים בְּלֵב יַמִּים : א מְטוּל
הֵיכְנָא לָא נִדְחַל בְּעִדָּן דְּאִשְׁתַּלְחִיפוּ אֲבָהָן מִן אַרְעָא כַּד
מְתַמּוֹטְטִין טוּרַיָא בְּפַלְגוּת דְּיַמָּא רַבָּא : ב יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־
הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ סֶלָה:ב מִתְרַגְּשִׁין מַטַּשְׁטְשִׁין מוֹהֵי מִן עֲפַרְהוֹן מִתְרַגְּפִין
טוּרַיָא בְּגֵיוּתָנוּתְךָ לָעָלְמִין : ג נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־אֱלֹהִים קְדֹשׁ
מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן : ג עַמִּין הֵיךְ נַהֲרִין וּמַבּוּעֵהוֹן אָתְיָן וּמַחְדָּן קַרְתָּא דְיָ
וּמַצְלִין בְּבֵית מַקְדְּשֵׁיהּ דְיָ מִשְׁכְּנֵיהּ דְעָלְמָא:ד אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ בַּל־
תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים לִפְנוֹת בֹּקֶר : ד שְׁכִינְתָּא דְיָ בְּגַוֵּהּ לָא תְזוּעַ
יְסַיְּעֵהּ יְיָ בִּזְכוּתֵיהּ דְּאַבְרָהָם דְּצַלִּי עֲלָהּ לְעָדְנֵי צַפְרָא :

מצודות דוד רש"י

(ה) כהמיר ארץ . כשתחלף הארץ מהקום לרעד וכחמר יעמו הכרים ליפול בעומק הים והוח משל על תפלת גוג
והמלכים חשר לתמו : (ב) יהמו . מי הים יהמו ברוש גליו זירגזו רפש ועיט והכרים ירעשו לעולם כגאות ס' ומכל זה
לל ניראי : (ג) נהר פלגיו . פלגי הנהר ניוצא מבשמ"ק כמ"ש והנה מים יולאים (יחזקאל מ"ז) המים הלה ישחחו
ומלי עיר אלהים שהוא מקום קדוש חשר שם משכני עליון [ד] אלהים בקרבה . ס' יסכון בקרב ירושלים לכן לל תמוט כי
יעזור לה בעת שהבוקר יפנה לבוא רוצה לומר בזמן שזמן הגאולה :

(ה) כהמיר ארץ . לע"ל ביום שיאמר בארץ כנגד הגלה: יחמרו
מימיו . ירגזו . נהר פלגיו . נהר גן עדן: לפנות בוקר
לקץ הגאולה :

פרק ג **לולב** הגזול כסול . דכתיב ולקחתם לכם מסכנס ולאחר יאוס בעליס נמי דסלו סוא שקוסה לוסו ביאוס מ"מ סוי מלוס סצאס בעבירס (ה) . והיבש פסול . דכלולו בעיקר סדר(ג) ולוכא : של אשירה . לילן סנעבד : ושל עיר הנדחת פסול.דלסריפה קלי ולולב בעי שיעור והכי כיון דלסרפס קיימי לון שיעור קיים(ג) : נקטם ראשו פסול . דלא סוי סדר : נפרצו עליו . ולילן מסוברים לקס ע"י לגודס (ד) : נפרדו עליו . מסוברים ן סן נסדרס לקס שלמעלי ן סן נפרדין לכאן ולכאן כעניני לילן : יאגדנו מלמעלה.ס"נ נפרדו עליו יאגדנו ביסיו עולים עס ססדרס כאסר לולבים ולילן סלכס כרבי יסודס: ציני הר הברזל . ים דקיס שלולבים שלסן עליסן קלרים מלוד ולילן עולין על לוכך ססדרס סס סן לרוכין כל כך עד שרסקו של זס מגיע לגד עקרו של זס בשרים : כל לולב שיש בו ג' טפחים . כנגד לוכך ססדס וטפס יוסר כדי לינענע בו דלולב בעי לינענועי כדלקמן : כדי לינענע בו . סני וכדי לינענע בו דסייגו טפס יוסר על שלסס טפסים (כ) נקטם ראשו פסול . ולית סלכתא כסס מסניסין לקס כר"ט דלאמר לקמן לפי' שלסמן קטומים כשרים : ענביו . פרי ים בו שדומס לענבים : מרובות מעליו פסול . לק שנו לקס שסוורות לו לדומות לכל ירקות מינים דסדס סיו וכשר : ואין ממעטין אותם ב"ש.

כלי אמצעי דגבורה דשלכות דיצירה **אלהים**

לולב הגזול והיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסול . נקטם ראשו . נפרצו עליו פסול נפרדו עליו כשר . ר"י אומר יאגדנו מלמעלה . ציני הר הברזל כשרות . לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר : (ב) הרם הגזול והיבש פסול . של אשרה ושל עיר הנדחת פסול . נקטם ראשו נפרצו עליו או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול . ואם מיעטן כשר . ואין ממעטין ביום טוב : (ג) ערבה גזולה

סמלוס ביולס גס לאכל סני לסו מסמת עבירס סנעשים בו מי שפיק ביס תו' ומדברי סר"ב למדמי שיעור לאמריכ דסא לייכ לאקסויי לכס ל"ל ע"כ מסוס דמלוס סכא"ע מדברי קבלס ילפי לס מלסריק קרס דלכס לייסרלסון דמדלורי' סוס ועמי"ס : והיבש . פי' סמי' שיסס נפרך בלפורן והר"ס פי' משיכלס מרסס ירקות שבו ויולביגו פניו וכן עיקר טור : (ב) משום דמקטין כולסו לאמרוג כיון דכאר קרס כמיבי גמ' : (ג) בגמ' וכאב סתו' דנקט ס"ט כדי לפסול בי"ס סני לאכל ברלסון סס כתיב לכס וסאי ללו לכס סוס כיון דלסריפס קלי : נקטם . פי' סר"ס שנקטס מסעלין עד שאסר מעט מסאדרס ובע"ס שנקטמו ג' עלין סעליונים פירוס עד סאדרס ורוא"ס פי' דכרוב קטימס סעלין סעליונים מפסל : (ד) ר"ל שנקרעו לגמרי מסאדרס ולילס מסוברים לקס ע"י לגודס ור"ל פי' שנאלקו סעלין לשניסס לאורכן כדרך שעושין לתומים לעשות מהן קופות : נפרדו . לאע"ג דכתיב כפס לשמדך שיסס כפוס כיון שרלוי לנפוסו לין כפוסו מעכבס בו ולא לקיד קרס לקס על שלייגו לנפוסו סר"כ : יאגדנו . לייגו משום דבעיגן כפוס ממס ולא מלוי בפלוגתא דלולב רלוי לנפוסו סר"כ : ציני . דקיס קשים סגדלים בסרים סר"כ : סדם . לילן עץ שעליו מופין לס עלו כגון סיסו שלסס עלין לו יאר על כן סמוכין זס לזס בענול לאכד גמ' : נקטם . לאע"ג דכלולב פי' רלס סעלין לייגו משום דכלולב לעולם סעלין למעלס ויולקין מרלס סשדרס סלכך רלס סעלין נקרע רלסו לאכל סדם ומרכס לין סעלין סעליונים יולקים מרלס סנד לפעמים רלס

סנד סוא שלא סלכך רלס דידסו סוא רלס סנד ולא רלס סעלין ואפי' לס עלס יולא מרלס סנד לא נקרע נקטס עד שיקטס רלס סנד ר"ס : ערבה . סוא לין ידוע שנקרא ערבי נחל על שס ססוא שגדל על נחל וסיינו נאפרסו שעלס שלו מסוך כנאל ופיו שלא וקנס שלו לדוס : גזולה כו' . כמו גלולב ודא דתני לס במתני' ד' מיני ולא ערוב ותני לסו מסוס דיס בכל מ' ולי' מס שלין בתבורו שלכך לשטריכו ד' מיני רס"י : (ה) והטעס מכוון לפי שכאו דסמעיכן לר"ט שכדס ס"ס וסוא סטעס בערבס תי"ט : והצפצפה פסול . דכתיב בס על פיס רביס לפלפס שמו לאמר סקב"ס לוי לאמרתי שיסו ישראל לפניכס על פיס רביס מלי ניסו ערבס וסן שמו עלמן כלפלפה שלמע"ס גריעותא דכתוכתה כתיב גמ' : כמושה . ס"ס לשאר מינין דכמוסן בפרים דסא יבס תנן בסו פסול שא כמוס כשר . ובני ליתא בגמ' בסדיא שלא לגבי ערבס לילטריך סר"ש כיון דכתיב ערבי נחל כמוסס לא קמ"ל סר"י:מקצת.לאסמעינן שפרלו סיינו ברוב ובני פסולס נקט נפרלס מכוס דסוי ברוב ובני מעוטא שייך לי' נפרו סר"ס : (ו) כלו' וכלל ערבי נחל מון סוא עכוס סר : ושתי ערבות . ילוף מדכתיב ערבי נחל סתם : (ז) והא דמכשיר בהדס קטוס טפי מלולב ועריבה מכוס דעצפיו מיפין לס עליו ולין קטימתו נרלים כל כך רביו יסעיה ז"ל : שלשתן קטומים . לפסר דר"ט בני ג' מרלוריית שלא שלא קפיד לקטימס לו לפסר דר"ט לא נקט ג' לעיכובא שלא סרכ"ת דר"י נקט ולא לאת לייסו למימרא שלא שלין קטימס קלמר ומ"ס לא פריס לס ומכי מוכס בגמרא ושייגו כסוגרס דר"י ור"ש לאמי פליגי בלאמתלא כדלעיל תוי"ט . אתרוג . שכ' פרי עץ סדר וזרסו מכמים סדר בשלין מסכס לסכס פרס"י שסאתרוג דר וגדל בלילומת כ' וג' שנים ומכבלין ומזונין של עכשיו עדיין דשמתק קיימי ביס .

(ס) לא"ג דבני תרומה טמאה דרשינן לך שלך מסא לססיק מסא מכשילך כיון דטמאה שייך לידרס לך דידיס נבי שאר סגלות כמו לכס דלולב דלא שייך ביס לאכילה תו' . תרומה סהורה . כמ"ד בגמרא מפני שמכשיר לקבל טומאה סר"מ ופרס"י דלמרינן במתני' מקבלת לסס מיד בכס ומיד בעלה ומזדרס למיס שסיו סורין שלגודה כדי שלא ייכבו ומוכשרו לטומאה ולסטר לגרוס טומאה לתרומה דכתיב ממנה תרומתי לאר רחמנא עשה לה שימור . (ע) בגמ' וז"ל רס"י לכהן ויזדרמל נמי נפיק ביס לס לקסה מכהן סוא ויכול להאכילו לבן בתו

דס"ל מתקן : (ג) נקטם ראשה פסולה . לק זו לייכ לכי' (ה) : צפצפה . מין ערבה ועלה שלה ענול : ושל בעל . שגדלה בשדה ולא בנחל : כשרה . לא לאמר ערבי נחל שלא שדבר שכתוב בתוה (ו): (ד)אפילו שנים קטומין . לתדסים קלי ובגמ' פריך לי קטוס פסול ותו לא מלריך שלשה לבעי כלאו שלמים ותי קטו'כשר ליכשר בשלשתן קטומים ומשיק דמזר בו רבי ישמעאל אומר . ג' הדסים . ושתי ערבות.לולב אח'.ואתרוג אח'.אפילו שנים קטומין . ואחד אינו קטום . ר' טרפון אומר אפילו שלשתן קטומים . ר"ע אומר כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדס אחד וערבה אחת : (ה) אתרוג הגזול והיבש פסול . של אשרה ושל עיר הנדחת פסול . של ערלה פסול . של תרומה טמאה פסול . של תרומה טהורה לא יטול . ואם נטל כשר . של דמאי ב"ש פוסלין . וב"ה מכשירין . של מעשר מכשירין . דסא מזי לעכויי כדתנן מלכילין את העכויי דמתי : בירושלים בו' . לכל מון לירוסלים

שני בירושלים לא יטול · ואם נטל כשר : (ו) עלתה חזזית על רובו נטלה פטמתו נקלף נסדק ניקב וחסר כל שהוא פסול · עלתה חזזית על מיעוטו · ניטל עוקצו נקב ולא חסר כל שהוא כשר אתרוג הכושי פסול והירוק ככרתי ר׳ מאיר מכשיר ור׳ יהודה פוסל : (ז) שיעור אתרוג הקטן רבי מאיר אומר כאגוז ר״י אומר כביצה ובגדול כדי שיאחז שנים בידו אחת דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי אומר אפילו אחד בשתי ידיו : (ח) אין אוגדין את הלולב אלא במינו ד״ר יהודה ר׳ מאיר אומר אפילו במשיחה · אמר ר׳ מאיר מעשה באנשי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימוניות של זהב ·

ירו׳ שגידם

אמרו

לירושלים לא דבעי׳ לכם שיהא ראוי לכם (י): (ו) עלתה חזזית · כמין אבעבועות דקות (יא): על רובו . במקום א׳ הוא דבעינן רובו אבל בב׳ או שלשה מקומות אפי׳ על מעוטו פסול ועל פטמתו. אפי׳ כל שהוא פסול ששם הוא נראה יותר מבשאר מקומות: פטמתו. הדד שבראשו כמו פטמא של רמון : נקלף פסול . ודוקא שנקלף כולו אבל מקצתו כשר ואית דאמרי אפכא נקלף מקצתו פסול דמחזי כמנומר אבל נקלף כולו כשר והאי נקלף לאו שהוסר הקליפה עד שנראה הלבנונית שבתוכה דהאי הוה חסר ופסול אלא שנקלף ממנו גלד דק ומראהו ירוק כאשר בתחילה : ניקב · נקב מפולש מעבר אל עבר אפי׳ בכל שהוא פסול (יב) ושאינו מפולש ואינו חסר כלום כגון שתחב בו יתד עבה אם הנקב רחב כאיסר פסול פחות מכאן כשר והיינו נקב ולא חסר כל שהוא כשר דתנינן לקמן שאינו מפולש ואינו רחב כאיסר : אתרוג הכושי . שגדל כאן והוא שחור פסול אבל כושי שגדל בארץ כוש אורחיה הוא וכשר : ור״י פוסל · והלכה כר״י וכל הני פסולים בי״ט ראשון אבל בי״ט שני (יג) עם שאר הימים הכל כשר : (ז) ר׳ יהודה אומר כביצה · והלכ׳ כר״י דפחות מכביצ׳ פסול : רבי יוסי אומ׳ אפי׳ בשתי ידיו · והלכה כרבי יוסי : (ח) בגימוניות של זהב · חוטי זהב כפופין כגימון כמו הלכוף כאגמון

כהן אבל פדיון אין לו להיות ניתר לאכילת ישראל והאומר כן רשע הוא · (י) א״כ צריך לחלק בין היכא שהמקום מעכבתו מלאכול להיכא דגברא לא חזי דהא בתרומה ודמאי פירשו דאע״ג דלדידיה לא חזי הואיל וחזי לכהן ולעני הוי ראוי לכם והכא דלדידיה גופיה חזי בירושלים ואפ״ה חוץ לירושלים פסול ועתי״ט: (יא) ז״ל המגיד חזזית הוא כעין גרב הנעשה באתרוג כדמתרג׳ או ילפת או חזזין ופסול מפני שאינו הדר : נסדק. יש שפירשו לארכו משני צדדין ומיהו דוקא מלמטה אבל בחוטמו אפילו כל שהוא פסול וכדאמרינן בגמרא גבי חזזית כו׳ ויש מחמירין לפסול כל שהוא סדוק מצד אחד עד חללו או אפי׳ אינו מגיע לחללו כל שנסדק רוב הקליפה החיצונה העבה הר״כ׳ (יב) פי׳ לפירושו אפי׳ אינו בכאיסר וכב״ש ר״ל כמות שהוא ולא קאי אחסרון כלל דהא מסיים דסיפא דתנן כשר מיירי באינו מפולש ואינו רחב כאיסר ושעור כאיסר ר״ל בלא חסרון וקאמר דבאינו מפולש ואינו רחב כאיסר הוא דכשר הא אע״פ שאינו רחב כאיסר ואין בו חסרון אלא שהוא מפולש פסול תי״ט ועי״ע · מעוטו · דוקא בא׳ כשר אבל כשהם ב׳ חזזית בב׳ מקומות אע״ג דעל מיעוטו הן פסול הר״כ · עוקצו · פרש״י זנבו כמו בעוקצי תאנים · (יג) וטעמא די״ט שני דינו כשאר הימים משום דבקיאינן בקביעא דירחא · שנים · ה״ג רש״י ופי׳ שני אתרוגי׳ בידו א׳

וטעמא מפרש בגמ׳ דכיון דמצות לולב בימין ואתרוג בשמאל וזמנין דמחלפי ליה כו׳ ואתי לאפוכינהו מיד ליד ולאחוז האתרוג והלולב בידיו עד שיחליף ואי הוה גדול יותר מדאי שמא יפול מידיו ואתי לאפסולי שאירע בו נקב והר״כ מקיים הגי׳ כמשניות ישנות שניהם בידו אחת כלו׳ הלולב והאתרוג מטעם הנזכר : אפילו אחד · וטעמא דר״י לא חייש לדילמא מפיך להו ולגי׳ הר״כ אפי׳ בב׳ ידיו כלומר שיאחז שניהם זה בידו א׳ וזה בידו א׳ ולא חייש כו׳ . במינו כו׳ · פי׳ לאגוד עם ההדס והערבה כמ״ש גבי נפרדו עליו וטעמי׳ דר״י מפרש בגמ׳ דיליף לקיחה לקיחה מאגודת אזוב כו׳ מה להלן אגודה אף כאן אגודה הלכך במינו דוקא דאל״ה ה״ל ה׳ מינין ועובר משום בל תוסיף . במשיחה · כרבנן דברייתא דלית להו לקיחה לקיחה וא״צ אגד ואמרינן בסנהדרין דפ״ח דאי א״צ אגד לית ביה משום בל תוסיף דאינו חיבור עם השאר

והראוי

אמרו לו במינו היו אוגדין אותו מלמטה : (ט) והיכן היו מנענעין בהודו לה׳ תחלה וסוף ואנא ה׳ הושיעה נא · דברי ב״ה בש״א אף באנא ה׳ הצליחה נא · א״ר עקיבא צופה הייתי בר״ג ור׳ יהושע שכל העם היו מנענעין את לולביהן והן לא נענעו אלא באנא ה׳ הושיעה נא · מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב ליטול לכשיכנס לביתו יטול על שלחנו · לא נטל שחרית יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב: (י) מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרין ותהי לו מאירה · אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה: (יא) מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט יפשוט לברך אחריו יברך אחריו · הכל כמנהג המדינה·

הלוקח

כאגמון וסובבין האגודה : במינו היו אוגדים אותו מלמטה . לקיים מצות אגוד וזה לנוי בעלמא הוה (יד) ור״י לטעמיה דאמר לולב צריך אגד הלכך אי אגד לו שלא במינו הוי להו ה׳ מינין ואנן קיימא לן דלולב אין צריך אגד הלכך בהא הלכה כר״מ: (ט) והיכן היו מנענעים· השתא מהדר תנא להא דתנינן לעיל כל לולב שיש בו ג׳ טפחים כדי לנענע אלמא מצוה לנענע והיכן מנענעים: בהודו לה׳ תחלה . תחילת המקרא: וסוף · סוף המקרא כי לעולם חסדו : ואית דמפרשי תחלה הודו ראשון וסוף הודו אחרון שבסוף ההלל והכי מסתברא · וכיצד מנענע מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות (טו) מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים ובהולכה מנענע שלשה פעמים וכן בהבאה וכן בעליה וכן בירידה על כל אחד ואחד ג״פ : והם לא נענעו אלא באנא ה׳ הושיעה נא בלבד · ואין כן הלכ׳ (טז) אלא כדברי ב״ה: יטול על שלחנו : אם שכח ולא נטל לולב קודם אכיל׳ יפסיק סעודתו ויטול על שלחנו . (י) מי שהיה עבד או אשה או קטן וכו׳ . מי שאינו חייב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתן לכך צריך שיענה אחריו מלה במלה מה שהוא אומר : ותהא לו מאירה . שלא למד (יז) : עונה אחריו הללויה . על כל דבר שהוא אומר שכך היו רגילים לענות אחר מקרא את ההלל על כל דבר ודבר הללויה : (יא) מקום שנהגו לכפול · כל פסוק ופסוק מאודך ולמטה עד סוף ההלל כופלים לפי שכל אותו הפי׳ מהודו לה׳ כי טוב עד אודך כי עניתני כולו כפל במקרא ומאודך ולמטה אינו כפל לכך נהגו לכפול המקראות הללו : לברך אחריו כו׳ הכל כמנהג המדינה . אבל בברכת ההלל לפניו (יח) מצוה היא בכ״מ ואינה תלויה

במנהג

והראוי למצוה היא המצוה והעודף כמי שאינו . (יד) נמצא אגד העליון לנוי בעלמא ולא להכשר מצוה לפיכ׳ אינו תוספת לעבור על בל תוסיף רש״י : (טו) בגמ׳ וכרש״י במנחות דס״ב מוליך ומביא לצפון ודרום ומזרח ומערב כדי לעצור רוחות רעות הבאות מארבע רוחו׳ ומ״ש לצפון ודרום כו׳ ודאי דלא כסדרן נקטינהו דהא כל פינות כו׳ לא יהיו אלא לימין כו׳ ובשם מהרי״ל בב״י מזרח דרום מערב צפון ועתי״ט : בהודו ובאנא · דכתיב אז ירננו עצי היער הודו לה׳ כי טוב וכתיב נמי בתריה ואמרו הושיענו אלהי ישענו ואי׳ במדרש לפי שבר״ה באין לדין ישראל ואו״ה ואין יודעין מי יצא זכאי ומי יצא חייב נתן הקב״ה מצוה זו לישראל שיהיו שמחים בלולביהם כאדם היוצא מלפני השופט זכאי שהוא שמח והיינו דכתיב ירננו עצי היער כלו׳ בעצי היער כאשר יצאו מלפני ה׳ זכאין כשבא לשפוט את הארץ ובמה ירננו בהודו ובהושיעה נא הרא״ש: אף באנא · נ״ל דס״ל דאע״ג דגבי ירננו כו׳ לא כתיב אלא ואמרו הושיענו היינו דלא נקט אלא תחלת המקרא דאנא הושיעה וה״ה לסופו דהצליחה הואיל ומקרא אחד הוא ולפי שב״ש באו להוסיף על דברי ב״ה פרש אחריהם תוי״ט : (טז) לפי מה דמשמע דר״ג ור״י כב״ה ס״ל היאך כתב ואין כך הלכה ונראה שהר״ב גי׳ אחרת היתה לו וכך גרס בירו׳ הא בהודו לא ועתי״ט : (יז) שאלו למד לא היו מקרין אותו כיון שצריך לענות אחריהן כל מה שהוא אומר אבל כשהגדול מקרא אותו והוא עונה אחריו הללויה לא אמר שתבא עליו מארה שדרך הגדול להקרות ואפי׳ לבקיאים הר״ב : (יח) גמ׳ וטעמא אי׳ במגילה דכ״א כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן כלישנא והוא עבר לפניהם ואף דהלל תקנת נביאים הוא וא״כ תיקשי היכי מברכינן וצונו תירץ בגמ׳ מלא תסור א״נ שאל

אביך

כמגבּ : הלוקח לולב מחבירו · ע"כ (יט) : בשביעית . שכּח שהרי מכור על הפירות וכמי דמי לולב יכול ליתן לו לפי שהלולב עץ בעלמא הוא ואין בו קדושת שביעית דמי לתרומ' וזיבו יכול ליתן לו פירות שביעית לריכים להתפאר בשביעית הן ודמיהן הילכך לריך שיקח ממנו התחרוג כמתכּ ולא יתן לו דמיו שמא לא יבערם מפני שהן בקדושת שביעית . (יב) במקדש שבעה . דדרשינן לפני ה' תאכלם שבעת ימים ולא בגבולין שבעת ימים: במדינה · בירושלים שאף הוא בגבולים לענין זה : ושיהא יום הנף · של עומר דסיימו יוסט"ן בניסן : כולו אסור · וכזמן שבית המקדש קיים מקרב העומר היו הולכין מדם בו ביו"ד כתיב עד שביאכם ובסמרב כתיב מוסף מן התור' מפסחי' המזרח דתמרינן כתוב אחד אומר עד עשם היום הזה דמשמע מפסחי' המזרח וכתוב אי אומר עד שביאכם הא כיצד בזמן דליכא עומר עד שביאכם בזמן דליכא עומר עד עשם היוסופסר רבי יוחנן בן זכאי עליהם כל היום מפני שהרב יכול בית המקדש (כ) ויאמר המחבר מי לא הוה אלפיון מפסחי' המזרח דשמא נמי ניכול : (יג) י"ט ראשון וכו' · דתמרינן לקמן דמצות לולב דוחה את השבת בי"ט דתחון לבדו לפיכך היו מוליכין אם לולביהן מע"ם (כא) : אין אדם יוצא וכו' . דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון לכם מצלכם ואם נתנו לו מבירו בתנאי בפני ע"מ להחזיר אסור מפני שנוטלו ויוצא בו ואע"פ שמחזירו ואם לא החזירו לגלוי מלתא למפרע דגזול הוא בידו מעיקרא ולא יצא ידי חובתו : (יד) פטור מפני שהוציאו ברשות . כגון שלא יצא ידי חובת נטילה בשעה שהוציאו לחבירו אבל יצא ידי חובת נטילה קודם שהוציאו דשמא נטילה קודם שהוציאו לא מדאגניה נפק כיון מפני שהוציאו ברשות מקבלת לא יצא ידי חובת נטילה בשעה שהוציאו לחבירו אבל יצא ידי חובת נטילה קודם שהוציאו דשמא נטילה קודם שהוציאו לא מדאגניה נפק כיון שנתכוין לצאת בו : (טו) מקבלת אשה · לא יצא ידי חובת נטילה בשעה שהוציאו לחבירו אבל יצא ידי חובת נטילה קודם שהוציאו דשמא נטילה קודם שהוציאו לא מדאגניה נפק כיון שנתכוין לצאת בו : (טז) ומלוקח מכר לחבירו כמ"ש לקמן ומפ"ק קרי ליה מכירו כמ"ש בפ"ר דרמתי ת"ט : אתרוג · דתמרוג בכלל לולב דקתני ול"ל רס"י מכר שקוסם סיפא כולה מע"ם נותנו לו יבקש ממנו שיתן לו : זכר למקדש · מיון דעבדינן זכר למקדש דתמר קרא ליום דורש אין לה מכלל דבעינן דריסה גמ' · ושיהא כו' · משמע שמקום ביאה ומלוכ כיון דמייתי הרחשוש מגב מני לפייס דעתם : (כ) ומקשים בגמרא דלמכי לימא מי ביום ט"ן כבר סותר מפסיר שמזרח שלא הביאה קודם ט"ן מצות מעשרי כו' ומשני דלמכי בלילה ט"כ ממוך לשקיעת החמה ופרש"י דהיא היא ומרוב הטרחות שים בקיאת העומר עד שהחמה כדחתן החם לא יספיקו לשקריבו למחר קודם תנות :(כא) נטילתו בלבד דוחה שבת ה"ג כלומר אבל לא לעניין הוצאה ובגמרא דמ"ד מפקינן דשכח בגבולין מיירי מדלא קתני להר הבית ומיהו בזמן שהסמ"ק קיים דביטל בשבת ביום הרחטון במקדש ובמקומות שהמוכים שלומי ב"ד מגיעים שם ויודעים לימתי הוקבּ שהודם לבל בזמן שהן בהמ"ק קיים אפ"פ שצדיין קבעו על פי הרחיט הוא ל ואין כאן מקדש שיטל הלולב בו שהוי מכמים מרוחיקים בכל המקומות כי היכי שלא תהא תורה כשחי תורות : מפני כו' שהיה טרוד במלוה ומשכב ועוסק וממהר לעשותה ומתוך כך טעה ושכח שבת והך מתני' דוקא בזמן שבסמ"ק קיים הר"ן : (כב) ובתבו התוי' דסוגיית דשכח ס"ל דמלוה

דמלוה ס"ל כווסם דשכח במוציא לרס"ר אין סיוך מפכוין לנאת ועוד דתיירי כשהולך לבקי ללמוד : מקבלת אשה · דמ"ד הולכין לא מקבל דלנבי מיסור טלטול קמ"ל כיון דרלוי לטטילת לכסים תורת כלי עליו ומותר בטלטול לכל גמ': בשבת · בזמן שהיו טוטלין לולב בשכח בר"מ :

(טו) מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזירתו למים בשבת · ר' יהורה אומר בשבת מחזירין ביו"ט מוסיפין ובמועד מחליפין · קטן היורע לנענע חייב בלולב :

מוסיפין . לבל לא מחליפין לבפיך לאו ולאת לוטיין מהן דטיח לאחן מנא : ובמועד · בס"ם מלוה להחליף והלכי כרבי יהודה : חייב בלולב . לחנכו מדברי סופרים :

גמרא סוכה דף מא ע"ב הלכה ה' הלה כלי סס"ון דגבורה דמלכות דבריאה **אבדתם**

אין אדם יוצא י"ח וכו' · מנא ה"מ דת"ר ולקחתם שתהא לקיחה ביר כל אחד ואחד לכם משלכם להיציא את השאול ואת הגזול מכאן אמרו חכמים אין אדם יוצא י"ח ביו"ט הראשון של חג בלולבו של חבירו אא"כ נתנו לו במתנה · ומעשה בר"ג ורבי יהושע ור"א ב"ע ור"ע שהיו באין בספינה ולא היה לולב אלא לר"ג בלבד שלקחו באלף זוז נטלו ר"ג ויצא בו ונתנו לר"י במתנה נטל ר"י ויצא בו ונתנו לר"א ב"ע במתנה נטלו ראב"ע ויצא בו ונתנו במתנה לר"ע נטלו ר"ע ויצא בו והחזירו לר"ג · למה לי למימר החזירו מלתא אגב אורחא קמ"ל דמתנה ע"מ להחזיר שמיה מתנה כי הא דאמר רבא הא לך אתרוג זה ע"מ שתחזירהו לי נטלו ויצא בו החזירו יצא לא החזירו לא יצא: למה לי למימר שלקחו באלף זוז להודיעך במה מצות חביבות עליהן · א"ל מר בר אמימר לרב אשי אבא צלויי קא מצלי ביה מיתבי לא יאחז אדם תפילין בידו וס"ת בחיקו ויתפלל ולא ישתין בהם מים ולא ישן בהן לא שינת קבע ולא שינת עראי ואמר שמואל סכין וקערה ככר ומעות הרי אלו כיוצא בהן התם לאו מצוה נינהו וטריד בהו הכא מצוה נינהו ולא טריד בהו · תניא ר"א בר צדוק אומר כך היה מנהגן של אנשי ירושלים אדם יוצא מביתו לולבו בידו הולך לבהכ"נ לולבו בידו קורא ק"ש ומתפלל ולולבו בידו קורא בתורה ונושא את כפיו ומניחו על גבי

מנא הני מילי · דאין אדם יוצא בלולבו של חבירו:לכם · משלכם משמע : כל קמ"ל · דר"ג ע"מ שיחזירהו לו ואתא לכם ואפ"ה הוה מתנה עד שילמו לו : החזירו יצא· דמתנה ע"מ להחזיר שמיה מתנה והרי החזירו לו אבל אסלא החזירו לגלוי מ לתא דמעיקרא גזל היה בידו : כוס מלא כיה · כשבית מתפלל היה לולבו בידו הולך לבהכ"נ לולבו בידו קורא ק"ש ומתפלל ולולבו בידו קורא בתורה ונושא את כפיו ומניחו על גבי קרקע הוא במחשבתו אלא יפלו מידו ויתבזו ואין דעתו מיושבת עליו בתפלתו : לא יאן בכס וכו' · שמא יפלו מידו:מכיר · מתירה שמא יפול ויתקע לו ברגלו : וקערה · מליאה ומעות · אלא יתפזרו : וכבר · שאם יפול יבא למתם : לאו מלוה ניכוי . לתוחן וכוונן עליו למשל : כבל . טטילתם ולקיחתם : מלוה הוא · ומתוך שמכיבה מלוה עליו לוקמשאם ושימורם כבד עליו ולא מריח : קורא בתורה · לריך לכניס

קרקע הולך לבקר חולים לנחם אבלים לולבו בידו נכנס לבית המדרש משגר לולבו ביד בנו וביד עבדו וביד שלוחו מאי קמ"ל להודיעך כמה היו זריזין במצות .

רש"י

כלולב לפי שנוטל ס"ת ופותחו : נכנס לבית המדרש . טריד בשמעתא ויפול מידיו :

זוהר אמור דף קא ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

א"ר יוסי תנן ונתן לסרן על שני השעירים גורלות לי שכי יקרא סוף דעזאזל חמיתון עבדה דשדי עדבין במחרים דלעלמא דעבדה לה נטל חלא מא דיסיב ליה מחרים. אבל בגין דשמחל זמין סחי יומא דילטורי ובגין דלא יסא ליה פטרא יסבין ליה מולקא בסחי וסחי עדב, מגרמי' סוף דסליק ביה דל"ר יסודא ח"ר ילמק מלה עלאה שכחה בעבד, עדבה דיסודא כתיב ביה ע"פ הגורל ע"פ הגורל ודחי דחיסו אמר דא חולקא דיסודא דא דכתימין וכו', וכן כולהו חוף שכא כיון דכשכא שוי ידוי חיון עדבין מדלגי וסלקין בידא דכשכא (כ"ה דסלקין עדבין בידא דכשכא חיון מדלגי מן ידוי) וסחרן בחמרייהו הס"ד וסשעיר אחר עלא עליו הגורל עלא עליו ודחי ולא דא בלחודוי אלא בכל זמנא דדילטורא זמין ואתחזיב ליה דסותא בעיין לסותא לקבליה במה דיתעסק וסביק לון לישראל בסחי יומא דלטורא זמין לאלי' אחרא סס"ד ויאמר ס' אל משה מחין אבא ואא תניון מסוע בארץ מחי סוא אלא סחי סוא דלטורא רבא מקטרגא דישראל וסא אחערו אבריי' דודאי בשעה שעתא דסוא זמינין ישראל למעבר ימא ולאתפרע' ממצראי אחר אחא אעברי' בארעא קדישא ואמינא דלא לאתחזין אלין למיעל בגווא אי אית דאין דייכיסו שכא ממצראי מס שניין אלין מאלין או יתותון כולסו כאחד או יסדרון כולסו למצרים ולאו אית סוא דאחערת ועבדוס ועבו אותם אחרא אחם וסא לא סליקו ממושבא אלא רד"ו ולא יתיר אמר הקב"ס מאי אעביד אשתדלותא בעייא שכא לאחיאשם קרבא לקבליס יסיבנא ליס במה דיתעסק ויסבוק בסו לבני וסא אשתכא במאן דיתעסק מיד א"ל אשתמת לבך אל עבדי אינוב כי אין כמוסו בארץ מיד פלג ליס דלטורא במילי ויען אסתן את ס' ויאמר אחם ירא אינוב :

מוסר יוסף לחק הלכה פסוקה

מצערי תשובה לר"י דף ל ע"ב — הר"ם הלכות גרושין פ"ו

מי שמעשה את מצירו לאמר כי עשה עמו עוכא או דבר פוב עליו ולא עשה אמרו ז"ל אסור לנעוב דעת הבריות ואפילו דעת נכרי ואסא אחתיו כזה אמור אל תכאי ישראל מאוב יותר מנזל הכוכבי יען ויניען כי שפת שקר תשתי רגע ואתחייבנו על גדרי האמת כי היא מיסודי הכפא מי שאשתבח בשעיא שמלאות בו אמר שלמה ע"ה לא נאות לנבל שפת יתר אף כי לנדיב שפת שקר פירוש אין לנבל להתנשות ולהתנשא בחעלת הבוהסף כי אמרו בחקרא של מעלה מזה ואפילו בניס אבוהסף כי אין לנדיב להתכבד בשקר ולאמר כי עשיתי ופורתי ואתתי ולא כן עשה וזה גלגלי לכל לאדסכל שכן לנדיב וגבה נדבותיו אשר עשה כי על כן נקבו על שם שלא עשה כי זאת הבינה' לעשה כי לבו בכל לצדקותיו אשר עשה בשם ולתהלה :

(א) כל הצריך נט"י והטביל ידיו בטי מקוה אינו צריך דבר אחר . ואם הטבילן בשים שאין בהם שיעור מקוה או בטים שאובין שבקרקע לא עשה כלום שאין המים שאובים משהרין את הידים אלא בנטילה : (ב) כל הנוטל ידיו צריך להזהר בארבעה דברים . בשים עצמן שלא יהיו מסולין לנט"י ובשיעור שיהיה בהן רביעית לכל שתי ידים ובכלי שיהיו המים שנישלין בהן בכלי . ובנושל שיהיו המים באין מכח נותן : (ג) ארבעה דברים פוסלין את המים . שנוי מראה . וגלוי . ועשיית מלאכה בהן . והפסד שמונע את הבהמה מלשתות מהן . כיצד מים שנשתנו מראיהן בין בכלים בין בקרקעות בין מחמת דבר שנפל לתוכן בין מחמת מקומן הרי אלו מסולין וכן אם נתגלו גלוי האוסר אותן משתייה נפסלו בנט"י :

לפמשיך מפ"ס דז"ל יסוס נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נפמס יהוה סיס יסידס ה דמלוי הה לל סס כ"ן שבעשיס בניקוד פולס:

א בְּבוֹא כָל־יִשְׂרָאֵל לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר
יִבְחָר תִּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּאָזְנֵיהֶם׃
א בְּמֵיתֵי כָל יִשְׂרָאֵל לְאִתְחַזָּאָה קָדָם יְיָ אֱלָהָךְ בַּאֲתָרָא דְּיִתְרְעֵי תִּקְרֵי
יָת אוֹרַיְתָא הָדָא נֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל וְתַשְׁמְעִינוּן׃ **ב** הַקְהֵל אֶת־הָעָם
הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן
יִלְמְדוּ וְיָרְאוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה
הַזֹּאת׃ **ב** כְּנוֹשׁ יָת עַמָּא גַּבְרַיָּא וְנָשַׁיָּא וְטַפְלָא וְגִיּוֹרָךְ דִּבְכָרְכָךְ בְּדִיל
דְּיִשְׁמְעוּן וּבְדִיל דִּילְפוּן וְיִדְחֲלוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן וְיִטְרוּן לְמֶעְבַּד יָת
כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא הָדָא׃ **ג** וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ
לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ **ג** וּבְנֵיהוֹן דְּלָא יְדָעִין
יִשְׁמְעוּן וְיִלְפוּן לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ אֱלָהְכוֹן כָּל יוֹמַיָּא דְּאַתּוּן קַיָּמִין עַל
אַרְעָא דְּאַתּוּן עָבְרִין יַת יַרְדְּנָא תַּמָּן לְמֵירְתָהּ׃ **ד** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ לָמוּת קְרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד
וַאֲצַוֶּנּוּ וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וַיִּתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ **ד** וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה
הָא קָרִיבוּ יוֹמָךְ לְמָמֹת קְרֵי יַת יְהוֹשֻׁעַ וְאִתְעַתְּדוּ בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא
וַאֲפַקְּדִינֵיהּ וַאֲזַל מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְאִתְעַתְּדוּ בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא׃
ה וַיֵּרָא יְהוָה בָּאֹהֶל בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֹד עַמּוּד הֶעָנָן עַל־פֶּתַח הָאֹהֶל׃
ה וְאִתְגְּלִי יְיָ בְּמַשְׁכְּנָא בְּעַמּוּדָא דַּעֲנָנָא וְקָם עַמּוּדָא דַּעֲנָנָא עַל
תְּרַע מַשְׁכְּנָא׃

נביאים ישעיה נה

לפמשיך מכ"ס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יסוס נפמ' דלקס אדני נפמש דסוד יְהוָה סיס יסידס דלקס יְהוָה סיס יסיד' דסוד לל סס כ"ן שבעשיס :

א דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בְּהְיוֹתוֹ קָרוֹב׃ **א** תְּבָעוּ דַחֲלְתָא דַיְיָ
עַד דְּאִתְרְמִי חַיִּין בְּעוֹ מִן קֳדָמוֹהִי עַד דַּאֲתוּן קַיָּמִין׃ **ב** יַעֲזֹב
רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשָׁב אֶל־יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ

מצודות דוד — רש"י

(ה) כשמלאו · בעוד כוח מלוי בכם עד לא תבלו מלרלכם — בהמלאו : קודם נזר דין בעוד שאתם לכם דרשוני : כי נבסו ועניין הסביעה שורש עמכם : בסיומו קרוב · כפל הדבר כמ"ש : (ג) דרכו · דרך הרשע : מחשבותיו ישוב מחשבותיו · וישוב · ישעה תשובה אל ס' וירחם עליו : ואל אלהינו · ישוב

כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃ ג יַשְׁבִּיק רַשִׁיעָא אוֹרְחֵיהּ דְּרִשְׁעָא וּגְבַר אָנֵס
עֲשָׁתּוֹנוֹהִי וְיִתּוּב לְפוּלְחָנָא דַּיְיָ וְיִרַחֵם עֲלוֹהִי וְלִדְחַלְתָּא דֵאלָהָנָא
אֲרֵי מַסְגֵּי לְסַלָּחָא׃ ד כִּי לָא מַחְשַׁבּוֹתַי מַחְשַׁבּוֹתֵיכֶם וְלָא דַּרְכֵיכֶם דַּרְכָי
נְאֻם יְהוָה׃ ה אֲרֵי לָא מַחְשָׁבָתַי מַחְשָׁבָתְכוֹן וְלָא אָרְחָתְכוֹן תַּקְנָן בְּאָרְחָת
טוֹבִי אֲמַר יְיָ׃ ו כְּי־גְבֹהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דַרְכַי מִדַּרְכֵיכֶם
וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃ ז אֲרֵי כְּמָא דְּרָמִין שְׁמַיָּא מִן אַרְעָא כֵּן
תַּקְנָן אָרְחָתַי מֵאָרְחָתְכוֹן וּמַחְשָׁבָתַי תַּקְנָן מִמַּחְשְׁבָתְכוֹן׃ ח כִּי כַּאֲשֶׁר
יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־
הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל׃ ט אֲרֵי כְּמָא
דְּנָחֵית מִטְרָא וְתַלְגָּא מִן שְׁמַיָּא וּלְתַמָּן לָא אֲפֵשַׁר לֵיהּ דִּיתוּב אֱלָהֵן
מְרַוֵּי יַת אַרְעָא וּמַרְבֵּי לָהּ וּמוֹעִילָהּ וְיַהֲיב בַּר זַרְעָא כְּמַסַּת לְזָרֵעַ
וְלַחְמָא כְּמַסַּת לְמֵיכַל׃

רש"י

שמים וכו׳ • לחם מוכיחים לך לתרוד כי ואני ניתן לב להשיב לחתכם : ושתם לא יטוב ריקם לך יטיב לעולם:סרוס• השביע : בהשובה ולבבי לא כן יחשוב : ולא דרכיכם דרכי • דרך מלך כ״ו להמית את סמורד בו ואין מועיל השובה ופיוס אבל דרכי לא כן הוא (ד) כי גבהו • כשהוא גבוה משמים מן הארץ כן דרכי גבה בשבדל רב מדרכיכם כי דרך מלך כ״ו שלא ימחול כלל וכלל ודרכי למחול תמיד וכל : ומחשבותי ממחשבותיכם להם מוכיחים שאין השובה מועיל כל עיקר אבל מחשבותי מועיל הרבה מאד : [ה] כי כאשר וכו׳ • ר״ל כמו שאם והשלג יורד מן השמים אבר לא יטוב אל השמים ע״י הוא שאם השיבה הרעיבות כי אם כתלוש מרוח החדמה וכו׳ ואת״ל השוב למעלה במקום שאמר : ומצמיח • הוא סולקת הלחח מהארעות בעוקר הארץ : והמלחים • הוא סולקת הלחח ממעל לארץ : ונתן : כשאם היה שכח לגבל תבואה לזרוע אבל עוד בחקים לחח ולהיות למאכל לאכול :

מצודות דוד

אל תלכיהו וים תקום כי ירבה לסלוח : (ג) כי לא וכו׳ • כי אין מחשבותי כמחשבותיכם שלא יועיל לכם השובה ולבבי לא כן יחשוב : דרכיכם דרכי • דרך מלך כ״ו להמית את סמורד בו ואין מועיל השובה ופיוס אבל דרכי לא כן הוא (ד) כי גבהו • כשהוא גבוה משמים מן הארץ כן דרכי גבה בשבדל רב מדרכיכם כי דרך מלך כ״ו שלא ימחול כלל וכלל ודרכי למחול תמיד וכל : ומחשבותי ממחשבותיכם להם מוכיחים שאין השובה מועיל כל עיקר אבל מחשבותי מועיל הרבה מאד : [ה] כי כאשר וכו׳ • ר״ל כמו שאם והשלג יורד מן השמים אבר לא יטוב אל השמים ע״י הוא שאם השיבה הרעיבות כי אם כתלוש מרוח החדמה וכו׳ ואת״ל השוב למעלה במקום שאמר : ומצמיח • הוא סולקת הלחח מהארעות בעוקר הארץ : והמלחים • הוא סולקת הלחח ממעל לארץ : ונתן : כשאם היה שכח לגבל תבואה לזרוע אבל עוד בחקים לחח ולהיות למאכל לאכול :

כתובים תהלים עז

להמשיך מיסוד ומלכות ז״א שין דלת יוד נקפ שין שין דלת שין דלת יוד רוש יאהדונהי נשמם דיסוד א אד אדנ אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמם דמלכות יוד הוי וף הוי מיס יסידס דיסוד יְהוָה מיס יסידס דמלכות אל שם ס״ן שבעטיס

א חָשַׁבְתִּי יָמִים מֵקֶדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים׃ א מְנִיתִי יוֹמִין טָבִין דֶּמִן
לְקַדְמִין שְׁנַיָּא טָבָיָא דֶּמִן עַרְמִין׃ ב אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה
עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי׃ ב אֶדְכַּר תּוּשְׁבַּחְתִּי בְּלֵילְיָא עִם
דָּרְהוּרֵי לִבְבִי אֲמַלֵּל וְיָבֵשׁ שִׂנְסָיָא מַנְדַּע דְּרוּחִי׃ ג הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח
אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד׃ ג הַאָפֵשַׁר דִּי לְעַלְמִין יִרְחַק יְיָ וְלָא יוֹסִיף

רש"י

חשבתי ימים מקדם • התבוננתי שעשית עם הנמושים: בלילה • בימי הגלות הני זוכר ניגוני שהיתי מנגן בימי קדם בבית ויחפש • לשון מיפוש רוח מחפש מה היה מדתו של הקב״ה :

מצודת דוד

(ד) חשבתי • הני ת שב בימי השובים שהיו לי מימי קדם • שנות עולמים • בפל הדבר במ״ש : (ג) בלילה • הוא הנת שהתבוננתי בהדם פעמים ואז אזכור מה שהיתי מנגן בבית המקדש ויחפש • לשון מיפוש רוח מחפש מה היה מדתו של הקב״ה : ומתי מדבר עם לבבי ורוחי יחפש לדעת מה יהיה סוף הדבר :

(ג) הלעולמים . וכי עד עולם ישזוב ה׳ לותי וכי לא יוסיף

לְאַתְרַעָיָא תּוּב׃ ד הֲאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר׃
ד הַאֶפְשַׁר דִּי פְסַק לָעַלְמִין טוֹבֵיהּ שְׁלִים פִּתְגָם דְּבִישׁ־עַל כָּל דָּר
וְדָר׃ ה הֲשָׁכַח חֲנוֹת אֵל אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה׃ ה הַאֶפְשַׁר
דְּאִתְנְשֵׁי לְחַיָּא אֱלָהָא אִין סְלִיק בְּרוּגְזֵי מִן לְמִכְמַר רַחֲמוֹי לַעֲלְמִין׃

ויש"י

מצודות דוד

הכבח חנות • לשון חנון . אם קפץ • אם סגר רחמיו לעולם כשכיל הלח :

וחרמים כו׳ • משום דמדר ושבועה גבי סדדי כמוב כל נדר וכל שבועה כו׳ מני לסו לשבועות נמי הכא (משל״כ נדרים נזיר) ומיירי הני נמי לחיוך כולהו ונדרים דמסר הפלח עליה דחומ׳ קונם ככר זה עלי שעושה הכבר הקדש עליו זנבי מרמים נמי אסר הפלח עליה מני לסו גבי סדדי משל״כ שבועה דקאסר כפשים מספניה תו׳:(ה) ומעמא נגמ׳ דיוסים שאיני מוכיחות לה חוו יוסים כו׳ וה״מ ה״כ למאי לקרי יד כ׳ הר״ן משום דלא מסיק דנוסים למימר מאסור בקרבן ה״כ דלא אמר מאסור בסדיק הר״כ: שאיני אוכל • ולפ דמי לשאיני יכן שאיני מדבר דרים פ׳דלקמן דאמן דמוכר מדאוריים׳דסוי דבר שאין בו ממש דהסם אינו אסר לה בדיבור ולה בשיגה לכל הכא מ״מ במאכל שהוא מזכיר יש בו ממש והוא קונם המאכל עלמו עניו זה שאיני אוכל תו׳ ומתי״ט: לך • פי׳ מהלכתיהם״ לתי אסם של מי אסם : מנודה כו׳ • לשון הר״מ מי שיאמר ממודם כו׳ שאיני אוכל לך כו׳ אבל התו׳ כ׳ דהכא ל״ל לפייס שאיני אוכל דאין לספק בהרקא ד״ם דה״ל בל׳ נידוי לפי שאין אדם רגיל להזכיר נידוי לעלמו כו׳ וה״כ ודאי ל׳ נדר סום ל׳ נע וכד ומרוסק מהלתתו : להחמיר • פי׳ לאכול בד׳ אמותיו הר״ש משמע אבל לא לעניו לאכול מהלו ועתו״ט • (ג) וכן פי׳ לקמן בגדולם אם אמר בגדולם בשריס הריני נזיר והרי זה קרבן ולפי זה ריש פשיטא ועקרא

משום

פרק א כל כנויי נדרים . בגמרא מוקמינן דריש דמתני׳ אסורי מאסרה וסכי קתני כל ידות נדרים בכנויי נדרים בנדרים • אלו הן ידות נדרים שאומר לחבירו מודר אני ממך כו׳ אלו הן כנויי נדרים שאומר לחבירו קונם קונם כו׳ , ידות נדרים שבאסם שנדרי׳ שאומרין לחמזיס • כנויי נדרים כמו שאמרנו שם לחבירו שאינו עיקרו של שם : מודר אני ממך . אם אמר אמר מלשונות הללו מודר אני ממך שאיני אוכל לך ושאיני טועם לך או מופרש אני ממך שאיני אוכל לך ושאיני טועם לך או מרוסק אני ממך שאיני אוכל לך ושאיני טועם לך הוי ידות נדרים ואסור לאכול ולטעום עמו אבל אם אמר לו מודר אני ממך בלבד אין במשמעות דבריו אלא שלא ידבר עמו ומופרש אני ממך בלבד משמע שלא יסא ויתן עמו ומרוסק אני ממך בלבד משמע שלא יבא עמו ושאיני ואיני אוכל לך הוי אסור לאכול עמו אבל אם אמר לו שלא אוכל עמך פירש ואמר עם כל ל׳ מלשונות הללו שאיני אוכל לך ושאיני טועם לך (ה) : ר״ע היה אומר כלי . כלומר מאסר שפתיו זו בזו ולא רצה לאסור בפירוש אבל היה נראה מדעתו שהיה אוסר : כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה . אם אמר הרי עלי כנדרי רשעים שנדריהם נזיר וקרבן ושבוע׳ (ב) אם אוכל ככר זו ועבר ואכלה מיד להיות נזיר ל׳ יום ולהביא

קרבן

קרבן עולה וסייב מלקות בעיכר על שבועת בטוי שהרי הזכיר בנדרו נזיר וקרבן ושבועה ומה שאמר בנדרי רשעים לפי שהרשעים הם שנדרים ושבעים ולא הכשרים שהכשרי' יראים שלא לעבור על כל

בנדרי כשרים לא אמר כלום כנדבותם נדר בנזיר ובקרבן : (ב) האומר לחבירו קונם קונח קונם הרי אלו כנוין לקרבן . חרך חרך חרף . הרי אלו כנוים לחרם . נזיק נזיח פזיח הרי אלו כנוין לנזירות שבותה שקוקה . נדר במותא הרי אלו כנוין לשבועה : (ג) האומר לא חולין לא אוכל לך (גמ' לחולין שאוכל לך) לא כשר . ולא רבי טהור

מתאר (ג) ומהכי' שלא להוציא שבועה מפיהם (ד)ולפיכך בנדרי כשרים לא אמר כלום : וכנדבותם נדר בנזיר ובקרבן.הם אמר כנדבות כשרים הרעי נזיר והרי זה קרבן הם אוכל ככר זה ואכלם סייב בנזיר ובקרבן שהכשרי' פעמי' נודרי' בנזיר לפרושי מאיסור ומתנדבי' בקרבן שמביאים קרבנם לפתח העזרה ומקדישין חומש הם כדי שלא יבואו הם לידי מכשול ונדבה היא

כשיאמר הרי זו נדר הרי עלי לפיכך הכשרי' מתנדבי' לפי שיש נודרים כי היכי דלא ליתי לידי מקלה : (ב) קונם קונח קונם הרי אלו בנוין לקרבן . לשונות של עכו"ם הם וים הם מפי שקורא לקרבן כך וים מי שקורא כך ובכל לשון שיאמר מלבו הוא מתפיס בקרבן (ה) : נדר במותא . כלו' בשבע ואוא בכויי של מותא שהיא שבוע' בלשון תרגום : (ג) לחולין שאוכל לך . שלמ"ד נקודה פתח משמע לא חולין יהיה מה שאוכל לך אלא קדש : לא בשר . יהיה אלא פסול ואיינו קדשים דשייך בהו כשרות ופסלות : לא דבי . לא מותר כמו חיל קמלא דבן (במסכת ע"ז דף ל"ז) ואף על גב דלשון מותר ואסור שייך יותר בבי מלשון איסור ואכן ק"ל שאין מתפיסין אלא בדבר שנדור ושנדוב הוחיל וים במשמעות מותר גם בקדשים דאכן שפיר נדרי לשמיר שבועה מלשון איסור

בקיאין רש"י והר"ב בכח דרכותא דשמעתי' דלא מצינת בלשונות עכו"ם שפיר לשונות נמוריס שמורה בהן נדרו נדר אלא לפי שלשונות שהיום נמוריס בשהרי לשון מקודש הוא אלא שנשתבש ומה"מ אלא יפה נדר כיון שאינו לשון נמור בפ"ש קמ"ל : לקרבן . להתפיס בקרבן דהכנוים דריש לקי לפרושי הרמ"ם : חרך . שהומר ככר זה על חרך רש"י . נזיק . שהומר בריני מזיק הם אוכל ככר זה ובשהא אלא אוכל רש"י : במותא . גי' הר"מ במותא ומפרש נמי שהוא כינוי בלשון תרגום ועתי"ט : לא חולין לא כו' . ס"ג הר"מ ומפי' שכל מה שאוכל לך לא יהיה חולין והיה בלשון אמר כל שאוכל לך יהיה קרבן אבל גי' הר"ב לחולין שאוכל וכי' הרמ"ם שכ"מ בגמ' כו' ונס מהני' מוכחה בכל הגיא דמהני' שאמרי אוכל דריש קיימא ע"כ : לא חולין . טעמא משום דמכלל כו' אלא דכיון שאומר לחולין ואי"כ ליה הלכתא כוותיה ואפשר דמהני' לאו משום דמכלל כו' אלא משום סיפא דכשרים אבל בגמ' מפי' בשומר בנדרי רשעים הריני עלי ושיהיו כלומר אם אמר בנדרי רשעים עלי והיה נזיר עובר לפניו וכתב הר"ן ולא לישטריך[לא] משום סיפא כו' דכשיאמר בנדרי כשרים פשל לי' אבל בשומר הריני לפי' דלא אמר בנדרי רשעים מהני בדתנן בריש נזיר בשומר לחבי ועתי"ט(ג) פי' שהנדר הוא הרי עלי כדמסיק וכיון שכן לפי כשיא בפחם שהעזרה אין נודרין דשם ליכא משום שאם תאמר והוא סייב בחרימות ואמו לידי מקלה בכל תאחר תו : (ד) ומה דכתיב נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי לדקדקיה לזרוזי נפשיה בעלמא שכבר

הם מצוייבים וקיים לא שמוטה הו שלא לעבור על ל"ת הרי ליה למנדר ועל זה אנו מצוים נדרים סייב לפריעות הר"מ והרמ"ם : נדר . בגמ' והא אמרת אין נודרין אלא בדבר שיש בגזירות נודרים בגזיר בדוקא נקט לפי שלא שייך בגזירות שלא נדר ופי' הר"ן דנדר פי' דבר שאינו בא לגמרי בנדבת הלב ונדבה אם שאדם נודר יותר מנדבת נפשו ומעשיו יותר רצויות ומש"ה אמרי' דנדר הוא הרי עלי לפי שאינו מצוי בגמרי כיון שלא הפרישו עכשיו ונדבה הוא בלשון הרי זו לפי שהוא מצוי בנדרו יותר רצוי ולפי זה בגזיר תע"ם שאין בנדר של גזירות שלא בלי נדר מי שכוונתו רצויה יותר קרוי גזירתו נדבה ומי שאין כוונתו רצויה כל כך קרוי נדר ושל הכשרים נקרא נדבה כי אין בגזירתם שום נדבה עבירה : קונם . שאמר קונם כבר זה עלי רש"י : (ה) והם לכל לשון המודר אדם מצייב ואע"ג שי מני הכי לשונות משום דבשני

שמעתו לא חולין ממילא משמע דקרבן יהא דהשומר דבר זה חייבו מומר משמע שהוא לאסור זעתי"ט : ושמא כו' . ובהני לא שייך למ"ד פשומה בתחלתן דלדרכה לי אמר להו כלמ"ד חיבא למימר דלהמירא קא מכוין ובהני נמי תע"ב דלא אמר כהו כ"ק הדמיון מהשני שכיון שאמו מורם לאסור בל"ש נמי מהשר"ב : נותר כו' . תע"ג דהוו דבר שהשרף המתפים בעיקר קדושת הקרבן שבשעה נותר פגול גמ' : אסור . לפי שהמחיל בכ"ק הפסיק באיסורא הר"ש : (ו) דהשם נדרים להחמיר ועוד דמשמע דמשם הידוש קאמר הר"ב : באימרא . בכ"ק דהני כולהו אין שמן מורם על גב איסור ת"ב בלא כ"ק משמע דבשבע בעיי לימרא וכן בשחרת הר"ן וק' עליה ועי' לוח י' : (ז) שבקרבנות שהם ריש ניסוח תו' : בקרבן . אפוא דהשם נודר בקרבן הוא מתפיס הרמ"ם (ה) דעולה ומנחה משכחת לה בחמידין ומוספים ושלמים משכחת לה בשלמי לבור דבכורים ת"ב שלמי נזיר : (ט) בלומר קמ"ל דהוי דבר שבור ושעמא עי' רפ"ב ומשתבר לפי קרבן עולה כו' דקרבן לאו מלתא בהפי נפשיה הוא דבי' לא שייך חוכח כו' ואיכא למידק עולה ודמי ליה למה ליטטריך הא משמעי לחרי לגפי ואזלי לחומרא וי"ל דסד"א דמש"ה פרט ללאו להתפיס במילי דחוכח ועמו"ש : (י) ואיכ"ל למידק מנחה שהיא בהא מבעלי חייב מאי סיי' שייך בי' ומלי הרמ"ם משמע דמי דאמרי' לאו מי מרגיש אמרינן אלא כל דבר שמשי קורין לה מי בלשון בני אדם : (יא) ז"ל התו' הא קרבן בשתי חיבות בחיי הקרבן קאמר ובני משמע הא הכא בקרבן אלי נשבע והקרבן שאמר בחיבה ל' אסור אלא שייך לומר שהוא לי שבועה כיון דאמר ליה בחיבה ל' ועתי"ט : לא כו' . וס"ד דאי אמר לקרבן שאוכל לך דמשמע שפיר לקרבן יהא מה שאוכל לך הר"ב ועתי"ט : קונם . ר"י נמי פליג בהא בו' דה"ה בלי קונס בלא כ"ק דמומר דקונס פי לא עדיף מלי קרבן

עצמו

כנדר אמרי' על דבר שיזדון נתכוין : טהור . אם אמר לא טעור מה שאוכל לך : טמא נותר פגול . אם אמר טמא מה שאוכל לך וכן כולי : אסור . שכל אלו נדרים המוזכרים בקדשים אם באימרא . כמה. שלא קרבן (ו) : כדורים . בלשכת העליסתו בלשכת הטלאים : כעצים . בגזרי עצים של מערכה: באישים . בקרבנות שעל גבי המזבח: כהיכל.בקרבנות שבהיכל : כירושלים . בקרבנו' שבירושלים : פ"ק בסומות של ירושלים דקסבר שסומות ירושלי' מעירי הלשכ' קא אמו : בא' מכר משמשי המזבח . כגון מזלגות מזרקות ומחתות אם אמר כמזלגות שאוכל לך וכן כולם תע"פ שלא הזכיר קרבן ס"ז כגודר בקרבן : ר"י אומר האומר ירושלים . בלא כ"ק לא אמר כלום ומ"ק פליג עלי' וחין הלכה כרבי יהודה : (ד) האומר קרבן עולה מנחה חטא' תודה ושלמים . כל הני קרבנות מזכח הם (ה) . ותודה נמי דמיא לאזכיר להודות הר"ת דחין זה נודר בדבר שגדור (ט) ורבי יהודה מתיר . משום דאמרן בלא כ"ק דמי לנשבע בחיי הקרבן ובחיי שעולה (י) וחין כאן לא נדר ולא שבועה ורישא אמשמעינן דפליג ת"ק עלי' ר"י בירושלים אם מזכירה בלא כ"ק ואמרי דהוי נדר וסיפא אמשמעינן דפליג רבי יהודה עליה דת"ק לפיכך בקרבן עולה ומנ"ל וכו' בהזכירן בלא כ"ק לא הוי נדר : קרבן הקרבן בקרבן שאוכל לך אסור . תע"ג דכל הני אמעינן להו בכר הקרבן אלטריכא ליה דהר"מ בחיי הקרבן קאמר ומה התם לקמן בפ' כ' הקרבן שאוכל לך מוכר התם אם קרבן קאמר דמשמע חיי קרבן (יא) : לקרבן לא אוכל לך ר"מ אוסר . דנשמה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך וחין הלכה כר"מ : קונם חי מדבר עמך . ולפ"ג דחין נדרים חלים על דבר שאין בו ממש ר"מ כשאמר קונם חי מדבר עמך

אסור

(יב) קונם פי מדבר עמך . ידי עושה עמו ופ"ע מו' : (יב) חסור ספס מלדבר ופסס דבר סים כ ממס סוס ובן יאמרו ידי למעשיהס ורגלי להליכן וכל כיוצא בזס :

עמך . רגלי מהלכת עמך אסור : וז"ל סר"ב מסמע דקוסס דקאי אדכור ומסמע נמי דקאי אספס סלכך כיון דסמס נדרים להסמיר לתרוייהו דאפס קאי וכ"ז מדאורייתא אבל מדרבנן אפי' על דבר אחד ממס סל הנדר ועי' תי"ט :

גמרא נדרים דף ז ע"ב סלכס ס כלס כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**

אמר רבי חנן אמר רב השומע הזכרת השם מפי חבירו צריך לנדותו ואם לא נידהו הוא עצמו יראה בנידוי שכל מקום שהזכרת השם מצויה שם עניות מצויה ועניות כמיתה שנ' כי מתו כל האנשים וגו' ותניא רשבג"א כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני א"ר אבא הוה קאימנא קמי דר"ה שמעה להראיתא דאפק הזכרת השם מפומה לבטלה שמתה ושרא לה לאלתר באנפה ש"מ תלת ש"מ השומע הזכרת השם מפי חבירו צריך לנדותו וש"מ נידהו בפניו אין מתיר לו אלא בפניו וש"מ אין בין נידוי להפרה ולא כלום א"ר גידל א"ר ת"ח מנדה לעצמו ומיפר לעצמו פשיטא מהו דתימא אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין קמ"ל היכי דמי כי הא דמר זוטרא חסידא כי מחייב בר בי רב שמתא משמית נפשיה ברישא והדר משמית בר בי רב וכי עייל לביתיה שרי לנפשיה והדר שרי ליה אמר רב גידל אמר רב מניין שנשבעין לקיים את המצות שנאמר נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא אלא הא קמ"ל דשרי ליה לאינש לזרוזי נפשיה ואמר רב גידל א"ר האומר אשכים ואשנה פרק זה משנה זו מסכת זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל והלא מושבע ועומד הוא ואין שבועה חלה על שבועה מאי קמ"ל דאפילו זרוז בעלמא היינו דרב גידל קמייתא הא קמ"ל כיון דאי בעי פטר נפשיה בק"ש שחרית וערבית משום הכי חייל שבועה עליה אמר רב יוסף נידוהו בחלום צריך עשרה בני אדם להתיר לו והוא דתנו הלכתא אבל מתנו ולא תנו לא ואי ליכא דתנו הילכתא אפי' מתנו ולא תנו ואי ליכא ליזוק וליתיב אפרשת דרכים ויהיב שלמא לבי עשרה עד דמקלעי ליה עשרה דגמרי הלכתא אמר ליה רבינא לרב אשי ידע מאן שמתיה מהו דלישרי

רש"י

הזכרת השם . שמוציא שם שמים לבטלה . נידוהו בפניו לביתיהם . ושרי ליה שלא נידוהו בפניו : פטר נפשיה בק"ש תכף שנדה את האדם בפניו אין יכול להתיר לו אלא שנדה ק"ש קיים לא יחוס תפיך לאמר ר"ש בן יוחאי במסכת מכחות כל הקורא ק"ש שחרית וערבית הרי זה קיים מצות לא יחוס : תנו . משנה : תנו . גמרא : יכיר שלמא לבי עשרה . וכך מהיגיון ליה כיון שנידוהו : כך ה"א לחלום כלא דברים בטלים . ומשמ הא דשרו ליה דברים בטלי ס טוו :

ליה אמר ליה לשמתיה שוויה שליח למישרי ליה לא שוויה שליח אמר ליה רב אחא לרב אשי שמתיה ושרי ליה בחלמיה מאי אמר ליה כשם שא"א לבר בלא תבן כך א"א לחלום בלא דברים בטלים :

זוהר אמור דף קא ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

לרעיא דבעית לאעברי עתי בחד נהרא אעבר זחלא לקטרגא ליס בעתיס רעיא סוס חכיס אמר מתי אעביד דבעור דלחא אעבר לעלייא יקטרג סוס בעתי זקף עינוי ואמת בין עתי חד תייסא מחלין תייסי בדא דסוס רב ותקיף אמר אסדי דא לקבליס ובעור דמקטרגי דא בדא אעבר לכל עתי ויסתזבון מניס כך קב"ס אמר ולתי סא תייסא חד רב ותקיף ואליס אסדי לקבליס ובעור דסוא יסתדל ביס יעברון בני ולא יסתכא קטיגורא לגבייסו מיד ויאמר ס' אל סמטן סמסת לבך עד דקב"ס זוג לסו כמדא דכתיב סנו בידך . בעור דסוא אסתדל ביס סביק לון ליסראל ולא יסתכא קטיגורא לגבייסו אוף סכא בסתי יומא דילטורא זמין לאלוי אדע' ובעיגא לסדרא לקבליס במא דיתעסק (כנוגא דיליס) ובעור דאיסו אסתדל ביס סביק לון ליסראל ומתל' אמרי לזאזולא דבי מלכא סב ליס זעיר אמרא ויסבאך קמי מלכא ולתי לאו ייתא למלכא מלא ביסא לזמנין נטלין לס להסוא מלא עלאי דבי מלכא ומלכא עביד דיוא בניניס ר' יצחק אמר לעטו' דקאיס קמי מלכא סב ליס אמרא ולבתר אימת ליס ואחזי ליס כל אינון טעוון לעבדא וכל אינון ביסין וסוא ייתי ויסבאך ויי"ת דלא יסתכא בעלמא כוותך אוף סכא סא קאיס דלטורא אדיר קמי מלכא ישראל יסבין ליס אסי דורון ובסאי דורון פסק' לכל ביסין ולכל טעוון ולכל חובין דעבדו ישראל וסוא אתי ומסבא לסו ליסראל ואתעביד סניגורא עלייסו וקב"ס אסדר כלא לריסא ד"יסי דעמיס בנין דכתיב כי נחליס אחס חומס על ראסו :

הלכה פסוקה — יוסף לחם — מוסר

כר"ס סלכות ברכות פ"ו — מסברי תשובס לר"י דף ל ע"ב

(א) כל מים שנעשה בהן מלאכה נעשו שופכין ופסולין לנט"י . כיצד מים שאובין שהדיח בהן כלים או ששרה בהם אתו וכיוצא בזה בין בכלים בין בקרקעות פסולין לנט"י הדיח בהן כלים מודחין או חדשים לא פסלן . מים שהנחתום מטבל בהן את הכברות פסולים . ושהוא חופן מהן בשעת לישה כשרים שהמים שבחפניו הן שנעשו מהן מלאכה . אבל המים שחפן מהם הרי הם בכשרותן : (ב) וכל מים שנפסלו משתיית כלב כגון שהיו מרים או מלוחין או עכורין או ריח רע עד שלא ישתה מהן הכלב בכלים פסולין לנט"י . ובקרקעות כשרים לרטבול . חמי טבריא בטקומן מטבילין בהם את הזיבים אבל אם נשל מהן בכלי או שהפל"ג מהן אמה למקום אחר אין נוטלין מהן לא ראשונים ולא אחרונים מפני שאינן ראוין לשתיית בהמה :

אמרו ז"ל כי מי שמכבדים לומו במדרגית מכבוד קרחויות להם למי שמוח יודע שתי מסכתות וסוח ח"י זולתי לחת עלין ויאמר למס לחת לבדס לתי יודע כל שכן כי לסור לכזב ולהתפאר לאמר שמעתי כלא רכות . ביים לא יקראו בסיפור דברים אלר יפתו ושמעו ויגדו מלוערות לבל יתליפו דבריס על לוחות תפליסס מתין ספסד לתדס נדבר לך כמעט כגלס בשקרותס ת"פי שתוסס מרויחים ממון בכך ואמרו רבותינו כי גס זס לסור סוא שלא למדו לשוסס דבר שקר לך לתן עגמס בעוסס המשקריס ללא דבר אלר זכרנו עגיגס :

מצות השם

סוגס מל סכ"ד ס' מנינס פ"ג ס"ל סס"ד מ"ע ע"ז סמ"ג עשין ר"ל :

תריב (רמז) מ"ע להקטיל לא יסרחל מכשיס וכשיס וטף וסמלך יקרא בלזניסס פרשיות סתורס שנאמר

שנאמר הקהל את העם האנשים והנשים וטף וגו׳ בשול שמועה של שוכות בשמלא שנה שמיעת תוקפין בשלוחות בירושלים להקהיל את העם ומביאין בימה של עץ לעזרה נשים והמלך יושב עליו וכל ישראל מתקבלין סביביו וזהו שכתוב בסוטה ס״ח וזהו לשון סכנה כו׳ עד שכאן גדול הוא למלך והמלך מקבל ומעומד ומברך וקורא מתחלי׳ אלה הדברים עד פ׳ שמע ומדלג עד וסיפ שמע ומדלג עד עשר מעשר וקורא עד סוף הפרשה (שכל אלו הפרשיות מזהרות למלכים ומחזיקין בדת לשם) פוסק ומברך לאחריה כו׳ והקריאה והברכות בלשון הקדש ומייבין לשמוע בכוונה גדולה וגומר בזמן שכיום :

וילך יום ד תורה

להפטיר מת״ס דז״ק יהוה נפש י יה יהו יהוה רום יוד הא ואו הא כשמא יְהוָה סיס יסידס ו דמלוי וו לל שם ס״ן שבעשיס בניקוד מולם :

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם־אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה ו
אַחֲרֵי ו אֱלֹהֵי נֵכַר־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָא־שָׁמָּה בְּקִרְבּוֹ
וַעֲזָבֵנִי וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ׃ א וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה הָא
אַתְּ שָׁכִיב עִם אֲבָהָתָךְ וְיִקוּם עַמָּא הָדֵין וְיִטְעֵי בָּתַר טָעוֹת עַמְמֵי
אַרְעָא דְהוּא עָלִיל לְתַמָּן בֵּינֵיהוֹן וְיִשְׁבְּקוּן יָתִי וְיָשְׁנוּן יָת קְיָמִי
דְגַזְרִית עִמְּהוֹן׃ ב וְתָקֵף אַפִּי בֵּיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲשַׁבְּקִנּוּן וְאֶסְתַּרְנִי פָּנַי
מֵהֶם וְהָיָה לְאֶכֶל וּמְצָאֻהוּ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בְּיוֹם הַהוּא
הֲלֹא עַל כִּי־אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה׃ ב וְיִתְקוֹף רוּגְזִי
בְּהוֹן בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲרַחֵיקִנּוּן וַאֶסְלֵק שְׁכִינְתִּי מִנְּהוֹן וְיֵהוֹן לְמֵיכַל
וְיַעֲרָעָן יַתְהוֹן בִּישָׁן סַגִּיאָן וְעָקָן וְיֵימַר בְּיוֹמָא הַהוּא הֲלָא מִדְּלֵית
שְׁכִינַת אֱלָהִי בֵּינִי אַרְעוֹנִי בִּישַׁיָּא הָאִלֵּין׃ ג וַאֲנָכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר
פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
ג וְאֶנָא סָלֵקָא אֶסְלֵק שְׁכִינְתִּי מִנְּהוֹן בְּיוֹמָא הַהוּא עַל כָּל בִּישַׁיָּא
דְעֲבָדוּ אֲרֵי אִתְפְּנִיאוּ בָּתַר טָעוֹת עַמְמַיָּא׃ ד וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת־
הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמְּדָהּ אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׂימָהּ בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה־לִּי
הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵעֵד בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ד וּכְעַן כְּתוּבוּ לְכוֹן יָת תּוּשְׁבַּחְתָּא
דָּדָא וְאַלְפֵהּ־יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שַׁוְיֵהּ בְּפוּמְהוֹן בְּדִיל דִּתְהֵי דָּקְמַי
תּוּשְׁבַּחְתָּא הָדָא לְסָהִיד בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ה כִּי־אֲבִיאֶנּוּ אֶל־הָאֲדָמָה ו
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָיו זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ וְאָכַל וְשָׂבַע וְדָשֵׁן וּפָנָה אֶל־
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבָדוּם וְנִאֲצוּנִי וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי׃ ה אֲרֵי אַעֲלִינּוּן
לְאַרְעָא דְקַיֵּימִית לַאֲבָהָתְהוֹן עַבְדָא חֲלָב וּדְבָשׁ וְיֵיכְלוּן וְיִשְׂבְּעוּן
וְיִתְפַּנְקוּן וְתִפְנוֹן בָּתַר טָעוֹת עַמְמַיָּא וְיִפְלְחוּן לְהוֹן וְיַרְגְּזוּן קָדָמַי

וישנון

וילך יום ד ריד

וַיְשַׁנְּנוּן יַת קְיָמַי׃ ו וְהָיָה כִּי־תִמְצֶאןָ אֹתוֹ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעָנְתָה
הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לֵעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ כִּי יָדַעְתִּי אֶת־יִצְרוֹ
אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטֶרֶם אֲבִיאֶנּוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי׃
ז וַיִּהְיוּ אֲרֵי יַעֲרָעָן יַתְהוֹן בִּישִׁין סַגִּיאָן וְעָקָן וְתָתִיב תּוּשְׁבַּחְתָּא דָּדָא
קָדָמוֹהִי לְסָהִיד אֲרֵי לָא תִתְנַשֵּׁי מִפּוּם בְּנֵיהוֹן אֲרֵי גְּלֵי קָדָמַי יְצַרֵיהוֹן
דְּאִינוּן עָבְדִין יוֹמָא דֵין־עַד לָא אַעֲלִינוּן לְאַרְעָא דְקַיֵּימִית׃

נביאים ישעיה נה

להפטיר מכ״ס דז״ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רום יהוה כשמא דכלא אדני כשמ׳דהוד יְהוָה סיס יסידס דכלא יְהוָה סיס יסידס דהוד לל שם ס״ן שבעשיס :

א כֵּן יְהוָה דְּבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא־יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־
אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו׃ א כֵּן הֲוֵי פִּתְגָמִי מִן
מִן קָדָמַי לָא אֶפְשַׁר דִּיתוּב לְקִדְמַי רֵיקָן אֱלָהֵן עָבַד יַת דְּרַעֲנָא
וּמַצְלַח לְדַשְׁלַחְנָא לֵיהּ׃ ג כִּי־בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן
הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף׃
ג אֲרֵי בְּחֶדְוָא תִּפְקוּן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא וּבְשָׁלְמָא תִּתּוּבְלוּן לְאַרְעֲכוֹן
טוּרַיָּא וְרָמְתָא יְבוּעוּן קֳדָמֵיכוֹן תּוּשְׁבְּחָא וְכָל אִילָנֵי חַקְלָא יְשַׁעֲנוּן
בְּעַנְפֵיהוֹן׃ ג תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ תַּחַת (ותחת ק׳ הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה
חֲדֶם וְהָיָה לַיהוָה לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת׃ ג חֲלַף רַשִׁיעָא
יִתְקַיְמוּן צַדִּיקַיָּא וְחֲלַף חַיְבָא יִתְקַיְמוּן דַּחֲלֵי חֲטָאָה וִיהֵי קֳדָם יְיָ
לְשׁוּם לְאָת עָלַם דְּלָא יִפְסוֹק׃ ד כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ
צְדָקָה כִּי־קִרְבָתָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת׃ ד כְּדֵין אֲמַר יְיָ
מַטְרוּ דִינָא וַעֲבִידוּ צִדְקְתָא אֲרֵי קָרִיב פֻּרְקָנִי לְמֵיתֵי וְזִכּוּתִי לְאִתְגַּלָּאָה׃
ה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־זֹּאת וּבֶן־אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ
וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל־רָע׃ ה טוּבֵי אֱנָשׁ דַּיְעַבֵּד דָּא וּבַר אֱנָשָׁא

מצודות דוד

(ט) לא ישוב אלי ריקם · מבלי יעשה הדבר הכוונ ואשר בלשון בן אדם הכוונה מי לעשות דבר וחוזר לפעמים ריקם זלא גמר בהליכות ולפי שאחר כאשר ואמה לא ישוב נזה תחר למון לא ישוב : כי אם עשה · הדבר יעשה וכיוצוסב למעלה ט אר כי שמחה תלאו · וכלל הדבר במ״ש : [כ] כי בשמחה תלאו · זוה בהבעתה ט אר כמשמעו תלאו · מן הגלות : יפלחו · יעבדו · לפניכם · רמז · שיתנו לכם פרייס ומתם : ימחאו · יכו כף · תחת כמעלון וכו׳ : תחת הרשעים יעלו הצדיקים : נעלץ ונרפד·

(ג) תחת הנעלון · ר״ל במקום ממשלת הקוממות ימשלו ישראל · ותחת הסרפד · כפל הדבר במ״ש : וכיס · הדבר הזה יכיס לכם לשם גבורה : לשון עולם · וכיוס לשון ונצחון מכן יהיה עד עולם ולא יכרת הדבר הזה : (ד) אמרו משפט · אמרו משפטי התורה ועשו לדקה זה עם זה כי קרוב · ע״ז תהיה תשועתי קרוכה לבוא ולצדקתי לכם קרוכה להיות נגלה לעין כל : (ה) יעשה זאת הוא המאור למעשה שיעמור על השבת מחללו כי הוא יסוד מוסד על תמונת מירוש העולם ותיכ הזה הנודעי יעמור ידו

דִּיתַקְּפָה בְּהּ יִסּוּר שַׁבָּתָא מֵאֲחֳלוּתֵיהּ וְיִסּוּר יְרוּחֵי מִלְּמֶעְבַּד כָּל דְּבִישׁ׃
ו וְאֶל־יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי יְהוָה
מֵעַל עַמּוֹ וְאֶל־יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ׃ וְלָא יֵימַר בַּר עַמְמִין
דְּמִתּוֹסַף עַל עַמָּא דַיְיָ לְמֵימַר אַפְרָשָׁא יְפְרִשַׁנִּי יְיָ מֵעַל עַמֵּיהּ וְלָא
יֵימַר סָרִיסָא הָא אֲנָא חִשִּׁיב כְּעָא יָבִישׁ׃

רש״י

מיני קוּנִיס כס׃ הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי ס׳ ולמה נתנייר הלה הקנ״ס יבדילני מעל עמו כמ׳שלם שכרם׃

מצודת דוד

מעשות כל רע הוא׳ ומתמין שים בורח׃ (ו) הנלוה׃ סמתחבר עליו על ס׳ להתמין בו׃ הבדל יבדילני׃ לחיים נכבל מ׳ארגלל כעת יקבלו סטוכח ולא לקבל עמהם ות״ב׃

למה תלדק׃ הן אני עץ יבש׃ כתו עץ יבש שאין מגדל פרי כקהלי מכלי זרע ולא ישאר אתי לזכרון[ועל מה תייסר דרבי׃

כתובים תהלים צו צז

להמשיך מיסור ומלכות דז״פ שיזדלת יוד נפש שיזשין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוד הוי וו הוי סיס יסידס דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות לל סס ג״ן שבשפס.

א הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃ א סַגְּדוּ
קֳדָם יְיָ בְּשִׁבְחוֹרַת קוּדְשָׁא רְחֵתוּ מִן קֳדָמוֹהִי כָּל יָתְבֵי
אַרְעָא׃ ב אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט יָדִין
עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃ ב אֱמַרוּ בֶעַמְמַיָּא יְיָ מַלְכָּךְ לְחוֹד תִּתְקַן תֵּבֵל דְּלָא
תִתְמוֹטָט יְדִין עַמְמַיָּא בְּתִירוּצָא׃ ג יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם
הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃ ג יֶחְדּוּן חֵילֵי דִשְׁמַיָּא וְיִדְּוֹצוּן צַדִּיקֵי אַרְעָא יְכֵלֵי יַמָּא
וּמַלְיָהּ׃ ד יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃ ד יִבּוֹעַ
תּוּשְׁבְּחָא חֶקֶל וְכָל דִּי בֵיהּ הֵכֵּין יִשְׁבְּחוּן כָּל אִילָנֵי חוּרְשָׁא׃ ה לִפְנֵי
יְהוָה כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וַעֲמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ׃
ה קֳדָם יְיָ אֲרוּם אָתָא אֲרוּם אָתָא לְמֵדַן אַרְעָא יְדוּן תֵּבֵל בְּצִדְקוּתָא
וַעֲמְמַיָּא בְּהֵימְנוּתֵיהּ׃ ו יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃ ו יְיָ
מַלְכָּךְ תְּדוּן אַרְעָא יְחֶדּוּן נַגְוָן סַגִּיעִין׃

מצודות דוד

(ה) בהדרת קדש׃ בגנות המקדש המכונר בקדושה׃ [ג] יגילו הגויים׃ ירנן כל הגויים תאמרו זה לזה ס׳ מלך ר״ל עתה ברחם מלכותו׃ לף מכון׃ ר״ל עתה ברחם שלף בעולם לתת לי תכנת לכל הבי מוטב ליפול׃ ידין׃ היה הדן לה בעמים במשפט היטר וברחוי׃ [ג] ישמחו השמים׃ ענין מליצה הוא על רוב השמחה שתהיה אז בעולם וכן כיוצא בזה תאמר שתה ורות קדרו (יואל כ׳) ורעם׃ ישמוע קול רם לגודל השמחה׃ ומלואו׃ הנבריות השמלאים תוכן׃ [ד] וכל אשר בו׃ הנבריות המלוות בשדה׃ (ה) לפני ה׳ השמחה תהיה לפני ס׳ על כי כח ומוהר ומפרש שבח לשפוע יוכני הארץ׃ בלמות׃ כלומת לפי ברחוי׃ (ו) ס׳ מלך׃ לעתיד כאשר התגלה מלכותו אז יתרגם השמחה בעולם׃ לי״ס׃ ומכני לי״ס ס״ס׃

הדיינין׃ סס דלת נקט מוסגם בתמיסים וכנסים כדתנן לעיל גבי פקדון כ״ל משום דשבועות הדיינין סיס עלמה שבועה שפקדון ות״ל הר״מ שדבר ברור וגלוי שכל הנשבע שבועה סדיינים לו סיס׳ נשקר שיהא סייב משום שבועת שפקדון׃ (א) רש״י לפירושו שלא״פ פי׳ שבועת׳שפקדון׃סו׳שבועת נאמנו לו נלכדו לו נגנבו ובן שבועת ע״ח שבועת הדיינין׃כי סיכ הכי קתני שבועת הדיינין׃של מורס מקלס לריך שהסס טעון׃שפי׳ כשקיבל׃סהודלס ס״פ ולאו כל שבועת הדיינין׃קתני ל״ל דשבועת׳ ספקדון לאו דדיינין סיכ דסס לאמר יס לה ובן שבועת ע״ח כיון דלא נשבע׳ כשהיו בדיינין ליתא כללא זה הר״ן וטעמא דע״ח לא נעני כ׳ כשק משום דכ״מ שב׳ מחייבין ממון ע״ח מחייבו שבועה׃ (ב) וטעמא מפו׳ בירו׳ שלמרו סוף מעבא כשק מעם כלו׳ כיון שלמרה תורה כשק ברבתיב כי יתן כו׳ כשק כו׳ ולי אתה מוקי לה מעבא כשק מוכח בתורה פשוט ממעם כדמתרגמינן עשרים גרה עבריס מעין לתן לך לסייבו פשוט ממעבא זו ומקשה ותהא מעם כלומר מנין לך שיהיו שניס ומפרק לו כלים מה כלים שניס לף כשק שניס הר״ב׃ (ג) ורב סוף דאמר הכי בגמ׳ ופרש״י טעמה דתנן כמתני׳ לאו לאחלפא טעמה קאי אלא לאפוקי שהוא כופר בטענת שבירו לבד הוולאת הפרוטה דבעיכן שתהא תחלת הטענה ב׳ כשק ופרוטה ויליף לי׳ בגמ׳ דכשק למ״ל (והוה דרשינן לף כל שניס) ללא״ב לטענה תלמו ענין לבפירה כו׳ ונמלא שמ״ם הר״ב בתחלת המשנה שלא תהא הטענה לא בא לדקדק בפי׳ הטענה ממש ועתו״ט׃ (ד) כדלמכתן בלברים דלתפסי׳ לליטיזר בברים מילה בגמ׳ ועתו״ט׃ (ה) לי׳ שיתא שמעו מכתיב פליו שבועה כמו לס ה׳ הסניתך׃ (ו) לע״פ שהיה נזכרת במשנה הר״מ׃ בש״פ׃ דמשנתינו בשבועת הדיינים ע״י הוולאה מקלת הטענה כדפי׳ הר״ב ומפיהם רש״י שלמדוה מלשון יפלר כי סוף זה (דעירוב פרטיות כתיב בלן וכי סוף זה דכתיב בפ׳ שומרים שדי בפ׳ לס כשק תלוה) וכתב עלה ונקרב כעל הבית אל האלהים לס לף שלא יהו הדיינים שבועה ועתו״ט׃ פטור׃ דכי סוף זה ממעא ממין הטענה׃ (ז) ולליטיזר דמשמע מפי׳ בגמ׳ דם״ל דטענה דמתני׳ בתחלת טענה ולף בעיגן כ׳ בשק ופרוטה והכא שתי כשק דוקא לאמר ולף

משנה שבועות פרק ו

שבועת הדיינין הטענה שתי כשף וההוראה בשוה

פרוטה . ואם אין ההוראה ממין הטענה פטור כיצד שתי כשף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור . שתי כשף ופרוטה לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב מנה לי בידך אין לך בידי פטור . מנה לי בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב . מנה לאבא בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר פטור .

מפני

כלי אמצעי דנצח דמלכות דיצירה א אל

פרק ו שבועות הדיינין׃ השבוע׳ שהדייני׳ מקבילין׃ על ידי הוולאה במקלת הטענה (ח) לריך שלף תהיס הטענה כשף שהוא שלים דיוכ שהדיוכ עם מעות והוא מקבל ל״ו שעורות כיכוני׳ כמלאו שתי מעות מקבל ל״ב שעורות : וההוולאה . שמחייבת ליטבע לף מהא פשוט שהוא פרוטה שלא היה מה שכפר לו (ג) פשוט משתי כשלאו מה שהודה פשוט שהוא פרוטה לילו מייב שבוע׳דשוריית׳ אבל מקבילין לוחו שבועת השבוע׳ שהדייני׳ סופרי׳ והמוריב שבועה דשוריית׳(ד)נגון ספר תורה או תפילין כשהשבע והמחויי׳ שבוע׳היסת(ה) לף נקיט השבע שפלא בידים לאו מן התורה אלא מדבריהם נקיט שהשבירו בשבע לו . ושלשה מיני שבועות הן דשוריית׳ ולף יותר המודה במקלת הטענה ומי שעד אחד מעיד בנגדו שהוא נשבע להכחיש ה׳ד ושבועת הסומרים וכל שאר שבועות המזכירים בשבוע׳ שהוא בתקלת מכחיש ושם בעין של תורה ביקיעת שפך ואין הפרש בין שבועה דשוריית׳ לשבועות המזכרות בשבוע׳ שהוא מחויב שבועה דשוריית׳ ולף רולה ליטבע ב״ד יורדין לנכסיו ופרעי׳ ממנו משלם ומחויב שבועה מדבריהם בתקנת חכמי׳ (ו) ולף רולה ליטבע משתין לומו עד שיפרע לו עד שיטבע ולף עמד בנדונין כ׳ יום ולף רלה ליטבע ולף לשלם מכח לומו מכח מרדות ומתירין לו כדיוו ושולך לו ואין יורדין לנכסיו : אין לך בידי אלא פרוטה פטור . שאין הוולאה ממין הטענה (ז) שזה טענו כשף וזה הודה לו בשאר ודוקא שלא טענו ולא משקל שתי מעות כשף לא יותר לאכל לס טענו מטבע כשף הרי הודה לו במטבע : שתי כשף ופרוטה׃

קף סבר טענו מטים ומעורים והודה לו על
לחם מהן מייב : מפני שהוא כמשיב אבידה .
שהוא פטור משבועה כדאמן המוצא מציא לא
יפצע מפני תקון העולם ודוקא כשחין הבן טוען

מפני שהוא כמשיב אבידה: (ב)מנה לי בידך אמר לו (בפני עדים) הן למחר אמר לו תנהו לי . נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב. מנה לי בידך אמר לו הן אל תתנהו לי אלא בעדים למחר א"ל תנהו לי נתתיו לך חייב . מפני שצריך ליתנו לו בעדים : (ג) ליטרא זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור . דינר זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף."וטריסית. ופונדיון ופרוטה חייב שהכל מין מטבע אחת . כור תבואה יש לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית פטור . כור פירות יש לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית חייב שהקטנית בכלל פירות. טענו חיטין והודה לו בשעורין פטור . ור"ג מחייב . הטוען לחבירו בכדי שמן והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל

גמ' ל"ג "סיה מעם קטנה

ולא סום ולכך פטור דמה שטענו לא הודה לו
וכילד לאמאי דסמיך ל' קאי דאם אין ההודאה
כו' אבל לרב סום קאמר וכילד לריסא קאי וקס"
להר"ב דאפי' לריסא מליבא דרב ובכך (ובכ"מ
פ"ד מ"ן) אפי' מליבא דשמואל ועמי"ט :
כמשיב אבדה . שאים יכול להעיז פניו ולכפר
ומדלא קאין הכי הוא כאשיב אבידה דס"י:(ח)
שוחק היינו כך שהיית שוחלני מה שלא היה
רס"י : (ט) לי רס"י כגון שאומר להר"מ ר"ל
שפרם דבריו ואמר אין לך בידי מעולם אבל
אם אמר אים אין לך בידי לא הוחזק כפרן
דאפי' למימר אין לך בידי עתה קאמינן שפרי
פרעתיו לדומתך דבוריה סוי ואין סומר דבריה
דרשאוניסהרלי"ם ועמי"ט אלין כן דעת רב
אלי . (י) רס"י ופי' לפרוטו שכשחוזר אח"כ
ואומן פרעתי אינו נאמן בשבועה כו' ואפשי
מסיים נמי דבשלא בא"ד כלומר זה שאמר אין
לך בידי היום שלא בא"ד אם בא לב"ד ואומן

פרעתי לא הוחזק כפרן ונאמן ואטעם פי' הרמ"ם דעביד ליה דלא מגלה טעמא אלא
בא"ד : שצריך כו' . כיון שא"ל אל תחכאו לי אלא בעדים מסה שמעי' דאפילו לאחר שלוחה
יכול המלוה לומר ללוה אל תפרעני אלא בעדים דסא מחני' לאחר שלוחה הוא ואקני בהדיא
מייב מפני כו' והמגיד כ' הטעם משום דעבד לוה לאים מלוה ועמי"ט . (יא) ואפי' לרב
דס"ל שמעת בשום טוען ליטרא אחי דכיון דטוענו משקל ודאי דוקא אקני גמ' ורס"י :
וטריסית כו' . או או אקני רס"י : שהכל כו' . בגמ' פרכינן לשמואל דא' דוקא טוענו
אמאי מייב ומוקמי' בשטוענו בדינר מטבעות פר"ח כלומר טוען דינר זהב אחתי לך לחת לי
בו מטבעות והוא אומר לא אחת לי אלא דינר כסף לחת לך מטבעות וים לך בשויו בידי טריסית
כו' וקמ"ל דפרוטות אית בכלל מטבעות שא"ל ליקח ורב אפי' דס"ק שכל דין מטבע א' הוא
כלומר דכשאלמו שוא קאמר ושאינו מטבע כגון ליטרא לעולם שוא קאמר הרמב"ן וסר"ן : פטור .
כפ"ם דב"מ מ"ב כתב הר"ב ולא מדמי שעורים ופעמת כי הטור דמחייב כאלו הודה מעיקרא
שאינו מייב לו שעורים כיון כו' דאלמ"ם פשיטא שהוא מייב שאין אדם מוחל על שאר מציעותיו אם
לא תבע אלא לחת : מחייב . אלא בני הודאה ממין הטענה רס"י וכלו' דשבועה הוא דמחייב

אבל מדמי שעורין לא הוא פוטרו ולא פליג
אשאר אדרבן חו' ועמי"ט : (יב) רס"י וכין
אדמון וכין מכמים ס"ל דטוענו בקנקנים ג"כ
ואשא פליגי אדמון קושר טוענו מטין ושעורין
והוא' בא' מכן מייב
ומכ"ש פטור דבשינן טעני
והודאה בדבר אחד
גמרא בשוגיא דשבוע
ובשוגיא דשבועות מפ'
ליה בעניין אחר כמ"ש
שם הר"ב: (יג)כדלקמן
במ"ה ומש"ה נמי
בשבועה בכלים פטור
משבועה : פטור .
לישטרין דל"ח טעמא
דפטור דריבא משוסדהוי
בטענו מטין והודה לו
בשעורין חו' ופי' בש"ם
דל"ח דש"ל דאפי' טענו
בשני מינים והודה
בא' מהם כמו טענו מטין
והודה בשעורין דפטור :
(יד) אלא יהיה זה נוטל
ממונו בשבועה קטן
וילך לו בשבע כו' אשרם
והשתא אין נזקקין
לשם כו' לא בשבועה
קלא כו' אר"מ : (טו)
מניחא כו' ומשני אדא לקטני' אדא לגדולים גמ' :
(טז) מניחא כו' לישטרין אר"ח אדיוט הוא
דאדם עומד קטונין על אדיוט לכל אקדם דאין
אדם

הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה ישבע וחכ"א אין הה"א כמין הטענ' אמר ר"ג רואה אני דברי אדמון. טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות . בקרקעות וכפר בכלים פטור . הודה במקצת הקרקעות פטור . במקצת הכלים חייב . שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן : (ד) אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן ואין משביעין את הקטן אבל נשבעין לקטן ולהקדש : ואלו דברים שאין נשבעין עליהן העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות . אין בהם תשלומי כפל ולא תשלומי ד' וה'. שומר חנם אינו נשבע נושא שכר אינו

(טו) וכן המקדים נכסיו ויש עליו שטר חוב ובא ב"ח ליפרע מן הנכסי' של הקדם לריך
שבוע' (טז) : (ה) העבדים והשטרות והקרקעות וכו' . דכתיב על כל דבר פשע כלל
על שור על המור על שה על שלמה פרט על כל אבידה חזר וכלל כלל ופרט וכלל לי אתה דן
אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המיטלטל וגופו ממון אף כ"ד המיטלטל וגופו ממון יצאו
קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאף על פי שהם מטלטלי
אין גופן ממון שכל אלו אין נשבעין עליהן והקדש אין נשבעין עלי' דכתיב כי יתן איש אל
רעהו ולא של הקדש : אין בהן תשלומי כפל . דכתי דוקא דמרבינן כעין הפרט דכתיב בהאי'
הפרשה יצאו שטרות : ולא תשלומי ארבעה וחמשה . דכל היכא דליכא כפל אינו משל' ד'
וה' דכיון דליכא כפל הוי להו תשלומי ג' וד' ותשלומי תרבע' וחמש' אמר רחמנא ולא תשלומין
ג' וד' : שומר חנם אינו נשבע . שומר חנם אין לו עניו אלא שבוע' דכתיב וקרב בעל הבית
אל האלהי' אם לא שלח ידו ואומ' הפרשה נשומר חנם נאמר' ועל העבדי' ועל הקרקעות ועל
השטרות אינו נשבע דילפינן לה מדכתיב כי יתן איש אל רעהו בלל נשף או כלי' פרט לשמור
שור וכלל כלל ופרט וכלל לי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המיטלטל וגופו
ממון אף כל וכו' יצאו קרקעות דאלמו מטלטלי וכו' וכל הני דאמרינן נהו אינו נשבע דוקא
שבוע' דאוריי' אבל שבועת היסת לעולי מייבין לישבע : נושא שכר אינו משלם . גמי'
ודכיון דכתיב בשומר שכר כי יתן איש אל רעהו בלל (שמור או שור או שה וכל כהאי פרט
לשמור

כדי שמן . כדיס מלאים שמן (יב) : והודה
לו בקנקנים . כדיס ריקי' בלא שמן : הואיל
והודה במקצת הטענה . דהוה ליה כמו טענו
שטין ושעורין והודה לו בא' מהן והלכה כאדמון
אבל אין הכי כר"ב
דמסיי' בטענו שטין והודה
לו בשעורים : פטור .
משבועה דאורייתא לא
על הקרקעות ולא על הכלי'
שאין הודאה קרקעות
מביאתו לידי שבוע' שאין
דין שבוע' בקרקעות
(יג) : הודה במקצ'
כלים . דאיכ' הודאה
ובפירש בלאו קרקעות :
חייב . ליפטר אף על
הקרקעות ע"י גלגול
שבוע': זוקקין: גוררין :
(ד) אין נשבעין על
טענת חרש . כגון
שטענו חרש כרמיזה .
וחרש שאמרו מכמי"כ"מ
לינו שומע ואינו מדבר
ושענת קטן . כגון
שטוענו קטן דא"ק כי
יתן איש אל רעהו ואין
בחיה קטן כלום
[והחרש]והשוט'כקטן]הוא

ודוקא שבוע' דאוריי"ת הוא שאין נשבעין על
טענת קטן לשבוע היסת חייבין ליפטר על
טענתו (יד) : אבל נשבעין לקטן ולהקדש.
הכא ליפרע מנכסי קטן לא יפרע אלא בשבוע'

לשמור סגר וכלל וכו') כדתמרינן לעיל רעהו כתיב בשומר חנם ובשומר שכר דמשמע רעהו ולא הקדש ושולל ושוכר לא כתיבי כאן (יז) למעוטי כהו עבדי, וקרקעות ושטרות והקדשות דלא שייך שלמה בקרקעות (יט) ולא בשטרות על הרוב וכל שכן שכירות שאין שייך בשטרות וכן לא שייך שלמה ושכירות בהקדש שאסור להשאיל ולהשכיר בהקדש: (ו) רבי מאיר אומר יש דברים שהן בקרקע. עכברים שעומדים לכלות הוא דאיכא בין מכמים לרבי מאיר דרבי מאיר סבר עכברים שעומדים לכלות בכלורות דמיין ואכמ"י סברי לאו בכלורות דמיין ולכלה בכמים ודוקא בדין שומרי (יט) אבל גבי מקח וממכר ותוכחה ומודה במקח שטעות בכל הני קיימא לן דדבר שעומד ליכלה כבלוי דמי (כ) וכן הלכה: עד הזיז. קורה של עלים שכולטת מתוכה"י, וכללי דמלתא לגולי איכא סייג שכופה דתוריית עד שיטענו דבר שבמדי או שבמשקל או שמנין ויודה לו במקח (כא) שמדה או מקח המנין: (ז) המלוה את חברו על המשכון. נעשה עליו שומר שכר לפי שכל משכנו בשעת סלוקתו ל"ם משכנו שלא בשעת סלוקתו ואם תבד או נגנב וסיק המשכון כנגד חובו יפיע משכונו בחובו ואין לחם זה על זה כלום ואם יסוב יותר על המשכון משלם לזה למלוה מה שסיק חובו יותר ואם המשכון יותר על חובו משלם מלוה לזה ואם נאבד נאחום שמואל שכר פטור גם המלוה פטור ומשכנ שבאחום נאבד וגובה חובו כולו: שכר. מני סלע: לא כי. לא כן היא: אלא סלע הלויתני עליו

שבמדה: (כב) ולא תמרינן שלא יודה לו שיתחייב לשלם לו ולא"כ שיחזיר לו משכונו וכל עוד שלא יוכל לחזור לו משכונו נמצא שלא יודה לו כשום שיוב משום דמשכון לאו פרעון הוא ויכול המלוה לכוף ללוה שישלם לו חובו ואע"פ שרוצה לעכב המשכון אלמו כדמי שיוו שאומ"ע כלא תמוד כו' ואין שלום נפטר מחיובו כבר ומחייב בכל שלא ידי שמים לפרעו לא העודף הר"ב: פשוט לו לקיימא בגמרא במאימתי לוה למלו' שחיזו ברשותו שאל"כ ממוך שהרי ליכבע שחיזו ברשותו נכבע נמי כמה פי' שום ע"י גלגול אע"פ שבשיווי חיזו מאימתי היינו משום דלא קיש ליה למלוה בגווים ומלוה חיזו מאמין ללוה דמקיים ביה ובלפי בונדיס שדם שאם לא דבוגד ודמאי הוא לא פי' מצריכין לו מן השמים שיפ לוה שלא לוה מקיים במלוה מומח ישראל מנאם שאם לא שנאמן ויאר הוא לא היו מעשרין לחומו וכ' הר"ן ובסיפא דריפא מחייבין למלוה ליכבע שחיזו ברשותו ואע"פ שמאימתי שמא יוציא כו' ועמ"ש שמא כו'. ול"ת ולמה לא אמר נמי הטעם דעיקר שבועה למה היא דשמא נמן חיזו בה מי' הר"ם לפי שזה הטעם כולל כל מקום שלא שמא עיזו כו' חיזו כולל כל משכון שאם היה המשכון לפון זהב וכדומה אין כאן טעם שמא עיזו נמן בה ועמ"ש: (כג) והקשה התו' וכי עבדינן תקנה לרשעי שלא יוציא שמא יוציא הלה הפקדון ומשלא שבועה לזה לנטלה:

גמרא שבועות דף לח ע"ב הלכה ה כלה כרי החיצון דנצח דמלכות דבריאה **בם**

ת"ר שבועות הדיינים אף היא בלשונו נאמר' אומרי' לו הוי יודע שכל העולם כלו נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה בסיני לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא וכל עבירות שבתורה נאמר בהן ונקה וכאן נאמר לא ינקה וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו וכאן ממנו וממשפחתו שנ' אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואין בשרו אלא קרובו שנ' ומבשרך אל תתעלם וכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו וכאן ממנו ומכל העולם כולו שנ' אלה וכחש וכו' ואימא עד דעביד להו לכולהו לא סלקא דעתך דכתי' מפני אלה אבלה הארץ וכתיב על כן תאבל הארץ ואומלל כל יושבי בה וכל עבירות שבתורה אם יש לו זכות תולין לו שנים ושלשה דורות וכאן נפרעין ממנו לאלתר שנא' והוצאתיה נאם ה' צבאות וגו' ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו

בלשונו. כלל לשון שבועת מכין בו: לא פיך. שבועת שקר: לחטיא את בשרך: קרובך: פושרין לומר מיד. לון

אינו משלם ר"ש אומר קדשים שחייב באחריותן נשבעין עליהן. ושאינו חייב באחריותן אין נשבעין עליהן: (ו) ר"מ אומר יש דברים שהן בקרקע. ואינן בקרקע ואין חכמים מודים לו. כיצד עשר גפנים טעונות מסרתי לך. והלה אומר אינן אלא חמש. ר"מ מחייב שבועה. וחכ"א כל המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע. אין נשבעין אלא על דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין. כיצד בית מלא מסרתי לך. וכים מלא מסרתי לך והלה אומר איני יודע אלא מה שהנחת אתה נוטל פטור. זה אומר עד הזיז. וזה אומר עד החלון חייב: (ז) המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון אמר לו סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה פטור. סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה. והלה אומר לא כי אלא סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה חייב. סלע הלויתני עליו וג' דינרים היה שוה חייב. סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה. והלה אומר לא כי. אלא סלע הלויתיך עליו וסלע היה שוה פטור. סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה. והלה אומר לא כי. אלא סלע הלויתיך עליו וה'דינרים היה שוה חייב. ומי נשבע מי שהפקדון אצלו. שמא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון:

ולדעתם דהכי מסריכו מסריכו נהליה הו"ל בקרקע דסא לאו למלכיכו מסריכו נהליה טור בסא הר"י הלוי וכ"ל לדעת הר"מ אפי' ב"ש ל"ל לקרקע ועמ"ש: שבמדה כו'. נפקא לן ממסמעות דכי הוא זה תו'ובר"י כ' דבמכילתא מפיק ליה מכתוב אם כלים מה כסף שדרכו לימנות אף כלים שדרכן להמנות ועמ"ש: (כא) ליכא דבריתא ולאתויי טועני בית זה אלא לא מיתא דכיון דאמר בית זה אלא וזה מחזיר לו אסר נראה הפסרון ואפי' הוא כזה אומר עד הזיז וזה אומר עד החלון קמ"ל דלא עד שיודה בדבר שבמדה ועמ"ש: חייב. לדידן דקי"ל ברוחין הפירות והולדותו ידועה כ"ל דה"ם משום דבשעה שהולה יולדה מפיו בעיון שמשה דבר שבמדה

נשבע שאין המשכון ברשותו:

שהפקדון אצלו המלוה שזה חייב. שאפי' הוא הודה במקצת שטענה (כב) שהשלא שוה ד' דינרין וכיון שהלוה חייב ליכבע כמה שיש שזה משכון שלו והמלוה חייב ליכבע על המשכון שהיו ברשותו ואע"פ דמשל"דמיו מעו"דמיין שמא עיזו נמן בו כ"ש מעכיבין לת המלוה שאין המשכון ברשותו ואע"פ שנשבע שלוה כמה שיש שזה דמשל ישבע שלוה מחלי ולא ידקדק בשומת ויוציא המלוה לת המשכון ויפסילנו לעבודה ולכשנשבע (כג) ומה תמיין כשיפא מי נשבע מי נשבע תחלה קתמר. מי שהפקדון אצלו המלוה שזה חייב לשלם לו משום שאין המשכון ברשותו:

וכלתו את עציו ואת אבניו׳ והוצאתיה לאלתר ובאה אל בית הגנב זה הגונב דעת הכריות שאיזלו ממון אצל חבירו וטוענו ומשביעו ואל בית הנשבע בשמי לשקר כמשמעו ולנה בתוך ביתו וכלתו את עציו ואת אבניו הא למדת דברים שאין אש ומים מכלין אותו שבועות שקר מכלה אותן׳ אם אכר איני נשבע פוטרין אותו מיד ואם אכר הריני נשבע העומדים שם אומרים סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וגו׳ וכשמשביעין אותו אומרים לו הוי יודע שלא על דעתך אנו משביעין אותך אלא על דעת המקום ועל דעת הב״ד שכן מצינו במרע״ה כשהשביע את ישראל אכר לדן דעו שלא על דעתכם אני משביע אתכם אלא על דעת המקום ועל דעתי שנא׳ ולא אתכם לבדכם וגו׳ כי את אשר ישנו פה וגו׳ :

רש״י

מצטרן לומטו כלן שלא יחזור בה ועיכ יפלס מקיבל עליו בב״ד : לא לתכס • לשון כשתתכס במתצבת לבבכם :

זוהר אמור דף קא ע״ב ת״ח דאצילות יוד הא ואו הא

אמר ר׳ יוסי ווי לון לעמה דעבו בעתה דהאי סעיר מסדרו להסוה דלטורה ממכ׳ דעלייהו דבניהם אתי למבחה לון ליסרחל קב״ס אסדר כל חיזון חובין לרישה דעמיה בנין דכתיב דובר סקריס לה יכון לנגד עיני ה״ר יסודה חלמלה סוו ידעי החומות מהאי סעיר לה סבקין לון ליסרחל יומא חד בעלמא ת״ח כל סטוה יומא מסתדל חיהו בסטוה סעיר ובג״כ קב״ס מכפר להו ליסרחל ודכי לון מכלה ולה חסתכא קטיגורה קמיה לבתר סוה אתי ומסבא להו ליסרחל וכדין סחיל ליה כד״ה ויאמר ס׳ אל סטן מאין תבא אתיב בתוסבאתייהו דיסרחל וקטיגורה אתעביד סניגורה וחזיל ליה כדין קב״ס אמר למבעין ערין דסאריך כורסייה אמיתון אתי דלטורה סילף קאים על בני תדיר (אסתכמו) סה סעירה אדה דאסתכא ס״ח (אסתדר) נביה בפיתקא דכל מוביהו וכל טעותייהו וכל מהו דאטו ומבו קמאי וסוה קביל לון כדין אסתכמי כלהו דיסדרון אזון חובין על עמיה רבי אבא אמר כל אזון חובין ואטאין מתדבקין ביה כמה דכתיב ותצליך במצולות יס כל חטאתם ולבתר כלהו מתבדרין ברישיהון דעמיה בסי״ד ומה סעיר עליו אש כל עוונותם אל ארץ נזרה :

הלכה פסוקה יוסף לחק מוסר

כר״ס הלכות ברכות פ״י מצערי הטובה לר״י דף ל ע״ג

(א) יש לנושל ליתן על ידיו מעט מעט עד שיתן כשיעור ואם נתן הרביעית כולה בשטיפה אחת כשר׳ נושלין ארבעה או חמשה זה בצד זה או יד זה על גב זה בשטיפה אחת ובלבד שירפו ידיהן כדי שיבא ביניהן המים ויה״ה באותה השטיפה כדי רביעית לכל אחד ואחד : (ב) אין נושלין מים לידים לא בכלים הבלים ולא בשולי דפחין ולא בחרסים ולא בסנופת הדבית ואם תיקן הסנופה לנשילה נושלין מטמה לידים וכן ההסת שתיקנה נושלין סהן לידים . אבל שק וקיסה שתיקנם אין נושלין סהן לידים ולא יתן לחבירו בהסניו שאין הסניו כלי וכלים שנשברו שבירה המשהרת אותן מידי טומאה אין נותנין בהם לידים מסני שהן שבורי כלים :

כת ח פיס , כהנף אסר הכיר לו רשה לו ידע כי יש עול בנף תבירו וכי בחזק נתרמית לו כי יחטא לים לאים בלבון הרע לו בתועות דברים ויחליק לו לטון הרע לה פעלת לון המטן מהו עון המעוג ן ן החוכחה שנאמר הוכח תוכיח לת עמיתך ולה תשה עליו חטא ויוסף לחטות על תמרו לה תטלת בעניו שנאמר ותזקו ידי מרעים וכנה זה כיד החוק בחורל עון פליאי כי לה יקנא לאחת לאכל ישזור אמר הסקר ויאמר לרע טוב ויסם תשך לאור גם נתן מכשול לפני החוטא מסני פניס בחאל כי תיעו ניחם על רעתו והסני כי יסוס כתולתו ביום אחר כי בלל רשע התנחומי על תלות נפשו תלבד כי יבא עוסם על הבזק אסר הזיק לאסר

אסם לו החוטא על לדקו מי אסר אחטא לו תלבד כן יעשם על דבר שקר שנאמר תאבד דוברי כזב ותאחר מלדיק רשע ומרשיע לדיק תוטבת ה׳ גם שניהם כ״ם אם השוב אסר בכף תבירו נלוי לרבים כי בחמור חליו החנף לפני כני אדם זך אתה בלי פשע תילל לת נפשו עון תשמם כזאת ותאמרו עלמי לשכנה ולל ישיא לת נפשו עון תשמם כזאת ותאמרו רבותינו על ענין אחרים שניהם קורת כתורת וכשבועת לפסוק כת תנפיס לאסר כם כתיב נספס ולכד בעד התנופה לבד :

מצות השם

סנסדרין כ״ת בגא בתרת י״ג יד תמצות לי׳ סתי״ד ס׳ סוסס וספר תורה פ״ן סס״ת מ״ע י״ת ס סא״ב עשין כ״ד י״ד ס׳ ר״ת סמק סימן קכה

תריג (רמח) מ״ע שכל אחד מישראל יכתוב לו ספר תורה שנ׳ וכתבו לכם את השירה הזאת כלומר כתבו לת התורה הזו שהיא שירה הזאת שתהא כותבת לת התורה פרטיות ועשי״ו שים לו ס״ת מתוקנין מלוה לכתוב מתלו ואם כתבה בעצמו כאלו קבלו מסיני • אם היו יודע לכתוב אחרים כותבין לו • ואם הניח בת לוח אחת כאלו כתבה • עשרים דברים הם שכל אחד מהם פוסל הס״ת • ו) אם נכתב על עור בהמה טמאה : ב) שנכתב על עור בהמה טהורה שלא מעובד : ג) שהיה מעובד שלא במקום הראוי לכתב ס״ת (וכן בתפילין לכל מזוזה ס״ל עיבוד לשמה) ד) שנכתב שלא במקום הראוי עליו על הגויל במקום בשר ועל הקלף במקום שער • ה) שנכתב מקלתו כל הגויל ומקלתו על הקלף.ו) שנכתב על הכסוסטוס(ומזוזה כשר על הכסוסטוס ומזוה היא.ז) שנכתב שלא ברטוט ומקלתו על הקלף.ח) שנכתב כלא דיו שהורט) ט) שנכתב בשאר משקין (וכן מזוזה לכל תפילין אין לריכין ברטוט) י) שנכתבו לתפיקורס או שהי פסולים. יא) שנכתב להזכרות שלא כוונה. יב) שנסשך לתפילו לוה לתת • יג) שהוקיף לפני לוה לתת : יד) שנעשה לוה נלוה • טו) שנפשך לוה לוה • טז) שהרחיק לו הקריב בין לוה ללוה עד שיהיה כשני מיבות לו כ׳ תיבו׳ נרחיק תיבה לתת • יז) שהיה לורת הפרסיו׳ (ר״ל פתוחות וסהומות) • יח) שהיה לורת הפיוות : יט) שנכתב שלא לשם הכתב כשיות • כ) שהפר היריעות שלא גידו בשעה שהורה ויש עוד בשם דברים שלריך לזכר בשם לכל אחין רק למעוה מן המובחר • לסור להשהות ס״ת שהיו מונח ובוסף בכ״מ ובכ״ז בזכריס ולא בנקבות :

וילך יום ה תורה

לשמיני מת״ת דן״ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה סיס יסידה ה דמלוי הה לל שם כ״ן שבעשיס בניקוד מולם :

א וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת בַּיּוֹם הַהוּא וַיְלַמְּדָהּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : א וּכְתַב מֹשֶׁה אֵת תּוֹשַׁבְחְתָּא הָדָא בְּיוֹמָא הַהוּא וְאַלְפָהּ יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : ב וַיְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וַיֹּאמֶר חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ : ב וּפַקֵּיד יַת יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וַאֲמַר תַּקֵּף וְאֵיתֵי אַרֵי אַתְּ תְּעֵיל יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא דְּקַיֵּימִית לְהוֹן וּמֵימְרִי יְהֵי בְּסַעְדָּךְ : ג וַיְהִי כְּכַלּוֹת מֹשֶׁה לִכְתֹּב אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר עַד תֻּמָּם : ג וַהֲוָה כַּד שֵׁצֵי מֹשֶׁה לְמִכְתַּב יַת פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא הָדָא עַל סִפְרָא עַד דְּשֵׁלִימוּ : ד וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה לֵאמֹר : ד וּפַקִּיד מֹשֶׁה יַת לֵוָאֵי נַטְלֵי אֲרוֹן קְיָמָא דַּיְיָ

למימר

לְמֵימָר׃ ה לָקֹחַ אֵת סִפְרָ֣ר הַתּוֹרָ֣ה הַזֹּ֔את וְשַׂמְתֶּ֥ם אֹתוֹ֙ מִצַּ֣ד אֲרוֹן
בְּרִית־יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶ֑ם וְהָיָ֤ה שָׁם֙ בְּךָ֣ לְעֵֽד׃ ה כִּֽי־אֲנִ֤י יָדַ֙עְתִּי֙ אֶת־מֶ֣רְיְךָ֔
וְאֶת־עָרְפְּךָ֖ הַקָּשֶׁ֑ה הֵ֣ן בְּעוֹדֶ֤נִּי חַי֙ עִמָּכֶ֣ם הַיּ֔וֹם מַמְרִ֥ים הֱיִתֶ֖ם
עִם־יְהוָ֑ה וְאַ֖ף כִּֽי־מוֹתִֽי׃ ו הַקְהִ֨ילוּ֙ אֵלַ֔י אֶת־כָּל־זִקְנֵ֥י שִׁבְטֵיכֶ֖ם
וְשֹׁטְרֵיכֶ֑ם וַאֲדַבְּרָ֤ה בְאָזְנֵיהֶם֙ אֶת־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וְאָעִ֥ידָה
בָּהֶ֖ם אֶת־הַשָּׁמַ֥יִם וְאֶת־הָאָֽרֶץ׃ ז כִּֽי־יָדַ֕עְתִּי אַחֲרֵ֖י מוֹתִ֑י כִּ֤י
הַשְׁחֵת֙ תַּשְׁחִתוּן֔ וְסַרְתֶּ֣ם מִן־הַדֶּ֔רֶךְ אֲשֶׁ֥ר צִוִּ֖יתִי אֶתְכֶ֑ם וְקָרָ֨אָה
אֶתְכֶ֤ם הָרָעָה֙ בְּאַחֲרִ֣ית הַיָּמִ֔ים כִּֽי־תַעֲשׂ֥וּ אֶת־הָרַ֖ע בְּעֵינֵ֣י יְהוָ֑ה
לְהַכְעִיסוֹ֙ בְּמַעֲשֵׂ֣ה יְדֵיכֶֽם׃ ח וַיְדַבֵּ֣ר מֹשֶׁ֔ה בְּאָזְנֵ֖י כָּל־קְהַ֣ל
יִשְׂרָאֵ֑ל אֶת־דִּבְרֵ֥י הַשִּׁירָ֖ה הַזֹּ֔את עַ֖ד תֹּ֥מָּֽם׃

נביאים ישעיה מ

לפתיחת מנ״ם דז״ל צבאות נקט צ צב צבא צבאו צבאות רומז יהוה נמשך דנקט אדני נמשך
דסוד יְהוָה סימן ימידם דנקט יְהוִה סימן ימידם דסוד הלל סם ס״ן שבעטיס

א כִּי־כֹה׀ אָמַ֣ר יְהוָ֗ה לַסָּרִיסִים֙ אֲשֶׁ֣ר יִשְׁמְר֣וּ אֶת־שַׁבְּתֹתַ֔י וּבָחֲר֖וּ
בַּאֲשֶׁ֣ר חָפַ֑צְתִּי וּמַחֲזִיקִ֥ים בִּבְרִיתִֽי׃ א אֲרִ֤י כִרְדַן֙ אָמַ֣ר יְיָ֔ לְסָרִיסַיָּא
דְּיִטְרוּן֙ יַת֙ יוֹמֵ֣י שַׁבָּיָ֔א דִּילִ֖י מִתְרָעָ֑ן בִּרְצֻבְיָ֣א וּמִתְקְפִ֔ין בִּקְיָמִ֖י׃ ב וְנָתַ֤תִּי
לָהֶם֙ בְּבֵיתִ֣י וּבְחוֹמֹתַ֔י יָ֖ד וְשֵׁ֣ם טוֹב֑ מִבָּנִ֥ים וּמִבָּנ֖וֹת שֵׁ֣ם עוֹלָ֥ם אֶתֵּ֛ן
לוֹ֖ אֲשֶׁ֥ר לֹ֥א יִכָּרֵֽת׃ ג וְאֶתֵּ֨ן לְהוֹן֙ בְּבֵ֣ית מַקְדְּשִׁ֔י וּבְאַרְעָ֖א בֵּ֣ית שְׁבֻנְתִּ֑י
אָתַ֙ר וְשׁ֣וּם דְּטָ֔ב מִבְּנִ֖ין וּמִבְּנָ֑ן שׁ֣וּם עָלַ֔ם אֶתֵּ֥ן לְהוֹן֙ דְּלָ֣א יִפְסֽוֹק׃
ג וּבְנֵ֣י הַנֵּכָ֗ר הַנִּלְוִ֤ים עַל־יְהוָה֙ לְשָׁרְתוֹ֔ וּלְאַהֲבָ֖ה אֶת־שֵׁ֣ם יְהוָ֑ה לִהְיֹ֥ת
לוֹ֙ לַעֲבָדִ֔ים כָּל־שֹׁמְרֵ֥י שַׁבָּ֖ת מֵֽחַלְלוֹ֑ וּמַחֲזִיקִ֖ים בִּבְרִיתִֽי׃ ג וְהֵבֵ֣יאוֹתִ֔ים
דְּמִתּוֹסְפִ֥ין עַל־עַמֵּ֖יהּ דִּי֙ לְשַׁמְּשׁוּתֵ֔יהּ וּלְמִרְחַ֗ם יַת֙ שְׁמָ֣א דְיָ֔ לְמֶהֱוֵ֖י
לֵיהּ֙ לְעַבְדִ֔ין כָּל֙ דְּיִטַּ֣ר שַׁבָּתָ֔א לְאָחֲלוּתֵ֖יהּ וּמִתְקְפִ֥ין בִּקְיָמִֽי׃
ד וַהֲבִיאוֹתִ֖ים אֶל־הַ֣ר קָדְשִׁ֑י וְשִׂמַּחְתִּ֖ים בְּבֵ֣ית תְּפִלָּתִ֑י עוֹלֹתֵיהֶ֣ם
וְזִבְחֵיהֶ֗ם לְרָצ֞וֹן עַל־מִזְבְּחִ֤י כִּֽי בֵיתִי֙ בֵּ֣ית־תְּפִלָּ֔ה יִקָּרֵ֖א לְכָל־הָעַמִּֽים׃
ה נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה מְקַבֵּ֖ץ נִדְחֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל עוֹד֙ אֲקַבֵּ֣ץ עָלָ֔יו לְנִקְבָּצָֽיו׃
ד וְאַיְתְנִ֨ין לְטוּרָ֜א דְּקוּדְשִׁ֗י וְאַחֲרִנִּ֤ין בְּבֵית֙ צְלוֹתִ֔י עֲלָתָ֖הוֹן וְנִכְסַ֣ת
קוּדְשֵׁיהוֹן֙ יִתְסְקוּן֙ לְרַעֲוָ֔א עַ֖ל מַדְבְּחִ֑י אֲרֵ֥י בֵית֙ מַקְדְּשִׁ֣י בֵּ֔ית צְלוֹ֖
יִתְקְרֵ֥י לְכָל־עַמְמַֽיָּא׃ ה נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה מְקַבֵּ֖ץ נִדְחֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל עוֹד֙
אֲקַבֵּ֣ץ עָלָ֔יו לְנִקְבָּצָֽיו׃ ה אֲמַ֤ר יְיָ֙ אֱלָהִ֔ים דַּעְתִּ֖יד לְכַנָּשָׁ֑א מְבַדְּרֵ֣י
יִשְׂרָאֵ֔ל עוֹד֙ אֲקָרֵ֣יב נַלְוָתְה֔וֹן לְכַנָּשָׁ֖א יַתְהֹֽן׃

רש״י

מחזיקים • לומזין : לכל העמים • לך לנרים : עוד לקבץ
עליו • מן המומות ס״תניירו: ולנו עליכם • לנקבציו׳מספים
על קבוצי ישראל :

מצודות דוד

(ד) כתוב תפלתי בדבר לשר כרמי עליכ ברית עם ישראל[ב] ובחומותי בחומותיו בבית במקדש ומנפנים לחומת כר בבית לשר שמח
ישמו בסתום למשפט מוסב בסוכדרין ובזקנים שם לתן לו

מקים וזכרון שם ר״ל שם יהיה מקומו : שם יזכר לעובה ושלא יותר מזכרון בכח מבנים ובנות : שם עולם תן
לו • ר״ל עד עולם יזכר לעובה לשר לא יכרת זכרון שמו • על כ׳ • כמו על כ׳ :כל שומר שבת כל מי שהשמר ושמור
לא משבת מלחללו וכל כיוצא בזה עשה כל מלא תעשה על לא תעשה כל כר קדשי קדשים
בית המקדש שהוא בשבילו עשה בישראל: ומשתחוים משתחוה בכרעה : (ד) ובקיוסתים • לא העושים כל מלא תעשה על כר קדשי קדשים
על מזבחי • עזר לקבץ עליו על ישראל לקבץ עוד גרים להיות נוספים על הנקבצים מישראל :
בין המומות : עזר לקבץ עליו על ישראל לקבץ עוד גרים להיות נוספים על הנקבצים מישראל :

לפתיחת מיסוד ומלכות דז״ל שין דלת יוד נקט שין שין דלת שין דלת יוד רומז יאהדונהי נמשך
דיסוד א אד אדנ אדני נקט אדני רומז אלף דלת נון יוד נמשך דמלכות יוֹ הֵ וָ הֵ סימן
ימידם דיסוד יְהוָה סימן ימידם דמלכות הלל סם ס״ן שבעטיס :

א בִּרְכֵ֣י כֻשְׁרַ֣ן מִצּ֑וֹם וּבְשָׂרִ֖י בָּ֣חַשׁ מִשָּׁמֶ֑ן : א רְכוּבֵ֣י אִתַּ֣קְלוּ מְצוֹמָא
וּבְסָרִי פַּתְרֵן מְלָהֲוֵי פַּטִּים : ב וַאֲנִי ! הָיִיתִי חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי
יָנִיעוּן רֹאשָׁם : ב וַאֲנָא הֲוֵיתִי כְּלָנָא לְהוֹן יֶחְמוּן יָתִי יְטַלְטְלוּן רֵישֵׁיהוֹן׃
ג עָזְרֵ֣נִי יְהוָ֣ה אֱלֹהָ֑י הוֹשִׁיעֵ֥נִי כְחַסְדֶּֽךָ : ג סְעוֹד לִי יְיָ אֱלָהִי פְּרוֹק יָתִי
הֵ֝יךְ חַסְדָּךְ : ד וְיֵדְע֣וּ כִֽי־יָדְךָ֣ זֹּ֑את אַתָּ֖ה יְהוָ֣ה עָשִׂ֣יתָה : ד וְיֵדְעוּן אֲרוּם
מְחָתָךְ דָּא אַנְתְּ יְיָ עֲבַדְתָּהּ : ה יְקַלְל֣וּ הֵ֭מָּה וְאַתָּ֣ה תְבָרֵ֑ךְ קָ֝מוּ ! וַיֵּבֹ֗שׁוּ
וְעַבְדְּךָ֥ יִשְׂמָֽח : ה יַלְטוּטוּן הִנּוּן וְאַתְּ תְּבָרֵךְ יְקוּמוּן וְיִתְבַּהָתוּן וַעֲבָדָךְ
יֶחְדֵי :

מצודות דוד

(ד) מצום • בעבור כשלו כחלו ונחלשו : משמן • מכיות כח • בשרי כחם • מכיות כח שומן :
חוסי כלעג וגזיון : ירמוני • כלשר ירחוני יניעון עלי כראשם בדרך לעג : (ד) וידעו • הן בלשם לדעת ולהבין כי ידך
עשתה זאת כהשועה ולא כחם במקרה : (ה) יקללו המה • לף כי המה מקללים אתה תהפכם לברכה ועם כי קמו עלי
מה בכך בלף קמו ויבושו בך לף יוכלו לי ואני בשמח בחלתם:

רש״י

משנה קנים פרק א

(ד) בתין במזבח כי שם שני מקומות הוי :
(ג) ובמיטוי פלוגתא במעילה ד״ה דתיכף
למ״ד דלא מעכב • מפרש: קנים • קן קרוי ג׳
תורים לו שני בני יונה פרידם קרוים יונה אחת
הוי חור אחד מפ׳:קנים• הקו״ק במיו״ק כמו
כן קנים וקן לפור שבפתח מפני הסמיכות
(ג) וג״כ שהיו מפורש בתורה וכ׳ עוד הר״מ
ומה שהזכרנו שהמובח ד׳ עושים־וד׳ הטהת הרי
הוא כפי עיקר המיוב הרמבן ושם כאר הקריב
מקנת קרבנותיו עד שיכא הימים הזה דרך משל
ים

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה **א אל אלה**

אלהי אלהים

חטאת העוף נעשית למטה
וחטאת בהמה למעלה .
עולת העוף נעשית למעלה . ועולת
בהמה למטה . אם שינה בזה וזה
פסול . סדר קנים כך היא . החובה
אחר חטאת ואחר עולה בנדרים
ונדבות כלן עולות . איזהו נדר
האומר

פרק א חטאת העוף נעשית למטה • ממוט
מסקרק (ד) דכתיב ומזה
מדם שהטאת על קיר המזבח • והנשאר בדם
ימלק על יסוד המזבח קיר שהמירי׳ שלו מתמלין
ליסוד ומזו קיר שהמחוץ
למטה ממוט מסקרק דאי
קיר העליון דהייט מן
המוט ולמעל׳פעמי׳שהוא
מחמל׳לסובב כנון שטושהו
למעלה מן הסובב שהמוט
למטה מן הסובב לחוץ :
וחטאת בהמה למעלה.
דכתיב קרנות בנופף
של קרן : עולת העוף
למעלה . דכתיב ומלק
והקטיר ומלה דמו
מה הקטרת בראשו של
מזבח לף מליקה

ומילוי בראשו של מזבח : ושל בהמה למטה : דכתיב בם יסוד : ואם שינה בזה ובזה פסול .
הלי דפסול לם עשה מעשה חטאת העוף למעלה דוקא בחטאת (ב) לבל המליקה של חטאת העוף
לף למעלה כשרה דמליקה בכל מקום במזבח כשרה ועולת העוף ליט בם הזאה כי לם מצוי
ולם עשאה למטה פסול : סדר קנין : של מזבח : אחד חטאת ואחד עולה : קנין זב וזבה ויולדת
ומומרת׳ מקדש וקדשיו ומטיעת קול אלה ובטוי שפתים דכלן מביאין קן בדלות אלף שזב וזבה
מביאין קן בין בדלות בין בעשירות ופ״ג דתיכף קנין של גר הלן מזבח ומתיכן עולות לף חייב
חטאת עליהן משום דלף שניהי כולי הלי (ג) : בנדרים ונדבות כולן עולות , לפי שאין בהן

האומר הרי עלי עולה. ואיזהו נדבה האומר הרי זו עולה. מה בין נדרים לנדבות. אלא שהנדרים מתו או נגנבו חייבים באחריותם ונדבות מתו או נגנבו אינן חייבים באחריותם: (ב) חטאת שנתערבה בעולה ועולה בחטאת אפילו אחת ברבוא ימותו כלם. חטאת שנתערבה בחובה. אין כשר אלא כמנין חטאות שבחובה וכן עולה שנתערבה בחובה אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה. בין שהחובה מרובה והנדבה מועטת בין שהנדבה מרובה והחובה מועטת בין ששתיהן שוות: (ג) במה דברים אמורים בחובה ובנדבה. אבל בחובה שנתערבה זו בזו אחת לזו ואחת לזו. שתים לזו ושתים לזו שלש לזו ושלש לזו מחצה כשר ומחצה פסול. אחת לזו ושתים לזו שלש לזו ועשר לזו ומאה לזו. המועט כשר בין משני

ים עליו עשרים עולות ועשר חטאות כולן כשרות. כיצד. ישנן עשרים עולות ועשר חטאות כולן מוכפלות ולפיכך אמר כמה, זו מנין חטאות שבחובה ומנין עולות שבחובה ולפיכך אמר כמה הוא חובה: ימותו כו'. דבכל אחד ואחד היכא דאפקי שמא עולה ופסולה למעטה לו שמא חטאת ופסולה למעלה רש"י: (ד) ונדבה דנקט ולא נקט חטאת מועטת בחובה מפני מועטת בחובה משום דקאי אפיפא דכל חובה שנתערבה זו בזו לכאי נקט נדבה דמפי: רבי יוסי אומר. נמי דוגמות לכל הנך, בקרבנות שכשיס לפי שהסיותר מיוחדות נקריס מפני שמייחדות מהן כמו שמייחדים הלכשים ומוסיף על הלכשים יולדות ונ"ל שהזיבות מצוי הרבה בכשים יותר ממה שהוא מצוי בלכשים כמו שהוא מפורסם ונגלה לעין הר"מ: מחצה כשר. לע"ג דהפסר שמקריב משל שתי כשים הרי יכול להקריב לשם מי שהוא ואין לו קיומין אלא בפרידות. נופייהו כמה כשרים וכמה פסולין מלד עלמן, בס"פ וכל זה בהן נמלך כדתנן בפרפ"ג דתי

(ה) דלפי זה אין כשרים לוכל למימר כל קן נקבל שקריב למעל'וכל קנלשה שקריב למט'וסקריב עול' למט'וסטאת למעלה כו'וקמ"ל כדרב שמלא דלמר אין הקינים מתפרסות אלא לו בלקיחת בעלים או בעשיית כהן דכתיב ולקח וגו' לשם לעולה ולשם לחטאת' וכתיב ועשה הכהן את האחד חטאת ואת האחד עולה ועתו"ט:

משני שמות. בין מאשה אחת בין משתי נשים: (ד) כיצד משם אחד. לידה וזיבה. זיבה וזיבה. משם אחד. משני שמות לידה וזיבה. כיצד. שתי נשים. על זו לידה ועל זו לידה על זו זיבה ועל זו זיבה משם אחד. משני שמות. על זו לידה ועל זו זיבה. רבי יוסי אומר שתי נשים שלקחו "קניהן בעירוב או שנתנו דמי קניהן לכהן לאיזה שירצה כהן יקריב חטאת ולאיזה שירצה כהן יקריב עולה בין משם "נמ' לת קניהן אחד בין משני שמות:

בין מלשה לשם כדמפרש ולזיל: (ד) רבי יוסי אומר כו'. ללו משום דסבר רבי יוסי יש כרירה ונימא דכשהקריב הכהן קן לשם לחם מהן הוכרר סהכר למפרע דמשמלה בשעת לקיחת הקן היה קן זה שלה (ה) אלא מפרש בגמרא כפי'בכל מערבין דר"י מיירי בשמתנו בשעת לקיחת הקן'שיוכל הכהן לעשות קן שירלה לשם לילו לשם שירלה ולהלכה כרבי יוסי:

גמרא ערכין דף סו ע"ב הלכה ה כלה כלי החיצון דהוד דמלכות דבריאה **במוכן**

א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא מ"ד מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה אמר הקב"ה ללשון כל אבריו של אדם זקופין ואתה מוטל כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים ולא עוד אלא שהקפתי לך שני חומות אחד של עצם ואחד של בשר מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה וא"ר יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא כל המספר ל"ה כאלו כופר בעיקר שנאמר אשר אמרו ללשונינו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו. וא"ר חסדא אמר מר עוקבא כל המספר ל"ה אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם שנא' אותו לא אוכל אל תקרי אותו אלא אתו ואוכא דמתני לה על גסי הרוח ואמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המספר ל"ה א"ל הקב"ה לשר של גיהנם אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה נידוננו שנא' חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים אין חץ אלא ל"ה שנא' חץ שחוט לשונם וגו' ואין גבור אלא הקב"ה שנאמר יי' כגבור יצא גחלי רתמים היינו גיהנם. א"ר חמא בר' חנינא מאי תקנתם של מספרי ל"ה אם ת"ח הוא יעסוק בתורה שנא' מרפא לשון עץ חיים ואין לשון אלא ל"ה שנא' חץ שחוט לשונם ואין עץ חיים אלא תורה שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה ואם ע"ה הוא ישפיל דעתו שנא' וסלף בה שבר ברוח ר' אבא ברבי חנינא אמר סיפר אין לו תקנה שכבר כרתו דוד ברוח הקודש שנא' יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות אלא מה תקנתו שלא

רש"י

מה יהן לך ומה יוסיף לך. עוד הקב"ה אמירה אלא הספרו לשון הרע: של עלם. עיניים: כלאומריס ללאומיו נגביר. כמי שאומר מי אדון לנו דכופרים בעיקר: אותו לא אוכל. כלאי קרא לע"ל כת"ב מלאני בסתר רעהו על גסי הרוח. לכאי דרך משלה דכשאי קרא לאותו לא לוכל כתיב נמי נבא עיניים: סלף בם. מי שמסלף בה וחפץ לסלקה שלא הכא בו עוד ישכור רומו: שכבר כרתו. קללו בכרת:

יבא לידי ל"ה אם ת"ח הוא יעסוק בתורה ואם ע"ה הוא ישפיל דעתו שנא' וסלף בה שבר ברוח :

זוהר אמור דף קכ ע"ב ס"ת דלזילות יוד הא ואו הא

בהאי יומא מתעטר כסגה בעטרין עלאין וסוף קדיש בין עלאי ותתאי ומכפר עליה ועל ביתיה ועל כסאי ועל מקדשי ועל ישראל כלהו תתאי בשעתא דעאל בדמי דפר מכוין ברישי דמסיימותא ותדאי בחלבעיה כמה דכתיב וסזה ממנו על הכפרת ולפני הכפרת שבע פעמים בקפטי (ס"ח בקטפי) דחלבע' ותדאי כמלילי בעיקפין דחלבע' לסטרי קפתור' (ס"ח קטעור') תדאי ותתכוון ומתרי לממני חתת חתת ותחת חתת בלחודיה חתת דכליל כלה חתת שבחת דכלה. חתת דכלה אחדרן לקבלה: חתת ריפה דכלה לבתר חתת ותחת דחיכון שריין כחדא ברעותא בחחוותי' ולא מתפרשן לעלמין בתר דמטת להתי ותחת דסיס חימת דכלה מכאן ואילך מתרי לממני בזווג' ומני ותמר חתת ושתים חתת ושלש חתת ותרבע חתת וחמש חתת ושש חתת ושבע בגין לאתמסכ' ולגנדף לסתי חתת דסיס חימת עילאה בדרגין ידיעין לכתרה (ס"ח לגהרה) לחימת תתאה ולאתמסכ' נסרין עמיקין מאתרייהו לכנסת ישראל ועל דא יומא דא תרין נהורין נסרין כחדא חימת עלאה נהרה לחימת תתאה ועל דא כתיב יום הכפורים כמה דאתמר :

הלכה פסוקה יוסף לחכ מוסר

טרי"ס הלי ברכות פ' ו

מעטרי תפוח לר"י דף ל ע"ב

(א) בכל הכלים נושלין לידים ואפילו כלי גללים וכלי אדמה והוא שיהיו שלמים כלי שאינו מהויק רביעית או אין בו רביעית אין נותנין ממנו לידים .

(ב) הכל כשרין ליתן לידים אפילו חדש שושה וקטן . אם אין שם אחד מניח הכלי בין ברכיו ויצק על ידיו או ישה הכלי על ידיו וישול או נושל ידו אחת ויצק בזו על זו וחוזר ויצק בראשונה על השניה והקוף נושל לידים :

(ג) השוקת שדולה אדם בידו או בכלכל ונותן לתוכה והמים נפשכין ממנה באמה וחולכין ומשקין הוידקות או הבהמה וחניה ידיו בשוקת ועכרו המים ישמשו על ידיו לא עלתה לו נשילה שהרי אין כאן ניתן על ידיו . ואם היו ידיו קרובות לשפוכת הדלו עד שנמצאו המים ששמשו על ידיו מכח נתינת האדם עלתה לו נשילה :

ההנהך לאחר יהלל רשע בני לאדם לא כפיון לא שלח כפיון לעשות שלא ילדוקנו על תמסו ולא יכוב על מספנו לכל יאמר עליו כי לים טוב הוא . ועל זה נאמר עוכזי תורה יהללו רשע כי לולא לאחר עזב את הסורי לא הלל העובר על דבריה ומפר מלותיה וגם כי לא ישכח את הרשע זולתי כמה שמלמלו בו מן הטוב וילין עליו כפיון כני לאדם להגיד לאדם ישרו נסזו רשם חולה כי בהזכירו את הטוב ואת הרע לא יזכיר ועל כל פשעיו יכפה לדיק יחמא הלל המומעים ויתנו לו יקר וירים ידו וגבר וכבר הקדמונו לסוישקהכשולות והעתיקות המלאלות בכתיב הרשעים על כן לא נכון להזכיר לאדתם בלתי אם יזכיר רשעם וכשלם כמו שנא', ומם רשעים ירקב ונאמר אני לגיד לאדתך ואת מעשיך ולא יועילך . פירוש לא יועילוך מעשיך הטובים להגילך מרעתך בקומי למשפט בשרני לעומתם רב פשעיך ומעשי העתועיך כי דבר' עוכזיתך גברו מהם וכמו שאמרו רבותינו כי מי שעונותיו מרובין מזכיותיו נכתב ונחתם למיתה ושרשעים נכריס הם בחייהם ובהכנהם כאשר הקדמנו לך בשערי ירלת השם ומכח הלדיקים יתעבו הרשע כמו שנאמר תועבת לדיקים איש עול . ואשר כסוד הלדיקים לא יהיה להם העב לא יתעבנו גם קב לא יקבנו גם ברך לא יברכנו . ויתכן כי יקר מקרם המשבת את הרשע מדרך פתוחה כי הפתי לומר לשבח טוב הוא . לא היו יחיים על דבר אחת ולא תהיה תמורתו ומבלי הדעת שכח הוא לא את המתים . כי אמרו רבותינו על הרשעים רפאים יתקבו בחיים ומתים קרויים שנא' המתים לא יודעים מאומה ומשנבר הזאת עולם זהון כי לא יתכב העבד להתדון לם יתכב מעשיהו ויקרב רחוקין יקפיד . ונאמר וכמולים מרים קלון וכבר הקדמנו פירושו :

כ"ן פסוקי סמו"ס נגד מילוי כ"ן ו"ד ה' ו' ה' ומעשה ממנו לירוף וְהָיָה

א כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־מְרִיְךָ וְאֶת־עָרְפְּךָ הַקָּשֶׁה הֵן בְּעוֹדֶנִי חַי עִמָּכֶם הַיּוֹם מַמְרִים הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה וְאַף כִּי־אַחֲרֵי מוֹתִי : ב הַקְהֵילוּ אֵלַי אֶת־כָּל־זִקְנֵי שִׁבְטֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם וַאֲדַבְּרָה בְאָזְנֵיהֶם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָעִידָה בָּם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ : ג כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי־הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם וְקָרְאַת אֶתְכֶם הָרָעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־תַעֲשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם: ד וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תֻּמָּם :

אונקלוס

(א) אֲרֵי אֲנָא יָדַעְנָא יַת סָרְבָנוּתְךָ וְיַת קָדָלְךָ־קַשְׁיָא הָא עַד דַּאֲנָא קָיֵם עִמְּכוֹן יוֹמָא דֵין מְסָרְבִין הֲוֵיתוּן קֳדָם יְיָ וְאַף אֲרֵי בָתַר דַּאֲמוּת: (ב) אַכְּנִישׁוּ לְוָתִי יַת כָּל סָבֵי שִׁבְטֵיכוֹן וְסָרְכֵיכוֹן וַאֲמַלֵּיל קֳדָמֵיהוֹן יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וַאְסַהֵיד בְּהוֹן יַת שְׁמַיָּא וְיַת אַרְעָא: (ג) אֲרֵי יָדַעְית בָּתַר דַּאֲמוּת אֲרֵי חַבָּלָא תְּחַבְּלוּן וְתִסְטוּן מִן אוֹרְחָא דְּפַקֵּידִית יַתְכוֹן וּתְעָרַע יַתְכוֹן בִּישְׁתָּא בְּסוֹף יוֹמַיָּא אֲרֵי תַּעְבְּדוּן יַת דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי בְּעוֹבָדֵי יְדֵיכוֹן(ד) וּמַלֵּיל מֹשֶׁה קֳדָם כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל יַת פִּתְגָמֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא הָדָא עַד דְּשַׁלִּימוּ :

ויחזור ויקרא מתחלת הפרשה ויולן כ"ב פסוקים

הסדרה כולה תמצא בכל ימי השבוע ואח"כ תאמר הפטורה זו :

הפטרת וילך

שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ : קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יְהוָה אִמְרוּ אֵלָיו כָּל תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח טוֹב וְנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ : אַשּׁוּר לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ עַל סוּס לֹא נִרְכָּב וְלֹא נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ אֲשֶׁר בְּךָ יְרֻחַם יָתוֹם : אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם אהֲבֵם נְדָבָה כִּי שָׁב אַפִּי מִמֶּנּוּ : אֶהְיֶה כַּטַּל יִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיַךְ שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן : יֵלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן : יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי בְצִלּוֹ יְחַיּוּ דָגָן וְיִפְרְחוּ כַגָּפֶן זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן : אֶפְרַיִם מַה לִּי עוֹד לָעֲצַבִּים אֲנִי עִנִּיתִי וַאֲשׁוּרֶנּוּ אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פִרְיְךָ נִמְצָא : מִי חָכָם וְיָבֶן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם :

תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּצִיּוֹן קַדְּשׁוּ צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה : אִסְפוּ עָם קַדְּשׁוּ קָהָל קִבְּצוּ זְקֵנִים אִסְפוּ עוֹלֲלִים וְיוֹנְקֵי שָׁדָיִם יֵצֵא חָתָן מֵחֲדָרוֹ וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ : בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ יִבְכּוּ הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי יְהוָה וְיֹאמְרוּ חוּסָה יְהוָה עַל עַמֶּךָ וְאַל תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה לִמְשָׁל בָּם גּוֹיִם לָמָּה יֹאמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם : וַיְקַנֵּא יְיָ לְאַרְצוֹ וַיַּחְמֹל עַל עַמּוֹ : וַיַּעַן יְהוָה וַיֹּאמֶר לְעַמּוֹ הִנְנִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וּשְׂבַעְתֶּם אוֹתוֹ וְלֹא אֶתֵּן אֶתְכֶם עוֹד חֶרְפָּה בַּגּוֹיִם :

וְאֶת הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם וְהַדַּחְתִּיו אֶל אֶרֶץ צִיָּה וּשְׁמָמָה אֶת פָּנָיו אֶל הַיָּם הַקַּדְמֹנִי
וְסוֹפוֹ אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן וְעָלָה בְאָשּׁוֹ וְתַעַל צַחֲנָתוֹ כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת : אַל תִּירְאִי אֲדָמָה
גִּילִי וּשְׂמָחִי כִּי הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת : אַל תִּירְאִי בַּהֲמוֹת שָׂדִי כִּי דָשְׁאוּ נְאוֹת מִדְבָּר כִּי עֵץ
נָשָׂא פִּרְיוֹ תְּאֵנָה וָגֶפֶן נָתְנוּ חֵילָם : וּבְנֵי צִיּוֹן גִּילוּ וּשְׂמָחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי נָתַן לָכֶם אֶת
הַמּוֹרֶה לִצְדָקָה וַיּוֹרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם מוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן : וּמָלְאוּ הַגָּרְנוֹת בָּר וְהַשִּׁיקוּ
הַיְקָבִים תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר : וְשִׁלַּמְתִּי לָכֶם אֶת הַשָּׁנִים אֲשֶׁר אָכַל הָאַרְבֶּה הַיֶּלֶק וְהַחָסִיל וְהַגָּזָם
חֵילִי הַגָּדוֹל אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי בָּכֶם : וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לָעוֹלָם : וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וַאֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹר וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לָעוֹלָם :

ומוסיפין עוד מפוף מיכה :

מִי אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ
חֶסֶד הוּא : יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבּוֹשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם : תִּתֵּן
אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם :

יום הששי

לאחר קריאת פרשת השבוע ביום מקרא ואחד תרגום והפטרה ומזמור ס' מלך גאות לבש (או מזמור שיר ליום השבת וס' מלך) יגל"ס דכרו משכן והלכה מסדר טהרות שהוא נגד פיסוד בחינת סיום:

ברטנורה **משנה נגעים פרק ח** עיקר תוי"ט

פרק ח **הפורח** מן הטמא טהור · טמא שכהלבן כאחד מן הנגעים ואח"כ פרשה כולו טהור : חזרו בו ראשי אברים · אם לאחר הפריחה חזרו ואמרו ראשי אחרים הכהיב וכיוס הראות בו כשר מי שטמא (ה) ואם שילחו כשעשה : עד שתתמעט בהרתו מכגרים · שילך כל הנגע ולא ישתייר בו כגריס : מטהור טמא . טהור שפרשה נראת בכולו כגון שהחליטו בשער לבן או במחים ונשר שער לבן ולו נתכסית המחים (ב) ופטרו ת"ל שנגירו בבהרת כגרים ועמד בעיניו שמי שכתוב ופטרו אם לאחר פטורו פרשה בכולו טמא : עד שתחזור לכמות שהיתה . דאם נשתייר מן הפריחה כל שהיא חוזר לתוך טמא משום פסיון ואף דאמן בחוך שאם הלכה מחים ואח"כ פרשה בכולו טהור ואמן כמי בהרת וכה שכר לכן פרשה בכולו לאף על פי שהשער לבן במקומו ושהוא טהור אחם מיירי שלא פטרו שכהן עדיין בהפריחה בכולו ואכא מיירי בהפריחה ואח"כ פרשה בכולו : (ב) ואח"כ יהלכה לה המחיה·

הפורח מן הטמא טהור חזרו בו ראשי אברים טמא עד שתתמעט בהרתו מכגרים · מן הטהור טמא חזרו בו ראשי אברים טמא עד שתחזור בהרתו לכמות שהיתה : (ב) בהרת כגרים ובה מחיה כערשה פרחה בכולה ואח"כ הלכה לה המחיה או שהלכה לה המחיה

מן הטמא · פי' מתוך שכגר וכדר מפ' פורח שכהלבן כאחד מן הנגעים ואח"כ פרשה בכולו טהור : חזרו בו ראשי אברים · אם לאחר שפרשה חזרו ואמרו פי' לאחר שכהן הכהיב וכיוס הראות בו כשר מי שטמא (ה) וסוף שילחו כשעשה : עד שתתמעט בהרתו מכגרים · שילך כל הנגע ולא ישתייר בו כגריס : מטהור טמא . טהור שפרשה נראת בכולו כגון שהחליטו בשער לבן או במחים ונשר שער לבן ולו נתכסית המחים (ב) ופטרו ת"ל שנגירו בבהרת כגרים ועמד בעיניו שמי שכתוב ופטרו אם לאחר פטורו פרשה בכולו טמא : עד שתחזור לכמות שהיתה · דאם נשתייר מן הפריחה כל שהיא חוזר לתוך טמא משום פסיון וכן דאמן בחוך שאם הלכה מחים ואח"כ פרשה בכולו טהור ואמן כמי בהרת וכה שכר לכן פרשה בכולו אף על פי שהשער לבן במקומו ושהוא טהור אחם מיירי שלא פטרו שכהן עדיין בהפריחה בכולו ואכא מיירי בהפריחה ואח"כ הלכה לה המחיה·

(ב) בהרת כגרים ובה מחיה כערשה פרחה בכולה ואח"כ הלכה לה המחיה או שהלכה לה המחיה

(ג) בהרת בגרים ובה שער לבן . הא קמ"ל דפריחה מעכבת אפי' כל סימני טומאה (ג):

המחיה ואח"כ פרחה בכולו טהור נולדה לו מחיה טמא נולד לו שער לבן רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרים : (ג)**בהרת ובה שער לבן פרחה בכולו אע"פ ששער לבן במקומו טהור . בהרת ובה פשיון פרחה בכולו טהור . וכולן שחזרו בהן ראשי אברים הרי אלו טמאין. פרחה במקצתו טמא פרחה בכולו טהור:**(ד)**כל פריחת ראשי אברים שבפריחתן טהרו טמא כשיחזרו טמאים כל חזירת ראשי אברים שבחזירתם טמאו טהור נתכסו טהור נתגלו טמא אפילו מאה פעמים :** (ה) **כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת מעכב את הפריחה כל שאינו ראוי ליטמא בנגע הבהרת אינו מעכב את הפריחה פרחה בכולו אבל לא בראש ובזקן בשחין ובמכוה ובקרח המורדין חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקרח ונעשו צרבת טהורים פרחה בכולו אבל לא בבחצי ערשה הסמוך לראש ולזקן לשחין ולמכוה ולקרח חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקרח ונעשו צרבת אף על פי שנעשה מקום והמחיה בהרת טמא עד שתפרח בכולו :**

ב'

דפרח בשער לבן טהור ורשאי אחרים לא קאמיב דהכאו מעכבין לאת הפריחה דרשויין לטמא בנגע שכהרת נגעו שהרי הנגע פושה בהן : ונעשו צרבת טהורים · לפ"ף דעכשיו שנקרחו פרחה וזקן רשויים לטמא בנגע שכהרת וכן שחין ומכוה וקרח המורדים שנעשו צרבת הרי הן כשאר בשר כיון דבשעת הפריחה לא היו רשאין לא מעכבי ואפי על פי שנעשה מקום המחי' בהרת טמא · דפריחה קמייתא לאו פריחה היא כיון דלשעתייר מעור בשר הני

עדשה שמוך לרשף ופריחה דבשעת שנתכסית שפשה הנגע עליה אבל בשעת הפריחה לא הלכה לה מחיה עד לאח"כ (אבל לא נתכסית שמיטה) לפי שהרי מעטרתו : (ג) בהרת בגרים ובה שער לבן . הא קמ"ל דפריחה מעכבת אפי' כל סימני טומאה (ג):

פרחה במקצתו טמא . שיטריך לשמעינן לפי' פרחה כרובו דלא לימעין רובו ככולו : ת"ר כתוב אחד אומר דבסוף שכוא טמא וכתוב אחר אומר דבסוף שכוא טהור · לא קשיא כאן בשנתכסו כאן בשלא נתכסו . כלל אחד אמרו חכמים בכל מקום שהוא פשיון: (ד) שבפריחתן טהרו טמא . שע"י פריחתן טהרו הטמאין כשחזרו ונתגלו לאח"כ חוזר לטומאתו : שבחזירתן טמאו טהור . שע"י חזרתן שחזרו ונתגלו טמאו לאת הטהור לא חזרו ונתכסו שפשה עליהם הנגע טהור ולא חזרו ונתגלו לאח"כ טמא ולטריך לשמעינן לפי' זמני טוכא כדקתני לפי' ק' פעמים : (ה) כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת · כגון עור בשר : מעכב את הפריחה · לא נשתייר ממנו כל שהוא שלא פרשה כו מעכב לאת טהרתו : וכל שאינו ראוי ליטמא בנגע הבהרת . כגון לאת וזקן וכל הני דאמיב בסדייהו:אין מעכבין את הפריה.דלא"פ שלא פרש הנגע עליהם כיון

(ו) ב' בהרת א' טמאה ואחת טהורה פרחה מזו לזו ואח"כ פרחה בכולו טהור · בשפתו התחתונה בב' אצבעותיו בב' ריסי עיניו אע"פ שמרובקים זה לזה והם נראים כאחד טהור פרחה בכולו אבל לא בבוהק טמא חזרו בו ראשי אברים כמין בהק טהור חזרו בו ראשי אברים פחות מכערשה ר"מ מטמא וחכ"א בוהק פחות מכערשה סי' טומאה בתחלה ואין סי' טומאה בסוף : (ז) הבא כולו לבן יסגיר נולד לו שער לבן יחליט השחירו שתיהם או אחת מהן הקצירו שתיהן או א' מהן נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן הקיף השחין את שתיהן או את אחת מהן או חלקן השחין ומחית השחין המכוה ומחית המכוה והבוהק נולד לו מחיה או שער לבן טמא · לא נולד לו לא מחיה ולא

(ו) בהרת א' טמאה ואחת טהורה פרחה מזו לזו ואח"כ פרחה בכולו טהור · בשפתו התחתונה בב' אצבעותיו בב' ריסי עיניו אע"פ שמרובקים זה לזה והם נראים כאחד טהור פרחה בכולו אבל לא בבוהק טמא חזרו בו ראשי אברים כמין בהק טהור חזרו בו ראשי אברים פחות מכערשה ר"מ מטמא וחכ"א בוהק פחות מכערשה סי' טומאה בתחלה ואין סי' טומאה בסוף : (ז) הבא כולו לבן יסגיר נולד לו שער לבן יחליט השחירו שתיהם או אחת מהן הקצירו שתיהן או א' מהן נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן הקיף השחין את שתיהן או את אחת מהן או חלקן השחין ומחית השחין המכוה ומחית המכוה והבוהק נולד לו מחיה או שער לבן טמא · לא נולד לו לא מחיה ולא

[פחות] הוא דנקטי פחות מכערשה וכי סיכי דלא נקטי למימר דוקא כערשה דומיא דמסיק אבל כ"ל דמ"ל להמוק בהכי דמ"ם ואין סי' טומאה בסוף כלל דמה לא קתי ואין פחות מכערשה כו' וי"ל כמי דלחיירי כמי בלא בסוף וקתי לפחות מכערשה שאין בשר מי סי' טומאה בסוף פחות מכערשה וכמרי נווטי מיירי וניחא דקיימא לר"מ דלחיירי כמי כחרמי מסר"ם : (ה) דשער לבן דמחכי ג"ד וה"ם מסיק כדלקמיה בס"כ

כו' · בס"כ יליף ליה : (ד) וכמ"כ יליף ליה מכפל ולא פרוש ספרם ומסר"מ פס' כל סר"כ דכתיב כלי מלמא וכ"ז דלא מזדקק ליה כאן פרוש מן הטהור קרינן ליה ועוד למאי מכי פרשה מזל"ז כו' ליתני סמטמ פרש"כבולו טהור ע"כ כ"ל דדוקא בכהר טהור אבל לא פרשה מן הטהורה לגד סוף ולא"כ פרש מזו לזו ס"ל פורש מטהור וטמא לאבל הספק דפרש מזו לזו לפי מטהורה לטמא כיון שנתחברו למר"י שהטהורה טפלה לגבי טמא דכל סיכא דליכא למימר סכי ול"ל סכי בננעים למר"י לקולא ועמ"ש : (ה) הר"ש וכלו"מאמר דמ"י דכוקם נראה בגרים סוי סמא וכספרש ממנה סוי פורש מן הטמא וטהור כ"מ ול' לע"פ שמדוקים כו' כלומר לפי שרוקם כמדוקים כו' ועמ"ש: (ו) כ"ז יליף ליה מ"כ: ראשי אברים פחות כו' · כ"ל מדלא קאמר כהרי' פשה ס"מ דס"ה בנעשו כשר כי לגמרי מטמא ר"מ וכ"ה בהרי"ח בס"כ מהר"ם : (ז) ומשום מחללה דדוקא

בס"כ : (ט) דיליף מקרא דמזרח דאמרי' לאחר שהטלט והסגר דטמאים דוקא בבהרת קטנה אבל בבהרת גדולה מזרחן ממוך מחללט והסגר ופטור טהור וכ"פ הרי"ם ומ"ם ולא כו' בסוף שבוע שני בלא נולדו לו סי' טומאה היינו ממוך ספטור ואי נולדו ולבסוף היינו מחללט ובמגע נקטי' ולאו ק' דמ"ל לפי' נמי מסתיינו בשבוע דלמטן דהא לבמוש שהיו תגן ותלוי להסגיר ולא לטהרו לגמרי ועמ"ש : יש בר' · הכי' משמע שזרין ונשבר הוא בזה שהקדים להרחום והדר חני שחלו סרפס כו' וכן בסיפא :

ולא שער לבן טהור · וכלן שחזרו בהן ראשי אברים הרי אלו כמות שהיו · פרחה במקצתו טמא פרחה בכולו הרי הוא טהור : (ח) אם בכולו פרחה כאחת מתוך הטהרה טמא ומתוך הטומאה טהור · הטהור מתוך הסגר פטור מן הפריעה ומן הפרימה ומן התגלחת ומן הצפרים מתוך החלט חייב בכולן · זה וזה מטמאים בביאה : (ט) הבא כלו לבן ובו מחיה כערשה פרחה בכלו ואח"כ חזרו בו ראשי אברים ר' ישמעאל אומ' כחזרת ראשי אברים בבהרת גדולה ראב"ע אומר כחזרת ראשי אברים בבהרת קטנה : (י) יש מראה נגעו לכהן ונשבר ויש מראה ומפסיר כיצד מי שהיה מוחלט והלכו להן סימני טומאה לא הספיק להראותה

לאחר שבאו סימני טהרה הללו נולד לו מחיה לו שער לבן טמא ולא נולד לו מחיה : וכלן שחזרו בהן ראשי אברים . שבע כלו לבן בתחלה בין שהחזק בין להחליט בין לפטור לא מזרו ונתגלו רלמי לאברים שלהן הרי הן כמו שהי' · וטהורים דלא מסיבי מחיה כיצד שבע כלו לבן בתחלה והוסנ' שני שבועות ולא נולדו בו סימני טומאה ופטור ולס"כ נתגלו בו רלמי לאברים היינו מזרו בו רלמי לאברים מחוספטור וטהור ולא בחליטו בשער לבן והשמירו בשערות ולס"כ נתגלו רלמי לאברים היינו מזרו בו רלמי לאברים מתוך הסגר וטהור כך נרלים פירום משבע זו מתוך ס"כ (ט) לבל הרמב"ם

לא פירש כן : פרחה במקצתו · במקלת רלמי לאברים שנתגלו : טמא . שהרי פשה שנגע : פרחה בכלו · לאחר שפרשה במקלתו · טהור · דהוה ליה פורש מן הטמא לבל לא מתחלה לאחר שנתגלו רלמי לאברים פרשה בכולו בבה לאחת טמא משום פשיון ומ"ש דשני ריפה פרחה במקלתו טמא ס"ש פרשה בכלו כמי טמא ולא נקט פרחה במקלתו לבל משום דבעי למימני בתרא פרחה בכלו טהור דהיינו לאחר שפרשה במקלתו : (ח) מתוך הטהרה טמא . כגון שבא בלו לבן מתחלה ולבאחר הסגר או החלט טהור לא מזרו בו רלמי לאברים ונתגלו טהור בדפריסנא לעיל ולס מתוך טהרה זו מזרו ונתכסו בבה לאחת טמא משום פשיון והיינו דקאמר לא פרשה בלו לאחת מתוך טהרה טמא בדפריסנא במתני' לעיל דלא פרשה בלו בבה לאחת כמי טמא כמו פרשה מקלתו : פטור מן הפריעה ומן הפרימה · כל זמן שהוא מוסגר · ולאו טהור מתוך החלט חייב בפריעה ופרימה כל זמן שהוא מוחלט : פריעה ופרימה : בגדיו יהיו פרומים ורלמי יהיה פרוע : מטמאין בביאה . לא בלו לא שחלל נטמא כל לאחר בתחלה . (ט) פרחה בכלו ואחר כך נתגלו בו ראשי אברים · שבע מיירי שלא הספיק להחליטו עד שפרחה בכלו ונתגלו רלמי לאברים דרבי ישמעאל מדמי ליה לבא בולו לבן בתחלה מון מרלמי לאברים דטעון הסגר ורבי עלעזר בן עזריה סבר דכיון דללו לא פרשה סיה מחליטו דיוכ בבהרת קטנה ובא מסיה לפי פרשה בכלו ולאחר בך נתגלו רלמי לאברים טמא ועוד יש לפרש לפי' החליטו במיה ופרשה בכלו וטהרו קסבי רבי ישמעאל דלין מטמא בחזרת רלמי לאברים דכי פרשה טהור דהא הלו נתמעטה מסיה מבעדשה טהור : (י) מי שהיה מוחלט בסער לבן לו במיה לו בפיון : לא הספיק להראות לכהן .

שאלו הראה לכהן · כשהלכו טימאי טומאה היה מטהר ולא אמרי כן היה פורס : היה טמא . דס"ל פורס מן הטהור אבל הספג ס"ל פורס מן הטמא ועוטר : בהרת ואין בה כלום . אין בו סימן מטימי טומאה : עד שפרחה בכלו טמא . כלומר טעון הסגר ככל כלו לבטמאה ולא מטמאה קודי שפרחה הרואה אל הכהן היה מסגיר וכסוף שבוע כשפרחה הוה ליה פורס ממוך הסגר ועטור :

להראותה לכהן עד שפרחה בכלו טהור שאלו הראה לכהן היה טמא · בהרת ואין בה כלום לא הספיק להראותה לכהן עד שפרחה בכלו טמא · שאלו הראה לכהן היה טהור :

גמרא נדה דף לח ע"ב

ת"ר שלשה שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין. אמו מזרעת אודם שממנו עור ובשר ושערות ושחור שבעין והקב"ה נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוך רגלים ודעה ובינה והשכל וכיון שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם א"ר פפא היינו דאמרי אינשי פויץ מלחא ושדי בשרא לכלבא :

רש"י

קלסתר . זיו : מראה העין · שאע"פ שכברואת העין שומע ולא מדבר : פויץ מלחא · כשלך המלח מן הכשר ושוב חיינו רחוי חלא לכלבים כך כשמת הוא מלח לגוף לקיימו כיון שהלכה זו מסריח הגוף :

זוהר ויההל דף ר"ה ע"ב

כד מטה לכורסייה קדישא תוספתא דא דכל ישראל קיימא קמן עד זמנא דקאמרו קדושא עלאה דמוסיף וכדין סלוקא דלתתא לעילא לתתאדא כלא לעילא לעילא למהוי כלא חד . דא הוא תוספתא דסלקא על כלהו תוספתן . מכאן ולסלאה סדורא דלעלותא דשחר יומי ימים מסה וכו' תדוותא דדרגא עלאה עקרא דלחבון דמהי בהסוא עדב' דיליה כד סליק כורסייה לגביה ונטיל לה ומתחברן כחדא ודא הוא חדוה דאוריימא עלאה תורה שבכתב דמהי באוריימא דלתתא תורה שבעל פה ואתחברו דא בדא וכיון דאתחברו כחדא בעי בר נש לאכללא בסהון חדוה לעמא קדישא ישמחו במלכותך שומרי שבת וכו' חו"ש רמה נא בתוספתיו :

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מפערי הסוכה לר"י דף לח ע"ב — כר"ם פ' שבת פ"י

החכף המשכח את הרשע דף לח ע"ב לא כי אם בשעת הדחק ומקשה עליו מהא דתנן בפ' שבת (א) המפיס שחין בשבת בדי להרחיב פי הסכה כדרך שרופאים עושין שהן מתכוונין ברפואה להרחיב פי הסכה הרי זה חייב משום מכה בפטיש שזו היא מלאכת הרופא ואם הפיסה להוציא מפנה חליחה שכה ה"ז פטור : (ב) הפסתת את האבן כל שהוא חייב משום

שגג, כפה מנקיפתית רשעו ובדעת לדיקים ימלטו' פי' כחנף מפחיד רשעו בפיו כי ישכחנו ויאמן לדבריו ויקשה את רוחו וירמה את נפשו ביקר ולא יבין את עפלה נפשו והמכעיסיהוה תחת ידו גם ירוסלבנו ויפול בחכמורות נחושה והכה כי השחת בשחיתו בחלק שפתיו ובדעת לדיקים ימלטו · בלדיקים ימלטו בדעתם מנקי החנף כי אם ישכחנו ולא ירוס לבדו למעוזתו כמו שאמרו רז"ל לפיי כל העולם חומרים עליך לדוק אתה הוי בעיניך כרשע ואמרו אם יש עליך ריעים מקלהשמשכים ומקלקם מוכיחים להוכ את המוכיחים ושגח את המשגחים כי אלה לחיי עולם יהיו ואלה כרעתך ישמחך כי ישכחוך ויהכן גם כן לפרע ובדעת לדיקים ימלטו רעיהם כי לא יחניפו להם אל יחשוב אדם בלבו יוכיחוני ויורו אותם בדרך בתעותם בחוכו לא דרך : ונאמר ופה חלק ישפה מדמה המשיל פה חלק לדרך חלקלקות ואמר כי כאשר יפול האדם וידחה בלבתו בדרך חלקלקות כענין שנאמר יהי דרכם חשך וחלקלקות ומלאך ה' רודפם כן יפול האדם ומהם נפה חלק והוא פה חנף על הענין שביארנו לאמר ד"ד ע"ש יכרת ה' כל שפתי חלקות מדברת גדולות : קלל פה חלק כי ישחית בו רשעו· והלשון הקשה שהוא החלק והוא לשוקרע"וים מן החנפים שאמרו להחניף לאנשי ערוב כדי שיכבדו אותם ויעשוהו ואמרו רז"ל כל המחניף לאשה יכיורו לסוף כשוב לסוף נפער ממנו בקלון :

האזינו יום א תורה

לפטיך מפ"ת דר"ת יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יהוה סיס ישידה ו דמלוי יוד הל סס כ"ן שבעשים בניקוד טולם:

א הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי : א אַצִיתוּ
שָׁמַיָּא וַאֲמַלֵּיל וְתִשְׁמַע אַרְעָא מֵימְרֵי פּוּמִי : ב יַעֲרֹף
כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא וְכִרְבִיבִים
עֲלֵי־עֵשֶׂב : ג כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ : ג אֲרֵי בִּשְׁמָא דַיְיָ אֶנָא מְצַלֵי הָבוּ רְבוּתָא
לֶקֶם אֱלָהָנָא : ד הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה
וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא : ד תַּקִּיפָא דְשַׁלְמִין עוֹבָדוֹהִי אֲרֵי כָל
אוֹרְחָתֵיהּ דִּינָא אֱלָהָא מְהֵימְנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי עַוְלָא לָא נְפִיק מִן קֳדָם
דְּזַכָּאי וְקַשִּׁיט הוּא: ה שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל:
ה חַבִּילוּ לְהוֹן לָא לֵיהּ בְּנַיָּא דְפַלְחוּ לְמַעֲוָתָא דָּרָא דְאַשְׁנִיאוּ עוֹבָדוֹהִי
וְאֶשְׁתְּנִיאוּ: ו הַ לַיהוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת עַם נָבָל וְלֹא חָכָם הֲלוֹא־הוּא אָבִיךָ
קָנָךָ הוּא עָשָׂךְ וַיְכֹנְנֶךָ : ו הָא קֳדָם יְיָ אַתְּוֹן גְּמִירִין דָּא עַמָּא דַּקְבִּילוּ
אוֹרַיְתָא וְלָא חַבִּימוּ הֲלָא הוּא אֲבוּךְ וְאַתַּ דְיָלֵיהּ הוּא עֲבָדָךְ וְאַתְקְנָךְ:

נביאים שמואל ב כב

לפטיך מכ"ס דז"ת צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלת אדני יסמס דסוד יְהוָה סיס ישידה דלת יְהוָה סיס ישידה דסוד הל סס כ"ן שבעשים :

א וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אֹתוֹ

מצודות דוד — רש"י מכה

(ז) ביום הציל · ר"ל לעת זקנתו שניצל מכל התלאות — ביום הציל ס' לותו · לעת זקנתו : ותכף שתול · שהיה לוויבי

מִכַּף כָּל־אוֹיְבָיו וּמִכַּף שָׁאוּל׃ א וַיֹּאמֶר דָּוִד בִּגְבוּאָה קָדָם יְיָ
יַת פִּתְגָמֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא הָדָא עַל כָּל יוֹמָא דְשֵׁזִיב יְיָ יַת יִשְׂרָאֵל מִיַּד
כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְאַף לְדָוִד שֵׁזִיבֵיהּ מֵחַרְבָּא דְשָׁאוּל׃ ב וַיֹּאמַר יְהוָה
סַלְעִי וּמְצָדָתִי וּמְפַלְטִי־לִי׃ ג וֵאלֹהַי צוּרִי אֶחֱסֶה־בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי וּמְנוֹסִי מוֹשִׁיעִי מֵחָמָס
תּוֹשִׁיעֵנִי׃ ג אֱלָהַי דְּאִתְרְעֵי בִּי קָרֵבְנִי לְדַחֲלְתֵּיהּ תּוּקְפִי דְּמִן קֳדָמוֹהִי
מִתְיְהֵב לִי תִּקּוֹף וּפוּרְקָן לְאִתְגַּבְּרָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבִי רוּחֲצָנִי דַּעַל
מֵימְרֵיהּ אֲנָא רָחִיץ בְּעִדָּן עָקָא מָגִן עָלַי מִבַּעֲלֵי דְבָבִי וַאֲמַר לַאֲרָמָא
קָרְנִי בְּפוּרְקָנֵיהּ סוּמְכָנִי דַּיְיָ מֵימְרֵיהּ סְמַךְ לִי כַּד הֲוֵיתִי עָרִיק מִן
קֳדָם רְדָפַי פּוּרְקָנִי מִבַּעֲלֵי דְבָבִי וְאַף מִיַּד כָּל חַטּוֹפִין שֵׁזִיב יָתִי׃
ד מְהַלֵּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃ ד אֲמַר דָּוִד בְּתוּשְׁבְּחָא אֲנָא
מְצַלֵּי קָדָם יְיָ דִּבְכָל עִדָּן מִבַּעֲלֵי דְבָבִי פְּרִיק יָתִי׃ ה כִּי אֶפַּפֻנִי
מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת נַחֲלֵי בְלִיַּעַל יַבְּעָתְנִי׃ ה אֲרֵי אֲקִיפַתְנִי עָקָא כְּאִיתָא
דְיָתְבָא עַל מַתְבְּרָא וְחֵילָא לֵית לָהּ לְמֵילַד וְהִיא מְסַכְּנָא לְמָמַת סַיְעַת
חַיְבִין בַּעֲתַת יָתִי׃ ו חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבְּנִי קִדְמֵנִי מְקִשֵּׁי־מָוֶת׃ ו מַשְׂרִית
רַשְׁיעִין אַקְפוּנִי קִדְמוּנִי דְמָזְיִין בְּמָנֵי קְטוֹל׃

רש״י

טוּיכו ורודפו מכולם . סלעי ומלודתי : לשון מוזג : לורי
לשון סלע . ומצודי . שסייחי עם גליו למעלה : מסולל ומקרקע
כ׳ . כשראני לו לשודכו כי מחויבי חומצ׳ . לשפוני־כשפוני .
משברי מות . כ׳ היינסת על המשבר . נחלי נייסות :
מכלי : מערין . קדמוני . כאו לפני :

מצודת דוד

ועכויו מכשוכו מלרדת עוד כמלחמם כמ״ם למעלם לא תמר
כשרש מלם . ולו ר״ל כלל עת שבח עליו ערם ונילל
ממנם לא היה שר כשרש מלם . (ב) כי סלעיוכ׳ ומצודי
ככנין משלם ומלודה: (ג) לורי . כי הוא חזק ואר לחסם
כו . וקרן ישעי . הוא לי ליטא ושוגר כמו קרן לשעל הקרניס
ומנוסי . למוס אליו . מפחר החויכ: מחמם מחלשי ממם :

(ד) מסולל . כאשר אני קורא אל כי בכלל לא תני מוצא . (ה) כי אפפוני . כאשר סכבו לוגי מעברי מות
מות וכאשר החלולים סכלים מחלשי בליעל כעתו ותרגו אותי : (ו) חבלי . וכאשר־כאני שאול סכבוני ובאו לפני
מוקשים התניחים לת המיתה :

כתובים תהלים ט

להמשיך מיסוד ומלכות דס״ת שיקדלת יודכפם שיקשיקדלת שיקדלת יוד רוש יאהדונהי נסמה דיסוד
א אד אדנ אדני נפם אדני רוש אלף דלת גון יוד נסמה דמלכות יוד הך וך הך מיש יחידה דיסוד
יהוה מיש יחידה דמלכות לל שס ב״ן שבעשים :

א לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם׃ א מִן־בְּגַל דַּאִשְׁתְּעֵי לְכוֹלְהוֹן שְׁבָחָתָךְ בְּמַעֲלָנֵי תַּרְעֵי כְּנִישַׁת
צִיּוֹן אֲדוֹנִין בְּפוּרְקָנָךְ׃ ב טָבְעוּ גוֹיִם בְּשַׁחַת עָשׂוּ בְּרֶשֶׁת־זוּ טָמָנוּ
גְלִבְדָּה רַגְלָם׃ ב טַבְעוּ עַמְמַיָּא בְּשׁוּחֲתָא דֶּעֱבַדוּ בְּמַצְדָּתָא דְנָא כְּמַנוּ

רש״י

כשחת . תשר עשו : וכרשת . זו תשר טמנו : מוקש כ׳ (ג) כשחת : כשכור תשר עשו ליערכל : (ד) מוקש כ׳

מצודות דוד אתאחדת

אִתְאַחֲדַת רְגְלֵיהוֹן׃ ג נוֹדַעַ יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ
דָּשָׁע הֲגָיוֹן סֶלָה׃ ג גְּלֵי קָדָם יְיָ דִּין דַּעֲבַד בְּעוֹבְדֵי אִידּוֹי אִתָּקַל
דַּשִׁיעָא יְרַנְּנוּן צַדִּיקַיָּא לְעַלְמִין׃ ד וְיַשּׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל־־־
גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלָהִים׃ ד יְתוּבוּן רַשִׁיעֵי לִשְׁיוֹל כּוּלְהוֹן עַמְמַיָּא דְאַשְׁלִיוּ
דְּחַלְתָּא דַיְיָ׃ ה כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן תִּקְוַת עֲנִיִּים ק׳ תֹּאבַד עניים
לָעַד׃ ה מְטוּל דְּלָא לָעַלְמָא מִשְׁתְּלֵי חֶשׁוֹכָא סוֹבָרָא דַּעֲנוָתָנֵי לָא
תְהוֹבֵד לָעַלְמָא׃ ו קוּמָה יְהוָה אַל־יַעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גּוֹיִם עַל־פָּנֶיךָ׃
ו קוּם יְיָ לָא יִתְעַשַּׁן בַּר נָשָׁא רַשִׁיעָא יִתְדָּנוּן עַמְמַיָּא קֳדָמָךְ׃

רש״י

לכריות כי תשפט עשה כתוכיח:נוקש רשע . כשכל : הגיון .
וכשם זולת סלה : לשחוכה . לתחתית של גיהנס:תקוה עניים
לא . תאכד לעד :

מצודות דוד

כשעושה תשפט כתומות לת סיח נידע ומפורסם לכל . נוקש
רשע . כלשון ברשע יפול כמוקש אשר עשה לת עד עולם
יחשבו כלל פרסום כתקוש : (ד) ישובו לפי שכשאול מוכן
לכם אחר לעון ישובו כאדם שכח אל כיתו המוכן לשכחו .
(ה) כי לא לנצח . ולכך יפרע מן כתומות : תאכד לעד
יעוז תנוש. אל יתחזקו כתומות : על פניך ר״ל כעת כשכך :

משנה תרומות פרק י ברטנורה

פרק י **בצל** שנתנו לתוך עדשים . [של טולין] וכולו לדין בצל של תרומה שנתנו לתוך
עדשים [טעות המעתיק יש כאן וכ״ל : בצל שנתני לתוך עדשים . כלל של
תרומה שנתנו לתוך עדשים של טולין] (וס״ת לבצל של טולין וכו׳) וכולו לדין לבצל של טולין
שנתנו לתוך עדשים של תרומה ומיירי כגון שנתנו בעדשים לאחר כשולי ונלקו ממנו מיתיו שלא יהיו
בצל כשאינו של פולס בעדשים ולא כולע מהם לאכל אם נתבשל בצל
בעדשים פסיעת דיוכיב ובלע טעמו לא כשהוא של פולס : בנ״ט : דטעים
לאו כאן שמותר כטולין ובתרומה לי לית כאו טעמא דתרומה שכל
אסור לזרים ולי לא שכל טולין כשהיו : ושאר כל תבשיל . כגון שום
וקפלוט וכיוצא כאן : מתיר בצחנה. אם נתן בצל של תרומה בלאכה

כלי אשצעי דאסר דשלכות דיצירה **אלף למד אלה למד**

בצל שנתנו בתוך עדשים אם שלם מותר **ואם**
חתכו בנ״ט ושאר כל התבשיל בין שלם
בין מחותך בנ״ט רבי יהודה מתיר בצחנה שאינה אלא
ליטול את הזוהמא : (ב) תפוח שרסקו ונתנו לתוך
עסה וחמצה . הרי זו אסורה . שעורים שנפלו לתוך
הבור של מים . אע״פ שהבאישו (ס״ח ל״ג מימיו) מימיו
מותרים : (ג) הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית
של יין של תרומה ר״מ אוסר ור׳ יהודה מתיר ר׳ יוסי
מתיר בשל חטים ואוסר בשל שעורים מפני שהשעורים

שואבות

שסדניסקטנים ככבושות כגיר נוטל לת הכלל ולסכם מותר וכלבד שיהי הכלל שלם שלא יימוס ולא
נתעריב עם הסמיס שלא יהיו הכלל יוסקו לאחוריו חלא להעביר זוהמם הדגיסולא כדי ליתנו טעם ולא יהיה הלכה
כר״י:(ב)תפוח.של תרומה:שרסקו ונתנו.כשהוא מרוסק וכ״ש:לתוך העיסה וחמצה . הוחיל וטולין
מסמם תתרומה נתממלא העיסה לאוסרה לזרים:אף על פי שהבאישו. מסמם הסעורים של תרומה
מימיו מופרים:(ג)הרודה.הולחת הפת מן המגור נקלחת רדייס:ונתנה על פי החבית של יין של
תרומה.דהסמם הפת קולטת ושולחת מריח יין : רבי מאיר אומר . דסכר ריחא מלחת הוא: ר״י
מתיר . דסכר ריחא לאו מלחת היא : מפני שהשעורים שואבות . מוחכוח מלחלוחים יין

שואבות: (ד) תנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בה את הפת מותרות · שאינו טעם כמון אלא ריח כמון: (ה) תלתן שנפלה לתוך הבור של יין בתרומה ובמעשר שני אם יש בזרע כדי ליתן טעם אבל לא בעין בשביעית ובבלאי כרם והקדש אם יש בזרע ובעין כדי ליתן טעם: (ו) מי שהיה לו חבילי תלתן בבלאי הכרם ידלקו · היו לו חבילי תלתן של טבל כותש ומחשב כמה זרע יש בהם ומפריש את הזרע · ואינו צריך להפריש את העין·אם הפריש לא יאמר אכתוש ואטול את העין· ואתן את הזרע אלא נותן העין עם הזרע: (ז) זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה · פצועי חולין עם פצועי תרומה · פצועי חולין עם שלימי תרומה · או במי תרומה אסור · אבל שלימי חולין עם פצועי תרומה מותר · (ח) דג טמא שכבשו עם דג טהור כל גרב שהוא מחזיק סאתים אם יש בו משקל עשר זוז ביהודה שהם ה' סלעים בגליל · דג טמא · צירו אסור רבי יהודה אומר רביעית בסאתים

רבי

והמצה ומסיק במכוסה דף כ"ד דממן גמור לה הוי דמי פירות מן ומתני' מסקי להם דדוקא כשים מיס עם מי פירות: מותרין · דתמן טעם לפגם מותר הר"ם:

(ה) כלומר היין כמשך בפת ולכך לאסור לע"ג דריחא לאו מלתא כשהם דלקמן: (ג) ופ"ז דכמ"ו פ"ז דשביעית דעלים אין להם קדושת שביעית היינו עלים דלהספקה לכל הכא טעם עלו בטעם פריו והלשתן וביעורן שוה תוי"ט: (ג)ומ"מ אין בו קדושת תרומה כדאמרן לעיל דעלים של תלתן בתרומה תע"פ שנותן טעם שרי וע"כ כשקרא עליו שם תרומה דאי לא קרא עליו שם פשיטא ומאי ק"ל: עשר זוז · וכירו' מפרש כיון שאם עבדה כ"ד לוגים ולוג ג' ליטרא וליטרא מאה זוז נמצא דשתים עולה ל"ו מאות וזה ו' מאות שם י' פעמים ט' מאות ומ"ר שם עשרה פעמים ס' אלמא ליכא לי זוזי י'פעמים מתק"ס נמצא כל עשרה זוז אחד מתק"ס: בגליל · שמשקל יהודה כפל כפליס משל גליל כדאמרן בפ"ק דכתובות נמצא עשרים זוז ביהודה שם עשרים זוז בגליל ושם

שמם

שמם סלעים ד' זוז שסלע: (ד) מאתים שוו מאתן רביעיות נכי תמני קב ד' לוגין ולוג ד' רביעיות ט"ז לקב ושתי ו' קבין לג' קבין מ"ס רביעיות וכן ד' זמנין רס"ו כפ' ב"ה ד' ל"ט: א' מט"ז . סטעם מדאמרן קמח בעי מתק"ס והוה ט"ז פעמים ס' אלמא שמיעור ט"ז היה מצוי בשיעורי שהכמיס לתומרת והיה לקולא רס"ל: טהור · לשון הירו' משום טהור מלהכשיר את ליטמא כל שהוא מטמא: מותרים · ומשיה לי דכפוף פ"ז דשביעית תנן ורד מדם שכבשו בשמן יבן כו' ס"מ דכפוף לאסור ועיין בתי"ט שהריך: כל הנשלקים· שליקה בשול יותר מדאי:

ורבי יוסי אומר אחד ששה עשר בו: (ט) חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים לא פסלו את צירם · העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים · שהוא טהור: (י) כל הנכבשים זה עם זה מותרים אלא עם החסית · חסית של חולין עם חסית של תרומה · ירק של חולין עם חסית של תרומה אסור אבל חסית של חולין · עם ירק של תרומה מותר: (יא) רבי יוסי אומר כל הנשלקים עם התרדים אסורים מפני שהם נותנין את הטעם

רש"א כרוב של שקיא עם כרוב של בעל אסור מפני שהוא בולע (ס"ח רע"א) רי"א כל המתבשלין זה עם זה מותרים אלא עם הבשר רבי יוחנן בן נורי אומר הכבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שהיא פולטת ואינה בולעת: (יב) ביצה (ס"ח שנתבלס) שנתבשלה בתבלין אסורין אפילו חלמון שלה אסור מפני שהוא בולע · מי שלקות ומי כבשים של תרומה אסורים לזרים:

מדרבנן לכך לר"י דבטל בקרוב למאתים (ד): ור' יוסי אומר · דבטל בששה עשר והלכתא דציר בטל ביותר מלקח שם יום יומר מלקח מדג טהור ואי' מדג טמא טעמא שכל מומר לאו לכלי לאסור: (ט) לא פסלו את צירן . דהקלו בציר של חגבים טמאים שאינו אוסר מפני שאין להם דג ואינו אלא למלוחים בעלמא: שהוא טהור . לא מכעיא דאינו אוסר מלוח עלמו טהור והלכה כמתומו של רבי צדוק: (י) כל הנכבשים זה עם זה . ירקות חולין שנכבשו עם ירקות של תרומה אין התרומה מוסרת לה הטולין: חוץ מן החסית · שהוא ולוקח וכלל וכרתי קרויים חסית דאגב מורפייהו יהבי טעמא בכל מידי דנכבשין עמהן ונשתן של תרומה מוסרים אין ירק בין חסית של חולין ושאר ירקות של תרומה אין להם תוספת טעם כשהם נכבשים עם ירקות חולין שכל טעמן מכבושלים נשלקים לחוד: (יא) רבי יוסי אומ'כל הנשלקים עם התרדים אסורים · רבי יוסי פליג אמ"ק

וסבר דכל שאר ירקות אין מוסרים אפי' נשלקים חוץ מן התרדים של תרומה ושל כלאי הכרם שהן נותנין טעם בשלקיהן: כרוב של שקיא · שגדל בתוך יבשה שריר להשקותה אסור דשל שקיא מתמא לם (שלקו) עם כרוב של תרומה שגדל בתוך שלו שריר להשקותה אסור דשל שקיא מתמא יכבושו היא בולא: ר"ע אומר כל · איסור ואיתיר: המתבשלים זה עם זה . ושם מין אחד : מותרים · שאין נותנין טעם זה בזה חוץ מכבר איסור ואיתיר שנתבשלו יחד דאסור ולית להלכתא כחד מהנך תנאי אלא כתנא קמא דלעיל דאמר כל שנכבשים מותרים חוץ מן הששה מכושלים לו שלוקים כלן לאוסרים : הכבד אוסרת · כבד של תרפה שנתבשלה עם היתר לאוסרת כל שנתבשלה עמה · ואינה נאסרת · לם נתבשלה עם דבר לאסור דמתוך שהיא תרומה לפלוט תדיר רבוי דם שבה לא בלעה והלכתא כבד שנתבשל לפי היא של היתר לאסור לאכלה ולאוסרת כל מה שנתבשל עמה לפי שהיא מלאה דם ופולטת ואוזרת ובולעת מהדם שפלטה ואין לה מקום בגיסול אלא ת"ק שבהבה בלור תאלה יפה וכן נהגו שעם : (יב) בתבלין אסורים . כגון התבלין שהוא לו של תרומה · אפילו חלמון . לתוכה של ביצה שהוא מבפנים וכל שכן התבלין שהוא מבחוץ · מי כבשים ומי שלקות · שנכבשו או נשלקו בהן תרומה לאוסרים לזרים :

נמרא ברכות דף סג ע"ב הלכה ס' כלה כלי המיוחן דחסר דמלכות דבריאה אלף למד

ועוד פתח רבי יהודה בכבוד תורה ודרש הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכי אותו היום נתנה תורה לישראל והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה אלא ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני. אמר רבי תנחום בריה דרבי חייא איש כפר עכו תדע שהרי אדם קורא קריאת שמע שחרית וערבית וערב אחד אינו קורא דומה כמי שלא קרא ק"ש מעולם. הסכת עשו כתות כתות ועסקו בתורה לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה כדר"י בר' חנינא דא' ריב"ח מאי דכתיב חרב אל הבדים ונואלו חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבר ועוסקים בתורה ולא עוד אלא שמטפשים כתיב הכא ונואלו וכתיב התם אשר נואלנו ולא עוד אלא שחוטאים שנאמר ואשר חטאנו ואי בעית אימא מהכא נואלו שרי צוען דבר אחר הסכת ושמע ישראל כתתו עצמכם על דברי תורה כראמר ר"ל דאמר ר"ל מנין שאין ד"ת מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל:

רש"י

הסכת עשו כתות. דרשם הם כמו עשו עלמיכם כתותים: כתתו עלת כס דרשם נמי הם כמו עשם עשו: להעשר על דברי תורם: זאת התורה. ס"כן מלוים כת דם מיתות בתלמי תורם:

זוהר ויכך דף רפד ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

רבי שמעון פתח מכוף סחרץ זמירות שמעו לבי לנדיק וגו' זוי לון לבני נשף לחיזון דלא משגיחין ולא משדלין ביקר' דמחרייסון ולא משכלין בקדושם עלאה לאתקדשא בהאי עלמא למהוי קדישין בעלמא דאתי מכוף סחרץ דא כסותא עלאה קדישא זמירות שמעו כד"ת ונתן זמירות בלילה זמירות תושבחן דכנסת ישראל קמי קב"ה בלילה בזמנא דאיהי חזדמנא לקב"ה (מ"ח חזדוונא דשכינתא) ושכינתא לשבח ליה לקב"ה (בלילה בזמנא דאיהי חזדוונא) משתעשע עם לדיקיא בגנתא דעדן ואימתי מפלגות לילה ואילך וכדין זמירות שמעו בלילה תושבחן וזמירות כד"ת לא תזמור וכתיב זמיר ערישים יעגם אעקרותא מאתרייסו כל חיזון תקיפין דשא כד עייל ליליא כמה ערישים נרדיני נימוסין שכיחין בעלמא חזלין ושטיין בעלמא לקטרגא מפלגות ליליא ואילך אתער רוחא חדא ואעקר לכלסו מאתרייסו ואעבר לון דלא ישלטון זמירות שמעו תושבחן דכנסת ישראל בליליא וכל דא למה לבי לנדיק לאחדוונא בחוונא חדא לקדושם דקב"ה ולאתקדשא בקדושם חדא ואומי רזי לי רזי לי דא סוף רזא עלאה דא סוף רזא קדישא אבל אוי לי על דרא ועל עלמא בונדיס בגדו דכלסו משקרין בים משקרין בסו בגרמייסו ולא די דמשקרן בגרמייסו ממש אלא חיזון בחין דאולידו משקרן בסטוא שקרא דילהון ואשתכחו פנימין לעילא ותתא כיון דאשתכל בעשיסו בהאי כיסא לחיזון דאלין חטאה ואוליף לון לחרא קדישא לאתקדשא בקדושם דמלכא ולאשתכחא בגייסו קדישין כיון דאתקדשו אלין חיזון בחין דאולידו אקרון על שמים סס"ד הנס חנכי וסילדים אשר נתן לי ס' לאומות ולמופתים בישראל מאת ה' שוכן בציון:

מאחר עמין:

הלכה פסוקה

הר"ם הלכות ברכות פ"ו

(א) מים שנשתמש לו אם נעשה מהן מלאכה או לא נעשה אם יש בהן כשיעור או שאין בהן אם הן מהורין או מטמאין משמש בשל ידיו משמש לא נשל ידיו משיקו מהור שכל משמשהרת ידים מהור: (ב) מים הראשונים צריך שינביה ידיו למעלה עד שלא יצאו מים חוץ לפרק ויהודו ויטמאו את הידים. ואחרונים צריך שישפך ידיו לשמה כדי שיצא כל כח המלה מעל ידיו מים ראשונים נושלים בין על נבי כלי בין על נבי קרקע ואחרונים אינן נושלין אלא על נבי כלי: מים ראשונים נושלין בין בחמי האור בין בצונן אחרונים אינן נושלין בחמין: והוא שהיו חפין שהיד סולדת בהן משני שאין מעבירין את הזיעה שאיני יכול לשפשף בהן. אבל היו אושרין נושלין מהן באחרונה:

יוסף לחק

משערי התשובה לר"י דף לח ס"ב

המתחבר לרשם לח דיו לחבר לח יוכיחהו כשכא פי' וכרחק לח ירחיקהו לחבל כמו מבר יקריבהו ומחר כשתחברך לרשם פרע ס' לח משעיך: והלריקים מהום יחלמו לח הרשם כמו שנאמר כנזה בעיניו נחלם. ותרי"ל לח לחנם הלך זרזיר לחל עורב חלח שפני שהוח מינו. ולחבר כל עוף למינו יכהן וכן לחדם לדומם לו. ולחברו לחסיר להסתכל כדמות לחדם רשם שנחבר לוחל פי' יכופשף מלך יהודה לחי נוסח לחם לחכיב חלין ולח חרחך ולחברו כל המסתכל כדמות לחדם רשם עיניו כסות לעת זקנתו שנחבר ויסי כי זקן לחק ותכסין עיניו מרחות מפני שמסתכל בדמות עשו לחפי חלח סיס מכיר מעבדיו כי סיס עשו מסתיר משעיו כעיני שנחבר וסיס כחתך משעיכם וכבר הקדמנו להודיעך בלר כישב כי רבו דרכי חות שמלחים לח המתחבר לרשם ס' יליל"ו:

האזינו יום ב תורה

להמשיך"ם רז"ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא שמש יְהוָה סיס יסידה ד דמילוי יוד לל שם ס"ן שבשמים בניקוד סולס:

א זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר־וָדֹר שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ־לָךְ: א אִדְכַּר יוֹמִין דְּמִן עַלְמָא אִסְתַּכַּל בִּשְׁנֵי דָר וְדָר שְׁאַל אָבוּךְ וְיַחֲוֵי לָךְ סָבָךְ וְיֵימְרוּן לָךְ: ב בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ב בְּאַחֲסָנָא עִילָאָה עַמְמַיָּא בְּפָרְשׁוּתֵיהּ בְּנֵי אֱנָשָׁא סַיְּימִתְחוּמֵי עַמְמַיָּא לְמִנְיַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ג כִּי חֵלֶק יְהוָה עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ: ג אֲרֵי חוּלָקָא דַיְיָ עַמֵּיהּ יַעֲקֹב עַדְבַ אַחְסָנְתֵּיהּ: ד יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁימֶן יְסֹבְבֶנְהוּ יְבוֹנְנֵהוּ יִצְּרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ: ד סְפֵק צוּרְכֵיהוֹן בְּאַרַע מַדְבְּרָא וּבְבֵית צַחֲנָא אֲתַר דְּלֵית מַיָּא אַשְׁרְנוּן סְחוֹר סְחוֹר לִשְׁכִינְתֵּיהּ אַלֵּיפִינוּן פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא נְטָרִינוּן כְּבָבַת עֵינֵיהוֹן:

נביאים שמואל א יט

לסמשיך מכ"ס ח"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלנם אדני נשמ"ה יְהוָה סיס יסידה דלנם יְהוָה סיס יסידה דסוד לל שם ס"ן שבשמים

א בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי בְּאָזְנָיו: א אֲמַר דָּוִד כַּד עָקָא לִי אֲנָא מְצַלֵּי קֳדָמַיִי וּקְדָם אֱלָהִי אֲנָא מִתְחַנֵּן וּמְקַבֵּל מֵהֵיכְלֵיהּ צְלוֹתִי וּבָעוּתִי קֳדָמוֹהִי מִתְעַבְּדָא:

רש"י

מצודות דוד

(ה) בצר לי. כשאר היה לר לי בעבור שהצרים בחלם אז קראתי לכי ושמע קולי ושעקתי בחם בחזיון וכפל הדבר כמ"ש

כי חרם לו. כשאר חרם לו מפני מכעיסין: עמן בחפי כך

ב וַיִּתְנַעַשׁ ויתגעש קרי וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגָּזוּ וַיִּתְנַעֲשׁוּ
כִּי־חָרָה לוֹ : ג וְאִתְרַגִּיפַת וְאִתְרַגִּישַׁת אַרְעָא שַׁכְלוּלֵי שְׁמַיָּא זָעוּ
וְאִתְרַכִּינוּ אֲרֵי תַקֵּף רוּגְזֵיהּ : ג עֲלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל
גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ : ג סְלִיק זְדוֹנֵי דְּפַרְעֹה רַשִׁיעָא כְּתַנָּנָא קָדָמוֹהִי
בְּכֵן שְׁלַח רוּגְזֵיהּ כְּאֶשָּׁא בָּעֲרָא דְּמִן קֳדָמוֹהִי מְשֵׁיצָאָה מְזוֹפֵיתֵיהּ
כְּגוּמְרִין דְּנוּר דָּלֶקָא מֵימְרֵיהּ : ד וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו:
ד וַאֲרְכִין שְׁמַיָּא וְאִתְגְּלֵי יְקָרֵיהּ וַעֲנַן אֲמְטָתָא כְּבֵישׁ קֳדָמוֹהִי :

רש״י

כך דרך הכועס יולא עשן מנחיריו : ועש מפיו תאכל דבר פיו לא כרשעים : ויט שמים . להקשיב מלויכיו ממלריס : כמ״ם וכדרך מלילת הפיוט : (ג) ויתנעש . כעס וכדו לויכי יושבי הארן מרוב הפחד ‡ מוסדות השמים . הוא מצל על המלכים והשרים : כי חרה לו . כאשר חרה לו לקקת

מצודות דוד

מסס נקמתי : (ג) עלה עשן באפו : הוא עניו כעס ואמר כלשון המופל בלדם שפ״י תמוס הכעס נראה כעין עשן יולא מנחיריו לאף וכן יעשן לפך (תהלים ע״ד) : תאכל . לת הקטים עלי : מתנו . ר״ל תעמו כלו הנחלים וכערו לגרוף כשונאי : (ד) ויט . נשה לת השמים למשם לארן וירד עליהם להחרבה לל מוכלי להכות בהם וזהו מדרך מצל לומר שהיה ממהר ליפרע מהם : תחת רגליו . לשיות מוכן להפרע מהם כחושך של ערפל :

כתובים תהלים מו

להמשיך מיסוד ומלכות ז״ת שין דלת יוד כפ״ם שין שין דלת שין דלת יוד רוש יאהדונהי נשמה דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוש אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוד הנ ונ הנ סיס יסידה דיסוד יְהוָה סיס יסידה דמלכות לל סס ב״ן שבעטיס .

א לַמְנַצֵּחַ מָשְׁחוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוּג אָרֶץ : א בְּמַתַּן אוֹרַיְתָא
לְעַמֵּיהּ אִתְרַגָּשׁוּ עַמְמַיָּא אִזְדַּעְזָעוּ מַלְכָוָתָא כַּד אֲרִים קָלֵיהּ
וְכַד יְהַב אוֹרַיְתָא לְעַמֵּיהּ אִתְמוֹגַגוּ יָתְבֵי אַרְעָא: ב יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ
מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה : ג מֵימְרָא דַּיְיָ צְבָאוֹת בְּסַעֲדָנָא תְּקוֹף
לָנָא אֱלָהָא דְּיַעֲקֹב לְעָלְמִין: ג לְכוּ חֲזוּ מִפְּעָלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת
בָּאָרֶץ : ג אֱזִילוּן חֲמוּן עוֹבָדַיָּא דַּיְיָ דְּשַׁוֵּי צַדְיָן בְּרְשָׁעֵי אַרְעָא :
ד מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר וְקִצֵּץ חֲנִית עֲגָלוֹת
יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ : ד מְבַטֵּל קְרָבָא עַד סָיְפֵי אַרְעָא קַשְׁתָּא יַתֵּבַר וְיִתְרַע
מְזָרְנִיתָא תְּרִיסַיָּא עֲגִילִין יוֹקִיד בְּנוּרָא :

רש״י

המו גויס . לשון הומס : תמוג . תתם . לשר שם שמות . לשר שם לרלות הגויס שתמסו: משבית מלחמות . משלינו עד קלה הלרן: שכל לרלות הגויס יהיו עשנו בשלוס־קשה־הגויס יאשר תניחו יקלן:עגלות־רכבי מלחמות ל׳ישות ושרף כאש : מפעלות כ׳ לשר יעשה שמשה בלרלן בהומות לשר עליס : (ד) עד קלה הלרן ‡ כי בכל העולם לל יהיה עוד מלחמה כי כולם יעבדו למלך המשיח : קשה יאשר . כי לל יצטרכו עוד לכלי מלחמה : עגלות . כשעוות לנורך סמלחמה

מצודת דוד

(א) המו : כהומות . יסמו מכאב לב וכמלכות יהומו לשון כי כי יהגה בקולו ותמס הלרן ולשר בלשון־עבר כדרך ככוכלה בתקומות רבות : (ב) כי נבלות לפי שכ׳ יהיה עמנו ולשכי יפקד טיה לנו למשגב עד עולם וכן יהרוג בהומות : (ג) לכו . לחם גוי והמלכים לשר תחך לכו ורלו

שבעה כיצד . וגי׳ ברט״ם שסה וסבעה כיצד : (ה) ולל פירש מקדם ס״מ דלפי׳ בגבולי׳ רש״י : (ב) ות״ם כמלל ב״ר מתנין לעקור דבר מן סמורה סה לומביאה ביכמות ד״ל וסיינו שב ולל תעשה שלני : (ג) וכגמ׳ מי׳ דלמ״פ שהיו יודעין למסוב סעבור מ״מ היו סומכין על קביעות ח״י וכמקוסשלין שלומי כ״ר מניעין שם בקיאין בקיאין וסמו כלשון דקלמר לל כאבו דמלי דקלמר לל בקיאין לפ״ג דידעין עבוד דכנכלולו לל ידעינו וע״ש : (ד) בגמ׳ ופרש״י ה״ם דמלי למימר ויוליא מרש״י לרה״ר ללא שבכוב מקומות ועניינים ים לסום להעברת ד״ם וליו לסום להוליא כגון סהיס סוכה בכרמלים כו׳ ויש כלן לישור סעברה ברט״ר : (ה) לגזירה שמא יטלנו לקלי לכל מסום דלא בקיאין לא סיה דומה לדמדבריסם סוא לפי־סייגו בקיאין לא סיה דומה שבת : (ו) ומפרש בגמ׳ לכל ברלשון לא מקנו מוכלח מלמת דמסום ערבה מקנו ללא יפמרו דהוליל ומסום לולב לחדי דמוסו כמי לערבה וכיון דקל מפקא ליה מרלשון מוקמת לשביעי יום מסוים רלשון או לשרון כו׳ : (ז) קשה ורבי נביליס מלמרונים שבת חגי וחבירו בחלבת בית שני טיו כו׳ וו״ל דה״ק ברי״ב והלידנא לית לים כו׳ לשבעי מהדר וקלי כלו׳ דהלידנא לת״ג דה״ל למעבד כמי שבעה ימים זכר למקדש כמו בלולב לפ״ה ליכא ללא ג׳ סוליל וכגבולין ליכא ללא מנכג נביליס לפילו בזמן הבים וכיון דבגבולין לין לערבה עיקר מן המורה לבבי לא מקנו שבעה זכר למקדש כמו בלולב דלית ליה עיקר מן המורה וטעמא דקבעו הבשביעי ולא יוס לשר כתב ר״י סוליל וסיה מיוחד במקדש לדמות השבת : מצות לולב . פרש״י מלות לולב בי״ט ברלשון שבת להיות

לוּלָב וַעֲרָבָה · שִׁשָּׁה וְשִׁבְעָה · ההלל
וְהַשְׁמִחָה שְׁמוֹנָה
סוּכָה וְנִסּוּךְ הַמַּיִם שִׁבְעָה · וְהַחְלִיל
חֲמִשָּׁה וְשִׁשָּׁה : (ב) לוּלָב שִׁבְעָה
כְּיצַד · יו״ט הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל
לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת לוּלָב שִׁבְעָה · וְשׁאר
כָּל הַיָּמִים שִׁשָּׁה : (ג) עֲרָבָה שִׁבְעָה
כְּיצַד · יו״ט הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל
לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת · עֲרָבָה שִׁבְעָה · וְשׁאר כָּל
הַיָּמִים שִׁשָּׁה : (ד) מִצְוַת לוּלָב
כְּיצַד · יו״ט הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל
לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת · (כָּל הָעָם) מוֹלִיכִין
אֶת לוּלְבֵיהֶם לְהַר הַבַּיִת מֵעֲרֶב
שַׁבָּת

כלי אמצעי דיבורה דשלמות דיציריהאלהים

פרק ד לולב וערבה · לולב לנטילה וערבה להקיף המזבח: ששה ושבעה. לפי שפעמים רומים לת השבת ושוו לשו שבעה ופעמים שלין רומין ולל שוו ללא שבת ולקמן מפרש לה ולזיל:והההלל· נגמר כל שמועה מה שלין כן בשבת לפי שימות השב שלוקי בקרבנותיהן : והשמחה· לשכול בשר שלמי׳ בזמן שהמקדש דכמיב ושמחת בחגך ולין שמחה ללא בזמן שהמקדש דכמי׳ ונשמח שלמיס דכמי׳ ונשמח שלמיסו:כלא שם ושמחת: סוכה . ליסב בסכה : ונסוך המים · בשמיני שהג שהרית : החליל . בשמחת בית השואבה שיו שמחים בשב לכבוד שלינה נסוך־המיסו־ומנגני׳ בשליס וכנורות ולוגרו שליל שיו רומה ללא שי״ט : שבת

(ב) לולב שבעה . דיוס רלשון רומה שבת משום דלית ליה עיקר מן המורה בנבולים דכמיב ולקחתם לכם ביוס הרלשון (ל) ושאר כל הימים . שם שלל י״ט רלשון כשלר ימי המול ונמלולת שבת בשה״ג לל דמי ושה״ג דכל שבעה היו מן המורה במקדש הטעידו מכמים גזירתם בשלר ימי השב שהג (ג) המולל ולין לשם עיקר מן המורה בנבולים ובדין היה דלפי׳ בזמן הזה יהיה לולב רומה לת השבת כי״ט רלשון של שב שלל משום דלל בקיאין בקביעת דירחל (ג) ושמא לין זה י״ט רלשון שלכך לל לסיינו שבת מפקיעה ושעמא דגזרו שלל ליטול לולב בשבת ושרי לין בגטילתו שום מלאכה שלל טלטול בעלמו גזירה שמא יטלנו בידו וילך אלל בקי ללמוד שברכה לו שדר שבעמועים ויעבירנו ד״ל בר״ה (ד) והייט טעמא דשופר והייט טעמא דמגילה (ה) : (ג) יום שביעי של ערבה כו׳ . דעביד סכירל לרעת שהיל דלוריימא (ו) כלומר שלכה למשה מסיני ומשו׳ שהי סכירל מקום דשביעי שלה רומה שבת במקדש שבערבה היו מקיפים לת המזבח והלידנא ליכא ללא מנהג נביליס (ז) שהמסיבו לת השה לטול ערבה בשביעי מוך מערבה שבלולב ולין מבריכין עליה : (ד) מוליכין את לולביהן להר הבית . י״ט רלשון של שב שלל להיום

כשכח מוליכין לח לולביהן מע"ם : החזנין .
שמשים שסיו שם לצרכי לבור : על גב האיצטבא.
רחבי של סר הכיח מוקפח בלטבחות ליסב שם
ומסובבת למעלה מפני הנשמים : והזקנים .
שבת . והחזנין מקבלין מהן וסודרין
אותן ע"נ איצטבא . והזקנים מניחים
את שלהם בלשכה . ומלמדים אותם
לומר כל מי שמגיע לולבי בידו
הרי הוא לו במתנה . למחר
משכימין ובאין והחזנין זורקין אותם
לפניהם . והן מחטפין ומכין איש
את חבירו . וכשראו ב"ד שבאו לידי
סכנה התקינו שיהא כל אחר ואחר
נוטל בביתו : (ה) מצות ערבה
ביצד מקום היה למטה מירושלים
ונקרא מוצא . יורדין לשם ומלקטין
משם מורביות של ערבה . ובאין
וזוקפין אותן בצדי המזבח וראשיהן
כפופין על גבי המזבח . תקעו והריעו
ותקעו בכל יום מקיפין את המזבח
פעם אחת . ואומרים אנא ה' הושיעה
נא אנא ה' הצליחה נא . ר' יהודה
אומר אני והו הושיעה נא ואותו
היום מקיפין את המזבח ז"פ . בשעת
פטירתן מה הן אומרים יופי לך
מזבח יופי לך מזבח . ר' אליעזר
אומר ליה ולך מזבח ולך מזבח : (ו)כמעשהו
בחול כך מעשהו בשבת

שבת . והחזנין מקבלין מהן וסודרין
אותן ע"נ איצטבא . והזקנים מניחים
את שלהם בלשכה . ומלמדים אותם
לומר כל מי שמגיע לולבי בידו
הרי הוא לו במתנה . למחר
משכימין ובאין והחזנין זורקין אותם
לפניהם . והן מחטפין ומכין איש
את חבירו . וכשראו ב"ד שבאו לידי
סכנה התקינו שיהא כל אחר ואחר
נוטל בביתו : (ה) מצות ערבה
ביצד מקום היה למטה מירושלים
ונקרא מוצא . יורדין לשם ומלקטין
משם מורביות של ערבה . ובאין
וזוקפין אותן בצדי המזבח וראשיהן
כפופין על גבי המזבח . תקעו והריעו
ותקעו בכל יום מקיפין את המזבח
פעם אחת . ואומרים אנא ה' הושיעה
נא אנא ה' הצליחה נא . ר' יהודה
אומר אני והו הושיעה נא ואותו
היום מקיפין את המזבח ז"פ . בשעת
פטירתן מה הן אומרים יופי לך
מזבח יופי לך מזבח . ר' אליעזר
אומר ליה ולך מזבח ליה ולך מזבח : (ו)כמעשהו
בחול כך מעשהו בשבת

ר"ב דכערבה היו מקיפין והר"מ כ' כמ"ד דהיו מקיפין בלולביהם ומיהו המקיפין לח היו
חלח כהניס לכ"ע שחע"פ שישרחל נכנס לעזרה מלוח למזרח כהניס מ"מ בין החולם ולמזבח
היינו נכנס כדחנן בפ"ק דכלים וה"מ בגמ' : (ט) הנקובין בויסע ויבח ביפ' כשלח דכל ל' יש
בו ע"ב חומיות ומסן שם המפורש חות רחשונה של פסוק רחשון ותחרונה של חמצעי ורחשונה
של חחרון וכן כוה הסדר כולן חשם הרחשון וה"ו וי"ו של ויסע ה"ל דכל הלילה וי"ו דויט
ושם הל"ו הוח לכי"ו רש"י וכחב החו' ותמרו כ' שמות הללו משום דדרשינן בחיכה רבתי קרח
(דיחזקחל ל) ותני כחוך הגולח וקרח (דירמיה מ) והוח חסור בזיקים כביכול הוח בעצמו
ומיינו הושענח דיושיע לעצמו : יופי לך . היופי הזה חמו מוכין לך שחתה מכפר עליהו
רש"י : ולך לך . פי' בגמרח דש"ק ליה חמרו מודים ולך חמו מכשלים ליה חמרו מודים ולך
חמו מקלסים ופרש"י ליה חמו מודים שהוח מלסיהו לחו לשון הוד חלח ל' חודה שחתה מודים
בו ולח כופרים ולך חמו משבחים שחתה חביב

לפניו

לפניו לכפר עליהו עי' בחוי"ט בחריהו : (י)
ורבנן כפח כחיב גמ' : ואותו כו' . חין לפרש
דריב"ב לח פליג חלח בשביעי חלח לכולהו
חמי פליג דסבר סריות של דקל היו מביחין כל
ז' ולח ערבה וכו' וכמו
רבנן דנפקי לסו מהל"מ
דסוי כל ז' והח דקחמי
מחיחין ומחומו סיום לחו
דוקח יום חחד : (יח)
ר"ל גזל דדבריהס
כמ"ק במ"ם פ"ק דביטין:
(יב) ול' סומטי' כמו
סומטו ומניחו בקרן
זוית : (יג) ולכחון
רחשון פרש"י דבחלי
חמרוני המיחוקים שלח
סוקנו למקום גמורה :
יו"ט האחרון . דכחיב
בה סבוכו'ונו' כו' לרבות
ליל יו"ט חחרון לסמסה
לו חיכו חלח לילי רחשון
ושיסחוט מערב יו"ט
דכלילה חין סומטין
קרסיס דכחיב ביום נוחו
פ"ל לך חלק ומה רחיס
מרכה לכי לילי יו"ט
חחרון סים לפניו שמסה
ומוכיח ליל רחשון שחין
לפניו שמסה בע"יופיים"ו
דסחר ליום פ"ל רבוי
דבכלל יחיס סם כו'
ולח"ב דכסחל בסבח חין
שלמי שמסה דוסין לוסן
לח חני הסמסה שמנה
ושבעה דיכול לסמהו
בכסות נקיה ויין גמ'
דסמסיס דע"פ : מוריד כו' . לפי ערוכן
עוסין סכוחיהן כרחם גגן להכי חני מוריד
רש"י : ניסוך כו' . בגמ' חמרינן דהלמ"מ
היח לחב"ב דדרבי חלעזי רמיזי בקרח : כיצד
כו' . סכח חלח סדר סמילוי והניסוך וכפ'
דלקמן חני הסמסה והיינה מבסמ"ק לל הסילוח
למלחוח : (יד) ממעיני ישועה חו' : מושחרין
כו' . דכיון דחמר מר עירה של יין כו' יכח
חחי

ויורדין דרך המוטמין ע"ג סמזבח ובמזבח היה נקב שבו היין ונמיס יורדין לסיחין לל מזבח

ניניות . כלים של זכב מלחים מיב : כדי
שלא יכמשו . עליהם : חריות . עניפים של
דקל : היו מביאים . בין כחול בין בשבח ולח
ערבה דכחיב בפוח תמרים שמיס הן חחם לולב
וחחם למזבח (י) ואין
הלכה כר"י בן ברוקח
(ז) מיד התינוקות
שומטין את לולביהן.
הגדולים שומטין לולבי
המיוקוי'מיד שלחיוקוה:
ואוכלין . הגדולים :
אתרוגיהן . של מיוקוה
ואין בדבר מסוכנזל(יח)
שכן נהגו מפוס שמחה
פי'לחר המיוקוי'משליכי'
לולביהן מיד (יב)
ואוכליס חתרוניה'כשביעי
לחכל הגדולי' אין חוכלין
לחרוניהן כל לוחו היוה
דכיון שהוקלה(יג)למנוה
למקלה היוה הוקלה
לכולו : (ח) לא יתיר .
לנד שלה לסחרה דסל
כל היוה מוכחה : אבל
מוריד . הוה ממנה
ככלי' נהיה ומלטוה
נהוה שהעלה למיכה :
מפני כבוד י"ט. שירלה
כמיהן לקרחהו למקוה
שיסעור בו הלילה: (ט)
מן השילוח . הוה
מעין הסמוך לירוסלי' :
מחזקת ג' לוגין . זה
פחות שבנסכים רביעית
הסין לכבה . שער
המים. ל' משערי עזרה
נקרל כן על שם שבו מכניסים לוחיה של מיה
לנסוך המנ : תקעו והריעו . משום שנל' ושלחתם
מיה בשמון (יד) : עלה בכבש . שהיה בדרומו
של מזבח : ופנה לשמאלו . שנסבים נעשים
בקרן מערבית דרומית ובשהוה פונה למשלו היה
הרחשונה : שהיו משחירין פניהן מחמת יין .
ודומין לנסוך שהוה שחור מן הסדר : כמין שני
חוטמין דקין . חוטם ל' נספל ל' ונקב ל'
בחוטמו ובכהן מערה בפי הספלים ובנסכי' מקלחי'

דקין · אחר מעובה ואחר דק · כדי שיהיו שניהם כלין בבת אחת · מערבי של מים · מזרחי של יין · עירה של מים לתוך של יין · ושל יין לתוך של מים יצא · ר' יהודה אומר · בלוג היה מנסך כל שמונה ולמנסראומרים לו הגבה ידך שפעם אחת נסך אחר ע"ג רגליו · ורגמוהו כל העם באתרוגיהן : (י) במעשהו בחול כך מעשהו בשבת · אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב שאינה מקורשת מן השלוח ומניחה בלשכה נשפכה או נתגלתה היה ממלא מן הכיור · שהיין והמים המגולין פסולין לגבי מזבח :

דקין . אחר מעובה ואחר דק . כדי שיהיו שניהם כלין בבת אחת . מערבי של מים . מזרחי של יין . עירה של מים לתוך של יין . ושל יין לתוך של מים יצא . ר' יהודה אומר . בלוג היה מנסך כל שמונה ולמנסראומרים לו הגבה ידך שפעם אחת נסך אחר ע"ג רגליו . ורגמוהו כל העם באתרוגיהן : (י) במעשהו בחול כך מעשהו בשבת . אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב שאינה מקורשת מן השלוח ומניחה בלשכה נשפכה או נתגלתה היה ממלא מן הכיור . שהיין והמים המגולין פסולין לגבי מזבח :

מהן מגולין ועמוקים מ"ב : אחד מעובה ואחר דק . ג' מסנקנים עכס וחוא לוחו של יין וחמי דק לוחו של מים : כדי שיהו כלין שניהן בבת אחת . שסמים ממהרין לצאת יותר מן היין מפני שהיין עב יותר ומתחר לצאת לפיכך היה סנקוב של יין מעובה וסנקב של מים דק כדי שיהיו כלין בבת אחת : ס"ג מערבי של מים מזרחי של יין . שסנפלים היו נתונים לתוך הקרן שהוכיח זה לזה לפני מזה אחד לגד מערב ואחר לפניו ממנו הסיינו למזרח : ר"א כו' . בתרתי פליג אג' לוגין פליג וחד דקאמר ס"ק וחתא ר' יהודה אומר . בלוג היה מנסך כל שמונה ולמנסראומרים לו הגבה ידך שפעם אחת נסך אחר ע"ג רגליו . ורגמוהו כל העם באתרוגיהן : (י) במעשהו בחול כך מעשהו בשבת . אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב שאינה מקורשת מן השלוח ומניחה בלשכה נשפכה או נתגלתה היה ממלא מן הכיור . שהיין והמים המגולין פסולין לגבי מזבח :

עירה כו' . לכאורה משמע כלומר שסנלוק וכ"ש כרש"י אבל לפמן סר"מ וחס עירה כו' ונפך שניהם בכלי אחד יצא : ר"א כו' . ס"ל לומר דלא ס"ל ס"מ וי"ל דס"ל דכמו שמתרצים לפמחא שלמים כדלעיל ס"ב ים לרכות לפחתא כיסוך כדלקמן דמקרי שחחא ולוג גמירי לה רש"י ועתי"ט . באתרוגיהן . ללמדך שאין ניסוך אלא בשחר בשעת נטילת לולב גמרא . המגולין פסולין . משוסקרינהו בא לפחתך סילוק או היסח פניך אמר ס' לכאורה גמ' .

אחת נסך . לדוקי ס' לח סמים על רגליו : (י) שאינה מקורשת . אלא לאחכוי לעבודת מזבח דאי הוי מיימי במקודשת אפסל לסו בליעת שרת מקדשים לרמיב כל הנוגע בהם יקדש וכל הקדוש קדושת הגוף נפסל בליעה : היה ממלא מן הכיור . ואע"פ שהכיור מזוקק לכלי שרת ומקדש את מימיו לא היו נפסלים בליעה לפי שהיו מקויטים לוחו מבערב כבור כדאמר ביומא בפרק ג' אף הוא עשה מוכני לכיור אלא שהיו מימיו נפסלים בליעה : שהמים והיין המגולין . היינו טעמא דנחגלה ממלא מן הכיור ולא היה מנסך מהן שהמים והיין המגולין פסולין ולי' לגבי המזבח :

גמרא סוכה דף מה ע"ב סלכה ס' כלא כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה **אכדתם**

רבי יוחנן בן ברוקא אומר חריות של דקל · אמר רב הונא מ"ט דר"י בן ברוקא דכתיב כפות שנים אחד ללולב ואחד למזבח ורבנן אמרי כפת כתיב ר' לוי אומר כתמר מה תמר זה אין לו אלא לב אחד אף ישראל אין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים · א"ר יהודה אמר שמואל לולב שבעה וסוכה יום אחד מ"ט לולב דמפסקי לילות מימים כל יומא מצוה באפיה נפשי' הוא סיכה דלא מפסקי לילות מימים כלהו שבעה כחד יומא אריכא דמו ורבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן סוכה שבעה ולולב יום אחד מ"ט סוכה דאוריתא שבעה לולב דרבנן סגי ליה

רש"י

רבי לוי אמר כתמר · טעמא דרבי יוחנן בן ברוקא לאו כגון כאן בחנות וכאן בשדה ואין לו אלא בעל אחד לפי שקרוי אל אחד · כעין מוח שבתוך הזקוף ובולם ובגל למעלה : סוכה שבעה · לבריכה : ולולב יום אחד · ואע"פ שמועל כל שבעה זכר למקדש לין שכיר עליו לילה יום הראשון שהוא מן התורה : מבערב שתים · ליכנס בסוכה וזמן · מלות ברכה · ליטול לולב ליכנס בסוכה להניח הפיטין להתעטף בציצית : על המנורי ועל יחי כולן : כל יום ויום מעין ברכותיו של שבת מעין של שבת של תול מעין של תול של י"ט מעין של י"ט במאורע : מחזיק · מה שנותנין למיכו : תלה לחיו מחזיק מה שהוסיף עליו : לם שמוע תשמע · לם הורגלת לשמוע לא תשמע תוכל ללמוד ולהוסיף : ואם לאו · שלא הניח דעתו מזכך כילדותיך לשמוע לא תשמע לאחר זמן לא יספיקו כיוך : שמוע ביתן · מאזר על הלאוזך שתשמע · תשמע בחדש · תתחכם בו להבין דבריו מדעתך : ואם יפנה לבבך · להתייאש על מה שלמדת כבר תלמוד עליו שוב לא תשמע : משתפנה לבך לבטלה · שיב לין משתיעין לחובך דבני בתיב לם יפנה לבבך ולא תשמע :

האזינו יום ב רל

בחד יומא · כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אחר זה ואחר זה שבעה אמר רב יוסף נקוט דרבה בר בר חנה בידך דכולהו אמוראי קיימו כוותיה בסוכה · תנו רבנן העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהחיינו וכולי נכנס לישב בה אומר ברוך אשר קדשנו וכולי היתה עשויה ועומדת אם יכול לחדש בה דבר מברך אם לאו לכשיכנס לישב בה מברך שתים · א"ר אשי חזינא ליה לרב כהנא דקאמר להו לכולהו אכסא דקדושא · ת"ר היו לפניו מצות הרבה אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות רי"א מברך על כל אחת ואחת בפני עצמה אמר רבי זירא ואי תימא ר' חיננא בר פפא הלכתא כר' יהודה ואמר ר' זירא ואי תימא ר' חיננא בר פפא מאי טעמא דרבי יהודה דכתיב ברוך ה' יום יום וכי ביום מברכין אותו ובלילה אין מברכין אותו אלא בא לומר לך בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו הכא נמי בכל דבר ודבר תן לו מעין ברכותיו · ואמר ר' זירא ואי תימא ר' חיננא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת ב"ו כלי ריקן מחזיק מלא אינו מחזיק אבל מדת הקב"ה מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק שנאמר והיה אם שמוע תשמע וגו' אם שמוע תשמע ואם לאו לא תשמע דבר אחר אם שמוע בישן תשמע בחדש ואם יפנה לבבך שוב לא תשמע :

רש"י

זוהר וילך דף רפה ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

א"ר יסודם ובוזי יקלו מאן דלא ידע לחוקיר למחריס ולא לחכוון בחמן דתניין גדול סעוסק לחמן יותר מן סמברך ומה חוקימנא קמיס דר"ס דאמן מסיק ברכאן ממבועא למלכא וממלכא למטרוניתא (דף נכסת ישראל) ובאתוון גליפן דרבי אלעזר מאל"ף למ"ס ומת"ס לנו"ן כיון דמטו ברכאן לנו"ן מתמן נגדין ונפקין ברכאן לעלאי ותתאי ומתפשטי בכלא וקי' נפיק לתסקיו מסקיותא דברכן לחפיק פלגייא עבדא דמלכא קדישא וכד ישראל לתתא מסתרין לאתב' לחמן ולכוונ' לבייסו כמה דאלטריך כמה פתחין דברכאן פתיחזקיים לעילא כמה טבאן מסתכחין בכלסו עלמין כמה חדו בכלא מאי לחנר לסו ליסראל דגרמין סאי לחנר לסו בעלמא דין ובעלמא דאתי בסעמא דין בסעמא דעאקין לסו (ליסראל ומצלן) לעותא קמי מאריסון קלא מכרזא בכלסו עלמין פתחו סעריס ויבא נוי לדיק שומר לחמוניס אל תקרי לחמוניס אלא לחמניס פתחו סעריס כמה דיסראל פתחין לסו תרעין דברכאן כך סשתא פתחו סעריס ותקבל ללותסון מלינון דעאקין לסו סאי בעלמא דין בעלמא דאתי מאי אגרייסו דכדי נפיק ב"ג מסאי עלמי דסוס שומר לאתב' לחמן מאי שומר כלומר נעיר סהוא ברכס דאמר סהוא סמברך

למאכס

ומחכם ליה לאתב' חמן כמה דאמרינן נמתיים סלקא ומכרזי קמיס פתחו שעריס קמיס כמה דאיכא סום פתח תרעין כל יומא כך סום שומר חמוניס ח"ר יוסי ח"ר יהודס מאי חמן ח"ר חבא סא חוקמוס כלא חמן חקרי מצוע' דססוא נאלס דנגיד חמן חקרי דכתיב ואסיס חגלו חמון אל תקרי חמון אלא חמן קיומא דכלסו וססוא נאלס (ס"א טלא) דנגיד וגפיק חמן חקרי דמניא נן סעולס ועד סעולס עולס דלעילא עולס דלתתא אוף סכא חמן ואמן חמן דלעילי' חמן דלתת' חמן קיומי' דכלסו וסא חוקימנא חמן בחיזון חתון :

הלכה פסוקה	יוסף לחכ	מוסר
כרי"ס סלכות ברכות פ"י		מצערי תשובה לר"י דכ"ע ע"ד

(א) נישל אדם ידיו שחרית ומנה עליהן כל היום ואינו צריך ליטול את ידיו לכל אכילה ואכילה והוא שלא ישיח דעתו מהן אבל אם הסיח דעתו מהן צריך ליטול ידיו בכל עת שצריך נטילה : (ב) לט אדם את ידיו במפה ואוכל בהן את . או דבר שמיבילו במשקה אע"י שלא נשל ידיו . המאכיל לאחרים אינו צריך נט"י והאוכל צריך נט"י אע"י שאחר נותן לתוך פיו ואינו ניגע במאכל והוא הדין לאוכל במנריפה שצריך נט"י :

אִישׁ כי ילמינו כני לדם כדנריו וכמנו כל המומעיסעל מלריו ויתכוין להתכפל לאחד העם לו נוחלו הקרוב חכם יכוים לפוקה ומור מכמול כי יסמכו על סורמיהן ועל פין יכוים כל ריב ויעות מפפע ואת העולם יתריב . וכן כי יאמר על לים כי הוא כאחדות ולא הכירו לאסכות לים לחמוים לו כן לא לחמן כן . ואולי ישמע בעומע ויפקידהו על כיתו וכל ים לו יתן ביהו וכאם בו לא ר"ת"ך . ואמרו רבותינו כל כהעתיד דיין אחיהו הגון כאלו נעשה לעבירה במקרי תלמיד

האזינו יום ג תורה

לפטפיך מפ"ם דז"ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נפטם יְהוָה סיס יפידם ה דמלוי הה לל סם ס"ן פבעפיס בניקוד סולם :

א כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל־ אֶבְרָתוֹ : א כְּנִשְׁרָא דְּמָחִישׁ לְקִנְיָה עַל בְּנוֹהִי מְסַחוֹפֵף פָּרִיס גַּדְפּוֹהִי מְקַבֵּילְהוֹן מְנַטֵּילְהוֹן עַל תְּקוֹף אֶבְרוֹהִי : ב יְיָ בִּלְחוֹדֵיהוֹן עָתִיד לְאַשְׁרָיוּתְהוֹן בְּעָלְמָא דְּהוּא עָתִיד לְחַדָּתָא וְלָא יִתְקַיֶּם קֳדָמוֹהִי פּוּרְחָן סַעֲוָאן : ג יַרְכִּבֵהוּ עַל־בָּמֳתֵי יתיר ׀ אֶרֶץ וַיֹּאכַל תְּנוּבֹת שָׂדָי וַיֵּנִקֵהוּ דְּבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר : ג אֲשֶׁרִינוּן עַל תּוּקְפֵי אַרְעָא וְאוֹכְלִינוּן בִּיזַת סַנָּאֵיהוֹן וְיַהֲב לְהוֹן בְּיִזַּת שַׁלִּיטֵי כַּרְיוֹן וְנִכְסֵי יָתְבִין בְּרַבְיָן תַּקִּיפִין : ד חֶמְאַת בָּקָר וַחֲלֵב צֹאן עִם־חֵלֶב כָּרִים וְאֵילִים בְּנֵי־בָשָׁן וַעֲתוּדִים עִם־חֵלֶב כִּלְיוֹת חִטָּה וְדַם־עֲנָב תִּשְׁתֶּה־חָמֶר : ד יַהֲב לְהוֹן בִּיזַת מַלְכִיהוֹן וְשַׁלִּיטֵיהוֹן עִם עוֹתַר רַבְרְבָנֵיהוֹן וְתַקִּיפֵיהוֹן עַמָּא דְּאַרְעָהוֹן וַאֲחַסַנְתְּהוֹן

עִם בִּיזַת חֵילֵיהוֹן וּמַשְׁרְיָתְהוֹן וְדַם גַּבְּרֵהוֹן אִתְשַׁד כְּמַיָּא : ה וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ כָּשִׂיתָ וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַּ עָשָׂהוּ וַיְנַבֵּל צ֫וּר יְשׁוּעָתוֹ : ה וַעֲתַר יִשְׂרָאֵל וּבָעַט אֲצַלַּח תְּקוֹף קָנָא נְכָסִין וּשְׁבַק פּוּלְחַן אֱלָהָא דְּעָבְדֵיהּ וְאַרְגִּיז קֳדָם תַּקִּיפָא דְּפַרְקֵיהּ :

נביאים שמואל ב כב

לפטפיך מכ"ס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נפטם דנלס אדני נפטם דסוד יְהוָה סיס יפידם דנלס יְיָ סיס יפידם דסוד לל סם ס"ן פבעפיס :

א וַיְדַבֵּר לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אֹתוֹ מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל : א וַאֲתְנֵלִי בִּנְבוּרְתֵּיהּ עַל כְּרוּבִין קָלִילִין וְרַבַּר בְּתַקֵּף עַל כַּנְפֵי רוּחָא : ב וַיֹּאמַר יְהוָה סַלְעִי וּמְצֻדָתִי וּמְפַלְטִי לִי : ב וַיְשֵׁת חֶשְׁכָּה סְבִיבֹתָיו סֻכּוֹת חֲשְׁרַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים : ג מִנְּהוֹרָא דְּקֳדָמוֹהִי אִתְּקַדוּ בְּעַרְפִּילָא עֲנָנִין קָלִילִין בְּרוּמֵי עַלְמָא : ג מִנְּהַר יְקָרֵיהּ מַבְהִיקִין שְׁמֵי שְׁמַיָּא מְזוֹפִיתָא בְּגוֹמְרִין דְּנוּר דָּלְקָא מֵימְרֵיהּ : ד יַרְעֵם מִן־שָׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ : ד אַבְלֵי מִן שְׁמַיָּא יְיָ וְעָלָאָה אֲרִים מֵימְרֵיהּ : ה וַיִּשְׁלַח חִצִּים וַיְפִיצֵם בָּרָק וַיָּהֳמֵם ויהם קרי : ה וּשְׁלַח מָחֲתֵיהּ בְּגִירִין וּבַרְנוֹן בַּרְקִין וְשַׁנְּשִׁנוּן :

מצודות דוד	רש"י
(ו) וירכב . למטר נצח . וירף . סיס נרחם בח על כנפי רוח ודימה נסיכת הרוח לעפיפת כנפי העוף . (ב) ויאמר חוכח . שם המוכח שכיכות שוכתו להיות מוכן להמשיך להלויכ : חערת . המוסך הסיח כאם מחסכת רבוי המים הנקבריס בעבים כפרוסים מתחת המחקים : (ג) מנגח נגה . מחחת החרס שלפניו חשר חפלו להאיר ולמ"ש לי	על כרוב . על מלאך שעמו כרוב : חערת מיס עבי שחקיס מלין סיס כחשך מעבי שחקיס שכיו חומרין מ"ס על הארץ : חערת . לשון כסרה שנופל על הארץ דק דק : מנוגח : מלימו מוגח חשר נגדו לפניס כמחילתו בעדו נחלי הם וכו' : ויעלח . שכחלחני חלים על מלרים .

לזה בערו נחלי הם נסקחו' שלי :

כתובים תהלים עז

לפטפיך מיסוד ומלכוס דז"ל שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נפטם דיסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח נפטם דמלכוס יְיָ הוּ וְיָ הוּ סיס יפידם דיסוד יְהוָה סיס יפידם דמלכוס לל סם ס"ן פבעפיס

א וַאֲמַר חַלּוֹתִי הֵיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן:א וַאֲמַרִית מֵרַעוּתִי הֵיא אִשְׁתַּנִּיוּ גְּבוּרַת יְמִין עֶלְיָה : (ת"א וַאֲמַרִית בְּעוּתִי. הִיא שְׁנִין דֶּקֶץ מֵימִין) : ב אֶזְכִּיר אזכור קרי מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ:ב וְאֶדְבְּרָה

מצודת דוד	רש"י
[ו] ואומר . יסוד אמרי לבי לין זה כי אם להכיח עלי חיל ורעד לשוב מחעלחי וכעוול זה סיחה בשחמות בימין עליון חחה שכיחה לשעבר כלחרי נכח רוממת הלוכ :	חומר חלוחי . להחלוחי ולירחני : שנות ימין עליון חשר (ג) חזכור . כי חזכור מעשה כי חשר לו קורם ידו .

עוֹבְדֵי אֱלָהָא אֲרִים אָדַבַּר מִן לַקְדְמִין פִּרְשְׁוָתָךְ׃ ג וְהַגֵּיתִי בְּכָל־
פֻּעָלָךְ וּבַעֲלִילוֹתָיךְ אֶשְׂיְחָה׃ ג וְרַנְנִית בְּכָל עוֹבָדָךְ טָבָיָא וּבְתֻשְׁבְּחָתָךְ
נְסֵיחַ אֲמַלֵּל׃ ד אֱלָהִים בַּקֻּדְשׁ דַּרְכָּךְ מִי־אֵל גְּדוֹל כֶּאֱלֹהִים׃ ד אֱלָהָא
דַּקְדִישִׁין אוֹרְחָתָךְ מַן אֱלָהָא רַבָּא כֶּאֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ ה אַתָּה הָאֵל
עֹשֵׂה פֶּלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ׃ ה אַתְ הוּא אֱלָהָא עָבֵיד פְּרִישָׁן
הוֹדַעְתְּ בְעַמְמַיָא עוּשְׁנָךְ׃

רש״י

נפתולי יפין עליון : וכניתי בכל פעליך : שעשית לנו נסים בקוסם דרכך · דרך מדתך לקדם שתך בעולם לעשות דין ברשעים :

מצודת דוד

מקדם פלאך · הפלאות שעשית לי מימי קדם: (ג) והגיתי · הגי מחשב בכל פעלך ובכח תדבר ושמח לי למשיב נפש : [ד] תשלמים · אתה תשלים הן ידעתי כי דרכך לקדם שתך לעשות דין ברשעי תוספת״ע לף ידעתי שתין לף גדול כתשלים

שיטים שכח בידו למחות תלגקוש נקט : [ה] לתה הלל · ולף לחר : כוזבת · פרשת עוון הן העתים :

משנה נדרים פרק ב

ברטנורה — עיקר תוי״ט

פרק ב **ואלו** מותרין חולין שאוכל לך . לסימן בעלמא נקטי כשם שחולין שאוכל לך הן צריך שתלה לסכם כך כל ה״י דתמרינן במגיתין בריש׳ הן לריכין שתלת מכם (ה) כעורות לבובין . היו נוקביסמקיי׳ הכמ׳ כנגד הלב ומוציאין הלב ומקריבין לומו לע״ז ומקרובת ע״ז לסור בשלשה : כחלת אהרן . שהיה רשון לכהניסולף הוי דבר הגדור שהין הלם ומרומה בהן בגדר ונדנה : הרי זה מותר. דתמר קיל הים כי יהור הדר עד שיהור בדבר הגדור (ג) . ומטעם שהיו לוכל לך דתמרינן בפ״ק דחסור ותע״פ שהיו דבר הגדור הוי טעמא דחפשר שיבית שטעם על ידי דבר כגון שנתר במיר ומתעייב לפניה שטעם : הרי את עלי כאמא . לע״ג דלשו דבר הגדור הוי תמור מכל מיי דלעיל דלריך התירה מדרבנן לם הוי עם שהרן : פותחין לו פתח ממקום אחר . כלומר מנקטין

כלי אמצעי דת״ת דמלכות דיצירה **צבאות**

ואלו מותרין חולין שאוכל לך כבשר חזיר . כעבודה זרה . בעורות לבובין כנבילות . בטריפות כשקצים . ברמשים . כחלת אהרן . וכתרומתו מותר . האומר לאשתו הרי את עלי כאמא . פותחין לו פתח ממקום

גמ׳ וטריפות ״גמ׳ ורמשים תסורין כאכילה כנבר חזיר ותסורים כהנאה כע״ז ותסורים נהנאה שהין להן טעם בעורות לבובין שהן תקרובת לע״ז ואין להם ביטול ואע״ג נמי שהסורים באכילה בלבד ויש בהן טומאה כנבלות וטומאתן חמורה כבעבדה בשקלים ורמשים ה״ר: ברמשים . כרכתיב ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרן הרומש על הארץ . כחלת כו׳ . שלף על פי שחל לישור

ע״י קריאת שם לף מיקרי דבר הגדור דהא מעיקרא נמי לחסור משום טבל ופיו לף לחר שלף שהיר שהוליף השיריס מידי טבל ה״פ . (ג) ולכך היו חוסר עליו שתלה כחמרו הרי הוא כבשר חזיר וכע״ז ושתר עליו כשחתר בקרבן לפי שהוא יכול לדור קרבן ולומר על מה שילה הרי זה קרבן ויהיה קרבן ואי לפשר שיבור הרי זה בשר חזיר הו ע״ז הר״מ . מותר . משום דקי בעי למתני שהלומר לחמתו כו׳ דלריך פתח ואי לף הדר ומני הרי זה מותר לף ידעינו ואלו מותרין דריסת שהן מותרין בלף פתח משי מלייסו קתי מי שכולהו מי שתרתי מלייסו הר״ב . כאמא . הס״ל כשתפיס בשתר חיסורי הנתם

בע״ז ושרלם כו׳ ובגמ׳ נמי מניח הכי חלף שתי דקטן כשיעת שדא דתים שם תרתי לשמעינן שדא דתע״ג דשתפיס בדבר שהסור בשם שהרמדכן לריך פתח ושמעי׳ מו שהר לשר שכל הן פוסקין לו בכבוד שמו כלו׳ שלו היה יודע שלף יהא בכבוד לשמו בכך לף היה בדר דלף פיעת נהי דהין פוסקין לשדם בכבוד לבין ושמו ה״מ בנדרים דשוריית לשכל שהי דלישת שלף שדכתן פוסקין קמ״ל דלף ושוקי במדיר לשמו ומשפיס בדבר שהסור גזרו שטו משפיס בדבר שבדור שכל שהר נדרים שהין מלויין לף גזרו הר״כ . (ג) כלומר לתה עומד על דעתך שהרשום שרלוך עדיין בשומו שבדר . (ה) משום דנדרים משפיס שפלת לישפיס תני להו בלשון שתני כלומר מה שתני ומשום דשבועות שהר נפשיס תני להו בלשון שהיני ביע״ך הר״ב . (ו) וע״ת שמעי משהר וש״ת מנוח לשו לישנות שתנו וי״ל דהיינו לומר שהין קיום המלות שהוב שלף שכל מ״מ מי משהני גופיס בהדי דמקיים מלות שהוב שלף מקרית ומש״ה לתרינן בר״ה הנודר שלף מן שתעיין טובל בו ביתות הנשמים שכל לף ביתות שמש הר״ב ועתו״ס . (ז) גמ׳ דתניא דבריס המותרים ואהרים נהגו בהם לישור מי שתה רשתי להתירן בפיוסים שכ׳ לף יחל דברו וכ׳ שהר׳ תימה מה ענין זה לנהגו בו לישור וי״ל דהתי נמי שבדר ושכוין לשהור עלמו גם בדבר שהין בו ממש הין לך נהגו גדול מזה . שבועה כו׳ . ממשה הס״ט לשתי לף תני שבועה שהיני משמך . (ח) משום שבועת שוא הר״מ . (ט) וקרבן לשו בר לשתפועי הוא ושי לתרינן דקרבן יהא שה שלף תוכל לך נמי שרי דלף שויא לישור קרבן שלף שה יהכל הר״ב ות״ש כיון דבתר לומר שה שלף תוכל לך בשתומר קרבן לף תשור משום דהוי בשומר שה שתוכל לך לף יהא תולין שלף קרבן לפיכך לף תוכל לך בשתומר קרבן לף תוכל לך נמי נימא שבי דליכא לשתר ויי״ל דשתם שהני דליכא לפרושי היא שבשבע בקרבן שלף יהכל ליה שבל ליבי דשכל כיון דליכא לפרושי שבי שבע״ג דשתם נדריס לשתמיר שתשר דפירושם דלקולא משתמעי טפי בליטת שבי שברתינן להו ולף לשומרת ב״י : אשור . ושע״ג דתתני׳ ר״ש היא דליש ליה שכלל לשו כו׳ שפ״ש בשבועה שהור ומלף הש״ט דתתקינן בש״פ שבועת השדום כו׳ דבשהורת גרידת הוא ליה כו׳ ושבועה תינן שלף שיסור גרידת שהוא של

מתקשים לו פתח וטעם למרשתו ולף שבי בבדי תהיים (ג) או לבך עליך (ד) וכל זה שלף יקל ראשו ולף יהביל לשהור שתמו עליו : קונם שאיני ישן כו׳ . שרי זה בבל יחל מדרבנן שבל מן שתור׳ הין שבור של דנדריס הין שליס שלף על דבר שים בו ממש : קונם שאיני משמשך. בגמ׳ מקשה ושל משופב׳ לה והאיך יכול להפקיע שבועה בנדרו ושל שוי בשתור פירות שבדו על שבדו ומשני כגון דשתר שלף תשמיך עלי קונם (ו)שתשר שהיה עליו ואין מתכילין לו לשדש דבר שהשו׳ לו(ז): שבועה שאיני ישן וכו׳ אשור . מן התורה דשבועות חלין הין על דבר שים בו ממש הין על דבר שהין בו ממש ושם נשבע שלף ישן ג׳ יתים רלופים ליבה ויוס לוקה (ח) ויש מיד מפני שנשבע על דבר שש״ת לקיימו . (ב) קרבן לא אוכל לך בו׳ מותר. דהוי כנשבע בקרבן ונעשה כשתר בתיי הקרבן (ט) שם שוכל לך שום דבר : שבועה שלא אוכל . ולף שתרי׳ בתיי שבועה קשתר דתתרינן בקרבן דשבועה ליש בה משמש ולף שייך למיתר בה בתיי שבועה : שבועה שאוכר לך . זמינן דשבועה שאוכל לך דלף תיכילנ׳ משמע כגון שהיה תבירו משרב בו לשכול ושתר לה תיכילנ׳ לף תיכילנ׳ ושוב שתר שבועה שאוכל לך דלף תיכילנ׳ משמע ום״ק בשבועה יהא עלי אי תיכילנ׳ לך : זה חומר בשבועות . לף תינן לשוקמי׳ שבועה שלף שוכל לך בו׳ דתקתני זה חומר משמע דבר הוי לף שויא לישור קרבן לף תם יאכל לישור קרבן דתשתר בו׳ דלף תוכל לך תכן חומר לף תוכל לך בשתומר קרבן לף תוכל לך נמי נימא תבי דליכא לפרושי דשכל כיון דליכא לפרושי שבי שבע״ג דשתם נדריס לשתמיר שתשר דפירושם דלקולא משתמעי טפי בליטת שבי שברתינן להו ולף לשומרת ב״י : אשור . ושע״ג דתתני׳ ר״ש היא דליש ליה שכלל לשו כו׳ שפ״ש בשבועה שהור ומלף הש״ט דתתקינן בש״פ שבועת השדום כו׳ דבשהורת גרידת הוא ליה כו׳ ושבועה תינן שלף שיסור גרידת שהוא של

ממקום אחר שלא יקל ראשו לכך . קונם שאיני ישן . שאיני מדבר . שאיני מהלך האומר לאשה (ס״ח לאשתו) קונם שאיני משמשך . ה״ז בלא יחל דברו . שבועה שאיני ישן . שאיני מדבר . שאיני מהלך . אסור : (ב) קרבן לא אוכל לך קרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר . שבועה לא אוכל לך . לא שבועה שאוכל לך אסור . זה חומר בשבועות מבנדרים . וחומר

ל״ל בלף יוד (ה) בנדרים

יכן שהיו מדבר הרי זה בכלל יחל וחוקימנא מדרבנן דמדאורייתא אין הנדר חל אלא על דבר שיש בו ממש וזה אומר בשבועות שבשבועה שבועה אלא לפי' על דבר שאין בו ממש (י) : תפילין שאני מניח . משום דאסור שפלים ואין נרתק כשהוא לבטל את המצות שהרי לא קבל על עצמו אלא לאסר הפסק עליו ואין יכולים המצות הוייל מצוה הבאה בעבירה ומי למי שהייב לאכול מצה בלילי הפסח ולא אלא לאסר מצה של עכשיו או של הקדש שאסור לאכלה לאכל כל השנה שבועה חוץ לאסור את עצמו מלעשות הדבר (יא) וכיון שהוא מחוייב לעשות המצוה עצמו מחייב המצוה ואם אמר הרי עלי קרבן אם הניח תפילין של הנדר וחייב להביי קרבן אם הניח תפילין (יב) : (ג) חייב על כל אחת ואחת . ויהיה נזיר ל' יום ואם אמר הריני נזיר מצה מוכה ל' יום ויביא קרבן נזיר ויזהר להיות נזיר (יג) במספר הפעמים שאמר שיהיה נזיר ובשבועות לישו חייב אלא אחת שהיו לוקה אלא מלקות אחת אבל אם נשבע על השבועה הראשונה אלא השבועה שניה וכן אם נשבע על השניה אלא השלישית ואפי' לאכול עד שיזמרו כלם מדלא חל נדר זו שבועה ל' אלא חיובו חייב אלא אחת : (ד) ופירושין להקל . לענ"ד דכשפירש דבריו מוכיחין כאן פירושו (יד) כי אחת ולא פירש מוכיחין להאמיר דאחת נדר דעתו לאסור (טו) : כבשר מליה . היינו קרבן דכתיב על כל קרבנך תקריב מלח : כחרם של כהנים מותר . לענ"ד דאמרי כהני' מועלים בהם עד שיכולו לידי כהנים והוו דבר הנדור מ"מ אחת אמרי כהנים משמע שכבר נתו ליד כהן : אם במעשר בהמה אסור . דהוי דבר שנדור שגרוך להקדישו

בנדרים מבשבועות ביצר־אמר קונם סיכה שאני עושה . לולב שאני נוטל . תפילין שאני מניח . בנדרים אסור בשבועות מותר . שאין נשבעין לעבור על המצות : (ג) יש נדר בתוך נדר . ואין שבועה בתוך שבועה . ביצר . אמר הריני נזיר אם אוכל . הריני נזיר אם אוכל . ואכל חייב על כל אחת ואחת . שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת: (ד) סתם נדרים להחמיר ופירושם להקל ביצר אמר הרי עלי כבשר מליח ביין נסך אם "של שמים נדר אסור אם של ע"ז נדר מותר . ואם סתם אסור הרי עלי כחרם אם כחרם של שמים . אסור ואם כחרם של כהנים מותר . ואם סתם אסור הרי עלי כמעשר אם כמעשר בהמה נדר אסור ואם של גורן

נמ' שלמים מותר

קונם ב"ש אין חיסור חל על חיסור אבל נזירות מקרא יליף ליה תו' : אם אוכל . הש"ס אם אמר ב"ש הריני נזיר דחייב על כל ל' ואמר ואיירי דקאמי נמי שבועה שלא אוכל אבי נמי נזיר אם אוכל הר"ב : (ג) וקרי ליה נדר כתוך נדר לפי שהנזירות שניה הוא אלא כתוך הזמן הראשון אלא ש"מ שיעור אוסף עד שיעבור את הראשונה הר"ב ועיע : אלא אחר . דאין שבועה חל עב שבועה דאין נשבעין לקיים המצות דליתא בלאו וכן הרמ"ם ועמ"ש : (יד) קשה דמה שנדרך לשנות ופירושן להקל ושוב כו' וי"מ לענ"ד שאם נדרים להשמיר היינו כאלו פירש מה היה בלבו אלא אמר כך נדרתי כמו שפירשוה שכמים אלו מפרשים למומרת אבל אם אמר הרי עלי ככסר מלים וחזר ואמר שלשו לעני"ז

לענ"ז דנילוף הוא למלוה ולשכי לא קשיי של סולין משום דאין נילוף לקרוא בשר מליח אלא דקשיי של שמים ושל ע"ז אלא של סולין שו' : (טז) ול"ת והלא עשירי מאליו קדוש ל"ל דכעיון הענתם מנין זאת היו י' ונטל ל' אלא מנין לימו קדוש כדאמר פ"ט דשבועות שו' : (יז) ולא היו רגילין בתרומה שלשכה ולא קרי לה תרומה אחמת אלא תרומה שלשכה קרו לה שלכך כי נדרו בתרומה שתם ליכא לספוקי כלל בתרומה שלשכה הר"ב : (יח) פרש"י שלא היו כהנים בקיאים ומקשיים הר"ב ולתרמי כהנים לא קרו להו תרש שתם שלכך כי נדרו בתרש ליכא לספוקי כמידי דודאי תרש גבוה קאמרי וכגמ' שלא מכירין מותרין אתי' הר"ב ע"ל דפליג תריסא ום"ל פשיטא לקולא : בחרם . דאמר שפך זה תרש עלי וסוב אמר לא נדרתי רש"י: בקרבנות . כו' . דורונות שמקריבין לפני מלכים רש"י : נזדר . דרך שמוק הר"ן והמו'פי' להטעות שעולם להאמין דכרי שיהו קדושים מיומלים (יז) : שאין אנשי גליל מבירין הרמי כהנים . וכל מה שהיו מסריחין היו מפריחין לבדק הבית (יח) והלכה כרבי יהודה : (ה) בחרמו של ים . לשון מצודה כמו אשר היה מצודים ומרמים . הרי עצמי קרבן . אשר עצמו כקרבן על חבירו : אין נשאלים עליהם . אין צריכין שאלה מכח שאינן שלים . ואם נשאלו . ואם ע"ה הוא זה (יט) שנדר בשוגג וכשנזכר ליישאל על נדרו אין פותחין לו פתח למרמה ואין מחירין לו ואם עבר על נדרו זה מגדיל תורה(כ): פותחין לו פתח ממקו' אחר . מלמים לו שנדרו קייש ופותחין לו פתח מעשה אשר ומחירין לו נדרו אבל לא עוונין ולא ממחירין וכן הלכה :

מותר ואם סתם אסור הרי עלי כתרומה אם כתרומת הלשכה נדר אסור ואם של גורן מותר . ואם סתם אסור . דר"מ . ר' יהודה אומר סתם תרומה ביהודה אסורה ובגליל מותרת שאין אנשי גליל מכירין את תרומת הלשכה . סתם חרמים ביהודה מותרין ובגליל אסורין שאין אנשי גליל מכיריאת חרמי הכהנים : (ה) נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא בחרמו של ים . בקרבן ואמר לא נדרתי אלא בקרבנות של מלכים . הרי עצמי קרבן ואמר לא נדרתי אלא בעצם שהנחתי לי להיות נודר בו . קונם אשתי נהנית לי ואמר לא נדרתי אלא מאשתי הראשונה שגירשתי על כולן אין נשאלין להם ואם נשאלו עונשין אותן ומחמירין עליהם דר"מ וחכ"א פותחין להן פתח ממקום אחר. ומלמדים אותן כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים :

גמרא נדרים דף כ ע"א הלכה ס"כלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**

וחכמים אומרים פותחין לו פתח וכו' . תניא לעולם אל תהי רגיל בנדרים שסופך למעול בשבועות ואל תהי רגיל אצל עם

רש"י

שסופך למעול בנדרים שם תרבה לנדור : שסופכין שלהנם . כיון למעלה ושוה למטה . ליון מספר

הארץ שסופו להאכילך טבלים אל תהי רגיל אצל כהן עם הארץ שסופו להאכילך תרומה טמאה ואל תרבה שיחה עם האשה שסופך לבא לידי ניאוף : רבי אחא ברבי יאשיה אומר כל הצופה בנשים סופו בא לידי עבירה וכל המסתכל בעקבה של אשה הווין לו בנים שאינם מהוגנים : אמר רב יוסף ובאשתו נדה : תניא לבעבור תהיה יראתו על פניכם זו בושה לבלתי תחטאו מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא מכאן אמרו סימן יפה לאדם שהוא ביישן אחרים אומרים כל אדם המתבייש לא במהרה הוא חוטא וכל שאינלו בושת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני : א"ר יוחנן בן דהבאי ד' דברים סחו לי מלאכי השרת חיגרין מפני מה הווין מפני שהופכים את שולחנם אלמים מפני שמנשקין על אותו מקום חרשים מפני מה הווין מפני שמספרין בשעת תשמיש סומים מפני מה הווין מפני שמסתכלין באותו מקום : ורמינהי שאלו את אימא שלום מפני מה בניך יפיפין ביותר א"ל אינו מספר עמי לא בתחילת הלילה ולא בסוף הלילה אלא בחצות הלילה ובשהוא מספר מגלה טפח ומכסה טפח ורומה עליו כמו שכפאו שד ואמרתי לו מה טעם ואמר לי כדי שלא אתן את עיני באשה אחרת ונמצאו בני באין לידי ממזרות : לא קשיא הא במילי דתשמיש הא במילי אחרנייתא : ולא תתורו אחרי לבבכם מכאן אמר רבי אל ישתה אדם בכום זה ויתן עיניו בכום אחר אמר רבינא לא נצרכא אלא דאפילו שתיהן נשיו : וברותי מכם המורדים והפושעים בי א"ר לוי אלו בני תשע מדות בני אסנ"ת משגע"ח בני אימה בני אנוסה בני שנואה בני נידוי בני תמורה בני מריבה בני שכרות בני גרושת הלב בני ערבוביא בני חצופה : איני והאמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן כל אדם שאשתו תובעתו הווין לו בנים שאפילו בדורו של משה רבינו לא היו כמותן שנאמר הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וכתיב ואקח את ראשי שבטיכם ולא כתיב נבונים וכתיב וששכר חמור גרם וכתיב מבני יששכר יודעי בינה לעתים ההוא דמרציא ארצויי :

רש"י

לוין מסמם : מגלה טפח · מבגדה ומכסי לותו טפח מבגד זכן עוסה עד שיבא עליה : ורומה כמי שכפאו שד · שכח עליה ככח ורומי כמו שכך כפלו : כדי לימה · לשון ירחם שתעיל לימה על לשמו לבזקק לה שלא ברצונה : שנואה · שלבו על לאחרת בשעת תשמיש : כדי נידוי · שמכעיל בנידוי וכח עליה ומתעברת לימנו · בני המורה · שיש לו ג' בשיס וכשכור כח על זו והוא כח על לאחרת · כדי מריבה · שמשתם במריבה · כדי שכרות · שמשתם בשכרות : כדי ערבוביא · שכח על לשם לאחת בין בשלוש ולין יהוא על לאיזה מהן כח : ל"א כדי ערבוביא שסך בן ע' לרחמין לו בן ז' לאחרון : ישששכר חמור גרם · ליששכר שנולד שפוא לאכל לחם : דמרלי תרלויי · לימה תוכעת בפה שלא דמרלי קמיס ומרחם לו חכם :

זוהר וילך דף רפה ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

תנא כל מאן דשמע ברכה מפסוק דמברך ולא לתכוון בהאי עליה נאמר ובוזי יקלו כד"א לכם הכהנים בוזי שמי מאי עושי' כמה דלא פתח ברכאן לעילא כך לא פתחין ליה ולא עוד אלא כד נפיק מהאי עלמא מכרזי קמיי' ואמרי טרוקו גלי קמיה דפלניי' ולא ליעול ולא תקבלון ליה ווי ליה לההוא מאן דייתין דניסכה כלסו

כלסו סלקי' במדורי' ירתין וכמה פתחין לית ליה לניסכה וכלסו פתחין לקביל פתחין דנ"ע ובשעת' דאפקי לאיזון מייבא דקבילו עומייסו לימון פתחי פתחין ושווין (ס"א ושחבין) לון לבר וכלסו פתחין בשמסן לקרון לקבליסון דפתחין דנ"ע וכל פתח' ופתח' לקרי שמח לקבלי ססוח פתח' דניסכה ואשתמודען פתחין לקבליסו' פתחי' לימון פתחין דנ"ע בניסכה לית מדור' בתרתי תתאי דכלסו וססו' מדור' סוי מדור' על מדור' ולקרי לרץ עיפתא מסו עיפתא כד"א רבוע יסיס כפול ומתרגמי' מרובע יסא עיף חוף סכא עיפתא כלומר כפולה וססוח לקרו שחול תתאי שחול סוח מדור' חד תתאי : סוח מדור' תתאי וכנ"ל לקרי לרץ עיפתא תתאי ולקרי לבדון . ועל דא כתיב שחול ולבדון וכלסו מדורין לא סוכפלו וכלסו לא עייפ' בר מסאי . ותניא מאן דאמי לבדון דלקרי תתאי לא סליק לעלמין וססוח לקרי נבר דאמאי ולתאביד מכלסו עלמין ותניא ססוח אחר נאמין לסכסו נבדי דמבזי לאחב' לחמן ועל לחמן סגיאין דלתאבידו מניס דלא חסיב לסו דייתין ליס בניסכה ונאמי' ליס בססוח מדורא תתאי דלית בס פתחי ולתאביד ולא סליק מיניס לעלמין ועל"ד כתיב כלס ענן וילך כן יורד שחול לא יעלה ולא וסא כתיב מבטן שחול סופתי שמעת ונו' וכתיב מוריד שחול ויעל לא סכא שחול סתם תתאי ולוקימנא סא דלסדר ליס סא דלא לסדר ליס :

מוסר יוסף לחכם הלכה פסוקה

מפערי תשובה לר"י דף לח ע"ו — כרי"ס הלי ברכות פ"ו

מי שיש בידו למחות ואינו מוחה ואין בפיו תוכחת ועל מעשה כתעתים לא יעלים עין ולא יפגים ולא יסיח לבם לחיים מוכיח : ואכה לעטויהו לנער הרע מקרב עמנו שנא' ובערת הרע מקרבך : ואמרו רבותינו כל שיש בידו למחות בחבירו ביתו ואינו מוחה נתפס על חבירו ביתו : יש בידו למחות בתושבי עירו ואינו מוחה נתפס על תושבי עירו : יש בידו למחות בכל העולם ואינו מוחה נתפס על כל העולם ונאמר ונשלו שיש בחיתין ודרשו בו רז"ל שיש בעון חבירו ואמרו כל ישראל ערבים זה לזה :

(א) אסור להאכיל מי שלא נשל ידו ואע"פ שהוא נותן לתוך פי' ואסור לזלזל בנט"י וצוויות הרבה צוו חכמים והזהירו על הדבר אפילו אין לו מים אלא כדי שתיה נושל ידיו בשקצתן ואח"כ אוכל ושותה מקצתו :
(ב) צריך אדם לנגב את ידיו ואח"כ יבצל וכל האוכל כלא ניגוב ידים כאוכל לחם טמא וכל הנושל ידיו באחרונה מנגב ואח"כ מברך ותבך לנט"י בירכת המזון לא יפסיק ביניהם בדבר אחר אפילו לשתות טיס אחר שנושל ידיו באחרונה אסור עד שיברך ברכת המזון :

האזינו יום ד תורה

להמשיך מט"ם דז"ל יהוה יהוה רום יוד הא ואו הא נשמה יהוה חיים יסיתם ו דמלוי וו לל שם ב"ן שבעשים כניקוד מולם :

א יַקְנְאֻהוּ בְּזָרִים בְּתוֹעֲבֹת יַכְעִיסֻהוּ : א אַקְנִיאֵם בְּלֹא־עָם בְּגוֹי נָבָל אַכְעִיסֵם :
מַעֲנָן בְּתוֹעֲבֹתָא אַרְגִּיזוּן בְּהַבְלֵיהוֹן : ב יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים לָא
אֱלָהַּ אֱלָהִים לָא יְדָעוּם חֲדָשִׁים מִקָּרֹב בָּאוּ לָא שְׂעָרוּם אֲבֹתֵיכֶם :
ג דַּבָּחוּ לְשֵׁדִין דְּלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ דַּחֲלַן דְּלָא יַדְעִינִין חַדַּתָּן דְּמִקָּרֵיב
אִתְעֲבִידָא לָא אִתְעַסְקוּ בְּהוֹן אֲבָהָתְכוֹן : ג צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי וַתִּשְׁכַּח
אֵל מְחֹלְלֶךָ : ג דַּחֲלַת תַּקִּיפָא דְּבָרָאךְ אִתְנְשִׁיתָא שְׁבַקְתָּא פּוּלְחַן
אֱלָהָא דְּעִבְדָךְ : ד וַיַּרְא יְהוָה וַיִּנְאַץ מִכַּעַס בָּנָיו וּבְנֹתָיו : ד וּגְלֵי קֳדָם

יי ותקיף רוגזיה מדארגיזו קדמוהי בנין ובנן: ח ויאמר אסתירה פני
מהם אראה מה אחריתם כי דור תהפכת המה בנים לא־אמן בם:
ח ואמר אסלק שכינתי מנהון גלי קדמי מה יהי בסופיהון ארי דרא
דאשניו אנון בניא דלית בהון הימנו: ו הם קנאוני בלא־אל כעסוני
בהבליהם ואני אקניאם בלא־עם בגוי נבל אכעיסם: ו אינון אקניאו
קדמי בלא דחלא ארגיזו קדמי בטעוותהון ואנא אקנינון בלא עם
בעמא טפשא ארגזינון:

נביאים שמואל ב כב

להמשיך מנ״ה דז״א צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמה דנלא אדני נשמה
דהוד יהוה סיה יסידה דנלא יהוה סיה יסידה דהוד אל שם ב״ן שבעשיה:

א ויראו אפיקי ים יגלו מסדות תבל בגערת יהוה מנשמת רוח אפו:
א ואתחזיאו עומקי ימא אתגליאו שכלולי תבל במזופיתא מן
קדם יי ממימר תקוף רוגזיה: ב ישלח ממרום יקחני ימשני ממים
רבים: ב שלח נביוהי מלך תקיף דיתיב בתקוף רומא דברני שזבני
מעממין סגיאין: ג יצילני מאיבי עז משנאי כי אמצו ממני: ג שזבני
מסנאי ארי תקפני מבעלי דבבי ארי אתגברו עלי: ד יקדמני ביום
אידי ויהי יהוה משען לי: ד יקדמוני ביום טלטולי והות מימרא דיי
סמך לי: ה ויצא למרחב אתי יחלצני כי־חפץ בי: ה ואפיק לרווחא
יתי שזבני ארי אתרעי בי: ו יגמלני יהוה כצדקתי כבר ידי ישיב
לי: ו אמר דוד ישלמנני יי בזכותי כברירות ידי יתיב לי:

רש״י

אפיקי. נחלי: יגלו מוסדות תבל. שנבקע התהום: מנשמת. מנשיבת רוח אפו: ימשני. הוליאני. מאויבי עז. כשהיה ידם רמה: כי אמצו. אשר אמצו. ביום אידי. ביום שברי: כצדקתי. שירדתי אחריו למדבר ומתכתי על הכסתתו: כבור ידי. כשהורו ידים שלי:

מצודות דוד

(א) ויראו. היו נראים קרקעית מי היה כי נבקע המים: יגלו וכו׳. כי נבקע הארץ: בגערת. בעבור גערת ה׳ בהקמים עלי: מנשמת מנשיבת רוח אפו והכל הוא בדרך משל: (ב) ישלח ממרום: ישלח עזרתי ממרום ויקחני מיד האויב ויוליאני מיד הרבים הקמים עלי השוטפים כמים רבים: (ג) כי אמצו. כאשר התחזקו ממני אז ילילני מידם:

[ד] יקדמוני. האויב היה מקדים לבוא עלי בעת יקרני מקרה רע בחושבו כאשר החילותי לנפול לא אוסיף לקום אבל ה׳ היה לי למשען ואף כי נפלתי הנה קמתי: (ה) למרחב. למקום רחב להנצל מידו: יחללני. ויוליאני מן המילר כי חפץ בי: (ו) כלדקתו. כפי לדקתי כי לא הרעותי את אחד מהם: כבור ידי. כפל הדבר במ״ש:

כתובים תהלים צז

א ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו: א ענני יקרא ואמטתא
חזור

חזור חזור די ליה צדקתא ודינא אתר די מכון כורסיה:
ב אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו: ב אשא קדמוי תהלך ומצלהבא
חזור חזור מעיקוי: ג האירו ברקיו תבל ראתה ותחל הארץ:
ג מנהרין ברקוי תבל חמת ואתחלחלת ארעא: ד הרים כדונג
נמסו מלפני יהוה מלפני אדון כל־הארץ: ד טוריא היך שעוא
יתמסון מן קדם יי מן קדם רבון כל ארעא: ה הגידו השמים צדקו
וראו כל־העמים כבודו: ה יתנון אנגלי מרומא צדקתיה ויחמון כל
עמיא איקריה: ו יבשו כל־עבדי פסל המתהללים באלילים
השתחוו־לו כל־אלהים: ו יבהתון כל פלחי פסלא דמשתבחין
בטעוותא ויסגדון קדמוי כל עמיא פלחי טעוותא:

מצודות דוד

(א) ענן וערפל. הוא משל לחשכת הצרות שיהיו מוכנים לענוש בהם את הרשעים: מכון כסאו: הכנת כסאו תהיה בצדק ובמשפט לשלם לכ״א כגמולו: (ג) האירו. הברקים יהיו גדולים עד שיאירו לכל העולם: ראתה כשתראה הארץ לכב הברקים אז תחיל ותרעד: (ד) הרים. הוא משל על מלכי האומות: (ה) השמים. מלאכי השמים יספרו הצדק שעשה לישראל: (ו) המתהללים. המשבחים את עצמם בעבודתם של ההם והמה אלילים מבלי תועלת: כל אלהים. לכל השרים הנעבדים לאלהים הם ישתחוו להקב״ה כי עשה משפט בעובדיהם:

רש״י

אש לפניו תלך. במלחמות גוג ומגוג: ותלהט. יתלהב: כדונג. כשעוה: המתהללים. המתפארים בעבודתם:

עיקר תוי״ט — משנה שבועות פרק ז — ברטנורה

פרק ז **כל הנשבעין** נשבעין ולא משלמין. לא תקנה תורה לחובע לישבע וליטול אלא לנתבע שישבע ולא ישלם דכתיב ולקח בעליו ולא ישלם: (א) מי שעליו לשלם הוא נשבע: ואלו נשבעין ונוטלין שתקנו להם חכמי׳ לישבע וליטול וכלהו מפרש להו לקמן במתני׳: השכיר. תקנו לו חכמי׳ לשבע וליטול מפני שבעל הבית טרוד בפועליו ואינו נזכר והני מילי כשתובעו בזמנו שכיר יום זמנו כל הלילה שלאחריו ושכיר לילה זמנו כל היום של אחריו אבל תבעו לאח׳ זמנו בעל הבי׳ נשבע הים׳ שפרעו ונפטר ואם שכרו שלא בעדים

כלי אמצעי דנצח דמלכות דיצירה א אל

כל הנשבעין שבתורה נשבעין
ולא משלמין. ואלו נשבעין
ונוטלין השכיר והנגזל והנחבל
ושכנגדו חשוד על השבועה וחנוני
על פנקסו. השכיר כיצד. אמר לו
תן לי שכרי שיש לי בידך. הוא
אומר נתתי והלה אומר לא נטלתי
הרי

(א) רישא דקרא שבועת ה׳ תהיה בין שניהם וגו׳ ולקח בעליו [את השבועה] ולא ישלם והאי לא ישלם קרא יתירה הוא דכיון דכתיב אם לא שלח כו׳ ממילא משמע דלאחר שבועה לא ישלם ואם אינו ענין כאן תנהו למ״מ וע״א כו׳ הר״ב ועתי״ט: ואלו כו׳ וליכא עוד הנך דלק׳ מ״ז ודפ״י דב״ק מ״ו ודפ״ט דכתובות מ״ה ועתי״ט: (ב) וא״כ שכרו בעדים אלא שאין עדים שעשה עמו מלאכה: (ג) וא״ת הא לא חשדינן לבעה״ב דמשקר אלא ששכח ואיך שיידמגו י״ל דה״ק ודאי קושטא קאמר שזוכר שפרעו דאי מספקא לי׳ וטוען שקר בזוכר שפרעו לא הוה אמר מלתא דירע דמספקי בו רבנן משום טרדא והוה טוען דלא שכרו כלל הר״ב ומו׳: (ד) והיינו כדעת הרי״ף דבקבלה לא תקנו כלום אלא הניחו על דינו דאם הוא

(ב) כמי אין השכיר נשבע ונוטל דמתוך שיכול לומר לו לא שכרתיך מעולם יכול לומר לו כמי שכרתיך ונתתי (ג) לך שכרך: הוא אומר נתתי. אבל אמר לו שני׳ קבלת לי והוא אומר לא קבלתי לך אלא אחד נשבע בעל הבית שבועת התורה שהוא כדבריו ואינו נותן לו אלא אחד (ד):

ה"ז נשבע ונוטל · רבי יהודה אומר עד שתהא שם מקצת הודאה · כיצד אמר לו תן לי שכרי חמשים דינר שיש לי בידך · והוא אומר התקבלת דינר זהב : (ב) הנגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנם לביתו למשכנו שלא ברשות · הוא אומר כלי נטלת והוא אומר לא נטלתי (גמ' ל"ג הרי זה) נשבע ונוטל · ר"י אומר עד שתהא שם מקצת הודאה · כיצד אמר לו שני כלים נטלת והוא אומר לא נטלתי אלא אחד : (ג) הנחבל כיצד · היו מעידים אותו שנכנם תחת ידו שלם ויצא חבול · ואמר לו חבלת בי והוא אומר לא חבלתי הרי זה נשבע ונוטל · רבי יהודה אומר עד שתהא שם מקצת הודאה · כיצד אמר לו חבלת בי שתים והלה אומר לא חבלתי בך אלא אחת : (ד) ושבננדו חשור על השבועה כיצד אחת שבועת הפקדון ואחת שבועת שוא היה אחר מהן משחק בקוביא · ומלוה בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית · שבננדו

דבי יהודה אומר · ואין הלכה כרבי לא בשביר ולא בנגזל ולא בנחבל : (ב) למשכנו שלא ברשות . וכגון שרשותו עדיים שנכנס לבית מכרו ואין בידו כלום ויש עמו עבדים ושפחות לו אמת כנפיו (ה) : ה"ז נשבע ונוטל · שהרי כדבריהם מוכיחים שהעדים שמכרו שלא ברשות ושהוא טוען שהרשות היה בידו דלמיד היה אבל אם טוענים שנכנס דנכנס וכי אתי גונאי במידי דלא למיד היה לזה כל כמיניה ליטבע ולישתבע ולישתבע ולא יטבע ויפטר · (ג) ה"ז נשבע ונוטל · ודוקא שהכלה במקו' שאפשר שחבל בעצמו אבל במקו' לריך שבועה אבל במקו' שאינו יכול לחבול בעצמו וליכא שאחרים עשו לו כגון שעלתה לו נשיכה בגבו (ו) ואין שם אחר שיוכל לומר שמא אחר עשה (ז) נוטל בלא שבועה : (ד) ואפילו שבועת שוא · לא מבעיא שבועת עדות ושבועת שפקדון דאיכא כאן קנסא ממון דאורייתא אלא אפי' שבועת שוא דלא ליתא אלא דרבנן לשמי' וליכריות אלא אפי' שבועת שוא דלא ליתא אלא דרבנן לשמי': שבננדו נשבע ונוטל. בשבועת ביטוי לא קאמי דשבועת ביטוי דלהבא כגון אוכל ולא אוכל אינא לשמי' כי אינשבע'בקונט'אינשבע' שבדעתו היה לקיימו ולא על פי שכפאו יצרו ועבר עליה אינו שוה בכך על השבועה (ח) אבל בטוי דלשעבר אלכתי ולא אלכתי דמי לשבועת שוא שהרי סוליא שבועת שקר מפיו : היה אחד מהן משחק בקוביא · אלא פסולא דאורייתא וקאתי פסולא דרבנן : מפריחי יונים · לית דמפרחי אם תקריס יונתך ליונתי אמן לך כך וכך ושיינו שכוח ואין דמפרחי שמגדל יונה מלומדת להביא יונים לביתו בעליה ויש בהן גזל מפני דרכי שלום : וסוחרי שביעית . עושים שכועה דאורייתא ואם סוף מוכר מקנה נשבע שבועה דאורייתא ואם טעמא דכרי מיון הר"ן ועמ"ש : מקצת כו' · לר"י לא מקנו שביעה ליטול אלא במקום שיש שבועה על הנתבע ופטרי' מכאים על הטובע בשלו הטנויי'כאן ר"ש : שלא ברשות · פי' אלא ברשות בעלים ושלא ברשות בעלים ב"ד הטגיד : (ה) דאל"ם שלא ידעו העדים שהוליא כלל אין בעה"ב לאמן בשבועה דשמא לא הוליא אלא מקצת או לחורות כו' : נשבע ונוטל · דקנסו מכאים לנגלים כדי שלא ירבה חזק בני אדם הר"מ ועמ"ש:הנחבל · קנס לחובל כדי שלא ירבה חזק בני אדם והמגרות'הר"מ ועמ"ש: (ו) דנשיכת חיים לאו חיזוק כותל הוא רש"י : (ז)ולא קשיא דת"כ יתבטו לאחרו אחר דס"ק שמא אחר עשה על פיו דנחבל אל"ל לחבול לזה כדי שיתבע לזה מידי דהוה אדתניטין שמא חבל בע"מ והכי ליתא בגמ' : העדות · דקאמר הרשב"ם ז"ל מאן מוכח דעבר עליה במזיד דלמא מאחלי ולא מזיד הוא ול"ק כלו'דכל שהי' עדות קרוב כל כך'ש"מ לחלוק בו שכאם לא תמיינן דלמא מאחלי ובמודה שמזיד נמי מצטחת ליה ול"ש כזה אין אדם משים עצמו רשע דאם סולאם ממון הוא ומולאם בע"ד כמאם עדיים דמי הר"ן ועמ"ש : (ח) לסוליא שקר מפיו ר"י : שבננדו כו' · ול"ש מחיל"מ כמ"ש הר"ב פ"ח דכ"מ מ"ב כדי שלא יפקנו ממנו ממון שמי שהיה רוצה היה מלוה לו פרוטה ויתבע

שבננדו נשבע ונוטל היו שניהן חשודין חזרה השבועה למקומה דברי רבי יוסי רמ"א יחלוקו : (ה) והחנוני על פנקסו כיצד · לא שיאמר לו בתוב על פנקסי שאתה חייב לי מאתים זוז · אלא א"ל תן לבני מאתים חטין תן לפועלי בסלע מעות הוא אומר נתתי והן אומרים לא נטלנו (גמ' מיסס נסבעים) הוא נשבע ונוטל · והן נשבעין ונוטלין · אמר בן ננס· כיצד אלו ואלו באין לידי שבועת שוא אלא הוא נוטל שלא בשבועה והן נוטלין שלא בשבועה : (ו) אמר לחנוני תן לי בדינר פירות ונתן לו אמר לו תן לי את הדינר אמר לו נתתיו לך ונתתו באונפלי ישבע בעל הבית נתן לו את הדינר · אמר לו תן לי את הפירות·אמר לו נתתים לך והולכתן לתוך

ויתבע כל אחר לו ויהא מודה מקלת כמה שחייב ויתחייב שבועה ומשתי"ל יקח כל אחר לו בלא שבועה לכך תקנו שיטבע שבננדו משו"ב שהשבוע הקב"ה לא ישראל לא ממתם שהוא עשוי שחורה בפירות שביעית והתורה אמרה לחבלה ולא לשחור : חזרה שבועה למקומה · לית דמפרשי בגמרא מזרה לשני לשבועת הר סיני שהשביע הקב"ה לא ישראל לא תנזול והוא יפרע מן הכופר ממון לאחרו אבל ב"ד אין מזקקין לא לשבועה ולא לפרעון ולית דמפרשי מזר'שבוע' למחוייב לה על זה שהודה במקלת וכיון שהיא יכול ליטבע שהרי שחוד הוא יפלם (ט) : (ה) שניה'נשבע'ונוטל'. מבע"ם דת"ל שנוטל פועלי' לא מהימנו לי בשבועה את המגיעו לו בשבועה וכשניטס נסבעי' ונוטלי' מבע"ם נסבעים זה בפני זה כי סיכי לבסוף שנוטל מפועלי'ולו פועלי'משנוטל אלו ואלו באין לידי שבועת שוא . שהרי ב"כ אחד מהן נשבע לשוא ונמלא שם שמים מתחלל: אלא אלו ואלו נוטלין בלא שבועה . ולית הלכה כבן ננס : (ו) ונתנלו · והפירות לבודין ומוחזקין בר"ש ולית מוחזק בהן לא שנוטל ולא בע"ם : ונתתו באונפלי . חיק העשוי למעות : ישבע בעל הבית · שבועה כעין של תור' ויטול הכיון דשנוטל מודה שאכר (י) והפירות שם תוך לשנותו בעל הבית נשבע ונוטל : אמר לו נתתים לך והולכתן לתוך ביתך . ואלו הפירות שלבודין ומוכחים שלי שם שנתתי לאן למוכרן ושלא טוענן אלו שם הפירות שאכרת לי בדיעד הואיל ושלוקח מודה במקח (יא) ושנוטל כופר

שבועה שחורה בפירות שביעית והתורה אמרה לחבלה ולא לשחור : חזרה שבועה למקומה · לית דמפרשי בגמרא מזרה לשני לשבועת הר סיני שהשביע הקב"ה לא ישראל לא תנזול והוא יפרע מן הכופר ממון לאחרו אבל ב"ד אין מזקקין לא לשבועה ולא לפרעון ולית דמפרשי מזר'שבוע' למחוייב לה על זה שהודה במקלת וכיון שהיא יכול ליטבע שהרי שחוד הוא יפלם (ט) : (ה) שניה'נשבע'ונוטל'. מבע"ם דת"ל שנוטל פועלי' לא מהימנו לי בשבועה את המגיעו לו בשבועה וכשניטס נסבעי' ונוטלי' מבע"ם נסבעים זה בפני זה כי סיכי לבסוף שנוטל מפועלי'ולו פועלי'משנוטל אלו ואלו באין לידי שבועת שוא . שהרי ב"כ אחד מהן נשבע לשוא ונמלא שם שמים מתחלל: אלא אלו ואלו נוטלין בלא שבועה . ולית הלכה כבן ננס : (ו) ונתנלו · והפירות לבודין ומוחזקין בר"ש ולית מוחזק בהן לא שנוטל ולא בע"ם : ונתתו באונפלי . חיק העשוי למעות : ישבע בעל הבית · שבועה כעין של תור' ויטול הכיון דשנוטל מודה שאכר (י) והפירות שם תוך לשנותו בעל הבית נשבע ונוטל : אמר לו נתתים לך והולכתן לתוך ביתך . ואלו הפירות שלבודין ומוכחים שלי שם שנתתי לאן למוכרן ושלא טוענן אלו שם הפירות שאכרת לי בדיעד הואיל ושלוקח מודה במקח (יא) ושנוטל כופר

לתוך ביתך ישבע חנוני · ר' יהודה אומר כל שהפירות בידו ידו על העליונה אמר לשולחני תן לי בדינר מעות ונתן לו אמר לו תן לי את הדינר אמר לו נתתיו לך ונתתו באונפלי ישבע בעל הבית נתן לו את הדינר אמר לו תן לי את המעות אמר לו נתתים לך והשלכתם לתוך כיסך ישבע שולחני רבי יהודה אומר אין דרך שולחני ליתן איסר עד שיטול דינרו :

(ז) כשם שאמרו הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה· מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה והנפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה שבועה שלא פקדנו אבא ושלא אמר לנו אבא

ושלא

ושלא מצינו בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע · רבי יוחנן בן ברוקא אומר אפילו נולד הבן לאחר מיתת האב הרי זה נשבע ונוטל · א"ר שמעון בן גמליאל אם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע הוא נוטל שלא בשבועה : (ח) ואלו נשבעין שלא בטענה השותפין והאריסין והאפוטרופסין והאשה הנושאת ונותנת בתוך הבית ובן הבית · אמר לו מה אתה טועניני רצוני שתשבע לי חייב חלקו השותפין והאריסין אינו יכול להשביעו. נתגלגלה לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו את הכל והשביעית משמטת את השבועה :

לו שבועה · אפילו אחרי כן : מגלגלין . גם את זו עליו וכדרך שמגלגלין בשבועה שהיא כעין של תורה כך מגלגלין בשבועת היסת : והשביעית משמטת את השבועה . לאו אהך שבועות דשותפין קאי דהא אין שביעית משמטת שותפות ולא שבועתה אלא מלוה ושבועתה היא משמטת (טו) :

גמרא שבועות דף מה ע"א הלכה ה' כלה כלי הסילון דנצה דמלכות דבריאה **בם**

כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין · מנלן דאמר קרא ולקח בעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם לו שבועה · ואלו נשבעין ונוטלין וכו' · מאי שנא שכיר דתקינו ליה רבנן דמשתבע ושקיל· אמר רב יהודה אמר שמואל הלכות גדולות שנו כאן הלכות הני הילכתא נינהו אלא אימא תקנות גדולות שנו כאן גדולות מכלל דאיכא קטנות· אלא אמר ר"נ אמ' שמואל תקנות קבועות שנו כאן עקרוה רבנן לשבועה מבעל הבית ושדיוה אשכיר משום כדי חייו ומשום כדי חייו דשכיר קנסינן ליה לבעל הבית בעל הבית גופיה ניחא ליה דמשתבע שכיר ושקיל כי היכי דאיתגרון ליה פועלין אדרבה שכיר ניחא

רש"י

ולקח בעליו · רישא דקרא שבועת ה' תהיה בין שניהם ולקח בעליו את השבועה ולא ישלם הנתבע שום כלום · כי היכי דלתגרי להו פועלים · שאם ישבע הוא ויפסידו פועלים לא ימצא עוד פועלים למלאכתו שיגורו ממנו שהוא כופר בשכר פועליו : כי היכי דליגריה בעה"ב · שלא יתשדוהו בתובע שכרו אחר שקבלו : בעה"ב ע"כ אגר · כשהוא צריך להם · טרוד בפועליו · שנותן שכר לכמה פועלים

(חק לישראל ה"ה)

סמך

ליה דלישתבע בעה"ב ונפטר כי היכי דליגרוה · בעל הבית על כורחיה אגר · שכיר נמי על כורחיה מיתגר אלא בעה"ב טרוד בפועליו הוא · וליתב ליה בלי שבועה כדי להפיס דעתו של בעל הבית וליתב ליה בעדים טריחא ליה מילתא וליתב ליה מעיקרא שניהן רוצין בהקפה אי הכי אפילו קצין אלמה תניא אומן אומר שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת המוציא מחבירו עליו הראיה · קציצה וראי מידכר דכיר ליה אי הכי אפילו עבר זמנו נמי אלמה תניא עבר זמנו ולא נתן לו ה"ז אינו נשבע ונוטל חזקה אין בעה"ב עובר בבל תלין · והאמרת בעל הבית טרוד בפועליו הוא ה"מ מקמי דלימטי זמן חיובא הוא כי מטי זמן חיובא רמי אנפשיה ומידכר :

רש"י

מיתן שכרו לפועליו שחרית עד שלא יתחילו במלאכה : לפיכך קנך · לפ"ו נחלקו על הקלילים ליסמנותו לשכיר כשכועם :

זוהר וילך דף רפו ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

אמר רבי יוסי מ"ד כי שמים רעות עשה עמי חותי עזבו מקור מים חיים לחצוב לסס בחרות וגו' חותי עזבו מקור מים חייס דף סוף דלף בעי לקדשא שמא דקב"ס בחמן מאי עוכסים כתיב לחצוב לסס בחרות בחרות נשבריס דנחתין לגיהנס דרגא בתר דרגא עד דנחתי לחבדון דלקרי תחתית ואי חיסו קרים שמא דקב"ס לכוונא בחמן כדקא יאות סליק דרגא בתר דרגא לאתערבי מסטיא עלמי דאתי דגניד תדיר ולא פסיק סס"ד תמוניס נוסר ס' ומשלס על יתר עוסי נחוס תחנא סירס משוך ברכאן מעילא לתת, עד דיסתכמון ברכאן בכללו עלמין (ח"ר יוסי זמינין חיכון ישראל למיתר סירת, עלימת, סירס דכליל כל שחר סירין סס"ד ואתרת ביוס שמוס סורו לס' קרחו בשמו סוריעו בעמיס עלילותיו) ח"ר חלעזר זמינין חיכון ליסראל למיתר סירתא מתת, לעילא ומעילי לתת, לקשר" קשרא דמסימנות, דכתיב חז יסיר יסראל חת סמירס שמת חז שר לא נאמר חלא חז יסיר וכן כללו כשאי נווכ, חת סמירס שמת מתתא לעילי . עלי בחר עמו לס עלי בחר כלומר שם לאתריך לאתחר, בשעלין דא סוף מתתא לעילי, ולבתר מעילי לתת,(דשא עד שמת בגלות, ישמתכת עמיא) בחר חפרוס שריס דאוליהו לס חבא ואימא (לעילא) כרוס גדיבי שמס חלין חבשן לאקרון גדיבי עמיס כרוס אתר לאזדווגא שם מלכא בברכאס ובשם סוף זווגא במחוקק דא יסוד במשעוחס דא נקא וסוד סא מעילי לתתא וממדבר מתנס ומתתנס נאילאל ומאילאל במות סא קשור" שלימס קיסור" דמסימנותא קשור" קיימ" דכלי ביס ח"ר יוסי זמינין יסראל למיתר סירתא שלימתא סירתא דכליל כל שחר סירין סס"ד ואתרת ביוס שמוס סורו לס' קרחו בשמו סוריעו בעמיס עלילותיו בשמוס זמנא כתיב וסיס ס' למלך על כל שחרץ ביוס שמוס יסיס ס' אחר ושמו אחד וכתיב חז ימלא שחוק פיו ולשוגו רנס חז יאמרו בגויס שגדיל ס' לעשות עס אלס ברוך ס' לעולס אמן ואמן יללח"ו :

מוסר יוסף לחק — הלכה פסוקה

משערי תשובה לר"י דף לח ע"ב — ס"ח הלכות ברכות פ"ד

דהואה לח לחכמי מקומו עם קשם עורף ואומר כלבו (א) שנהגות רבות נהגו חכמי ישראל בשעודה ובולן

דרך ארץ ואלו הן בישנכנסין לשעודה הגדול שבבולן נוטל את ידיו תחלה ואח"כ נכנסין ויושבין מסובין וגדול מיסב בראש ושני לו לשמאל הימנו היה לו שלשה מטות גדול מיסב בראש ושני לו לשמאלה הימנו ושלישי לו לשמאל הימנו : (ב) בעל הבית שרך המוציא ושמשלים הברכה ואח"כ בוצע והאורח מברך ברכת המזון כדי שיברך לבעל הבית ואם היו כולן בעלי הבית הגדול שבהן בוצע והוא מברך ברכת המזון :

דין ארבעה שאכלו כאחד שיברך כל אחד לעצמו ואם בירך אחד בשביל כולם יצאו כולם ואם יחדלו ולוס בש"ו אחרי כן וממקדשי התלו ואם סלדיקים שתקודשים כי נשבעו על דבר שלא חיתו ונח' הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא · ואם הדבר גלוי לכל וידוע ונכון ומחקר כי בחוצף שנא מוסר ולא ישמע לקול מורין ולמלמדין לא יטה אזנו אל זה נאמר אל תוכח לץ פן ישנאך · ואחרו כשם שאמרו לומר דבר שנשמע ואחרו מוטב שיסיו שוגגין ואל יסיו מזידין :

האזינו יום ה תורה

לשמשיך מש"ם דז"ל יהוה נפש י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יְהוָה סיס יחידס ה דמלוי חה לל שס ב"ן שבעשיס בניקוד סולס :

א כִּי־אֵשׁ קָדְחָה בְאַפִּי וַתִּיקַד ׀ עַד־שְׁאוֹל תַּחְתִּית וַתֹּאכַל אֶרֶץ וִיבֻלָּהּ
וַתְּלַהֵט מוֹסְדֵי הָרִים׃ ב אַרְעִי רָעוֹת אֲכַלֶּה בָּם חִצַּי אֲכַלֶּה־בָּם׃ ג אָסְפֵּה עָלַימוֹ רָעוֹת חִצַּי אֲכַלֶּה בָּם׃ ג מְזֵי רָעָב וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף וְקֶטֶב מְרִירִי וְשֶׁן־
בְּהֵמוֹת אֲשַׁלַּח־בָּם עִם־חֲמַת זֹחֲלֵי עָפָר׃ ג נְפִיחֵי כְפַן וַאֲכִילֵי עוֹף
וְכֹתְשֵׁי רוּחִין בִּישִׁין וְשֶׁן חֵיוַת בָּרָא אֲגַרֵי בְהוֹן עִם חֲמַת תַּנִּינָא
דַּחֲחִלִין בַּעַפְרָא׃ ד מִבַּחוּץ תְּשַׁכֵּל־חֶרֶב וּמֵחֲדָרִים אֵימָה גַּם־בָּחוּר גַּם־
בְּתוּלָה יוֹנֵק עִם־אִישׁ שֵׂיבָה׃ ד מְבָּרָא תְּחַכֵּל חַרְבָּא וּמִתְּנָיָא חַרְגַת
מוֹתָא אַף עוֹלֵימַתְהוֹן אַף עוֹלֵימַתְהוֹן יַנְקֵיהוֹן עִם סָבֵיהוֹן׃ ה אָמַרְתִּי
אַפְאֵיהֶם אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ זִכְרָם׃ ה אֱמָרִית דְּחִיל רוּגְזִי עֲלֵיהוֹן
וְאֶשְׁיצִינוּן אֲבַטֵּל מִן בְּנֵי אֱנָשָׁא דּוּכְרָנֵהוֹן׃

נביאים שמואל ב כב

לשמשיך מכ"ס דז"ל צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמס אדני נשמס דוד יְהוָה סיס יחידס דלעל יְהוָה סיס יחידס דסוד לל שס ב"ן שבעשיס :

א כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ א אֲרֵי נְטָרֵית אוֹרְחָן
דְּתַקְנָן קֳדָם יְיָ וְלָא הַלִּיכֵית בִּרְשַׁע קֳדָם אֱלָהִי׃ ב כִּי כָל־מִשְׁפָּטָו
משפטיו ק' לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסוּר מִמֶּנּוּ׃ ב אֲרֵי כָּל דִּינוֹהִי גְּלָן לְקֳבָלִי
לְמֶעְבַּדְהוֹן וּקְיָמוֹהִי לָא אֶעְדִּית מִנַּהוֹן׃ ג וַאֲהֵיֶה תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמְּרָה

מצודות דוד

(ג) וחלטי · ממלות חלטי · (ב) לנגדי · לסתכון נסס : ותיקותיו . ולס מוקותיו סס דבריס שבעתיקן נעלמיס

בְּעוֹנִי׃ ג וַהֲוִיתִ שְׂרִים בְּרַחֲלָתִיהּ וַהֲוִית נָטַר נַפְשִׁי מֵחוֹבִין׃ ד וַיִּשַׁב
יְהוָה לִי כְּצִדְקָתִי כְּבֹרִי לְנֶגֶד עֵינָיו׃ ד וַאֲתֵיב יְיָ לִי כְּזַכּוּתִי
כְּבֹרִירוּתִי קֳדָם מֵימֵרֵיהּ׃ ה עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־גְּבוּר תָּמִים
תִּתַּמָּם׃ ה עִם אַבְרָהָם דְּאִשְׁתְּכַח חָסִיד קֳדָמָךְ בְּכֵן אַסְגֵּיתָא לְמֶעְבַּד
חִסְדָּא עִם זַרְעֵיהּ יִצְחָק יְהָוָה שְׂרִים בְּרַחֲלָתָךְ־בְּכֵן אַשְׁלְמָתָא מֵימַר
רְעוּתָךְ לְמֶעְבַּד עַמֵּיהּ׃

רש״י

עם מסיד תמים נכר • נגד שעשה תכות־שעשה הקב״ה־גמול לדקתם לבניהם •

מצודות דוד

לא תאור • לפילו מלחזת ממנה לא תאור לח עלמי : (ד) ויבב • ולכן ויבב כי לי וכו׳ ־לנגד עיניו • תאר היה לנגד עיניו ולא נגד בני חדש ולהתיסר : (ה) עם תסיד וכו׳ •

ר״ל כן דרכך להתנהג בחסד עם החסיד •

כתובים תהלים פט קי

לסמיך מיסוד ומלכות ה״ש שין דלת יוד נסם שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נסמס דיסוד א אד אדנ אדני נסם אדני רוס אלף דלת נון יוד נסמס דמלכות יוד הוו הוו הוף סיס יסידס
דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות לל סס כ״ן שבעטיס

א יְלִבְשׁוּ שׂוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעֲטוּ כַמְּעִיל בָּשְׁתָּם׃ א יְלִבְּשׁוּן סָטָנַי כְּסוּפָא
וְיַעְטְפוּן הֵיךְ מְעִילָא בַּהֲתָהוֹן׃ ב אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי
וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ׃ ב אוֹדֵי יְיָ לַחֲדָא בְּפוּמִי וּבְמִצַּע חַכִּימַיָּא
אֲשַׁבְּחִנֵּיהּ׃ ג כִּי־יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשְׁפְּטֵי נַפְשׁוֹ׃ ג אֲרוֹם
יְקוֹם מִן יְמִינָא דַּחֲשִׁיכָא לְמִפְרַק מְמַדְּנֵי נַפְשֵׁיהּ׃ ד לְדָוִד מִזְמוֹר
נְאֻם יְהוָה ׀ לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד־אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם רַגְלֶיךָ׃ ד עַל
יַד דָּוִד תּוּשְׁבְּחָא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ לְשָׁוָאָה יְתִיר כּוֹן עַל כָּל יִשְׂרָאֵל
בְּרַם אֲמַר לִי תּוּב וְאוֹרֵיךְ לְשָׁאוּל דְּמִן שִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן עַד דִּימוּת
אֲרוֹם לֵית מַלְכוּתָא מִקָּרְבָא אַחֲבַרְתָּהּ וּבְתַר כֵּן אֲשַׁוֵּי בַּעֲלֵי דָּבָבָךְ
כְּבִישׁ לְרַגְלָךְ׃ (ת״א אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ לְמַתָּן לִי רַבְנוּתָא חֲלַף
דְּיֵתֵבִית לְאוּלְפַן אוֹרַיְתָא דִּימִינִי אוֹרַיְתָךְ עַד דַּאֲשַׁוֵּי בֵּעַל דָּבָבָךְ כְּבִישׁ
לְרַגְלָךְ)׃ה מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ׃ ה חוּטְרָא
דְּעוּשְׁנָךְ יְשַׁדַּר יְיָ מִצִּיּוֹן וּתְהֵי רָדֵי בְּמִצַּע בַּעֲלֵי דָּבָבָךְ !

רש״י

ויעטו כמעיל . כעוטף כל בגדיו : נאם כי לאדוני • נאם כי לאדוני אמרו בעגון אדוני׳ אב ליסיני׳ כאמרם ליסועתי : עד אשית ליסיך אמרפל ואבירין : מטה. לשון משען : מטה עוזך כאמרים מן כהלאמה ואמצריסיים ישלח ה׳ את מלכי לרך מלך שלם לסוליח לאם ויין : רדה בקרב ליסיך • רדה׳ אמשול •

ימיני ולא משקוח עד נאם ליסיך מרמם לרגליך כהדום כזה : (ה) מטה עוזך • מטעון כתך ישלח ה׳ מליון ר״ל לך תגלאם נכתך כ״א נכח ה׳ השוכן עתה בציון • רדה • תמשול בקרב ליסיך :

(ג) מפ׳ וק״ק דלפ״ז ריסך נקט סתומה כללו דוקא וכסיפא פרט לבין סקריבות ג״כ לפרט לכל דוקא סתומה והתו׳ כתב קן סתומה ס״ה בקן מפורש סוי דין זה כללא משום דבסיפא קאמר פרט כו׳ דדוקא פרידה של קן סתומה שפרסה ונפערה לבין סקריבות לכל פרידה המפורש לעולם שפרסה בין שאר קינין ליכו יכול להקריב לכל כמינן עולה שבקינים שפרס לפס כדאמר בפ״ק ועתי״ט:המתות . להכי קאמר בין סטעות סתומה דלכו נפערה בין סטע׳מיות והכך סטעות דידיס ניעכו מכי למיסב סד מנייהו ועביד ליס זוג להס ולא לכל נפערה סוס קרי ליס עולה . גליון רס״י : (ב)מיתא ביון דבסתומי לייריען ולכל לפס שני קנים וכדין סוף שהקריב שני סטעות ולא שכאו מקן ג׳ כלל מב׳ קנים ובסתפרם ליתא להתי ג״כ ויש לוייב ולפניה ס״ל וכ״ז סטעת ג׳ סטעת מב׳ קינין וס״ק ג״כ לס יעשה לאד סטעת ול׳ עולה סוב לל יקריב דסייסי׳ כו׳ וגמלו ג׳ סטעות מסני קנין וס״ל מכי לאסבורה בב׳ עולות : שאפי׳ כו׳ . שאפילו מעורבות כל דסמכם פרידין שבד׳ סקינין יסד לין פסוח מסניס פי׳ ב׳ קינין בשריס בסן ב׳ עולות וב׳ סטעות לכל ג׳ סטעות וג׳ עולות לל מכי עביד דלמא עביד להו מב׳ קנין של לסס ג׳ בסן ב׳ סטעות וב׳ עולות מפ׳ : לכל

כלי אמצעי דהוד דמלכות דיצירה א אל

אלה אלהי אלהים

קן סתומה שפרח ממנה גוזל לאויר . או שפרח בין המתות . או שמת אחד מהן . יקח זוג לשני . פרח לבין הקריבות פסול ופוסל אחד בנגדו . שהגוזל הפורח פסול ופוסל אחד בנגדו : (ב) כיצד שתי נשים לזו שתי קנים ולזו שתי קנים פרח מזו לזו פוסל אחד בהליכתו חזר פוסל א׳ בחזירתו פרח וחזר פרח וחזר לא הפסיד כלום שאפילו הן מעורבות אין פחות משתים : (ג) לזו אחת לזו ב׳

פרק ב קן

סתומה . שלא פי׳ זו שעשה וזו עולה ולא מבעיא מפורשת דפסיעה שעשה פרח אחד יקח זוג לשני כיון שהן כפרישים זה מזה וכל אחד שמו עליו (ג) ללא לפי׳ סתומי׳ שעדיין הס יחד ומומדי׳ להתפרש וסד״א שעשה פרח אחד ימות שהני קמ״ל : לבין המתות . לבין קינין שמשפטן שימותו כלם כגון שעשה שנפערה כעולה דמקן כהו כפ״ק ימותו כלם : לבין הקריבות . לבין קינין שהומות שהעומדות ליקרב : פסול ופוסל אחד בנגדו . לפי שפיל שעשה ולא נתפרש שם שעשה שם עולה לפיכך לינו פוסל ללא ל׳ בנגדו כשמפרש ותזיל : (ב) פרח . פרידה שעשה מזו לזו : פוסל אחד בהליכותיו ממקו׳ שנפרש ופסול הוא עלמו או ל׳ כמקו׳ שנפערה דכשפרש פריר׳ ל׳ משני קנין לשני קינים שהרים שרי ב׳פרידות לבד ומשם פרידות לבד ומני פרידות לינו יכול להקריב רק שתים שעשה שם עולה ולאחר שעשה שעשה שתים מהן עולות כמלא שהוקבע הני שבאחר ולאחר שפרס לשעשה ולא יכול להקריב שוב כשהם פרידות כי שם שתי שעשה כדין שעשה שנפערה כשהוא דלמרינן בפ״ק דלין כשר ללא מכין שעשה שנפערה ס״ל לין להקריב שעשה דסייסינן שעשה יקריבו לומו שפרס בפ׳ פרידות ויעשה שעשה ומביאו שבאחר בב׳ פרידות נמי יעשה שעשה כמלאו שהי שעשה מקן ל׳ (ב) וכן מן שהשעשה פרידות לינו יכול להקריב רק שהי שעשה ומין דין שני קנין ללא כשהי שעשה ומהי עולות ומיינו דפסול פוא לו ל׳ כמקום שנפערה ופוסל ל׳ כשנגדו ממקום שפרס ונפרס משם : חזר פוסל אחד בחזירתו . חזר ופרס לאחד מלומם שהשעשה פרידות לאוך ללו הני שנפערו עשה ד׳ פרידות מכלן וד׳ פרידות מכלן : פוסל אחד בחזירתו . ממקום שנפרס ונלא משם ולוא לו לאחר פסולים כמקו׳ שנפערה שם ואין יכולים להקריב ללא לאחד שעשה ולאחר עולה מן שהרבעה שבכלן ולאחר שעשה עולה מן שני שהחרים דלמא לוהשה פרידה שפרסה שניה לוא מלומם ב׳ קנין ולוינה לוהשה שנפערה כה שעלה וכשאחרו שם ב׳ פרידות מן השני קנין ולוהשה שפרסה שם לשהשה וכן כמקום ס״ב ולו עביד כמקום ל׳ ב׳ עולות ול׳ שעשה יהא נקבע לוהו שפרס לנד שני׳ לשעשה ולא יוכל להקריב שם רק שעשה אחד דלמא כל הני שעשה שנעשו מכלן ומכלן יהיו שני׳ קינין של לאחד שעשה הלכך עושה כ״מ עולה לאחד ושעשה

ב׳ לזו ג׳ לזו ד׳ לזו ה׳ לזו ו׳ לזו שבע פרח מן הראשונה לשניה לשלישית לרביעית · לחמישית לששית לשביעית וחזר פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו הראשונה והשניה אין להם כלום · השלישית יש לה אחת הרביעית יש לה שתים · החמישית יש לה שלש · הששית יש לה ד׳ השביעית יש לה שש · פרח וחזר פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו . השלישית והרביעית אין להם כלום · החמישית יש לה אחת · הששית יש לה שתים · השביעית יש לה חמש · פרח וחזר״ · פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו החמישית והששית אין להם כלום

פי׳ מן החמישית ואילך׳ תוי״ט השביעית

וחטאת אחת או ב׳ עולות וחטאת אחת בלד זה וחטאת אחת בלד זה או ב׳ חטאות ועולה בלד זה ובלד השני עולה אחת. ואם חזרו ונתערבו יחד לעולם לא יהיה להם פחות מב׳ קינין שהם כשרים: (ג) א׳ לזו וב׳ לזו כו׳ פרח מן הראשונה · פרידה א׳ לשניה מיד נפסל אותו יחידי שנשאר בראשונה דאי יעשנו חטאת יהיה נקבע אותו שפרח לעולה ולא יוכל להקריב בשניה ובקינין אחרות שנתערב בהן רק מחליין עולות כמו עולי׳ שנתערבה בחובה וכי פרח מן השניה לשלישית שמא מגופה של השניה פרח ואותו שפרח מן הראשונ׳ נשאר שם בשניה ואינו יכול לעשות מן השניה רק ב׳ פרידות א׳ חטאת וא׳ עולה דאי עביד ב׳ עולות שמא מן הפרידות של ג׳ קהשניה יעשה וא״כ יהא נקבע אותו שפרח בשלישית לחטאת ולא יוכל לעשות בשלישית רק מחליין חטאת ולא יותר וכן כי פרח מן השלישית לרביעית שמא מגופה של שלישית הוי אותו שפרח ולא נשאר בה רק ה׳ פרידות ופרידה א׳ מן השניה שנתערבה בהן ואין יכול לעשות בשלישית רק ב׳ חטאות וב׳ עולות מפני אותו שנתערב ברביעית וכן כי פרח מן הרביעית לחמישית אין כשר ברביעית אלא ג׳ חטאות וג׳ עולות וכן מחמישית לששית יעשה בחמישית ד׳ חטאות וד׳ עולות וכן מששית לשביעית אין כשר בששית כי אם ה׳ חטאות וה׳ עולות דאי עביד שש עולות יהא נקבע אותו שפרח בשביעית לחטאת ולא יוכל לעשות בשביעית כי אם ז׳ חטאות בלא שום עולות וכי הדר מן השביעית ופרח אחד בששית שמא לא היא אותו שפרח בתחלה מששית אלא מגופה של שביעית פרח ונפסלו בשביעית ב׳ פרידות ואין כשר כי אם שש חטאות וששה עולות דאי עביד ז׳ חטאות יהא נקבע אותו שפרח בששית ובאחרים לעולה ולא יוכל להקריב רק עולות מחצי הפרידות ומליין האחרים פסולים כדין עולה שנתערבה בחובה וכי פרח מן הששית לחמישית נפסלה בחזרה זו עוד קן אחד ואין כשר בששית כי אם ד׳ חטאות וד׳ עולות דשמא מן הששית פרח מגופה א׳ בשביעית ואחד בחמישית בחזרה ולא נשאר להו כי אם י׳ פרידות מגופה ואי עביד ה׳ חטאות וה׳ עולות דלמא הב׳ פרידות שפרחו ממנה יהיו קרבים עולות שתיהן וא״כ יעשו משם קין ז׳ עולות או יהיו שוויין שתיהן חטאות ואין יכולים לעשות בשם קינין אלא ו׳ עולות ושם חטאות וכן מחמישית לרביעית ומרביעית לשלישית ומשלישית לשניה אין בשלישית כי אם ב׳ פרידות אלא אחת חטאת וא׳ עולה וא״ת ולמה הפסידה השלישית שנים שהרי מאותן שפרחו בשניה בחזרה לא יקריבו דהא קתני השניה אין לה כלום והל״ל בשלישית ב׳ קינין ובשניה אין בה כלום או בשניה קן א׳ ובשלישית קן אחד וי״ל כיון דנשאר קנין מרביעית ואילך נפסלו ב׳ קינין א׳ בהליכה וא׳ בחזרה גזרינן כמו כן בשלישית אבל בשביעית לא נפסל כי אם קן אחד דלא הלך ממנה רק פרידה א׳ בחזרה ואילו בהליכה לא נפסל בה כלום ולא נחסרה ממנה דבר: פרח וחזר · לאו אראשונה ושניה קאי דכיון דאין להם כלום אלא מתים אם פרח א׳ מהם בין שאר קינין ימותו כולם כדתנן בסמוך ואם פרח מבין המתות לכלם כלם ימותו אלא קאי אשלישית שפרח ממנה לרביעית ומרביעית לחמישית ומחמישית לששית ומששית לשביעית וחזר משביעית לששית עד השלישית הרי מן השביעית חסר ב׳ פרידות אחד בחזרה א׳ וא׳ בחזרה ב׳ ואין כשר בשביעית רק ה׳ פרידות לעולות וה׳ פרידות לחטאות דאי עבד שם עולות שמא הב׳ שהלכו ממנה יהיו קרבין עולות הרי ח׳ עולות ואין בשבע קינין רק ז׳ עולות ומן הששית חסר ד׳ פרידות שנים שהלכו בפריחה ושניה ראשונה ושנים בשניה ונשארו ב׳ קינין כשרים דאי עביד שלש עולות שמא ד׳ שהלכו ממנה יהיו עולות הרי ז׳ עולות ואין בו׳ קינין רק ו׳ עולות וכן החמישית אין כשר בה כי אם א׳ לעולה וא׳ לחטאת וכמו כן קשיא בכאן כיון דהרביעית אין לה כלום היה יכול להקריב בחמישית ג׳ עולות

וג׳

השביעית יש לה ארבע׳ ויש אומרים השביעית לא הפסידה כלום · ואם פרח מבין המתות לכולם · הרי כולם ימותו : (ד) קן סתומה וקן מפורשת · פרח מן הסתומה למפורשת : יקח זוג לשני חזר או שפרח מן המפורשת ראשון הרי כלן ימותו: (ה) חטאת מכן ועולה מכן · וסתומה באמצע פרח מן האמצע לצדדין אחד הילך ואחד הילך לא הפסיד כלום · אלא יאמר זה שהלך אצל חטאות חטאת וזה שהלך אצל עולות עולה חזר לאמצע האמצעיי׳ ימותו אלו יקרבו חטאות ואלו יקרבו עולות · חזר (ס״א או שפרח) מן האמצע לצדדין הרי כלן ימותו אין מביאין תורין כנגד בני יונה ולא בני יונה כנגד תורין כיצד האשה שהביאה חטאת׳

תור

(ג) אבל אין לפ׳ לא הפסידה כלום ויקריבו בה ז׳ חטאות וז׳ עולות דמאי עביד להו כיון דבקין אחרים אין בהן כלום (ואותן ג׳ שנתערבו בה מאחרים ראויין הם להקרב כולם בין עולות בין חטאות שבכל פעם שבא לה א׳ היה בא ממקום שראוי להקריב בין עולה בין חטאת) דאין זה הלשון דהל״ל נשכרה שביעית בפריחה שלישית שע״י פריחה ג׳ הוכשרו כל הקינין שבשביעית אלא הלשון משמע לא הפסידה כלום בזאת הפריחה שלישית מפ׳: (ד) כ״כ הר״מ והמפ׳ והמ״ל דימותו מפני שפרח בהן מבין המתות. שפרח כו׳ · שפרח לבד זה שהם החטאות או העולות ופרח מסתלקה האחר הרי כבר היה תערו׳ החטאת בעולה לפיכך כולם ימותו כמו שנאמר בתחלת המסכת הר״מ והר״ב והמפרש נראה

וג׳ חטאות דהרי אותן שהלכו ברביעית אינם קרבות ולפי זה שהחמישית אין לה אלא אחת היה יכול להקריב ברביעית ב׳ עולות וב׳ חטאות אלא גזרינן בכל פריחה וחזרה ב׳ קינין (גזירה בזו אטו בזו) וכן כי פרח וחזר פעם שלישית אין להם כלום לבד השביעית שיש לה ארבע כמו כן גזרינן בכל פריחה וחזרה ב׳ קני׳ : וי״א השביעית לא הפסידה כלום . פי׳ בפריחה וחזרה של ששית אלא לעולם יקריבו ממנה ה׳ קינין דב׳ פרידות פרחו ממנה לכל היותר ונשארו בה רק י״א פרידות ויעשה מהם ה׳ חטאות וה׳ עולות כיון דאף הששית אין לה כלו׳ והכא לא גזרינן בפריחה זו כמו בשאר קינין דכיון דאינה מפסדת בפריחה בשום פעם לא גזרו על החזרה (ג) ואין הלכה כיש אומרים : (ד) קן סתומה . שלא פירש איזו חטאת ואיזו עולה : וקן מפורשת . שידוע שזו חטאת וזו עולה והכא מיירי שנתערבו ב׳ הפרידות יחד אחר שהיו מפורשות והשתא אין ידוע איזו חטאת ואיזו עולה והכי מוכח בסיפא דקתני או שפרח מן המפורשת לסתומה ראשון ימותו כלם ואי לא נתערבו פרידות המפורשות זו בזו אמאי ימותו ואם העולה פרחה החטאת הנשארת תקרב וקן הסתומה יקריבו בה עולה א׳ מפני העולה שנתערבה בה אלא מיירי שנתערבו פרידות המפורשות זו בזו ואם נתערבה פרידה א׳ מן הקן הסתומה לתוך המפורשת יקח זוג לשני ויפריש א׳ חטאת וא׳ עולה והשלש שנתערבו יחד ימותו כלן : חזר . אחד מן הג׳ שנתערבו ונתערב עם היחידי הנשאר בסתומה או תחלת הפריחה ונתערב אחד מן המפורשת לסתומה והיינו ראשון דקאמר כלומר שבתחלת פריחה הלך א׳ ונתערב בסתומה: ימותו כלן. דכיון שפרידות המפורשות נתערבו יחד איכן קרבין עוד וכי פרח אחד מהן במקום אחר היינו אחד מן המתות שפרח לבין הקריבות ימותו כלם : (ה) חטאת מכאן · פרידה המפורשת לחטאת לבד א׳ ופרידה המפורשת לעולה לבד הב׳ וב׳ פרידות של קן סתומה באמצע: פרח מן האמצע. פרידה א׳ לימין ופרידה אחת לשמאל: לא הפסיד כלום · דאותו שמעורב עם החטאת יעשה חטאת (אבל לא עולה דשמא יעשהו מן החטאת המפורשות . תוי״ט) ואותו שעם העולה יעשה עולה אבל לא חטאת דשמא יעשוהו מן העולה המפורשת : חזר לאמצע · חזרו מן הצדדים א׳ מכאן וא׳ מכאן ונתערבו יחד אלו ימותו דחטאת ועולה נתערבו יחד אבל אותן שנשארו כל אחד לבדו קרבים כל א׳ כדינו: חזר מן האמצעיים לצדדים . הרי חטאות ועולות מעורבין (ד) ימותו כלן : אין מביאין תורים כנגד בני יונה . אלא או שניהם תורים או שניהן בני יונה : תכפול ותביא עולתה בן יונה .

דין

כדין הסטלם שהסטלם היא עיקר (ס) בין שהפריסתו תחלה בין שהפריסתו בסוף : הולכין אחר הראשון . ואינה מבוארה שכני תלה ממין שהפריסה בראשון בין שהיא בסוף עולה והלכי כת"ק:

לא יביאו היורשים חטאתה . דכוי הסטלם שמתו בעליה ואי לא מת"ס מביאה הסטלם אף על פי שקרבה עולה שהלה ואחעל גב דכב"מ הסטלם קודמת למעולה מיומו דוקא למעוה אבל לא לעכב :

תור . ועולתה בן יונה תכפול ותביא עולתה תור . (ס"א עולתה תור . וחטאתה בן יונה תכפול ותביא עולתה בן יונה) . בן עזאי אומר הולכין אחר הראשון . האשה שהביאה חטאתה ומתה . יביאו היורשין עולתה ומתה לא יביאו היורשין חטאתה :

הלהא דל"ג ליה : (ה) עפ"י דזבחי"מ"ד ועתי"ס: יביאו כו' . דהעבורת דלוורייתא ומת"ס לפילו לא ספריסתו מהיים נמי:

גמרא ערכין דף סו ע"ב הלכה ה כלה כלי החיצון דהוד דמלכות דבריאה **במוכן**

תנא דבי ר' ישמעאל כל המספר ל"ה מגדיל עונות כנגד ג' עבירות ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים כתיב הכא לשון מרבית גדולות וכתיב בע"ז אנא חטא העם הזה חטאה גדולה בג"ע כתיב ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים בשפיכות דמים כתיב גדול עוני מנשוא . גדולות אימא תרתי הי מנייהו מפקת . במערבא אמרי לשון תלית'אי קטיל תלתא הורגת למספרו ולמקבלו ולאומרים עליו א"ר חמא בר חנינא מאי דכתיב מות וחיים ביד לשון וכי יש יד ללשון אלא לומר לך מה יד ממיתה אף לשון ממיתה אי מה יד אין ממיתה אלא בסמוך לה אף לשון אינה ממיתה אלא בסמוך לה . ת"ל חץ שחוט לשונם אי מה חץ שחוט עד ארבעים וחמשים אמה אף לשון עד מ' ונ' אמה ת"ל שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ וכי מאחר דכתיב שתו בשמים פיהם חץ שחוט למה לי הא קמ"ל דקטיל בחץ ומאחר דכתיב חץ שחוט לשונם מות וחיים ביד לשון למה לי כדרבה דאמר רבה דבעי חיי בלישניה דבעי מיית בלישניה . היכי דמי לישנא בישא אמר רבא כגון דאמר איכא גורא בי פלניא א"ל אבוי גלוי מילתא בעלמא הוא אלא דמפיק בל"ה ואמר היכא משתכחא גורא אלא בי פלניא דאיכא בשרא ובוורא בי אתא רב דימי אמר מ"ד מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו כגון דמיקלע לאושפיזא וטרחו קמיה שפיר למחר נפיק יתיב בשוקא ואמר רחמנא ליברכיה לפלניא דהכי טרח קמאי ושמעי אינשי ואזלי ואנסי ליה . תני רב דימי אחוה דרב ספרא לעולם אל יספר אדם בטובתו של חבירו שמתוך טובתו בא לידי גנותו איכא דאמרי רב דימי אחוה דרב ספרא

רש"י

דבי מנייהו מפקת . כת בכללו כתיב גדולות הילכך כלכו לתו . ליכנא תליתאי . זה לשון הרכיל שפיל שלישית בין לדם לחבירו לגלות לו סוד . למספרו . הרכיל שלמו שמתוך מריבה שמפלה בין השנים והורגין זה את זה טורגין גופי' הדם את הרכיל שהברג בא על ידו : דבעי מיי בלישניה ישמוק בתורה . דבעי מיית בלישניה . ישמוק בדברי שפות ונכלה . מורח בי פלני . דמשתע עשיר הוא וכל שעה מלוי לתם בביתו לכבל תבשילין : גלוי מילתא בעלמא . פשוטל

ואינו לתרו בלשון הרע אלא מגלה לחותן שמקפיין חור לכו לבית פלוני . מברך רעהו בקול גדול ונו' קללה תחשב לו + לחותה ברכה קללה היא לחכירו ושמעי אינשי + אלמים שהוא עשיר . ואזלי אנסי ליה . לממונה . ליכנא לחבירא לחסי ליה שתתוכסין אללו חורחין עד שתללין ממונו . בא לידי רעתו . שהשהוא מספר בשוכתו יותר מדאי הוא עלתו לומר חון ממדם רעה זו שבו לו לחבירו שומעין אוה משכתו ואומרים הלא מידת כך וכך כ"ו :

חלש על רב ספרא לשיולי בי' אמר להו תיתי לי דקיימי דאמור רבנן אמרו ליה קאימי קיימת לעולם אל יספר אדם בטובתו של חבירו וכו' אמר להו לא הוה שמיע לי דאי הוה שמיע לי קיימתיה :

זוהר האזינו דף רצז ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

רבי אלעזר פתח ואף גם זאת בסיומם בארץ אויביהם וגו' זכאין אינון ישראל על כל עמין עובדי ע"ז דאע"ג דאינון קמי מאריהון קב"ה לית בעי למבקא לון דכתיב אתר דגלו ביני עממיא קב"ה עמהון בגלותא הס"ד ואף גם זאת בסיומם בארץ אויביהם וגו' ר' אבא אמר ואף גם זאת בסיומם ת"ח כמה אביונתא דקב"ה לגבייהון דישראל דאע"ג דגרמין למגלו ביני עממיא אביונתא לא אתעדיאת מנהון לעלמין דלא תימא דאינון בלאודייהו בגלותא מסתכחין אלא ואף גם זאת עמהון מסתכחא הס"ד ואף גם זאת בסיומם בארץ אויביהם וגו' למלכא דאמרינן על בדיה וגזר עליה עונשא לאתרחקא מיניה ולמיזל לארעא רחיקא אעפ"ה מטרוניתא ואמרה סוחיל ובדי אזיל לארעא רחיקא ובדי ליה מלכא מסיכלים אנא לא אחבוק ליה אז תרוויהו כחד' כתיב להיכלא דמלכא אז תרווינהו כחדא ניתיב בארעא אחרא לזמני' פקיד מלכא על מטרוניתא לא אסכתה דסוח אזלת עם בריה אתר סוחיל ומטרוניתא תמן תרווייהו יתובין וכזמנא דפקיד קב"ה למטרוניתא פקיד לה בקדמיתא וכניסא פקיד לבנוי הס"ד ונס אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגו' מאן נדרי' דאינון שמעתא עקתהון כביכול מטרוניתא דכרני לה הס"ד ואזכור את בריתי וכתיב ואזכור אלהים את בריתו וכד קב"ה יסדר ליישראל מן גלותא מה כתיב וגם ס' אלסיך את שבותך ורחמך דא מטרוניתא ועוד כתיב רלית ס' אלהך שבת שבות יעקב :

הלכה פסוקה יוסף לחק מוסר

כר"ס הלכות ברכות ז"ז מסעדי הסוכה לר"י דף לח ע"ב

(א) אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיביאו מלח או ליפתן לפני כל אחד ואחד אלא אם כן נתכוונו לאכול פת הרבה . ואינו בוצע לא פרוסה קטנה משני שהוא נראה כצר עין ולא פרוסה גדולה יותר מכביצה משני שנראה כרעבתן . ובשבת יש לו לבצוע פרוסה גדולה . ואינו בוצע אלא במקום שנתכבשל יפה יפה : (ב) מציה מן המובחר לבצוע בכי שליסה . אם היתה שם שליסה של שעורים ופרוסה של חטים מניח שליסה בתוך פרוסה ובוצע משתיהן כדי שיבצע מחטים ומשליסה בשבת ובימים טובים חייב לבצוע על שתי כבכות נושל שתיהן בידו ובוצע אחת מהן :

אויב אשר יאמע את דברי בני תדם מדברים לשון הרע או כי יאמע כל פה דובר נבלה או יפר בסוד מאמקים בוזים תור'זולות ויוצע כי כתם סרבים וסלונים ותסיוניתם לל יקשיבו לל דברינ' על כן יסים ית על פה גם זה יענם כי לל יענה כסילים כלולתם פן יאתרו לו כי הוא כמו פס וכי כודם על דבריכם לף כי יתחייב לענות ולגעור בפס לתת גודל לתורה ולתלות אשר בזו לענו לפס ולקרא לכבוד נקי ודוק אשר ישימו בו וזה אחד מן סדבריסאשר יתחייב בתדם לעזוב בעבורם תבות הרשע כי יענם בשמוע דבריסם הרעים תמיד וילאה לעמותם וזה הדבר תפורש בדברי שלמה שנאמר לל תקנא בחטאי תמם ולל תתאו לסיות אתם כי אר יהנם לנם ומשל שפתיסם תדברנה רוצה לומר כי תשא עון

נחעלתם כי תשמע דבריכם הרעים תמיד ותהי כמחרים :

ליל ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ת נגד מילוי ב"ן וד' ה' ו' ה' ומעשה ממנו לירוף **וְהָיָה** בניקוד שסי

א לוּלֵי כַּעַס אוֹיֵב אָגוּר פֶּן־יְנַכְּרוּ צָרֵימוֹ פֶּן־יֹאמְרוּ יָדֵינוּ רָמָה וְלֹא אונקלוס

א אִילּוּלַיִן רוּגְזָא דְסַנְאָה דָּנַיִּשׁ דִּילְמָא יִתְרַבְרַב בְּעֵיר דָּבְבָא דִּילְמָא יֵימְרוּן יָדָנָא תַּקִּיפַת

(חק.לישראל) ח"ב סא

יְהוָה פְּעֹר כָּל־זֹאת׃ ב כִּי־גוֹי אֹבַד עֵצוֹת הֵמָּה וְאֵין בָּהֶם
תְּבוּנָה׃ ג לוּ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם׃ ד אֵיכָה
יִרְדֹּף אֶחָד אֶלֶף וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה אִם־לֹא כִּי־צוּרָם מְכָרָם וַיהוָה
הִסְגִּירָם׃ ה כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם וְאֹיְבֵנוּ פְּלִילִים׃ ו כִּי־מִגֶּפֶן
סְדֹם גַּפְנָם וּמִשַּׁדְמֹת עֲמֹרָה עֲנָבֵמוֹ עִנְּבֵי־רוֹשׁ אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת
לָמוֹ׃ ז חֲמַת תַּנִּינִם יֵינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר׃ ח הֲלֹא־הוּא כָּמוּס
עִמָּדִי חָתוּם בְּאוֹצְרֹתָי׃ ט לִי נָקָם וְשִׁלֵּם לְעֵת תָּמוּט רַגְלָם כִּי קְרוֹב
יוֹם אֵידָם וְחָשׁ עֲתִדֹת לָמוֹ׃ י כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם
כִּי יִרְאֶה כִּי־אָזְלַת יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב׃ יא וְאָמַר אֵי אֱלֹהֵימוֹ
צוּר חָסָיוּ בוֹ׃ יב אֲשֶׁר חֶלֶב זִבְחֵימוֹ יֹאכֵלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם יָקוּמוּ
וְיַעְזְרֻכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה׃ יג רְאוּ ׀ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין
אֱלֹהִים עִמָּדִי אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי
מַצִּיל׃ יד כִּי־אֶשָּׂא אֶל־שָׁמַיִם יָדִי וְאָמַרְתִּי חַי אֲנֹכִי לְעֹלָם׃
טו אִם־שָׁנוֹתִי בָּרָק חַרְבִּי וְתֹאחֵז בַּמִּשְׁפָּט יָדִי אָשִׁיב נָקָם לְצָרָי
וְלִמְשַׂנְאַי אֲשַׁלֵּם׃ טז אַשְׁכִּיר חִצַּי מִדָּם וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר מִדַּם
חָלָל וְשִׁבְיָה מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב׃ יז הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם־עֲבָדָיו

יקום

אונקלוס

לָנָא וְלָא מִן קֳדָם יְיָ הֲוַת כָּל דָּא׃ ב אֲרֵי עַם מְאַבְּדֵי עֵצָה אִינוּן וְלֵית בְּהוֹן סוּכְלָתָנוּ׃
ג אִיכוֹ חַכִּימוּ אִסְתַּכְּלוּ בְּדָא סָבְרוּ מָה יְהֵי בְּסוֹפֵיהוֹן׃ ד אֵיכְדֵין יְרַדַף חַד לְאַלְפָא וְתֵרִין
יַשְׁרְקוּן לְרִבּוֹתָא אֱלָהֵין אֲרֵי תַקִּיפֵיהוֹן מְסָרִינוּן וְיָיָ אַשְׁלְמִינוּן׃ ה אֲרֵי לָא כְּתוּקְפָּנָא תּוּקְפֵיהוֹן
וּבַעֲלֵי דְּבָבָנָא הֲווּ דַיָּנָנָא׃ ו אֲרֵי כְּפוּרְעָנוּת עַמָּא דְסָדוֹם פּוּרְעָנוּתְהוֹן וְלָקוּחָתְהוֹן כְּעֵם עֲמוֹרָה
מְחָתְהוֹן פִּישִׁין כְּרִישֵׁי חֵינָן וְתוּשְׁלְמַת עוֹבָדֵיהוֹן כְּמָרוֹרוּתְהוֹן׃ ז הָא כְּמָרַת תַּנִּינַיָּא פֻּם
פּוּרְעָנוּתְהוֹן וְכִרֵישֵׁי פִּתְנֵי חֵינָן אַכְזָרָא׃ ח הֲלָא כָּל עוֹבָדֵיהוֹן גָּלֵן קֳדָמַי גְּנִיזִין לְיוֹם דִּינָא
בְּאוֹצָרַי׃ ט לְקָדָמַי פּוּרְעָנוּתָא וַאֲנָא אֲשַׁלֵּם בְּעִדָּן דְּיִגְלוֹן מַאֲרָעֵהוֹן אֲרֵי קָרִיב יוֹם תְּבָרֵהוֹן
וּמַפָּע דָּעָתִיד לְהוֹן׃ י אֲרֵי יְדִין יְיָ דִּינָא דְעַמֵּיהּ וּפוּרְעָנוּת עַבְדּוֹהִי צַדַּיָקָא יִתְפְּרַע אֲרֵי גְּבִי
קֳדָמוֹהִי דְּבָעֵדָן דְּתֵתְקֵף עֲלֵיהוֹן מְחַת סַנְאֵה יְהוֹן מְשַׁלְמִין יְשֵׁבִיקִין׃ יא וְיֵימַר אָן
דַּחֲלָתְהוֹן תַּקִּיפָא דַּהֲווּ רְחִיצִין בֵּיהּ׃ יב דְּתָרֵב נִכְסַתְהוֹן הֲווּ אָכְלִין שָׁתָן חֲמַר נִסְפֵּיהוֹן
יְקוּמוּן בְּעַן וְיִסְעֲדוּנְכוֹן יְהוֹן עֲלֵיכוֹן לְמָגֵן׃ יג חֲזוֹ כְּעַן אֲרֵי אֲנָא אֲנָא הוּא וְלֵית אֱלָהָא
בַּר מִנִּי אֲנָא מֵמִית וּמְחַיֵּה מְחֵינָא וַאֲפִּ מַסֵּינָא וְלֵית מִן יְדִי מְשֵׁיזִיב׃ יד אֲרֵי אַתְקִינִית
בִּשְׁמַיָּא בֵּית שְׁכִנְתִּי וְאָמְרִית קַיָּם אֲנָא לְעָלְמִין׃ טו אִם עַל חַד תְּרֵין כְּחֵינוּ בְרָקָא מְסוֹף
שְׁמַיָּא וְעַד סוֹף שְׁמַיָּא תְּתַגְלֵי חַרְבִּי וְתִתְקֵיף בְּדִינָא יְדִי אֲתֵיב פּוּרְעָנוּתָא לְסַנְאַי וּלְבָעֲלֵי
דְּבָבַי אֲשַׁלֵּם׃ טז אִירְוֵי גִּירֵי מְדָמָא וְחַרְבִּי תֵּתְכֵּיל בְּעַמְמַיָּא מִדַּם קְטִילִין וְשִׁבְיָן לְאַעְדָּאָה
בַּתְרִין מֵרִישׁ סַנְאָה וּבְעִיל דְּבָבָא׃ יז שַׁבְּחוּ עַמְמַיָּא עַמֵּיהּ אֲרֵי פּוּרְעָנוּת עַבְדּוֹהִי צַדַּיָקָא

יָקוֹם וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכֹפֶר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ׃ יח וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה־הַזֹּאת בְּאָזְנֵי הָעָם הוּא וְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃
יט וַיְכַל מֹשֶׁה לְדַבֵּר אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
כ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵעִיד בָּכֶם
הַיּוֹם אֲשֶׁר תְּצַוֻּם אֶת־בְּנֵיכֶם לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה
הַזֹּאת׃ כא כִּי לֹא־דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם כִּי־הוּא חַיֵּיכֶם וּבַדָּבָר הַזֶּה
תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה
לְרִשְׁתָּהּ׃ כב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר׃
כג עֲלֵה אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה הַר־נְבוֹ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־
פְּנֵי יְרֵחוֹ וּרְאֵה אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לַאֲחֻזָּה׃
כד וּמֻת בָּהָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹלֶה שָׁמָּה וְהֵאָסֵף אֶל־עַמֶּיךָ כַּאֲשֶׁר־מֵת
אַהֲרֹן אָחִיךָ בְּהֹר הָהָר וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו׃ כה עַל אֲשֶׁר מַעַלְתֶּם בִּי
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵי־מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר־צִן עַל אֲשֶׁר לֹא־קִדַּשְׁתֶּם
אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כו כִּי מִנֶּגֶד תִּרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא
תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

אונקלוס

יִתְפְּרַע וּפוּרְעָנוּתָא יָהֵב לְסַנָּאוֹהִי וְיִכַּפַּר עַל אַרְעֵיהּ וְעַל עַמֵּיהּ׃ יח וַאֲתָא מֹשֶׁה וּמַלֵּיל יַת
כָּל פִּתְגָמֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא הָדָא קֳדָם עַמָּא הוּא וְהוֹשַׁע בַּר נוּן׃ יט וְשֵׁצִי מֹשֶׁה לְמַלָּלָא יַת
כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין עִם כָּל יִשְׂרָאֵל׃ כ וַאֲמַר לְהוֹן שַׁוּוּ לִבְּכוֹן לְכָל פִּתְגָמַיָּא דַּאֲנָא
מַסְהִיד בְּכוֹן יוֹמָא דֵּין דְּתַפְקְדִינוּן יַת בְּנֵיכוֹן לְמֶטַר לְמֶעְבַּד יַת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא הָדָא׃
כא אֲרֵי לָא פִּתְגָם רֵיקָן הוּא מִנְּכוֹן אֲרֵי הוּא חַיֵּיכוֹן וּבְפִתְגָמָא הָדֵין תּוֹרְכִין יוֹמִין עַל אַרְעָא
דְּאַתּוּן עָבְרִין יַת יַרְדְּנָא לְתָמָן לְמֵירְתָהּ׃ כב וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּיוֹמָא הָדֵין לְמֵימָר׃
כג סַק לְטוּרָא דְעֵבְרֵי הָדֵין טוּרָא דְנְבוֹ דְּבְאַרְעָא דְמוֹאָב דְּעַל אַפֵּי יְרֵחוֹ וַחֲזֵי יַת אַרְעָא
דִּכְנָעַן דַּאֲנָא יָהֵיב לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לַאֲחָסָנָא׃ כד וּמוּת בְּטוּרָא דְאַתְּ סָלִיק לְרַחֲמָן וְתִתְכַּנֵּישׁ
לְעַמָּךְ כְּמָא דְמִית אַהֲרֹן אָחוּךְ בְּהֹר טוּרָא וְאִתְכַּנִּישׁ לְעַמֵּיהּ׃ כה עַל דְּשַׁקַרְתּוּן בְּמֵימְרִי
בְּגוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵי מַצּוֹת רָקִם מַדְבְּרָא דְצִן עַל דְּלָא קַדִּשְׁתּוּן יָתִי בְּגוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
כו אֲרֵי מִלְקֳבֵיל תֶּחֱזֵי יַת אַרְעָא וְתַמָּן לָא תֵיעוֹל לְאַרְעָא דַּאֲנָא יָהֵיב לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

הסדרה מהחל עד כלה תמצא בכל ימי השבוע

הפטרה תאמר כל הפסוקים הנמצאים בכל ימי השבוע ואח״כ מתחיל כאן

עִם נָבָר תִּתָּבָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל׃ וְאֶת עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ וְעֵינֶיךָ עַל רָמִים תַּשְׁפִּיל כִּי אַתָּה
נֵירִי יְהוָה וַיהוָה יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃ כִּי בְכָה אָרוּץ גְּדוּד בֵּאלֹהַי אֲדַלֶּג שׁוּר׃ הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ
אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃ כִּי מִי אֵל מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר מִבַּלְעֲדֵי
אֱלֹהֵינוּ הָאֵל מָעוּזִּי חָיִל וַיִּתֵּר תָּמִים דַּרְכִּי דּוֹרֵכִי כְּמַשָּׂוֹת רַגְלַי וְעַל בָּמוֹתַי

יעמידני

יַעֲמִידֵנִי : מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחַת קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי : וַתִּתֶּן לִּי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וְעֲנוּתְךָ
תַּרְבֵּנִי : תַּרְחִיב צַעֲדִי תַּחְתָּנִי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי : אֶרְדְּפָה אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד
כַּלּוֹתָם : וַאֲכַלֵּם וָאֶמְחָצֵם וְלֹא יָקוּמוּן וַיִּפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי : וַתְּזָרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי
תַּחְתָּנִי : וְאֹיְבַי תַּתָּה לִי עֹרֶף מְשַׂנְאַי וָאַצְמִיתֵם : יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ אֶל יְהוָה וְלֹא עָנָם :
וְאָשְׁחָקֵם כַּעֲפַר אָרֶץ כְּטִיט חוּצוֹת אֲדַקֵּם אֲרִקְעֵם : וַתְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עַמִּי תִּשְׁמְרֵנִי לְרֹאשׁ
גּוֹיִם עַם לֹא יָדַעְתִּי יַעַבְדֻנִי בְּנֵי נֵכָר יִתְפַּחֲשׁוּ לִי לִשְׁמוֹעַ אֹזֶן יִשְׁמְעוּ לִי : בְּנֵי נֵכָר יִבּוֹלּוּ
וַיֶּחְגְּרוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם : חַי יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרֹם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעִי : הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי
וּמוֹרִיד עַמִּים תַּחְתָּנִי וּמוֹצִיאִי מֵאוֹיְבָי וּמִקָּמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים תַּצִּילֵנִי : עַל כֵּן אוֹדְךָ
יְהוָה בַּגּוֹיִם וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּר : מַגְדִּיל מַלְכִּיו כִּי יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד
וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם :

יום הששי

אומר קדיש פרשת השבוע שניה מקרא ואחד מתרגום ופטרה ומזמור ס' מלך גאות לבש אז מזמור שיר ליום השבת וס' מלך י"ל"ם דכרו משכנה ומלכה מפתר טפרות שניה נגד סימוד בפיום סיום

ברטנורה משנה נגעים פרק ט עיקר תוי"ט

פרק ט **השחין** והמכוה מיטמאין בשבוע א'. אם נולד במקומן בהרת מבעיין שבוע אחת ולבסוף שבוע אם יש בו שער לבן או פשין מטליטו ואם לאו פוטרו אבל במקיס אין מיטמאין המקיס אלא בשער כי בעיקן ואין זה בשר סי כיון דמקומו שמין ומכוה . בגמת . פסולת של זיפיסוהו מסמטם עצמו וכן חמי טבריא מסמם מקורן הן חמיס ולא מסמם החור : כל שאינו מחמת האש זהו שחין. לחמויי מכר מקורו : רמץ . אפר בירה ושם מסמם החור: כל שהוא מחמ' האש· לחמויי שמי החור : (ב) אין מצטרפין . שני גרים שמין ושני גרים מכוי אין מצטרפין לכגרים: ואין פושין מזה לזה· דאם שמין ומכוה זה אבל זה וכן', מכן בהרת בגרים ושניהם בשבוע אחת ולבסוף שבוע אם יש בו שער לבן או פשין מטליטו ואם לאו פוטרו אבל במקיס אין מיטמאין המקיס אלא בשער כי בעיקן ואין זה בשר סי כיון דמקומו שמין ומכוה . בגמת . פסולת של זיפיסוהו מסמטם עצמו וכן חמי טבריא מסמם מקורן הן חמיס ולא מסמם החור : כל שאינו מחמת האש זהו שחין. לחמויי מכר מקורו : רמץ . אפר בירה ושם מסמם החור: כל שהוא מחמ' האש· לחמויי שמי החור :

השחין והמכוה מיטמאין בשבוע אחת ובשני סימנים בשער לבן ובפשיון איזה הוא השחין לקה בעין או באבן או בנפת או במי טבריא כל שאינו מחמת האש זה הוא שחין איזו היא מכוה נכוה בגחלת או ברמץ כל שהוא מחמת האש זו היא מכוה : (ב) השחין והמכוה אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה ואין פושין לעור הבשר ולא עור הבשר פושה לתוכן עשו קרום בקליפת השום זו היא צרבת השחין האמורה בתורה חזרו וחיו אע"פ שמקומן צלקת נדונים כעור הבשר: שאלו

מיטמאין בשבוע א'. אם נולד במקומן בהרת עוד הסגר וכזו מטהרים בשבוע ה' וי"ל דס"ל קאמר דטמא בשער ובפשין דוקא ובלא"ה אע"ג דלא בשם טהור חז' : שחין בו'· לימימות(דע"י הסכולת מחמת הסגר) חמותי רחיתי אור מחרגם שמיניס רס"י : אין בו' י מדלקן הכתוב בפ'פרטיות ואף אמפסטן שום גמ' . בתורה · שום שנא' נרפא בשמין וטהרו הכתן עניו שהיו נגע טמא כיון שלא פשה אבל שיש נרפא כשמים ולאו פשה הוא בא

תניא היה ר' מאיר אומר מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה שרגיל בה וקץ בה אמרה תורה תהא טמאה שבעה ימים כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה· שאלו תלמידיו את ר' דוסתאי ברבי ינאי מפני מה איש מחזר על אשה ואין אשה מחזרת על איש משל לאדם שאבד לו אבידה מי מחזר על מי בעל אבידה מחזר על אבירתו ומפני מה איש פניו למטה ואשה פניה למעלה כלפי האיש זה ממקום שנברא וזו ממקום שנבראת ומפני מה האיש מקבל פיוס ואין האשה מקבלת פיוס זה ממקום שנברא וזו ממקום שנבראת מפני מה אשה קולה ערב ואין איש קולו ערב זה ממקום שנברא וזו ממקום שנבראת שנאמר כי קולך ערב ומראך נאוה :

רש"י

נדה שבעה . לשון כיולדת קלי : מפני . שאדם רגיל בשאטו כל שעה שרואה הבא עמאם שבעה כדי שלא יבא רגיל בה ותתבטל עליו : מחזר על האשה · לאדם פניו מנקח ומחזר עד שנושא : פניו למטה · בשעת השמיש : זה ממקום שנברא·

כשביר סיס טמא : (ה) הר"מ וכ' שם עדין הבשר · מאמר שנאמר קרוס מזק : (ג) אמרו לא אמר להס בזה שיסגיר וכן ק' דעל לא לו למה . יסגיר שם ל"ש להוליד לו סימן שמעתי מפ' הר"ב ב"ן יסגיר והוא לי הר"ם וסרי טומא' : לגדל שער אין ראויה . דכף היד כבר ידעו שיסגיר ולדעת הר"ם י"ל שסשלם סימו מגדל שער לעולם : לפשיון אינו פושה · סיסס אס יסגיר אס לאו וצ"ל לא שמעתי ויסגיר והר"ב ב' ספי' : לא שמעתי · ולא אמר לא ידעתי הר"ש לא אמר דבר שלא שמע מרבותיו :

(ג) שאלו את רבי אליעזר מי שעלתה לתוך ידו בהרת כשלע ומקומה צרבת שחין אמר להם יסגיר אמרו לו למה לגדל שער לבן אינה ראויה ולפשיון אינו פושה ולמחיה אינה מטמאה אמר להן שמא תכנוס ותפשה אמרו לו והלא מקום כגרים אמר להן לא שמעתי אמר לו רבי יהודה בן בתירא אלמד בו אמר לו אם לקיים דברי חכמים הן אמר לו שמא יולד לו שחין אחר חוצה לו ויפשה לתוכו אמר לו חכם גדול אתה שקיימת דברי חכמים :

דשמין ומכוה לין פושין לעור הבשר : למחיה אינה מטמא' · דהא מתן בשני סימנים בשער לבן ובפשיון ולא במחיה: שמא תכנוס בגרים . וכשירלוכה שכהן בשוק יפטו' לומו ולאחר שפטור מחזור ומפשה בתוך שמין שמקומו כשלש ויטליט: א"ל הרי מקומה בגרים . כלומר ואס סיס מקום שלרכה בגרים כלבד והבשרה בתוכו למה יסגיר (ה) ולא לין שייך לומר כאן שמא מכנוס ומפשה : אמר להן לא שמעתי ·כלומר גס זה יסגיר אבל לא שמעתי כו טמא . אלמד בו . מרבוי שאלמד בדין זה בשר : אם לקיים דברי חכמים הן . אס מאלא טמא לקייס דברי שכמי· שאמרו שטען הסגר אחר אבל לגמר שאינו טען הסגר לא מאמר שאיני מניס אם שקבלתי מרבותי ושמע ממך : שמא יולד לו שחין אחר חוצה לו ויפשה לתוכו· שמין פושה לשמין וכן שלשה :

גמרא נדה דף לא ע"ב

תניא היה ר' מאיר אומר מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה שרגיל בה וקץ בה אמרה תורה תהא טמאה שבעה ימים כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה· שאלו תלמידיו את ר' דוסתאי ברבי ינאי מפני מה איש מחזר על אשה ואין אשה מחזרת על איש משל לאדם שאבד לו אבידה מי מחזר על מי בעל אבידה מחזר על אבירתו ומפני מה איש פניו למטה ואשה פניה למעלה כלפי האיש זה ממקום שנברא וזו ממקום שנבראת ומפני מה האיש מקבל פיוס ואין האשה מקבלת פיוס זה ממקום שנברא וזו ממקום שנבראת מפני מה אשה קולה ערב ואין איש קולו ערב זה ממקום שנברא וזו ממקום שנבראת שנאמר כי קולך ערב ומראך נאוה :

כד נפיק שבת לריכין ישראל דלתתא לאתעכב דהא יומא רביא עלאה אימא (ואצטריך לאתעכבא עלים) וכאשי יומא תושפיזא רבא ויקירא קא שריא עלים בנ"כ בעי לאתעכבא לאתחזאה דלא דחקין בתושפיזא קדישא כדין פתחין ישראל ואמרי וסוף רמוז יכפר עון וכו' דתקינו ספירא אימא כאשי ליליא כיון דרינא לאתסדר לאתריה מה דלא אתחזי כד עייל שבתא דרינא לאסתלק ולא לאסתכא בשעתא דפתחי ישראל ויסי נועם וקדושתא דסדרא כל אינון מייבין דניסכם פתחין ואמרי זכאין אתון ישראל עמא קדיש, זכאין אתון לריקייא דנטרי פקודי אורייתא ווי לון למייבין דלא זכו למיטר אוריתא כדין דומ"ס קדיש וכרוזא לאתער ואמר יסודו רשעים לשחוטה כל גויס שכאי אלסים וכל אינון סביבוי עסורין טרדין לון בניסכם ולית מאן דמרחם עליסון זכאין אינון כל נטרי שבתא בסאי עלמא וקא מעניי לסטוא עני שריא מלעילא כדקאמרן:

מוסר יוסף לחכה הלכה פסוקה

מפערי הסוכה לר"י דף לב ע"ב — קר"ס ס' שבת פ"י

המכבד את הרשעים מדרך שלום אתנם לא ידבר טוב על הרשע ולא יתכבד בכבודו על דרך אחר יתכבד כני אדם כי יכבדנו מאחר יקר בעיניו ככבד כי לא יתלוך לו כבוד זולתי כדרך שאתכבדין בני אדם בפני הרשעים מדרך כלסול ולתקות התועלת בעבור כי ללאת דרכם ולא מפני תין שרכם ולפ גם זאת ים תעת ולשמה כדבר הזה כי אם סותר לכבד הרשעים לא כן הרשעים שאתאר ורשם כל גאה הפילתו והדוך רשעים תתאם . לך אתלק הזה מותר מדאגה מדבר פן יזיק הרשע ויגרום לפסד בזמן שיד הרשע תקיפה ושעתו תלוסה ואין כיוצאו לאכזיעו ואתליו לאניעו על כן סותר לכבדו כדרך שאתכבדים בני אדם אלבני זרוע רמה מפחד ואימ' בקימה והדור והדומה לכם לך לא יאבתו ולא ידבר טוב עליו לבני אדם וכן אמרו רז"ל מותר לאתניף את הרשעים בעולם הזה

(א) הצד דבר שדרך בניו לצוד אותו חייב . כגון חיה ועופות ודגים והוא שיצוד אותן למקום שאינו מחוסר ציידה . כיצד כגון שדרף אחרי צבי עד שהכניסו לבית או לגינה או לחצר ונעל בפניו . או שהסריח את העוף עד שהכניסו למגדל ונעל בפניו . או ששלה דגים מן הים מתוך סבל של מים ה"ז חייב אבל אם הסריח צעור לבית ונעל בפניו . או שהבריח דג ועקרו מן הים לבריכה של מים . או שרדף אחר צבי עד שנכנס לשדילין רחב ונעל בפניו ה"ז פטור שאין זו ציידה נמורה שאם יבא לאחתו ציריך לרדוף אחריו ולצוד אותו משם . לפיכך הצד ארי אינו חייב עד שיכניסנו לביסה שלו שהוא נאסר בה : (ב) כל מקום שאם ירוץ בו יניע להיות בשחיה אחת או שהיו הבותלים קרובין זה לזה עד שיסול צל שניהם לאמצע כאחד ה"ז מקום קטן ואם הבריח הצבי וכוצא בו לתוכו חייב . ומקום שהוא נדול מזה המבריח חיה ועוף לתוכו פטור : (ג) אחד ה' שרצים האסורין בתורה ואחד שאר שקצים ורמשים שיש בהנין ציידה הצד אחד מכולן בין לצורך בין שלא לצורך אז לשחק בהן חייב הואיל ונתכוון לצוד וצד שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה . הצד את הישן ואת הסומא חייב :

מצות השם

בפ' האזינו יש מל"ת שלא לשחות שלא לשחוין נסך מפסוק ישחו יין נסיכם לפי דעת הרמב"ם ז"ל וכבר כתובה היא לעיל סי' ק"ג עיין שם :

כתב הרמב"ם סוף ס' מעילה . רשוי לאדם להשתכון במשפטי התורה שקדושה ולידע סוף עניינם כפי כחו ודבר שלא ימלא לו טעם ולא ידע לו עילה לא יהא קל בעיניו ולא יהרוס על ס' פן יפרוץ בו ולא תהא מסגתו בו כמסגתו בשאר דברי הסוג : כל ורשם כמה הממירים תורה במעילה ומה שם עליהם ותכיות ועבר כיון שנקרלו שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד נשקדשו וכל הנוהג בהם מנהג סול מעל הם ותפילו היא שונג לריך כפרה ק"ו למזות שחקק לבו שקב"ה שלא יבעט האדם בהם מפני שלא ידע טעמן ולא יפשה דבריה אשר לא כן על הש"י ואל יעשוב בהמחשבות בדברי הסוג כדי לא'תורה ומרתה לא כל מוקותי ולא כל משפטי ועשיתם אותם אמרו חז"ל ליתן תמירה ועשייה למוקים למשפטים . ועשייה יהועה שיעשה המוקים . והמירה שיזהר בהם ולא ידמה שהן פסוחים מן המשפטים והמשפטים הם המזות שטעמן גלוי ועוכא עשייתן בעולם הזה יהועה כגון גזל ושפיכת דמים וכעוד אלו ולא והמוקים הן מזות שאין טעמן יהוע אמרו חז"ל מוקים שחקקתי לכם אין לך רשות להרהר בהן ולומר של הדם נוקפו בהן ותומות העולם מגיעין עליהם כגון שיאמר כשר מזיר וכשר בחלב ועגלה ערופה ופרה אדומה ושעיר המשתלח . וכמה הם

הים דוד המע"ה מלטער מן האפיקורסין ומן העכו"ם שהיו מסיבין על המוקים וכל זמן שהיו רודפין אותו בתשובה הסקר שעורכין לפי קוצר דעת האדם הים מוסיף דביקות בתורה שבשמר שבשלו עלי שקר זהים אני בכל לב אלוך בפקודיך ואמר שם כל מלותיך אמונה שקר רדפוני עזרני וכל הקרבנות מכלל המוקים הן אמרו חז"ל שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד שבעשית המוקים והמשפטים זוכין לאור יעשה אותם האדם וחי בהם . וכסוף ס' תמורה כתב רוב דיני התורה ג'כן אלא עלות מרחוק מגדול העצה לתקן הדעות וליבר כל המעשים וכן הוא אומר הלא כתבתי לך שלישים במועלות ודעת להודיעך קושט אמרי אמת להשיב אמרים לשולחך .

סליק תרי"ג מצות ע"פ חשבון ומנין הרמב"ם ז"ל :

ברכה יום א תורה

להמשיך מת"ת דז"ת יהוה נפש י יה יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה הים יחידה ו דמלוי יוד אלף שם ס"ן שבעשים בניקוד חולם :

א וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לִפְנֵי מוֹתוֹ : א וַדָּא בִּרְכָתָא דְּבָרִיךְ מֹשֶׁה נְבִיָא דַּיָי יָת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל קֳדָם מוֹתֵיהּ : ג וַיֹּאמַר יְהוָה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ
הוֹפִיַע מֵהַר פָּארָן וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ :
ג וַאֲמַר יְיָ מִסִּינַי אִתְגְּלִי וְזִיהוֹר יְקָרֵיהּ מִשֵּׂעִיר אִתְחֲזִי לָנָא אִתְגְּלִי
בְּגְבוּרְתֵּיהּ עַל טוּרָא דְּפָארָן וְעִמֵּיהּ רִבְבַת קַדִּישִׁין כְּתַב יְמִינֵיהּ מְנוֹ
אֶשְׁתָּא אוֹרַיְתָא יְהַב לָנָא: ג אַף חֹבֵב עַמִּים כָּל־קְדֹשָׁיו בְּיָדֶךָ וְהֵם
תֻּכּוּ לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ : ג אַף חַבִּיבִינוּן לְשִׁבְטַיָּא כָּל קַדִּישׁוֹהִי
בֵּית יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָא אַפֵּיקִינּוּן מִמְצְרַיִם וְאִנּוּן דְּמִדְבְּרִין תְּחוֹת עֲנָנָךְ
נַטְלִין עַל מֵימְרָךְ : ד תּוֹרָה צִוָּה־לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב :
ד אוֹרַיְתָא יְהַב לָנָא מֹשֶׁה מְסָרָהּ יְרוּתָא לְכְנִשְׁתַּ יַעֲקֹב: ה וַהֲוָי בִּישֻׁרוּן
מַלְכָּךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: ה וַהֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל מַלְכָּא
בְּאִתְכַּנָּשׁוּת רֵישֵׁי עַמָּא כַּחֲדָא שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל: ו יְחִי רְאוּבֵן וְאַל־
יָמֹת וִיהִי מְתָיו מִסְפָּר : ו יְחִי רְאוּבֵן בְּחַיֵּי עָלְמָא וּמוֹתָא תִּנְיָנָא לָא
יְמוּת וַיְקִבְלוּן בְּנוֹהִי אַחֲסָנְתְּהוֹן בְּמִנְיָנְהוֹן :

נביאים מלכים א ח

להמשיך מכ"ס דז"ת צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלת אדני נשמה דוד יְהוָה הים יחידה דלת יְהוָה הים יחידה דוד של שם ס"ן שבעשים :

א וַיְהִי ׀ כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֵת כָּל־הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה
הַזֹּאת קָם מִלִּפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה מִכְּרַע עַל־בִּרְכָּיו וְכַפָּיו פְּרֻשׂוֹת
הַשָּׁמָיִם: א וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי שְׁלֹמֹה לְצַלָּאָה קֳדָמַי יָת כָּל צְלוֹתָא וּבָעוּתָא

(ל) מכרוע . מתם שהיה כורע על ברכיו בשת תפלתו

הָרָאקָם מִן קֶדֶם מַדְבִּחָא דַיְיָ מְדַבְּרָה כְּרִיעַ עַל בִּרְכּוֹהִי וִידוֹהִי פְּרִיסָן
בְּצְלוֹ לְצִיַּית שְׁמַיָּא : ג וַיַּעֲמֹד וַיְבָרֵךְ אֶת כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל קָלָא רַב לְמֵימָר
לֵאמֹר : ג וְקוּם וּבְרִיךְ יַת כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל קַל רַב לְמֵימָר: ג בָּרוּךְ
יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לַעֲמוֹ יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר לֹא־נָפַל דָּבָר
אֶחָד מִכֹּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ: ג בְּרִיךְ דְּיָי דִי יְהִיב
נְיָחָא לְעַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל כְּכֹל דִּי מַלִּיל לָא בַּטִּיל פִּתְגָמָא חַד מִכֹּל פִּתְגָמוֹהִי
תַּקָּנָיָא דִי מַלִּיל בִּידָא דְמֹשֶׁה עַבְדֵּיהּ : ד יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ
כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ : ד יְהִי מֵימְרָא דַיְיָ
אֱלָהָנָא בְּסַעְדָנָא כְּמָא דַהֲוָה בְּסַעְדָא דַאֲבָהָתָנָא לָא יִשְׁבְּקִנָּנָא וְלָא
יַרְחֲקִנָּנָא: ה לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ : ה לְאַפָּנָאה לִבָּנָא לְדַחֲלָתֵיהּ
לְמֶהַךְ בְּכָל אוֹרְחָן דְּתַקֵּנָן קֳדָמוֹהִי וּלְמַטַּר פִּקּוּדוֹהִי וְקָיְמוֹהִי וְדִינוֹהִי
דְּפַקִּיד יַת אֲבָהָתָנָא: ו וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה
קְרֹבִים אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת ׀ מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ
וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ : ו וִיהוֹן פִּתְגָמַי אִלֵּין דִּי בְעֵיתִי
מִן קֳדָם יְיָ מִתְקָרְבִין קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא יְמָם וְלֵילֵי לְמֶעְבַּד דִּין עַבְדֵּיהּ
וְעוּלְבַּן עַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל פִּתְגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ :

מצודת דוד

(ג) ברוך ה׳ . ערש כרך לאת העם רצה כי טוב לכרך לת ה׳ ברצונכם . לא נפל . ר״ל לא נחסר : (ד) עם לבותינו . הם תהיה דור המדבר שהיתה בהיכנס שורה שהם בחתידות : (ה) להטות וכו׳ : כמו שהטה לבב לבותינו בהיות הדבור מלוי להם : (ו) דברי לולם . הלמוריס למשלה

כתובים תהלים מו

למשיך מיסוד ומלכות ה״ן שין דלת יוד נפש שין שין דלת שין דלת יוד רוח יאהדונהי נשמה ריסוד א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוד הוי וו הוי סיס יסידס דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות לל סס כ״ן שבעשים .

א לַמְנַצֵּחַ יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה : א לְמָה יְיָ תְּקוּם
בְּרָחִיק תְּטַמַּר בְּמִדּוֹר בְּדִישִׁין לְעִדָּנֵי עַקְתָא: ב בְּגַאוַת רָשָׁע
יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ בְּמִזְמוֹת זוּ חָשָׁבוּ : ג בְּנַסּוֹת רַשִׁיעָא יִדְלַק עָנְיָא
יִתְאַחְדוּן בְּנִכְלוּתָא דְנָא דִי חֲשַׁבוּ לְמֶעְבָּד : ג כִּי־הִלֵּל רָשָׁע עַל־־

מצודות דוד תאות

(ז) תעמוד ברחוק . כלומר תעמוד ברחוק מקום ותעלים לת פניך ותופם לומו כמעשיהם לתך תסב לתופנו כו : עלמך בעת ערה : (ב) בגאות . בעבור רוב גאוותו רודף (ג) כי הלל רשע . בעבור שהרשע מהלל ומשבח עלמו על שבע״ג

תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרַךְ נִאֵץ ׀ יְהוָה: ג מְטוּל דְּאִשְׁתַּבַּח רַשִׁיעָא עַל
רְנָרוּג נַפְשֵׁיהּ דְּמָבָרֵיךְ גַּבְרָא מְלוּמָא מְרָחֵיק מֵימְרָא דַיְיָ : ד רָשָׁע
כְּגַבֵּהּ אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל מְזִמּוֹתָיו: ד רַשִׁיעָא כִּגְסוּת רוּחֵיהּ
לָא יְתַבַּע אֱלָהָא וְיֵימַר בְּלִבֵּיהּ דְּלָא נַלְיָן קֳדָם יְיָ כּוּלְהוֹן מַחְשְׁבָתוֹי:
ה יְחִילוּ דְרָכָו ׀ דְּרִכּוּ קְרִי בְּכָל־עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מְנֻגָּדוֹ כָּל־־צוֹרְרָיו
יָפִיחַ בָּהֶם : ה מַצְלְחִין אוֹרְחָתֵיהּ בְּכָל עִדָּן דִּינָךְ מִן קֳבֵלֵיהּ
בְּכָל מְעִיכוֹ יְזַעוֹף בָּהֶם : ו אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר
לֹא־בְרָע : ו יֵימַר בְּלִבֵּיהּ לָא אֶזְוַע מִדָּר לְדָר מִלְּמֶעְבַּד בִּישׁ :

מצודות דוד

שבשיג התומו והבזלון בעת עשות נלנות לו יתבדך בלבבו לאחר שלוס יהיה לו כי לא נשמה בו דבר על כן כלאמר לב החדש לעשות רע : (ד) כגובה . כלאמר נבהה חמתו על מי תוסב בתין מי דורש במעשיו וכל מחשבותיו הוא שתין לאלהים : (ה) יחילו . על שבכל עת יצליח בדרכיו ומשפטיך מסולק ממנו ובכפתם מושעת מלבך לת שונאיו : (ו) לאמר בלבו . לאחת תוסב שלא יפשה לעולם לסיות מושפל לדרך : לדור ודור . לף לאחר כמה דורות יצליח ולא ירהם בדעם :

עיקר תוי״ט משנה תרומות פרק יא ברטנורה

משביחו . ולא קשיא לרשוף פ״ב דתין תורמין מן המבוסל על שפ״מ משום דהוה מן הרע על היפה דמשני בירו׳ תמן מעין כבעלי׳ וכאן בכאן דלכאן המירו לבשל שמפיקו שמחקיים לו בעלים גרועין לתרוס מן היפה ושמינו מבוסל יפה לשחיי׳ ולא מיישינן במחקיים : דבש תמרי׳ אם עבר ועשה דבש מתמרים כו׳ עיין

כלי אבצעי דהשד דשלכות דיציריה אלף למד

אלף למד

אין נותנין דבילה וגרוגרות לתוך המוריים מפני שהוא מאבדן. אבל נותנין את היין למוריים ואין מפטמין את השמן . אבל עושין את היין יינומלין אין מבשלים יין של תרומה מפני שהוא ממעיטו . רבי יהודה מתיר מפני שהוא משביחו : (ב) דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סתוניות ושאר כל מי פירות של תרומה . רבי אליעזר מחייב קרן וחומש . ורבי יהושע פוטר . ור׳ אליעזר מטמא משום משקה . אמר ר׳ יהושע לא מנו חכמים שבעה

פרק יא אין נותנין דבילה וגרוגרות . של תרומה : לתוך המוריים . שומן של דגים : מפני שהוא מאבדן . שכן דרך דבילה וגרוגרות הנתונים במוריים לסומטן ולהוציא לת מימיהן ולת כ משליכן : אבל נותנין את היין למוריים.רבילסהיו לאת יין למוריים שלא יהיו בו שמנונים כל כך כדי למתק ולאת בו טעם הלבמוחר ליתן יין של תרומה למוכו ולא למריכן לעבור זוהמת בלבד הוא נותן לת היין והוי כמאבדו : אין מפטמין את השמן . של תרומה בעקרי בשמים שבולעים לת השמן ואזיל לאבוד לי נמי דלא מזי השמן לאכילה בשהוא מפוטם: יינומלים . נותנים לתוך היין דבש ופלפלין . ממעיטו . שמחסר ומחמעט ע״י הבישול ולית מפרסי שמעיטו משומיו שאין בני אדם רגילין לשתות יין מבושל כמו מי : מפני שהוא משביחו . ומתקיים יותר ולין הלבה כר׳ יהודה : (ב) סתוניות . ענבים שהיום מתבשלים עד יומם שהמחי ורגילים לעשות מהן שומן : ושאר כל מי פירות . שון מיין ושמן : מחייב קרן וחומש . לזר שהוכיח בשוגג דשמיב להו משקה תרומה ממש : ור׳ יהושע פוטר . משום לשכל קרן שייב ולבתחלה לשורים לזרים : מטמא משום משקה . טמאים ומטמאים ומבזירים זרעים לקבל טומאה בשאר

שבעה משקין כמוני פטמים אלא אמרו שבעה משקין טמאים ושאר כל המשקין טהורים : (ג) אין עושין תמרים דבש ולא תפוחים יין ולא סתוניות חומץ ושאר כל הפירות אין משנין אותם מברייתן בתרומה ובמעשר שני · אלא זיתים וענבים בלבד אין סופגין ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים ואין מביאין בכורים משקין אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים ואינו מטמא משום משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים ואין מקריבין ע"ג המזבח אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים : (ד) עוקצי תאנים וגרוגרות והבליסים והחרובין של תרומה אסורים לזרים : (ה) גרעיני תרומה בזמן שהוא מכנסן אסורות ואם השליכן מותרות וכן עצמות הקדשים בזמן שהוא מכנסן אסורין ואם השליכן מותרין המורסן מותר סובין של חרשות אסורות ושל ישנות מותרות ונוהג בתרומה בדרך שהוא נוהג בחולין המסלת קב או קבים לסאה לא יאבד את השאר אלא יניחנו במקום המוצנע :

מגורה

מסקים דכתיב יבש עליו מים ימשך וכל מסקה לשון יסמה : כמוני פטמון . כפטם הזה שמוכה לרורות בפמים שלו שלש בדקדוק ומוסיף עליהם לכל הפחות בדקדוק ומנו שבעה משקיסשלו בלבדטמאים ומטמאים ומכשירים הזרעים לקבל טומאה ואין להוסיף עליהם ומפני שמקיס שמנו חכמים הם מיס של יין שמן דבש דבורים חלב דם וחלבה כר' יהושע :

(ג) אין עושים תמרים דבש · לא הם של תרומה לו של מעשר שני שהתמרים לוכל ודבש משק' ואין מזיעיסהלוכל משקה שלא בזיעים ועוכרים בלבד דבפירות למרה תורם בפסכל חלב יבשר וכל שלא פירות:אין סופגים את הארבעים משום ערלה · פירות של ערלה שמחמן ומוליך מהן משקה אין לוקה מן התורה הסופח לחומו משקה שלא בזיעיסועכרי בלבד : ואין מביאין בכורים משקין· דכתיב לח תאחר מביא ולחי אחר מביא משקה:אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים : דגמר בכורי' מתרומה:ואין מקריבין ע"ג המזבח · שלא שמן למנחות ויין לנסכים : (ד) עוקצי תאנים . שבהם תלויים מסוברים לחולין : הבליסין · רמב"ם פירש שהם מין ממיני התאנים : (ה) גרעיני תרומה . גרעיניהם שבמאכלו כתוך פירות של תרומ' כשהכהן אוכלם : בזמן שהכהן מכנסן · ודעתו עליהם ולא שפקירן לחזירים וכגון שהם רכין ורלוין לאכילה כגון גרעיני הספוסים ומבושין ולחגבים או שהאחר בהם לחלוטים שבני החדם מוללין לוחן כגון גרעיני התמרים וכיולא בהם אבל אם חיכם רלויים כלל לפי' הכהן מכניסן סרי אלו מותרים : עצמות הקדשים . בעצמות הרלויין קלח לאכילה מיירי כגון רלשי כנפים וסמוסין : המורסן של תרומה . ואן סובין הנפסק מותר לזרים : סובין של חטין חדשות · של תרומה אסורה לזרים לפי שהחדשות הן לחות ואינם נטחנים היטב ונשאר קמח הרבה מעורב בסובין : ושל ישנות . של חטין ישנות שהן יבשות ונטחנות היטב מותרות שאין קמח מעורב בהן כלל ועד ל' יום נקראים חדשות: ונוהג בתרומה · כפולמת הסובין והמורסן : כדרך שנוהג בחולין . ואין כאן משום מלבד תרומה כשמשליך מה שאינו רלוי לאכילה : המסלת · שקולע את הסולת כדי לעשות פת נקיים ביותר ולא ניכר שיהא לחם שהוא שהם קבין שלא קב או קבים : לא ישליך את השאר · שהרי הוא רלוי לאכילה ונמלא מלבד את התרומה

מגורה

(ו) מגורה שפנה ממנה חיטי תרומה אין מחייבים אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת · אלא מכבד כדרכו ונותן לתוכה חולין : (ז) וכן חבית של שמן שנשפכה אין מחייבין אותו להיות יושב ומטפח · אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחולין . (ח) המערה מכר לכר ונוטף ג' טפים נותן לתוכה חולין הרכינה ומיצה הרי זו תרומה וכמה תהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן אחד משמנה לשמינית : (ט) כרשיני תרומה מאכילין אותם לבהמה ולחיה ולתרנגולים ישראל ששכר פרה מכהן מאכילה כרשיני תרומה · וכהן ששכר פרה מישראל אע"פ שמזונותיה עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה ישראל ששם פרה מכהן לא יאכילנה כרשיני תרומה וכהן ששם פרה מישראל מאכילה כרשיני תרומה : (י) מרליקין שמן שריפה בבתי

(ו) מגורה . לוקר שמוגריס מכוסה לחוכו : מכבד בדרכו . כדרך שרגילים לכבד בהלורות בעת שמפנים לוחן : (ז) משפה . מלפף לח הסמן בטפח שלו כלומר מקנחו בלכלעוסין : (ח) המערה.יין לו שמן של תרומה : מכר לכר . ולחר שעירה כל מה שבחוכו נטפו ממנו ג'טפי' טפה לחר טפה כדרך הכלים לחחר שעירה כל מה שבחוכן : נותן לתוכה חולין · ואין לריך לקנחה יפה קודם שיתן החולין לחוכה : הרכינה · הטה (ח) לוחה על לידה לחבים שהיה בה תרומה לחר שעירה כל מה שבחוכה : הרי זו תרומה. ולח לחמרינן סולין שן סולחל ושיהא כל מה שבחוכה ונטפו ממנה ג' טפין : בתרומת מעשר של דמאי · שהמעשר שלו . וגומן תרומת מעשר לכהן ולחסים בידו לחכל משמנה שבשמיעית שלוב לריך להולילה לכהן לחכל פחות לא וה"מ בטמא לחכל בטהור לפי כל שהוח

(ט) כרשיני תרומה . עיקרם למאכל בהמ' דחי עיקרם למאכל לדם היה לחסור להחכילן לבהמה וה"מ מזו קלח למאכל לדם דחי לח הוי מזו כלל לחדם לח היו מפרישין עליהם תרומות ומעשרות דמידי דלח מזו לחדם חין מפרישין עניו תרומות ומעשרות : מאכילה כרשיני תרומה . סוחל ובוק שבהמה לכהן לח"פ שמזונותיה על ישראל וחין כחן משום גזל שהם היה רולה היה נותן התרומה לבעל הפרה וחין שהדי דיוחח ליה לבעל הפרה שיהן לה כרשיני תרומה כדי שיחכילנה בריוח והוי כלול זכה כהן כהן והוח מחכילן לבהמתו : לא יאכילנה כרשיני תרומה · כיון שנוח הפרה לישראל דכתיב וכהן כי יקנה נפש קנין כספו וגפש לפי' נפש בהמה בחמעט וחמר רחמנח קנין בספו דכהן ליכול בתרומה קנין בספו של ישראל לח ליכול בתרומה : ישראל ששם פרה מכהן . שקבל פרה מכהן בשומח כפי מה שהיח סוה עכשיו כך וכך דמיס ויטפל בה ישראל לפטמה ומה שהבהמה על השומח יהלקו הריוח ביניהם : לא יאכילנה כרשיני תרומה · שיון שהכלה לישראל בשומחה כפי מה שהיח סוה עכשיו פרחו של ישראל ואינה תוכלת בתרומה : וכהן שקבל פרתו של ישראל . בשומח בדרך זה : מאכילה כרשיני תרומה . מפני שהיח עכשיו פרחו של כהן משעה שהכלה עליו בשומח : (י) שמן שריפה . שמן תרומה שנטמח וחחמי קני

ליה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד : ברשות כהן . סיינו כשים שם כהן דגר לאחד גר למאחר : מדליק ברשותה . כשהיא שם : מדליקין בבית המשתה . מתוך שעומדים בבגדים נקיים הין רגילין לטלטל נרות של שמן ממקומן שמא יטלפו את בגדיהם הלכך ליכא למיחש שמא יטלטלו שם נר ממקום שהכהן שם למקום אחרן שם כהן . לאכל בבית האבל אבל לא בבית המשתה . בבית האבל מתוך שלבן נשבר ונכנע לא חיישינן שמא יוציאו הנר למקום אחרן שם כהן לאכל בבית המשתה שהן שמחים ומיסומים ך שמא תן רגילי' לשתעסק ולטלטל סנרות ממקום למקום חיישינן : אומר כאן כאן . דתופס שברת שניהם לשון אומרת : ור"ש מתיר כאן וכאן . דתופס שברת שניהם לקולא והלכה כרבי שמעון :

בבתי כנסיות ובבתי מדרשות · ובמבואות האפלין · ועל גבי החולין ברשות כהן בת ישראל שנשאת לכהן והיא למודה (ס"ח לבא) אצל אביה · אביה מדליק ברשותה · מדליקין בבית המשתה · אבל לא בבית האבל ד"ר יהודה · ורבי יוסי אומר בבית האבל אבל לא בבית המשתה · ר"מ אומר כאן וכאן ר"ש מתיר כאן וכאן :

ותוכל כרתגן במ"ס פ"ק דכ"מ : ברשות כהן · מפר' בירו' דלא קאי כרשות כהן אלא קאי אמתני' דלעיל אלא ברשות כהן :

גמרא ברכות דף סג ע"ב הלכה ה כלה כלי החיצון דחסר דמלכות דבריאה **אלף למד**

פתח ר' נחמיה בכבוד אכסניא ודרש מאי דכתיב ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל והלא דברים ק"ו ומה יתרו שלא קרב את משה אלא לכבוד עצמו כך המארח ת"ח בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו עאכ"ו · פתח רבי יוסי בכבוד אכסניא ודרש לא תתעב אדומי כי אחיך הוא ולא תתעב מצרי כי גר היית בארצו והלא דברים ק"ו ומה מצרים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן שנאמר ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי כך המארח ת"ח בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו עאכ"ו · פתח רבי אלעזר בנו של ר"י הגלילי בכבוד אכסניא ודרש ויברך ה' את בית עובד אדום הגתי בעבור ארון האלהים וחלא דברים ק"ו ומה ארון שלא אכל ושתה אלא כבד ורבין לפניו כך המארח ת"ח בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו עאכ"ו · (דף ס"ר) וא"ר אבין הלוי כל הנהנה מסעודה שת"ח שרוי בתוכה כאלו נהנה מזיו שכינה שנאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים וכי לפני האלהים אכלו והלא לפני משה אכלו אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שת"ח שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה · אמר ר"א א"ר חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך · שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך למען אחי ורעי אדברה

ר"ש"י נא

עשית חסד · שהכנסת . שלח' ויבא לחברן וכל זקני ישראל לאכול לחם וגומר :

נא שלום בך למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום : ברוך ה' לעולם אמן ואמן שלום על ישראל :

זוהר אמור דף קב ע"א ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

ובחמשה עשר יום רבי יסודה פתח ויסעו מכנעי מלך ערד תינון תלת מתנן עלחין חזדמנו לסו ליערחל ע"י דחלתח לחין מסה לחסרן ומריס מן בזכות מסה עכני כבוד בזכות לחסרן . בחר בזכות מריס . וכלסו לחידן לעילה מן בזכות מסה דכתיב סכני ממטיר לכס לחס מן סשמים (דייקח) דח מסה : עכני כבוד בזכות לחסרן דכתיב לחסר עין בעין נרחס לחתס ס' וגו' וכתיב וכסס עכן סקטורת מס לסלן שבעה לף כלן נמי שבעה עכנין דסה בקטרת שבעה עכנין מחקסרין כחדה (ועוד) ולחסרן ריסה לכל שבעה עכנין סוה וסוה קסיר לשים לחמרין ביס בכל יומה בחר בזכות מריס דסה סיה ודלחי בחר לחקרי ובספרה דלחנדחה ותחלב לחוחו מרחוק לדעה וגו' . דה סוה בחר מיס סייס וכלה קסורה חד מתה מריס לחסחלק בחר דכתיב ולה סיס מיס לעדה ובסביל שעתה בעתה בחר לחרת לחסחלקה דסוה שכיה עעסון דישרחל כר מחחת סתה עכנין דסוו קסירי עלה לחקסרת סיה בסו מיה לחסרן לחסחלקו לחינון עכנין ולחסחלק עכנה דכירה עמיס לחתה מסה לחסדר לסו סס"ד עלית למרוס שבית שבי לקחת מתנות בחדס לקחת מתנות ודלי לינון מתנות דסוו בקדמיתה בחר ועכנין בחר דה בחר דילחק עכניס לינן עכניס דלחסרן . ח"ר ילחק מפני מה זכה לחסרן לדה בנין דליהו קסיר בעכניס (כ"ח ריסה לעכניס) וסוה לקסיר כל יומה ויומה לכללו כחדה ומתברכין כללו על ידוי ת"ח על כל מסר דעבד קב"ס ביישרחל קסור עעסון שבעה עכני יקירין וקסיר לסו בכב"י דסה עכנה דילה לחקסר בסתה לחמרין ובכללו שבעה לחזלו יישרחל במדברה מ"ע בנין דכתיב בללו חמדתי ויסבתי ופריו מתוק ובעי ב"נ לחחזה ימים מלי קה מיירי בנין דכתיב בללו חמדתי ויסבתי ופריו מתוק ובעי ב"נ לחחזה נרמיס דיתיב תחות ללה דמסימנותה :

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

משערי תשובה לר"י דף ל ע"ב כרים סלמות ברכות פ"ו

אמרו רבותינו כל המספר לשון הרע כאלו כפר בעיקר שנאמר אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו · וע"ש תשובתי כאלו כפר בעיקר כי הוא מסכה ונורם גם גדול ורעה רבה לאחיהו בהבאישו את ריחם בעיני כעם הו כאחר דרכי הפשה ולה יתכן אחר יכין אחר לאחיהו כלי תשחת ונשק מר ממות מכלי שיועיל לעצמו כזה תועלת וריוח ממון בלחי אם לבד ילרו את נפשו ופורק עול שמים מעליו ונתק מוסרותיו כמו שנאחר במזמור שבת כזיפ"ס ויאמרו לשחול וגו' לשונינו נגביר שפתינו אתנו ולה שמוך לנגדנו . ופירשו ז"ל ולה שמוך לנגדנו כי מתכוונו שיכרך לחומה שחול כמו שנאחר לפה ברוכים אחה לה' כי חמלחם על חדוניכם · ולה שמו לחלים לנגדו שנחת כחורתו לרור מבה רשעו בסחר ונאחר ומה יחרון לנעל הלשון וגו' על דוחה סוות תחשוב לשוך ונומר לסכת רע משוב שקר מדבר לנך סלה · ופירשו במדרש הלנים מה יחרון לך ומה נעש כי

(א) הבוצע נותן ברוסה לשני כל אחד ואחד והאחד נושל בידו . ואין הבוצע נותן ביד האוכל אלא א"כ היה אבל והבוצע הוא עושה ידיו תחלה ואוכל . ואין המסובין רשאין לשעום עד שישעום המברך . ואין הבוצע רשאי לשעום עד שיגלה אזן מבי רוב המסובין . ואם רצה הבוצע לחלק בבוד לרבו או למי שהוא גדול ממנו בחכמה ויניח לפשוט ידו קודם לו הרשות בידו . (ב) שנים מאחינין זה לזה בקערה שלשה אין מאחינין . נשרו מהם שנים השלישי מפסיק עמהן . נשר אחד מהן השנים אין מפסיקין לו אלא אוכלין והולכין עד שנוטרין ואין משיחין בסעודה כדי שלא יבא לידי סכנה ומפני זה אם בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו שאם ברך אחד ועונה העונה אמן בשעת הבליעה יבא לידי סכנה . ואין מסתכלים בפני האוכל ולא למנתו שלא לביישו :

ספרת לשון הרע הלזו למחול לה היות לחם לריך לך עשרת כמו שנאמר עליו תניר הרועים לשחר לשחול • לין זה כי אם להכחיר לת הרע מן העוב ושקר מדבר נדק כי פרקת שול • ונאמר לה יכזנו נעבד כי ינמוב וגו׳ ונאמר לחריו מוף דשם חסר לב וגו׳ ר״ל כי כוח רע מן הנעב שהוח לריך למוח כפנו כי ירעב ולחרש״ל כי נעל לשון הרע משניכסבי ימעל חעשם נדולם מבלי הנלחם כמו שנא׳ מם יהן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה • ובשנית על כן נחשב המספר לשון הרע כלילו כפר בעיקר לפי שחומר בלבבו כי שפתיו ברשותו מפני שלין בכם מעשה וכי כוח השליט על לשונו ונמר בדעתו כי לין לו לבלות לת רוח שפתיו מדבר השובה על רוחו וכי המיכרים שהם לבדם לינם ברשותו לחשוח בהן כעין שני לנשמנו נעביר שפתינו לחתנו מי לחדולנו ולא יאמר לים חלוש עושי חשר כל המוטות יכירותיו נחוטות נחוטות שהם לו לחת מכחם לא נעדרם כלם לעשות רלונו חשובדות רק לין דבר ולחרשת שפה ברשותינו לא כן ברשעים החופלים בשפתיהם עבירות כי יודעים הם כי רע ומר עזבם לת השם לך מחשבים לחחר תחוחם וילרם המחנבר ולר להם על זה :

ברכה יום ב תורה

להמשיך מס״ם דז״ק יהוה נפש י יה יהו יהוה רוח יוד הא ואו הא נשמה יְהוָה סיח יסידם דמלוי וו לל סם ב״ן שבעשים בניקוד סולם :

א וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר שְׁמַע יְהוָה קוֹל יְהוּדָה וְאֶל־עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ
יָדָיו רָב לוֹ וְעֶזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה׃ ב וְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה תְּרִיבֵהוּ
יי צַלּוֹתֵיהּ דִּיהוּדָה בְּמַפֵּקְיהּ לְאַגָּחָא קְרָבָא וּלְעָמֵיהּ תְּתֵבִינֵיהּ בִּשְׁלָם
יְדוֹהִי־יַעְבָּדָן לֵיהּ פּוּרַעֲנוּתָא בְּסַנְאוֹהִי וּסְעִיד מְבָעֵיל דְּבָבֵיהּ חֲוֵי לֵיהּ׃
ב וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמָּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה תְּרִיבֵהוּ
עַל־מֵי מְרִיבָה׃ ג וְלֵוִי אָמַר תּוּמָיָא וְאוּרָיָא אַלְבֵּשְׁתָּא לְגֶבֶר
דְּאִשְׁתְּכַח חָסִיד מִן קֳדָמָךְ דְּנַסְיתוֹהִי בְּנִסְתָּא וַהֲוָה שָׁלִים בְּחַנָּתוֹהִי
עַל מֵי מְצוּתָא וְאִשְׁתְּכַח מְהֵימָן׃ ג הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו
וְאֶת־אֶחָיו לֹא הִכִּיר וְאֶת־בָּנָו בניו קרי לֹא יָדָע כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ
יִנְצֹרוּ׃ ג דַּעַל אֲבוּהִי וְעַל אִמֵּיהּ לָא רְחֵם כַּד חֲבוּ מִן דִּינָא וְאַפֵּי
אַחוֹהִי וּבְנוֹהִי לָא נְסִיב אֲרֵי נָטְרוּ מֵימְרָךְ וּקְיָמָךְ לָא אֲשְׁנִיאוּ׃
ד יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ וְכָלִיל
עַל־מִזְבְּחֶךָ׃ ד בָּשְׂרִין אִלֵּין דַּיְלִפּוּן דִּינָךְ לְיַעֲקֹב וְאוֹרַיְתָךְ לְיִשְׂרָאֵל
יָשׂוּמוּן קְטוֹרַת בּוּסְמִין קֳדָמָךְ וּגְמִיר לְרַעֲוָא עַל מַדְבְּחָךְ׃

נביאים מלכים א ה

להמשיך מכ״ם דז״ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רוח יהוה נשמה דלמ אדני נשמ׳דסוד יְהוָה סיח יסידם דלמ יְהוָה סיח יסידם דסוד לל סם ב״ן שבעשים :

א לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד׃אבדיל
דְּיִדְעוּן כָּל עַמְמֵי אַרְעָא אֲרֵי יְיָ הוּא אֱלָהִים לֵית עוֹד׃ג וִיהִי
לְבַבְכֶם שָׁלֵם עִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּחֻקָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו כַּיּוֹם
הַזֶּה׃ ג וִיהֵי לִבְכוֹן שְׁלִים בְּדַחֲלְתָּא דַּיְיָ אֱלָהָנָא לְמֵהַךְ בִּקְיָמוֹהִי

מצודות דוד

(ל) למען דעת : כרחוקם השגחתו מכפלאים כאמו : (כ) והיה לבבכם שלם • כלומר כן יהיה כאשר יהיה לבבכם שלם

וּלְמַטֶּר פְּקוּדוֹהִי כְּיוֹמָא דָּדֵין׃ ג וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ זֹבְחִים זֶבַח
לִפְנֵי יְהוָה׃ ג וּמַלְכָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מְנַכְסִין נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם
יְיָ׃ ד וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה בָּקָר עֶשְׂרִים
וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף וַיַּחֲנְכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ
וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ד וּנְכִיס שְׁלֹמֹה יַת נִכְסַת קוּדְשָׁיָא דִּי נְכִיסִ קֳדָם יְיָ
תּוֹרֵי תַּרְתֵּין רְבוֹא וְתֵרִין אַלְפִין וַעֲנָא תַּרְתָּא עֶסְרֵי רְבוֹא וַחֲנִיכוּ יַת
בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ מַלְכָּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

מצודות דוד

וכו׳ תכל נחולת זאת לת תועיל הכפלה עם שהביא בהכיות הזה : כיום הזה • לחר לכנכם שלם עם ה׳

כתובים תהלים מו מז

להמשיך מיסוד ומלכות דז״ק שיקדלת יודפפ שיקשיקדלת שיקדלת יוד רוח יאהדונהי נשמה דיסוד
א אד אדנ אדני נפש אדני רוח אלף דלת נון יוד נשמה דמלכות יוד הא ואו הא סיח יסידם דיסוד
יְהוָה סיח יסידם דמלכות לל סם ב״ן שבעשים :

א לַמְנַצֵּחַ בְּנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת שִׁיר׃ א אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה נִמְצָא בְּצָרוֹת׃
ב עַל־כֵּן לֹא נִירָא בְּהָמִיר אָרֶץ וּבְמוֹט הָרִים בְּלֵב יַמִּים׃ ג יֶהֱמוּ יָחְמְרוּ מֵימָיו
יִרְעֲשׁוּ הָרִים בְּגַאֲתוֹ סֶלָה׃ ד נְהָרוֹת יְפַלְגוּ עָרֵי אֱלֹהִים קְדוֹשׁ מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן׃
ה אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ בַּל־תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים לִפְנוֹת בֹּקֶר׃ ו הָמוּ גוֹיִם מָטוּ
מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוֹג אָרֶץ׃ ז יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃
ח לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־שָׂם שֹׁמוֹת בָּאָרֶץ׃ ט מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה
הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר וְקִצַּץ חֲנִית עֲגָלוֹת בָּאֵשׁ יִשְׂרֹף׃ י הַרְפּוּ וְדַעוּ כִּי־אָנֹכִי אֱלֹהִים
אָרוּם בַּגּוֹיִם אָרוּם בָּאָרֶץ׃ א פְּסַקוּ מִן
קְרָבָא וְיֵדְעוּן אֲרוּם אֲנָא יְיָ רָמָא בְּעַמְמַיָּא רָמָא עַל יָתְבֵי
אַרְעָא׃ ב יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ ג מֵימְרָא
דַיְיָ צְבָאוֹת בְּסַעֲדָנָא תְּקוֹף לָנָא אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעַלְמִין׃ ג לַמְנַצֵּחַ
לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר׃ ג לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קָרַח תּוּשְׁבַּחְתָּא׃
ד כָּל־הָעַמִּים תִּקְעוּ־כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה׃ ד כָּל עַמְמַיָּא תְּקָעוּ
יָדָא בְּחֶדְוָא יַבְּבוּ קֳדָם יְיָ בְּקַל תּוּשְׁבַּחְתָּא׃

מצודות דוד

(ל) כרפו • מעמה כרפו ידכם מלחזיק כמלחמה ודעו שלכי חלכים וכל שלי וכידי ליחנם למי שירלם • חרום חני רם ומוכל בכל הגוים וחני רם ומוכל בחרן ליחנם למי שיער נעיני׃ (ב) כ׳ לכלות • לן יהיה כ׳ עמנו וחלכי יעקב יהיה לנו למחנב עד עולם׃ (ד) תקעו כף לשמוח בעת יחלון כ׳ על כל חחרן :

רש״י

כרפו : מעמכם כל הגוים מעכו״ם מלכת עוד על ירושלים: ודעו • כי חלכי חלכים שחשבה בכם דין . חרום גבוים • חתרוממ בנקמתי חשר חעשה כחותן הגוים• תקעו כף • כתערבו יחד זה עם זה להריע לחלכים בקול רנה :

עיקר תוי״ט משנה סוכה פרק ה ברטנורה

בית השואבה • שם המקום שהיו מתקנים למשתה בה״מ : שאינה דוחה כו׳ •

כלי אמצעי דגבורה דמלכות דיציריה אלהים

החליל חמשה וששה זהו החליל של בית השואבה • שאינו דוחה לא את שבת ולא את

יו״ט

פרק ה החליל . הרבה מיני זמר היו שם ועל שם שמליל קולו נשמע יופר מן המחרים נקרלו כלם על שמו : חמשה וששה . פעמים שחשה ופעמים ששה על י״ט ראשון להיות בשבת שמליל ו׳ על ששה ימי המול שמליל ה׳ לפני שמינו דוחה לל לח שבשבת ולל לח י״ט :

שמחת בית השואבה · לפי שכל שמחה זו על שחיבת המים של נסוך קרו לה שמחת בית השואבה על שם ושאבתם מים בששון: (ב) תקון גדול · שהיו מקיפים לוחם גזוזטראות (ג) ומוציאים משם מלמעלן ומחכמים מלמט' כדי שלא יכיחו לידי קלות ראש (ג): בראשיתן · בראשן כל מנורה: (ג) מבלאי מכנסי כהנים · ממכנסי כהנים שבלויות ומחכנסיהם הישנים מרגיו לחבר המיוחד: היו מפקיעים · קורעים לעשות פתילות: שלא היתה מאירה · לפי שהמנורות גבוהות כ"אמה וכל כהנים גבוה והלורם זורחת בכל העיר (ג): (ד) באבוקות של אור · בלורכה לבוקות לו בא' זוכך זו ומבקל לחה זו: דברי שירות ותשבחות · יש מהן שהיו לומרים לפני ילדותיהן שלא ביישה לא זקנותיהן שלו תפידו ולחני מעשה (ד) ויש שהיו לומרי' לפני זקנותיהן שבפרס על ילדותיהן שלו בעלי שהוכח שלו ולהו לומרי' לפני מי שלא חטא ומי שחטא ומחזל לו: שעליהם הלוים עומדים בשיר · בשחוא בית השואבה כל דוכן לשיר של

בכלי שיר ואומרים שירה ועמדו שני כהנים בשער העליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת נשים ושני

גמ' ל"ג חצוצרות

סמיב כחוכח שגם היה סיחה של שם ומנסכח:(ג)וכחזל מזרחי שהיה לסוך עזרת נשים היה כמוך כדחמר בסדר יומא והמזרות עולות למעלה היחיו רמ"י: חסידים כו' · ולא היו עושין לחחה ע"ה וכל מי שירלה שלא גדולי חכמי ישרחל ורחשי ישיבות ומפהדרין והזקים ולחני מעשה שם שהיו ערוכין ומספיקים ומנגנין ומשמשין במקדש בימי שג שכוכות שכל כל השמחה שם שהיו כולן בחין לשחות ולשמוע ה"מ לפניהם. וקלי על הרואים דחמן בר"פ מי שלא רחה בשמחת בית השואבה מעולם לא ראה שמחה מימיו: (ב) במוצאי יום טוב הראשון של חג · ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תקון גדול · ומנורות של זהב היו שם · וארבעה ספלים של זהב · בראשיהן וארבעה סולמות לכל אחד ואחד (כ"ח על כל מנורה ומנורה) · וד' ילדים מפירחי כהונה ובידיהם כדים ״(של שמן) של ק"ך לוג שהן מטילין לכל ספל וספל: (ג) מבלאי מכנסי כהנים ומהמיניהן מהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין ולא היתה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה: (ד) חסידים ואנשי מעשה היו מרקדים לפניהם באבוקות של אור שבידיהן ואומרים לפניהן דברי שירות ותשבחות והלוים בכנורות ובנבלים ובמצלתים ובחצוצרות · ובכלי שיר בלא מספר על ט"ו מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד ט"ו שיר המעלות שבתהלים שעליהן לוים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה ועמדו שני כהנים בשער העליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת נשים ושני

הר"מ ועמי"ט: קרא הגבר · והיו עומדין כחקיעות ובספיכח פניהם כו' · ופיה מאיר פיום קודם שיניעו לעזרה ומד שיקדמו בכלי לח הוכפרו ליפסל בכליה תו' וע"ע: עשירית · בעי רבי ירמיה למעלה עשירית לגמרי ומקי לעזרה ח"ר לגמרי: ומקי לחמצה חיקי: והולכין · ומחריכין כאן עד שמגיעין כו' רמ"י: אבותינו · פרש"י לכותינו בבית שרחצן היו פניהן לגבי פוחלם לחורייסם וגו' פסוק הוח: (ה) דמסחמא לח סוי כמו מודים ומודים דמסחקים לוחו כו' דכיון דחמרי מילי קח מדבר לי' מרי זמני ולח לחדש מלמח לים לן כח גמ': עוד כו' · מסקינן בגמ' דט' הוח דמוסיפין לכל המוספים שהיו בו ביום ואין מוקעין לכל מוסף ומוסף ומש"ס ניחח דלח סמיב ר"ש שהל להיות כשחח דחיכח מוספ"ש ור"ח ור"ה: (ו) ליסגי דגמ' נקט ולאו דוקח דחרוחש היה שו': (ז) קדוש השמיות להסחלק למחכל הלילה רמ"י: ע"ש · ומשח שבחוך החג שהיו משם למוספים ולהוי כ"ח לח חצוצרות בידיהן קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו הגיעו למעלה עשירית תקעו והריעו ותקעו הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו היו תוקעין והולכין עד שמגיעין לשער היוצא (ס"ח ממזרח) מזרח הגיעו לשער היוצא ממזרח הפכו פניהן למערב ואמרו אבותינו שהיו במקו' הזה אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה · והמה משתחוים קדמה לשמש ואנו ליה עינינו ד' והודה אומר היו שונין ואומרין אנו ליה וליה עינינו: (ה) אין פיחתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש · ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעות (ירו' ל"ג במקרש) שלש לפתיחת שערים תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ובמוספין היו מוסיפין עוד ט' ובע"ש היו מוסיפין עוד שש ג' להבטיל העם ממלאכה וג' להבדיל בין קדש לחול ע"ש שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה ג' לפתיחת שערים ג' לשער העליון ג' לשער התחתון ושלש למלוי המיטושלש ע"ג מזבח

תשע

עזרה סחוקעים בכל יום: וג' לשער העליון. כדחמרינן לעיל עמו' ב' כהנים בשער העליון קרן הנגר תקעו והריעו ותקעו: וג' לשער התחתון. דחכן לעיל הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו ומחריכין כאן עד שהגיעו לשער התחתון כדחכן היו תוקעין והולכין עד שהגיעו לשער היוצא ממזרח לכבי קרי לכו ג' של שער התחתון וג' של מעלה עשירית לח קחשיב דהחי חגף שבר כרבי חליעזר בן יעקב דחמר שלח היו תוקעים למעלה עשירית: ושלש למלוי המים. לחחר שהחכוס ובלו לכם לעזרה דרך שער המים תקעו והריעו ותקעו: ע"ג המזבח. דחכן בפרק לולב וערבה וחוקעים על גבי המזבח תקעו והריעו ותקעו ומחכ דיהן לח מייחי הכח בשחר שהפסח נשחט כשלש כחות ותקיעות טובח היו שם משום דלח שכיחח כולי הכי שיבח ערב פסח בשבת

קרכן לכל המזבח היה: תקעו והריעו ותקעו · זה סי' ליל ולמלחות מים לנסוך מן השילוח: הגיעו לעזרה. לקרקע עזרה של נשים: הפכו פניהם למערב · לגד העזרה והשיכל כדי לומר דבר זה: שונין. כופלין לומר: אנו ליה · משמחו' ומודים על מה שעבר: וליה עינינו. מיחלות להבח (ה): (ה) שלש לפתיחת שערים. בספומחים שערי עזרה חוקעים חר"ח ומשיב לחו לבי' תקיעות: ותשע לתמיד של שחר. בשהיו מנסכים נסכי החני' הלויים ומרי' בשיב ובלבח פרקים היו מעסיקים בו ועל כל פרק ופרק היו שכהנים תיקעים· תקיעות חר"ח ומשמחוים עמם (חר"ח חשיב לחו לבי') חרי ט' תקיעות: להבטיל העם ממלאכ'. תקיעה רחשו' לבטל העסשבשדות תקיע' (ו) שניה בשחלקו החריסין ובגעלי שחניות תקיעה שלישית שלה המפלה (ז) ושתיין המטמין חת החמין ומדליקו חת הגרות: ושלש להבדיל בין קדש לחול. לחחר שהחקיעו' חרחשונות שכם כדי לגלות דג קטן ותוקע ומריע ותוקע חלו ג' תקיעות לחודיע שקדם היום: ג' לפתיחת שערים. של

תשע לתמיד של שחר וט' לתמיד של בין הערבים וט' למוספין וג' להבטיל את העם מן המלאכה וג' להבדיל בין קדש לחול : (ו) י"ט הראשון של חג היו שם שלשה עשר פרים ואילים שנים ושעיר אחד נשתיירו שם י"ד כבשים לח' משמרות ביום הראשון ששה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בשני חמשה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בשלישי ארבעה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד ברביעי שלשה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד · בחמישי שנים מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בששי אחד מקריב שנים והשאר א' אחד · בשביעי כלן שוין בשמיני חזרו לפיים כברגלים אמרו מי שהקריב פרים היום לא יקריב למחר אלא חוזרין חלילה : (ז) בג' "פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באמורי הרגלים ובחלוק לחם הפנים בעצרת אומרים לו הילך

ס"ל רגליס מצה

והם דמכן אין מוסיפין על מ"ם לאו דוקא דכעבר פעם אחת לשנים כשבת זמנין דמוספין עד שבע ומשנים מקיעות (ה) : (ו) י"ט הראשון של חג כו' . כ"ד משמרות וכולן עולות לרגל וזוכות בחלוקת הכלות משמע ברגל ופשה עשר משמרות מקריבים שפה עשר כמות שהם שלשה עשר פרים ואילים שנים ושעיר א' נשתיירו ח' משמרות לארבעה עשר כבשים שפה משמרות מן המנחה היו מקריבים שני כבשים כל אחד מהם הרי שנים עשר כבשים והשאר שפה ב' משמרות מהמרות מקריבות אחד אחד: בשני . שנמעטו אחד מן הפרים ונשתיירו ט' משמרות לי"ד כבשים: ה' . מהן היו מקריבין שנים שנים הרי עשרה : והשאר.שפה ד'משמרות מהמרות מקריבות כל אחד ואחד:בשלישי. שנמעטו עוד פר אחד מן הפרים ונשתיירו י' משמרות לי"ד כבשים : ארבע.משמרות מקריבות שנים שנים הוה להו שנים:והשאר אחדאחד שפה כבשים לשפה משמרות:בשביעי כולן שוין.שמשמרו'ומקריבות כבשים שוות שפה

לחם מקריבת לחם שהרי לויה שלש שבעה פרים ואילים שנים ושעיר לחם משמרת נשתיירו ז"ך כבשים לי"ך משמרות : בשמיני חוזרים לפיים כברגלים · פר לחם איל לחם ז' כבשים מקריבים בשמיני אין קריבים כסדר קרבנות שהם לפי סדר המשמרות אלא כל המשמרות שוות ומפייסות עליהן כמו שמפייסות בשאר רגלים וסדר הפיים מפורש ביומא פרק בתרא שנאמר : אמרו משמר שהקריבו פרים היום לא היו מקריבים פרים למחר שהמשמרות שהקריבו לחמול כבשים לא היו מניחין אותן שלא יהו חוזרות חלילה:(ז)באמורי הרגלים · כמה שאמור ברגלים כלומר בקרבנות המוריס ברגל היו כל המשמרות שוות . כגון מוסף ושוק של שלמי חגיגה של כל יחיד ויחיד ועורות של עולות רחיים ושל מוספי לבור ושל שעירי חטאות (ט) : ובחלוק לחם הפנים . כשהיו נכנסין ברגל שכשהם מפלקין אותו ומסדרין לשאר כדכתיב ביום שהקימו יעשכם : ובעצרת כשהיו נכנסין ויש בו חלוק ממין של שאר הלחם הפנים שהיה מלא : אומרים לו . לכל לחם כשנותנים לו שלקו כלחם הפנים הילך מלא וכשנותנים לו שלקו כשאר הלחם אומרים לו

הילך

מצה הילך חמץ משמר שזמנו קבוע הוא מקריב תמידין נדרים ונדבות ושאר קרבנות צבור ומקריב את הכל יו"ט הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה היו כל המשמרות שוות בחלוק לחם הפנים : (ח) חל להיות יום א' להפסיק בינתים משמר שזמנו קבוע היה נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתים ובשאר ימות השנה הנכנס נוטל שש (ירו' ל"ג והיוצא נוטל שש) ר"י אומר הנכנס נוטל שבע והיוצא נוטל חמש הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום

ימתין

ממן דמדיר ושתיהו מדיר מדיר קודם גמ' : תמידין כו' · מוכנות הכשות ברגל שלא ממשמ הרגל לפקיעתו דשמעת מוסרת שלאמר לבד ממכריו על החכות מה שמכרו החכות זה לזה לפי כשבתי ואתם כשבתך וכשלל זה נדריס ונדבות וקרבנות לבור דלימנהו בשאר ימות השנה והרי הן למשמר המשמש והיה כשבוע שאל בו הרגל למשמר המשמש גמ' : (י) גמ' ומוסף שנה לא מפי מתני' מיהו ושיר והוי כשלל דשאר קרבנות לבור תו' ומתי"ט : (יא) וה"ה ז' דפשה ול' דשבועות וכ' דר"ה שלא משום דמכילתין כתב נקט למיהו דשב: (יב) שים תוספת למקדש שע"י שלוק למס הפנים שלק כשלק יבואו למקדש ושם יאמר ל' מבעלי המשמר יאמר שיבא במקומו שר"מ : (יג) וי"ל דכל"ל ושמתעכבים והר"ב מפ' דשמתעכב הוא מל' תרגום ויתמהמה מתרגמינן ויתעכב ור"ל שבשאל יום ל' בניסן ונמלא שהמשמר שאל בו י"ט מתעלים מלבא כולם הואיל ויד כל המשמרות שוות ולפיכך הואיל ומעטים הם שבאים מלאחו המשמר לימם מוטלים שלא שמים ולפ"ז בשאל יו"ט ביום שני שבא שקודם יו"ט משמר היולא נוטל עשר ואוא שקורא התניא משמר שזמנו קבוע והנכנס נוטל שתים מהטעם שלמור ובשאל י"ט שלאחרון לחיות בתמיני שבא שאחר המועד משמר שנכנס נוטל עשר והיולא נוטל שתים שהם שהמתעלים : (יד) ותע"ג שגם עליו מעבור שלוקה הזולת לשבא שבאה שהנכנס שאחריו נוטל שבע ואוא שתם ות"ב מאי מתני לשם שק זה שמרו בגמרא דיעיש לי' לתיבם ליקח לשלאר ולא להמתין לשבא שאם ת"ש שאם

מאי למתני דשא בשרי לשו כלשו דמשום בים השוחשה בדתמן ר"פ דאיזן דומין לא השבא גמ' : (ח) שהפשח בשתי בני בשום וכל כת קורא הלל ג"פ ובתשלא קריאה מוקעים ג' מקיעות ועמי"ש:חוזרין חלילה . כדרך שסדרוס בר"ה (ט' כ"ך)יהוריב רשון ואחריו ידעיה כו' ומיהו בבים שני שלא עלו אלא ד' מן המשמרות ונחלקו לכ"ד וידעיה עלה קודם יהוריב הלכך שפה שלו קודמות(מעניה דכ"ן) : שוות · בגמ' יליף לה מקרא דוסרם כו' : (י) וה"ה לעבודת[וכ"ב הר"מ מה שרחוי לאחול מהן חולקין אותו בשוה ושרחוי לשרפה מקריבין אותו בשופשות : לחם הפנים. שני חלק בחלק יאכלו כו' וכי שתו חלוק הוא דמרבין אבל שלוקו ושדורו ושקטרת הבזיכים למשמ' שקבוע מדמרבין ליה מיאכלו משמע לאחילה רבייה רשמעת ולא לעבודה : מצה ושם"ב

בילגה . סם ממשמרת : לעולם חולקת בדרום . ולפי כשיטת רבינו סם סקנסום : וטבעתה קבועה . עשרים ואחרבע טבעות היו בעזרה במקום המטבחים לעשרים ואחרבע משמרות כהונה וטבחתם של כל המשמרות פסומות ללד אחד והופכה למעלה ומכנים לתוך הבהמה לתוכה ומוך והופך פחתה למטה למוך הרלפה וטבעתם של בילגה קבוע ותיונה להפכה ולריכה להשחמש בכל אחריה ובגלי סוף לה : וחלונה סתומה . חלונות היו בלשכת החליפות שהם נומין לה שכיניסהסולמן של משמרת בילגה היתה סתומה דקנסום רבנן מהסוסעשה שהיו שחשם לחת ממשמרת בילגה ומריס בה בילגה שהם בשמדה ושחשם לשרדיוט אחר ממלכי יוניס וכשנכנסו יוניס להיכל הלכה וטפחה בסגדל ע"ג המזבח ואמרה לוקום לוקום פירוס זאב זאב בלשון יוני עד מתי אחם מכלה ממונן של ישראל ואין אחם עומד להן בשעת דוחקן וכשחשמנו מכמיס בדבר זה קבעו אם טבעתם ובחתו אם סלונה של כל המשמרת כולם כי אמרו אם לא חשמעם מלבים שהיה מזזה אם העבודה לא אמרה כן וכשביל לביים קנסו כל המשפחה דאור לרשע אור לצדיק טוב לשכנו . טוב לצדיק טוב לשכנו :

בדרום בילגה לעולם חולקת
בדרום וטבעתה קבועה וחלונה
סתומה :

ימתין יכוח לו ג"כ סום בשום. ביבגה.של חטעם לחשוב בילגה לשם חשם כי סוח שם המשמר הט"ו (כר"ם ס' כ"ר) :

גמרא סוכה דף נג ע"א הלכה ה' כלים כלי החיצון דגבורה דמלכות דבריאה **אבדתם**

ולא היה חצר בירושלים וכו' . תנא אשה היתה בוורת חטין לאור של בית השואבה . חסידים ואנשי מעשה וכו' . ת"ר יש מהן אומרים אשרי ילדותינו שלא ביישה את זקנותינו אלו חסידים ואנשי מעשה ויש מהן אומרים אשרי זקנותינו שכפרה את ילדותינו אלו בעלי תשובה אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב ויחחול לו . תניא אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה הי' אומר אם אני כאן הכל כאן ואם אין אני כאן מי כאן . תניא אמרו עליו על רשב"ג כשהיה שמח שמחת בית השואבה היה נוטל שמנה אבוקות של אור וזורק אחת ומקבל אחת ואין נוגעות זו בזו וכשהיו משתחוה נועץ שני גודליו בארץ ושוחה ונשק את הרצפה וזוקף ואין כל בריה יכולה לעשות כן וזו היא קידה . לוי אחוי קידה קמי' דרבי ואיטלע והא גרמא ליה והאמר ר"א לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה ואיטלע ומנו לוי הא והא גרמא ליה לוי הוה מטייל קמיה דרבי בתמניא סכיני . שמואל קמי שבור מלכא בתמני' מזגי חמרא אביי קמיה דרבה בתמניא ביעי ואמרי לה בר' ביעי . תניא אמר רבי יהושע בן חנניא כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו . כיצד שעה ראשונה תמיר של שחר משם לתפלה משם לקרבן מוסף משם לתפלת המוספין משם לבית המדרש משם לאכילה ושתיה משם לתפלת המנחה משם לתמיד של בין הערבים מכאן ואילך

רש"י לשמחת

שלא כייפס . שלח עשינו עבירות בילדותינו : שם אבי כאן . כלפי הקב"ה היה אומר זה שלח יחטאו כעס : אחוי קידה . שנעשה שני גודלות ידיו בארץ ונשתן עליכם ושוחה ונשק הרצפה וכשזוקף אין לו על מה לישען לזקוף גופו וצריך כח מחכיו לזקוף ולכך אחטיא : סכיני . זורקן כולן כאחד ומקבל אחת ואחת : מזגי חמרא . כוסות מלאים יין ולא היה נשפך :

לשמחת בית השואבה . איני והאמר רבי יוחנן שבועה שלא אישן ג' ימים מלקין אותו וישן לאלתר אלא ה"ק לא טעמנו טעם שינה דהוה מנמנמי אכתפא דהדדי :

זוהר אמור דף קג ע"א ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

ת"ח כל חיון שנין דקדיש אסרן סוו ישראל בגלה דמסיטותא תחות אלין עניין בתר דמית אסרן אסתלק עננא חד דסוא ימינא דכלא וכד אסי אסתלק אסתלקו כל שאר עמיה (כ"א עניין) ואחחזיאו כלסו בגריעותא וסא חוקמוס דכתיב ויראו כל העדה כי נוע אסרן אל תקרי ויראו אלא וייראו מיד וישמע סכנעני מלך ערד יושב סנגב כי בא ישראל דרך האתרים שמע דאסתלקו חיון עניש ומית תיירא דברכא דכל חיון עניש אתקשרו כיש ח"ר ילחק סכנעני מלך ערד יושב סנגב ודאי וכד אתו חיון מאלין דסדר משה אמרו עמלק יושב בארץ סנגב בנין לאתברא לבייסו דסא בעמלק אתבר חיליסון בקדמיתא אמר רבי אבא וישמע סכנעני מאי קא מיירי סכא בתר דאסתלקי חיון עניש אלא כנען כתיב כיש ויאמר אחור כנען עבד עבדים יסיס לאחיו סכא חוליפנא מאן דאפיק גרמיס מלא דמסיטותא אתחזי למסוי עבד לעבדי עבדין סס"ד וילסס ביישראל ויושב ממנו סבי סוא נטל עבדין מישראל לגרמיס ועל דא כתיב כל סאזרח ביישראל ישבו בסוכות כל מאן דאיסו מסרסא ונזעה קדיסא דישראל ישבו בסוכות אחות אלא דמסיטותא ומאן דליתא מנזעה ומרסא קדיסא דישראל לא יתיב בסו ויפוק גרמיס אחחות אלא דמסיטותא . כתיב כנען בידו מאזני מרמס דא אליעזר עבד אברסס ות"ס כתיב אחור כנען בנין דזכס כנען דא לממסא לאברסס וכיון דממס לאברסס יתיב אחות אלא דמסיטותא זכס למיפק מסטוא לטייא דאחלטייא ולא עוד אלא דכתיב ביס ברכס דכתיב ויאמר בא ברוך ס' מאי קא מיירי דכל מאן דיתיב אחות אלא דמסיטותא אחסין מירו ליס ולבנוי לעלמיא ואתברך ברכתא עלאס ומאן דאפיק גרמיס מאלא דמסיטותא אחסין גלותא ליס ולבנוי דכתיב וילסס ביישראל ויושב ממנו סבי :

מוסר יוסף לחכ הלכה פסוקה

מסערי תסוכס לר"י דף לח ע"ו

אמרן רבותינו זקוק לשון הרע כנגד שלש עבירות ואלו הן ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים . בע"ז נאמר ולא תהיה שם אשה זונה קדשה . בגילוי עריות נאמר ולית אשה קדשה מבנות ישראל . בשפיכות דמים נאמר גדול עוני מנשוא ואלו על לשון הרע יאי ירבת ס' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות וכבר אמו אריכין לפרש לדבריהן יתכן כי יסיס עון לשון הרע יתר על שלש החלש הללו על כל אחת מהן אמרו ז"ל יהרג אדם ואל יעבור עליהן ואמרו אמורה ע"ז שכל המודה בה ככופר בכל התורה ואמרו כי האומר לע"ז אומר לכל התורה כולה וכאשר השיבוהו למאמרם ז"ל תמלא לך כאם ברשים וכאם פרש . כי בעל הלשון הוא שוכח בהולתו עבר פעמים יכלים ביום ויבחים ויספיר ויבכר שפת יתר . ויכה בסתר ואי יתן קץ לענשו כי בעל הלשון לא ישים קלקי למילין בשנם עבירה קלה ככבד תחר על השנות סחולת פעמים רבות כאשר בקדמונו לף כי חטאם גדולה ורעה חולה ובאמרם ז"ל שקול לשון הרע כנגד שלש עבירות רוצה ליאר כנגד עובר תוכן לעת שיתקפו יגרו לא כנגד הכוזר והיולא מן הכלל לעבור עליהן בכל עת :

(א) השמש שעומד לפני המסובין אינו אוכל עמהן . ודרך החכמה הוא ליתן לתוך פיו מכל תבשיל ותבשיל כדי לישב דעתו ואם נתנו לו יין מברך על כוס וכוס שנותנין לו . מפני שאין שתייתו תלוי ברצונו אלא ברצונם : (ב) יצא אחד מן המסובין להשתין פיס נוטל ידו אחת ונכנס . דבר עם חבירו והפליג נוטל שתי ידיו ונכנס אם היו מסובין לשתיה נכנס ויושב במקומו ונוטל ידיו ואח"כ מברך פניו לאורחין . ולמה נוטל במקומו שמא יאמרו לא נטל ידיו מפני שאין שם אכילה :

לסמסיך מס״ס דז״ל יסוס נפס י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא נשמס יהוה סיס יסידס
ה דמלוי הה של שס כ״ן שבעשיס בניקוד מולס :

א בָּרֵךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה מְחַץ מָתְנַיִם קָמָיו וּמְשַׂנְאָיו מִן־
יְקוּמוּן : א בָּרִיךְ יְיָ נְכָסוֹהִי וְקוּרְבַּן יְדוֹהִי תְּהַבֵּל בְּרַעֲוָא
תְּבַר חַרְצָא דְּסַנְאוֹהִי וּדְבַעֲלֵי דָבָבוֹהִי דְּלָא יְקוּמוּן : ב לְבִנְיָמִן אָמַר
יְדִיד יְהוָה יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו חֹפֵף עָלָיו כָּל־הַיּוֹם וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן׃
ג לְבִנְיָמִן אָמַר רְחִימָא דַיְיָ יִשְׁרֵי לְרוּחֲצָן עֲלוֹהִי יְהֵי מָגֵן עֲלוֹהִי כָּל
יוֹמָא וּבֵאֲרַעֵיהּ תִּשְׁרֵי שְׁכִינְתָּא: ג וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבֹרֶכֶת יְהוָה אַרְצוֹ
מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת : ג וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבָרְכָא מִן
קֳדָם יְיָ אַרְעֵיהּ עֲבָדָא מַגָּדִין מִטָּלָא דִּשְׁמַיָּא וּמִמַּבּוּעֵי עִינָן
וּתְהוֹמִין דְּנָגְדָן מִמַּעְמֵי אַרְעָא מִלְרָע: ד וּמִמֶּגֶד תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ
וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יְרָחִים : ד וַעֲבָדָא מַגָּדִין וַעֲלָלָן מִיכוֹל שִׁמְשָׁא עֲבָדָא
מַגָּדִין מֵרִישׁ יַרְחָא בִּירָח: ה וּמֵרֹאשׁ הָרֵרֵי־קֶדֶם וּמִמֶּגֶד גִּבְעוֹת עוֹלָם:
ה וּמֵרִישׁ טוּרַיָּא בַּבִּירַיָּא וּמִטּוּב רָמְתָא דְּלָא פַּסְקָן :

נביאים מלכים א ט

לסמסיך מכ״ס דז״ל צבאות נפס צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה נשמס דלעס אדני נשמ׳דסוד
יְהוָה סיס יסידס דלעס יְהוָה סיס יסידס דסוד של שס כ״ן שבעשיס

א בַּיּוֹם הַהוּא קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תּוֹךְ־הֶחָצֵר אֲשֶׁר לִפְנֵי בֵּית־יְהוָה כִּי־
עָשָׂה שָׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־
מִזְבַּח הַנְּחשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה קָטֹן מֵהָכִיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה
וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים : א בְּיוֹמָא הַהוּא קַדִּישׁ מַלְכָּא יַת גּוֹדְרְתָא דִּי
קֳדָם בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ אֲרֵי עֲבַד תַּמָּן יַת עֲלְתָא וְיַת מִנְחָתָא וְיַת
תַּרְבֵּי נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא אֲרֵי מַדְבְּחָא דִּנְחָשָׁא דִּי קֳדָם יְיָ רְחִיק מִלְסוֹבָרָא
יַת עֲלְתָא וְיַת מִנְחָתָא וְיַת תַּרְבֵּי נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא : ב וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה
בָּעֵת־הַהִיא ׀ אֶת־הֶחָג וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מִלְבוֹא חֲמָת ׀

מצודת דוד

(ל) קדש בתוך • בקדושת המזבח : תוך בחצר • רצפת חצר
הכהנים : כי עשה שם • על הרצפה בסוד : מזבח הנחשת׳
תחר עשה שם שלמה כמ״ש כד״ה כי מזבח הנחשת לחר עשה
שלמה וכו׳ ור״ל מזבח לכניס תחת מזבח נחשת שעשה משה
ועזבוך קצן מלכיאל וכו׳ : סיס קטן מלכתחילה כל הקרבנות
שהקריבו • (ג) לת המנ • תנוכת המזבח נקראת גס היא לת המנ בסיותו קרוב לל המנ ולו נקראת גס בעבור רבוי הקרבנות
כמו שתרגם יס (תהלים קי״ח) ור״ל לתרו קרבן : מלבוש חמת • מן המקום שנעלם סם לחמת והיא נפעל לי
נחל

וַעַד־נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה
עָשָׂר יוֹם : ב וַיַּעַבְרוּ שְׁלֹמֹה בְּעִידָנָא הַהִיא אַת חַגָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ
קְהָלָא רַב מִמַּעְלָנָא דַּחֲמַת עַד נַחֲלָא דְּמִצְרַיִם קָדְמֵיי אֱלָהָנָא שַׁבְעָא
יוֹמִין חֲנוּכַּת בֵּיתָא וְשַׁבְעָא יוֹמִין חַגָּא אַרְבַּעְתָּעַשְׂרָ יוֹמִין : ג בְּיוֹם
הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים
וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל
עַמּוֹ : ג בְּיוֹמָא תְמִינָאָה שַׁלַּח יַת עַמָּא וּבָרִיכוּ יַת מַלְכָּא וַאֲזָלוּ
לְקִרְוֵיהוֹן כַּד חֶדְן וְשַׁפִּירָא לִבְּהוֹן עַל כָּל טָבְתָא דַּעֲבַד יְיָ לְדָוִד
עַבְדֵּיהּ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמֵּיהּ: ד וַיְהִי כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה
וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָפֵץ לַעֲשׂוֹת : ד וַהֲוָה
כַּד שֵׁיצִי שְׁלֹמֹה לְמִבְנֵי יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ וְיַת בֵּית מַלְכָּא וְיַת כָּל
רְעוּת שְׁלֹמֹה דְּאִתְרְעִי לְמֶעְבַּד : ה וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה שֵׁנִית
כַּאֲשֶׁר נִרְאָה אֵלָיו בְּגִבְעוֹן : ה וְאִתְגְּלִי יְיָ לִשְׁלֹמֹה תִּנְיָנוּת כְּמָא
דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ בְּגִבְעוֹן :

מצודות דוד

(ד) כזרוע • ככח זרועך נפלת לת עמך ממלרים : כני
יעקב ויוסף • כי יעקב ילדם ויוסף כלכלם ברעב לזה
נקראים ע״ש שניהם : סלה • ר״ל גאולה שלימה עד עולם
היס חלו וערבו וכמו ממקומם : תסומות • עומק המים רבוי וספרו וכפל הדבר כמ״ש : (ג) זורמו מים עכות • הצמיס
לחל מלרים • שכוח כנגדו בדרומס כלשם מפעי • שבעת ימים
על חיכון : ושבעת ימים ׳ תג הסוכות נמלל שלכלו ושתו
ביום הכיפורים : לדוד עבדו : לסוליע שמחל לו עוונותיו :
ולישראל עמו • שמחל לכם על עון יום הכפורים :

מצודות דוד

כחל מלרים שכיון בפלת הדרומי : שבעת ימים וכו׳ בתחלה
עשו שבעת ימי תמוכת הכיה וחמ״ז שבעת
ימי החג והרבו בסם בקרבנות בעבור תנוכת
הבית : לרבעשר עשר יום • ללמד שהיו רלופים : (ג) ביום
השמיני : מימי החג כוה שמיני העלרת : שלח לת העם :
ר״ל נעלו ממנו רשות ללכת כי לא הלכו כי״ש וביוסשמרת עדה הלכו חזרו ליעול רשות ולזה נלמר בד״ה וכ״ג בחודש
שלח לת העם וכתו סיום שלחר החג : לדוד עבדו • שקויים לו בשבחתו לחר כמו שיסוד על כשלו כשם הכיה : ולישראל
עמו • על כי רלוי לחר שרתם בשכיכם בהכיה בהכוחם שנרחם לליו בגבעון ג

כתובים תהלים עז

לסמסיך מיסוד ומלכות דז״ל שין דלת יוד נפס שין שין דלת שין דלת יוד רוס יאהדונהי נשמס
דיסוד א אד אדנ אדני נפס אדני רוס אלף דלת נון יוד נשמס דמלכות יוֹ הוֹ וֹוֹ הוֹ סיס יסידס
דיסוד יְהוָה סיס יסידס דמלכות של שס כ״ן שבעשיס

א נָאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה : א פְּרַקְתָּא בִּגְבוּרַת
אֶדְרָעָךְ עַמָּךְ בְּנַיָּא דְּאוּלִיד יַעֲקֹב וְזַן יוֹסֵף לְעַלְמִין : ב רָאוּךָ
מַיִם ׀ אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תְּהֹמוֹת : ב חֲמוֹן שְׁכִינְתָּךְ
בְּגוֹ יַמָּא אֱלָהָא חֲמוֹן גְּבוּרְתָּךְ עַל יַמָּא רְתִתוּן עַמָּיָא לְחוֹד אִתְרַגָּזוּן
תְּהוֹמַיָּא : ג זָרְמוּ מַיִם ׀ עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף־חִצֶּיךָ יִתְהַלָּכוּ :

מצודות דוד

(ד) כזרוע • ככח זרועך נפלת לת עמך ממלרים : כני
יעקב ויוסף • כי יעקב ילדם ויוסף כלכלם ברעב לזה
נקראים ע״ש שניהם : סלה • ר״ל גאולה שלימה עד עולם
היס חלו וערבו וכמו ממקומם : תסומות • עומק המים רבוי וספרו וכפל הדבר כמ״ש : (ג) זורמו מים עכות • הצמיס
לחל מלרים • שכוח כנגדו בדרומס כלשם מפעי • שבעת ימים
על חיכון : ושבעת ימים ׳ תג הסוכות נמלל שלכלו ושתו
ביום הכיפורים : לדוד עבדו : לסוליע שמחל לו עוונותיו :
ולישראל עמו • שמחל לכם על עון יום הכפורים :

רש״י ועד

לת תוך החלר . קדם לת רלפת העזרה בקדושת המזבח
להקטיר על הרלפה : כי מזבח הנחשת • מזבח הלכניס שעשה
תחת מזבח הנחשת: קטן מלכיאל לת העולה ולת המנחה שהרבו
להביא : מלבוא חמת • סניס גלסוקוס של ארץ ישרלל : עד

רש״י אחיתו

רחוק מיס • רבים כשנגלית על סיס : זורמו מים עכות •
כחר׳ רחוק מי

ג אָחִיתוּ מַיִם עֲנֵנִי שְׁמָיִם קָלִין יֶהֱבוּ שְׁחָקִי לְחוֹד כִּפֵּי גִרְרָךְ אָזְלִין
וּמִשְׁתַּהֲרֵבִין: ז קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ
הָאָרֶץ: ד קָל אַבְלִיוּתָךְ בְּגַלְגַּלָּא אִשְׁתְּמַע אַנְהִירוּ בָּרְקִין תֵּבֵל רְגָזַת
וְאִתְרַגִּיפַת אַרְעָא: ה בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילֶיךָ יתיר ״ בְּמַיִם רַבִּים
וְעִקְּבוֹתֶיךָ לָא נוֹדָעוּ: ח בְּיַמָּא דְסוּף אוֹרְחָךְ וְבִבְשָׁךְ בְּמַיִן סַגִּיעִין
וְרוּשְׁמַת פְּסִיעָתָךְ לָא אִתְיְדַעוּ:

רש״י

שחקים נעשו זרם מים שבהם: תלולין. כמו חלון: בגלגל: כמו בגלגל קול רעמך בגלגל של היה לקוס לתת מחנה מלרים: ועקבותיך לא נודעו. אין הפסיעות ניכרות על המים:

מצודת דוד

נעשו מים כזרם בעת עברה כיה להומם לתת מלרים: קול. זה קול הרעם: תלולין. שם הברקים שהם חלין על מקום: (ד) בגלגל. קול רעם בא בגלגלי מרכבות פרעה כמ״ש ויסר את לופן מרכבותיו (שמות יד): האירו. הברקים היו גדולים עד שהאירו כל העולם וכל החרץ רגזה ורעשה:

(ה) בים דרכך. עשית דרכך בים: ושבילך. כפל הדבר כמ״ש: לא נודעו לא היו ניכר מדרך שקבות הרגל כי מיד חזר המים למיתנו לכסות על מלרים:

ברטנורה

משנה נדרים פרק ג עיקר תוי״ט

פרק ג **ארבעה** נדרים. כללו מפרש להו ואזיל: קונם שאיני פוחת לך מן הסלע. קונם ככר זה עלי אם אני פוחת לך מן הסלע וסלע הוא ד׳ דינרים: על השקל. הוא מלי סלע: שניהם רוצים בג׳ דינרים. ולא היה בלבם לפס נדר אלא המוכר נדר לזרז הלוקח שיוסיף דמים וכן הלוקח כדי שיפחות המוכר מדמי המקח הלכך לא הוי נדר ואע״ג דדבריהם שבלב אינם דבריס היכא דמוכחא מלתא כי הכא שכן דרך כל המוכרין והלוקחין לעשות כן. תזלינן בתר דבריס שבלב: ר״א בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את הבירו כו׳. מפרש בגמ׳ דהסורי מסתר׳ והכי קאמר הרולה שיאכל מבירו אלו ומסרב הוא ומדירו (ה) נדרי זרוזין הוא והרולה אלא ימקיימו נדריו כל הסמה יעמוד בדאם השני ויאמר כל נדר שאני עתיד לדור ויעמוד בדאם שהיה לאלו דוקא אבל אם פירש בשעת הנדר ה״ה אפילו אמר בלבו בשעת הנדר שאני עתיד לדור ויעמוד בדאם שהיה לאלו דוקא אבל אם פירש בשעת הנדר ה״ה אפילו אמר בלבו בשעת הנדר שאני עתיד לדור ויעמוד בדאם שהיה לאלו דוקא

כלי אמצעי דת״ת דמלכות דיצירה **צבאות** (ו) פי׳ שאסר עליו הנאתו: כל

ארבעה נדרים התירו חכמים.

נדרי זרוזין. ונדרי הבאי. ונדרי שגגות. ונדרי אונסים נדרי זרוזין כיצד היה מוכר חפץ ואמר קונם שאיני פוחת לך מן הסלע. והלה אומר קונם שאיני מוסיף לך על השקל שניהן רוצין בג׳ דינרין ר״א בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו שיאכל אצלו אומר כל נדר שאני עתיד לדור בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר: (ב) נדרי הבאי. אמר קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כיוצאי מצרים אם לא ראיתי

נחש

נדר. הפי׳ דהדרגא שהומרים כל נדרי משמע ומתי״ט: (ג) וסר״ל כי׳ נדר שהיה כלום אמיר ושים מתרגמינן שבתי וכור וכתב

נחש בקורת בית הבד נדרי שגגות אם אכלתי ואם שתיתי ונזכר שאכל ושתה (ג״ח שחיי ושחיי) שאני אוכל ושאני שותה ושכח ואכל ושתה אמר קונם אשתי נהנית לי שגנבה את כיסי ושהכתה את בני ונודע שלא הכתו ונודע שלא גנבתו ראה אותן אוכלים תאנים ואמר הרי ״עליכם קרבן ונמצאו אביו ואחיו והיו עמהן אחרים בש״א הן מותרין ומה שעמהם אסורין וה״א אלו ואלו מותרין: (ג) נדרי אונסים הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו או שעכבו נהר הרי אלו נדרי אונסין: (ד) נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין שהוא תרומה. אע״פ שאינה תרומה. שהן של בית המלך אע״פ שאינן של בית המלך בש״א בכל נודרין חוץ

כ״ח הן מבשבועה

סתמני שגוזמת הוא לי׳ יון. בית הבד. תרי גווני נקט חד דסיינו כיס גוזמת דסיינו כעולי מלרים דעביד לינים דכי חזי לינסי טובא גזים ואומר כעולי מלרים וחד לא סיינו כיס גוזמת דסיינו כסם בקורת כיס סכד דמפרסים בגמ׳ טרוף ולין קסם ערוף בלל וכי מלה ליסור פירות בסד מהני נדרו בטל וכל סד ומד טעמים לסוד כו׳ הר״ב(ג)סיסא לבו עליו רס״י: נהנית״מירי דלא משועבד לה תו׳: ונמצאו כו׳. וטעמא דלין שלהו סיס יודע כו׳ סיס מולילין מן הכלל הרי זה מוטעה בעיקר הנר׳ שלא היה דעתו מעולס על לליבו וכל סיס בעיקר הנדר טעות לין פיו ולבו שוין ובטל מעלמו ומס״ה בקונס לפסוי כפי׳ דלא״ס לא לקח על פי שהיה דעתו בשניל כך מ״מ כיון דלהדיר את לסמו כיכון ליכא טעות בעיקר הנדר לבל כאן שלא נתכוון להדיר אם זה מעולס הרי הנדר בטל מאליו הר״ב: וחלה כו׳. בגמ׳ פריך הלא״ה לא והא הוי נדרי זרוזין לרא״י דר״פ ומוקמינן למתני׳ דהכא בשביקש המוחזן מהמזמן שידירהו מבבסיו אם לא יאכל אלו בגון שהיו מזמינים אוחו גם במקום אחר ומפן יותר לאכול עמו הלכך ליכא למימר דלמרוזי קא מכוין כו׳. בנו. וגריך לסומרו הר״ב. שעבבו כו׳. בגדל הבאר מספרת שלנים הלא שהיא ולא ה״ל לאסוקי אדעתים להתנות הר״ש. שהוא כו׳. כלומר בגמרא שריך שיהסוב בלבו יאסרו עלי. רק היום ומזו דברים שבלב דברים כיון דאוגם הוא. (ד) דאלו אין לו קלבה ליקח לא גמ׳ ופי׳ הר״ש דהאי לאו דוקא דבר שהוא שוה לבל בני המדינה יש לו רשות למלך לעשות אבל לא בדבר שאינו שוה למעט לזה ולרבות לזה ה״ל כיון שאין לו קלבה מרבה ליקח יותר ממה שהמלך ספן הלבך כולן גזל. (ה) והקשו התו׳ דהיכא סורנים ומרמי׳ דהיכא מתכוונים כ״ש לגזל אבל מוכסי׳ מאי אסני לעולם ישאל המבס וי״ל שלא היו רגילים ליקח מבס ממוליבי תרומה לבסוס. חוץ כו׳. דמסירת דבאיב בה לא

נדרי שגגות. לאמר קונס עלי ככר זו אם אבלתי אם שתיתי ונזכרתי שאבל ושתה. דבסעם שהכדר אסר בסעם שהבל ושתה בסעם שהכדר מותר דילפינן מסבועה דבמיב בהדס בסבועה דבעינן שיהיה אדם (ג) בסעם שהסבועה אלא עליו בלו׳ שיהיה זבור מן הסבועה וה״ה בנדר: קונם אשתי נהנית לי שגנבה את כיסי. היינו נדרי שגגות דבינן שבודע לו בשעה שלא גנבה לו בשעה שלא היה נדר: אלו ואלו מותרים. דנדר שהאוחר מקלתו הוא כולו דאיכא רואה שיבול נדרו אלא בעין שנדר לאותו ובינן שמקלתו היה שוגג בשבטל כולו: (ג) נדרי אונסין. דמעיקרא לא ס׳ נדעתו שיבול הנדר אם יעבבנו אונס וכבה״ג שהנדרים מוכיחים דנדרים שבלב הוו נדרים: (ד) להרגין. שסורנין בהדס ונוטלים אם ממונו: ולחרמים. גזלנים שאינם סורנים אלא זו אם זו קחני: וכמוכסין. כשוכס הטומד מאיליו אבל מוכס שהטמידו המלך בין מלך ישראל בין מלך נכרי ולוקח דבר קבוע בחוס המלכות(ד)דינא דמלכותא דינא ואסור לבהוס מן המכס וכ״ש שאסור לדוד ולשבט לו לשקר: שהן של תרומה. אע״פ שסורנין וגזלנין הן לוקלין דבר הלסור (ה)

נחש בקורת בית הבד נדרי שגגות אם אכלתי ואם שתיתי ונזכר שאכל ושתה (ג״ח שחיי ושחיי) שאני אוכל ושאני שותה ושכח ואכל ושתה אמר קונם אשתי נהנית לי שגנבה את כיסי ושהכתה את בני ונודע שלא הכתו ונודע שלא גנבתו ראה אותן אוכלים תאנים ואמר הרי ״עליכם קרבן ונמצאו אביו ואחיו והיו עמהן אחרים בש״א הן מותרין ומה שעמהם אסורין וה״א אלו ואלו מותרין: (ג) נדרי אונסים הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו או שעכבו נהר הרי אלו נדרי אונסין: (ד) נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין שהוא תרומה. אע״פ שאינה תרומה. שהן של בית המלך אע״פ שאינן של בית המלך בש״א בכל נודרין חוץ

כ״ח הן מבשבועה

סתמני שגוזמת הוא לי׳ יון. בית הבד. תרי גווני נקט חד דסיינו כיס גוזמת דסיינו כעולי מלרים דעביד לינים דכי חזי לינסי טובא גזים ואומר כעולי מלרים וחד לא סיינו כיס גוזמת דסיינו כסם בקורת כיס סכד דמפרסים בגמ׳ טרוף ולין קסם ערוף בלל וכי מלה ליסור פירות בסד מהני נדרו בטל וכל סד ומד טעמים לסוד כו׳ הר״ב(ג)סיסא לבו עליו רס״י: נהנית״מירי דלא משועבד לה תו׳: ונמצאו כו׳. וטעמא דלין שלהו סיס יודע כו׳ סיס מולילין מן הכלל הרי זה מוטעה בעיקר הנר׳ שלא היה דעתו מעולס על לליבו וכל סיס בעיקר הנדר טעות לין פיו ולבו שוין ובטל מעלמו ומס״ה בקונס לפסוי כפי׳ דלא״ס לא לקח על פי שהיה דעתו בשניל כך מ״מ כיון דלהדיר את לסמו כיכון ליכא טעות בעיקר הנדר לבל כאן שלא נתכוון להדיר אם זה מעולס הרי הנדר בטל מאליו הר״ב: וחלה כו׳. בגמ׳ פריך הלא״ה לא והא הוי נדרי זרוזין לרא״י דר״פ ומוקמינן למתני׳ דהכא בשביקש המוחזן מהמזמן שידירהו מבבסיו אם לא יאכל אלו בגון שהיו מזמינים אוחו גם במקום אחר ומפן יותר לאכול עמו הלכך ליכא למימר דלמרוזי קא מכוין כו׳. בנו. וגריך לסומרו הר״ב. שעבבו כו׳. בגדל הבאר מספרת שלנים הלא שהיא ולא ה״ל לאסוקי אדעתים להתנות הר״ש. שהוא כו׳. כלומר בגמרא שריך שיהסוב בלבו יאסרו עלי. רק היום ומזו דברים שבלב דברים כיון דאוגם הוא. (ד) דאלו אין לו קלבה ליקח לא גמ׳ ופי׳ הר״ש דהאי לאו דוקא דבר שהוא שוה לבל בני המדינה יש לו רשות למלך לעשות אבל לא בדבר שאינו שוה למעט לזה ולרבות לזה ה״ל כיון שאין לו קלבה מרבה ליקח יותר ממה שהמלך ספן הלבך כולן גזל. (ה) והקשו התו׳ דהיכא סורנים ומרמי׳ דהיכא מתכוונים כ״ש לגזל אבל מוכסי׳ מאי אסני לעולם ישאל המבס וי״ל שלא היו רגילים ליקח מבס ממוליבי תרומה לבסוס. חוץ כו׳. דמסירת דבאיב בה לא

ח"כ תרומה לא תפיכא לה מתוך שתיכף נתכלה חלה לכהנים טהורים ומכרת בזול תרכה : לא יפתח לו בנדר . תה לא שאל ממנו פתחם שידור לא יתפיל הוא בנדר : ובמה שהוא מדירו .

מבשבועה בה"א אף בשבועה ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ובה"א אף יפתח לו בנדר בש"א במה שהוא מדירו ובה"א אף במה שאינו מדירו ביצד אמר לו אמור קונם אשתי נהנית לי אמר קונם אשתי ובני נהנין לי בש"א אשתו מותרת ובניו אסורין ובה"א אלו ואלו מותרין : (ה) הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתשרף אין להן פדיון : (ו) הנודר מיודעי הים מותר ביושבי היבשה מיושבי היבשה אסור ביודעי הים שיודעי הים בכלל יושבי היבשה לא כאלו שהולכין מעכו ליפו אלא במי שדרכו לפרש : (ז) הנודר מרואי החמה אסור אף בסומין שלא נתכוין זה אלא למי שהחמה רואה אותו : (ח) הנודר משחורי הראש אסור בקרחין ובעלי שיבות ומותר

בנשים

ח"ק תרומה לה תפיכא לה מתוך עד שיקצלו חלה לכהנים טהורים ומכרת בזול תרכה : לא יפתח לו בנדר . תה לא שאל ממנו פתחם שידור לא יתפיל הוא בנדר : ובמה שהוא מדירו .

מבשבועה בה"א אף בשבועה ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ובה"א אף יפתח לו בנדר בש"א במה שהוא מדירו ובה"א אף במה שאינו מדירו ביצד אמר לו אמור קונם אשתי נהנית לי אמר קונם אשתי ובני נהנין לי בש"א אשתו מותרת ובניו אסורין ובה"א אלו ואלו מותרין : (ה) הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתשרף אין להן פדיון : (ו) הנודר מיודעי הים מותר ביושבי היבשה מיושבי היבשה אסור ביודעי הים שיודעי הים בכלל יושבי היבשה לא כאלו שהולכין מעכו ליפו אלא במי שדרכו לפרש : (ז) הנודר מרואי החמה אסור אף בסומין שלא נתכוין זה אלא למי שהחמה רואה אותו : (ח) הנודר משחורי הראש אסור בקרחין ובעלי שיבות ומותר

בנשים ובקטנים שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים : (ט) הנודר מן הילודים מותר בנולדים מן הנולדים אסור בילודים ר"מ מתיר אף בילודים וחכ"א לא נתכוין זה אלא במי שדרכו להוליד : (י) הנודר משובתי שבת אסור בישראל ואסור בכותים מאוכלי שום אסור בישראל ואסור בכותים מעולי ירושלים אסור בישראל ומותר בכותים : (יא) קונם שאיני נהנה לבני נח מותר בישראל ואסור בעכו"ם שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומותר בעכו"ם . שאיני נהנה לישראל לוקה ביותר ומוכר בפתות שישראל נהנין לי לוקה בפתות ומוכר ביותר (גמ' אין) אם שומעין לו שאיני נהנה להן והן לי יהנה לעכו"ם קונם שאיני

נהנה

בנשים ובקטנים שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים : (ט) הנודר מן הילודים מותר בנולדים מן הנולדים אסור בילודים ר"מ מתיר אף בילודים . בגמ' מפרש דאסורי מתסרת וה"ק מן הנולדים אסור בילודים ר"מ אומר לף הנודר מן הנולדים מותר בילודים כי היכי דהנודר מן הילודים נולדים : אלא מי שדרכו להוליד . כגון חדש וכהמה לאפוקי עוברות וניסאלין מולידים לחלה מטילים בניס : (י) מאוכלי שום . לחד מעבר תקנות אחקן עזרא ביהו לוכלים שום לילי שבת הוא זמן עוכה של תלמידי חכמים : ומותר בכותים . שחינן עובדי לרגל ואע"ג דמדאוריית הוא מפני שהם שומרים ירושלים ובאמרו להם הר גריזים : (יא) מותר בישראל. שיצאו מכלל בני נח(יד)ואסור בעכו"ם ואפי' בלותם שהם מזרע אברהם: אסיר בישראל. וגריס ר' יצחק בכלל זרע אברהם ניהו דכתיב כי אך המון גויס כתמיך : ומותר בעכו"ם.ואפילו בלותם שהם מזרע אברהם דלא לאקרי זרע אברהם אלא בני יעקב בלבד דכתיב כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא כל יצחק : שאיני נהנה לישראל. משל לישראל : שאין ישראל נהנים לי . משלי : ומוכר ביותר אם שומעין לו : גרסינן בלומר יתכור הדבר ביותר מכדי שויו אם יולא מכיוון לשמוע לו ולקנות ממנו התפך ביותר ממה שהוא: לעולם

כנדרים הלך אחר לשון בני אדם הר"מ : (יג) גמ' ומפי הר"ר אלמא אפי' קרסין בכלל וכיון דאסורי אדם לבני קרסין בכלל לאו דוקא ולאומן בעלמא אדם מתאר לומס בשמורי אדם נתכוון דסיינו אלמא כו' . (יג) מפיס לשלמון בני אדם כך הוא דאלו בשלמון מיהא משמע כמי בשתידים להוולד כדכתיב בל הבן שילוד הר"ן : הנולדים. לשלמון שנולדו כולל שניהם לומס שנולדו ולומס שעתידים להוולד ור"ל בשלמון בני אדם . לא כו'. לפרושי טעמיה דת"ק מפוס שלא נתכוון זה אלא מי שדרכו להוליד בין לשבח בין לשעבר ור"מ סובר בשלמון בני אדם לא מיקרי נולדים אלא שתידים להוולד הר"ן ומתי"ט : ואסור כו' . שתין בכלל דבריו אלא מצוין ומוסין והרי כותים שפס גריס הס מצוין ומוסין משא"כ עכו"ם דאלא ע"ג דמשכחת דמוסין תינן מצוין דאקדם הר"ן : (יב) כיון דאקדם אברהם לאקרו על שמיס גמ' : לישראל . דוקא נקט לומה שלימה דאלו מכניהו תנן בפ"ק דלקמן דלא ימכור ופי' הר"ב נזירה שאת יקח כו' אבל לומה שלימה לא נזרו אא"ת לו שיפרוש מכולס כ"ל הר"מ : לוקה כו' . מוקמינן בגמ' בזנינא מליעתא כלומר שהינו סריף בקופלי' הרבה והינו מוטל גס כן דלא קפיד עליה בלל דאיכא הבאת לוקא ומוכר כל שהוא נמכר שוה בשוה וכ"ז דוקא בשאחר את"ת לו שיפרוש אבל יש לאחר על עלמו נכשיפס אפי' לקח שוה ק' לי לאחר על עלמו נכשיפס שהרבו בבר חל על בר' לאחר להנות מעקפו שהרבו בבר חל על נכשיפס הר"ר : אם שומעין כו' . כי היכי דלא למפפס תבא בליטבא דתימר ליה אטו בשופטני עסקינן הלכך קאמר תבא גופא אם שומעין לו : לעכו"ם . קמ"ל דלא תימא כיון

קאמר בבעלי השער (יב) שאין נקראים שחורי הראש אלא אנשים . לפי שהכתוכים פעמים מגלים ומשערות לחשם נשים לעולם הולכות ולחשם מכוסה והקטנים בין זכרים בין נקבות סולבין בגלוי הראש ואינם ניכרים בין זכר לנקיבה ומש"ה לא מקרי שמורי הראש אלא בגדולים : (ט) מן הילודים . משמע שנולדו בבר (יג) : מן הנולדים . משמע העתידין להולד : מן הנולדים ר"מ מתיר אף בילודים . בגמ' מפרש דאסורי מתסרת וה"ק מן הנולדים אסור בילודים ר"מ אומר לף הנודר מן הנולדים מותר בילודים כי היכי דהנודר מן הילודים נולדים : אלא מי שדרכו להוליד . כגון חדש וכהמה לאפוקי עוברות וניסאלין מולידים לחלה מטילים בניס : (י) מאוכלי שום . לחד מעבר תקנות אחקן עזרא ביהו לוכלים שום לילי שבת הוא זמן עוכה של תלמידי חכמים : ומותר בכותים . שחינן עובדי לרגל ואע"ג דמדאוריית הוא מפני שהם שומרים ירושלים ובאמרו להם הר גריזים : (יא) מותר בישראל. שיצאו מכלל בני נח(יד)ואסור בעכו"ם ואפי' בלותם שהם מזרע אברהם: אסיר בישראל. וגריס ר' יצחק בכלל זרע אברהם ניהו דכתיב כי אך המון גויס כתמיך : ומותר בעכו"ם.ואפילו בלותם שהם מזרע אברהם דלא לאקרי זרע אברהם אלא בני יעקב בלבד דכתיב כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא כל יצחק : שאיני נהנה לישראל. משל לישראל : שאין ישראל נהנים לי . משלי : ומוכר ביותר אם שומעין לו : גרסינן בלומר יתכור הדבר ביותר מכדי שויו אם יולא מכיוון לשמוע לו ולקנות ממנו התפך ביותר ממה שהוא: לעולם

יצקב (כ"ל הר"ן) ופרש"י אלא יאמרו יאסרו פירות שבשוקם עלי בשבועה אם אינן של תרומה ומיינו דתנן בשבועה דהוה משמע דמיירי בשאבל שבדגריו כן הוא ובכני לא מייני ועפ"י נסיעות . ומו דתימא דהוי כמו נדרי שגגות דלעיל דכני לקדשיכו שהיה סבור שת"ל שיגגה ולא ; גמר בלבו לאקדיטן קמ"ל דדבריס שבלב כי סני דלא מוכח לא חויין דבריס הרש"ם. (ו) גמ' דאל"ה אימא קדשי.יש כו'. נדין הוא דסו"ל לאמתי קדושת כו' אלא אייתי דסיפא דאמני אין להס כו' גמ' (ז) ז"ל הרש"ם ולא אמר שאסרן עליו נקרבן כיון דלא אמר עלי ע"ל אבל אי אמר עלי הרבן אע"ג דלא אמר בקרבן הוי נדר לאסור אימר על נפשו ולא לאקדיטן : (ח)ל' הר"ב בלותן שאין רגילין לצאות יוצדי היום בלו ות : (ט) ל' הר"ן אפי' הס עכשיו בית שמופס לעלות ליבשה : (י) ומשמשמע דדוקא במי שרגיל בזה תדיר ל"ל במי שהית יוצד בשעת נדרו מעכו ליפו הרשב"ם : לפרש . נקרא היוצד בית בחליות גדולות מתרחק מן החרן ריחוק גדול לבל מעכו ליפו הולכים על מוף היס וקרוב ליבשה הר"ם : (יא) גמ' ומפיים לאפוקי הנים שביסוטוברין שבמעי אמן שאין אמה רואה אומן שמומר בהן כו' והעיקר בבל זה בנדרים

ח"ק תרומה לה תפיכא לה מתוך עד שיקצלו חלה לכהנים טהורים ומכרת בזול תרכה : לא יפתח לו בנדר . תה לא שאל ממנו פתחם שידור לא יתפיל הוא בנדר : ובמה שהוא מדירו . מבשבועה בה"א אף בשבועה ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ובה"א אף יפתח לו בנדר בש"א במה שהוא מדירו ובה"א אף במה שאינו מדירו ביצד אמר לו אמור קונם אשתי נהנית לי אמר קונם אשתי ובני נהנין לי בש"א אשתו מותרת ובניו אסורין ובה"א אלו ואלו מותרין : (ה) הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתשרף אין להן פדיון : (ו) הנודר מיודעי הים מותר ביושבי היבשה מיושבי היבשה אסור ביודעי הים שיודעי הים בכלל יושבי היבשה לא כאלו שהולכין מעכו ליפו אלא במי שדרכו לפרש : (ז) הנודר מרואי החמה אסור אף בסומין שלא נתכוין זה אלא למי שהחמה רואה אותו : (ח) הנודר משחורי הראש אסור בקרחין ובעלי שיבות ומותר

בנשים ובקטנים שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים : (ט) הנודר מן הילודים מותר בנולדים מן הנולדים אסור בילודים ר"מ מתיר אף בילודים וחכ"א לא נתכוין זה אלא במי שדרכו להוליד : (י) הנודר משובתי שבת אסור בישראל ואסור בכותים מאוכלי שום אסור בישראל ואסור בכותים מעולי ירושלים אסור בישראל ומותר בכותים : (יא) קונם שאיני נהנה לבני נח מותר בישראל ואסור בעכו"ם שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומותר בעכו"ם . שאיני נהנה לישראל לוקה ביותר ומוכר בפתות שישראל נהנין לי לוקה בפתות ומוכר ביותר (גמ' אין) אם שומעין לו שאיני נהנה להן והן לי יהנה לעכו"ם קונם שאיני

נהנה

לערלים. דעתו על מי שמילו מאתמין בכרים מילי: למוליים . סמאתמיסים בכרים מילה : מותר בערלי ישראל . כגון מי שמתו אחיו מחמת מילה : ואסור במולי עכו"ם . כגון ערבי מהול ונכטוני מהול : שלש עשרה בריתות . כלומר כפי מילה שנאמר לאברהם : שהיא דוחה את השבת . דכתיב וביום השמיני יומל בשר ערלתו' אפי' בשבת : שהיא דוחה את הנגעים . דדרשינן יומל ואפי' במקום בהרת ואין כאן משום קוצץ בהרתו שהוא כאלו השמיר בנגע צרעת :

נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עכו"ם קונם שאיני נהנה למולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי עכו"ם שאין הערלה קרויה אלא לשם עכו"ם שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב . ואומ' והי' הפלשתי הערל הזה ואומר פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוזנה בנות הערלים (רבי אלעזר בן עזריה אומ' מאום' הערלה שנתגנו בה הרשעים שנא' כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב) ר' ישמעאל אומר גדולה מילה שנכרתו עליו י"ג בריתות : ר' יוסי אומר גדולה מילה שדוחה את השבת החמורה ר' יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שלא נתלה לו למשה הצדיק עליה מלא שעה רבי נחמיה אומר גדולה מילה שדוחה את הנגעים . רבי אומר גדולה מילה שכל המצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל שנאמר התהלך לפני והיה תמים ד"א גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקב"ה את עולמו שנאמר כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי :

דח"ת לו לעמוד בנדרו וס"ל כסתי דפ"ב שבועה שלא תיכון ג"ר לוקח וייבן לתלמר וס"ל ניחא דיסכים לתלמר דדבר שח"ת מקנתא בעכו"ם אפ"פ קמ"ל דלא כיון דתיכף שהוא מקנה רשוקה לו סר"ב : והי' בו' אי מקרא קמ"ל תיכף לדחויי דערלי לב קאמר כו' מס"ד אמר ואו' ואפ"ג דתפסר שנולד מהול וכ"ת נולד מהול לא שכיח ואו' פן וגו' וכאומה ודאי שכיח הר"ב ואפ"ה נקט קרא דכל הגוים משום דהשוה קרא נכיח מפי הקב"ה אמרו ומה"ט לקדמיס אע"ג דירמיס כתר דוד הוא : שלש עשרה בריתות . כלומר שלכך נאמר במספר י"ג לומר לדמזקא שמשום שקולה וגדולה וכרים כרותה עליה כמו שנכרתו ברית על י"ג מדות שנאמרו למרע"ה ומס נאמר הכא אלכי כורת ברית שאין שום אחת מהן מוחזק ריקם תוי"ט וכ"ע וייטיב לך : למשה כו' . דיש זכות תולה כדתנן במ"ד פ"ג דסוטה וכ"ל דה"ט דכל המצות כולן הן הן לגופו וזו משה שבגופו היא ולפיכך אין בשום מצוה לתלות עונש: מלא שעה כדאמר רבי בברייתא שלא נתרצל מרע"ס אלא כך אמר אמול ואלא שכתה כו' אמול ואשתה ג"ר הקב"ה אמר לי לך שוב מצריים אלא מפני שנתעסק במלוי אחלה כו'וס"מ דאלא שעה של התעסקות, במלוי אחלי לא נאלה לו ואתו מלוי כ' רמ"י שתמוך למצריס היה : תמים . עי' פרס"י ול"ל דתקרא גופיה דייק דאתי התהלך לפני אלא שעד שלא היה נמול היה נופל על פניו כשנראה לו הקב"ה ומעתה לפי שהוא בעל מום ואין רואי להקריב לפני הקב"ה אלא בשלמים כשתמים, מומו ופ"ז ת"ל הקב"ה התהלך כו' ואיך נדיק לכ"ת כי מסיס תמיס בלא מום : וליולה . ואפ"ג דתמן בפ"ב דמגילה דאין מלין אלא ביום מ"מ סרי מעשה שמימול הכא התוא קיימא בגופו, יומם ולילה תוי"ט :

גבורא נדרים דף לב ע"א הלכה ה בלה כלי החיצון דת"ת דמלכות דבריאה **השתפא**

ופלוגא דר' אלעזר דאמר רבי אלעזר גדולה תורה שאלמלא

לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי . א"ר אבהו אמר ר"א מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים ר"י שנים מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים שנאמר וירק את חניכיו ילידי ביתו ושמואל אמר מפני שהפריז על מדותיו של הקב"ה שנאמר במה אדע כי אירשנה ור' יוחנן אמר מפני שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה שנאמר תן לי הנפש והרכוש קח לך . וירק את חניכיו ילידי ביתו רב אמר שהוריקן בתורה ושמואל אמר שהוריקן בזהב . שמונה עשר ושלש מאות א"ר אמי בר אבא אליעזר כנגד כולם איכא דאמרי אליעזר הוא דחושבניה הכי הוי וא"ר אמי בר אבא בן שלשה שנים הכיר אברהם את בוראו שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי חושבניה מאה ושבעין ותרין ואמר רמי בר אבא השתן בחושבניה תלת מאה שיתין וארבעה ואמר רמי בר אבא כתיב אברם וכתיב הוא אברהם בתחלה המליכו הקב"ה על מאתים ומ"ג אברים ולבסוף המליכו על מאתים ומ"ח אברים אלו הן שתי עינים ושתי אזנים וראש הגויה ואמר רמי בר אבא מאי דכתיב עיר קטנה ואנשים וגו' עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו אברים ובא אליה מלך גדול וסבב אותה זה יצה"ר ובנה עליו מצודים גדולים אלו עונות ומצא בה איש מסכן וחכם זה יצ"ט ומלט הוא את העיר בחכמתו זה תשובה ומע"ט ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא דבשעת יצה"ר לית דמדכר ליה ליצ"ט . והחכמה תעוז לחכם מעשרה שליטים החכמה תעוז לחכם זו תשובה ומעשים טובים מעשרה שליטים שתי עינים שתי אזנים ושתי ידים ושתי רגלים וראש הגויה ופה . א"ר זבריה משום רבי ישמעאל ביקש הקב"ה להוציא כהונה משם שנאמר והוא כהלאל עליון כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום הוציאה מאברהם שנאמר ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ וברוך אל עליון אמר לו אברהם וכי מקדימין ברכת עבד לברכת קונו מיד נתנה לאברהם שנאמר נאם ה' לארני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך ובתריה כתיב נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם וכו' :

רש"י

הפרין . נתגדל : מוריקן בתורה . מוריק לפס דבר תורה :

זוהר אמור דף קג ע"ב ת"ת דאצילות יוד הא ואו הא

רבי אלעזר פתח כה אמר ס' זכרתי לך חסד נעוריך וגו' סלי קרא על כ"י אתמר בשעתא דסות חזלה במדברא עמסון דישראל זכרתי לך חסד דא עגלה דאסרן דנטלה בשתם אחרנין דאתקשרו עליך ונסירו עלך . אסנת כלולותיך דאשתכללו לך (ס"א וכלסו אשתכללו בך) ואעטרו לך ואתקינו לך ככלס דתעדי תכשיטא וכל כך למס כגון לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה ת"א בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא גלה דמסיממותא שכינתא פרסא גדפסא עליס מלעילא ואכרסס ואמסס לדיקיא

לחברין שויין מדוריסן עמיס . ח״ר חנה חברסס ומסמס לדיקייך ודוד מלכה שוין מדוריסון
עמיס סס״ד בסכת תסבו שבעת ימיס שבעת ימיס כתיב ולה בשבעה ימיס כנוונה דה
כתיב כי ססת ימיס עסה ס׳ לת סמיס וגו׳ וכתי ב״נ למחרי בכל יומת ויומת בחנפין
נסירי בחוספיזין לחין דסריין עמיס וח״ר חנה כתיב בסכת תסבו שבעת ימיס ולכתר יסבו
בסוכות בקדמיתת תסבו ולכתר יסבו חלק קדמתס לחוספיזי . תניינת לכני עלמת קדמתס
לחוספיזי כי סת דרב סמונת שבת כד סוס עייל לסוכס סוס חדי וקחיס על פתחת
דסוכס מלנחו ואמר לזמן לחוספיזין מסדר (ר״ת נסדר) פתורת וקחיס על רגלוסי
ומברדוחומר בסכת תסבו שבעת ימיסתיבו חוספיזיעלחין תיבו חוספיזי מסימנותת
תיבו חריס (ר״ת חסמי) ידוי וחדי ואמר זכתס חולקת זכתס חולקיסון דיסרחל
דכתיב כי חלק ס׳ עמו וגו׳ וסוס יתיב תניינת לכני עלמת דמחן דחית ליס חולקת
בעמת ובחרעת קדיסת יתיב בללת דמסימנותת לקבלס חוספיזין למחדי בסחי עלמת
ובשלמת דחתי ובעי למחדי למסכתי מ״ע בנין דחולקת דחיזון חוספיזין דזמין
דמסכתי סוח :

הלכה פסוקה — יוסף לחק — מוסר

רמ״ם הלכות ברכות פ״ו

(א) אין מניחין בשר חי על השלחן . ואין מעבירין כוס מלא על השלחן . ואין סומכין את הקערה בשעת ואין זורקין את השלחן ולא את התיכוכית ולא את האוכלין שאין להן קליפין . כגון תותים וענבים . וזאנים מפני שהן נמאסים ומותר למשוך את היין בצנורות בבתי חתנים וזורקין לפניהם קליות ואגוזים בימות החמה אבל לא בימות הגשמים מפני שנמאסין . ואין נושלין ידיהן בין בין חי בין מבושל וכן אין מספידין שאר אוכלין ומשקין דרך כזוי וכעישה : (ב) אסור לאורחים לישול כלום ממה שלפניהם וליתן ביד בנו או בתו של בעל הבית שמא יתבייש בעל המעודה שהרי אין לו אלא מה שהביא לפניהם ונמצאו הקטנים נושלים אותן והולכים . לא ישלח אדם להבורו חבית יין ושפן צף על פיה שמא ישלח לו אדם חבית שכולה יין וידמה שהוא שפן ושפן הוא שעל פניה בלבד ויודמן אוהבים ויתבייש וכן כל כיוצא בדברים אלו המבאים לידי בושה לבעלי המעודה אסורים :

בעל כלמון תס׳כתו קסס לחתרי חסר למד לסומו דכר סקר ופיו סלם כרעס ומרוב סהרגל לימנו סלוט ברומו . וכלמו לסומו נורס המחסבס בעניו שבחמר כוות מחסוב לסיכך ומחמר שפתי כסיליס תבלעמו ומחמר פי כסיל מחתס לו מחתס לסון ירחס ומגור רוגס לומר כי ככסיל ירת ויגור מזעס לסומו פן יוקע בו כחמר ירת מחויבי כי לין שפתיו ברסומו . גס חטלו נקל בעיניו כי יחמר לך דבר שפתיס כוח ולח פכס לל מזקיו ברכיסעל כן לל יסוב מדרכו הרעס ולס סוב יסוב לין מסוכתו שליתב כי לל יכיר גודל חטלו כי ססחסוכס בשליתס לכבקות מפעל רב כי יקר יקר היגון בעפרו כיקוד גס ואמר שלמס ע״ס זד יכיר לך שמו עוסס בעברת זדון פירוס שלך לחר גבר זדונו לכבות בלסומו ונלותו ונחומו ועברתו ומרומו לל תחמר כי בלסומו לבד יכס ולח כחעשס כי יזדע חדע כי כוח עוסס בעברת זדון ר״ל כי חס לל יוכל להמות חת חויניו בלסומו ויוכל לחתר כמות כו כמעשס יכס בעברס ולח יחסול לחתר לחמרו ז״ל בענין דוחס כי לחתר לוס שחול להמות בכהניס וימחנו חנשים לכהניס

תמר לרוחב לחתס סכית בלמון לחתס תכס בחרב שנחמר סוב לחתס ופגע בכהניס :

ברכה יום ד תורה

למשיקמס״ת דז״ל יהוה בפס י יה יהו יהוה רוס יוד הא ואו הא בשמס יְהוָה סיס ימידס ו דמילוי וו לל שס ב״ן שבעשיס בניקוד מולס :

א וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ וּמִמְלֹאָהּ וּרְצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה תָּבוֹאתָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף
וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו : א וּמִטּוּב אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ וְרָצוֹי לֵיהוֹה
דִּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּשְׁמַיָּא וְעַל מֹשֶׁה אִתְגְּלִי בַּאֲסַנְיָא יִיתוֹן כָּל אִלֵּין לְרֵישָׁא
דְּיוֹסֵף וְנַכְרָא פְּרִישָׁא דַּאֲחוֹהִי : ב בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם
קַרְנָיו בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּו אַפְסֵי־אָרֶץ וְהֵם רִבְבוֹת אֶפְרַיִם וְהֵם
אַלְפֵי מְנַשֶּׁה : ב רַבָּא דִּבְנוֹהִי זִינָא לֵיהּ וּגְבוּרָן דְּאִתְעֲבִידָא לֵיהּ מִן

קדם

קֶדֶם דְּתוּקְפָּא וְרוּמָא דִּלֵּיהּ בְּגִבּוֹרְתֵּיהּ עַמְמַיָּא יַחֲמֵל כַּחֲדָא עַד
סְיָפֵי אַרְעָא וְאִנּוּן רִבְוָתָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וְאִנּוּן אַלְפַיָּא דְּבֵית מְנַשֶּׁה :
ג וְלִזְבוּלֻן אָמַר שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאָהָלֶיךָ : ג וְלִזְבוּלֻן
אֲמַר חֲדִי זְבוּלֻן בְּמִפָּקָךְ לַאֲנָחָא קָרְבָא עַל בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ וְיִשָּׂשכָר
בְּמַהֲכָךְ לְמַעְבַּד זִמְנֵי מוֹעֲדַיָּא בִּירוּשְׁלֶם : ד עַמִּים הַר יִקְרָאוּ שָׁם
יִזְבְּחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִינָקוּ וּשְׂפֻנֵי טְמוּנֵי חוֹל : ד שִׁבְטַיָּא
דְּיִשְׂרָאֵל לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא יִתְכַּנְּשׁוּן תַּמָּן יִכְסוּן נִכְסַת קוּדְשִׁין
דְּרַעֲוָא אֲרֵי נִכְסֵי עַמְמַיָּא יֵיבְלוּן וְסִימַן דְּמַטְמְרָא בְּחָלָא מִתְגַּלְיָין לְהוֹן
ה וּלְגָד אָמַר בָּרוּךְ מַרְחִיב גָּד כְּלָבִיא שָׁכַן וְטָרַף זְרוֹעַ אַף־קָדְקֹד :
ה וּלְגָד אֲמַר בְּרִיךְ דְּאַפְתִּי לְגָד כְּלֵיתָא שָׁרֵי וְיִקְטוֹל שִׁלְטוֹנִין עִם
מַלְכִין : ו וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ כִּי־שָׁם חֶלְקַת מְחֹקֵק סָפוּן וַיֵּתֵא רָאשֵׁי
עָם צִדְקַת יְהוָה עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם־יִשְׂרָאֵל : ו וְיִתְקַבֵּל בְּקַדְמֵיתָא
דְּלֵיהּ אֲרֵי תַּמָּן בְּאַחֲסָנַתֵּיהּ מֹשֶׁה סַפְּרָא רַבָּא דְּיִשְׂרָאֵל קְבִיר הוּא
נִפֵּק וַאֲתָא בְּרֵישׁ עַמָּא זַכְוָן קֳדָם יְיָ עֲבַד וְדִינוֹהִי עִם יִשְׂרָאֵל :

נביאים יהושע א

למשיך מכ״ס דז״ל צבאות בפס צ צב צבא צבאו צבאות רוס יהוה בשמס דנלס אדני בשמס דסוד יְהוָה סיס ימידס דנלס יְהוָה סיס ימידס דסוד לל שס בן שבעשיס :

א וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן
מְשָׁרֵת מֹשֶׁה לֵאמֹר : א וַהֲוָה בָּתַר דְּמִית מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ
וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן מְשַׁמְּשָׁנֵיהּ דְּמֹשֶׁה לְמֵימָר : ב מֹשֶׁה עַבְדִּי
מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל : ב מֹשֶׁה עַבְדִּי מִית וּכְעַן קוּם
עְבַר יָת יַרְדְּנָא הָדֵין אַתְּ וְכָל עַמָּא הָדֵין לְאַרְעָא דְּאֲנָא יָהִיב לְהוֹן
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל : ג כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם נְתַתִּיו
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־מֹשֶׁה : ג כָּל אַתְרָא דְּתִדְרוֹךְ פַּרְסַת רַגְלְכוֹן בֵּיהּ
לְכוֹן יְהַבְתֵּיהּ כְּמָא דְּמַלֵּלִית עִם מֹשֶׁה : ד מֵהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה
וְעַד־הַנָּהָר־הַגָּדוֹל נְהַר־פְּרָת כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים וְעַד־הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא

מצודת דוד

(ה) ויכי . כתס כוי״ו לסוסיף ולתבר למס שסשלימס בתורס המוויימת בספור מיתת משס ותמר שתת״ו תמר ס׳ לל יכוסע וכו׳ :
(ב) משס עבדי מת . ר״ל לילו סיס עדיין חי לל יכולתס לעבור לת הירדן כי עליו נגזר לבל יעבור : ועתה : כוותיל וכוות מת קוס עבור וכו׳ : (ג) כו מוסב על תחלת המקרת לכל מקום : (ד) תכוח המשס . שטוח כרוח מכוח המשס :

רש״י

ויכי לחתרי מות משס . מסוכר על סדר כתורס המסויימת בספירת משס וזס מסוכר לס : משס עבדי מת . ולילו היו קיים כו הייתי חפץ : כל מקום תדרוך כף רגלכס : לף תוכס לחרץ משתכבו לת כחרץ כל מס שתכבתו ת״ל יהיס קדש ויהיס שלכס : מהמדבר וסלבנון הזס . כוח מדבר קדש מדבר ציז : ועד הנהר הגדול נהר פרת : וו

הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְבוּלֵכֶם׃ ד מִמַּדְבְּרָא וּלְבָנוֹנָא הָדֵין וְעַד נַהֲרָא רַבָּא
נַהֲרָא דְּפָרָת כֹּל אַרְעָא חִתָּאֵי וְעַד יַמָּא רַבָּא מַעֲלֵנִי שִׁמְשָׁא יְהֵא
תְּחוּמְכוֹן׃ ה לָא־יִתְיַצֵּב אִישׁ לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם־
מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אַרְפְּךָ וְלֹא־אֶעֶזְבֶךָּ׃ ה לָא יְתַעַתַּד אֱנָשׁ קֳדָמָךְ
כֹּל יוֹמֵי חַיָּיךְ כְּמָא דַּהֲוָה מֵימְרִי בְּסַעֲדֵיהּ דְּמֹשֶׁה כֵּן אֶהֱוֵי עִמָּךְ לָא
אֶשְׁבְּקִנָּךְ וְלָא אַרְחֲקִנָּךְ׃ ו חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תַּנְחִיל אֶת־הָעָם הַזֶּה
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָם לָתֵת לָהֶם׃ ו תְּקֵף וְעֵל אַרֵי
אַתְּ תַּחְסִין יַת עַמָּא הָדֵין יַת אַרְעָא דְּקַיֵּמִית לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן׃

ר"ש"י

רחבם מן המדרום ללעזון : ועד הים הגדול תכוף לשמש ·
לאחרכם מן המזרח למערב : חזק ואמץ · בדרך ארץ כמה שהוא לומר כי אתה תנחיל את הארץ :

מצודות דוד

(ה) לא יתיצב · ר"ל לא יתגבר לפניך נלא הקומה : לא
תתן לך רפיון מתנו :(ו) חזק ואמץ ·בהתגברת השם בראשי :

כתובים תהלים צז צח

לסמניך מיסוד ומלכות דז"ק שין דלת יוד נפם שין שין דלת שין דלת יוד רוש יאהדונהי נסמם
דיסוד א אד אדנ אדני נפם אדני רוש אלף דלת נון יוד נסמם דמלכות יוד הוו הוו הוו סיס
יסודיה דיסוד יְהוָה סיס יסודיה דמלכות לל סם ב"ן שבעשיס

א שִׁמְעָה וַתִּשְׂמַח ׀ צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃
א שְׁמָעַת וַחֲדַת כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן וְדָיְצָן בְּנָהָא דְּבֵית יְהוּדָה
מִן בְּגַלַל דִּינָךְ יְיָ׃ ג כִּי־אַתָּה יְהוָה עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ
עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ ג אֲרוֹם אַתְּ הוּא יְיָ עֲלָאָה עַל כָּל יַתְבֵי אַרְעָא לַחֲדָא
אִתְעַלֵּיתָא עַל כָּל דַּחֲלַיָּא׃ ג אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת
חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃ ג רְחִימַיָּא דַייָ סְנוּ בִישׁ מְטוּל דְּמֵרִים
נַטִּיר נַפְשָׁת חֵסִידוֹהִי מִן אֵידֵיהוֹן דִּרְשִׁיעֵי יְפַצִּיאִנוּן׃ ד אוֹר זָרַע
לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃ ד נְהוֹר דַּנַח וּמְטַמַּר לְצַדִּיקַיָּא וְלִתְרִיצֵי
לִבָּא חֶדְוָא׃ ה שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃ ה חֲדוֹן
צַדִּיקַיָּא בְּמֵימְרָא דַייָ וְאוֹדוֹן לְדָכְרָן שׁוּם קוּדְשֵׁיהּ׃ ו מִזְמוֹר שִׁירוּ
לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃
תּוּשְׁבְּחַת נְבוֹאָה שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ שַׁבַּח חֲדַת אֲרוֹם פְּרִישָׁן עֲבַד
פְּרִיקַת לֵיהּ יְמִינֵיהּ וְאַדְרַע שְׁבִינַת קוּדְשֵׁיהּ׃

ר"ש"י

מעמיך · בתחתר : תור זרוע לנדיק · זרועה תמם מוכנה לעמוד לפם : שורו לה׳ · כל תלה לשחיר :

מצודות דוד

[ה] שמעה כלשון השמע ליון נקמת תלויב לה השמת :
למען משפטיך · בעבור עבירת משפטיך : (ב) נעלית ·
תתה מעולה ומשובח על כל תלטים פם לנת השמים הכעבדים

[ו] תושבחת תוכני ביאתו עומני סרע ולה תפתרו מהסכרי סכם ב"שומר נפשות חסידיו ו"ילשמיד הרשעים ספס:
[ז] לצדיק לנדיק נם תור זרוע"ל כמו זרוע שתמם · ליישרי לב זרוע שתמם וכפל הדבר בם"ש : (ה) בם"בתפארת בי : לזכר .
ר"ל מלא לפל זכרון תוכ:ולישרי לב שתמם · ליישרי לב זרוע שתמם וכפל הדבר בם"ש : (ה) בם"בתפארת בי : לזכר .
ר"ל מלא לפל זכרון תוכ:ולישרי לב שתמם · ליישרי לב זרוע שתמם וכפל הדבר בם"ש : (ה) בם"בתפארת בי : לזכר .

משלם כו׳ · ויש עליו שבועה שחייבו ברשותו :
(ה) והלי דהדרה וחייב הכא משום
דכתי למחני חיובי ופטורי דקרבן שבועה דידהו
תנא בריישא חיובי ופטורי דממון דידהו לפי
שקרבן שבועה בחיובי
ופטורי תלוי בכך כו׳
כדמפרש ואזיל לי׳ לש"ס
כו׳ : (ב) פי׳ מה
שחייב על פקדון לבעל
משום בטוי קי"ל כמ"ד
בגמ׳ דשייב : (ג) וכן
לי׳ רש"י דאלו לין כאן
עדים על שנגנב אלא
שחייבו לשבועה ומכירה
לש"פ שים עדים שנגנב
ומכר לי׳ לאו דאיכו
לודי שנגנב לימא דידיה
הוא שנגנב מכר ונפ"ן
דב"ק מ"ב ובפ"ב שם
מ"ז : מת · ושלח ממתנ

כלי אמצעי דנצח דסלכות דיצירה א אל

ארבעה שומרין הן · שומר חנם והשואל · נושא שכר והשוכר שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל נושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האברה ואת הגניבה :

(ב) אמר לש"ח היכן שורי אמר לו מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד·נשבר והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד.נשבה·והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד· נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב משביעך אני ואמר אמן פטור:(ג)היכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה סח והוא שמת או נשבר או נשבה.או נגנב או אבד משביעך אני ואמר אמן פטור היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שאבלו משלם את הקרן הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם היכן שורי אמר לו נגנב משביעראני ואמר אמן והעדים מעידיןאותו שגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם:(ד)אמר לאחד בשוק היכן שורי שגנבת והוא אומר לא גנבתי והעדיממעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ד׳ וה׳ ראה עדים שממשמשין ובאין אמר

גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם

עלמו גנבו ישלם שניס שכל לם כיל לפטור עלמו בטענת לבד לינו משלם כפל : הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם . לבל כפל לל דמודס בקנס פטור : (ד) אמר לאחד מן השוק וכו׳. הכא לל נרסי׳ משביעך לני דסל בלל שבועה מפייב כפל שזה גנב ממש סוף וכגנב כזייב ישלם שניסוין לרוך שבועה: עדים שממשמשין ובאין.רבותא לשמועינן דאפילו בשמתם כיעמוס׳ דעדים מודה לפ"ם מפייב סודלם וכפטור מן הכפל וכיון דאין כפל פטור לף מן הטבילה שכפר בה ובלו עדים שגנב (ג) וטבח ומכר דכל היכא דליכא כפל ליכא חיוב טבילה דה זלמי תרבמה

ארבע פרק ח שומרין הן. ודיניהן שלשה : נושא שכר . שומר שכר : נשבע על הכל · שלח פשע : משלם את הכל. כל הך דתניין במתניתין שבויה ושבורה ומתה וגניבה ואבידה לבל מהם ממתם מלאכה לינו משלם לאומנה בכילתא שאלה ושכיר הוזלת מפורשם בשבועה לת הפועלים (ה) : (ב)ואמר אמן פטור. שאלו הודה לל סיס שאלה כלום ממנו ואע"פ כאן בפירם ממון ואע"פ שבשבע לשקר לל חייבה תורה קרבן שבועה (ג) לאלו סיכה שבפרו ממון וכשהיין לאינו יכול להשבני׳ אלא על הכר שאם׳ הודה ר׳יחי׳ לשל׳ממון(ג)היכן שורי אמר לו אבד . אמר לשומר חנם סיכן שורי אמר לו לבר : משביעדאני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאבלו משלם את הקרן . ולא כפל ואם הודה לו מעצמו עד שלא כאו עדים : משלם קרן וחומש ואשם . כדין שבועה שפקדון דחיכה בה עד שמודה ושב מרשעתו וכא להתכפר : אמר לו נגנב משביעך אני וכולי . השומר חנם שפטר עלמו בטענת גנב ונשבע וכאו עדים משלם כפל דכתיב אם לא ימלא שגנב אם לא ימלא כמו שאמר אלא שהוא

משלם הן. שומרין חנם והשואל · נושא שכר והשוכר נשבעין על הכל · שלח פשע : משלם את הכל. כל הך דתניין במתניתין שבויה ושבורה ומתה וגניבה ואבידה לבל מהם ממתם מלאכה לינו משלם לאומנה בכילתא שאלה ושכיר הוזלת מפורשם בשבועה לת הפועלים (ה) : (ב)ואמר אמן פטור. שאלו הודה לל סיס שאלה כלום ממנו ואע"פ כאן בפירם ממון ואע"פ שבשבע לשקר לל חייבה תורה קרבן שבועה (ג) לאלו סיכה שבפרו ממון וכשהיין לאינו יכול להשבני׳ אלא על הכר שאם׳ הודה ר׳יחי׳ לשל׳ממון(ג)היכן שורי אמר לו אבד . אמר לשומר חנם סיכן שורי אמר לו לבר : משביעדאני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאבלו משלם את הקרן . ולא כפל ואם הודה לו מעצמו עד שלא כאו עדים : משלם קרן וחומש ואשם . כדין שבועה שפקדון דחיכה בה עד שמודה ושב מרשעתו וכא להתכפר : אמר לו נגנב משביעך אני וכולי . השומר חנם שפטר עלמו בטענת גנב ונשבע וכאו עדים משלם כפל דכתיב אם לא ימלא שגנב אם לא ימלא כמו שאמר אלא שהוא

ומשמש אמר רשמעה ולא מצלומי שלשה ומרבעה וכיון דכפל ליכא בזיר ליה מד : (ה) אמר לישואל וכו' פטור . שהרי לא כשכשבע לשקר מייב לם עלמו כמשלומין ואין בשבועה זו כפירת ממון : (ו) חייב . שהרי כפר ממון שהלו הודה היה מחשייב : מת והוא שנשבר וכו' פטור . שהם הודה לו היה משלם וכן : נגנב והוא שאבד או אבד והוא שנגנב פטור . שהרי היה מחוכה לחוכה ולא כפר ממון כשבועה זו : אמר לו אבד או נגנב והוא שמת או נשבה פטור . שהרי היה מפטור לחוכה והפסיד כשבועתו:

משלם אלא קרן : (ה) אמר לשואל היכן שורי אמר לו מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד . נשבר והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד.נשבה והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד . נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד . אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב משביעך אני ואמר אמן פטור . (ו)היכן שורי א"ל איני יודע מה אתה סח והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד משביעך אני ואמר אמן חייב. אמר לנושא שכר והשוכר היכן שורי א"ל מת והוא שנשבר או נשבה נשבה והוא שמת או נשבר נגנב והוא שאבד אבד והוא שנגנב משביעךאני ואמר אמן פטור מת או נשבר או נשבה והוא שנגנב או אבד משביעך אני ואמר אמן חייב אבד או נגנב והוא שמת או נשבה משביעך אני ואמר אמן פטור(זה הכלל כל המשנה מחובה לחובה ומפטור לפטור ומפטור לחובה פטור מחובה לפטור חייב) זה הכלל כל הנשבע להקל על עצמו חייב להחמיר על עצמו פטור :

ירו' ופ"ק ל"ג (ד)

גמרא שבועות דף מו ע"א מלכה ה' כלם כלי מסיטן דנצח דמלכות דבריאה בם

נגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לביתו למשכנו וכו' ודילמא לא משכנו מי לא אמר ר"נ האי מאן דנקיט נרגא בידיה ואמר אייזל ואיקטליה לדקלא דפלניא ואשתכח דקטיל ושדי לא אמרינן דהוא קטליה אלמא עביד איניש דגזים ולא עביד ה"נ דגזים ולא עביד אימא ומשכנו וליחזי מאי משכנו ארבב"ח אמר ר"י בטוענו כלים הניטלין תחת כנפיו . א"ר יהורה ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן ולא אמרן אלא בעל הבית שאינו עשוי למכור את כליו אבל בעה"ב העשוי למכור את כליו נאמן ושאין עשוי למכור את

כליו

רש"י

איזיל ואקטיל . ואקוץ דקל של פלוני ואמלא הדקל קלוץ ומוסיר לארץ : לקוחין הן בידי . ובעל הבית חומר שבשתילין לו : שאין הרבה להטמין . שאין לרם כוח לטוטלן בידו בסוק : לניטיע . שכוח לטוליך בידו לפילו דבר שאין מעמידים : זוגא דסרבלא . מספריים של חורני בגדים

מלאכה : משביעך אני . שע"ג דלא פטר כשטים במידי משביעו לאמת דבריו ואין לפרש שמשביעו שלינו ברשותו וכו' דזה ש"ל ליכבע שבדבריו כן הוא אלא שלינו ברשותו ואם כן מאי קא משמע לן הא לא נשבע לשקר : (ר)והר"ן סעמיקו ואפשר שסוא ל"ג זה שכלל בסרא . להקל כו' חייב . הא נשבע שלא להקל אלא שמשטים בין מסוכה לחוכה בין מפטור לפטור נעשה כנשבע להחמיר על עלמו ופטור :

כליו נמי לא אמרן אלא דברים שאינדרכן להטמין אבל דברים שדרכן להטמין נאמן ושאין דרכן להטמין נמי לא אמרן אלא אינש דלא צניע אבל אינש דצניע היינו אורחיה ולא אמרן אלא זה אומר שאולין וזה אומר לקוחין אבל בגנובים לאו כל כמיניה . לאחזוקי אינשי בגנבי לא מחזקינן . ולא אמרן אלא בדברים עשוין להשאיל ולהשכיר אבל דברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר נאמן דשלח רב הונא בר אבין דברים העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן כי האי דרבא אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר . אמר רב פפא אפילו שומר נשבע אפילו אשתו של שומר נשבעת בעי רב פפא שכירו ולקיטו מאי תיקו . א"ל רב יימר לרב אשי טענו בבסא דכספא מאי חזינא אי אינש דאמיד הוא או אינש דמהימן הוא דמפקדי אינשי גביה משתבע ושקיל ואי לא לא :

זוהר אמור דף קה ע"א ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

ואמר רבי חנא חברים כל יומוי סוס קנים בפרסת חורמין לזמנא חומפיזין ולחקנא לון פחורי שמחא דמזמנין ליה ולכלהו לדיקייא ולדוד מלכא ולא יסבין לון חולקיסון חברים קנים מפחורא וקרי סורו לא מעל חהלי החנסים הרשעים החלה וכלהו סלקין חבתרים : ילחק חמר ובטן רשעים תחסר יעקב חמר פתך חכלת תקינא , ושחר כל לדיקייא חמרי כי כל שולמנות מלהו קיא לוחש בלי מקוש דוד מלכא חמר (חסר כחן) וחנליס דיבו דכתיב ויסי כעשרת הימים ויגוף ס' חת נכל וימות מחי קנ מיירי בגין דדוד שחל לנבל ולחעביד ליה חומפיזא ולא בעא ודא זמין ליה ולא יסב ליה חולקא ובחיבון עשרה יומין דדוד מלכא דחין עלמא שטוף חחדן עליה ב"כ דחנליס ליה בים יתיר מנכל ח"ר חלעזר בנ"כ חורייתא לא חערה עליה דב"כ יתיר חלא במס דיכול דכתיב חים כמתנת ידו וגו' ולא לימא חיים חכול ושבע ורחווי בקרמית' ומס דישחאר חתן למסכני חלא ריפח דכלי דחומפי זין סוא ואי חדי לחומפיזין ורוי לון קב"ס חדי עמיה וחברנס קרי עליה חז חתענג על ס' וגו' ויאמק קחרי עליה כל כלי יוצר עליך לא יצלח חר"ם סחי דוד מלכא חמר ליה בנין דכל זייכין דמלכא וקרבין דמלכא בידוי דדוד חתפקדו חבל יאמק קאמר גבור בחרץ יסיס זרעו וגו' סון ועושר בביתו וגו' יעקב חמר חז יבקע כשחר חורך וגו' שחר לדיקייא חמרי ונאך ס' תמיד וסמביע וגו' דוד מלכא חמר כל כלי יוצר עליך לא יצלח דסח סוח על כל זיכין דעלמא חתפקד זכאה חולקיס דב"ר דזכי לכל סחי זכאה חולקיסון דלדיקוי' בעלמ' דין ובעלמא דחתי עלייסו כתיב ועמך כלם לדיקים וגו' :

הלכה פסוקה יוסף לחכ מוסר

מהערי ת סוכה לר"י ד"לב ע"ח

ס"ם הלכות ברכות פ"י

(א) נסרו מלאכול פסלקין את השלחן וסכברין את המקום שאכלו בו ואח"כ נוטלין את ידיהם שמא ישיירו שם פירורין שיש בהן כזית שאסור להלך בהן ולרחוץ עליהן אבל פירורין שאין בהן כזית מותר לאכרן ביד : (ב) הביאו להם

אם יסוב כעל הלכון כתסובה לריך לנקש מחילה לחסר מולף לו מזמם לפומו והוא לא יזכור מספר כילם כי רבים מלחוכים בכאיב וכמה לפעמים בהלחיב . גם רבים מחסר זכר כי לוחם עבר וסם לא ידעו כי בהיח בליפסלחת הרעה

יתכנים להודיעם ולגלות לזולתם לאשר גמלם רעה כי הוא מכם ואין מכתו ידוע כאיזן שלאחר מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה תחי נבור שהוים . על כן משכל ליאר לאדן כי מחוסך בקצת פעמים רבות ישלם תחיו כאחם ולא נודע מי הכהו . ועוד על פניו לאחר כמשל לאדן כי הפולף באחרב חם נכמרו רחמיו על האדם כשהתחננו אליו ויציב מרכבו אל נדנה לא כן זורק האדן כי אין בידו להשיבו כן כעל לפוקרם לאחר אשר יגיע הדבר מפיו לא יוכל להקון ופעמים שירבר על פנם משפחה וזרוע אל הדורות שכחים לאחריו ולא מניע אליו מעלה מזה . על כן אמרו ז"ל כי האדבר בפנם מצפחה אין לו כפרה עולמית . וכמה האשלה לעומו גם על הקרובים אשר כאדן האה יבער כי על מי לא יבערה רעתו תמיד : וכבר אמרו ז"ל כי האפיקורוס אין לו חלק לעה"ב ה' יוליכנו :

להם מים לנשילה כל שפבריך ברכת המזון הוא נושל ידיו תחלה . כדי שלא ישב הגדול וידיו מזוהמות עד שישוטל אחר . ושאר הטועדין נושלין ידן בפוף זה אחר זה . ואין מבבדין ברבר זה שאין מבבדין בידים מזוהמות ולא בנשרים ולא בדרבים . אלא בם זה הראוי למזו זה ובשעת בניסה : (נ) נאמרו לישול ידיהן ונגבו ידיהן וברכו ברכת המזון והביאו את המונאר מי שבירך ברכת המזון הוא סבירך על המונאר וכולן עונין אמן :

ברכה יום ה תורה

לפמשיך מת"ם דז"ק יהוה נפש י ה יהו יהוה רום יוד הא ואו הא נפמה יְהוָה סיס יפידס ה דמלוי הה לל פס כ"ן פבפשים בניקוד מולס :

א וּלְדָן אָמַר דָּן גּוּר אַרְיֵה יְזַנֵּק מִן־הַבָּשָׁן : א וּלְדָן אָמַר דָּן תַּקִּיף כְּגוּר אַרְיֵה שַׁתָּיא מִן נַחֲלָיָא דַּנְגְדִין מִן מַתָּנָן :

ב וְלִנַפְתָּלִי אָמַר נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן וּמָלֵא בִּרְכַת יְהוָה יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה : ב וּלְנַפְתָּלִי אֲמַר נַפְתָּלִי שְׂבַע רַעֲוָא וּמָלֵי בִּרְכָתָא מִן קֳדָם יְיָ מַעֲרַב יַם גְּנוֹסַר וְדָרוֹמָא יְרֵת : ג וּלְאָשֵׁר אָמַר בָּרוּךְ מִבָּנִים אָשֵׁר יְהִי רְצוּי אֶחָיו וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ : ג וּלְאָשֵׁר אֲמַר בְּרִיךְ מִבְּרַכָת בְּנַיָּא אֲשֵׁר יְהִי רַעֲוָא לַאֲחוֹהִי וְיִתְרַבֵּי בְּתַפְנוּכֵי מַלְכִין: ד בַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת מִנְעָלֶיךָ וּכְיוֹמֶיךָ דָּבְאֶךָ : ד תַּקִּיף כְּפַרְזְלָא וּנְחָשָׁא וּכְיוֹמֵי עוּלֵמָתָךְ תּוּקְפָּךְ : ה אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ וּבְגַאֲוָתוֹ שְׁחָקִים : ה לֵית אֱלָהָא אֶלָּא אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְשָׁכִינְתֵיהּ בִּשְׁמַיָּא בְּסַעֲדָךְ וְתוּקְפֵיהּ בִּשְׁמֵי שְׁמַיָּא :

נביאים יהושע א

לפמשיך מכ"ס דז"ק צבאות נפש צ צב צבא צבאו צבאות רום יהוה נפמה דלנ אדני נפמה דסוד יְהוָה סיס יפידס דלנם יְהוָה סיס יפידס דסוד לל פס כ"ן שבפשים :

א רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוְּךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי אַל־תָּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאול לְמַעַן תַּשְׂכִּיל בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ : א לְחוֹד תְּקֵיף וְעַל לַחֲדָא לְמִטַר לְמֶעְבַּד כְּכָל אוֹרַיְתָא דְמַקְדָּךְ מֹשֶׁה עַבְדִּי לָא תִסְטֵי מִנֵּיהּ לֵימִינָא וְלִשְׂמָלָא בְּדִיל דְתִצְלַח בְּכֹל אֲתַר דְתֵהָךְ : ב לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ

רש"י
רק חזק ואמץ מלרי בתורה כמי שהוא לומר לשמור ולעשות כל הכתוב : תשכיל : תצליח : ספר התורה הזה * ספר משה מורה היה נאמרו : והגית בו : הלא

מצודות דוד יומם
[ל] רק וכו' : כי לולא זאת לא תועיל כלום בהשגת הטוב הרצוי : למען : בעבור תמיד התורה תשכיל :
(כ) כתיב * כלומר כמקרא שלפניו אשר לון משה : למען

יוֹמָם וָלָיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב בּוֹ כִּי־אָז תַּצְלִיחַ אֶת־דַּרְכֶּךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל : ב לֹא יַעְדֵי סִפְרָא דְאוֹרַיְתָא הָדֵין מִפּוּמָךְ וּתְהֵי הָגֵי בֵּיהּ יוֹמָם וְלֵילְיָא בְּדִיל דְתִטַר לְמֶעְבַּד כְּכָל דִכְתִיב בֵּיהּ אֲרֵי בְכֵן תַּצְלַח יַת דַּרְכָּךְ וּבְכֵן תַּכְשִׁט : ג הֲלֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תַּעֲרֹץ וְאַל־תֵּחָת כִּי עִמְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ : ג הָלָא פַּקֵּדְתָּךְ תֵּקֵף וְעַלֵּם לָא תִדְחַל וְלָא תִתְבַּר אֲרֵי בְּסַעֲדָךְ מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ בְּכֹל אֲתַר דְתֵהָךְ : ד וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שֹׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר : ד וּפַקֵּיד יְהוֹשֻׁעַ יַת סַרְכֵי עַמָּא לְמֵימָר : ה עִבְרוּ ! בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְצַוּוּ אֶת־הָעָם לֵאמֹר הָכִינוּ לָכֶם צֵדָה כִּי בְּעוֹד ! שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ : ה עִבַרוּ בְגוֹ מַשְׁרִיתָא וּפַקִּידוּ יַת עַמָּא לְמֵימַר אַתְקִינוּ לְכוֹן זְוָדִין אֲרֵי בְסוֹף תְּלָתָא יוֹמִין אַתּוּן עָבְרִין יַת יַרְדְּנָא הָדֵין לְמֵיעַל לְמֵירַת יַת אַרְעָא דַיְיָ אֱלָהְכוֹן יָהֵב לְכוֹן לְמֵרְתָהּ :

מצודות דוד
תמור * כי כשיום תפיר פן השכח מה : כי תזכשתשמור לעשות וכו' לז הלוים : (נ) לויתיך * לחי תלוה לך חזק כמלחמה תול הלוים ולל תירא : כי עמך ה' וכו' * ולא תמר כי עמך לחי לף אם ה' יהיה כמדבר ודונמתו וישלח כו' ואת שמואל (ש"א י"ג) וכמדבר היה שמואל : (ס) וכו

רש"י
לויתיך חזק ואמץ * כמלחמה כמ"ש לל הערץ ולל תחת : וילו יהושע * ביום שהמנו ימי נכי לכל משם : הכינו לכם * כל דבר ה' לדרך וכלי זיינם למלחמה * בעוד שלשת ימים : נסיף שלשת ימים :

ת"ת המן מכל מקום היה בידם מפרי הלדמה ממה שהכינו להם הנרי חומ"ם ואת זה לום לכהן :

כתובים תהלים קי עב

לפמשיך מיסוד ומלכות דז"ק שיץדלת יודכפס שיץשיץדלת שיץ רום יאהדונהי נפמה דיסוד א אד אדנ אדני נפס אדני רום אלף דלת נון יוד נפמה דמלכות יוֹ הֵוֹ וֹוֹ הֵוֹ סיס יפידס דיסוד יְהוָה סיס יפידס דמלכות לל פס כ"ן שבפשים :

א עַמְּךָ נְדָבוֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶךָ : א עַמָּךְ דְבִית יִשְׂרָאֵל דְמִתְנַדְבִין לְאוֹרַיְתָא בְּיוֹם אַנָּחוּתָא קְרָבָא תִּסְתַּיַּע עִמְּהוֹן בִּשְׁבִהוֹרֵי קוּדְשָׁא רַחֲמִין דְאַלְמָא יִסְתַּרְהֲבוּן לָךְ הֵיךְ נַחֲתַת טַלָּא יַתְבוּן לְרוֹחֲצָן תּוֹלְדָתָךְ : ב נִשְׁבַּע יְהוָה ! וְלֹא

רש"י ינחם
מצודות דוד
(ע) עמך נדבות * כעם אשר יבואו עמך במלחמה הנם יבואו בכדבה לנסולה בעבור קבלת שכר מה ושם אינו עבר תשכול וממרח : ביום חילך * ביום המלחמה אשר תלחם ככח ותמלות כלב : בהדרי קדש : והיא בנחול על שתהא מהודר בקדושה : מרחם * מעת לאחך מרחם אמך אתם דרום לי למלחמה שתלחך : לך טל ילדותך * מה שהכרתני מעת הילדות יהיה לך לנייח נפש כשל הזה שהיא מוכ לכל : (ב) ולא ינחם * לחזור מהבעתנו ולהשוב מהשבה אחרת שהרג נאחר לו אל תירא מהרס וגו' לא ינחם על העוכה

יָנֵחֵם אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק׃ ג יְקֹוָק יָיְ וְלָא יְתוּב
דְּאַנְתְּ מְתַמֵּנִי לְרַבָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּגִין זְכוּתָא דְּהַוֵיתָא מֶלֶךְ זַבֵּי׃
ג אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ מְלָכִים׃ ג שְׁכִנְתָּא דַיְיָ עַל יְמִינָךְ
מְחָא בְּיוֹם רוּגְזֵיהּ מַלְכָּיָא׃ ד יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל־
אֶרֶץ רַבָּה׃ ד אִתְמַנָּא דַּיָּן עַל עַמְמַיָּא מְלֵי אַרְעָא גוּשְׁמֵי רַשִׁיעִין
קְטִילִין מְחָא רֵישֵׁי מַלְכָיָא עַל אַרְעָא סַגִּיעִין לַחֲדָא׃ ה מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ
יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃ ה מִפּוּם נְבִיָא בְּאוֹרְחָא אוֹלָפָן יַקְבֵּל מְטוּל
הֵיכְנָא יְזַקּוֹף רֵישָׁא׃

רש"י

לחר דבר עליך : לחתם כהן לעולם על דברתי מלכי לדק ·
ממך הגה הכתוב ומלכות:על דברת · על פקידת: לדני ·
לחר היום על ימיך במלחמה : ממך כיום לפו מלכים : לח
לרבעה מלכים:דין בגוים·זו היא בשורה ברית בין הבתרים :
מלח גויות , לפיפת פגרים על מלרים על שפת היס : ממך
רחם על לרך רבה · רחם פרשה שכי רחם ושר על כל
הלרלות , מנחל בדרך ישתה וגו' · מיולום שהיס לרלו שהם
על כן היס מריס רחם ומתפלר :

מצודות דוד

לחתם כהן.בשבועה היתה לחר ממלחלה הכתוב: על דברתי.
על עניין מלכי לדק ר"ל כמו מלכי לדק שנחמר בו ומלכי לדק
וכי ומות כהן (בראשית י"ד) : (ג) ד' על ימינך · כלומר
לל תול לברכם ·דבר לומר על כי היס ס' על ימינך כלומר
ממך ונכח כיום ברלות לפו ומחנהו מלחמתו לח ת:כיס
סלעים ולח נכח סזרוע : (ד) ידין בגויס · ס' הוח עשה דין
ומשפע בגויס הסם עד שמקוס סמלחמה היח מלח גויות
מפגרים מתיס : ממך רחם · הוח סכח רחם כ"ח על לרך
הכלח רכה עד לח יוסיף לקוס : (ה) ממנל בדרך ישתה ·
יהיה שבע מדם הרוגיהם כמו שהומה מיס די שבעו ממנל בשוקף בדרך שבני חדם סולכים שתין מי ימתק בידו כי
מימיו מרוכים ושוח במקום שהיפקר לכל כן מן שהמיס שהפקירו לו דמם ורכבם לסכות בהם : על כן · על כי מן
שהמיס שהפקירו לו דמם לכן היס מריס רחם ללמח חוהם חבל לח נכח ידיו שהנבר עליהם :

ברטנורה — משנה קנים פרק ג — עיקר תו"ט

פרש ג **במה** דברים אמורים בכהן גמלך לפיכך קאמר קאי וכני קאמרינן בד"א דאמאי שנאמרבה בעולה שכולם יאותו (ה) וכן אמת לזו ושתים לזו וג' לזו דאמעטע בשר ס"מ בכהן שבא למלך ולשאול היך משפטן : אבל בכהן שאינו נמלך . ושאם לדעת עלמו קן שלם למעלה לאשם אחת עולה כשרה ואחת שעה כשרה ועולה פסולה שלכך :

כלי אמצעי דהוד דשלכות דיצ"ה א אל אלה אלהי אלהים

בד"א בכהן נמלך אבל בכהן שאינו נמלך אחת לזו ואחת לזו שתים לזו ושתים לזו · ג' לזו וג' לזו (ס"ח עשה) כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול כולן למטה מחצה כשר ומחצה פסול

חטאת

גמ' מנים

למעלה מאשם כשר ומאשם פסול : וכל מקום כו'. כגון ג' לזו וב' לזו שים מאשם של אשם אחת למעלה ולמטה המרובה כשר כדפרי' (ג)חטאת לזו ועולה לזו כו' . הא נמי קאי לדתנן לעיל בפ"ק עולה שנתערבה בחטאת לו אפילו כולן יאותו וס"מ בנמלך אבל לא נמלך על תערובתו ועשה קן (ג) למטה וקן למעלה מאשם כשר ומאשם פסול ולא"ג דאי אתי לאתויי דתנן לעיל לא תקריב כדתניא יאותו כולן שאשם דלא נמלך תמרינן שכל ג' חטאת ועולה סתומה ומפורשת . ב' נמים שלקחו שלשה קנין זו לריכה עולה וקן שלם דהייט ב' עולות ואחת חטאת ואחת זו לריכה חטאת וקן שלם דס"ינו ב' חטאות ועולה אחת ופירשו ג' מן הקנין פירוש עולה לזו ופירוש חטאת לזו ואחד מן הקנין הניחו שאומה שלא פירשו לינו עולה ולינו חטאת ושאלינים פירשו עולה ולינו חטאת אבל בעלים לא נתברשו הרי חטאת לזו ועולה לזו · וקן סתומה וקן מפורשת ולריך לאקריב ב' הקנין הללו אחת על שתינן העולות למעלה ואחת למטה ועולה לזו ואחת לזו לריך לאקריב לשם בעלים (ד) ושם נתנן שכהן מניין חטאת כשר כיון שכל קן וקן שים בפני עלמו : מתחלקת ביניהן . קושיא ופשירוש לקמוך אאחמר:

ברטנורה — ברכה יום ה — עיקר תו"ט

(ג) וב"כ שנאמרם ומשום מ"ב הוא דנקטי הכא דשאם בשאומה לתן קיימין : (ב) ויעשו כמ"ם הר"ב בשוק מתני' וכולם פרקין כמ"ך בע"ם לתן נדחין ומש"ה כי לקריב לרלו : (ג) ר"ל ב' פרידות שאשם, מטאת ו', לעולה : (ד) ומיהו כי לקריב בשאמת כל אחת עלמה למי שהוא כו', ומש"ה מלאם כשר ומאשם פסול כדאמינן וכ' שאו' דלא הוה לריך למאני אלא שאומ', ומפורשת דשאשם ועולה

פסול חציים למעלה וחציים למטה
את שלמעלה מחצה כשר ומחצה
פסול ואת שלמטה מחצה כשר
ומחצה פסול : (ב) אחת לזו ·
ושתים לזו ושלש לזו ועשר לזו
ומאה לזו עשה כולן למעלה מחצה
כשר ומחצה פסול כולן למטן
מחצה כשר ומחצה פסול חציין
למעלה וחציין למטן המרובה כשר
זה הכלל כל מקום שאתה יכול
לחלוק את הקנין ולא יהו משל אשה אחת בין
מלמעלן בין מלמטן מחצה כשר ומחצה פסול כל מקום
שאין אתה יכול לחלוק את הקנין עד שהוא משל
אשה אחת בין מלמעלן בין מלמטן המרובה כשר :
(ג) חטאת לזו ועולה לזו (ס"ח עשה) כולן למעלה
מחצה כשר ומחצה פסול כולן למטה מחצה כשר
ומחצה פסול ·"חציין למעלן "וחציין למטן שתיהן
פסולות שאני אומר חטאת קריבה למעלן ועולה
למטן : (ד) חטאת ועולה וסתומה ומפורשת עשה
כולן למעלן מחצה כשר ומחצה פסול כולן למטה
מחצה כשר ומחצה פסול חציין למעלן וחציין למטן
אין כשר אלא סתומה והיא מתחלקת ביניהן :

גמ' מנים

למעלה מאשם כשר ומאשם פסול : וכל מקום כו'. כגון ג' לזו וב' לזו שים מאשם של אשם אחת למעלה ולמטה המרובה כשר כדפרי' (ג)חטאת לזו ועולה לזו כו' . הא נמי קאי לדתנן לעיל בפ"ק עולה שנתערבה בחטאת לו אפילו כולן יאותו וס"מ בנמלך אבל לא נמלך על תערובתו ועשה קן (ג) למטה וקן למעלה מאשם כשר ומאשם פסול ולא"ג דאי אתי לאתויי דתנן לעיל לא תקריב כדתניא יאותו כולן שאשם דלא נמלך תמרינן שכל ג' חטאת ועולה סתומה ומפורשת . ב' נמים שלקחו שלשה קנין זו לריכה עולה וקן שלם דהייט ב' עולות ואחת חטאת ואחת זו לריכה חטאת וקן שלם דס"ינו ב' חטאות ועולה אחת ופירשו ג' מן הקנין פירוש עולה לזו ופירוש חטאת לזו ואחד מן הקנין הניחו שאומה שלא פירשו לינו עולה ולינו חטאת ושאלינים פירשו עולה ולינו חטאת אבל בעלים לא נתברשו הרי חטאת לזו ועולה לזו · וקן סתומה וקן מפורשת ולריך לאקריב ב' הקנין הללו אחת על שתינן העולות למעלה ואחת למטה ועולה לזו ואחת לזו לריך לאקריב לשם בעלים (ד) ושם נתנן שכהן מניין חטאת כשר כיון שכל קן וקן שים בפני עלמו : מתחלקת ביניהן . קושיא ופשירוש לקמוך אאחמר:

(ה) חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין חטאות שבחובה. חובה שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול וחטאת שנים בחובה המנין שבחובה כשר וכן עולה שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין עולות שבחובה. חובה שנים בעולה מחצה כשר ומחצה פסול עולה שנים בחובה המנין שבחובה כשר: (ו) האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר ילדה זכר מביאה שתי קנים אחת לנדרה ואחת לחובתה נתנתן לכהן והכהן צריך לעשות שלש פרידות מלמעלן ואחת מלמטן לא עשה כן אלא עשה שתים למעלן ושתים למטן ולא נמלך צריכ' להביא עוד פריד' אחת ויקריבנה למעלן ממין אחד משני מינין תביא שתים פירשה נדרה צריכה להביא עוד שלש פרידות ממין אחד משני מינין תביא ד'

קבעה

יצאה ידי חטאת ואחת יצאה ידי עולה: (ה) חטאת שנתערבה בחובה. כלומר הא דתנינן לעיל דפ"ק חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין חטאות שבחובה פעמים שעולה אותו מנין למחצה כשר ומחצה פסול ופעמים שעולה לפחות ממחצה ומפרש ואזיל כיצד: חובה שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול. פירוש שני קינין חובה שיש בהן כפלים בחטאת כגון שהקריב מהן עולה אחת ונשתייר שני חטאות ועולה אחת: מחצה כשר ומחצה פסול. שעולה אחת הנשאר' אינו יכול להקריב שמא זהו שנקבע לחטאת (ה) וחטאת המעורבת אינו יכול להקריב שמא היא העולה הנשארת (ו) הלכך אינו מקריב אלא שני החטאו' והחטאת המעורב' והעול' הנשארת פסולים והיינו מחצה כשר ומחצה פסול: חטאת שנים בחובה במנין שבחובה כשר. פירוש כגון שקרבה חטאת אחת

ועולה אין מרוים כלום: (ה) מפי' ור"ל שמא זהו אותו המעורבת שכבר נקבע לחטאת: (ו) כלו' אחר שהקריב שתי חטאות מהמעורבות שוב לא יוכל להקריב עוד חטאת על דעת שהיא זו שנתערבה דשמא זו היא עולה הנשארת דהואיל ונקרבו שתי חטאות מן התערובות הרי הוקבע השלישית לעולה ושמא זו היא ולא היא אותה החטאת שנתערבה: (ז) ויהיה פי' שהיו בחובה שיש בחובה כפלים עולות כנגד החטאת: (ח) ר"ל גם שתיהן ואפי' א' מהן לא: (ט) ר"ל שתים ביחד אינו יכול להקריב אבל אחת מקריב' ועתי"ט: (י) דסבר ב' הקינין חובה עליה שמא יולדות בזוג היתה והוזקקה לקן לידה וקן

מן הב' קינין ונשתיירו ב' עולות וחטאת אחת (ז) הרי הן ד' פרידות עם החטאת שנתערבו קיניה והרי אינו יכול להקריב ב' העולות (ח) שמא יקח החטאת המעורבת ובשני חטאות (ט) לא יקריב שמא יקח אותו שנקבע לעולה הלכך אינו מקריב אלא חטאת אחת הרי עולה אותו מנין הפחות שבחובה כפחות ממחצה כשר וכה"ג מפרש' נמי וכן עולה שנתערבה בחובה: (ו) הרי עלי קן כשאלד זכר. ביולדת עניה עסקינן דאלו עשירה מביאה כבש לחובתה: והכהן צריך לעשות ג' למעלה. שקן נדבה שתיהן עולות וקן של חובה עולה למעלה וחטאת למטה והוא לא עשה כן: אלא שתים למעלה ושתים למטה (י) ולא נמלך. כה לדעת כל מה שהביאתו ונפסלה פרידה אחת הלכך צריכה שתביא פרידה אחרת ותקריבנה למעלה: ממין אחד. כלומר ב"א כשהיו ממין אחד אבל היו הב' קינין שהביא' מב' מינים דהיינו קן אחד תורים וקן אחד בני יונה: צריכה להביא פרידה אחת. תור ופרידה אחת בני יונה כדי להשלים הפרידה שנפסלה דלא ידעינן אם מן התורים אם מן בני יונה היא ותנן לעיל אין מביאין תורים כנגד בני יונה כולי: פירשה נדרה. כשהביאה ב' קינין לכהן פירשה ואמרה אלו לנדרי ואלו לחובתי: ממין א'. כלו' אם ב' קינין הללו היו ממין א' דהיינו שניהן תורין או שניהן בני יונה והקריב מהן הכהן שתים למעל' ושתים למטה אין כשר אלא פריד' אחת מכל הארבעה שהקריב והיא העולה שבחובה מידי דהוי כעולה שנתערבה בחובה דאמרן לעיל אין כשר אלא מנין עולות שבחובה: צריכה להביא עוד ג' פרידות. ומקריב מהן אחת למטה והיא החטאת שבחובה ושנים למעלה והוא הנדר: משני מינים תביא ארבע. אם הביאה ב' קינין מב' מינים ופירשה נדרה ולא ידע הכהן איזהו שהיה מהן עשה למעלה ואיזהו עשה למטה צריכ' להביא ד' פרידות דשמא השתי תורים שהביאה לנדר' והן עולות נעשו למטה ונשאר עליה הנדר כולו ושני בני יונה שהן חובה נעשו למעלה ונשאר עליה בן יונה אחד לחטאת מחובתה או שמא שני בני יונה של חובה נעשו למטה ונשאר עליה בן יונה של עולה מחובתה: קבעה נדרה. כגון שאמרה בשעת נדרה הרי עלי קן ממין פלוני ופירשה נדרה דלעיל לא פירשה כלום בשעת הנדר אלא לאחר שנדרה סתם הרי עלי קן הביאה מאיזה מין שרצתה

קבעה נדרה צריכה להביא עוד חמש פרידות ממין אחד משני מינין תביא שש נתנתן לכהן ואין ידוע מה נתנה והלך הכהן ועשה ואין ידוע מה עשה צריכה להביא עוד ד' פרידות לנדרה וב' לחובתה וחטאת אחת בן עזאי אומר שתי חטאות א"ר יהושע זה הוא שאמרו כשהוא חי קולו אחד וכשהוא מת קולו שבעה כיצד קולו

גמ' ואינה יודעת שבעה

זכה רש"י: (יא) וכן לכל החטאות דמתני' הבאות על ספק: (יב) הר"מ לא כ' שקבעה לחובתה ודו"ק: (יג) לרבותא כ' כן דלא תימא דמכל מין הקריבו עולה א' כו' קמ"ל דלא דהא בפירשה וקבעה איירי: (יד) ל"ד דיכולה להביא ב' פרידות מאיזה מין שתרצה א' חטאת וא' עולה וכמ"ש בסמוך וכ"כ הר"מ: (טו) מאיזה מין שיהיה להוסיף על כבש לעולה דעשירות הואיל וחובתה ג"כ קבועה והיא לא ידעה מאיזה מין הר"מ וב"ע מסתפק עוד באיזה מין קבעה עם הכבש ולכך אמר ב' ור"ל תור ובן יונה ועתי"ט שהאריך בפי' הר"ב הרבה ותפס עיקר לפרש"י בזבחים ד' ס"ז דוק בהס אם בעל

ואמרה אלו לנדרי: צריכה להביא עוד ה' פרידות. הכא איירי כגון שלאחר שקבע' נדרה והביאה נדרה עם חובתה אל הכהן עשה הכהן שתים למעלה ושתים למטה ולא ידע אם נדרה עשה למעלה וחובתה למטה אם להיפך והוא גם היא שכחה איזה מין קבעה לנדרה אם תורים אם בני יונה: צריכה להביא עוד ה' פרידות. דשמא הנדר נעשה למטה והחובה למעלה ואין כשר אלא עולה שבחובה בלבד ונשאר עליה חטאת של חובה ושני עולות של הנדר ומפני ששכחה באיזה מין קבעה נדרה צריכה להביא שני תורים ושני בני יונה ולעשו' ארבעתן למעלה כדי לצאת ידי נדרה וצריכה להביא נמי בן יונה או תור לחטאת להשלים חובתה הרי חמש פרידות וה"מ כשהביאה מתחלה נדרה וחובתה הכל ממין אחד אבל אם ידעה שבתחלה הביאה נדרה וחובתה משני מינים ושכחה מאיזה מין קבעה נדרה: צריכה להביא ו' פרידות. ארבעה להשלים נדרה דהיינו שני תורים וב' בני יונה כדאמרן לעיל כיון שאינה יודעת באיזה מין קבעה נדרה וצריכה לצאת ידי שניהם ושני תורים או שני בני יונה לעשות אחד חטאת ואחד עולה להשלי' חובתה והכא לא אמרינן דדי לה בבן יונה או תור לחטאת בלבד ותעלה לה העולה שהקריבה תחלה לשם חובה כדאמרן לעיל דבשלמא כשהביאה ממין אחד אינה צריכה להביא לעולת חובתה ממה נפשך אם אותם תורין שקבע' לנדר' נעשו למטה שתיהן אם כן חובת' למעלה כלה ויצא' ידי חובת' מעולה ואם חובתה נעשית עולה למטה וחטאת למעל' אם כן נדר' נמי נעשית אחד למעל' ואחד למטה ויצא' ידי נדרה מתוך אחד ושתי תורים שהביא' עכשיו באחת יצא' ידי נדר' ובאחת יצא' ידי עולת חובת' ואם חובת' נעשית כולי' למטה והחטאת כשרה והעולה פסולה השני תורים שהביאה עכשיו באחת השלימה חובתה והאחת היא נדבה וחטאת שמביאה עכשיו תביא על הספק ולא תאכל (יא) ואם היו הראשונים יונים תביא עכשיו חטאתה בן יונה ועולה אינה צריכה ממה נפשך כמו שאמרנו בתורים אבל כשהביאה שני מינים ושכח' איזהו מין קבעה לנדר' ואיזה מין קבעה לחובתה (יב) וגם שכחה מה פירשה ועשה הכהן כל מין ומין אחד למעלה ואחד למטה (יג) שהיה סבור ששניהן חובות סתומה תביא ארבעה לנדר' שני תורין ושני יונים לפי שאינה יודעת איזה מין קבעה לנדרה וגם שני מינין צריכ' לחטאת לזווגה לעולת חובתה לפי שאינה יודעת מאיזה מין היתה (יד) ואכן תור כנגד תור ויונה כנגד יונה בעינן: נתנתם לכהן ואין יודע כו'. כגון שקבעה נדרה וקבעה חובתה והביאה לכהן קן לנדרה וקן לחובתה ואינה יודעת מאיזה מין קבעה נדרה ומאיזה מין קבעה חובתה או אם נתנה לכהן שני מינין או מין אחד והכהן אינו יודע אם עשה הכל למעלה או הכל למטה או מחצה למעלה ומחצה למטה הרי זו מביאה: ד' פרידות לנדרה. ב' תורין וב' בני יונה ומביאה ג"כ שתים לחובתה. אחד חטאת ואחד עולה מאיזה משני מינים שתרצה ומביאה חטאת (טו): אר"י זה שאמרו כו'. כשם שהכבש כשהוא חי אין יוצא ממנו אלא קול אחד וכשהוא מת שהיה ראוי שיפסק קולו יוצאים ממנו ז' קולות כדמפרש ואזיל ה"נ כשנדרה מתחלה קודם שהביאה כלום לא היתה צריכה אלא קן לנדרה וקן לחובתה ולאחר שקבעה כ"רס והביאה נדרה וחובתה לפי שאינה יודעת מה קבעה ואין יודע

ס:הן

הכהן מה שקריב לריכה להביא ד' פרידות לנדרה וד' לסובחה (טז) כדתמרן : ברניו לחצוצרות . לסופרות . דקרינן לספורף מלוברת (יז) : אף צמרו . לעשות ממנו תכלת עושים מלמרו מעיל שכולו תכלת ושל שוליו פעמוניס ממשמיעי, קול ומ"ק תכלת לף קסניב לפי שאין התכלת משמיע קול אלא לפעמונים שעל שוליו סניב . ר"ש בן עקשיא אומר . לף כל זה דומה לכך מלמף דכשם כשהוא מת קולו שבעה כך זקני תורה כ"ן שמזקינים ונפלים לידי חשוה כה הן מוסיפים חכמה (יח) : שנאמר

שבעה שתי קרניו שתי חצוצרות שתי שוקיו שני חלילין עורו לתוף מעיו לנבלים בני מעיו לכנורת וי"א אף צמרו לתכלת ר"ש בן עקשיא אומ' זקני ע"ה כל זמן שמזקינין דעתן מטורפת עליהן שנא' מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח אבל זקני תורה אינם כן אלא כל זמן שמזקינין דעתן מתישבת עליהן שנא' בישישים חכמה ואורך ימים תבונה :

מסיר שפה לנאמנים . וכעמי הארץ משמעי קרא דלעיל מינה כתיב מסיר לב ראשי עם הארץ : בישישים חכמה סייעו תלמידי חכמים דאלו עם הארץ מכאיב מה לפם :

גמרא פסחים דף נז ע"א הלכה ה כלי כלי החיצון דהוד דמלכות דבריאה **במוכן**

ת"ר ארבע צווחות צווחה עזרה ראשונה הוציאו מכאן בני עלי חפני ופנחס שטימאו את היכל ה' צוחה שניה פתחו שערים ויכנס יוחנן בן גרבאי תלמידו של פנקאי וימלא כריסו מקדשי שמים אמרו על בן גרבאי שהיה אוכל מ' סאה גוזלות בקינוח סעודה אמרו כל ימיו לא היה נותר בעזרה צווחה שלישית שאו שערים ראשיכם ויכנס ישמעאל בן פאבי תלמידו של פינחס וישמש בכהונה גדולה צווחה רביעית פתחו שערים והוציאו יששכר איש כפר ברקאי שמכבר עצמו ומביזה קדשי שמים מאי הוה עביד הוה כריך שיראי על ידיה והוה עביד עבודה מאי מלקא ליה ינאי מלכא הוי יתבין מלכא ומלכתא ינאי אמר גדיא יאי מלכתא אמרה אימרא יאי אמרו נשיילו לישששכר איש כפר ברקאי הכהן גדול הוא וקים ליה במעשה קדירה שיילוהי אמר ליה אי גדיא יאי יסק לתמיד' בהדי דאמר אחוי בידיה אמר להן מלכא הואיל ואחווי בידיה קוצי לידיה דימום יהיב שוחר' קצוי' לידיה שמאלא שמע מלכא אמר ליקצו נמי לידיה דימינא א"ר יוסף בריך רחמנא דשקליה לישששכר איש כפר ברקאי למטרפסיה אמר רב אשי ולא הוה תנו ליה התנן בכשים קורמין לעזים בכל מקום יכול מפני שמובחרין ת"ל אם בכש אם עז מלמד ששניהן שקולין כאחד רבינא אמר אפילו מקרא נמי לא קרא דכתיב אם בכש אם עז

רש"י

בקינוח סעודה : לאחר תכילתו : הוא כריך : שלא יפנף ידו בכשר וכדם : תמוי בידיה . דרך ליצנות ומרד : למטרפסיה . לגמולים :

עז . אמר ר"א א"ר חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנא' וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך . ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

זוהר תצוה דף קפו ע"ב ת"ח דאצילות יוד הא ואו הא

כתיב ולקחת לכס ביום הרחמון פרי דף חיסו חילי' דחקרי עץ פרי ותעשה ביס פרי עץ הדר כד"ח סוד וסדר לפניו מ"ע לחקרי הדר ומחן חיסו הדר חלף דף לדיק חמחי חקרי הדר והס חתר עמיר' חיסו דלית ליס גלוי' ולריכ' לחתכסי' תדיר ולית הדר חלף מחן דחתגלי' ותחזי חלף חע"ג דחיסו דרג' עמיר' סדור' חיסו דכל גופ' ולף תעשה הדור' לגופ' חלף ביס מ"ע מחן דלית עמיס סחי דרג' לית ביס הדור' למיעל בבני נשף קלף לחו עמיס בדבור' וסדור' (ס"ח ודבור') דקל' לחפסקת מניס דיקל' וסדור' דדיקל' לחו עמיס ותע"ג דחתכסי' הסו' דרג' כל סדור' דגופ' ביס חלי' ותחכסי' ותחגלי' . ובג"כ עץ הדר חיסו עץ דכל סדור' דגופ' ביס חלי' ודף חיסו עץ עוסס פרי כפת תמריס סכף חתכלית חתת' בבעלס בלף פירוד' כפות תמריס כחר' וענף עץ עבות תלת' . ועלין דיליס דף בסטר' דף ודף בסטר' דף ותד דסליט עלייסו וערבי נחל תרין דלית לסו ריח' וטעמ' כסוקין בבני נשף (ובג"כ) לולב נעיל כלסו כחוט' דסדר' קיימ' דגופ' ומס דנפיק לבר טפח סכי סוף בנין לחסלמ' ולחפק' כלף ולסמס' כדק' חזי (ובג"כ) בסני זיקין בעי ג"כ לחתחזחס קמי קב"ס (סע"ב) ותו כלסו לחקרון סכות בסלימו וכך חיסו חסר כתיב סכת דף עלמ' תחחס דבעף בסני ז' יומין קריסין למיזן לסחר ממנן רברבן דעמין בעוד דחיסו נטל' חדוס בבעלס ולף יקטרגון חדות' ובנין דיתערבבון (כ"ף דיתעדלון) בסטו' מזוי' קרבנין דלסון סניחין יתיר מסחר יומין בנין דיתעסקון בסו ולף יתערבון לבחר בחדוס דיסרחל ומחן חדוס דיסרחל דף יומ' תמיחס דעלת ות"ח בעוד דחיזון סחר ממנן חדחין וחכלין בסטו' מזוי' דמתקני לון יסרחל חיזון מתקני כורסיי' לקב"ס מתת' ולסלק' ליס לעיל' בחיזון זיזין ובחדוס ובסלול' ולחקף' מדבח' כדין חיסו סלק' ונטל' ברכתן וחדוס בבעלס ומחר חיזון רברבן ממנן דעמין חכלן ומדקן ורפסן וחתזן וחיסי נקטף נפסחן דעמונין לעיל' כמס דחתמר כיון דנחת' ודף נקט' כל ברכתן וכל קדושין וכל עמונין ויסרחל כל סני שבעה יומין הוו מסכין לס בחיזון עובדין דקף עבדין ומקרבין בסדס כדין נחתף לקרב' בבגס' ולמחרי לון יומ' חד וסטו' יומ' חיסו יומ' תמיחס בנין דכל שבעה יומין חחרינן בסדס ועל דף חיסו תמיחס ותמני' יומין כחר' בג"כ חקרי עלרת כניסין כניסין כללו בסחי ותקרי שמיני ולית שמיני חלף מנו שבעה :

מוסר **יוסף לחק** **הלכה פסוקה**

משערי תשובה לרי"ו דף לף ע"ב — הר"ר סמלכות נרכות פ"ז

גבלות הפה . תרי"ל כל המכבל לת פיו לפילו נגזר עליו גזר דין של ע' שנה לעובדם מהפך פליו לרעה ואמר יעניש על כן על כתורין וגו' וכל פה דובר נכלה כבל זהת לף שב לפו ועוד ידו נטויה . ובעבור זהת המכבל לת פיו ככר עוונותיהם ונחלה כי עזב וכניס הכניסה והלגיעות שהם המדות הידועות לגרע הקדש וכלך על שכיליו מזות פניס שהוא מדת הכלים הרעים . והשניה כי חלל לת קודש ישראל נפש לחמה : (טז) רש"י ולרבותא נקטי מניו המרובה לחע"ב דסייעו לבן עזאי לחכל היו יכולים לפרש לליבא דח"ק וג' לסובחה וסוו ממש ז' : (יז) דאי מלוברת ממש מהו מנן בפוף תמיד וכ' מלוברות של כסף בידם פי"ל דהסיף דחמיד של כסיס וסכי דהכא של לוים לכלי שיר וכ' מיכי מלוברות היו תו' : בני כו' מעיים הדקיס כמו הדרף דכחמף ועמי"ס : (יח) שבשעה שהם מזקינין ונפלפים ויפסיד גופס מרכה שכחתן ויחמזק שכלס ויוסיפו עליונות הר"ש :

שאמרנו צריך שיהיה כוס של ברכה מבשמים ולשטוף אותו מבחוץ ויפלאנו יין הי וכיון שהגיע לברכת הארץ נותן לתוכו מעט מים כדי שיהא ערב לשתיה . ואין משיחין על כוס של ברכת המזון אלא הכל שותקים עד שתגלה ברכת המזון וברכת היין וישתו :

שמ' ותמרו רק עם תכס ונכון וגו' וזה נוהג על דרכסכלים שכתלמים המרמיקים מדרך בשכל שכלו יפה בעיני ועשה כלשעם ובשם הוא מחלל כלי בשכל תשר הוא יקר מכל כלי תחמד שכלו וכלי יקר שפתי דעת . והשומע דבר נכלות הפה עוכרו גדול כי לא ימעם תוכו ולא יבדל מתוך דברי נכלם ועליו כתי' שומם עמוקם פי זרות ותרע"ל לעולם לא יוציא לחם דבר מגונה מפי' שברי עשק הכתוב ת' תוחיות ולא יוציא דבר מגונה מפיו שנת' ומן הכשהשה תשר תיגעם שכורה . כי בעת הסיל סיתם בשהם הטעשה מוחרת בהילה לך לא סיתם שהורה לקרקן על כן נחשב לשון מגונה שם יגעה לחם הדברים תשר שם למחכל לחם . ושם חייב הלחם לשתר שלא יוציא מפיו דבר מגונה גם כי יביאנו הכתתו לשון מגונה לשתריך דבריו ולשרתיב מחמריו וזה כמו נדר לשתר מנכלות הפה שהוא מן הטבירות החמורות . ונסבנדר לשתר מסיפור ל"הר ובתיבת דופי בברייות כמ"ש ז"ל על הרשקת הדבור נגנות לפי' נגנות בשהם עתשה לא דבר נגנות ותמרו רבותינו כי לחד מן הכבדים לחמר לפני ריב"ז הגיע לתלמי מלחם שפיים בשיעור זכ הלעשה ובדקו לחריו ומלאו בו שתן פסול יועד לחמרו רבותינו כי חייב לחם לכתוב בדבריו לשון ככוד ולכניע לשון שתיינו של ככוד גם כי לישנו מגונה לין בש"ת כין בשיחת עשקי העולם ובלבד שלא יהריך דבריו בשבור זה כדברו בר"ת כי חייב לחם לשנות שלא להלמידיו דרך קלרם וענין לשון ככוד הוא דרך הדבור והשיחה לשר דרכו שם נקיי הדעת ומדברי לחות וכם שוקלים ומכירים לחיזה לשון ככוד ולפי זה תמורתו כמ"ש ותכתר לשון ערומים ונל'.

ודעת שפתי כרור תללו ונל' כסף נכחר לשון לדיק :

ליל ו תורה

כ"ו פסוקי שמו"ת נגד מילוי כ"ן ו"ד ה' ו' ה' ותעשה ממנו לירוק וְהָיָה בניסוד ששי

א מְעֹנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת זְרֹעֹת עוֹלָם וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב
וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד : א מְדוֹר אֶדְדָא דְּמַלְקַדְמִין וּבְמֵימְרֵיהּ
אִתְעֲבִיד עָלְמָא וְתָרֵיהּ מִן קֳדָמָךְ סַנְאָה וַאֲמַר שֵׁיצִי : ב וַיִּשְׁכֹּן
יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב אֶל־אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אַף־שָׁמָיו יַעַרְפוּ־
טָל : ב וְשָׂרָא יִשְׂרָאֵל לְרוּחָצָן בִּלְחוֹדֵיהוֹן בְּעֵין בִּרְכָתָא דִּבְרִכִינוּ
יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן לְאַרְעָא עֲבָדָא עִבּוּר וַחֲמַר אַף שְׁמַיָּא דְּעִלַּוֵיהוֹן
יְשַׁמְשׁוּן בְּטַלָּא : ג אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיהוָה מָגֵן
עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר־חֶרֶב גַּאוֹתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל־בָּמוֹתֵימוֹ
תִּדְרֹךְ : ג טוּבָךְ יִשְׂרָאֵל לֵית דְּכוָתָךְ עַמָּא דְּפוּרְקָנֵיהּ מִן קֳדָם יְיָ
תְּקוֹף בְּסַעֲדָךְ וּמִן קֳדָמוֹהִי נִצְחַן גַּבְרוָתָךְ וְיִתְכַּדְּבוּן סַנָּאָךְ לָךְ וְאַתְּ
עַל פְּרֵיקֵי צַוּאֲרֵי מַלְכֵיהוֹן תְּדָרוֹךְ : ד וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעַרְבֹת מוֹאָב אֶל־
הַר נְבוֹ רֹאשׁ הַפִּסְגָּה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ וַיַּרְאֵהוּ יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
אֶת־הַגִּלְעָד עַד־דָּן : ד וּסְלִיק מֹשֶׁה מִמִּשְׁרֵיָא דְּמוֹאָב לְטוּרָא דִּנְבוֹ
רֵישׁ רָמְתָא דְּעַל אַפֵּי יְרֵיחוֹ וְאַחֲזֵיהּ יְיָ יָת כָּל אַרְעָא יָת גִּלְעָד עַד דָּן :
ה וְאֶת כָּל־נַפְתָּלִי וְאֶת־אֶרֶץ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְאֵת כָּל־אֶרֶץ יְהוּדָה עַד
הַיָּם הָאַחֲרוֹן : ה וְיָת כָּל נַפְתָּלִי וְיָת אַרְעָא דְּאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְיָת כָּל
אַרְעָא דִּיהוּדָה עַד יַמָּא בַּתְרָאָה : ו וְאֶת־הַנֶּגֶב וְאֶת־הַכִּכָּר בִּקְעַת
יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים עַד־צֹעַר : ו וְיָת דָּרוֹמָא וְיָת מֵישְׁרָא בִּקְעָתָא

דירחו

ליל ו תורה

רסג

דִּירֵחוֹ כַּרְתָּא דְּדִקְלַיָּא עַד־צוֹעַר : ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו זֹאת הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ אֶתְּנֶנָּה
הֶרְאִיתִיךָ בְעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר : ז וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ דָּא אַרְעָא
דְּקַיֶּמִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמֵימַר לִבְנָךְ אֶתְּנִנַּהּ אַחֲזִיתָךְ
בְּעֵינָךְ וּלְתַמָּן לָא תְעִבַּר : ח וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מוֹאָב
עַל־פִּי יְהוָה : ח וּמִית תַּמָּן מֹשֶׁה עַבְדָּא דְּיָי בְּאַרְעָא דְּמוֹאָב עַל
מֵימְרָא דְּיָי : ט וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַגַּי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוּל בֵּית פְּעוֹר וְלֹא־
יָדַע אִישׁ אֶת־קִבְרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה : ט וּקְבַר יָתֵיהּ בְּחֵילְתָא בְּאַרְעָא
דְּמוֹאָב לָקֳבֵיל בֵּית פְּעוֹר וְלָא יְדַע אֱנָשׁ יָת קִבוּרְתֵּיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין :
י וּמֹשֶׁה בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בְּמֹתוֹ לֹא־כָהֲתָה עֵינוֹ וְלֹא־נָס לֵחֹה :
י וּמֹשֶׁה בַּר מְאָה וְעַשְׂרִין שְׁנִין כַּד מִית לָא כְהַת עֵינֵיהּ וְלָא שְׁנָא
זִיו יְקָרָא דַּאֲפוֹהִי : יא וַיִּבְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב
שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיִּתְּמוּ יְמֵי בְכִי אֵבֶל מֹשֶׁה : יא וּבְכוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יָת מֹשֶׁה
בְּמֵישְׁרָיָא דְּמוֹאָב תְּלָתִין יוֹמִין וּשְׁלִימוּ יוֹמֵי בְּכִיתָא אֲבֵלָא דְּמֹשֶׁה :
יב וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי־סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת־יָדָיו עָלָיו
וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה :
יב וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן אִתְמְלֵי רוּחַ חָכְמְתָא אֲרֵי סְמַךְ מֹשֶׁה יָת יְדוֹהִי
עֲלוֹהִי וְקַבִּילוּ מִנֵּיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲבָדוּ כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה :
יג וְלֹא־קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יְדָעוֹ יְהוָה פָּנִים אֶל־
פָּנִים : יג וְלָא קָם נְבִיָא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ יְיָ אַפִּין
בְּאַפִּין : יד לְכָל־הָאֹתֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל־עֲבָדָיו וּלְכָל־אַרְצוֹ : יד לְכָל אָתַיָּא וּמוֹפְתַיָּא דִּי
שַׁלְחֵיהּ יְיָ לְמֶעְבַּד בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל עַבְדּוֹהִי וּלְכָל
אַרְעֵיהּ : טו וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה
לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל : טו וּלְכָל יְדָא תַּקִּיפְתָּא וּלְכָל חֶזְוָנָא רַבָּא דְּעָבַד
מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל :

ויחזור ויקרא לאחד עשר פסוקים מתחלת הפרשה

הסדרה כולה תמצא בכל ימי השבוע ואח"כ תאמר הפטורה זו :

וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן
מְשָׁרֵת מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבוֹר אֶת
הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אַתָּה וְכָל הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנכִי נוֹתֵן לָהֶם
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרוֹךְ כַּף רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם נְתַתִּיו
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל מֹשֶׁה׃ מִהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה וְעַד הַנָּהָר נְהַר פְּרָת
נַהַר פְּרָת כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים וְעַד הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה
גְּבוּלְכֶם׃ לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם
מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אַרְפְּךָ וְלֹא אֶעֶזְבֶךָּ׃ חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תַּנְחִיל
אֶת הָעָם הַזֶּה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָם לָתֵת לָהֶם׃ רַק
חֲזַק וֶאֱמָץ מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוְּךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי
אַל תָּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן תַּשְׂכִּיל בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃ לֹא
יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר
לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ כִּי אָז תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל׃
הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ אַל תַּעֲרֹץ וְאַל תֵּחָת כִּי עִמְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ
בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃ וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת שִׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר׃ עִבְרוּ בְּקֶרֶב
הַמַּחֲנֶה וְצַוּוּ אֶת הָעָם לֵאמֹר הָכִינוּ לָכֶם צֵדָה כִּי בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים
אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ׃ וְלָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה
אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃ זָכוֹר אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד
יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מֵנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת׃
נְשֵׁיכֶם טַפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר
הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעַבְרוּ חֲמֻשִׁים לִפְנֵי אֲחֵיכֶם כֹּל גִּבּוֹרֵי הַחָיִל וַעֲזַרְתֶּם
אֹתָם׃ עַד אֲשֶׁר יָנִיחַ יְהוָה לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם וְיָרְשׁוּ גַם הֵמָּה אֶת הָאָרֶץ
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נוֹתֵן לָהֶם וְשַׁבְתֶּם לָאֶרֶץ יְרֻשַׁתְכֶם וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ
אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃ וַיַּעֲנוּ
אֶת יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר צִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֶל כָּל אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנוּ
נֵלֵךְ׃ כְּכֹל אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ אֶל מֹשֶׁה כֵּן נִשְׁמַע אֵלֶיךָ רַק יִהְיֶה יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ עִמְּךָ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם מֹשֶׁה׃ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יַמְרֶה אֶת

פִּיךָ וְלֹא יִשְׁמַע אֶת דְּבָרֶיךָ לְכֹל אֲשֶׁר תְּצַוֵּנוּ יוּמָת רַק
חֲזַק וֶאֱמָץ׃

יום הששי

לאחר קריאת פרשת השבוע שניה מקרא ואחד תרגום והפטרה־ומזמור ד׳ מלך גאות לבש (או מזמור פיר ליום השבת וה׳ מלך) וכל״ש דברו משנה והלכה מפרר טהרות שהוא נגד טיהוד במינה סיוס:

עיקר תוי״ט **משנה נגעים פרק י** ברטנורה

(ה) ז״ל הר״מ נגעי הרואה והזקן הוא טיהול השער שבהן מעיקרו ויש״א המקוס פנוי וזהו שנקרא נתק כו׳ בין שמרואהו עמוק בין לאיכו עמוק ולפ״ז יאמר עמוק בנתקי׳ שלפ״ז לומר לך מה עמוק בידי שניים כו׳ וכתב הרמ״ם שכ״כ בתי״כ שת״ל שניו שעור כלל שבל בתוספתא כ׳ שנריך טיהוי וכ״ם דעת הר״מ וכ״מ דעת הר״כ שכ׳ משנת נגעים ועתי״ט : בבי כו׳ . בתי״כ מבין לשער לתוב בלא פשיון ולפשיון בלא שער ת״ל לא יבקר וגו׳ עתי״ט : קצר . משער כל השער הר״מ והר״ם כ׳ ת״כ קצר משעור שער לבן :

(ו) בתי״כ ושער מיעוט שער ב׳ : מצייל כו׳ . דנתיב ושער שעור אין כו

פרק ו הנתקים נגעים שנרואם לו בזקן קרויין נתקין על שם שהשער ניתק ונפל וכוסר ממנה נגע (ו) והנתקים אין מיטמאין בהרצב אלא בנגע שבמקום בשר שלא מיטמאין בכל מרחוב .

הנתקים מיטמאין בשני שבועות ובשני

סימנים בשער צהוב דק ובפשיון בשער צהוב דק לקוי קצר דר״ע ר״י בן נורי אומר אפילו ארוך . א״ר יוחנן בן נורי מה הלשון אומרים דק מקל זה דק קנה זה דק לקוי קצר או (ג״ח ולא) דק לקוי ארוך אמר לו ר״ע עד שאנו למדים מן הקנה נלמד מן השער דק שערו של פלוני דק לקוי קצר לא דק לקוי ארוך : (ב) שער צהוב דק מטמא מכונס ומפוזר מבוצר ושלא מבוצר הפוך ושלא הפוך דברי ר׳ יהודה ר״ש אומר אינו מטמא אלא הפוך אמר ר׳ שמעון ודין הוא מה אם שער לבן שאין שער אחר מציל מידו אינו מטמא

שהשער בלחלוח הנתק בהוא בלחלוח סעיר . פלוך . שהנתק השער לבהוב ממחת הנתק בגון שהנתק קדם לשער שהיו הפוך שקדם שער לבוב לנתק : שחין שער לשר מציל מידו . אפס יש בנגע שחי שעורות לבהוב שפילו אחד מלא שערות שעורות לחין מצילות על השחי שערות לבהוב שלא יטמא אחד

שער לסוב לם יש שמו כ' שערות שסורות לויט מטמא וסלכה כרבי יסודה: (ג) הצומח מציל. שער שסור שלמא בנתק מציל: מיד שער לסוב ומיד פשיון. שלם סוחלם בשער לסוב לו בפשיון ולמטו בו שחי שערות שסורות סטור:בין מכוסם: דסחיקן במקום לחד: בין מפוזר. לחד למזרם שבגע ולחד למערבו: וסמשוער. שקרטו כ' שערות שסורות שללו לנתק כגון שבשיפק שער רחשו לו זקנו בגרים נשחרו כסוך שנתק כ' שערות שסורות: ומבוצר. לם לן מבוקרות כלמלע שנתק מציליות לכל עומדות מן הלר לין מציליות. עד שיהא רסוק מן הקמ' עד שיהיו שחי שערות שללו רסוקות מן השערות המקיפות לת שנתק כשיעור כ' שערות וסשערות שסביב שנתק לן קרויין קמה ובשערות שללו רסוקות מן הקמה מקום שחי שערות נשסבות כמבוקרות בסוך שבגע: לחת לסובה ולחת שסורה. בשהובה שקדמה לנתק דלת לוי טיסן טומלת לטריך ליה למימר דלין מלטרפת לה שם השסורה לסיל מיה שער לסוב ומיד הפשיון ושתם מבי'כ"ת בן יעקב דלמר בשער לסוב שנתק שקדם לנתק לת טמא ולת מציל (ג):

(ד) רבי יסודה מטמא.כרבן לעיל דרבי יסודם מטמא הפוך ולת הפוך(ר): ר"ת בן יעקב לומר לת מטמא ולת מציל.ר"ת בן יעקב ור"ם לפרושי מלתת דתמר טיזר קלזו ר"ת בן יעקב שבר טהור דלמר מ"ק לומר שלינו מטמא לבל לינו מציל ר"ם שבר טהור ומציל קלמר ולעיל פסקינן דהלכה כרבי יסודה:(ה) כיצר מגלחין לם הנתק.בסוף רלשון(לסמרו) שלת פשם ולת גולל בו שער לסוב כתיב והתגלח לינו מגלח גולח לו.מגלח שביב הנתק:ומניח ב' שערות.דכתיב יש בו ולת שבר נתק השער ופל ולת מעולכתק לת יגלח שתשייר שביב לנתק ב' שערות מבל לד מגלח הנתק מוקף שערות כשער לסוב.ולחר שהיטלו בשער לסוב ולח"ב מזר: וכן בפשיון. שלת מזר שער לסוב ללת פשם בין בך ובין בך הרי מוסלם כמו שפיש: בתחלה

מטמא אלא הפוך שער צהוב דק ששער אחר מציל מידי אינו דין שלא יטמא אלא הפוך ר' יהורה אומר כ"מ שצ"ל הפוך אמר הפוך אבל הנתק שנאמר בו לא היה בו שער צהוב מטמא הפוך ושלא הפוך: (ג) הצומח מציל מיד השער צהוב ומיד הפשין מכונם ומפוזר ומבוצר ושלא מבוצר והמשואר מציל מיר שער צהוב ומיד הפשיון מכונם ומפוזר ומבוצר ואינו מציל מן הצד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות אחת צהובה ואחת שחורה אחת צהובה ואחת לבנה אינן מצילות: (ד) שער צהוב שקרם את הנתק טהור רבי יהודה מטמא ר' אליעזר בן יעקב אומר לא מטמא ולא מציל רש"א כל שאינו סימן טומאה בנתק הרי הוא סימן טהרה בנתק: (ה) כיצר מגלחין את הנתק מגלח חוצה לו ומניח שתי שערות סמוך לו כדי שיהא ניכר אם פשה החליטו בשער צהוב הלך שער צהוב וחזר שער צהוב וכן בפשיון בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע

בו לת יש בו טסור סר"ע: והמשואר. דקודם לסגר בתיב ושער סטור לין בו ולין בו משואר מטמא ובסוף לסגר כ' בתיב למת בו דמטמא למת מסדם סר"ס: הצד. לין בו עד שיהא מבוקרות בו ת"כ ול"ע דלת למת בו לע"פ שלינו מבוקר ובתב סר"ע דמטמא קרת בשרת לרבות לחי ול' סר"ע ולם היה מלד שנתק לת יגיל לפי שתבנים שנתק שיקרם מקום ויפלר לשער בו סביב לנתק בו': (ג) סר"ס וכ' עוד דבתי"כ מטמא דלת לר"י לשטריך וי"ל בגון להגיל מיד לפשיון דס"ל כיון דבפ"ע לינו סימן טומלה לפי' לומה יטטרך להגיל קע"ל: לבנה ק' לם שסורה לינה מלבה עם סבסובה למה מגיל להבנה עם הבסובה ולת הו"ל למחי להת וז"ל סר"ע אמר ופשר שסור יטטרך שיהא שתיכן שסורות לובה לם לתם לבנה לו להובה ותחתים שסורה לינן מגילין ועלה בדעתי שס"ע ל' שסורה ול' לבנה ללת שבת"כ ג"כ בגירסתינו ול"ע:

(ר) והדר פי הת

שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיה החליטו בפשיון הלך הפשיון וחזר הפשיון וכן בשער צהוב בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיה: (ו) שני נתקים זה בצד זה ושטה של שער מפסקת ביניהן נפרץ ממקום אחד טמא משני מקומות טהור כמה תהא הפירצה מקום שתי שערות נפרץ ממקום א' כנרים טמא:(ז) שני נתקין זה לפנים מזה ושטה של שער מפסקת ביניהן נפרץ ממקום אחד טמא משני מקומות טהור כמה תהא הפרצה מקום שתי שערות נפרץ ממקום א': בנרים טהור:(ח)מי שהיה בו נתק ובו שער צהוב טמא נולד לו שער שחור טהור אהעל פי שהלדלו שער שחור טהור ר"ש בן יהוד' אומר משומר"ש כל נתק שטהר שעה אחת אין לו

תגב שתר תנלי הר"ם: ה"ה כו' כמ"כ דרים להו מדכתיב ולם פסם יפסם סר"ם.הלך כו'. שמזרו שערות ולמטו בתקוסשפסם ומקנו הר"ם:שער.שסור סר"מ:(ה)דהיינו שער משוער דבעי'מבוקר הר"ם ומשוסדב' נתקיסזם לפני' מזם תני פתום מבנרים טטור נקט בנרים סמת לרבותת הכת בנרים סמת לרבותת סר"מ: (ו) דבסמב בדבוקות לקמת פרישם מלד ת' דכל הסשערות הרי

שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיה החליטו בפשיון הלך הפשיון וחזר הפשיון וכן בשער צהוב בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיה: (ו) שני נתקים זה בצד זה ושטה של שער מפסקת ביניהן נפרץ ממקום אחד טמא משני מקומות טהור כמה תהא הפירצה מקום שתי שערות נפרץ ממקום א' כנרים טמא:(ז) שני נתקין זה לפנים מזה ושטה של שער מפסקת ביניהן נפרץ ממקום אחד טמא משני מקומות טהור כמה תהא הפרצה מקום שתי שערות נפרץ ממקום א': (ח)מי שהיה בו נתק ובו שער צהוב טמא נולד לו שער שחור טהור אהעל פי שהלדלו שער שחור טהור ר"ש בן יהוד' אומר משומר"ש כל נתק שטהר שעה אחת אין לו

טומאה

סנתקים ומולקת לוסם לסנים כמחילה המפסקת: נפרץ. שער של לוסם סמפסקת: במקום ת' - בסוף שבוע ת' של הסנר לו בסוף שבוע ב' לו ללחר הפטור: טמא. שהרי פסם הנתק: בשני מקומות. שלוסם ביטה נפרלה למטה ולמעלה ונשתרו מלוסם שיסה ב' שערות בחמלע: טהור דמבוקרות ניכרו ומלילות: כמה תהא הפרלה. לם בב' מקומות נפרלו הוו שיעור הפרלה: מקום ב' שערות.דבסבי הסיבי הסשערות שבחמלע מבוקרות ולם במקום ת' נפרלו דטמא לפי' נפרץ בנרים:טמא. שתין שער שסור מבולר(ה)וכלום בתוך שבוע כיון דלת נפרץ בב' מקומות: (ז) זה לפנים מזה. בנון נתק בנרים הקלקי מרובע ושיטה של שער מקיפו סביב ומון לחותם שיטה מקיף נתק בנרים כל סביבותים דהיינו רלוסה של נתק ברוסב בשדסה מקפת לת השיטה של שער שזהו שעור הנתק המקיף הסשערות המבוקרות: נפרץ ממקום ת' טמא. הפיימי שהרי שער שסור בלדו ולינו מבולר לסוכו לבל הסימן טהור דהת ב' שערות שסורות מבוקרות לסוכו: מב' מקומות טהור. הפיימי וכ"ם הסימן שבעשו שביסה נתק ת'. ובחוכן ב' שערות שסורות מבוקרות: כמה תהא הפרלה. מב' מקומות ויהת טהור מקום ב' שערות: נפרץ במקום לחד בנרים טהור. ולת לחמרן נפרץ במקום ת' טמא סיינו בחותם מבנרים (ו) לבל מלחר דהפרלה בנרים לפילו ממקום ת' נעשו שני סנתקים ת' ושערות הסשתרין הרי הן מבוקרות: (ח) וכו שער לסוב טמא. שער לסוב טמא בין בתחלה בין בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע ב' בין לחלר הפטור: גולל זו שער שחור טהור. לי בלמא לחלר הנתק הע"פ שחין מבוקרות ולי משוער דוקא במבוקר דרחוק מקמת הרחם מקום ב' שערות כדלמרן: ללא על פי שהלך לו שער טהור טהור. דכיון דטשר שלחוב מחור השחור שהיה בפשיון ומטמא לו שפשה וכבש וחזר ופשה לא למרי' כיון דטהור הנתק לא מטמא: כל נתק שטשר שעה אחת. בין שהחליטו בפשיון וכבש לו שבא שער שחור וטשרו בין החליטו בשער לסוב ובא שער שחור וטשרו ולמרי כן הלך השחור לו מה שהשה חזר ויתק לנתק

כלומר דין זה שלמרנו נוהג בין שהחליטו בשער לסוב בתחלה לל בסוף שבוע רלשון לו בסוף שבוע ב' לו ללחר הפטור בגון שהחליטו בשער לסוב בסוף שבוע ב' שבועות ופשרו ולחר הפטור גולל שער לסוב והחליטו וכבלהו הלך שער לסוב וחזר לו שלת חזר חלת שפשה הנתק ס"ם כמו שהיה: החליטו בפשיון. כמו שמפורש בהחליטו בשער לסוב בך יש לפרש החליטו בפשיון ובבא בפשיון לת נרסינן בתחלה שתין הפשיון מטמא חלת לחר הפטור: (ו) שני נתקים זה בלד זה. ב' נתקים זה בלד זה ב' שים בבל לחד בנרים הקלקי ובנתקיסנתי בני' בנרים דבתי' נגע הנתק הקים נגע לנתק מה הנע' בבנרים לת נתק בבנרים ולת ב' הנתקים מונחים זה חלל זה ויש שיטת שער מפסקת בין ב'

טומאה לעולם רבי שמעון אומר כל שער צהוב שטהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם : (ט) מי שהיה בו נתק כגרים וניתק כל ראשו טהור הראש והזקן אין מעכבין זה את זה דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר מעכבין זה את זה אמר רבי שמעון ודין הוא מה אם עור הפנים ועור הבשר שיש דבר אחר מפסיק ביניהם מעכבין זה את זה הראש והזקן שאין דבר אחר מפסיק ביניהן אינו דין שיעכבו זא"ז . הראש והזקן אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה . איזה הוא זקן מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת : (י) הקרחת והגבחת מטמאות בשני שבועות בשני

עיקר תוי"ט

ומתי"ט : (יג) והא דלא קאמר לימכח משום דמסתמא לא מגלי שער ומתוי"ט : קרחת . וס"ס לגבסם סר"מ : אבל כו' . ל"ל דס"ס וכ"ס נקרם מלגיו מ"כ ומתי"ט : איזהו קרחת גבול יקרא כן דהמקום שהורה כיצד הוא ומסתפק פנין גבוה סוף וקרחת מה שבלפי עירפו ק"ת : מלמעלן . כ"ל לפניקי שער גבוה הציונים ומתי"ט : פושות . דלמיכ בקרקפתו או בגבחתו או למלק :

בשני סימנים במחיה ובפשין איזו היא קרחת אבל נשם סך נשם מכה שאינה ראויה לגדל שער איזו היא קרחת מן הקרקוד השופע לאחוריו עד פיקה של צואר איזו היא גבחת מן הקרקוד השופע לפניו עד כנגד שער מלמעלן . הקרחת והגבחת אינן מצטרפות זה עם זה ואינן פושות

גמ' לזו רבי יהורה אומר אם יש שער ביניהן אינן מצטרפות ואם לאו הרי אלו מצטרפות :

כרבי יהודה :

ברטנורה ברכה יום ו

דכתיב כצרעת עור בשר מה עור בשר בשר שכיעות לקבל טומאה:במתים ופשין. דכתיב בקרחת ראש קרחה מלמד שטהרת בקרחתו בגבחת מלמד שטהרת בפשין היא מלמד שטמאה בשער לבן (יג) בשני סימנים במחיה ובפשין . פס שהלובן חין מגדל שער והסך בו חיזו מגדל שער : מכה שאינה ראויה לגדל שער: כגון מכה גדולה שהכשר נעשה לנקע : פיקה של צואר . היא חולית הרחשוגה של לוער : ואין פושות מזו לזו . מקרחת לגבחת ומגבחת לקרחת : פס יש שער מפסיק ביניהן . בין קרחת לגבחת ואין הלכה כרבי יהודה :

גמרא נדה דד מד עב

ת"ר בת שלש שנים מתקדשת בביאה דר"מ וחכ"א בת שלש שנים ויום א' מאי בינייהו אמרי דבי ר' ינאי ער"ה איכ' בינייהו ור' יוחנן אמר שלשים יום בשנה חשובין שנה איבא בינייהו מיתיבי בת שלש שנים ואפי' בת שתי שניסויום אחד מתקדש בביאה דר"מ וחכ"א בת שלש שנים ויום אחד בשלמא לרבי יוחנן כי הוכי דאיבא תנא דקאמר יום אחד בשנה חשוב שנה הבא נמי איכ' תנא דאמר ל' יום בשנה חשובי שנה אלא לרבי ינאי קשיא קשיא :

רש"י

ער"ה . של שנם רביעית לר"מ נופים לה כויס בת כיוס עוכת : בשלמת לר"י . דאמר מכי לימקנע מציעות שנם בשנה שלימים לר"מ הוה בת כיוס ניתא ותש"נ דאמר"י לי יום ומכת קנסי י"ם לי תנאי הוא בפרק ארבעה נחמי שנים דאיכא למ"ד יום ח' כשנה תשוב שנם ומיכא למ"ד כו' : עוכת לר"י יהני . דאמר ר"מ עד סוף שנם שלימים לאו בת כיוס הוה קשיא :

זוהר אמור דף לד ע"ב

ר' אבא יומ' תלת סעודתהן בעיין בני מלכ' לזמנה ולסדר' פתורי בגין יקבל המלכה כמה דאוקימנ' וכך אזדמן ביה חגא או זמנה לה ימהר ב"כ תרי פתורי בכל סעודת' חד לנפשה וחד לאוסף' בגין דכתיב על שלחן המלך תמיד הוא אוכל אפוק' הוא בפתור' המלכ' לאסוה אוסף' דאתיי' ליה ועד"ת בעי ב"כ לסדורי פתור' שלימ' המלכ' והוא יסיב מניה לאוסף' ח"ר אלעזר סעודת' תליתאי דשבת בד אערע ביה

ברכה יום ו

[illegible] שבקין ליס זו לא שבקין ליס . אי לא שבקין ליס השתא חופיז דחוי' מפתור'
דמלכ' אי שבקין ליס השתא פניו בסעודת' דמלכ' אמר ליס ר"ש אבוי למלכ' דאיערע
ב ס חופיז וטויל מיכל' מקמיס וסלקיס לחופיז' השתא אע"ג דמלכ' לא אכל עמיס
ממיכל' דמלכ' קא אכיל ומלכ' יסיב ליס למיכל וכל דא בגין דסו' חופיזי' דמלכ' ובני רב
סמגוז' סבא לא חיישי לחופיז' בסעת' דא ולבתר מסדר פתור' לחופיז' בסאי יומ'
מלול' אסור סס"ד ממלו' תפלך ודבר דבר ותגן תפלך כתיב בגין דסאי יומ' כל מסיימות'
אתקבר ביס :

הלכה פסוקה יוסף לחה מוסר

הרים הלמות שבת פיי

(א) המשלה בלבים כדי שיצדרו צבאים וארנבים וביוצא בהן ובית הצבי פצני הלב והיה הוא רודף אחר הצבי או שעומד בפניו והבהילו עד שהניעו הלב ותשש אין תילדות אצר יחייב וכן העושה בדרך הזו בעופות :

(ב) צבי שעכנס לבית ועל אחד בפניו חייב נעליהו ב' פעורין אם אין אחד יכול לנעול ונעליהו שנים חייבין . ישב אחד על הפתח ולא פלאהו וישב השני ופילאהו השני חייב ישב הראשון ופלאהו ובא השני וישב בצדו אע"פ שעמד הראשון יהלך לו הראשון חייב והשני לא עשה כלום ופותר לו לישב במקומו עד הערב ולוקח הצבי . למה זה דומה לנועל ביתו לשפרו ונמצא צבי שפור בתוכו שלא עשה כלום . נכנסה לו צפור תחת כנפיו וישב ומשמרה עד שתחשך ופותר : (ג) הצד צבי זקן או חגר או חילה או קטן אשור . הפצרק בהפה היה ועוף פן המצודה פשור . הצד חי ועוף שברשותו בגון אווזין ותרנגולין ויוני (עלייה) פשור . הצד דבר שאין בפנינו איזה כגון החביבים הנזון צרעין יתושין וכיוצא בהן הרי פשור : (ד) רפשים המזיקין בגון נחשים ועקרבים וכיוצא בהן אע"פ שאינן מזיקין הואיל ונושכין מותר לצוד אותם בשבת והוא שיתכוין להינצל מנשיכתן . ציד הוא עושה כיצה כלי עליהן או סקיף ע"הן או קישרן כדי שלא יזיקו :

חזון

[illegible] ונשלם ספר דברים בעזר משפיל ומרים

נחמי דוקני עיין סדר בראשית

מוסר

מצערי הצוכה לריי דף לו ע"ב

נרגן אמר שלמה עליו השלום לכרי נרגן כתהלה"מ[illegible]
ירדו תדרי בתן . פירוש הנרגן הוא פלים הפ
דרכו ותוקן להתלוצן ולספרפס וימצא תלונות פל הכי
תמיד על מעשיו ופל דבריו ואף ע"פ שתבירו כתומו הקה
עמו ולא זה פליו כדבר וידון כל דבר לתוכה ולא לזכותו ל
שנגע ל"ש לדון ופקם יתן עלמו כמו עפוק ופלוש וכאלו
כבדה תפילת תפירין עליו ותוא פהכם וכסבולם כו דבריו
יורדים תדרי בתן כי מי שילין תלונות פל תדרי כתוכה
נגעו ונאמר עפה ממנו רק טוב זה ספר תבחולל פל הלב ,
ופקם תוא כיוצה זקים יובדים תדרי בתן: תלה פתהל המיש
כמו תתפללתים פל דרך שאלה שלמה תלטון הלאתיו כי ידעתי
וכא לו לאמר דברי נרגן בתקבלם ואמרו תתלכמיש לשון
רגיש כי נרגן כולל הנרגנים כמו וצבר קדם יעצרו פליך
ויפרו יפע " עוד אמר שלמה כמע"ם ונרגן תפריד תלוף "
רולם לומר כי יפריד תפליו לאוב ורגיש כי לא יוכלון שאת
תברתן " ואמרו רבותינו לל תרבה בתרעומת שלא תגיה
לידי תטא " ופעמים רבות הנרגן כפוי טובה גם יתפשה
לרעה וטוב לו רעה תחת טובה . ונאמר תביט תעה תחת
טובה וגו' ופעמים יתפזר פל תסדי תשם יתברך כי גם
לנקם ושלם כענין שנאמר ותרגנו בתהליכם ותאמרו בשאת
ה' אותנו הוצאתנו וגו' פל כן בהרתק תדרך תנרגנים כי
תתיבותיהם עשקו לשם כל דורך גם לא יצע שלום ולדון
לכף זכות למד לשונך " ושים לדק תזור מתניך :

[illegible] אבקין ליס לו לא אבקין ליס . אי לא אבקין ליס אסתכ
דמלכ' אי אבקין ליס אסתכא פניהו בסעודת' דמלכ' אמר ליס ר
ב ס לוסבי' וטיל מיכל' מקמיס וסלקיס לאוסביו' אסתכא אע"
ממיכל' דמלכ' קא אכיל ומלכ' יסיב ליס למיכל וכל דא בנין דסו
סמגוב' סבא לא אימי לאוסביו' בסעת' דא ולבאר מסדר פ
מלוב' אסור סס"ד ממנו' אפלך ודבר דבר ותגן אפלך כתיב בנין
אתקסר ביס :

הלכה פסוקה יומא לחב

פרים הלכות שבת פ"י

(א) המשלה בכלים כדי שיצדו צבאים וארנבים וביוצא בהן וברח הצבי מפני הכלב והיה הוא רודף אחר הצבי או שעופר בפניו והבהילו עד שהניעו הכלב ותפשו הרי זה תולדת הצד וחייב וכן העושה בדרך הזו בעופות :
(ב) צבי שנכנס לבית וגעל אחד בפניו חייב נעליהו ב' בעורין אם אין אחד יכול לנעול ונעליהו שנים חייבין . ישב אחד על הפתח ולא פלאהו וישב השני ופילאהו השני חייב ישב הראשון ופלאהו וכא השני וישב בצדו אע"פ שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני לא עשה כלום ופותח לו לישב במקומו עד הערב ולוקח הצבי . למה זה דומה לנועל ביתו לשמרו ונמצא צבי שפור בתוכו שלא עשה כלום . נכנסה לו צפור תחת כנפיו וישב ושמרה עד שתחשך ופותר : (ג) הצד צבי וקן או חגי או חילה או קטן שפור . הפסיק בחסה היה ועוף מן המצודה שפור . הצד חי ועוף שברשותו כגון אווזין והרגוליין ויוני (עליה) שפור . הצד דבר שאין בסינו צידה כגון החגבים הגמון ציעין וזיתושין וכיוצא באלו הרי פשוט :(ד) המשים המוקין בגגו נחשים ועקרבים וכיוצא בהן אע"פ שאינן מזיקין הואיל ונושכין מותר לצוד אותם בשבת והוא שיתכוין להינצל מנשיכתן . כיצד הוא עושה כוסה כלי עליהן או מקיף ע"הן או קושרן כדי שלא יזיקו :

חזק

ם ונשלם ספר דברים בעזר משפיל

נתחי דוקני עיין סדר בראשי

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ visible fragment from bookbinding

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ visible fragment from bookbinding